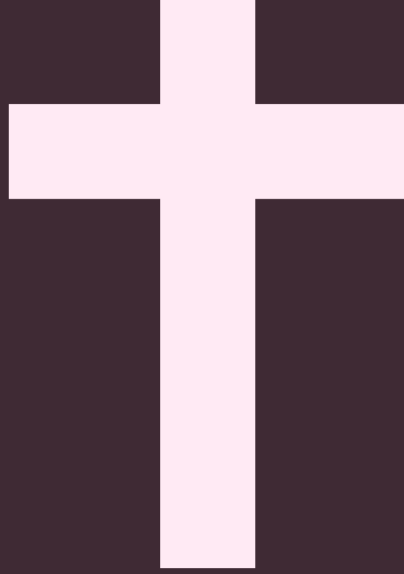

Ma Məweni Sulumani
ge Melefit

New Testament in Muyang

Ma Muweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciya	1
Mark	56
Luk	92
Zen	152
Tawi	193
Rom	249
1 Koren	276
2 Koren	302
Galasi	319
Efez	329
Filip	339
Kolos	346
1 Tesalonik	353
2 Tesalonik	359
1 Timote	362
2 Timote	370
Tit	376
Filemon	380
Hebri	382
Zek	404
1 Piyer	411
2 Piyer	419
1 Zen	424
2 Zen	431
3 Zen	432
Zud	433
Mangahani	436

**Ma M_Hweni Sulumani
ya Meciyu àbèki ni
Ere ye ti mädəmki ka
Ma M_Hweni Sulumani
ya Meciyu àbèki ni**

Maslaṅa ya àbèki wakita ge Meciyu ni àdafay slimi gayaṅ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nṅgu ni, kwa ka mənjàki gani ndam ga Yezu dek tèsèra àbèki ti Meciyu zal asak ga Yezu ni (Meciyu ti tēzalay naṅ Levi daya). Maslaṅa ya àbèki wakita ni ti zal Zude, awayay adafaki ma ga ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ya tädəmbiyu, tädəm amagravu ni ti àgrava ka sarta ga Yezu ededīṅ a (jēṅgey Meciyu 1.22-3 ; 2.15 ; 2.17-18 ; 2.23 ; 3.3 ; ma ndahaṅ tǎbu akada hini daya).

Ka mənjàki ga wakita ni Meciyu àdəmki ma ke miwi ga Yezu. Kələṅ gani àṅgəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdəm ni dek akada ga ata Mark nday ata Lək ya tənṅəhad ni : Yezu ànjəki ke tūwi gayaṅ ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Yezu naṅ àbu agray tūwi gayaṅ ni ti gūzit àna gūzit ndam ya tadəbay naṅ ni tèsèr naṅ ti naṅ way ; kələṅ gani Piyer àdəm Yezu ti naṅ Krist bay gədakani ya amara ni (16.16). Piyer àra àdəma pakama nana ti kələṅ gani Yezu òru gwar a Zeruzalem, wudaka akoru ti àhi ana ndam madəbay naṅ ni ahàr àdəm tākad naṅ eslini, mək amanṅaba e kisim ba (16.21).

E kidīṅ ga pakama ga Yezu ya àdəm ni bu ni ti Meciyu àdaba ndahaṅ a, àslamatakabu, àbèki ka mələṅ gərgəri zlam a wakita gayaṅ ni bu : ma ga Yezu ya àdəm ka həma ni (5.1–7.29), ma ga Yezu ya àdəm ka ya ti aslèr ndam asak gayaṅ ni (10.1–11.1), ma gozogul ga Yezu ya àdəmki ka Məgur ge Melefit ni (13.1-52), ahəmamam ndam ga Yezu tənṅəhadkabu ni (18.1–19.2) akaba ma ga Yezu ya àdəmki ka mandav ga duniya ni (24.1–25.46).

Meciyu adəfiki ana leli zlam ya ti tagrakivu ka Yezu ni ti àgravu akada ga zlam ya ti àgrakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu àsləka ka had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tabaray naṅ akada ga ndam Izireyel ya tāsłəkaba a dəluv ba ni (3.13), àcaka daliya a huđ gili ba (4.1) mək àcəliya a həma va ga macahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Məwiz ya àgray na (5.1). Yezu ti naṅ bay məgri tūwi ana Melefit ya àcakay daliya a kəla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyu 8.17) ; naṅ Wur ge Mis, ya Deniyel èpi Melefit aməfiyu naṅ a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyu 9.6). Yezu èndeveriṅaba tūwi gayaṅ na dek : kani ti naṅ « Melefit ya anjəhad akaba leli ni » (Emenəwel) ya Izayi àdəmki ma ni (Izayi 7.14 ; Meciyu 1.23 ; 28.20).

*Slimi ga ata bəṅ ga bəṅ ga Yezu
(Lək 3.23-38)*

¹ Yezu *Krist ti naṅ wur huđ ge Devit, wur huđ ga Abraham daya. Slimi ga ata bəṅ ga bəṅani ti nday hi : ² Abraham èwi Izak, Izak èwi Zekup, Zekup èwi Zuda akaba bəza ga mənṅani ndahaṅ, ³ Zuda èwifīṅa ata Ferez nday ata Zara kà Tamar a, Ferez èwi Esron, Esron èwi Aram, ⁴ Aram èwi Aminadap, Aminadap èwi Nason, Nason èwi Salmon, ⁵ Salmon èwifīṅa Boz kà Rahap a, Boz èwifīṅa Zobet kà Rut a, Zobet èwi Zese, ⁶ Zese èwi Devit. Devit ti àzum bay.

Bay Devit èwifīṅa Salomon kà wal ge Yūri a, ⁷ Salomon èwi Robowam, Robowam èwi Abiya, Abiya èwi Asaf, ⁸ Asaf èwi Zusafat, Zusafat èwi Zuram, Zuram èwi Oziyas, ⁹ Oziyas èwi Zowatam, Zowatam èwi Asaz, Asaz èwi Ezesiyas, ¹⁰ Ezesiyas èwi Manase, Manase èwi Amon, Amon èwi Zuziyas, ¹¹ Zuziyas èwi Zesūniyas akaba bəza ga mənṅani. Ka sarta gani nani ti tǎhəloru ndam *Zude ka had Babilon.

¹² Tàra tǎhəloya ndam Zude ka had Babilon a ti Zesūniyas èwi Salatiyel, Salatiyel èwi Zorobabel, ¹³ Zorobabel èwi Abiyut, Abiyut èwi Eliyakim,

Eliyakim èwi Azor, ¹⁴ Azor èwi Sadok, Sadok èwi Akim, Akim èwi Eliyat, ¹⁵ Eliyat èwi Eleyazar, Eleyazar èwi Matan, Matan èwi Zekup, ¹⁶ Zekup èwi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya èwi Yezu ni. Yezu ti tazalay nan Krist.

¹⁷ Nahkay e kidin ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad; e kidin ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka had Babilon ni bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad; e kidin ga sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka had Babilon ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad.

Məslər ge Melefit ahi ana Zuzef etiwəya wur a, slimi gani Yezu

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Tiwi Yezu *Krist ti əgravu nahkay hi : mənani Mari məva ge Zuzef. Zuzef əzay nan fan ndo, ay tipi ti nan a hud. Nan a hud ti ana njəda ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁹ Zal gani Zuzef ti nan mis jireni, nahkay əra epia nan a, nan a hud ti awayay madafani do. Adəm ambrənan nan akal-akal. ²⁰ Nan əbu ajalay ahər nahkay ti *məslər ge Melefit əngazlivu e kisim mizideni bu, əhi ahkado : « Zuzef wur hud ge Devit, kəgray əngwaz ga mazay Mari ga wal ba, adaba wur ya a hud gayan bu ni ti əzay hud gani ana njəda ga Məsuf Njəlatani. ²¹ Ara ewi wur zalani. Emiweya ti akədi slimi Yezu, adaba nan ti amahəngay ndam gayan, aməhəlaba tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani əgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya əhi ana bay mahəngaray *pakama gayan ni məgravu. Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya əsər zal fan ndo ni ara əzay hud, emiwi wur zalani, atəzalay nan Emenəwel. »

* Emenəwel ti awayay adəmvaba « Melefit nan əbu akaba leli. » ²⁴ Zuzef nakənan əra epidekva ti əgray ere ye ti məslər ga Bay Melefit əhi gray

ni. Əzay Mari nakənan ga wal, ²⁵ ay təndəhadkabu ndo, duk əbivoru ana sarta ya Mari eweya wur na ni. Nahkay Mari nakənan ewi wur zalani, mək Zuzef ədi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara tamənjaya Yezu a

¹ Tiwi Yezu ti e Betlehem ka had *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot nan bay ga ndam *Zude. Təra tiwia Yezu a ti ndam ndahan təra a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, təsləkabiya gwar egezi a. ² Təra tinjia ti tihindi, tədəm : « Bay ga ndam Zude ya tiwi ni ti nan eley ? Məra ti adaba bonjur əcəlaya, adafaki tiweya bay gədakana. Mipia bonjur na ti məra ga mabəhad mirdim a. » ³ Bay *Erot əra ecia ma gana ti ma gani əhəlia ahər a daldal ; ma gani əhəlia ahər ana ndam Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakənan əzalakabu gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Əzalakabu gədəkani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifinə kə tay a : « *Krist Bay gədəkani ya amara ni ti, etiwini nan ti eley ? » ⁵ Nan nakənan əra əhia ana tay a nahkay ti nday nakənan təhəngrifənan, təhi : « Etiwini nan ti e Betlehem ka had Zude, adaba bay mahəngaray *pakama ge Melefit nahan əbəkəni a wakita gayan bu nahkay hi :

⁶ « Bay Melefit adəm :

Lekulum ndam Betlehem ka had Zude ni ti

kəsa gekəli gədəkani atam kəsa ndahan ga had Zude ni,

adaba etiwini bay a kəsa gekəli bu.

Bay gani nani ti amədi kama ana ndam goro ndam *Izireyel. » *

⁷ Bay Erot əra ecia ma na nahkay ti əzalakabu ndam məsər zlam ni akal-akal, əhindifinə ma kə tay a, əhi ana tay ahkado : « Bonjur ni ti əcəlaya ananaw ? » ⁸ Təra təhia sarta gana ti əsləroru tay e Betlehem, əhi ana tay : « Dəgum, kədəbum məlan ga wur ya

* 1:23 Izayi 7.14. * 2:6 Mise 5.1.

tiwi ni lala. Akəsəruma mələŋ gana ti, ŋguma ti kəhəŋgrumu ma gani. Adaba nu day nara nakoru ga mabəhadı mirdim. »

⁹ Nday nakəŋ tàra tìcia ma ga bay na ti tàsləka. Nday təbu takoru e divi bu ni ti tìpi boŋgur ya àcəlaya gwar egezi a ni, naŋ àbu akoru kama gatay. Boŋgur ni naŋ àbu akoru nahkay ti òru ècikki ka mələŋ ga wur ya naŋ àvu ni. ¹⁰ Tàra tìpia boŋgur na ti tàmərva daldal, ¹¹ təhuriyu a ahay ya ti boŋgur ècikki ni vu, tədi ahər ana wur ni nday ata mənani Mari. Tàra tìpia wur na ti təbəhadı mirdim grik meleher ndiḃa ndiḃa ana had, mək təzləkaba sahar gatay a, təhəlaya zlam a, təbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti àḃəlay ni, akaba haf nahaŋ təzalay mir, ezi akada ge tersel ni. ¹² Kələŋ gani Melefit àhi ma ana tay e kisim mizidəni bu, àhi ana tay ahkado : « Kəŋgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəŋ tàsləka, təŋgoru a magam gatay àna divi nahaŋ zlam gatay.

Ata bəŋ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka had Ezip

¹³ Ndam məsər zlam ni tàra tàsləka ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu ana Zəzef e kisim mizidəni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata mənana, cuhworu àna tay gwar ka had Ezip. Ekinjəmiya ti nḃəhaduma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsləkumbiya. Adaba *Erot naŋ àbu adəbay divi ge mijin wur ni. » ¹⁴ Zəzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga mələvad gani nani ècikaba, àzay wur ni nday ata mən ga wur ni, òru ka had Ezip. ¹⁵ Tòru tìnjəa eslina ti tənḃəhadıyu duk àbiviyu ana kisim ga bay Erot. Ata bəŋ ga Yezu tòru àna Yezu ka had Ezip ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ga Bay Melefit mągravu. Pakama ya àdəm ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka had Ezip. † »

Tabazl bəza

† 2:15 Oze 11.1. ‡ 2:18 Zeremi 31.15.

¹⁶ Erot àra ècia ndam məsər zlam ni təgosa naŋ a ti àzuma bərur a daldal. Nahkay àsləruru mis, àhi ana tay tòru təbazl bəza ga kəsa Betlehem akaba bəza ge mis ya tanḃəhad kə gəvay gani ni. Àhi ana tay təbazl bəza ya ti təzuma vi a cə cəena akaba ya tìsli vi cə cəeni ndo ni dek. Àdəm təbazl bəza ge vi cə cəeni ni ti adaba ndam məsər zlam ni təhi « Mipi boŋgur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. » ¹⁷ Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

¹⁸ « Tìci zlahay a Rama : tuway ahənday dal-dal, tagray deləlu.

Nani Resel, etəwi bəza gayan,

àwayay ti mis tədabakay naŋ do, adaba bəza gayan təbi va bi. ‡ »

Ata bəŋ ga Yezu tasləkabiya ka had Ezip a

¹⁹ Kələŋ gani bay *Erot nakəŋ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àŋgazlivu ana Zəzef ka had Ezip e kisim mizidəni bu keti, ²⁰ àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata mənana, kəŋgoru àna tay ka had Izireyel. Adaba ndam ya ti təwayay makad wur ni ti təməta. » ²¹ Zəzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata mən ga wur ni, tàsləka təŋgoru ka had Izireyel. ²² Ay Erseleyəs wur ga Erot àhuriya a bay ga bəŋana va ka had *Zəde a. Zəzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋwaz awər naŋ, àwayay məhuriyani ka had Zəde do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizidəni bu, nahkay Zəzef nakəŋ òru ka had *Gelili. ²³ Òru ènjəa eslina ti ànḃəhad a kəsa nahaŋ bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gədakani ya amara ni ti atəzalay naŋ zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeñ bay mabaray mis ni
(Mark 1.1-8 ; Luk 3.1-9 ; Zeñ 1.19-28)

¹ A vad nahan abu nahama, Zeñ bay mabaray mis ni aharkiaya ke mis a hud gili ba ka had *Zude ga mahi ma ana mis. ² Ahi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, adaba *Məgur ge Melefit enjia wudak. * » ³ Zeñ ti Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefit adəmkibiya ma, adəm :

« Maslanja azlah a hud gili bu, dəngu gayan ahəndabiyu. Adəm :
“Slamatumikabu divi ana Bay gadakani,
ahàr adəm divi gayan m̄ala ndəlaɓa.”
† »

⁴ Zeñ ti nan abu ana azana mələmani ana enɣuc ge ezligwemi, awəlvu ana maspara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁵ Eslini ti ndam Zeruzalem, ndam ga had Zude dek akaba ndam ya ti tanjəhad kà gəvay ga zalaka *Zurden ni dek tərəkia ke Zeñ nakəñ a, ⁶ tədəfaya zlam gatay ya təgudar na, mək Zeñ nakəñ abaray tay a zalaka Zurden ni bu huya.

⁷ Ndam *Feriziyen akaba ndam *Seduseyen kay tərəkia ke Zeñ a ti mabaray tay. Zeñ nakəñ ara epia tay a ti ahi ana tay ahkado : « Lekulum ti medekw ! Way ahi ana kuli dəguma afa goro a ti kətamumfəña kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kəmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ededɨn ededɨnena ti, grum təwi ya ti adafaki lekulum kəmbatumva ni. ⁹ Ngay bəñ ga bəñ gekuli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kuli nahama, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza hud ga Abraham day, agravu. ¹⁰ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit nan anjəkia ka matraɓ kuli a andava, agri ana kuli

akada ge mis ya mən ga zlam gayan tiwi bəza sulumani do ni ti azay zlabə gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. ¹¹ Nu ti nabaray kuli ana yam ti mis təsər lekulum kəmbatumkaba majalay ahàr gekuli a, ay maslanja nahan nan abu ara e divi ba kələñ goro a : nan ti amabaray kuli ana *Məsuf Njəlatani akaba ana aku. Nan gani nani ti njəda gayan atama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayan a di way ? ¹² Emedekaba mis a akada ge mis ya əza hijid gayan a ahar va, ahar hay ana nan ni. Aharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti amət day-day do. »

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Luk 3.21-22)

¹³ Eslini Yezu əsləka ka had *Gelili a, arəkioru ke Zeñ kà gəvay ga zalaka *Zurden ti Zeñ *mabaray nan. ¹⁴ Ay ti Zeñ awayay mabaray nan do, ahi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kəbaray nu. Nihi ti nak kərəkua ti nəbaray kur sawan aw ? » ¹⁵ Ay Yezu ahəngrifəñ, ahi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayan. Tamal məgra nahkay ti məgra ere ye ti Melefit awayay na dek. Agəski ti magray nahkay. » Zeñ ara ecia ma ga Yezu na ti agəskabu, abaray nan. ¹⁶ Zeñ ara abara Yezu a ti Yezu acəlaya a yam ni ba. Eslini hud melefit əzləkvaba, mək Yezu nakəñ epı *Məsuf ge Melefit aharkiaya akada ga kurkoduk ya ahar na. ¹⁷ Eslini dəngu ahəndabiyu a hud melefit bu akada dəngu ge mis, adəm : « Maslanja hini ti wur goro, nawayay nan dal-dal ; aməru məbəruv dal-dal. »

4

Seteni ahəlfəña eyu kà Yezu a

(Mark 1.12-13 ; Luk 4.1-13)

¹ Kələñ gani *Məsuf ge Melefit azoru Yezu a hud gili vu ti *Seteni məhəlfəña eyu a. ² Eslini Yezu nakəñ agəs ndəra, əzum zlam ndo vad kru kru fad məlafat akaba məlavad gani do

* 3:2 A wakita ge Meciya bu, tədəm « Məgur ga hud melefit, » awayay adəmvaba « Məgur ge Melefit. »

† 3:3 Izayi 40.3.

dék. Kələñ gani ləwir àwərkaba nañ a. ³ Nahkay bay məhəlfəña eyə kè mis a ni àrəkiору, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefit edédin ti hi ana akur nday hini təmbukvu *dipeñ zla aw. » ⁴ Ay Yezu àhəñgrifəñ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliñ do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefit àdəm ni dék.” * »

⁵ Eslini Seteni àzoru nañ a kəsa *njəlatani ni vu, àfəkad nañ jik ka ahàr ga *ahay gəđakani ge Melefit ni, † ⁶ mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefit edédin ti diyu a had, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Melefit aməhi ma ana məslər gayan, atakəcaw kur, ti asak gayak ènjifiñ kà akur ba.” ‡ » ⁷ Ay Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəña eyə kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ⁸ Eslini Seteni nakəñ àzoru Yezu ka ahàr ga həma zəbalani, àdəfiki had ga duniya gərgərani dék, àdəfiki njəda akaba elimeni gatay, ⁹ mək àhi : « Kəbu kipioru zlam ni dék do waw ? Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndiđ ana had ti anəbuk tay dék. » ¹⁰ Eslini Yezu àhi : « Həđakfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nañ nañ bəlan ciliñ.” * » ¹¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəñ àsləkafəña. Àra àsləkafəña ti *məslər ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahàr.

Yezu anjəki ke təwi gayan ka had Gelili

(Mark 1.14-15 ; Lək 4.14-15)

¹² Kələñ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeñ a dañgay va. Yezu àra ècia ma gana ti àsləka òru ka had *Gelili. ¹³ Òru ènjua eslina ti anjəhad a Nazaret ndo, òru anjəhad a Kafarnahum. Kafarnahum ti kə gəvay ga *dəluv gəđakani ga had Gelili, ka had ga Zabulon akaba ga Naftali.

¹⁴ Àgray nahkay ti pakama ge Izayi bay mahəñgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti məgravu. Àdəm nahkay hi :

¹⁵ « Ləkələm ndam ga had ga Zabulon akaba ga Naftali, gwar ka dəluv, ke ledi ga zalaka *Zurdeñ ni !

Ka had Gelili gekəli ti ndam ya nday ndam *Zude do ni təbu kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjəhad a məlan ziñ-ziñeni bu ni tipia məlan masladana dal-dal ;

mis ya ti tanjəhad akada nday mis məmətani ni, məlan àsladía ana tay a.† »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu anjəki ka məhi ma ana mis, àdəm : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ènjia. »

Yezu azalay ndam məgəs kilifad (Mark 1.16-20 ; Lək 5.1-11)

¹⁸ A vad nahan Yezu nañ àbu asawaday kə gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis ndahan cə nday kə məñ gatay. Bəlan gani slimi gayan Simu nañ ya təzalay Piyer ni, nahan ni ti ni slimi gayan Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam məgəs kilif. ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; angray ti kīgəm ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsüm kilif ni. » ²⁰ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay nañ həya. ²¹ Nday təbu takoru ti Yezu èpi mis ndahan cə, nday kə məñ gatay keti ; nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zek, nahan ni ti ni slimi gayan Zeñ. Nday a *slalah ga yam bu akaba bəñ gatay Zebede, təbu təslamalay zəva gatay. Yezu àra èpia tay a ti əzalay tay. ²² Nday nakəñ tàra ticia zalay ga Yezu na ti təmbərbu slalah ga yam gatay ni akaba bəñ gatay ni, tədəbay nañ.

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njəlatani ni ti Zerəzalem. ‡ 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7 Mimbiki 6.16. * 4:10 Mimbiki 6.13. † 4:16 Izayi 8.23-9.1.

Yezu acahi zlam ana mis akaba ahəŋgaraba mis a

(Luk 6.17-19)

²³ Kələŋ gani Yezu əsawadəy ka kəsa ka kəsa ga had *Gelili ni dek, əcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu. Àhi *Ma Məwəni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, ahəŋgaraba ndam gatay dərani akaba ndam gatay ya arməwər gərgərani awər tay na dek.

²⁴ Nahkay ndam ga had Siri dek ticia zlam ga Yezu ya əgray na. Eslini təhəlibiyu ndam gatay ya təbesey do ni dek : ndam ga arməwər, ndam ya ti təkakay daliya ni, ndam ya ti seteni təniviyyu ana tay ni, ndam ya ti arəŋa agəs tay bərək bərək ni, akaba ndam dərə. Təhəlibiya tay ana Yezu a ti Yezu ahəŋgaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal təsləkabiya e Gelili a, ka had ga *Kəsa Kru a, a Zerəzalem a, ka had *Zədə akaba ke ledi ga zalaka *Zərdeŋ a, tədəbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a həma bu

¹ Yezu əra əpia mis dal-dalani na ti əcəloru a həma vu, ənjəhad digəs. Nahkay ndam mədəbay naŋ ni tərəkioru, ² mək Yezu ənjəki ka macahi zlam ana tay.

Məmərani ga ndam ga Yezu
(Luk 6.20-23)

Àhi ana tay ahkado :

³ « Ndam ya ti təsəra nday ndam talaga kè eri ge Melefit ni ti təmərvi, adaba *Məgur ge Melefit ti gatay.

⁴ Ndam ya ti titəwi ni ti təmərvi, adaba Melefit aməhəŋgrivu bərur ana tay.*

⁵ Ndam ya ti nday kuđufani ni ti təmərvi, adaba Melefit aməvi had ya ti ədəm aməvi ana ndam gayəŋ ni ana tay.

⁶ Ndam ya ti tawayay jiri ge Melefit akada ya tawayay zlam məzumani akaba zlam miseni ni ti təmərvi, adaba etipi

jiri gani nani, atərəh àna naŋ akada ya tərəh àna zlam məzumani ni.

⁷ Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti təmərvi, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.

⁸ Ndam ya ti məbərur gatay *njəlatani ni ti təmərvi, adaba etipi Melefit.

⁹ Ndam ya ti taŋgalabakabu mis ni ti təmərvi, adaba Melefit amazalay tay bəza gayəŋ.

¹⁰ Ndam ya ti mis təgri daliya ana tay adaba nday ndam jireni ni ti təmərvi, adaba Məgur ge Melefit ti gatay.

¹¹ « Lekələm ti ka ya ti mis tindivi kəli, təgri daliya ana kəli ahkay do ni tədəmki ma məgədavani gərgəri àki ke kəli adaba lekələm ndam goro ni ti, mərumvu. ¹² Yəm, mərumvu dal-dal, adaba Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a huđ melefit bu. Daliya ya təgri ana kəli nihi ni ti, ku ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslani day təgri ana tay nahkay. »

Ma àki ka estena akaba ka məlaŋ masladani

(Mark 9.50 ; Luk 14.34-35)

¹³ « Lekələm e kidiŋ ga ndam ga *duniya ni bu ni ti akada estena ya tabafəŋ kə zlam məzumani ni. Ay tamal estena ni əcər va do ni ti, təgri ahəmamam ti məcər keti ni mam ? Àbi ! Əgia zlam masakana, tizligoru mis təcəlki ciliŋ.

¹⁴ « Asladay məlaŋ a duniya bu ni ti lekələm gani. Kəsa gədəkani ka ahər ga həma ti aŋgəvu waw ? Aha !

¹⁵ Maslaŋa ya ti ebeftey cəngel mək ahəmbaki dagəla ni ti àbi ; afəkad ka məlaŋ zaŋani sawəŋ, nahkay ti asladi məlaŋ ana mis ya ti a huđ ahay bu ni dek. ¹⁶ Nahkay zla nahəma grum ti mis dek tıpi masladani gekəli àna təwi gekəli sulumani ya kəgrum ni. Etipia ti atəzləbay Bəŋ gekəli ya a huđ melefit bu ni. »

Pakama àki ke Divi ge Melefit

* 5:4 A wakita ndahaŋ bu təmbatkaba lemerə 4 ata 5 a.

17 « Ɔgay nu nàra ga məmbatkaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na akaba pakama ga ndam ndahan ya tàhəngaray *pakama ge Melefit na ti kəđəmum ba. Nàra ga məmbatkaba tay a do, nàra ti ge mendeveřin təwi gani sawaƚ. 18 Nəhi ana kəli nahəma, ku asak ma gəzit ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni emiji do. Tamal huđ melefit akaba hađ ni đek tiji ni ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni đek amagrava day kwa. 19 Nahkay zla nahəma, tamal mis àgəskabu ku Divi bəlaƚ e kiđin ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahan ti tğray akada gayaƚ ni ti, àbəlay do. Ku tamal àgəskabá Divi ndahan a đek, Divi ya àgəskabu ndo ni ti gəziteni àtam nday ndahan đek nəƚgu ni, Melefit aməđəm maslaƚa nani gəziteni àtam mis ndahan đek a Məgur gayaƚ ni bu. Ay maslaƚa ya ti àgəskabá Divi ge Melefit a đek, acahi ana mis ndahan ni ti, Melefit aməđəm naƚ gəđakani a Məgur gayaƚ ni bu. 20 Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àđəm kàtamum ndam *Feriziyəƚ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit àna jiri. Tamal kàtamum tay ndo ni ti akəhurumiyu a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum 6əruv akaba ləgayvu

21 « Kəsəruma təhi ana ata bəƚ gekəli ahkado : “Kəkəđ mis ba. Maslaƚa ya ti àkada mis a ni ti tagrafəƚa seriya.” † 22 Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àzumkia 6əruv ka wur ga məƚana ti tagrafəƚa seriya ; ku way way do tamal èndivia wur ga məƚana cəđ ti ndam ge seriya təwəl naƚ ; tamal àhi ana wur ga məƚani “Nak muru” ti tizligiyu naƚ a *dəluv ga aku vu. 23 Nahkay tamal kɪƚjəa àna sədaga gayak ka məlaƚ ya tabəhad na, mək kəsərkiə kəgudaria zlam ana wur ga muk a ti, 24 mbərbu sədaga gayak ni eslini, ru kəƚgalumbabiya.

† 5:21 Mahərana 20.13 ; Mimbiki 5.17. ‡ 5:27 Mahərana 20.14 ; Mimbiki 5.18. § 5:31 Mimbiki 24.1. * 5:33 Məƚay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24.

Akəƚgalumbabiya ti ƚga ti kəfəkadi sədaga gayak ni ana Melefit đəma mba.

25 « Tamal maslaƚa akoru abəhadkuk mirdim nahəma, ƚgalumbu ka ahàr divi ; do ni ti bi maslaƚa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya, mək bay ni aməvi kur ana zal slewja ga məfiyu kur a đəƚgay vu. 26 Nəhuk nahəma, məƚəđ məpəlabə ere ye ti təfəkuk na đek ti akahəraya a đəƚgay ni ba do. Ku tamal ti agəjəni fuk sisi bəlaƚ nəƚgu ni, si kəpəlabə kwa. »

Magray hala

27 « Kəsəruma təhi ana ata bəƚ gekəli ahkado : “Kəgray hala ba.” ‡ 28 Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àməƚaləƚa ana wal a àna eri ciliƚ, awayay ti təndəhadkabu ti, àgra hala àndava.

29 « Nahkay tamal eri ga ahar ga đaf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, zaba zligoru ; àgəski hojo zlam ga vu gayak bəlaƚ ejiƚ ere gani tizligiyu vu gayak đek a dəluv ga aku vu ni. 30 Tamal ahar ga đaf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, kelkaba zligoru ; àgəski hojo zlam ga vu gayak bəlaƚ ejiƚ ere gani vu gayak đek ahuriyu a dəluv ga aku vu ni. »

Magaray wal

(Meciyu 19.9 ; Mark 10.11-12 ; Lək 16.18)

31 « Təhi ana ata bəƚ gekəli : “Tamal maslaƚa agaray wal gayaƚ ti ahàr àđəm abəki wakita gani, avi.” § 32 Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do àgara wal gayaƚ a, wal ni day àgray mesəwehvu ndo ni ti, wal ni àda zal nahəƚ a ti maslaƚa ya àgara wal na ti àfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslaƚa ya ti àza wal ya ti zal gani àgara na day àgra hala. »

Mbaday

33 « Kəsəruma təhi ana ata bəƚ gekəli ahkado : “Tamal kəmbada,

kəđəm akəgri zlam ana Melefit ti ahàr àđəm kəmbərəŋ ba, gray ere gani nani.” * ³⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : kəmbadum day-day ba. Ku àna hud melefit kəmbadum ba, adaba hud melefit ti kərsi ga Bay Melefit. ³⁵ Ku àna had day kəmbadum ba, adaba had ti məlan məbəki asak ge Melefit. Ku àna Zeruzalem day kəmbadum ba, adaba nani kəsa ga Bay gəđakani. ³⁶ Ku àna ahàr gayak day kəmbada ba, adaba ku məhər ga ahàr gayak bəlan day kəmbatkaba ti mīgi bəđ-bəđani ahkay do ni didiliŋeni koksah. ³⁷ Ere ye ti kəđəmum ni ti “Iy !” ahkay do ni “Aha !” Tamal kəđəmumkiva ma nahaŋ a ti nani təwi ge *Seteni. »

Mahəŋgarvu zlam magəđavani
(Luk 6.29-30)

³⁸ « Kəsəruma, təhi ana ata bəŋ gekəli : “Tamal maslaŋa àzukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslaŋa àđəvukaba aslər a ti dəviaba aslər a bilegeni.” † ³⁹ Ay nu ti nəhi ana kəli : tamal mis cudayani àgruka araŋa ti kəhəŋgarfəŋ ba. Tamal maslaŋa àduka barva ka tuwər ga ahar ga đaf a nahəma, mbatikabiyu ga ahar ga gəjar ni ti mədukkivu keti. ⁴⁰ Tamal mis àbəhadkuka mirdim a, awayay azafuka endəwi gayak a nahəma, mbrəŋ naŋ māzafuka, māzafuka mugudi gayak a daya. ⁴¹ Tamal mis àfəkuka ŋgasa ga məzioru zlam ezewəd kru nahəma, zioru ezewəd kru kru cə. ⁴² Tamal mis èhindiluka zlam a ti vi. Tamal mis àra ga makəlay duwa ti kəkeli ba. »

Mawayay ndam ezir geli
(Luk 6.27-28, 32-36)

⁴³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli : “Ahàr àđəm wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” ‡ ⁴⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : wayum ndam ezir gekəli ; həŋgalumi Melefit ana ndam ya təgri daliya ana kəli ni. ⁴⁵ Tamal kəgrum nahkay ti ekigum bəza ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni edəđin edəđiŋeni, adaba naŋ ti agray ti

fat māsładi məlan ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti avər mətəđiaya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. ⁴⁶ Tamal lekələm kawayum ndam ya ti tawayay kəli ni ciliŋ ti, kəhumi ana ahàr Melefit aməvi zlam ana kəli ka duwa gani aw ? Aha ! Adaba ku ndam *məhəl hadam day təbu tagray nahkay. ⁴⁷ Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məŋ gekəli ciliŋ ti, kəhumi ana ahàr kəgrum zlam sulumani aw ? Aha ! Ku nday ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni day təbu tagray nahkay. ⁴⁸ Ahàr àđəm kəgudarum zlam do simiteni, akada ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu àgudar zlam do simiteni ni. »

6

Məvi zlam ana ndam talaga

¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kə meleher ge mis ndahaŋ ti tīpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kə meleher ge mis ti, Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni aməvi zlam ana kəli azuhva təwi gekəli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum àna naŋ ti mis tīci ba. Ndam ya ti tawayay ti mis təđəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təzləbay tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahaŋ va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kəvi zlam ana zal talaga nahəma, gray ti ku ahar ga gəjar gayak day àsər ere ye ti ahar ga đaf gayak agray ni ba. ⁴ Ahàr àđəm kəvi zlam ana mis ti maslaŋa nahaŋ èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tīpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. »

Mahəŋgalay Melefit
(Luk 11.2-4)

† 5:38 Mahərana 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21. ‡ 5:43 Levi 19.18.

⁵ « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma, kəgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahan tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahəŋgalay Melefit tawayay micikeni jik a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu ahkay do ni kà gəvay ge divi, ti mis tìpi tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahan va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahəŋgalay Melefit nahəma, huriyu a ahay gayak vu, zləkkabu mahay ti mis tìpi kur ka ya ti kahəŋgalay Melefit ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tìpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. ⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti kəhəŋgrumi zuh ana zlam bəlanani sak kay akada nday ya ti təfəki ahər ke Melefit do tagray ni ba. Nday ti təhi ana ahər tamal tahəŋgalay dal-dal ti Melefit aməgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekələm ti kəgrum akada gatay ni ba. Adaba wudaka kahəŋgalum ti Bəŋ gekəli àsəra ere ye ti ahəcikivu ana kəli na àndava. ⁹ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma, dəmum nahkay hi :

“Bəŋ geli nak a huđ melefit bu, mis dek təgəskabu nak njələta ti ;

¹⁰ kàra kəzum bay gayak e kidin geli bu ti ;

ere ye ti kawayay ni məgravu ka had akada ya agravu a huđ melefit bu ni ti.

¹¹ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

¹² Mbərfəŋa zlam ya məgudaruk ni kə leli a, akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudari ana leli na kà tay a ni ti.

¹³ Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba, həŋgafəŋa leli kà nan va sawan ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam dek akaba esliki ka magray zlam dek ni ti nak. Bay ya ti mis dek atazləbay ni ti nak, ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.]”

¹⁴ « Nədəm nahəma, tamal kəmbəŋumfəŋa zlam ge mis ya

tagudari ana kəli na kà tay a ti, Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kəgudarum ni kə kəli a bilegeni. ¹⁵ Ay tamal lekələm kəmbəŋumfəŋa zlam ya mis tagudari ana kəli ni kà tay a do ni ti, Bəŋ gekəli day aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kəgudarum ni kə kəli a do bilegeni. »

Məgəs ndəra

¹⁶ « Ka ya ti kəgəsum ndəra nahəma, kəgrum akada ge mis ya tawayay ti mis ndahan tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti ka ya ti təgəs ndəra ni ti tamənjavu akada təbu təcakay daliya, akada tàmətədkaba ; tawayay ti mis təsər nday təbu təgəs ndəra. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahan va do. ¹⁷ Ay nak ti ka ya ti kəgəs ndəra nahəma, baray eri gayak, bakabu tersel ka ahər. ¹⁸ Nahkay ti ŋgay kəgəsa ndəra ti mis təsər do, si Buk ya ti nan əbu akaba kur ni. Nahkay Buk aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni ; nan ti epi zlam ya mis tìpi do ni. »

Elimeni ya a huđ melefit bu ni

(Luk 12.33-34)

¹⁹ « Kəŋgumkabu elimeni a duniya bu ba. A duniya bu ni ti ganju akaba vi təzumaba, ndam akal day tindef ahay təhəlabə elimeni na.

²⁰ Ngumkabu elimeni gekəli ti a huđ melefit bu sawan, adaba eslini ti ganju akaba vi təzum do, ndam akal day tindef ahay koksah, təhəl elimeni ni koksah. ²¹ Adaba məlan ya ti elimeni gayak əvu ni ti, kajalaki ahər ti ka məlan gani nani. »

Məlan masladani akaba məlan ziŋ-ziŋeni

(Luk 11.34-36)

²² « Eri ge mis ti asladay vu gayan akada ge ceŋgel ya asladay məlan ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek əbu a masladani bu. ²³ Ay tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak dek emigi e ziŋ-ziŋeni bu. Nahkay tamal ti masladani gayak ni əsladay va do əgia ziŋ-ziŋena ti, nak e ziŋ-ziŋeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba tawi ge Melefit ti mawayay tay ceni koksah

(Luk 16.13)

²⁴ « Maslaña àbi esliki mægri tawi ana bay ahay cɛ bi. Emizirey bəlan gani, amawayay naŋ nahaŋ ni; ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekulum day tamal kədəbum siŋgu hi hi ti kislumki mægri tawi ana Melefit koksah. »

Kajalumki ahàr ka zlam ga duniya ba

(Luk 12.22-31)

²⁵ « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli a manjəhad gekuli bu ni ti ŋgay akəzumum mam, [ekisum mam] akaba akəbumkabu mam ti kajalum ba, ahəli ahàr ana kuli ba daya. Sifa ti àtam zlam məzumani do waw? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw? ²⁶ Kipam efiɗiŋ do waw; tizligi zlam do, tàbaz zlam do, tənɟakabu zlam a guvur bu do. Ay ti Bəŋ gekuli ya e melefit bu ni naŋ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw? Lekulum ti kàtamum tay ferek-ferek do waw? ²⁷ Way e kiɗiŋ gekuli bu esliki mədəkiviyyu vad àkivu ke vi gayan ku gəzit àna majalay ahàr gayan way? Àbi!

²⁸ « Kajalumki ahàr ka zlam məbakabani ti kamam? Nga pum vay-vay ga zlam ya təfət a vədan bu ni; taɟray tawi do, tələmkabu azana do daya. ²⁹ Ay nəhi ana kuli nahəma, ku Salomon àna elimeni gayan ni dek tekeɗi àbakabu azana ya ti àbəlay akada vay-vay bəlan ni ndo. ³⁰ Zlam ya təfət a vədan bu kani, hajəŋ təbiyyu tay a aku vu ni tekeɗi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kuli amatam gatay ni do waw? Lekulum ti kəfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam? ³¹ Nahkay ti ŋgay aməzumum mam, emisum mam akaba aməbumkabu mam ti kajalum ba. ³² Ndam ya taɗəbay zlam nday nani dek kəlavad ni ti nday ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekulum ti Bəŋ gekuli ya e melefit bu ni àsəra ere ya ahəcikivu ana kuli na. ³³ Enjenjeni

ti dəbum *Məgur ge Melefit akaba jiri gayan; nahkay zlam ndahan ni dek day Melefit aməvikivu ana kuli.

³⁴ Kajalumki ahàr ka vad ya hajəŋ ba, adaba vad ya hajəŋ day naŋ àbu àna majalay ahàr gayan zlam gayan. Ku vad weley weley do dek zlam zləzladani gayan àbu. »

7

Ŋgay mis ndahan taɟudara zlam a ti kədəmum ba

(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Ŋgay mis ndahan taɟudara zlam a ti kədəmum ba; tamal kəgrum nahkay ti lekulum day ŋgay kəɟadaruma zlam a ti Melefit amədam do. ² Adaba mam, gekuli ya kədəmum təwəl mis ndahan àna seriya, tatraɓ tay ni ti Melefit day aməwəl kuli àna seriya, amatraɓ kuli. Darama ya lekulum kəgurumi zlam ana mis ndahan àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam ana kuli àna naŋ.

³ Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam? ⁴ Tamal kəhi ana wur ga muk ni: “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti, kəzikia ahəmamam? ⁵ Nak bay ya aŋɟah zlam magudarani gayan ni! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ Kəvumi zlam *ŋjalatani ge Melefit ana kəra ba, do ni ti tambatkibiyu ma ke kuli tahəpədkaba kuli a. Kəfəkadumivu ebirsli gekuli e divi bu ana mədrəs ba, do ni ti təcəlki, taɟudar masakani. »

Mihindiliŋ zlam kə Melefit

(Luk 11.9-13)

⁷ « Hindum zlam. Kihinduma ti Melefit aməvi ana kuli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəŋgətum. Zalum Melefit. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kuli, aməzləkiaba mahay ana kuli a. ⁸ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do

adabay zlam, aṅgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayak, nak bəjana, ehindiluka *dipeṅ a ti, kəvi akur aw? Aha! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindiluka kilif a ti kəvi gavaṅ aw? Aha! ¹¹ Lekuləm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekuləm ndam magudar zlam nənḡu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəṅ gekəli Melefit naṅ e melefit bu, naṅ sulumani ti magray gayaṅ ahəmamam? Naṅ ti tamal maslaṅa ehindiliṅa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani ededīṅ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis təgri ana kəli ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gayaṅ ya Məwiz àbəkini àdəm nahkay; ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit ni day tədəm nahkay. »

Mahay misliceni

(Luk 13.24)

¹³ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adaba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu àwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka məlaṅ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsedeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərums mis àna təwi gayaṅ ya agray ni

(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi àna ndam ya tədəm nday ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekəli a ti tafəkad ahàr gatay akada nday təmbəmbak, ambatakani do a məbərurv gatay bu ni ti nday akada təmbəmbak ededīṅ do, nday akada kərá gili cudayani sawaṅ. ¹⁶ Akəsərums tay ti àna təwi gatay ya tagray ni. Way àdifəṅ ahàr ana bəza ga enderendera kà mənḡəhaf ya akaba adak ni way? Nahkay day tədifəṅ ahàr ana bəza ga *wəruv kə mezlirgendə do. ¹⁷ Mənḡəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, mənḡəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. ¹⁸ Mənḡəhaf sulumani,

ewi bəza magədavani ti àbi. Mənḡəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ¹⁹ Mənḡəhaf ya ewi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akəsərums ndam ya ti tədəm nday ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni ti àna təwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nəsər kəli do

(Luk 13.25-27)

²¹ « Sərums lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məgür ge Melefit vu ti nday dek do. Atəhuriyu ti si ndam ya ti tagray ere ye ti Bəṅ goro naṅ a huđ melefit bu àwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli! Məhəṅgria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, məgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba mągra zlam ya ti agri ejep ana mis na gərgəri kay àna slimi gayak a.” ²³ Anəhi ana tay vay-vay : “Day-day nəsər kəli ndo. Sləkumfua, lekuləm dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni!” »

Ahay məlamani təbu gərgəri cə

(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata mis mənḡəhani ya àləm ahay gayaṅ ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zilenṅ mək àfəkadkibiyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahəṅ avər àtəda dal-dal, aməd àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka; tawayay tembed ahay ni. Ay ti təgri araṅa ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni mafəkadkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis murani ya àləm ahay gayaṅ ka wiyəṅ ni. ²⁷ Ka ya ti avər àtəda dal-dal, aməd àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed ahay ni ti ahay ni àmbəda həya. Àmbədkaba besek-besek. »

²⁸ Yezu èndeveriṅa macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayaṅ ya àcahi ana tay ni, àgria ejep ana tay a

dek, ²⁹ adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *mæsər Wakita ge Melefit ni do.

8

*Yezu ahəngaraba zal ambələk a
(Mark 1.40-45 ; Lək 5.12-16)*

¹ Yezu àra àndaya ahàr a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tādəbay nañ. ² Eslini zal ambələk nahan àrəkia ka Yezu nakəñ a, àbəhadī mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nīgia mis njəlatana. » ³ Yezu nakəñ àzoru ahar, ènjifiñ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk nakəñ àngaba, ègia mis njəlatana həya. ⁴ Mək Yezu àhi : « Nihi kəngaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaña ba. Ru kəngazli vu gayak ni ana bay *mañgalabakabu mis akaba Melefit sawañ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayañ bu ni, adaba kīgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəngaba, kīgia mis njəlatana. »

*Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afəki ahàr ka Yezu
(Lək 7.1-10 ; mənjacki ke Zeñ 4.48-54 daya)*

⁵ Ka ya ti Yezu nañ àbu ahuriyu a Kafarnahum nahəma, zal nahan àrəkia, nañ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, ahəngalay nañ ga məjənaki nañ, ⁶ àhi : « Bay goro, bay məgru təwi àbiyu a magam mandəhadani èbesey do, ègia dərana, nañ àbu acakay daliya dal-dal. » ⁷ Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahəngaraba nañ a. » ⁸ Bay ga ndam slewja nakəñ ahəngrifəñ, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dəm ma bəlañ ciliñ ; nahkay ti bay məgru təwi ni aṅgaba. ⁹ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlañ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahan “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi

“Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ¹⁰ Yezu àra ècia ma gayañ na ti, àgria ejep a dal-dal, mək àhi ana ndam ya tadəbay nañ ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ku e kidiñ ga ndam *Izireyel bu day, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada nañ hini ni ndo. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa kə sliri ga məlañ a dek, atəzumkabu zlam ka ahar bəlañ akaba Abraham, Izak, Zekup a *Məgur ge Melefit bu. ¹² Ay ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit ni vu do, atabəhad tay e mite bu a məlañ ziñ-ziñeni bu. Eslini ti etitəwi, atəcakay daliya dal-dal. » ¹³ Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit aməgruk ere ye ti kihindi ni adaba kəfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay məgri təwi ana bay ga ndam slewja ni aṅgaba həya.

Yezu ahəngaraba ndam ga arməwər ndahan a kay

(Mark 1.29-34 ; Lək 4.38-41)

¹⁴ Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mireñ ge Piyer ni mandəhadani, aku àbəkia. ¹⁵ Eslini Yezu nakəñ ènjifiñ kà ahar gani ; àra ènjifiña ti aku ni àhəlkia həya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

¹⁶ Məlakarawa àra ègia ti təhəlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəñ àhi ma ana seteni ni ciliñ, mək seteni ni təsləkiaba ana mis na. Ahəngaraba ndam ga arməwər na dek daya. ¹⁷ Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni mığravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Nañ ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na dek. * »

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni

(Lək 9.57-62)

¹⁸ Yezu àra èpia mis a dal-dal təvelinja ahàr a ti àhi ana ndam madəbay nañ ni : « Mədəgum gwar ke

* 8:17 Izayi 53.4.

ledi ga dɔluv ni. » ¹⁹ Eslini zal nahan nan bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka mɔlan ya akoru ni dek ti anadɔboru kur. » ²⁰ Yezu àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† tɔbu àna evid gatay, evidiŋ day tɔbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nɔbi àna mɔlan mandəhadani bi. » ²¹ Maslanə nahan e kidiŋ ga ndam madɔbay nan ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ²² Eslini Yezu àhi : « Dəbabiya nu. Ndam ya tawayay madɔbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. »

*Yezu azlacaki ka aməd
(Mark 4.35-41 ; Lək 8.22-25)*

²³ Yezu àhuriya a *slalah ga yam vu akaba ndam madɔbay nan ni. ²⁴ Nday tɔbu takoru ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu nan àvu e dəwir bu. ²⁵ Eslini ndam madɔbay nan ni tɔhadakfəŋiyu, tɔpidək nan tɔhi : « Bay geli, həngay leli, mɔbu miji timey ! » ²⁶ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Aŋgwaz awər kəli ti kamam ? Lekələm ti kəfumku ahàr lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka aməd nday ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia degika. ²⁷ Ere ye ti Yezu agray ni agra e jəp ana tay a dal-dal, nahkay tɔzlapay e kidiŋ gatay bu, tɔdəm ahkado : « Nan hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

*Yezu agariaba seteni ana mis a cə
(Mark 5.1-20 ; Lək 8.26-39)*

²⁸ Nday nakəŋ tinjəa ke ledi ga dɔluv na. Ledi nani ti ka had ga ndam Gadara. Eslini mis cə seteni agray tay, tɔhəraya e kidiŋ ge mindiviŋ ba, təŋgwivabiyu a ma vu huya. Nday gani tagray cuday dal-dal, mis tekeđi tisliki moroni gwar eslini do. ²⁹ Tɔdəgiki ana zlahay, tɔhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kadəbafəŋa mam kə leli a

mam ? Sarta ga məgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

³⁰ Eslini ti mədrəs ndahan kay tɔbu cak təzum zlam ka ahàr bəlan.

³¹ Nahkay seteni ni tɔhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru məhuriviyu ana mədrəs tegəni ti. »

³² Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ tɔsləkiaba ana mis cəeni na, tɔru tɔhuriviyu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek tɔndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tɔdəguyu a dɔluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³³ Ndam majəgay mədrəs ni tàra tɔpia ere ye ti àgravu na ti tɔdəgiki ana hwa tidizl, tɔcuhworu a kəsa vu. Tàra tɔjəa eslina ti təŋgəhadioru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis cəeni ya seteni təniviyu ana tay ni ana ndam ga kəsa ni. ³⁴ Nahkay ndam ga kəsa ni dek təŋgwivoru ana Yezu a ma vu. Tàra tɔpia nan a ti tɔhəŋgalay nan, tɔhi mɔsləka ka had gatay a.

9

*Yezu ahəŋgaraba zal dəra
(Mark 2.1-12 ; Lək 5.17-26)*

¹ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu ɔru ke ledi ga dɔluv ni, mək àŋgoru a kəsa gayan vu. * ² Nan àbu eslini ti mis ndahan tɔzibiyu zal dəra nahan àki ka slalah, tawayay ti Yezu mɔhəŋgaraba nan a. Yezu nakəŋ àra àsəra məfəki ahàr gatay na ti àhi ana zal dəra ni ahkado : « Wur goro ni, zay njəda, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » ³ Ndam ndahan ya *təsər Wakita ge Melefit ni tɔbu eslini ; tàra tɔcia ma ga Yezu na ti tɔjalay a ahàr gatay bu tɔdəm : « Maslanə hini ti azay ahàr gayan akada nan Melefit timey ! » ⁴ Nday tɔbu tɔjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti tɔjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Majalay ahàr gekəli ti àbəlay do ! Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? » ⁵ Zləzlada gani ti nəhi : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana » tək

† 8:20 Mbiki : mis ndahan tɔdəm « mbiti. » * 9:1 Kəsa ga Yezu ti Kafarnahum.

day ti nahi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ⁶ Ay nawayay ti kaserum, nu *Wur ge Mis ti nisliki mambarfəŋa zlam magudarani kè mis ka had a. »

Mək àhi ana zal dera nakəŋ : « Nəhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ⁷ Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ, òru a magam gayan. ⁸ Nahkay mis macakalavani ni tارا tipia ere ye ti àgravu na ti tàgra aŋgwaz a. Eslini tàzłəbay Melefit adaba àvia njəda gayan ana mis ga mahəŋgaraba mis a.

*Yezu azalay Meciyu
(Mark 2.13-17 ; Lük 5.27-32)*

⁹ Yezu àra àsləka eslina, naŋ àbu akoru zlam gayan ti èpi zal nahan, tàzalay naŋ Meciyu, naŋ àbu manjəhadani digusa ka məlan məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » Nahkay naŋ nakəŋ ècikaba àdəboru naŋ. ¹⁰ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tору afa ge Meciyu nakəŋ. Tору tinjəa eslina ti tàzum zlam. Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam kay tàzum zlam akaba tay daya. ¹¹ Eslini ndam *Feriziyen tارا tipia tay a nahkay ti təhi ana ndam *madəbay Yezu ni ahkado : « Məsi gekuli ni azum zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àdəm : « Ndam ya ti nday təbu njalan-njalan ni ti tору afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ¹³ Melefit àdəm a Wakita gayan bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, təgri sulum ana ndam ya təkay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tislina ni do.” † Dəgum sərumba ma gani nana lala. Adaba nu nara ti ga mazalay ndam jireni do, nara ti ga mazalay ndam magudar zlam sawan. »

*Pakama ga ndəra : ma gozogul àki
ka zlam məweni akaba midigweni
(Mark 2.18-22 ; Lük 5.33-39)*

¹⁴ A vad nahan ndam madəbay Zen bay məbaray mis ni tərəkia ka Yezu a, təhi : « Leli məbu məgəs *ndəra, ndam *Feriziyen ni day təbu təgəs, ay ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayan ni ti, arəŋa ahəli ahər ana zləbəba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra.

¹⁶ « Yaw mis àbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayan midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana məweni ni ara asəkiyu azana midigweni ni, mək məlan meguzlehvani ni ara asagakivu. ¹⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslanə nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. Nahkay nday cəeni təgədavu do. »

*Wal nahan akaba wur ge mis
gədakani nahan dahalayani
(Mark 5.21-43 ; Lük 8.40-56)*

¹⁸ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti gədakani ga ndam *Zəde nahan àrəkia, àbəhadı mirdim, àhi : « Wur goro dahalayani àməta, àmət nihi həya, ay ti ra, kàra kəbəkı *ahar ti aŋgaba. » ¹⁹ Nahkay Yezu nakəŋ ècikaba, tàdəboru naŋ akaba ndam madəbay naŋ ni.

²⁰ Eslini wal nahan àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cə. Naŋ nakəŋ àhədəkəŋbiyu kà Yezu gwar kələŋ mək ènjifiŋ kà ma ga azana ga Yezu ni. ²¹ Adaba àhi ana ahər : « Ku tamal ti nınjifiŋa kà azana gayan na nəŋgu ni, naŋgaba. » ²² Yezu àmbatvu, àra èpia naŋ a ti àhi : « Wur goro ni, zay njəda ; Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahər a palam. » Àra

† 9:13 Oze 6.6.

àhia ma na ti mimiz ya aslækafəŋa ni àmbrəŋ naŋ, àŋgaba huya.

²³ Yezu òru ènjua afa ga gəɖakani nakəŋ a ti àdi ahàr ana mis dal-dal təbu tabah, təbu tivi cicek. Eslini àhi ana tay : ²⁴ « Sləkumaba ahalay a, adaba wur ni àmət ndo ; naŋ àbu enji dɔwir timey. » Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tɛyefiŋ. ²⁵ Yezu nakəŋ àra àgaraba mis na ti àhuriyu a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mək wur ni ècikaba. ²⁶ Nahkay təɖəmoru ma gani a kəsa vu, ka haɖ nani dek.

Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cɔ

²⁷ Yezu ara aslėka eslina ti ndam wuluf cɔ tadəboru naŋ, təzlah, təɖəm : « *Wur ge Devit, māsuk cicihi ti ! » ²⁸ Ka ya ti Yezu òru ènjua a magam a ti ndam wuluf cɔeni ni tàhəɖakfəŋiyu mək Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Kəfumkua ahàr a, nisliki magray ere ye ti kihindəmfua ni aw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Iy Bay geli, kisliki. » ²⁹ Nahkay Yezu nakəŋ ènjifiŋ kè eri gatay ni, àɖəm : « Kəfumku ahàr : nahkay Melefit məgri ere gani ana kuli akada ya kawayum ni. » ³⁰ Eslini nday nakəŋ tìpi divi huya. Yezu àləgi ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi, maslaŋa èci ma gani ba. » ³¹ Ay nday nakəŋ tàra təhəraya a dala va ti tənjàki məɖəmoru ma gani ka haɖ nani dek.

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ a seteni àniviyu àzlapay koksah

³² Ka ya ti ndam wuluf ni taslėka ni ti mis ndahaŋ təzibiyu zal nahaŋ ana Yezu. Zal nani ti seteni àniviyu, acafəŋa naŋ ga mazlapana. ³³ Eslini Yezu àgariaba seteni na ana zal nakəŋ a, mək naŋ nakəŋ àzlapay huya. Mis dal-dalani ye eslini ni dek tàgra ejep gana dal-dal, təɖəm : « Day-day mis tìpi zlam akada hini àgravu e Izireyel ndo. » ³⁴ Ay ti ndam *Feriziyen təɖəm : « Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəɖa ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akada təmbəmbak ya bay majəgay tay àbi ni

³⁵ Yezu àsawadəy a kəsa gəɖakani bu akaba a kəsa ciɓ-ciɓeni bu. A kəsa ya ti ènjua ni va lu ti àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, ahəŋgaraba ndam ya təbesey do na dek akaba ndam dəra gərgərana dek. ³⁶ Naŋ nakəŋ àra èpia mis dal-dalani na ti təsia cicihi a. Adaba nday akada ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ; tàmətaɓkaba, njəɖa àfəŋ ka tay va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni ti nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. ³⁸ Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayaŋ bu. »

10

Ndam madəbay Yezu kru mahar cɔeni ni (Mark 3.13-19 ; Lək 6.12-16)

¹ Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cɔeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njəɖa ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahəŋgaraba mis a arməwər gərgərani ba dek akaba ga mahəŋgaraba ndam dəra gərgərana dek. ² Slimi ga ndam *asak gayaŋ kru mahar cɔeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga məŋani Andre, bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga məŋani Zeŋ, ³ Filip, Bartelemi, Tumas, Meciyu bay ya àhəl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takadvakivu ka haɖ gatay ni, nahaŋ ni ti ni Zədas Iskariyot naŋ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu aslər ndam madəbay naŋ kru mahar cɔeni ni (Mark 6.7-13 ; Lək 9.1-6)

⁵ Nday kru mahar cɔeni hini ti Yezu àsləruru tay, àhi ana tay ahkado : « Kəɖəgum afa ga ndam jiba ndahaŋ ba, kəɖəgum a kəsa ga haɖ *Sahari vu ba daya. ⁶ Ay dəgum

ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akada tãmbãmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahàr divi nahàma, humi ana mis ahkado : “*Mægur ge Melefit ènjia wudak.” ⁸ Həngarumaba ndam ya tēbesey do na, həngarumaba mis e kisim ba, həngarumaba ndam ambələk a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kəli ga sulum, lekələm day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Kədægum nihi nahàma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku singu day kəhəlum e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu, ku endəwi cə cə, ku kimaka, ku aday day kəhəlum ba. Adaba bay magray təwi ti agəski təvi zlam məzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjumiya a kəsa gədəkani va ahkay do ni a kəsa gəziteni va nahàma, dəbum maslaña ya ti agəskabu kəli di ni. Tamal kədumia ahàr a ti njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹² Ka sarta ya akəhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahàma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mələbu akaba kəli.” ¹³ Tamal ti ndam ga huđ ahay nani təgəskabá kəli a, tislia mənğət sulum a ti sulum gekəli ni amələbu akaba tay. Ay tamal ndam ga huđ ahay nani tislia mənğət sulum do ni ti sulum gekəli ni amənğəkia ke kəli zlam gekəli a. ¹⁴ Tamal ndam ga huđ ahay ni ahkay do ni ga kəsa ni təgəskabu kəli do, tawayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahàma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * ¹⁵ Nəhi ana kəli nahàma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nənğu ni seriya ge Melefit ya amagrafəña kə tay a ni ti ngulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

*Daliya ya ti amara kama ni
(Mark 13.9-13 ; Luk 21.12-17)*

* **10:14** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki tãmbərbu ndam ga kəsa ni, tawayay tay va do.

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Dægum. Nihi ti nəsłəroru kəli e kidin ge mis vu akada ga bəza tãmbak e kidin ga kərá gili bu ni. Nahkay njəhuma akada ga gavan na, njəhaduma kudufa akada ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimi, adaba mis atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələn ge seriya. Atəzləb kəli àna kurupu a ahay gatay ya *tahəngalavù Melefit ni bu. ¹⁸ Atagrafəña seriya kə kəli kə meleher ga gədəkani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni, mis ndahan ya ti nday ndam *Zude do ni etici daya. ¹⁹ Ka ya ti atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələn ge seriya nahàma, ere ye ti akədəmum ni akaba slala ga ma ya akədəmum ni àhəli ahàr ana kəli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kəli. ²⁰ Akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəñ gekəli ya e kəli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mən gatay ti tãbazl tay, ata bəñ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəñ gatayani akaba ata mən gatayani, atəsəkumoru tay ti tãbazl tay. ²² Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. Ay ti maslaña ya ti aməbrəñ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay nan. ²³ Ka ya ti atəgri daliya ana kəli a kəsa bu nahàma, cuhwumoru a kəsa nahan vu. Nəhi ana kəli nahàma, wudaka kendeveřinam masawadabana kəsa ga had Izireyel a ti nu *Wur ge Mis nınjia àndava.

²⁴ « Maslaña ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day àtam bay ya ti agur nan ni do. ²⁵ Maslaña ya ti acahay zlam ni, tamal àsəra zlam akada ga maslaña ya ti acahi na ti tigia kala-kala. Evidi day tamal ègia kala-kala ata bay ya ti agur nan na ti èslia gayan a. Tamal Bay ahay ni tekeđi təhi “Nak *Belzebəl” ti,

ndam gayan ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

*Tâgrafəŋa aŋgwaz a ti kà way ?
(Luk 12.2-7)*

²⁶ Yezu àdəm keti : « Kəgrumfəŋa aŋgwaz kè mis nday nana ba. Adaba zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nəhi ana kəli a məlan zinj-zinjəni bu ni dek, dəmumaya vay-vay a məlan masladani ba. Ma ya ti təhiviyu ana kəli e slimi vu ni ti zlahum àna naŋ kay-kay ka ahàr ga həma. ²⁸ Kəgrumfəŋa aŋgwaz kà ndam ya takad mis na ba, adaba sifa ge mis ya àndav day-day do ni ti tjiŋ koksah. Grumfəŋa aŋgwaz a ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *dəluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejiŋ sifa gayan ga kaŋgay-kaŋgayani daya. ²⁹ Təbu təsəkum edidj cibeŋeni cə àna siŋgu bəlan bi aw ? Ay səruma, edidj nday nani ti, tamal Bəŋ gekəli àvay divi gani ndo ni ti ku bəlan day àmət do. ³⁰ Lekələm day ku məhər ga ahàr gekəli nəŋgu ni Melefit àcalaba dek. ³¹ Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku edidj kay day kàtamuma tay kè eri ge Melefit a.

³² « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ga Baba, naŋ ya a huđ melefit bu ni. ³³ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kè meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. »

*Yezu àra ga medekaba mis a
(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)*

³⁴ Yezu àdəm keti : « Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tənjuhəd e kidj gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nu nàra ti, ti mis tizirevu sawaŋ. ³⁵ Nu nàra ti ga medekaba wur ata bəŋana, wur dahalay ata məŋana, wal ga wur day nday ata məŋ ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga huđ ahay gayan etigi ndam ezir gayan. † ³⁷ Maslaŋa ya ti

awayay bəŋani ahkay do ni məŋani àtam nu nahəma, èsliki migi mis goro do. Maslaŋa ya ti awayay wur gayan zalani ahkay do ni wur gayan walani àtam nu nahəma, èsliki migi mis goro do. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki migi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àdəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki migi mis goro koksah. ³⁹ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayan ti àmət ba ni ti emijiŋ. Ay maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawaŋ, àmət day-day do. »

*Zlam ya ti Melefit aməvi ana mis ga sulum ni
(Mark 9.41)*

⁴⁰ « Maslaŋa ya ti àgəskabá kəli a ni ti àgəskabá nu a daya ; maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabu nu cilij do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. ⁴¹ Maslaŋa ya ti àgəskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit a adaba àsəra maslaŋa nani bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti, naŋ day Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Maslaŋa ya ti àgəskabá mis ge Melefit jirena adaba àsəra maslaŋa nani mis jireni ti, Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam jireni ge Melefit ni. ⁴² Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam liŋliŋena e hijiyem va ana bay madəbay nu gəzitenə ku bəlan na adaba àsəra maslaŋa nani bay madəbay nu ti, Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

¹ Yezu àra èndeveriŋa məhi ma ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na ti àsləka ōru ga macahi zlam ana mis ka had nani akaba ga məhi ma ge Melefit ana tay.

*Zəŋ bay məbaray mis ni aslarkioru mis ka Yezu
(Luk 7.18-35)*

† 10:36 Məŋjay Mise 7.6.

² Zeñ bay məbaray mis ni nañ àvu a daŋgay bu. Àra ècia tɔwi ge *Krist ya agray na ti àsləroru ndam madəbay nañ ndahañ, ³ awayay ti tahi : « Nak ti *Bay gəɖakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaña nahəñ aw ? » ⁴ Nday nakəñ tòru tɔnjua afa ga Yezu a ti tahi ma gani, mək Yezu àhəŋgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zeñ zlam ya ti kicəm akaba ya kipəm ni. ⁵ Humi : “Ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dərə təsawadəy lala, ndam ambələk tigia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya təmət ni təŋgaba, ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana.” ⁶ Humi keti : “Maslaña ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərva.” »

⁷ Ndam ya ti Zeñ àslərkibiyu tay ka Yezu ni tàra təsləka ti Yezu àzlapaki ke Zeñ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huɖ gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kipəmbiyu ti mavram ya aməɖ adadəy ni tək ? ⁸ Do ni ti kədəgum kipəmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ⁹ Ay ti kədəgum kipəmbiyu ti mam ? Kipəmbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, nañ gani. Nəhi ana kəli nahəma, nañ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ¹⁰ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəɖakani ya amara ni nahkay hi : “Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahañ kama gayak ti māsalamatukkabu divi.” *

« Maslaña ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zeñ. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, Zeñ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tɔwi tay na dek àna gəɖakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti nañ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama nañ a. ¹² Kwa ka sarta ya ti Zeñ bay məbaray mis ni àdəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit

gani akoru kama kama àna njəɖa ; ndam njəɖa-njəɖani təhuriyu. ¹³ E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkni bu akaba a wakita ga ndam ndahañ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni bu dek ti təbu tədəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zeñ bay məbaray mis ni. ¹⁴ Ahər àdəm gəsumkabu ma goro ni : Zeñ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àdəm amaŋga ni. ¹⁵ Maslaña ya ti slimi àfəñ nahəma, mici lala ! »

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəñ tay kə way ? Nday akada way ? Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahañ tahi ana ndahañ ni ahkado : ¹⁷ “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəñ ndo ; mɔdia limis ge kisim ana kəli a, day kitəwəm ndo.” ¹⁸ Nədəm nahkay ti adaba Zeñ àra ti àzum *dipəñ do, èsi zum do. Nahkay tədəm seteni àniviyu. ¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipəñ, nəbu nisi zum. Nahkay mis tədəm nu zal huɖ, nəvi vu goro ana zum. Tədəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahañ. Ay ti Melefit adafaki məsər zlam gayañ ni jireni ti àna tɔwi gayañ ya agray ni. »

Ndam ga kəsa gərgərani ndahañ atasay cicihi

(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəñ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti àgray zlam magray ejep ahar gəɖakani eslini ni ; àləgi ana tay ti adaba təmbatkaba majalay ahər gatay a ndo. ²¹ Àdəm : « Akəsum cicihi, ndam Koraziñ ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis tipi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəña zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal təmbatkaba majalay ahər gatay a,

* 11:10 Malasi 3.1.

tàbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tàbakabiyu viti ka ahàr a. † 22 Ay nàhi ana kùli nahàma, ka fat ya ti Melefit amagra y seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti ŋgulum, emisli gekùli ni do. ‡ 23 Lekulum ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw? Aha! Akədəgum ti ka mələŋ ge *kisim sawaŋ. Adaba mam, nàgra zlam kay ya mis tìpi day-day ndo na a kəsa gekùli ba. Tamal nàgray zlam nday nani a *Sodom nahàma, ku kani day amal kəsa nani naŋ àbu kekileŋa zlam gayaŋ. 24 Nəhi ana kùli ka fat ya ti Melefit agray seriya zla nahàma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekùli ni do. »

Maslaŋa ya ara afa ga Yezu a ti aŋgət məpəsabana
(Luk 10.21-22)

25 Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələŋ ya e melefit bu akaba mələŋ ya a ga hađ ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci6-ci6eni na sawaŋ. 26 Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna naŋ a palam. »

27 Àdəm keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋani ciliŋ. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nədəfikini naŋ ana tay ni ciliŋ.

28 « Lekulum ya ti kàməta6uma ga mazay zlam mədəsani ni ti dəguma dek afa goro a. Nahkay ti nu anəvi məpəsabana ana kùli a. 29 Gəsumkabá ma goro ya nəhi

ana kùli grum na akada slasla ya təgəskabu təkəki zuk ka tay ni ; cahum zlam afa goro. Adaba nu kudufa, nəgri daliya ana kùli do ; akəpəsəsumaba afa goro zlam gekùli a. 30 Adaba zlam ya ti nəfəki ke kùli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkəiyu ke kùli ni day àdəsiki ke kùli do. »

12

Yezu agur vad məpəsabana
(Mark 2.23-28 ; Luk 6.1-5)

1 A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Ay ti ləwir àbu awər ndam mədəbay naŋ ni. Eslini tənəkəki ka meheboru alkama ni, tahəpəđoru bəza gani. 2 Ndam *Feriziyen ni tərə tipia tay a nahkay ti təhi ana Yezu ahkado : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayaŋ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam mədəbay kur ni tagray timey ! » 3 Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kèjeŋgəm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw? Ahaslani Devit akaba ndam gayaŋ ləwir àwəra tay a, 4 nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeŋ ya táfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayaŋ ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayaŋ ni bu, mis ndahaŋ təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. 5 Magray təwi a vad məpəsabana ba ti Melefit àcafəŋa mis e Divi gayaŋ ya Məwiz àbəkəni ba. Ay ti àbu məbəkəni a wakita nani bu ku a vad məpəsabana ba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təgray təwi a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, təcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kèjeŋgəm ma gani ndo waw? 6 Nəhi ana kùli nahàma, maslaŋa ya ti àtam ahay ge Melefit ni, naŋ àbu ahalay. 7 Pakama àbu məbəkəni a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Ere

† 11:21 Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam. ‡ 11:22 Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefit do. Ndam Sidon day nahkay.

ye ti nu nawayay ni ti, tãgri sulum ana ndam ya tãcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tãslinã ni do.» * Tamal kãsarumaba huď ga ma hina ti, ŋgay ndam ya tãgudar arañã ndo ni tãgudara zlam a ti akal kãďãmum do. ⁸ Adaba Bay ya ti adãm tãgray zlam hini a vad mæpæsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahãngaraba zal nahan̄ ahar balañ mikũlfina
(Mark 3.1-6 ; Lũk 6.6-11)

⁹ Yezu àslãka eslina ti àra àhuriyu a ahay gatay ya *tahãngalavũ Melefit ni vu. ¹⁰ Eslini zal nahan̄ nañ àvu ahar mikũlfina. Mis ya tãbu eslina ni tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay tãhi : « E *Divi ge Melefit ya Mæwiz àbãki ni bu ni ti Melefit àva divi a ti tãhãngaraba mis a vad *mæpæsabana ba waw ? » ¹¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Way e kidin̄ gekũli bu nañ àbu àna tãmbak gayan̄ balañ mæk tãmbak ni àdiya e evid va a vad mæpæsabana ba ti àzaya do ni way ? ¹² Ay ti mis hihiriken̄i ti àtam tãmbak do waw ? Nahkay ti e Divi ge Melefit ya Mæwiz àbãki ni bu ni ti Melefit àvia divi ana mis ga magray sulum a vad mæpæsabana ba. » ¹³ Mæk Yezu nakãñ àhi ana zal ya ti ahar mikũlfina ni ahkado : « Tãlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtãlikabiya ti ahar gayan̄ ni àslamalava ègia sãnduũ-sãnduũana akada nahan̄ na. ¹⁴ Nahkay ndam *Feriziyen̄ ni tãhãraya a ahay ni ba ni ti tãngasvu, tãgray sawari ahãmamam ti tijin̄ Yezu ni.

Yezu ti nan̄ bay mægri tãwi ana Melefit

¹⁵ Yezu àra ècia sawari gatay na ti àslãka eslina, òru ka melañ nahan̄. Nahkay mis dal-dal tãďãboru nañ mæk nañ nakãñ ahãngaraba ndam ga armæwær na ďek. ¹⁶ Ay ti àlãgi ana tay àďãm : « Kãďãfum nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu ďek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay

mahãngaray *pakama gayan̄ Izayi ni màgravu. Pakama gani nani ti nihi :

¹⁸ « Bay mægri tãwi ya nãďãkiba ni ti nañ hi, nawayay nañ dal-dal ; mæbãruv goro amãrvu àna nañ dal-dal.

Anãvi Mæsuf goro mæk amãhi ma ge jiri goro ana mis ga huď ni ďek ;

¹⁹ amalãgavu akaba mis do, amãvalahay do,

maslaña emici ma gayan̄ kwan̄ã kwan̄ã a dala bu do.

²⁰ Emeheďkaba mavram ya awayay ahuũ wudak na do.

Emimetin̄ aku ge cẽngel ya awayay amæt wudak ni do.

Amagray nahkay, duk abivoru ana vad ya ti mis ga duniya ďek tãgãskabã jiri ge Melefit a ni.

²¹ Mæk mis ga huď ni ďek atãfãki ahãr ka nañ, atãďãm amahãngay tay. † »

Yezu ti agray tãwi àna njãda ge Melefit tãk, àna njãda ge Seteni aw ?
(Mark 3.20-30 ; Lũk 11.14-23)

²² Eslini tãzibiyu zal seteni nahan̄ ana Yezu. Maslaña gani nani ti seteni ni àwulufa nañ a, acafãña nañ ga mazlapana daya. Yezu nakãñ ahãngaraba maslaña nana ; maslaña nani àzlapay, èpi divi. ²³ Mis dal-dalani ye eslina ni ďek tãra tãpia ti àgria ejep ana tay a dal-dal, tãďãm : « Maslaña hini ya ahãngaraba mis a ni ti wur ge Devit do waw ? » ²⁴ Ndam *Feriziyen̄ ni tãra tãcia ma na ti tãďãm : « Maslaña hini agariaba seteni ana mis a ti si àna njãda ge *Belzebũ bay ge seteni ni kwa. » ²⁵ Yezu àra àsãra ere ye ti tãjalaki ahãr na ti àhi ana tay ahkado : « Tamal ndam ga huď nahan̄ nday ndayani takãdvu e kidin̄ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga huď gani etigi ahãr. Nahkay day tamal ndam ga kãsa ahkay do ni ga huď ahay takãdvu e kidin̄ gatay bu ni ti kãsa gani ahkay do ni huď ahay gani àngoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal *Seteni agariaba seteni ana mis a ti njãda gayan̄ èdeva ; ègia nahkay ti aňgoru kama

* 12:7 Oze 6.6. † 12:21 Izayi 42.1-4.

ti ahəmamam ? ²⁷ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəda ge Belzebəl a ti ndam gekəli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekəli gekəleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədamum ni ti ma ga malfada.

²⁸ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit a sawaŋ. Goro ya nagraj nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ənjkia ke kəli a àndava. »

²⁹ Yezu àdəm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəda-njədani vu ti mək ahəlfəŋa zlam gayəŋ a mənəc məwəl naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayəŋ a. ³⁰ Maslaŋa ya ti naŋ àbi akaba nu bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Nahkay maslaŋa ya ti àjenaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaŋ.

³¹ « Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya ti tagudar ni dek akaba ndivey ya ti tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kə tay a. Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayəŋ ni ti magudar zlam gayəŋ nani ti Melefit aməmbərfəŋa do simiteni. ³² Maslaŋa ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayəŋ nana. Ay maslaŋa ya ti adəmki ma magədavani ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta hini Melefit ambərfəŋa do, ku ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraja ni day aməmbərfəŋa do. »

Məŋgəhafti təsərkaba àna bəza gana
(Luk 6.43-45)

³³ Yezu àdəm keti : « Nədam nahəma, tamal məŋgəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məŋgəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məŋgəhaf ti təsərkaba tay àna bəza gatayana.

³⁴ Lekələm ti medékw ! Lekələm ndam magədavani, kədamum ma sulumani tata waw ? Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsaðikia

ka məbərrov a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam məŋgəhani sulumani ya àniviyu a məbərrov bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam məŋgəhani magədavani gayəŋ ba. ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni ti ku way way do amahəŋgarfəŋ kə pakama gayəŋ magədavani ya àdəm ni dek. ³⁷ Adaba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayəŋ ya kədam ni ; aməwəl kur ti pakama gayəŋ ya kədam ni daya. »

Ere ye ti Melefit adafaki àna Zonas ni

(Mark 8.11-12 ; Luk 11.29-32)

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a. » ³⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tipi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ere ye ti adafaki àna Zonas bay mahəŋgaray *pakama gayəŋ ni ana tay cilin. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ànjəhadviyu a huđ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. †

⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a dek nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv təra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti təmbatkaba majalay ahər gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədakana ti kəsərum do aw ? § ⁴² Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu

† 12:40 Məŋjay Zonas 2.1. § 12:41 Niniv ti kəsə gədakani ya Melefit àsləruru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

kwa kè sliri ga melaŋ ga mara mæbi slimi ana pakama ga Salomon bay mæsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gəđakana ti kəsərũm do aw ? »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti aŋgwiviyu tata

(Luk 11.24-26)

⁴³ Yezu àđəm keti : « Tamal ti seteni àsləkiaba ana mis a ti, akoru a hud gili vu ka melaŋ ya ti yam àbi ni, adəbay melaŋ manjəhadani. Ay aŋgət melaŋ manjəhadani do ; ⁴⁴ nahkay ti adəm : “Ngulum nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəŋ ni məsələfabana, maslamalabana lala. ⁴⁵ Eslini naŋ nakəŋ asləka akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dek tətam naŋ àna cuday. Mək nday nakəŋ dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayaŋ ni egi ngulum gayaŋ ya ahaslani ni keti. Mis magədavani ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti nahkay. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu ededīŋ ededīŋeni ni mam ?

(Mark 3.31-35 ; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapi ana mis dal-dalani ni ti məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu t̄ara, nday t̄əbu e mite bu tawayay təhi ma. [⁴⁷ Nahkay maslaŋa nahaŋ àhi : « Ata muk akaba bəza ga muk t̄əbu e mite bu, tihindi kur. »] ⁴⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ⁴⁹ Mək Yezu nakəŋ eduki ahar ka ndam madəbay naŋ ni, àđəm : « Məŋ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ⁵⁰ Adaba maslaŋa ya ti agray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a hud melefīt bu awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Mark 4.1-9 ; Luk 8.4-8)

¹ Ka fat nani Yezu àhəraya a ahay ba, òru ànjəhad k̄a gəvay ga dəluv ni. ² Eslini mis kay t̄òru k̄a gəvay gayaŋ. Nahkay naŋ nakəŋ k̄ay àcəliyu a *slalah ga yam vu ànjəhadviyu digəs. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəŋ-dəŋ. ³ Yezu nakəŋ àhi ma ana tay gərgəri kay àna ma *gozogul, àđəm : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani adəgoru e divi bu. Nahkay edidīŋ t̄ara t̄əndaba. ⁵ Bal gani keti adəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni. Àfətaya hūya, adaba had àki ka pələd ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədīa ti èhirīŋaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti adəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya t̄əbu t̄ədəkkabu nahəma, adak ni t̄əŋgecekabá. ⁸ Bal gani keti adəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Bəlaŋ gani àbi bəza dīŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni kru kru mahkər. » ⁹ Yezu àđəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ni ti mīci lala. »

Yezu adəm ma àna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.10-12 ; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ndam madəbay Yezu ni təhədakfəŋbiyu k̄a Yezu, t̄əhi ahkado : « Kəhi ma ana tay àna ma *gozogul kwa ti kamam ? » ¹¹ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti Melefīt adəfikiaba zlam manjəhadani àki ka Məgur gayaŋ na ana k̄uli a, ti k̄əsərũm. Ay nday ti adəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. ¹² Adaba maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu, amələbu àna zlam dal-dal àsabay. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ¹³ Nəhi ma ana tay àna ma gozogul nahkay ti adaba ku tamal tamənjələŋ ka zlam lala nəŋgu ni t̄ipi do ; ku tamal t̄əbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni t̄ici do.

¹⁴ « Gatay ya t̄əbu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray

*pakama ge Melefit ya àdambiyu ni àgravu. Àdám :

“Ku tamal kəbumi slimi ana zlam lala nəngu ni ekicəm do.

Ku tamal kəmənjumləŋ ana zlam lala nəngu ni ekipəm do.

¹⁵ Adaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ètiri ana tay do simiteni,

adaba tìrika slimi gatay a, tàbakabá eri gatay a.

Tàgray nahkay ti, ti tìci zlam ba, tìpi divi ba, tèsər zlam ba ;

tawayay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ba daya.

Tamal tàmbatkaba ti akal nàhəŋga tay a.” *

¹⁶ « Ay lekələm ti mərūmvu adaba eri àfəŋ kè kəli, kipəm divi ; slimi day təfəŋ kè kəli, kicəm zlam. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tìpi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tìci ndo. »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

¹⁸ « Ay lekələm ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul àki ka bay mabəhad hilfi ga zlam ni awayay adəmki ni.

¹⁹ Tamal mis təbi slimi ana pakama ya tədəmki ka *Məgur ge Melefit ni, tìci do ni ti, nday akada divi ya hilfi ga zlam àdəgaki ni. *Seteni ara ahəliaba pakama ya ti təgəskabu na ana tay a.

²⁰ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pələd ya hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani həya. ²¹ Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbərūv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; təgəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ həya, təgəskabu va do. ²² Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huđ ga adak vu ni : tìcia pakama

ge Melefit a ti təgəskabu. Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay ; zlam nday nani təngecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tìci ni àzaya araŋa do. ²³ Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit. Tìci ti təgəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni bəza kru kru mahkər ni. »

Ma gozogul àki ka ayum

²⁴ Yezu nakəŋ àŋgəhadì ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, àdám : « *Məgur ge Melefit ti təzavu ata mis ya ti èzligi hay gayan sulumani a vədaŋ gayan bu ni. ²⁵ Ay məlavad àra ègia, mis tìnjikaba dəwir a ti zal ezir gayan òru èzligikiviyu ayum mək àsləka zlam gayan a. ²⁶ Ka ya ti tàra təfətaya, təbu tabay ahàr nahəma, ayum ni day àsərūv. ²⁷ Ndam məgri təwi ana bay ga vədaŋ ni tàra tìpia ti tərəkia ka bay ga vədaŋ na. Təhi :

“Bay geli, kizligi a vədaŋ bu ni ti hay sulumani timey ! Ay ti ayum ni àhəraya ti eley ?” ²⁸ Àhi ana tay : “Àgray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam məgri təwi ni təhi : “Kawayay ti mōru mijebe waw ?” ²⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay : “Aha ! Kijəmaba ba, adaba tamal kijəmaba ti bi ekijəmaba akaba hay na. ³⁰ Brəŋum tay nahkay hayaŋ. Eminjəa ka sarta ga mabazana day kwa ti anəhi ana ndam mabazani ni ahkado : Bazumaba ayum na, wəlumaba ti kəjumiaba aku a, hay ni ti ni kəhəlumubiya kəbumiyu a guvur goro vu.” »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni akaba ke miwisin

(Mark 4.30-32 ; Lək 13.18-21)

³¹ Yezu àhi ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, àdám : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni. Mis àzay, èzligi a vədaŋ gayan bu. ³² Hilfi gani ti gəziteni e

* 13:15 Izayi 6.9-10.

kidin ga bæza ge hilfi ndahañ ya a duniya bu ni dek. Ay ka ya ti àfətaya ni ti àdàka àtam zlam ndahañ ya e dini bu ni dek, ègi mənğəhaf. A bal ahar, edidin tara tagraviyu lala gatay a hud gani vu. »

³³ Yezu nakəñ àhi ma gozogul nahañ ana tay keti, àdəm: « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba *miwisin. Wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna nañ. Nahkay miwisin ni ewisinaba humbu na dek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam
(Mark 4.33-34)

³⁴ Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma gayañ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi. ³⁵ Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahəngaray pakama ge Melefit ni mágnavu. Ma gani nihi :

« Anəhi ma ana tay ti àna ma *gozogul ;
ma goro ya anəhi ana tay ni ti ma manğahani kwa ka mənjàki ga məlan.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya àdəmki ka ayum na

³⁶ Eslini Yezu àmbər bu mis dal-dalani ni, òru a magam. Eslini ti ndam madəbay nañ ni t àhədàkfəñiyu t àhi: « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəmki ka ayum ya àfət a vədañ bu na ana leli a zla aw. » ³⁷ Àhi ana tay ahkado: « Maslaña ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. ³⁸ Vədañ ni ti duniya ; hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Məgur ge Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya tadəbay *Seteni ni, ³⁹ zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *məslər ge Melefit. ⁴⁰ Yaw akada ya tijeba ayum a, təjiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagrañ ti nahkay: ⁴¹ nu Wur ge Mis anəslərbiyu məslər goro, atəhəlabə ndam magudar zlam na dek akaba ndam ya ti tijin kĩa mis ke divi a na dek a Məgur goro ba. ⁴² Mək

atəbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini ti etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. ⁴³ Ay ti ndam jireni ni atəsladay akada ga fat ni a Məgur ga Bəñ gatay bu. Maslaña ya ti slimi àfəñ nahəma, mīci lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni manğahani a vədañ bu akaba àki ke ebirsli

⁴⁴ « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba elimeni manğahani a vədañ bu ni. Maslaña nahañ àbu, òru àdi ahàr, àzaba àmbati məlan əngəhkivu, àmərvə daldal. Nahkay àsləka àsəkumoru zlam gayañ dek mək àsəkum vədañ nani.

⁴⁵ « Nahkay day Məgur ge Melefit ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirsli sulumani ni. ⁴⁶ Òru àdi ahàr ana sulumana bəlan àtam ndahañ ni ti òru àsəkumoru zlam gayañ dek mək àsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

⁴⁷ « Nahkay keti, *Məgur ge Melefit ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana kay àna nañ a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni təhurviya a zəva ni va, zəva ni àrəha ti tagəjahaya ka dəñ-dəñ a, tanjəhad, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti àbəlay do ni ti ni, taboru tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Məslər ge Melefit atara təhəlkiba ndam cuday àkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga məbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. »

⁵¹ Yezu nakəñ àhi ana tay: « Kicəma ma goro ya nəhi ana kuli na dek aw? » Nday nakəñ təhəngri fəñ t àhi: « Iy, mīcia. » ⁵² Mək nañ nakəñ àhi ana tay ahkado: « Nahkay ti bay *məsər Wakita ge Melefit lu, tamal àsəra zlam a àki ka Məgur ge Melefit a lala ti təzavu ata bay ahay ya ti əngazlaya zlam məwəna akaba midigwəna e elimeni gayañ ya əngəh ni ba ni. »

Ndam Nazaret təfəki ahàr ka Yezu do

(Mark 6.1-6 ; Lək 4.16-30)

† 13:35 Limis 78.2.

⁵³ Yezu àra èndeveriṅa ma *gozogul nday nana ti àslàka eslina, ⁵⁴ òru a kàsa gayanṅ vu ka mēlanṅ ya àdàk ni. Òru ènjua ti àcahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəṅgalavù Melefit ye eslini ni bu. Tàra ticia ma gayanṅ ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tèdàm ahkado : « Məsər zlam hini ti àcahay eley ? Àṅgət njəda ga magray ere ye ti day-day mis tipi ndo ni ti eley ? ⁵⁵ Naṅ wur ga bay madar zlam ni do waw ? Məṅani ti Mari do waw ? Bəza ga məṅani ata Zek, Zəzef, Zəd, Simu do waw ? ⁵⁶ Bəza ga məṅani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? Àṅgət njəda ga magray zlam nani dek ti eley ? » ⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani tàwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. Ay Yezu nakəṅ àhi ana tay : « Bay məhəṅgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, tàwayay naṅ a kàsa gayanṅ bu do. Ata bəṅani akaba ndam ga huđ ahay gayanṅ day tàwayay naṅ do, si a kàsa ndahanṅ bu kwa ti mis tawayay naṅ. » ⁵⁸ Eslini Yezu àgray zlam ndahanṅ ya ti mis tipi day-day ndo ni kay ndo huya adaba tàwayay məfəki ahàr do.

14

*Takad Zəṅ bay məbaray mis ni
(Mark 6.14-29 ; Lək 9.7-9)*

¹ Ka sarta gani nani ti mis təbu təzlapaki ka Yezu. Təbu təzlapaki nahəma, *Erot bay Gelili ni ècia pakama gatay ya ti tédəm na. ² Naṅ nakəṅ àhi ana ndam ya təgri təwi ni ahkado : « Naṅ nani ti Zəṅ bay məbaray mis ni, àməta mək àṅgaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba àṅgaba e kisim ba palam. » ³⁻⁴ Bay Erot àdəm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəṅa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga məṅ ga Erot. Àra àza wal na ti Zəṅ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kàzay Erodiyat ti àwəsl. » Zəṅ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəṅ àhi ana ndam gayanṅ tégəs naṅ, təwəl, təfiyu a daṅgay vu, mək təgray nahkay. ⁵ Erot àwaya makada

Zəṅ a, ay ti aṅgwaz àwərfəṅa naṅ kà ndam *Zude a, adaba nday dek tédəm Zəṅ ti naṅ bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahanṅ, Erot àgra wuməri ge miwivu gayanṅ a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kè meleher gatay. Àra àhəba nahkay ti həbay gayanṅ ni ègia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakəṅ àmbadi ana wur ni dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dek nəvuk. » ⁸ Wur ni məṅani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zəṅ bay məbaray mis ni ahalay, təfukibiya ka paranti a ! » ⁹ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Adaba àmbadia ana wur na kè meleher ge mis na ti èkeli ere ye èhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayanṅ təgri ana wur ni akada ya àwayay ni, ¹⁰ àsləroru mis a ahay ga daṅgay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zəṅ a. ¹¹ Tàra təzibiya ahàr ge Zəṅ nakəṅ a ana wur dahalay na ka paranti a ti naṅ nakəṅ àzikaboru ana məṅani. ¹² Ndam madəbay Zəṅ ni tàra ticia ti tòru təzay kisim gani, tili. Tàra tilia ti tòru təhi ma gani ana Yezu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Mark 6.30-44 ; Lək 9.10-17 ; Zəṅ 6.1-14)*

¹³ Yezu àra ècia takada Zəṅ a ti àcəliyu a *slalah ga yam vu, àslàka eslina, òru gwar ka mēlanṅ nahanṅ. Məlanṅ gani nani ti driṅ a huđ gili bu. Ay mis dal-dalani ni tàra ticifiṅa daday a ti tədəboru naṅ àna asak. ¹⁴ Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tèsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəṅgaraba ndam ya tēbesey do na e kidiṅ gatay ba.

¹⁵ Məlakarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli nihi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni təsləka, tòru a kàsa gərgərani ni vu tədəboru zlam məzumani. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəṅgrifəṅ ana tay, àdəm : « Təsləka day ti kamam ? Lekuləm

lekulameni vumi zlam məzumani ana tay. » ¹⁷ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Araŋa əfəŋ kə leli ahalay bi ; si *dipeŋ zlam, təkivu kilif cə cilin. » ¹⁸ Naŋ nakəŋ əhi ana tay : « Həlumubiya ahalay a. » ¹⁹ Eslini əhi ana mis dal-dalani ni tənjuhada a ga had ke kəzir a, mək naŋ nakəŋ əhəl dipen zlamani ni təkivu kilif cəni ni, aməŋjoru e melefıt vı, əgri səsı ana Melefıt. Əra əgria səsı a ti əsekaba dipen na, mək əbi ana ndam mədəbay naŋ ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. ²⁰ Mis nakəŋ dek təzum təzum, tərəkaba. Kələŋ gani təkakalakabu məgəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə əna naŋ. ²¹ Mis zavalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wəl akaba bəza ti təcalkıvu tay ndo.

*Yezu asawadaki ka ahər ga yam
(Mark 6.45-52 ; Zey 6.15-21)*

²² Ka gani nani ti Yezu nakəŋ əhi ana ndam mədəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vı, tōru kama gayan hayəŋ ke ledi ga dəluv ni, day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis ni ti tēdevu, təsləka. ²³ Təra tēdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ əcəloru a həma vı drin drin akaba mis ga mahəŋgalay Melefıt. Mələkarawa əra əgikıa, naŋ ka ahər gayan eslini. ²⁴ Ndam mədəbay naŋ ni ti ni təsləka əna slalah ga yam gatay na, tıgia drin drin akaba dəŋ-dəŋ a. Aməd naŋ əbu adafay slalah ga yam gatay ni agrıoru daliya ana tay, ahəŋgarbiyu tay kələŋ. ²⁵ Də gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəŋ ərəkıoru ka tay, asawadakıoru ka ahər ga yam ni njuwaŋ-njuwaŋ. ²⁶ Ndam mədəbay naŋ ni təra tıpia naŋ a, naŋ əbu asawadaki ka ahər ga yam nahkay ti bəruv ətikaba ana tay a, tədəm : « Maslaŋa əmbavakıva ke leli a ! » Nahkay nday nakəŋ təgra aŋgwaz a, təzlah. ²⁷ Ay Yezu nakəŋ əhi ma ana tay həya, ədəm : « Zum nıədə, nu timey. Aŋgwaz əwər kəli ba. »

²⁸ Eslini Piyer əhi : « Bay goro, tamal nak ededın ti vı divi nəsawadkıoru ka ahər ga yam ni bilegeni ti nōru afa

gaya. » ²⁹ Yezu əhi : « Ra. » Nahkay naŋ nakəŋ əhəraya a slalah ga yam ni ba, əsawadakıoru ka ahər ga yam ni ərəkıoru ka Yezu nakəŋ. ³⁰ Ay əra əpia aməd na əbu akəzlay dal-dal ti əgra aŋgwaz a ; nahkay yam ni awayay anday naŋ. Naŋ nakəŋ əzlah, ədəm : « Bay goro, həŋgay nu ti ! » ³¹ Eslini Yezu ətəloru ahar həya, əgəs naŋ, mək əhi : « Məfəku ahər gaya əhəca ; kəjalay ahər cə cə ti kamam ? » ³² Nday nakəŋ təra təcəliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day əmbrəŋ məkəzlani həya. ³³ Eslini nday ya təvu a slalah ga yam bu ni dek təbəhadı mirdim ana Yezu nakəŋ, təhi : « Nak ti Wur ge Melefıt ededın. »

*Yezu ahəŋgaraba mis ka had
Zenizaret a
(Mark 6.53-56)*

³⁴ Ka ya ti təsləka, təhəra dəluv na əndava ni ti nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret. ³⁵ Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni təra təhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. Təra təsəra naŋ a ti tōru təhi ma gani ana mis ga kəsə ga had nani, nahkay təhəlibıyu ndam ya tēbesey do ni dek. ³⁶ Təgri kam-kam ti mis nday nani ya tēbesey do ni tınjifin kə ma ga azana gayan ni cilin. Nday ya ti tınjifin ni dek tənqaba.

15

*Gejewi əki ka zlam ga ndam ya
ahaslani ya təcəhi ana mis ni
(Mark 7.1-13)*

¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya *təsəra Wakita ge Melefıt a ni təsləkabiya a Zeruzalem a, tərəkıa ka Yezu a, təhi ahkado : ² « Ndam mədəbay kur ni tęgəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do ni ti kamam ? Təzum zlam day təbarakaba ahar əna divi gana do ni. » ³ Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Lekuləm day kagudarum *Divi ge Melefıt əna manjəhad ga ndam gekəli

ya ahaslani ni ti kamam ? ⁴ Melefit àdám ahkado : “Ngwioru a had ana ata buk ata muk.” * Àdám keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni mənani nahəma, tákada nan a.” †⁵ Ay lekulum zla ti kədamum ahkado : “Maslaŋa nahan esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana mənani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna nan ni, sədaga ge Melefit.” ⁶ Maslaŋa nani àdama ma nahkay nahəma, kədamum tamal àjənaki ata bəŋani ata mənani va do ni ti àgray arana do. Lekulum kəgrum nahkay ti, kəmbərənuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərənuma ti kəfumviyu pakama gekuli ya kacahum ni a məlan gani vu huk. ⁷ Lekulum kawayum ti mis tādəm lekulum ndam jireni, ay ti lekulum ndam jireni do ! Melefit àdama ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray *pakama gayan Izayi ni ba. Pakama gayan ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kuli. ⁸ Àdám ahkado : “Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ, təjalaku ahər do simiteni. ⁹ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcahay ni ti ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka mawayay goro do.” ‡ »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni
(Mark 7.14-23)

¹⁰ Yezu àzalakabu mis kayani ni, àhi ana tay : « Lekulum dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kícum lala. ¹¹ Ere ye ti a dala bu, mis azum àna ma gayan, agray nan “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani adəm àna ma gayan ni day kwa ti agray nan “njəlatani do.” » ¹² Eslini ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado : « Ma gayak ya kədam ni àzumia bəruv ana ndam *Feriziyen na ti kəsərkia waw ? » ¹³ Yezu nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àdám ahkado : « Məŋgəhaf ya ti Baba nan ya e melefit bu àjav ndo ni lu ataradaba. ¹⁴ Nədam nahəma, brənum

tay ; nday ti ndam wuluf ya tədafəŋa ahar kà ndam wuluf ndahan a ni. Tamal zal wuluf adafəŋa ahar kà zal wuluf nahan a ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu. »

¹⁵ Eslini Piyer ahəŋgarfəŋ, àhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədam ni ana leli a zla aw. » ¹⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekulum day kekileŋa kəsərum zlam do waw ? ¹⁷ Adaba ere ye ti mis afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu a huđ vu ciliŋ, mək atəhiyu azay gani e dəgzey vu ti kəsərum do waw ? ¹⁸ Ay ere ye ti mis azlapay ni ahəraya ti a məbərurv gayan ba, ma gani nani day kwa ti agudar nan, agray nan “njəlatani do.” ¹⁹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbərurv ge mis ba. Nahkay ti ajalaki ahər ka zlam magudarani gərgəri dek : ka makad ahər, ka magray hala, ka magray mesəwehvu, ke migi akal, ka masəkad malfada akaba ka məsivani ana mis. ²⁰ Ere ye ti agray ti mis egi “njəlatani do” ni ti zlam nday nani. Ay ti məzum zlam mənjad məbaray ahar akada ge divi ga ata bəŋ gekuli ni ti àgray ti mis egi “njəlatani do” do. »

Wal nahan nan wur Zude do afəki ahər ka Yezu
(Mark 7.24-30)

²¹ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. ²² Wal Kanaŋ nahan nan àbu eslini. Wal ni àra èpia Yezu a ti àrakia àna zlahay a, àdəm : « Bay goro, *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! Wur goro dahalayani àbiyu èbesey do, seteni àbu agri daliya dal-dal. » ²³ Ay ti Yezu ahəlkaba ma ndo. Eslini ndam madəbay nan ni təhi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba nan àbu azlahləŋbiyu kè leli, àmbərəŋ do ni. » ²⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təslərbiyu nu ahalay ndo. Təslərbiyu nu ti ana ndam *Izireyel ciliŋ, adaba nday akada təmbəmbak ya ti tija ni. »

²⁵ Ay ti wal ni àra àbəhadī mirdim grik ana Yezu meleher ndi6 ana

* 15:4 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. † 15:4 Mahərana 21.17. ‡ 15:9 Izayi 29.13.

had, àhi : « Bay goro, jənaki nu ti ! » ²⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal nakəŋ, àhi ahkado : « Təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərá ti àbəlay do. » ²⁷ Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge mis ya tadəgoru a hud ga məlan məzumki zlam vu ni, ku kərá gatay day tapalaba təzum timey. » ²⁸ Eslini Yezu àhi ana wal nakəŋ : « Wal ni, kəbu kəfəku ahàr lala ; ere ye ti kihindi ni mǎgravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayan ni àŋgaba həya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər gərgərana

²⁹ Yezu àsləka eslina, òru kà gəvay ga dəluy Gelili. Òru ènjua ti àcəloru a həma vu. Àra àcəloya ti ànjəhad digəs. ³⁰ Eslini mis dal-dal tərəkia, təhəlibiyu ndam jəgwer, ndam wuluf, ndam dərə, makwayá akaba ndam ga arməwər ndahan gərgərani, tábəhad tay kà gəvay gayan mək nan nakəŋ àhəŋgaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni təra tìpia ndam makwaya ya təzlapay koksah ni təbu təzlapay, ndam dərə təŋgaba tìgia sənduə-sənduəbana, ndam jəgwer təsawaday lala akaba ndam wuluf təbu tìpi divi nahəma, təmərva dal-dal, nahkay tazləbay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad

(Mark 8.1-10)

³² Yezu àzalay ndam madəbay nan ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday hini təsü cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay va bi. Ay ti nəwayay məmbrəŋ tay ti tasləka àna ləwir a do. Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjàd məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay ka ahàr divi ga masləkana bi. » ³³ Ndam madəbay nan ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a hud gili hini bu ni ti məhəlibiyu *dipen ana tay tərəh àna nan dek ti eley ? » ³⁴ Yezu nakəŋ àhi

ana tay ahkado : « Dipen àfəŋ kə kəli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Dipen àfəŋ kə leli adəskəla akaba kilif ci-bi-beni bal. »

³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjàhada a ga had a. ³⁶ Təra tənjàhada ti àhəl dipen adəskəlani ni akaba kilif ni, àgri səsü ana Melefit. Àra àgria səsü a ti èsekaba, àvi ana ndam madəbay nan ni, ndam madəbay nan ni ti ni tidi ana mis dal-dalani ni dek. ³⁷ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna nan a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvü hətək adəskəla àna nan. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu fad, tàcalkivu wál akaba bəza ndo. ³⁹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək təsləka. Eslini Yezu nakəŋ àcəliyu a *slalah ga yam vu àsləka, òru ka had Magadan.

16

Zlam ya mis tìpi day-day ndo ni
(Mark 8.11-13 ; Lük 12.54-56)

¹ Ndam *Feriziyen ndahan akaba ndam *Sedəseyen ndahan tərəkia ka Yezu a, tawayay tatəkar nan ti mǎgudar zlam ; nahkay ti təhi : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna njəda ge Melefit. » ² Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məlakarawa, fat àbu adiyu, tamal kípəma hud melefit a ndize ti kədəmum : “Hajəŋ ti məlan amanja njələta.” ³ Ge miledə tamal kípəma hud melefit a diliŋ-diliŋ ti kədəmum : “Kani ti avər ara atəd.” Nahkay kəsəruma ere ye ti agravu na àna zlam ya kípəm a hud melefit bu na ti, kəsərüm zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahəmamam ! ⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahàr ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tìpi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Ere ye ti Melefit amədəfiki ana tay ni ti ere ye ti àdáfaki àna Zonas ni ciliŋ. » Eslini nan nakəŋ àsləka, àmbərbu tay.

Kàgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam madabay nan ni tɔbu takoru tatuwad dɔlɔv ni ; nday tɔbu takoru ti ndam madabay nan ni tɔhɛl *dipen ndo, àgɛjazkia ahàr ka tay a. ⁶ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam *Seduseyen ni. » ⁷ Nahkay ndam madabay nan ni tɔzlapay e kidin gatay bu, tɔdɔm : « Àdɔm nahkay ti adaba mɛhɛlbiyu dipen ndo palam. » ⁸ Yezu nakɛŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Mɛfɛku ahàr gekɛli ti àhɛca ; kazlapum kɛdɔmum kɛhɛlumbiyu dipen ndo ni ti kamam ? ⁹ Kicɛm ma goro do, kɛsɛrum do kekileŋa waw ? Goro ya ti nidi dipen zlamani ana mis dɔbu zlamani ni, akaba mɛgɛjɛni gani ya kɛhɛlumaba hɛtɛk mɛrɛhvani ehimeya ni ti kɛsɛrumki va do waw ? ¹⁰ Goro ya ti nidi dipen adɛskɛlani ana mis dɔbu fadani ni, akaba mɛgɛjɛni gani ya kɛhɛlumaba hɛtɛk mɛrɛhvani ehimeya ni ti kɛsɛrumki va do waw ? ¹¹ Ngay nu nàcalfɛŋ ti ke dipen dipenani do ni ti kɛsɛrum do ni ti kamam ? Nu ti nɛhi ana kɛli ti bumvu slimi àna miwisiŋ ga ndam Feriziyen ni akaba ga ndam Seduseyen ni. » ¹² Nahkay zla ti ndam madabay nan ni tɔra tɔsɛra Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwisiŋ » ti, àzlapiki ana tay ti ke miwisiŋ ya ti tiwisiŋ dipen àna nan ni do ; àzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyen akaba ga ndam Seduseyen ya tɛcahi ana mis ni.

Piyer adɔm Yezu nan àbu Krist Bay gɛdɔkani ya amara ni

(Mark 8.27-30 ; Lɔk 9.18-21)

¹³ A vad nahan, Yezu akaba ndam madabay nan ni tɔru ka had Sezare ge Filip. * Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tɔdɔm nu *Wur ge Mis ti nu way ? » ¹⁴ Tɔhɛŋgrifɛŋ, tɔhi ahkado : « Tɔdɔm nak Zeŋ bay mɛbaray mis ni, mis

ndahan tɔdɔm nak Eli, mis ndahan ti ni tɔdɔm nak Zeremi ahkay do ni nak bilin ga ndam ya tɔhɛŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni. » ¹⁵ Eslini nan nakɛŋ àhi ana tay ahkado : « Lekɛlum ti kɛdɔmum nu ti nu way ? » ¹⁶ Simu Piyer àhɛŋgrifɛŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gɛdɔkani ya Melefit àslɛrbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. » ¹⁷ Yezu àhi : « Simu wur ge Zeŋ, mɛrvu adaba ma ge jiri hini ya kɛdɔm ni ti mis hihiriken ni àhuk do. Àhukaya ma na ti Baba, nan ti nan a huɔ melefit bu. ¹⁸ Nɛhuk nahɛma nak Piyer ; anazay kur ga mɛvi njɛda ana ndam mɛfɛku ahàr ni akada ya tazay akur, tafɛkad asak ga ahay àna nan ni. † Nahkay ti kisim tekeɔ amɛgri araŋa ana tay do. ¹⁹ Anɛvuk lekili ga mahay ga *Mɛgur ge Melefit : ere ye ti kɛgɛskabu ka had ndo ni ti e melefit bu day atɛgɛskabu do ; ay ere ye ti kɛgɛskabá ka had a ni ti e melefit bu day atɛgɛskabu. » ²⁰ Eslini Yezu nakɛŋ àlɛgi ana ndam madabay nan ni, àhi ana tay ahkado : « Ngay nu Krist *Bay gɛdɔkani ya Melefit àslɛrbiyu ni ti kɛhumi ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu adɔm amɛmɛt mɛk amanɛgaba e kisim ba

(Mark 8.31-9.1 ; Lɔk 9.22-27)

²¹ Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapɛ ana ndam madabay nan ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahàr àdɔm nakoru a Zerɛzalem kwa. Ahàr àdɔm nɛcakay daliya dal-dal. Nday gɛdɔkani ni, gɛdɔkani ga ndam *manɛgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mɛk a huɔ ga vad mahkɛrani bu amanɛgaba e kisim ba. » ²² Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti àzaba nan e kidin gatay ba cak. Àlɛgi, àhi : « Bay goro, Melefit mɛjɛgay kur ti ere nani àgrakukvu ba ti ! » ²³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ke Piyer, àlɛgi bilegeni, àdɔm : « *Seteni, slɛkafua, ru drin ! Nak ti kacafɛŋa nu ga magray tɔwi goro a, adaba majalay

* **16:13** Sezare ge Filip ti slimi ga kɛsa gɛdɔkani.

† **16:18** Piyer ti adɔmvaba « akur. »

ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihiriken ni. »

²⁴ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Tamal mis awayay adəbay nu nahəma, ahàr àdəm māmbrəŋ ere ye ti awayay ni ; ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mībesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti māgray nahkay. ²⁵ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayan, awayay àmət ba ni ti emiŋ. Maslaŋa ya ti emiŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ²⁶ Tamal mis aŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èiŋa sifa gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? Emiŋa sifa gayan na ti aməŋgət mam ga məmbani àna naŋ mam ? ²⁷ Adaba nu *Wur ge Mis anara àna njadə ga Baba akaba məslər goro a kay, anəvi zlam ana ku way way do akada ge tawi gayan ya ti agray ni. ²⁸ Nəhi ana kuli nahəma, e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atəmət ti etipi nu Wur ge Mis ananga, anəhuriyu a bay goro vu. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay naŋ ni

(Mark 9.2-13 ; Lək 9.28-36)

¹ Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ wur ga mən ge Zek ni, ahəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. ² Tòru tinjua ti vu ga Yezu ni àmbatva e eri va ana tay nahan a. Eri gayan ni àmbatvu, asladay akada fat, azana ka vu gayan day tigia bəf-bəf talla təsladay məlan. ³ Eslini tìpioru Eli nday ata Məwiz həya, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra epia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli məbu ahalay ti àbəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkər, bəlan gayak, bəlan ge Məwiz, bəlan ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məgudunğuduŋ masladani àhərkiaya ka tay a, aŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məgudunğuduŋ

ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal, nəmərnu àna naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayan ! » ⁶ Ndam *madəbay Yezu ni tàra ticia nahkay ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal, tabəhad mirdim meleher ndiəba ndiəba ana had. ⁷ Ay Yezu nakəŋ àhədakfəŋiyu ka tay, ènjifiŋ ka tay mək àhi ana tay : « Cikamaba, kəgrum aŋgwaz ba. » ⁸ Nday nakəŋ tēheliŋ eri, tìpi maslaŋa nahan ndo, si Yezu naŋ bəlan ciliŋ. ⁹ Nday təbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti kìpəm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anangaya e kidiŋ ga ndam evid ba kwa. »

¹⁰ Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm wudaka *Krist *Bay gəfakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? »

¹¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay àdəm ahkado : « Edeciŋ Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. ¹² Ay nəhi ana kuli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis təsər naŋ ndo. Təgria ere ye ti nday tawayay na dek. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam madəbay naŋ ni təsəra àzlapaki ti ke Zeŋ bay məbaray mis ni.

Yezu agariaba seteni ana wur nahan a

(Mark 9.14-29 ; Lək 9.37-43)

¹⁴ Ka ya ti tinjikia ke mis dal-dalani na ti maslaŋa nahan àhədakfəŋbiyu ka Yezu, àbəhad mirdim ¹⁵ àhi : « Bay goro, wur goro àbu seteni àniviyu agray daliya dal-dal ; a vad ndahan adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Məsuk cicihi ti kam-kam ! ¹⁶ Nəzibiya naŋ ana ndam madəbay kur na ti təgariaba, ay ti tislaki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu àdəm : « Lekulam ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekulam ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad kaŋgaya akaba kuli aw ? Nu enəbesi ana kuli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. » ¹⁸ Tàra təzibiya wur na ti

Yezu àzlacaki ke seteni ni, mæk seteni ni àslàkiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia nañ lala huya.

¹⁹ Eslini ndam *madəbay Yezu ni tàzalay Yezu ka ahàr gatay, tihindi nañ, tàhi: « Leli mìsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam? » ²⁰ Yezu nakəñ àhəñgrifəñ ana tay, àdəm: « Kìsləmki ndo ni ti adaba məfəki ahàr gekəli ke Melefit àhəca. Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti məfəki ahàr gekəli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni cilinə nəngu ni, kisləmki məhiani ana həma hini: “Sləkaba, ru tegi” nəngu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kisləmki magrani do ni ti àbi. [²¹ Ay ti seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kàhəngalay Melefit ndo akaba kəgəs ndəra ndo ni ti tàsləkiaba ana mis a koksah.] »

Yezu adəm keti anəmat mæk anəngaba e kisim ba

(Mark 9.30-32 ; Lək 9.43-45)

²² A vad nahan, ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni dek təbu ka ahar bəlan e Gelili ni ti, Yezu nakəñ àhi ana tay: « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, ²³ tara takad nu. Atakada nu a ti a vad ya mahkər ti anəngaba. » Nday nakəñ tàra ticia ma gayan na ti àhəlia ahàr ana tay a dal-dal.

Məhəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit

²⁴ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tinjua a Kafarnahum a ni ti ndam ya təhəl hadam ga *ahay gədakani ge Melefit ni tàhədəkfəñiyu ke Piyer, tàhi: « Məsi gekəli ni ti àpəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit ni do waw? » ²⁵ Piyer àhəñgrifəñ ana tay: « Àbəhad do kamam? »

Ka ya ti Piyer nakəñ àhuriya a ahay va nahəma, Yezu àhi ma enji, àhi: « Simu, kədəm ahəmamam? Ndamam tabəhadì hadam akaba janjal ana bəbay ka had ni mam? Tabəhadì ana tay ti bəza ga had gatay gatayani tək, ndam mirkwi aw? » ²⁶ Piyer àhi: « Tabəhad ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nakəñ àhi « Bəza ga had gatay

gatayani ti giri-giri ti təpəl do do waw? ²⁷ Ay ku tamal nahkay nəngu ni, məzumi bəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluy ti kətəliyu gəya kəgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kəzləkikaba pakama, akədiviyyu ahàr ana sinju akur-akurani, sinju nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kəvi ana tay. »

18

Gədakani ya àtam mis ndahan ni ti way?

(Mark 9.33-37 ; Lək 9.46-48)

¹ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni tàhədəkfəñiyu kà Yezu, tàhi: « A *Məgur ge Melefit bu ni ti way nañ gədakani àtam mis ndahan way? » ² Nahkay Yezu nakəñ àzalabiyu wur gəziteni e kidinə gatay vu ³ mæk àdəm: « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ndo, kigəm akada ga bəza ciḡ-ciḡeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. ⁴ Adaba maslanə ya ti ahəngaroru ahàr gayan a had, anjəhad kudufa akada ga wur hini ni ti nañ nani gədakani àtam mis ndahan a Məgur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslanə àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba

(Mark 9.42-48 ; Lək 17.1-2)

⁶ Yezu àdəm keti « Ndam ya təfəku ahàr ni ti mis tədəm tìsli arana do akada ga bəza ciḡ-ciḡeni ni. Ay tamal maslanə agray ti ku way way do e kidinə gatay bu mijikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gədakani ana maslanə ya èjinjia nañ a ni a dəngu vu dondul mæk tizligiyu nañ a *dəluy gədakani vu dəzləz. ⁷ Aw! Cicihi àki ka ndam ga duniya! Cicihi àki ka tay ti adaba zlam ya tagray ti mis tìjikia ke divi a ni ti təbu kay. Zlam nday nani ti si tığravu kwa. Ay tamal maslanə agray ti mis ejikia ke divi a nahəma, maslanə nani cicihi amələki.

8 « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Àgəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna ahar bələŋ ahkay do ni àna asak bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni ahkay do ni àna asak gayak cəeni ni. Aku nani ti àmət day-day do. 9 Tamal eri gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna eri bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəeni ni. »

*Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni
(Luk 15.3-7)*

10 Yezu àdəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kidiŋ ga bəza nday nani bu ni ti ŋgay bələŋ gatayani èsli arəŋa do ni ti kədəmum ba. Adaba məslər gatay təbu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba naŋ ya e melefıt bu ni. [11 Nu *Wur ge Mis nərə ti ga mahəŋgay ndam ya ti tiji ni.]

12 « Bi maslaŋa nahaŋ təmbəmbak gayaŋ təbu diŋ mək bələŋ gani èjia. Ara èpia ti bələŋ gani naŋ àkibu ka ndahaŋ ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a həma bu, akoru adəboru bələŋani ni, do waw ? Lekələm ti kədəmum mam ? 13 Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti àdia ahər a ni ti amərvi àna naŋ dal-dal àtama ya amərvi àna kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ya ti tiji ndo na do waw ? 14 Nahkay day Bəŋ gekəli naŋ ya e melefıt bu ni awayay ti ku bələŋ e kidiŋ ga bəza nday nani bu day èji ba. »

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana

15 Yezu àdəm keti : « Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti rəkioru hiki lala lekələm cecə cəa. Tamal ècəkka ma gayak na ti kàslamala wur ga muk na. 16 Ay tamal ècəkki ma do ni ti zalakivu mis bələŋ ahkay do ni cə ti kədəgumkioru. Adaba pakama gekəli ya ekicikəmki ni ahər àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani. * 17 Ay tamal ti èciiki ma ana

tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfəku ahər ni. Tamal èciiki ma ana tay do daya ti mənjaləŋ akada naŋ zal ya àfəki ahər ke Melefıt do ni, ahkay do ni akada naŋ bay *məhəl hadam.

18 « Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti kəgəsumkabu ka had ndo ni ti e melefıt bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsumkabá ka had a ni ti e melefıt bu day atəgəskabu.

19 « Nəhi ana kəli keti : tamal ti mis cə e kidiŋ gekəli bu ka had ma gatay àrakabaya ku àki ka mam nəŋgu ni, təhəŋgalaləŋa zlam gani kə Bəŋ goro ya e melefıt bu na ti aməvi ana tay. 20 Adaba ka mələŋ ya mis cə mahkər təŋgasva àna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidiŋ gatay bu. »

21 Eslini Piyer àhədəkfəŋiyu ka Yezu, àhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma naŋ àbu agudaru zlam ti nəmbərfəŋa sak ehimey ? Sak adəskəla waw ? » 22 Yezu nakəŋ àhi : « Mbərfəŋa sak adəskəla ti nəhuk do. Mbərfəŋa ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. 23 *Məgur ge Melefıt day nahkay : təzavu ata bay nahaŋ awayay asər duwa gayaŋ ya àfəŋ kə ku way way do e kidiŋ ga ndam məgri təwi gayaŋ bu ni, ti təpəli. 24 Ka ya ti naŋ àbu acəfəŋ kə ma gani nahkay ti təzibiyu bay məgri təwi nahaŋ duwa gayaŋ àfəŋ àgra miliyem ehimeya. 25 Ay ti èsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àdəm təsəkumoru naŋ naŋani, wal gayaŋ, bəza gayaŋ akaba zlam gayaŋ ni dek ga məpəli duwa ni àna naŋ. 26 Eslini bay məgri təwi nakəŋ àbəhadı mirdim meleher ndi6 ana had ana bay ga duwa ni, àhi : “Kam-kam besəa hayaŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” 27 Eslini naŋ nakəŋ àsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni àmbərfəŋ duwa ni dek mək àhi “Sləka zlam gayak a.”

28 « Ka ya ti bay magray təwi nakəŋ naŋ àbu əsləka ni ti təbakabu ahər ata maslaŋa nahaŋ. Maslaŋa gani nani ti təbu tagrakabu təwi, ay ti

* 18:16 Məŋjay Mimbiki 19.15.

duwa gayan àfəñ àgray jik diñ. Nan nakəñ àdəki cip ka dəŋgu, àhi : “Si kəpəlu duwa goro ni kwa.” ²⁹ Eslini nan ya tagrakabu tawi nakəñ àbəhadī mirdim, àhi : “Kam-kam bəsua hayan, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” ³⁰ Aynan nakəñ òru àfiyu nan a danğay vu, awayay mǎpəliaba duwa gayan na dek day ti atafaya nan a. ³¹ Ndam ya tagrakabu tawi akaba tay ka ahar bəlanani ni t̄ara t̄ipia ere ye ti àgri ana nan nahan na ni ti àwəria bəruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəñ t̄oru t̄anğəhadī ma gani ana bay ya ti t̄agri t̄awi ni. ³² Nan nakəñ àra ècia ma na ti àdəm t̄əzalibiya nan a. Àra ènjia ti àhi : “Nak bay mǎgru t̄awi hini ti nak cudayani. Nəmbərfuka duwa goro na dek adaba kəgrua kam-kam a, kədəm nəmbərfuk ti ³³ ay nak ti maslaña ya ti kəgrumkabu t̄awi ni àsuk cicihi akada gayak ya kəsū cicihi ni ndo ni ti kamam ?” ³⁴ Nahkay bay ga duwa ni àzuma bəruv a dal-dal, àdəm t̄əzoru nan a danğay vu ti t̄agri daliya, si tamal aməpəlababa duwa gayan na dek day kwa ti atafaya nan a. »

³⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal lekulum kəmbərnəm fəña zlam ya ti mis t̄agudari ana k̄ali na k̄a tay àna hud bəlan a do ni ti, Baba nan ya e melefīt bu ni aməgri ana k̄ali day akada ga bay ga duwa ya àgri ana bay mǎgri t̄awi ni. »

19

*Yezu adəmki ma ka maday wal akaba magaray wal
(Mark 10.1-12)*

¹ Yezu àra èndeveriña pakama gayan na ti àsləka e Gelili a, òru ka had *Z̄ude, ke ledi nahan ga zalaka *Z̄urdeñ. ² Mis dal-dal t̄adəboru nan, mək nan nakəñ àhəŋgaraba ndam ya t̄əbeseý do na.

³ Eslini ndam *Feriziyeñ ndahan t̄ərəkia. Tihindifiña ma, t̄əhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayan ka mawayay gayan aw ? » T̄əhi nahkay ti adaba tawayay tatəkar Yezu ti

mədəm ma magudarani. ⁴ Yezu nakəñ àhəŋgrifəñ ana tay, àdəm : « Kwa ka mənjàki ga məlan, ka ya ti Melefīt àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. Kəjeŋgəm ma gani a Wakita ge Melefīt ni bu ndo waw ?

* ⁵ Melefīt àdəm : “Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəñani ata mənani ba, mək atanjəhadkabu ata wal gayan. Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan.” † ⁶ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. T̄igia vu gatay bəlan. Ere ye ti Melefīt èbedekabá ni ti mis hihirikenī èdekaba ba. » ⁷ Mək nday nakəñ t̄əhəŋgrifəñ, t̄əhi : « Məwiz àdəm tamal mis tedevu ata wal gayan ti ahār àdəm abəki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ? ‡ » ⁸ Yezu nakəñ àdəm : « Məwiz àvi divi ana k̄ali ga magaray wál gek̄ali ti adaba lekulum k̄awayum mǎgəsumkabu ma ge Melefīt do palam. Ay ka mənjàki ga məlan ti àgravu nahkay ndo. ⁹ Nəhi ana k̄ali nahəma, maslaña ya ti àgara wal gayan a, day wal ni àgray mesəwehvū ndo, mək àda wal nahan a nahəma, maslaña nani àgra hala. »

¹⁰ Eslini ndam madəbay nan ti t̄əhi : « Tamal ègia nahkay e kidiñ ga zal ata wal ba ti ŋgulum mis t̄aday wal va ba simiteni. » ¹¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təgəskabu ma gani hini ti mis dek do ; təgəskabu ti si ndam ya ti Melefīt àvia njəda gana ana tay a ni kwa. ¹² Zlam ndahan t̄əbu gərgəri t̄əcafəña mis ka maday wal a : mis ndahan kwa t̄iweya tay a vu gatay àwayay wal do. Mis ndahan ti ni mis t̄adad tay. Mis ndahan keti ti ni t̄awayay maday wal do azuhva *Məgur ge Melefīt. Maslaña ya esliki mǎgəskabu pakama hini nahəma, mǎgəskabá. »

Yezu agri sulum ge Melefīt ana bəza ci6-ci6eni

(Mark 10.13-16 ; L̄uk 18.15-17)

¹³ Kələñ gani mis ndahan t̄əhəlibiyu bəza ci6-ci6eni ana Yezu ti m̄ahəŋgali Melefīt ana tay àna məbəki *ahar

* 19:4 Mənjay Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. † 19:5 Mənjəkiani 2.24. ‡ 19:7 Mimbiki 24.1.

gayan ka tay. Nday t̄bu t̄h̄libiyu b̄za ni nahkay ti ndam mad̄abay nan ni t̄l̄agi ana tay. ¹⁴ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbr̄n̄um b̄za t̄ara afa goro a, k̄cumf̄n̄a tay a ba. Ad̄aba mam, *M̄gur ge Melefit ti ga ndam ya t̄bu akada ga b̄za ni. » ¹⁵ Àra àd̄ama ma nahkay ti àb̄ki ahar ka b̄za ni. K̄l̄n̄ gani àsl̄ka eslina.

Bay ge elimeni

(Mark 10.17-31 ; L̄uk 18.18-30)

¹⁶ Wur dagwa nahan̄ àbu ti àr̄kia ka Yezu a, àhi : « M̄si, ti n̄nḡt̄ *sifa ya àndav day-day do ni ti n̄gray zlam sulumani weley ? » ¹⁷ Yezu àhi ahkado : « Kihindi nu àki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti nan̄ b̄lan̄. Tamal kawayay m̄nḡt̄ sifa ya àndav day-day do ni ti ḡskab̄a *Divi ge Melefit a. » ¹⁸ Nan̄ nak̄n̄ àhi : « Divi weley ? » Yezu nak̄n̄ àh̄nḡrif̄n̄, àhi : « K̄kad̄ mis ba ; k̄gray hala ba ; k̄igi akal ba ; k̄gray sedi ti k̄s̄kad̄ malfad̄a ba ; ¹⁹ h̄nḡrioru ah̄r a had̄ ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak̄ k̄bu akaba tay ni akada ya kawayay ah̄r gayak gayakani ni.Š » ²⁰ Eslini wur dagwa ni àh̄nḡrif̄n̄, àhi ahkado : « Divi nani ti n̄ḡskab̄a dek, ay ti mam àh̄cukivu keti mam ? » ²¹ Yezu àra ècia pakama gayan̄ na ti àhi ahkado : « Tamal kawayay m̄gi mis sulumani lala nah̄ma, ru k̄s̄kumoru zlam gayak dek ti k̄idi singu gani ana ndam talaga. Nahkay ti ak̄nḡt̄ elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nah̄ma, k̄ara, k̄ad̄abay nu. » ²² Wur dagwa nak̄n̄ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àh̄lia ah̄r a. Nahkay àsl̄ka sasuhwa, ad̄aba zlam gayan̄ àbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àhi ana ndam mad̄abay nan̄ ni ahkado : « N̄hi ana k̄li nah̄ma, bay ge elimeni m̄huriyu a *M̄gur ge Melefit vu ti zl̄zlad̄a dal-dal. ²⁴ N̄hi ana k̄li keti : ezligwemi ahuriyu e evid̄ ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni m̄huriyu a M̄gur ge

Melefit vu ni ti zl̄zlad̄a dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid̄ ge lipri vu na. » ²⁵ Ma ga Yezu ya àd̄am ni àgria ejep ana ndam mad̄abay nan̄ na dal-dal. Nday nak̄n̄ t̄zlapay e kid̄in̄ gatay bu, t̄d̄am ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amah̄nḡay nan̄ way ? » ²⁶ Eslini Yezu àm̄nj̄al̄n̄ k̄ tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti t̄gray koksah ; ay Melefit ti esl̄ki magray zlam dek tata. »

²⁷ Eslini Piyer àhi ana Yezu nak̄n̄ ahkado : « Iy zla, leli m̄mbr̄n̄a zlam a dek, mad̄abay kur ti mam amagrakivu ke leli mam ? » ²⁸ Yezu àhi ana tay : « N̄hi ana k̄li nah̄ma, a duniya ya atagraya m̄weni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis an̄huriyu a m̄lan̄ maslad̄ani goro vu, anan̄j̄had̄viyu e k̄rsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lek̄l̄um ya k̄ad̄abum nu ni day akan̄j̄had̄umviyu e k̄rsi kru mahar c̄u vu ga magraf̄n̄a seriya k̄è dini kru mahar c̄ueni ge Izireyel na. ²⁹ Ku way way do àmb̄rba zlam gayan̄ azuhva nu a, bi àmb̄rba ahay gayan̄, b̄za ga m̄n̄ani, ata b̄n̄ani, b̄za gayan̄ ahkay do ni v̄dan̄ gayan̄ nah̄ma, am̄nḡt̄v̄u zlam nday nani kay àtam ndahan̄ ni sak dīn̄. Am̄nḡt̄ sifa ya àndav day-day do ni daya. ³⁰ Ay ti nday ḡd̄akani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kid̄in̄ gatay bu atan̄goru k̄l̄n̄ ge mis. Nday ya k̄l̄n̄ ge mis ni day etigi ḡd̄akani kama ge mis. »

20

Ndam magray t̄wi a v̄dan̄ bu

¹ Yezu àd̄am keti : « *M̄gur ge Melefit ti àzavu akada ga maslan̄a nahan̄ àh̄raya d̄u ge m̄led̄u a, awayay ah̄loru mis ga m̄gri t̄wi a v̄dan̄ gayan̄ vu ni. ² Nahkay t̄graki cakala àki ke t̄wi ga rukani, m̄k nan̄ nak̄n̄ ah̄loru tay a v̄dan̄ gayan̄ ni vu. ³ Àh̄raya àna nj̄emdi amb̄l̄mbu a keti, èpi mis ndahan̄ t̄bu a k̄sa bu t̄wi gatay àbi, ⁴ m̄k àhi ana tay : “Lek̄l̄um day d̄agum a v̄dan̄ goro vu k̄grum t̄wi ti an̄p̄l̄ k̄li kala-kala

akada ge tawi gekuli ya akagrurum ni.”
⁵ Nday nakəŋ mək təsləka tōru. Naŋ nakəŋ àhəraya fat wis a keti, àgray nahkay; àna njemdi mahkər day àgray nahkay. ⁶ Agray njemdi zlam nahəma, naŋ nakəŋ àhəraya keti, àdi ahàr ana mis ndahaŋ təbu eslini mək àhi ana tay ahkado: “Kànjəhadum ahalay ruk kəgrum tawi do ni ti kamam?” ⁷ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi: “Adaba maslaŋa èhindiki leli ke tawi gayaŋ ndo.” Naŋ nakəŋ àhi ana tay: “Lekulum day dəgum kəgrum tawi a vədaŋ goro vu.”

⁸ « Məlakarawa àra ègia ti bay ga vədaŋ ni àhi ana gəđakani ga ndam ge tawi gayaŋ ni ahkado: “Zalabiya ndam magray tawi na, peli siŋgu ge tawi ni ana ku way way do. Njəki məpəl ndam ya tàra kələŋ a ceceni ni, ndeveriŋ àna nday ya tàra enjia ni.” ⁹ Nahkay nday ya tōru a vədaŋ vu àna njemdi zlamani ni tàra, mək təvi ana ku way way do siŋgu ge tawi ga rukani. ¹⁰ Nahkay sarta ga məpəl nday ya tōru e tawi vu enji ni àra ènjia ti təhi ana ahàr tara təvi ana tay àtam gatay ndahaŋ ni. Ay ti təvi ana ku way way do gatay day siŋgu ge tawi ga rukani cilin. ¹¹ Tàra təvia siŋgu na ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təzərđi ma ana bay ga vədaŋ ni, ¹² təhi: “Nday hini ya tàra kələŋ a ni, təgray tawi njemdi bilin həya ti kəpəl tay kala-kala akaba leli ya məgray tawi rukani a fat bu, məmətakaba dal-dal ni ti ahəmamam?” ¹³ Eslini bay ga vədaŋ ni àhi ana bəlaŋ gatay ni ahkado: “Zləba goro ni, ere ye ti nəvuk ni ti kigeni: məgray cakala ti àki ka siŋgu ge tawi ga rukani do waw? ¹⁴ Za siŋgu ge tawi gayak a ti kəsləka nimi. Nawayay nəvi siŋgu ana bay ya ti àra kələŋ a ni kala-kala akada ya nəvuk ana nak ni. ¹⁵ Maslaŋa àbu agurki nu ka zlam ya ti nagraŋ àna siŋgu goro ni aw? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti awərək bəruv aw?” ¹⁶ Nahkay nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti, mis ndahaŋ e kidin gatay bu etigi gəđakani kama

ge mis. Nday gəđakani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidin gatay bu atanəgoru kələŋ ge mis. »

Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək amanəgaba e kisim ba

(Mark 10.32-34 ; Lək 18.31-34)

¹⁷ Yezu naŋ àbu akoru, àzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni ti àzalakabu ndam mədəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Nday təbu takoru ti àhi ana tay ahkado: ¹⁸ « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjəa eslina ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana gəđakani ga ndam *manəgalabakabu mis akaba Melefit akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, ¹⁹ atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni; nday nani ti eteyefə, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakadfanjiyu nu kà təndal, mək a vad ya mahkər ti anəngaba. »

Məŋ ga ata Zek nday ata Zeŋ ehin-difiŋa zlam kà Yezu a

(Mark 10.35-45)

²⁰ Eslini wal ge Zebede tərəkia ka Yezu a akaba bəza gayaŋ ata Zek nday ata Zeŋ a. Tàra tinjikia ti məŋ gatay ni àbəhadı mirdim ana Yezu meleher ndib ana had, awayay ehindifiŋa zlam a. ²¹ Yezu àhi ahkado: « Kawayay ti nəgruk mam? » Wal nakəŋ àhi: « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na ti kəvi divi ana bəza goro hini cəeni ni tənəhadfuk kà gəvay, bəlaŋ ka ahar ga đaf, bəlaŋ ka ahar ga gəjar gayak ti. » ²² Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado: « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw? » Nday nakəŋ təhi: « Misliki. » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado: « Ekisəm zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu ededin. Ay ti maslaŋa ya ti aməđəm way amanəhadfu kà ahar ga đaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayaŋ day ti aməvi məlaŋ nani ana mis ya naŋ àdaba tay a ni. »

* 20:22 Zum ge hijiyem ni ti awayay adəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni.

24 Ka ya ti ndam *madəbay Yezu kruani ndahaŋ ni ticia ma na ti təzumkia bəruv ka tay cœni na. 25 Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, bəbay ga had ni ti təgur mis ga njəda. Gədəkani ga məlaŋ day tədəm ahàr àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbəraŋ mis do. 26 Ay e kidiŋ gekəli bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay miŋi gədəkani ti miŋi bay məgri təwi ana kəli kwa sawaŋ. 27 Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay miŋi kama gekəli ti miŋi evidi gekəli kwa. 28 Nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

*Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cœ
(Mark 10.46-52 ; Lək 18.35-43)*

29 Ka ya ti Yezu naŋ àbu aslaka a Zeriko akaba ndam madəbay naŋ na ti mis kay tədəboru naŋ. 30 Eslini tēdi ahàr ana ndam wuluf ndahaŋ cœ, nday tēbu manjəhadani kà gəvay ge divi. Nday nakəŋ tàra ticia Yezu naŋ àbu akoru ti tədəgiki ka zlahay, tədəm : « Bay geli, *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » 31 Mis kayani ni tələgi ana tay, tēhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni təzlahkivu kay kay sawaŋ, tədəm : « Bay geli, wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » 32 Yezu àra ècia zlahay gatay na ti ècik, àzalay tay mək àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » 33 Eslini tēhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti mīpi divi ti ! » 34 Nday nakəŋ tèsia ciciha ana Yezu a, mək Yezu ènjifiŋ kè eri gatay ni. Ka ma geli hini tīpi divi həya, mək tədəboru naŋ.

21

*Yezu ahuriyu a Zeruzalem
(Mark 11.1-11 ; Lək 19.28-40 ; Zeŋ
12.12-19)*

1 Tòru tìnjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma

*Oliviye, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu àslər ndam madəbay naŋ ni cœ, 2 àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana azoŋgu məwəlani wur gani àfəŋ kà gəvay. Picehəmubiya, dəguma àna tay a. 3 Ay tamal maslaŋa ahi ma ana kəli ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfəŋ tay kè kəli həya. »

4 Zlam gani nani àgravu dek nahkay ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni mągravu. Pakama gani nihi :

5 « Humi ana ndam *Siyon : “Bay gekəli naŋ tegi ara, naŋ kudufa.

Naŋ àki ka məŋ ga azoŋgu, àki ka wur ga azoŋgu ya mis təhəl zlam àna naŋ ni.” * »

6 Mək ndam *madəbay Yezu ni tòru təgray ere ye ti Yezu àhi ana tay təgray ni. 7 Nday nakəŋ təzəbiyu məŋ ga azoŋgu ni akaba wur ga azoŋgu ni. Tàra tìnjia àna tay a ti təbəkiki azana ka tay mək Yezu ànjəhadkiyu. 8 Mis dal-dal eslini təpədivoru azana gatay e divi vu, mis ndahaŋ ti ni təkwhabiyu slimberi a vədaŋ bu, təbəhadivoru bilegeni. 9 Yezu naŋ àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gəyaŋ akaba ya kələŋ gəyaŋ ni təgray salalay, təzəbay naŋ, tədəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit ! Bay Melefit məgri sulum gəyaŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimiy gəyaŋ a ni ! Təzəbay Melefit driŋ agavəla ! † »

10 Ka ya ti Yezu àhuriya a Zeruzalem a ni ti mis ga kəsa ni dek ahàr àhəlia ana tay a dal-dal. Mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ hini ti way ? » 11 Mək mis kayani ni tədəm : « Naŋ hini ti Yezu bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, naŋ zal Nazaret ka had *Gelili. »

*Yezu a ahay gədəkani ge Melefit ni
bu*

*(Mark 11.15-19 ; Lək 19.45-48 ; Zeŋ
2.13-22)*

* 21:5 Mənjay Zakari 9.9. † 21:9 Mənjay Limis 118.25-26.

¹² Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam mäsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àmbəhadaba tabəl ga ndam mambay sɨngu na akaba mələŋ manjəhadani ga ndam mäsəkumoru kurkoduk na. ¹³ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro zla ti atədəm ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” † Ay lekulum ti kəmbatunkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁴ Eslini a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dəra tərəkia ka Yezu a, mək àhəŋgaraba tay a. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a ahay gəđakani ge Melefit ni bu, tədəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra tìpia zlam magray ejep ga Yezu ya agray na akaba tìcia zlahay ga bəza na ti nday nakəŋ təzuma bəruv a. ¹⁶ Eslini nday nakəŋ təhi ana Yezu : « Kəbu kici ere ga bəza ya tədəm ni aw ? Tagray nahkay ti àbəl ay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nəbu nici ere ye ti tədəm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kəgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekeđi təzlabay kur.” § Ma gani nani ti kəjeŋgum ndo waw ? » ¹⁷ Eslini àmbərbu tay, àsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək àndəhadbu eslini hundum.

Məŋ ga wəruv ya èwi bəza ndo ni
(Mark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Də ge miledə gani, Yezu nakəŋ naŋ àbu aŋgoru a kəsa ni vu ti ləwir àwərkaba naŋ a. ¹⁹ Ləwir ni naŋ àbu awər naŋ nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv kə gəvay ge divi. Naŋ nakəŋ òru kə gəvay gani. Òru ènjua ti àdifəŋ ahàr ana bəza gani ndo, si slimberi cilin, mək àhi ana məŋ ga wəruv ni ahkado : « Nak ti day-day ekiwi bəza va do. » Eslini məŋ

ga wəruv ni èkəli huya. ²⁰ Ndam madəbay naŋ ni tàra tìpia ti àgria ejep ana tay a, tədəm ahkado : « Ka ma geli hini ti məŋ ga wəruv ni èkəlia huya ti ahəmamam ? » ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəfumkia ahàr ke Melefit a, kəjalum ahàr cə cə do ni ti ekisləmki magray ere ye ti nəgri ana məŋ ga wəruv ni cilin do, ku kəhumi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, agravu. ²² Tamal ti kəfumkia ahàr ke Melefit a ti Melefit aməvi ere ye ti kahəŋgalumfəŋa ni dek ana kəli. »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?

(Mark 11.27-33 ; Lək 20.1-8)

²³ Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis ni ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ tərəkia, təhi : « Kəgray təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifəŋa zlam bələŋ kə kəli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

Tàra tìcia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ²⁶ Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do ; aŋgwaz awərfəŋa leli kə mis tezl-tezleni na, adaba nday dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » ²⁷ Nahkay ti təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

† 21:13 Məŋjay Izayi 56.7 ; Zereimi 7.11. § 21:16 Limis 8.3.

Ma gozogul àki ka bəza ndahan cɛ

²⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Cɛm day, ma goro àbu nàhi ana kɛli ti, akajalumki ahàr ti ahəmamam ? Maslaŋa nahan àbu bəza gayan təbu cɛ. Àhi ana bəlan gani : “Wur goro ni, ru kàgray təwi a vədan bu kani.” ²⁹ Wur ni àhəngrifəŋ, àhi : “Nòru do.” Ay àpəsa gɛzit ti ajalay ahàr nahan mək òru a vədan ni vu. ³⁰ Bəŋ gatay ni àhi ana wur nahan ni day nahkay. Wur ni àhəngrifəŋ, àhi : “Bəba nìcia, nakoru.” Ay ti àcuway moroni ndo. ³¹ E kidiŋ ga bəza cəeni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bəŋani awayay na way ? » Təhəngrifəŋ təhi : « Nan ye enjenjeni ni. » Mək Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kɛli nahəma, ndam *məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu enji gekɛli. ³² Adaba Zeŋ bay məbaray mis ni àra afa gekɛli a, àdəfikia divi ge jiri ana kɛli a, ay ti kəgəsumkabu ma gayan ni ndo. Ay ndam məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu təgəskabá sawan. Ku kàra kípuma nahkay nəŋgu ni, kəmbatumkaba majalay ahàr gekɛli a ga məgəskabu ma ge Zeŋ na ndo. »

*Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədan cudayani**(Mark 12.1-12 ; Lək 20.9-19)*

³³ Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimì ana ma *gozogul nahan keti : Bay ga vədan nahan àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam a vədan gayan ni vu,* àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlan ga məducaya yam ga bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkuyu ka ahàr gani ga majəgay vədan ni. Kələŋ gani àfivù vədan ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayan. ³⁴ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədan ni àslərbiyu ndam məgri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. ³⁵ Ay nday ya təslərbiyu tay ni tàra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təgəs tay yaw

yaw. Tàra təgəsə tay a ti təzləb bəlan gani, təkad bəlan gani, bəlan gani ti ni tìzligi àna akur simiteni. ³⁶ Eslini bay ga vədan ni àslərbiyu mis ndahan kay tətam nday ye enjenjeni ni. Tàra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təgri ana tay akada ya təgri ana nday ye enjenjeni ni. ³⁷ Kələŋ gani nahəma, bay ga vədan ni àslərbiyu wur gayan gayanani, àhi ana ahàr : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” ³⁸ Ay ndam məwəs vədan ni tìpia wur na nan àbu ara ti təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : “Nan tegani ti mekeji gayan ; məmbrəŋ nan ba, makadum nan ; nahkay ti vədan ni emigi geli.” ³⁹ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs nan yaw, təzaba nan a vədan ni ba, tòru təkad.

⁴⁰ « Nədəm nahəma, bay ga vədan ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədan ni mam ? » ⁴¹ Nday nakəŋ təhəngrifəŋ, təhi : « Amabazl ndam məwəs vədan cudayani ni, mək aməvi vədan ni ana mis ndahan. Nahkay nday nani atəhəlibiyu ja gani gayan ka mawayay gayan. »

⁴² Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, àbu məbəkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna nan ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti təwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekələm kəjeŋgəm ma gani nani day-day ndo waw ? ⁴³ Nəhi ana kɛli nahəma, lekələm ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gekɛli ni ti akəhurumiyu do ; Melefit aməvi ti ana ndam ya ti təgəsiki ma, təgri təwi ni. [⁴⁴ Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdədkiya ti maslaŋa nani aməhuəkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni, aməŋgəladkaba nan a.] »

⁴⁵ Eslini gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni tàra tìci ma

* **21:33** Zlam ya àjavù a vədan vu ni ti *viŋ. † **21:42** Limis 118.22-23.

*gozogul ga Yezu ya àdám na ti tèséra àdámki ti ka tay. ⁴⁶ Nahkay tawayay tégəs nañ. Ay mis tǎbu eslini kay ti tégəs nañ ndo, adaba aṅgwaz àwərfəña tay kè mis dal-dalani na. Adaba mis ni tǎdám nañ ti nañ bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit.

22

Ma gozogul àki ka wuməri gǎdakani (Mark 14.15-24)

¹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti. Àhi ana tay ahkado : ² « *Məgur ge Melefit ti tǎzavu akaba bay nahan gǎdakani àgray wuməri ga mədi wal ana wur gayan ni. ³ Nahkay àsləroru ndam məgri tǎwi gayan ni ti tǎzalabiya mis ya ti àzalay tay na ti tǎra ka wuməri na ; ay ti mis nday nani tǎcuhway moroni ndo. ⁴ Eslini bay nakəñ àsləroru ndam məgri tǎwi ndahan keti, àhi ana tay : “Dəgum kǎhumi ana mis ya nǎzalay tay ni ahkado : Nǎslamalakabá zlam ga wuməri na, nǎbazla kokúr akaba zlam ga gənwaw goro ndahan midiseni a ; zlam dek maslamalakabani, dəguma ka wuməri na.” ⁵ Ay ndam ya ti àzalay tay ni tǎcuhway moroni ndo ; tǎsləka tǎru e tǎwi gatay vu. Maslaña nahan òru a vǎdañ gayan vu, maslaña nahan òru ka cakalay gayan. ⁶ Mis ndahan ni ti ni tégəs ndam məgri tǎwi ana bay ni, tǎgri daliya ana tay mək tǎbazl tay. ⁷ Nahkay bay ni àzuma bǎruv a, àsləroru ndam sləwja gayan tǎbazl ndam ya ti tǎbazl ndam məgri tǎwi ni, tǎviyekaba kǎsa gatay na. ⁸ Eslini bay ni àhi ana ndam məgri tǎwi ni ahkado : “Zlam məzumani ga wuməri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya nǎzalay tay enji ni ti nǎwayay tay va do. ⁹ Nih nahəma, dəgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya kǎdumi ahàr ana tay eslini na dek tǎra ka wuməri na.” ¹⁰ Eslini ndam məgri tǎwi nakəñ tǎru ka mazlalamba ge divi ni, tǎzalakabu ndam ya tǎdi ahàr ana tay eslini ni dek ; ndam cuday akaba mis sulumani dek tǎra

ka wuməri na. Mis ni tǎra tǎnjikaba ti tǎrəhva a ahay ni va ndəñ.

¹¹ « Kələñ gani bay ni àhurkiviyu ka ndam ya ti àzalakabu tay ni a ahay vu ga məmənjiyu tay. Eslini nañ nakəñ èpi zal nahan azana ga wuməri ni àfəñ bi ; ¹² èhindifiña, àhi ahkado : “Zlaba goro ni, azana ga wuməri ni àfuk bi ti kǎhəraya ahalay a ti ahəmamam ?” Ay ti maslaña gani nani èsliki məhəṅgrifəñani ndo. ¹³ Nahkay bay ni àhi ana ndam məgri tǎwi ni ahkado : “Wəlumikaba asak akaba ahar a ti kǎzligamiyu nañ e mite vu a mǎlañ zǎñ-zǎñeni vu. Eslini emitǎwi, amacakay daliya dal-dal.” » ¹⁴ Yezu àdám keti : « Ndam ya ti Melefit àzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti àdəkiba tay a ni ti nday kay do. »

Ma ga hadam ya tǎpəli ana bay gǎdakani ga ndam Rom ni

(Mark 12.13-17 ; Lək 20.20-26)

¹⁵ Eslini ndam *Feriziyen ni tǎzlapay e kidǎñ gatay bu tǎdám : « Magray ahəmamam ti Yezu mǎdám ma magǎdavani ti mǎgǎski nañ ni mam ? » ¹⁶ Nahkay nday nakəñ tǎslərkioru ndam madǎbay tay ndahan akaba ndam ndahan ya tadǎbay bay *Erot ni ti tǎhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mǎsəra nak ti kǎdám ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani. Aṅgwaz àwərfəña kur kǎ pakama ge mis ya tǎdámkuk na do ; ku kè meleher ga way way do day kǎgray aṅgwaz do. ¹⁷ Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahàr gayak bu ni ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhadǎ hadam ana *bay gǎdakani ga ndam Rom a tǎk, àvi ana leli ndo waw ? »

¹⁸ Nday nakəñ tǎra tǎhia ma na nahkay ti Yezu àsəra tǎdámaya ma ge jiri ga huǎ gatay a ndo. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kawayum mis tǎdám lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Kəhələmfua ey a ti kamam ? ¹⁹ Nga ṅgazlumubiya siṅgu akur-akurana ya ti mis tǎpəl hadam àna nañ na day nimi. » Mək nday nakəñ tǎvi siṅgu

akur-akurani bəlan. ²⁰ Eslini nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Àki ka sinġu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? »
²¹ Təhəngrifəñ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Həngrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni həngrumi ana Melefit zlam gayan. »
²² Tàra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay təmbər bu nañ, təsləka.

Maŋgabana e kisim ba

(Mark 12.18-27 ; Lək 20.27-40)

²³ Ka fat gani nani nahəma, ndam *Seduseyən ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyən ti tədəm mis àməta ti àngaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəñ təhi ana Yezu ahkado : ²⁴ « Məsi, Məwiz àdəm ahkado : “Tamal mis àməta, wal gayan ewii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga mən ga zal ni azay wal ni, ti tiwia mekeji ana wur ga mənani ya àmət na.” † ²⁵ Yaw mis ndahan təbu afa geli nday adəskəla kà mən gatay, gədakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti ewifiña wur a ndo, mək zal ni àməta. Àra àməta àmbərba wal gayan na ti mimbiki ga zal ni àzay.
²⁶ Àra àza wal na ti nañ day ewifiña wur a ndo, mək àməta. Mimbiki gayan ye cə ni day àgray nahkay, mək àməta. Nahkay nday adəskəlani ni dek tàza wal na day tiwifiña wur a ndo mək nday dek təməta. ²⁷ Kələñ gani wal ni day àra àməta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dek atanġaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlan e kidiñ gatay adəskəlani ni bu amazay way ? Nday dek tàza nañ a ni. »

²⁹ Ay Yezu nakəñ àhəngrifəñ ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do, adəba kicəmbaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkini na ndo, kəsərum njəda ge Melefit do palam. ³⁰ Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atanġaba e kisim ba ni ti

zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanġahad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni sawan. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanġaba e kisim ba nahəma, kəjeŋgəm ma ge Melefit ya àhi ana kəli ni ndo waw ? Melefit àdəm : ³² “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” Melefit ti nañ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. » ‡ ³³ Mis dal-dalani ni təbu tici zlam gayan ya acahi ana tay ni ti ma gayan ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis təgəskabu enji ni ti weley ?

(Mark 12.28-34 ; Lək 10.25-28)

³⁴ Ndam *Feriziyən ni təsəra Yezu àwəlkia ndam *Seduseyən na ka pakama. Tàra təsəra nahkay nahəma, təcakalavu ³⁵ mək bay *məsər Wakita ge Melefit bəlan e kidiñ gatay bu awayay ahəlfəña eyə kà Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « Məsi, *Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis təgəskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlan, àna sifa gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek.” § ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjenjeni, Divi ya ti ahàr àdəm mis təgəskabu enji ni. ³⁹ Divi ye cə ya ahàr àdəm mis təgəskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melefit ya àdəfikini ana Məwiz ni akaba pakama ga ndam ndahan ya təhəngaray *pakama ge Melefit ni dek ti təvu e Divi cəni hini bu. »

Bay gədakani ya amara ni nañ wur ge Devit aw ?

(Mark 12.35-37 ; Lək 20.41-44)

⁴¹ Ndam *Feriziyən ni nday təbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : ⁴² « Lekələm ti kəhumi ana ahàr *Krist *Bay gədakani ya

* **22:21** Ka sinġu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gədakani gatay a, təbəkini slimini gayan daya. † **22:24** Mənjay Mimbiki 25.5. ‡ **22:32** Mahərana 3.6, 15, 16. § **22:37** Mimbiki 6.5.

* **22:39** Levi 19.18.

amara ni ti nan way? Nan wur ga way? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Nan ti *Wur ge Devit. »⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahəmamam Devit nan nanani àna ahàr gayəŋ àdəm Bay gəđakani ya amara ni ti bay gayəŋ ni mam? Àdəm ma gani àna njəda ga *Məsuf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melefit àhi ana bay goro : Njəhadà gwar kà ahar ga đaf goro a, a mələŋ ga gəđakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kè meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” †

⁴⁵ « Nəđəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay nan bay gayəŋ ti, təzalay nan *Wur ge Devit keti ti kamam? »

⁴⁶ Yezu àra àdəma ma nahkay ti maslaŋa ya ti esliki məhəŋgrifəŋani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslaŋa ya ti azay njəda gayəŋ ge mihindifiŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

23

Bumvu slimi àna ndam məsar Wakita ge Melefit ni

(Mark 12.38-39 ; Lək 11.43, 46 ; 20.45-46)

¹ Nahkay ka ya ti mis dek təbu təbi slimi ana ma ga Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam mədəbay nan ni ahkado :

² « Ndam *məsar Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit àdaba tay ga mədəfiaba *Divi ge Melefit ya Məwiz abəki na ana mis a.

³ Gəsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti təhi ana kəli ni dek, ay ti kəgrum zlam gatay ya tagray ni ba, adaba tàgray zlam ya tədəmaya ni do.

⁴ Pakama gatay ya təhi ana mis grum ni ti akada zlam mədəsani dal-dal ya təwəlkabu, təhəlkiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku àna weleher tekeđi təwayay məjənaki tay do. ⁵ Təwi gatay

ya tagray ni dek ti təwayay ti mis tədəm abəlay. Nahkay zlam gatay ya ti təwəlkabu ni * ti gəđakani àtam ge mis ndahaŋ ni. Zlam ya ti tədəməkkiyu ka mugudi gatay ni † day zəbalani àtam ge mis ndahaŋ ni. ⁶ Təwayay manjəhadvani e kərsi ga gəđakani vu ka mələŋ məzum zlam ga wuməri akaba a ahay ga *məhəŋgalavù Melefit bu. ⁷ Təwayay ti mis təgri sa ana tay a gosku bu kè meleher ge mis dek. Təwayay ti mis təzalay tay “Məsi.” ⁸ Ay lekələm zla ti kəwayum ti mis təzalay kəli “Məsi” ba, adaba lekələm dek ti kə mən gekəli, Məsi gekəli day nan bəlaŋ. ⁹ Mis ya ka had ni ti kəzalum tay “baba” ba. Adaba Bəŋ gekəli ti nan bəlaŋ, nan e melefit bu. ¹⁰ Kəwayum ti mis təzalay kəli “gəđakani” ba, adaba Gəđakani gekəli ti nan bəlaŋ, nani *Krist. ¹¹ Maslaŋa ya ti nan gəđakani e kidiŋ gekəli bu ni ti bay ya ti aməgri təwi ana kəli ni. ¹² Nahkay day maslaŋa ya ti awayay gəđakani ni lu, Melefit amafəkad nan kələŋ ge mis dek. Ay maslaŋa ya ti àdəm nan kələŋ ge mis dek ni day, Melefit aməvi mələŋ gəđakani. »

Ndam ya ti təwayay ti mis tədəm nday ndam jireni ni

(Mark 12.40 ; Lək 11.39-52 ; 20.45-47)

¹³ « Lekələm ndam *məsar Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen, lekələm ya ti kəwayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni ni ti akəsum cicihi, adaba kəbum kəcumfəŋa mis ndahaŋ ga məhuriyani a *Məgur ge Melefit va. Lekələm lekələmeni day kəhurumiyu do, kəcumfəŋa ndam ya təwayay məhuriyani na daya.

[¹⁴ « Lekələm ndam məsar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekələm ya ti kəwayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni ni, akəsum cicihi. Adaba kəbum kəhəlumfəŋa zlam ga wəl madakway a dek, kəbum

† 22:44 Limis 110.1. * 23:5 Ka ya ti təhəŋgalay Melefit ni ti ndam Zəde ndahaŋ təwəlkabu zlam ke meleher ahkay do ni təwəlvù a ahar vu ; a huđ ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit àbu məbəkiani. Àna ma asara ti təzalay zlam məwəlkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † 23:5 Ndam Zəde tədəməkkiyu zlam akada ezewed ka ma ga mugudi gatay ga mađafaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

kəpəsumki ka mahəngalay Melefit, kawayum ti mis tādəm lekulum mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafəna kə kəli a ni amatam ge mis ndahaŋ ni.]

15 « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tādəm lekulum ndam jireni ni, akəsum cicihi. Lekulum kəbum kədəgum ka had ndahaŋ gərgəri kay ku àna asak, ku àna *slalah ga yam, ti kəŋgətum ku mis bəlaŋ ga madəbay kəli. Ay tamal ti kəŋgətuma maslaŋa bəlaŋ nahəma, kəgrum ti mągudar zlam atam gekəli ni sak cə ; nahkay egi maslaŋa ya ti Melefit ezligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu di ni akada ya ti aməbiyu kəli ni.

16 « Lekulum ndam wuluf ya kədumfəna ahar ka ndam wuluf ndahaŋ a ni, akəsum cicihi. Adaba kəbum kədəmum : “Maslaŋa ya ti àmbada àna *ahay gəđakani ge Melefit na ti mbaday ni əzum naŋ do, ay tamal àmbada àna gru ya taŋgah a ahay gəđakani ge Melefit ni ba ni ti mbaday ni azum naŋ.” 17 Lekulum ti ndam wuluf murani eđeđiŋ. E kidiŋ ga ata ahay gəđakani ge Melefit ni nday ata gru ni bu ni ti gəđakani ti weley ? Gəđakani ti gru ni tək day ti ahay gəđakani ge Melefit ya agray ti gru ni mīgi *njəlatani ni aw ? 18 Kəbum kədəmum keti : “Maslaŋa ya ti àmbada àna məlaŋ ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbaday ni əzum naŋ do, ay tamal àmbada àna zlam ya ti teviyekki na ti mbaday ni azum naŋ.” 19 Lekulum ti wulufani eđeđiŋ. E kidiŋ ga məlaŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekki ni bu ni ti gəđakani ti weley ? Gəđakani ti zlam ya teviyekki ni tək day ti məlaŋ ya agray ti zlam ni mīgi njəlatani ni aw ? 20 Maslaŋa ya ti ambaday àna məlaŋ meviyekiki zlam ana Melefit ni ti àmbaday àna naŋ ciliŋ do, àmbaday ti àna zlam ya ti teviyekki ni daya. 21 Maslaŋa ya ti ambaday àna ahay gəđakani ge Melefit ni ti àmbaday àna ahay ni ciliŋ do, àmbaday

ti àna Melefit ya naŋ àvu ni daya. 22 Maslaŋa ya ti ambaday àna huđ melefit ni ti àmbaday àna huđ melefit ti ciliŋ do ; àmbaday ti àna kərsi ge Melefit, àna Melefit naŋ ya naŋ àvu gappa manjəhadviyani ni daya.

23 « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tādəm lekulum ndam jireni ni, akəsum cicihi. Adaba azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba biliŋ a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit təbu, tətam nday ya ti kəgəsumkabu ni : magray jiri, məgri zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kəgəsumkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya Məwiz ədəm grum ni. 24 Lekulum ndam wuluf ya kədumfəna ahar kə ndam wuluf ndahaŋ a ni, kəbum kaŋgazumaba zlam gekəli ya kisəm na, kəhumi ana ahər bi ezəwi ədəkiviya, ay ti kəpəmkiyu ezligwemi ya əkibu ni do kəndum akaba naŋ.

25 « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tādəm lekulum ndam jireni ni, akəsum cicihi. Adaba lekulum kəbum kabarmfəna aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekəli bu ni ti akal akaba cudəy cisl cisl. 26 Lekulum ndam Feriziyen ti ndam wuluf ! Barumfəna huđ ge hijiyem na enji a day, nahkay ti aləŋ gani day emigi njəlata.

27 « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tādəm lekulum ndam jireni ni, akəsum cicihi. Adaba lekulum kəbum akada mindiviŋ ya təgrakia yam ga zlam bəd-bədana amənjəvu gwar ka dala ti əbəlay, ambatakani do a huđ gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam magədavani gərgəri təvu cisl cisl ni. 28 Lekulum day nahkay, mis tamənjələŋ kə kəli ti akada lekulum

ndam jireni, ambatakani do cuday akaba masakad malfaɗa tɛniki ka mɛbɛruv ana kɛli dal-dal.

²⁹ « Lekɛlɛm ndam mɛsɛr Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekɛlɛm ya ti kawayum ti mis tɛdɛm lekɛlɛm ndam jireni ni, akɛsum cicihi. Adaba lekɛlɛm kɛbum kɛdɛzlɛmkɛiyu mindiviŋ ga ndam mahɛŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kɛbum kɛŋgɛledɛm mindiviŋ ga ndam jireni, ³⁰ mɛk kɛdɛmum ahkado : « Tamal ka ya ti ata bɛŋ geli tɛbazl ndam mahɛŋgaray pakama ge Melefit ni leli day mɛlɛbu ti akal leli mɛgɛsiki ana tay ga mabazl ndam mahɛŋgaray pakama ge Melefit ni ndo. » ³¹ Nahkay lekɛlɛm lekɛlɛmani kɛgrumkia sedi ka ahɛr gekɛli a, kɛdɛmum lekɛlɛm bɛza ga ndam ya tɛbazl ndam mahɛŋgaray pakama ge Melefit ni. ³² Nahkay ti ndeveriŋum tɛwi ga ata bɛŋ gekɛli ya tɛnjɛki ni, kɛmbrɛŋum ba! ³³ Lekɛlɛm ti zlam a had, lekɛlɛm medɛkw! Akatamumfɛŋa kɛ dɛlɛv ga aku ya Melefit amatraɓ kɛli ɛna naŋ na ti ahɛmamam? ³⁴ Nahkay ti nara nɛslɛribiyu ndam mahɛŋgaray pakama ge Melefit ana kɛli, ndam mɛsɛr zlam akaba ndam mɛsɛr Wakita ge Melefit ana kɛli ; akabazlum ndahaŋ, akadarumfɛŋ ndahaŋ kɛ tɛndal, akɛzlɛɓum ndahaŋ ɛna kurupu a ahay gekɛli ya *kahɛŋgalumvɛ Melefit ni bu, ndahaŋ ti ni akɛdɛbumoru tay ka kɛsa ka kɛsa ga mɛgri daliya ana tay. ³⁵ Nahkay ti ndam jireni ya mis tɛbazl tay ni dɛk ti seriya gani amɛdɛdki ke kɛli, adaba kala kɛbazlum tay ti lekɛlɛm lekɛlɛmeni. ɛnjɛkɛbiyu kwa ka ga Abel ɛbivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kɛkadum Zakari ti e kidiŋ ga mɛlaŋ meviyekiki zlam ana Melefit ata mɛlaŋ *njɛlatani ga ahay gɛdɛkani ge Melefit ni bu. † ³⁶ Nɛhi ana kɛli nahɛma, zlam ya mis tɛgudarbiyu ni dɛk ti seriya gani

† 23:35 A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zude ni bu ni ti tɛdɛmki ma ka Abel ka mɛnjɛki gani (Mɛnjɛkiani 4.8). Tɛdɛmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

§ 23:39 Limis 118.26.

amɛdɛdki ka ndam ye e hini vu ni. »

Yezu etɛwi ndam Zerɛzalem (Luk 13.34-35)

³⁷ « Ndam Zerɛzalem, ndam Zerɛzalem, kɛbum kabazlum ndam mahɛŋgaray *pakama ge Melefit, kɛbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslɛribiyu tay ana kɛli ni ɛna mizligi tay ɛna akur daya. Sak ehimeya nɛwaya macakalakabɛ kɛli a akadɛ ga mɛŋ ge mickɛr ya acakalakabu bɛza gayan, abɛki kɛrpaɛla gayan ka tay ni. Ay ti lekɛlɛm kɛcuhwum ndo. ³⁸ Nahkay ti Melefit amɛmbrɛŋ ahay gekɛli ni amanjɛhad gwenɛa. ³⁹ Nɛhi ana kɛli nahɛma, ekipɛm nu e eri vu va do. Ekipɛm nu wudaka ti si kɛdɛmuma « Bay Melefit mɛgri sulum gayan ana maslaŋa ya ti amara ɛna slimi gayan a ni » § day kwa. »

24

Yezu adɛm etembedkaba ahay gɛdɛkani ge Melefit na (Mark 13.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Ka ya ti Yezu ɛhɛraya a *ahay gɛdɛkani ge Melefit ni ba, naŋ ɛbu aslɛka ni ti ndam madɛbay naŋ ni tɛhɛdɛkfɛŋiyu tɛhi ahkado : « Mɛnjɛki ahɛmamam tɛlɛm ahay gɛdɛkani ge Melefit ni day ti ! » ² Eslini Yezu ɛhi ana tay ahkado : « Kɛpɛma ahay hini medɛzleni na do waw ? Nɛhi ana kɛli nahɛma, etembedkaba besek-besek, ku akur bɛlaŋ day amanjɛhadki ka akur nahaŋ va do. »

Ere ye ti amagravu ka mandav ga mɛlaŋ ni

(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

³ Yezu naŋ ɛbu manjɛhadani digɛsa ka ahɛr gayan ka hɛma *Oliviyɛ nahɛma, ndam madɛbay naŋ ni tɛhɛdɛkfɛŋiyu mɛk tɛhindifiŋa ma, tɛhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Amɛsɛrkaba sarta ya akɛŋga akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahɛmamam ? » ⁴ Eslini Yezu nakɛŋ

àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi maslaña àgosay kùli ba. ⁵ Adàba mis kay atara, ku way way do amədəm nan ti nu, amədəm nan ti *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁶ Mis atagray silik kè cifeni akaba kè drinjeni, ekicəm ma gani. Kìcuma ti kəgrum anğwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tâgravu kwa. Ku tamal tâgrava nahkay nənğu ni, mandav ga duniya fañ do. ⁷ Ndam ga had ndahañ atakadvu akaba ndam ga had ndahañ, bəbay ndahañ akaba bəbay ndahañ. Had amadađay a kəsa gərgərani ndahañ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahañ bu. ⁸ Zlam nday nani dek ti mənjàki ga daliya cilin, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huf bu ni.

⁹ « Eslini atəgəsi kùli ana mis ndahañ ga məgri daliya ana kùli, atabazl kùli daya. Mis ga duniya dek etizirey kùli adaba lekulum ndam goro. ¹⁰ Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmbrəñ məfəku ahàr, etizirevu, atəsəkonomu mis gatay ndahañ. ¹¹ Ndam ya tədəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkad malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. ¹² Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya ahaslani va do. ¹³ Ay ti maslaña ya ti aməmbrəñ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay nan. ¹⁴ Wudaka duniya andav nahəma, ahàr àdəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga had gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zude do ni dek tici ma gani day kwa. Kələñ gani duniya amandav huya. »

Daliya dal-dalaniya mis atagray ni (Mark 13.14-23 ; Luk 21.20-24)

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay mahəngaray *pakama ge Melefit Deniyel àdəmki ma ka zlam magədavani ya ti àbəlay do ferereni, ezin zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipum

* 24:15 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

nan ka mələñ *njəlatani. » (Bay ya ti ejengey ma hini ti ahàr àdəm mici lala). ¹⁶ « Ekipuma nan a ti ahàr àdəm ndam ya ka had *Zude ni tâcuhworu a həma vu kwa. ¹⁷ Maslaña ya ti nan ka *dalahar ga ahay gayan ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Məhəraya məcuhway sawan. ¹⁸ Maslaña ya ti nan a vədan bu ni ti ni, anğa a magam a ga mara mazay azana gayan ba. Məcuhway sawan. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti wál a huf akaba nday ya ti bəza təfəñ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! ²⁰ Nahkay ti hənğalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, ²¹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay atam daliya ndahañ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka mənjàki ga mələñ ni duk abivaya ana kana ni. Kələñ ga daliya nani ti daliya ndahañ atələbi akada nani day-day va bi. ²² Melefit àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaña àbi amətamfəña kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya adaba tay a ni palam.

²³ « Ka sarta gani nani ti tamal maslaña ahi ana kùli ahkado : “Pəm *Krist nan àbu ahalay !” ahkay do ni : “Nan àbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan ni ba. ²⁴ Adaba mam ? Ndam ndahañ atara tasəkad malfada, ku way way do amədəm nan Krist ahkay do ni nan bay məhəngri ma ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis təgray koksah, mis tìpi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²⁵ Lekulum zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kùli andava.

²⁶ « Tamal ti təhi ana kùli ahkado : “Nan àbiyu a huf gili bu !” ti kədəgum ba ; tamal təhi ana kùli ahkado : “Nan àbu məbuani ahalay hi !” ti kəgəsumiki ma gatay ni ana tay ba. ²⁷ Nu *Wur ge Mis anañga ti mis

etipi nu akada ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna nañ cekw agavəla ni. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, ka məlan̄ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

*Man̄ga ga Wur ge Mis a
(Mark 13.24-27 ; Lək 21.25-28)*

²⁹ Yezu àdəm keti : « Ay ka sarta gani nani, kəlan̄ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday məlan̄ va do həya, kiya day amasladay məlan̄ va do. Boñgur atətədbiyu e melefít bu, atadəgaya a ga had̄ a, zlam njəda-njədani a hud̄ melefít bu atadəday a məlan̄ gatay bu daya. ³⁰ Eslini zlam nahan̄ aman̄gazlavu a hud̄ melefít bu ; àna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nəbu nañga. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya dek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka maklaəasl àna njəda kay akaba masladay goro a dal-dal. † ³¹ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefít, etivibiyu mezlelim gəđakani, atəcakalakabu ndam ya Melefít àdaba tay a ni kə sliri ga məlan̄ fadani ni dek ; ku ka məlan̄ driñeni weley weley do dek atəcakalakabu mis ka ahar bəlan̄. »

*Yezu azay mazavu ga mən̄ ga wəruv
(Mark 13.28-31 ; Lək 21.29-33)*

³² « Nazay mazavu gani akada ga mən̄ ga *wəruv ni, ahər àdəm kicəm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək edí nahəma, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. ³³ Nahkay day tamal kipəma zlam ya nəhi ana kəli ni nañ àbu agravu nahəma, sərúmki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nìnjia wudak. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³⁵ Məlan̄ ya agavəla akaba məlan̄ ya a ga had̄ ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

*Maslan̄a ya ti asər vad ga mandav
ga duniya ni ti si Melefít kwa
(Mark 13.32-37 ; Lək 17.26-30, 34-36)*

³⁶ Yezu àdəm keti : « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslan̄a àbi àsər bi. *Məslər ge Melefít ya a hud̄ melefít bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefít tekeđi nəsər do, si Baba Melefít day kwa ti àsəra ciliñ. ³⁷ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis anan̄ga ni. ³⁸ Ke zemeni gani nani wudaka yam ezin̄ məlan̄ dek ni ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gəđakani vu ni. ³⁹ Eslini yam ni àra èzin̄ tay kəđap ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis təjalaki ahər do ni. ⁴⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anan̄ga ni ti ku tamal mis cə nday a vədan̄ bu nəngu ni atazay bəlan̄ gani, atəmbərbu bəlan̄ gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bəlan̄ nəngu ni, atazay bəlan̄ gani, atəmbərbu bəlan̄ gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njəhadum eri, adaba kəsərúm vad ya ti nu Bay gekəli anara ni do. ⁴³ Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məlavad̄ ga məzləl nañ na ti anjəhad̄ eri, àmbrəñ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan̄ vu do. ⁴⁴ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahər do ni. »

*Bay magray təwi jireni
(Lək 12.41-48)*

⁴⁵ Yezu àdəm keti : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti nañ agri təwi ni ambərfəñ təwi ga hud̄ ahay gayan̄ dek a ahar vu. Ambərfəñ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahan̄ àna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya nañ agri təwi ni àsləkabiya àdi ahər, nañ àbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərnu.

† 24:30 Məñjay Deniyel 7.13.

⁴⁷ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray təwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri təwi ni àsləkabiya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahàr ana tay ni. ⁵⁰ Nan əbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni aməsləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni əjalaki ahàr do ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatraḅ nan dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahan ya ti təhi ana ahàr nday ndam jireni ni. Eslini ti emitəwi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bəza dahalay kru

¹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti aməgravu ka fat gani nani a *Məgur ge Melefit ni bu ni ti əzavu akaba bəza dahalay kru, təhəla ceᅅgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahàr akaba bay maday wal ni. ² E kidin ga bəza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahan zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni təcahvə amal e ceᅅgel gatay vu cilin, təcah amal nahan a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni təcahva amal e ceᅅgel gatay va mək təcaha amal nahan a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bəza dahalay kruani ni dek ere ge dəwir àgəsa tay a, tədəguya e dəwir va.

⁶ « Hud ya vad àra ègia ti tici zlahay ahəndabiyu : “Bay maday wal ni ènjia, hərumaya, ᅅgumivoru a ma vu.” ⁷ Nahkay bəza dahalay ni dek tēpidėkvu. Tàra tēpidėkva ti təslamalakabu ceᅅgel gatay. ⁸ Eslini bəza dahalay murani ni təhi ana nday wir-wireni ni ahkado : “Cəhumifəᅅa amal gekəli na ana leli a ti, adaba ceᅅgel geli ni aku awayay amətka.” ⁹ Ay nday wir-wireni ni təhəᅅgrifəᅅ ana tay, təhi ana tay ahkado : “Àgravu do, adaba emisli ana leli akaba kəli

do. Hojo dəgum afa ga ndam ya təsəkumoru ni ti kəsəkumumbiya.” ¹⁰ Ka ya ti nday nakəᅅ tədəgoru takoru təsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bəza dahalay zlamani wir-wireni ya təslamalava ni təhuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wuməri ni vu, mək ndam ga wuməri ni təzləkvu mahay. ¹¹ Kələᅅ gani bəza dahalay ndahan zlamani ni tinjia, tədəm ahkado : “Bay geli, bay geli, zləkiaba mahay na ana leli a ti !” ¹² Nan nakəᅅ àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, nəsər kəli do.” » ¹³ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Njəhadum eri, adaba kəsərur vad akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray təwi mahkər (Luk 19.11-27)

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis anəᅅga ti akada ga maslaᅅa ya nan əbu akoru e mirkwi gayan ni. Ara əsləka wudək nahəma, əzalakabu ndam məgri təwi gayan mək ambribu elimeni gayan ana tay a ahar vu. ¹⁵ Nan nakəᅅ èdi siᅅgu ana tay : àvi ana ku way way do akada gayan ya esliki magray təwi àna nan di ni ; àvi ana bəlan gani siᅅgu ga gru miliyem zlam, ana nahan ni miliyem cə, ana nahan ni ti ni miliyem. Kələᅅ gani, nan nakəᅅ əsləka. ¹⁶ Nahkay nan ya ti təbi siᅅgu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna nan mək àᅅgətki siᅅgu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Nan ya ti təbi siᅅgu ga gru miliyem cəeni ni day àmbatvu àna nan mək àᅅgətki siᅅgu ga gru miliyem cə. ¹⁸ Ay maslaᅅa ya təbi siᅅgu ga gru miliyem ni oru àᅅgah, èliyu siᅅgu ya bay gayan àvi ni dək a had vu.

¹⁹ « Bay ya ti təgri təwi ni àra àpəsia e mirkwi gayan na ti əsləkabiya. Àra əsləkabiya ti àdəm təhəlibiya zlam gayan na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslaᅅa ya təbi siᅅgu ga gru miliyem zlamani ni àrəkia, àhəlkivabiya siᅅgu ndahan miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna siᅅgu miliyem zlamani

ya kàbu ni, nàmbatva àna nan a, nàṅgətchia ndahaṅ a miliyem zlam.”

²¹ Eslini bay ni àhi: “Àbèlay, nak jireni, nak bay magray tɔwi sulumani. Nihi ti nàfiyu kur kəgur zlam kay, adaba kəgrua tɔwi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na. Mərvu akaba nu.” ²² Nan ye cɔ ni day àrəkia àhi ahkado: “Bay goro, àna siṅgu miliyem cɔeni ya kàbu ni, nàmbatva àna nan a, nàṅgətchia ndahaṅ a miliyem cɔ.” ²³ Eslini bay ni àhi: “Àbèlay, nak jireni, nak bay magray tɔwi sulumani. Nihi ti nàfiyu kur kəgur zlam kay, adaba kəgrua tɔwi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na. Mərvu akaba nu.”

²⁴ « Kələṅ gani maslaṅa ya tɔbi siṅgu ga gru miliyemeni ni àrəkia bilegena, àhi ahkado: “Bay goro, nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbraṅ mis do. Zlam ya ti nak kizligi ndo ni day kabaz, zlam ya ti kàbəhad hilfi gani ndo ni day kacakalakabu. ²⁵ Nəgrafuka aṅgwaz a. Nahkay nòru nilyu siṅgu gayak ni a had vu. Nihi za zlam gayak a.” ²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado: “Nak ti kəgray tɔwi sulumani do, nak masəfani. Kəsəra manjəhad goro a, kəɔəm zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz, zlam ya ti nàbəhad hilfi gani ndo ni day nəcakalakabu. ²⁷ Tamal kəsəra nahkay ti hojo amal kəvia siṅgu goro na ana ndam macakalana, nihi nàsləkabiya ti amal nədia ahàr a èwikia.” ²⁸ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado: “Zumfəṅa siṅgu na, kəvumikivu ana maslaṅa ya ti siṅgu ga gru gayaṅ miliyem kruani ni.” ²⁹ Eslini àhi ana tay: “Nəhi ana kəli nahəma, maslaṅa ya ti zlam gayaṅ àbu ni ti atəvikivu, zlam gayaṅ emigi kay dal-dal. Ay maslaṅa ya ti zlam gayaṅ àbi ni ti ku ere ye ti àfəṅ ni day atəzafəṅa. ³⁰ Ay maslaṅa ya ti àgray tɔwi sulumani ndo ni zligumiyu nan e mite vu a mələṅ zin-zinjeni vu, emitəwi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagrafəṅa kə mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu àɔəm keti: « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis ananṅa a mələṅ masladani goro ba akaba *məslər ge Melefit a dek ni ti ananjəhad e kərsi ga bay goro bu. ³² Eslini mis ga had gərgərani dek atəcakalavu kə meleher goro. Mək enedekaba mis a akada ga bay majəgay zlam edekaba təmbəmbak akaba awəwak a ni. ³³ Anabəhad təmbəmbak ni gwar ka ahar ga daf goro, awəwak ni ti ni gwar ka ahar ga gəjar. ³⁴ Nahkay anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga daf goro ni ahkado: “Ləkələm ya ti Baba àgria sulum gayaṅ ana kəli a ni ti dəguma, hərumiyu a *Məgur ge Melefit vu. Mələṅ gani nani ti Melefit aslamalikabu ana kəli kwa ka mənjàki ga duniya. ³⁵ Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumua zlam məzumana; ka ya ti yam akad nu ni kəvumua yam a; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabá nu a; ³⁶ ka ya ti azana àfu bi ni kəvumua azana; ka ya ti nəbesey do ni kəmənjumlahiya nu a; ka ya ti nu a danṅay bu ni day kəmənjumlahiya nu a.” ³⁷ Eslini ndam jireni ni atəhəṅgrufəṅ, atəhu: “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur mək məvuk zlam məzumani ti ananaw? Mipi kur yam akad kur mək məvuk yam ti ananaw? ³⁸ Mipi kur nak zal mirkwi mək məgəskabu kur ti ananaw? Mipi kur azana àfuk bi mək məvuk azana ti ananaw? ³⁹ Mipi kur kəbesey do ahkay do ni nak a danṅay bu mək mòru məmənjiyu kur ti ananaw?” ⁴⁰ Eslini anəhəṅgrifəṅ ana tay anəhi ana tay ahkado: “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bələṅ ga bəza ga mma ya ti tislə arəṅa do ni ti kala kəgrumu ti ana nu.”

⁴¹ « Kələṅ gani anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado: “Sləkumfua, ləkələm ti metikwesleni, dəgum a aku ya àmət day-day do ni vu. Aku nani ti Melefit àgriaya ana seteni a akaba ana ndam məslər ge seteni a. ⁴² Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumu zlam məzumani ndo; ka ya ti yam akad nu ni kəvumu

yam ndo ; ⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekali ni kəgəsumkabu nu ndo ; ka ya ti azana àfu bi ni kəvumu azana ndo ; ka ya ti nèbesey do ahkay do ni nu a danɔay bu ni day kəmənɔumiyu nu ndo.” ⁴⁴ Eslini nday nakəŋ atəhəŋgrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mīpi kur ləwir awər kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana àfuk bi, kəbesey do, ahkay do ni nak a danɔay bu mək məvuk ere gani ndo ahkay do ni məmənɔiyu kur ndo ni ti ananaw ?” ⁴⁵ Eslini anəhəŋgrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlan ga bəza ga mma ya ti tīslī arəŋa do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.” ⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka məlan ya ti atəcakay daliya ga kanɔay-kanɔayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka məlan ga *sifa ya àndav day-day do ni. »

26

Tagray dabari ge mijin Yezu
(Mark 14.1-2 ; Luk 22.1-2 ; Zey 11.45-53)

¹ Yezu àra èndeveriŋa ma gayəŋ ya àdəm na dek ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : ² « Kəsəruma, vad àvu cə tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana mis mək *atadarfəŋiyu nu kə təndal. »

³ Eslini gəđakani ga ndam *manɔalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ təcakalavu a magam afa ga Kayif gəđakani ga ndam manɔalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁴ Təzlapakabá, tawayay təgəs Yezu àna wir-wir ti təkad naŋ. ⁵ Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmrəŋ leli do, etizlige ya silik a kəsa va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka Yezu
(Mark 14.3-9 ; Zey 12.1-8)

⁶ Ka ya ti Yezu naŋ a Betani naŋ a ahay bu afa ga Simu zal ambələk

ni ti ⁷ wal nahaŋ àrəkia. Wal nani ti tersel ge siŋgu kayani àfəŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu naŋ àbu azum zlam nahəma, wal nakəŋ abəki tersel ni ka ahər. ⁸ Ndam *madəbay Yezu ni tàra tīpia ti àwəria bəruv ana tay a, tədəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? ⁹ Tersel ni siŋgu gani kay ti, hojo amal təsəkumoya ti tīdi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »

¹⁰ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayəŋ ya àgru ni ti àbəlāy. ¹¹ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad. Ay nu zla ti ananɔhad akaba kəli kəlavad do. ¹² Wal hini abəkua tersel ka vu a ti, àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, a məlan bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

Zudas awayay agəsi Yezu ana gəđakani ga ndam Zude
(Mark 14.10-11 ; Luk 22.3-6)

¹⁴ Kəlan gani Zudas Iskariyot bilin a huđ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni bu òru afa ga gəđakani ga ndam *manɔalabakabu mis akaba Melefit ni, ¹⁵ àhi ana tay ahkado : « Nara nəđəfiki Yezu ana kəli ti kəgəsum naŋ ti kəvumu mam ? » Nday nakəŋ tàra tīcia ma gayəŋ na ti təbi siŋgu akur-akurani kru kru mahkər. ¹⁶ Nahkay kwa ka sarta gani nani Zudas nakəŋ adəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs naŋ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam madəbay naŋ ni

(Mark 14.12-21 ; Luk 22.7-14, 21-23 ; Zey 13.21-30)

¹⁷ Vad ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvù *dipeŋ miwisinjeni do ni enjia. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia ka Yezu a, tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru

* 26:7 Kolombu gani nani ti tagray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

mâslamatukkabu zlam mæzumani ga wumæri ga Pak ni ti eley ? »¹⁸ Nahkay nan nakəŋ àhi ana tay : « Dægum a kəsa gəɖakani ni vu. Kìnjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana meni ; humi ahkado : “Məsi geli àdəm : Sarta goro ènjia wudak. Nara ga mæzum zlam ga wumæri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti afa gayak.” »¹⁹ Nahkay ndam madəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wumæri ga Pak ni.

²⁰ Ga mələkarawa ti Yezu òru àzum zlam akaba ndam madəbay nan kru mahar cœeni ni. ²¹ Ka ya ti nday təbu təzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, biliŋ gekəli aməsəkumoru nu. » ²² Ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhəlia ahàr ana ndam madəbay nan na dal-dal. Way way do biliŋ àna biliŋeni nan àbu àdəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti, nan ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. ²⁴ Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tìwiewa nan a ndo. » ²⁵ Zədas nan ya ti ara asəkumoru nan ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, Məsi ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. »

Daf ge Melefit
(Mark 14.22-26 ; Lək 22.14-20 ; 1 Korej 11.23-25)

²⁶ Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsì ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam madəbay nan ni. Àhi ana tay : « Zuma, zumum : hini ti aslu ga vu goro. » ²⁷ Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsì ana Melefit keti, àvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekələm dek səm. ²⁸ Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro

ba ti ga mahəŋgay mis kay, ti Melefit māmberfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a. ²⁹ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vadya ti enisi zum maweni akaba kəli a Məgur ga Baba bu ni kwa. » ³⁰ Tàra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliiviye vu.

Yezu àdəm : « Piyer amədəm àsər nu do »
(Mark 14.27-31 ; Lək 22.31-34 ; Zəj 13.36-38)

³¹ Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A huɖ ga mələvad hini bu ni ti lekələm dek ekijəmkia ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni ; adaba àbu məkəiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † ³² Anəmət, ay ka ya ti anəŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahàr e Gelili. »

³³ Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a, təmbrəŋ kur nəŋgu ni, nu ti nìjikia dəy-dəy do. »

³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma : nak ti kani kani a a huɖ ga mələvad bu, wudaka agwazl azlah nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. » ³⁵ Eslini Piyer nakəŋ àdəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmət kabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. »

Ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dek day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu àhəŋgalay Melefit e Gecimeni
(Mark 14.32-42 ; Lək 22.39-46)

³⁶ Yezu akaba ndam madəbay nan ni tòru ka mələŋ nahaŋ, mələŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tìnjəa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru tegi nahəŋgalay Melefit. » ³⁷ Àzalay Piyer akaba bəza ge Zebede cœeni, tòru cak. Eslini ti Yezu nakəŋ àjalay ahàr dal-dal, məkəruv àtikaba kwir

† 26:31 Məŋjay Zakari 13.7.

kwir. ³⁸ Àhi ana tay : « Məbərüv atuk-aba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri ga məvu njəda. » ³⁹ Nahkay Yezu nakəñ àhəđakfəña ka tay a òru cak, àndəhad a hud a hud, àhəngalay Melefit, àdəm ahkado : « Bəba, zlam dek kisliki magrani ; həđakfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəngu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

⁴⁰ Àra àhəngala Melefit a nahkay ti àngəkia ka ndam mədəbay nañ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu. Èpidek tay, àhi ana Piyer : « Kèbesəm manjəhadani eri ga majəgaki nu njemdi bilin koksah aw ? ⁴¹ Njəhadum eri, həngalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kījəmkiya ke divi a ba. Məbərüv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

⁴² Yezu àngəvù, òru àhəngalay Melefit keti, àdəm : « Bəba, tamal ahàr àdəm nəcakay daliya hini kwa ti, gray akada gayak ya ti kawayay ni. » ⁴³ Àra àhəngala nahkay ti àngəkia ka ndam mədəbay nañ na keti. Àdi ahàr ana tay, nday e dəwir bu, tàmətađkaba ga manjəhadana eri a. ⁴⁴ Àngəvù keti ya mahkə, òru àhəngalay Melefit akada gayan nahan ni. ⁴⁵ Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam mədəbay nañ ni keti : « Kekileña kinjəm dəwir aw ? Kekileña kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikumaba, mədəgumkiuru ka tay. Nga pəm, maslaña ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Təgəs Yezu
(*Mark 14.43-50 ; Lük 22.47-53 ; Zey 18.3-12*)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu nañ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas bilin ga ndam

ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəñ kà tay. Gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahan təslərbiyu tay. ⁴⁸ Wudaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər § nahəma, nañ gani huya. Gəsuma nañ a. » ⁴⁹ Zədas nakəñ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəñ a huya. Àhi : « Wəsi Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu àhi : « Zləba goro ni, ere ye ti kərəkia kawayay kagrai ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəñ tədəgaki ka Yezu cip, təgəs nañ. ⁵¹ Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu akaba Yezu ni bu arad maslalam fətah, àsifəña slimi ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndad. ⁵² Ay Yezu àhi ahkado : « Hənguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takadvu àna maslalam ni dek ti atabazl tay day àna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahàr nisliki mahəngalay Baba, mək aslərubiyu məslər gayan dəbu dəbu ehimeya do aw ? ⁵⁴ Ay tamal nagrai nahkay ti pakama ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəmamam ? »

⁵⁵ Eslini Yezu àhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam a akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ambat-akani do nəbu manjəhadani nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsum nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani dek agravu ti ere ye ti ndam mahəngaray *pakama ge melefit tədəm, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. » Eslini ndam mədəbay nañ nakəñ dek təmbərbu nañ, tədəgiki ana hwa

† **26:39** Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Həđakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bərüv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay. § **26:48** Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma ka tay kà tuwər.

tidizl.

Tagrafəna seriya kà Yezu kè meleher ga gəđákani ga ndam Zude a

(Mark 14.53-65 ; Luk 22.54-55, 63-71 ; Zen 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Tàra tэгəsa Yezu a ti təzoru naŋ afa ga Kayif gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-6a ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ təcakalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti təbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ kələŋ driŋ duk a dalaka ga ahay ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək ànjəhad digus akaba ndam magray təwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni dek.

⁵⁹ Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ge seriya ni dek təbu tadəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya àna malfada, adaba tawayay takad naŋ, ay ti təŋgət ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay təsəkadki malfada, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni təŋgətfəŋa zlam magudarana ndo. Kələŋ gani mis ndahaŋ cə ticikaba, təsəkadki malfada nahaŋ keti, ⁶¹ tədəm : « Leli mïcifiŋa, adəm ahkado : “*Ahay gəđákani ge Melefit ni ti nisliki membedkabana. Enembedkaba ti a huđ ga vad mahkərani bu nisliki mələmvana nahaŋ a.” » ⁶² Eslini gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ecikaba cəkwad, àhi ana Yezu : « Nak kəhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶³ Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Mək gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àhi keti : « Nəhuk mbaday dək ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni : tamal nak *Krist *Bay gəđákani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. » ⁶⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana

kəli keti : Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis manjəhadani a mələŋ ga gəđákani bu, kə ahar ga daf ge Melefit Bay njəda-njədani ni. * Ekipəm anara ka maklaɓasl a huđ melefit ba. † »

⁶⁵ Gəđákani nakəŋ àra ecia ma ga Yezu na ti àzumkia bəruv a, eguzlehkaba azana ka vu gayəŋ a kwar, ‡ àhi ana mis ni ahkado : « Azay ahər gayəŋ akada naŋ Melefit ; madəbay sedi nahaŋ kamam mba mam ? Kicəma, endivi Melefit timey ! ⁶⁶ Ay ti kawayum ti məgrumi mam ? » Mək mis ni dek tədəm : « Àgudara, si təkad naŋ kwa. » ⁶⁷ Eslini mis ndahaŋ titifiviyu esliɓ e eri vu, təsi mədukduk ga ahar, təbi bəbarva, ⁶⁸ təhi : « Nak Bay gəđákani ya amara ni, dəfiaya maslaŋa ya ti àzləɓ kur na ana leli a zla ! »

Piyer adəm naŋ əsər Yezu do

(Mark 14.66-72 ; Luk 22.56-62 ; Zen 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer naŋ àbu manjəhadani digusa a dalaka ni bu. Naŋ àbu eslini ti wal nahaŋ àrəkia : wal nani naŋ àbu agray təwi eslini. Àhi ana Piyer nakəŋ ahkado : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Gelili na. » ⁷⁰ Ay ti Piyer àhi kè meleher ge mis dek ahkado : « Aha. Nïcikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

⁷¹ Àra adəma nahkay ti òru gwar ka mahay. Naŋ àbu akoru nahəma, wal nahaŋ epi naŋ keti. Wal nani day agray təwi eslini. Àra epia naŋ a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini təsawadəkaba akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁷² Eslini Piyer nakəŋ àmbaday, adəm keti : « Aha, nu nəsər maslaŋa gani nani do timey. »

⁷³ Àra apəsa ɓal ti mis ya təbu a dalaka bu ni təhədəkfəŋiyu ke Piyer, təhi keti : « Ededīŋ nak ndam gatay gani, adaba mis təsər àna dəŋgu

* 26:64 Məŋjay Limis 110.1. † 26:64 Məŋjay Deniyel 7.13. ‡ 26:65 Tamal zal Zude eguzlehkaba azana gayəŋ ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbəlay do simiteni ni àgrava. Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit eguzlehkaba azana gayəŋ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya adəm naŋ Wur ge Melefit ni, adaba tədəm endivia Melefit a dal-dal.

gayak ya kazlapay àna nan ni. »
⁷⁴ Nan nakəŋ àmbaday, àdəm : « Tamal nasəkaf malfada nahəma, Melefit mākada nu a. Nəsər maslaŋa gani nani ya ti kacalumfəŋ ni do. » Eslini agwazl àzlah huya. ⁷⁵ Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do » ni àŋgiaya a ahàr ba. Nahkay Piyer nakəŋ àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

27

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet
(Mark 15.1 ; Lük 23.1-2 ; Zəŋ 18.28-32)

¹ Du àna zuzəeni nahəma, gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalava akaba gəđákani ndahaŋ na, tàgraki sawari ka Yezu ga makad nan. ² Eslini tэгəs Yezu nakəŋ, təwəl mək tòru àna nan afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni.

Məmət ga Zudas
(Təwi 1.18-19)

³ Zudas nan ya ti àsəkumoru Yezu ni àra àsəra tэгəsa Yezu a təwəla ti, àhəŋgarvu maravu mək àhəŋgribiyu siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani ni ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ga ndam *Zude ni, ⁴ mək àhi ana tay ahkado : « Nàgudara zlam a, adaba nəsəkumoya sifa ga maslaŋa ya ti àgudar arana ndo na. » Ay nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ma gani geli mam ? Məsər gayak. » ⁵ Eslini Zudas nakəŋ àboru siŋgu ni bəđak a *ahay gəđákani ge Melefit ni vu, mək òru àwəliyu ezewed agavəla, àfiviyu ahàr gayaŋ tandal ga makad ahàr gayaŋ, mək àmət. ⁶ Eslini bəbay gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəlabə siŋgu na, tədəm : « E divi geli bu ni ti mišliki məbəkiviyu siŋgu hini àkivu ka siŋgu ya taŋgahi ana Melefit ni vu do, adaba siŋgu hini ti təsəkum sifa ge mis àna nan. »

⁷ Nahkay nday nakəŋ tàgray sawari, mək təsəkumfəŋa vədaŋ kà bay mələm zlam a. Məlan gani ègi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. ⁸ Ku kani vədaŋ gani nani ti təzalay vədaŋ ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Təhəla siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani na, siŋgu ya ti ndam *Izireyel tàgraki sawari tədəm təsəkum nan àna nan ni, ¹⁰ təsəkum vədaŋ ga bay mələm zlam àna nan, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

Pilet agraŋəŋa seriya kà Yezu a
(Mark 15.2-5 ; Lük 23.3-5 ; Zəŋ 18.33-38)

¹¹ Tòru tinjəa àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edediŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ¹² Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ ni tacalki nan ka zlam magudarani. Ay ti nan nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu nan te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayaŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgrəia ejep ana bay na dal-dal.

Tədəm seriya àgəsa Yezu a, si takad nan kwa

(Mark 15.6-15 ; Lük 23.13-25 ; Zəŋ 18.39-19.16)

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kè Pilet a ti məfaya zal daŋgay a bəlan. Tihindifiŋa ti nan àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a daŋgay bu slimi gayaŋ Yezu Barabas. Maslaŋa nani ti mis dek təsəra nan a. ¹⁷ Nahkay ka ya ti mis ni təcakalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nəfiaya way ana kəli a way ? Nəfiaya Yezu Barabas ana kəli a tək, day ti Yezu nan ya ti təzalay *Krist ni aw ? » ¹⁸ Adəm

* 27:10 Mənjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

nahkay ti adaba asera tagesibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet naŋ abu manjəhadani agray seriya ni ti wal gani əslərkibiyu mis əhi mərə məhi ahkado : « Maslaŋa nani ti mis jireni, kəgri araŋa ba. Adaba kani ga məlavad nəgra daliya dal-dal, kisim ezidekuva əna maslaŋa nana. »

²⁰ Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ ni təhi ana mis macakalavani ni : « Humi : “Mawayay si kafaya Barabas a, Yezu ti ni kəkada naŋ a.” » ²¹ Bay ni əhi ana tay keti : « E kidin gatay cəeni ni bu ni ti kawayum ti nəfiaya way ana kəli a way ? » Nday nakəŋ təhi : « Barabas. »

²² Pilet nakəŋ əra ecia ma gatay na ti əhi ana tay : « Nahkay ti kawayum ti nəgri mam ana Yezu naŋ ya ti təzalay naŋ Krist ni mam ? » Nday dek təhi : « *Darfəŋ naŋ kə təndal. »

²³ Pilet əhi ana tay keti : « Ağudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kaykay, tədəm : « Darfəŋ naŋ kə təndal, darfəŋ naŋ kə təndal. » ²⁴ Pilet nakəŋ əra asera mis ni eticiiki ma do, tawayay tizligaya ŋguwa ti, acah yam əbarakaba ahar gayaŋ a kə eri ge mis na dek mək ədəm : « Kəkadum maslaŋa hini ti ahar goro akibu bi, məsər gekəli. » ²⁵ Eslini mis ni dek tədəm ahkado : « Məgəskabá ka ahər geli akaba bəza geli a, təkad naŋ. »

²⁶ Pilet əra ecia ma gatay na ti əfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, əhi ana ndam slewja gayaŋ ni təzləb Yezu əna kurupu. Tərə təzləba ti əhi ana tay təzay naŋ, tōru tədarfəŋ naŋ kə təndal.

*Ndam slewja teyefin kə Yezu
(Mark 15.16-20 ; Zəŋ 19.2-3)*

²⁷ Ndam slewja ni təzoru Yezu nakəŋ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Eslini təzalakivabiyu ndam slewja ndahaŋ ni dek, tərəkiva ka tay a tərə təvelinji ahər ana Yezu. ²⁸ Təmbatki azana ndizeni, ²⁹ təkeleya adak a, təslap hindigil-hindigil, təfiviyu a ahər vu akada ga jaku ni, təzay eziŋwi təfivü a ahar ga đaf vu. Tərə

təbəkia zlam a zla nahəma, təbəhad mirdim kə meleher gayaŋ təgri sa, teyefin, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » ³⁰ Eslini nday nakəŋ titifiviyu esliḅ e eri vu, təzafəŋa eziŋwi na mək təsi a ahər vu. ³¹ Tərə təbia seki a nahkay ti təcəkwakia azana ya təfəki na, təbikabu azana gayaŋ gayaŋani ya təcəkwakia ni. Kələŋ gani təzay naŋ ga moru *madarfəŋ naŋ kə təndal.

*Tadarfəŋ Yezu kə təndal
(Mark 15.21-32 ; Lək 23.26-43 ; Zəŋ 19.17-27)*

³² Ka ya ti ndam slewja ni təbu tasləkaba a kəsa ni ba ni ti təbakabu ahər akaba zal Sireŋ nahaŋ, slimi gayaŋ Simu. Eslini nday nakəŋ təfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ³³ Nday nakəŋ tōru tinjəa ka məlaŋ nahaŋ ; məlaŋ gani nani ti təzalay Gəlgota, adəmvaba « məlaŋ ga aslat ga ahər. » ³⁴ Təvi zum mebedeni akaba haf bəlek-bəlekeni ana Yezu nakəŋ. Əra acaka ti əwayay miseni ndo. ³⁵ Eslini nday nakəŋ tədarfəŋ naŋ kə təndal ni. Tərə tədarfəŋa naŋ a ti təgraki ca-ca əki ka azana gayaŋ ni bəlaŋ əna bəlaŋ ti təsər way azum way. ³⁶ Kələŋ gani tənjəhad tajəgaki naŋ. ³⁷ Eslini tədarfəŋ pələŋgaf kə təndal agavəla ga ahər gayaŋ. Ka pələŋgaf nani ti təbəkia zlam magudarani ge mis ni ti mis dek təsər ; təbəkia ti nahkay hi : « Hini ti Yezu bay ga ndam *Zude. » ³⁸ Eslini keti tədarfəŋ ndam akal bebem cə kə təndal ndahaŋ kə gəvay ga Yezu, bəlaŋ gani ka ahar ga đaf, bəlaŋ gani ti ni ka ahar ga gəjar gayaŋ.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tərə tipia naŋ a ti tindivi naŋ, tədaday ahər, ⁴⁰ təhikaboru : « Hini, nak ya ti kədəm ahkado : “Nembədvü *ahay gəđakani ge Melefit ni ti anələmaba a huđ ga vad məkərani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti həŋgay ahər gayak, həraya kə təndal na zla aw ! » ⁴¹ Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge

Melefit akaba gəđákani ndahan ni tēyefiŋ daya. Təđəm ahkado : ⁴² « Naŋ nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahan a keti ti àhəŋgaraba ahàr gayan a koksah timey ! Naŋ bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti mähəraya kà təndal na ! Tamal ti àhəraya nahəma, leli tekeđi aməfəki ahàr bilegeni. ⁴³ Àfəkia ahàr ke Melefit a, àđəm naŋ Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay naŋ ti mähəŋgay naŋ nihi zla aw ! » ⁴⁴ Mis ya təbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu nakəŋ, nday day tindiŋ naŋ nahkay.

Yezu amətfəŋ kà təndal
(Mark 15.33-41 ; Lük 23.44-49 ; Zəŋ 19.28-30)

⁴⁵ Fat àra ècika tirked-keđ ka ahàr melefit a ti ləvəŋ àgray ka hađ ni dek tekdefiŋ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. ⁴⁶ Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àđəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni, kəmbəŋ nu ti kamam ? † » ⁴⁷ Mis ya təbu eslini ni ndahan tàra ticia gayan ya ti àzlah na ti təđəm : « Azalay Eli ni. » ⁴⁸ Eslini biliŋ gatay àcuhworu, àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu juđ, àbahi ka aday àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mīsi. ⁴⁹ Ay mis ndahan təhi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahəŋgay naŋ ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət. ⁵¹ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga mələŋ *njəlatani ya ti a huđ ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a hađ. Hađ àdaday, huđəkum tādahvu, ⁵² mahay ge mindiviŋ təzləkvaba mək ndam ge Melefit ya təmət ni, mis dal-dal e kiđiŋ gatay bu təŋgaba. ⁵³ Ka ya ti Yezu àŋgaba e kisim ba ni ti mis ya təŋgaba ni təhəraya e mindiviŋ ba, təhuriyu a kəsa njəlatani vu. Eslini mis kay tīpia tay a. ⁵⁴ Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahan ya tajəgaki Yezu ni tàra tīpia ga hađ

ya àdaday na akaba zlam ndahan ya àgravu na dek ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a, nahkay təđəm : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit edeđiŋ. »

⁵⁵ Wál ndahan dal-dal təbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday nani tādəbabiyu Yezu kwa e Gelili ga məgri təwi. ⁵⁶ E kiđiŋ ga wál nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magədala, Mari məŋ ga ata Zek nday ata Zəzef, nahan ni ti ni məŋ ga bəza ge Zebede təkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(Mark 15.42-47 ; Lük 23.50-56 ; Zəŋ 19.38-42)

⁵⁷ Mələkarawa àra ègia ti bay ge elimeni nahan àra ; slimi gayan Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day bay madəbay Yezu. ⁵⁸ Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, òru èhindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakəŋ àhi ana ndam slewja tōru təvi. ⁵⁹ Zəzef àra àza kisim ga Yezu na ti àkambah àna dawra məweni. ⁶⁰ Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ məweni vu. Mindiviŋ nani ti gayan gayanani, èliyu a pələđ vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbələđviyu belim gəđákani ana mahay ge mindiviŋ ni mək àsləka òru a magam. ⁶¹ Ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni nday təbu manjəhadani kà gəvay ge mindiviŋ ni.

Ndam slewja tajəgaki mindiviŋ ga Yezu ni

⁶² Hajəŋ gani vad *məpəsabana ti gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyeŋ ni tōru ka ahar bəlaŋ afa ge Pilet. ⁶³ Tōru tīnjəa ti təhi : « Bay, ka ya ti bay masəkəđ malfəda nani naŋ àbu àna sifa ni àđəm : “A vad ya mahkər anaŋgaba e kisim ba.” Ma gayan ya àđəm ni àŋgiaya a ahàr ba ana leli a. ⁶⁴ Nahkay ti hi ana mis tājəgay mindiviŋ ni, do ni ti ndam madəbay naŋ ni atara təzaba kisim gayan na akal-akal a, atəhi ana mis àŋgaya e evid ba. Atara təđəma ti malfəda gatay ni amatam gayan ya àsəkəđ

† 27:46 Limis 22.2.

ni. » ⁶⁵ Eslini Pilet nakəŋ àhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dægum akaba tay ti tâjəgaki mindiviŋ ni akada gekəli ya kawayum ni. » ⁶⁶ Nahkay gəđákani nakəŋ tòru ke mindiviŋ ni ga majəgani lala : təhəndi lemeru gatay mək tábəhad ndam slewja ga majəgakiani.

28

Yezu aŋgaba e kisim ba

(Mark 16.1-10 ; Lək 24.1-12 ; Zəŋ 20.1-10)

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba, ge miledə fat azlərəvaya a vad ga gosku ye enjenjeni zla nahəma, ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahaŋ ni tòru təmənjiyu mindiviŋ ni. ² Tòru tɪnjua ti had ədaday kay kay, huya məslər ga Bay geli àsləkabiya e melefít ba, àbəlādłəŋa belim na mək ànjəhadki digəs. ³ Vu gani asladay akada ga avər ya abay aku ni ; azana gayan day bəđ-bəđ akada ga koskosay ni. ⁴ Ndam ya tajəgaki mindiviŋ ni tàra tìpia ti aŋgwaz ədəgakia ka tay a dal-dal, təgəgər, tìgia akada sifa àniviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini məslər ni àhi ana wál ni ahkado : « Aŋgwaz àwər kəli ba. Nəsəra, kədəbum ti Yezu naŋ ya ti *tədarfəŋ kà təndal ni ; ⁶ aŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Dəguma mənjumki, məlan ya táfəkəđ kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dægum weceweci, kəhumi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : “Aŋgaya e kisim ba ; àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahər ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kəli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakəŋ təsləka ke mindiviŋ na ke wecewecena ; aŋgwaz awər tay, ay təbu təmərva dal-dal. Təcuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *madəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu aŋgazlivu ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kəli. » Eslini wál ni tərəkioru tábəhad mirdim, təbəkì ahar ka asak gayan ni, təzləbay naŋ. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kəli ba,

dægum kəhumi ana bəza ga mmawa ni tòru e Gelili. Eslini ti atorupi nu. »

Ndam majəgay mindiviŋ ni taŋgəhadì ere ye ti àgravu ni ana mis

¹¹ Ka ya ti wál ni nday təbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahaŋ e kidiŋ ga nday ya tajəgaki mindiviŋ ni bu tòru a kəsa vu. Tòru tɪnjua ti taŋgəhadì ere ye ti àgravu ni dek ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni. ¹² Nahkay gəđákani nani taŋgasvu akaba gəđákani ndahaŋ, təgray sawari e kidiŋ gatay bu. Tàra təzlapakaba ti təbi siŋgu ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ təhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga məlavəđ ka ya ti leli e dəwir bu ni ti ndam madəbay naŋ ni tàra təzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni ecia ma gana ti məsəra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri araŋa ana kəli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəŋ təhəl siŋgu ni mək təgray ere ye ti təhi ana tay ni. Nahkay kwa ka sarta gani nani duk àbivaya kana ndam *Zəde ndahaŋ kay təgəskabá ma gani nana.

Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni

(Mark 16.14-18 ; Lək 24.36-49 ; Zəŋ 20.19-23 ; Təwi 1.6-8)

¹⁶ Ndam *madəbay Yezu kru mahar bəlanani ni tòru e Gelili, ka həma ya ti Yezu àhi ana tay tòru ni. ¹⁷ Tòru tɪnjua, tìpi naŋ a ti tábəhadì mirdim, təzłəbay naŋ, ay ti mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təhi ana ahər bi naŋ do. ¹⁸ Eslini Yezu àhəđəkfəŋbiyu kà tay, àhi ana tay : « Melefít àvua njeđə gayan a dek ga məgur məlan ya agavəla akaba məlan ya ka had na. ¹⁹ Nahkay ti dægum, humioru ma ana mis ga had ga məlan ni dek ti tìgi ndam madəbay nu. Barum tay àna slimi ga Baba, ga Wur gayan akaba ga *Məsuf Njəlatani. ²⁰ Ere ye ti nəhi ana kəli ni dek ti cahumi ana tay ti təgəskabá. Səruma, nu nəbu akaba kəli kəlavəđ, duk abivoru ana mandav ga duniya. »

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark ɔbɛki ni Ere ye ti mɔdɔmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark ɔbɛki ni

Maslaɲa ya ti ɔbɛki wakita ga Mark ni ɔdafay slimi gayaɲ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɔŋgu ni, kwa ka mɔnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra ɔbɛki ni ti Mark (tɔzalay naɲ Zeɲ daya : Tɔwi 12.12, 25). Tɛsɛra Mark ti tɔgrakabu tɔwi akaba Piyer, mɛk ɔslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer ɛci, ɔhi ni : ere ye ti Mark ɔbɛki a wakita gayaɲ ni bu ni dek ti akada ga pakama ge Piyer ya ɔhi ana mis ni (Tɔwi 10.37-40) : ɔnjɛki ka baray ga Yezu, ɛndeveriɲ ɔna ga Yezu ya ɔmɔt mɛk ɔngaba e kisim ba ni. Mark ti tɔgrakabɔ tɔwi akaba Pol a daya (Tɔwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayaɲ ni bu ni ti Mark ɔdafay zlam ga ndam Zude ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), aɲɲgaraba ma ndahaɲ ya ndam Zude tɔzlapay na daya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay mɛsɛra ɔbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni ; ahaslani ɔbu mɔbɛkiani a wakita ndahaɲ bu Mark ɔbɛki wakita gayaɲ ni ka had Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol ɔhi ana Timote tɔrɛkioru ka naɲ a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tɔgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayaɲ ni bu ni ti Mark awayay mɔvi nɲɔda ana nday ya ti tɔcakay daliya azuhva mɔfɛki ahɔr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark ɔngɔhad ere ye ti Yezu ɔgray akaba ɔdɔm ni akada ga ata Meciyɔ nday ata Lɔk ya tɔngɔhad ni : Yezu ɔnjɛki ke tɔwi gayaɲ ka had Gelili, ɔru gwar a Zerɔzalem. Ay Mark ɔngɔhad pakama ga Yezu kay ndo ; aɲar gɔdɔkani ɔngɔhad ere ye ti Yezu ɔgray ni. Zlam ga Yezu ya ɔgray ni day

ata Meciyɔ nday ata Lɔk tɔngɔhadɔ ɔtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahaɲ ya ɔngɔhad ni ti ɔtam ga nday ndahaɲ ni (mazavu gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciyɔ 8.28-34, 9.18-26 akaba Lɔk 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciyɔ 14.1-12 akaba Lɔk 9.7-9). Ku tamal ɔngɔhad pakama ga Yezu kay ndo nɔŋgu ni Mark ɔdɔm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahaɲ) : a wakita ga Mark bu mis tɔzalay Yezu « Mɔsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahaɲ).

Mark ɔngɔhad ga Yezu ya ɔdɔm tɔdɔfi naɲ ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti amɔmɔta, amaɲgaba e kisim ba ni day kwa ti awayay ti mis tɛsɛr naɲ ti naɲ way (9.9).

*Pakama ge Zeɲ bay mɔbaray mis ni
(Meciyɔ 3.1-12 ; Lɔk 3.1-18 ; Zeɲ
1.19-28)*

¹ *Ma Mɔwɛni Sulumani ɔki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefit, ɔnjɛki ² akada ga Bay Melefit ya ti ɔdɔm ni. Ma gayaɲ ya ɔhi ana Yezu ni ɔbu mɔbɛkiani a wakita ga bay *mahɔngaray pakama gayaɲ Izayi ni bu. ɔhi :

« Nihi ti nu nɔbu nɛslɔroru bay mɛslɔr goro nahaɲ kama gayak ti mɔslamatukkabu divi.* ³ Dɔŋgu gayaɲ ahɔndabiyu a hud gili bu.

ɔdɔm ahkado : «Slamatumikabu divi ana Bay gɔdɔkani.

Ahɔr ɔdɔm divi gayaɲ mɔla ndɔlaɔa.»
† »

⁴ Nahkay ti zal nakɔŋ, tɔzalay naɲ Zeɲ, ɔru a hud gili vu ga *mɔbaray mis. ɔra ɛɲjia eslina ti ɔdɔm ahkado : « Mbatumkaba majalay ahɔr gekɔli a. Tamal kɔmbatumkaba majalay ahɔr gekɔli a ti, nabaray kɔli. Nahkay ti Bay Melefit ambɔrfɔɲa zlam magudarani gekɔli ni kɛ kɔli a. » ⁵ Zeɲ ɔra ɔdɔma nahkay ti ndam ga had *Zude akaba ndam Zerɔzalem ni dek

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

tàrækia. Tàra tìnjia ti tédafaya zlam gatay ya tàgudar na, mæk Zeñ nakəñ àbaray tay a zalaka *Zurdeñ bu huya.

⁶ Zeñ ti nañ àbu àna azana mələmani àna enğuc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁷ Nañ àbu azlah, àhi ana tay : « Maslaña nahan nañ àbu ara e divi ba kələñ goro a. Nañ nani ti mis gəđakani, njəđa gayan àtama goro a. Nu ti way ga mandəhad ahàr ti nēpicheiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? ⁸ Nu ti nàbaray kəli àna yam, nañ ti ni amara məbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zeñ abaray Yezu

(Meciy 3.13-17 ; Lük 3.21-22)

⁹ Ka ya ti Zeñ nañ àbu *abaray mis nahəma, Yezu ècikbiyu a Nazaret ka had *Gelili, àrækia mæk Zeñ nakəñ àbaray nañ a zalaka *Zurdeñ bu. ¹⁰ Yezu nañ àbu acəlaya a yam ni ba ni ti èpi hud melefít adahvu, èpi *Məsuf ge Melefít ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dənğu àhəndabiyu a hud melefít bu akada dənğu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəña ey a kà Yezu a

(Meciy 4.1-11 ; Lük 4.1-13)

¹² Eslini *Məsuf ge Melefít nakəñ àzoru Yezu a hud gili vu huya. ¹³ Yezu òru ènjua a hud gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru fad. Nañ àbu eslini ti *Seteni ahəlfəña ey a. Ka sarta gani nani ti Yezu nañ àbu e kidin ga zlam ge gili bu ; *məslər ge Melefít təbu təfi ahàr.

Yezu azalay ndam mægəs kilif fad, tigi ndam madəbay nañ

(Meciy 4.12-22 ; Lük 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ A vad nahan tàra təwəla Zeñ a. Tàra təwəla nañ a nahəma, Yezu òru ka had *Gelili. Òru ènjua eslina ti àhi *Ma Məweni Sulumani ge Melefít ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado : ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefít ara

azum bay gayan e kidin gekəli bu, Məgur gayan ènjia. Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, gəsumkabá Ma Məweni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahan Yezu nañ àbu akoru kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis bebem cə ; bilin gani slimi gayan Simu, nahan ni ti ni wur ga mənani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam mægəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagrai ti kīgəm ndam məhəlibiyu mis ana Melefít akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərübu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay nañ huya. ¹⁹ Nday təbu takoru kama gəzit ti Yezu èpi mis ndahan cə keti ; nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zek, nahan ni ti ni slimi gayan Zeñ. Nday a *slalah ga yam bu, təbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Àra èpia tay a ti àzalay tay. Nday nakəñ tàra ticia zalay gayan na ti təmbərübu bəñ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tədəbay nañ.

Yezu agariaba seteni ana maslaña nahan a

(Lük 4.31-37)

²¹ A vad nahan Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tòru a Kafarnahum. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefít vu, mæk Yezu nakəñ ànjəki ka macahi zlam ana mis. ²² Zlam gayan ya àcəhi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayan ni dəy-dəy ndo. Àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefít ya təcəhi zlam ana mis ni do.

²³ Nday təbu a ahay ga mahəngalavù Melefít ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahàr bu nañ àkibu ka tay eslini. Àzlah, ²⁴ àdəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafəña mam kə leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *njəlatani ge Melefít ya àslərbiyu ni. » ²⁵ Eslini Yezu nakəñ àzlacaki

ke seteni ni b̄ara, àhi : « Lakakaba, sl̄akiaba ana maslaṅa hina. »²⁶ Seteni nakəṅ àra ècia zlacay gayan̄ na ti àdaday maslaṅa nani kay kay, àzlah kay kay, àsl̄akiaba. ²⁷ Mis ya ti eslini ni dek t̄ara t̄ipia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal ; t̄əzlapaki e kidin̄ gatay bu, t̄ədam̄ : « Məṅ ga mam hini mam ? Zlam gayan̄ ya àcahi ana leli ni ti zlam m̄weni ; azlapay akaḍa ga bay ni. Ku seteni day àhi ma ana tay, mək t̄əgəsikabu. »²⁸ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ke weceweceni ka had̄ *Gelili dek.

*Yezu ahəṅgaraba mis a
(Meciyu 8.14-17 ; L̄uk 4.38-41)*

²⁹ Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zeṅ t̄ara t̄àhəraya a ahay ga *mahəṅgalavù Melefit ni ba ni ti t̄oru suwwa a magam ga ata Simu nday ata Andre h̄ya. ³⁰ Eslini ti mireṅ ga Simu naṅ àvu mandəhadani, aku àbəkia. Yezu òru ènj̄a ti t̄əhi ma gani h̄ya. ³¹ Yezu àra ècia ma gana ti àhəḍakfəṅjiyu, àgəs ahar gani, èzefteba naṅ a. Aku nakəṅ àhəlkia h̄ya, mək wal ni afi ah̄ar ana tay.

³² Məlakarawa àra ègia fat àdiya a ahay va, məlan̄ èdiza ti t̄əhəlibiyu mis ya ti t̄əbesey do ni dek akaba nday ya ti seteni agray tay ni dek ana Yezu. ³³ Mis ga k̄esa ni dek t̄əṅgasfəṅvu k̄a mahay ya ti Yezu naṅ àvu ni ; ³⁴ eslini Yezu nakəṅ àhəṅgaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay ; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni day àgariaba ana tay a. Àcafəṅa seteni na k̄a zlapay a, adaba t̄əsəra naṅ a.

*Yezu ahi ma gayan̄ ana mis
(L̄uk 4.42-44)*

³⁵ D̄u àna z̄uz̄eni ti Yezu ècikaba, àhəraya òru a hud̄ gili vu. Òru ènj̄a ti ahəṅgalay Melefit. ³⁶ Eslini Simu akaba z̄əbəba gayan̄ ni t̄əḍaboru naṅ. ³⁷ T̄ara t̄ədia ah̄ar a ti t̄əhi ahkado : « Mis dek tadəbay kur. »³⁸ Eslini Yezu nakəṅ àhi ana tay : « Tokumum mədəgum a k̄esa ndahan̄ vu, ti n̄hivù pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu n̄ara ti ga magray t̄əwi gani nani. »

³⁹ Naṅ nakəṅ mək àsawad̄ay ka had̄ *Gelili dek ; a k̄esa gərgərani bu dek àhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəṅgalavù Melefit ye eslini ni bu, àgariaba seteni ana mis ndahan̄ a daya.

*Yezu ahəṅgaraba zal ambələk a
(Meciyu 8.1-4 ; L̄uk 5.12-16)*

⁴⁰ A vad̄ nahan̄ zal ambələk nahan̄ àrəkia ka Yezu a àbəhad̄i mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəṅgaraba nu a ti n̄gia mis nj̄elatana. »⁴¹ Eslini àsia cicihi ana Yezu a ; Yezu nakəṅ àzoru ahar, ènj̄ifin̄, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis nj̄elatana. »⁴² Yezu àra ènj̄ifin̄a ti maslaṅa nani àṅgaba, ègia mis nj̄elatana h̄ya. ⁴³⁻⁴⁴ Eslini Yezu àl̄əgi, àhi ahkado : « Nihi k̄əṅgaba nahəma, k̄əhi ma gani ana maslaṅa ba. Ru k̄əṅgazli vu gayak ni ana bay *man̄galabakabu mis akaba Melefit sawan̄ ; k̄əvi zlam ana Melefit akaḍa ge M̄wiz ya àḍəm a wakita gayan̄ bu ni, adaba k̄igia mis nj̄elatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak̄əṅgaba, k̄igia mis nj̄elatana. » Àra àhia ma nahkay ti àhi : « Sl̄əka. »⁴⁵ Ay zal nakəṅ àra àsl̄əka ti anj̄əki ka məḍəm pakama ni dal-dal sawan̄. Maslaṅa ya ti àdi ah̄ar ni lu ba àhi ma gani. Àḍəmva pakama na nahkay ti Yezu èsliki məhuriyani a k̄esa vu vay-vay va do, adaba mis t̄əsəbaki. Nahkay ànj̄əhad̄ e gili cak̄ àfəṅ k̄a k̄esa, mis gwar eley gwar eley do dek t̄ərəkioru.

2

*Yezu ahəṅgaraba zal d̄əra
(Meciyu 9.1-8 ; L̄uk 5.17-26)*

¹ Àra àgra vad̄ a 6al zla ti Yezu àṅga a Kafarnahum a. Naṅ àbu a magam eslini ti mis t̄icifin̄a dad̄ay a. ² T̄ərəkia t̄ara t̄əṅgasvu dal-dal a ahay ya ti naṅ àvu ni bu. Məlan̄ man̄jəhad̄ani k̄a gəvay gayan̄ àbi, k̄a mahay tekeḍi məlan̄ àbi, adaba mis ni t̄əsəbay. Naṅ nakəṅ naṅ àbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Naṅ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahan̄ fad̄ t̄əzibiyu zal

dàra nahan àki ka slalah. ⁴ Ay tìsliki m̀ezikabiyu nan ana Yezu do, adaba mis tìsliva eslina. Nahkay ti tàcəliyú ka *dalahar ga ahay ni, t̀həlkia gwar ka palahar ya ti Yezu nan àvu na bal, m̀ək t̀fiyu nan mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar ka m̀əlan m̀əhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra t̀fəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal d̀ra ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni m̀əmbərfukana dek. »

⁶ Eslini zla ti ndam *m̀əsər Wakita ge Melefit t̀vu manjəhadani bilegeni. Nday nakəŋ t̀bu t̀jalay a ahàr gatay bu, t̀hi ana ahàr ahkado : ⁷ « Adəm ma hini ti kamam ? Azay ahàr gayan akada nan Melefit timey ! Way esliki m̀əmbərfəŋa zlam magudarani k̀e mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday t̀bu t̀jalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti t̀jalaki ahàr na àndava, m̀ək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ⁹ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni m̀əmbərfukana,” t̀k day ti nəhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawaday” ni aw ? ¹⁰ Ay nawayay ti k̀sərú nu *Wur ge Mis ti nisliki m̀əmbərfəŋa zlam magudarani k̀e mis ka had a. » M̀ək àhi ana zal d̀ra nakəŋ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini nan nakəŋ ècikaba cəkwađ h̀ya, àzay slalah gayan ni, àhəraya e mite va k̀e eri ge mis na dek. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dek, t̀dəgi ana mazləbay Melefit. T̀dəm : « Ere hini bik-bik, m̀ipi k̀e eri geli ndo. »

*Yezu azalay Levi
(Meciyu 9.9-13 ; Luku 5.27-32)*

¹³ Yezu nakəŋ òru gwar k̀ə gəvay ga dəlúv ni keti. Mis dek t̀rəkioru, m̀ək àcahi zlam ana tay. ¹⁴ Ka gayan ya nan àbu akoru ni ti èpi Levi wur ga Alfe, nan àbu manjəhadani digusa ka m̀əlan *m̀əhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwađ, àdəboru nan.

¹⁵ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay nan ni t̀ru afa ge Levi nakəŋ. T̀ru t̀njəa eslina ti t̀zum zlam akaba ndam m̀əhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan kay, adaba mis nday nani ti nday daldal, t̀bu tadəbay nan. ¹⁶ Yezu nan àbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *m̀əsər Wakita ge Melefit t̀pia ; nday nani ti ndam *Feriziyen. T̀ra t̀pi nan a ti t̀hi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar balan akaba ndam m̀əhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » ¹⁷ Nan nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalan-njalan ni ti t̀ru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawan. »

*Məgəs ndəra
(Meciyu 9.14-17 ; Luku 5.33-39)*

¹⁸ A vad nahan ndam madəbay Zen bay məbaray mis ni t̀bu t̀gəs ndəra akaba ndam Feriziyen. Eslini mis t̀rəkia ka Yezu a t̀hi ahkado : « Ndam madəbay Zen ni akaba ndam Feriziyen ni t̀bu t̀gəs ndəra ti ndam madəbay kur ni t̀gəs do ni ti kamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifən ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday t̀bu akaba zləbəba gayan ni ti zləbəba ni t̀gəs ndəra tata waw ? T̀gəs ndəra ka ya ti nan àbu akaba tay ni do. ²⁰ Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni k̀ə tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis àbi azay azana m̀wəni asiviyu ana azana gayan midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana m̀wəni ni ara asəkiyu azana midigweni ni, m̀ək m̀əlan megəzlehvani ni ara asagakivu. ²² Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwasa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cicəna.

Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məwəni vu. »

*Yezu nañ bay ga vad məpəsabana
(Meciyə 12.1-8 ; Lük 6.1-5)*

²³ A vad *məpəsabana nahañ ba ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu tasləkaba a vədañ ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay nañ ni təbu teheboru alkama ni ga mahəpədani ka ahər divi. ²⁴ Təbu teheboru nahkay ti ndam *Feriziyen ndahañ təhi ana Yezu : « Melefit ədəm e *Divi gayañ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? » ²⁵⁻²⁶ Eslini Yezu ahəngarfəñ, əhi ana tay ahkado : « Kəjeñgəm ere ye ti Devit əgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar nañ bay gədəkani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zlada ədəkiva, ləwir əwər tay akaba ndam gayañ. Nahkay ahuriyu a ahay ge Melefit ni vu, əzum *dipeñ ya təfəkadi ana Melefit ni. Ay ti Melefit ədəm e Divi gayañ ni bu, mis ndahañ təzum dipen nani do ; si ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakəñ öru əzum, mək əvi ana ndam gayañ ni, təzum bilegeni. » ²⁷ Yezu əhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit əgriaya ana mis a, do ni ti əgri mis ana vad məpəsabana ndo. ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti ədəm təgray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

*Yezu ahəngaraba zal ya ahar mikəlfiñana na
(Meciyə 12.9-14 ; Lük 6.6-11)*

¹ Yezu añgoru a ahay ga *mahəngalavü Melefit ni vu keti. Eslini zal nahañ nañ əvu ahar mikəlfiñana. ² Mis ye eslini ni təbu taməñjaləñ ana Yezu. Təhi ana ahər ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal ti ara ahəngaraba nañ a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakəñ əhi ana zal ya ti ahar mikəlfiñana ni : « Cikaba, ra e kidin

ge mis ni va. » ⁴ Mək əhi ana mis ya ti eslini ni : « Ŋgakaday, Melefit ədəm mam a wakita ya Məwiz əbəki ni bu mam ? Əvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəngay mis tək, ga makad mis aw ? » Nday nakəñ təlakakabá te-te. ⁵ Əməñjaləñ kə tay əna məzum bəruv dal-dal, adaba ticiiki slimi do. Əhi ana zal ya ti ahar mikəlfiñana ni : « Təbiyu ahar gayak ni. » Əra atəlikabiya ti ahar gayañ ni əslamalava, əgia səndu6-səndu6ana. ⁶ Ndam *Feriziyen ni təra tıpia ere ye ti əgravu na ti təhəraya a ahay ni ba, təngasvu akaba ndam madəbay bay *Erot ni həya ; təgray sawari ahəmamam ti tıjin Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təsləka tōru kə dəluv ni. Mis dal-dal tədəboru nañ : tədəboru nañ ti ndam Gelili, ndam *Zəde ⁸ akaba ndam ga kəsa gatay Zerəzalem, ndam Idume, mis ya ti təsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zurdeñ a ni, ndam ga had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. Tərəkia dal-dal adaba ticia ere ye ti əgray na dek. ⁹ Eslini əhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atəngələd nu. » ¹⁰ Əhi ana tay nahkay ti adaba nañ əbu ahəngaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwər dek tədədkiyu ; way way do awayay ti mıjifin lu. ¹¹ Seteni ni təra tıpia nañ a ti təbəhadı mirdim, meleher ndi6a ndi6a ana had, tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit. » ¹² Eslini Yezu əzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, əhi ana tay : « Kədəfum nu ba. »

*Yezu adaba ndam asak gayañ a kru mahar cə
(Meciyə 10.1-4 ; Lük 6.12-16)*

¹³ Yezu əcəloru a həma vu. Eslini əzalay ndam ya ti adaba tay a ni ; nday nakəñ tərəkivoru. ¹⁴ Ndam ya tıgi ndam gayañ ni ti nday kru mahar cə : awayay ti tənəhadkabu, məslər tay ga məhioru pakama gayañ

ana mis ; * ¹⁵ àvi njéda ana tay ti tâgariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cœeni ni ti slimi gatay nday hi : Simu àdi slimi Piyer, ¹⁷ bœza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mœjani Zen ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adœmvaba nday akada ga aday ga avœr ya amœcay ni ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciyœ, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naŋ bœlaŋ ga ndam ya takadœvakivu ka had gatay ni, ¹⁹ nahaŋ ni ti ni Zudas Iskariyot, bay ya ti amara mœsœkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray tœwi àna njéda ge Melefit tœk, àna njéda ge Seteni aw ?

(Meciyœ 12.24-32 ; Lœk 11.15-23 ; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam madœbay naŋ ni taŋga a magam a. Eslini mis dal-dal taŋgasœfœvu kœ taŋ keti. Mis ni tœbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam madœbay naŋ ni ahar tekeœi taŋgœtfœŋ ga mœzum zlam do. ²¹ Ndam gayœŋ ni tœra tœcia ti tœra. Tawayay tazay naŋ, tœdœm ahkado : « Endisl œniviyu va bi. »

²² Ndam *mœsœr Wakita ge Melefit tœbu eslini, tœcœkbiyu kwa a Zerœzalem. Tœdœm ahkado : « Yezu nahœma, seteni *Belzebœl œniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njéda ga bay ge seteni nani. » ²³ Eslini Yezu œzalay tay, œhi ma ana tay àna ma *gozogul : « Ahœmamam *Seteni esliki magaray ahœr gayœŋ gayœŋani ni mam ? ²⁴ Tamal ndam ga had nahaŋ nday ndayani takadœvu e kidœŋ gatay bu ni ti had gani œŋgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga hudœ ahay takadœvu e kidœŋ gatay bu ni ti hudœ ahay gani œŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal Seteni ezirey ahœr gayœŋ ti njéda gayœŋ œdeva, œŋgoru kama kœksah ; gayœŋ œndava hœya. »

²⁷ Yezu œdœm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njéda-njœdani vu, mœk ahœlfœŋa zlam gayœŋ a mœnjœdœ mœwœl naŋ ti œgravu kœksah. Si tamal œwœla naŋ a day kwa ti ahœlfœŋa zlam gayœŋ

a. ²⁸ Nœhi ana kœli nahœma, zlam magudarani ge mis ya tagudar ni œek akaba ndivey ya tindivi Melefit ni œek ti Melefit œmbœrfœŋa kœ tay a. ²⁹ Ay maslaŋa ya ti endivi Mœsuf gayœŋ ni ti, magudar zlam gayœŋ nani ti Melefit œmbœrfœŋa day-day do. Maslaŋa nani amanjœhadœ akaba zlam magudarani gayœŋ ni kaŋgay-kaŋgay hœya. »

³⁰ Yezu œhœŋgarfœŋ kœ pakama gatay ni nahkay ti adœba tœdœm « Seteni œniviyu. »

Ndamam ndam ga hudœ ahay ga Yezu ededœŋ ededœŋeni ni mam ?

(Meciyœ 12.46-50 ; Lœk 8.19-21)

³¹ Eslini mœŋ ga Yezu akaba bœza ga mœŋ ga Yezu tœra tinjœa. Nday e mite bu, tœslœrkiyu mis ti mœzaliyu naŋ. ³² Ay ti mis tœvu dal-dal manjœhadœni, tœvelœŋœa ahœr ana Yezu a. Tœhi ahkado : « Ata muk akaba bœza ga muk tœbu e mite bu, tœzalay kur. »

³³ œhœŋgrœfœŋ ana tay, œdœm ahkado : « Mœŋ goro ti way ? Bœza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakœŋ œmœnjœlœŋ kœ mis ya ti tœvelœŋœ ahœr ni œek, œhi ana tay ahkado : « Mœŋ goro akaba bœza ga mmawa nahœma, nday hini. ³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabœhadœ hilfi ga zlam

(Meciyœ 13.1-9 ; Lœk 8.4-8)

¹ Yezu œru gwar kœ gœvay ga dœluv ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal tœcakalœfœŋœvu, nahkay naŋ nakœŋ kœy œcœliyu a *slalah ga yam vu ka ahœr ga dœluv ni, œnjœhadœviyu digœs, œcahi zlam ana tay ; mis macakalœvani ni nday tœbu kœ gœvay ga dœluv ni, tœbi slimi. ² œcahi zlam gœrgœri kay ana tay àna ma *gozogul. A pakama gayœŋ ya œhi ana tay ni bu ni ti œdœm ahkado : ³ « Cœm

* **3:14** A wakita ndahaŋ bu tœdœm : « Ndam ya ti tœgi ndam gayœŋ ni ti nday kru mahar cœ, œzalay tay ndam asak gayœŋ : awayay ti taŋjœhadœkœbu. »

day, maslaṅa nahaṅ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naṅ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi vu. Nahkay edidin t̄ara t̄əndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pəlad ya had àhəcaki ni. Àfətaya h̄aya, adaba had àki ka pəlad ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhiriṅaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Àra àfətaya ti adak ni t̄əfakkabu akaba naṅ, t̄əngecekabá naṅ a, nahkay ti àbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àdək, àbi bəza. Bəlaṅ gani àbi bəza kru kru mahkə, bəlaṅ gani keti bəza kru kru muku, nahaṅ ni bəza diṅ. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, m̄ici lala ! »

Yezu ahi ma ana mis àna ma gozogul ti kamam ?

(Meciy 13.10-17 ; L̄uk 8.9-10)

¹⁰ Ka ya ti Yezu naṅ àbu cak nahəma, ndam madəbay naṅ kru mahar cəeni ni akaba mis ndahaṅ ya tadəbay naṅ ni t̄hindifiṅa pakama àki ka ma *gozogul gayan ya àdəm na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti Melefit àdəfikiaba zlam maṅgahani àki ka Məgur gayan na ana k̄uli a. Ana mis ndahaṅ ga dala ni ti ma gayan ya ahi ana tay ni dek ti ma gozogul.

¹² Agray nahkay ti

“Ku tamal tamənjələṅ ka zlam lala nəṅgu ni t̄ipi ba ;

ku tamal t̄əbi slimi ana pakama lala nəṅgu ni t̄ici ba.

Do ni ti atambatkaba məbəruruv gatay a,

Melefit ambərfəṅa zlam magudarani gatay ni kà tay a.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

(Meciy 13.18-23 ; L̄uk 8.11-15)

¹³ Yezu àhi ana tay keti : « Kicəm ma *gozogul hini do ! Akara kicəm ndahaṅ ni dek ti ahəmamam ? ¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, naṅ akada bay ya ti àhi pakama ge Melefit ana mis

ni. ¹⁵ Mis ndahaṅ t̄əbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : t̄icia pakama ge Melefit a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a h̄aya. ¹⁶ Mis ndahaṅ day t̄əbu, nday akada pəlad ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : t̄icia pakama ge Melefit na ti t̄əgəskabu àna məmərani h̄aya. ¹⁷ Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruruv vu do, akada ge sliri ya ti t̄òru a had vu do ni ; t̄əgəskabu ti ga hayaṅani. Tamal zlam zləzladani àdia ah̄ar ana tay a, ahkay do ni mis t̄əgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti t̄əmbərəṅ h̄aya, t̄əgəskabu va do. ¹⁸ Mis ndahaṅ t̄əbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a hud ga adak vu ni : t̄icia pakama ge Melefit a ti t̄əgəskabu. ¹⁹ Ay majalay ah̄ar ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahaṅ egi eri ana tay daya. Zlam nday nani dek t̄əngecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani t̄ici ni àzaya arəṅa do. ²⁰ Mis ndahaṅ ti ni t̄ici pakama ge Melefit ; t̄ici ti t̄əgəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay t̄əbi bəza. Bəlaṅ gani àbi bəza kru kru mahkə, bəlaṅ gani keti bəza kru kru muku, nahaṅ ni bəza diṅ ni. »

Ma gozogul àki ke ceṅgel akaba darama

(L̄uk 8.16-18)

²¹ Yezu nakəṅ àhi ana tay keti : « Maslaṅa àbu ahəmbaki dagəla ke ceṅgel mibefteni, ahkay do ni afiyu ceṅgel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka məlaṅ zaṅani do aw !

²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maṅgahani ni dek emipivu, zlam ya ti madafani faṅ do ni dek emicivu daya.

²³ Tamal slimi t̄əfəṅ k̄e k̄uli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahaṅ àna naṅ ni ti Melefit day aməguri zlam ana k̄uli àna naṅ, mək aməgurikiviyu ana k̄uli àkivu.

* 4:12 Izayi 6.9-10.

²⁵ Adaba maslaṅa ya ti zlam gayan ḅu ni ti atəvikivu. Ay maslaṅa ya ti zlam gayan ḅi nahəma, ku ere ye ti ḅəṅ ni day atəzafəṅa. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

²⁶ Yezu àhi ana tay keti : « *Məgur ge Melefit ti azavu akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal èpidékva, məlavad akaba məlafat gani nəṅgu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti naṅ àsər do. ²⁸ Had ni agray zlam zlam gayan : zlam ni afətkiaya, mək abay ahər. Àra ḅa ahər a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni àndəha nahəma, bay nani azay məvəd gayan, adaba sarta ga mabazani ènjia. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni

(*Meciyə 13.31-32, 34 ; Lək 13.18-19*)

³⁰ Adəm keti : « Məzum *Məgur ge Melefit ti azavu akaba mam ? Mara madafaba àna ma *gozogul weley ? ³¹ Cəm day, Məgur ge Melefit ni ti azavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni, gəziteni e kidin ga bəza ge hilfi ndahan ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gədakani. Abal ahar gədakani, edidin tagraviyu lala gatay a hud gani vu tata ; tanjəhad e zəhweri gani bu. »

³³ Yezu àcahi ma ge Melefit ana mis àna ma *gozogul kay akada nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislíki miceni tata ni. ³⁴ Ma gayan ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti naṅ ḅu akaba ndam madəbay naṅ ni ka ahər gatay ni ti adəfiaba ana tay a dek lala.

Yezu azlacaki ka aməd
(*Meciyə 8.23-27 ; Lək 8.22-25*)

³⁵ Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naṅ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəṅ təsləkaba e kidin ge mis dal-dalani ni ba,

təhurkiviya ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay naṅ àna naṅ. *Slalah ga yam ndahan təbu kə gəvay gani gayan ya təzay naṅ àna naṅ ni. ³⁷ Nday təbu təzoru naṅ ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahər ga yam ni, mək yam ni àjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak. ³⁸ Ka ya ti aməd ni naṅ ḅu akəzlay nahəma, Yezu naṅ àvu e dəwir bu gwar ke metelin ga slalah ga yam ni, afəki ahər ka zlam kud-kudani. Naṅ e dəwir bu ni ti nday nakəṅ təpidék naṅ, təhi : « Məsi ! Leli dek miji ti ahəluk ahər do aw ? » ³⁹ Naṅ nakəṅ àra èpidékva ti àzlacaki ka aməd ni bəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kədəday va ba ! » Eslini aməd ni àmbrəṅ makəzlani həya, yam ni ègia degika. ⁴⁰ Aməd ni àra àmbrəṅa makəzlana ti Yezu àhi ana ndam madəbay naṅ ni : « Aṅwaz awər kəli ti kamam ? Kekileṅa kəfumku ahər ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu agray ni àsia aṅwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Naṅ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

5

Yezu agariaba seteni kay ana maslaṅa nahan a

(*Meciyə 8.28-34 ; Lək 8.26-39*)

¹ Yezu akaba ndam madəbay naṅ ni tòru ke ledi ga dəluv ka had ga ndam Zerasa. ² Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahan seteni agray naṅ àhəraya e kidin ge mindivin ba, aṅgwivabiyu a ma vu həya. ³ Zal nani ti anjəhad kə mindivin, mis təmətaḅfəṅa, ku àna jejirbi day tislíki məwəl naṅ va do. ⁴ Ahaslani təwəla naṅ àna jejirbi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nəṅgu ni, èhebkaba dek. Njəda gayan àtama ge mis ya ti təgəs naṅ na. ⁵ Nahkay ti məlavad akaba məlafat naṅ ḅu anjəhad kə məlan ge mindivin, a həma bu ; azlah, eslinkaba vu gayan àna akur a. ⁶ Àra èpibiya Yezu a drin ti àzəbiyu asak ;

àra ènjia ti àbèhadì mirdim grik, meleher ndi6 ana had. ⁷ Àdiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit nan agavèla drin ti kadèbafua mam ? Nahəngalay kur kam-kam àna slimi ge Melefit, kəgru daliya ba ti ! » ⁸ Àdām nahkay ti adaba Yezu àhi : « Nak seteni, hərəya a maslaᅇa hini ba » palam. ⁹ Yezu èhindifiᅇa ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Àhəngriᅇaᅇ : « Slimi goro Gaslka, adaba leli kay dal-dal. » ¹⁰ Àhəngalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka had hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mædrəs tæbu kay ka ahar bəlan, tæzum zlam kà gəvay ga həma. ¹² Nahkay seteni ni tihindifiᅇa ma kà Yezu a, tæhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mærakivoru ka mædrəs nday tegani, ga moru mæhuriviyani ana tay ti. » ¹³ Yezu nakəᅇ àvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni tæmbrəᅇ zal nakəᅇ, tæru tæcəlivù a ahàr vu ana mædrəs ni, mæk mædrəs ni tædægiki ana hwa gədik. Tæcuhworu, tæru tædæguyu a dæluv ni vu cizliv cizliv. Tagray dæbu cæ, dek tizia kədəp.

¹⁴ Eslini nday ya ti tajəgay mædrəs ni day tædægiki ana hwa tidizl bilegeni. Tæru a huᅇ ga kəsa vu akaba gili gani, tæra tæhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tæra ga mamənjaya ere ye ti àgravu na. ¹⁵ Tæra tærakia ka Yezu a ti tæpi bay ya ti seteni Gaslka àsləkiaba a ahàr ba ni nan lala, manjəhadani digəsa akaba azana mæbakabani, ègia sulumana. Tæra tæpia nan a ti aᅇgwaz àdægakia ka tay a silim. ¹⁶ Eslini nday ya ti tæpia ere gani nana ni ti tæᅇgəhadì ma gani ana ndam ga kəsa ni. Tæᅇgəhadì ere ye ti àgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti àgrakivu ka mædrəs ni. ¹⁷ Tæra tæᅇgəhadì ti mis ye eslini ni tænjəkiki ka mahəngalay Yezu, tæhi : « Sləkaba ka had geli a. »

¹⁸ Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni àsləkiaba ni àhəngalay nan, àhi ahkado : « Nadəbay kur bilegeni ti. » ¹⁹ Ay Yezu àhəngriᅇaᅇ, àhi : « Aha, ru a

magam, kəᅇgəhadì ere ye ti àgrakukvu ni dek ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicihi ana Bay gayak gədəkana, hi ere ye ti àgruk ni dek ana tay. » ²⁰ Nahkay ti zal nakəᅇ àsləka, èru a kəsa ga had ni vu dek ; tæzalay had gani nani *Kəsa Kru. Eslini àᅇgəhadoru ere ye ti Yezu àgri ni dek. Mis ni tæra ticia ma gana ti àgria ejep ana tay a dek.

Yezu ahəngaraba wal nahan akaba wur dahalay a

(Meciya 9.18-26 ; Luk 8.40-56)

²¹ Yezu akaba ndam madəbay nan ni tæsləka àna slalah ga yam na. Tæru tinjəa gwar ke ledi ga dæluv na ti tæhərəya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu nan àbu ka dəᅇ-dəᅇ ga dæluv ni ti mis dal-dal tæra tævelinji ahàr. ²² Eslini maslaᅇa nahan tæzalay nan Zayros àra ; nan gədəkani ga ahay ga *mahəngalavù Melefit. Àra èpia Yezu nakəᅇ a ti àrəkioru, àbèhad mirdim kè meleher gayan, ahàr ndi6a ana had. ²³ Àhəngalay nan kay, àhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani nan àbiyu amət ti, nihindi kur ti kàra kəbəkiki *ahar, ti mæᅇgaba, amət ba ti. » ²⁴ Nahkay Yezu nakəᅇ èru. Mis dal-dalani ni tævelinji ahàr a, tæbu tadəboru nan dəbəsia.

²⁵ Eslini wal nahan àbu, mimiz asləkafəᅇa agray vi kru mahar cæ. ²⁶ Nan àbu acakay daliya àna nan dal-dal, àdəbakaba ndam doktor a dek, ègwejelekaba zlam gayan a dek, ᅇgulum gani day àbi, asagaki asagaki do sawan. ²⁷ Wal nakəᅇ àra ècia pakama ya ti tæbu tæzlapaki ka Yezu na ti èru gwar kələᅇ e kidin ge mis dal-dalani ni vu, ènjifiᅇ kà azana ga Yezu nakəᅇ. ²⁸ Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr : « Tamal ti nənjiᅇaᅇ kà azana gayan na day, nanᅇgaba. » ²⁹ Eslini mimiz gayan ya ti asləkafəᅇa ni àmbrəᅇa nan a həya. Wal nakəᅇ àsər aran a àbi awər nan va bi, ègia njalan-njalanana. ³⁰ Ka ya ti wal ni àᅇgaba nahəma, Yezu àsər həya njəda gayan àhəngaraba maslaᅇa. Àra àsərkia nahəma, àmbatvakivu

ke mis dal-dalani ni, àhi ana tay ahkado : « Way ènjifiŋ kà azana goro ni way ? » ³¹ Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « ŋgakaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsərkaba ahəmamam ti way ènjifək way ni ? » ³² Ay Yezu nakəŋ naŋ àbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayan, awayay epi maslaŋa ya ti ènjifiŋ ni. ³³ Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər naŋ, naŋ àbu agəgər slaḅ-slaḅ. Naŋ àbu agəgər nahkay ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadī mirdim meleher ndiḅ ana had, adaba àsərkia ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana dek. ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àŋgukukvu day-day va ba. »

³⁵ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahaŋ tinjia, tàsləkabiya afa ga gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra təhi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » ³⁶ Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ. » ³⁷ Eslini Yezu àcafəŋa mis ndahaŋ na dek ga madəboru naŋ a ; àdəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga məŋ ge Zek ni tàdəboru naŋ ciliŋ. ³⁸ Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tinjəa ti tədi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray deləlu. Yezu àra èpia tay a ti ³⁹ àhuriyu, àhi ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəum mam ? Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » ⁴⁰ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na dek e mite va, àzay bəŋ ga wur ni, məŋ ga wur ni akaba ndam ya ti tàdəbabiyu naŋ ni ciliŋ, mək təhuriyu ka mələŋ ya ti tàfəkad wur ni. ⁴¹ Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. » Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cik-

aba. » ⁴² Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba həya, naŋ àbu asawadəy. Wur nani ti vi gayan kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. ⁴³ Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àdəm : « Ere ye ti nàgray ni ti maslaŋa èci ba. » Mək àhi ana ata bəŋani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret təfəki ahàr ka Yezu do
(Meciyu 13.53-58 ; Lək 4.16-30)

¹ Yezu àra àsləka kà mələŋ nana, òru a kəsə gayan vu, ka mələŋ ya ti àdək ni. Tòru akaba ndam madəbay naŋ ni dek. ² Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya təbi slimi ni virvir. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a daldal. Tədəm ahkado : « Àŋgət ma gani hini eley ? Məsər zlam weley hini weley ? Way àvi njəda ga magray ere ye ti day-day mis tipi ndo ni way ? » ³ Naŋ bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw ? Bəza ga məŋani ata Zek, Zoze, Zəd, Simu ni do waw ? Bəza ga məŋani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? » Azuhva nani ti mis nday nani tàwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu àdəm : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tàwayay naŋ a kəsə gayan bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huḍ ahay gayan day tàwayay naŋ do, si a kəsə ndahaŋ bu kwa ti mis ndahaŋ tawayay naŋ. » ⁵ Ka mələŋ gani nani ti Yezu èsliki magray zlam ndahaŋ ya ti mis tipi day-day ndo ni ndo həya, si àbəki *ahar ke mis ndahaŋ ḅal, àhəŋgaraba tay a ciliŋ. ⁶ Nahkay ndam ga kəsə gayan ni təfəki ahàr ndo. Gatay ya ti təfəki ahàr ndo ni ti àgria ejep a, mək naŋ nakəŋ àsləka, àsawadoru a kəsə ndahaŋ vu kà gəvay ga kəsə gayan ni, àcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cə
(Meciyu 10.5-15 ; Lək 9.1-6)

⁷ Eslini Yezu nakəŋ àzalay ndam gayan kru mahar cœeni ni, ànjeki ka məsləroru tay cœ cœ. Wudaka təsləka ti àvia njəda ana tay a ga magari-aba seteni ana mis a, ⁸ àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku sinju day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu cilin. Kəbumkabu endəwi cœ cœ ba daya. »

¹⁰ Àhi ana tay keti : « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka məlan ya ti kədəgum ni, tamal ti təgəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tōru, təhioru ma ge Melefit ana mis, tədəm ahkado : « Ahər àdəm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya ; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəŋgaraba tay a.

*Takad Zəŋ bay məbaray mis ni
(Meciyə 14.1-12 ; Lək 9.7-9)*

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot ècia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zəŋ bay məbaray mis ni, àməta mək àŋgaba e kisim ba. Tədəm agray zlam magray ejep tata ti adaba àŋgaba e kisim ba. ¹⁵ Mis ndahan ti ni tədəm nan Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Mis ndahan keti tədəm nan bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit akada ga nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot àra ècia pakama nana zla nahəma, àdəm ahkado : « Nan ti Zəŋ

bay məbaray mis ni. Nəkəlia ahər a, nihi ti àŋgaba e kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot àdəm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəŋa Erodiyət wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Àra àza wal na ti Zəŋ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kəzafəŋa wal kə wur ga muk a ti àwəsl. » Zəŋ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ àhi ana ndam gayan təgəs nan, təwəl, təfiyu a danjay vu, mək təgray nahkay. ¹⁹ Erodiyət nakəŋ àra ècia ma ge Zəŋ na ti àwayay ti epi Zəŋ kə eri do simiteni, awayay akad nan. Ay ti èsliki do, ²⁰ adaba bay Erot agrafəŋa anwaz kə Zəŋ a, àsəra Zəŋ ti mis jireni, àgudar zlam do. Nahkay Erot awayay ti maslanə àgri aranə ba. Awayay məbi slimi ana pakama ge Zəŋ ya ti àdəm ni ; àra ècia ti ahəli ahər sawan.

²¹ A vad nahan Erodiyət nakəŋ àŋgətfəŋa evid a. Ka fat nani Erot àgray wuməri ge miwivu gayan ; àzalakabu ndam ga ŋgumna gədəkani, gədəkani ga ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga had *Gelili ni. ²² Ka ya ti nday təbu təzum zlam nahəma, wur ga Erodiyət dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kə meleher gatay. Àhəbay nahkay ti, həbay gayan ni ègia eri ana bay Erot a, ègia eri ana mis ya ti àzalakabu tay na daya. Ègia eri ana tay a nahkay ti bay ni àhi ana wur dahalay ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. » ²³ Àmbadī dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga had ya nəgur ni day nəŋgu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni àhəraya, àrəkioru ka mənani Erodiyət, àhi ahkado : « Nihindifinə mam ? » Mənani nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahər ge Zəŋ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni àcuhwakibiyu ka bay nakəŋ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahər ge Zəŋ bay məbaray mis ni nihi həya,

* **6:11** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

tâfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhàlia ahàr a. Akaba nani dek, àwayay mekeli ere ye ti èhindiliŋ ni do, adàba àmbadía ana wur na kè meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay àslàr bəlan ga ndam slewja gayan ni huya ti môru mēkelkibiya ahàr ge Zeŋ nakəŋ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga danɣay ni vu, èkelkibiya ahàr na, ²⁸ àzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək àzikaboru ana mənani. ²⁹ Ndam madəbay Zeŋ ni tàra ticia ma gana ti tòru tàzay kisim gani, təfiyu e mindiviŋ vu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciyu 14.13-21 ; Luk 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14)

³⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka məlan ya ti Yezu àslàroru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tənɣəhadíaba ere ye ti tàgrabiyu na, akaba ere ye ti tàcahibiyu ana mis na dek. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti taslaka ni dal-dal àsabay ; nahkay Yezu akaba ndam madəbay nan ni zlam məzumani tekeđi tənɣətfəŋ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni : « Dəguma mədəgum a huđ gili vu, ti kəpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu taslaka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-dalani ni tìpia tay a, təsərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga had ni dek tàcuhworu àna asak ka məlan ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam madəbay nan ni tìnjiyu ti mis ni tənɣasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslini vir-vir. Nan nakəŋ mis ni tèsia cicihi a, adàba èpi tay ti àhi ana ahàr nday akada ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliri ana macahi zlam ana tay kay. ³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. ³⁶ Hi ana

mis ni tàsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tòru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tàdəboru zlam məzumani. »

³⁷ Ay Yezu àhənɣrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekulum lekulumeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ tənɣəgrifəŋ, təhi ahkado : « Kawayay ti môru məsəkumibiyu *dipeŋ ana mis dambas-dambasani ni ti təzum aw ? Siŋgu gani agray jik diŋ diŋ cə emiteni ti àsabay do waw ? » ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « ŋgakaday, dipen əfəŋ kè kəli ti ehimey ? Dəgum, kəmənjiyu day. » Nday nakəŋ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado : « Dipen àbu nday zlam tàkivu kilif cə ciliŋ. »

³⁹ Yezu àhi ana tay : « Humi ana mis ni ti tèdevu tənɣəhadá nɣəlukluk ke kəzir mídəni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənɣəhadkábá nɣəlukluk : mis diŋ diŋ, ndahan ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipen zlamani ni tàkivu kilif cəeni ni, àmənɣoru e melefít vu, əgri səsí ana Melefít. Àra əgria səsí a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam madəbay nan ni ti tidi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cəeni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəŋ dek təzum, təzum, tərəhkaba. ⁴³ Kəlan gani təcakalakabu məgəjəni ge dipen ni akaba ge kilif ni, tərəhvù hətək kru mahar cə àna nan. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(Meciyu 14.22-33 ; Zeŋ 6.15-21)

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda, day kwa ti nan nanani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tàsləka. ⁴⁶ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu ga mahənɣalay Melefít. ⁴⁷ Məlan àra èdiza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahàr gatay a slalah ga yam ni bu e kidiŋ ga dəluv ni bu. Yezu ti ni nan ka dən-dən nan bəlan. ⁴⁸ Àmənɣoru ti ndam madəbay nan ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga nɣəda, təcakoru daliya àsabay

adaba aməf àbu ahəngarbiyu tay kələŋ. Du gwendeli-gwendeli ti naŋ nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwan-juwan. Awayay asafəŋa divi kà tay a wudak.
⁴⁹ Nday nakəŋ tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti, tədəm maslaŋa àmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tìpia naŋ a ti tàgra aŋgwaz a àsabay. Ay naŋ nakəŋ àhi ma ana tay huya, àdəm : « Zum njəda, nu timey. Aŋgwaz àwər kəli ba. » ⁵¹ Eslini àhurkiviya ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməd ni day àmbrəŋ makəzlani huya. Ere ye ti àgravu ni dek ti àgria ejep ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipeŋ ni adafaki njəda gayəŋ gəđakani, ay ndam madəbay naŋ ni təsər do ; majalay ahàr gatay ahəciyu.

Yezu ahəngaraba mis ka had Zenizaret a
(Meciya 14.34-36)

⁵³ Ka ya ti tàsləka təhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret. ⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba. Tàra təhəraya ti mis ga had nani təsəra Yezu a huya. ⁵⁵ Tàra təsəra naŋ a ti tàcuhworu a kəsa ga had ni vu dek, təhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka mələŋ ya tədəm naŋ naŋ àvu ni. ⁵⁶ Ka mələŋ ya ti Yezu ènjəa ni lu, ku e gili, ku a kəsa ci6-ci6eni bu, ku a kəsa gəđakani bu ni ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhad e mite bu. Təgri kam-kam ti mis nday nani ya təbesey do ni tìnjifiŋ kà ma ga azana gayəŋ ni ciliŋ. Nday ya ti tìnjifiŋa ni dek tàŋgaba.

7

Ma ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni
(Meciya 15.1-9)

¹ A vad nahaŋ mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni bu tìcikbiyu a Zeruzalem. Tàra tìnjia ti təcakalafəŋvu kà Yezu akaba ndam *Feriziyen. ² Eslini tìpi ndam

*madəbay Yezu ndahaŋ ni 6al, təzum zlam ti tàbarakaba ahar àna divi gana day do. Tàra tìpia nahkay ti tədəm : « Təzum zlam ahar gatay ni *njələta do. » ³ Tədəm nahkay ti adaba ndam *Zude dek, ahar gəđakani nday Feriziyen ni, təzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar àna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba təgəskabá divi ga ndam gəđakani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal tàsləkabiya a gosku ba nəŋgu ni, tìnjia a magam a ti wudaka təzum zlam ti tabaray àna divi gani day. Zlam ndahaŋ kay ya təgəskabu ni təbu tagray gərgəri : ku hijiyem gatay day tabarafəŋa lala, ku mandaray nəŋgu ni, ku misek ga ara gatay day tabarafəŋa àna divi gana akada ga ndam gəđakani gatay ya tàgray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyen akaba ndam məsər Wakita ge Melefit nakəŋ tihindi Yezu, təhi ahkado : « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do, təzum zlam àna ahar njələtani do ni ti kamam ? »

⁶ Yezu ahəngriŋfəŋ ana tay : « Lekuləm kawayum ti mis tədəm lekuləm ndam jireni, ay ti lekuləm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəngaray pakama gayəŋ Izayi ni ba. Pakama gayəŋ ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kəli. Àdəm ahkado : “Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ, təjalaku ahàr do simiteni.

⁷ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcayah ni ti ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka mawayay goro do.” * »

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Lekuləm ti kəmbəŋum Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayəŋ bu ni, kəgəsumkabu ma ge mis ya ahaslani ya təcahi ana kəli ni sawəŋ. » ⁹ Àhi ana tay keti : « Àbəlay ! Kəmbəŋuma *Divi ge Melefit na, adaba kawayum məbi slimi ana manjəhad ga ndam gekəli ya ahaslani ni zla do waw !

¹⁰ Bay Melefit àdəm a wakita ge

* 7:7 Izayi 29.13.

Muwiz ya àbèki ni bu : “Ngwioru a had ana ata buk ata muk.” † Àdám keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni mənani nahəma, tákadā naŋ a.” ‡

¹¹ Ay lekulum zla ti kədámum ahkado : “Maslaŋa nahaŋ esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana mənani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna naŋ ni ti korbaŋ : korbaŋ ti sədaga ge Melefit.”

¹² Maslaŋa nani tamal àdəma ma nahkay, mək àjənaki ata bəŋani ata mənani va do ni ti, kədámum àbəlay.

¹³ Lekulum kəgrum nahkay ni ti kəmbərəŋuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəŋuma ti kəfúmviyu pakama gekuli ya kakahum ni a mələŋ gani vu huk. Kəbum kəgrum zlam ndahaŋ kay akadā nani daya. »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahəma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay : « Lekulum dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kícəm lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu ni ti agray naŋ “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani adəm àna ma gayaŋ ni day kwa ti agray naŋ “njəlatani do.” [¹⁶ Tamal slimi àfəŋ kè kuli ge mici zlam nahəma, cəm !] »

¹⁷ Kələŋ gani Yezu àhədakfəŋa kè mis dal-dalani na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam madəbay naŋ ni tihindifiŋa ma *gozogul gayaŋ ya àhi ana mis na. ¹⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Lekulum day kəsərum zlam do waw ? Nədəm nahəma, ŋgay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu, agudar naŋ akaba agray naŋ “njəlatani do” ni àbi ti kícəm do waw ? ¹⁹ Adaba àhuriyu a məbərúv gayaŋ vu do, ahuriyu ti a huđ vu cilin, mək tətəhiyu azay gani e dəgzey vu. » Yezu àdəm nahkay ti àdəm zlam məzumani dek njəlata.

²⁰ Àdəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məbərúv ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “njəlatani

do.” ²¹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbərúv ge mis ba : təjalaki ahàr ka zlam magudarani, tagray mesəwehvu, tigi akal, tabazl mis, ²² tagray hala, zlam ge mis egi eri ana tay, tagray cuday, tagosay mis, tici slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl àniviyu ana tay bi. ²³ Zlam nday nani dek ti zlam magudarani, tahəraya a məbərúv ge mis ba. Təhəraya ti tagudar naŋ, tagray naŋ “njəlatani do.” »

Wal nahaŋ naŋ wur Zude do afəki ahàr ka Yezu (Meciya 15.21-28)

²⁴ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kəsa Tir. Òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslaŋa nahaŋ, mək ànjəhad eslini. Awayay ti mis təsər mələŋ gayaŋ ya naŋ naŋ àvu ni ba. Akaba nani dek mis tàra təsəra mələŋ gana sawaŋ. ²⁵⁻²⁶ Nahkay ti wal nahaŋ àbu, naŋ wur Zude do, naŋ wur Fenisi ga had Siri. Wur gayaŋ dahalayani àbu, seteni àniviyu. Wal nakəŋ àra ècia təbu təzlapaki ka Yezu nahəma, àrəkia həya. Àra ènjia ti àbəhadī mirdim grik, meleher ndiḅ ana had, àhi ana Yezu : « Kamkam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəŋ bəza təzum zlam tərəh, do ni ti təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərə ti àbəlay do. » ²⁸ Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huđ ga mələŋ məzumki zlam vu ni ti ku kərə day tapalaba, təzum timey. » ²⁹ Yezu àra ècia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəŋgrufəŋ nahkay nahəma, seteni ni àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. » ³⁰ Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjəa a magam a ti àdi ahàr ana wur gayaŋ dahalayani ni mandəhadani bəlahə ka slalah. Seteni ni àsləkiaba ededif a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

† 7:10 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahərana 21.17.

³¹ Yezu nakəŋ ka haď ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidonj vu. Àsləka eslina ti òru ka haď *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluv Gelili a. ³² Àra ènjia eslina ti mis təzibiyu zal makwaya nahaŋ, àsər mazlapani lala koksah. Tàra tinjia àna naŋ a ti təhəŋgalay Yezu, təhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti mənġaba, mīci slimi, māzlapay lala ti. » ³³ Nahkay ti Yezu nakəŋ àzaba naŋ a cak e kidin ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday təbu ka ahər gatay ni ti àbiviyu weleher e slimi vu cecəeni. Àhəliaba weleher na ti ètifa esliḅ a, ènjiifin kà arəď; ³⁴ mək àmənġoru e melefīt vu, àsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaba : « Zləkvaba. » ³⁵ Eslini slimi ga zal nakəŋ àzləkvaba, èci slimi lala həya. Arəď gayaŋ ni day ègigiri va do, azlapay lala. ³⁶ Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nàgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kəďəmum ba, » nday ti ni ticiiki do, ba təďəmoru sək sawaŋ. ³⁷ Nahkay ere ye ti àgray ni àgria ejep ana mis a dal-dal. Təďəm ahkado : « Ere ye ti agray ni dek àbəlay àsabəy. Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti təzlapay koksah na daya, təzlapay lala. »

8

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu faď

(Meciyu 15.32-39)

¹ Ka gani nani nahəma, mis kay tərəkia ka Yezu a keti. Nday təbu eslini akaba naŋ ti zlam məzumani day àfəŋ kà tay bi. Eslini Yezu àzalay ndam maďəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : ² « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adəba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay va bi. ³ Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənġəď məvi zlam məzumani ana tay nahəma, nġəďa amələfəŋ kà tay ka ahər divi ga masləkana bi, adəba mis ndahaŋ e kidin gatay bu təsləkabiya ka mələŋ drinena. » ⁴ Ndam maďəbay

naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huď gili hini bu ni ti, təhəlibiyu *dipen ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ⁵ Eslini Yezu nakəŋ èhindifin ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipen àfəŋ kə kəli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Àfəŋ kə leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənġəhada a ga haď a. Tàra tənġəhada ti àhəl dipen adəskəlani ni, àgria səsə ana Melefīt. Àra àgria səsə a ti èsekəba dipen na, àbi ana ndam maďəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Dəmi ana mis ni dek. » Nahkay ndam maďəbay naŋ nakəŋ tidi ana mis dal-dalani ni dek. ⁷ Kilif ciḅ-ciḅeni təfəŋ kà tay ġəzit daya. Yezu àgraki səsə ke kilif ni, mək àhi ana ndam maďəbay naŋ ni : « Dəmikivu ana tay. » ⁸ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu məġəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvū hətək adəskəla àna naŋ. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu faď. Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni təsləkə. ¹⁰ Mis ni tàra təsləkə ti Yezu akaba ndam maďəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu həya, tòru ka haď Dalmanuta.

Ndam Feriziyen təhi ana Yezu mągraya zlam magray ejep a
(Meciyu 16.1-4)

¹¹ Yezu naŋ àbu eslini ti ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia, təbu tagray ġəjewi akaba naŋ. Tagrakabə ġəjewi a nahkay ti tawayay tatakar naŋ ti mąġudar zlam, təhi : « Griaya ere ye ti mipi đay-đay ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraj ni kagraj ti àna nġəďa ge Melefīt. » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àdi ana nġidey a ġugum vu. Àhi ana tay : « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tibi đay-đay ndo ni ti kamam ? Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefīt aməgria ana ndam ye e hini vu ni do simiteni. » ¹³ Eslini àmbərba tay ndəbək, àcəliyu a *slalah ga yam ni vu, təsləkə akaba ndam maďəbay naŋ na, tòru gwar ke ledi ga dəluv ni.

Miwisiŋ ga ndam Feriziyen akaba ga Erot

(Meciyu 16.5-12)

¹⁴ Nday tãbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *madãbay Yezu nakəŋ tãhəl *dipeŋ ndo, àgəjazlkia ahàr ka tay a. ¹⁵ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. » ¹⁶ Nahkay tãzlapay e kidiŋ gatay bu, tãdãm : « Àdãm nahkay ti adãba dipen əfəŋ kè leli bi palam. » ¹⁷ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Dipen əfəŋ kè kuli bi ni ti kãdãmum kamam ? Kicãm ma goro ni do, kəsərũm do kekilenə waw ? Kawayũm micãmeni do zla tək ahəmamam ? ¹⁸ Eri gekuli ni ti kipũm divi àna naŋ do waw ? Slimi gekuli ni day kicãm slimi àna naŋ do waw ? Ere ya nàgray ni ti kəsərũmki va do waw ? ¹⁹ Ka ya ti nìsikaba dipen zlamani ana mis dãbu zlamani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani kru mahar cã. » ²⁰ Àdãm keti : « Ka ya ti nìsikaba dipen adəskəlani ana mis dãbu fadani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani adəskəla. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Kekilenə kicãm do waw ? »

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a

²² Yezu akaba ndam madãbay naŋ ni tōru a Beceyda. Tōru tĩnjũa ti mis ndahaŋ tãzibiyu zal wuluf, mək tægri kam-kam ana Yezu ti mĩnjifiŋ, ti zal nani mãŋgaba. ²³ Nahkay Yezu nakəŋ adafəŋa ahar kà zal nakəŋ a, tata àzoru naŋ cak əfəŋ kà kəsa. Tōru tĩnjũa eslina ti ètifikiyu esliḃ ke eri, mək àbiki ahar ke eri, èhindifiŋa ma, àhi : « Kəbu kipi divi aw ? » ²⁴ Zal wuluf nakəŋ èzefteba ahàr a, àdãm : « Nəbu nipi mis zũ-zũ kãdãm məŋgəhaf, ay ti nday tãbu təsawaday. » ²⁵ Eslini Yezu nakəŋ àbiki ahar ke eri keti. Àra àbikia ahar na ti zal wuluf ni àhəlkaba eri a, àŋgaba,

epi divi lala. ²⁶ Yezu àhi : « Sləka, ru a magam. Kasləka nihi nahəma, kòru gwar a kəsa vu ba. »

Piyer àdãm Yezu ti naŋ Krist Bay gədadakani ya amara ni

(Meciyu 16.13-20 ; Lũk 9.18-21)

²⁷ A vad nahaŋ, Yezu akaba ndam madãbay naŋ ni tãbu tasləkaba a kəsa ciḃ-ciḃeni ya tãbu kà gəvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ahàr divi zla ti èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay : « Mis ti tãdãm nu ti nu way ? » ²⁸ Təhəŋgrifəŋ, tãhi ahkado : « Tãdãm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tãdãm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tãdãm nak biliŋ ga ndam ya tãhəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslani ni. » ²⁹ Eslini naŋ nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Lekulũm ti, kãdãmum nu ti nu way ? » Piyer ahəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədadakani ya Melefit àslərbiyu ni. » ³⁰ Yezu nakəŋ àra ècia ma ge Piyer na ti àlègi ana tay, àdãm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kãdəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu adãm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Meciyu 16.21-28 ; Lũk 9.22-27)

³¹ Eslini Yezu ànjəki ka macahi zlam ana ndam madãbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Ahàr àdãm nu *Wur ge Mis nəcakay daliya dal-dal. Nday gədadakani ni, gədadakani ga ndam *mãŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huḃ ga vad mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. » ³² Àhi ana tay vay-vay, do ni ti èmbrifiŋ ana tay ndo. Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti àzaba naŋ e kidiŋ gatay ba cak, àlègiki ka pakama gayaŋ ni. ³³ Ay Yezu àmbatkiyũ ma ka ndam madãbay naŋ ni tuwəli, àlègi ana Piyer bilegeni, àdãm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

* 8:27 Sezare ge Filip ti kəsa gədadakani. Àfəkad kəsa gani nani ti bay Filip.

³⁴ Eslini ti mis tǎbu kay macakalavani. Nahkay Yezu àzalay tay akaba ndam madǎbay naŋ ni. Tàra tǎnjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madǎbay nu nahǎma, ahàr àdǎm mǎmbrǎŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal tǎgri daliya, *tadarfǎŋ naŋ kǎ tǎndal nǎŋgu ni mǐbesey. Tamal mis awayay madǎbay nu ti mǎgray nahkay. ³⁵ Maslaŋa ya ti àdǎm ajǎgur sifa gayan, awayay àmǎt ba ni ti emi-jiŋ. Maslaŋa ya ti emi-jiŋ sifa gayan azuhva nu akaba *Ma Mǎweni Sulumani ni ti amǎjǎgur sawan, amǎmǎt day-day do. ³⁶ Tamal mis àŋgǎta elimeni ga duniya na ðek mǎk èjiŋa sifa gayan a ti, elimeni gani aziaya mam ? ³⁷ Emi-jiŋa sifa gayan na ti, amǎŋgǎt mam ga mǎmbani àna naŋ mam ? ³⁸ Mis ye e hini vu ni tǎwayay Melefit va do, tagudar zlam ðek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njǎða ga Baba goro akaba mǎslǎr gayan *njǎlatani ni. Tamal maslaŋa aŋgwaz awǎr naŋ kǎ meleher ge mis, adǎm naŋ mis goro do, àsǎr pakama goro do nahǎma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anǎdǎm naŋ mis goro do. »

9

¹ Àhi ana tay keti : « Nǎhi ana kǎli nahǎma ; e kidǎŋ ge mis ya tǎbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atǎmǎt ti etipia *Mǎgur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit amǎgur zlam ðek àna njǎða gayan. »

Vu ga Yezu ambatvu kǎ meleher ga ndam madǎbay naŋ ni

(Meciya 17.1-13 ; Luk 9.28-36)

² Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ, àhǎloru tay ka ahàr ga hǎma zǎbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. Tǎru tǎnjǎa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahan a, ³ azana gayan ka vu ðek ègia bǎd-bǎd talla. Ahǎlaba eri a vǎrut ; bǎd-bǎd gani àtama bǎd-bǎd ga azana ge mis na ðek àna tallana. ⁴ Eslini tǐpioru Eli nday ata Mǎwiz, nday tǎbu tǎzlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a

ti àhi ana Yezu ahkado : « Mǎsi, leli mǎbu ahalay ti àbǎlay. Mara mivicey ahay mahkǎr, bǎlan gayak, bǎlan ge Mǎwiz, bǎlan ti ni ge Eli. » ⁶ Àsǎr ere ye ti adǎm ni do, adaba aŋgwaz awǎr tay dal-dal. ⁷ Eslini mǎgudunḡudun àhǎrkiaya ka tay a, aŋgah tay. Dǎŋgu ga maslaŋa àhǎnday a mǎgudunḡudun ni bu, adǎm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal. Gǎsumiki pakama gayan ! » ⁸ Eslini hǎya ndam *madǎbay Yezu ni tǎheliŋ eri, tǐpi maslaŋa nahan ndo, si Yezu naŋ bǎlan akaba tay ciliŋ.

⁹ Nday tǎbu tǎndaya ahàr a hǎma ni ba ni ti Yezu nakǎŋ àhi ana tay : « Kǎŋgǎhadumi ere ye ti kǐpǎm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis ananḡaya e kidǎŋ ga ndam evid ba kwa. » ¹⁰ Nday nakǎŋ tǎgǎskabǎ pakama gayan ya ti àhi ana tay na. Ay ti tǎgray gejewi e kidǎŋ gatay bu, tǎdǎm : « Pakama gayan ya ti adǎm amanḡaya e kidǎŋ ga ndam evid ba ni ti, awayay adǎm ti mam ? » ¹¹ Nahkay tǎhindifiŋa ma kǎ Yezu a, tǎhi ahkado : « Ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit ni tǎdǎm wudaka *Krist *Bay gǎdakani ya amara ni eminjia ti, ahàr adǎm Eli amara day ti kamam ? » ¹² Yezu nakǎŋ àhǎŋgrifǎŋ ana tay, adǎm : « Edǎdǎŋ Eli ara, aslamalakabu zlam ðek day. Ay ti àbu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit adǎm Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis atǎdǎm naŋ mis masakani àsǎr arañ do. Melefit adǎm nahkay ti kamam ? ¹³ Ay nǎhi ana kǎli nahǎma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis tǎgria ere ye ti nday tǎwayay na ðek, akadǎ ga pakama ge Melefit ya adǎmki na. »

Yezu agariaba seteni ana wur nahan a

(Meciya 17.14-21 ; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *madǎbay Yezu ndahan na wudak ti tǐpi mis dal-dalani kay tǎveliŋa tay a. Eslini ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit tǎbu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni tǎra tǐpeya Yezu a nahǎma, nday ðek tǎdǎm :

« A ! Yezu ènjia, » mæk nday dek tàcuhwakioru, tægri sa. ¹⁶ Tàra tægria sa àndava ti Yezu nakəŋ èhindifiŋa ma kà ndam madəbay naŋ na, àhi ana tay : « Lekuləm kəbum kəgrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslaŋa nahaŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu àra ècia ma ga Yezu na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəzukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. ¹⁸ Seteni ni agəs naŋ ku eley eley do dek, azəgad naŋ ka had. Nahkay wur ni guzləbuc krup-krup a ma bu, ahəpədkabu aslər krədkrədk, vu gani dek ekəli kəc. Nəhi ana ndam madəbay kur ni ti təgariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lekuləm ye e hini vu ni ti kəfumki ahər ke Melefit do. Nu ananjəhad kaŋgaya akaba kəli aw ? Nu enebes ana kəli kaŋgaya waw ? » Mæk àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. » ²⁰ Nahkay təzibiyu. Seteni ni àra èpia Yezu a ti àdaday wur ni kay kay, mæk wur ni àdəd, èji dabay ka had, guzləbuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà bəŋ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani àgəs naŋ ti ku ananaw ? » Àhəŋgrifəŋ àhi : « Agray naŋ kwa e gəziteni vu. ²² Sak kay seteni ni èzligia naŋ a aku va, èzligia naŋ a yam va, awayay mijiŋ naŋ. Ay ti tamal kisliki nahəma, jənaki leli, məsuk ciciha ti. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kədəm “Tamal kisliki” ti kədəm kamam ? Bay ya ti àfəkia ahər ke Melefit a ni ti Melefit esliki məgri zlam weley weley do dek tata. » ²⁴ Eslini bəŋ ga wur ni àzlah huya, àdəm : « Nəfəkia ahər a. Ay ti məfəki ahər goro ni àhəca, jənaki nu ti nəfəki ahər àkivu. »

²⁵ Nday təbu eslini ti mis ndahaŋ kay tərəkia ka tay a. Yezu àra èpia tay a ti àzlacaki ke seteni ni, àhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani àzlapay koksah akaba èci slimi koksah ni, nəhuk nahəma : Həraya a wur hini ba. Kəhəraya ti kəŋgwiviyu va ba. » ²⁶ Seteni ni àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àdi àna zlahay, àdaday wur ni kay

kay, mæk àsləkiaba. Àra àsləkiaba ti wur ni ègia kədəm kisimeni. Nahkay ti mis kay tədəm ahkado : « Àməta. » ²⁷ Ambatakani do àmət ndo ; Yezu àzay ahar gani èzefteba naŋ a, mæk wur ni ècik jik.

²⁸ Kələŋ gani Yezu òru ènjua a magam a ti, ndam madəbay naŋ ni nday ka ahər gatay tihindifiŋa ma, təhi : « Leli misliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kəhəŋgalay Melefit ndo ni ti təsləkiaba ana mis a koksah. »

Yezu àdəm keti aməmat mæk aməŋgaba e kisim ba
(Meciyu 17.22-23 ; Luk 9.43-45)

³⁰ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təsləka ka mələŋ nana, təbu təsləkaba ka had *Gelili a. Yezu àwayay ti mis təsər mələŋ gatay ya takoru ni ba, ³¹ adaba naŋ àbu acahi zlam ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, tara takad nu. Atakada nu a ti, vad mahkər amagra ti anəŋgaba. » ³² Pakama ga Yezu ya àdəm ni ti ndam madəbay naŋ ni ticiaba ndo. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma.

Gədəkani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

(Meciyu 18.1-5 ; Luk 9.46-48)

³³ Tòru tìnjua a Kafarnahum a ti təhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu àhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti àki ka mam ? » ³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tədəm ahkado : « Məsərkaba, gədəkani e kidiŋ geli bu ya àtam leli ni ti way ? » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ànjəhad digəs, mæk àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni, àhi ana tay : « Tamal mis awayay migi gədəkani ti ahər àdəm mīgi gəziteni èsli mis ndahaŋ do dek kwa, məgri təwi ana mis dek kwa. » ³⁶ Mæk àzəbiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay bu, àgəskabu naŋ gum. Àhi ana ndam madəbay naŋ ni : ³⁷ « Tamal ti maslaŋa àgəskabá

wur gʷzitena akada hini na azuhva nu a nahama, agaskaba nu a. Tamal ti maslana agaskaba nu a ti agaskabu nu cilin do, agaskaba Bay ya ti aslarbiyu nu na daya. »

Maslana ya acafana leli a ka zlam a do ni, agriki tawi ana leli
(Luk 9.49-50)

³⁸ Eslini Zen ahi ana Yezu : « Masi, mipia maslana nahan a agariaba seteni ana mis ana slimi gayak a, nahkay madam macafana nan a adaba nan mis geli do. » ³⁹ Ay Yezu nakon ahongrifon, ahi ahkado : « Kacumfona nan a ba, adaba tamal ti maslana agray ere ye ti tipi day-day ndo ni ana slimi goro ni ti mak awayay madamku ma magadavani huya ti adam koksah. ⁴⁰ Maslana ya ti awayay magudar tawi geli do nahama, agriki tawi ana leli. ⁴¹ Nahi ana kuli nahama, ku way way do tamal acahiaya yam ana kuli e hijiyem va adaba lekalam ndam ge *Krist ti Melefit amavi zlam azuhva zlam gayan ya agray ni, amagajazli aharon do. »

Bumvu slimi ti kagudarum zlam ba
(Meciy 18.6-9 ; Luk 17.1-2)

⁴² Yezu adam keti : « Ndam ya tafaku aharon, mis tadam tisi arana do akada ga baza ci6-cibeni ni ti, tamal ti maslana agray ti ku way way do e kidin gatay bu mijikia ke divi a nahama, hojo towaliviyu avar gadakani ana maslana ya ejinkia nan a ni a dangu vu dondul mak tizligiyu nan a *daluv gadakani vu dzlaz. ⁴³ Tamal ahar gayak ejinkia kur ke divi a nahama, kelkaba. Agaski hojo kahuriyu ka molan ga sifa ana ahar belan ere gani ya kahuriyu a *daluv ga aku vu ana ahar gayak cueni ni. Aku nani ti amot do. [⁴⁴ A molan ga aku nani vu ni ti mekcehad tamot do, aku gani day amot do.] ⁴⁵ Tamal asak gayak ejinkia kur ke divi a nahama, kelkaba. Agaski hojo kahuriyu ka molan ga sifa ana asak belan ere gani ya tizligiyu kur a daluv ga aku vu ana asak gayak cueni

ni. [⁴⁶ A molan ga aku nani vu ni ti mekcehad tamot do, aku gani day amot do.] ⁴⁷ Tamal eri gayak ejinkia kur ke divi a nahama, zaba zligoru. Agaski hojo kahuriyu a *Magur ge Melefit vu ana eri belan ere gani ya tizligiyu kur a daluv ga aku vu ana eri gayak cueni ni. ⁴⁸ A molan ga aku nani vu ni ti mekcehad tamot do, aku gani day amot do. ⁴⁹ Nahkay ti Melefit amabakiviyu aku ke mis dek akada ya ti tabakiviyu estena ka zlam mazumani ni.

⁵⁰ « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal acar va do ni ti, mara macar keti ti kagrumi ahmamam ? Aharon adam manjahad gekuli malabu sulumani akada ga zlam mazumani ya tabakiviya estena ni ; nahkay arana embedekabu kuli do. »

10

Maday wal akaba magaray wal
(Meciy 19.1-12 ; Luk 16.18)

¹ A vad nahan Yezu aslaka eslina, angoru ka had *Zude. Oru ke ledi nahan ga zalaka *Zarden. Eslini mis dal-dal tarakia. Achi zlam ana tay keti akada gayan ya agray kalavad ni. ² Nan abu achi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyen ndahan tarakia. Tihindifina ma, tahi ahkado : « Agaski ti mis agaray wal gayan aw ? » Tahi nahkay ti adaba tawayay tatar Yezu ti madam ma magudarani. ³ Yezu nakon ahongrifon ana tay, adam : « Mawiz ahi mam ana kuli a wakita gayan ni bu mam ? Awayay ti kagrum mam ? » ⁴ Eslini nday nakon tahi ahkado : « Mawiz avia divi ana mis a, adam tedevu ata wal gayan ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. * » ⁵ Ay ti Yezu ahongrifon ana tay keti, adam : « Mawiz abaki ma gani nahkay a wakita gayan ni bu ni ti abaki adaba lekalam kawayum magasumkabu ma ge Melefit do palam. ⁶ Ay kwa ka manjaki ga molan, ka ya ti Melefit agraya zlam dek na nahama, "Melefit

* 10:4 Manjay Mimbiki 24.1. † 10:6 Manjekiani 1.27 ; 5.2.

àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. †⁷ Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, mək atanjəhadkabu ata wal gayan. ⁸ Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan. ‡ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tìgia vu gatay bəlan. ⁹ Nahkay ere ye ti Melefit èbedəkabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. »

¹⁰ Tàra tìnjia a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni tìhindifiŋa ma àki ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyen na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àgara wal gayan a mək àda wal nahan a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayan ye enjenjəni na. ¹² Wal day tamal àsləka afa ga zal gayan a mək àda zal nahan a nahəma, àgra hala. »

*Yezu agəskabu bəza cib-cibeni
(Meciy[#] 19.13-15 ; L[#]k 18.15-17)*

¹³ Mis təhəlibiyu bəza ana Yezu ti məgri *sulum ge Melefit àna məbəki *ahar gayan ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan ni tələgi ana tay. ¹⁴ Yezu àra èpia ere ye ti ndam madəbay nan ni təgray na ti àzuma bəruv a, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do məgəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani a Məgur ge Melefit vu koksah. » ¹⁶ Eslini àgəskabu bəza nakəŋ gum, mək àbəki ahar ka tay ga məgri sulum ge Melefit ana tay.

*Pakama ga Yezu ya àhi ana bay ge elimeni ni
(Meciy[#] 19.16-30 ; L[#]k 18.18-30)*

¹⁷ Yezu àsləka eslina. Nan əbu akoru e divi bu ni ti maslaŋa nahan àcuhwakioru, àbəhadì mirdim grik, àhi : « Məsi sulumani, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray

ahəmamam ? » ¹⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilin. ¹⁹ Ere ye ti kìhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəkad mis ba, kəgray hala ba, kigi akal ba, kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba, kəzumki zlam ge mis ba, həŋgrioru ahàr a had ana ata buk ata muk. § »

²⁰ Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəgəskabá Divi nana dek kwa nu a wur wurani. » ²¹ Eslini Yezu àwaya nan a, àmənjaləŋ e eri vu, àhi : « Zlam àhəcukivu bəlan kekileŋa. Ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kədəbay nu. » ²² Maslaŋa nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, məbərurv àtikaba kwir. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayan əbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àmbatvu ga mamənjaləŋani ana ndam madəbay nan ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzladá dal-dal. » ²⁴ Pakama ga Yezu ya ti àdəm ni èwisiria ahàr ana ndam madəbay nan na. Ay ti Yezu àhəŋgri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, məhuriyani a Məgur ge Melefit vu ti zləzladá dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzladá dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay nan way ? » ²⁷ Ay Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti təgray koksah, ay Melefit kwa ti esliki magrani, adaba Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁸ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado :

‡ 10:8 Mənjəkiani 2.24. § 10:19 Mənjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

« Iy zla, leli màmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti ahəmamam ? »
 29 Yezu àhəŋgarfəŋ, àdəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərbu zlam gayəŋ azuhva nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, bi àmbərbu ahay gayəŋ, bəza ga mənani, bənani, mənani, bəza gayəŋ ahkay do ni vədaŋ gayəŋ nahəma, 30 aməŋgətvù zlam nday nani kay àtam ndahaŋ ni sak diŋ nihi ka sarta hini. Aməŋgət ahay, bəza ga mənani, ata mənani, bəza, vədaŋ ; akaba nani dek mis atəgri daliya. Ka mələŋ məweni ya Melefit amagraya ni day aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni. 31 Ay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəđákani kama ge mis. »

*Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək aməŋgaba e kisim ba
 (Meciy# 20.17-19 ; L#k 18.31-34)*

32 Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru, tàzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni. Yezu àdi kama ana tay. Ndam madəbay naŋ ni ahər àhəlia ana tay a, mis ndahaŋ ya təbu takoru akaba tay ni day aŋgwaz àwəra tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. 33 Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atədəm si takad nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni. 34 Nday nani ti eteyefə, etitifəviyu esliə e eri vu, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. »

*Zek nday ata Zeŋ tihindifiŋa zlam kà Yezu a
 (Meciy# 20.20-28)*

* 10:38 Zum ge hijiyem ya Yezu emisi ni ti daliya gayəŋ ya amacakay ni. Baray gayəŋ ya atabaray naŋ ni ti kisim gayəŋ ya aməmət ni.

35 Eslini Zek nday ata Zeŋ bəza ge Zebede tərəkia kà Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihindifəka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » 36 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » 37 Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayək gəđákani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mənəhadfuk kà gəvay, bələŋ ka ahar ga daf, bələŋ ka ahar ga gəjar gayək ti. » 38 Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? Ekisləmki miəseni *tabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni tata waw ? » 39 Nday cəeni təhi : « Misliki. » Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni ti amagravu edediŋ. 40 Ay ti maslaŋa ya ti amədəm way amanəhadfu kà ahar ga daf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahər gayəŋ day ti aməvi mələŋ nani ana mis ya naŋ àdaba tay a ni. »
 41 Ndam *madəbay Yezu kruani ndahaŋ ni təra ticia pakama ge Zeŋ ata Zek ya təhi ana Yezu na ti təzumkia bəruv ka tay a. 42 Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga had ni ti təgur mis ga njəda. Gəđákani ga mələŋ day tədəm ahər àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəŋ mis do. 43 Ay e kidiŋ gekəli bu ni ti àgravu nahkay do. Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay migi gəđákani ti, migi bay məgri təwi ana kəli kwa sawaŋ. 44 Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay migi kama ge mis ti, migi evidi ge mis dek kwa. 45 Adaba nu *Wur ge Mis nàra ti, nawayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf Bartime a
(Meciyu 20.29-34 ; Lük 18.35-43)

⁴⁶ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni akaba mis ndahaŋ kay ɓal tɪnjua a Zeriko a. Nday tɔbu taslaka a kɛsa nani ba ti tɔdi ahàr ana zal nahaŋ wulufani. Slimi gayaŋ Bartime, naŋ wur ge Time ; naŋ manjəhadani digusa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ⁴⁷ Àra ècia mis tɔdəm « Yezu zal Nazaret ènjia » ti àdiki ana zlahay, àdəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tɔlɔgi, tɔhi : « Lakakaba. » Naŋ ti ni àzlahkivu kay kay sawaŋ, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁹ Yezu àra ècia zalay na ti ècik àdəm : « Zalumubiya naŋ a. » Nahkay tɔzalibiyu zal wuluf nakəŋ, tɔhi : « Zay njəda, cikaba. Naŋ àbu azalay kur. » ⁵⁰ Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwaɗ àrəkioru kà Yezu nakəŋ. ⁵¹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁵² Mək Yezu àhi : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkuwa ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi huya. Àra èpia divi a ti àdəboru Yezu e divi bu.

11

Mis təmərivu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a Zeruzalem ni

(Meciyu 21.1-11 ; Lük 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19)

¹ Tòru tɪnjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Olivie, kama ga kɛsa ndahaŋ Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ àslər ndam madəbay naŋ ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kɛsa teguni ya kama gekuli ni vu. Ekinjumiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³ Ay tamal maslaŋa

èhindifiŋa ma kè kuli a, àhi ana kuli “Kepicehəm ti kamam ?” nahəma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi huya.” »

⁴ Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tɪnjua ti tɔdi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani kà mahay e mite bu. Tɔbu tepiceh ti ⁵ mis ndahaŋ e kidiŋ ge mis ya ti tɔbu eslini ni bu tɔhi ana tay ahkado : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ⁶ Eslini təhəŋgri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay təmbərəŋ tay, təsləkabiya àna naŋ a. ⁷ Tàra tɪnjikia àna wur ga azoŋgu na ka Yezu a ti tɔbəkiki azana, mək Yezu àcəlkiyu katapəla. ⁸ Mis daldal eslini tɔpəbivoru azana gatay e divi bu, mis ndahaŋ ti ni təkwhabiya slimberi a vədaŋ bu, tɔbəhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu naŋ àbu akoru ti mis ya kama gayaŋ akaba ya kələŋ gayaŋ ni təgray salalay, tɔzləbay naŋ, tɔdəm : « *Hozana ! Bay Melefit məgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimigayaŋ a ni ! ¹⁰ Melefit məgri sulum ana maslaŋa ya ti ara azum bay ge Devit bəŋ geli ni ! Tɔzləbay Melefit driŋ agavəla ! * »

¹¹ Tòru tɪnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Eslini èheliŋ eri, àmənjaləŋ kà zlam dek. Àmənjaləŋaba dek ti fat àbi va bi, məlakarawa ègia. Nahkay təhəraya, təsləka akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na, təŋgoru gwar a Betani.

Yezu etikwesl məŋgəhafya èwi bəza do ni

(Meciyu 21.18-19)

¹² Tòru tɪnjua a Betani a ti təndəhad eslini hundum. Ge miledə gani, təsləka təŋgoru a Zeruzalem. Nday tɔbu takoru e divi bu ni ti ləwir àwərkaba Yezu a. ¹³ Ləwir àbu awər naŋ nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv mideni. Àra èpia ti àhəɗakfəŋoru, àmənɗafəŋ bəza gani, ay àŋgətfəŋ ndo, adaba sarta ge miwi bəza gani do. ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana məŋ ga zlam

* 11:10 Məŋjay Limis 118.25-26.

ni : « Day-day maslaŋa aməzum bəza gayak va do. »

Gayan̄ ya àdəm nahkay ni ti ndam madəbay nan̄ ni ticia.

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu

(Meciy# 21.12-17; L#k 19.45-48; Ze# 2.13-22)

¹⁵ Tòru tìn# a Zer#zalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadaba tabəl ga ndam mambay siŋgu na akaba məlan̄ manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹⁶ Mis ndahan̄ təbu təhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək tasləkaba àna nan̄ a kwalac. Təbu tagray nahkay ti Yezu nakəŋ àcafəŋa tay a. ¹⁷ Mək àcahi zlam ana mis ya təbu eslini ni, àdəm : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro zla ti atəđəm məlan̄ ga jiba dek ga mahəŋgalavù Melefit.” † Ay lekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁸ Àra àdəma nahkay ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia ; tàra ticia ti tàdəbafəŋ divi ge mijin̄ nan̄. Ay ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kà nan̄ a, adaba mis ndahan̄ ni dek ti pakama ya àcahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. ¹⁹ Məlakarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay nan̄ ni təsləkaba a kəsa ni ba.

Məŋgəhafya ti Yezu ètikwesl ni èkəlia
(Meciy# 21.20-22)

²⁰ Ge miled# gani təbu tanjoru a Zer#zalem. Təbu tasləkafəŋa kà gəvay ga mən̄ ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tìpi ti mikələni kəc akaba sliri gani dek. ²¹ Eslini Piyer àra àsərkia ka ma ga Yezu ya àhi ana mən̄ ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mənjoru, mən̄ ga wəruv ya kətikwesl ni èkəlia. »

²² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ke Melefit. ²³ Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslaŋa ahi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiy a *dəluv gəđakani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkia ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. ²⁴ Nahkay nəhi ana kəli : Tamal ti kihindəm zlam, kahəŋgalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəŋgətuma àndava. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindəmfiŋa ni dek ana kəli. ²⁵ Tamal ti kicikəmaba, kəbum kahəŋgalum Melefit ti, mbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəŋ gekəli ya a hud melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a bilegeni. [²⁶ Ay tamal kəmbəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti təgudari ana kəli na ka tay a do ni ti Bəŋ gekəli ya a hud melefit bu ni day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a do.] »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?

(Meciy# 21.23-27; L#k 20.1-8)

²⁷ Yezu akaba ndam madəbay nan̄ ni təhuriyu a Zer#zalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Nan̄ àbu eslini ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđakani ndahan̄ tərəkia, ²⁸ təhi : « Kəgray təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlan̄ kə kəli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Ze# ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

† 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

³¹ Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidin gatay bu, tédám : « Tamal mæhi : “Melefit àslərbiyu nan” hi, ara ahi ana leli : “Kàgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?”
³² Ay tamal mædám keti : “Mis tævi njəda gani” ti àrakaboru do. » Tédám nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tédám Zen ti nan bay mahəngaray *pakama ge Melefit ededın ededıneni. Təgrafəna anğwaz kè mis tezl-tezleni nana, ³³ nahkay təhəngrifənan ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

12

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədan

(Meciyu 21.33-46 ; Lək 20.9-19)

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Àdám ahkado : « Zal nahan àbu nahəma, àjavù mən ga zlam * a vədan gayan vu, àcafən azlaw tekesl, àgraya məlan ga mædúcaya yam ga bəza ga mən ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga majəgay vədan ni. Kələn gani àfivù vədan ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwı zlam gayan.
² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədan ni àslərbiyu bay mægri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlİKaboru ja gani gayan. ³ Ay bay mægri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədan ni tægəs nan, təzləb mək təgaray nan, arəna day àzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədan ni àslərbiyu bay mægri təwi nahan keti. Àra ènjia ti nday nakən təsi aday a ahər vu, tındivikaba cəf cəf. ⁵ Nahkay bay ga vədan ni àslərbiyu mis nahan keti. Nan nani ti təkad nan gweha. Àslərbiyu mis ndahan kay keti. Tàra tınjia ti ndam məwəs vədan ni təzləb ndahan, ndahan ni ti ni təbazl tay. ⁶ Kələn gani nahəma, bay ga vədan ni

mis àgəjənifən bəlan cilin. Maslanə nani ti wur gayan, awayay nan dal-dal. Àdám : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbiyu nan afa gatay. ⁷ Ay ndam məwəs vədan ni tàra tıpia wur na nan àbu ara ti təzlapay e kidin gatay bu, tédám ahkado : “Nan tegani ti mekeji gayan ; məmbrən nan ba, makadum nan ; nahkay ti vədan ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti tægəs nan yaw, təkad, təzaba kisim gayan na a vədan ni ba, tizligoru.

⁹ « Nədəm nahəma, bay ga vədan ni aməsləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədan ni mam ? Aməbazl ndam məwəs vədan ni, mək aməvi vədan ni ana mis ndahan. ¹⁰⁻¹¹ A Wakita ge Melefit bu àbu məbəkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna nan ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti təwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Ləkulum kəjəngum ma nani ndo waw ? »

¹² Gədəkani nakən təsəra Yezu àdəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tawayay tægəs nan. Ay mis təbu eslini kay ti tægəs nan ndo, adaba anğwaz àwəra tay a. Nahkay təmbrən nan, təsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni

(Meciyu 22.15-22 ; Lək 20.20-26)

¹³ Yezu nan àbu eslini nahkay ti təslərkiyiyu ndam *Feriziyen akaba ndam ndahan ya tadəbay bay *Erot ni. Tawayay ti mædám ma magədavani ti tægəski nan. ¹⁴ Tàra tınjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kədəm ma ge jiri. Anğwaz àwərfəna kur kə pakama ge mis ya tədəmkuk na do ; ku kə meleher ga way ga way do day kəgray anğwaz do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawan. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga məbəhadı hadam

* 12:1 Mən ga zlam nani ti *vin. † 12:10-11 Limis 118.22-23.

ana *bay gəḏakani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? Mabəhadī tək, mabəhadī ba waw ? »

¹⁵ Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis ndahaŋ tādəm nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumfua ey_u a ti kamam ? Nğa zumubiya siŋgu akur-akurana ti namənjaki day nimi. » ¹⁶ Nahkay tədibiyu bəlaŋ. Tàra təvia ti èhindifiŋa ma kà tay a, àdəm ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. » ¹⁷ Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayaŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayaŋ. » Eslini ma gayaŋ ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Mis taŋgaba e kisim ba edeḏiŋ a waw ?

(*Meciy_u 22.23-33 ; L_uk 20.27-40*)

¹⁸ Eslini ndam *Seduseyeŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyeŋ tādəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhi ana Yezu ahkado : ¹⁹ « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayaŋ ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà məŋ gatay, mək bəlaŋ gani àməta, àmbərba wal gayaŋ a, wal ni èwii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga məŋani ni azay wal ni, ti tīwieya mekeji ana wur ga məŋani ya àmət na.” † ²⁰ Yaw mis ndahaŋ təbu adəskəla kà məŋ gatay, gəḏakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifiŋa wur a ndo, mək zal ni àməta. ²¹ Àra àməta ti mimbiki gayaŋ ni àzay wal ni. Àra àza wal na ti naŋ day èwifiŋa wur a ndo, mək àməta. Naŋ ya mahkər ni day àgray nahkay, mək àməta. ²² Nahkay nday adəskəlani ni dek tàza wal na day tīwifiŋa wur a ndo, mək nday dek təməta. Kələŋ gani wal ni day àməta. ²³ Ay ka fat ya ti mis ataŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlaŋ e

† **12:19** Məŋjay Məŋjakiani 38.8 ; Mimbiki 25.5-6. Mimbiki 6.4-5. † **12:31** Levi 19.18.

kidīŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza naŋ a ni. »

²⁴ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do. Adaba mam ? Adaba kicəmbaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkī na ndo, kəsərum njəda ge Melefit do palam. ²⁵ Nəḏəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək ataŋgaba e kisim ba ni ti zawal ata-day wál va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huḏ melefit bu ni. ²⁶ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya taŋgaba e kisim ba nahəma, kəjeŋgəm wakita ge Məwiz ni day-day ndo aw ? Kəjeŋgəm ma àki ka məŋgəhaf ya ti aku àgəs ni ndo aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana Məwiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekur.” § ²⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Lekələm ti majalay ahàr gekəli ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tégəskabu enji ni ti weley ?

(*Meciy_u 22.34-40 ; L_uk 10.25-28*)

²⁸ Eslini zal nahaŋ naŋ àvu, naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit, ècia ma gatay na, àsəra Yezu àhia ma sulumana ana ndam *Seduseyeŋ na. Nahkay ti àrəkioru, èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tégəskabu enji ni ti weley ? » ²⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tégəskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay Melefit geli nahəma, naŋ Bay naŋ bəlaŋ. ³⁰ Wayay Bay Melefit gayak àna huḏ bəlaŋ, àna sifa gayak dek, àna majalay ahàr gayak dek akaba àna njəda gayak dek.” * ³¹ Divi ye cə ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cəni ni ti ahàr àdəm mis tégəskabu tay àtam divi ndahaŋ ni dek kwa. » ³² Mək

§ **12:26** Məŋjay Mahərana 3.2, 6, 15-16. * **12:30**

bay mäsär Wakita ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Yawa Məsi ! Ere ye ti kədəm ni ti jiri eƒeƒiŋ. Bay Melefit ti naŋ bəlaŋ həya, bay nahaŋ àbi. † ³³Tamal ti kawayay naŋ àna huƒ bəlaŋ, àna majalay ahàr gayak ƒek akaba àna njəƒa gayak ƒek zla nahəma, àtama sədaga ya təbi na akaba zlam ya tislɪŋi na ƒek àna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni nahəma, nani day àtama sədaga ƒek àna sulumana. » ³⁴ Zal nakəŋ àra àhəŋgrifəŋa kigeni a ti Yezu àsəra naŋ bay mäsär zlam. Nahkay àhi ahkado : « Nak kəbi driŋ driŋ akaba *Məgur ge Melefit bi. » Kələŋ gani maslaŋa ya ti azay njəƒa gayaŋ ge mihindifiŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

Bay gəƒakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?

(Meciyu 22.41-46 ; Lək 20.41-44)

³⁵ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəƒakani ge Melefit ni bu. Àhi ana tay : « Ndam *mäsär Wakita ge Melefit ni tədəm *Krist *Bay gəƒakani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? ³⁶ Ambatakani do, Devit naŋ naŋani àna ahàr gayaŋ àdəm àna njəƒa ga *Məsuf Njəlatani ahkado :

“Bay Melefit àhi ana bay goro : Njəhada gwar kà ahar ga ƒaf goro a, a mələŋ ga gəƒakani va. Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” §

³⁷ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit àna ahàr gayaŋ tekeƒi azalay naŋ bay gayaŋ. Ay tamal nahkay ti təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal təbi slimi ana pakama gayaŋ ya ti àhi ana tay ni. Pakama nani àbəlafəŋa kà tay a.

Bumvu slimi àna ndam mäsär Wakita ge Melefit ni
(Meciyu 23.1-36 ; Lək 20.45-47)

³⁸ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti àdəm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *mäsär Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawadəy àna naŋ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis ƒek ; ³⁹ tawayay manjəhadvani e kərsi ga gəƒakani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka mələŋ məzum zlam ga wuməri. ⁴⁰ Nday gani təbu təhəlfəŋa zlam kà wəl madakway a, təbu təpəski ka mahəŋgalay Melefit adaba tawayay ti mis tàməŋjaləŋ ana tay. Nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatraƒ tay kay amatam ge mis ndahaŋ ni ƒek. »

Sədaga ga wal madakway ya arəŋa gayaŋ àbi ni

(Lək 21.1-4)

⁴¹ Eslini Yezu naŋ àbu manjəhadani digusa kà gəvay ga zlam məbəviyu siŋgu ga sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu siŋgu ; naŋ nakəŋ aməŋjaləŋ kà tay ahəmamam təbiyu siŋgu ni : ndam ge elimeni kay təbu təbiyu siŋgu dal-dal. ⁴² Nday təbu təbiyu nahkay ti wal madakway nahaŋ arəŋa gayaŋ àbi àra àbiyu siŋgu akur-akurani ciƒ-ciƒeni cə ; siŋgu ciƒ-ciƒeni cəeni ni agray siŋgu ƒad. ⁴³ Yezu àra èpia ti àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arəŋa gayaŋ àbi, ay siŋgu ya àbiyu a zlam ga sədaga ni vu ni ti àtama ge mis ndahaŋ ya təbiyu na ƒek, ⁴⁴ adaba mis ndahaŋ ni ƒek təbiyu siŋgu ya təgəjəniƒəŋ kà tay təsər ere ye ti tagray àna naŋ ni va do ni ; wal hini ti ni arəŋa gayaŋ àbi, ay ti àbiya siŋgu ya àfəŋ na ƒek. Siŋgu gayaŋ nahaŋ ga məsəkum zlam məzumani àgəjəniƒəŋ ndo. »

13

Yezu àdəm etembedkaba ahay gəƒakani ge Melefit na
(Meciyu 24.1-2 ; Lək 21.5-6)

† 12:32 Məŋjay Mimbiki 4.35 ; Izayi 45.21. § 12:36 Limis 110.1.

1 Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tãhəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba. Nday təbu tãhəraya nahəma, bələŋ e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi ahkado : « Məsi, ŋga mənjaləŋ ka akur gəđakani ya tēdezl ahay ni àna naŋ ni day ti, tigi eri ni ! » 2 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Àbi kípia ahay hini medezleni àna akur gəđakani na do aw ? Etembedkaba besək-besək, ku akur bələŋ day amanjəhadki ka akur nahaŋ va do. »

*Yezu azlapaki ka sartaya amara ni
(Meciyə 24.3-14 ; Lük 21.7-19)*

3 Tòru tìnjua ka ahàr ga həma *Oliviye a nahəma, Yezu ànjəhada digəsa, amənjoru *ahay gəđakani ge Melefit ni. Eslini Piyer, Zek, Zeŋ akaba Andre təbu kà gəvay gayan ciliŋ. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi ahkado : 4 « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya zlam nani dek amagravu wudak na ti ahəmamam ? »

5 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bumvu slimi, maslaŋa àgosay kəli ba. 6 Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Bay gəđakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. 7 Mis atagraŋ silik kə cifenì akaba kə driŋeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tãgravu kwa. Ku tamal tãgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. 8 Ndam ga had ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga had ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. Had amadađay a kəsa gərgərani ndahaŋ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahaŋ bu. Zlam nday nani dek ti mənəkiki ga daliya ciliŋ : zlam nday nani ti akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huđ bu ni. 9 Ay lekələm ti bumvu slimi. Mis atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələŋ ge seriya. Atəzləb kəli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. Atagrafəŋa seriya kə kəli kə meleher ga gəđakani ga ngumna akaba

bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni. 10 Wudaka mələŋ andav nahəma, ahàr àdəm mis təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had gərgərani ni dek day kwa.

11 « Yaw ka ya ti atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni àhəli ahàr ana kəli ba. Ka fat nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kəli ; dəmum ma gani nani. Nahkay akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do, amədəm ma nani ti *Məsuf Njəlatani. 12 Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mən gatay ti tãbazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata mən gatayani, atəsəkumoru tay ti tãbazl tay. 13 Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməbrəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti, Melefit amahəŋgay naŋ. »

Zlam magədavani ya àbəlay do fererani ni

(Meciyə 24.15-28 ; Lük 21.20-24)

14 « Zlam magədavani ya àbəlay do fererani, eziŋ zlam dek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipəm naŋ ka mələŋ ya àgəski do ni. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ni ti ahàr àdəm mīci lala). « Ekipəma naŋ a ti ahàr àdəm ndam ya ka had *Zude ni tãcuhworu a həma vu kwa. 15 Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahar ga ahay gayan ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Mähəraya mâcuhway sawaŋ. 16 Maslaŋa ya ti naŋ a vədaŋ bu ni ti ni, àŋga a magam ga mara mazay azana gayan a ba. Mâcuhway sawaŋ. 17 Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza təfəŋ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! 18 Nahkay ti həŋgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ba, 19 adaba ka sarta gani nani ti mis atəkay daliya kay àtam daliya ndahaŋ ya mis təkabiyu kwa ahaslani

* 13:14 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

ka ya ti Melefit àgraya mɛlan a duk àbivaya ana kana ni. Kɛlan ga daliya nani ti daliya ndahan atɛlɛbi akada nani day-day va bi. ²⁰ Bay geli àdɛm sarta gani nani amɛpɛs do, do ni ti maslan a bi amatamfɛna kà daliya nana bi. Melefit àdɛm amɛpɛs do ni ti azuhva ndam gayan ya àdaba tay a ni palam. ²¹ Ka sarta gani nani ti tamal maslan ahi ana kɛli ahkado : “Pɛm *Krist nan àbu ahalay !” ahkay do ni : “Pɛm nan àbiyu tegi !” nahɛma, kɛgɛsumiki ma gayan ni ba. ²² Adaba mam, ndam ndahan atara tasakad malfada, ku way way do amɛdɛm nan Krist ahkay do ni nan bay mɛhɛngri *pakama ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti amɛgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit àdaba tay a ni. ²³ Lekɛlɛm zla nahɛma, bumvu slimi, adaba nɛhiva ana kɛli a àndava. »

Manɛa ga Wur ge Mis a
(Meciyɛ 24.29-31 ; Lɛk 21.25-28)

²⁴ « Ay ka sarta gani nani, kɛlan ga daliya ni zla nahɛma, fat amacaday mɛlan va do, kiyi day amasladay mɛlan va do. ²⁵ Bonɛur atɛtɛdbiyu e melefit bu, atadɛgaya a ga had a ; zlam nɛdɛ-nɛdɛni a hud melefit bu atɛdaday a mɛlan gatay bu. ²⁶ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklabasl ba àna nɛdɛ kay akaba masladay goro a. † ²⁷ Ka sarta gani nani ti anɛslɛrbiyu *mɛslɛr ge Melefit ga macakalakabu ndam ya Melefit àdaba tay a ni kɛ sliri ga mɛlan fadani ni dek ; ku ka mɛlan drinɛni weley weley do dek anɛcakalakabu mis ka ahar bɛlan. »

Yezu azay mazavu ga mɛn ga wɛruv
(Meciyɛ 24.32-35 ; Lɛk 21.29-33)

²⁸ « Nazay mazavu gani akada ga mɛn ga *wɛruv ni, ahɛr àdɛm kicɛm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mɛk edɛ nahɛma, kɛsɛruma mɛdɛrdɛr ɛnɛja wudak. ²⁹ Nahkay day tamal kɛpɛma zlam ya nɛhi ana kɛli ni nan àbu

agravu nahɛma, sɛrumki nu *Wur ge Mis nɛbu cifa, nɛnɛja wudak. ³⁰ Nɛhi ana kɛli nahɛma, wudaka mis ya tɛbu ka dala nihi ni tɛmɛt dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³¹ Mɛlan ya agavɛla akaba mɛlan ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nɛdɛm ni amandav day-day do. »

Nɛhadum eri
(Meciyɛ 24.36-44)

³² « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahɛma, maslan a bi àsɛr bi. *Mɛslɛr ge Melefit ya a hud melefit bu ni day tɛsɛr do, nu Wur ge Melefit tekeɛ nɛsɛr do, si Baba Melefit day kwa ti àsɛra. ³³ Nahkay ti bumvu slimi, nɛhadum eri, adaba kɛsɛrum sarta gani nani do. ³⁴ Amagravu akada ga maslan ya nan àbu akoru e mirkwi gayan ni. Wudaka ara aslɛka ti àmbɛrfɛn ahay gayan kà ndam ya tɛgri tɛwi ni, ɛdikaba tɛwi na ana tay a. Àhi ana bay ya ahɛtay mahay ni “Nɛhad eri” mɛk àslɛka. ³⁵ Nahkay ti lekɛlɛm day nɛhadum eri, adaba kɛsɛrum sarta ga bay ahay gekɛli ya amaslɛkabiya na do. Cɛ amaslɛkabiya ga mɛlakarawa, cɛ ga hud ya vad, cɛ ka ga ya ti agwazl tɛzlah ni, cɛ ahkay do ni ge miledɛ ti kɛsɛrum do. ³⁶ Nahkay ka sarta ya ti amɛzlɛrɛvkiaya ke kɛli a bɛslan nahɛma, àdi ahɛr ana kɛli lekɛlɛm e dɛwir bu ba. ³⁷ Ere ye ti nɛhi ana kɛli ni ti nɛhi ana mis dek : Nɛhadum eri. »

14

Gɛdɛkani ga ndam Zɛde tagray dabari ge mijin Yezu

(Meciyɛ 26.1-5 ; Lɛk 22.1-2 ; Zɛn 11.45-53)

¹ Vad àvu cɛ, tara tagray wumɛri ga *Pak ; wumɛri gani nani ti tidivu dipɛn *miwisinɛni do. Eslini gɛdɛkani ga ndam *manɛgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni tɛgray sawari ti tɛgɛs Yezu àna wir-wir, tawayay takad nan.

† 13:26 Deniyel 7.13.

2 Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbrəŋ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka ahər ga Yezu

(Meciyə 26.6-13 ; Zey 12.1-8)

3 Yezu naŋ àbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Naŋ àbu manjəhadani azum dəf. Eslini wal nahaŋ àhurkiviyu ka tay àna tersel njəlatani ge siŋgu kayani a kolombu sulumani bu. * Tersel gani nani ti təzalay nardu. Èhəðkia ma ga kolombu na, abəki tersel ni ka ahər ga Yezu. 4 Gayaŋ ya abəki ni ti àwəria bəruv ana mis nday ndahaŋ e kiđiŋ ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kiđiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? 5 Hojo amal təsəkumoya, təŋgəta àtam sulay jik diŋ diŋ mahkər, tidi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakəŋ ŋgak-ŋgak.

6 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Mbrəŋum naŋ ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayaŋ ya àgru ni ti àbəlay. 7 Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavad do. 8 Wal hini àgra zlam ya ti agray tata na : abəkua tersel ka vu a ti àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. 9 Nəhi ana kəli nahəma, a mələŋ bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

Zədas awayay asəkumoru Yezu
(Meciyə 26.14-16 ; Lək 22.3-6)

10 Zədas Iskariyot biliŋ a huđ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni bu òru afa ga gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ni ga mədəfiki Yezu ana tay

ti tēgəsa naŋ a. 11 Nday nakəŋ tàra ticia ma gayaŋ na ti təmərva dal-dal, təhi : « Tamal kədəfikia Yezu ana leli a ti aməvuk siŋgu. » Kələŋ gani Zədas nakəŋ adəbay divi ga mədəfiki Yezu ana tay.

Ndam madəbay Yezu taslamalakabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak
(Meciyə 26.17-25 ; Lək 22.7-14, 21-23 ; Zey 13.21-30)

12 Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipen *miwisiŋeni do ni enjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisiŋi bəza təmbak ana Melefiti. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tihindiŋi ma kə Yezu a, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru məslamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » 13 Eslini Yezu àslər ndam madəbay naŋ bebem cə, àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gədəkani ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahaŋ àcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma naŋ a ti dəbumiyu naŋ ka mələŋ gayaŋ ya ti ahuriyu ni. 14 Akəhurumiya ti hindəmfiŋa ma kə bay ahay na, humi ahkado : “Məsi geli adəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ?” 15 Eslini bay ahay ni amədəfiki ahay nahaŋ gədəkani ka ahər ga ahay nahaŋ ana kəli, zlam dek àvu məslamatakavani àndava. Slamatumikabu zlam məzumani ni ana leli ti eslini. » 16 Ndam madəbay Yezu cəeni ni təsləka, tòru a kəsa ni vu. Tòru tinjəa ti tēdi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu adəm : « Maslaŋa e kiđiŋ ga ndam madəbay nu ni bu ara ejiŋ nu »
(Meciyə 26.20-25 ; Lək 22.14 ; Zey 13.21-30)

17 Mələkarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni tinjəa a ahay ni va. 18 Eslini təhuriya tənjəhadkabá birra, təbu təzum zlam ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi

* 14:3 Kolombu gani nani ti təgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

ana kuli nahəma, bilin gekuli ya məzumkabu zlam ni aməsəkumoru nu. »¹⁹ Ma ga Yezu ya ədəm ni ti əhəlia ahər ana ndam mədəbay naŋ na dək. Ku way way do e kiđiŋ gatay bu bilin əna bilinjeni naŋ əbu ədəm : « Nu do, do waw ? »²⁰ Yezu əhi ana tay : « Mis bilin e kiđiŋ gekuli kru mahar cəeni ni bu, maslaŋa ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. »²¹ Ədəm keti : « Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya ədəm a Wakita gayan bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwiewa naŋ a ndo. »

Yezu avi dəf ge Melefit ana ndam mədəbay naŋ ni

(Meciyə 26.26-30 ; Lək 22.14-20 ; 1 Korey 11.23-25)

²² Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu əzay *dipeŋ, əgri səsü ana Melefit, əsekaba, əbi ana ndam mədəbay naŋ ni. Əhi ana tay : « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. »²³ Kələŋ gani əzay hijiyem akaba zum, əgri səsü ana Melefit keti, əvi ana tay, nday dək tisi.²⁴ Əhi ana tay : « Hini ti mimiz ga vu goro. Əna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay. »²⁵ Nəhi ana kuli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum məweni a *Məgur ge Melefit bu ni kwa. »²⁶ Təra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit əna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyə vu.

Yezu ədəm : « Piyer amədəm əsər nu do »

(Meciyə 26.31-35 ; Lək 22.31-34 ; Zey 13.36-38)

²⁷ Nday təbu takoru ti Yezu əhi ana tay : « Ləkulum dək ekijumkia ke divi a, adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit ədəm amakadkia bay məjəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni

etedevu kway-kwayay. †²⁸ Anəmət, ay ka ya ti anəŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahər e Gelili. »²⁹ Eslini Piyer əhi : « Ku mis dək tijikia ke divi a nəŋgu ni, nu ti niŋkia do. »³⁰ Ay Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi : « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a huđ ga məlavad bu wudaka agwazl azlah sak cə ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »³¹ Eslini Piyer nakəŋ ədəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. » Ndam *mədəbay Yezu ndahan ni dək day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu ahəŋgalay Melefit e Gecimeni (Meciyə 26.36-46 ; Lək 22.39-46)

³² Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni tərü ka məlaŋ nahan, məlaŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tərü tinjəa eslina ti Yezu əhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru nahəŋgalay Melefit. »³³ Əzalay Piyer, Zek, akaba Zey, tərü cak. Eslini ti aŋgwaz ədəgaki ka Yezu nakəŋ daldal, məbərüv ətikaba kwir kwir.³⁴ Əhi ana tay : « Məbərüv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. »³⁵ Naŋ nakəŋ əhədəkfəŋa kə tay a örü cak, əndəhad a huđ a huđ, əhəŋgalay Melefit ti əcakay daliya ka sarta nani ba. »³⁶ Ədəm : « Aba, † Bəba, zlam dək kisliki ma-grani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. § Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

³⁷ Əra əhəŋgala Melefit a nahkay ti əŋgəkia ka ndam mədəbay naŋ mahkərani na, ədi ahər ana tay nday e dəwir bu. Əpidək tay, əhi ana Piyer : « Simu, kway-kway kinji dəwir aw ? Kəbesey manjəhadani eri njemdi bilin koksah aw ? »³⁸ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ti kijumkia ke divi a ba.

† 14:27 Məŋjay Zakari 13.7. † 14:36 Əna ma ga ndam Zude « Aba » awayay adəmvaba ti « Baba. »

§ 14:36 Ahalay ti ma ga Yezu ya ədəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bərüv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

Məbərüv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

³⁹ Yezu àngəvù, òru àhəngalay Melefit keti, akada gayan ya ti àhəngalay pişani ni. ⁴⁰ Àra àhəngala nahkay ti àngəkia ka ndam madəbay naş na keti. Àdi ahà ana tay nday e dəwir bu, tàmətaḅkaba ga manjəhadana eri a. Tàra tēpidēkva ti tēsər ere ye ti tēhi ni do. ⁴¹ Àngəvù keti ya mahkər. Àra àsləkabiya ti àhi ana tay keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴² Cikəmbaba, mədəgumkioru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Ndam Zude təgəs Yezu

(*Meciyu 26.47-56 ; Luk 22.47-53 ; Zey 18.3-12*)

⁴³ Ka ya ti Yezu naş àbu azlapay nahkay ni ti Zudas bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gədəkani ndahaŋ təslərbiyu tay. ⁴⁴ Wudaka nday tara ti Zudas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər *nahəma, naş gani huya. Gəsuma naş a, dəgum àna naş, jəgum naş lala. » ⁴⁵ Zudas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a huya. Àhi : « Məsi, » mək àgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁴⁶ Nahkay mis ni tədəgaki ka Yezu cip, təgəs naş. ⁴⁷ Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu eslini ni bu àrad maslalam fətah, àsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit na həndad. ⁴⁸ Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kədəgumkua àna

maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ⁴⁹ ambatakani do nəbu nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsum nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. »

⁵⁰ Eslini ndam madəbay naş ni dək təmbərbu naş, tədəgiki ana hwa tidizl. ⁵¹ Wur dagwa nahaŋ naş àbu eslini, məfakabu azana bilin ka vu cilin, adəboru Yezu bilegeni. Mis ni təra tēpia naş a ti tədəm təgəs naş. Tara təgəs naş ti ⁵² àmbərfəŋ azana gayan ni kà tay, àdiki ana hwa dədel a mahayma.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu kə meleher ga gədəkani ga ndam Zude a

(*Meciyu 26.57-68 ; Luk 22.54-55, 63-71 ; Zey 18.13-14, 19-24*)

⁵³ Təra təgəsa Yezu a ti təzoru naş afa ga gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-6a ti gədəkani ndahaŋ ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gədəkani dək təkakalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti təbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naş kələŋ drin. Òru ènjua a ahay ga gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ànjəhad digəs a dalaka bu, anjafəŋ kà aku akaba ndam magray təwi ye eslini ni.

⁵⁵ Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ge seriya ni dək təbu tadəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya, adaba tawayay takad naş, ay ti tənğət ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay təsəkadki malfada, ay ma gatay ni təsava divi a. ⁵⁷ Kələŋ gani mis ndahaŋ ticikaba, təsəkadki malfada nahaŋ keti, ⁵⁸ tədəm : « Leli məcifinə, àdəm ahkado : “*Ahay gədəkani ge Melefit hini ya mis tələm àna ahar ni ti nara nembedkaba. Enembedkaba ti a huđ ga vad mahkərani bu nələmvaya

* **14:44** Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

nahaŋ ya mis tɛlɛm àna ahar do na.” »
⁵⁹ Ay kekileŋa ma gatay ni tɛsava divi a. ⁶⁰ Eslini gɛdɛkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ɛcikaba cɛkwad e kidin ge mis ni ba, ɛhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak kàhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti tɛzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Eslini gɛdɛkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ɛhindifiŋa ma keti, àhi : « Nak ti *Krist *Bay gɛdɛkani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti mazlɛbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakəŋ àdɛm : « Iy, nu gani. Ekipum nu *Wur ge Mis maŋjəhadani a mɛlaŋ ga gɛdɛkani bu, kà ahar ga daf ge Melefit Bay njɛda-njɛdani ni. † Ekipum anara a huɔ melefit ba a maklaɓasl ba. ‡ »
⁶³ Gɛdɛkani nakəŋ àra ɛcia ma ga Yezu na ti àzumkia bɛruv a, ɛgɛzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, § àhi ana mis ni ahkado : « Madɛbay sedi nahaŋ kamam mba mam ? ⁶⁴ Kicɛma, endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum ti mɛgrumi mam ? » Mɛk mis ni dɛk tɛdɛm : « Àgudara, si tákad naŋ kwa. »
⁶⁵ Eslini mis ndahaŋ tɛdɛgiki ana mitifiviyu esliɓ ana Yezu e eri vu, tákambahi eri, tɛsi mɛdɛkɛdɛk ga ahar, tɛhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahɛma, dɛfiaya maslaŋa ya ti àzlɛɓ kur na ana leli a zla ! » Mɛk mis ya tɛbu tagray tɛwi eslini afa ga bay gɛdɛkani nani ni tɛzay naŋ, tɛbi bɛbarva.

Sak mahkər Piyer adəm àsər Yezu do
 (Meciyɛ 26.69-75 ; Lɛk 22.56-62 ; Zɛŋ 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ka ya ti Piyer naŋ àbu a dalaka mbeheni ni bu nahɛma, wal nahaŋ àra : wal nani agri tɛwi ana bay gɛdɛkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁶⁷ Àra ɛnja

ti ɛpi Piyer naŋ àbu anjafəŋ kà aku, àmənjaləŋ lala mɛk àhi : « Nak day kàsawadumkabá akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁶⁸ Eslini Piyer àhi : « Aha. Nəsər ma gani do, nìcikaba ere ye ti kawayay kɛdɛm na do. »

Àra àdɛma nahkay ti ɛcikaba, àslɛkaba a dalaka ni ba, òru e gejin vu. [Mɛk agwazl àzlah.] ⁶⁹ Wal ni àra ɛpia naŋ a keti ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini ti naŋ ndam gatay gani. »
⁷⁰ Eslini Piyer àdɛm keti : « Aha, nu nəsər ma gani do. »

Àra àpɛsa ɓal ti mis ya ti eslini ni tɛhi ana Piyer keti : « Eɛdɛdin nak day ndam gatay gani, adaba nak zal Gelili. » ⁷¹ Naŋ nakəŋ àmbaday dɛk, àdɛm : « Nəsər maslaŋa nani ya ti kacalumfəŋ ni do. Tamal nasɛkad malfadɛ nahɛma, Melefit mákada nu a. » ⁷² Eslini agwazl àzlah ye cɛ hɛya. Agwazl ni àra àzlaha ti Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi : « Wudaka ti agwazl azlah sak cɛ nahɛma, akɛdɛm sak mahkər kəsər nu do timey » ni àŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer àdiki aña tuway.

15

Yezu naŋ àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom
 (Meciyɛ 27.1-2, 11-14 ; Lɛk 23.1-5 ; Zɛŋ 18.28-38)

¹ Dɛ àna zɛzɛni nahɛma gɛdɛkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba nday gɛdɛkani ge seriya ni dɛk tɛcakalava, tàgray sawari. Eslini tɛgəs Yezu, tɛwɛl mɛk tòru àna naŋ afa ga bay *Pilet.
² Tòru tinjua àna Yezu a ti Pilet nakəŋ ɛhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ɛdɛdin aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kɛdɛm. »
³ Eslini gɛdɛkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tacalki naŋ ka zlam magudarani kay. ⁴ Pilet ɛhindifiŋa

† 14:62 Limis 110.1. ‡ 14:62 Mənjay Deniyel 7.13. § 14:63 Tamal zal Zude ɛgɛzlehkaba azana gayan ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbɛlay do simiteni ni àgrava. Gɛdɛkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ɛgɛzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àdɛm naŋ Wur ge Melefit ni, adaba tɛdɛm ɛndivia Melefit a dal-dal.

ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kàhəngarfəŋ do aw ? »⁵ Ay Yezu naŋ te-te, àhəngrifəŋ va do. Gayan ya àhəngarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana Pilet a.

Tàdəm tàkàda Yezu a
(*Meciy# 27.15-26 ; L#k 23.13-25 ; Zeŋ 18.39-19.16*)

⁶ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kə Pilet a ti məfaya zal daŋgay a bəlaŋ. Tihindifiŋa ti naŋ àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ⁷ Zal nahaŋ àbu, slimi gayan Barabas ; təfiya naŋ a daŋgay va akaba mis ndahaŋ ya ti tàkadfəŋva kà ŋgumna ni. Ka sarta ya ti tàkadfəŋva kà ŋgumna ni ti naŋ àkàda mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni tàra afa ge Pilet a, tihindifiŋa ti mǎgri ana tay akàda gayan ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ Tàra tihindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam Zude na ana kəli a waw ? » ¹⁰ Àdəm nahkay ti, àsəra gədákan ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni tégəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay gədákan ni tàwayay ndo, təhi ana mis dal-dalani ni : « Humi : “Mawayay ti kəfaya naŋ a ba, si Barabas kwa.” » Mək təhi nahkay. ¹² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti : « Kawayum ti nəgri mam ana maslaŋa ya ti kazalum naŋ Bay ga ndam Zude ni mam ? » ¹³ Təhəngrifəŋ àna zlahay : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ¹⁴ Nahkay naŋ nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri bəruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayan ti təzlab Yezu àna kurupu. Tàra təzlabə naŋ a ti àhi ana tay ti tàzay naŋ, tòru tàdarfəŋ naŋ kà təndal.

Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu
(*Meciy# 27.27-31 ; Zeŋ 19.2-3*)

¹⁶ Ndam slewja ni tégəs Yezu nakəŋ, təzoru naŋ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, təzalay Pretwer. * Eslini təzalakabu ndam slewja ndahaŋ ni dek. ¹⁷ Ndam slewja ni tàmbatki azana ndizeni ka Yezu, mək təkəleya adak a, tàslap hindigil-hindigil, təfiviyyu a ahàr vu akàda ga jaku ni. ¹⁸ Tàra təbəkia zlam a zla nahəma, tégri sa, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » ¹⁹ Tàzay eziŋwi, təsi a ahàr vu, titifiviyyu esliḅ e eri vu, təbəhadí mirdim meleher ndiḅa ndiḅa ana had.

²⁰ Tàra təbia seki a nahkay ti təcakwakia azana ndizeni ya təfəki na, təbikabu azana gayan gayanani ya təcakwakia ni. Eslini təzaya naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal
(*Meciy# 27.32-44 ; L#k 23.26-43 ; Zeŋ 19.17-27*)

²¹ Ndam slewja ni təbakabu ahàr akaba zal nahaŋ naŋ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayan Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga kəsa Sireŋ. Eslini nday nakəŋ təfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ²² Nahkay təzoru Yezu a məlaŋ nahaŋ vu ; məlaŋ gani nani ti təzalay Golgota, adəmvaba « Məlaŋ ga aslat ga ahàr. » ²³ Tòru tìnjəa àna Yezu nakəŋ a zla ti tawayay təvi zum mebedekabani akaba haf ya ti təzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini tàdarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tàra tàdarfəŋa naŋ a ti tàgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti təsər way azum way. ²⁵ Sarta ya tàdarfəŋ naŋ kà təndal ni ti agray njemdi ambəmbu ya ge miledə. ²⁶ Pakama àbu məbəkiani ka təndal, ka məlaŋ ya təbəkia zlam magudarani ge mis ni ti mis dek təsər, təbəkia ti nahkay hi : « Bay ga ndam *Zude. » ²⁷ Tàdarfəŋ ndam akal bebem

* 15:16 Pretwer àna ma Rom ti awayay adəmvaba ahay ga gədákan ga ndam slewja.

cù kà tøndal ndahan̄ kà gəvay ga Yezu, bəlan̄ gani ka ahar ga daf, bəlan̄ gani ti ni ka ahar ga gəjar. [28 Nahkay ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tara tacalkivu nan̄ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

29 Nday ya ti takoru gwar eslini ni t̄ara t̄ipia nan̄ a ti t̄indivi nan̄, t̄ədəday ah̄ar, t̄əhikaboru : « Hey, nak ya ti k̄ədam ahkado : “Nembəd̄vù *ahay gədakani ge Melefit ni ti anələmaba a hud̄ ga vad̄ mahkərani ba” ni do aw ? 30 Həngay ah̄ar gayak, hərəya kà tøndal na zla ! » 31 Eslini gədakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədakani ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni t̄əbu t̄əzlapay e kid̄iŋ gatay bu, teyefiŋ daya. T̄ədam ahkado : « Nan̄ nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahan̄ a keti ni ti, àhəŋgaraba ah̄ar gayan̄ a koksah timey ! 32 Àdam nan̄ *Krist *Bay gədakani ya amara ni, nan̄ bay ga ndam *Izireyel ti, m̄ahərəya kà tøndal na ! Tamal ti àhərəya kà tøndal na nahəma, leli tekeđi aməfəki ah̄ar bilegeni. » Mis ya t̄əbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu ni day t̄indivi nan̄.

Yezu amətfəŋ kà tøndal
(Meciy_u 27.45-56 ; L_{uk} 23.44-49 ; Zəŋ 19.28-30)

33 Fat àra ècika tirked-keđ ka ah̄ar melefit a ti ləvəŋ àgray ka had̄ ni dek, tekdefiŋ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. 34 Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àdam : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit, Bay Melefit goro ni, kəmbərəŋ nu ti kamam ? ‡ » 35 Mis ya t̄əbu eslini ni ndahan̄ t̄ara t̄icia gayan̄ ya ti àzlah na ti t̄ədam : « Cəm day ti azalay Eli ni. » 36 Eslini biliŋ gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu ju6, àbahki ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti m̄isi. Àdam : « Bəsuma day, tamal ti Eli

ara azaya nan̄ kà tøndal na ti mara mipi. » 37 Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.

38 Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga mələŋ *njələtani ya ti a hud̄ ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a had̄. 39 Eslini bay ga ndam slewja ni nan̄ àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayan̄ ya àmət na ti àdam ahkado : « Maslan̄a hini ti Wur ge Melefit eded̄iŋ. »

40 Wál ndahan̄ t̄əbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini t̄əkibu ka tay : Mari ga kəsa Magədala, Salomi akaba Mari məŋ ga ata Zek gəziteni nday ata Zoze ni. 41 Ka ya ti Yezu nan̄ àbu ka had̄ *Gelili ni ti nday gani t̄ədəba nan̄ a, t̄əgria t̄əwi a. Wál ndahan̄ kay t̄əbu tamənjələŋoru bilegeni, wál nday nani t̄əcəloya akaba Yezu a Zerəzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(Meciy_u 27.57-61 ; L_{uk} 23.50-56 ; Zəŋ 19.38-42)

42 Mələkarawa àra ègia mis t̄əbu təslamatavu ga vad̄ *məpəsabana ga hajəŋ a ti 43 zal nahan̄ e kid̄iŋ ge mis gədakani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay nan̄ Zəzef, nan̄ ga kəsa Erimete. Nan̄ day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njədə gayan̄, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. 44 Gayan̄ ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ah̄ar : « Yezu ti àməta àndava eded̄iŋ a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Nan̄ nakəŋ àra ènjia ti Pilet èhindifiŋa ma, àhi : « Àməta àpəsa eded̄iŋ a waw ? » 45 Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zəzef ti m̄òru m̄əzay kisim ga Yezu na. 46 Nahkay Zəzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà tøndal na, àkambah. Àra àkambah ti àfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pələd vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbələdiviyu belim gədakani ana

mahay ge mindiviñ ni. ⁴⁷ Ata Mari ga kəsa Magədala ni akaba Mari mən ga Zoze ni nday təbu tamənjələñ ka mələñ ya təfiyu kisim ga Yezu ni.

16

*Yezu aṅgaba e kisim ba
(Meciy^u 28.1-8 ; L^uk 24.1-12 ; Zen
20.1-10)*

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari mən ge Zek, akaba Salomi tòru tèsəkumbiyu tersel, ti tàra tàgraki ka vu ga Yezu. ² Ge miled^u fat azlərəvaya a vad enjenjeni ga gosku a zla nahəma, nday nakəñ tòru ke mindiviñ ni. ³ Təbu təzlaporu ka ahàr divi, tədəm ahkado : « Way amoru mabəladiləña belim na ana leli kè mindiviñ na way ? » ⁴ Belim gani nani ti gədakani gədak. Tàra taməñjoru ti tipi ti mindiviñ nakəñ bəña, belim ni mabəladlənana. ⁵ Tòru tìnjəa ti təhuriyu e mindiviñ ni vu. Tàra təhuriya ti tipi wur dagwa nahanəñ àbu manjəhadani digusa ka ahar ga daf, məbakabu azana bəđ-bəđani, àsia aṅgwaz ana tay a kay. ⁶ Àhi ana tay ahkado : « Aṅgwaz àwər kəli ba. Kədəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti təkadfəñ nañ kà təndal ni. Aṅgaba e kisim ba, nañ àbi ahalay va bi. Məñjumki, mələñ ya təfəkad kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani ana ata Piyer ndam madəbay nañ ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahàr ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kəli ni.” » ⁸ Nday nakəñ təhəraya e mindiviñ ni ba tədəgikibiyu ana hwa ; aṅgwaz àwər tay a, təgəgəra. Tàra təsləkabiya zla ti təhi ma gani ana maslaña ndo, adaba aṅgwaz àwəra tay a kay. *

Yezu aṅgazlivu ana ndam madəbay nañ ni

[⁹ Yezu aṅgaba e kisim ba ge miled^u a vad enjenjeni ga gosku a. Àra aṅgaya ti aṅgazlivu enji ana Mari ga kəsa

Magədala, nañ ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla ni. ¹⁰ Nañ nakəñ àra èpia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya təbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahàr ana tay ti nday təbu titəwi, bəruv awər tay. ¹¹ Mari nakəñ àhi ana tay ahkado : « Yezu nañ àbu, nìpia nañ a. » Ay ma gayan ya àhi ana tay ni ti təgəsiki ndo.

¹² Kələñ gani ndam *madəbay Yezu cə təbu takoru a kəsa ciḃ-ciḃeni vu ti, Yezu aṅgazlivu ana tay. Aṅgazlivu ana tay ti vu gayan ni akada ya aṅgazlivu ana Mari ni do. ¹³ Nday nakəñ day təsləkabiya ga manjəhadı ma gani ana ndam madəbay Yezu ndahanəñ na. Tàra təngəhadıa ana tay a nahkay ti nday nani təgəsiki ma gatay ya təngəhadı ana tay ni ndo keti.

¹⁴ Kələñ gani ka ya ti ndam madəbay nañ kru mahar bəlanani ni təbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəñ aṅgazlivu ana tay. Àra aṅgazliva ana tay a ti àləgi ana tay adaba təfəki ahàr ke Melefit ndo, təwayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tədəm : « Mìpia Yezu a, aṅgaba e kisim ba » ni ndo palam. ¹⁵ Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka had ga mələñ ni dək, humioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ya Melefit àgra tay a ni dək. ¹⁶ Maslaña ya ti àfəkua ahàr a akaba àbara ni ti Melefit amahəngay nañ. Ay maslaña ya ti àfəku ahàr ndo ni ti Melefit aməgəs nañ àna seriya. ¹⁷ Nday ya ti təfəkua ahàr a nahəma, məfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atagariaba seteni ana mis àna slimi goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahanəñ ya nday təsər do ni ; ¹⁸ tamal ti təgəs gavanəñ àna ahar ahkay do ni tisi zlam makad mis day, zlam nday nani atəgri arana ana tay do ferera ; tamal ti təbəki *ahar ka ndam ya təbesey do ni, ndam nday nani atəngaba. »

*Melefit azoru Yezu a hud melefit vu
(L^uk 24.50-53 ; T^uwi 1.9-11)*

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru

* 16:8 A wakita ndahanəñ bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

naŋ agavəla a huɗ mefeit vu, mək ànjəhad kà ahar ga ɗaf ge Mefeit, a mələŋ ga gəɗakani vu. ²⁰ Kələŋ gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni təsləka, təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ga mələŋ ni dek. Bay geli àvi njəɗa ana təwi gatay ya təgray ni àna məgrikivu zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni ana tay.] †

† **16:20** A wakita ndahaŋ bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahaŋ bu ka mələŋ ga 9-20 ti andav nahkay hi : « Wál ni təhəŋgri ere ye ti àgravu ni dek àna ata Piyer akaba ndam məɗəbay Yezu ndahaŋ ni, təzlapaki kay ndo. Kələŋ gani Yezu àna ahàr gayan àsləroru ndam məɗəbay naŋ ni gwar egezi ka mələŋ ya fat azləravaya ni akaba gwar agavəla ka mələŋ ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Mefeit amahəŋgay mis ga kaŋgay-kaŋgayani. Ma gani nani ti njələta, aməmbatvu ɗay-ɗay do. »

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Lɔk ɔbɔki ni Ere ye ti mɔdɔmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Lɔk ɔbɔki ni

Maslaɲa ya ti ɔbɔki wakita ge Lɔk ni ɔdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɔngu ni, kwa ka mɔnjɔki gani ndam ga Yezu dek tɔsɛra ɔbɔki ti Lɔk bay ya tɔgrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɔsɛra, bay ya ɔbɔki wakita ge Lɔk ni ti ɔbɔki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu day nan gani (Lɔk 1.1-4, Tɔwi 1.1). A Tɔwi ga ndam asak bu ɔdɔm « leli » (16.10-17 ; 20.5-15 ; 21.1-18 ; 27.1-28.16), nahkay mɔsɛra bay ya ɔbɔki wakita ni tɔsawadɔ akaba Pol a.

Lɔk ɔbɔki wakita gayan cɛni ni ana Teyɔfil (1.3). Way Teyɔfil way ti mɔsɛr do ; slimi gayan ni awayay ɔdɔmvaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » Lɔk azalay nan « gɔdakani goro » : bi nan bay ge elimeni, bi ɔpɔl sinɲu ga magraya wakita na ti nan ; ɔfɔkia ahɔr ka Yezu a, ay Lɔk ɔbɔki wakita ti mɔci pakama ɔki ka Yezu lala (1.4). Lɔk awayay ti mis dek tɔsɛr pakama ɔki ka Yezu lala.

Lɔk ɔsɛra ma Gres a lala, ɔbɔki ti akadɔ ga ndam mɔsɛr zlam ya tɔbɔki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis tɔsɛr ere ye ti ɔgravu ni ɔgrava eɔeɔɔɔ eɔeɔɔɔena, nahkay ɔdafay slimi ga bɔbay ya tɔgur had ka sarta gani ni (1.5 ; 3.1) ; ka sarta gani nani mis tacal vi ti ɔna slimi ga bɔbay nahkay.

Lɔk ɔngɔhad ere ye ti Yezu ɔgray akaba ɔdɔm ni akadɔ ga ata Meciyɔ nday ata Mark ya tɔngɔhad ni : Yezu ɔnjɔki ke tɔwi gayan ka had Gelili, ɔru gwar a Zerɔzalem. Ay akadɔ ge Meciyɔ ya ɔgray ni Lɔk day ɔnjɔki ti ke miwi ga Yezu (1-2) ; ka mɔlan nani akaba ka mɔlan ndahan ɔngɔhad zlam ya ti nan nanani ɛcifɔna kɛ mis ndahan a, ɛjeɲgey a wakita ndahan bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya ɔhɔngalay Melefit ni ti ata Meciyɔ nday ata Mark tɔngɔhadɔ ma gana, ay ti Lɔk ɔngɔhadɔ ɔtama gatay na (3.21 ; 5.16 ; 6.12 ; 9.18, 28-9 akaba ndahan). ɔdafɔ tɔwi ga Mɔsuf Njɔlatani ya ɔgray na daya (1.35, 41, 67 ; 2.25-27 ; 3.16, 22 ; 4.1, 14, 18 ; 10.21 akaba ndahan). ɔngɔhad ɔhɔmamam wɔl ndahan tɔdɔbay Yezu, Melefit day ɔhɔngay tay ni (1.39-56 ; 7.37-50 ; 8.2 ; 23.27-28, 49 ; 24.1), akaba ɔhɔmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18 ; 6.20 ; 7.22 ; 11.41 ; 12.23 ; 14.13, 21 ; 18.22 ; 19.8 ; 21.2-3). ɔngɔhad ɔhɔmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ahɔr gatay a ni daya (5.32 ; 7.34, 37-50 ; 15.1-7, 10 ; 18.13-14 ; 19.7-10).

Pakama ya Lɔk ɔnjɔki ana Teyɔfil ni

¹ Nɔbukki wakita hini ana nak, Teyɔfil goro ni.

Nɔhuk nahɔma, mis kay tɔkadɔva, tɔbɔkia zlam ya ti tɔgravu e kidɔn geli bu na ka wakita. ² Wudaka tɔbɔki zlam gani nani ti mis ndahan tɔhibiya ana leli a ɔndava. Nday ya ti tɔhi ana leli ni tɔpibiya ere ye ti ɔgravabiya kwa ka mɔnjɔki gani ɔna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti tɔwi gatay ɛgia ga mɔhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ ɛgia mis ndahan ni tɔbɔkia wakita gatay na nahɔma, nu day ɔbɔlafua nawayay nɔbukki pakama gani ka wakita, Teyɔfil gɔdakani goro ni. Nawayay nɔslamalakabu pakama gani lala, ɔdaba nɔcahakabɔ ere ye ti ɔgravu na dek, kwa ka mɔnjɔki gani. ⁴ Nagray nahkay ɔdaba nawayay ti kɔsɛr pakama ya kici ni ti pakama ge jiri eɔeɔɔɔ.

Mɔslɔr ge Melefit ɔdɔm etiwɔ Zen bay mɔbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nan bay gɔdakani ga had ga ndam *Zɔde nahɔma, zal nahan ɔbu, nan bay *mɔngalabakabu mis akaba Melefit, slimi gayan Zakari. Nan ge dini ga Abiya. Wal gayan day wur huɔ ga *Aron, slimi gani Elizebet. ⁶ Nday

cecœeni ndam jireni kè eri ge Melefit, tægaskabu *Divi ga Bay Melefit ya tæbu mæbækiani a wakita ge Mæwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tâgray ni dek. Nday gani mis tængətfəŋa zlam magudarani kà tay a do. ⁷ Ay ti tiwi bæza ndo, adaba Elizebet naŋ dəgəlani mæk nday cecœeni tīgia medewel a àndava.

⁸ A vad nahaŋ Zakari naŋ àbu agri tæwi ana Melefit a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge tæwi ga ndam ge dini gayaŋ ènjəa. ⁹ Kəlavad ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mādaba mis a bəlaŋ e kidiŋ gatay ba, ti maslaŋa nani ahuriyu kà mahay ga məlaŋ *njəlatani ni ga mazəbay haf ya ezi akada ge tersel ni: ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazəbay haf ni àra ènjia ti àhuriyu a ahay ni vu. Mis ndahaŋ dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, tæbu tahəŋgalay Melefit. ¹¹ Eslini *məslər ge Melefit àŋgazlivu: məslər ni jika gwar kà ahar ga đaf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi àcər ni. ¹² Zakari nakəŋ àra èpia məslər ge Melefit na ti àbivaya aŋgwaz a, àtia bəruv a. ¹³ Naŋ àbu agray aŋgwaz nahkay nahəma, məslər ge Melefit ni àhi: « Kàgray aŋgwaz ba, Zakari, adaba Melefit ècia gayak ya kàhəŋgalay naŋ na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwəkaya wur zalana, akədi slimi gani Zeŋ. ¹⁴ Etiweya wur na ti akəmərɔv dal-dal àsabay, mis kay day atəmərɔv ka ya ti etiweya naŋ a ni. ¹⁵ Adaba mam, naŋ gani emigi mis gəđakani kè eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani đay-đay do; kwa naŋ a huđ ga məŋani bu *Məsuf Njəlatani àniviyu a məbərɔv bu dal-dal. ¹⁶ Amahəŋgarbiyu bæza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti táfəki ahər keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga məhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit aməvi Məsuf akaba njəda akada ya àvi ahaslani ana bay mahəŋgaray pakama gayaŋ Eli ni. Amagraŋ tæwi ga maŋgalabakabu ata bəŋ ga bæza akaba bæza gatay;

mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəŋgarbiyu tay ti təjalay ahər akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslamalikabu mis ana Bay geli ga mægri tæwi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: « Anəsər ma gayak ya kəđəm ni ti jiri ti ahəmamam? Adaba nihi leli cœeni ata wal goro mīgia medewel a ni. » ¹⁹ Eslini məslər ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: « Nu Gabriyel, nu nəbu kè meleher ge Melefit kəlavad. Àslərkuubiya nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay koksah, akəđəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagraŋa day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere ye ti nəđəm ni ti amagraŋa àna vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari naŋ a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni tæbu tajəgay naŋ. Àra àpəsviya a məlaŋ *njəlatani ni va ti àhəlia ahər ana tay a. ²² Ka ya ti àhəraya ni ti èsliki məđəm ma va do. Nahkay mis ni təsəra èpibiya araŋa a məlaŋ njəlatani ni ba. Naŋ nakəŋ àzlapay koksah, adadi ahar ana tay ciliŋ.

²³ Nahkay naŋ àbu agri tæwi ana Melefit. Sarta ge tæwi gayaŋ ni àra àndava ti àsləka ɔru a magam gayaŋ. ²⁴ Kəlaŋ gani wal gayaŋ Elizebet àzay huđ. Àra àza huđ na ti ànjəhad a ahay bu kiyi zlam, àhəraya e mite va ndo. Àđəm: ²⁵ « Ere ye ti àgrakuvu ni ti tæwi ga Bay Melefit goro. Nihi ti àjənakia nu a, àzəkua mimili kè eri ge mis a. »

Məslər ge Melefit adəm etivi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet naŋ a huđ kiyi muku nahəma, Melefit àslərbiyu məslər gayaŋ Gabriyel a kəsa nahaŋ vu. Kəsa nani ti təzalay Nazaret, ka had *Gelili. ²⁷ Àslərkiubiya ka wur dahalay nahaŋ, slimi gayaŋ Mari. Wur dahalay nani ti təvia ana zal nahaŋ a; slimi gani Zəzef, naŋ wur huđ ge Devit. Ay ti àzay naŋ faŋ ndo. ²⁸ *Məslər ge Melefit nakəŋ àrəkioru ka wur dahalay ni, àhi: « Nəgruk sa. Nak ti Melefit awayay kur, agruk sulum gayaŋ.

Bay Melefit naŋ àbu akaba kur. »
²⁹ Wur dahalay ni àra ècia sa ga mēslər ge Melefit na ti àhəlia ahàr a. Àhi ana ahàr ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? »
³⁰ Eslini mēslər ge Melefit nakəŋ àhi : « Kàgray aŋgwaz ba, Mari, adaba kəŋgəta zlam sulumana afa ge Melefit a. ³¹ Kara kazay huđ wudak. Nahkay kara kiwi wur zalani, akədi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis gəđakani. Melefit naŋ agavəla driŋ aməđəm wur nani ti Wur gayan. Bay Melefit aməfiyu naŋ a bay ge Devit bəŋ ga bəŋani ya àzum ahaslani ni vu, ³³ aməgur bəza huđ ge Zekəp ga kaŋgay-kaŋgayani, bay gayan aman-dav day-day do. »

³⁴ Eslini Mari àhi : « Nu nəsər zal do ni ti, anazay huđ gani ti ahəmamam ? »
³⁵ Mēslər ge Melefit ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « *Məsuf Njəlatani amərəkuka, Melefit naŋ agavəla driŋ amagray ti kənjəhad a njəda gayan bu akada ya kaŋjəhad e zəhwəri ga məŋgəhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni naŋ njəlata, Melefit amazalay naŋ Wur gayan. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gekəli ni, naŋ ya ti mis təđəm naŋ dəgəlani ni, ku ègia medewel a nəŋgu ni àza huđ a kiya muku, wur zalani àniviyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit èsliki magrani do ni ti àbi. »
³⁸ Mari nakəŋ àra ècia ma gayan na ti àhi : « Nu ti nu wal məgri təwi ana Bay Melefit. Ere ye ti kəhu ni məgrakuvu ti ! » Eslini mēslər ge Melefit ni àsləka, àmbər bu naŋ.

Mari naŋ àbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari àsləka, àcəloru ke weceweceni gwar a həma vu, a kəsa nahaŋ vu ka had *Zəde.
⁴⁰ Òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet àra ècia sa ga Mari na ti wur ya ti a huđ gayan bu ni àdaday. Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mək naŋ nakəŋ àdiki ana zlahay kay kay, àđəm : « Nak ti Melefit àgruka zlam sulumana àtama ga wəl ndahaŋ na đek.

Àgria sulum ana wur gayak ya a huđ bu na daya. ⁴³ Nu way ti məŋ ga Bay goro mərə afa goro a way ?
⁴⁴ Ka ya ti nìci sa gayak ni ti wur ya a huđ goro bu ni àdada àna məmərana. ⁴⁵ Nak kəbu àna məmərani adaba kəfəkia ahàr ka Bay Melefit a, kəsəra amagray ere ye ti àhuk aməgruk ni. »

Mari àzlabay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakəŋ àđəm ahkado :
 « Àna məbər uv goro đek nəđəm Bay Melefit goro naŋ gəđakani dal-dal,

⁴⁷ nu nəbu àna məmərani kay adaba Melefit naŋ àbu ahəŋgay nu ;

⁴⁸ adaba mam, nu nìsli araŋa do, nəgri təwi ana naŋ, ay ti àjalakua ahàr a.

Nahkay kwa kani mis ya təbu ni đek atəđəm nu nəbu àna məmərani dal-dal ga kaŋgayani.

Mis ya etiwu tay kama ni đek day atəđəm nahkay.

⁴⁹ Atəđəm nahkay adaba Melefit esliki magray zlam đek, àgrua zlam gəđakana.

Melefit ti naŋ njəlata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhadì mirdim ni ti awayay tay,

agri sulum gayan ana tay akaba ana bəza huđ bəza huđ gatayani.

⁵¹ Àgra təwi ga njəda àna ahar gayan a ;

ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni ti àgrikaba ahàr ana tay a kway-kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlaba tay a bay gatay ba ;

ndam ya ti tìsliviyu a mis vu do ni ti àhəlaya tay agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni ti àvia zlam sulumana ana tay a, tərəha àna naŋ a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara tay a, təsləka ahar gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday ndam məgri təwi ana Melefit, nahkay àjənakia tay a ;

sulum gayan ya àđəmbiyu aməgri ana tay ni àgəjazlki ahàr ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya ma gana ana ata bəŋ geli ahaslana,

àdám aməgri ana Abraham akaba ana bəza huđ gayan ga kanğay-kanğayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a nahkay ti àpəsiyu afa ge Elizebet agray kiya mahkər ; kələŋ gani àsləkabiya, àra a magam a.

Tìwi Zeŋ bay mabaray mis ni

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra èweya wur na ti àmərva : ndam mahay gayan akaba ndam gayan tàra tìcia Melefit àgria sulum gayan a ti nday day tàmərva. ⁵⁹ Wur ni àra àgra vad azlalahkər a nahəma, mis tàra ge *mekeli kədī a. Tàra tèkelia kədī na ti tawayay tēdi slimi ga bəŋani Zakari. ⁶⁰ Ay ti mənani àdám : « Aha, kàzalum naŋ nahkay ba, slimi gayan Zeŋ. » ⁶¹ Tàra tìcia ma ga wal na ti tēhi : « Maslaŋa àbi e dini gayak bu təzalay naŋ Zeŋ bi timey. » ⁶² Nahkay tēdadī ahar ana bəŋ ga wur ni, ti mēdēfiaya slimi ya naŋ awayay mēdiani ana wur ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari nakəŋ èhindifiŋa pələŋgaf kà tay a. Tàra tēzibiya ti àbəkī : « Slimi gayan Zeŋ. » Gayan ya àra àbəkīa nahkay ni ti àgria ejep ana mis na dek. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit àhəlīkaba ma ana Zakari nakəŋ a, àzlapay həya, àdi ana mazləbay Melefit. ⁶⁵ Ere ye ti àgravu ni ti àsia aŋgwaz ana ndam mahay gayan na dek. Ma gani nani àhəndoru ka had *Zəde a kəsa ya ka həma ni vu dek. ⁶⁶ Ndam ya tìcia pakama nana ni dek ti tēbu təjalaki ahər, tēdám ahkado : « Wur nani ti emigi mam ? » Wur ni ti njəda ge Melefit àbu akaba naŋ ededīŋ.

Zakari ahəŋgri ma ge Melefit ana mis

⁶⁷ Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva ana Zakari bəŋ ga wur na a vu va. Nahkay àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, àdám ahkado :

⁶⁸ « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni, adaba àra àmənɟaya ndam gayan a, àmba tay a.

⁶⁹ Melefit àslərbiya bay njəda-njədani ga mahəŋgay leli a.

Bay njəda-njədani nani ti wur huđ ge Devit bay məgri təwi ana Melefit ni.

⁷⁰ Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray *pakama gayan ahaslani na, mək nday day tēhəŋgria ana mis a.

⁷¹ Àdám amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a,

ti ndam ya tawayay leli do ni tìsliki ke leli va ba.

⁷² Àgria sulum gayan ana ata bəŋ geli a,

àjalakia ahər ka pakama gayan ya àwəlkabu akaba tay na.

Pakama gayan ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njəlata.

⁷³ Àjalakia ahər ka mbaday gayan ya àmbadī ana Abraham bəŋ geli na.

A mbaday gayan ni bu àhi ⁷⁴ amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a

ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba, ti mēfəki ahər ke Melefit, māzləbay naŋ,

⁷⁵ ti mīgi ndam jireni, ndam njəlatani kē eri gayan

duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

⁷⁶ Zakari nakəŋ àdám keti :

« Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay kur bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

Naŋ agavəla driŋ !

Atəzalay kur nahkay adaba akədi kama ana Bay gədakani geli ga maslamalikabu divi,

⁷⁷ ga məhiani ana ndam gayan ni ti təsər Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, amahəŋgay tay.

⁷⁸ Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayan ana leli dal-dal.

Nahkay amara masladī mələŋ ana leli kwa agavəla akada ga fat ya azləvəya, asladay mələŋ ni.

⁷⁹ Amasladī mələŋ ti ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni akaba nday ya ti tagrafəŋa aŋgwaz kē kisim a ni,

ti mādāfiki ana leli ahəmamam
manjəhadkabu àna sulumani
akaba Melefit ni. »

⁸⁰ Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa
pakama gayəŋ na ti ànjəhad akaba
ndam gayəŋ zlam gayəŋ. Nday təbu
nahkay ti Zeŋ wur gayəŋ ni naŋ àbu
adək, məsər zlam gayəŋ asagakivu
adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ.
Ànjəhad e gili duk abiviyu ana vad ya
ti àngazlivu ana ndam Izireyel vay-vay
ni.

2

Tiwi Yezu (Meciya 1.18-25)

¹ Ka sarta gani nani ti Egəst *bay
gədakani ga ndam Rom adəmva.
Adəm tâcal mis ga had ya naŋ agur
ni dek, tâbəkî slimi gatay ka wakita.
² Macal mis nani ti ye enjenjeni.
Àgravu ka ya ti Kiriniyəs agur had
Siri ni. ³ Nahkay ku way way do dek
akoru ka had gayəŋ ti tâcal naŋ, tâbəkî
slimi gayəŋ eslini. ⁴ Ka sarta gani
nani ti Zəzef zal ga Mari ni naŋ àbu
ka had *Gelili a kəsə Nazaret bu. Àra
ècia ma ga macal mis na ti àsləka òru
ka had *Zude, a kəsə Betlehem vu.
Òru eslini ti adaba tiwi bay Devit bəŋ
ga bəŋani ahaslani a kəsə gani nani
bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzəkivu wal
gayəŋ Mari ju, ti tâbəkî slimi gatay a
kəsə ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani
nani ti wal ni huđ èsliliŋa.

⁶ Tòru tinjua e Betlehem a nday təbu
eslini ti vad ge miwi wur ni ènjua.
⁷ Nahkay naŋ nakəŋ èweya meykweya
gayəŋ wur zalana. Àra èweya wur na
ti àfiyu naŋ a azana vu mək àfəkad naŋ
a kulum vu. Tàfəkad wur ni eslini
ti adaba mis tisliva a ahay ga ndam
mirkwî ni va, mələŋ àbi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tiwia Krist a

⁸ Ka had nani nahəma, ndam
majəgay zlam təbu a huđ gili bu,
tanjəhad eri ga majəgay zlam gatay
ga mələvad. ⁹ Nday təbu eslini ti
məslər ga Bay geli Melefit àngazlivu
ana tay, masladani ga Bay geli Melefit

àhərkiə ka tay a ka mələŋ nana, àbəvù
tay e kidiŋ vu. Tàra tipia nahkay
ti àbiva aŋgwaz ana tay a dal-dal.
¹⁰ Eslini *məslər ge Melefit ni àhi ana
tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ba.
Nihi nahəma, nəzibiya ma məweni
sulumana ana kəli a. Ndam *Izireyel
dek eticia ma gana ti atəmər vu àna
naŋ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nəzibiyu ana
kəli ni ti nihi : Tiwiewa bay mahəŋgay
mis ana kəli kana a kəsə ge Devit
ba. Naŋ gani *Krist *Bay gədakani
ya amara ni, naŋ Bay geli gədakani.
¹² Ere ye ti akəsər um naŋ àna naŋ ni
ti nihi : akədumi ahər ana wur nde-
ndebe ni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Àra adəma nahkay ti ndam ga
slaku ge Melefit dal-dal tàzlərəvaya a
huđ melefit va dekik huya, nday təbu
akaba naŋ, tazləbay Melefit, tədəm :
¹⁴ « Tàzləbay Melefit driŋ agavəla ! Ka
had day ndam ya ti Melefit awayay
tay ni tənəhadkabu àna sulumani,
araŋa àhəli ahər ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni tàra tàzləba
Melefit a nahkay ti tàsləkafəŋa kə
ndam majəgay zlam na, təŋgoru a huđ
melefit vu. Tàra tàsləkafəŋa kə tay
a ti nday ti ni tədəm e kidiŋ gatay
bu : « Mədəgum bədak e Betlehem,
makoru mipəmbiyu ere ye ti àgravu,
Bay Melefit àhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəŋ təzoru asak kirim-
kirim, tòru tədi ahər ana Mari nday
ata Zəzef akaba wur nde-ndebe ni,
naŋ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Tàra
tipia wur na ti təŋgəhad pakama ga
məslər ge Melefit ya àhiki ana tay ka
wur ni. ¹⁸ Mis ya ticia ma ga ndam
majəgay zlam ya təŋgəhad ana tay na
ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti
ni àgəskabá ma na dek a ahər gayəŋ
va, naŋ àbu adəgəzlkî ahər dal-dal.
²⁰ Kələŋ gani ndam majəgay zlam ni
tàsləka. Nday àna məmərani, tàzləbay
Melefit azuhva zlam ya ticî akaba tipi
ni dek. Zlam gani nani dek àgrava
akada ga məslər ge Melefit ya àhi ana
tay na.

Tanğazli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit bu

21 Wur ni àra àzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kəđi, tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti *məslər ge Melefit àdi mənjàd mazay huđ gayan ni.

22 Wal ni àra àsaya đaf e mite va ti si ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni təđəm nañ ègia njəlatana keti kwa akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni. Nahkay tòru nday ata zal gayan Zəzef a Zerəzalem ga mañgazli wur ni ana Bay geli Melefit, 23 adaba àbu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit àđəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi njəlata, nañ ga Bay geli Melefit.* » 24 Nahkay si təbi kurkoduk cə ahkay do ni bəza ga guđuk-guđuk cə ana Bay Melefit akada ya àbu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa. †

Simeyon nday ata Ana təhəngri ma ge Melefit ana mis

25 Eslini zal nahan nañ àbu a Zerəzalem, slimi gayan Simeyon, nañ gani mis jireni, ahəngrioru ahər a had ana Melefit, nañ àbu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəngay ndam *Izireyel ni. Simeyon gani *Məsuf Njəlatani nañ àbu akaba nañ. 26 A vad nahan Məsuf Njəlatani àhiaba, àhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia *Krist *Bay gəđakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » 27 Nahkay ka fat ya ti ata bəñ ga Yezu nday ata mən ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga mađəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, tədi ahər ana Simeyon nakəñ. Nañ eslini àndava, adaba Məsuf ge Melefit àzoya nañ a. 28 Simeyon nakəñ àra èpia wur na ti àzay nañ a ahər vu, àgri səsi ana Melefit, àđəm :

29 « Nihi nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kàgra àndava.

Nu evidi gayak, kəbesey məvu divi ti nəmət àna sulumani.

30 Adaba nìpia bay ya ti kəslərbiyu ga mahəngay mis na àna eri goro a,

31 maslaña ya ti kàzaba nañ kè meher ge mis ga məlan na đek ni.

32 Nañ gani amasladi məlan ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zəde do ni đek day təsər kur.

Nahkay mis đek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva nañ. ‡ »

33 Ata bəñ ga Yezu nday ata mən ga Yezu tàra ticia ma ga Simeyon ya àđəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. 34 Eslini Simeyon nakəñ àhəngalay Melefit ti məgri sulum gayan ana tay, mək àhi ana Mari mən ga wur ni : « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahan kay atəngoru kələñ, nday ndahan kay ti ni atoru kama. Melefit aməngazlay nañ, ay ti mis atəgəskabu nañ do ; 35 nahkay aməngazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahər gatay bu na vayvay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekitəwi akada ge mis ya tətəhadà àna maslalam a gək ni. »

36-37 Wal nahan nañ àbu, nañ wal mahəngaray pakama ge Melefit, slimi gayan Ana. Nañ wur ge Fenəwel zal Eser.Š Vi gayan dekeni kru kru azlalahkər mahər fad, ègia medewel a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətka. Zal gayan ni àra àməta ti ànjəhad ka ahər gayan, nañ wal madakway. Ka sarta gani nani ti nañ àbu akoru a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni vu kəlavad. Məlafat akaba məlavad gani do đek azləbay Melefit eslini àna məgəs *ndəra akaba àna mahəngalay nañ. 38 Ka ya ti Simeyon nañ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri səsi ana Melefit. Mis ndahan təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəngay Zerəzalem ni.

* 2:23 Məñjay Mahərana 13.2, 12, 15. † 2:24 Məñjay Levi 12.8. ‡ 2:32 Məñjay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. § 2:36-37 Eser ti wur ge Zekəp ; ègia slimi ge dini a.

Eslini wal nakəŋ àhəŋgri pakama ge Melefit ya àdəmki ka wur ni ana tay dek.

Ndam ga Yezu tənŋa a Nazaret a

³⁹ Ka ya ti ata Zuzef nday ata Mari tàdəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti tàsləka àna wur na, tənŋoru a kəsa gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. ⁴⁰ Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu adək, njəda gayan day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayan.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayan kru mahar cə ni

⁴¹ Ata Zuzef nday ata Mari takoru a Zeruzalem tagrabiyyu wuməri ga *Pak kilevi. ⁴² Yezu àra àzuma vi a kru mahar cə ti tòru akaba ata bəŋani ata mənani a Zeruzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. ⁴³ Tàra təgraba wuməri na àndava ti mis dek tàsləka tənŋoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni tàsləka ni ti Yezu àsləka ndo. Ànjəhad a Zeruzalem ka məsər ga ata bəŋani nday ata mənani do. ⁴⁴ Nday tədəm bi naŋ àbu asləka akaba ndam gatay ya təsawaday akaba tay na. Nahkay təsawaday ruk, day kwa ti tàdəbay naŋ àkibu ka ndam gatay ni, ⁴⁵ ay tədi ahàr ndo. Tàra tədi ahàr ndo ni ti tənŋoru a Zeruzalem, tàdəboru naŋ. ⁴⁶ A vad ya mahkər gani day kwa ti tədi ahàr a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu manjəhadani digusa e kidin ge məsisi gəđakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tədəm ni, ehindifinja ma kà tay a daya. ⁴⁷ Eslini mis ya təbi slimi ana ma gayan ni dek təgra ejep a, adəba àsəra zlam a kay, àhəŋgarfəŋ kà pakama lala. ⁴⁸ Ata bəŋani nday ata mənani tàra tədia ahàr a ti təgra ejep a dal-dal àsəbay. Eslini mənani àhi ahkado : « Kəgri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahàr àhəliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madəbay kur a. » ⁴⁹ Àra ècia ma ga mənani na ti àhi ana tay ahkado : « Kədəbum nu ti kamam ? Nŋay ananjəhad a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsərunki do

aw ? » ⁵⁰ Ay ti ata bəŋani ata mənani ticiaba ma gayan ya àhi ana tay na ndo ferera.

⁵¹ Kələŋ gani tàsləka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Naŋ àbu agəsiki ma ga ata bəŋani ata mənani. Mənani zla nahəma ajalakioru ahàr ka zlam gani nani ya àgravu ni dek. ⁵² Yezu nakəŋ ka ya ti adək ni asərkivu zlam àkivu. Àbəlafəŋa kə Melefit a àkiva, mis day àbəlafəŋa kà tay a àkiva.

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ya àhi ana mis ni

(Meciyə 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeŋ 1.19-28)

¹⁻² Àra àpəsa vi a bal ti Melefit àhi ma gayan ana Zeŋ wur ga Zakari a huđ gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gəđakani ga ndam Rom àzumva a bay gayan va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga had ga ndam *Zude va ; *Erot agur had *Gelili ; Filip wur ga mənani agur had Itəri akaba had Tresenitit ; Lisaniyas agur had Ebilen. Anna nday ata Kayif nday gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit. ³ Melefit àra àhia ma ana Zeŋ a nahkay ti Zeŋ nakəŋ asawaday kà gəvay ga zalaka *Zərdeŋ, evelin tekesl. Naŋ àbu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a. Tamal kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ti *nabaray kəli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki a wakita gayan ni bu ni àgrava. Àdəm ahkado :

« Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dənŋu gayan ahəndabiyu.

Àdəm ahkado : «Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani.

Ahàr àdəm divi gayan m̀la ndəlafa.

⁵ Had atərahvu a zlur-zlur vu dek, həma akaba məlan darani dek etebesvu,

divi madəŋwani etigi ndəlafa, divi magədavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dek etipi ge Melefit ya ahəngay ndam gayan ni.”* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zeñ a, ti mabaray tay. Zeñ nakəñ nañ abu ahi ana tay : « Lekulum ti medekw ! Way ahi ana kuli daguma afa goro a ti katamumfəña kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kəmbatumkaba majalay ahər gekuli a ededīñ ededīñena ti grum təwi ya ti adafaki lekulum kəmbatumva ni. Ngay bəñ ga bəñ gekuli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahər ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit ənjəkia ka matrađ kuli a əndava, agri ana kuli akada ge mis ya mən ga zlam gayan tiwi bəza sulumani do ni ti, azay zlabə gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni təbu tihindifīña ma, təhi : « Nahkay ti leli hi ti māgray ahəmamam ? » ¹¹ Zeñ nakəñ ahəngrifəñ ana tay, ədəm ahkado : « Maslaña ya ti endəwi gayan cə ni ti mədifəña bəlan ana maslaña ya ti gayan əbi fererani na. Nahkay day maslaña ya ti zlam məzumani əfəñ ni ti məvi ana maslaña ya əfəñ bi ni. »

¹² Eslini ndam *məhəl hadam tərəkia ti mabaray tay bilegeni. Nday nakəñ tihindifīña ma, təhi : « Məsi ! Leli ti māgray ahəmamam ? » ¹³ Nañ nakəñ ahəngrifəñ ana tay, ədəm : « Lekulum nahəma, kihindəmfiña hadam kə mis a atamkia ka ga ngumna ya ahi ana kuli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifīña ma daya. Təhi : « Leli timey, māgray ahəmamam ? » Ahi ana tay : « Lekulum ti kəhəlumfəña siŋgu kə mis ga njəda ba, ahkay do ni əna məsəki malfada ka tay a ba. Həlum siŋgu ya ngumna apəli ana kuli ni cilin. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni təbu tajəgay ere ya amagravu ni. Təhi ana ahər : « Zeñ ti bi nañ

*Bay gədakani ya amara ni aw ? »

¹⁶ Eslini Zeñ ahi ana tay dek : « Nu ti nabaray kuli əna yam. Ay ti maslaña nahan nañ abu ara. Nañ gani nani ti njəda gayan atama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? Nañ zla nahəma amara məbaray kuli əna *Məsuf Njəlatani akaba əna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya əza hijid gayan a ahar va, ahar hay əna nañ ni. Aharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti əmət day-day do. »

¹⁸ Nahkay Zeñ nakəñ nañ abu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Ahi ma ndahan gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabə. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had Gelili ni əgudara zlam a. Wur ga mən ga Erot abu, wal gayan slimi gani Erodiyat. Erot əzafəña wal ga wur ga mənani na. Erot əgudara zlam ndahan a kay, nahkay ti Zeñ ələgi azuhva zlam gayan ya əgudar ni dek. ²⁰ Əra ələgia ti Erot nakəñ əgudarkivu zlam keti : əfiyu nañ a danğay vu.

Baray ga Yezu

(Meciyə 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

²¹ Ka ya ti mis dek *təbaray ni ti Yezu day əbara. Əra əbara, nañ abu ahəngalay Melefit ti huđ melefit əzləkvaba, ²² *Məsuf Njəlatani əhərkiaya. Əhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tīpia. Eslini dəngu əhəndabiyu a huđ melefit bu akada dəngu ge mis, ahi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məbəruv dal-dal. »

Ata bəñ ga bəñ ga Yezu

(Meciyə 1.1-17)

²³ Ka ya ti Yezu ənjəki ke təwi gayan nahəma, vi gayan agray kru kru mahkər. A majalay ahər ge mis bu ni ti Yezu nañ wur ge Zəzef. Zəzef ti ni nañ wur ge Heli, ²⁴ Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay,

* 3:6 Izayi 40.3-5.

Janay wur ge Zuzef, ²⁵ Zuzef wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, ²⁶ Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ge Semiñ, Semiñ wur ga Zosek, Zosek wur ga Zuda, ²⁷ Zuda wur ga Yohanan, Yohanan wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur ge Neri, ²⁸ Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, ²⁹ Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, ³⁰ Levi wur ga Simeyon, Simeyon wur ga Zuda, Zuda wur ge Zuzef, Zuzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, ³¹ Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Natan, Natan wur ge Devit, ³² Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet, Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Nason, ³³ Nason wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiñ, Adimiñ wur ge Erni, Erni wur ga Esron, Esron wur ge Ferez, Ferez wur ga Zuda, ³⁴ Zuda wur ge Zekup, Zekup wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor, ³⁵ Nakor wur ge Serus, Serus wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala, ³⁶ Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nawi, Nawi wur ge Lemes, ³⁷ Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam, ³⁸ Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam ; Adam ti ni, nanj wur ge Melefit.

4

*Seteni àwayay esipet Yezu
(Meciyu 4.1-11 ; Mark 1.12-13)*

¹ Yezu àra àbara àndava nahəma, *Məsuf Njəlatani əsliva a vu va. Eslini

Yezu nakəñ əsləkabiya gwar kà zalaka *Zərdeñ a, Məsuf Njəlatani àzoru nanj a hud gili vu. ² Eslini *Seteni àhəlfəña eyu a vad kru kru fad. A hud ga vad nday nani bu ni ti Yezu àzum arəña ndo ferera. Kələñ gani ləwir àwərkaba nanj a. ³ Ləwir ni àra àwərkaba nanj a ti Seteni àhi : « Tamal ti nak Wur ge Melefit ededñ ti, hi ana akur nday nini təmbukvu *dipeñ zla aw ? » ⁴ Ay Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliñ do.” * »

⁵ Eslini Seteni nakəñ àzoru nanj ka məlanj zañani, àdəfiki had ga duniya ni dek ke weceweceni. ⁶⁻⁷ Àhi ana Yezu keti : « Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndiə ana had ti, zlam ya kipi-oru ni dek nəvuk, egi gayak, kəgur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaña ya ti nu nawayay nəvi ni tata. » ⁸ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nanj nanj bəlan ciliñ.” † »

⁹ Eslini Seteni nakəñ àzoru nanj a Zeruzalem, àfəkad nanj jik ka ahar ga *ahay gədakani ge Melefit ni, àhi ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit ededñ ti, diyu a had. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Melefit aməhi ana məslər gayanj ti təbuk slimi.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti : “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ənjifiñ kà akur ba.” ‡ » ¹² Yezu àhəngri zuh keti : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəña eyu kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ¹³ Kələñ gani Seteni amətəbfəña ga məhəlfəña eyu kà Yezu àna wir-wir gayanj a dek ti əsləkafəña ga hayañana.

*Yezu ànjəki ke tawi gayanj e Gelili
(Meciyu 4.12-17 ; Mark 1.14-15)*

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13. ‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16.

14 Yezu àngoru ka had *Gelili àna njèda ga *Məsuf Njəlatani. Òru ènjua eslina ti mis ye eslina ni akaba ga had ndahañ ya kà gəvay gani ni dek təbu tacalfəñ. 15 Yezu nakəñ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəngalavù Melefit ni bu. Nañ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya təbu eslina ni dek tazləbay nañ.

Ndam Nazaret təgəskabu Yezu ndo (Meciy# 13.53-58 ; Mark 6.1-6)

16 Yezu òru a Nazaret ka mələñ ya ti àdək ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu a kəsa nani bu, akada gayəñ ya àgray kəla vad məpəsabana ni. Nañ nakəñ nañ àbu eslina ti ècikaba cəkwađ ga mejeñgi Wakita ge Melefit ana mis a. 17 Eslini təvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefit àbəkni ni mifedekabani, mək àzay, èpelkaba. * Nañ àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana mələñ ya ti nañ awayay ni. Àbu məbəkiani ka mələñ nani :

18 « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu, àdaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam talaga, àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam dañgay Melefit amambay tay, ana ndam wuluf day etipi divi, àslərbiyu nu ga məhəlabana ndam ya təkakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya,

19 akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayəñ ana tay ni ènjia.† »

20 Yezu nakəñ àra èjeñga pakama gani nana zla nahəma, èfedekabu wakita ni, àhəngri ana bay ya ti agray təwi a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digəs eslina ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhada zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu ni dek təkəkioru eri, tamənjələñoru. 21 Eslini nañ nakəñ ànjəkni ka macahi zlam ana

tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti ni jeñgey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Àgravu ka ya ti kicəm nu nəbu ni jeñgeya ma na ni. »

22 Mis ni dek tàra ticia zlam ya ti àcahi ana tay na ti tədəm : « Àsəra zlapay a àsabay. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayəñ ba ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm : « Nañ hini ti wur ge Zəzef ni timey ? »

23 Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəngaraba mis àna haf a ni, həngaraba ahàr gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Micia ere ye ti kəgray a Kafarnahum na dek, ay ti graya akada nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” »

24 Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, bay mahəngaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayəñ gayəñani tawayay məgəskabu pakama gayəñ ya àhi ana tay ni do. 25 Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər àtəd ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dek. Ka sarta gani nani ti wál madakway day təbu dal-dal ka had Izireyel, 26 ay ti Melefit àsləroru Eli afa ga wal madakway bələñ gatayani ndo. Àsləroru nañ ti afa ga wal madakway ga kəsa Serepta ga had Sidon ni cilin. ‡ 27 Ke zemeni ge Elize bay mahəngaray pakama ge Melefit day ndam ambələk təbu dal-dal ka had Izireyel, ay ti maslaña bələñ gatayani Elize àhəngaraba nañ a ègi njəlatani ndo, si àhəngaraba ègi njəlatani ti Namañ zal ambələk ga had Siri ni cilin. § »

28 Mis ya ti a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu ni tàra ticia pakama gayəñ ya àhi ana tay na ti nday dek təzuma bəruv a dal-dal. 29 Eslini mis ni təcikaba, təgaraba nañ a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahàr ga

* 4:17 Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedekabu ; ga mənget mələñ ya tawayay ni si tēpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti tēbi. † 4:19 Izayi 61.1-2. ‡ 4:26 Məñjay 1 Bəbay 17.8-16. § 4:27 Məñjay 2 Bəbay 5.1-14.

həma ; nahkay təzoru naŋ gwar ka məzəgədal, tawayay təbikabiyu ahar ka hađ. ³⁰ Ay ti Yezu àhuriyu e kidiŋ gatay vu, àsləka zlam gayan a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a

(Mark 1.21-28)

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka hađ *Gelili. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday təbu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahàr bu naŋ àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àđəm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijiŋ leli a waw ? Nak dəgiya nəsəra kur a lala ; nak mis *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayan na ti àdi maslaŋa nani ana məlan e kidiŋ ge mis ni bu đek. Ay ti àsləkiaba day àgri arana ndo ferera. ³⁶ Mis ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təzlapaki e kidiŋ gatay bu, təđəm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njəda akada ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka hađ ni đek.

Yezu àhəŋgaraba ndam ga arməwər a kay

(Meciyə 8.14-17 ; Mark 1.29-34)

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu həya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti təhi : « Kam-kam, jənaki naŋ ti ! » ³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzlacaki kay kay ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwađ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay

arməwər gərgərani awər tay ni đek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəŋgaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a biliŋ àna biliŋ. ⁴¹ Naŋ àbu ahəŋgaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga məđəmana, adaba nday təsəra naŋ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka hađ Zəde

(Mark 1.35-39)

⁴² Ge miledə də məlan àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a huđ gili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay naŋ ; tàra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, təcafəŋa naŋ ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Ahàr àđəm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahan ni bilegeni kwa ; adaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini naŋ nakəŋ òru ka hađ ga ndam *Zəde, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni (Meciyə 4.18-22 ; Mark 1.16-20)

¹ A vad nahan Yezu naŋ àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal təhəđəkfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefit. ² Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cə ka dəŋ-dəŋ : ndam məgəs kilif təhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəŋa zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahan ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Həđəkfəŋa slalah ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhəđəkfəŋa ti Yezu ànjəhad digəs, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

⁴ Àra èndeveriŋa zlapay gayan na ti àhi ana Simu ahkado :

« Hədəkoru slalah ga yam ni kà məlan zileneni, ti kətəlumiyu zəva gekəli ni, kəgəsumaya kilif àna nañ a. »
⁵ Simu àra ècia pakama gayan na ti àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Gədəkani, mągra təwi a hundum, ere ye ti məgəs ni day àbi. Ay tamal nak kədəm fañ ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. »
⁶ Simu akaba ndam gayan ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgəsa kilif a kay dal-dal, gəzit amal kilif ni ètedkaba zəva gatay na. ⁷ Nahkay təgrikaboru ahar ana ndam məgəs kilif ndahan na ti a slalah ga yam nahan ni bu ni ti tàra təjənakı tay ga magəjahana a dala va. Tàra tınjia ti təgəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvü cecəeni, gəzit akal slalah ga yam ni takoru a huđ ga yam ni vu.

⁸ Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadı mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, hədəkfua, adaba nu bay magudar zlam. »
⁹ Àdəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni dek anğwaz àwəra tay a. Anğwaz àwər tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu təwi akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zeñ. Nday day anğwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Anğwaz àwər kur ba : kwa kani kigia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. »
¹¹ Eslini təsləkabiya a huđ ga yam ni ba. Tàra təsləkababiya ti təgəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərbu zlam gatay ni dek, tədəbay Yezu.

*Yezu ahəngaraba zal ambələk a
(Meciyə 8.1-4 ; Mark 1.40-45)*

¹² Ka ya ti Yezu nañ àbu a kəsa nahan bu ni ti zal nahan àra, ambələk èsekaba nañ a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadı mirdim, meleher ndiə ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nıgia mis njəlatana. »
¹³ Eslini Yezu nakəñ àzoru ahar, ènjifin, àhi ahkado : « Nawayay,

gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni anğaba, ègia mis njəlatana hıya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəngaba nahəma, kəhi ma gani ana maslanə ba. Ru kəngazli vu gayak ni ana bay *məngalabakabu mis akaba Melefit sawan ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya adəm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəngaba, kigia mis njəlatana. »
¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawan. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia ga məbi slimi ana ma gayan na ; tawayay ti məhəngaraba ndam gatay ya təbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahan ti Yezu nakəñ nañ àbu asləkafəña kə mis na, akoru a huđ gili vu ga mahəngalay Melefit.

*Yezu ahəngaraba zal dərə a
(Meciyə 9.1-8 ; Mark 2.1-12)*

¹⁷ A vad nahan Yezu nañ àbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyeñ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra, tənəhadfəñ kə gəvay. Təsləkabiya a kəsa ciə-cibeni ga had *Gelili akaba ga had *Zıde ni ba dek, təsləkabiya a Zerəzalem a daya. Njəda ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəngaraba mis àna nañ a. ¹⁸ Nañ àbu eslini ti mis ndahan tətəbiyu zal dərə nahan àki ka slalah. Tàra tınjia àna nañ a ti tədəbay divi ga məzikabiyu nañ ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkad nañ kə meleher gayan, ¹⁹ ay ti tənğət divi ga məzikabiyu nañ ndo adaba mis təsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti tətəbiyu zal dərə ni təcəliyu àna nañ ka *daləhar ga ahay ni, tədiaba zlam ya ti təpaə ahay àna nañ na bal. Tàra tədiaba ti təfiyu nañ mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar eslini àna ezewed e kiđin ge mis ni bu, kə meleher ga Yezu. ²⁰ Yezu nakəñ àra èpia ere ye ti təgray na ti àsəra təfəkia ahar a. Nahkay àhi ana zal dərə nakəñ : « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

²¹ Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyeñ ni tàra ticia

ma ga Yezu na ti tɔ̀jalay a ahàr gatay bu tɔ̀dɛm : « Way hini azay ahàr gayan akada nan Melefit ni way ? Way esliki mɛmbɛrfɛɲa zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! »²² Nday tɔ̀bu tɔ̀jalay ahàr nahkay ti Yezu àsɛra ere ye ti tɔ̀jalaki ahàr na àndava, mɛk àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ?²³ Zlɛzlada gani ti nɛhi : “Zlam magudarani gayak ni mɛmbɛrfukana,” tɛk day ti nɛhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ?²⁴ Ay nawayay ti kɛsɛrum, nu *Wur ge Mis ti nisliki mɛmbɛrfɛɲa zlam magudarani kè mis ka had a. » Mɛk àhi ana zal dɛra ni : « Nɛhuk nahɛma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. »²⁵ Eslini nan nakɛɲ ècikaba cɛkwad kè eri ge mis na dɛk hɛya, àzay slalah gayan ya àndɛhadki ni. Nan àbu akoru a magam ti azlɛboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dɛk ; tàzlɛbay Melefit. Tàgra anɔwaz a daya, tɔ̀dɛm : « Mipia ere ye ti mipi dɛy-dɛy ndo na kana. »

*Yezu azalay Levi
(Meciyɛ 9.9-13 ; Mark 2.13-17)*

²⁷ Yezu àhɛraya a ahay ni ba. Àra àhɛraya ti èpi zal nahan, nan bay *mɛhɛl hadam, tɛzalay nan Levi, nan àbu manjɛhadani digɛsa ka mɛlan mɛhɛl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dɛbabiyu nu. »²⁸ Nahkay Levi nakɛɲ ècikaba cɛkwad, àmbrɛɲ zlam gayan ni dɛk, àdɛboru nan.

²⁹ Kɛlan gani Levi àgray wumɛri gɛdɛkani afa gayan, èdii zlam mɛzumani dal-dal ana Yezu akaba ndam *madɛbay nan ni. Ndam mɛhɛl hadam akaba mis gatay ndahan tɔ̀bu tɔ̀zum zlam ka ahar bɛlan akaba tay daya. ³⁰ Ndam *Feriziyɛn akaba ndam gatay ya *tɛsɛra Wakita ge Melefit a ni tɛra tipia ndam madɛbay Yezu na tɔ̀bu tɔ̀zum zlam ni ti tɛlɛgi ana tay, tɛhi ana tay ahkado : « Kɛzumum zlam, kisum zlam ka ahar bɛlan akaba ndam mɛhɛl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? »

³¹ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday

tɔ̀bu njalan-njalan ni ti tɔ̀ru afa ga zal doktor do, si ndam ga armɛwɛr day kwa ti takoru afa gani. ³² Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na sawan. »

*Yezu adɛmki ma àki ka mɛgɛs ndɛra
(Meciyɛ 9.14-17 ; Mark 2.18-22)*

³³ Eslini ndam *Feriziyɛn ni tɛhi ana Yezu ahkado : « Ndam madɛbay Zɛn ni tɛgɛs *ndɛra akaba tahɛngalay Melefit kɛlavad. Ndam madɛbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam madɛbay kur ni nday tɔ̀bu tɔ̀zum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahɛmamam ? »³⁴ Ay Yezu àhɛngrifɛɲ ana tay, àdɛm : « Kislumki mɛcumfɛɲa zlɛbɛba ga bay maday wal na kà mɛzum zlam ka ya ti nday tɔ̀bu akaba bay maday wal na tata waw ? Kislumki do. ³⁵ Ay sarta nahan amara, atɛgɛskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atɛgɛs ndɛra. »

³⁶ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis egɛzleheya azana gayan mɛwena, aslamalay azana gayan midigweni àna nan ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayan mɛweni ni day àgɛdava, mɛk gayan ya ti àsaya ni day tɛrakaboru akaba midigweni ni do. ³⁷ Nahkay day mis abɛviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwɛsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadɛgaba, maslanja nani emizikiba ke kene-kene na daya. ³⁸ Àgravu nahkay do ; ahàr àdɛm tɛbɛviyu zum new-neweni e kene-kene mɛweni vu kwa. ³⁹ Tamal mis àsɛra àna misi zum mawɛsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adɛm ahkado : “Zum mawɛsani ni àcɛr àtama new-neweni na.” »

6

*Yezu nan bay ga vad mɛpɛsabana
(Meciyɛ 12.1-8 ; Mark 2.23-28)*

¹ A vad *məpəsabana nahan ba ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu taslakaba a vədan ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay nan ni təbu teheboru alkama ni, tahwal, tahəpəđoru bəza gani. ² Nday təbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahan təhi ana tay : « Bay Melefit adəm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekulam kəgrum ti kamam ? » ³ Yezu ara ecia ma gatay na ti əhi ana tay : « Kəjeŋgum ere ye ti Devit agray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayan ləwir əwəra tay a, ⁴ nahkay əhuriyu a ahay ge Melefit vu, azay *dipeŋ ya təkədi ana Melefit ni. Devit nakəŋ azum, mək əvi ana ndam gayan ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit adəm e Divi gayan ni bu, mis ndahan təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kəjeŋgum ma gani ndo waw ? » ⁵ Eslini Yezu əhi ana tay keti : « Bay ya ti adəm təgray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahan ya ahar mikəlfiŋana na
(Meciyu 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *məpəsabana nahan ba ti Yezu əhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavə Melefit vu. Ara əhuriya ti ənjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal nahan nan əvu ahar ga daf mikəlfiŋana. ⁷ Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təbu taməŋjaləŋ ana Yezu nakəŋ ; təhi ana ahər ahkado : « Kani vad məpəsabana ti akal ti ara ahəŋgaraba nan a waw ? » Tawayay ti təkəski nan ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu əsəra majalay ahər gatay na. Nahkay əhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ecikaba, nan jika. ⁹ Eslini Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Nihindifiŋa zlam kə kəli a day. Melefit adəm mam a wakita ya Məwiz əbəki ni bu mam ? Avia divi ana mis ga magray

zlam sulumana a vad məpəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? » ¹⁰ Aməŋjaləŋ kə mis ni dek bəlan əna bəlan, mək əhi ana zal ya ahar mikəlfiŋana ni : « Təbiyu ahar gayak ni. » Ara atəlikabiya ti ahar gayan ni əslamalava, egia sənduḅ-sənduḅana. ¹¹ Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni təzuma bəruv a dal-dal. Təzlapay e kidiŋ gatay bu əki ke ere ye ti tara təkri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayan a kru mahar cə
(Meciyu 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

¹² A vad nahan Yezu əcəloru a həma vu ga moru mahəŋgalay Melefit. Oru ənjəa ti əndəhadki hundum əki ka mahəŋgalay Melefit. ¹³ Məlan ara əsla ti nan nakəŋ əzalakabu ndam madəbay nan ni, mək adaba mis a kru mahar cə e kidiŋ gatay ba. Nday ya ti adaba tay a ni ti əzalay tay ndam *asak gayan. ¹⁴ Slimi gatay kru mahar cəni ni nday hi : Simu ədi slimi Piyer, wur ga məŋani Andre, Zek, Zeŋ, Filip, Bartelemi, ¹⁵ Meciyu, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu nan bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, ¹⁶ Zəd wur ge Zek, nahan ni ti ni Zədas Iskariyot nan ya egə bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, ahəŋgaraba ndam ga arməwər a
(Meciyu 4.23-25)

¹⁷ Yezu əndaya ahər a həma ni ba akaba ndam asak gayan na, ecik ka məlan tazl-tazlani. Eslini ti ndam madəbay nan təbu kay ; mis ndahan day təbu dal-dal, ndahan ticikbiyu ka had *Zəde akaba a Zeruzalem, ndahan ti ni ticikbiyu kə gəvay ga *dəluv gədakani ka had Tir akaba Sidon. ¹⁸ Mis nday nani tərəkia ka Yezu a ti ga məbi slimu ana ma gayan ya adəm ni, tawayay ti məhəŋgaraba tay a arməwər gatay ni ba daya. Nahkay Yezu ahəŋgaraba tay a, ahəŋgaraba

* 6:2 Məŋjay Mahərana 34.21.

nday ya ti seteni àniviyu ana tay na daya. ¹⁹ Mis dek tawayay ti tînjifiñ, adaba njêda àvu a vu gayañ bu ; ku way way do ya ènjifiña ni ti àngaba a arməwər gayañ ni ba. Nahkay Yezu àhəngaraba tay a dek.

*Məmərani akaba cicihi ge mis
(Meciy# 5.1-12)*

²⁰ Eslini Yezu àmənjaləñ ana ndam madəbay nañ ni, àdəm :

« Lekələm ndam talaga ni ti mərumvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gekəli.

²¹ Lekələm ya ləwir awər kəli nihi ni ti mərumvu, adaba akərəhum. Lekələm ya kitəwəm nihi ni ti mərumvu, adaba ekiyəm.

²² « Ka ya ti mis tipi kəli kəbum kəfumku ahər ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kəli, tawayay kəli va do, tindivi kəli akaba tədəmki ma magədavani àki ke kəli azuhva nani ni ti mərumvu. ²³ Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kəli nahəma, mərumvu dal-dal, həbum àna məmərani. Adaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a hud melefit bu. Sərunki ata bəñ gatayani day təgribya zlam gani nana ana ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

²⁴ « Ay lekələm ndam ge elimeni ni ti akəsım cicihi, adaba lekələm kəzumuma gəda gekəli a àndava.

²⁵ Lekələm ya mərəhani nihi ni ti akəsım cicihi, adaba ləwir aməwər kəli. Lekələm ya kiyəm nihi ni ti akəsım cicihi, adaba akandavum kuda, ekitəwəm.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tədəm lekələm mis sulumani ni ti akəsım cicihi, adaba ahaslani ata bəñ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti təsəkadi malfada ana mis, tədəm pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

*Wayum ndam ezir gekəli
(Meciy# 5.38-48 ; 7.12a)*

²⁷ « Ay nəhi ana kəli, lekələm ya kəbumu slimi ni : Wayum ndam ezir

gekəli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kəli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesl kəli nahəma, hindəm Melefit ti məgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kəli ti həngalumi Melefit ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwər bəlan gani ti kambatikabiyu tuwər nahan ni daya. Tamal mis əzafuka mugudi gayak a ti kəcafəña nañ ga mazafuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do èhindiluka zlam a ti vi. Tamal mis əzafuka zlam gayak a ti kəhindifiña ba. ³¹ Nahkay ere ye ti kawayum mis təgri ana kəli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kəli ni ciliñ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya təgri sulum ana kəli ni ciliñ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəngriyu ana kəli ni ciliñ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahan, ti təhəngriyu akada gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekələm ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəngriyu ana kəli do ni sawañ. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivu zlam ana kəli kay bilegeni. Nahkay ti ekigəm bəza ge Melefit. Adaba mam, nañ gani nañ agavəla driñ, nañ əbu agri sulum dal-dal ana ndam cuday, ana ndam ya təgri səsı do ni daya. ³⁶ Besəmı ana mis, grumi sulum ana tay akada ga Bəñ gekəli ya ebesey, agri sulum ana kəli ni. »

*Ngay mis ndahan təgudara zlam a ti
kədəmum ba
(Meciy# 7.1-5)*

³⁷ « Ngay mis ndahan təgudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal

kəgrum nahkay ti lekulam day ngay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədam do. Ngay təwəl mis ndahan ti kədamum ba. Nahkay təwəl kəli ti Melefit day amədam do bilegeni. Mbrənjumfəŋa zlam ya mis ndahan təgudari ana kəli ni kə tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahan. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kəli. Amazay daruma, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mərəhvù zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kəli a mbolu gekəli vu. Adaba mam, daruma ya ti lekulam kəgurumi zlam ana mis ndahan àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam àna naŋ ana kəli. »

³⁹ Kələŋ gani Yezu àhi ma ana tay keti àna ma *gozogul. Àdam : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kə zal wuluf nahan a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəeni atədagiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Maslaŋa ya acəhay zlam ni ti àtam bay ya ti acəhi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acəhay zlam ni àsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti àcaha zlam ya tədəfiki na dek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acəhi zlam ni.

⁴¹ « Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayəŋ ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayək gayəkana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk na. »

Təsərkaba mənğəhaf a ti àna bəza gani
(Meciyə 7.16-20 ; 12.33-35)

⁴³ Yezu àdam keti : « Mənğəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Mənğəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ⁴⁴ Nahkay

mis təsərkaba mənğəhaf àna bəza gatayana. Tədifəŋ ahər ana bəza ga *wəruv kə mənğəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ge enderendera kə mezlirgendə do. ⁴⁵ Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam mənğəhani sulumani ya àniviyu a məbəruf bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam mənğəhani magədavani gayəŋ ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsəbikia ka məbəruf a palam. »

Ahay gərgəri cə
(Meciyə 7.24-27)

⁴⁶ Yezu àdam keti : « Lekulam kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷ Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata way ? ⁴⁸ Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayəŋ lala ni. Wudəka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkədkibiyu asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri araŋa ndo. Adaba mam, maslaŋa nani àləma ahay gayəŋ na lala. ⁴⁹ Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis ya àləm ahay gayəŋ, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbədkaba həya. Ahay gani nani àmbədkaba besək-besək. »

7

Yezu ahəŋgaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(Meciyə 8.5-13)

¹ Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na dek ana mis a àndava nahəma, àsləka òru a Kafarnahum. ² Eslini ti zal nahan àbu, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayəŋ àbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay naŋ dal-dal. A vad nahan evidi ni àra èbesey do, awayay amət. ³ Bay məgur ndam slewja ni àra ècia ma ya tədəmki ka Yezu na ti àslərkibiyu gədəkani ga ndam *Zəde ndahan ti

təgri kam-kam, m̄ara m̄ahəŋgariaba evidi gayan na. ⁴ Nday nakəŋ t̄ara t̄injikia ka Yezu a ti t̄ahəŋgalay naŋ dal-dal, t̄əɖəm ahkado : « Àgəski k̄əgri ere ye ti èhindifuka ni kwa, ⁵ adaba awayay leli ndam Z̄ade ni ; àlami ahay geli ya mahəŋgalavù Melefit ni ana leli ti naŋ. »

⁶ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti t̄àsləka akaba tay a. T̄òru t̄injua a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslərki biyu z̄əbəba gayan ndahan ga məhiani : « Bay goro, k̄əgri biyu d̄aliya ana ah̄ar gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷ Nu nuani day n̄ərəkukoru ndo ni ti adaba n̄əhi ana ah̄ar goro nisli m̄ərəkukani do. D̄əmbiyu ma b̄əlan ciliŋ, nahkay ti bay m̄əgru t̄əwi ni aŋgaba. ⁸ Nu gani day t̄əbu t̄əgur nu, nu day n̄əbu n̄əgur ndam slewja goro. Tamal n̄əhi ana b̄əlan gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal n̄əhi ana nahan : “Ra !” ti ni, ara. Tamal n̄əhi ana bay m̄əgru t̄əwi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹ Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya t̄əhəŋgri biyu na ti àgria ejep a dal-dal. Naŋ nakəŋ àmbatki biyu ma ke mis dal-dalani ya tadəbay naŋ ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « N̄əhi ana k̄əli nahəma, d̄ay-d̄ay n̄ədi ah̄ar ana mis ya ti afəku ah̄ar akada naŋ hini ni ndo. Ku e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu day n̄ədi ah̄ar ndo. » ¹⁰ Nday ya t̄əslərki oru tay ka Yezu ni t̄ara t̄əsləkabiya nahəma, t̄ədi ah̄ar ana evidi ga bay ni aŋgaba lala.

Wur ga wal madakway nahan àm̄ata, Yezu ahəŋgaraba naŋ a

¹¹ Eslini Yezu òru a k̄əsa nahan vu t̄əzalay Nayiŋ. Naŋ àbu akoru ti ndam madəbay naŋ ni akaba mis dal-dal tadəboru naŋ. ¹² Ka ya ti ènjua ka ma ga k̄əsa na ti èpi t̄əbu t̄əzoru mis e evidi vu ka slalah h̄əya. Maslaŋa ya àm̄ət ni ti wur mendulik ga wal madakway. Məŋ ga wur ni naŋ àbu akoru ke mindiviŋ, mis a k̄əsa bu kay tadəboru naŋ. ¹³ Bay geli àra èpia naŋ a ti àsia cicihi a àsabay, àhi ahkado :

« Kitəwi ba. » ¹⁴ Eslini àhəɖakfəŋiyu k̄ə tay, ènjifiŋ k̄ə slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti t̄əzay kisim ni t̄icik, mək Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, n̄əhuk nahəma, p̄idekvu. » ¹⁵ Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èp̄idekvu, ànjəhad digəs, àdi ana m̄əzlapani. Eslini Yezu àhi ana m̄əŋ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶ Mis ye eslini ni t̄ara t̄ipia ti t̄əgra aŋgwaz a àsabay, nahkay t̄əzəbay Melefit, t̄əɖəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ḡəɖakani aŋgazlava e kidiŋ geli ba. » T̄əɖəm keti : « Melefit àra ga mahəŋgay ndam gayan a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Z̄ade ni d̄ək akaba mis ya k̄ə ḡəvay gatay ni d̄ək t̄icia ere ye ti Yezu aŋgray na.

Zəŋ bay məbaray mis ni àslərki oru mis ka Yezu (Meciya 11.2-19)

¹⁸ Ndam madəbay Zəŋ bay məbaray mis ni t̄ara t̄icia ma na ti t̄əhəŋgri ana Zəŋ, mək Zəŋ nakəŋ àzalay mis c̄ə e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu, ¹⁹ àslər oru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay ḡəɖakani ya amara ni t̄ək, day ti m̄əhətay maslaŋa nahan aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nakəŋ t̄ara t̄injikia ka Yezu a ti t̄əhi : « Zəŋ bay məbaray mis ni àslərki biyu leli afa gayak ti m̄əhuk : “Nak ti Bay ḡəɖakani ya amara ni t̄ək, day ti m̄əhətay maslaŋa nahan aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu ahəŋgaraba mis a kay ya t̄əbəsəy do na akaba mis kay ya seteni t̄əniviya ana tay na. Àhəlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² K̄əlan gani àhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zəŋ àslərki biyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « D̄əgum k̄əŋgahadumi ana Zəŋ ere ye ti k̄ip̄əm ni akaba ya k̄ic̄əm ni. Humi ndam wuluf t̄əbu tipi divi, ndam d̄əra t̄əsawad̄ay lala, ndam ambələk t̄igia mis njəlatana, ndam makwaya t̄ici slimi, mis m̄əmətani t̄əŋgaba ; ndam talaga day t̄icia Ma M̄əweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa

ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zeñ àslərki biyu tay ka Yezu ni tàra tàsləka ti Yezu àzlapaki ke Zeñ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a hud' gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kìpəmbiyu ti mavram ya aməf adaday ni tək ?

²⁵ Do ni ti kədəgum kìpəmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani akaba zlam gatay àbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey.

²⁶ Ay ti kədəgum kìpəmbiyu ti mam ? Kìpəmbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, nañ gani. Nəhi ana kəli nahəma, nañ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ²⁷ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gədakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləruru bay məslər goro nahañ kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.” *

« Maslaña ya ti Melefit àslərki biyu ni ti Zeñ. ²⁸ Nəhi ana kəli keti : Zeñ ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gədakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti nañ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama nañ a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni təgəskabá ma ge Zeñ na. Təsəra Melefit ti nañ jireni, nahkay nday gani tàwaya ti Zeñ *məbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgəskabu ere ya Melefit awayay avi ana tay ni ndo, nahkay tàwayay ti Zeñ məbaray tay ndo. »

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəñ tay kə way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahañ təhi ana ndahañ ni ahkado : “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəñ ndo ; mīdia limis ge kisim ana kəli a, day kītəwəm

ndo.” ³³ Nədəm nahkay ti adaba Zeñ bay məbaray mis ni àra. Àra ti àzum *dipeñ do, èsi zum do. Nahkay lekələm kədəmum seteni àniviyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekələm kədəmum nu zal hud', nəvi vu goro ana zum. Kədəmum nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahañ. ³⁵ Ay ti ndam ya təgəskabu məsər zlam ge Melefit ni dek təsəra Melefit àsəra zlam ededīñ a. »

Yezu nañ a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahañ slimi gayañ Simu àzalu Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu, tənjàki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala nahañ àbu a kəsa gani nani bu. Àra ècia ti Yezu nañ àvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti àrəkioru àna tersel a kolombu sulumani bu. † ³⁸ Àra àhuriya a ahay ni va ti ècik kələñ ga Yezu, kə gəvay ga asak gayañ, nañ àbu etəwi. Nañ àbu etəwi ti yam tuway gayañ ni àbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni àtəmadkia yam tuway na àna məhər ga ahər gayañ a ; kələñ gani àfəki ma ka asak ga Yezu, ‡ mək àbəki tersel ni ka asak ni. ³⁹ Zal Feriziyen ya àzalu Yezu afa gani ni àra èpia nahəma, àhi ana ahər : « Nañ hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit do. Tamal nañ bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti akal àsəra wal hini ya enjifīñ ni ti nañ wal hala. » ⁴⁰ Yezu àra àsəra ere ye ti nañ ajalay a ahər gayañ bu na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro àbu nawayay nəhuk. » Simu nakəñ àhi : « Dəm, məsi. » ⁴¹ Mək Yezu àhi : « Mis ndahañ cə tàkəla duwa afa ga zal nahañ a ; bələñ gani àkələy jik diñ diñ zlam, nañ nahañ ni ti ni jik kru kru zlam. ⁴² Nday cecəeni siŋgu

* 7:27 Malasi 3.1. † 7:37 Kolombu gani nani ti tàgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay. ‡ 7:38 Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsi.

àfəŋ kà tay ga məpəliani bi nahəma, bay ga duwa ni àhi ana tay cœeni : “Kəpəlum duwa goro ni va ba.” » Yezu àhi ana Simu nakəŋ keti : « E kidiŋ gatay cœeni ni bu ni ti way aməgri səsı kay ana bay ga duwa ni way ? » ⁴³ Eslini Simu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nətamahay maslaŋa ya ti təmbərfəŋ siŋgu kayani ni. » Yezu àhi : « Ma gayak ti jiri. »

⁴⁴ Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nàhəraya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbaru a asak àna yam tuway a mək àtəmadkua àna məhər ga ahər gayəŋ a. ⁴⁵ Nak kəgru sa àna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nàhəraya àmbrəŋ məfəku ma ka asak ndo. ⁴⁶ Nak kəgəskabu nu àna magraku amal ka ahər ndo. Ay ti wal ni àbəkua tersel ka asak a. § ⁴⁷ Nahkay nəhuk nahəma, àgrua səsı a kay, àwaya nu a kay, nani dek ti adafaki zlam magudarani gayəŋ kayani ni məmbərfəŋana. Ay ti maslaŋa ya ti zlam magudarani gayəŋ gəzıt mək təmbərfəŋa ni ti àwayay bay ya àmbərfəŋa ni kay do. » ⁴⁸ Mək Yezu àhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » ⁴⁹ Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni tàra ticia ma gayəŋ na ti təhi ana ahər : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəŋgu ambərfəŋa ni way ? » ⁵⁰ Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahər a palam. Sləka àna sulumani gayəŋ a. »

8

Wál ya tadəboru Yezu ni

¹ Yezu òru a kəsa gəfákani akaba a kəsa ci6-ci6eni vu, àchi zlam ana mis, àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay naŋ kru mahar cœeni ni tòru

akaba naŋ, ² wál ndahaŋ day tòru akaba naŋ. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahaŋ e kidiŋ gatay ba, ndahaŋ ti ni àhəŋgaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlaŋani Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magədala ni. Naŋ ti Yezu àgariaba seteni adəskəla. ³ Nahaŋ ni Zeni wal ga Səza ; Səza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahaŋ ni ti ni Səzeŋ akaba wál nday ndahaŋ kay. Ka gani nani wál nday nani təbu təjənaki ata Yezu akaba ndam gayəŋ kru mahar cœeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay məbəhad hilfi ga zlam (Meciyə 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

⁴ Eslini mis təsləkabiya a kəsa gərgərani ba dek, tərəkia ka Yezu a. Tàra təcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga məbəhad hilfi ga zlam. Naŋ àbu abəhadòru hilfi ga zlam ni ti 6al gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis təcalki, edidiŋ day təndaba. ⁶ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni, nahkay ka ya ti àfətaya nahəma, àhəraba adaba yam àhəci. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya, àbu adək nahəma, adak ni təŋgecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Ku ahər gani bəlaŋ tekedı bəza agray diŋ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, adəm : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mıcı lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam

(Meciyə 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni təhi ahkado : « Dəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? » ¹⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti Melefit àdəfikiaba zlam manğahani àki ka Məgur gayəŋ na ana kəli

§ 7:46 Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslaŋa gani ènjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahər. Ay zal Feriziyəŋ ni àgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

a, ti kêsarum. Ana mis ndahanj ti àdáfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliñ. Melefit àgray nahkay ti

“Ku tamal tamənjələñ ka zlam nəñgu ni, tìpi ba ;

ku tamal təbi slimi ana pakama nəñgu ni tìci ba.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na
(Meciy# 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

11 Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya təbəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. 12 Mis ndahanj təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti təfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal təfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəñgay tay. 13 Mis ndahanj day təbu, nday akada pələd ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruf vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni. Nahkay ti təfəki ahàr ke Melefit ga hayañani ciliñ. Ka ya ti tìcia zləzladana ti təmbərəñ, təfəki ahàr va do huya. 14 Mis ndahanj təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a hud ga adak vu ni : tìcia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay ku tamal təgəskabá nəñgu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba zlam ndahanj ya tigi eri ni. Zlam nday nani tengecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani təbu akada ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. 15 Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka had sulumani ni təzavu akaba mis ya məbəruf gatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani tìcia ma ge Melefit na ti àgəjazlki ahàr ka tay do. Nahkay takoru àna nañ kama kama, təmbərəñ do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama àki ke ceñgel
(Mark 4.21-25)

16 Yezu àhi ana tay keti : « Maslaña ya ti ebeftey ceñgel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka mələñ zañani sawañ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tìpi masladay ge ceñgel ni. 17 Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti mañgahani ni dek aməngazlavu, zlam ya ti madafani fañ do ni dek emicivu vay-vay daya. 18 Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicəm pakama ni. Adaba maslaña ya ti zlam gayañ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaña ya ti zlam gayañ àbi nahəma, ku zlam gəziteni ya ti àdəm àngəta ni day atəzafəña. »

Məñ ga Yezu akaba bəza ga məñ ga Yezu
(Meciy# 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

19 Eslini ata məñ ga Yezu akaba bəza ga məñ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Təra tinjia ti tislaki mərəkiani disl koksah adaba mis təvu ka mələñ gani nani dal-dal. 20 Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » 21 Yezu nakəñ àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefit, mək tagray təwi àna nañ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

22 A vad nahanj Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay nañ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəñ təsləka. 23 Nday təbu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va dəñ. Ka ya ti nañ àvu e dəwir bu ni ti aməd gədəkani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjabasliy a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak, nahkay gəzit akal tizi kədəp. 24 Eslini ndam madəbay nañ ni təhədakfəñiyu, təpidək nañ, təhi : « Gədəkani, gədəkani, məbu miji timey ! » Yezu nakəñ àra èpidəkva ti àzlacaki ka aməd ni akaba ka yam ya

* 8:10 Izayi 6.9.

ti acëloru agavëla ni bëra. Àra azlaca nahkay ti amëd ni àmbrëñ makëzlani, yam ni day àmbrëñ madëbani, yam ni ègia degika. ²⁵ Yam ni àra ègia degika ti Yezu àhi ana ndam madëbay nañ ni ahkado : « Këfumu ahàr do ni ti ahëmamam ? » Ndam madëbay nañ ni aṅgwaz àwëra tay a dal-dal, adaba ere ye ti tìpi ni àgria ejep ana tay a àsabay. Tëzlapay e kidiñ gatay bu, tädëm ahkado : « Nañ hini ti way ? Amëd akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a (Meciyu 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

²⁶ Nday nakëñ tinjiyu ke ledi ga dëluy ni. Ledi nani ka had Zerasa, ndeva ndeva akaba had *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahan àbu ga kësà nani ; seteni tèniviyyu a ahàr vu, àpësa àbakabu zlam ndo, àndëhad a ahay bu ndo daya. Mëlan gayan ti e kidiñ ge mindiviñ bu. Àra èpia Yezu nañ àbu ahëraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrëkia. Àra ènjikia ti àbëhadì mirdim, àdëd kè meleher gayan. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit nañ agavëla drin ti kadëbafua mam ? Nëgruk kam-kam, këgru daliya ba ti. » ²⁹ Àdëm nahkay ti adaba Yezu àhi ana seteni ni : « Hëraya a maslanja hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray nañ sak kay. Ka ya ti nañ àbu agray nañ ni ti mis tëwëla àna jejirbi a, tëbiviya sisel a asak va akaba tëjëga nañ a. Akaba nani dek ètiri ndo, èhëbka zlam ya tëwël nañ àna nañ na, mëk seteni ni àzoru nañ a hud gili vu. ³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Këgru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdëm nahkay ti adaba seteni tèniviyyu kay. ³¹ Eslini seteni nday nani tëbu tëgri kam-kam ana Yezu, tëhi : « Këgaroru leli e *evid gëdäkani vu ba ti.† »

³² Mëdrës tëbu kay tëzum zlam ka ahar bëlan a hëma bu. Nahkay seteni ni tëhi ana Yezu : « Kam-kam, mëhuriviyyu ana mëdrës tegani ti. » Mëk Yezu nakëñ àvi divi gani ana tay. ³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni tëslëkiaba ana zal nakëñ a, tëcëlivu a ahàr vu ana mëdrës ni. Nahkay mëdrës ni dek tëndaya ahàr a kirim-kirim, tëra tëdëguyu a dëluy ni vu cizliv cizliv, mëk yam ni àbazla tay a. ³⁴ Ndam mëjëgay mëdrës ni tëra tìpia ere ye ti àgravu na ti tëdëgiki ana hwa tidizl, tëngëhadìoru ma gani ana ndam ya a kësà bu ni akaba nday ya ti e gili ni. ³⁵ Mis tëra tìcia ma na ti tëhëraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tërëkia ka Yezu a. Tëra tìnja ti tìpi zal ya ti seteni tëslëkiaba ni, àngaba ègia sulumana, nañ manjëhadani digësa kà gëvay ga asak ga Yezu, mëbakabu azana gayan ka vu. Tëra tìpia nañ a ti aṅgwaz àdëgakia ka tay a dal-dal. ³⁶ Eslini mis tëbu, tìpia ga Yezu ya àhëngaraba zal ya seteni tèniviyyu na, tëngëhadì ma gani ana mis ya tëra ni. ³⁷ Ndam ga had Zerasa dek tëra tìcia ma gani nana ti tëhi ana Yezu mëslëka ka had gatay a, adaba aṅgwaz àdëgakia ka tay a àsabay. Nahkay Yezu àhuriyyu a slalah ga yam ni vu, awayay aslëka. ³⁸ Eslini zal ya ti seteni tëslëkiaba ni àhi ahkado : « Nadëboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Slëka, ³⁹ ṅgoru a magam gayak, këru këngëhadì ere ye ti Melefit àgruk ni dek ana mis. » Nahkay zal nakëñ àslëka, òru àngëhadì ere ye ti Yezu àgri ni dek ana ndam ga kësà ni dek.

Yezu ahëngaraba wal nahan akaba wur dahalay a (Meciyu 9.18-26 ; Mark 5.21-43)

⁴⁰ Yezu àṅgoru gwar ke ledi ga dëluy ni akaba ndam madëbay nañ ni. Tëru tìnja ti mis dal-dal tëgëskabà Yezu àna mëmërana, adaba nday dek tëbu tëjëgay nañ. ⁴¹ Eslini zal nahan nañ àbu, slimi gayan Zayros, nañ

† 8:31 Evid gëdäkani ti mëlan ya tädëm a hud ga had vu ni. Melefit amëbiyyu seteni dek e evid gani vu hayan, këlan gani ka mandav ga mëlan ti amatraëkivu tay ga këngayani.

gəđakani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhadī mirdim grik meleher ndi6 ana had kà asak ga Yezu. Àhəŋgalay naŋ, àhi mōru a magam afa gani, ⁴² adaba wur gayaŋ awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayaŋ agray kru mahar cə. Zal nani ti wur gayaŋ nahaŋ àbi.

Yezu naŋ àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni tèvelinǵia ahàr a, məsufani tekeđi àsuf koksah. ⁴³ Eslini wal nahaŋ àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cə. [Ègwejelekaba zlam gayaŋ a dek afa ga ndam məsər haf a ay ti] maslaŋa bəlaŋ èsliki mahəŋgaraba naŋ a ndo. ⁴⁴ Nahkay wal ni àhədakfəŋbiyu kà Yezu gwar kələŋ, ènjifiŋ kà ma ga azana gayaŋ. Àra ènjifiŋa ti mimiz ya asləkafəŋa ni àmbrəŋ naŋ, wal ni àŋgaba hūya. ⁴⁵ Eslini Yezu àđəm : « Way ènjifu way? » Ku way way do àđəm : « Nu do, » mək Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəđakani, mis ni damkulkul timey! » ⁴⁶ Yezu àđəm : « Aha ! Mis ènjifua, adaba nəsəra njəda goro àhəŋgaraba maslaŋa. » ⁴⁷ Wal ni àra àsərkià àbu koksah nahəma, àrəkia ka Yezu a àna məgəgərani sla6 sla6, àbəhadī mirdim meleher ndi6 ana had, àŋgəhadaya ere ye ti àzəkiyu naŋ ti mīnjifiŋ kà azana ga Yezu ni kè meleher ge mis na dek. Àŋgəhadaya gayaŋ ya àŋgaba hūya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa nahaŋ ènjia. Maslaŋa gani nani àsləkabiya afa ga gəđakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kìwisiri ahàr ana məsi va ba. » ⁵⁰ Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ, Melefit amahəŋgaraba naŋ a. » ⁵¹ Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjəa ti àcafəŋa mis a dek

ga məhuriyani a ahay vu akaba naŋ a. Àvi divi ana ata Piyer, Zeŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata məŋ ga wur ni ga məhuriyani akaba naŋ ciliŋ. ⁵² Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray delələ, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìtəwəm ba. Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » ⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ, adaba təsəra wur na àməta àndava. ⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay naŋ, àhi : « Wur goro ni, pidekvu. » ⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ècik cəkwađ hūya. Eslini Yezu àhi ana tay tēvi zlam məzumani. ⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata məŋ ga wur na àsabay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayaŋ kru mahar cəeni ni
(Meciyu 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

¹ A vad nahaŋ Yezu àzalakabu ndam gayaŋ kru mahar cəeni ni, àvi njəda ana tay ga misliki mag-ariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. ² Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. ³ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku siŋgu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya. ⁴ Ay tamal maslaŋa àhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ⁵ Ka mələŋ ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had kà asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

* 9:5 Mətukkaba had ga kəsa kà asak a ti adafaki təmbərba ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

⁶ Nday nakəŋ təhəlvu, təsləka təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gərgərani bu dek; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka mələŋ ya ti tōru na dek.

Pakama ya tədəmki ka Yezu ni ahəli ahər ana bay Erot

(Meciyə 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

⁷ Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tədəmki ka Yezu na dek ti ahəlia ahər a, adaba mis ndahan tədəm Yezu ti naŋ Zeŋ bay məbaray mis ni, àŋgaba e kisim ba. ⁸ Mis ndahan ti ni tədəm Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àŋgazlavu. Mis ndahan keti tədəm naŋ bilin ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdəm ahkado : « Nèkelkia ahər ke Zeŋ a, ay ti maslaŋa ya ti nici təzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mīpi Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dabu zlam

(Meciyə 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Zeŋ 6.1-14)

¹⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka mələŋ ya Yezu àsləroru tay na. Tàra təsləkabiya ti tənŋəhadıaba ere ye ti taŋrabiyu na dek. Eslini Yezu nakəŋ àhəl tay ka ahər gatay cilin, tōru gwar a kəsa nahan vu ; slimi ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni tàra ticia Yezu àdoru a Beceyda ti tādəboru naŋ a asak vu. Tàra tinjikia ka Yezu a ti Yezu nakəŋ àgəskabu tay, àzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam ya tēbesey do na daya.

¹² Fat àra àndəhadıa ahər a zla nahəma, ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni təhədəkfəŋiyu, təhi ahkado : « Hi ana mis ni dek təsləka, tōru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tōru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tādəboru zlam məzumani akaba mələŋ mandəhadani, adaba ahalay ti leli a huđ gili bu. » ¹³ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « *Dipeŋ àfəŋ kè leli zlam tàkivu

kilif cə cilin. Kawayay ti mōru məsukumibiyu zlam məzumani ana mis dekeni hini aw ? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Humi ana mis ni ti tənŋəhadıa njəluluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam madəbay naŋ ni taŋray ere ye ti naŋ àhi ana tay ni. Nahkay mis ni tənŋəhadkabu njəluluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipen zlamani tàkivu kilif cəeni ni, àmənŋoru e melefit vu, àgri səsı ana Melefit àki ka zlam məzumani nday nani. Àra àgria səsı a ti èsekaba, àbi ana ndam madəbay naŋ ni ti tıdi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələŋ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvù hətək kru mahar cə àna naŋ.

Piyer adəm Yezu naŋ Krist Bay gədəkani ya amara ni

(Meciyə 16.13-19 ; Mark 8.27-29)

¹⁸ A vad nahan Yezu naŋ àbu cak, ahəŋgalay Melefit. Ndam madəbay naŋ ni day təbu eslini. Yezu èhindifinja ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis dal-dalani ya tadəbay nu ni ti tədəm nu ti nu way ? » ¹⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Mis ndahan tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahan tədəm nak Eli, mis ndahan ti ni tədəm nak bilin ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. » ²⁰ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay keti : « Lekələm ti kədəmum nu ti nu way ? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit àslərbıyu ni. »

Yezu adəm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Meciyə 16.20-28 ; Mark 8.30-9.1)

²¹ Yezu àra ècia ma ge Piyer na ti àhi ma ana tay àna ləgay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. » ²² Àhi ana tay keti : « Ahər àdəm nu *Wur ge Mis ti nəcakay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit

ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a hud ga vad mahkərani bu anangaba e kisim ba. »

²³ Eslini àhi ana tay dek ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm mêmbrənj ere ye ti awayay ni, ku tamal tægri daliya kəlavad, *tadarfənj nanj kà təndal nəngu ni mišesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mągray nahkay. ²⁴ Maslanja ya ti àdəm ajəgur sifa gayan, awayay àmət ba ni ti emiijn. Maslanja ya ti emiijn sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ²⁵ Tamal mis anğəta elimeni ga duniya na dek mək èijnə ahàr gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? ²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara àna njəda goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayan *njəlatani na. Tamal maslanja anğwaz awər nanj, adəm nanj mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anədəm nanj mis goro do. » ²⁷ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, e kidin ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay nanj ni

(Meciyə 17.1-8 ; Mark 9.2-8)

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayan ya àdəm ni zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zen, təcəloru a həma vu ga mahəngalay Melefit. ²⁹ Ka ya ti nanj àbu ahəngalay Melefit nahəma, eri gayan ni àmbatvu nahan, azana ka vu gayan day tigia bəd-bəd talla, ahəlaba eri a vərut. ³⁰ Eslini həya mis ndahan cə təbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday təbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zeruzalem ge mendeveerinj təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday təbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dəwir àza tay a. Tàra tēpidėkva ti tēpi masladani ga Yezu akaba mis cəeni micikeni

akaba nanj ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli təbu tasləkafənja kà Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gədakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlanj gayak, bəlanj ge Məwiz, bəlanj ti ni ge Eli. » Àdəm nahkay ti adaba àsər ere ye ti àdəm ni do. ³⁴ Piyer nanj àbu azlapay nahkay ti məgudunğudunğ ahərkiaya ka tay a, anğah tay. Ka ya ti məgudunğudunğ ni ahərkiaya ka tay a ni ti ndam *madəbay Yezu mahkərani ni anğwaz àdəgakia ka tay a. ³⁵ Dəngu ga maslanja ahənday a məgudunğudunğ ni bu, àdəm : « Nanj hini ti wur goro, nədaba nanj ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəngu ni àra ahənday va do ni ti tēpi Yezu nanj bəlanj ka ahàr gayan. Ka gani nani nahəma, ndam madəbay Yezu mahkərani ni tənəhadə àna ma gana te-te a, təhi ana maslanja ndo.

Yezu agariaba seteni ana wur nahə a

(Meciyə 17.14-18 ; Mark 9.14-27)

³⁷ Hajənj gani Yezu akaba ndam madəbay nanj mahkərani ni təndaya ahàr a həma ni ba. Tàra təhəraya ti mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. ³⁸ E kidin ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahan nanj àvu, àzlah, àdəm : « Məsi, kam-kam nahəngalay kur, mənjukı ka wur goro ni ti adaba wur goro nahan àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agəs nanj, azlah həya, adadəy nanj kay kay, guzləbuc krup-krup a ma bu. Agəsa nanj a ti agri daliya dal-dal, àmbrənj nanj weceweci do. ⁴⁰ Nəhəngala ndam madəbay kur na ti tągariaba, ay ti tisliki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad akaba kəli kanğaya waw ? Nu enəbesi ana kəli kanğaya waw ? » Mək àhi ana bənj ga wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni nanj àbu arəkia ka Yezu a ti seteni ni àdi nanj ana məlanj, adadəy nanj kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, àgariaba ana wur na, mək àvi wur ni ana bənjani ni. ⁴³ Mis ye eslini

ni tàra tìpia ti njéda ge Melefit àgria ejep ana tay a dal-dal, adaba njéda gani nani àtama zlam ndahan a dék.

Yezu adámki ma ka daliya ya atágrini
(Meciy# 17.22-23 ; Mark 9.30-32)

Ere ye ti àgray ni dék àra àgria ejep ana mis na dék, nday tǎbu tǎzlapaki kekileña ti Yezu àhi ana ndam madǎbay nan ni : ⁴⁴ « Nawayay nǎziaba azay slimi ana kǎli a, cam lala, àgǎjazlki ahàr ke kǎli ba. Atǎdǎfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara tǎgǎs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya àdǎm ni ti ndam madǎbay nan ni tǎciaba ndo. Hud ga ma gani nani ti manǎghkiani ka tay, ti tǎciaba ba. Ay anǎgwaz àgrafǎña tay ge mihindifǎna ma na.

Gǎdǎkani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

(Meciy# 18.1-5 ; Mark 9.33-37)

⁴⁶ A vad nahan ndam *madǎbay Yezu ni tǎbu tagray gejewi. Tǎdǎm ahkado : « E kidǎñ geli bu ni ti way gǎdǎkani àtam mis ndahan ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsǎra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gǎziteni, àfǎkad kǎ gǎvay gayan, ⁴⁸ mǎk àhi ana tay : « Tamal ti maslanǎ àgǎskabá wur hina azuhva nu a nahǎma, àgǎskabá nu a daya. Tamal ti maslanǎ àgǎskabá nu a nahǎma, àgǎskabá Bay ya ti àslǎrbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti nan gǎziteni e kidǎñ gekǎli bu dék, èsli mis ndahan ni do ni ti nan nani gǎdǎkani sawan. »

Maslanǎ ya ti àcafǎña kǎli kǎ zlam a do ni ti agriki tǎwi ana kǎli
(Mark 9.38-40)

⁴⁹ Eslini Zeñ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gǎdǎkani, mǎpia maslanǎ nahan a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mǎdǎm macafǎña nan a, adaba nan mis geli do. » ⁵⁰ Ay ti Yezu àdǎm : « Kǎcumfǎña nan a ba, adaba maslanǎ ya ti àwayay magudar tǎwi gekǎli do nahǎma, agriki tǎwi ana kǎli. »

† 9:58 Mbiki ti mis ndahan tǎdǎm « mbiti. »

Yezu nan àbu akoru a Zerǎzalem, ndam Samari tǎgǎskabu nan do

⁵¹ Sarta ga Yezu ènjia ga morona e melefit vu wudǎk nahǎma, àzay divi ga moroni a Zerǎzalem, àdǎm ere ye ti acafǎña nan ga morona ni ti àbi. ⁵² Nahkay àslǎroru mis kama gayan gwar ka had Samari. Nday tǎbu ka ahàr divi ti tǎhuriyu a kǎsa nahan vu ga maslamalikabu mǎlan. ⁵³ Ay ndam ga kǎsa nani tǎwayay mǎgǎskabu nan do, adaba tǎcia nan àbu akoru a Zerǎzalem palam. ⁵⁴ Ndam madǎbay nan ata Zek, Zeñ tǎra tǎcia pakama nana ti tǎhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti mǎhi ana aku ti mǎdaya e melefit ba, mǎzumaba tay a waw ? »

⁵⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àlǎgi ana tay. ⁵⁶ Mǎk tǎzay divi ga moroni a kǎsa nahan vu.

Ndam ya ti tawayay madǎbay Yezu ni

(Meciy# 8.19-22)

⁵⁷ Yezu akaba ndam madǎbay nan ni tǎbu takoru e divi bu nahǎma, zal nahan àrǎkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka mǎlan ya akoru ni dék ti anadǎboru kur. » ⁵⁸ Yezu àhǎngrifǎñ, àhi ahkado : « Mbiki † tǎbu àna evid gatay, edǎdǎñ day tǎbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nǎbi àna mǎlan mandǎhadani bi. »

⁵⁹ Yezu àhi ana maslanǎ nahan : « Dǎbabiyu nu. » Maslanǎ nani àhǎngrifǎñ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ⁶⁰ Eslini Yezu àhi : « Ndam ya tǎwayay madǎbay nu do ni ti nday akadǎ kisim. Nahkay mbrǎñ tay ti tǎli vu gatay. Nak ti ru kǎhi ma ga *Mǎgur ge Melefit ana mis sawan. »

⁶¹ Maslanǎ nahan keti àhi ana Yezu : « Nadǎbay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nǎgria sa ana ndam ga hud ahay goro a day. » ⁶² Yezu àdǎm : « Maslanǎ ya ti awayay agray tǎwi ga Mǎgur ge Melefit mǎk ajalaki ahàr ka zlam ndahan ni ti nan akadǎ bay ya ti atǎhad vǎdan àna sla mǎk amǎnǎjoru

kələŋ ni. Maslaŋa nani ti àgray tawi ga Məgur ge Melefit koksah. »

10

Yezu aslər mis kru kru adəskəla mahar cə

¹ Bay geli àday mis ndahaŋ kru kru adəskəla mahar cə, * awayay asləroru tay cə cə ti tōru enji gayan a kəsa vu ka məlaŋ ya naŋ amoru ni dek. ² Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayan ni bu. ³ Dəgum. Nihiti ti nəsləroru kəli e kidiŋ ge mis vu akada ga bəza təmbək e kidiŋ ga kəra gili bu ni. ⁴ Kəhəlum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kicikəm e divi bu ga məgri sa ana mis ba daya. ⁵ Wudaka kəhurumiyu a ahay vu afa ge mis lu nahəma, dəmum : “Melefit məgri sulum gayan ana hud ahay hini.” ⁶ Tamal mis sulumani àvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Melefit ya kədəmum ni anjəhadki. Tamal mis sulumani àvu bi nahəma, sulum ge Melefit ya kədəmum ni aŋəkia ke kəli a. ⁷ Ka ya ti kəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina həya. Kəmbatam ahay nahaŋ ba. Zlam məzumani akaba zlam miseni ya ti təvi ana kəli dek ni ti zumum, səm : adaba bay magray tawi ti agəski təvi endif gayan. ⁸ Ka ya ti kənjumiya a kəsa va mək təgəskabá kəli a nahəma, zumum zlam ya təvi ana kəli ni, ⁹ həŋgarumaba ndam gatay ya tēbesey do na, humi ana ndam ga kəsa gani : “*Məgur ge Melefit ənjikia ke kəli a.” ¹⁰ Ay tamal ti kənjumiya a kəsa va mək təgəskabu kəli do nahəma, cikəma a dalaka ba. Humi ana tay : ¹¹ “Ku had ga kəsa gekəli nəŋgu ni məslədikaba ana kəli ka asak geli a.† Nahkay ti kəsərum Melefit day àmbrəŋa kəli a.

* **10:1** A wakita ndahaŋ bu tədəm mis kru kru adəskəla. † **10:11** Məslədikaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do. ‡ **10:13** Məbakabu buhu akaba manjəhadani e viti bu ni ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

Ku tamal nahkay nəŋgu ni, sərūmki Məgur ge Melefit ti ənjia.” » ¹² Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom nəŋgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kə tay a ni ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Ndam ga kəsa ya təfəki ahər ka Yezu do ni atasay cicihi

(Meciyə 11.20-24)

¹³ Yezu àdəm keti : « Akəsüm cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəsüm cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis tipi dayday ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidoŋ nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal təmbatkaba majalay ahər gatay a, təbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tənjəhadə e viti ba. † ¹⁴ Ay ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kə ndam Tir akaba ndam Sidoŋ a ni ti ŋgulum emisli gekəli ni do. ¹⁵ Lekələm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahər akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka məlaŋ ge *kisim sawaŋ. » ¹⁶ Àhi ana ndam mədəbay naŋ ni : « Maslaŋa ya ti əciikia ma ana kəli a nahəma, əcəkia ma ana nu a daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu kəli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti əslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni təsləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeđi ticiikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. » ¹⁸ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado :

« Nu nìpia *Seteni a ka ya ti àdèbiyu e mefeit bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cùm day : nàvia njəda ana kuli ga masawadəkiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nàvia njəda ana kuli a àtama njəda ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay arəna àbi amagrakivu ke kuli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nàvia njəda nana dek ana kuli a, seteni ticiikia slimi ana kuli a nəngu ni, kəmərumbu azuhva nani ba. Mərumbu ti adaba Mefeit àbəkia slimi gekuli ka wakita gayan e mefeit ba ni sawan. »

*Yezu azləbay Mefeit
(Meciy 11.25-27 ; 13.16-17)*

²¹ Ka sarta gani nani Yezu nan əbu amərumbu dal-dal àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlan ya e mefeit bu akaba məlan ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəngahkia zlam nday nana ka ndam məsar zlam akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci6-ci6eni na sawan. Iy Bəba goro ni, kəgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna nan a palam. »

²² Adəm keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslan ya əsar Wur ge Mefeit nan way ni ti maslan gani àbi ; si Bəjani cilin. Yaw maslan ya əsar Bəj goro nan way ni ti maslan gani àbi, si nu Wur gayan akaba ndam ya ti nu Wur gayan ni nawayay nədəfiki nan ana tay ni cilin. »

²³ Eslini Yezu nakəŋ əmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nan ni, àhi ma ana tay, nday ka ahər gatay cilin. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekulum ti mərumbu, adaba kəbum kipum zlam hini àna eri gekuli ! ²⁴ Nəhi ana kuli : Ndam mahəŋgaray *pakama ge Mefeit akaba bəbay kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipum na, ay ti tipi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicum na, ay ti tici ndo. »

Zal Samari sulumani

§ 10:27 Mimbiki 6.5 ; Levi 19.18.

²⁵ Eslini zal nahan əbu, nan bay *məsar Wakita ge Mefeit, awayay ahəfəŋa eyə kà Yezu a. Nahkay əcikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məwiz àbəkia mam e *Divi ge Mefeit bu mam ? Kici mam a huđ gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Mefeit gayak àna huđ bəlan, àna sifa gayak dek, àna njəda gayak dek akaba àna majalay ahər gayak dek. Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni.” § » ²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kəhəŋgarfəŋa kigena. Tamal kəgray nahkay ti sifa gayak amandav day-day do. »

²⁹ Eslini bay məsar Wakita ge Mefeit ni awayay ti Yezu àgəski nan ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nəbu akaba tay ni ti ndamam ? » ³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahan əsləka a Zerəzalem a, nan əbu akoru a Zeriko. Ka ahər divi nahəma, ndam abra təhərkiaya, təhəfəŋa zlam a dek, təzləbkivu nan, təmbərbu nan bəlah àniviyu a məbərurv hi6ek hi6ek cilin. ³¹ Zal nahan ti ni nan əbu akoru àna divi gani nani ka məsar gayan do. Nan nani ti bay *maŋgalabakabu mis akaba Mefeit. Àra epia zal nana bəlah ti əsivù ŋgə, əsləka zlam gayan a. ³² Zal nahan day àra gwar eslina, nan ge dini ge *Levi. Àra enjia, epia zal nana bəlah ti əsivù ŋgə daya, əsləka zlam gayan a. ³³ Ay ti zal nahan nan əbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Nan zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra enjia ka məlan nana ti àdi ahər ana zal nakəŋ nan bəlah. Àra epia nan a ti əsia cicihi a dal-dal. ³⁴ Nahkay nan nakəŋ àhəfəŋkiyiyu, əzaya amal akaba zum a, àbiki ka əmbələk ni mək əwəliki àna azana. Kəlan gani əzəkiyu nan ka azoŋgu gayan ni, əzoru nan a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvù ni vu, àfi

ahàr eslini. ³⁵ Hajəŋ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəŋ a, àhi ahkado : “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kijiŋkiva siŋgu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana bay məsər Wakita ge Melefit ni ahkado : « Kihindifua ma, kədəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidiŋ ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way naŋ àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləb ni way ? » ³⁷ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya naŋ àbu akaba naŋ ni ti bay ya ti àjənaki naŋ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagraj akada gayəŋ ni. »

Ata Marta nday ata Mari

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu. Eslini wal nahaŋ slimi gani Marta àzalu Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəŋ òru àhuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga mənəni walani àbu, slimi gani Mari. Yezu naŋ àbu azlapay ti Mari nakəŋ naŋ àbu manjəhadani digəsa a ga had kə gəvay ga asak gayəŋ, abi slimi ana ma gayəŋ ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga huđ ahay gərgəri kay təbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla nahəma naŋ nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw ? Hi ma ti məjənaki nu zla aw ! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyəkaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlaŋ ciliŋ. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazafəŋa do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciya 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad nahaŋ Yezu ahəŋgalay Melefit ka məlaŋ nahaŋ. Àra èndeveriŋa ti biliŋ e kidiŋ ga ndam madəbay

naŋ ni bu àhi : « Bay geli, Zəŋ àcahia mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana leli ti. » ² Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti dəmum :

“Baba, mis dek təgəskabu nak njələta ti ;

kàra kəzum bay gayak e kidiŋ geli bu ti.

³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kəlavad ti.

⁴ Mbərfəŋa zlam magudarani geli ni kə leli a,

akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudari ana leli ni dek kə tay a ni ti.

Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.” »

⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslaŋa e kidiŋ gekəli bu naŋ àbu àna zləba gayəŋ, akoru afa ga zləba gayəŋ ni a huđ ya vad, ahi ahkado : “Zləba goro ni, kəlu *dipeŋ mahkər ti ⁶ adəba zləba goro nahaŋ àsləkabiya e mirkwi a àdua ahàr a, ay ti zlam àfu ga məviani bi.” ⁷ Bi zləba gayəŋ ni ahəŋgrifəŋbiyu, àhibiyu : “Kiviyu ahàr ba ! Nəzləkva mahay a àndava, mändəhada akaba bəza. Nisliki micikabana ga mədukaya zlam a do.” ⁸ Ay nəhi ana kəli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindiliŋ ni dek. Ecikaba avi ti adəba naŋ zləba gayəŋ ciliŋ do, avi ti adəba àmbərəŋ mihindiliŋeni ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kəli : Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefit aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəŋgətum. Zalum Melefit. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiba mahay ana kəli a. ¹⁰ Adəba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəŋana, èhindiləka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavaŋ sawəŋ aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindilək eysli ti kəvi andra məbal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar

zlam nənğu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekuli a. Ay ti Bəŋ gekuli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayan ahəmamam? Naŋ ti tamal maslaŋa èhindiliŋa Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi edediŋ. »

*Yezu ata Seteni tənjuhədkabu do
(Meciyu 12.22-30 ; Mark 3.22-27)*

¹⁴ A vad nahan Yezu àgariaba seteni ana zal nahan a. Seteni nani acafəŋa maslaŋa nana ga mazlapana. Seteni ni àra àsləkiaba nahəma, zal nakəŋ àzlapay həya. Mis dal-dalani ye eslini ni təgra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahan e kidiŋ gatay nani bu tədəm : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahan ti ni tawayay təhəlfəŋa eyu a ti mägudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti mäsər ere ye ti kagray ni ti kagray àna njəda ge Melefit. »

¹⁷ Ay ti Yezu àsəra majalay ahər gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takədvu e kidiŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahər. Nahkay ahay ga ndam ga had gani nani atəmbəd ; ndahan atəmbədkiyu ka ndahan. ¹⁸ Lekuləm kədəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njəda ge Belzebəl a ; tamal nahkay ti njəda ge *Seteni èdeva ; ègia nahkay ti aŋgoru kama ti ahəmamam ? ¹⁹ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəda ge Belzebəl a ti ndam gekuli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekuli gekuleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədəmum ni ti ma ga malfada. ²⁰ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ge Melefit sawan. Goro ya nagrai nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kulı a àndava. »

²¹ Yezu adəm keti : « Tamal ti mis njəda-njədani naŋ àbu àna zlam ahar gayan, ajəgay ahay gayan ti, təhəlfəŋa zlam gayan a koksah. ²² Ay tamal

maslaŋa nahan àtama naŋ àna njəda àrəkia, azləb naŋ nahəma, ahəlfəŋa zlam ahar gayan gani ya adəm ajəgay ahay gayan àna naŋ na dek. Ahəlfəŋa zlam ahar na ti, ahəlfəŋa zlam ga ahay gayan ndahan na dek daya, edi ana mis. ²³ Maslaŋa ya ti naŋ àbi akaba nu bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Maslaŋa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawan. »

*Seteni àsləkiaba ana mis a ti,
aŋgwiviyu tata
(Meciyu 12.43-45)*

²⁴ « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a huđ gili vu ka məlan ya ti yam àbi ni, adəbay məlan manjəhadani. Tamal aŋgət məlan manjəhadani do ni ti adəm : “Ngulum nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” ²⁵ Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahər ana arəŋ ni məslədabana, maslamalabana lala. ²⁶ Eslini naŋ nakəŋ asləka, akoru azalakivabiyu seteni ndahan adəskəla, nday nani dek tətam naŋ àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayan ni egi ngulum gayan ya ahaslani ni keti. »

Məmərani ge jiri

²⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahan e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti èwi kur, kisi duwa gayan ni ti məmərvu. » ²⁸ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha ! Təmərvu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək təgəskabu, tagray təwi àna naŋ lala ni sawan. »

*Ere ye ti Melefit adafaki àna Zonas
ni
(Meciyu 12.38-42)*

²⁹ Eslini mis təbu təcakalavabiyu kə gəvay ga Yezu akivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu adəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tìpi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ana tay

ere ye ti àdáfaki àna Zonas ni cilin.
³⁰ Zonas nahəma, Melefit àdáfikia zlam ana ndam Niniv àna nan a. Nu *Wur ge Mis day Melefit aməđəfikiki zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a dek nahəma, bay walani ya àgur hađ Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekulum ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ecikbiyu kwa kè sliri ga məlan ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomon bay məsar zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gəđakana ti kəsərum do aw ? ³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekulum ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahər gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gəđakana ti kəsərum do aw ? »

*Ere ye ti avi masladani ana vu ni
 (Meciy# 5.15 ; 6.22-23)*

³³ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti ebeftəy ceŋgel mək anğah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka məlan zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge ceŋgel ya asladay məlan ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziŋ-ziŋeni bu. ³⁵ Tamal kəđəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahaŋ àvu e ziŋ-ziŋeni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti ceŋgel asladuk məlan ni. »

*Ndam Feriziyen akaba ndam məsar
 Wakita ge Melefit ni
 (Meciy# 23.1-36 ; Mark 12.38-40)*

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriŋa mazlapana ni ti zal *Feriziyen nahaŋ

àzaloru nan afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəŋ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam ³⁸ mənjad məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyen ni àra epia nahkay ti àgria ejep a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekulum ndam Feriziyen nahəma, kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekuli bu ni ti akal akaba cuđay cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekuli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya huđ gana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a huđ ge hijiyem gekuli bu akaba a halaf gekuli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekuli dek amələbu njəlata.

⁴² « Ay lekulum ndam Feriziyen ni ti akəsum cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba bilin a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekulum kəgrum jiri do, kəwayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya Məwiz àdəm grum ni. ⁴³ Lekulum ndam Feriziyen ni ti akəsum cicihi, adaba kawayum manjəhadvani e kərsi ga gəđakani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kuli a gosku bu kè meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsum cicihi, adaba lekulum akada mindiviŋ mebesveni ya mis təsar məlan gani do, təcəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahaŋ, bay *məsar Wakita ge Melefit, àra ecia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Məsi, kəđəm nahkay ti kindivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu àhi : « Lekulum ndam *məsar Wakita ge Melefit day akəsum cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsani ke mis, ku weleher tekeđi kəfumfəŋiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsum cicihi, adaba keđəzlumkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do tabazl tay ti ata bəŋ gekuli. ⁴⁸ Nahkay kəđəfumki kəgəsumkabá təwi ga ata

bəŋ gekəli ya təgray na : nday təbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit na, lekələm ti ni kedəzlamkiyu mindi-viŋ gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti Melefit àna məsər zlam gayəŋ ni àdəm : “Anəslərikaboru ndam mahəŋgaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do ; atabazl ndahaŋ, ndahaŋ ti ni atəgri daliya ana tay.” ⁵⁰ Seriya gani amədədki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənjàki ga mələŋ ni kala nday təbazl tay, ⁵¹ tənjàki ka Abel, təbazlbiyu duk àniva ana Zakari a. Təkad Zakari ti e kidiŋ ga mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ata mələŋ *njəlatani ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kəli nahəma, seriya amədədki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya təbazl tay ni dek. ⁵² Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit ni ti akəsüm cicihi, adaba kəzləkumiva mahay ana mis a, kawayum ti təsər Melefit ba. Lekələm lekələmeni day kəhurumiyu do, kəcumfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakəŋ àra àhəraya a ahay ya naŋ àvu ni ba ni ti ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ ni tədəbay naŋ àna pakama, təzumkia bəruv a dal-dal. Tənjàki ke mihindifiŋa zlam a gərgəri kay, ⁵⁴ təbu təhəlfəŋa eyə a, tawayay ti təgəski naŋ ka ma magudarani.

12

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyeŋ ni ba
(Meciyə 10.26-27)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, mis təcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahaŋ təcəlki ka asak ge mis ndahaŋ adaba mələŋ mafəkad asak àbi. Eslini Yezu àhi ma ana ndam madəbay naŋ ni

enji. Àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwiŋ ga ndam *Feriziyeŋ ni : gatay ya tanğah majalay ahər gatay magədavani ni ti ègia akada miwiŋ a. ² Ay zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ³ Nahkay ma ya ti kədəmum a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu ni dek ti emicivu vay-vay a mələŋ masladani bu. Ma ya ti kəhumiviyu ana mis e slimi vu lekələm məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah àna ma gani nani ka ahər ga həma. »

Grumfəŋa aŋgwaz kə Melefit a ciliŋ
(Meciyə 10.28-31)

⁴ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli ndam goro ni, kəgrumfəŋa aŋgwaz kə ndam ya takad mis na ba, adaba tamal təkada mis a ti təgrikivu araŋa nahaŋ koksah. ⁵ Nədəfiki bay ya ti kəgrumfəŋa aŋgwaz a ni ana kəli : bay nani ti bay ya ti tamal akada mis a ti esliki mizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kəli, grumfəŋa aŋgwaz a ti kə naŋ.

⁶ « Təbu təsəkum edidəŋ ciḅ-ciḅeni zlam àna siŋgu cə bi aw ? Ay səruma edidəŋ nday nani ti ku biliŋ day àgəjazlki ahər ke Melefit do. ⁷ Lekələm day ku məhər ga ahər gekəli nəŋgu ni Melefit àcalaba dek. Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku edidəŋ kay day kətamuma tay kə eri ge Melefit a. »

Ahər àdəm mədəm leli ndam ga Yezu
(Meciyə 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

⁸ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ga *məslər ge Melefit. ⁹ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kə meleher ga məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zəde ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənjàki gani (Mənjàkiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

gayan nana. Ay maslaña ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəña zlam magudarani gayan na do simiteni. ¹¹ Atagrafəña seriya kə kəli a ahay ga *mahəngalavù Melefit ba, akaba kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə meleher ga ndam ga ngumna. Ka ya ti tagrafəña seriya kə kəli a nahkay ni ti pakama ya ti akədəmum ga mahəngay ahər gekəli ni ti ahəli ahər ana kəli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədəmum ni ana kəli. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni ya àsər zlam do ni

¹³ Eslini zal nahan e kidin ge mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa ahəla elimeni ga bəng geli ya àmbribu ana leli na dek. Hi ti mədufəña ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu ahəngrifəñ, àhi ahkado : « Way àfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kəli a way, wura ? » ¹⁵ Eslini Yezu nakəñ àhi ana mis ni dek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kawayum ba. Adaba mis nañ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya àfəñ ni do. Ku elimeni gayan kay nəngu ni àvi sifa do. »

¹⁶ Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Bay ge elimeni nahan àbu nahəma, vədañ gayan təbu, zlam ànjəkia dal-dal. ¹⁷ Àhi ana ahər : “Nihi guvur goro təhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?” ¹⁸ Mək àdəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembəkaba guvur goro na dek, nələmvaya gədəkəna ndahan a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahan ni dek. ¹⁹ Mək anəhi ana ahər : Maslaña goro ni, zlam gayak àvu kay mañgahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.” ²⁰ Ay ti Melefit àhi : “Nak kəsər arəña do, kani kani a ga məlavəd kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəngəhkabu dek ni ti way aməzum way ?” » ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti

əngəhkabu elimeni ana ahər gayan gayanani ni ti nañ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kə eri ge Melefit ti nañ bay ge elimeni do. »

Kəjalumki ahər ka zlam ga duniya ba
(Meciyə 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam mədəbay nañ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti ngay akəzumum mam akaba akəbumkəbu mam ti kəjalum ba, ahəli ahər ana kəli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Nğa pəm ngarama day nimi : tizligi zlam do, təbaz zlam do. Guvur gatay àbi, məlañ məbiyu zlam gatay ndahan day àbi. Ku nday təbu nahkay nəngu ni, Melefit nañ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekələm ti kətamum edidin ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidin gekəli bu esliki mədəkiviyu vad əkivu ke vi gayan ku gəzit àna majalay ahər gayan way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kisləmki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kəjalumki ahər ka zlam ga manjəhad gekəli nday ndahan ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahər day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədañ bu ni ti təgray təwi do, tələmkəbu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon àna elimeni gayan ni dek tekeđi əbakəbu azana ya ti əbəlay akada vay-vay bəlañ ni ndo. ²⁸ Zlam ya təfət a vədañ bu kani, həjəñ təbiyu tay a aku vu ni tekeđi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal nañ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahər ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekələm ti kədəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani ahəli ahər ana kəli ba. ³⁰ Nday ya ti tədəbay zlam nday nani dek kəlavəd ni ti ndam ga *duniya ya təfəki ahər ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəñ gekəli Melefit àsəra ere ya ahəcikivu ana kəli na. ³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawan. Nahkay zlam ndahan ni dek day

Melefit aməvikivu ana kəli. ³² Anḡwaz àwər kəli ba, bəza təmbak goro ni, adaba àbəlafəŋa kà Bəŋ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayan ana kəli a. »

Elimeni ya a huđ melefit bu ni
(Meciy# 6.19-21)

³³ « Səikumumoru zlam gekəli ti kəbumi sinḡu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefit bu. Elimeni nani àndav day-day do, mbolu gani àḡədavu day-day do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal tòru koksah, ganḡu day təbi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba mələŋ ya ti elimeni gekəli àvu ni ti kajalumki ahàr ti ka mələŋ gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala
(Meciy# 24.43-51)

³⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimi ana ceŋgel gekəli ti aku àmətchia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada ga ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi ni àdoru ka wuməri ga maday wal ni. Təbu tajəgay naŋ ; tamal àsləkabiya, àzala tay a nahəma, təzləkiaaba mahay a. ³⁷ Tamal bay ya təgri təwi ni àsləkabiya, àdi ahàr ana ndam gayan ni nday eri, nday təbu tajəgay naŋ nahəma, ndam nday nani təmərvi. Nəhi ana kəli nahəma, bay ahay ni aməbakabu azana ge təwi gayan, aməhi ana tay tənəhadə ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay. ³⁸ Ku tamal àsləkabiya àna huđ ya vad ahkay do ni ge dəena, àdi ahàr ana tay nday eri, təbu tajəgay naŋ ti təmərvi.

³⁹ « Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl naŋ na ti àmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁰ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahàr do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kədəm ni ti kəhi ana leli tək, kəhi ana mis dek aw ? » ⁴² Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay magray təwi lala,

andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Maslaŋa nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərfəŋ təwi ga huđ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahaŋ àna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni àsləkabiya, àdi ahàr, naŋ àbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərvi. ⁴⁴ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməbrivi elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray təwi ni àhi ana ahàr ahkado : « Bay ya ti nəgri təwi ni àsləkabiya weceweci do. » Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni ; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. ⁴⁶ Naŋ àbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni aməsləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. Eminjia ti amatraḡ naŋ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahaŋ ya ti təfəki ahàr ndo ni. »

⁴⁷ Yezu àdəm keti : « Tamal bay magray təwi àsəra ere ye ti bay ya agri təwi ni awayay na, àslamalavu ga məgri təwi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləb naŋ dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray təwi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti bay ahay ni awayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb naŋ kay do. Maslaŋa ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifəŋa kay daya. Maslaŋa ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifəŋa kay àtama ge mis ndahaŋ na. »

Yezu edekaba mis a
(Meciy# 10.34-36)

⁴⁹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mēbēftevu hūya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahaŋ. Nislīki majəgani do, nawayay ti baray nani məgravu hūya. ⁵¹ Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tənəhadə e kidīŋ gatay bu àna

sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kəli, nàra ti ga məzəbiyu hirvu sawaŋ.
⁵² Nahkay mis zlam a hud ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi həya. ⁵³ Bəŋ ga wur emici ma ga wur gayaŋ zalani do, wur ni day emici ma ga bəŋani do. Məŋ ga wur emici ma ga wur gayaŋ dahalayani do, wur ni day emici ma ga məŋani do. Məŋ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga məŋ ga zal gayaŋ ni do. »

Ahàr àdàm mäsərum ere ye ti Melefit agray ni

(Meciy# 16.2-3)

⁵⁴ Yezu àhi pakama nahaŋ ana mis dal-dalani ni, àdàm ahkado : « Tamal ti kípama maklaɓasl gwar ka dəluv gəɗakana ti kəɗəmum avər ara atəɗ həya, mək agravu eɗeɗiŋ. ⁵⁵ Tamal ti kícama aməd akəzlabiyu gwar egezi ti kəɗəmum endif ara agray, mək agravu eɗeɗiŋ. ⁵⁶ Lekulum ndam jireni do, aɗaba kəmənjumlahu agavəla ahkay do ni ka haɗ ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni ti kəsərums do ni ti kamam ? »

Ngalumbu e kidīŋ gekəli bu

(Meciy# 5.25-26)

⁵⁷ Yezu àdàm keti : « Ere ye ti àbəlay magrani ni ti lekulum lekulumeni kəsərums kaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslaŋa akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kəɗəgumkaboru afa ga bay nahəma, ŋgalumbu ka ahàr divi. Tamal ti kàŋgalumbu ndo nahəma, maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a daŋgay vu. ⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjdə məpəlabə ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si kəpəlabə kwa. »

13

Tamal kàmbatumkaba manjəhad gekəli a do ni ti akəmətum

¹ Ka sarta gani nani mis ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Tàra tinjia ti təhi ma àki ka ndam Gelili ndahaŋ. Nday nani ti Pilet àbazl tay ka ya ti tislīŋi zlam ana Melefit ni. ² Yezu àhi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet àbazl tay ni ti, lekulum kəɗəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Gelili nday ndahaŋ ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kəli, tamal lekulum kàmbatumkaba manjəhad gekəli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahaŋ keti : mis kru mahar azlalahkərani ya ahay zəbalani a Siləwe àmbəɗkia ka tay a, àŋgəladkaba tay a ni ti kícum do aw ? Lekulum kəɗəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Zeruzalem nday ndahaŋ ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kəli, tamal lekulum kàmbatumkaba manjəhad gekəli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani. »

Ma gozogul àki ka məŋ ga wəruv ya èwi bəza ndo ni

⁶ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : « Zal nahaŋ àjav məŋ ga *wəruv a vədaŋ gayaŋ bu. Ay ka ya ti àra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfəŋ bi. ⁷ Eslini àhi ana bay məgri təwi ga vədaŋ ni ahkado : “Tegi agray vi mahkə, nədəm nara napalay bəza ga wəruv hini, ay ti bəza təfəŋ bi. Keleba, agudaru vədaŋ masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray təwi ga vədaŋ ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Bay goro, mbrəŋ e vi hini hayaŋ. Nara nilifija haɗ a tekesl, mək nabafəŋ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal èwi bəza do kekileŋa ti ekikeleba.” »

Yezu ahəŋgaraba wal dərə nahaŋ a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ni ti Yezu naŋ àbu acahi zlam ana

mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. ¹¹ Wal nahan nan àbu eslini, èbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni nahan àgudara nan a, èhèòkia aləŋ a, nahkay wal ni èsliki micikabana koksah. ¹² Yezu àra èpia nan a ti àzalay nan, mək wal nakəŋ àrəkioru. Òru ènjua ti Yezu àhi ahkado : « Wal hini, nàhəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mək àbəkì *ahar. Nahkay wal nakəŋ ècikaba jik huya, tata ànjəki ka mazləbay Melefit.

¹⁴ Gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni àra èpia ga Yezu ya ti àhəŋgaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti àzumkia ɓəruv a. Nahkay àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : « Kəsəruma vad àbu muku ga magray tawi gekuli. Nahkay dæguma ti tàhəŋgaraba kuli a vad nday nana ba. Kədæguma a vad məpəsabana ba ba. » ¹⁵ Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Lekuləm ti ndam jireni do. Way e kidin gekuli bu a vad məpəsabana ba ti èpiceheya sla gayan a ahkay do ni azoŋgu gayan a dəksla ba, àzoru àvibiyu yam do ni way ? ¹⁶ Ay wal hini ti nan wur hud ga Abraham, *Seteni àwəlkabá nan a vi kru mahar azlalahkər àmbrəŋ nan ndo. Nahkay ti tēpiceheba nan a vad məpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu àra àdəma pakama na nahkay ti mimili àdagakia ka ndam ezir gayan na dek. Ay mis dal-dalani ya təbu eslini ni dek təbu təmərɓu azuhva zlam gayan ya agray ni dek, adaba zlam gani nani ti mis tìpi dáy-dáy ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisiŋ

(Meciyu 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

¹⁸ Yezu àdəm keti : « Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kà mam ? ¹⁹ Àzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayan bu ni. Àfətaya ti adək gədəkani akada ga mən ga zlam ni : edidin tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu àdəm pakama nahan keti, àdəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefit ti kà mam ? ²¹ Àzavu akaba *miwisiŋ :

wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna nan ni. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na dek. »

Mahay misliceni

(Meciyu 7.13-14, 21-23)

²² Yezu nan àbu akoru a Zeruzalem. Ka ya ti ènjua a kəsa gədəkani va ahkay do ni a kəsa ciɓ-ciɓeni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslaŋa nahan èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit amahəŋgay tay ni ti nday kay do ededin aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : ²⁴ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nəhi ana kuli nahkay nahəma, adaba mis kay atədəm təhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad nahan bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayan. Ka gani nani ti lekuləm akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəŋgrifəŋ ana kuli : “Lekuləm ndamam ? Nəsər kuli do.” ²⁶ Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya məzumkabu zlam akaba misikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kəcahi zlam ana mis a kəsa geli bu ni timey.” ²⁷ Ay aməhəŋgrifəŋ ana kuli keti : “Lekuləm ndamam ? Nəsər kuli do. Sləkumfua, lekuləm dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” ²⁸ Eslini ekipəm Abraham, Izak, Zəkəp akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni dek a *Məgur ge Melefit bu, lekuləm ti ni atəmbrəŋ kuli e mite bu. Eslini ti ekitəwəm, akacakum daliya dal-dal. ²⁹ Mis atara kwa kè sliri ga mələŋ a gwar eley gwar eley do dek, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefit bu. ³⁰ Nahkay ti nday gədəkani ya kama ge mis ni ti mis ndahan e kidin gatay bu atanɓoru kələŋ ge mis. Nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti ni, mis ndahan e kidin gatay bu etigi gədəkani kama ge mis. »

Yezu adəmki ma ka ndam Zeruzalem
(Meciyu 23.37-39)

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahan tərəkia ka Yezu a, t̄hi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka mələŋ nahan, adaba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nani ti ànjəha akada ge eyen na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nəbu nagariaba seteni ana mis a akaba nahəŋgaraba mis ya t̄besey do na. Hajəŋ day anagraŋ nahkay. A vad ya mahkər zla nahəma, enindeverin t̄wi goro.” »

³³ Yezu àdəm keti : « Kani, hajəŋ akaba hajəŋ nahan ti ahər àdəm nəsaŋadoru nakoru a Zeruzalem. Adaba mam, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahəma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa. ³⁴ Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asl̄ribiyu tay ana k̄li ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá k̄li a akada ga mən ge mickər ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpaŋla gayan ka tay ni. Ay ti lekuləm k̄cuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefit aməmbrəŋ ahay gek̄li ni. Nəhi ana k̄li nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si k̄dəmuma : “Bay Melefit m̄gri sulum gayan ana maslaŋa ya ti amara àna slimy gayan a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəŋgaraba mis kà fat m̄pəsabana

¹ A vad *m̄pəsabana nahan ba nahəma, gədakani ga ndam *Feriziyen nahan àzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu àra àhuriya a ahay va ti ndam ya t̄bu eslini ni t̄bu t̄bi slimy lala, t̄hi ana ahər bi agudar arana ti t̄gəski nan aw. ² Eslini zal nahan nan àbu èbesey do àrəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar dek m̄gəsl̄fəŋana. ³ Yezu àhi ana ndam *m̄sər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni ahkado : « E

*Divi ge Melefit ni bu ni ti t̄va divi ga mahəŋgaraba mis a vad m̄pəsabana ba tək, t̄vay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, t̄həŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu àgəs ahar ga maslaŋa ya èbesey do ni, àhəŋgaraba nan a, mək àhi : « Sləka. » ⁵ Yezu àhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidin gek̄li bu, bi wur gayan bi sla gayan àdiya a suwa va ti ku a vad m̄pəsabana ba azaya weceweci h̄ya do ni way ? » ⁶ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəŋ t̄sliki m̄həŋgrifəŋani kok-sah.

Maslaŋa ya ti àdəm nan gədakani ni ti atahəŋgororu nan a had

⁷ Yezu àra èpia ndam ya t̄zalay tay ga məzum zlam na, t̄bu t̄dəkiba mələŋ manjəhadani ga gədakana nahəma, àhi ma nahan ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : ⁸ « Tamal ti maslaŋa àgra wuməri ga maday wal a, àzala kur ga məzum zlam a nahəma, k̄dəkiba mələŋ manjəhadani ga gədakana ba. Adaba mam, bi àzala maslaŋa nahan gədakana àtama kur a. ⁹ Eslini maslaŋa ya ti àzalabiyu k̄li ni ara ahuk ahkado : “Sləkiaba ana nan hina.” Nahkay mimili amadagakuk, ekicikiaba, akoru kanjəhad ka mələŋ ge mis ya kələŋ ni. ¹⁰ Tamal t̄zala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhad ka mələŋ ge mis ya kələŋ ni. Eslini day kwa ti maslaŋa ya àzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zləba goro ni, ra kanjəhad ka mələŋ ga gədakana.” Nahkay mis ya t̄bu eslini ni dek atədəm nak gədakani. ¹¹ Nahkay maslaŋa ya ti awayay gədakani ni lu, Melefit amafəkad nan kələŋ ge mis dek. Ay maslaŋa ya ti àdəm nan kələŋ ge mis dek ni day, Melefit aməvi mələŋ ga gədakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu àhi ma ana zal *Feriziyen ya àzalabiyu nan ni. Àhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga mələfat ahkay do ni ga mələkarawa nahəma, k̄zalay zləbəba gayak ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata

* 13:35 Limis 118.26.

buk, ku ndam mahay gayak ya t̄əbu àna elimeni ni kàzalay tay ba. Adaba tamal kàzala nday nana ti nday day atəzalavù kur, atəpəlukvù zlam gayak ya k̄əvi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kagray wuməri nahəma, zalay ndam talaga, ndam d̄əra, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kàgra nahkay ti akəmər̄vu, adaba nday gani t̄isliki məhəŋgrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefit amahəŋgaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefit Melefiteni aməhəŋgruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma gozogul àki ka wuməri gəđakani (Meciyə 22.1-10)

¹⁵ Maslaŋa nahaŋ e kid̄iŋ ga ndam ya t̄əzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àđəm na ti àhi : « Maslaŋa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefit bu ni ti m̄əmər̄vu. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Zal nahaŋ àgray wuməri gəđakani, àzalay mis dal-dal ti t̄ōru afa gani ga məzum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslər̄kioru bay məgri t̄əwi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” ¹⁸ Tàra t̄icia zalay na ti nday đek ku way way do àđəm : “Kam-kam, nu eninjoru do.” Maslaŋa nahaŋ ni àhi : “Nəsəkuma vədaŋ goro a ti nakoru namənjakibiyu kwa. Kam-kam, bəsəa.” ¹⁹ Maslaŋa nahaŋ day àhi : “Nəsəkuma slasla ga məwəs vədaŋ a kru ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, bəsəa.” ²⁰ Maslaŋa nahaŋ keti day àhi : “Nəđəbiya wal a ti nahkay n̄isliki maroni do.” ²¹ Bay məgri t̄əwi ni àra àsləkabiya ti àŋgəhad̄i ma ni đek ana bay ga ahay ni. Naŋ nakəŋ àra ècia ma na nahkay ti àzuma b̄ər̄uv a, àhi ana bay məgri t̄əwi ni ahkado : “Ru piŋ a k̄əsa vu, kəhəlbiya ndam ya k̄ədi ahàr ana tay e mite bu na đek. Ku ndam talaga, ku ndam d̄əra, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer đek, həliyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay məgri t̄əwi nakəŋ àra àgra t̄əwi nana ti àra àhi ana bay məgur naŋ ni ahkado : “Bay goro, t̄əwi gayak ni àgrava,

ay ti məlaŋ manjəhad̄ani àgəjənia kekileŋa.” ²³ Eslini bay nakəŋ àhi ana bay məgri t̄əwi ni ahkado : “Ru a huđ gili vu akaba a vədaŋ vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhv̄u. ²⁴ Nəhi ana k̄əli nahəma, ndam ya ti n̄əzalay tay, t̄əcuhway marana ndo ni ti ku bəlaŋ gatay tekeđi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagray mam day kwa ti kigi bay madəbay Yezu ni mam ? (Meciyə 10.37-38)

²⁵ Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal t̄əđəboru naŋ e divi vu. Nahkay naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : ²⁶ « Tamal ti maslaŋa ara, awayay madəbay nu nahəma, maslaŋa nani si awayay nu kay àtama bəŋana ata məŋana kwa. Si maslaŋa nani awayay nu kay àtama wal gayaŋ a, àtama bəza gayaŋ akaba bəza ga məŋani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaŋa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayaŋ gayaŋana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èsliki madəbay nu koksah. ²⁷ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki madəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ k̄ə t̄əndal nəŋgu ni, ahàr àđəm m̄ədəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki madəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaŋa e kid̄iŋ gek̄əli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaŋa nani anjəhad̄ diḡəs aslaslay ahàr, asərkaba siŋgu ya àfəŋ ga mendeve-er̄iŋaba t̄əwi ga ahay gayaŋ na day. Agray nahkay day t̄ək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayaŋ day ndo ni ti bi afəkad̄ asak ga ahay ni cilin, èsliki mendeve-er̄iŋ t̄əwi gayaŋ ni koksah. Mis etipia èndeve-er̄iŋ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atəđəm ahkado : “Aw ! Maslaŋa hini àfəkad̄a asak ga ahay gayaŋ a, èsliki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga k̄əsa nahaŋ awayay akoru akad̄vafəŋva k̄ə bay ga k̄əsa nahaŋ a. Bay nani

anjèhad digus ga mægri sawari ana ahàr gayan day, ahi ana ahàr : “Mis goro dèbu kru, bay nahan ni ndam gayan dèbu kru kru cù ni ti nislìki moru makadvani ata nan tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tæk, àdàm do aw ? ³² Tamal ti àsèra emisliki do nahèma, aslèrkioru mis ka bay nahan ni ka ya ti nan àbu drin mba ni, ge mihindifinà ere ya nan awayay ti tângalabu na.

³³ « Nahkay zla nahèma, tamal maslanà e kidin gekuli bu awayay adèbay nu ti si ambrèñ zlam gayan dek day kwa, do ni ti èsliki madèbay nu koksah. »

Estena ya àgray tawi va do ni
(*Meciy 5.13 ; Mark 9.50*)

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcèr va do ni ti tægri mam ti màcèr keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àbèlay va do. Ku ga magray argwa ga mabèkiani ka vèdan day àbèlay va do. Mis taboru ke jigèri cilin. Tamal maslanà slimì àfèñ ge micì zlam nahèma, mìcì lala. »

15

Ma gozogul àki ka tèmباك mijjeni
(*Meciy 18.12-14*)

¹ Ndam *mèhèl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan tèrèkia ka Yezu a ga mabi slimì ana pakama gayan ya àhi ana mis na. ² Ndam *Fèriziyeñ akaba ndam *mèsèr Wakita ge Melefit tàra tipia tay a nahèma, tænguzay ma e kidin gatay bu, tédèm : « Nan hini ti agèskabu ndam magudar zlam, tèzumkabu zlam ka ahar bèlan akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslanà e kidin gekuli bu tèmباك gayan tèbu din mæk bèlan gani èjia. Àra èpia ti bèlan gani àkibu ka ndahan ni bi nahèma, ambèrbu kru kru ambèlmbu mahar ambèlmbani ni a hud gili bu. Akoru adèboru bèlanani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrèñ madèbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia ahàr a nahèma,

amèrvu, azakababiyu ke mejengel. ⁶ Àra ènjia a magam a ti azalakabu zlebèba gayan akaba ndam mahay gayan. Tàra tinjia ti ahi ana tay ahkado : “Nèdia ahàr ana tèmباك goro ya ti èji na, nihi ti mèmèrumvu, do ni ti ahèmamam.” ⁷ Nèhi ana kuli nahèma, nahkay day ku bay magudar zlam nan bèlan tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti Melefit akaba mèsèr gayan atèmèrvu e melefit bu. Atèmèrvu àna nan kay àtama mèmèrvani ya tèmèrvu àna ndam jireni kru kru ambèlmbu mahar ambèlmbani ya wudèra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka sinngu ya èji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal nahan nan àbu àna grusu kru, èjifinà bèlan. Àra èpia ti sinngu ni èjia nahèma, àdèki aku ke cengel, àslèd ahay gayan dek. Adèbay sinngu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrèñ madèbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zlebèba gayan akaba wál mahay gayan. Tàra tinjia ti ahi ana tay ahkado : “Nèdia ahàr ana grusu goro ya èji na, nihi ti mèmèrumvu, do ni ti ahèmamam.” ¹⁰ Nèhi ana kuli nahèma, nahkay day ku bay magudar zlam bèlan tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti *mèsèr ge Melefit atèmèrvu. »

Ma gozogul àki ka wur ya èji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal nahan àbu, bèza gayan zawalani bebem cù. ¹² A vad nahan zla nahèma, nan gèziteni ni àhi ana bèñani ahkado : “Bèba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nèhèl ere gani goro.” Nahkay bèñ gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana zla ti nan gèziteni nakèñ àhèl ere ga zlam gayan ni, àsèkumoru dek, àslèka àna sinngu gana, òru ka had drinèni zlam gayan. Oru ènjua ka had nana ti ègwejelekaba sinngu gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Sinngu ni àra àndavfèña dek nahèma, lèwir ti ni àdaya ka had

nana kay. Lɔwir ni àra àdaya ti nan nakəŋ àŋgət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri tɔwi ana mis ka had nani. Maslaŋa nani àhi mòru mɔjəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti mɔrəh àna nan, ay ti maslaŋa àbi avi bi. ¹⁷ Eslini nan nakəŋ àjalaki ahàr ka manjəhad gayan, àhi ana ahàr : “Mis ya tɔbu təgri tɔwi ana baba goro ni dek tɔbu təzum zlam pazaza, àgəjənifəŋa kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna lɔwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti naslaka nan goru a magam afa ga baba goro. Eninjəa ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefit a, nak day nàgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalə akadā nu bay məgruk tɔwi cilin.” ²⁰ Nahkay àsləka, nan àbu angoru a magam afa ga bəŋani nakəŋ.

« Nan àbu ara e divi ba driŋ mba nahəma, bəŋani àsəraya nan a, àsia cicihi a dal-dal. Bəŋani ni àcuhwakioru, àgəskabu nan gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefit a, nak day nàgudaruka zlam a. Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəŋani àhi ana ndam məgri tɔwi ni ahkado : “Dəgum piŋ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahaŋ na ni, ti kəfumki. Fumiviyu mili a ahar vu, kəbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehəmbiya wur sla magalani na, ti kislina mi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti nədia ahàr a.” Bəŋani ni àra àdəma nahkay ti tənjàki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday tɔbu tagray wuməri nahkay ti wur gəđakani ni nan àbiyu e gili. Nan àbu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbay gatay ya tahəbay ni. ²⁶ Nan nakəŋ àzalay maslaŋa nahaŋ nan àbu agri tɔwi ana bəŋani, èhindifiŋa ma, àhi ahkado : “Mam

àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Wur ga muk ni àsləkabiya, mək buk əslina wur sla ya məgal na, adaba àdia ahàr ana wur na nan àbu nənjaləŋ.” ²⁸ Wur gəđakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àcuhway məhuriyani a ahay vu do. Bəŋani àra ècia wur gayan ni àcuhway məhuriyani a ahay vu do nahəma, àhərkiaya e mite va àdabakay nan ti məhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhəŋgrifəŋ ana bəŋani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nəbu nəgruk tɔwi, đay-đay nədukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek đay-đay kəvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejele kababiya elimeni gayak na a wəl ba. Akaba nani dek ti kislina wur sla ya məgal na !” ³¹ Ay bəŋani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavəđ ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ? ³² Ay ahàr àdəm magray wuməri àna məmərani, adaba wur ga muk ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti mədia ahàr a.” »

16

Magozogul àki ka bay manğah sinğu

¹ A vad nahaŋ Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, nan bay ge elimeni. Nan àbu àna bay məgri tɔwi ; tɔwi gayan ti ga manğahi sinğu. A vad nahaŋ maslaŋa nahaŋ àrəkia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay manğahuk sinğu ni ti nan àbu ejiŋ elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay məgri tɔwi ni, àhi ahkado : “Pakama ya nici, mis təđəmkuk ni ti àsu bi. Nihi ti slaslukabu sinğu goro ni ka wakita ti kəvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e tɔwi ni ba.” ³ Bay magray tɔwi nakəŋ àra ècia təhia ma na nahkay ti àdəm : “Bay ya nəgri tɔwi ni ara ezligaba nu e tɔwi ni ba ni ti anagray ahəmamam ? Njəda goro day àbi ga məwəs vəđan bi, mahəŋgalay zlam

day mimili awərki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e tawi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e tawi ba ni.”

⁵ Nahkay naŋ nakəŋ əzalabiyu ndam ya ti əkəli duwa ana tay ni dek bəlan əna bəlan. Duwa nani ya əkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Təra tɪnjikaba ti əhi ana maslaŋa nahaŋ e kidɪŋ gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nəgri tawi ni, əfuk ti ehimey ?”

⁶ Naŋ nani əhəŋgrifəŋ, əhi : “Əfu amal gurda diŋ.” Eslini bay magray tawi ni əhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, nɪhəda digəs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək əhi ana maslaŋa nahaŋ keti : “Nak ti əfuk ehimey ?” Maslaŋa nani əhəŋgrifəŋ, əhi : “Buhu ga *alkama əfu diŋ.”

Əhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni əra ecia ti bay məgri tawi ni əgosa naŋ a nahəma, əzləbay naŋ, adaba ənjəhkia ka vu gayaŋ a. Nədəm nahəma, mis ga duniya ti tənɟəha e kidɪŋ gatay ba tətama ga ndam ge Melefit na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahəma nihi : Siŋgu ti agosay mis. Lekələm ti vumi ana mis ndahaŋ ti tigi zləbəba gekəli. Tamal kəgruma nahkay nahəma, ka ya ti siŋgu ni amandavfəŋa kə kəli a ti atəgəskabu kəli a ahay bu ; ahay gani nani ti əmbəd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray tawi ku gəziteni əna jiri nahəma, agray tawi gədəkani əna jiri daya. Tamal agosay mis e tawi ku gəziteni bu nahəma, agosay mis e tawi gədəkani bu daya. ¹¹ Siŋgu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekələm kəgrum tawi ge jiri əna naŋ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam ya sulumani edefiŋeni ni ana kəli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal kəgrum tawi ge jiri əna zlam ge mis ndahaŋ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam gekəli gekəleni ana kəli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslaŋa əbi esliki məgri tawi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlan

gani, amawayay naŋ nahaŋ ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekələm day tamal kədəbum siŋgu hi hi ti kisləmki məgri tawi ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gərgərani ndahaŋ (Meciya 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)

¹⁴ Ndam *Feriziyen ndahaŋ təra ticia ma ga Yezu ya ədəm na dek ti tɛyefiŋ, adaba nday tawayay siŋgu gədək. ¹⁵ Eslini Yezu əhi ana tay ahkado : « Lekələm nahəma, kə eri ge mis ti kədəmum lekələm ndam jireni. Ay ti Melefit əsəra ere ye ti a huɟ gekəli bu na. Zlam ya ti mis tədəm zlam gədəkani ni, kə eri ge Melefit ti zlam nani zlam magədəvani əbəlay do simiteni. »

¹⁶ Yezu ədəm keti : « *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama Melefit ni ti mis təbu tagray tawi əna naŋ duk əbivu ana sarta ge Zəŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani təbu təhi *Ma Məweni Sulumani əki ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akadvu əna nɟəda gayaŋ dek ga məhuriyani. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, huɟ melefit akaba haɟ ni dek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ku gəziteni nəŋgu ni mandav gani zləzlada.

¹⁸ « Ku way way do əgara wal gayaŋ a, mək əda wal nahaŋ a nahəma, maslaŋa nani əgra hala. Tamal maslaŋa nahaŋ əza wal ya ti zal gani əgara naŋ na ti maslaŋa nani day əgra hala. »

Ma gozogul əki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu ədəm keti : « Zal nahaŋ əbu naŋ bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga siŋgu kayani, kələvad agray wuməri əna zlam məzumani məcərani kayani ni. ²⁰ Zal nahaŋ əbu, slimi gani Lazar. Naŋ zal talaga, andəhad kələvad kə mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayaŋ ni dek ambələk.

21 Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəña kà mələŋ məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do. Kərá tara tindigid ambələk gayəŋ ni sawəŋ. 22 A vad nahaŋ zal talaga nakəŋ àməta. Àra àməta zla nahəma, *məslər ge Melefit təzoru naŋ afa ge Melefit ti tənjuhədkabu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakəŋ àməta daya, nahkay tileba naŋ a. 23 Tàra tileba naŋ a ti òru a mələŋ ge *kisim vu, eslini naŋ àbu acakay daliya dal-dal. Naŋ àbu eslini ti àmənəjoru agavəla, èpioru Abraham nday ata Lazar manjuhədkabani. 24 Àra èpia tay a ti àzlah, àhi ana Abraham ahkado: “Abraham baba goro ni, nəsuk cicihi ti! Kam-kam slərbəiyu Lazar ti mətəlviyu weleher gayəŋ a yam vu ti məfuki ka arəd ga məvu liŋ-liŋeni, adaba nu nəbu ahalay a aku bu, nagray daliya dal-dal.” 25 Ay Abraham àhəŋgrifəŋoru, àhi: “Wur goro ni, sərki ti a manjuhədkay bu ka dala ahaslani ti kəŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, naŋ àbu aŋgət zlam sulumani ga məhəŋgrivu bəruv, nak ti ni kacakay daliya. 26 Akaba nani dek nəŋgu ni, *evid gəđakani àbu e kidiŋ geli bu akaba kəli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gekəli ni ti èsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gekəli ara afa geli a ni day èsliki do.” 27 Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bəŋ goro, 28 adaba bəza ga mmawa təbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti mōru məhəvə ana tay ti tàra ka mələŋ ga daliya hini va ba daya.” 29 Abraham àhi ahkado: “Nday təbu àna wakita ge Məwiz akaba wakita ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Ahàr àđəm təbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” 30 Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa

àŋgaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahivù ma gani ana tay nahəma, atambatkaba majalay ahàr gatay na.”

31 Ay Abraham àhi ahkado: “Tamal təbi slimi ana pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ni do nahəma, ku tamal maslaŋa məŋgaba e kisim ba, məhi pakama ana tay nəŋgu ni, tiiciiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba məbər fəŋana (Meciyə 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)

1 Yezu àhi ma ana ndam madəbay naŋ ni keti, àhi ana tay ahkado: « Zlam ya ejiŋkia mis ke divi a ni ti təbu. Ngay təbi ti àđəmvu koksah. Ay tamal maslaŋa agray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki, 2 hojo təwəlvəiyu avar gəđakani a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəđakani vu dəzləz. Ndam ya təfəku ahàr, mis təđəm tislə arəŋa do akada ga bəza ciđ-ciđeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu mijiŋkia ke divi a nahəma, hojo təgri nahkay. 3 Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekəli!

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkiə ka zlam magudarani gayəŋ na, àđəm “Nəgray va do” nahəma, məbər fəŋa. 4 Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vad ba mək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk: “Nəsərkiə ka zlam ya nəgudaruk na, nəgray va do” nahəma, məbər fəŋa. »

Məfəki ahàr ke Melefit

5 Ndam *asak ga Bay geli Yezu təhi ana Yezu ahkado: « Mawayay kəgray ti məfəki ahàr ke Melefit àkivu ti. » 6 Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm ahkado: « Ku tamal məfəki ahàr gekəli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni ciliŋ nəŋgu ni, kisləmki məhiani ana məŋ ga zlam hini: “Radvaba, kàru kəŋjəhad a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manjəhad ga ndam məgri təwi ana Melefit

⁷ Yezu àdəm keti : « Bi mis e kidin gekuli bu bay məgri təwi gayan nan abu awəs vədan ahkay do ni ahətay zlam. Tamal əsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra kənjəhadə weceweci, kəzum zlam” aw ? ⁸ Aha ! Ahi ahkado : “Dəaya zlam məzumana. Kidia ti kəmbatkabu azana, kəhəlubiya zlam məzumani na. Kəhəlubiya ti cika kə gəvay goro a ga məhəlubiya zlam ndahan ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawan do aw ? ⁹ Bay magray təwi ni tamal əgra təwi ya təhi na ti bay ahay ni agri səs aw ? Əgri do. ¹⁰ Nahkay lekulum day tamal kəgruma təwi ya Melefit əhi ana kəli grum na ti dəmum : “Leli ndam məgri təwi ana Melefit cilin. Ere ye ti əhi ana leli grum ni, məgra əndava.” »

Yezu ahəngaraba ndam ambələk a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zerəzalem nahəma, əsləkaba gwar ke ekwi ga had *Samar nday ata had *Gelili a. ¹² Nan abu ahuriyu a kəsa nahan vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, təcik cak. ¹³ Təzlah, tədəm : « Yezu gədəkani geli, məsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəjan əra epia tay a ti əhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kəli. »

Ka ya ti nday təbu takoru nahəma, tənəgaba, tīgia mis njəlatana. ¹⁵ Bəlan gatay əra epia ənəgaba ti ənəgəkiyuka ka Yezu, əzləbabiya Melefit əna zlahay. ¹⁶ Əra ənəjikia ka Yezu a ti əbəhadə mirdim, meleher ndiə ana had, əgri səs dal-dal. Zal nani ti zal Samari. ¹⁷ Yezu àdəm : « Mis tigi njəlata ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlbani ni nday eley ? ¹⁸ E kidin gatay ambəlbani ni bu ni ti mis əbi anəga agri səs ana Melefit bi aw ? Si zal madurlan hini cilin ni ! » ¹⁹ Eslini Yezu əhi ana maslanə ya ənəgəkia ni :

« Cikaba, ru a magam. Melefit əhənəga kur a adəba kəfəkua ahə a palam. »

Məgur ge Melefit akaba manəga ga Wur ge Mis a

(Meciyə 24.23-28, 37-41)

²⁰ Ndam *Feriziyən ndahan tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjaki ananaw ? » Yezu əhənəgrifən ana tay, əhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anəjaki nahəma, epivu do. ²¹ Nahkay atədəm : “Nan hi !” ahkay do ni : “Nan tegi !” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti ənəjəkia e kidin gekuli ba əndava. »

²² Yezu əhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Sarta nahan amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vad bəlan, ay ti ekipəm nu do. ²³ Ka sarta gani nani atəhi ana kəli : “Nan tegi !” ahkay do ni “Nan hi !” Ay tamal təhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. ²⁴ Adəba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anəga nahəma, mis etipi nu akadə ga avər ya abay aku, əsladəy huđ melefit dek ni. ²⁵ Ay wudəka anəga ti ahə àdəm mis ye e hini vu ni təgəskabu nu do, təgru daliya dal-dal day kwa. ²⁶ Ere ye ti əgravu ke zemeni ge Nəwi ni aməgravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anəga ni. ²⁷ Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wəl, wəl day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk əbiviya ana vad ya ti Nəwi əhuriyu a *slalah ga yam gədəkani vu ni. A vad gani nani ti yam ərəhvü məlan dek, əziəba mis na dek kədap. ²⁸ Aməgravu akadə ya əgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm ahay. ²⁹ Ay ka fat ya ti Lot əsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahan ya aku agəs akadə ga asas ya aku agəs ni dal-dal ədəgəkia ka ndam ga kəsa nana kwa e melefit ba akadə ga avər ya atəd na, eviyekaba tay a dek. ³⁰ Nahkay ka fat ya ti Melefit aməngazli nu Wur ge

Mis ana mis dek nahəma, zlam gani amagravu ka məsərki gatay do.

³¹ « Ka fat gani nani ti tamal mis nahanə nanə àbu ka *dalahaŋ ga ahay gayanə, zlam gayanə təvu a ahay bu nahəma, àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayanə a day ba. Nahkay day maslaŋa ya ti nanə e gili ni àŋga a magam a ba, mâcuhway huya. ³² Nədəm nahəma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àgəjazlki ahàr ke kəli ba! ³³ Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayanə ti àmət ba ni ti emiŋ, ay maslaŋa ya ti emiŋ sifa gayanə nahəma aməjəgur sawanə, aməmət day-day do. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti ananəga ni ti ku tamal mis cə nday ka slalah bəlanə ga məlavaf nəŋgu ni atazay bəlanə gani, atəmbər bu nahanə ni ti amagravu tata. ³⁵ Ku tamal wəl cə tihik-abu humbu ka ahar bəlanə nəŋgu ni, atazay bəlanə gani, atəmbər bu nahanə ni ti amagravu tata. [³⁶ Ku tamal zawal təbu e gili ka ahar bəlanə nəŋgu ni, atazay bəlanə gani, atəmbər bu nahanə ni ti amagravu tata.] »

³⁷ Yezu àra àdəma pakama nana ti ndam madəbay nanə ni təhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka məlanə ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay nanə ni, ti tàhəŋgalay Melefit a sarta bu dek kəlavaf, təmbrəŋ ba simiteni. ² Àdəm ahkado : « Bay magray seriya nahanə àbu a kəsa nahanə bu. Bay gani nani ti àdi slimi ana mis do ; ku Melefit day anəwaz àwərfəŋa nanə a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahanə àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado : “Maslaŋa nahanə àgudarua zlam a, ay ti

nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Nanə gani sak ehimeya àcuhway məgri seriya ni ndo. Ay a vad nahanə zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àdəm ahkado : “Ku tamal nàgrafəŋa anəwaz kə Melefit a do, nədi slimi ana mis do nəŋgu ni, ⁵ wal madakway hini ti ahəlu muru, hojo nəgri seriya gayanə ni. Do ni ti wal ni nanə àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” » ⁶ Eslini Bay geli àdəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayanə ya àdəm ni ! ⁷ Nanə tekeđi àgray nahkay ti Melefit nanə jireni ni ti aməgri jiri gayanə ana ndam ya àdaba tay a ni do aw ? Aməgri ana tay, adaba təbu təhəŋgalay nanə məlafat akaba məlavaf gani do dek. Amamənjələŋ ana tay àna eri ahkay cilinə aw ? Aha ! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, aməgri jiri gayanə ana tay ke weceweceni huya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis ananəga a məlanə va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefit ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay məhəl hadam

⁹ Yezu àdəm ma *gozogul nahanə keti. Àhi ana ndam ya ti tədəm nday ndam jireni, tamənjələŋ kə mis ndahanə akada təsər zlam do ni. Àdəm ahkado : ¹⁰ « A vad nahanə ndam ndahanə nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni vu ga məhəŋgalay Melefit. Bəlanə gani zal *Feriziyenə, nanə nahanə ni ti ni bay *məhəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyenə ni ècik jik, àhəŋgalay Melefit a məbər uv gayanə bu, àdəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nəgruk səsì adaba nu ti akada ge mis ndahanə ni do. Mis ndahanə ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay məhəl hadam nini. ¹² Nu zla nahəma nəgəs ndəra sak cə a hud ga gosku bu ; a hud ga zlam goro kurani ya nəŋgət ni bu lu, nəzaba bəlanə, nəvuk.” ¹³ Bay məhəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekeđi àwayay mazoroni e melefit vu ndo, àbəki ahar duc ka məbər uv,

àdám ahkado : “Bay Melefit goro ni, nu bay magudar zlam, nəsuk cicihi ti.”* » ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti tàhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslaŋa ya Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayan na àndava ni ti nani bay məhəl hadam ni. Zal Feriziyen ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayan na ndo. Adaba mam, maslaŋa ya ti àdám naŋ gəđakani ni ti Melefit aməhi : “Nak gəziteni” sawaŋ. Ay maslaŋa ya ti àdám naŋ gəziteni nahəma, Melefit aməhi : “Nak gəđakani” sək sawaŋ. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza cib-cibeni

(Meciy# 19.13-15 ; Mark 10.13-16)

¹⁵ Mis ndahaŋ təhəlibiyu bəza cib-cibeni ana Yezu ti məgri *sulum ge Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayan ka tay. Ndam mađəbay naŋ ni tìpia tay a ti tələgi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam mađəbay naŋ ni təbu tələgi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdám ku way way do məgəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur gəziteni ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu koksah. »

Bay ge elimeni

(Meciy# 19.16-30 ; Mark 10.17-31)

¹⁸ Bay ga ndam *Zude nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi sulumani, ti nəŋgət *sifa ya àndav dáy-dáy do ni ti nàgray ahəmamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilin. ²⁰ Ere ye ti kìhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kàgray hala ba ; kəkad mis ba ; kigi akal ba ; kagray sedi ti kəsəkad

malfadā ba ; həŋgioru ahàr a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Kekileŋa zlam àhəcukivu bəlaŋ. Səkonomu zlam gayak dek ti kidi sinŋu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » ²³ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, adaba elimeni gayan àbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia naŋ a, ahàr àbu ahəli ti àdám ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tici ma gayan ya àdám ni tədám : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way ? » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis tàgray koksah ni, Melefit agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam geli a, mađəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərba zlam gayan azuhva Məgur ge Melefit a, bi àmbərba ahay gayan, wal gayan, bəza ga məŋani, ata bəŋani ahkay do ni bəza gayan nahəma, ³⁰ aməŋgətvù zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka məlaŋ məwəni ya Melefit amagraya ni day aməŋgət sifa ya àndav dáy-dáy do ni. »

Yezu adəm keti aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Meciy# 20.17-19 ; Mark 10.32-34)

³¹ Yezu àzalakabu ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni, àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zerəzalem, adaba zlam

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti abəki ahar duc ka məbərur ni ti adafaki tuway, akada geli ya məbəki ahar duc ka ahàr ni. † **18:20** Məŋjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

ya ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tādəmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni. Nday gani nani eteyefə, etindivi nu, etitifəviyu esliḡ e eri vu, ³³ atəzləḡ nu àna kurupu, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anəngaba. » ³⁴ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ndam asak gayəḡ ni ticiaba ndo. Ma gani nani maḡgahkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsəraba ndo.

*Yezu ahəngaraba zal wuluf a
(Meciyə 20.29-34 ; Mark 10.46-52)*

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tɪnjəa wudak. Es-
lini ti zal wuluf nahaḡ naḡ àbu
maḡjəhadani digəsa kà gəvay ge
divi, ahəngalay zlam. ³⁶ Zal wuluf
ni àra ècia daday ge mis kayani ya ti
tasləkafəḡa ni ti àdəm ahkado : « Mam
agravu mam ? » ³⁷ Təhəngrifəḡ, təhi :
« Yezu zal Nazaret naḡ àbu akoru àna
divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Naḡ
nakəḡ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm :
« Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi
ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama
ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni,
ti mālakakaba. Naḡ nakəḡ àzlahkivu
kay kay sawaḡ, àdəm : « Wur ge
Devit, nəsuk cicihi ti ! » ⁴⁰ Yezu àra
ècia zlahay na ti ècik, àdəm təzibiya
naḡ a. Zal wuluf ni àra ènjia ti
Yezu èhindifəḡa ma, àhi ahkado :
⁴¹ « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal
wuluf ni ahəngrifəḡ, àhi ahkado : « Bay
goro, nawayay ti nipi divi akada ge
mis ni bilegeni ti. » ⁴² Yezu àhi : « Pi
divi akada ge mis ni. Melefit ahəngə
kur a adaba kəfəkua ahər a palam. »
⁴³ Ka ma geli hini èpi divi həya. Naḡ
àbu epi divi nahkay ti adəboru Yezu
àna mazləbay Melefit. Mis ya təbu
eslini ni dek təra tɪpia naḡ a ti nday
day təzləbay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

¹ Yezu ènjəa a Zeriko a. Naḡ àbu
asawaday a hud ga kəsa bu. ² A kəsa
gani nani bu ni ti zal nahaḡ àbu,

slimi gayəḡ Zese, naḡ gəḡakani ga
ndam *məhəl hadam, elimeni gayəḡ
àbu dal-dal. ³ Àra ècia ti Yezu naḡ àbu
ara nahəma, awayay ti mipi naḡ. Ay
ti èsliki mipi naḡ do, adaba ahəca àna
zəbal a, mis dal-dal tɪmbiva e eri va.
⁴ Nahkay naḡ nakəḡ àcuhworu gwar
kama ka məlaḡ ga Yezu ya akoru ni,
àcəliyu a məḡ ga akram vu ti mipi
Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka məlaḡ nana ti
àmənjoru agavəla, àhi ana Zese nakəḡ
ahkado : « Zese, hərəya weceweci,
adaba kani ti si nakoru nanjəhad afa
gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakəḡ ahərəya we-
ceweci, tōru a magam afa gayəḡ. Tōru
tɪnjəa ti àgəskabu Yezu àna məmərani.
⁷ Mis təra tɪpia Yezu adoru afa ge
Zese ti təḡguzay ma, tādəm ahkado :
« Maslaḡa ya ti adoru anjəhad afa gani
ni ti bay magudar zlam timey ! » ⁸ Ay
Zese nakəḡ ècik jik, àhi ana Bay geli
ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi
telma ga zlam goro ana ndam talaga.
Tamal nəhəlfəḡa siḡgu kà maslaḡa,
àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlivu
hudfad. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana
ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra
a hud ahay gayak va ti ga mahəngay
mis. Adaba mam, nak day wur hud ga
Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti
ga madəbay ndam ya təsər Melefit do
ni, ti nəhəngay tay. »

*Ma gozogul àki ka bay ya èdi siḡgu
ana ndam məgri təwi ni
(Meciyə 25.14-30)*

¹¹ Ka ya ti mis təbu təbi slimi ana ma
ga Yezu ya adəm ni ti àhi ma nahaḡ
ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma
gani nani ana tay ti adaba ènjəa a
Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana
ahər hi ti Melefit ara anjəki ka Məgur
gayəḡ həya. ¹² Àhi ana tay nahəma :
« Mis nahaḡ àbu gəḡakani a kəsa na-
haḡ bu. Awayay akoru ka had driḡeni
ti təvibiyu bay ga mara məgur kəsa
gayəḡ. ¹³ Ara asləka wudak nahəma,
àzalakabu mis kru e kidɪḡ ga ndam
məgri təwi gayəḡ ni bu, èdeki siḡgu
ga gru bəlaḡ bəlaḡ ka tay, àhi ana tay
ahkado : “Nu nəbi ti mbatumvu àna

naŋ hayaŋ.” Mək naŋ nakəŋ àsləka, òru e mirkwi gayaŋ ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kəsa gayaŋ tàwayay naŋ do. Naŋ nakəŋ àra àsləka ti tàsləroru mis ndahaŋ kələŋ gayaŋ ga məhi ana maslaŋa ya akoru afiyu naŋ a bay vu ni ahkado : “Naŋ hini egi bay geli ti leli màwayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dek tàfiya naŋ a bay ni va sawaŋ. Kələŋ gani àsləkabiya. Àra ènjia ti àzalakabu ndam mægri tawi gayaŋ ya èdi siŋgu ana tay ni keti. Awayay asərkaba tàmbatva àna siŋgu na akada gayaŋ ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslaŋa ya ti enjenjeni ni àrakia àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu ya kəvu bəlaŋani ni ti nàmbatva àna naŋ a, nəŋgətkia ndahaŋ a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray tawi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kəsa kru, adaba kəgrua tawi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na.” ¹⁸ Naŋ ye cə ni day àrakia àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu ya kəvu bəlaŋani ni ti nàmbatva àna naŋ a, nəŋgətkia ndahaŋ a zlam.” ¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kəsa zlam.” ²⁰ Mək bay mægri tawi nahaŋ àrakia, àhi ahkado : “Bay goro, siŋgu ya kəvu ni ti nihi. Nəwəlki ke kece-kece, nəŋgahukkaba. ²¹ Nəgray nahkay ti adaba nəgrafuka aŋgwaz a. Nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəŋ mis do. Zlam ya ti nak kəfəkad ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz.” ²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray tawi sulumani do. Nihi ti nəgrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kədəmaya na. Kəsəra manjəhad goro a, nu mis zləzladani, nəmbərəŋ mis do, zlam ya ti nəfəkad ndo ni day nazay, zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz zla do aw ? ²³ Tamal kəsəra nahkay ti kəvi siŋgu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nəsləkabiya ti amal nədia ahàr a èwikia.” ²⁴ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa siŋgu na, kəvumikivu ana maslaŋa ya

ti gayaŋ kruani ni.” ²⁵ Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : “Siŋgu tàfəŋ kru àndava timey, bay geli !” ²⁶ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nəgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, sliŋəm tay kè eri goro pat pat.” » ²⁸ Yezu àra àdəm ma *gozogul na nahkay ti òru kama, tàcəloru a Zerəzalem akaba mis ya ti tadəbay naŋ ni.

*Yezu enjiyu a Zerəzalem wudak
(Meciyu 21.1-11; Mark 11.1-11;
Zəŋ 12.12-19)*

²⁹ Ka ya ti tòru tìnjəa a kəsa Betfazi ata Betani a gwar ka həma *Oliviye ni va wudak nahəma, Yezu àslər ndam madəbay naŋ ni cə, ³⁰ àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegani ya kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu dáy-dáy faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³¹ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kəli a, àhi ana kəli : “Kepicehəm ti kamam ?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu àslər tay ni tàsləka, tòru. Tòru tìnjəa ti tàdi ahàr ana zlam ni dek akada ga pakama gayaŋ ya àhi ana tay ni. ³³ Ka ya ti nday tàbu tepiceh wur ga azoŋgu ni ti ndam ga azoŋgu ni tàhi ana tay : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ³⁴ Eslini tàhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » ³⁵ Nahkay təzibiyu wur ga azoŋgu ni ana Yezu, təbəki azana ti Yezu məcəlkiyu, mək àcəlkiyu. ³⁶ Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru ni ti mis tàpəbivoru azana gatay e divi vu.

³⁷ Tòru tìnjəa ka məlaŋ ya təndəkia ahàr ka həma Oliviye ga moroni a Zerəzalem a nahəma, mis ya ti tadəboru naŋ ni dek tədəgiki ka mazləbay Melefít àna məmərani azuhva zlam ya nday tìpi, mis ndahaŋ

tipi day-day ndo ni. Təzlah, ³⁸ tədəm : « Bay Melefit mægri sulum gayan ana *bay gəđakani ya ara àna slimi gayan a ni ! * Melefit nan agavəla àvia manjəhad sulumana ana mis a. Təzləbay nan a hud melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyen ndahan təbu eslini e kidin ge mis dal-dalani ni bu. Təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, hi ma ana ndam mədəbay kur ni ti təlakakaba, təzlah ba. » ⁴⁰ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal nday təlakakabá ti akur atəzlah. »

Yezu etəwi ndam Zerəzalem

⁴¹ Ka ya ti Yezu ənəua a Zerəzalem a wudak, èpia kəsa na ti etəwi ndam ga kəsa nani. ⁴² Àdəm ahkado : « Tamal ti lekəlum day kəsəruma ahəmamam kəngətum manjəhad sulumani akaba Melefit kana nahəma, akal kəngətuma àndava. Ay nihi ti manğahkiani ke kəli, kərəm do. ⁴³ Nahkay nihi ti vad gani amara, ndam ezir gekəli atara tevelin kəsa gekəli ni tekesl, atəbivu zlam ana kəli e divi bu dek ga macafəna kəli ga mahərana, atəhurkiyu ke kəli àna silik. ⁴⁴ Atabazl kəli dek, etembedkaba ahay gekəli a dek besek-besek, atəmbərki akur ka ahər ga akur nahan do. Adəba mam, kəsərumsarta ya Melefit àra àmənəjaya kəli a ni ndo. »

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(*Meciyə 21.12-17 ; Mark 11.15-19 ; Zəj 2.13-22*)

⁴⁵ Tòru tənəua a Zerəzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahər ana ndam məsəkumoru zlam, mək ənəki ka magaraya tay e mite va. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro nahəma, emigi ahay ga *mahəngalavù Melefit.” Ay lekəlum

ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kələn gani nan əbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kəlavad. Eslini gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəbafəni divi ge mijin nan. Gəđakani ga ndam *Zəde ni day tawayay mijin nan. ⁴⁸ Ay ti tənğətəfəna divi gana ndo, adəba ndam Zəde dek tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimi ana ma gayan ya adəm ni lala.

20

Təwi ga Yezu ya àgray ni ti way àvi divi gani way ?

(*Meciyə 21.23-27 ; Mark 11.27-33*)

¹ Yezu nan əbu eslini a Zerəzalem ti a vad nahan àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Nan əbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Məweni Sulumani ana tay nahəma, gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəđakani ndahan tərəkia, ² təhi : « Hi ana leli, kəgray təwi hini nahkay ti kəngət divi gani ti eley ? Way əvuk divi gani way ? »

³ Yezu àhəngrifəni ana tay, àdəm : « Nu day nihindifinə zlam bələn kə kəli a. Həngrumufəni : ⁴ *baray ge Zəj ya àbaray mis ni ti nəđə gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵ Tàra ticia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu nan” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ⁶ Ay tamal mədəm : “Mis təvi nəđə gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli àna akur, adəba tədəm Zəj ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəngrifəni, təhi : « Masləna ya ti àvi divi gani ni ti leli məsər do. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti əvu divi ge təwi ya ti nəgray ni ana kəli do bilegeni. »

* 19:38 Mənəy Limis 118.26. † 19:46 Mənəy Izayi 56.7 ; Zəremi 7.11.

Ma gozogul àki ka ndam mawəs vədanj

(Meciyu 21.33-46 ; Mark 12.1-12)

⁹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana mis ni. Àdəm ahkado : « Zal nahanj àbu nahəma, àjavu mən ga zlam * a vədanj gayan vu. Kələn gani àfivù vədanj ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayan. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədanj ni àslərbiyu bay mægri təwi afa ga ndam mawəs vədanj ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. Ay bay mægri təwi ni àra ènjia ti ndam mawəs vədanj ni tэгəs nanj, təzləb, mək təgaray nanj, aranja day àzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vədanj ni àslərbiyu bay mægri təwi nahanj keti. Àra ènjia ti ndam mawəs vədanj ni təsi ambələk mək təzaba nanj a vədanj ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vədanj ni àra ècia ere ye ti àgravu na ti àhi ana ahər : “Nihi ti nagray ni mam ? Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay nanj dal-dal, nəsləroru nanj afa gatay. Eminjəa ti atəgəsiki ma.” Nahkay àslərbiyu nanj. ¹⁴ Ay ndam mawəs vədanj ni təra tìpia wur na nanj àbu ara ti təzlapay e kidinj gatay bu, tədəm ahkado : “Nanj tegəni ti mekeji gayan. Makadum nanj ; nahkay ti vədanj ni emigi geli.” ¹⁵ Àra ènjikia ka tay a ti tэгəs nanj yaw, təzaba nanj a vədanj ni ba, tòru təkad. »

Eslini Yezu èhindifiņa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Bay ga vədanj ni amasləkabiya ti amægri mam ana ndam mawəs vədanj ni mam ? ¹⁶ Amara mabazl ndam mawəs vədanj ni, mək aməvi vədanj ni ana mis ndahanj. » Mis ya təbu eslini ni təra ticia ma gayan ya àdəm na ti tədəm : « Ere nani ti àgravu day-day ba ! »

¹⁷ Eslini Yezu amənjələnj ana tay

lala, àhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani :

“Akur nahanj àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna nanj ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.” †

« Ma gani nani ti lekələm kədəmum awayay adəmvaba ti ahəmamam ? »

¹⁸ Àhi ana tay keti : « Akur gani nani nahəma, tamal maslanja àdədkiya ti maslanja nani aməhuđkaba njuc njuc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni amənjələdkaba nanj a. »

¹⁹ Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu àdəmki ma gozogul ni ti ka tay. Təra təsəra ti tədəbay divi ga mэгəs nanj ke weceweceni huya. Ay ti tisliki mэгəs nanj ndo, adaba anğwaz àwərfənja tay kè mis ya təbu eslini dal-dalani na.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni

(Meciyu 22.15-22 ; Mark 12.13-17)

²⁰ Eslini gədəkani nday nani təbu təbi slimi ana Yezu, təslərkibiyu ndam gatay ndahanj : ndam nday nani tawayay ti Yezu māmənjələnj kà tay akada nday ndam jireni, tawayay ti mədəm ma magədavani ti tэгəski nanj. Gədəkani nday nani təgray nahkay ti adaba tawayay tэгəsi nanj ana bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni, ti məgrafənja seriya. ²¹ Nday nakənj təra tinjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti ere ye ti kədəm akaba ya kacahi ana mis ni ti dek jiri. Nak ti kicirkaba mis a do, kamənjələnj ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani cilin. ²² Nahkay ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhadfi hadam ana *bay gədəkani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu àra àsərikia zuh ana tay a nahəma, àhi ana tay : ²⁴ « Nja njazlumubiya sinju akur-akurana nimi. » Təra tanğazlia ti àhi ana tay ahkado : « Àki

* 20:9 Mən ga zlam nani ti *vinj. † 20:17 Limis 118.22.

ka sinġu hini ti mazavu ga ahàr ga way? Slimi məbəkiani ni ti ga way? » Təhəngrifəŋ, təhi: « Ga bay *Sezar.† » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado: « Tamal nahkay ti həŋgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayan, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayan. » ²⁶ Nahkay tislīki məgəski Yezu ka ma magudarana kə meleher ge mis ni ndo. Ma gayan ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a, nahkay təlakakabá te-te.

Mis àməta ti aŋgaba e kisim ba edeŋ a waw ?

(Meciyu 22.23-33 ; Mark 12.18-27)

²⁷ Ndam *Seduseyeŋ ndahan təràkia ka Yezu a. Ndam Seduseyeŋ ti tədəm mis àməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tihindifiŋa ma, ²⁸ təhi: « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayan ni bu, àdəm ahkado: “Tamal mis nday kə mənġatay, bəlanġ gani àda wal a, mək àməta, wal gayan ni ewii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga mənġani azay wal ni, ti tīwia mekeji ana wur ga mənġani ya àmət na.” § ²⁹ Yaw mis ndahan təbu adəskəla kə mənġatay. Gədəkani gatay ni àda wal a, ewifiŋa wur a ndo, mək àmətġia. ³⁰⁻³¹ Àra àməta ti mimbiki gayan ni àzay wal ni àmətġia, naŋ ya mahkər ni day àgray nahkay. Nday adəskəlani ni dek təza wal na, tīwifiŋa wur a ndo mək təməta. ³² Kələŋ gani wal ni day àməta. ³³ Ay ka fat ya ti mis atəŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kiđiŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek təza naŋ a ni. »

³⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado: « Ka sarta hini ti zawal akaba wál təhəlvu. ³⁵ Ay nday ya ti Melefit àgəskabá tay a, atəməta mək atəŋgaba e kisim ba, atəŋjəhad ka mələŋ məweni ya Melefit amagraja ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. ³⁶ Nday gani təmət day-day va do, tigi akada

ga *məslər ge Melefit ni. Nday bəza ge Melefit, adaba təŋgaba e kisim ba.

³⁷ Ge mis ya atəŋgaba e kisim ba ni ti Məwiz day àbəkia ma gana a wakita gayan ni ba lala. Ka sarta ya èpi mənġəhaf ya aku àgəs ni ti àdəm Bay geli ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekəp. *

³⁸ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Adəba kə eri ge Melefit ti nday dek təbu àna sifa. »

³⁹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti ndam ndahanġ ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təhi: « Məsi, pakama gayak ya kədəm ni ti àbəlay. » ⁴⁰ Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay ge mihindifiŋa ma ndahanġ a.

Bay gədəkani ya amara ni ti naŋ way ?

(Meciyu 22.41-46 ; Mark 12.35-37)

⁴¹ Yezu àhi ma ana tay keti. Àdəm ahkado: « Mis tədəm *Krist *Bay gədəkani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti aħəmamam ? ⁴² Adəba Devit àna ahàr gayan àdəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit àhi ana bay goro : Njəhadə gwar kə aħar ga đaf goro a, a mələŋ ga gədəkani va.

⁴³ Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” † »

⁴⁴ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayan ti, təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(Meciyu 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

⁴⁵ Ka ya ti mis dek təbu təbi slimī ana Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana ndam mađəbay naŋ ni ahkado :

⁴⁶ « Bumvu slimī, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawadəy àna naŋ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay kə meleher ge mis dek ; tawayay manjəhadvani

† 20:24 Ka sinġu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gədəkani gatay a, təbəkī slimī gayan daya. § 20:28 Məŋjay Mimbiki 25.5-6. * 20:37 Məŋjay Mahərana 3.2, 6. † 20:43 Limis 110.1.

e karsi ga gɛdɛkani vu a ahay ga *mahɛngalavù Melefit bu akaba ka mɛlan məzum zlam ga wuməri. ⁴⁷ Nday gani nani ti təzum ahay ga wál madakway mək tɛpəski ka mahɛngalay Melefit, tawayay ti mis tɛdɛm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafɛna seriya kà tay a, amatraɓ tay àtama ga ndam magudar zlam ndahaŋ na. »

21

Sɛdaga ga wal madakway ya arɛna gayan àbi ni

(Mark 12.41-44)

¹ Yezu èheliŋ eri, èpi ndam ge elimeni tɛbu tɛbiyu siŋgu a mɛlan məbiyu siŋgu ga sɛdaga ni vu. Nan àbu amɛnjalɛŋ ana tay nahkay ti ² èpi wal madakway nahaŋ arɛna gayan àbi, àbiyu siŋgu akur-akurani ciɓ-ciɓeni cɛ. ³ Yezu nakɛŋ àra èpia ti àdɛm ahkado : « Nəhi ana kɛli nahɛma, wal madakway hini ti arɛna gayan àbi, ay siŋgu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahaŋ ya tɛbiyu na dɛk. ⁴ Adaba mis ndahaŋ ni dɛk tàgray sɛdaga nahɛma, tɛbiyu siŋgu ya tɛgɛjɛnifɛŋ kà tay, tɛsɛr ere ye ti tagray àna nan ni va do ni, wal hini ti ni arɛna gayan àbi, ay ti àbiya siŋgu ya àfɛŋ na dɛk. Siŋgu gayan nahaŋ ga mɛsɛkum zlam məzumani àgɛjɛnifɛŋ ndo. »

Yezu adɛm etembedkaba ahay gɛdɛkani ge Melefit na

(Meciya 24.1-2 ; Mark 13.1-2)

⁵ Mis ndahaŋ tɛbu tɛzlapaki ka *ahay gɛdɛkani ge Melefit ni. Tɛdɛmki ma ka akur gɛdɛkani ya tɛdɛzl ahay ni àna nan ni akaba zlam maɓɛlani ya tɛhɛlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdɛm : ⁶ « Zlam hini ya kɛmɛnjumlɛŋ ni dɛk ti, vad nahaŋ amara nahɛma, etembedkaba ahay na besek-besek, ku akur bɛlan day amanjɛhadki ka akur nahaŋ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni

(Meciya 24.3-14 ; Mark 13.3-13)

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti tɛhi : « Mɛsi, ere gani amagravu

ti ananaw ? Amɛsɛrkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahɛmamam ? » ⁸ Yezu àhɛngriɛŋ ana tay, àdɛm ahkado : « Bumvu slimi, maslaŋa àgosay kɛli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do amɛdɛm nan ti nu, amɛdɛm nan ti *Bay gɛdɛkani ya amara ni ; amɛdɛm sarta gayan ènjia. Ku tɛdɛm nahkay nɛŋgu ni, kɛdɛbum tay ba. ⁹ Mis atagray silik, atakadɛŋva kà ŋgumna daya, ekicɛm ma gani. Kicɛma ti kɛgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdɛm zlam nday nani tàgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nɛŋgu ni, mandav ga duniya hɛya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga had ndahaŋ, bɛbay ndahaŋ akaba bɛbay ndahaŋ. ¹¹ Had amadaɗay daldal a kɛsa ndahaŋ bu, a kɛsa ndahaŋ bu lɛwir amagray, a kɛsa ndahaŋ bu ni ti ni armɛwɛr amɛgɛs mis kay. Zlam ndahaŋ ya tasay aŋgwaz daldal ni atagravu ka had akaba a hud melefit bu, nahkay mis atɛsɛr arɛna ara agravu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani dɛk atagravu nahɛma, mis atɛgɛs kɛli, atɛgri daliya ana kɛli, atɛhɛloru kɛli a ahay ga *mahɛngalavù Melefit vu ga magrafɛna seriya kɛ kɛli a, atɛbiyu kɛli a danɛay vu. Atɛhɛloru kɛli kɛ meleher ga bɛbay, kɛ meleher ga gɛdɛkani ga ŋgumna daya, adaba lekɛlɛm ndam goro : ¹³ nahkay akɛŋgɛtum divi ti etici ma gekɛli ya akazlapumku ni. ¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti àhɛli ahàr ana kɛli ba simiteni : ka ya ti atɛhɛloru kɛli kɛ meleher gatay ga magrafɛna seriya kɛ kɛli a, tihindifiŋa ma kɛ kɛli a nahɛma, ma ya ti akɛhumi ana tay ni ti aŋgwaz amɛwɛrki kɛli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akɛdɛmum ni akaba mɛsɛr zlam gani dɛk ti nu nuani anɛdɛfiki ana kɛli. Nahkay ti maslaŋa amɛlɛbi e kidiŋ ga ndam ezir gekɛli ni bu amɛwɛlki kɛli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atɛgɛs kɛli ti tàgrafɛna seriya kɛ kɛli a ti ata bɛŋ

gekuli, ata mən gekuli, bəza ga mən gekuli, ndam gekuli akaba zləbəba gekuli. Atabazl mis ndahañ e kidin gekuli bu ni ti azuhva tay. ¹⁷ Mis dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goro. ¹⁸ Ku tamal nahkay nənğu ni, ku məhər ga ahər gekuli bəlañ tekeđi amadoru a hađ do. ¹⁹ Tamal a huđ ga daliya nani bu kəmbərənum nu do nahəma, akəngətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kuli ni. »

*Yezu adəm etembed Zeruzalem
(Meciyu 24.15-21 ; Mark 13.14-19)*

²⁰ Yezu adəm keti : « Ka ya ti ekipəma ndam silik tēvelinija ahər ana Zeruzalem a tekesl nahəma, sərunki sarta enjia, atəzum kəsa ni, etembedkaba ahay a dek. ²¹ Ka sarta gani nani ti ndam ya ka hađ *Zude ni ahər adəm təcuhworu a həma vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahər adəm təhəraya təsləka ; ndam ya ti a kəsa ci6-ci6eni bu ni ti ni tōru təhuriyu a Zeruzalem ba. ²² Adaba a vađ nday nani bu ni ti Melefit amatrađvū ndam ga kəsa nani ; ere ye ti adəm a Wakita gayan bu ni dek amagravu. ²³ Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza təfəñ ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga hađ nani atəcakay daliya dal-dal, adaba Melefit aməzumki bəruv ka tay. ²⁴ Atara tabazl mis ndahañ e kidin gatay bu kay əna maslalam, ndahañ ni ti ni atəgəs tay, atəhəloru tay ka hađ gərgərani dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga njəda. Atəguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit əvi ana tay ga məgurani ni. »

*Mara ga Wur ge Mis a
(Meciyu 24.29-31 ; Mark 13.24-27)*

²⁵ Yezu adəm keti : « Zlam ndahañ amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata boņgur. Mis etipia ti atəsər arana əbu ara agravu. Zlam ndahañ amagravu ka hađ : aməd amadađay *dəluv gəđakani, dəluv ni amahənday. Zlam nday nani atəsi aņgwaz ana mis ga məlañ ni dek :

bəruv amətikaba ana tay a. ²⁶ Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka hađ ni aməhəli ahər ana mis, atəđəd əna aņgwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njəda-njədani a huđ melefit bu atədađay a məlañ gatay bu. ²⁷ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklađasl ba əna njəda kay akaba maslađay goro a. * ²⁸ Ay lekulum ti ka ya ti zlam nday nani təbu tagravu nahəma, cikəma lala, zum njəda ti kəmənjumlahu kama, adaba sarta ge Melefit ya ahəngay kuli ni enjia wudak. »

*Yezu azay mazavu ga mən ga wəruv
(Meciyu 24.32-35 ; Mark 13.28-31)*

²⁹ Yezu əhi ma ana tay əna ma *gozogul, adəm ahkado : « Mənjumki mən ga *wəruv akaba mən ga zlam ndahañ ni. ³⁰ Kipəm ti nday təbu tidə nahəma, kəsəruma mədərdər enjia wudak. ³¹ Nahkay day tamal kipəma zlam ya nəhi ana kuli ni nañ əbu agravu nahəma, sərunki *Məgur ge Melefit enjia wudak. ³² Nəhi ana kuli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³³ Məlañ ya agavəla akaba məlañ ya a ga hađ ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Bumi slimi ana ahər gekuli

³⁴ Yezu adəm keti : « Bumi slimi ana ahər gekuli, kəvumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Zlam ga duniya əgi eri ana kuli ba daya, do ni ti vađ gani nani amərəkia ke kuli a ka məsərki gekuli do. ³⁵ Vađ gani nani amərəkia ke kuli a akada ga kəmbazl ya agəs zlam ndacani ni. Adaba vađ gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslaña bəlañ tekeđi am-atam do. ³⁶ Nahkay njəhadum eri, həngalum Melefit a sarta bu dek ti məvi njəda ana kuli ga matamfənjana kə zlam ya ti ara agravu na dek, ti aņgwaz əwər kuli ge micikeni kə meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kəlavad Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit

* 21:27 Mənjay Deniyel 7.13.

ni bu ga mɛlafat ; ga mɛlavaf ti ni ahɛraya, akoru andɛhad a hɛma ya tɛzalay *Oliviye ni bu. ³⁸ Kɛla miledɛ dɛ mis dɛk takoru a dalaka ga ahay gɛdɛkani ge Melefit ni vu ga mɛbi slimi ana pakama gayan ya adɛm ni.

22

Gɛdɛkani ga ndam Zɛde tawayay ti-jiŋ Yezu

(Meciyɛ 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)

¹ Wumɛri ga ndam *Zɛde ya tɛzumvɛ dipɛŋ *miwisinɛni do ni ɛnjia wudak : tɛzalay wumɛri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gɛdɛkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni taŋgray sawari ge mijin Yezu akal-akal. Taŋgray akal-akal ti adaba aŋgwaz awɛrfɛŋa tay kɛ mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni ahuriviyu ana Zɛdas. Zɛdas gani, slimi gayan nahan ni Iskariyot, nan bɛlan ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cɛeni ni. ⁴ Seteni ni ara ahuriviya ti Zɛdas nakɛŋ arɛkioru ka gɛdɛkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bɛbay ga ndam slewja ya tajɛgay *ahay gɛdɛkani ge Melefit ni. Oru ti ga magray sawari akaba tay ga mɛdɛfiki Yezu ana tay ti tɛgɛsa nan a. ⁵ Nday nakɛŋ tara ticia ma gayan na ti tɛmɛra dal-dal, tɛhi : « Mɛvuk sinŋu. » ⁶ Zɛdas nakɛŋ agɛskabá ma gatay na. Nahkay adɛbay divi ahɛmamam ti ara adɛfiki Yezu ana tay ti tɛgɛs nan ka mɛsɛr ge mis do ni.

Tɛslamalikabu mɛlan ga wumɛri ga Pak ana Yezu

(Meciyɛ 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zɛŋ 13.21-30)

⁷ Vad ga wumɛri ge dipɛŋ *miwisinɛni do ni ɛnjia. A vad ga wumɛri ga *Pak nani ti tislɛŋ bɛza tɛmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu aslɛr ata Piyer nday ata Zɛŋ, àhi ana tay ahkado : « Dɛgum kɛslamalumikabu zlam mɛzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakɛŋ tihindifiŋa

ma, tɛhi ahkado : « Kawayay ti mɛru mɛslamalakabu eley ? » ¹⁰ Àhi ana tay : « Ekinjɛmiya a kɛsa gɛdɛkani va nahɛma, akɛbumkabu ahɛr akaba zal nahan acahbiya yam a mandaray va. Ekipɛma nan a ti dɛbumiyu nan a ahay ya nan ahuriyu ni vu. ¹¹ Akɛhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : “Mɛsi geli adɛm : Ahay goro ya ti anara nɛzumviyu zlam ga wumɛri ga Pak ni akaba ndam madɛbay nu ni ti neley ?” ¹² Eslini bay ahay ni amɛdɛfiki ahay nahan gɛdɛkani ka ahɛr ga ahay nahan ana kɛli, zlam dɛk avu andava. Slamatumkabu zlam mɛzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakɛŋ tɛslɛka, tɛru tɛdi ahɛr ana zlam ni dɛk akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mɛk tɛslamalakabu zlam ga wumɛri ga Pak ni.

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madɛbay nan ni

(Meciyɛ 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

¹⁴ Sarta ga zlam mɛzumani ara ɛnjia ti Yezu akaba ndam *asak gayan ni tɛru tanjɛhad ka mɛlan ga mɛzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya ɛnjia wudak. Wudaka nɛcakay daliya ni ti nawayaya mɛzum zlam ga wumɛri ga *Pak hini akaba kɛli a dal-dal. ¹⁶ Nahi ana kɛli nahɛma, anɛzumkivu zlam ga wumɛri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeverinaba tɛwi gana a Mɛgur gayan ba ni kwa. » ¹⁷ Ara adɛm ma nahkay ti azay hijiyem akaba zum, agri sɛsi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, sam lekɛlam dɛkeni. ¹⁸ Nahi ana kɛli nahɛma, kwa kani nɛsi zum ga wur ge *vin va do, si a vad ya *Mɛgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Kɛlan gani azay *dipɛŋ, agri sɛsi ana Melefit, ɛsekaba, avi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahɛngay kɛli. Grumoru nahkay, ti kɛjalumku ahɛr. » ²⁰ Kɛlan ga mɛzum zlam ni ti azay hijiyem akaba zum ni keti, avi ana tay akada

ya àvi dipen ana tay ni, àhi ana tay : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awalkabu pakama gayan akaba ge mis ; mawelvani nani ti maweni. Awalkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay kuli. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Nədəm nahəma, maslaña ya ti aməsəkumoru nu ni ti nan əbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya àdəm ni, ay maslaña ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicihi ! » ²³ Ndam asak gayan ni tارا ticia ma gayan na ti tihindivu, tədəm way e kidin gatay bu amagray ere gani nani way.

Gədəkani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Way gədəkani e kidin geli bu àtam leli ndahan ni way ? » ²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga had ndahan təgur had gatay : gədəkani ndahan e kidin gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. ²⁶ Lekulum zla nahəma, àgravu akada nani e kidin gekuli bu ba simiteni. Ay e kidin gekuli bu ti maslaña ya ti nan gədəkani àtama kuli ndahan na ti mənəhad akada ga wur gəziteni kwa sawan. Nahkay day maslaña ya agur kuli ni mənəhad akada ga bay məgri təwi ana mis ni. ²⁷ Nədəm nahəma, e kidin ga bay ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaña ya azibiyu ni bu ni ti way gədəkani ni way ? Gədəkani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nəngu ni nəbu e kidin gekuli bu akada ga maslaña ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. ²⁸ Lekulum ti kəbum akaba nu ; ku ka ya ti mis təwayay nu ndo nəngu ni kəmbərənum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagrah ahəmamam ? Baba àvua bay a, nu day nəvi bay ana kuli bilegeni a Məgur goro bu akada gayan ya àvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisum zlam akaba nu a Məgur goro bu. Akanjəhadumviyu e kərsi

vu ga magrafəna seriya kə dini kru mahar cəeni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciyə 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zey 13.36-38)

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, àdəm : « Simu, Simu, ci day : lekulum ti *Seteni ehindifina kuli kə Melefit a, awayay agri ana kuli akada ge mis ya ti atabalakia hilfi ga zlam gayan a ni. ³² Ay nu zla ti nəhəngala Melefit a ti kəmbərən məfəku ahər ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəngəkiya. Akəngəkiya ti vi njəda ana bəza ga muk ni. » ³³ Piyer àhəngrifən, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ga morakabani ata nak a danəy vu, ku ga məmətkabani ata nak day nəgəskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nəhuk nahəma, kani kani a a huđ ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nəslər kuli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kəhəlum ndo ni ti, mam àhəcikiva ana kuli a mam ? » Təhəngrifən, təhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaña ya ti siŋgu àvu e mbici gayan bu nahəma, maza, ku zlam gayan a mbolu bu day maza akaba nan a. Maslaña ya ti maslalam gayan àbi ni day məsəkumoru azana gayan ti məsəkum maslalam àna siŋgu gani. ³⁷ Nəhi ana kuli nahəma, maslaña ya ti Melefit àdəm a Wakita gayan ni bu : “Atacalkivu nan àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaña gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cə. » Nan nakən àhi ana tay : « Èslia ahkay. »

Yezu ahəngalay Melefit ka həma Oliviyə

(Meciyə 26.36-46 ; Mark 14.32-42)

* 22:37 Izayi 53.12.

³⁹ Yezu àhàraya, òru ka hōma *Oliviye akada gayan ya agray kəlavad ni. Àra àhàraya ti ndam madəbay nan ni tādəboru nan kələn. ⁴⁰ Tòru tìnjua eslina ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Həngalum Melefit ti kījūmkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakən əsləkafəja kə tay a, òru cak. Òru ènjua nahōma, àbəhad mirdim grik, àhəngalay Melefit, ⁴² àdəm ahkado : « Bəba, tamal kawayay ti hədəkfua daliya hina, nəkakay ba ti. † Ku nəkəm nahkay nəngu ni, kəgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawan. » [⁴³ Eslini *məslər ge Melefit àhərkiaya e melefit ba, àvi njəda. ⁴⁴ Bəruv àtikaba dal-dal, nahkay nan nakən akadvu àna mahəngalakivu Melefit ; endif gayan àndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had a.]

⁴⁵ Àra àhəngala Melefit a nahkay ti ècikaba cəkwađ, àngəkia ka ndam madəbay nan na. Àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu, adaba tàmətađkaba àna majalay ahàr a. ⁴⁶ Nan nakən àhi ana tay : « Kinjūm dəwir ti kamam ? Cikūmaba, həngalum Melefit ti kījūmkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kəli ni ba. »

Təgəs Yezu
(*Meciyu 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zəj 18.3-11*)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu nan àbu azlapay nahkay ni ti mis kay təbu tərəkia. Nan ya təzalay nan Zədas, nan bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra tìnjia ti Zədas nakən àrəkia ndorəja ka Yezu a ga məgri sa àna məfəki ma ka tuwər a. † ⁴⁸ Eslini Yezu àhi : « Zədas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna məgru sa nahkay hi zla do aw ? » ⁴⁹ Nday ya təbu akaba Yezu ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti təhi ana Yezu : « Bay geli, məkadvu

akaba tay àna maslalam geli ni aw ? » ⁵⁰ Eslini mis bilin e kidin gatay bu àsi maslalam ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, əsifəja slimi ga ahar ga đaf a həndad. ⁵¹ Ay Yezu àdəm : « Mbrənjum, əslia nahkay. » Mək ènjifin kə mələn ge slimi ga maslanə nani, àhəngarəba nan a.

⁵² Kələn gani Yezu àhi ma ana gəđakani ya tàra ga məgəs nan a ni. Nday nani ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit akaba gəđakani ga ndam majəgay *ahay gəđakani ge Melefit akaba gəđakani ndahan. Àhi ana tay ahkado : « Kəđəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ⁵³ ambatakani do nəbu akaba kəli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavad. Ay ti kìnjūmfu ndo timey ! Ay nihi ti sarta ge təwi gekəli akaba ge *Seteni bay məgur mələn zin-zin ni ènjia. »

Piyer adəm nan əsər Yezu do
(*Meciyu 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ; Zəj 18.12-18, 25-27*)

⁵⁴ Eslini mis ni təgəs Yezu. Tàra təgəsa nan a ti təzoru nan, təfiyu nan a ahay ga gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu. Piyer ti ni nan drin àdəbabiyu Yezu. ⁵⁵ Tòru tìnjua ti mis təbefta aku a dalaka ba, nday təbu tənəfəj. Piyer day ànjəhadkivu ka tay. ⁵⁶ Nday təbu tənəfəj kə aku ni nahkay ti wal nahan àbu, agray təwi eslini. Àra èpia Piyer a manjəhadani kə eri ga aku na ti àmənjalən lala, àdəm : « Maslanə hini day mis ga Yezu. » ⁵⁷ Eslini Piyer àhi : « Aha, nəsər nan do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpəsa 6al ti zal nahan èpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakən àhi : « Nu mis gatay do timey, maslanə goro. »

† **22:42** Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti təkəm məzum bəruv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.
† **22:47** Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kə tay kə tuwər.

⁵⁹ Àra àpèsa keti ka ahàr gana agray njemdi bəlan nahəma, maslaŋa nahəŋ àmbrəŋ ma gani ndo, àdəm : « Edeŋ naŋ mis ga Yezu, adaba naŋ zal Gelili. » ⁶⁰ Piyer àhi : « Maslaŋa goro ni, nəsər ere ye ti kədəmku ni do. » Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti agwazl àzlah huya. ⁶¹ Eslini Bay geli àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmənjaləŋbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakəŋ ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl àzlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni àŋgiaya a ahàr ba. ⁶² Eslini àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

*Teyefiŋ kà Yezu
(Meciyu 26.67-68 ; Mark 14.65)*

⁶³ Nday ya tàjəgay Yezu ni tēyefiŋ, tēzləb naŋ. ⁶⁴ Təkambahi eri, tihindifiŋa ma, tēhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti sərkaaba, way àzələb kur ni way ? » ⁶⁵ Tìndivkivu naŋ àna ndivey ndahaŋ kay.

*Tagrafəŋa seriya kà Yezu a kè meleher ga gədəkani ga ndam Zude a
(Meciyu 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zeŋ 18.19-24)*

⁶⁶ Məlan àra àsla nahəma, gədəkani ga ndam *Zude, gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tənŋasvu. Nahkay tēzəbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya. ⁶⁷ Tihindifiŋa ma, tēhi : « Tamal nak *Krist *Bay gədəkani ya amara ni ti hi ana leli. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Tamal nəhia ana kuli nihi day nəsəra akəgəsumukabu do. ⁶⁸ Tamal nihindifiŋa ma kè kuli a day akəhəŋgrumufəŋ do. ⁶⁹ Ay nəhi ana kuli nahəma, ku kani səruma nu *Wur ge Mis ananjəhad a məlan ga gədəkani bu kà ahar ga daf ge Melefit Bay njədə-njədəni ni.Š » ⁷⁰ Tàra ticia ma ya àdəm na ti nday dek tēhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefit aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kədəmum ti lekulum lekulumeni àna ahàr gekuli. » ⁷¹ Eslini nday nakəŋ

tədəm : « Madəbay ndam sedi ndahaŋ kamam mba mam ? Leli leleni àna ahàr geli mīcifiŋa a ma gayaŋ ba ni. »

23

*Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet
(Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zeŋ 18.28-38)*

¹ Mis ni dek tīcikaba hurum, təzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tīnjəa ti nday nakəŋ tàcalki naŋ ka zlam magudarani, tēhi ana bay ni ahkado : « Mədi ahàr ana maslaŋa hini naŋ àbu ewisīkabu ndam ga had geli. Àdəm tēpəli hadam ana *Sezar ba, àdəm naŋ *Krist, naŋ bay. » ³ Pilet nakəŋ àra ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edeŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ⁴ Eslini Pilet àhi ana gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nədi ahàr ana zlam magudarani gayaŋ ga məwəl naŋ àna seriya ndo timey. » ⁵ Ay nday nani tēmbrəŋ ma gani ndo, tədəm : « Àdəm mis tēgəsiki ma ana ŋgumna ba, àcahia ma gana ana mis ga had *Zude na dek. Ànjəkibiya kwa e Gelili bədək, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Erot

⁶ Pilet àra ècia ma nana ti àdəm : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Tàra tēhia Yezu naŋ ga had ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ àdəm tōru àna naŋ afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ àbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot àra èpia tīnjia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, adaba ècia pakama ya tēzlapaki na. Àpəsa àwaya ti mīpi Yezu ; awayay ti Yezu mągraya ere ye ti mis tīpi day-day ndo na. ⁹ Nahkay èhindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni day tēbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal.

11 Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayan tēyefiŋ kà Yezu, tàmənjələŋ akada èsli mis e eri gatay bu ndo. Təfəki mugudi sulumani ge meye-fiŋeni ; tàra tēyefiŋa ti Erot nakəŋ àdəm tàhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mək tàhəŋgoru naŋ. 12 Ahaslani nahəma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tigi ka zləba həya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu

(Meciyə 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zəŋ 18.39–19.16)

13 Tàra tɪnjia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, gəđákani ndahaŋ akaba ndam *Zəde ndahaŋ ni. 14 Àhi ana tay ahkado : « Kəzumubiyu maslaŋa hini, kəhumu èwiŋiŋ ndam ga had *Zəde. Nahkay nihindifiŋa ma kə meleher gekəli a, ay ti zlam ya kəcalumki naŋ, kəđəmum àgudara ni ti nu nədi ahàr ku bəlaŋ ndo. 15 Erot day àdi ahàr ana magudar gayan ndo, nahkay àhəŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayan àbi ga makadki naŋ di bi. 16 Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni təzələb naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » [17 Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya zal daŋgay a bəlaŋ ana ndam Zəde a kwa.] 18 Pilet àra àdəm ma nahkay ti nday ye eslini ni dek təzlah, təđəm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » 19 Barabas ti təfiyu naŋ a daŋgay vu adaba naŋ e kidiŋ ge mis ya təkadvu akaba ŋgumna a Zerəzalem ni bu, azuhva gayan ya àkad mis ni daya. 20 Pilet àwayay mafəkad Yezu, nahkay àhəŋgri zuh ana ma gayan ya àhi ana tay ni. 21 Ay nday nakəŋ təzlah, təđəm : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ kà təndal ! » 22 Pilet àhəŋgri zuh ana ma ni ya mahkər, àhi ana tay ahkado : « Ay ti àgudar mam ? Magudar gayan ya təkadki naŋ ti nədi ahàr ndo. Nahkay nəhi ana ndam slewja goro ni təzələb naŋ, kələŋ gani anafəkad

naŋ. » 23 Ay nday nakəŋ təzlah kay kay, təđəm : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » Təzlahkivu kay kay. 24 Tàra təzlahaha nahkay ti Pilet nakəŋ àgəskabu ga məgri ere ye ti tihindifiŋa ni ana tay. 25 Àfiaya maslaŋa ya ti tihindifiŋa ni ana tay a. Naŋ ti maslaŋa ya ti təfiyu a daŋgay vu adaba təkadva akaba ŋgumna, àkad mis a ni. Yezu ti ni, Pilet àhi ana ndam slewja gayan ni təgri ere ye ti ndam Zəde tawayay ni.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciyə 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zəŋ 19.17-27)

26 Ka ya ti ndam slewja ni təzoru Yezu ga makad naŋ nahəma, tədi ahàr ana zal Sireŋ nahaŋ, slimi gayan Simu, naŋ àbu asləkabiya e gili a. Eslini nday nakəŋ təfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni ti mādəboru Yezu àna naŋ kələŋ. 27 Ndam *Zəde dal-dal təbu tadəboru Yezu, wəl day təkibu ka tay titəwioru naŋ, tagroru deləlu. 28 Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wəl ni, àhi ana tay ahkado : « Wəl Zerəzalem, kitəwəm nu ba. Təwəm ti vu gekəli, təwəm bəza gekəli daya. 29 Adaba sarta amara, mis atəcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atəđəm : “Wəl dəgəl təmərnu, wəl ya tìwi bəza ndo, bəza tisi đuwa gatay ndo ni, təmərnu.” 30 Mis atənjəki ka mədəmani həma gəđákani təmbədkiaya ka tay a, bəza həma təŋgaha tay a. * 31 Nu nəcakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem mίδeni ni, lekələm ti ni akacakum daliya ti amagravu akada ga aku ya azum biyem mikəleni ni. »

32 Ndam magudar zlam ndahaŋ təbu nday cə ; ndam slewja ni təhəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfəŋ tay kà təndal.

33 Tòru ka məlaŋ nahaŋ ; məlaŋ gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tɪnjua eslina ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ; tadarfəŋ ndam magudar zlam cəeni ni kà təndal ndahaŋ daya, bəlaŋ gani ka ahar ga đaf

* 23:30 Mənjay Oze 10.8.

ga Yezu, nan nahan ni ka ahar ga gajar gayan. ³⁴ Eslini Yezu àdám : « Bəba goro ni, təsər ere ya tagray ni do, nahkay mbərfəna kà tay a. » Ndam slewja ni tàra tadarfəna nan kà təndal na nahkay ti tagraki ca-ca àki ka azana gayan ni bəlan àna bəlan ti təsər way azum way. ³⁵ Mis dal-dalani ya tādəboru nan ni təbu tamənjələnoru. Eslini gəđakani gatay ni tēyefin kà Yezu, tədám : « Àhənga mis ndahan a. Tamal ti nan *Bay gəđakani ya ti Melefit àdaba, àslərbiyu ni nahəma, mähəngay ahər gayan gayanani zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day tēyefin, təhəđakfənoru ga məvi zum cecəwekeni. ³⁷ Təhi : « Tamal nak bay ga ndam Zude ededifin ti həngay ahər gayak gayakani zla aw. » ³⁸ Àbu məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahər ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zude. »

³⁹ Eslini bəlan ga ndam magudar zlam cəeni ya tadarfənan tay kà təndal ni èndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti Bay gəđakani ya tədám amara ni do aw ? Tamal nak gani ti həngay ahər gayak gayakani ti kähəngay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslanə nahan ni àra ècia ma gayan na ti àləgi, àhi : « Nak ti kəgrafəna anəwaz kə Melefit a do ni ti kamam ? Təbu tabazl leli akada ya takad nan ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba məgudara zlam ya əgəski tabazlki leli na. Nan ti əgudar arəna ndo simiteni. » ⁴² Mək àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahər, nəgəjazlkuk ahər ba ti. » ⁴³ Yezu àhəngrifənan, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a məlan sulumani ge Melefit bu.† »

Yezu amət
(*Meciyə 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zəj 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-ked ka ahər melefit a ti àmbrənan masladani, àsladay va do. Nahkay məlan dek əgia zinj-zinjena

duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Eslini azana ga mahay gəđakani ga məlan *njəlatani ya ti a huđ ga *ahay gəđakani ge Melefit bu ni əgəzlehvu kwar kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àdám : « Bəba goro ni, nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.‡ » Àra àdəma nahkay ti àmət həya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzlabay Melefit, àdám : « Maslanə hini ti mis jireni ededifin. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : tàra ga mamənjələnan ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahər ana tay a, təsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu dek akaba wál ya tādəbabiyu nan kwa e Gelili ni təbu cak tamənjənoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivin vu
(*Meciyə 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zəj 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahan əbu, slimi gayan Zuzef, nan ga kəsa Erimete, ka had *Zude. Maslanə nani ti mis sulumani, jireni daya ; nan əbu ajəgay *Məgur ge Melefit. Nan bilin ga gəđakani ge *seriya ga ndam *Zude, nan gani əgəsiki zlam ya nday təgray ni ana tay ndo. ⁵² Nan nakənan əru afa ge Pilet, əhindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zuzef əru àzaya kisim na kà təndal na, àkambah, mək əfiyu e mindivin vu. Mindivin nani ti miliyeni a pəlad vu : təfiyu kisim ga maslanə nahan day-day ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zləma ; vad *məpəsabana anjəki wudak.

⁵⁵ Wál ya tādəbabiyu Yezu kwa e Gelili ni tādəboru Zuzef ke mindivin ni, tìpi ahəmamam təfiyu kisim ni. ⁵⁶ Tàra tìpia ti təsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahan ya tizi àbəlay ni. A vad məpəsabana ba nahəma təpəsaba təgray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefit ya àvay ni.

† 23:43 Məlan sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Məngəhani 2.7).

‡ 23:46 Limis 31.6.

24

*Yezu anɔgaba e kisim ba
(Meciyu 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zey
20.1-10)*

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahama, wál ni tòru da ge mileda ke mindiviŋ ni. Tòru ti ana tersel gargari ya ti tàslamalakabu ni. ² Tòru tinjua ti tìpi belim ge mindiviŋ ni maɓeladkiana. ³ Nahkay tãhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra tãhuriyu nahama, tãdi ahàr ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini tãsar ere ye ti tagray ni do. Nday tãbu nahkay ti mis ca tãngazlivu ana tay, mabakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tãra tìpia tay a ti tãgra anɔwaz a, tãhãngaroru eri gatay a had. Eslini mis cœeni ni tãhi ana wál ni : « Kãdãbum mis ya naŋ eri ni e kidiŋ ga nday mãmãtani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Anɔgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Lekulam kãsarumki ka pakama ya àhi ana kulì ka ya ti naŋ e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini àhi ana kulì ahkado : “Ahàr àdãm nu *Wur ge Mis ti tãgãsi nu ana ndam magudar zlam, ti tãkad nu kã tãndal, ti nãngaba a vad ya mahkãr a.” » ⁸ Wál ni tãra tìcia nahkay ti tãsar ki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tãra tãslakabiya ke mindiviŋ na ti tãngãhadì ma gani dek ana ndam *asak kru mahar balaŋani ni akaba ana ndam *madãbay Yezu ndahaŋ ni dek. ¹⁰ Wál ya tãngãhad ma ni ti ata Mari ga kãsa Magãdala ni, Zeni, Mari mãŋ ge Zek akaba wál ndahaŋ. Ndam asak ni tãra tìci ma na ti ¹¹ tãjalay a ahàr gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay tãgãsiki ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer àslãka, àcuworu ke mindiviŋ ni. Òru enjua ti àndãhad ahàr, àmãnjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga duca ciliŋ. Eslini ti àslakabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpibiyu ni àgria ejep a dal-dal.

*Yezu anɔgazlivu ana ndam madãbay
naŋ ca*

(Mark 16.12-13)

¹³ Ka fat gani nani ndam *madãbay Yezu ndahaŋ ca tãbu takoru a kãsa

nahaŋ vu, slimi ga kãsa gani Emeyus. Kãsa gani driŋ akaba Zerãzalem, mis asawaday njemdi ca e divi bu day kwa ti enjiyu. ¹⁴ Nday nakãŋ tãbu tãzlapakioru e kidiŋ gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni dek. ¹⁵ Nday tãbu tãzlapay e kidiŋ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakãŋ àcay tay e divi bu mæk tãrakaboru ka ahar balaŋ. ¹⁶ Ay ti tãsar kaba naŋ a ndo, adaba akada araŋa àsikia ke eri ana tay a.

¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tãra tìcia ma gayaŋ na ti nday nakãŋ tìcika, ahàr àbu ahali ana tay. ¹⁸ Eslini biliŋ gatay, slimi gayaŋ Kleyupes, àhãngrifãŋ, àhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti àgravu a Zerãzalem a vad nday ndani bu ni ti nak ciliŋ kici ndo zla do aw ? » ¹⁹ Yezu nakãŋ àhi ana tay : « Mam àgravu mam ? » Tãhi : « Ere ye ti àgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Naŋ gani nani ti bay mahãngaray *pakama ge Melefit ; pakama gayaŋ ya àdãm ni dek akaba tãwi gayaŋ ya àgray ni dek ti àgray àna njãda ge Melefit. Nahkay àbãlafãŋa kã Melefit a, àbãlafãŋa kã mis a dek daya. ²⁰ Ay ti ndam geli gãdãkani ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gãdãkani geli ndahaŋ ni tãgãsi naŋ ana ndam *Rom ti tãgrafãŋa seriya ge kisim a, mæk *tãdarfãŋ naŋ kã tãndal. ²¹ Leli ti ni mãdãm amal naŋ àhãngay ndam *Izireyel. Akaba nani dek, nihi tegi vad mahkãr kani, zlam gani àgravu ni. ²² Ay ti wál ya tãbu akaba leli ni ndahaŋ tãhia pakama ga mægri ejep ana leli a. Tòru kã mindiviŋ da ge mileda ti ²³ tãdiviyu ahàr ana kisim ga Yezu ni ndo, mæk tãslakabiya, tãhi ana leli tìpibiyu *mãslãr ge Melefit a. Mãslãr ge Melefit ni tãhibiyu ana tay Yezu naŋ àbu àna sifa gayaŋ. ²⁴ Nahkay ndam geli ndahaŋ day tãra ke mindiviŋ na. Tinjua ti tãdi ahàr ana mindiviŋ ni akada ga wál ya tãngãhadì ana leli ni. Ay ti tìpibiyu Yezu ndo. »

²⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na

ti àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti endisl àniviyu ana kuli bi aw ? Kìcumba ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? »²⁶ Ngay ahàr àdám si *Bay gəđakani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mək kwa ti Melefit amazləbay nañ ti mīgi gəđakani kè eri ge mis dek ti kicəm do waw ? »²⁷ Eslini Yezu nakəñ àđəfiaba pakama ge Melefit ya àdəmki ka nañ a Wakita ge Melefit bu na dek ana tay a. Ànjiki ana tay ka ge Məwiz ni, àđafaba ga ndam ndahañ ya təhəngaray pakama ge Melefit na dek daya.

²⁸ Tòru tìnjua a kəsa ya takoru ni va wudak nahəma, Yezu akoru zlam gayañ akada asafəña divi kà kəsa na. ²⁹ Eslini nday nani təhi : « Besa day, kòru ba, njəhadə akaba leli a, adaba tegi fat àdiya, mələñ nañ àbu edizi timey. » Nahkay təhuriyu tənəhad a kəsa ni vu akaba tay. ³⁰ Tàra təhəliaya zlam məzumani ana tay a ti Yezu àzay *dipeñ ni, àgri səsə ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay. ³¹ Nday nakəñ tàra tìpia gayañ ya àgray nahkay na ti eri gatay ni ègia kwelen-kwelen, təsər nañ. Ay tàra təsəra nañ a ti tìpi nañ va do, nañ àbi. ³² Eslini tədəm e kidìñ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àdəmki ka Wakita ge Melefit ni ti mīciaba ni ti àmərìa məbərùv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakəñ tìcikaba huya, tàngoru a Zeruzalem. Tòru tìnjua ti tēdi ahàr ana ndam asak ga Yezu kru mahar bəlañani ni macakalavani akaba mis ndahañ. ³⁴ Eslini nday ndahañ ni təhi ana mis cəeni nakəñ ahkado : « Bay geli àngaba e kisim ba ededìñ ededìñena ! Simu èpi nañ a. » ³⁵ Nday cəeni ni day tàngəhad ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyəs ni akaba gatay ya təsər Yezu ka ya ti esekaba dipen a ni.

Yezu anğazlivu ana ndam madəbay nañ ni

(Meciyə 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zey 20.19-23 ; Təwi 1.6-8)

³⁶ Nday cəeni ni tēbu təzlapay nahkay ti mis ni dek tìpi Yezu nakəñ nañ jika e kidìñ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit məgri sulum gayañ ana kuli. » ³⁷ Nday dek məbərùv àtikaba ana tay a, anğwaz àwəra tay a dal-dal, adaba tədəm maslaña àmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum anğwaz ti kamam ? Ngay hini nu ti kəgəsumkabu do ni ti kamam ? » ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! Njəmfu, mənjumlu lala. Kìpəma nu nəbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti nañ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti anğazli ahar gayañ ni akaba asak gayañ ni ana tay. ⁴¹ Tàra ticia ma gayañ na ti àgria ejep ana tay a, təmərva àsabəy, ay kekilenə təgəskabu ngay nañ ededìñ fañ ndo. Nahkay Yezu nakəñ àhi ana tay : « Zlam məzumani àfəñ kè kuli ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakəñ tēziaya telma ge kilif mətusana, ⁴³ mək àzay, àzum kè eri gatay. ⁴⁴ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakuvu ni ti nəhia ana kuli a ahaslana ka ya ti nu nəbu akaba kuli na. Nəhi ana kuli ahkado tədəmkuə pakama, təbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àđəfiki ana Məwiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tədəmku ni dek ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini nañ nakəñ àvi məsər zlam ana tay ga miciaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gəđakani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, takada nañ a, mək a vad ya mahkər anğaba e kisim ba kwa.” » ⁴⁷ Kələñ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had ga mələñ ni dek àna slimi gayañ, si tāmbatkaba majalay ahàr gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəña zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atənəkə ka mədəm ma gani a Zeruzalem.

⁴⁸ Pakama gani nani tɛdɛmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekɛlɛm.

⁴⁹ Nu ti anɛslɛribiyu Mɛsuf ya ti Baba goro ɛdɛm amɛvibiyu ana kɛli ni ana kɛli. Ay lekɛlɛm ti ni njɛhaduma a Zerɛzalem a duk abivoru ana vad ya ti Mɛsuf gani nani amɛrɛkia ke kɛli a, amɛvi njɛda ge Melefit dek ana kɛli ni. »

*Melefit azoru Yezu e melefit vu
(Mark 16.19-20 ; Tɛwi 1.9-11)*

⁵⁰ Yezu ɛra ɛhia pakama nana ana tay a ti ɔru ɛna tay gwar a Betani. ɔru ɛnjɛa eslina ti ɛhɛlkioru ahar ka tay agavɛla, ɛgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti nan ɛbu agri sulum ge Melefit ana tay ni ti ɛslɛkafɛna kɛ tay a, Melefit ɛzoru nan agavɛla a hud melefit vu. ⁵² Nan ɛbu ɛslɛkafɛna kɛ tay a ti nday nakɛnj tɛhɛngrioru ahɛr a had, meleher ndiɛa ndiɛa ana had. Kɛlɛnj gani tɛngɛ a Zerɛzalem ɛna mɛmɛrana dal-dal. ⁵³ Kɛlavɛd tɛhuriyu a dalaka ga *ahay gɛɛakani ge Melefit ni vu, tanjɛhad eslina ruk, tazlɛbay Melefit.

Ma M̄weni Sulumani ya Zeṅ àb̄eki ni Ere ye ti m̄d̄əmki ka Ma M̄weni Sulumani ya Zeṅ àb̄eki ni

Maslaṅa ya ti àb̄eki wakita ge Zeṅ ni àd̄afay slimi gayaṅ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n̄ṅgu ni, kwa ka m̄n̄j̄eki gani ndam ga Yezu d̄ek t̄s̄era àb̄eki ti Zeṅ zal asak gayaṅ ni. A wakita ni bu àb̄eki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahaṅ ni, ay àb̄eki slimi gayaṅ gayaṅani ndo ; àb̄eki « naṅ ya ti Yezu awayay naṅ kayani ni » cilin (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zeṅ às̄era majalay ah̄ar ga ndam Z̄ude ya taj̄gay Krist Bay ḡad̄akana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Às̄era m̄n̄j̄eh̄ad̄ ga ndam Z̄ude a : gatay ya t̄iz̄irey ndam Samari na (4.9), ya tekeli k̄ud̄i ana wur ka vad̄ azlalahk̄ar, ku tamal vad̄ gani vad̄ m̄p̄as̄abana na (7.22). Às̄era had̄ Z̄ude a (11.18). Gayaṅ ya àṅḡeh̄ad̄ pakama ni nahkay ni ti ad̄afaki èpia zlam gana àna eri gayaṅ gayaṅana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani d̄ek ti ad̄efiki ana leli bay ya àb̄eki wakita ni ti t̄an̄j̄eh̄ad̄kab̄a akaba Yezu a.

Zeṅ àṅḡeh̄ad̄ ere ye ti Yezu àgray akaba àd̄əm ni akad̄a ge Meciȳ, Mark akaba L̄uk ya t̄an̄ḡeh̄ad̄ ni ndo. Nday mahk̄arani ni t̄an̄ḡeh̄ad̄ ga Yezu ya ànj̄eki ke t̄aw̄i gayaṅ ka had̄ Gelili, òru gwar a Zer̄uz̄alem ni. Ay Zeṅ ti ni àṅḡeh̄ad̄a sawad̄ay ga Yezu ndahaṅ ya ti nday ndahaṅ ni t̄an̄ḡeh̄ad̄ ndo na : òru a Zer̄uz̄alem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciȳ, Mark akaba L̄uk t̄an̄ḡeh̄ad̄a zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zeṅ ya àṅḡeh̄ad̄ ni, ay Zeṅ àṅḡeh̄ad̄a pakama ga Yezu a kay ya nday ndahaṅ ni t̄an̄ḡeh̄ad̄ ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1-17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu ad̄afay ah̄ar gayaṅ, àd̄əm naṅ ti naṅ

way. Naṅ dipen̄ ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; naṅ bay ya aslad̄i m̄laṅ ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; naṅ mahay ga gargara ga t̄amb̄ambak (10.7, 9) ; naṅ bay ya ti aj̄gay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis t̄an̄ḡaba e kisim ba, t̄abu ana sifa ti azuhva naṅ ad̄aba naṅ àbu (11.25) ; naṅ divi, naṅ jiri, naṅ sifa (14.6) ; naṅ m̄ṅ ga zlam ya abi b̄eza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu d̄ek ti Yezu àzay pakama ge Melefit ya àhi ana M̄wiz ka ya ti àṅḡazlivu ni : « Nu n̄bu. » (Mah̄arana 3.14 ; Zeṅ 8.58). Nahkay Zeṅ àṅḡeh̄ad̄ ga Yezu ya àd̄əm vay-vay « Nu Melefit » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejep ana mis ni ti ad̄afaki naṅ ḡad̄akani (2.11), ti mis t̄s̄er naṅ Melefit. Zeṅ àb̄eki zlam nday nani d̄ek ti awayay ti « k̄aḡasumkabu Yezu ti naṅ Krist, naṅ Wur ge Melefit, ti k̄ṅḡatum sifa ya àndav d̄ay-d̄ay do ni » (20.31).

Pakama ge Melefit aslad̄i m̄laṅ ana mis

¹ Wudaka Melefit ànj̄eki ka magraya zlam a d̄ek ti Bay nahaṅ àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melefit. * Ka gani nani ti naṅ àbu akaba Melefit ka ahar b̄elaṅ àndava. Naṅ gani ti Melefit daya. ² Wudaka Melefit ànj̄eki ka magraya zlam a d̄ek ti Pakama nani naṅ àbu akaba Melefit ka ahar b̄elaṅ àndava. ³ Melefit àgraya zlam a d̄ek ti àna naṅ. Zlam ya ti Melefit àgraya àna naṅ do ni ti àbi. ⁴ Zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni d̄ek ti Pakama nani àvi sifa gani ana tay. Sifa gani nani ti aslad̄i m̄laṅ ana mis. ⁵ Maslad̄ani gani nani aslad̄ay a m̄laṅ z̄iṅ-z̄iṅeni bu, ay ti nday ya a m̄laṅ z̄iṅ-z̄iṅeni bu ni t̄eḡaskabu naṅ ndo.

⁶ Zal nahaṅ àra, slimi gayaṅ Zeṅ, Melefit àsl̄erbiyu naṅ ga m̄hi pakama gayaṅ ana mis. ⁷ Naṅ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka maslad̄ani na, ti mis d̄ek t̄af̄eki ah̄ar ka Bay ya ti avay sifa ni. ⁸ Aslad̄ay ti naṅ naṅani do : àra ti ga magrakia sedi ka

* 1:1 Pakama ge Melefit ti Yezu.

masladani na ciliŋ. ⁹ Bay ya ti asladay ge jiri ni ti, Pakama ge Melefit ni. Àra a duniya va, naŋ àbu asladí melaŋ ana mis dek.

¹⁰ Nahkay Bay nani ti naŋ àbu a duniya bu. Melefit àgraya duniya ti àna naŋ : ay ti ndam ga *duniya ni tèsarkaba naŋ a ndo. ¹¹ Àra ka had gayan a, ay ti ndam gayan tégaskabu naŋ ndo. ¹² Ku tamal nahkay nənŋu ni mis ndahaŋ tégaskabá naŋ a, táfakia ahàr a. Nday ya ti táfakia ahàr a ni ti, àvi divi ana tay ti tigi bəza ge Melefit. ¹³ Tigia bəza ge Melefit a ti akada ge mis ya ti tiwi bəza ni do. Tigi nahkay ti akada ga zal ya awayay azi huɗ ana wal ni do. Tigi nahkay ti Melefit àvi sifa maweni ana tay tigi bəza gayan.

¹⁴ Nahkay Pakama ge Melefit ni ègia mis a, ànjəhadá e kidin geli ba. Ere ye ti àgray ni dek ti àgray àna *sulum ge Melefit, àna jiri daya. Leli mərə mīpia naŋ a ti məsəra naŋ gəɗakani, naŋ Wur bəlaŋ bəlaŋani ge Melefit. ¹⁵ Zerj àgrakia sedi a, àdəm kay kay : « Nəɗəm : “Nu ti nərə enji gayan a, ay naŋ gəɗakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nəɗəmki ti ka naŋ. » ¹⁶ Naŋ ti zlam sulumani dek afa gayan : nahkay àgri sulum gayan ana leli sak ehimeya. ¹⁷ Melefit àvi *Divi gayan ana leli ti àna wakita ge Məwiz ya àbəkí ni. Ay àgri sulum gayan akaba jiri gayan ana leli ti Yezu *Krist. ¹⁸ Maslaŋa ya èpia Melefit a ti àbi. Ay Wur gayan bəlaŋ bəlaŋani naŋ Melefit, anjəhad afa ga Bəŋani ni, naŋ day kwa ti àdəfiki Melefit ana leli ti məsəra naŋ.

*Sedi ge Zerj bay məbaray mis ni
(Meciyə 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-18)*

¹⁹ Nahkay Zerj nakəŋ àgray sedi gayan. A vad nahaŋ gəɗakani ga ndam *Zəde ya a Zerəzalem ni təslərbiyu mis ge mihindifiŋa ma ke Zerj a. Təslərbiyu ti mis ndahaŋ e kidin ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba

Melefit ni bu akaba ndam *Levi ndahaŋ. Mis ni tərə tinjia ti təhi : « Nak ti way ? » ²⁰ Tərə tihindifiŋa ma na nahkay ti, Zerj nakəŋ èmbirfiŋ ndo, àdəm vay-vay kè meleher ge mis dek : « Nu ti Krist *Bay gəɗakani ya amara ni do. » ²¹ Eslini tihindifiŋa ma keti, təhi : « Tamal nahkay ti, nak way ? Nak Eli aw ? » Zerj nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Aha, nu Eli do. » Təhi keti : « Ay nak ti bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya Məwiz àdəm amara ni aw ?† » Àdəm : « Aha, nu do. » ²² Eslini təhi : « Tamal nahkay ti, nak way zla aw ? Ahàr àdəm məhəŋgrikaboru ma gani ana ndam ya təslərbiyu leli ni kwa. Kəɗəmki mam ka ahàr gayak mam ? » ²³ Zerj àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahaslani Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit àdəm :

“Maslaŋa azlah a huɗ gili bu, dənŋu gayan ahəndabiyu. Àdəm :
Slamatumikabu divi ana Bay gəɗakani,
ahàr àdəm divi gayan m̀la ndəlaɓa.”
‡

« Maslaŋa ya ti dənŋu gayan ahəndabiyu ni ti nu. »

²⁴ E kidin ga ndam ya ti təslərbiyu tay a Zerəzalem ni bu ni ti ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ təkibu ka tay. ²⁵ Nday nakəŋ tihindifiŋa ma nahaŋ a keti, təhi ahkado : « Tamal nak Bay gəɗakani ya amara ni do, nak Eli do, nak bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya amara ni do nahəma, *kabaray mis ti kamam ? » ²⁶ Zerj nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu ti nabaray kəli àna yam ; ay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu e kidin gekəli bu, kəsərum naŋ do. ²⁷ Nu ti nərə enji gayan a : ay nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kima ga gayan a di way ? » ²⁸ Zlam nday nani dek təgravu ti a Betani ke ledi ga zalaka *Zərdeŋ, ka melaŋ ya ti Zerj abaray mis ni.

Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge Melefit

²⁹ Hajəŋ gani ti Zerj nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu arəkia. Àra èpia naŋ a ti

àdám ahkado : « Maslaṅa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit : agray ti zlam magudarani ge mis ga duniya ni dek m̄ləbi va bi ti naṅ. ³⁰ Nədám : “Nu ti nàra enji gayaṅ a, ay naṅ gəđakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naṅ àbu àndava.” Pakama gani nani nəđəmki ti ka naṅ. ³¹ Nḡay naṅ gani ti nəsərkaba ndo. Ay nu nàra *nəbaray mis àna yam ti ga məđəfiki naṅ ana ndam jiba ge Izireyel. »

³² Zerj nakəṅ àdám keti : « Nìpi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya kwa a huđ melefit ba akada ga kurkoduk ya ahər na, àrəkia ànjəhadki. ³³ Nḡay naṅ gani ti nəsərkaba ndo, ay ka ya ti Melefit àslərbiyu nu ga məbaray mis àna yam ni ti àhu ahkado : “Maslaṅa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhadki ni ti, naṅ gani Bay ya ti aməbaray mis àna *Məsuf Njəlatani ni.” ³⁴ Zlam gani nani àgrava kè eri goro a. Nagrakia sedi a : naṅ ti Wur ge Melefit. »

Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni

³⁵ Hajəṅ nahaṅ gani keti Zerj naṅ àbu eslini akaba ndam madəbay naṅ cə. ³⁶ Nday təbu eslini nahkay ti Zerj nakəṅ èpi Yezu naṅ àbu asawađay. Àra èpia naṅ a nahəma, àdám : « Maslaṅa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit. » ³⁷ Ndam madəbay naṅ cəeni ni tàra ticia ma gayaṅ na ti tàdəboru Yezu e meteliṅ vu. ³⁸ Yezu àmbatbiyu ma kələṅ, èpi ti nday təbu tadəboru naṅ, mək àhi ana tay : « Kəđəbum mam ? » Nday nakəṅ təhi ahkado : « Rabi, kanjəhad ti eley ? » (Rabi ti awayay adəmvaba « Məsi »). ³⁹ Naṅ nakəṅ àhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kipəm. » Nahkay tòru akaba naṅ, tòru tìpi mələṅ gayaṅ ya anjəhad ni. Ka sarta gani nani àgray njemdi fađ ya ga məlakarawa : təpəs akaba Yezu nakəṅ eslini, fat àdəkiviya a ahay vu ka tay.

⁴⁰ E kidiṅ ge mis cəeni ya tici ma ge Zerj, tàdəbay Yezu ni bu ni ti, bəlaṅ gani slimi gayaṅ Andre naṅ wur ga məṅ ga Simu Piyer. ⁴¹ Andre nakəṅ àdəboru wur ga məṅani Simu

həya. Àra àdia ahər a ti àhi : « Mədia ahər ana Misi a. » (Misi ti awayay adəmvaba « *Krist *Bay gəđakani ya amara ni »). ⁴² Andre àra àhia ma ana Simu a nahkay ti àzoru naṅ suwwa afa ga Yezu. Yezu àra èpia naṅ a ti àhi : « Nak Simu wur ge Zerj : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay adəmvaba « akur. »)

⁴³ Hajəṅ tegəni gani ti Yezu àdám aslaka akoru ka had *Gelili. Naṅ àbu akoru ti àdi ahər ana Filip mək àhi : « Dəbabiya nu. » ⁴⁴ Filip ti kəsa gayaṅ Beceyda. Kəsa nani ti kəsa ga ata Andre nday ata Piyer daya. ⁴⁵ Filip day òru àdi ahər ana Natanayel mək àhi : « Mədia ahər a ana Bay ya ti Məwiz àdəmki ma e *Divi ge Melefit bu akaba ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit təđəmki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naṅ wur ge Zuzef, kəsa gayaṅ Nazaret. » ⁴⁶ Eslini ti Natanayel àhəṅgrifəṅ, àhi : « A Nazaret ti zlam sulumani aṅgətvu nahkay aw ? » Filip àhəṅgrifəṅ, àhi : « Ra kipi àna eri gayak. »

⁴⁷ Natanayel nakəṅ naṅ àbu arəkia ka Yezu a, Yezu àra èpia naṅ a nahəma, àdám : « Naṅ hini ti zal *Izireyel edediṅ : àgosay mis do ferera. » ⁴⁸ Natanayel àra ècia ma gayaṅ na ti àhi : « Kəsər nu ti ahəmamam ? » Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi : « Wudaka Filip àzalabiyu kur ti, nìpia kur a ka ya ti nak kəbu e zəhweri ga *wəruv bu na. » ⁴⁹ Eslini Natanayel àhi : « Məsi, nak ti Wur ge Melefit, nak Bay ga ndam Izireyel ! » ⁵⁰ Yezu àhi ahkado : « Kəfəku ahər ti adaba nəhuk “Nìpia kur a nak kəbu e zəhweri ga wəruv bu” ni aw ? Ekipi zlam gəđakani ndahaṅ tətam hini mba. » ⁵¹ Àdám keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm huđ melefit məzləkvabana, akaba *məslər ge Melefit təcəloru e melefit vu mək təṅgəkua ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

¹ A vad ya mahkər ti tàgray wuməri ga maday wal a Kana ka had *Gelili. Məñ ga Yezu day nañ àbu eslini. ² Təzaloya Yezu akaba ndam madəbay nañ na ka mələñ ga wuməri na daya. ³ Nday təbu tagray wuməri nahkay ti zum àra àndavkia ka tay a. Eslini məñ ga Yezu àhi ana Yezu ahkado : « Zum ni àbi va bi, àndava. » ⁴ Ay Yezu àhəñgrifəñ, àhi : « Mma, nak kədəfuki təwi goro aw ? Sarta gani goro ènjia fañ ndo. » ⁵ Eslini məñ ga Yezu àhi ana nday ya ti tagray təwi ni ahkado : « Grum ere ye ti aməhi ana kəli kəgrum ni dek. »

⁶ Wərzla ga akur gədəkani muku təbu eslini. Wərzla nday nani ti ndam *Zude təcahviyu yam a tay vu, *tabaray àna nañ ka ya ti tawayay tigi *nələtani akada ge divi gatay ya tadəbay ni. Wərzla ni bələñ gani azum mandaray fad. ⁷ Eslini Yezu àhi ana ndam ya tagray təwi ni ahkado : « Cəhumviyu yam a wərzla nday hini vu, ti tərəhvü. » Nahkay nday nakəñ təcahviyu yam a wərzla ni vu bərerə bərerə. ⁸ Tàra tàgra nahkay ti, Yezu àhi ana tay : « Cəhumaya kəzumikaboru ana gədəkani ga wuməri ni. » Mək tàgray ere ye ti àhi ana tay ni. ⁹ Gədəkani ga wuməri ni àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava. Nañ àsər mələñ ya təcahbiyu zum ni do, ay ndam magray təwi ni tèsəra təcahbiyu yam ga wərzla ni. Àra àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday wal ni, ¹⁰ mək àhi : « Ku way way do ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyu zum məcərani ana mis enji. Mis ni etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya àcər lala do ni ana tay. Ay nak ti kəgray nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni ana mis nihi dəma mba. »

¹¹ Zlam ga Yezu ya àgray enjenjeni agri ejep ana mis, adəfiki zlam ana tay ni ti àgray a Kana ka had Gelili ti nahkay. Gayañ ya àgray nahkay ni ti adəfaki nañ gədəkani : ndam madəbay nañ ni tàra tèsəra nañ gədəkani ti təfaki ahər huya. ¹² Kələñ

gani Yezu akaba məñani, bəza ga məñani akaba ndam madəbay nañ ni tàsləka tòru a Kafarnahum. Tòru tìnjəa eslina ti tənjàhad vad bal ciliñ.

Yezu a ahay gədəkani ge Melefit ni bu

(Meciyu 21.12-13 ; Mark 11.15-17 ; Luk 19.45-46)

¹³ Wuməri ga ndam *Zude ya təzalay *Pak ni àra ènjia wudak ti, Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tòru a Zeruzalem. ¹⁴ Tòru tìnjəa ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahər ana ndam məsəkumoru slasla, təmbəmbak, kurkodúk, akaba ndam mambay siñgu manjàhadani. ¹⁵ Àra àdia ahər ana tay a nahkay ti àzay ezewed, àslapaya kurupu gana, àgaraya tay a dalaka ga ahay ni ba dek : àgaraya təmbəmbak akaba slasla gatay na daya. Àboru siñgu ga ndam mambay siñgu ni ka had, àhəmbahadaba tabəl gana daya. ¹⁶ Mək àhi ana ndam məsəkumoru kurkodúk ni ahkado : « Hələmaba zlam ndana ahalay a ! Kəgrum ti ahay ga Bəñ goro ni egi gosku ba. » ¹⁷ Ndam *madəbay Yezu ni tàra tipia ere ye ti àgray na ti, tèsərki ka pakama ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayañ ni bu ni. Pakama gani nihi : « Bay Melefit goro, nawayay ahay gayak dal-dal. Nawayay kwa, do ni nənjàhad koksah.* »

¹⁸ Eslini gədəkani ga ndam Zude tìhindifiña ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Kisliki magray mam tata mam ? Gray zlam magray ejep a ti məsər Melefit àvuka divi ga magray ere ye ti kəgray ahalay na. » ¹⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbedumkaba ahay gədəkani ge Melefit hina. Kəmbedumkaba nahəma, a hud ga vad mahkərani ni bu ni ti nələmaba. » ²⁰ Nday nakəñ təhəñgrifəñ, təhi : « Wudaka tìndeveriñ mələm ahay hini ti, təzumkia vi a kru kru fad mahar muku a. Nak ti kədəm kələmaba a hud ga vad mahkərani ba ti ahəmamam ? » ²¹ Ay ahay gədəkani

* 2:17 Limis 69.10.

ya Yezu àdámki ma ni ti, àdámki ka vu gayan gayanani. ²² Yezu àra àmèta mæk àngaba e kisim ba ni ti ndam madabay nan ni tèsarki ka ma nani ya àdám ni. Nahkay nday nakəŋ tégəskabu pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya àdəmbiyu ni.

Yezu àsəra majalay ahàr ge mis a dek

²³ Ka ya ti Yezu nan àbu a Zeruzalem a wuməri ga *Pak bu ni ti àgra zlam ya agri ejep ana mis na dal-dal. Mis tàra tìpia ti mis kay e kidìŋ gatay bu táfəkia ahàr ka Yezu a, tədám nan gədakani. ²⁴ Ay Yezu ti ni àfəki ahàr ka tay ndo, adaba àsəra tay a dek lala. ²⁵ Awayay ti mis təhiki ma àki ka ku way way do do, adaba nan àsəra majalay ahàr ge mis a dek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

¹ Zal nahan àbu slimi gani Nikodem ; nan zal Feriziyen, nan gədakani ga ndam *Zude daya. ² Ga məlavad a vad nahan nahəma àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Məsi, məsəra Melefit àslərbiyu kur ga macahi zlam ana leli, adaba maslaŋa àbi agray zlam magray ejep akada gayak ni bi, si tamal ti Melefit àvia njəda gana ana maslaŋa gana kwa. » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, maslaŋa àbi epi *Məgur ge Melefit bi, si tamal tiweya nan nahan a keti kwa. » ⁴ Nikodem nakəŋ èhindifinā ma, àhi : « Mis gədakani àndava ti tiweya nan nahan a keti ti agravu waw ? Esliki məŋguyani a huđ ga mənani vu mæk tiweya nan nahan a keti aw ? » ⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi keti : « Nəhuk nahəma, maslaŋa àbi ahuriyu a Məgur ge Melefit vu bi, si tamal tiweya nan àna yam a akaba Məsuf Njəlatana kwa. ⁶ Maslaŋa ya ti mis hihiriken i ewi ni ti nan mis cilin. Maslaŋa ya *Məsuf Njəlatani ewi ni ti nan àbu àna Məsuf Njəlatani. ⁷ Ma goro ya nəhuk : “Ahàr àdəm

lekuləm dek si tiweya kuli nahan a keti kwa” ni ti àgruk ejep ba. ⁸ Ere ye ti nəhukki ma ni ti akada ga aməđ ya akəzlay ka məlan ya nan awayay ni. Kici mahənday gani cilin ; kəsər məlan ya ècikbiyu ni do, kəsər məlan ya akoru ni do daya. Ku way way do *Məsuf ge Melefit ewia nan a ti nan day nahkay. »

⁹ Esline Nikodem nakəŋ àhi : « Ere gani nani agravu ti ahəmamam ? » ¹⁰ Yezu àhi keti : « Nak bay macahi zlam ana ndam *Izireyel ti kəsər zlam nday nani do aw ? ¹¹ Nəhuk nahəma, ere ye ti leli mədəmki ma ni ti leli məsəra àndava. Ere ye ti leli magrakia sedi a ni ti, leli mìpia àndava. Ay lekuləm ti ni kəgəsumkabu ma geli ya məhi ana kuli ni do. ¹² Tamal lekuləm kəgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kuli àki ka zlam ya agravu ka had ni do ni ti, akəgəsumkabu ma goro ya anəhi ana kuli àki ka zlam ya agravu e melefit bu ni ti ahəmamam ? ¹³ Maslaŋa ya ti àcəloya e melefit va ti àbi, si nu *Wur ge Mis, adaba nàsləkabiya esline. ¹⁴ Ahaslani a huđ gili bu ni ti Məwiz àvədaya gavan ga evirzegena, àfəki ka ahàr ga təndal, àzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis day si təzoru nu agavəla nahkay kwa. ¹⁵ Nahkay ti ku way way do àfəkua ahàr a ti Melefit avi *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁶ Nədəm nahkay ti adaba Melefit àwaya mis ga duniya dal-dal. Nahkay àslərbiyu Wur gayan bəlan bəlanani ni, àvi ana tay, ti ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Wur na ti èji do, anğət sifa ya àndav day-day do ni sawan. ¹⁷ Melefit àslərbiyu Wur gayan a duniya vu ti ga məgəs mis ga duniya ni àna seriya do : àslərbiyu nan ti ga mahəŋgay mis ga duniya àna nan sawan. ¹⁸ Maslaŋa ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit agəs nan àna seriya do. Ay maslaŋa ya afəki ahàr do ni ti, Melefit agəsa nan àna seriya àndava, adaba afəki ahàr ka Wur ge Melefit bəlan bəlanani ni ndo.

¹⁹ « Seriya ya Melefit agəs mis àna

* 3:14 Mənjay Macalani 21.9.

nañ ni ti nihi : àslərbiyu Wur gayan a duniya vu ga masladi melañ ana mis, ay mis tawayay melañ masladani ni ndo, tawayay manjəhadani a melañ ziñ-ziñeni bu sawañ. Tagray nahkay ti adaba təbu tagudar zlam. ²⁰ Ku way way do tamal agudar zlam ti awayay melañ masladani do ; awayay məhuriyani a huđ gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gayan ni aŋgazlavu ba. ²¹ Ay maslaña ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a melañ masladani ni vu, adaba agray təwi gayan ana njəda ge Melefit, nahkay awayay ti təwi ni mŋgazlavu. »

Yezu nday ata Zerj bay məbaray mis ni

²² Yezu akaba ndam ya tadəbay nañ ni təsləka, tōru ka melañ nahañ ka had *Zude. Tōru tɪnjəa eslina ti Yezu aŋjəhad akaba tay, nañ əbu *abaray mis. ²³ Ka sarta gani nani ti Zerj day nañ əbu abaray mis a Enoñ kə gəvay ga kəsa Selim. Zerj abaray mis eslina ti adaba yam əbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia mək abaray tay. ²⁴ Ka gayan nani abaray mis ni ti, təfiyu nañ a daŋgay vu fañ ndo.

²⁵ Eslini mis ya tadəbay Zerj ni ndahañ e kidɪŋ gatay bu təbu tagray gejewi akaba zal Zude nahañ əki ke divi ga ndam *Zude ya tadəbay ti tigi *njəlatani ni. ²⁶ Nahkay nday nakəŋ tərəkioru ke Zerj, təhi ahkado : « Məsi, bay ya a vad nahañ əbu lekələm ata nañ ke ledi ge Zərden kəgrakia sedia ni ti, nihi ti nañ əbu abaray mis, mis dek təbu tərəkioru. » ²⁷ Eslini Zerj nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti esliki magray təwi ana njəda gayan gayanani ti əbi, si tamal Melefit əvia njəda gana kwa. ²⁸ Lekələm lekələmeni day kəgrumkua sedi a tata, nədəm : “Nu *Krist *Bay gədəkani ya amara ni do ; Melefit əslərbiyu nu enji gayan cilin.” ²⁹ Nədəm nahəma, nu ti akada zləba ga bay ya aday wal ni. Maslaña ya ti azay wal ni ti wal ni gayan. Ay zləba gayan ni kə gəvay gayan, eci

ma gayan ; əcia dəŋgu ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani əsləva a vu va. ³⁰ Ahər adəm njəda gayan māsagakivu, goro ti ni məgoloru.

³¹ « Bay ya ti əsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaña ya əsləkabiya agavəla do ni ti nañ ka had, azlapaki day ka zlam ya ka had ni. Bay ya ti əsləkabiya a huđ meləfit ba ni ti [agur mis dek], ³² agray sedi ga zlam ya əpi akaba, əci ni, ay maslaña əbi agəskabu pakama gayan ni bi. ³³ Ay maslaña ya ti agəskabə pakama gayan a ti adəm pakama ge Melefit ti jiri edefin. ³⁴ Bay ya ti Melefit əslərbiyu nañ ni ti adəm pakama ge Melefit, adaba Melefit əvia njəda ga Məsuf gayan a dek. ³⁵ Bəŋ ga Wur ni awayay Wur gayan ni, əbi zlam dek a ahar vu ti məgur. ³⁶ Maslaña ya ti afəki ahər ka Wur ni ti Melefit əvia *sifa ya andav day-day do na andava. Maslaña ya ti afəki ahər ka Wur ni do ni ti aməŋgət sifa gani do ; Melefit nañ əbu azumki bəruv kekileña. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

¹ Eslini mis təbu tədəm Yezu agray ti mis tədəbay nañ akaba *abaray mis dal-dal atama ge Zerj na. Yezu əsəra ndam *Feriziyen day ticia ma gana. ² Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do ; tabaray mis ti ndam ya tadəbay nañ ni. ³ Yezu əra əsəra ndam Feriziyen ni ticia ma gana nahkay ti, əsləka ka had *Zude a, òru gwar ka had *Gelili. ⁴ Wudəka enjiyu e Gelili ti, si əsləkaba gwar ka had *Samari a kwa. ⁵ Nañ əbu akoru ka had Samari ti enjəa a kəsa nahañ va, təzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kə gəvay ga vədaŋ ge Zekəp ya əvi ana wur gani Zəzef ni. ⁶ A vədaŋ nani bu ni ti suwa ge Zekəp əvu mileni. Yezu əra amətəbəkaba ana sawadəy ge divi na, òru enjəa ti aŋjəhad digəs kə suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

⁷ Eslini wal Samari nahanj ara acah yam ti àdi ahàr ana Yezu nakəŋ. Nanj àbu acahaya yam na ti Yezu àhi: « Vu nîsi ti! » ⁸ Ka sarta nani ti Yezu nanj bəlanj, adaba ndam ya tadəbay nanj ni tādəgoru a kəsa vu ga məsəkumbiyu zlam məzumani. ⁹ Yezu àra àhia ma ana wal na nahkay ti, wal ni àhi ahkado: « Nak zal *Zude kîhindifua yam a kà nu wal Samari a ti ahəmamam? » Wal ni àdəm nahkay ti adaba ma ga ndam Zude àrakaboru akaba ndam Samari do. ¹⁰ Yezu àhi: « Tamal ti kəsəra ere ye ti Melefit avi ana mis na akaba maslaŋa ya ehindifuka yam na ti, akal kîhindifiŋa yam kà nanj a sawanj. Tamal kîhindia ti akal àvuka yam ya avay sifa na. » ¹¹ Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: « Maslaŋa goro ni, zlam macahaya yam a àfuk bi, suwa ni day zilenj ti, kacahaya yam ya avay sifa na ti eley? » ¹² Bəŋ ga bəŋ geli Zekəp àmbribu suwa hini ana leli. Nanj nanjani èsia yam ga suwa hina, bəza gayanj akaba zlam ga gənwə gayanj day tisia. Nahkay ti kəhi ana ahàr kàtama Zekəp àna gədakana waw? » ¹³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Ku way way do esi yam hini ti, yam amakad nanj kekilenj. » ¹⁴ Ay maslaŋa ya ti esi yam goro ya anəvi ni ti yam amakad nanj day-day va do. Yam ya ti nu nəvi ni emigi akada gəzəŋ ga yam a vu gayanj bu. Gəzəŋ ga yam nani ti aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. » ¹⁵ Nahkay wal nakəŋ àhi ahkado: « Maslaŋa goro ni, vu yam gani nani, ti yam àkad nu va ba, nàra ahalay a ga macah yam va ba daya. » ¹⁶ Yezu àhi: « Ru kàzalabiya zal gayak a, nak day kəŋga. » ¹⁷ Wal ni àhi: « Zal goro àbi. » Yezu àhi: « Ma gayak ya kədəm zal gayak àbi ni ti, ma ge jiri ededīŋ. » ¹⁸ Adaba kàda zawal a zlam, ay zal ya nak kəbu afa gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya kədəm ni jiri ededīŋ. » ¹⁹ Wal ni àhi: « Maslaŋa goro ni, nihi ti nəsəra nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » ²⁰ Ata bəŋ geli ndam Samari tàzləbay Melefit ka həma hini. Ay lekələm ndam Zude kədəmum tàzləbay Melefit

ti si a Zeruzalem kwa. » ²¹ Yezu àhi: « Wal ni, gəskabá ma goro ya nəhuk na: sarta amara ti, akəzləbum Melefit ti ka həma hini do, a Zeruzalem do daya. » ²² Lekələm ndam Samari kəzləbum Melefit, ay ti kəsərum nanj ededīŋ ededīŋeni do. Leli ndam Zude ti ni mazləbay Melefit, məsəra nanj a, adaba Melefit àŋgazlivu ana leli ga mahəŋgay mis dek àna təwi ya àgri ana leli ni. ²³ Ay sarta àbu ara: nihi ti sarta gani nani ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya ti tazləbay Melefit ededīŋ ededīŋeni ni ti atazləbay nanj àna njəda ga Məsuf gayanj, àna jiri gayanj daya. Adaba Baba awayay ti mis tàzləbay nanj ti nahkay. ²⁴ Melefit ti nanj Məsuf: nahkay ahàr àdəm ndam ya tazləbay nanj ni ti tàzləbay nanj àna njəda ga Məsuf gayanj akaba àna jiri gayanj. » ²⁵ Wal nakəŋ àhi: « Nəsəra *Bay gədakani amara, nanj ya ti təzalay nanj *Krist ni. Eminjia ti, amədəfiaba zlam ana leli a dek. » ²⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Nu ya ti nəhuk ma nihi ti, nu Krist gani. »

²⁷ Ka ya ti Yezu àra àdəma ma nana ti, nday ya ti tadəbay nanj ni tàsləkabiya a kəsa ni ba. Nday nakəŋ tàra tìpia Yezu a nday təbu təzlapay nday ata wal ni ti àgri ejep ana tay a. Ay maslaŋa ya àhi ana Yezu « Kîhindifiŋa mam? » ahkay do ni « Kazlapumki ka mam? » ni ti àbi. ²⁸ Eslini wal ni àmbərbu mandaray gayanj ni, àsləka òru a kəsa vu. Òru ènjua ti àhi ana mis ahkado: ²⁹ « Nədia ahàr ana maslaŋa nahanj a, àhuaya ere ya nəgrabiya na dek. Bi nanj Krist Bay gədakani ya amara ni. Dəguma makoru ti kîpəmbiyu nanj a. » ³⁰ Mis ga kəsa ni tàra tìcia ma ga wal na ti, tìcikbiyu tərəkia ka Yezu a.

³¹ Ka sarta ya ti wal ni àdoru a kəsa vu ni ti, ndam ya tadəbay Yezu ni təbu təhi ana Yezu: « Məsi, caka zlam a day. » ³² Ay Yezu àhi ana tay ahkado: « Nu nəbu àna zlam məzumani ya lekələm kəsərum do ni. » ³³ Ndam ya tadəbay nanj ni tàra tìcia ma gayanj na ti təzlapay e kidīŋ gatay bu tədəm ahkado: « Bi maslaŋa àzibiya zlam

məzumana zla tək ? »

³⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam məzumani goro ni ti, magray ere ye ti Bay ya àslərbiyu nu awayay ni akaba mendeveřiŋ təwi gayan̄ ya ti àvu ni.

³⁵ Lekuləm kəđəmum : “Àvu kiyi fad day kwa ti atabaz zlam.” Ay nu ti nəhi ana kəli : Mənjumoru zlam ya a vədaŋ bu ni lala. Zlam ni təndəhkabá, èslia mabazana. ³⁶ Maslaŋa ya abaz zlam ni təvia endif gayan̄ a àndava, naŋ àbu acakalakabu zlam ga vədaŋ ni. Zlam nday nani ti mis ya ti atəŋgət sifa ya àndav day-day do ni. Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday ata bay ya ti abaz ni təmərvu ka ahar bəlaŋ. ³⁷ Ma *gozogul ge mis ya təđəm : “Maslaŋa nahaŋ ezligi, maslaŋa nahaŋ ara abaz” ni ti jiri eđedīŋ. ³⁸ Nu ti nəsləruru kəli ga mabaz zlam a vədaŋ bu. Vədaŋ gani nani ti lekuləm kəgrum təwi gani ndo. Lekuləm kabazum ciliŋ, mis ndahaŋ tàmətađkiaya ke kəli a. »

³⁹ Ndam Samari tàra ticia ma ga wal ya àhi ana tay : « Àhuaya ere ye ti nəgrabiya na đek » na ti, mis dal-dal e kidīŋ gatay bu təfəki ahàr ka Yezu. ⁴⁰ Ndam Samari ni tàra tīnjikia ka Yezu a ti tàhəŋgalay naŋ, təhi : « Kam-kam njəhadá afa geli a ti ! » Nahkay Yezu ànjəhad afa gatay vad̄ cə. ⁴¹ Eslini tàra ticia ma ga Yezu Yezuani ya àhi ana tay na ti, mis dal-dal təfəki ahàr àkivu, tətama nday ya ti təfəki ahàr ye enjenjeni na àna kayana. ⁴² Mək təhi ana wal ni ahkado : « Məfəki ahàr hi ti, azuhva pakama gayak ya kəhi ana leli ni ciliŋ do. Məfəki ahàr ti adaba leli leleni micia pakama gayan̄ ya adəm na àna slimi geli gelena. Məsəra naŋ Bay ya ti ahəŋgay ndam ga *duniya đek eđedīŋ ni. »

Yezu ahəŋgaraba wur ga bay məgri təwi ana bay ga had̄ Gelili a

⁴³ Yezu àra àpəsa vad̄ cə eslina ti, àsləka òru e Gelili ; ⁴⁴ adəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Mel-efit ti, mis ga had̄ gayan̄ gayan̄ani təhəŋgrioru ahàr a had̄ do. » ⁴⁵ Ay òru ènjəa e Gelili a ti, ndam Gelili

təgəskabá naŋ a, adaba nday day tóra ka wuməri a Zerəzalem a, tīpibiya təwi ga Yezu ya àgrabiya eslini na đek palam.

⁴⁶ Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni ti àŋgoru a Kana. Kana ti kəsa ya ti Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni. Eslini maslaŋa nahaŋ àbu, maslaŋa nani ti kəsa gayan̄ Kafarnahum, agri təwi ana bay ga had̄ Gelili. Wur gayan̄ àbiyu a magam, èbesey do. ⁴⁷ Àra ècia Yezu àsləkabiya e Zəde a, naŋ àbu e Gelili ti, àrəkia àhi : « Wur goro èbesey do, awayay amət ; kam-kam tokumk-aboru, kòru kàhəŋgaraba naŋ a ti ! »

⁴⁸ Yezu àhi : « Tamal lekuləm kīpəm zlam njəda-njedani ya təgri ejep ana mis ni ndo ni ti, kəfumku ahàr do simiteni. » ⁴⁹ Eslini bay məgri təwi ana bay ni àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, tamal kòru kàhəŋgaraba wur goro na do ni ti, aməmət. » ⁵⁰ Yezu àhi : « Sləka, wur gayak naŋ àbu lala, amət do. » Bəŋ ga wur ni àgəskabá pakama ga Yezu na, mək àsləka. ⁵¹ Naŋ àbu e divi bu aŋgoru a magam nahəma, təbakabu ahàr akaba ndam ya təgri təwi ni, təhi : « Wur gayak àŋgaba, naŋ àbu lala. » ⁵² Èhindifīŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgri ŋgulumani ti àna njemdi ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Aku àhəlkia ewena àna njemdi biliŋ ya ga mələkarawa. » ⁵³ Àra ècia ma gatay na ti àsər wur ni àŋgaba ti ka sarta ya Yezu àhi « Wur gayak ni àŋgaba, naŋ àbu lala » ni. Eslini naŋ nakəŋ afəki ahàr ka Yezu ; ndam ga huđ ahay gayan̄ ni tàra ticia ma gana ti nday day təfəki ahàr ka Yezu. ⁵⁴ Hini ti zlam magray ejep ga Yezu ya àgray ye cə ka had̄ Gelili ka ya ti àsləkabiya ka had̄ *Zəde a ni.

5

Yezu ahəŋgaraba zal dərə a Zerəzalem a

¹ Àgra vad̄ a bal ti ndam *Zəde təgray wuməri nahaŋ a Zerəzalem, nahkay Yezu òru. ² Eslini a Zerəzalem ti mələŋ nahaŋ àvu, yam àvu dizliva. Mələŋ nani ti slimi gani Becata àna

ma *Hebri; kà gəvay ga mahay ya təzalay ga təmbəmbak ni, təgrafəŋaya ahay a zlam ga məvi zəhweri ana mis ye eslini na. ³ A huđ ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga arməwər təvu kay mandəhadani: ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dərə. [Tajəgay ti yam ni mādaday, ⁴ adaba ka sarta ndahan ti *məslər ge Melefit ahuriyu a huđ ga yam ni vu adaday yam ni. Eslini maslaŋa ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awər naŋ mam nəngu ni aŋgaba.] ⁵ Maslaŋa nahan əbu eslini èbesey do vi kru kru mahkər mahar azlalahkər. ⁶ Yezu èpia naŋ a naŋ əbu mandəhadani, əra əsəra arməwər gayan ni əpəskia ti, əhi: « Kawayay ti kəŋgaba waw? » ⁷ Maslaŋa ya ti èbesey do ni əhəŋgrifəŋ, əhi: « Bay goro, maslaŋa goro əbi ga məfiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka ya ti adaday ni bi. Ka ga yam ya adaday ni wudaka nəhuriyu ti maslaŋa nahan embukia. » ⁸ Ay Yezu əhi: « Cikaba, za hətav gayak na, sawaday. » ⁹ Eslini naŋ nakəŋ aŋgaba həya, əzay hətav gayan ni, mək asawaday. Zlam nani əgravu ti ka fat məpəsabana. ¹⁰ Nahkay gədəkani ga ndam Zəde təhi ana zal ya ti aŋgaba ni ahkado: « Kani vad *məpəsabana ti, kisliki mazay hətav gayak ni do. » ¹¹ Naŋ nakəŋ əhi ana tay ahkado: « Maslaŋa ya ti əhəŋgaraba nu a ni əhu: “Zay hətav gayak ni, sawaday.” » ¹² Nday nakəŋ tihindifiŋa, təhi: « Maslaŋa ya əhuk: “Zay hətav gayak ni, sawaday” ni ti way? » ¹³ Ay maslaŋa ya ti aŋgaba ni əsər way ti əhəŋgaraba naŋ a ni way do, adaba Yezu əsləkaba e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba.

¹⁴ Kələŋ gani Yezu ərəni ədi ahər ana maslaŋa ya ti aŋgaba ni a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu, mək əhi: « Nihi kəŋgaba nahəma, kəgudar zlam va ba. Nahkay do ni ti, araŋa nahan amagrakukvu ətam nahan ni. » ¹⁵ Eslini maslaŋa nakəŋ əsləka, ərəkioru ka gədəkani ga ndam Zəde ni, əhi ana tay: « Maslaŋa ya ti

əhəŋgaraba nu a ni ti Yezu. » ¹⁶ Nahkay gədəkani ga ndam Zəde ni tədəbafəŋa ma kà Yezu a adaba əgray təwi nani ti a vad məpəsabana ba. ¹⁷ Ay ti Yezu əhi ana tay: « Bəŋ goro əpəsaba do, naŋ əbu agray təwi kəlavad; nu day nəpəsaba do nəbu nagraj təwi kəlavad. » ¹⁸ Naŋ nakəŋ əra adəma nahkay ti, gədəkani ga ndam Zəde ni əwərikiva bəruv ana tay a dal-dal, tawayay takad naŋ. Tawayay takad naŋ ti adaba naŋ əbu agray zlam ya təcafəŋa mis ga magrana a vad məpəsabana ba na ciliŋ do, naŋ əbu adəm Melefit naŋ bəŋani daya. Adəm nahkay ti, əzay ahər gayan nday kala-kala ata Melefit.

Təwi ga Wur ge Melefit ya Melefit əvi ni

¹⁹ Yezu əhi ana tay keti: « Nəhi ana kəli nahəma, Wur əsliki magraj təwi ga ahər gayan gayanani do. Agray ti si təwi ya ti èpia Bəŋani naŋ əbu agray ni kwa. Təwi ga Bəŋ ga Wur ya agray ni dek ti Wur gayan ni day agray. ²⁰ Adaba Bəŋ ga Wur ni ti awayay Wur gayan, adəfiki təwi ya ti agray ni dek. Amədəfiki təwi ndahan gədəkani tətam nday ndani, ti mægri ejep ana kəli. ²¹ Bəŋ ga Wur ni naŋ əbu əhəŋgaraba mis ya təməta ni e kisim ba, əvi sifa ana tay: Wur gayan ni day əvi sifa ana mis akada gayan ya awayay ni. ²² Nahkay day Bəŋ ga Wur ni əgrafəŋa seriya kə mis a do: əvi njəda gani ana Wur gayan ni ti mægri seriya kə mis a. ²³ Agray nahkay ti adaba awayay ti mis dek təhəŋgioru ahər a had ana Wur gayan ni akada ya ti təhəŋgioru ahər ana had ana Bəŋ ga Wur ni. Maslaŋa ya ti əhəŋgioru ahər a had ana Wur ni do ni ti əhəŋgioru ahər a had ana Bəŋ ga Wur ni do daya, adaba Wur ni ti Bəŋani əslərbiyu naŋ.

²⁴ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti agəskabu pakama goro, afəki ahər ka Bay ya ti əslərbiyu nu ni, naŋ əbu əna *sifa ya əndav day-day do ni. Melefit aməgəs naŋ əna seriya do: kisim aməgri araŋa va do adaba

naŋ àbu àna sifa ya àndav ðay-ðay do ni àndava. ²⁵ Nèhi ana kùli nahəma, sarta nahaŋ àbu ara wudak, ay nihi ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya nday məmətani ni etici dənğu ga Wur ge Melefit. Nday ya ti ticia dənğu gayaŋ na ti atəŋgət sifa ya àndav ðay-ðay do ni. ²⁶ Adaba mam, Bəŋ ga Wur ni avi sifa gayaŋ ana mis ; nahkay àvia njəda ana Wur gayaŋ na ga məvi sifa gayaŋ ana mis a daya. ²⁷ Àvia njəda ana Wur gayaŋ ga magrafəŋa seriya kè mis a, adaba Wur gayaŋ ni ti naŋ *Wur ge Mis daya. ²⁸ Ma hini ya nəðəm ni ti əgri ejep ana kùli ba, adaba sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia ti mis ya ti təməta, təvu e evid bu ni dek etici dənğu ga Wur ni. ²⁹ Eticia dənğu gayaŋ na ti, atahəraya e evid ni ba. Nday ya ti tàgra zlam sulumana ni atəŋgaya ga mənğət sifa ya àndav ðay-ðay do na, ay nday ya ti tàgudara zlam a ni atəŋgaya ti təgəs tay àna seriya. ³⁰ Nu ti nisliki məgri zlam àna ahər goro goroani koksah. Nagrafəŋa seriya kè mis a ti akada ge Melefit ya ahu ni. Seriya goro ya nagray ni seriya ge jiri, adaba nəwayay magray ere ye ti ahər goro awayay ni do. Nagray ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni sawaŋ. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu nuani nagrakia sedi ka ahər goro a ti, akal jiri do. ³² Ay agrakua sedi a ti maslaŋa nahaŋ : nəsəra sedi gayaŋ ya agrakua ni ti ge jiri. ³³ Lekuləm kəslərsumkioya mis ke Zej a ; tōru tɪnjikiya ka naŋ a ti àgrakua sedi a. Sedi gayaŋ ya àgrakua ni ti ge jiri. ³⁴ Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni ti araŋa gani goro do. Nèhi ma ge Zej ana kùli ti adaba nawayay kəgəssumkabu. Kəgəssumkabá ti Melefit ahəŋgay kùli. ³⁵ Zej ti akada ge ceŋgel ya tēbefta, asladı məlaŋ ana mis ni. Ka sarta nahaŋ bal ti kəmərsumva àna masladani gayaŋ na. ³⁶ Ay nu ti təwi goro ya nagray ni agrakua sedi a. Sedi gani nani ti àtam ge Zej ya àgrakua ni. Təwi gani nani ti

Bəŋ goro àvu ti nəgray ; agrakua sedi a, adafaki ti Bəŋ goro àslərbiyu nu ededɪŋ ni ti zlam gani nani. ³⁷ Bəŋ goro àslərbiyu nu, naŋ naŋani àna ahər gayaŋ day agrakua sedi a. Ay lekuləm ti kicəm dənğu gayaŋ ðay-ðay ndo, kɪpəm naŋ e eri vu ðay-ðay ndo daya. ³⁸ Kəwayum məgəskabu pakama gayaŋ ti mənjàhadıvu ana kùli a ahər bu do, adaba kəfumki ahər ka Bay ya ti Bəŋani àslərbiyu naŋ ni do. ³⁹ Lekuləm kəmbərəŋum mejeŋgey Wakita ge Melefit do, adaba kəhumi ana ahər akəŋgətum *sifa ya àndav ðay-ðay do ni ti àna naŋ. Ma ga wakita gani nani ti adəmku ka nu, ⁴⁰ ay kəwayum marana afa goro a ti nəvi sifa gani nani ana kùli do.

⁴¹ « Nəwayay ti mis hihirikenı àzləbay nu do. ⁴² Ay nəsəra kùli a : nəsəra lekuləm ti kəwayum Melefit àna huɖ bəlaŋ do. ⁴³ Nu nəra ti Bəŋ goro àslərbiyu nu, ay lekuləm kəwayum məgəskabu nu do. Tamal maslaŋa nahaŋ ara ga ahər gayaŋ gayaŋana ti, kəgəssumkabu naŋ. ⁴⁴ Lekuləm kəzləbumvu e kidɪŋ gekùli bu, ay Melefit naŋ bəlaŋ məzləbay kùli ti kəwayum do. Nahkay ti kisləmki məfəku ahər ti ahəmamam ?

⁴⁵ « ɪŋgay nu anacalki kùli ka zlam magudarani kè meleher ga Bəŋ goro ti kəhumi ana ahər ba. Lekuləm kəgəssumkabu pakama ge Məwiz ya àbəkı ni, ay amacalki kùli ka zlam magudarani ni ti naŋ gani. ⁴⁶ Tamal kəgəssumkabá pakama ge Məwiz na ededɪŋ a ti akal kəfumku ahər, adaba ma ge Məwiz ya àbəkı a wakita gayaŋ ni bu ni ti adəmku ka nu. ⁴⁷ Ay tamal kəgəssumkabu ma ge Məwiz ya àbəkı ni do ni ti, akəgəssumkabu pakama goro ya ti nəhi ana kùli ni ti ahəmamam ? »

6

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Meciyu 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Luk 9.10-17)

¹ A vad nahaŋ Yezu òru ke ledi ga dəluy Gelili. Təzalay dəluy gani

nani dɛlɛv Tiberiyat daya. ² Ka ya ti naŋ ɛbu akoru ni ti mis dal-dal tadɛboru naŋ kɛlɛŋ, adaba tɛpia gayan ya ɛhɛŋgaraba mis ya tɛbesey do na ti ɛgri ejep ana tay dal-dal. ³ Eslini Yezu akaba ndam madɛbay naŋ ni tɛcɛliyu a hɛma vu, tɛnjɛhadɛ. ⁴ Ka sarta gani nani wumɛri ga ndam *Zɛde ya tɛzalay *Pak ni ɛnjia wudak. ⁵ Nday tɛbu ka ahɛr ga hɛma nahkay ti Yezu ɛmɛnjɔru mis dal-dal tɛbu tɛrɛkia. ɛra ɛpia tay a ti ɛhi ana Filip ahkado : « Mawayay mɛvi zlam mɛzumani ana mis nday hini ti, makoru mɛsɛkumibiyu *dipeŋ ana tay nihi ti eley ? » ⁶ Yezu ɛhi nahkay ti, awayay ahɛlfɛŋa eyɛ a, adaba naŋ ɛsɛra ere ye ti ara agray na palam. ⁷ Filip ɛhɛŋgrifɛŋ, ɛhi : « Ku tamal mɛsɛkumibiyu dipen ana tay ge jik diŋ diŋ cɛ, misi ana tay gɛzit gɛzit nɛŋgu ni ɛsliki ka tay do timey ! » ⁸ Bay madɛbay naŋ nahan slimɛ gani Andre, wur ga mɛŋ ga Simu Piyer, ɛhi : ⁹ « Wur nahan nihi dipen ga manjaɛbara tɛfɛŋ zlam akaba kilif cɛ, ay ti tɛvi ana way bɛlanani way ? » ¹⁰ Eslini Yezu ɛhi ana ndam madɛbay naŋ ni ahkado : « Humi ana mis ni tɛnjɛhadɛ digɛs-gɛs. » Kɛzir ɛbu eslini dal-dal, nahkay mis ni tɛnjɛhadɛki. Mis zawalani ye eslini ni agray dɛbu zlam. ¹¹ Yezu nakɛŋ ɛhɛl dipen ni, ɛgri sɛsi ana Melefit, ɛsekaba, mɛk tɛdi ana mis ni. ɛra ɛhɛla kilif na day ɛgray nahkay : mis ni dɛk tɛzuma zlam na, tɛrɛha. ¹² Mis nakɛŋ tɛrɛhkaba nahkay ti, Yezu ɛhi ana ndam madɛbay naŋ ni ahkado : « Hɛlum mɛgɛjɛni gani, kɛmbrɛŋumbu arɛŋa gani gɛzit ba. » ¹³ Nahkay tɛhɛlaba mɛgɛjɛni ge dipen zlamani ya mis tɛzum na, tɛrɛhvɛ hɛtɛk kru mahar cɛ ɛna naŋ.

¹⁴ Mis ni tɛra tɛpia zlam ga Yezu ya ɛgray na ti ɛgria ejep ana tay a, tɛdɛm : « Maslanɛ hini ti bay mahɛŋgaray *pakama ge Melefit ya tɛdɛm amara a duniya va na ɛdɛdɛŋ.* » ¹⁵ Eslini Yezu ɛsɛra tara tɛgɛs naŋ ga njɛda ti

mɛgi bay gatay. ɛra ɛsɛra nahkay ti ɛslɛkafɛŋa kɛ tay a, ɛcɛloru gwar ka mɛlanɛ nahan naŋ bɛlanɛ.

*Yezu asawadaki ka ahɛr ga dɛlɛv
(Meciɛ 14.22-33 ; Mark 6.45-52)*

¹⁶ Mɛlakarawa ɛra ɛgia, ndam *madɛbay Yezu ni tɛhɛraya kɛ gɛvay ga dɛlɛv ka sagdala. ¹⁷ Eslini tɛcɛliyu a *slalah ga yam vu, tawayay takoru ke ledi ga dɛlɛv ni a Kafarnahum. Ka sarta gani nani mɛlanɛ ɛdiza, Yezu ɛdi ahɛr ana tay faŋ ndo. Nday nakɛŋ mɛk tɛslɛka. ¹⁸ Nday tɛbu takoru nahkay ni ti amɛd ɛkɛzlabiyu ga njɛda, ɛdadɛy dɛlɛv ni. ¹⁹ Tɛgaroru slalah ga yam gatay ni ezewɛd kru kru zlam ahkay do ni agray kru kru muku. Eslini tɛpioru Yezu naŋ ɛbu asawadakibiyu ka ahɛr ga dɛlɛv ni, ahɛdɛkfɛŋbiyu kɛ gɛvay ga slalah ga yam gatay ni. Tɛra tɛpia naŋ a ti tɛgra ɛŋgwaz a dal-dal. ²⁰ Ay Yezu ɛhi ana tay : « ɛŋgwaz ɛwɛr kɛli ba, nu timey. » ²¹ Yezu nakɛŋ ɛra ɛhia ana tay a nahkay ti, tɛhi mɛcɛlaya a slalah ga yam ni va, ay tɛsɛrki ti slalah ga yam gatay ni ɛnjɛa ka mɛlanɛ ya tawayay takoru na.

Yezu ti naŋ dɛfya avay sifa ni

²² Hajɛŋ gani mis dal-dalani ya ndam *madɛbay Yezu tɛmbɛrbu tay ke ledi ga dɛlɛv ni tɛsɛrki ti *slalah ga yam ya ndam madɛbay Yezu tɛslɛka ɛna naŋ a ni ti bɛlanɛ, ndahanɛ tɛbi. Mis ni tɛsɛra Yezu ɛcɛliyu a slalah ga yam nani vu akaba ndam madɛbay naŋ ni ndo ; tɛsɛra ndam madɛbay Yezu ni tɛslɛka ka ahɛr gatay a cilɛŋ. ²³ Eslini slalah ga yam ndahanɛ tɛslɛkabiya a Tiberiyat a, tɛru ka mɛlanɛ ya ti Bay geli ɛgri sɛsi ana Melefit, mis tɛzum *dipeŋ ni. ²⁴ Mis ni tɛra tɛsɛra Yezu naŋ ɛbi eslini bi, ndam madɛbay naŋ ni day tɛslɛka nahɛma, tɛcɛliyu a slalah ga yam ya ti tɛslɛkabiya a Tiberiyat a ni vu, mɛk tɛru a Kafarnahum, tadɛboru Yezu.

²⁵ Tɛru tɛnjɛa ke ledi ga dɛlɛv na ti, tɛdi ahɛr ana Yezu nakɛŋ mɛk tɛhi : « Mɛsi, kɛra ahalay hi a ti ananaw ? »

* 6:14 Mɛnjay Mimbiki 18.15.

26 Yezu àhəngarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kɪpəma təwi goro ya nagray, agri ejep ana mis na, ay ti kədəbum nu ti adaba nani do ; kədəbum nu ti adaba nəvia dipen ana kəli a, kərəhuma àna naŋ a palam. 27 Kəgrum təwi ga mənġət zlam məzumani ya ti ezi ni ba, grum təwi ti ga mənġət zlam məzumani ya avi sifa ana mis, àndav day-day do ni sawaŋ. Zlam məzumani gani nani ti, anəvi ana kəli ti nu *Wur ge Mis cilin, adaba Bəŋ goro Melefit avua divi gana, adafaki bay ya ti esliki magrani ti nu gani. »

28 Tàra ticia ma gayaŋ na ti tihindifiŋa, təhi : « Ti məgray təwi ge Melefit ya awayay ni ti magray mam ? » 29 Yezu àhi ana tay ahkado : « Təwi ya ti Melefit awayay kəgrumi ni ti, awayay kəfumki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu ni. » 30 Nday nakəŋ təhi : « Tamal kawayay ti məfəkuk ahàr ti, griaya zlam magray ejep ana leli a, ti mɪpi. Kəgriaya mam ana leli a nihi a mam ? 31 Ata bəŋ ga bəŋ geli təzumbiya *man a huđ ge gili ba, akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni : “Àvi dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ana tay, təzuma.” † » 32 Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ya ti àvi dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ana kəli ni ti Məwiz do. Avi dipen ededin ededineni ya asləkabiya e melefit ba ana kəli ti Baba. 33 Adaba dipen ya Melefit avay nahəma, Bay ya àsləkabiya a huđ melefit ba, avi sifa ana mis ga duniya ni. » 34 Tàra ticia ma gayaŋ na ti təhi : « Məsi, vi dipen gani nani ana leli kəlavad ti ! »

35 Yezu àhi ana tay : « Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. Maslaŋa ya ti ara afa goro a ni ti ləwir aməwər naŋ day-day do. Maslaŋa ya ti afəku ahàr ni ti yam amakad naŋ day-day do. 36 Ay nəhia ana kəli a àndava : Kɪpəma nu a mək kəfumku ahàr do. 37 Ndam ya ti Baba abu tay ni dek atara afa goro a. Maslaŋa ya ti ara afa goro a

nahəma, anagarakaba naŋ a day-day do. 38 Adaba nəsləkabiya e melefit ba ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni do. Nəsləkabiya ti ga magray ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni. 39 Ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni ti nihi : awayay ti ndam ya ti naŋ àbuvu tay a ahar vu ni ku bəlaŋ gatay èjifua ba. Awayay ti ka mandav ga duniya ti nəhəngaraba tay e kisim ba. 40 Iy nahkay, ere ye ti Baba awayay ni ti nihi : awayay ti ku way way do èpia Wur ge Melefit a, afəki ahàr ti mənġət *sifa ya àndav day-day do ni. Ku tamal maslaŋa gani àməta nəŋgu ni, Baba awayay ti ka mandav ga duniya ti nəhəngaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. »

41 Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, ndam *Zəde təzlapaki e kidin gatay bu adaba àdəm naŋ dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni. 42 Tədəm ahkado : « Naŋ Yezu wur ge Zəzef ni do waw ? Məsəra ata bəŋana ata mənġana ti, àdəm àsləkabiya a huđ melefit ba ti ahəmamam ? » 43 Esline Yezu àhi ana tay : « Kəzlapumku e kidin gekəli bu va ba. 44 Maslaŋa àbi esliki marana afa goro a bi, si tamal Baba naŋ ya àslərbiyu nu ni àzəbiya naŋ a kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya ti anahəngaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. 45 Ndam məhəngaray *pakama ge Melefit təbəkə a wakita gatay bu nahkay hi : “Mis dek Melefit amacahi zlam ana tay.” ‡ Nahkay ku way way do èciikia ma ga Baba na, àgəskabá zlam ya ti àcahi na ti, ara afa goro a. 46 Ku nədəma nahkay nəŋgu ni, maslaŋa ya ti èpia Baba ni ti àbi. Maslaŋa ya èpia Baba Melefit a ni ti si Bay ya ti àsləkabiya afa gana ni kwa.

47 « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti afəkua ahàr a ni ti naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni. 48 Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. 49 Ata bəŋ ga bəŋ gekəli təzuma *man a huđ gili ba, nihi ti təmət ndo waw ? 50 Ay dipen ya asləkabiya a huđ melefit ba ni ti maslaŋa ya ti àzuma nahəma àmət

† 6:31 Məŋjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24. ‡ 6:45 Məŋjay Izayi 54.13.

day-day do. ⁵¹ Dipen̄ ya àsləkabiya a huf melefīt ba, naŋ àbu àna sifa ni ti nu. Maslaŋa ya ti àzuma dipen̄ nana ti àmæt day-day do. Dipen̄ ya ti anəvi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya dek tən̄gæt sifa àna naŋ. »

⁵² Ndam Zude ni tàra ticia ma ga Yezu na ti tàləgavakivu, tədəm : « Maslaŋa hini àdəm avi aslu ga vu gayan̄ ana leli mahəpəd ti ahəmamam ? » ⁵³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəhəpədum aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kism̄ mimiz ga vu gayan̄ ndo ni ti, sifa aməniviya ana kəli bi. ⁵⁴ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni ; ka mandav ga duniya anəhəngaraba naŋ e kisim ba. ⁵⁵ Adaba zlam məzumani ededīneni ti aslu ga vu goro, zlam miseni ededīneni ti mimiz ga vu goro. ⁵⁶ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahəma, anjəhad akaba nu akada mis bəlan̄, nu day nanjəhad akaba naŋ akada mis bəlan̄. ⁵⁷ Baba àslərbiya nu a ; naŋ ti naŋ àbu àna sifa. Nu day nəbu àna sifa azuhva naŋ. Nahkay maslaŋa ya ti ahəpəd nu ni ti naŋ àbu àna sifa azuhva nu. ⁵⁸ Dipen̄ ya ti àsləkabiya a huf melefīt ba ni ti nu gani. Dipen̄ gani nani ti akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekəli ya təzum mək təmæt ni do. Dipen̄ gani nani ti maslaŋa ya ti àzuma ni ti, naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. » ⁵⁹ Yezu àdəm ma hini ti ka ya ti naŋ a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefīt bu ni.

Məmbərəŋum məfəki ahàr geli ka Yezu ba

⁶⁰ Ndam ya tadəbay Yezu ni tàra ticia ma gayan̄ na ti, mis kay e kidīŋ gatay bu tədəm ahkado : « Ma hini zləzlada àsabay ; way esliki məgəskabani way ? » ⁶¹ Yezu àra àsəra ndam ya tadəbay naŋ ni təbu təzlapaki nahkay ti, àhi ana tay ahkado : « Ma goro

ya nədəm ni awəri bəruv ana kəli aw ? ⁶² Ay tamal ekipəm nu *Wur ge Mis nəbu nəcəloru ka məlan̄ ya ti nu nəbiyu ahaslani ni ti akədəmum mam ? ⁶³ Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melefīt. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nəhi ana kəli dek ni ti Məsuf ge Melefīt avi sifa ana kəli àna naŋ. ⁶⁴ Ay mis ndahan̄ təbu e kidīŋ gekəli bu təfəku ahàr do. » Yezu àdəm nahkay ti adaba kwa ka mən̄jəki ge təwi gayan̄ àsəra ndam ya təfəki ahàr do akaba maslaŋa ya ti aməsəkumoru naŋ na àndava. ⁶⁵ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli, maslaŋa àbi esliki marana afa goro a bi, si Baba àvia njəda gana kwa ti, nahkay. »

⁶⁶ Kwa ka sarta gani nani ndam ya tadəbay Yezu ni dal-dal tàsləkafəŋa, təmbərəŋ madəbay naŋ. ⁶⁷ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni ahkado : « Lekələm day kawayum məsləkumfuana waw ? » ⁶⁸ Simu Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay geli, məsləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahəŋ àbu way ? Pakama gayak ya kədəm ni avi sifa ya àndav day-day do ni ana mis. ⁶⁹ Məbu məfəkuk ahàr, məsəra nak ti Bay *njəlatani ya Melefīt àslərbiyu ni. » ⁷⁰ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekələm kru mahar cəeni ni ti, nu nədaba kəli a do waw ? Ay bəlan̄ gekəli ti araŋa jəbədani. » ⁷¹ Àdəm nahkay ti, àdəmki ka Zudas wur ga Simu Iskariyot, naŋ bəlan̄ e kidīŋ gatay nday kru mahar cəeni ni bu ; aməsəkumoru naŋ ti naŋ.

7

Bəza ga mən̄ ga Yezu təfəki ahàr ka Yezu do

¹ Yezu àra àdəma nahkay ti àsawaday a kəsa ndahan̄ bu ka had *Gelili. Awayay moroni ka had *Zude do, adaba gədəkani ga ndam *Zude tawayay makad naŋ. ² Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zude ni ən̄jia wudak. * ³ Nahkay

* 7:2 Wuməri ge mivicey ahay : mən̄jay Levi 23.34-36 ; Mimbiki 16.23.

bəza ga mən ga Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Sləka ahalay a, ru ka had Zude, ti ku eslini day ndam ya tadəbay kur ni tōru tīpi təwi gayak ya kagrai ni. ⁴ Adaba tamal mis awayay mis təsər nan ti, əgray zlam akal-akal do. Tamal kagrai təwi ni nahkay ti, ŋgazlaya ahər gayak kə meleher ge mis a dek, ti tīpi kur. » ⁵ Bəza ga mənani təhi nahkay ti adaba nday day təfəki ahər ndo. ⁶ Yezu əhi ana tay ahkado : « Sarta gani goro ənjia faŋ ndo. Lekəlum ti sarta gani gekəli əbi ; ku ananaw kədəgum tata. ⁷ Lekəlum ti mis ga duniya tizirey kəli koksah ; nu ti tizirey nu adaba nəbu nəhi ana tay zlam ya ti tagray ni ti zlam magədavani. ⁸ Lekəlum ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti nənjiuru ka wuməri gani nani do, adaba sarta gani goro ənjia faŋ ndo. » ⁹ Yezu nakəŋ əra əhia ma nana ana tay a nahkay ti, ənjəhad ka had Gelili zlam gayan.

Pakama ga Yezu ya adəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

¹⁰ Bəza ga mənani təra tədəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəŋ day ərə. ərə ti əŋgazlivu ana mis ndo, awayay ti tīpi nan ba. ¹¹ Mis təcakalava ga magray wuməri na ti, gədəkani ga ndam *Zude ni tadəbay Yezu, tədəm : « Nan neley ? » ¹² Mis dal-dalani ni təbu təzlapaki dal-dal ; mis ndahan tədəm : « Nan mis sulumani. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Aha, nan mis sulumani do, agosay mis sawan. » ¹³ Ay maslaŋa əbi azlapaki vay-vay bi, adaba tagrafəŋa aŋgwaz kə gədəkani ga ndam Zude a.

¹⁴ Təra təcəkaba vad ga wuməri na kala-kala ti, Yezu əhuriyu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni vu mək ənjəki ka macahi zlam ana mis. ¹⁵ Pakama gayan ya adəm ni əgri ejep ana ndam Zude, tədəm : « Nan hini ejəŋgey ndo ni ti, əsəra zlam a ti ahəmamam ? » ¹⁶ Eslini Yezu əhi ana tay : « Zlam goro ya ti nəcahi ana kəli ni ti goro goroani do ; ga Bay ya ti əslərbiyu nu ni. ¹⁷ Pakama goro ya ti nədəm ni ge Melefit tək goro

goroani aw ti, tamal maslaŋa awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba. ¹⁸ Maslaŋa ya ti ahi ma gayan gayanani ana mis nahəma, awayay ti mis təzləbay nan. Ay maslaŋa ya ti agray təwi ti mis təzləbay Bay ya ti əslərbiyu nan ni ti adəm ma ge jiri, əsəkad malfada do simiteni. ¹⁹ Məwiz adəfiki *Divi ge Melefit ana kəli ndo waw ? Ay e kidin gekəli bu maslaŋa bəlan əbi agəskabu ma gani bi timey ! Kawayum mijin nu ti, nəgudar mam ? » ²⁰ Mis dal-dalani ni təhi ahkado : « Araŋa agray kur aw ? Way awayay mijin kur way ? »

²¹ Eslini Yezu əhi ana tay : « Nəgra təwi a bəlan mək əgria ejep ana kəli a dek. ²² Ku ka fat məpəsabana *kikelumi kədi ana bəza, adaba Məwiz əhi ana kəli kikelum. Ay ənjəki ke mekeli kədi ana bəza ti Məwiz do ; tənəki enji ti ata bəŋ ga bəŋ gekəli. ²³ Kikelumi kədi ana bəza ka fat məpəsabana, kədəmum əgudar Divi ge Melefit ya ti Məwiz əvi ana kəli ni do. Nahkay ti nu nəhəŋgaraba mis a jigəriŋa ka fat məpəsabana ti, kəzumumku bəruv ti kamam ? ²⁴ Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənəjad majalaki ahər. Kəgrum nahkay va ba ; wudaka kədəmum ma nahəma, jalumkia ahər a lala day. »

Yezu ti nan Bay gədəkani ya amara ni aw ?

²⁵ Ndam Zerəzalem ndahan tədəm ahkado : « Hini hi maslaŋa ya ti tadəbay nan, tawayay takad nan ni do aw ? ²⁶ Mənjumki : nan əbu azlapay vay-vay kə meleher ge mis dek, day təhi ma ga araŋa do ni. Gədəkani geli təsəra nan *Krist *Bay gədəkani ya amara ni ededin a waw ? ²⁷ Ay Bay gədəkani ya amara ni eminjia ti mis atəsər məlan gayan ya ti əsləkabiya ni do. Maslaŋa hini ti leli məsəra məlan gayan ya ti əsləkabiya na. »

²⁸ Yezu nan əbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu, əhi ana tay kay kay, adəm : « Kəsəruma nu a waw ? Kəsəruma məlan ya ti nəsləkabiya na ededin a

waw ? Nu nuani nàra àna ahàr goro goroana do. Ay Bay ya ti àslərbiyu nu ni ti nañ jireni. Lekulum ti kəsərüm nañ do. ²⁹ Nu ti nəsəra nañ a, adaba nàsləkabiya afa gana ; àslərbiyu nu ti nañ. »

³⁰ Yezu àra àdəma ma nahkay ti nday nakəñ tawayay təgəs nañ. Ay ti maslaña èsliki minjifinjeni do, adaba sarta gani gayan enjia fañ ndo. ³¹ E kidin ge mis dal-dalani ni bu mis kay təvu, təfəkia ahàr a, tədəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gəđakani ya amara ni eminjia ni ti, amagra y zlam məgri ejep ana mis amatam ga maslaña hini ya ti agray ni aw ? »

³² Ndam *Feriziyen tàra ticia ma ge mis dal-dalani ya tədəmki ka Yezu e kidin gatay bu na ti, təhi ma gani ana gəđakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakəñ təslərbiyu ndam slewja ga məgəs Yezu. ³³ Eslini Yezu àdəm ahkado : « Ananjəhad akaba kuli vad kay do ; kələñ gani anəgoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ³⁴ Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələñ goro ya ti anoru ni do. » ³⁵ Ndam *Zəde təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Àdəm amədi ahàr do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanjəhadkəbu akaba ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, bi amacəhi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni tək ? ³⁶ Ma gayan ya àdəm : “Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələñ goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay adəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

³⁷ Ka fat ya ti tindeverin wuməri ni tagray wuməri àtam ga vad nday ndahan ni. Ka fat nani Yezu ecik jik, àhi ana mis ni kay kay, àdəm : « Tamal maslaña yam akada nañ a ti, mərə afa goro a, mīsi. ³⁸ Maslaña ya ti afəku ahàr ni ti, Melefit àdəm a Wakita gayan ni bu : “Yam ya avay

sifa ni aməngəzaya a vu ga maslaña gani nani ba akada ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † » ³⁹ Yezu àdəm nahkay ti àdəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, adaba amara məvi ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay fañ ndo, adaba əngoru a mələñ masladani ge Melefit ni vu fañ ndo.

Mis ndahan təgəskabu Yezu do

⁴⁰ Mis dal-dalani ni tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, mis ndahan e kidin gatay bu tədəm : « Maslaña hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit ya ti Məwiz àdəm amara ni ededin. ‡ » ⁴¹ Mis ndahan tədəm : « Nañ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Ay Krist Bay gəđakani ya amara ni nañ mis ga had *Gelili aw ? ⁴² Adaba Melefit àdəm a Wakita gayan ni bu Bay gəđakani ya amara ni ti nañ wur huđ ge Devit. Nañ ti zal Betlehem, nañ ga kəsa ge Devit. § » ⁴³ Nahkay mis dal-dalani ni ticirvu azuhva Yezu. ⁴⁴ Eslini mis ndahan e kidin gatay bu tədəm si təgəs nañ kwa. Ay ti maslaña àbi enjifin bi.

⁴⁵ Ndam slewja ni tàra təsləkabiya ti, gəđakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Kəgəsumbiyu nañ ndo ni ti kamam ? » ⁴⁶ Ndam slewja ni təhəngrifən ana tay, təhi ana tay ahkado : « Maslaña day-day àbi adəm ma akada gayan ni bi. » ⁴⁷ Ndam Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Lekulum day əgosa kuli a zla do waw ? ⁴⁸ E kidin ga gəđakani geli bu ahkay do ni e kidin ga ndam Feriziyen bu ni ti, maslaña àbu afəkia ahàr ka maslaña nana waw ? ⁴⁹ Ndam ya ti təfəki ahàr ka maslaña nani ti, nday ya ti təsər *Divi ge Melefit ya ti Məwiz àbəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit etikwesla tay a. »

⁵⁰ Ay Nikodem nañ ya ti arəkiuru ka Yezu ga mələvad a vad nahən ni, nañ akibu ka tay eslini, àhi ana

† 7:38 Mənjay Ezekiyel 47.1 ; Zakari 14.8. ‡ 7:40 Mənjay Mimbiki 18.15. § 7:42 Mənjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1.

tay ahkado : ⁵¹ « E Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana leli ni bu ni ti, mîsliki magrafəna seriya kè mis a do, si tamal mîcifinja ma akaba mèsəra ere ye ti àgray na kwa. » ⁵² Nday nakəŋ təhi ahkado : « Nak day, nak zal Gelili zla tək ? Jengey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili àbi ahəŋgaray pakama ge Melefit bi. » [⁵³ Kələŋ gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay àsləka, òru a magam gayan, *

8

¹ Yezu ti ni àcəloru ka həma *Oliviyə ni.

Wal hala

² Hajəŋ gani ge dœeni nahəma, Yezu nakəŋ àŋgoru a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni vu. Òru ènjua ti mis ya ti eslini ni dek tərəkia. Nahkay naŋ nakəŋ ànjəhad digəs, acahi zlam ana tay. ³ Naŋ àbu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyəŋ təzəbiyu wal nahan, táfəkad naŋ kè meleher ge mis ni dek. Wal nani ti tədi ahər naŋ àbu agray hala. ⁴ Tàra táfəkada naŋ a ti təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wal hini ti təcəkia naŋ ka magray hala. ⁵ Məwiz àbəkî ma gani e *Divi ge Melefit bu, àhi ana leli mîzligi wal hala akada hini àna akur, məkad. Ay nak ti, kədəm mam ? » ⁶ Təhi nahkay ti tawayay təhəlfəna eyə a, ti təcalki naŋ ka zlam magudarani. Ay Yezu nakəŋ àzəgad ahər jer mək àbəkî zlam ka had àna weleher. ⁷ Nday nakəŋ təmbrəŋ mihindifinja ma na kà Yezu a ndo, nahkay Yezu èzefteba ahər a mək àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti e kidin gekuli bu àgudar zlam day-day ndo ni ti mîzligi wal ni enji. » ⁸ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti, àzəgad ahər mək àbəkî zlam ka had keti. ⁹ Tàra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti tàsləka bəlan àna bəlan. Medewél

tàsləka enji a. Nahkay wal ni àgəjəni naŋ bəlan kè meleher ga Yezu cilin. ¹⁰ Yezu àra èzefteba ahər a ti àhi ana wal ni ahkado : « Mis nakəŋ nday eley ? Maslaŋa ya ti àdəm təkad kur ni ti àbu waw ? » ¹¹ Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Maslaŋa àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi : « Nu day ŋgay təkad kur ti nədəm do. Sləka, ay ti kəgudar zlam day-day va ba. »]

Yezu naŋ Bay ya ti asladî mələŋ ana mis ni

¹² Yezu àhi ana mis ni keti : « Nu ti bay ya ti asladî mələŋ ana mis ni. Maslaŋa ya ti adəbay nu nahəma, anəsladî mələŋ, nahkay Melefit aməvi sifa. Ay maslaŋa ya ti adəbay nu do ni ti amanjəhad a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu. » ¹³ Eslini ndam *Feriziyəŋ ndahan təhi ahkado : « Kagrakia sedi a ka ahər gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » ¹⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ku nəbu nagrakia sedi a ka ahər goro goroana nəŋgu ni, ma goro ya nədəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Adəba nəsəra mələŋ ya nəsləkabiya na akaba mələŋ ya nakoru na. Ay lekələm ti kəsərum mələŋ ya nəsləkabiya na akaba mələŋ ya nakoru ni do. ¹⁵ Lekələm kədəmum mis àgudara zlam a ti kajalum ahər akada ge mis hihirikeni ni. Ay nu nədəm mis àgudara zlam a ti nəjalay nahkay do. ¹⁶ Ku tamal nagrafəna seriya kè mis a nəŋgu ni seriya goro ni ge jiri, adəba nagraŋ ti nu bəlan do ; Baba goro naŋ ya àslərbiyu nu ni naŋ àbu akaba nu. ¹⁷ Àbu məbəkiani e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana kəli ni bu nahkay hi : “Tamal mis cə tagray sedi, tədəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri ededŋ.” * ¹⁸ Nu nagrakia sedi a ka ahər goro goroana. Baba naŋ ya àslərbiyu nu ni day agrakua sedi a. » ¹⁹ Eslini təhi ana Yezu ahkado : « Buk gani naŋ eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nu tekedî kəsərum

* **7:53** Zerj 7.53–8.11 ti àbi a wakita ge Zerj ya təbəkî enji ni bu bi. A wakita ndahan bu ni ti àbu məbəkiani ka mələŋ nahan. Nahkay ti mèsəra pakama hini ti Zerj àbəkî ka mələŋ hini do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni ndam məsər zlam tədəm pakama hini ti àgrava ededŋ a. * **8:17** Mənjay Mimbiki 17.6 ; 19.15.

nu nu way do ni ti, kəsərum Baba do daya. Tamal kəsəruma nu a ti amal kəsəruma Baba daya. »

²⁰ Yezu àdəm ma hini ti ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu ni, naŋ kà gəvay ga zlam ya təbiviyyu sədaga ana Melefit ni. Ay ti maslaŋa èsliki məgəs naŋ ndo adaba sarta gayaŋ ènjiyyu faŋ ndo.

« Kisləmki mədəgumani ka mələŋ ya nakoru ni koksah »

²¹ Yezu àhi ana tay keti : « Nu ti naslaka. Lekələm akədəbum nu, ay ti akəmbrəŋum zlam magudarani gekəli ni do, nahkay akəmətum zlam gekəli. Adaba kisləmki mədəgumani ka mələŋ ya nakoru ni koksah. »

²² Eslini ndam *Zude tədəm e kidin gatay bu ahkado : « Àdəm “Kisləmki mədəgumani ka mələŋ ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akad ahàr gayaŋ gayaŋani zla tək ? » ²³ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti mis ya ka had, nu ti mis ya àsləkabiya agavəla ni. Lekələm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. ²⁴ Nəhi ana kəli akəmbrəŋum zlam magudarani gekəli do, akəmətum ti azuhva nani. Nahkay ti ahàr àdəm kəfumku ahàr, kəsərum nu gani, nu nəbu. Do ni ti akəmbrəŋum zlam magudarani gekəli ni do, akəmətum ededin. » ²⁵ Nahkay nday nakəŋ təhi : « Nak way ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kwa ka mənəkəki ga zlapay goro ni nəhia ana kəli a, nədəm nu gani. ²⁶ Nu nəbu àna zlam kay ga mədəmkiani ke kəli ga məgəs kəli àna seriya. Ay ma goro ya nəhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bayya àslərbiiyyu nu àhu ni cilin. Naŋ ti naŋ jireni. »

²⁷ Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti ŋgay àdəmki ma ka Bəŋani ti, nday təsər ndo. ²⁸ Nahkay Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akəzumoya *Wur ge Mis agavəla ti, † akəsərum nu ti nu gani, nu nəbu.

Eslini akəsərum zlam ya ti naŋray ni dek ti nu nuani naŋray ga ahàr goro do. Ma ya ti nədəm ni ti ma ga Baba ya àcahu ni cilin. ²⁹ Bay ya ti àslərbiiyyu nu ni naŋ àbu akaba nu, àmbrəŋ nu ga ahàr goro ndo ; adaba nu nəbu naŋray zlam ya ti àbələfəŋ ni kələvad. » ³⁰ Ka ya ti Yezu naŋ àbu adəm ma ni nahkay ti, mis dal-dal təkəki ahàr.

Maslaŋa ya ti agudar zlam ti naŋ evidi ga zlam magudarani

³¹ Eslini Yezu àhi ana ndam *Zude ya təkəki ahàr a ni ahkado : « Tamal kəgəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli na lala, kəmbrəŋum do ni ti, kigəma ndam madəbay nu ededin ededinena. ³² Akəsərum jiri, nahkay ti ekigəum lekələm evidi va do. » ³³ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli bəza huɖ ga Abraham. Day-day leli miŋi evidi ga maslaŋa ndo ni ti, kədəm mara miŋi leli evidi va do ni ti ahəmamam ? » ³⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti agudar zlam ti naŋ evidi ga zlam magudarani. ³⁵ Nədəm nahəma, evidi ti day-day tacalkivu naŋ ke mis ga huɖ ahay do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw naŋ wur ga huɖ ahay zlam gayaŋ. ³⁶ Tamal Wur ge Melefit àmbaya kəli e evidi ba ti, kigəum lekələm evidi va do ededin. ³⁷ Nəsəra lekələm ti bəza huɖ ga Abraham. Ay ti kawayum kəkəɖum nu, adaba kəwayum məgəsumkabu pakama goro do. ³⁸ Nu ti nədəm ere ye ti Baba àdəfuki ni ; lekəli ti ni kəgrum ere ye ti bəŋ gekəli àhi ana kəli ni. » ³⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bəŋ geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal lekələm bəza ga Abraham ti akal kəgrum təwi akada ga Abraham ya àgray ni. ⁴⁰ Nu nəbu nəhi ma ge jiri ya Melefit àhu ni ana kəli, ay nihi ti kawayum kəkəɖum nu sawaŋ. Abraham àgray nahkay ndo timey! ⁴¹ Lekələm ti kəgrum təwi akada ga bəŋ gekəli ya àgray ni. » Nday nakəŋ təhi : « Leli ti

† 8:28 Yezu àdəm : « Akəzumoya Wur ge Mis agavəla » ti adəmki ma ka madarfəŋ naŋ kà təndal.

leli bəza məva do. Melefit nañ bəlan nañ Bəñ geli. Bəñ geli nahañ àbi. »

⁴² Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti Melefit nañ bəñ gekəli ededīñ ti amal kawayum nu, adaba nəsəkabiya afa gana nàra afa gekəli a. Nu nàra ti àna ahàr goro goroani do ; nañ àslərbiyu nu. ⁴³ Kìcəm ma goro ya nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? Kìcəm do ni ti adaba kisləmki məbi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni do. ⁴⁴ Lekələm bəñ gekəli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti təwi ga bəñ gekəli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani nañ àbu abazl mis zlam gayañ, day-day àdəm ma ge jiri ndo, adaba jiri gayañ àbi. Masəkad malfada ti təwi gayañ, adaba nañ bay masəkad malfada, nañ bəñ gani daya. ⁴⁵ Ay nu ti nədəm ma ge jiri, nahkay ti kawayum mægəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli ni do. ⁴⁶ Way esliki madafaya zlam a ti, adəm nu nagudar ni way ? Ay tamal ma goro ya nədəm ni dek jiri ti, kawayum mægəsumkabani do ni ti kamam ? ⁴⁷ Mis ge Melefit ti abi slimi ana ma ge Melefit, ay lekələm ti lekəli ndam ge Melefit do. Kawayum məbumi slimi ana ma gayañ do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tìwi Abraham fañ ndo ni, Yezu nañ àbu àndava

⁴⁸ Ndam *Zude ni təhi ana Yezu ahkado : « Mədəm nak zal Samari, seteni ànukviyu a ahàr vu ti, ma geli ni jiri ededīñ. » ⁴⁹ Yezu àhi ana tay : « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazləbay Baba goro sawañ. Lekələm ti ni kanjakum nu, kəbumku mimili. ⁵⁰ Nu ti ŋgay mis təzləbay nu kwa ti nədəm do. Ay Maslaña àbu bəlan awayay ti təzləbay nu, nañ gani agray seriya ge jiri daya. ⁵¹ Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti àgəskabá ma goro na ti aməmət day-day do. »

⁵² Nahkay ndam Zude nakəñ təhi ahkado : « Nihi ti məsəra seteni ànukviyu a ahàr bu ededīñ zla ! Abraham àməta, ndam məhəngri *pakama ge Melefit ana mis day

təməta, ay nak kədəm tamal maslaña àgəskabá ma gayak na ti àmət day-day do ni ti ahəmamam ? ⁵³ Bəñ geli Abraham tekedī àməta ti, nak kətam nañ aw ? Ndam məhəngri pakama ge Melefit ana mis ni day təməta, ay nak ti kədəm nak way ? »

⁵⁴ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tamal nu nuani nazləbay ahàr goro ti, mazləbavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azləbay nu ni ti Baba nañ ya ti kədəmum nañ Melefit gekəli ni. ⁵⁵ Lekələm kəsərum nañ do, ay nu ti nəsəra nañ a. Tamal nədəm nəsər nañ do ni ti, nasəkad malfada akada gekəli ni. Nu nəsəra nañ a, nəbu nəgəskabu ma gayañ daya. ⁵⁶ Bəñ gekəli Abraham àmərva adaba àsəra emipi sarta ga marana goro a. Èpia, mək àmərva àna nañ a àkiva. » ⁵⁷ Eslini ndam Zude ni təhi ahkado : « Nak kəzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kədəm kípia Abraham a ti ahəmamam ? » ⁵⁸ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kwa ka ya ti tìwi Abraham fañ ndo nəngü ni, nu gani, nu nəbu àndava. » ⁵⁹ Yezu àra àdəma nahkay ti nday nakəñ təhəl akur ge mizligi nañ àna nañ. Ay ti Yezu àbu e kidīñ ge mis bu mək àsləka a məlanə ga *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, àhəraya e mite va.

9

Yezu ahəngaraba zal wuluf nahañ a

¹ Ka ya ti Yezu nañ àbu akoru e divi bu akaba ndam madəbay nañ ni ti èpi zal wuluf nahañ. Maslaña gani nani ti tìweya nañ wulufana. ² Eslini ndam madəbay nañ ni təhi ahkado : « Məsi, maslaña hini tìweya nañ wulufana ti, way àgudar zlam way ? Àgudar zlam ti nañ tək, day ti ata bəbəñani təgudar aw ? » ³ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tìweya nañ wulufana ti azuhva àgudara zlam a ahkay do ni ata bəñani təgudara zlam a palam do. Tìwi nañ nahkay ti, Melefit awayay ti mis tìpi njəda gayañ àna maslaña hini. ⁴ Nihi məlanə maslani ti ahàr àdəm məgrum təwi

ga Bay ya àslərbiyu nu ni. Məlavad egi wudak, nahkay ti maslaña emisliki magray tawi ni koksah. ⁵ Ka ya ti nu nəbu a duniya bu mba ni ti nəsladi məlan ana mis. » ⁶ Àra àdəma nahkay ti ètiferu esli6 a had, àgraya eli6isl àna esli6 gayan na mək àgriki ke eri ana zal wuluf ni. ⁷ Àhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kâbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Siləwe ti awayay adəmvaba « Məslərani. » Zal wuluf nakəŋ òru àbaray eri ni. Àra àbara eri na ti epi divi, mək àsləka, òru a magam.

⁸ Ndam mahay gayan akaba ndam ya təbu tipi nan ahaslani nan əbu ahəŋgalay zlam ni tədəm ahkado : « Maslaña hini ti nan ya ti kəlavad anjəhad digəsa, ahəŋgalay zlam ni do aw ? » ⁹ Mis ndahan tədəm : « Nan. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Nan do, təzavu cilin. » Mək nan nakəŋ àdəm : « Nu gani timey ! » ¹⁰ Eslini nday nakəŋ təhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam àgrakukvu mam ? » ¹¹ Nan nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti təzalay nan Yezu ni àgraya eli6isl a, àgruki ke eri mək əhu ahkado : “Ru kâbaray eri a dəluv Siləwe ni bu.” Nu nakəŋ mək nòru. Nòru nəbara ti nipi divi həya. » ¹² Nday nakəŋ təhi : « Maslaña gani nani nan eley ? » Àhi ana tay : « Nəsər do. »

Ndam Feriziyen tihindifiña ma kà zal wulufna

¹³ Təzoru maslaña ya ti ahaslani nan wulufani ni afa ga ndam *Feriziyen. ¹⁴ Yezu àgraya eli6isl a, àgriki ana zal wuluf ni mək əhəlikaba eri na ti ka fat məpəsabana. ¹⁵ Tòru tinjəa àna nan a ti, ndam Feriziyen ni day tihindifiña, təhi : « Nihiki kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Nan nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Maslaña gani nani àgruki eli6isl ke eri, nəbaray eri mək nipi divi həya. » ¹⁶ E kidin ga ndam Feriziyen ni bu mis ndahan tədəm : « Ku way məgray ere hini way nəŋgu ni, maslaña gani àsləkabiya afa Melefit a do, adaba àgra zlam

ya ti àbəlay magrani do na a vad *məpəsabana ba. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Tamal nan bay magudar zlam ti, esliki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akada hini ni aw ? » Nahkay ticirva e kidin gatay ba. ¹⁷ Eslini ndam Feriziyen nakəŋ tihindifiña ma kà zal wuluf ya əŋgaba na keti, təhi ahkado : « Nak ti maslaña ya ti əhəlukaba eri a ni ti kədəm nan way ? » Nan nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Nan bay *mahəŋgaray pakama ge Melefit. »

¹⁸ Ay ti gədəkani ga ndam *Zəde ni ti ŋgay ahaslani nan wulufani day ti nihiki epi divi ti təwayay məgəskabani ndo. Nahkay təzalabiyu ata bəŋani ¹⁹ ge mihindifiña ma kà tay a. Təra tinjia ti təhi ana tay ahkado : « Wur gekəli ya kədəmum kiwəmaya nan a wulufana ti nan hini ededin aw ? Ay ti mam àgravu nihiki epi divi ni mam ? » ²⁰ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Məsəra hini ti wur geli, ka ya ti miwəya ti nan wulufani ededin. ²¹ Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, məsər do. Maslaña ya ti əhəlikaba eri a ni day məsər do. Nan wur va do, hindəmfiña kà nan nanəna ; esliki məhəŋgrifəŋani ana kəli. » ²² Tədəm nahkay ti adaba aŋwaz əwərfəŋa tay kà gədəkani ga ndam Zəde na. Adaba ndam Zəde ni dek təzlapakabá, tədəm maslaña ya adəm Yezu nan *Krist ti təcafəŋa nan kà mahəŋgalay Melefit akaba tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni ba. ²³ Ata bəŋani tədəm nan wur va do, tihindifiña kà nan nanəna ti azuhva nani.

²⁴ Ndam Feriziyen ni təzalay maslaña ya ti ahaslani nan wulufani ni keti. Àra ənjia ti təhi : « Dum ma ge jiri kə meleher ge Melefit. Leli ti məsəra maslaña ya ti kədəm əhəlukaba eri a ni ti nan bay magudar zlam. » ²⁵ Nan nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « ŋgay nan bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti nəsər do. Ere ye ti nəsər ni ti zlam bəlan :

ahaslani ti nu wulufani, ay nihi ti nipi divi. » ²⁶ Nday nakəŋ tihindifiŋa, təhi : « Àgruk ti mam ? Àhəlukaba eri a ti ahəmamam ? » ²⁷ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava, kicəmuki ndo timey. Ay kawayum nəhi ana kəli kicəm keti ti kamam ? Tək lekələm day kawayum migi ndam madəbay naŋ aw ? » ²⁸ Àra àdəma nahkay ti, nday nakəŋ tindiŋi naŋ, tədəm : « Adəbay maslaŋa nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam madəbay Məwiz. ²⁹ Leli ndam madəbay Məwiz adaba məsəra Məwiz ti Melefit àhia ma gayanə ana naŋ a. Ay maslaŋa nani ti məsər məlanə gayanə ya àsləkabiya na do simiteni. » ³⁰ Naŋ nakəŋ àhi ana tay nahkay hi : « Lekələm kəsərum məlanə gayanə ya àsləkabiya na do ni ti ahəmamam ? Ay àhəlukaba eri a timey ! ³¹ Məsəra tamal bay magudar zlam ahəŋgalaləŋ zlam kə Melefit ti Melefit èciiki do. Ay ku way way do tamal ahəŋgalay Melefit àna mahəŋgaroru ahàr a had akaba agray ere ye ti àhi māgray ni ti, Melefit eciiki. ³² Day-day maslaŋa èci ti maslaŋa nahanə àhəlukaba eri ana mis tiweya naŋ a wulufana ndo. ³³ Tamal ti maslaŋa nani àsləkabiya afa ge Melefit a do ni ti, amal èsliki magray arəŋa koksah. » ³⁴ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Kwa tiweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw ! » Nahkay tàgaraya naŋ e mite va.

Way naŋ wulufani edeŋ way ?

³⁵ Yezu àra ècia ndam Feriziyəŋ ni tàgaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite va ti adəbay naŋ. Àra àdia ahar a ti àhi ahkado : « Kəfəki ahàr ka *Wur ge Mis aw ? » ³⁶ Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Naŋ way, Bay goro ni, ti nəfəki ahàr ni ? » ³⁷ Yezu àhi : « Bay ya ti kəbu kaməŋjaləŋ, naŋ àbu ahuk ma ni ti naŋ gani. » ³⁸ Naŋ nakəŋ àhi : « Nəfukuka ahàr a, Bay goro ni. » Mək àbəhadī mirdim grik.

³⁹ Eslini Yezu àdəm : « Nàra a duniya va ti ga magrafəŋa seriya kə mis a ; ti ndam wuluf tīpi divi, nday

ya tədəm tīpia divi a ni təwuluf. »

⁴⁰ Ndam *Feriziyəŋ ya təbu akaba naŋ eslini ni tàra ticia ma gayanə na ti təhi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? »

⁴¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti kəŋjum lekəli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekəli àbi. Ay nihi ti kədəmum kəbum kipəm divi ti zlam magudarani gekəli àbu. »

10

Bay majəgay təmbəmbak

¹ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti ahuriyu a gargara ga təmbəmbak vu gwar a mahay do, ahuriyu àna məlanə nahanə ti, naŋ zal akal, naŋ zal abra. ² Ay maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a mahay ga gargara ni ti naŋ bay majəgay təmbəmbak. ³ Bay majəgay gargara ni azləkiaba mahay ana bay majəgay təmbəmbak na. Àzləkiaba ti bay majəgay təmbəmbak ni azalay təmbəmbak gayanə dek bəlanə bəlanə àna slimi gatay. Təmbəmbak ni ticia dəŋgu gayanə a ti təsəra, abaya tay e mite va. ⁴ Ka ya ti àbaya tay a nahəma, adi kama ana tay, mək təmbəmbak ni tadəboru naŋ kələŋ, adaba təsəra dəŋgu gayanə a. ⁵ Ay ti atadəboru maslaŋa ya ti təsər naŋ do ni do ; atacuhwafəŋa, adaba təsər dəŋgu ge mis ndahanə do. » ⁶ Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay, ay ti ticiaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, mahay ga gargara ga təmbəmbak ni ti nu. ⁸ Mis ndahanə ya tàra, tədəm tajəgay təmbəmbak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay təmbəmbak ni ticiiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti arəŋa amacay naŋ do, Melefit amahəŋgay naŋ. Nahkay emisliki məhuriyu a gargara vu, mahərana e mite va akaba aməŋgət zlam məzum gayanə. ¹⁰ Zal akal ara ti ga məhəl zlam àna akal, ga mabazl zlam akaba ge mijin

Yezu naŋ bay ya ti ajəgay zlam lala ni

⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, mahay ga gargara ga təmbəmbak ni ti nu. ⁸ Mis ndahanə ya tàra, tədəm tajəgay təmbəmbak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay təmbəmbak ni ticiiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti arəŋa amacay naŋ do, Melefit amahəŋgay naŋ. Nahkay emisliki məhuriyu a gargara vu, mahərana e mite va akaba aməŋgət zlam məzum gayanə. ¹⁰ Zal akal ara ti ga məhəl zlam àna akal, ga mabazl zlam akaba ge mijin

zlam. Ay nu nàra ti, nawayay ti mis tēngət sifa ya ti àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti nēvi ana tay àtam ya ti tiwi mis àna nañ ni.

¹¹ « Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti, ku takadki nañ ka təmbəmbak gayanə ya ti ajəgay tay ni nəngu ni agəskabu, àmbrəñ tay do. ¹² Ay ti maslaña ya ajəgi zlam ana mis ti tēpəl nañ ni ti ajəgay zlam lala do, adaba tamal epia kəra gili nañ àbu ara ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni. Aməmbərba tay a ti, kəra gili ni amabazl ndahanə, emidikaba ahàr a ana məgəjəni gana. ¹³ Maslaña ya ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni ti təmbəmbak ni təhəli ahàr do, adaba nañ agray ni təwi ga singu ciliñ. ¹⁴ Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Nu nəsəra təmbəmbak goro a, təmbəmbak goro day təsəra nu a ¹⁵ akada ga Baba ya àsəra nu a, nu day nəsəra Baba ni. Nahkay ti nəgəskabu ti təkadki nu ka təmbəmbak goro ya najəgay ni. ¹⁶ Təmbəmbak goro ndahanə təbu, ay ti təkibu ka ndahanə ya a gargara hini bu ni bi. Nday gani nani ti ahàr àdəm nəhəlbiyu tay daya. Etici dəngu goro, etigi ka ahar bəlanə akaba ndahanə ni, bay majəgay tay day bəlanə. ¹⁷ Baba awayay nu adaba nəgəskabu ti nəmət ka mawayay goro, do ni ti maslaña əsliki makad nu do. Nəməta nəngu ni, nisliki maŋgabana tata. ¹⁸ Maslaña ya ti esliki makad nu ni ti àbi, nəgəskabu nəmət ti ka mawayay goro. Nisliki məmətani ka mawayay goro ; nisliki maŋgabana daya. Bəñ goro àhu gray ti nahkay. »

¹⁹ Ndam *Zude ni tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti tìcirvu e kidinə gatay bu keti. ²⁰ Mis ndahanə kay e kidinə gatay bu təbu tədəm : « Seteni àniviyu a ahàr vu, nañ zal seteni ti kəbumi slimi ana ma gayanə ni ti kamam ? » ²¹ Mis ndahanə ni ti ni tədəm : « Zal seteni àdəm ma gayanə hini ya adəm ni do. Zal seteni ti esliki məzləkikaba eri ana ndam wuluf a waw ? »

Ndam Zude tawayay məgəskabu ma ga Yezu do

²² Sarta ga wuməri ga məzləkaba *Ahay gədakani ge Melefit na ènjua, təgray a Zeruzalem, sarta gani nani ti ahar kusi. ²³ Nahkay Yezu asawadəy a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu, ka məlanə ya təzalay Dalahay ga Salomonə ni. ²⁴ Ndam *Zude ni təcakalakivu ka Yezu, tēvelinə ahàr, təhi ahkado : « Tamal nak *Krist ededinə ti, hi ana leli vay-vay kimbirfəñ ba, nahkay ti ahàr aməhəli ana leli va do. » ²⁵ Eslini Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava, ay ti kawayum məgəsumkabu ma gani ndo timey. Təwi ya nagraj ni ti nagraj àna njəda ga Baba, nahkay təwi gani nani adəfiki ana kəli nu ti nu way. ²⁶ Ay ti kekileña lekələm kawayum məfumu ahàr do, adaba lekələm kəkumkibu ka təmbəmbak goro bi. ²⁷ Təmbəmbak goro ti tici dəngu goro, nu day nəsəra tay a, nday day tadəbay nu. ²⁸ Nəvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay, atəmət do, maslaña day emisliki məhəlfua tay a do. ²⁹ Baba Melefit nañ ya àbu təmbəmbak ni ti nañ gədakani àtam mis dek, àtam zlam dek. Maslaña àbi esliki məhəlfəña tay kə Baba bi. ³⁰ Leli ata Baba ti leli bəlanəni. »

³¹ Yezu àra àdəma nahkay ti ndam Zude ni təhəl akur keti, tawayay mizligi nañ àna nañ. ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəgra təwi sulumana sulumana kay e kidinə gekəli ba àna njəda ga Baba. Ay kawayum kizligum nu àna akur, kakadum nu ti àki ke təwi weley gani weley ? » ³³ Eslini ndam Zude ni təhəngrifəñ, təhi ahkado : « Mawayay mizligi kur àna akur, mawayay makad kur ti, àki ke təwi sulumani do. Mizligi kur ti adaba kindivia Melefit a palam ; nak mis, ay ti kawayay kazay ahàr gayak akada nak Melefit. » ³⁴ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm nahkay hi : “Lekələm ti melefifit.”

* 10:34 Limis 82.6.

* Àbi mabəkiani nahkay hi bi aw ?
³⁵ Maslaŋa àbi esliki mabəzkiā zlam ya àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit àhi ma gayan ana tay ni ti àzalay tay melefit edeđiŋ. ³⁶ Ay nu ti Baba àdaba nu a, àslərbiyu nu a duniya vu. Goro ya nədəm “Nu Wur ge Melefit” ni ti, ahəmamam kisləmki mədəmani nindivi naŋ ni mam ?
³⁷ Tamal nagraj tawi ni ga Baba do ni ti kəfumku ahər ba. ³⁸ Ku nagraj tawi ga Baba, kəfumku ahər do nəngu ni, gəsumkabá tawi goro ya nagraj na digepa. Nahkay ti akəsərūm lala, nu nəbu àna njəda ga Baba, naŋ day naŋ àbu àna njəda goro, nahkay leli ata Baba ti bəlaŋani. » ³⁹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, tawayay məgəs naŋ keti, ay ti àtamfəŋa kà tay a.

⁴⁰ Kələŋ gani Yezu àsləka, àŋgoru ke ledi ge Zərdeŋ, ka mələŋ ge Zerj ya *àbaray mis ahaslani ni. Naŋ nakəŋ ànjəhad eslini gosku bal. ⁴¹ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti mis kay tərəkia, təbu tədəm : « Zerj ti àgray zlam magray ejep ndo ; ay ma gayan ya àdəmki ka maslaŋa hini ni dek ti jiri edeđiŋ. » ⁴² Eslini mis kay təfəkia ahər ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar, arməwər àzəgadiya naŋ a. Kəsa gayan Betani, nday akaba bəza ga mənani walani ata Mari nday ata Marta.
² Mari ti nani, Mari ya ti àbəkī tersel ka asak ga Bay geli mək àtəmadkia àna məhər gayan a ni. Lazar naŋ ya ti èbesey do ni ti wur ga mənani.
³ Nahkay bəza ga mən ga Lazar nakəŋ təslərkiuru mis ka Yezu ti məhi : « Bay geli, zləba gayak Lazar èbesey do. »
⁴ Yezu àra ècia ma na nahkay ti àdəm : « Arməwər ga Lazar ni ti àkad naŋ do. Ay ti mis atəsər njəda ge Melefit àna naŋ sawaŋ. Nahkay atazləbay Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit daya. »

⁵ Lazar akaba bəza ga mənani ata Mari nday ata Marta ti Yezu awayay tay ; ⁶ ay àra ècia ga Lazar ya èbesey do na ti òru weceweci ndo, àpəskivu ka ahər gani vad cə. ⁷ Kələŋ gani àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nihi ti sarta ènjəa ga maŋgona e Zude a. » ⁸ Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Məsi, nihi guhwa həya ndam *Zude ni tawayay tizligi kur àna akur, tawayay takad kur ti, kəŋgoru eslini keti aw ? » ⁹ Yezu àhi ana tay : « Mələfat ti njemdi kru mahar cə do aw ? Tamal mis asawadaj ga mələfat ti èji asak do, adaba naŋ a mələŋ masladani bu, epi divi lala. ¹⁰ Ay tamal mis asawadaj ga mələvad ti eji asak, adaba naŋ àbi a mələŋ masladani bu bi, epi divi lala do. »
¹¹ Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti àhi ana tay : « Zləba geli Lazar àdiya e dəwir va, ay nakoru nepidekababiya naŋ a. » ¹² Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya e dəwir va ti, amaŋgaba a arməwər gayan ni ba do waw ? » ¹³ Ga Yezu ya àhi ana tay nahkay ti awayay ahi ana tay Lazar àməta. Ay ndam *madəbay Yezu ni təhi ana ahər hi ti Yezu àdəmki ma ti ke dəwir dəwireni edeđiŋ. ¹⁴ Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay : « Lazar àməta. ¹⁵ Nu nəbi ka mələŋ gani bi ti nəbu nəmərū azuhva kəli, adaba akəfumku ahər àkivu. Ay nihi ti takomum mədəgumkiuru. » ¹⁶ Eslini Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni àhi ana ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni ahkado : « Leli day takomum madəboru naŋ, ti tōru təbazla leli akaba naŋ a. »

¹⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tənəa a Betani a wudak ti, təhi ana tay Lazar àgra vad a fad e mindi-viŋ ba. ¹⁸ Betani ti driŋ driŋ akaba Zeruzalem kay do, èsli ezewed kru kru mahkər do. ¹⁹ Nahkay ndam Zude kay tōra eslina ga məgrikabiyu ezekw ana Marta nday ata Mari ga wur ga mən gatay ya àməta na. ²⁰ Marta àra ècia Yezu naŋ àbu ènjia wudak ti àŋgwivoru a ma vu. Mari ti ni naŋ a

magam manjəhadani digusa. ²¹ Ata Marta tàra tàbakabá ahàr ata Yezu a ti Marta nakəŋ àhi ahkado : « Tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. ²² Ay nəsəra ku nihi day ere ye ti kihindifiŋa kè Melefit a dek day Melefit aməvuk. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Wur ga muk ni amanğaba e kisim ba. » ²⁴ Marta àhi : « Iy, nəsəra ka fat ga mandav ga duniya mis atanğaba e kisim ba ni ti, naŋ day amanğaba. » ²⁵ Yezu àhi keti : « Mis tanğaba e kisim ba, təbu àna sifa ti azuhva nu, adaba nu nəbu palam. Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ti ku tamal àməta nəŋgu ni amələbu àna sifa. ²⁶ Maslaŋa ya ti naŋ àbu àna sifa, àfəkua ahàr a ti, amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani, àmət do. Kəhi ana ahàr ma goro hini ya nəhuk ni ma ge jiri do waw ? » ²⁷ Eslini Marta nakəŋ àhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nəsəra nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefit àslərbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

²⁸ Marta àra àhia ma na nahkay ti àsləka, àŋgoru a magam, mək àzalay wur ga mənəni Mari, àhi ma akal-akal, àhi ahkado : « Məsi geli àra, naŋ àbu ehindi kur. » ²⁹ Mari àra ècia ma ga wur ga mənəni ya àhi na ti ècikaba cəkwađ, àrəkioru ka Yezu. ³⁰ Ka sarta nani ti Yezu àhuriyu a kəsa ni vu faŋ ndo, kekileŋa naŋ àbu ka mələŋ ya tàbakabu ahàr nday ata Marta ni mba. ³¹ Ndam Zude ya təvu a ahay bu, tòru eslini ga məgri ezekw ana tay ni tàra tìpia Mari nakəŋ ècikaba cəkwađ àhəraya e mite va ti tàđəbabiyu naŋ. Tàđəboru naŋ ti, təhi ana ahàr bi akoru kè mindiviŋ, akoru etəwibiyu eslini. ³² Mari òru ènjəa ka mələŋ ga Yezu na, èpia naŋ a ti àbəhadì mirdim, àhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. » ³³ Yezu àra èpia Mari a naŋ àbu etəwi, ndam Zude ya tađəbabiyu Mari ni day təbu titəwi ti, àhəlia ahàr a dal-dal, bəruv àwəra naŋ a. ³⁴ Mək àhi ana tay ahkado : « Kəfumiyyu naŋ e mindiviŋ vu eley ? » Nday nakəŋ

təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli, ra kara kipibiya mələŋ gana. » ³⁵ Eslini Yezu etəwi. ³⁶ Ndam Zude ni tàra tìpia naŋ a naŋ àbu etəwi ti təđəm : « Mənjumki day ti, àwaya naŋ a dal-dal ni. » ³⁷ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təđəm ahkado : « Àhəlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar àmət ba ti èsliki magrani koksah aw ? »

³⁸ Eslini bəruv àwəra Yezu a keti, mək òru ke mindiviŋ ni. Mindiviŋ nani ti ahuzl, təzləkləŋ ma gani àna belim gəđakani. ³⁹ Tòru tìnjəa ti Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Zumləŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. » Eslini Marta wur ga mənə ga maslaŋa ya ti àmət ni àhi ahkado : « Bay goro, àgra vad a fađ nihi e mindiviŋ ni ba ni ti èzia àndava timey. » ⁴⁰ Yezu àhi ahkado : « Nəhuka àndava : tamal kəfəkua ahàr a nahəma ekipi zlam, akəsər Melefit ti naŋ njəđənjəđani, akazləbay naŋ ti, kici ndo waw ? » ⁴¹ Nahkay mis ni təzələŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. Eslini Yezu nakəŋ àmənəjoru agavəla, àđəm : « Səsi gayak Bəba goro ni, adaba kəgrua ere ye ti nìhindilək na. ⁴² Nu ti nəsəra nak kəbu kəgru ere ye ti nihindilək ni dek kələvad. Ay nəđəm ma hini ti, nawayay ti mis ya təbu ahalay teveliŋ nu ni tici, ti təsər nak kəslərbiyu nu eđeđiŋ. » ⁴³ Yezu àra àđəma ma na nahkay ti àzlah kay kay, àđəm : « Lazar, həraya e mindiviŋ ni ba. » ⁴⁴ Nahkay maslaŋa ya ti àmət ni àhəraya, asak mitəwidəni, ahar day mitəwidəni àna gabaga, ahàr gayəŋ makambahani àna azana. Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ahkado : « Picehəməba naŋ a, ti māsawaday. »

Gəđakani ga ndam Zude tagray sawari ge mijij Yezu

(Meciyə 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Lək 22.1-2)

⁴⁵ Ndam *Zude ya tàra afa ga Mari a, tìpi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahaŋ kay e kidiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a. ⁴⁶ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tərəkioru ka ndam *Feriziyeŋ, tanğəhadì ere ye ti Yezu

àgray ni ana tay. ⁴⁷ Gəđákani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tàra ticia ma na ti, təzalakabu gəđákani ga ndam Zude ni dek, təđəm : « Nihi maslaṅa hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, məgrum ahəmamam ? ⁴⁸ Tamal məmbrəṅa naṅ a, naṅ àbu agroru zlam gayan ni nahkay ti, mis dek atəfəki ahàr. Nahkay ndam *Rom atəmbrəṅ leli do : etembedkaba *ahay gəđákani *njəlatani geli na, etijin jiba geli dek. »

⁴⁹ Zal nahan àbu, naṅ gəđákani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani, slimi gayan Kayif. Naṅ nakəṅ àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti kəsərum arana do simiteni. ⁵⁰ Ahàr àđəm mis bəlan amət azuhva ndam jiba geli dek, ti ndam jiba geli ni təmət ba. Amət nahkay ti anḡivu ana kuli ti kəsərum do waw ? » ⁵¹ Àđəm nahkay ti pakama gayan gayanani do ; àhəṅgaraya pakama ge Melefit a, adaba Kayif ti gəđákani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani palam. Pakama ge Melefit ya àhəṅgaraya ni ti nihi : ahàr àđəm Yezu amət azuhva ndam jiba gayan kwa. ⁵² Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayan cilin do, amət ti ga maṅgasikabu ahàr ana bəza ge Melefit ya medeveni ka hađ gərgərani ni dek.

⁵³ Kwa ka fat nani nday nakəṅ tawayay makad naṅ. ⁵⁴ Yezu àra ècia ma gana ti, àmbrəṅ masawadani e kidin ga ndam Zude bu huya, àsləka òru a kəsa nahan vu. Kəsa nani ti təzalay Efreyim, kà gəvay ge gili. Àra enjua ti ànjəhad eslini akaba ndam madəbay naṅ ni.

⁵⁵ Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəđákani ga ndam Zude ni, enjia wudak. Nahkay ndam Zude kay ya a kəsa ndahan bu ni təsləka, tòru a Zeruzalem ga məbarani ti tigi njəlatani day kwa ti tāgray wuməri ni. ⁵⁶ Mis ni tòru tinjua a Zeruzalem a ti tehelin eri ga Yezu, ay ti tədi ahàr ndo. Ka ya ti nday təbu a dalaka

ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu nahəma, təzlapay e kidin gatay bu, təđəm : « Kəhumi ana ahàr mam ? Kəhumi ana ahàr ti amara ga magray wuməri na waw ? » ⁵⁷ Gəđákani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tawayay təgəs naṅ, nahkay təhi ana mis ahkado : « Ku way way do tamal àsəra məlan ga Yezu ya naṅ àbu na ti məhi ana leli. »

12

Mari abəki tersel ka asak ga Yezu (Meciyə 26.6-13 ; Mark 14.3-9)

¹ Vad əvu muku tara tagray wuməri ga *Pak ni ti Yezu òru a Betani a kəsa ga Lazar bu. Lazar ti naṅ ya ti amət, mək Yezu àhəṅgaraba naṅ e kisim ba ni. ² Eslini təzalaki Yezu nakəṅ ka zlam məzumani. Òru enjua ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni naṅ àbu azum zlam akaba mis ya təzalay tay ni. ³ Ka ya ti təbu təzum zlam ni ti Mari òru ana tersel ya təzalay nardu ni, njəlatani ge sinḡu kayani, telma ge litir. Àra enjia ana naṅ a ti abəki tersel ni ka asak ga Yezu cəeni mək atəmadkia àna məhər ga ahàr gayan a. Nahkay ahay ni dek ezi tersel tersel a. ⁴ Eslini Zudas Iskariyot bəlan ga ndam *madəbay Yezu, naṅ ya aməsəkumoru Yezu ni, àđəm ahkado : ⁵ « Sinḡu ge tersel ni jik din din mahkər ti təsəkumoru, tidi sinḡu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » ⁶ Zudas àđəm nahkay ti adaba awayay ndam talaga palam do, àđəm nahkay ti adaba naṅ zal akal. Naṅ bay maṅah sinḡu, ay ti naṅ àbu adafəṅa sinḡu na akal-akal a. ⁷ Ay Yezu àra ècia ma ga Zudas na ti àhi : « Mbrəṅ wal hini, kəhəli muru ba. Àgray nahkay ti adaba naṅ àbu ajalakiuru ahàr ka vad ya ti anəməta, atəfiyu nu e evid vu ni. ⁸ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kuli kəlavad. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kuli kəlavad do. »

⁹ Ndam *Zude kay tàra ticia Yezu naṅ a Betani ti tòru eslini. Tòru ti azuhva Yezu cilin do ; tòru ti ga moru

mipi Lazar naŋ ya ti Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni daya. ¹⁰ Nahkay gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təzlapakabá, təđəm : « Si mijin Lazar daya kwa. » ¹¹ Təđəm nahkay ti adaba ndam Zude kay təmbərəŋa tay a, təgəskabu ma gatay ni va do, təbu təfəki ahàr ka Yezu azuhva gayan ya àhəŋgaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(Meciyu 21.1-11; Mark 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Hajəŋ gani mis kayani ya tòru a Zeruzalem ga magray wuməri ga *Pak ni ticia Yezu enjia a Zeruzalem a wudak. ¹³ Nahkay nday nakəŋ təkwhakabaya ahar ga təba a ahar va, mək təhəraya a kəsa ni ba təŋgwivoru a ma vu. Nday təbu takoru ti təgray salalay, təzlabay Yezu, təđəm : « *Hozana ! Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayan a, naŋ bay ga ndam *Izireyel ni !* » ¹⁴ Eslini Yezu àdi ahàr ana azoŋgu, mək àcəlkiyu katapla. Ere gani àgravu ti akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

¹⁵ « Ndam *Siyon, kəgrum aŋgwaz ba. Mənjumoru, bay gekəli naŋ tegi ara, àcəlkiyabiya ka wur ga azoŋgu a.† »

¹⁶ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təsərkaba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefit àzoya Yezu a mələŋ masladani gayan va day kwa ti ma ya ti Melefit àđəmki a Wakita gayan bu ni àŋgiaya a ahàr ba ana tay a. Nahkay təsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akada ya àbu məbəkiani na.

¹⁷ Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e mindivin ba, » àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, mis ya tòru eslini ni dek tìpia ; nday nakəŋ təŋgəhadì ma gani ana mis ndahaŋ ni. ¹⁸ Mis kay təŋgwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva ticia gayan ya àgray zlam magray ejep nani na. ¹⁹ Eslini ndam *Feriziyen ni təzlapay e kidin gatay bu, təđəm :

« Kisləmki ka araŋa do ni ti kipəm do waw ? Nihi mis ni dek təbu tadəbay naŋ ci ni. »

Yezu adəmki ma ka masladani gayan akaba ka məmət gayan

²⁰ E kidin ge mis ya tòru ga mazləbay Melefit ka sarta ga wuməri ni bu ni ti ndam *Gres ndahaŋ day təkibu ka tay. ²¹ Nday nakəŋ tərəkioru ke Filip naŋ ga kəsa Beceyda ka had *Gelili ni. Təhi : « Bay geli, leli mawayay məbakabu ahàr akaba Yezu. » ²² Filip àra ècia ma gatay na ti àrəkioru ka Andre, mək nday cəeni tərəkioru ka Yezu, təhi ma gani. ²³ Yezu àra ècia ma gana ti àhi ana tay ahkado : « Nihi sarta ya Melefit azoru nu *Wur ge Mis a mələŋ masladani gayan bu ni enjia. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, hilfi ga hay tamal àdiyu a had vu ndo, èzi ndo ni ti, naŋ àbu nahkay zlam gayan. Ay tamal èzia day kwa ti eri gani afətaya, adək, abay ahàr, ewi bəza kay. ²⁵ Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayan ti amət ba ni ti emijin ; ay maslaŋa ya ti awayay sifa gayan a duniya hini bu do ni ti aməjəgur, amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni sawan. ²⁶ Tamal mis awayay məgru təwi nahəma, mādəbay nu. Ka mələŋ ya nu nəvu ni ti bay məgru təwi ni day amələbu eslini. Tamal mis ègia bay məgru təwi a ti, Baba amazləbay naŋ. »

²⁷ Yezu àđəm keti : « Nihi ti məbərur àbu atukaba. Nəđəm hi ti mam ? Nəđəm : “Bəba, nəcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tək ? Nəđəm nahkay do, adaba nàra ti ga macakay daliya a sarta hini bu. ²⁸ Bəba, gray zlam ti mis təzlabay kur. » Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefit bu nahkay hi : « Nəgra zlam ya ti mis təzlabaki nu na àndava, anagra y zlam nahaŋ keti ti mis təzlabaki nu. » ²⁹ Mis ye eslini ni tàra ticia dəŋgu ya àhəndabiya na ti mis ndahaŋ e kidin gatay bu təđəm : « Avər àdi aday. » Mis ndahaŋ ti ni təđəm : « *Məslər ge Melefit àhibiyu ma. » ³⁰ Ay Yezu àhi ana tay ahkado :

* 12:13 Limis 118.25-26. † 12:15 Zakari 9.9.

« Dəŋgu hini ya àhəndabiyu ni ti, àhənday ti azuhva nu do, àhənday ti azuhva kəli sawaŋ. ³¹ Nihi ti sarta ga magrafəŋa seriya kè mis ga duniya ènjia, nihi ti tara tagaray bay magədavani ya agur duniya ni. ³² Ay nu ti ka fat ya ti atəzoru nu agavəla nahəma, anazalakaboru mis dek afa goro. »

³³ Yezu àdəm nahkay ti awayay adafaki ahəmamam amara məmət ni. ³⁴ Esline mis dal-dalani ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli məjəŋga a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Ay nak kədəm ahər àdəm təzoru Wur ge Mis agavəla ti kamam ? Wur ge Mis nani ti way ? » ³⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Masladani àbu asladī ana kəli ga hayaŋani. Ka ya ti masladani àbu ti sawadumoru ; do ni ziŋ-ziŋeni ara adi ahər ana kəli. Adaba maslaŋa ya ti asawaday e ziŋ-ziŋeni bu ni ti àsər məlaŋ ya akoru ni do. ³⁶ Ka ya ti masladani àbu e kidīŋ gekəli bu ni ti, fumki ahər ka Bay ya ti avi masladani ana kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti kigəm ndam masladani. »

Yezu àra àdəma ma nana ti, àsləka, àbufəŋa kà tay a.

Ndam Zude tàwayay mægəskabu ma ga Yezu do

³⁷ Ku tamal Yezu àgra zlam magray ejep a dal-dal kè meleher ge mis dal-dalani na nəŋgu ni, mis ni tàwayay məfəki ahər ndo. ³⁸ Nahkay pakama ge Melefit ya Izayi àhəŋgri ana mis ni àgrava àndava. Pakama gani nani ti nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti mədəm ni ti, way àgəskabá way ?

Bay geli adəfiaba njədə gayaŋ a ti ana way ? †»

³⁹ Ndam nday nani təfəki ahər ka Yezu do ni ti, Izayi àdəmkiya ma ka tay a daya. Adəm ahkado :

⁴⁰ « Melefit àwulufa tay a, àgray ti təjalay ahər sulumani ba.

Àgray nahkay ti, awayay ti tìpi divi ba, təsər zlam ba, awayay ti tàmbatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Nahkay Melefit àdəm : « Tamal tàmbatkaba ti, akal nàhəŋga tay a. » § »

⁴¹ Izayi àdəm nahkay ti adaba èpia Yezu naŋ àbu a masladani ge Melefit ba àndava. Àra èpia naŋ a nahkay ti àdəmki ma.

⁴² Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ndahaŋ e kidīŋ ga gədəkani ga ndam *Zude bu kay təfəkia ahər ka Yezu a. Ay ti təhi ma gani ana mis vay-vay ndo, adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà ndam *Feriziyen a, tədəm bi atəhi ana tay təhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu va ba. ⁴³ Nahkay nday gani tawayay magray zlam ya ti àbəlafəŋ kè mis ni àtama ya ti àbəlafəŋ kè Melefit na sawaŋ.

Yezu agrafəŋa seriya kè mis àna pakama gayaŋ ya àdəm na

⁴⁴ Yezu àdəm ma kay kay, àdəm : « Maslaŋa ya ti afəku ahar nahəma, afəki ahər ti ka nu do ; afəki ahər ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁵ Maslaŋa ya ti naŋ àbu epi nu ni ti, naŋ àbu epi Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁶ Nu nàra a duniya va ti ga masladī məlaŋ ana mis. Nahkay ku way way do afəku ahər ti ànjəhad e ziŋ-ziŋeni bu va do. ⁴⁷ Tamal mis ècia ma goro na mək àgəskabu do nahəma, bay ya agrafəŋa seriya ni ti nu do. Adaba nu nàra a duniya va ti ga mahəŋgay mis, do ni ti ga magrafəŋa seriya kà tay a do. ⁴⁸ Maslaŋa ya ti àwayay nu do, àgəskabu pakama goro do ni ti, seriya aməgəs naŋ : ka mandav ga duniya atəgəs naŋ àna seriya ti àna pakama goro ya nədəm ni dek. ⁴⁹ Ay ma goro ya nədəm dek ni ti nu nədəm àna ahər goro goroani do. Pakama goro ya nəhi ana mis akaba ya nəcahi ana mis ni ti Baba goro àslərbiyu nu ga məhiani ana tay. ⁵⁰ Iy nəsəra, pakama ga Baba goro ya àhi ana mis ni ti, tamal təgəskabá ti nday təbu àna

† 12:38 Izayi 53.1. § 12:40 Izayi 6.9-10.

*sifa ya àndav ðay-ðay do ni àndava. Pakama goro ya nêðém ni, nêðém ti akada ga Baba ya àhu nêhi ana mis ni. »

13

Yezu abari asak ana ndam madəbay nanj ni

¹ Àgəjəni vad bəlanj ga mara magray wuməri ga *Pak ti, Yezu àsəra sarta gayanj ga masləkana a duniya ba ga moroni afa ga Bənjani ènjia. Yezu àwaya ndam gayanj ya tadəbay nanj a duniya bu na dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni àmbrənj mawayay tay do. ² Yezu akaba ndam madəbay nanj ni təbu təzum zlam ga məlakarawa. Ka sarta gani nani *Seteni àvia majalay ahər ana Zədas wur ga Simu Iskariyot ga məsəkumoru Yezu a àndava. ³ Yezu ti àsəra Melefit àvia njəda ga məgur zlam a dek. Àsəra nanj əsləkabiya afa ge Melefit a, amanjgoru afa gani daya. ⁴ Àsəra nahkay ti ècikfiya kà zlam məzumani na cəkwađ, àzakaba mugudi gayanj na mək àzay azana nahanj, àwəlvu àna nanj dərəkəđ. ⁵ Eslini àcahviyu yam e hijid vu, ànjəki ka məbari asak ana ndam madəbay nanj ni mək atəmadkia yam na ka asak gatay na àna azana ya àwəlvu àna nanj na.

⁶ Àra ènjikia ka Simu Piyer a ga məbari asak na ti, Simu Piyer nakənj àhi ahkado : « Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » ⁷ Eslini Yezu àhənjrifənj, àhi : « Nihi ti ere ye ti nu nagray ni kəsərkaba fanj do, akəsərkaba ti kama kwa. » ⁸ Piyer àhi : « Day-ðay nawayay ti nak kəbaru asak do. » Yezu àhi : « Tamal nəbaruk ndo ni ti nak mis goro do. » ⁹ Simu Piyer nakənj àhi : « Tamal nahkay ti kəbaru asak cilinj ba : baru ahar akaba ahər daya, Bay goro ni. » ¹⁰ Yezu àhi : « Maslanja ya àbara ni ti [abaray asak cilinj do ni ti] àbaray vu gayanj va do, adaba vu gayanj ni dek ègia njəlatana. Lekuləm ti kiguma njəlatana, ay ti lekuləm dekeni do. »

¹¹ Yezu àhi ana tay « Lekuləm dek

njəlatana do » ni ti adaba àsəra maslanja ya ti ara asəkumoru nanj na àndava.

¹² Yezu nakənj àra èndeverinja məbari asak ana tay a ti, àzay mugudi gayanj ni, afakabu mək ànja ka məlanj ga zlam məzumani na. Eslini àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəgri ana kuli ni ti kəsəruma waw ? ¹³ Lekuləm kəbum kazalum nu “Məsi, Bay geli” ti, nani ti jiri gekuli, adaba nu Məsi gekuli, nu Bay gekuli ededinj. ¹⁴ Ay nu Məsi gekuli, Bay gekuli ni tekeđi nəbaria asak ana kuli a ti, ahər àdəm e kidinj gekuli bu ni ti maslanja nahanj məbari asak ana maslanja nahanj. Njumki kwa kani, kəgrumoru kama kama. ¹⁵ Ere ye ti nəgri ana kuli kani ni ti nədəfiki divi ana kuli : grumi ana mis akada goro ya nəgri ana kuli ni. ¹⁶ Nəhi ana kuli nahəma, maslanja ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay ya ti nanj agri təwi ni do. Maslanja ya təslər nanj ni ti àtam bay ya ti əslər nanj ni do. ¹⁷ Nihi kəsəruma nahkay nahəma, grum təwi akada ya nədəfiki ana kuli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumbu. »

¹⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Ma goro ya nədəm ni ti nədəmki ke kuli, lekuləm dekeni do, adaba nəsəra ndam goro ya nədaba tay a na. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Maslanja ya ti məbu məzumkabu zlam kəlavadani ni àmbatuva ahər va.” * Ahər àdəm pakama nani agravu kwa. ¹⁹ Wudaka ere gani ara agravu ti nəhivù ana kuli. Nəhiva ana kuli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərumki nu gani, nu nəbu. ²⁰ Nəhi ana kuli nahəma, maslanja ya ti àgəskabá maslanja ya ti nəslər nanj na ti àgəskabá nu nuana daya. Maslanja ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabá Bay ya ti əslərbiyu nu na daya. »

Yezu adəmki ma ka maslanja ya ti ara asəkumoru nanj ni

(Meciyu 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Luk 22.21-23)

* 13:18 Limis 41.10.

21 Yezu àra àdèma ma nahkay ti bëruv àtikaba. Àdèm : « Nèhi ana kùli nahèma, bilij gekùli amèsèkumoru nu. » 22 Ndam madèbay nañ ni tàra ticia ma gayan na ti tàmanjavu e eri vu e eri vu, tèdèm : « Àdèmkì ma hini ti àki ka way ? » 23 Eslini bèlan e kidij ga ndam *madèbay Yezu ni bu, nañ ya ti Yezu awayay nañ kayani ni, nañ àbu prid kà gèway ga Yezu. 24 Nahkay Simu Piyer àdadi ahàr, awayay ti mihindifiya slimi ga maslaña nana kà Yezu a. 25 Nañ ya ti Yezu awayay nañ kayani ni àra àsèra ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, àzoru ahàr gayan gwar ka mabèruv ga Yezu mæk èhindifiya kà Yezu a, àhi : « Maslaña gani nani ti way, Bay goro ? » 26 Yezu àhèngrifan, àhi : « Maslaña ya ti anasaya vanḡwala, anahèndakiaya eli a, anèvi ni ti, nani nañ gani. » Àra àdèma nahkay ti àhèndakiaya eli a ka vanḡwala na mæk àvi ana Zèdas wur ga Simu Iskariyot. 27 Zèdas nakèñ àra àza vanḡwala na ti *Seteni àhuriviyu huya. Nahkay Yezu àhi : « Tèwi gayak ya kara kagraj ni ti gray weceweci. »

28 E kidij gatay ya tèzum zlam ni bu ni maslaña ya ti àsèr Yezu àhi ma gani ana Zèdas kamam ni ti àbi, si Zèdas Zèdasani cilij. 29 Zèdas ti nañ bay mægèsi singu ana tay, nahkay ti mis ndahan e kidij ga ndam madèbay Yezu ni bu tahi ana ahàr bi Yezu àhi ana Zèdas mòru mèsèkumbiya zlam ga magray wumèri a, ahkay do ni bi àhi mòru mèvi zlam ana ndam talaga. 30 Ay Zèdas àra àza vanḡwala na ti àhèraya e mite va huya. Sarta gani nani ti mèlavaf.

Divi maweni ga Yezu ya adèfiki ana ndam gayan ni

31 Zèdas nakèñ àra àslèka ti Yezu àhi ana nday ndahan ni ahkado : « Nu *Wur ge Mis nahèma, nihi ti sarta goro ènjia, mis atèsèr nu gèdakani, atazlèbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atèsèr Melefit day nañ gèdakani, atazlèbay nañ. 32 [Mis atèsèr Melefit nañ gèdakani atazlèbay nañ] nahkay

ti, Melefit Melefiteni àna ahàr gayan day ara agray ti mis tèsèr nu Wur ge Mis ti nu gèdakani, ara agray ti tàzlèbay nu. Ara agray nahkay wudak.

33 « Bèza goro ni, nara nembèrbu kùli wudak, sarta goro àvu kay va bi. Anaslèka ti, akèdèbum mèlan goro. Ay ma goro ya nèhi ana ndam *Zède ni ti nèhi ana kùli daya : Mèlan goro ya anoru ni ti lekèlèm ekinjamiyu koksah. 34 Nihi nahèma nèdèfiki divi maweni ana kùli, ahàr àdèm kègrum kwa. Divi gani nihi : wayumvu. Nawayay kùli, nahkay ahàr àdèm lekèlèm day wayumvu akada goro ya nawayay kùli ni. 35 Tamal kawayumvu nahkay ti, mis dek atèsèr lekèlèm ndam madèbay nu. »

Yezu àhi ana Piyer : « Akèdèm kèsèr nu do »

(Meciyu 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Luk 22.31-34)

36 Eslini Simu Piyer àhi ahkado : « Kara kakoru eley, Bay goro ? » Yezu àhèngrifan, àhi : « Mèlan goro ya nara nakoru ni ti, kislìki madèboru nu nihi koksah. Ay kama kama ti akadèboru nu. » 37 Piyer àhi : « Bay goro, ku takad nu azuhva nak nèḡgu ni nègèskabu. Nahkay ti nislìki madèboru kur nihi koksah ti kamam ? » 38 Yezu àhi : « Kèdèm ku takad kur azuhva nu nèḡgu ni kègèskabu ti ededij aw ? Nèhuk nahèma : wudaka agwazl azlah ti akèdèm sak mahkèr kèsèr nu do timey ! »

14

Yezu ti nañ divi ga moroni afa ge Melefit

1 Yezu àhi ma ana ndam madèbay nañ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Araña ahèli ahàr ana kùli ba. Fumki ahàr ke Melefit ; fumku ahàr daya. 2 Afa ga Baba goro ti mèlan àbiyu kay. Nèhia ana kùli a nakoru nèslamativu mèlan ana kùli. Tamal mèlan ni alèbiyu bi ti, akal nèhi ana kùli ndo waw ? 3 Ka ya ti anèslamativabiya mèlan na ana kùli a ni ti ananga afa gekùli a, anèhèloru kùli afa goro, ti

lekuləm kânjêhadum ka melaŋ goro ya nanjêhad ni bilegeni. ⁴ Melaŋ goro ya nakoru ni ti, lekuləm kəsəruma divi gana àndava. » ⁵ Tumas àhi : « Bay goro, melaŋ ya kakoru ni tekeđi mèsər do ni ti, mèsər divi gani ti ahəmamam ? » ⁶ Yezu àhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslaŋa àbi akoru afa ga Baba àna divi nahaŋ bi, si àna nu kwa. ⁷ Tamal kəsəruma nu a ti akal kəsərurum Baba daya. Ay nihi naŋgu kəsəruma naŋ a, kîpuma naŋ a àndava. »

⁸ Eslini Filip àhi : « Bay goro, dəfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay èslia geli a həya. » ⁹ Yezu àhi : « Nihi nəpəsa akaba kəli a ti, kəsər nu do kekileŋa waw, Filip ? Maslaŋa ya èpia nu a ti èpia Baba. Kəhu nədəfiki Baba ana kəli ti kamam ? ¹⁰ Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlaŋ, Baba day naŋ àbu akaba nu akada mis bəlaŋ ti kəgəskabu do aw ? Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəhi ana kəli àna ahər goro goroani do. Agray təwi ti Baba naŋ ya àbu akaba nu akada mis bəlaŋani ni sawaŋ. Naŋ àbu agray təwi ti akada gayaŋ ya awayay ni. ¹¹ Gəsumuki ma goro ya nəhi ana kəli : “Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlaŋ, Baba day naŋ àbu akaba nu akada mis bəlaŋ” ni. Ay ku tamal kəgəsumkabu ma hini ya nəhi ana kəli ni do naŋgu ni, gəsumkabá ma gana azuhva təwi ya nəbu nagraŋ na.

¹² « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti àfəkua ahər a ti amagraŋ təwi akada goro ya nəbu nagraŋ ni. Maslaŋa gani nani amagraŋ təwi amatam goro ya nəbu nagraŋ ni, adaba nəbu naslaka nakoru afa ga Baba. ¹³ Tamal kəsəruma lekuləm ndam goro mək kihindəm zlam azuhva nani nahəma, anagraŋ. Anagraŋ nahkay ti adaba nawayay ti mis dek tázləbay Baba àna təwi goro ya nagraŋ ni. ¹⁴ Nahkay tamal kihindəmfua zlam a adaba lekuləm ndam goro ti anagraŋ. »

Yezu adəm aməslərribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayaŋ

¹⁵ « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni. ¹⁶ Nahkay ti nu anahəŋgalay Baba mək aməslərribiyu Maslaŋa nahaŋ ana kəli ga məjənaki kəli, ti mənəhad akaba kəli ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁷ Naŋ ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya tislaki məgəskabu naŋ kok-sah, adaba tìpi naŋ do, təsər naŋ do daya. Ay lekuləm ti kəsəruma naŋ a àndava, adaba naŋ àbu akaba kəli, aməhuriviyu ana kəli a vu vu. ¹⁸ Anəmbərəŋ kəli ti kīgum bəza kuđa do : anəŋgəkia ke kəli a. ¹⁹ Sarta àvu gəzit ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekuləm ti ekipəm nu adaba nu nəbu àna sifa, lekuləm day akəlumbu àna sifa. ²⁰ Ka fat nani ti akəsərurum nu nəbu akaba Baba akada mis bəlaŋ, lekuləm akaba nu, nu day akaba kəli akada mis bəlaŋ. ²¹ Maslaŋa ya ti ècia ere ye ti nəhi ana kəli grum na, àmbərəŋ do agray ni ti, maslaŋa nani ti awayay nu ededīŋ. Tamal mis awayay nu ti, Baba goro amawayay naŋ, nu day anawayay naŋ, anaŋgazlivu aməsər nu. »

²² Eslini Zəd èhindifiŋa ma. (Zəd ti naŋ nani Zədas Iskariyot do.) Àhi : « Bay goro, kədəm akaŋgazlivu ana leli cilīŋ, kaŋgazlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal mis awayay nu nahəma, aməgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni. Nahkay ti Baba goro amawayay naŋ, mək leli ata Baba amara afa ga maslaŋa gani nana, amanəhadkabu akaba naŋ. ²⁴ Ay maslaŋa ya ti àwayay nu do ni ti àgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kəli, kəbum kicəm ni ti ma ga ahər goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya àslərribiyu nu ni. ²⁵ Ma hini ti nəhia ana kəli a ka ya ti nu nəbu akaba kəli na. ²⁶ Ay Maslaŋa ya ti Baba aməslərribiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti, aməslərribiyu naŋ ti azuhva nu. Maslaŋa nani ti *Məsuf Njəlatani : naŋ gani amacahi zlam dek ana kəli, mək amagraŋ ti kəsərurumki ka zlam ya

nèhi ana kùli ni ðek.

²⁷ « Ere ye ti nàmbribu ana kùli ni ti manjèhad sulumani. Anagray ti kânjèhadum àna sulumani goro ya nægri ana kùli ni. Nægri sulum gani nani ana kùli ti akada ga ndam ga duniya ya tagray sulum ni do. Anğwaz àwèr kùli ba, arañja àhèli ahàr ana kùli ba. ²⁸ Kicuma, nèhi ana kùli ahkado : “Naslàka, kələŋ gani anañga afa gekùli a.” Tamal kawayum nu ti, naslaka ti akal kəmərumbu, adaba nakoru afa ga Baba. Baba ti àtam nu. ²⁹ Zlam gani ti àgravu faŋ ndo, ay nèhi ma gani ana kùli kwa nihi ti, adaba nawayay ti ka ya ti amagravu ni ti kəfumu ahàr. ³⁰ Nihi ti nindeverin ma goro ya nèhi ana kùli ni wudak, adaba bay magədavani ya agur duniya ni naŋ àbu ara. Maslaŋa gani nani ti èsliku do, ³¹ ay naŋ àbu ara ti, ti ndam ga duniya tèsar nu nawayay Baba akaba tèsar nagray ere ye ti Baba àhu nàgray ni. Cikumba, məsləkuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga mən ga zlam akaba ahar gani məbalani ni

¹ « Mən ga zlam ededineni ti nu gani. * Bay ya àjav ni ti Baba. ² Ndam goro ti akada ahar ga mən ga zlam ni. Tamal ahar gani bəlan ewi bəza do ni ti Baba ekelfiŋa. Ay tamal ahar gani ewi bəza ti Baba aslamalay àna məbafəŋana, awayay ti mīwiviku bəza. ³ Ma goro ya nèhi ana kùli ni ti àslamala kùli a, kiguma njəlatana. ⁴ Lekulum akaba nu ti miğuma akada mis bəlan a ; nahkay njəhaduma akaba nu a akada goro ya nanjəhad akaba kùli na. Ahar ga mənğəhaf ti tamal àfəŋ kà mənğəhaf ni bi nahəma, ahar gani nani ewi bəza koksah. Lekulum day tamal kəfumu kà nu bi nahəma, akəgrumu təwi koksah.

⁵ « Mənğəhaf ti nu ; lekulum ti ahar gani. Maslaŋa ya ti naŋ àbu akaba nu, nu day nu nèbu akaba naŋ nahəma, maslaŋa gani nani agru

təwi sulumani, naŋ akada ga ahar ga mənğəhaf ya àfəŋ kà mən gani, ewi bəza kay ni. Nəðəm nahkay ti adaba tamal nu nəkibu ke kùli bi ti kislumki magray təwi koksah. ⁶ Tamal mis naŋ àbi akaba nu va bi ti, naŋ akada ahar ga mənğəhaf ya təkelfiŋa tizligoya, ekuli ni. Ahar ga mənğəhaf nday nani ti tanğaskabu təbiyu a aku vu, aku azumaba ni. ⁷ Tamal lekulum kəbum akaba nu, kəbum kəğəsumkabu ma goro nahəma, hindum ere ye ti kawayum ni, nahkay Melefet aməvi ana kùli. ⁸ Ere ye ti agray ti mis təzləbaki Baba goro ni ti nihi : grum təwi kay akada ga ahar ga mənğəhaf ya ewi bəza kayani ni, nahkay mis təsər lekulum ndam madəbay nu ededinen. ⁹ Baba awayay nu, nu day nawayay kùli akada gayan ya awayay nu ni. Nawayay kùli nahkay ti, njəhaduma akaba nu a. ¹⁰ Nu ti nèbu nagray ere ye ti Baba àhu gray ni ; nahkay awayay nu, nu nanjəhad akaba naŋ. Nahkay day tamal lekulum kəgrum ere ye ti nèhi ana kùli grum ni ti nawayay kùli, kanjəhadum akaba nu.

¹¹ « Nèhi ana kùli nahkay ti, nawayay ti kəmərumbu akada goro ya nəmərnu ni. Nawayay ti kəmərumbu dal-dal, ti məmərani gani mīsliva ana kùli a vu va. ¹² Ere ye ti nèhi ana kùli grum ni ti nihi : Wayumvu akada goro ya nawayay kùli ni. ¹³ Tamal mis awayay zləbəba gayan, àgəskabá ti təkad naŋ azuhva tay a nahəma, maslaŋa nani ti maslaŋa àbi awayay mis àtam gayan ni bi. ¹⁴ Tamal lekulum kəgrum ere ye ti nèhi ana kùli grum ni ti, lekulum zləbəba goro. ¹⁵ Nəzalay kùli ndam məgru təwi va do, adaba bay magray təwi ti əsər ere ye ti bay ya naŋ agri təwi agray ni do. Nəzalay kùli ti zləbəba goro, adaba nəhia ere ye ti Baba goro àhu na ðek ana kùli a. ¹⁶ Ngay lekulum kədumaba nu a ti kəhumi ana ahàr ba. Nu nədaba kùli a sawan. Nədaba kùli a ti ga məgrumu təwi nday hini : mara məgru zlam

* 15:1 Mən ga zlam ya Yezu àðəmki ma ni ti *vinj.

sulumani akada ga ahar ga mængəhaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay tiji ba. Nahkay tamal kəsəruma lekələm ndam goro mək kihindəmfiña zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kəli. ¹⁷ Ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti nihi : Wayumvu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam madəbay nañ ni

¹⁸ « Tamal ndam ga *duniya təbu tizirey kəli ti, səruma tizirey nu enji gekəli. ¹⁹ Tamal lekələm ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kəli, adaba tawayay ndam gatay. Ay lekələm ti ndam ga duniya do. Nu nədaba kəli a ti nèdekaba kəli akaba ndam ga duniya ; nday gani tizirey kəli ti azuhva nani. ²⁰ Sərunki ka ma goro ya nəhi ana kəli : “Maslaña ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay ya ti nañ agri təwi ni do” ni. Tamal təgrua daliya ti atəgri daliya ana kəli daya. Tamal təgəsukia ma ti atəgəsiki ma ana kəli daya. ²¹ Atəgri zlam nday nani dek ana kəli ti azuhva lekələm ndam goro, adaba təsər Bay ya ti àslərbiyu nu ni do. ²² Tamal nàra ndo, nəhi ma ana tay ndo nahəma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nàra, nəhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atətəmfəña kà seriya koksah.

²³ « Maslaña ya ti ezirey nu ni ti maslaña gani nani ezirey Baba daya. ²⁴ Tamal nàgray zlam ya mis tàgray day-day do ni e kidin gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tìpia təwi goro ya nàgray na. Ay ku tìpia nəngu ni təbu tizirey nu, təbu tizirey Baba daya. ²⁵ Ay agravu nahkay ti, ti pakama ya àbu məbəkiani e *Divi gatay bu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : “Tizirey nu masakani, day nəgri arañ ana tay ndo.” †

²⁶ « Ay Məsuf ge jiri nañ ya anəslərbiyu ana kəli kwa afa ga Baba ni, amara ga məjənaki kəli

a. Aməsləkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kəli a ti amagrakua sedi a. ²⁷ Lekələm day akəgrumkua sedi a, adaba kwa ka mənjàki ge təwi goro lekələm kəbum akaba nu. »

16

¹ « Nəhi ma gani ana kəli ti adaba nawayay ti kəfumku ahàr, kəmrəñum ba. ² Atagaraya kəli a ahay ga *mahəngalavù Melefit ba. Ay atəgri ana kəli nahkay cilin do : sarta nahan amara ; ka sarta gani nani ti maslaña ya ti amabazl kəli ni ti aməhi ana ahàr agray ere ye ti Melefit awayay ni. ³ Atəgray nahkay ti adaba təsər Baba do, təsər nu do daya. ⁴ Ay nəhi ma gani ana kəli ti, adaba sarta gani eminjia ti akəsərunki ka ma gani, nəhia ana kəli a àndava. Ma gani hini nəhi ana kəli ka mənjàki ge təwi geli ndo, adaba nu nəbu akaba kəli mba. »

Təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray ni

⁵ Yezu àdəm keti : « Nihi ti nasləka, nakoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. Ay “Kəkoru eley” ti maslaña àbi ehindifua e kidin gekəli ba bi. ⁶ Ma hini ya nəhi ana kəli ni ti àhəlia ahàr ana kəli a. ⁷ Ay ma hini ya nəhi ana kəli ni ti ma ge jiri : hojo nasləka, adaba tamal nasləka ndo ni ti, maslaña ya ti nədəm anəslərbiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti amara do. Nahkay anasləka ti akəngətum zlam sulumani, adaba tamal nasləka ti anəslərbiyu nañ ana kəli. ⁸ Ka ya ti eminjia ni ti amədəfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya təsərkaba lala do. Ere ye ti amədəfiaba ana tay a, awayay ti təsərkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit. ⁹ Àki ka zlam magudarani ti amədəfiaba ana tay a nday təbu tagudar zlam, təsər do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : təfəku ahàr do. ¹⁰ Àki ke jiri ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a təsər ma gani do. Ere ye ti adafaki Melefit nañ jireni

† 15:25 Limis 35.19 ; 69.5.

ni ti nihi : naslaka nakoru afa ga Baba, ekipum nu e eri vu va do. ¹¹ Àki ka seriya ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a tèsar ma gani do. Ere ye ti adəfiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magədavani ya agur duniya ni ti Melefit agəsa nanə àna seriya àndava.

¹² « Zlam àbu kay nawayay nəhikivu ana kəli, ay ti nəhi ana kəli do, adəba kəsləmki məgəskabani faŋ do. ¹³ Məsuf ge jiri ni eminjia ti amədəfiki divi ge jiri ana kəli, aməhiaba ma gana dek ana kəli a. Ma ya ti aməhi ana kəli ni ti ma ga ahər gayanə gayanəni do ; aməhi ana kəli ti ma ya ti nanə èci ni cilin. Aməhi ere ye ti amagravu ni dek ana kəli daya. ¹⁴ Amadafaki ahəmamam nu gədakani ni, adəba emici ma goro mək aməhi ma gani ana kəli. ¹⁵ Zlam ga Baba dek ti goro. Nədəm Məsuf ge jiri ni emici ma goro, aməhi ana kəli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atəjalay ahər, kələŋ gani atəmərnu

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Kama gəzit ti ekipum nu do, ay kama gani gəzit ti ekipum nu keti. » ¹⁷ Ndam madəbay nanə ni tàra ticia ma gayanə na ti ndahanə e kidin gatay bu tədəm : « Àdəm : “Kama gəzit ti ekipum nu do, ay kama gani gəzit ti ekipum nu keti” akaba àdəm : “Naslaka nakoru afa ga Baba” ti, àdəm nahkay ti ahəmamam ? » ¹⁸ Tədəm : « Ma gayanə ya àdəm “Kama gəzit” ni ti awayay adəmvaba mam ? Leli miciaba ma gana do. » ¹⁹ Yezu àra àsəra tawayay tihindifina ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nəhi ana kəli : “Kama gəzit ti ekipum nu do, ay kama gani gəzit ti ekipum nu keti” ni ti, kəbum kazlapumki e kidin gekəli bu. ²⁰ Nəhi ana kəli nahəma, lekələm ti ekitəwəm, akandavum kuɗa, ay ndam ga *duniya ti ni atəmərnu. Akəgrum daliya, ay daliya gekəli ni amandav, mək akəmərnu. »

²¹ « Nazay mazavu gani : akəgrum daliya akada ga wal a huɗawayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya adəba

sarta gayanə ènjia. Emiweya wur na ti àjalaki ahər ka daliya gayanə ya àgray ni va do ; amərnu adəba èweya mis a duniya va. ²² Nihi ti lekələm day kəbum kəgrum daliya nahkay. Ay enipi kəli keti : ka sarta gani nani ti akəmərnu ; maslanə àbi amacafəna kəli kə məmərnu nana bi.

²³ « Ka fat gani nani ti pakama àbi ekihindəm fua bi. Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəsəruma lekələm ndam goro a mək kihindəm fina zlam kə Baba azuhva nani nahəma, Baba aməvi ana kəli. ²⁴ Kekilenə ka ya ti kihindəm fina zlam kə Baba ni ti ŋgay lekələm ndam goro ti kəhumi faŋ ndo. Hindəm fina ; tamal kihindəm fina nahkay ti akəŋgətum mək akəmərnu dal-dal, arana amacafəna kəli kə məmərnu do. »

Yezu èyefina kə duniya àndava

²⁵ « Nəhi ma gani dek ana kəli ti àna ma *gozogul. Ay sarta àbu ara ti anəhi ma ana kəli nahkay va do. Ka sarta gani nani ti anədəmki ma ka Baba vay-vay. ²⁶ Ka fat nani ti ekihindəm fina zlam kə Baba adəba lekələm ndam goro. Ŋgay anahəngali nanə ana kəli ti nədəm do, ²⁷ adəba nanə nanəni àna ahər gayanə awayay kəli. Awayay kəli ti adəba lekələm kəbum kawayayum nu, kəgəsumkabá nəsəkabiya afa gayanə a. ²⁸ Edədin nəsəkabiya afa ga Baba, nàra a duniya va, ay nihi ti naslaka a duniya ba, nanəgoru afa ga Baba. »

²⁹ Eslini ndam madəbay nanə ni təhi ahkado : « Nihi kəbu kazlapi ana leli vay-vay, kəhi ma gozogul ana leli va do. ³⁰ Nihi ti məsəra nak kəsəra zlam a dek, nahkay ahər àdəm mi-hindifaka ma do, adəba kəsəra ere ye ti mawayay məhuk na àndava. Ègia nahkay ti leli məfəkuk ahər, məgəskabá kəsəkabiya afa ge Melefit a. » ³¹ Yezu àhi ana tay : « Nihi ti kəfumku ahər edədin aw ? ³² Sarta amara, nihi ti ènjia àndava : ka sarta gani nani ti ekidəmnu kway-kwayay, ku way way do amaslaka zlam gayanə

a ; lekulum dek akembrumbu nu, nu belan ka ahàr goro. Ay ti nu belan ka ahàr goro do, adaba Baba nan abu akaba nu. ³³ Nèhi ma gani hini ana kuli ti, nawayay ti aranja aheli ahàr ana kuli ba, adaba lekulum kèbum akaba nu akada mis belan. Nihi a duniya bu ni ti atagri daliya ana kuli, ay zum njeda, adaba nu ti neyefinja ka duniya andava. »

17

Yezu ahəngali Melefit ana ndam madəbay nan ni

¹ Yezu ara adəma ma nana nahkay ti amənjoru e melefit vu, adəm : « Bəba goro ni, sarta enjia. Gray ti mis dek təsər Wur gayak ti nan gədakani ; nahkay ti atəsər nak gədakani azuhva Wur gayak ni. ² Kəvia njeda ana Wur gayak ga məgur mis a dek, ti məvi *sifa ya andav day-day do ni ana nday ya ti kəbi tay a ahar vu ni dek. ³ Sifa ya andav day-day do ni ti nihi : təsər kur, nak belan, nak Melefit ededinj ededineni, təsər Yezu *Krist nan ya kəslərbiyu ni daya. ⁴ Nəgra təwi ya kəhu nəgray ka had na dek andava ; təwi goro gani nani adəfikia ana mis a nak gədakana. ⁵ Ahaslani wudaka kəgraya məlan a nahəma, nu nəbu akaba kur a məlan gədakani masladani bu : nihi day hənguriyu nu a məlan gani nani vu keti ti. ⁶ Kədaba mis a duniya ba, kəbua tay a ahàr va. Nihi ti nədəfikia kur ana tay a, təsəra kur a andava. Ahaslani ti nday a ahar bu afa gayak, ay nihi ti kəbua tay a ahar va, mək təgəsukkia ma. ⁷ Nihi ti təsəra zlam ya nu nəbu ana nan ni dek ti nak kəbu tay a ahar vu ededinj, ⁸ adaba nəhia pakama gayak ya kəhu nəhi ana tay na dek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti təgəskabá : təsəra nəsləkabiya ti afa gayak, əslərbiyu nu ti nak ededinj.

⁹ « Nahəngali kur ana tay. Nahəngali kur ana mis ga *duniya do, nahəngali kur ana ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni cilinj, adaba nday ti ndam gayak. ¹⁰ Zlam goro dek ti gayak, zlam gayak

dek day goro ; nahkay mis təsəra nu gədakani azuhva nday ya ti kəbu tay a ahar vu na. ¹¹ Kama kama ti nu anələbi a duniya bu bi, anasləka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhad a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak njələta ; fi ahàr ana tay ana njeda gayak. Njeda gani nani ti nak kəvu. Fi ahàr ana tay ti tigi akada mis belan akada geli ata nak leli məbu belanani ni. ¹² Kəvua njeda gayak a ; nahkay ka ya ti nəbu akaba tay ni ti, nəfia ahàr ana tay ana njeda gani nana. Nəbia slimi ana tay a, ku mis belan gatay əji ndo, si maslanja ya ti ahàr adəm ejiji ni kwa. Gajan ya ejiji ni ti, ti pakama ya əbu məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni məgravu.

¹³ « Nihi ti nasləka nakoru afa gayak. Nu nəbu nəhuk ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday təmərvi dal-dal azuhva nu, ti məmərani gani mīsliva ana tay a vu va. ¹⁴ Nəhia pakama gayak a dek ana tay a mək təgəskabá. Nahkay ndam ga duniya təbu tizirey tay adaba nday ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁵ Nahəngalay kur ti ga məhəlabə tay a duniya ba do. Nahəngalay kur ti, ti kəhəngafəna tay kə *Seteni a. ¹⁶ Nday ti ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁷ Gray ti tigi ndam gayak *njələtani ana jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nəhi ana tay ni. ¹⁸ Nak kəslərbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nəsləroru tay a duniya vu. ¹⁹ Nu mis gayak njələtani, nahkay nday day etigi ndam gayak njələtani. Tigi ndam gayak njələtani ti ana pakama gayak jireni ya nəhi ana tay ni.

²⁰ « Nəhəngali kur ana tay cilinj do ; nahəngali kur ana nday ya ti atəgəskabu pakama gatay ya atəhi ana tay ni, mək atəfəku ahàr ni daya. ²¹ Bəba goro ni, nawayay ti mis ya təfəku ahàr ni dek tigi akada mis belan, akada nak kəbu akaba nu, nu day nəbu akaba kur akada mis belan ni. Nawayay ti nday day tigi akaba leli akada mis belan ; nahkay ti ndam

ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu. ²² Nak kəgray ti mis dek təsər nu gəđakani ; nahkay nu day nəgray ti mis təsər ndam ya tadəbay nu ni nday gəđakani akada goro ni. Nəgray nahkay ti, nawayay ti tigi akada mis bəlanj akada geli ya leli məbu bəlanjani ni. ²³ Nu ti nəbu akaba tay akada mis bəlanj ; nak day kəbu akaba nu akada mis bəlanj. Azuhva nani nday day etigi bəlanjani akada geli ni. Etigia bəlanjana ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu, kawayay tay akada gayak ya ti kawayay nu ni.

²⁴ « Bəba goro ni, nawayay ti ndam ya kəbu tay a ahar vu ni ti nday day tōru ka məlanj goro ya nəbiyu ni. Nawayay ti tibi nu, nu gəđakani azuhva njəda gayak ya kəvu ni. Kəvu njəda gani nani ti adaba kwa kəgraya məlanj a fañ ndo kəwaya nu a. ²⁵ Bəba goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam ga duniya təsər kur do nəngu ni, nu nəsəra kur a ; ndam goro day təsəra nak kəslərbiyu nu. ²⁶ Nəđəfikia njəda gayak ana tay a, anəđəfikioru ana tay anəmrənj do. Nawayay ti tawayavu akada gayak ya kawayay nu ni ; nahkay ananjəhad akaba tay akada mis bəlanj. »

18

Gəđakani ga ndam Zude təgəs Yezu (Meciyu 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53)

¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti təsləka, tōru akaba ndam madəbay nañ ni ke ledi ga zalaka ya təzalay Sedron ni. Eslini ti dini nahanj əbu, təhuriyu. ² Ay ti Zudas nañ ya ti ara asəkumoru nañ ni əsəra məlanj gani nana, adaba kəlavaf ata Yezu təbu təcakalavu akaba ndam madəbay nañ ni eslini. ³ Zudas nakənj ədi kama ana ndam slewja akaba ana nday ya ti tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni. Ndam slewja gani nani ti gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalavu akaba ndam *Feriziyen mək təslərōru tay. Tōru ti àna zlam ahar gatay, təhəla ceñgel akaba vala-vala a ahar va daya.

⁴ Yezu əsəra ere ye ti amagrakivu na, nahkay nday nakənj tōru tijnəa wudak ti, àngwivabiyu ana tay a ma vu mək əhi ana tay ahkado : « Kəđəbum way ? »

⁵ Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » Nañ nakənj əhi ana tay : « Nu gani, nu hi. » Zudas nañ ya ara asəkumoru Yezu ni nañ əkibu ka tay.

⁶ Yezu àra àdəma « Nu gani, nu hi » ti tənqoru aləñ-aləñ, tədəd ka had. ⁷ Yezu əhi ana tay keti : « Kəđəbum way ? »

Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » ⁸ Eslini Yezu əhi ana tay : « Nəhia ana kəli a “Nu gani, nu hi” a timey ! Tamal kəđəbum ti nu nahəma, mbrənjum ndam goro hini təsləka. »

⁹ Adəm nahkay ti, ti ma ya ti əhi ana Bənjani : « Bəba, ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ku mis bəlanj gatay əjifua ndo » ni məgravu. ¹⁰ Maslalam əfəñ ka Simu Piyer ; Simu Piyer nakənj aradəya fətah mək əsi ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni, əsifəña slimi ga ahar ga daf a həndad. Bay magray təwi nani ti slimi gani Malkus. ¹¹ Ay ti Yezu əhi ana Piyer : « Hənguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Baba adəm anəcakay daliya, ay ti kəhi ana ahər nəcakay ba waw ? »

Gəđakani ga ndam Zude takoru àna Yezu kə meleher ga Anna

¹² Eslini ndam slewja akaba gəđakani gatay ni akaba ndam *Zude ya tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni təgəs Yezu, təwəlikabu ahar. ¹³ Təra təwəlikabə ahar na ti təzoru nañ afa ga Anna. Anna ti medim ga Kayif. Ka sarta gani nani ti Kayif gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit. ¹⁴ Maslanja ya əhi ana ndam Zude : « Hojo mis bəlanj məmət azuhva mis dek » ni ti, Kayif gani nani.

Piyer adəm nañ əsər Yezu do (Meciyu 26.69-70 ; Mark 14.66-68 ; Luk 22.55-57)

¹⁵ Simu Piyer nday ata maslanja nahanj ya nañ day adəbay Yezu ni tədəboru Yezu. Bay madəbay Yezu nani ti gəđakani ga ndam

*maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni àsəra naṅ a lala. Nahkay t̄huriyu ka ahar bəlan akaba Yezu a dalaka ga ahay ga gəḏakani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. ¹⁶ Ay ti Piyer àhuriyu ndo, ècik kà mahay. Eslini bay maḏəbay Yezu ya ti gəḏakani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit àsəra naṅ a lala ni àhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, àhi ma mək àziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. ¹⁷ Wal ya ti ajəgay mahay ni àhi ana Piyer ahkado : « Nak day bəlan ga ndam maḏəbay maslaṅa nani ni do waw ? » Eslini Piyer àhi : « Aha, nu bay maḏəbay naṅ do. »

¹⁸ Ndam ya tagray t̄wi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəḏakani ge Melefit ni aməḏ awər tay, t̄befta aku a t̄bu t̄nəjafəṅ. Piyer day àrəkivoru ka tay ànjafəṅ bilegeni.

Anna ehindifɿa ma kà Yezu a
(Meciyu 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ;
Luk 22.66-71)

¹⁹ Eslini gəḏakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifɿa ma kà Yezu a, àhi ahkado : « Ndam maḏəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » ²⁰ Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi : « Nəhia ma ana mis a dek vay-vay. Kəlavad nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəṅgalavù Melefit bu akaba a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni bu, ka məlan ya ndam *Zude dek təcakalavu ni. Ma ya ti nəḏəm akal-akal ni ti àbi. ²¹ Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti t̄səra ere ye ti nəḏəm na. »

²² Yezu àra àḏəma nahkay ti bəlan ga ndam ya tajəgay ahay gəḏakani ge Melefit ni àdi barva kəba mək àhi : « Təhəṅgrifəṅ kà ma ana gəḏakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ti nahkay aw ? » ²³ Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi : « Tamal nəgudara ma ti dəfaya ma ya ti nəgudar na. Ay tamal ma goro ya nəḏəm ni ma ge jiri ti kədu barva ti kamam ? » ²⁴ Kəlan gani Anna àḏəm t̄zoru naṅ afa ga Kayif

gəḏakani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni. Nahkay t̄zoru naṅ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəṅ.

Piyer aḏəm keti naṅ àsəra Yezu do
(Meciyu 26.71-75 ; Mark 14.69-72 ;
Luk 22.58-62)

²⁵ Ka ya ti Simu Piyer naṅ àbu an-jaḏəṅ ka aku ni kekileṅa ni ti t̄hi ahkado : « Nak day bəlan ga ndam maḏəbay maslaṅa hini do waw ? » Ay ti Piyer àḏəm : « Aha, nəbi naḏəbay naṅ bi. » ²⁶ Zal nahan naṅ àbu eslini, naṅ bay məgri t̄wi ana gəḏakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni. Maslaṅa gani nani ti Piyer àsifəṅa slimi a ti ana mis ge dini gayan. Maslaṅa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nipi kur kwa enekwiṅ e dini bu ata naṅ ti nak timey. » ²⁷ Ay ti Piyer àḏəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwazl àzlah həya.

Yezu naṅ àbu kə meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni
(Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Luk 23.1-5)

²⁸ Də àna zuzəni nahəma, ndam *Zude t̄zay Yezu afa ga Kayif, t̄oru àna naṅ afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni. Ay t̄oru t̄injua àna naṅ a ti ndam Zude t̄awayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Aḏaba tamal t̄huriya ti tigi nday njəlata do, t̄isliki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. ²⁹ Nahkay bay *Pilet nakəṅ àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kəbəhadumki mirdim ka maslaṅa hini ti àgudar mam ? » ³⁰ Təhəṅgrifəṅ, t̄hi : « Tamal ti àgudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu naṅ afa gayak ndo. » ³¹ Nday nakəṅ t̄ara t̄əḏəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma naṅ a, lekələm lekələmeni grumfəṅa seriya, akada ge seriya gekəli ya kəgrum na. » Ndam Zude ni təhəṅgrifəṅ, t̄hi : « Leli nahəma, seriya ga makaḏ mis ti t̄əvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » ³² Təḏəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya àḏəm amara məmət nahkay ni ti məgravu.

³³ Eslini Pilet àngoru a ahay vu, àzalay Yezu, èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam Zude ededŋ aw ? »

³⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kàjalay tək, day ti mis təhuk aw ? »

³⁵ Pilet àhi : « Nu zal Zude aw ? Təzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba gayak gayakani akaba gədəkani gekuli ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni do waw ? Kəgudar mam ? »

³⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu bay, ay bay goro ti ga duniya hini do. Tamal bay goro ni ga duniya hini ti, akal ndam goro təkəva akaba ndam ya təgəsi nu ana ndam Zude na. Ay ti tàgray nahkay ndo, adaba bay goro ni ga duniya hini do. »

³⁷ Pilet àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kədəm nahkay ti nak bay ededŋ aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. Nu ti nàra a duniya va, tiwi nu ti, ti nəhi ma ge jiri ana mis. Ku way way do naŋ mis ge jiri ti abi slimu ana ma goro ya nədəm ni. » ³⁸ Eslini Pilet àhi ahkado : « Jiri ti məŋ ga mam jikeŋ mam ? »

Tədəm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ kwa

(Meciy^u 27.15-31 ; Mark 15.6-20 ; L^uk 23.13-25)

Pilet nakəŋ àra àhia ma ana Yezu a nahkay ti àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti. Àhi ana tay ahkado : « Nu ti nədi ahər ana zlam magudarani gayəŋ ndo simiteni. ³⁹ Ay kəsəruma kilevi a wuməri ga *Pak bu ni ti nəbu nəfiaya zal danjay ana kuli a bəlaŋ. Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam *Zude na ana kuli a waw ? »

⁴⁰ Nday nakəŋ tàra ticia ma ge Pilet na ti təzlah kay kay, tədəm : « Kəfaya maslaŋa nana ba, faya Barabas a sawəŋ ! » Barabas gani nani ti zal abra, àbazla mis a.

19

¹ Eslini Pilet àhi ana ndam slewja gayəŋ tázay Yezu, təzläb naŋ àna kurupu. ² Tàra təzläb naŋ a ti ndam slewja ni tàslapaya adak a hindigil-hindigil mək təfiviya a ahər vu akada ga jaku ni. Təfikabu mugudi ndizeni ga bay daya. ³ Tàra təkəkia zlam nday

nana nahkay ti təkəfəŋbiyu, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » Nday nakəŋ tàra təhia ma nahkay ti təsi barva kəba kəba.

⁴ Eslini Pilet àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti, àhi ana tay : « Nihi nahəma, nara nəzibiya naŋ ana kuli e mite vu, ti kəsərume nəŋgət zlam magudarani gayəŋ ga məwəlki naŋ di ndo. » ⁵ Mək Yezu nakəŋ àhəraya e mite va àna adak ya ka ahər na akaba àna mugudi ndizeni ya təfikabu na. Yezu àra àhəraya ti Pilet àhi ana tay : « Maslaŋa nakəŋ naŋ hi. » ⁶ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gatay ni tàra tipia Yezu a ti təzlah kay kay, tədəm : « *Darfəŋ naŋ kə təndal ! Darfəŋ naŋ kə təndal ! » Pilet àhi ana tay ahkado : « Lekulum lekulumeni zuma naŋ a ti kədarumfəŋ ka təndal gani. Nu ti nəŋgət zlam magudarani gayəŋ ga məwəlki naŋ di ndo. » ⁷ Ndam Zude ni təkəŋgrifəŋ, təhi : « Melefit àvia divi ana leli ndam Zude a, ahər àdəm təkəf naŋ, adaba azay ahər gayəŋ àdəm naŋ Wur ge Melefit. » ⁸ Pilet àra ècia ma gatay na ti àgra angwaz a dal-dal, ⁹ angwiyu a ahay vu keti, àhi ana Yezu : « Nak kəsəkəbiya ti eley ? » Ay ti Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Pilet àhi : « Kəhu ma do ? Nisliki məmbrəŋ kur, nisliki *madarfəŋ kur kə təndal ti kəsər do waw ? » ¹¹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kisliki məgru araŋa do, si tamal Melefit àvuka divi gana kwa. Nahkay ti maslaŋa ya ti àgəsəkəbiyu nu ni àgudara zlam a àtama gayak na. »

¹² Yezu àra àdəma nahkay ti Pilet nakəŋ àdəbay divi ga məmbrəŋ naŋ. Ay ndam Zude ni təzlah, təhi : « Tamal kəmbərəŋa maslaŋa hina ti kədəfakia kəwayay *Sezar do, adaba ku way way do azay ahər gayəŋ adəm naŋ bay ti maslaŋa gani nani ezirey Sezar. »

¹³ Pilet nakəŋ àra ècia ma ge mis na ti àzəbiyu Yezu e mite vu mək ànjəhad ka məlaŋ magray seriya ni. Məlaŋ gani nani ti maslamalani lala àna akur, təzalay àna ma *Hebri ti « Gabata. »

14 Vad gani nani ti vad ga masla-malakabu zlam ga wuməri ga *Pak ; fat agray wis wudak. Pilet nakəŋ àhi ana ndam Zude ni ahkado : « Bay gekəli nihi. » 15 Nday nakəŋ tàra ticia nahkay ti təzlah, tədam : « Kada, kada, darfəŋ naŋ kà təndal ! » Eslini Pilet àhi ana tay ahkado : « Nàdarfəŋ bay gekəli ni kà təndal aw ? » Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli nahaŋ àbi, si Sezar kwa. » 16 Pilet àra ècia ma na nahkay ti àvi divi ana ndam slewja gayəŋ ga madarfəŋ Yezu kà təndal. Nahkay nday nakəŋ təzay Yezu, tàsləka àna naŋ a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal
(*Meciyu 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Luk 23.26-43*)

17 Ka ya ti təbu takoru ni ti Yezu azay təndal ya ti takoru *tadarfəŋ naŋ ni àna ahar gayəŋ gayəŋani. Təhəraya a kəsa ni ba, tòru ka mələŋ nahaŋ ; mələŋ gani nani ti təzalay « Mələŋ ga Aslat ga Ahàr » ; àna ma *Hebri ti təzalay « Golgota. » 18 Tòru tìnjəa eslina ti *tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tadarfəŋa mis ndahaŋ a cə kà təndal ndahaŋ a daya : Yezu ti naŋ e kidìŋ gatay bu.

19 Pilet àdam təbəki ma ka pələŋgaf, tadarfəŋiyu kà təndal ga Yezu ni ti mis tìjəŋgey, təsər. Ma gani ya ti təbəki ni nahkay hi : « Yezu, zal Nazaret, Bay ga ndam *Zude. » 20 Ma gani nani ti təbəki àna ma Hebri, àna ma Rom akaba àna ma Gres. Ndam Zude kay tìjəŋga ma gana, adaba mələŋ ya ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ni cifa akaba kəsa. 21 Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàra ticia ma gana ti təhi ana Pilet ahkado : « “Naŋ Bay ga ndam Zude” ti kəbəki ba. Ngulum bəki : “Maslaŋa hini àdam naŋ Bay ga ndam Zude” sawaŋ. » 22 Ay Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəbəki ni ti mənjàhad nahkay. »

23 Ndam slewja ni tàra tadarfəŋa Yezu kà təndal na ti, təhəl azana

gayəŋ ni, tèdeka mələŋ fađ, ku way way do e kidìŋ gatay bu àŋgəta bələŋ. Tàza endəwi gayəŋ a daya ; endəwi gani nani ti mədəməkani àfəŋ bi, tələmaya zəbalana. 24 Nahkay ndam slewja ni təzlapay e kidìŋ gatay bu, tədam : « Mègəzleh endəwi hini ba ; ŋgulum məgrumki ca-ca ti məsər way azum way. » Ndam slewja ni təgray nahkay ti, zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu. Pakama gani nani ti nihi :

« Tèdeka azana goro na e kidìŋ gatay ba,
mək təgrakia ca-ca ke endəwi goro a.* »

Ndam slewja ni təgray akada nani gani ededìŋ.

25 Kà gəvay ga təndal ya ti tadarfəŋ Yezu ni ti wəl ndahaŋ təbu micikeni. Wəl nday nani ti nday hi : məŋ ga Yezu, wur ga məŋ ga mənani, Mari wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa Magədala. 26 Bay madəbay Yezu ya Yezu awayay naŋ kayani ni naŋ àbu kà gəvay ga məŋ ga Yezu daya. Yezu àra epia tay a ti àhi ana mənani ni ahkado : « Mma, wur gayak ti naŋ hini. » 27 Àra àhia ma ana mənana nahkay ti àhi ana bay madəbay naŋ ni ahkado : « Muk ti naŋ hini. » Kwa ka fat nani bay madəbay Yezu ni àzoru məŋ ga Yezu ni afa gayəŋ ti mənjàhad afa gayəŋ a.

Yezu amat
(*Meciyu 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Luk 23.44-49*)

28 Yezu àsəra àgra təwi gayəŋ na dek àndava. Àra àsəra nahkay ti àdam ahkado : « Yam àkada nu a. » Àdam nahkay ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni mągravu. †

29 Mandaray nahaŋ àbu eslini mafəkadani akaba zum cecəwekeni. Tàra tici ma ga Yezu na ti təzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, tətəliyu a zum ni vu, təbahki ka aday mək tətəlikabiyu kà pakama ana Yezu. 30 Yezu àra àcaka zum cecəwekeni na ti àdam ahkado :

* 19:24 Limis 22.19. † 19:28 Mənjay Limis 69.22.

« Tɔwi goro dek àgrava àndava. » Àra àdɔma nahkay ti àzɔgad ahàr gɔzak mək àmɔt.

Zal slewja nahan àtəhad Yezu àna awasl

³¹ Vad gani nani ti hajəj gani vad mɔpəsabana, nahkay mis tɔbu tɔslamalavu. Vad mɔpəsabana gani nani ti àtama vad mɔpəsabana ndahan na, nahkay ndam *Zude tawayay ti kisim ge mis ya ti *tədarfəj tay kà təndal ni tənjuhədfəjy kà təndal ni a vad mɔpəsabana ba ba. Nahkay tɔru afa ge Pilet, tɔhi ahàr àdɔm tɔhebi asak ana tay ti tɔmɔt weceweci, tɔhəlfəjə tay kà təndal na. ³² Nahkay Pilet àsləroru ndam slewja gayəj. Tàra tɔnjia ti tɔhebi asak ni ana mis bəlan gani ya tədarfəj nəj kà təndal akaba Yezu ni, mək tɔhebi ana nəj ye cɔ ni. ³³ Tàra tərəkia ka Yezu a, tawayay tɔhebi asak ti tɔdi ahàr nəj mɔmɔtani àndava, nahkay ti tɔhebi asak ni ndo. ³⁴ Ay bəlan e kidɔj ga ndam slewja ni bu àtəhad Yezu àna awasl a jamanəgay vu gək. Àra àtəhadə nəj a ti mimiz àngəzaya huya, yam day àngəzaya. ³⁵ Àgrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslanə ya èpia ni. Àgrakia sedi a, pakama gayəj ya ti àdɔm ni ti jiri ededɔj. Nəj day àsəra pakama gayəj ya àdɔm ni jiri ededɔj. Àdɔm nahkay ti awayay ti lekuləm day kəgəsumkabu pakama gani, kəfumki ahàr ka Yezu. ³⁶ Zlam gani nani àgravu ti, ti zlam ya àbu mɔbəkiani a Wakita ge Melefɔt ni bu ni məgravu. Pakama gani nani ti nihi : « Ku aslat ga vu gayəj tekeɔi etehe6 do. † » ³⁷ Àbu mɔbəkiani a Wakita ge Melefɔt ni bu nahkay hi keti : « Ndam ya ti tətəhad mis ni atamənjələj ka maslanə ya ti nday tətəhad ni. § » Pakama gani nani day àgrava.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu (Meciyɔ 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Lɔk 23.50-56)

³⁸ Zal nahan àbu slimi gani Zuzef, nəj ga kəsə Erimete. Nəj ti bay

madəbay Yezu, ay adəbay nəj akal-akal adəba anəwaz awərfəjə nəj kà ndam *Zude a. Yezu àra àmɔta ti Zuzef nəkəj òru afa ge Pilet, èhindifiŋa divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet àvi divi gani. Nahkay òru àzay kisim ga Yezu ni. ³⁹ Nikodem day òra ka məlanə gana. Nikodem ti nəj ya ti a vad nahan àrəkioru ka Yezu ga məlavad ni. Òru ti, àzay haf mebedeni gərgəri cɔ, bəlan gani təzalay mir, nahan ti ni eləwes, àgray kilɔ kru kru mahkə. Haf gani nani ti mizi gani àbəlay. ⁴⁰ Tàra təzaya kisim na ti ata Zuzef nday ata Nikodem nəkəj titudey àna gabaga ; ka ya ti tɔbu titudey nahəma, təbəkɔ haf ni ke kisim ni hi hi. Wudaka ndam Zude tili mis ti tagray nahkay day. ⁴¹ Kà gəvay ga məlanə ya *tədarfəj Yezu kà təndal ni ti dini nahan àbu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindiviŋ nahan àvu, tili nihi guhwa təfiyu kisim ga maslanə faŋ ndo. ⁴² Ka fat nani ti ndam Zude tɔbu tɔslamalavu ga vad *mɔpəsabana, nahkay ata Zuzef nday ata Nikodem nəkəj təfiyu Yezu e mindiviŋ nani vu, adəba mindiviŋ ni driŋ do.

20

Ndam madəbay Yezu takoru kə mindiviŋ

(Meciyɔ 28.1-8 ; Mark 16.1-8 ; Lɔk 24.1-12)

¹ Dɔ ge miledɔ àna zuzɔeni a vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, Mari ga kəsə Magədala òru ke mindiviŋ ni. Òru ènjɔa ti àdi ahàr ana mindiviŋ ni bəŋa, èpi belim ni àləj ana mindiviŋ ni bi. ² Nəj nəkəj àra èpia belim ni àləj bi nahkay ti àcuhwakibiyu ka Simu Piyer nday ata bay madəbay Yezu ya Yezu awayay nəj kay ni, àhi ana tay ahkado : « Ndaməŋa təzaba Bay geli na e mindiviŋ ni ba, məsər məlanə ya təfəkad ni do. »

³ Ata Piyer nday ata bay madəbay Yezu nahan ni tàra tɔcia nahkay

† 19:36 Mənjay Mahərana 12.46 ; Macalani 9.12 ; Limis 34.21. § 19:37 Zakari 12.10.

nahəma, təsləka təzay divi ga moroni ke mindiviŋ ni. ⁴ Nday cəeni tacuhworu, ay bay maɖəbay Yezu nahaŋ ni əcuħway ətam Piyer, ɛnɟiyu ke mindiviŋ ni enɟi gayan. ⁵ Ōru ɛnɟəa ti əndəhad ahər, əmənɟiyu e mindiviŋ ni vu, ɛpi gabaga ni mabəhadani ciliŋ, ay ti əhuriyu ndo. ⁶ Kələŋ gani Simu Piyer ti ni ɔru ɛnɟəa ke mindiviŋ na ti əhuriyu həya, ɛpi gabaga ni mabəhadani duca, ⁷ azana ya ti tətədi ahər ana Yezu əna naŋ ni day mifedekabani ka məlan nahaŋ, mabəhadani akaba gabaga ni do. ⁸ Eslini bay maɖəbay Yezu nahaŋ ya ɛnɟiyu ke mindiviŋ enɟi ge Piyer ni əhuriyu bilegeni. Əra əhuriya ti ɛpi zlam ya ti əgravu ni, əsəra Yezu əŋgaba e kisim ba. ⁹ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ahər ədəm Yezu amət mək əŋgaba e kisim ba, ay kekileŋa nday gani ticiaba pakama gana faŋ ndo. ¹⁰ Kələŋ gani ndam *maɖəbay Yezu nakəŋ təsləka, tōru a magam.

Yezu aŋgazlivu ana Mari ga kəsa Magədala

(Meciyu 28.9-10 ; Mark 16.9-11)

¹¹ Ka sarta gani nani Mari naŋ əbu kə gəvay ge mindiviŋ ni, etəwi. Naŋ əbu etəwi ti əndəhad ahər, əmənɟiyu e mindiviŋ ni vu, ¹² ɛpi *məslər ge Melefit cə məbakabu azana bəɖbəɖani. Nday manjəhadani digəs-gəs ka məlan ya təfəkəɖ kisim ga Yezu ni ; bəlan manjəhadani gwar ka məlan ga ahər, bəlan gani ti ni gwar ka məlan ga asak. ¹³ Eslini məslər ni tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Wal hini, kitəwi mam ? » Wal ni əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Ndaməŋa təzaba Bay goro e mindiviŋ ba, nəsar məlan ya təfəkəɖ ni do. »

¹⁴ Əra ədəma nahkay ti əmbatbiyu ma kələŋ, ɛpi Yezu naŋ jika, ay ti ŋgay Yezu ti əsar do. ¹⁵ Eslini Yezu əhi : « Wal ni, kitəwi mam ? Kadəbay way ? » Wal ni əhi ana ahər maslaŋa ya əhi ma ni ti bay ya agray təwi e dini bu ni. Nahkay əhi : « Maslaŋa goro, tamal nak kəzaba naŋ a ti dəfuki məlan gani, nakoru nazay. »

¹⁶ Yezu əhi : « Mari. » Eslini Mari nakəŋ əmbatkioru ma, əhi əna ma *Hebri : « Rabuni. » Awayay adəmvaba : « Məsi. » ¹⁷ Yezu əhi : « Kəcafəŋa nu kə masləkana ba, adəba nəcəloru afa ga Baba faŋ ndo. Nihi ti ru afa ga bəza ga mmawa ni, hi ana tay ahkado : « Nəcəloru afa ga Baba, naŋ Bəŋ gekəli daya. Naŋ gani ti Melefit goro, Melefit gekəli daya. » ¹⁸ Mari ga kəsa Magədala nakəŋ əra ɛcia ma ga Yezu na ti ərəkioru ka ndam maɖəbay Yezu ni, əhi ana tay ahkado : « Nipia Bay geli na. » Mək əŋgəhadı ma ga Yezu ya əhi ni ana tay.

Yezu aŋgazlivu ana ndam maɖəbay naŋ ni

(Meciyu 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ka fat ga ladi gani nani ga məlakarawa ti ndam *maɖəbay Yezu ni təŋgasva a ahay ba mək təzləkkabə mahay a, adəba əŋgwaz awərfəŋa tay kə ndam *Zude ndahaŋ na. Nday təbu maŋgasvani nahkay ti Yezu əhurkiviyu ka tay, ɛcik jik e kidiŋ gatay bu, əhi ana tay : « Melefit məgray ti araŋa əhəli ahər ana kəli ba. » ²⁰ Əra əhia ma ana tay a nahkay ti əŋgazli ahar gayan ni akaba jamaŋgay gayan ni ana tay. Nday nakəŋ təra tıpia Bay geli na ti təmərvə dal-dal. ²¹ Eslini Yezu əhi ana tay : « Melefit məgray ti araŋa əhəli ahər ana kəli ba » keti. Mək əhi ana tay : « Melefit əslərbiyu nu, nahkay nu day nəslər kəli akada gayan ya əslərbiyu nu ni. »

²² Əra ədəma nahkay ti ɛviteki aməd gayan ka tay mək əhi ana tay : « Nəvia Məsuf Njəlatana ana kəli a : gəsumkabə naŋ a. » ²³ Ndam ya ti akəmbərəŋumfəŋa zlam magudarani gatay na kə tay a ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kə tay a. Ay ndam ya ti akəmbərəŋumfəŋa zlam magudarani gatay na kə tay a do ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kə tay a do. »

Yezu aŋgazlivu ana Tumas

²⁴ Tumas ti naŋ bəlan ga ndam *maɖəbay Yezu kru mahar cəeni ni,

təzalay naŋ Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu aŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ndahaŋ ni ti Tumas naŋ àkibu ka tay bi. ²⁵ Ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ ni tahi ahkado : « Mìpia Bay geli na. » Àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nipi məlan ga ahar ya tadar àna masanŋaŋ ni, nawayay nətəliyu weleher a məlan gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a məlan ga jamaŋgay ya tətəhad àna awasl ni vu. Tamal nàgray nahkay ndo ni ti nəgəskabu ma gekəli ni do. »

²⁶ Gosku sekw ka ahàr gani ndam maɗəbay Yezu ni təbu maŋgasvani a ahay bu keti, mahay məzləkkabani, Tumas day naŋ àkibu ka tay. Yezu àrəkia ka tay a, ècik jik e kidin gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit māgray ti araŋa àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁷ Eslini àhi ana Tumas nakəŋ : « Mənjaki ka ahar goro ni, ti kətəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamaŋgay goro ni vu. Mbrəŋ gejewi, fəku ahàr, gəskabá nàŋgaba e kisim ba eɗeɗin a. » ²⁸ Eslini Tumas nakəŋ àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » ²⁹ Yezu àhi : « Nak ti kìpia nu a day kwa ti kəgəskabu nu nàŋgaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu nàŋgaba e kisim ba, tìpi nu ndo ni ti təmər vu. »

Ere ye ti àzəkiyu Zerj ga məbəkì wakita hini ni

³⁰ Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahaŋ a gərgəri kay kə meleher ga ndam maɗəbay naŋ na. Ay ti təbi məbəkiani a wakita hini bu bi. ³¹ Zlam ya ti nəbəkì ni ti, nawayay ti kəgəsumkabu Yezu ti naŋ *Krist, naŋ Wur ge Melefit. Tamal kəgəsumkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana kəli aɗaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu palam.

21

Yezu aŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni e Gelili

¹ Àra àgra vad a ɓal ka ahàr gana ti Yezu aŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni keti. Aŋgazlivu ana tay ti kə gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani

àgravu ti nahkay hi : ² ka sarta gani nani ndam *maɗəbay Yezu ata Simu Piyer, Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga had *Gelili ni, bəza ge Zebede akaba ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ cə təbu ka ahar bəlan eslini. ³ Nday təbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahaŋ ni : « Nakoru nəgəsbuyu kilif. » Nday nakəŋ tahi : « Leli day makoru. »

Nahkay tōru təcəliyu a *slalah ga yam vu, taɗəboru kilif. Təndəhadki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlan tekeɗi təgəs ndo. ⁴ Məlan àra àsla ti ndam maɗəbay Yezu nakəŋ tìpi Yezu naŋ àbu jika ka dəŋ-dəŋ, ay ŋgay naŋ ti təsər ndo. ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam məzumani àfəŋ kə kəli gəzit aw ? » Tahi : « Àbi. » ⁶ Mək Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təlumiyu zəva gekəli ni gwar ka ahar ga ɗaf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakəŋ tàra tətəliya ti zəva ni àgəsa kilif a daldal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay ti tislìki ndo. ⁷ Eslini bay maɗəbay Yezu ya ti Yezu awayay naŋ kay ni àhi ana Piyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyer àra ècia ya tahi « Hini Bay geli » ni ti àfakabiyu endəwi gayaŋ ya àzakaba ni, mək àdiyu a yam ni vu cizliv. ⁸ Məlan ya təgəsayə kilif a ni ti driŋ driŋ akaba dəŋ-dəŋ ni do, àgray ezewed bəlan cilin, nahkay ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ ni tàra àna slalah ga yam na gwar kə dəŋ-dəŋ na, tagəjahbiyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. ⁹ Nday nakəŋ tàra tinjia ka dəŋ-dəŋ na, tàhəraya a slalah ga yam ni ba ni ti, tìpi aku ŋgulusa, kilif àki baca akaba *dipeŋ. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəguma àna kilif ya kəgəsumaya na. »

¹¹ Nahkay Simu Piyer àcəliyu a slalah ga yam ni vu keti, àgəjahaya zəva na ka dəŋ-dəŋ a. Tàra tagəjahaya ti tədiviya ahàr ana kilif gəɗəkani din àna kru kru zlam mahar məhkər. Akaba nani ɗək zəva ni àtəɗkaba ndo. ¹² Yezu àhi ana tay : « Dəguma kəzumum zlam. » Ku maslaŋa bəlan

e kidin ga ndam madabay nan ni bu ngay « Nak way ? » ti tislaki mehiani ndo, adaba tasera nan Bay geli. ¹³ Eslini Yezu ara azay dipen ni, avi ana tay, mak avikivu kilif ni ana tay. ¹⁴ Kwa ga Yezu ya angaba e kisim ba ni ti angazlivu ana ndam madabay nan ni sak mahkar ana hini.

Pakama ga Yezu ya ahi ana Piyer ni

¹⁵ Tara tazuma zlam a ti Yezu ahi ana Simu Piyer ahkado : « Simu wur ge Zenj, kawayay nu katama nday hina waw ? » Piyer nakon ahi : « Iy Bay goro, kaserana nawayay kur. » Mak Yezu ahi : « Jogay baza tambak goro ni. » ¹⁶ Yezu ahi ye ca : « Simu wur ge Zenj, kawayay nu aw ? » Piyer ahi : « Iy Bay goro, kaserana nawayay kur. » Mak Yezu ahi : « Hatay tambambak goro ni. » ¹⁷ Yezu ahi ya mahkar : « Simu wur ge Zenj, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya ahi ana Piyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkar ni ti ahelia ahara ana Piyer a, nahkay ahi ana Yezu : « Bay goro ni, kaserana zlam a dek ; kaserana nabu nawayay kur. » Eslini Yezu ahi : « Jogay tambambak goro ni. » ¹⁸ Nahuk nahama, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kawalvu ana maslpara, kora ka malan ya ti kawayay na dek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akaholoru ahar agavala, maslana nahan amawalukvu maslpara gayak ni, mak amazoru kur ka malan ya nak akawayay moroni do ni. » ¹⁹ Yezu adam nahkay ti, awayay adafaki ahmamam Piyer amara mamet, mis atazlabay Melefit azuhva mamet gayan ni. Yezu ara ahia ma nahkay ti ahi : « Debabiyu nu. »

Pakama ga Yezu ya adamki ka bay ya Yezu awayay nan kayani ni

²⁰ Eslini Piyer amanjabiyu gwar kalon, mak epi bay madabay Yezu ya ti Yezu awayay nan kay ni. Nan ti nan ya ti a vad ya ti tazum zlam akaba Yezu ni ti azoru ahara gayan gwar ka mabaruv ga Yezu, ahi : « Bay geli, maslana ya ara asakumoru kur ni ti way ? » ni. ²¹ Piyer ara epia nan a nahkay ti ahi ana Yezu ahkado : « Ay

nan hini timey, Bay geli ? » ²² Yezu ahi : « Tamal nawayay ti manjahad duk abivoru ana vad goro ya ananga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti debabiyu nu cilin. » ²³ Baza ga mon geli ndahan tara ticia ma ga Yezu ya adam na ti, tabu tadam e kidin gatay bu bay madabay Yezu nani ti amamet do. Ay ngay amamet do ni ti Yezu adam ndo. Ma gayan ya adam ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti manjahad duk abivoru ana vad goro ya ananga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti debabiyu nu cilin. »

²⁴ Abaki zlam nday hini ka wakita ti bay madabay Yezu nani ; nan abu agray sedi gani daya. Leli day masera sedi gayan ya agray ni ti sedi ge jiri.

²⁵ Yezu agra zlam ndahan a kay daya. Tamal tabaki ma gani belan ana belan ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal asabay. Natomahay malan ga duniya ni dek ahaca ga mabahadvana.

Tɔwi ga ndam asak ga Yezu Ere ye ti mɔdɔmki ke Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni

Maslaŋa ya ti ɔbɔki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti ɔɔafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɔŋgu ni, kwa ka mɔnjɔki gani ndam ga Yezu ɔk tɔsɔra ɔbɔki ti Lɔk bay ya tɔgrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɔsɔra, bay ya ti ɔbɔki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti ɔbɔki Ma Mɔweni Sulumani ge Lɔk ni day nan (Lɔk 1.1-4 ; Tɔwi 1.1).

A wakita ge tɔwi ga ndam asak ni bu ni ti Lɔk ɔŋgɔhad zlam ya ɔgravu ka sarta ya Melefit ɔzoya Yezu e melefit va ɔndava ni. ɔŋgɔhad manjɔhad ga ndam ga Yezu ye enjenjɔni ni : manjɔhad gani nani ti ɔɔfiki manjɔhad sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47 ; 4.32-36). ɔŋgɔhad ere ye ti Pol zal asak ga Yezu ɔgray ni ; nahkay ka ya ti mejenjey wakita ga Pol ni ti mɔsɔra mɔlan ya tɔɔmki ma na. Wakita ge tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni awɔlkabu Ma Mɔweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tɔbikioru ana mis ni, ti Wakita Mɔweni ge Melefit ɔk migi wakita bɔlan.

Ka 1.8 ti Yezu ɔhi ana ndam gayan ni : « Akɔgrumkua sedi a Zerɔzalem, ka had Zude, ka had Samari, ku kɔ sliri ga mɔlan a ɔk. » Ma hini ɔɔfiki ana leli ahɔmamam Lɔk ɔslamalakabu wakita ni : ka mɔnjɔki gani ɔŋgɔhad zlam ya ɔgravu a Zerɔzalem ni (1-7), mɔk ɔŋgɔhad zlam ya ɔgravu ka had Zude akaba ka had Samari ni (8-12) ; kɔlan gani ɔŋgɔhad zlam ya ɔgravu ka had driŋ-driŋeni ni (13-28).

Lɔk ɔŋgɔhad pakama ndahan ya ndam asak ga Yezu tɔhi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36 ; 10.34-43) ; nahkay ɔɔafay ahɔmamam mɔhi Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Lɔk ɔŋgɔhad ma ga vu ga ndam asak ga

Yezu ya tɔɔm kɔ meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12 ; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti mɔsɔra zlam ya ti ndam ga Yezu tɔgɔskabu na lala.

A wakita ni bu ɔk Lɔk awayay ɔŋgɔhad zlam kal-kal akaba ere ye ti ɔgravu ni. ɔɔafay slimi ga mɔlan ndahan ya ndam asak ga Yezu tɔru ni, akaba slimi ga ndam ga ŋgumna ya tɔdi ahɔ ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu tɔcivu ndo nɔŋgu ni ɔŋgɔhad ma gani kal-kal akaba ere ye ti ɔgravu ni (15.1-2).

Lɔk ɔɔm mɔgosay Mɔsuf Njɔlatani koksah (5.1-11 ; 8.9-25). ɔɔafay daliya ya ndam ga Yezu tɔcakay ni (mazavu gani 5.40 ; 7.54-60). Ay ɔɔafay njɔɔa ga Yezu ya ɔniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. ɔŋgɔhad tɔwi ga ndam asak ga Yezu ya tɔgray ɔna njɔɔa ga Mɔsuf Njɔlatani ni (mazavu gani 2.1-12 ; 3.1-10). Nahkay mɔsɔra, Yezu ti nan ɔbu ɔna njɔɔa dal-dal, avi njɔɔa ana leli daya.

Yezu ɔɔm Melefit amɔvi Mɔsuf Njɔlatani ana ndam asak gayan

¹ Teyɔfil goro ni, nɔbukki wakita nahan keti. A wakita goro ya ti nɔbukki enjenjɔni ni bu ni ti, nɔŋgɔhaduka tɔwi ga Yezu ya ɔgray na akaba zlam ya ɔcahi ana mis na ɔk. Nɔŋgɔhadukaba ɔk kwa ka mɔnjɔki ge tɔwi gayan ² duk ɔbivu ana vad ya ti Melefit ɔzoru nan agavɔla na. Wudaka Yezu ɔcɔloru agavɔla nahɔma, ɔhia ma ana ndam ya ɔdaba tay a, tigia ndam *asak gayan a ni. ɔhi ana tay ere ye ti nan awayay tɔgray ni, ɔhi ana tay ɔna njɔɔa ga *Mɔsuf Njɔlatani. ³ ɔra ɔcaka daliya, ɔmɔta ti ɔŋgazlivu ana tay, ɔgra zlam a gɔrgɔri ti tɔsɔ nan ɔna sifa eɔɔɔni. A hud ga vad kru kru faɔani bu ɔrɔkia ka tay a sak kay, ɔhi ma ana tay ɔki ka *Mɔgur ge Melefit. ⁴ A vad nahan Yezu nan ɔbu ɔzum zlam akaba tay nahɔma, ɔhi ana tay ahkado : « Nɔhia ana kɔli a, Baba goro amɔvi zlam ana kɔli. Nahkay zla nahɔma, kɔslɔkumaba a Zerɔzalem a

ba, jɔgum zlam gani ya ti amɔvi ana kɔli ni. ⁵ Zeŋ ti àbara mis àna yam a. Lekɔlɔm ti ni vad ɔal kama Melefit *amɔbaray kɔli àna Mɔsuf Njɔlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

⁶ A vad nahan nday tɔbu akaba Yezu ti tihindifiŋa ma, tɔhi ahkado : « Bay geli, kara kagraŋ ti ndam *Izireyel tɔgur mɔlan zlam gatay keti ti nihi hɔya aw ? » ⁷ Àhɔŋgarfɔŋ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfɔkad vad gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekɔlɔm zla ti Melefit àvi divi ana kɔli ga mɔsɔrani ndo. ⁸ Ay zla ti Melefit amɔbɔkiaya Mɔsuf gayan ke kɔli a, nahkay akɔgrumkua sedi àna njɔda gayan a. Akɔgrumkua a Zerɔzalem, ka had *Zude, ka had *Samari, ku kɔ sliri ga mɔlan a dek. » ⁹ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday tɔbu tamɔnjalan ti, Melefit àzoru nan agavɔla a hud melefit vu, mɔk mɔgudunɔgudun àŋgah nan, tɔpi nan va do.

¹⁰ Yezu àra àslɔka ti nday tɔbu tamɔnjoru agavɔla kekileŋa. Eslini mis cɔ mɔbɔkabu azana bɔd-bɔdani tɔrhɔkia ka tay a, ¹¹ tɔhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kɔmɔnjumoru agavɔla ti kamam ? Yezu gani kɔpɔma nan a àdoru e melefit vu ti, amanɔga day akada gayan ya ti kɔpɔm nan ɔru e melefit vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tɔdaba mis ga mɔŋgyu a mɔlan ga Zude va

¹² Ka sarta gani nani ti nday ka hɔma ya tɔzalay *Oliviye ni. Hɔma gani nani driŋ driŋ kay akaba Zerɔzalem do, àgray ezewɔd kru. Nahkay nday nakɔŋ tɔslɔka eslina, tɔŋga a Zerɔzalem a. ¹³ Tɔru tɔnjɔa ti tɔcɔloru a ahay gatay ya tanjɔhadviyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahàr ga ahay nahan. Nday gani ti ata : Piyer, Zeŋ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyɔ, Zek wur ga Alfe, Simu nan bɔlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zud wur ge Zek. ¹⁴ Nday dek tɔbu tɔcakalavu kɔlavad akaba

wál ndahan, akaba Mari mɔŋ ga Yezu akaba bɔza ga mɔŋ ga Yezu. Tɔcakalavu ti ga mahɔŋgalay Melefit.

¹⁵ Àra àgra vad a ɔal ti bɔza ga mɔŋ geli tɔcakalava, tɔgray nday diŋ àna kru kru cɔ. Eslini Piyer ècikaba e kidiŋ gatay ba, àhi ana tay ahkado : ¹⁶⁻¹⁷ « Bɔza ga mmawa, ahaslani Zude nan bɔlan geli Melefit àdaba nan a ga magrakabu tɔwi akaba leli a, ay ti nan gani àdɔfikia divi a ana ndam ya tɔgɔs Yezu na. Àgray nahkay nahɔma, kwa ahaslani Devit àdɔmkia ma ka nan a. Ma gani nani ti àdɔm àna njɔda ga *Mɔsuf Njɔlatani, àbu mɔbɔkiani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahàr àdɔm ma gani nani si màgravu kwa. »

¹⁸ Ga Zude ya àdɔfiki divi ana mis ni ti àgudara zlam a. Tɔvi siŋgu azuhva nani, mɔk ɔru àsɔkum vɔdan àna nan. Eslini nan nakɔŋ àdɔf a ma ma, hud gayan ni àtɔzkaba tuh, dindey gayan dek àhɔraya a dala va. ¹⁹ Ndam Zerɔzalem dek tɔra ticia zlam gana ya àgravu na ti, tɔzalay vɔdan nani Hakeldama, awayay adɔmvaba àna ma gatay a ti dala ge mimiz.

²⁰ Nahkay Piyer àhi ana tay : « Àbu mɔbɔkiani a wakita ge Limis bu : “Ti tɔmbrɔŋ ahay gayan, ti maslanɔ ànjɔhadvù va ba.” *

« Àbu mɔbɔkiani keti : “Ti maslanɔ nahan màzay mɔlan gayan ni, màgray tɔwi gayan ni.” †

²¹ « Nihi nahɔma, ahàr àdɔm mɔdumaba maslanɔ nahan a. Maslanɔ nani ti ahàr àdɔm si nan e kidiŋ ga ndam geli ya tɔdɔbay Bay geli Yezu ka ya ti leli mɔbu masawadɔy akaba nan ni, ²² ànjɔki ka fat ya ti Zeŋ *àbaray Yezu ni duk ànivoru ana vad ya ti Melefit àzaba Yezu e kidiŋ geli ba, àzoru nan agavɔla ni. Leli ti magrakia sedi ka mɔŋgaba ga Yezu a, nahkay ahàr àdɔm bɔlan gatayani mɔhɔrkivaya ke leli a. »

²³ Piyer àra àdɔma ma nana ti tɔhɔl mis cɔ, bɔlan gani slimi gayan

* 1:20 Limis 69.26. † 1:20 Limis 109.8.

Zəzef, mis təzalay nañ Barsabas, slimi gayan nahan Zəstəs ; maslaña nahan ni ti ni slimi gayan Matiyas. ²⁴ Eslini nday dek təhəngalay Melefit, tədəm : « Bay geli, nak kəsəra ere ye ti əniviyu ana mis a məbəruv bu na dek. Nahkay dəfiki maslaña ya kədaba nañ e kiđiñ gatay cəeni hini ba ni ana leli. ²⁵ Maslaña ya nak akadaba nañ a ni ti, emigi zal asak a məlan ga Zədas ni vu ga magray təwi gayan. Zədas ti əsləkaba, ədoru ka məlan gayan nahan zlam gayan. » ²⁶ Təra təhəngala Melefit a nahkay ti təgraki ca-ca ka tay ti təsərkaba maslaña ya ti Melefit ədəkiba ni, mək ədədki ka Matiyas. Nahkay Matiyas nakəñ ahurkiviyu ka ndam *asak kru mahar bəlanjani ni.

2

Melefit əsləribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayan

¹ Ka fat ga wuməri ge *Pəntikwet ti ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni təngasvu dek ka məlan bəlanjani. ² Eslini həya tici dədəy ga zlam əhəndabiyu gwar e melefit bu akada ga aməd ya ti akəzlay kay kay ni. Mək dədəy ni əhəndiyu a ahay ya ti nday təvu manjəhadani ni vu dek. ³ Nday nakəñ tipi zlam ndahan, zlam gani nday nani tamənjəvu akada arəd ga aku ni, tədevu, tənjəhadki bəlan bəlan ka tay dek. ⁴ *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana tay a dek. Eslini tənjəki ka mazlapani əna ma həma ndahan gərgərani, ku way way do azlapay əna pakama ya ti Məsuf Njəlatani ədəfiki ni.

⁵ Ka sarta gani nani ndam *Zəde ndahan təbu a Zərəzalem, tawayay magray ere ye ti əbəlafəñ kə Melefit ni. Nday nani təsləkabiya a kəsə gərgərani ba ka had ga məlan na dek. ⁶ Təra ticia dədəy na ti təngasvu ka ahar bəlan. Eslini ku way way do e kiđiñ gatay bu eci zlapay əna ma həma gayan, maslaña nahan e kiđiñ ga ndam ga Yezu ni bu azlapay əna nañ ni. Ere ye ti əgravu ni ti əgria ejep ana tay a dal-dal. ⁷ Tədəm

ahkado : « Ere ye ti mici ni əgravu ahəmamam ? Nday hini ya ti təzlapay ni nday dek ndam Gelili do aw ! ⁸ Ay ti ku way way do e kiđiñ geli bu nañ əbu eci nday təbu təzlapay əna ma həma gayan ni ti əgravu ahəmamam ? ⁹ E kiđiñ geli bu ahalay ti mis təsləkabiya a kəsə gərgərani ba kay : mis ndahan təsləkabiya a Part a, ndahan e Medi, ndahan e Elam, ndahan keti a Mezopotami, ka had *Zəde, a Kapados, a Pəñ, a Azi, ¹⁰ e Firizi, e Pəmfili, e Ezip a, mis ndahan ti ni təsləkabiya ka had Libi gwar e Sireñ, akaba a Rom a. ¹¹ Mis ndahan e kiđiñ geli bu ndam Zəde, ndahan ti ni tigi ndam Zəde migeni. Ndam Kret akaba ndam Arabi təbu e kiđiñ geli bu daya. Ay ti ku way way do e kiđiñ geli bu eci ere ye ti ndam nday nani təzlapay ni əna ma həma gayan. Nday təbu tədəmki ma ka zlam sulumani ya Melefit əgray ni. » ¹² Nahkay zlam gani əhəliaba ahər ana tay a, təsər ere ye ti tagray ni do. Nahkay tədəm e kiđiñ gatay bu ahkado : « Ere hini ya əgravu ni ti awayay ədəmvaba mam ? » ¹³ Mis ndahan ti ni təyefiñ kə ma gani, tədəm : « Nday ya ti təzlapay nahkay ni ti zum əkadkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

¹⁴ Eslini Piyer eciakaba akaba ndam *asak ndahan kru mahar bəlanjani na, əhi ma ana mis ya ti təbu eslini ni. Əzlapay kay kay, ədəm : « Ləkələm ndam *Zəde akaba ləkələm ya ti kanjəhadum a Zərəzalem ni dek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni : ahər ədəm kicəm ere ye ti əgravu ni lala. ¹⁵ Ləkələm kədəmum bi zum əbu akad nday ndani zla tək, aha ! Nahkay do ; njemdi ambəmbu ya ge miledə mba timey ! ¹⁶ Nihi ti pakama ga bay mahəngaray pakama ge Melefit Zəwel ya ədəm ahaslani ni əbu əgravu sawan. Ədəm ahkado :

¹⁷ « Melefit ədəm : Ka sarta ga mandav ga məlan wudak nahəma, anəbəkiağa Məsuf goro əki ke mis a dek.

Nahkay bəza gekɔli zawalani akaba walani atəhəŋgri ma goro ana mis ;

dagwá gekɔli etipi zlam ya ti mis tìpi day-day ndo ni ;

medewél gekɔli day kisim em-izidekivu ka tay kay.

18 Iy nahkay, ka sarta gani nani anəbəkiaya Məsuf goro

ka ndam məgru tɔwi zawalani akaba walana dek,

mək atəhəŋgri pakama goro ana mis.

19 Eslini anagray zlam ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay agavəla akaba ka had :

mis etipi mimiz, aku akaba azək daldal.

20 Fat amasladaɣ va do, emigi ləvəŋ ; kiyi day emigi ndizeni akada mimiz. Zlam gani nani amagrava nahəma, vad ga Bay geli ara wudak.

21 Eslini ti ku way way do àzala slimi ga Bay geli a ti

Melefit amahəŋgay naŋ.” * »

22 Piyer àhi ana tay keti, àdəm : « Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma goro ya ti nəhi ana kɔli ni. Lekuləm dek kəsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti Melefit àdəfiki ana kɔli ti àzaba naŋ ga məgri tɔwi gayaŋ a. Adafaki ti àna magray tɔwi gərgərani kay ya mis tìpi day-day ndo, àvi ana Yezu ni.

23 Maslaŋa gani nani ti zlam àgrakiva akada ge Melefit ya ti àdəm ahaslani na, adaba Melefit ti àsəra zlam ya amagravu na dek. Lekuləm kijiŋuma naŋ a àna məgəsi naŋ ana ndam ya təgəskabu ma ge Melefit do na, ti təkadfaŋ naŋ kà təndal. 24 Ay Yezu àra àməta nahkay ti Melefit àhəŋgaraba naŋ a, àzaba naŋ a daliya ge kisim ni ba. Melefit àgray nahkay ti məsəra njaɣa ge kisim ni àhəca ga məgəs Yezu a. 25 Nahkay Devit àdəmki ma a wakita ba, àdəm ahkado :

“Nìpia Bay Melefit goro kəlavad ka ma goro a,

naŋ àbu ka ahar ga daf kà gəvay goro ti nəgəgər ba.

26 Nahkay məbərɔv goro amər dal-dal,

nidi limis àna məmərani daya.

A vu goro bu dek nəsəra Melefit amara məgru sulum gayaŋ.

27 Bay goro Melefit, nəsəra akəmbərəŋ nu e kisim bu do ;

ti mis gayak *njəlatani ezi ti, akavay divi gani do.

28 Kədəfukia divi ya ti nəŋgət sifa àna naŋ na ;

anəmərvu dal-dal adaba nak kəbu akaba nu.” † »

29 Piyer naŋ àbu adəmoru ma gayaŋ ni nahkay ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, ahàr àdəm nəhi ma gani ana kɔli vay-vay : bəŋ ga bəŋ geli Devit ti àməta, tìleba naŋ a àndava. Ku kani nəŋgu ni mindiviŋ gayaŋ àbu a kəsə geli bu. 30 Ay Devit ti naŋ bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis. Àsəra Melefit àmbadía, àhi ahkado : “Biliŋ e kidiŋ ga bəza huɣ gayak bu aməzum bay gayak.” ‡

31 Nahkay wudaka ere gani agravu ti àsəra : àsəra *Krist *Bay gədəkani ya amara ni aməmət mək aməŋgaba e kisim ba. Àra àsəra ti àdəmki ma ke Krist, àdəm :

“Melefit àmbərəŋ naŋ e kisim bu ndo, vu gayaŋ èzi ndo daya.” §

32 « Yaw Yezu gani ya ti nəzlapiki ana kɔli ni ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Leli ndahaŋ ni dek magray sedi gani tata. 33 Bəŋani Melefit àzoru naŋ agavəla, àfəkad naŋ kà ahar ga daf gayaŋ, mək àvi Məsuf gayaŋ Njəlatani akada gayaŋ ya ti àhi ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani gani nani ti Yezu àbəkia ke leli a. Nahkay ere ye ti kipəm akaba kicəm ni ti tɔwi gayaŋ. 34 Devit ti Melefit àzoru naŋ e melefit vu ndo. Naŋ naŋani àna ahàr gayaŋ àdəm :

“Bay geli Melefit àhi ana bay goro : Njəhadá gwar kà ahar ga daf goro a, a məlaŋ ga gədəkani va.

35 Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

* 2:21 Zəwel 3.1-5. † 2:28 Mənjay Limis 16.8-11. ‡ 2:30 Mənjay Limis 132.11 ; 2 Semiye 7.12-13.

§ 2:31 Limis 16.10. * 2:35 Limis 110.1.

akada ga zlam ga bay ya abaki asak ni,
ti kâcalki ka tay.” *

³⁶ « Nahkay ahâr âdâm lekulum ndam Izireyel dek kâsêrum lala zlam gani ge jiri : Yezu gani ya kâkadum nañ âna *madarfêñ nañ kâ tândal nahama, nañ Bay gâdâkani ya Melefit âslêrbiyu ni, Melefit âdaba nañ a, ègia Krist a. »

³⁷ Nday nakêñ târa ticia ma ge Piyer na ti b̄aruv âtikaba ana tay a. Eslini tihindifiña kè Piyer a akaba ndam asak ndahañ na, têdâm : « Bêza ga mmawa, nihi ti magray ahâmamam ? » ³⁸ Piyer ahêngarfêñ, àhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba majalay ahâr gekûli a, ku way way do *tâbaray nañ âna *slimi ga Yezu Krist. Nahkay ti Melefit ambêrfêña zlam magudarani gekûli ni kè kûli a. Amêvi Mêsuf Njêlatani gayañ ana kûli daya. ³⁹ Ere gani nani ti Melefit âdâm amêvi ana kûli akaba ana bêza gekûli. Amêvi ana ndam ya tâbiyu drin ni daya. Bay Melefit geli amêvi ana mis ya ti amazalakabu tay ni dek. »

⁴⁰ Eslini Piyer àhi ma ndahañ gâgêrani ana tay kay, awayay ti tégêsiki. Àhi ana tay : « Gêsumkabá ti Melefit mâhêngay kûli, slêkumkiba ka ndam magudar zlam ye e hini vu na ! » ⁴¹ Eslini mis ndahañ kay e kidin gatay bu tégêskabá ma ge Piyer na. Târa tégêskabá ma gayañ na ti ndam asak ni tâbaray tay. Ka fat gani nani mis agray dâbu mahkêr tâhurkiviya âkiva ka ndam mêfêki ahâr ka Yezu na.

Manjêhad ga ndam mêfêki ahâr ka Yezu

⁴² Ndam mêfêki ahâr ka Yezu ni dek tâbu tici ere ye ti ndam *asak tãchahi ana tay ni kâlavad ; tâbu tãcakalavu ka ahar bêlan, tâbu tãzumkabu zlam ka ahar bêlan, tâbu tahêngalay Melefit ka ahar bêlan daya. ⁴³ Ndam asak ni tâbu tagray zlam gârgêri kay ya mis tîpi day-day ndo ni âna njêdâ ge Melefit. Nahkay mis ni dek aŋgwaz awêr tay. ⁴⁴ Ndam mêfêki ahâr ka Yezu ni dek tanjêhad ka ahar bêlan, zlam gatay day dek mebedekabani ka ahar

bêlan. ⁴⁵ Têsêkumoru vêdan gatay akaba zlam gatay ndahañ gârgêrani ; tedevu sinju gani, ku way way do tâdi ka wudêra gayañ. ⁴⁶ Kâlavad nday tâbu tãcakalavu a dalaka ga *ahay gâdâkani ge Melefit ni bu ka ahar bêlan. A magam day tâbu tãzumkabu zlam ka ahar bêlan. Nday tâbu tãzumkabu zlam nahkay ti âna huf bêlan âna mêmêrani. ⁴⁷ Tâbu tazlêbay Melefit kâlavad daya. Nahkay ere ye ti tagray ni dek âbêlafêñ kè mis dek. Eslini Bay geli ahêngakivu mis ndahañ kâlavad, abêkiviya tay ka ndam mêfêki ahâr ndahañ ni.

3

Piyer ahêngaraba zal dêra

¹ Ga mêlafat a vad nahañ âna njemdi mahkêr nahama, ata Piyer nday ata Zêñ tâbu takoru a *ahay gâdâkani ge Melefit ni vu ga mahêngalay Melefit, adaba sarta gani ênjia. ² Zal nahañ âbu manjêhadani kâ gôvay ga ahay gâdâkani ge Melefit ni, kâ mahay ya ti tãzalay Mahay Mabêlani ni. Zal nani ti tîwieya nañ dêrana, âsawaday koksah. Kâlavad mis tãzoru nañ, tafêkad nañ eslini ga mahêngalafêña zlam kè mis ya tãhuriyu a ahay gâdâkani ge Melefit ni vu na. ³ Nañ nakêñ âra êpia ata Piyer nday ata Zêñ a tawayay tãhuriyu a ahay gâdâkani ni vu ti, ahêngalafêña zlam kâ tay a. ⁴ Ata Piyer nday ata Zêñ târa ticia ma gayañ na ti tâbêki eri ndekwa ndekwa, mæk Piyer àhi ahkado : « Mênjalêñ kè leli ! » ⁵ Nahkay zal nakêñ âmênjalêñ kâ tay lala, adaba àhi ana ahâr ara aŋgêtfêña zlam kâ tay a. ⁶ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Sinju âfu bi, gru day âfu bi, ay ere ye ti âfu ni ti nêvuk : âna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti cikaba, kâsawaday ! » ⁷ Âra àhia ma na nahkay ti âgês ahar ga daf ga zal dêra ni ga mezefteba nañ a. Piyer âra âgês ahar gayañ na ti asak ga zal dêra ni tigia njañ-njañana huya. ⁸ Nahkay zal dêra ni êcikaba cêkwad mæk âsawaday. Eslini nañ nakêñ âhuriyu a dalaka ga

ahay gəɗakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeŋ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəroru agavəla, azləboru Melefit hihi. ⁹ Ka ya ti naŋ əbu asawaday, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni dek tìpia naŋ a. ¹⁰ Tàra tìpia naŋ a ti tèsəra naŋ a lala : naŋ zal ya ti ànjəhad kà gəvay ga ahay gəɗakani ge Melefit ni kà mahay ya təzalay Mahay Məbəlani ni, naŋ ya àhəŋgalafəŋa zlam kè mis a ni. Tàra tèsəra naŋ a, tìpia ere ye ti àgrakivu na ti, àgria ejep ana tay a, àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni bu

¹¹ Eslini zal nakəŋ əsləkafəŋa kà ata Piyer nday ata Zeŋ a do. Nahkay mis ni dek tàcuhwakioru ka tay, tèvelin tay adaba ere ya tìpi ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu. ¹² Piyer àra èpia mis na nahkay ti àhi ma ana tay, àdəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti àgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəmənjumləŋ ana leli nahkay ti kamam ? Kəhumi ana ahàr leli məhəŋgaraba zal hina ti àna njəɗa geli geleni aw ? Tək day ti kəhumi ana ahàr Melefit àhəŋgaraba naŋ a ti adaba leli məbəlafəŋ kà naŋ palam aw ? ¹³ Melefit ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekup, Melefit ga ata bəŋ geli dek. * Naŋ gani àgray ti zal hini mənɗaba adaba awayay ti mis təzləbay Yezu bay məgri tawi ni. Ay lekulum ti kəgəsumi naŋ ana ndam ga ŋgumna, mək ka ya ti Pilet awayay afəkad naŋ ni ti kəhumi afəkad naŋ ba. ¹⁴ Lekulum kawayum ti táfəkadī Bay *njəlātani jireni ni ana kuli ndo ; kawayuma ti táfəkadī maslaŋa ya ti abazl mis ni ana kuli sawaŋ. ¹⁵ Yezu ti naŋ Bay məvi sifa ana mis ni, ay təkad naŋ ti ka mawayay gekuli. Tàra təkada naŋ a ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àhəŋgaraba naŋ a ti leli mīpia, magray sedi gani. ¹⁶ Leli ti

məfəki ahàr ka Yezu, magray tawi àna slimi gayaŋ, adaba naŋ ti njəɗa àfəŋ. Yezu awayay ti mis təzləbay naŋ, nahkay àhəŋgaraba zal hina. Lekulum dek kəsəruma zal hina, kipa ma ere ye ti àgrakivu na. Iy, zal hini ègi njalaŋ-njalaŋani kè meleher gekuli ti adaba leli məfəkia ahàr ka Yezu a.

¹⁷ « Bəza ga mmawa, nəsəra ere ye ti kəgrumi ana Yezu lekulum akaba gəɗakani gekuli na kəgrum ti adaba kəsərum Yezu naŋ way ndo palam. ¹⁸ Ay kwa ahaslani Melefit àhibiya ana ndam məhəŋgaray *pakama gayaŋ na dek, ahàr àdəm *Krist acakay daliya kwa, mək nday day təhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefit nani ya àdəmki ke Krist ni àgrava ededīŋ a. ¹⁹ Ègia nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, dəguma afa ge Melefit a. Nahkay ti ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. ²⁰ Bay geli aməvi sarta ga məpəsabana ana kuli, aməsləribiyu Yezu *Bay gəɗakani ya amara ni ana kuli. Yezu ti Melefit àdiaba naŋ ana kuli a kwa ahaslana. ²¹ Ahàr àdəm mənɗəhad a huɗ melefit bu hayaŋ duk abivoru ana sarta ya ti Melefit amagraya zlam a dek məwena ni kwa. Kwa ahaslani Melefit àhibiya pakama gana ana ndam njəlātani ya təhəŋgaray pakama gayaŋ na, nday day təhi pakama gani ana mis. ²² Nahkay kwa ahaslani Məwiz àhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefit aməsləribiyu bay məhəŋgaray *pakama gayaŋ nahaŋ ana kuli akada nu. Bay nani ti amələbu bəlaŋ e kidīŋ ga bəza ga məŋ gekuli bu. Pakama gayaŋ ya aməhi ana kuli ni dek ti akəbumi slimi lala. ²³ Maslaŋa ya ti aməbi slimi do ni ti ahàr àdəm təgaraba naŋ e kidīŋ ga ndam ge Melefit ba, təkad naŋ.” † ²⁴ Ndam məhəŋgaray pakama ge Melefit ni dek tədəmki biyu ma ka zlam ya àgravu ka sarta geli na. Ànjəki kwa ke Semiyel, abivoru ana nday ndahaŋ ya təhəŋgaray

* 3:13 Mənjay Mahərana 3.6, 15. † 3:23 Mənjay Mimbiki 18.15, 18, 19.

pakama ge Melefit ni dek. ²⁵ Pakama ge Melefit ya ndam mahəngaray pakama gayan tədəmbiya, Melefit àdəm anagra y zlam ni ti, àgria zlam gana ana kuli ededin a. Lekulum day ja gekuli àkibu ka pakama ya ti Melefit *àwəlkabu akaba ga ata bəŋ ga bəŋ gekuli ni. Melefit àhi ana Abraham ahkado: “Anəgri sulum goro ana jiba gərgərani ga had ni dek. Anəgri ana tay ti àna bəza huđ gayak.” † ²⁶ Bay məgri tawi ana Melefit ya Məwiz àdəmki biyu ma ni ti, Melefit àngazliaya naŋ ana kuli a enjia. Àsləri biyu naŋ ana kuli ti məgri sulum gayan ana kuli akaba ti məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana kuli a dek. »

4

Gədəkani ga ndam Zude tagrafəŋa seriya kà ata Piyer nday ata Zeŋ a

¹ Ka ya ti ata Piyer ata Zeŋ təbu təzlapi ana mis nahkay ni ti ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba bay ga ndam majəgay *ahay gədəkani ge Melefit ni akaba ndam *Sədəseyen ni tərəkia ka tay a. ² Nday nakəŋ təzumkia bəruv ka ndam *asak ga Yezu cəeni na adaba nday təbu təcahi zlam ana mis, təhi ana tay Yezu àngaba e kisim ba, mis taŋgaba e kisim ba tata daya. ³ Eslini tədəm təgəs ndam asak cəeni ni, təbiyu tay a daŋgay vu, adaba məlakarawa ègia, sarta àbi ga magrafəŋa seriya kà tay a bi. Nahkay təgəs tay, təbiyu tay a daŋgay ni vu, təndəhadviyu hundum. ⁴ Ay ti mis dal-dal e kidin ge mis ya tici pakama ga ndam asak ni bu təkia ahàr ka Yezu a. Nahkay ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təsagakivu, nday dekeni tàgray mis dəbu zlam.

⁵ Hajəŋ gani zla nahəma, bəbay ga ndam *Zude akaba gədəkani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təcakalavu a Zerəzalem. ⁶ E kidin gatay nani bu nahəma, Anna naŋ gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, Kayif, Zeŋ,

Eleksender, akaba ndam ga huđ ahay ga ndam gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek. ⁷ Nday nakəŋ təra təcakalava nahkay nahəma, təhəlbiyu ata Piyer ata Zeŋ kə meleher gatay. Təra tənja àna tay a ti nday nakəŋ tihindifiŋa ma kà tay a, təhi ana tay ahkado: « Kəhəngarumaba mis a ti àna njədə ga way? Way àvi divi gani ana kuli way? » ⁸ Eslini njədə ga *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana Piyer a, mək àhəngri fəŋ ana tay, àdəm: « Lekulum bəbay akaba lekulum gədəkani ni, ⁹ kəhindəmfiŋa ma kə leli a àki ka zlam sulumani ya məgri ana zal dəra ni, kədəmum ahəmamam məhəngaraba naŋ a ni mam? ¹⁰ Tamal kəhindəmfiŋa kə leli a nahkay nahəma, lekulum dek akaba ndam *Izireyel dek sərumki: maslaŋa ya àngaba, naŋ hi kə meleher gekuli ni ti, məhəngaraba naŋ a ti àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret, adaba naŋ ti njədə àfəŋ. Naŋ gani ti lekulum kədarumfəŋa kà təndal a àməta, ay ti Melefit àhəngaraba naŋ e kisim ba. ¹¹ Yezu ti Melefit àdəmki ma a Wakita gayan ni ba. Ma ge Melefit ya àdəmki ni ti nihi:

“Akur nahaŋ àbu ti lekulum ndam mələm ahay

kəwayum magray tawi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaŋ.” *

¹² « Melefit ahəngay mis ti si àna naŋ kwa; do ni ti adaba maslaŋa nahaŋ a duniya ba ga məhəngay mis àna naŋ a ndo. »

¹³ Ndam magray seriya ni təra ticia pakama ga ata Piyer ata Zeŋ na ti, àgria ejep ana tay a, adaba tici ti nday mis nahkay, təcay zlam ndo daya. Təsəra tay a nday ndam ya tədəbay Yezu ni. ¹⁴ Ay ti tici maslaŋa ya àngaba ni naŋ jika kə gəvay gatay nahəma, təngət ma ga məhəngri fəŋani ana tay ndo. ¹⁵ Təsər ere ye ti təhəngri fəŋ ana tay ni va do ni ti, tədəm təhəliyu tay e mite vu. Təra təhəlaya tay a

† 3:25 Mənjəkiani 22.18; 26.4. * 4:11 Limis 118.22.

ti ndam magray seriya ni t̄zlapay e kidin̄ gatay bu, ¹⁶ t̄d̄m ahkado : « M̄gri mam ana tay mam ? Ndam Zer̄zalem dek t̄s̄era nday t̄agra ere ya mis t̄ipi d̄ay-d̄ay ndo ni k̄e eri ge mis a dek. Nahkay n̄gay t̄agray ndo ni ti m̄d̄m koksah. ¹⁷ Mawayay ti pakama gani òru kama va ba nah̄ma, m̄cumf̄n̄a tay k̄a macali slimi ana masl̄n̄a nana. Ku way way do t̄hi ma gani ba ; tamal t̄hia ana masl̄n̄a ti amatrāb tay. »

¹⁸ T̄ara t̄indeverīn̄a zlapay gatay na ti t̄zalay ata Piyer nday ata Zēn, t̄l̄gi ana tay, t̄hi ana tay ahkado : « K̄acalumi slimi ana Yezu ba, k̄acahumi zlam ana mis àna *slimi ga Yezu ba daya. » ¹⁹ Eslini ata Piyer ata Zēn t̄h̄n̄grif̄n̄a ana tay, t̄d̄m : « Zlam jireni k̄e meleher ge Melefit ti, m̄ḡsiki ma ana Melefit t̄k m̄ḡsiki ma ana k̄uli saw̄n̄ aw ? Lek̄l̄m lek̄l̄meni d̄m̄kaba ma gana. ²⁰ Leli ti m̄sl̄iki m̄m̄br̄n̄ m̄hi ere ye ti m̄ipi akaba m̄ici ni ana mis koksah. » ²¹ Ndam magray seriya nak̄n̄ t̄l̄gi ana tay keti, m̄k t̄m̄br̄n̄ tay. Nday gani t̄n̄ḡt̄ divi ga matrāb tay ndo, ad̄aba ndam ga k̄esa ni dek t̄bu tazl̄bay Melefit azuhva ere ye ti àgravu ni. ²² Masl̄n̄a ya ti t̄h̄n̄garaba nan̄ a, àgri ejep ana mis ni ti vi gayan̄ àtama vi kru kru fad̄ana.

Ndam m̄f̄ki ah̄r ka Yezu tah̄ngalay Melefit

²³ Ḡd̄akani ga ndam *m̄nḡalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ḡd̄akani ndahan̄ ni t̄ara t̄m̄br̄n̄a ata Piyer ata Zēn a ti, ata Piyer ata Zēn nak̄n̄ t̄r̄kioru ka ndam gatay, m̄k t̄n̄ḡhad̄i ma ga ndam ge seriya ya t̄hi ana tay ni dek ana tay. ²⁴ T̄ara t̄icia ma gatay na ti ndam m̄f̄ki ah̄r ka Yezu ni dek ma gatay b̄lan̄, t̄h̄ngalay Melefit, t̄d̄m ahkado : « Bay geli, bay ya ti àgraya hud̄ melefit a, had̄ a, d̄aluv ḡd̄akana akaba zlam gatayana dek ni ti nak. ²⁵ Nak k̄agray ti b̄n̄ geli Devit bay m̄gruk t̄wi

ni m̄zlapay àna nj̄da ga *M̄suf Nj̄latani ni. Devit àd̄m :

“Ndam ga had̄ ḡrḡrani tagray zlabay ti kamam ?

Jiba ḡrḡrani t̄d̄ḡz̄lki ah̄r ka zlam masakani ti kamam ?

²⁶ B̄bay ḡd̄akani ga had̄ ni t̄w̄lva ga makad̄vana,

b̄bay ndahan̄ ni day t̄cakalava ka ahar b̄lan̄,

nday d̄ekeni tawayay takad̄f̄n̄va k̄a Bay geli akaba *Krist Bay gayan̄ ya ad̄aba ni.” †

²⁷ « Nahkay bay *Erot akaba Pons Pilet t̄cakalava ed̄ed̄in̄ a k̄esa hini ba akaba ndam ga had̄ ndahan̄ akaba ndam jiba Izireyel a. T̄cakalavu ti àkivu ka Yezu Bay nj̄latani ya agruk t̄wi ni, nan̄ Krist Bay ya k̄adaba ni. ²⁸ T̄agray nahkay ti t̄agra ere ye ti nak kawayay na dek. Kwa ahaslani k̄d̄mbiyu àna nj̄da gayak amagravu. ²⁹ Nihi ti t̄d̄m atatrāb leli nah̄ma, nak Bay geli bi slimi ana pakama gatay ni lala. Vi nj̄da ana leli ndam m̄gruk t̄wi ni ga m̄hi pakama gayak ana mis, an̄gwaz àw̄r leli ba. ³⁰ Ngazli nj̄da gayak ana mis, h̄n̄garaba mis a, gray zlam ḡrḡrani ya mis t̄ipi d̄ay-d̄ay ndo ni àna slimi ga Yezu Bay nj̄latani ya agruk t̄wi ni ti. » ³¹ T̄ara t̄indeverīn̄a mah̄ngalay Melefit a ti m̄lan̄ gatay ya t̄cakalavu eslini ni ad̄ad̄ay, M̄suf Nj̄latani àvikivu nj̄da ana tay dal-dal, m̄k nday nak̄n̄ t̄d̄m̄oru ma ge Melefit vay-vay, an̄gwaz àw̄r tay ndo.

Ndam m̄f̄ki ah̄r ka Yezu tebedekabu zlam gatay ka ahar b̄lan̄

³² Ndam m̄f̄ki ah̄r ka Yezu ni nday dek akada mis b̄lan̄, majalay ah̄r gatay b̄lan̄, m̄b̄aruv gatay day b̄lan̄. Nahkay masl̄n̄a ya ti ad̄m zlam gayan̄ ni gayan̄ gayan̄ani ti àbi. Zlam gatay ni dek t̄bedekabu ka ahar b̄lan̄ saw̄n̄. ³³ Melefit àvi nj̄da dal-dal ana ndam *asak ga Yezu ga m̄d̄m̄oru pakama àki ka Bay geli Yezu, gayan̄ ya àm̄t m̄k an̄gaba e kisim ba ni. Melefit àgri sulum gayan̄

† 4:26 Limis 2.1-2.

dal-dal ana tay daya. ³⁴ E kidin̄ ga ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni bu ni, maslaɲa ya ti araɲa àhɛci naɲ ti àbi. Adaba ndam ya ti vɛdaɲ gatay tɛbu ahkay do ni ahay gatay tɛbu ni tɛsɛkumoru tay, mɛk tɛhɛlbiyu sin̄gu gani, ³⁵ tɛbɛhad̄ afa ga ndam asak ga Yezu ni. Tɛbɛhad̄a ti ku way way do ere ye ti àhɛci naɲ ni ti tɛdi ga wudɛra gayan̄. ³⁶ Zal nahan̄ àbu, slimi gani Zɛzef, zal *Levi, tɛwi naɲ e Sipir. Ndam asak ga Yezu tɛzalay naɲ Barnabas, awayay adɛmvaba « Maslaɲa ya avi njɛda ana mis ni. » ³⁷ Zal nani àsɛkumoru vɛdaɲ gayan̄, mɛk àhɛlbiyu sin̄gu gani, àbɛhad̄ afa ga ndam asak ga Yezu ni.

5

Ata Ananiyas nday ata Safira

¹ Zal nahan̄ àbu slimi gani Ananiyas, slimi ga wal gani ti ni Safira. Àsɛkumoru vɛdaɲ gayan̄, wal gani ni day àwayikia. ² Àra àsɛkumoya ti adafɛɲa sin̄gu gana wal gayan̄ ni day àgɛsikia, mɛk àhɛlbiyu mɛgɛjɛni gani, àbɛhad̄ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. ³ Àra àbɛhad̄a sin̄gu na ti Piyer àhi : « Ananiyas, *Seteni àhurukviyu a mɛbɛrɛv vu ti kamam ? Kàsɛkad̄ia malfad̄a ana Mɛsuf Njɛlatana, kadafɛɲa sin̄gu ga vɛdaɲ ya kɛsɛkumoru na. ⁴ Vɛdaɲ ya kɛsɛkumoru ni ti gayak, sin̄gu ya kɛɲgɛt àna naɲ ni gayak daya do aw ? Kàjalaki ahàr ka magray zlam nahkay hi ti kamam ? Malfad̄a ya kàsɛkad̄i ni ti kàsɛkad̄i ana mis hihiriken̄i do, kàsɛkad̄i ti ana Melefit. » ⁵ Ananiyas nakɛɲ àra ècia ma ge Piyer na ti àzum mɛdɛdani mɛmɛtani kwiyah-kwiyah. Mis dɛk ya ticia ere ye ti àgrakivu na ti aɲgwaz àwɛra tay a dal-dal. ⁶ Eslini bɛza dagwa tɛzay kisim gani, tàkambah, mɛk tɔru tili.

⁷ Agray njemdi mahkɛr kɛlɛɲ gani nahɛma, wal gani àra. Wal ni àsɛr ere ye ti àgrakivu ka zal gayan̄ ni do. ⁸ Piyer àhi ahkado : « Sin̄gu ya kɛɲgɛtum àna vɛdaɲ ni ti nahkay hi edɛdin̄ aw ? » Wal ni àhɛɲgrifɛɲ,

àhi : « Iy nahkay gani edɛdin̄. » ⁹ Piyer àhi : « Kɛdɛmum kɛgosum Mɛsuf ga Bay geli ti ahɛmamam ? Bay slimi, ndam ya ti tili kisim ga zal gayak ni nday tɛbu a mahay bu tahɛraya. Tara tazay kisim gayak, takoru tili daya. » ¹⁰ Piyer àra àhia ma nahkay ti wal ni àzum mɛdɛdani mɛmɛtani kwiyah-kwiyah kɛ meleher ge Piyer hɛya. Eslini bɛza dagwa ni tahɛraya, tɛdi ahàr ana kisim gani mɛk tɛzay, tɔru tilifin̄iyu kà gɛvay ga zal gani ni. ¹¹ Ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni akaba mis ndahan̄ ya ticia ere ye àgravu na ti nday dɛk tàgra aɲgwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tɛpi day-day ndo ni

¹² Ka sarta nani ti ndam *asak ga Yezu ni tàgray zlam ya ti mis tɛpi day-day ndo ni kay kɛ meleher ge mis. Zlam nday nani adɛfiki njɛda ge Melefit ana mis. Ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni dɛk tɛbu tɛcakalavu ka ahar bɛlɛɲ a dalaka ga *ahay gɛdɛkani ge Melefit ni bu kɛlavad̄. Tɛcakalavu ti a dalahay ya tɛzalay Dalahay ga Salomon̄ ni bu ni. ¹³ Mis ndahan̄ ya tɛfɛki ahàr ka Yezu ndo ni tagray aɲgwaz ga mɛhurkiviyani ka tay. Akaba nani dɛk mis tɛbu tacalfɛɲ kà ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni, tɛdɛm nday ndam sulumani. ¹⁴ Kɛlavad̄ mis ndahan̄ tɛsagakivu dal-dal, zawal akaba wál, tɛfɛki ahàr ka Bay geli Yezu, tɛhurkiviyu ka ndam mɛfɛki ahàr ndahan̄ ni. ¹⁵ Nahkay mis tɛhɛlbiyu ndam gatay ya tɛbɛsey do ni e mite vu, tɛbɛhad̄ ndahan̄ ka slalah, ndahan̄ ka hɛtav. Tɛdɛm bi ka ya ti Piyer akoru gwar eslini ni ti diksi gayan̄ ni aslɛkaki ka ndam gatay ndahan̄ ya tɛbɛsey do na ga mahɛɲgaraba tay a. ¹⁶ Mis dal-dal ga kɛsa ndahan̄ ya kà gɛvay ga Zeruzalem ni day tɛhɛlbiyu ndam gatay ya tɛbɛsey do ni akaba ya ti seteni tɛniviyu ana tay a ahàr vu, tàgri daliya ana tay ni. Ndam ya tɛhɛlbiyu tay ni dɛk tàngaba.

Ndam asak ga Yezu kɛ meleher ga gɛdɛkani ga ndam Zɛde

17 Nahkay gɔɔakani ga ndam *maɔgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayanɔ ndahanɔ ndam *Sedɔseyenɔ ni tizirey ndam *asak ga Yezu ni, tɔzumkia ɔɔruv ka tay a dal-dal, tɔɔɔm si tɔgri zlam ana tay kwa. 18 Eslini tɔgɔs ndam asak ga Yezu ni mɔk tɔbiyu tay a daɔgay vu kɛ eri ge mis ɔɔk. 19 Mɔlavad ɔra ɛgikia ka tay a ahay ga daɔgay ni ba ti, *mɔslɛr ge Melefit ɔzlɔkaba mahay ga daɔgay na ɔɔk, ɔbaya ndam asak ga Yezu na, mɔk ɔhi ana tay : 20 « Dɔgum a dalaka ga *ahay gɔɔakani ge Melefit ni vu, kɔhumi pakama ga sifa mɔweni ni ɔɔk ana mis. » 21 Nday nakɔɔ tɔgɔsikia ma gayanɔ ya ɔhi ana tay na. Du ge miledɔ tɔru a dalaka ga ahay gɔɔakani ni vu, tɔɔɔki ka macahi zlam ana mis.

Nday tɔbu tɔcahi zlam ana mis ti gɔɔakani ga ndam *maɔgalabakabu mis akaba Melefit ni tɔɔɔka ka mɔlanɔ magray seriya na akaba ndam gayanɔ a. Tɔra tɔɔɔka ti tɔzalakabu gɔɔakani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay tɔslɔroru mis ga moru mɔhɔlbiyu ndam asak ga Yezu ya tɔbiyu tay a daɔgay vu ni. 22 Nday nakɔɔ tɔru tɔɔɔka a ahay ga daɔgay ni va ti tɔdiviyu ahɔr ana tay ndo. Nahkay tɔslɔkabiya, tɔɔɔhadɔ ma gani ana ndam ge seriya ni. 23 Tɔhi ana tay ahkado : « Mɔru mɔɔɔka ti mɔdi ahɔr ana mahay ga daɔgay ni ɔɔk mɔzlɔkvani lala, ndam majɔgay mahay ni ɔɔk nday jika jika kɔ mahay ni. Ay ka ya ti mɔra mɔzlɔkaba mahay na ti mɔdiviyu ahɔr ana maslaɔa ndo. » 24 Bay ga ndam majɔgay ahay gɔɔakani ge Melefit ni akaba gɔɔakani ga ndam maɔgalabakabu mis akaba Melefit ni tɔra tɔcia ma na nahkay ti tɔsɔr ere ye ti tagray ni do. Tɔɔɔm ahkado : « Nihi ti mɔɔ ga mam ɔgravu ni mam ? » 25 Nday tɔbu tɔzlapay nahkay ti maslaɔa nahanɔ ɛɔɔiki tay, ɔhi ana tay ahkado : « Cɔm day ! Ndam ya ti kɔbumiyu tay a daɔgay vu ni tɔbiyu tɔcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gɔɔakani ge Melefit

ni bu. »

26 Bay ga ndam majɔgay ahay ge Melefit ni ɔra ɛcia ma na nahkay ti tɔslɔka akaba ndam gayanɔ a ga mɔgɔsbiyu ndam asak ni. Tɔru tɔgɔs tay ti ɔna nɔɔda do, adaba aɔgwaz ɔwɔrfɔɔa tay kɛ mis na ; tɔɔɔm : « Bi mis ni etizligi leli ɔna akur. » 27 Tɔra tɔgɔsbiya tay a ti tɔbɔhadɔ tay kɛ meleher ga ndam magray seriya ni, mɔk gɔɔakani ga ndam maɔgalabakabu mis akaba Melefit ni ɔlɔgi ana tay, 28 ɔhi ana tay ahkado : « Mɔhia ana kɔli a kɔcahumi zlam ana mis ɔna slimu ga zal nani ba simiteni ti, ay nihi ti lekɔlɔm kɔcahumia ma na ana ndam Zerɔzalem a ɔɔk. Nahkay ti kawayum mis tɔɔɔm mɔkadɔ naɔ ti leli zla do aw ! » 29 Eslini Piyer akaba ndam asak ndahanɔ ni tɔhɔɔgarfɔɔa, tɔɔɔm : « Ahɔr ɔɔɔm tɔciiki ma ana Melefit mɔtama ya tɔciiki ma ana mis na. 30 Melefit ga ata bɔɔ ga bɔɔ geli ni ɔhɔɔgaraba Yezu e kisim ba, naɔ ya ti lekɔlɔm kɔkadum naɔ ɔna *madarfɔɔa naɔ kɔ tɔndal ni. 31 ɔra ɔhɔɔgaraba naɔ a ti ɔzoru naɔ agavɔla, ɔfɔkadɔ naɔ kɔ ahar ga ɔaf gayanɔ ka mɔlanɔ ga gɔɔakani ni. Melefit ɔgray ti Yezu nakɔɔ mɔgi Bay ge mis ɔɔk akaba Bay mahɔɔgay mis ɔɔk. Awayay ti ndam Izireyel tɔmbatkaba majalay ahɔr gatay a ti mɔmbɔrfɔɔa zlam magudarani gatay na kɔ tay azuhva Yezu a. 32 Leli mɔsɔra zlam gani nday nani ɔgrava ɛɔɔɔɔɔ a, magray sedi gani tata. *Mɔsuf Njɔlatani agray sedi gani daya, Melefit ɔvia Mɔsuf gani nana ana ndam ya tɔgɔsiki ma na. »

33 Ndam magray seriya ni tɔra tɔcia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, tɔzumkia ɔɔruv ka tay a dal-dal, tawayay mabazl tay. 34 Ay ti zal Feriziyenɔ nahanɔ ɔvu e kidɔɔ gatay bu slimu gani Gemeliyel, naɔ bay mɔsɔr Wakita ge Melefit. Mis ɔɔk tɔgɔs ma gayanɔ. Eslini naɔ nakɔɔ ɛciikaba jik e kidɔɔ ga ndam magray seriya ni ba, ɔɔɔm tɔhɔliyu ndam asak ni e mite vu day. 35 Tɔra tɔhɔliya tay a ti naɔ nakɔɔ ɔhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam Izireyel, ɔgɔzlumki

ahàr lala ka zlam ya ti mara mægnumi ana ndam nday nani ni. ³⁶ Nèdám nahkay ti adaba àpèsa vi a bal Tewdas àhàraya àdám nañ gəđakani. Nahkay mis àgray diñ diñ fad tādəba nañ a. Ay tàra tàkàda nañ a ti ndam gayan ya tādəbay nañ ni dek tèdeva, pakama gani àndav nahkay. ³⁷ Kələñ gayan ka sarta ga macal mis nahəma, Zədas zal Gelili ni àhàraya, àhəla mis a dal-dal tādəba nañ a. Nañ day tàra tàkad nañ a ti ndam ya tādəbay nañ ni dek tèdeva. ³⁸ Nihi ti nəhi ana kəli nahəma, kidəmi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrəñum tay tāsłəka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni tawi ge mis hihirikenı nahəma, emebesvu ka ahàr gayan. ³⁹ Ay tigi ti tawi ni tawi ge Melefit nahəma, ekisləmki mebeskabana koksah. Kətəkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akəkəđumfəñva ti kè Melefit. »

Àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəñ tægəskabá pakama gayan na. ⁴⁰ Nahkay təzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, təzłəb tay mək tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəcalumi slimi ana Yezu va ba. » Kələñ gani təmbrəñ tay, ti tāsłəka. ⁴¹ Nahkay ndam asak nakəñ tāsłəka àna məmərana. Tədəm Melefit àvi divi gani ana tay ti təkəy daliya azuhva slimi ga Yezu ti adafaki ti nday tábəlafəña kè Melefit a. ⁴² Nahkay kəlavad nday nakəñ təbu təcəhi zlam ana mis a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, tədəm Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tədaba mis adəskəla ga məjənaki ndam asak ga Yezu a

¹ Nahkay ndam madəbay divi ga Yezu təsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti tədəm ma Gres ni təcivı akaba nday ya ti tədəm ma *Hebri ni do. Ndam ya tədəm ma Gres ni tədəm ka ya ti kəlavad tidi zlam ana wál madakway ni ti tàməñjaləñ ka wál madakway gatay do. ² Ndam *asak ga

Yezu kru mahar cəeni ni tàra təcia ma gatay na ti təzalakabu ndam madəbay divi ga Yezu ni dek, mək təhi ana tay ahkado : « Tamal leli ndam asak ni məmbrəña mədəm ma ge Melefit a, midi zlam ana mis ti, àbəlay do. ³ Nihi nahəma, bəza ga məñ geli ni, dumaba zawal adəskəla e kidiñ gekəli ba. Ahàr àdəm nday nani ti mis təsəra tay a nday mis sulumani, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay dal-dal, təsəra majalay ahàr sulumana. Akədumaba tay a nahəma, aməvi tawi ge midi zlam ana mis ana tay. ⁴ Nahkay leli ti ni amazay sarta geli dek ga mahəngalay Melefit akaba ga məhi ma gayan ana mis. »

⁵ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tàra təcia ma gatay na ti tægəskabá. Nahkay tədaba Etiyən a ; nañ àfəkia ahàr ka Yezu a dal-dal akaba *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal daya. Tədaba Filip, Prokwar, Nikanor, Timon, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tıwi nañ a Antiyos ; ègi zal Zəde migeni. ⁶ Tədaba tay a nahəma, təhəlbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni təhəngali Melefit ana tay, mək təbəkı *ahar ka tay ti Melefit mægri sulum gayan ana tay. ⁷ Ka sarta nani mis kay tægəskabá pakama ge Melefit ya àdəmki ka Yezu na, nahkay ndam Zerəzalem ya tādəbay divi ga Yezu ni təsagakiva dal-dal. Ndam *məngalabakabu mis akaba Melefit ni dal-dal tægəskabá ga məfəki ahàr ka Yezu a daya.

Gəđakani ga ndam Zəde təgəs Etiyən

⁸ Etiyən ti Melefit àgria sulum gayan a, àvia njəda dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis tıpi day-day ndo ni àna njəda dal-dal, agri ejep ana mis. ⁹ Etiyən nañ àbu agray nahkay ti mis ndahan təcələñ ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahəngalavı Melefit ya təzalay « Ahay ga ndam ya təhəlaya tay e evidı ba ni. » Nday gani ndam ga kəsa Sireñ akaba ga kəsa Eleksendri akaba ndam ga had Silisi akaba ga had Azi : təbu tagray gejewi akaba Etiyən. ¹⁰ Təbu tagray gejewi ti Etiyən àwəlkia tay ka ma

adaba àtama tay àna majalay ahàr sulumani ya *Məsuf Njəlatani àvi na. ¹¹ Àra àwəlkia tay ka ma ti nday nakəŋ təsəkum mis ndahaŋ ti tədəm : « Leli mïcifiŋa naŋ àbu endivi Məwiz akaba endivi Melefit. » ¹² Nahkay ndam ezir ge Etiyeŋ nakəŋ təbikivu estena ana ndam Zerəzalem akaba gəđákani gatay akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni mək tədəgaki ke Etiyeŋ nakəŋ cip, təzoru naŋ kə meleher ga gəđákani ya tagray seriya ni. ¹³ Təhəl ndam ndahaŋ ga masəkadki malfada daya. Ndam malfada ni tədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ àbu adəmki ma magədavani ka *ahay njəlatani ge Melefit ni akaba ke *Divi gayaŋ ya Məwiz àbəki ni, àmbrəŋ do. ¹⁴ Leli mïcifiŋa àdəm ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embedkaba ahay gəđákani ge Melefit na, ara ambatkaba Divi ya Məwiz àdəfiki ana leli na daya. » ¹⁵ Eslini ndam ya təvu manjəhadani a ahay ge seriya ni bu ni dek taməŋjaləŋ ke Etiyeŋ nakəŋ ndekwa ndekwa. Tipi ti meleher gayaŋ ni ègia akada meleher ga *məslər ge Melefit a.

7

Pakama ge Etiyeŋ ya àdəm kə meleher ga ndam magrafəŋa seriya ni

¹ Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiŋa ma kə Etiyeŋ a, àhi ahkado : « Ma ya ti mis tədəmkuk ni ti jiri ededīŋ aw ? » ² Etiyeŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ, àdəm : « Ata baba akaba bəza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit naŋ ya ti leli dek məbu mazləbay ni àŋgazlivu ana bəŋ ga bəŋ geli Abraham. Àŋgazlivu ti ka ya ti naŋ ka had Mezopotami, òru ànjəhad ka had Haran faŋ ndo ni. ³ Àhi : “Mbərбу had gayak akaba ndam gayak, ru ka had ya ti anədəfukki ni.” * ⁴ Nahkay Abraham nakəŋ àsləka ka had ga ndam Selde a, òru ànjəhad ka had Haran. Bəŋ ga Abraham àmət

eslini. Bəŋani àra àməta ti Melefit àhi ana Abraham məsləka a Haran a, m̀ara m̀anjəhad ka had hini ya lekələm kəkumki ni. ⁵ Abraham àra ènjia ka had hina ti Melefit àsi had ndo. Ku mələŋ gəzit ga micikiani tekeđi àsi ndo. Ku nahkay nəŋgu ni, àhi : “Anəvuk had ni dek, kəməta day had ni emigi ga bəza hud gayak.” † Ay ka ya ti Melefit àhi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham èwi wur faŋ ndo. ⁶ Pakama ge Melefit ya àhi ni naŋ hi, àhi : “Bəza hud gayak atoru tanjəhad ka had ge mis ndahaŋ ; etinjəa eslina ti etigi evidi, atəgri daliya ana tay vi diŋ diŋ fad. ⁷ Ay ti anatrađ ndam ya ti bəza hud gayak atəgri evidi ana tay ni. Kələŋ gani bəza hud gayak ni atasləka ka had nana, mək atazləbay nu ka mələŋ hini.” ‡ ⁸ Melefit àra àhia pakama na ana Abraham a nahkay nahəma, àwəlkabu pakama gayaŋ akaba ga Abraham àna *mekeley kəđi. Abraham àra èwia Izak a, wur ni àgra vad a azlalahkər nahəma èkeli kəđi. Nahkay day Izak àra èweya Zekəp a ti èkeli kəđi. Zekəp day àra èweya ata bəŋ ga jiba geli kru mahar cəeni na ti èkeli kəđi ana tay.

⁹ « Kələŋ gani ata bəŋ ga jiba geli ni təgrafəŋa solu kə wur ga məŋ gatay Zəzef a. Nahkay təsəkumioru naŋ ana ndam ndahaŋ, mək ndam nday nani tòru àna naŋ ka had Ezip. Ay ti Melefit naŋ àbu akaba naŋ ; ¹⁰ àzaba naŋ a hud ga daliya gayaŋ ya àgray ni ba dek. Melefit àvia majalay ahàr sulumana daya, nahkay ti ègia awələwa ga *Faron bay ge Ezip na. Nahkay bay Faron nakəŋ àfiyu naŋ bay məgur had gayaŋ ni dek akaba hud ahay gayaŋ ni dek. ¹¹ Eslini ləwir àdaya ka had Ezip a dek akaba ka had Kanaŋ a. Ləwir àra àdaya nahkay ti, mis təgra daliya dal-dal ; ata bəŋ ga jiba geli ya ka had Kanaŋ ni təŋgət zlam məzumani va do. ¹² Zekəp àra ècia *alkama àbu ka had Ezip nahəma, àsləroru bəza gayaŋ ata bəŋ ga bəŋ

* 7:3 Mənjəkiani 12.1. † 7:5 Mənjəkiani 17.8 ; 48.4. ‡ 7:7 Mənjay Mənjəkiani 15.13-14 ; Mahərana 3.12.

geli ga mäsəkumbiyu alkama. ¹³ Ka ya ti àsləroru tay ye cə nahəma, Zəzef àdəfi vu gayanə ana bəza ga mənəni ni. Nahkay Faronə àra àsəra jiba ge Zəzef a. ¹⁴ Eslini Zəzef àsləroru mis ti təzibiya bənəni Zəkəp akaba ndam gayanə a. Nday dəkeni kru kru adəskəla mahar zlam. ¹⁵ Nahkay Zəkəp nakənə òru ka had Ezip mək àmət eslini. Ata bənə ga jiba geli day təmət eslini. ¹⁶ Tàra təməta ti təhəlbiyu kisim gatay e Sihem mək təbiyu e mindiviñ ga Abraham ni vu. Mindiviñ nani ti Abraham asəkumfəna kə bəza ga Hamor e Sihem àna gru a.

¹⁷ « Yaw sarta ya Melefit agray ere ye ti àhi ana Abraham amagray ni enjia wudək nahəma, ndam *Izireyel ni təsagakiva, tìgia nday kay ka had Ezip a. ¹⁸ Ka sarta gani nani ti təfiya bay nahanə ka had Ezip a. Bay nani ti àsə Zəzef ndo. § ¹⁹ Nahkay nanə nakənə àgosay ata bənə ga bənə geli, àgria daliya ana tay a, àhi ana tay si taboru bəza gatay ya ka ahar ni təmət. ²⁰ Ka sarta gani nani tiwəya Məwiz a, nanə ti Melefit àwəya nanə a dal-dal. Ànjəhad kiyi mahkər a magam afa ga ata bənəni. ²¹ Kələnə gani tizligoru nanə. Tàra tizligoya nanə a ti wur dahalay wur ga Faronə bay ga had Ezip àdi ahər mək àzay nanə, àgal nanə akada wur ga hud gayanə. ²² Nahkay ti təcəhi məsər zlam ga ndam Ezip ni dek. Pakama gayanə ya adəm ni dek mis təgəskabu, tawi gayanə ya agray ni day àbəlafənə kə mis.

²³ « Àra àgra vi a kru kru fad nahəma, adəm : “Nakoru nəmənjiyu bəza ga mmawa goro ndam Izireyel kwa.” ²⁴ Àra enjia ti èpi zal Ezip nahanə agri daliya àna zal Izireyel. Eslini nanə nakənə èmbikivu ka maslanə ya ti təgri daliya ni mək àkad zal Ezip ni ka duwa gani. ²⁵ Àgray nahkay ti awayay ti adəfiki ana bəza ga mənəni ni ti təsər Melefit amahəngay tay ti àna nanə, ay ti nday gani təsər iki ndo.

²⁶ Hajənə gani nahəma, Məwiz nakənə àdi ahər ana ndam Izireyel ndahanə cə, təbu takadvu ; nanə nakənə awayay angalabakabu tay. Àhi ana tay : “Ndam goro ni, lekələm kə mənə gekəli ti, kihiramvu ti kamam ?” ²⁷ Ay nanə ya ti agri daliya ana nanə nahanə ni àhi ana Məwiz ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafənə seriya kə leli a way ?” ²⁸ Kawayay kəkad nu akada ya kəkad zal Ezip nahanə eweni ni aw ?” * ²⁹ Məwiz àra ècia ma nana nahəma, acuhway ka had Ezip, òru ka had Madiyanə, ànjəhad eslini. Nanə àbu eslini, àra àda wal a ti, ewifiya bəza zawalana cə.

³⁰ « Àra àgra vi kru kru fad ka ahər gana nahəma, òru a hud gili vu kə həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge Melefit anğazlivu a hud ga aku ya agəs mənəghaf ni bu. † ³¹ Məwiz nakənə àra èpia ti àgria ejep a, nahkay awayay ahədakfənoru ti mīpi lala. Nanə àbu ahədakfənoru ti èci dənəgu ga Bay geli, ahi ahkado ³² “Nu ti Melefit ga ata buk Abraham, Izak akaba Zəkəp.” ‡ Məwiz àra ècia ma na ti anğwaz àwəra nanə a dal-dal, àgəgəra, mamənjalənəni nakənə tekeđi èsliki ndo həya. ³³ Eslini Bay geli àhi ma keti, àhi ahkado : “Hələba kimaka gayak a asak ba, adaba mələnə ya kicikvù ni ti mələnə *njəlatani. ³⁴ Nìpia lala ahəmamam təgri daliya ana ndam goro ka had Ezip na, nìcia tuway gatay a : nahkay nàra ti ga mahəngaya tay a. Nihi nak ti ru, nəsəlroru kur ka had Ezip.” §

³⁵ « Məwiz ti nanə ya ti ndam Izireyel tawayay nanə ndo, təhi ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafənə seriya kə leli a way ?” * ni. Ay nanə ti Melefit àslərikaboru nanə ana tay ti mīgi bay gatay, mīgi bay məhələba tay e evidi ba daya. Melefit àslərikaboru Məwiz ana tay nahkay ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya anğazlivu a hud ga mənəghaf ni bu ni.

§ 7:18 Mənjay Mahərana 1.8. * 7:28 Mahərana 2.14. † 7:30 Mənjay Mahərana 3.2. ‡ 7:32 Mahərana 3.6. § 7:34 Mahərana 3.5, 7, 8, 10. * 7:35 Mahərana 2.14.

³⁶ Bay ya ti àhèlaba ndam Izireyel ka had Ezip a ni ti nani Mawiz. Àhèlaba tay a ti àna magray zlam magray ejep ya mis tìpi day-day ndo ni kay : àgray ka had Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba ka ya ti nday a hud gili bu vi kru kru fadani ni. ³⁷ Bay ya ti àhi ana ndam Izireyel : “Melefit aməsləribiyu wur ga mən gekəli nahan ana kəli ga mahəngaray pakama ge Melefit akada goro ni” † ti Mawiz gani. ³⁸ Ka ya ti ndam Izireyel təcakalavu a hud gili bu ni ti, bay ya ti èci ma ga məslər ge Melefit kà həma Sinayi mək àhəngri ana ata bəŋ geli ni ti Mawiz gani. Bay ya ti Melefit àhi pakama ya avi sifa ana mis ga məhəngriani ana leli ni ti naŋ gani. ³⁹ Ay ti ata bəŋ geli ni ticiiki ma ndo, tawayay madəbay naŋ ndo. A majalay ahər gatay bu ni ti tawayay maŋona e Ezip a. ⁴⁰ Təhi ana *Aron ahkado : “Griaya melefit ndahan ana leli ga mədi kama ana leli a, adaba Mawiz naŋ ya àhèlababiya leli ka had Ezip a ni ti, məsər ere ye ti àgrakivu ni do.” ‡ ⁴¹ Nahkay nday nakəŋ təvədaya wur sla mək tislɪŋi zlam ana wur sla ni, ègia pəra gatay a. Təgri wuməri àna məmərani ana zlam ya nday ndayani təvədaya àna ahar gatay a ni. ⁴² Təgra nahkay ti Melefit day àmbrəŋ tay ti təgri pəra ana zlam ya ti a hud melefit bu ni. Ma gani hini àbu məbəkiani a wakita ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit bu nahkay hi :

“Ndam Izireyel, ka ya ti lekulam kəbum a hud gili bu vi kru kru fad ni ti,

kislɪŋəmi zlam akaba kəgrumi sədaga ti, ana nu aw ?

⁴³ Aha, ana nu do ! Ahay miviceni ya kəsawadum àna naŋ ni ti

ahay ga Molok, § do ni ti goro do.

Kəsawaduma àna pəra gekəli Refeŋ * ya təzavu ata boŋgur na daya.

Pəra nday nani ti kəgrumaya ga məhəngrioru ahər ana had ana tay a.

Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti anagaroru kəli driŋ kama ga Babilon.” †

⁴⁴ « Ka ya ti ata bəŋ ga bəŋ geli təbu a hud gili bu ni ti təsawada àna zlam ge mivicey ahay ge Melefit àna naŋ a. Mazavu ga ahay gani nani ti Melefit àdəfikia ana Mawiz a mək àhi mągraya akada gayan ya èpi na. ⁴⁵ Ahay gani nani ti ata bəŋ ga bəŋ geli təmbribu ana bəza gatay ; bəza gatay ni day təra àna naŋ ka had hina, Zezəwi àdi kama ana tay. Təra tɪŋjia ti Melefit àgariaba ndam ga had hina ana tay a, mək nday nakəŋ tənəhad. Nahkay nday təbu àna ahay ge Melefit *miviceni ni duk àbivoru ana sarta ge Devit. ⁴⁶ Devit ti Melefit àwaya naŋ a daldal, nahkay èhindifiŋa divi kə Melefit ga maslamali məlan *nəlatani ana bəza hud ge Zekəp a. ⁴⁷ Ay maslaŋa ya ti àra àləm ahay ge Melefit ni ti Salomon. ⁴⁸ Ku tamal àləma nahkay nəŋgu ni, Bay Melefit agavəla driŋ, ànjəhadvù a ahay ya mis tələmi ni bu do. Nahkay zla nahəma maslaŋa nahan àbu, àhəngaray pakama ge Melefit, àdəm :

⁴⁹ “Bay Melefit àdəm : Məlan manjəhad goro ti hud melefit, məlan məbəkiki asak goro ti ni had.

Ahay weley lekulam kisləmki mələmuana ana nu a ni weley ?

Məlan goro ya ananjəhad, nəpəsaba ni ti weley ?

⁵⁰ Bay ya àgraya zlam nana dek ni ti nu nuani àna ahar goro do aw ?” ‡ »

⁵¹ Etiyeŋ àhi ana tay keti : « Lekulam ti kicəm slimi do ededɪŋ ! Lekulam ti məbərur gekəli magədavani, slimi gekəli məzləkvani ; lekulam akada ndam ya təkeli kədi ana tay ndo ni ! Lekulam akada ga ata bəŋ ga

† 7:37 Mimbiki 18.15. ‡ 7:40 Mahərana 32.1, 23. § 7:43 Molok ti melefit ga ndam Kanaŋ ya ndam Izireyel təhəngrioru ahər a had ahaslani ni. * 7:43 Refeŋ ti melefit ga ndam Siri ya ndam Izireyel təhəngrioru ahər a had ahaslani ni. † 7:43 Amos 5.25-27. ‡ 7:50 Izayi 66.1-2.

bəŋ gekuli ni, kekilenja kəgəsumkabu pakama ga *Məsuf Njəlatani ni do !
⁵² Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti ata bəŋ ga bəŋ gekuli təgri daliya ndo ni ti weley ? Nday gani tɔbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tɔdəm Bay ge Jiri amara ni. Bay ge Jiri nakəŋ àra ènjia ti kəsəkumoya naŋ a mək kəkaduma naŋ a. ⁵³ Lekuləm ti məslər ge Melefit tɔdɔfikia *Divi ge Melefit na ana kulɪ a, ay ti kəbumi slimi ana Divi gani do. »

Takad Etiyeŋ àna mizligi naŋ àna akur

⁵⁴ Ndam magray seriya ni tɔra ticia ma ge Etiyeŋ na ti tɔzumki bəruv dal-dal, tɔhəpəɔ ahar tasl tasl. ⁵⁵ Ay Etiyeŋ ti *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va dal-dal, àmənjoru e melefit vu, èpi mələŋ masladani ge Melefit akaba Yezu naŋ jika kà ahar ga daf ge Melefit. ⁵⁶ Àra èpia ti àdəm ahkado : « Cəm day, nəbu nipi hud melefit məzləkvabana, nipi *Wur ge Mis naŋ jika kà ahar ga daf ge Melefit daya. »
⁵⁷ Ge Etiyeŋ ya naŋ àbu azlapay nahkay ni ti nday nakəŋ tɔzlah kay kay, tɔbəviyu ahar e slimi vu der der, mək nday dek tɔdɔgaki ka ahar bəlan, ⁵⁸ tɔgəs naŋ, tɔzaba naŋ a kəsə ba cak. Tɔra tɔsləkafəŋja àna naŋ kà kəsə na nahkay ti tawayay tizligi naŋ àna akur ga makad naŋ. Ndam sedi ya tici pakama gayaŋ ni tɔhəlkaba məgudi gatay na, tɔbəhadfəŋ kà wur dagwa nahaŋ slimi gani Sol ti məjəgaki. Mək tizligi Etiyeŋ nakəŋ. ⁵⁹ Ka ya ti tizligi Etiyeŋ ni ti Etiyeŋ àhəŋgalay Yezu, àdəm : « Bay goro Yezu, za sifa goro a. » ⁶⁰ Kələŋ gani àbəhad mirdim grik, àzlah kay kay, àdəm : « Bay goro, kəwəl tay àna seriya àki ka zlam magudarani hini ya təgru ni ba. » Àra àdəma ma na nahkay ti àmət həya.

8

¹ Təkad Etiyeŋ ti, Sol àwaya daya.

Təgri daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu

Ka fat gani nani ti tənjàki ka məgri daliya dal-dal ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zerəzalem ni həya. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek tɔdevu tɔru a kəsə ci6-ci6eni vu ka had *Zude akaba ka had Samari. Nday ya tɔsləka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu cilin. ² Ndam ndahaŋ ya ti tɔhəŋgioru ahàr a had ana Melefit ni tili Etiyeŋ, tɔtəwi naŋ dal-dal. ³ Sol ti àgria daliya dal-dal ana ndam məfəki ahàr ka Yezu a ; àsawaday kà mahay kà mahay, àgəs zawal akaba wəl, àbiyu tay a danğay vu. ⁴ Nday ya ti tɔdevu ni tɔdəmoru *Ma Məweni Sulumani kà kəsə kà kəsə.

Təwi ge Filip ya àgray a Samari ni

⁵ Ka sarta gani nani Filip ɔru a kəsə gəɔakani vu ka had Samari, àhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. ⁶ Nday nani dek ma gatay bəlan, tɔbi slimi lala ana ma ge Filip ya àhi ana tay ni, adaba ticia pakama gayaŋ a, tipia zlam ya ti àgray, mis tipi day-day ndo na daya. ⁷ Àna zlam nday nani ya àgray ni ti seteni tɔsləkiaba ana mis a dal-dal, tɔzlah kay kay. Ndam dərə akaba ndam jəgwer tigia səndu6-səndu6ana daya. ⁸ Eslini ndam ga kəsə nani tɔmərva dal-dal.

⁹ Maslaŋja nahaŋ àbu a kəsə nani bu, slimi gayaŋ Simu, naŋ zal maharam, agri ejep ana ndam ga had *Samari dek. Àzay ahàr gayaŋ awayay mis dek tɔdəm naŋ gəɔakani. ¹⁰ Mis ni dek, ku bəza, ku mis gəɔakani ticiiki ma. Tɔdəm : « Maslaŋja hini ti njəɔa ge Melefit àfəŋ. Njəɔa gani nani ti tɔdəm “Gəɔakani.” » ¹¹ Mis ni ticiiki ma dal-dal, adaba àpəsə naŋ àbu agri ejep ana tay àna maharam gayaŋ ni. ¹² Ay ka ya ti Filip àhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wəl ni tɔgəskabá ma ge Filip na, mək *təbaray tay. ¹³ Simu nakəŋ tekedɪ àgəskabá ma gana, təbara naŋ a. Kələŋ gani ànjəhad akaba Filip. Eslini Filip naŋ àbu agray zlam gəɔakani gəɔakani ya mis tipi day-day ndo ni. Simu nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a dal-dal.

14 Ndam asak ga Yezu ya a Zeruzalem ni t̄ara t̄icia ndam *Samari t̄əḡəskabá ma ge Melefit a ti, t̄əsl̄aribiyu ata Piyer nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. 15 Ata Piyer nday ata Zeŋ t̄ara t̄injia ti t̄àh̄əŋgalay Melefit ti m̄əvi *Məsuf Njəlatani ana ndam Samari ya t̄əḡəskabá pakama ge Melefit a ni. 16 T̄əgray nahkay ti ad̄aba ku mis bəlan̄ e kid̄iŋ gatay bu Məsuf Njəlatani àh̄ərkiaya àhuriviyu faŋ ndo. *T̄əbaray tay ti àna slimi ga Bay geli Yezu cilin̄. 17 Nahkay ata Piyer nday ata Zeŋ t̄əb̄əki *ahar ka tay, m̄ək Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana tay.

18 Simu nakəŋ àra èpia Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana ndam m̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu t̄əb̄əki ah̄ar ka tay ni ti, awayay avi siŋgu ana ata Piyer nday ata Zeŋ. 19 Àhi ana tay ahkado : « Vumu nj̄əda ti ka ya ti n̄əb̄əki *ahar ke mis ni ti Məsuf Njəlatani m̄əhuriviyu ana tay. » 20 Ay ti Piyer àhi ahkado : « Ah̄ar ad̄əm siŋgu gayak ni m̄ij̄jia, nak nakani day k̄ij̄jia, ad̄aba k̄əhi ana ah̄ar ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asəkum tata. 21 Nak k̄əkibu ke t̄əwi geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, ad̄aba majalay ah̄ar gayak magədavani k̄ə eri ge Melefit. 22 Mbatkaba majalay ah̄ar gayak magədavani na, h̄əŋgalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit am̄əmbərfuka zlam ya k̄əgudar a majalay ah̄ar gayak bu na. 23 N̄əsəra nihi ti m̄əb̄əruv gayak magədavani k̄ə eri ge Melefit, nahkay k̄iḡia evid̄i ga zlam magudarana. » 24 Eslini Simu nakəŋ àh̄əŋgrif̄əŋ, àhi ana tay ahkado : « Lekul̄əm lekul̄əmeni h̄əŋgalumu Bay geli ti ere ye ti k̄əhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

25 Ata Piyer ata Zeŋ t̄ara t̄əgrakia sedi ka Yezu a akaba t̄əhia pakama ga Bay geli ana mis a nah̄əma, t̄əŋgoru a Zeruzalem. Ka ya ti nday t̄əbu takoru e divi bu ni ti t̄əhia Ma M̄əweni Sulumana ana mis a k̄əsa ndahan̄ ba kay ka had̄ *Samari a.

Ata Filip nday ata zal Etiyupi nah̄

26 Məslər ga Bay geli àŋgazlivu ana Filip, àhi ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti asləkabiya a Zeruzalem a, andoru ah̄ar a Gaza, mis t̄əki t̄əsawad̄aki bi ni. » 27-28 Filip nakəŋ ècik, àsləka h̄əya. Naŋ ka ah̄ar divi nah̄əma, èpi zal nahan̄ manjəhad̄ani diḡusa e seret bu, ejəŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Naŋ gani òru a Zeruzalem ga mazləbay Melefit, nihi naŋ àbu asləkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyupi, naŋ madaslani, naŋ mis gədakani agri t̄əwi ana Kandas bay walani ge Etiyupi : naŋ gədakani ga ndam manjəh̄ elimeni ga bay ni. 29 *Məsuf Njəlatani àhi ana Filip ahkado : « Ru kahədakfəŋiyu ke seret ni lala. » 30 Eslini Filip nakəŋ àcuhworu. Òru ènj̄əa nah̄əma, èci zal Etiyupi ni naŋ àbu ejəŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti ke-jəŋgey ni ti nak k̄əbu kiciaba ma gana waw ? » 31 Naŋ nakəŋ àh̄əŋgrif̄əŋ, àhi ahkado : « Tamal maslaŋa ad̄əfuaba ndo ni ti n̄iciaba ah̄əmamam ? » M̄ək àhi : « Cəlkuvaya ga manjəhad̄fu k̄ə gəvay a. » 32 Ka m̄əlan̄ ya ejəŋgey ni Izayi ad̄əm nahkay hi :

« Naŋ ti àh̄əlkaba ma ndo, akada ga t̄əmbak ya t̄əzoru ka m̄əlan̄ mislin̄ zlam ni, akada ga wur t̄əmbak ya tekəlkia eŋḡəc a ti èt̄əwi do ni.

33 Naŋ gani t̄əh̄əŋgoraya naŋ a had̄ a, t̄əgri seriya ge jiri ndo simiteni. Way amacali slimi mba way ?

Ad̄aba t̄əkada naŋ a, naŋ àbi ka had̄ va bi ni.* »

34 Gədakani nakəŋ àhi ana Filip ahkado : « Nahəŋgalay kur kam-kam, hu : bay mahəŋgaray pakama ge Melefit azlapaki ahalay ti ka way nani way ? Azlapaki ti àki ka naŋ nanjani t̄ək, ka maslaŋa nahan̄ aw ? »

35 Eslini Filip àhi ma, ad̄əfiaba *Ma

* 8:33 Izayi 53.7-8.

Mɔwɛni Sulumani àki ka Yezu a, ànjiki ka pakama ya naŋ àbu ejeŋgey ni. ³⁶ Nday tɔbu takoru nahkay ti tɔdi ahàr ana yam gweŋgɔr a. Eslini naŋ gɔdàkani nakəŋ àhi ana Filip ahkado : « Yam nihi. Mam acafəŋa nu ga *məbaray nu a mam ? » [³⁷ Filip àhi ahkado : « Tamal kəfəkia ahàr gayak dek ka Yezu a ti tabaray kur tata. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəfəkia ahàr ka Yezu *Krist a, naŋ Wur ge Melefit. »] ³⁸ Àhi ana bay ya agaray seret ni mícika. Àra ècika àna seret na ti ata Filip nday ata naŋ gɔdàkani nakəŋ tàhəraya təhuriyu a yam ni vu, mək Filip àbaray naŋ. ³⁹ Tàra tàhəraya a yam ni ba nahəma, Məsuf ga Bay geli àzafəŋa Filip a. Nahkay naŋ gɔdàkani ni èpi naŋ va do, àsləka zlam gayəŋ àna məmərana. ⁴⁰ Filip àsərki ti naŋ a Azot. Àru a Sezare ; naŋ àbu akoru ti àhioru Ma Mɔwɛni Sulumani ni ana mis kà kəsa kà kəsa dek duk a Sezare.

9

Sol ambatkaba majalay ahàr a, afəki ahàr ka Yezu

(Tɔwi 22.6-16 ; 26.12-18)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, Sol naŋ àbu awayay agri daliya ana ndam madəbay divi ga Bay geli, awayay abazl tay. Nahkay òru afa ga gɔdàkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ² èhindifinɔ wakita ga medekiani ka gɔdàkani ga ahay gərgərani a Damas ya tahəŋgalavù Melefit ni. Wakita nday nani ti təvia divi ga məgəs ndam madəbay divi ga Bay geli a. Ku adi ahàr ana zawal ahkay do ni ana wál, ba agəs tay, awəl tay, ahəlbiyu tay a Zeruzalem. ³ Naŋ nakəŋ àra àŋgəta wakita nday nana ti àdəvu e divi vu.

Naŋ àbu enjiyu a Damas wudak nahəma, eslini masladani àsləkabiya e melefit ba, àhərkiaya hɔya, àsladay mələŋ gayəŋ nani. ⁴ Eslini naŋ nakəŋ àdəd a ga had pəda mək èci dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ àzalay naŋ, àhi : « Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ? » ⁵ Naŋ nakəŋ àhi : « Nak way, Bay goro ? »

Mək àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Yezu, nu ya kəgru daliya ni. ⁶ Ay ti cicikaba, huriyu a kəsa vu. Ekinjɔa eslina ti atəhuk ere ye ti ahàr àdəm kàgray kwa ni. » ⁷ Ndam ya tarakaboru akaba naŋ ni tìcik, ma tekedi tìsliki mədəmmani koksah. Tici dəŋgu cilin, ay ti tìpi maslaŋa gani do. ⁸ Sol nakəŋ ècikaba, àhəlkaba eri a, ay ti èpi divi do. Ndam ya tarakaboru akaba naŋ ni tɔdafəŋa ahar a, təzoru naŋ a Damas. ⁹ Eslini àgray vad mahkə, divi day èpi ndo, zlam day àzum ndo, yam day èsi ndo.

¹⁰ A Damas eslini ti zal nahaŋ àbu slimi gani Ananiyas, naŋ bay madəbay divi ga Yezu. Eslini Bay geli àzalay naŋ e kisim mizidəni bu : « Ananiyas ! » Ananiyas nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Awi ! Nu hi, Bay goro ni. » ¹¹ Bay geli àhi ahkado : « Ru weceweci ke divi ya təzalay divi Ndələbani ni, ru afa ga Zudəs. Kɔnjɔa ti kɔhindi zal Tars ya təzalay naŋ Sol ni. Nihi ti naŋ àbiyu ahəŋgalay Melefit. ¹² Maslaŋa gani nani ti nədəfikia maslaŋa nahaŋ a, slimi gani Ananiyas, ara afa gana mək abəki *ahar ti mɔpi divi akada ya ahaslani ni. » ¹³ Ananiyas àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro ni, nìcia mis kay tɔbu təzlapaki àki ka maslaŋa nani akaba ka zlam gayəŋ magədavani ya àgri ana ndam gayak *njəlatani ya tɔbu a Zeruzalem na. ¹⁴ Àra ahalay a ti gɔdàkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təvibiya divi ga məgəs ndam ya ti tazləbay kur na dek. » ¹⁵ Ay ti Bay geli Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ru, adaba nəzaba maslaŋa gana nana, ti məgru tɔwi : məhioru slimi goro ana mis ga had ndahaŋ akaba bəbay gatayani ni, məhioru ana ndam *Izireyel daya. ¹⁶ Amacakay daliya kay azuhva slimi goro ; nu nuani anədəfiki daliya ya ara agray ni dek. »

¹⁷ Nahkay Ananiyas nakəŋ òru. Òru ènjɔa ti àhuriyu a ahay ni vu, abəki ahar ka Sol nakəŋ mək àhi ahkado : « Sol wur ga mmawa, Bay

geli Yezu, naŋ ya àngazlukvu ka ahàr divi ka sarta ya kara ni, àslərbiyu nu. Awayay ti kîpi divi akada ya ahaslani ni, awayay ti *Məsuf Njəlatani mīsləkuvu a vu vu daya. »
 18 Naŋ àbu azlapi nahkay ti zlam ndahaŋ akada aləŋ ge kilif təsləkikia ke eri ana Sol nakəŋ a. Eslini èpi divi akada ya ahaslani ni keti. Nahkay ècikaba, mək *təbaray naŋ àna *slimi ga Yezu. 19 Kələŋ gani àzum zlam, mək njədə gayaŋ àŋgiva.

Sol àhi ma ga Yezu ana mis

Sol ànjəhadīyu vad ɓal a Damas afa ga ndam ya tadəbay divi ga Yezu ni. 20 Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti ànjəki ke tɔwi huya, àhuriya a ahay gərgərani ga ndam *Zude ya *tahəŋgalavū Melefit ni va, àhi ana mis Yezu ti naŋ Wur ge Melefit. 21 Ma gayaŋ ya àdām ni àgria ejep ana mis ya təbi slimi na dek. Tədām ahkado : « Naŋ hini ti naŋ ya ti àgri daliya dal-dal ana ndam ya tazləbay Yezu a Zeruzalem ni do aw ? Mara gayaŋ ahalay a Damas a ti ga məgəs ndam ya tazləbay Yezu ni akaba ga məhəloru tay afa ga gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni do aw ? » 22 Ay ti njədə ga Sol àsagakivoru, àhi ana ndam Zude ya a Damas ni Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni. Eslini nday nakəŋ təsər ere ye ti təhəŋgrifəŋ ni do.

23 Àra àgra vad a ɓal ti ndam Zude nakəŋ təgray sawari gatay, tədām si tijin naŋ kwa. 24 Nahkay nday nakəŋ təjəgay naŋ mələfat akaba mələvad kà magudu ga kəsa ni dek, tawayay makad naŋ. Ay ti Sol ècia sawari gatay ya təgraki na. 25 Ga mələvad nahəma, ndam madəbay naŋ ni təzoru naŋ ka ahàr ga gudu ya evelin kəsa ni. Tòru tinjua ti təfiyu naŋ a alongu vu mək tafaya naŋ àna ezewed gwar ka dala. Nahkay àsləka, òru a Zeruzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zeruzalem ni

26 Òru ènjua a Zeruzalem a ti awayay ahurkiviyu ka ndam madəbay divi ga Yezu ni, ay ti nday

dek təgrafəŋa aŋgwaz a, təhi ana ahàr naŋ bay madəbay divi ga Yezu ededinj do. 27 Eslini Barnabas àzoru naŋ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tòru tinjua ti Barnabas nakəŋ àŋgəhadī ana tay ahəmamam Sol èpi Bay geli ka ahàr divi ka ya ti òru a Damas ni, ahəmamam Bay geli àhi ma ni daya. Àŋgəhadī ana tay keti ahəmamam Sol àhi ma ana mis vay-vay àna *slimi ga Yezu a Damas ni. 28 Kwa ka sarta gani nani Sol nakəŋ naŋ àbu akaba tay, asawadəy akaba tay a Zeruzalem, àhi ma ge Melefit ana mis vay-vay àna slimi ga Bay geli. 29 Àhi ma gani ana ndam *Zude ya tədām ma Gres ni daya, təbu tagravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tadəbay divi ge mijin naŋ. 30 Ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni tàra ticia ma na ti təzoru naŋ a Sezare ga moroni a Tars, mək təsləroru naŋ eslini.

Piyer ahəŋgaraba Ene a

31 Ka sarta gani nani ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude, ka had *Gelili akaba ka had *Samarini ni dek ti mis təbi təgri daliya ana tay va bi. Njədə gatay asagakivu, təbu tadəboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahaŋ təbu təhurkiviyu ka tay àna njədə ga *Məsuf Njəlatani. 32 Piyer àsawadoru ka had nday nani dek. Ka ya ti naŋ àbu asawadoru nahəma, òru e Lide afa ga ndam njəlatani ga Yezu ni. 33 Òru ènjua eslina ti àdi ahàr ana zal dəra nahaŋ slimi gani Ene, naŋ mandəhadani ka slalah, vi azlalahkər ècik koksah. 34 Piyer nakəŋ àzalay naŋ, àhi : « Ene, Yezu *Krist ahəŋgaraba kur a ; cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaɗ huya. 35 Ndam ya e Lide ni dek akaba nday ya ka sagdala Saron ni dek tipu naŋ a ti, təmbatkaba majalay ahàr gatay a təfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

Tabita àməta, mək Piyer ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

36 Wal nahaŋ àbu e Zupe, adəbay divi ga Yezu, slimi gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay adəmvaba

« miyek. » Wal nani ti agray tawi su-
lumani dal-dal, ajənaki ndam talaga
dal-dal daya. ³⁷ Ka ya ti Piyer e Lide
nahəma, wal ni arməwər àra àgəsa,
mæk àməta àna nañ a. Àra àməta ti
tàbaray nañ mæk təfiyu nañ a ahay
vu ka ahàr ga ahay nahan. ³⁸ Zupe
ti drinj drinj akaba Lide do, nahkay
ndam madəbay divi ga Yezu ya e
Zupe ni tàra ticia Piyer nañ àbu e Lide
nahəma, təslərkiuru mis cə, təhi ana
tay : « Dəgum kəhumi ahkado kam-
kam m̄ara afa geli a, àpəsbiyu ba. »
³⁹ Tàra təhəngria ma na ana Piyer a
nahkay ti Piyer nakəñ àdəbabiyu tay
həya. Tàra tinjia ti təziyu Piyer a
ahay ya ka ahàr ga ahay nahan ni
vu. Eslini wál madakway dek tərəfəña
kà gəvay ge Piyer a titəwi, tədəfiki
endəwi akaba azana ga Dorkas ya
àlami ana tay ka sarta ya àmət fañ ndo
ni. ⁴⁰ Eslini Piyer nakəñ àgaraya mis
na dek e mite va, mæk àbəhad mirdim,
àhəngalay Melefit. Àra àhəngala Mele-
fit a nahəma, àmbatkiyu ma ke kisim
ni, àzalay nañ àhi : « Tabita, cicikaba. »
Nahkay Tabita nakəñ àhəlkaba eri
a. Àra èpia Piyer a ti ànjəhad digəs.
⁴¹ Eslini Piyer àdafəña ahar a, wal ni
ècikaba. Wal ni àra ècikaba nahəma,
Piyer nakəñ àzalay wál madakway ni
akaba ndam ga Yezu ndahan ni. Tàra
tinjia ti àdəfiki wal ni ana tay nañ àna
sifa. ⁴² Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga
kəsa Zupe dek ticia, nahkay mis kay e
kidinj gatay bu təfəkia ahàr ka Bay geli
a. ⁴³ Piyer nakəñ ànjəhadīyu, àpəsiyu
e Zupe afa ga bay məwəs ambəl na-
han, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

¹ Zal nahan àbu a Sezare, slimi
gani Korney, nañ zal Rom agur ndam
slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. »
² Korney gani nañ àbu ahəngrioru
ahàr a had ana Melefit, nday ak-
aba ndam ga hud ahay gayañ dek
tazləbay Melefit. Nañ àbu avi zlam
kay ana ndam *Zude ya talagani ni,
ahəngalay Melefit kəlavad. ³ A vad

nahan agray njemdi mahkər ya ga
məlakarawa nahəma, *məslər ge Mel-
efit àhurkiyu, àngazlivu. Àzalay nañ,
àhi : « Korney ! » ⁴ Korney àra èpia nañ
a ti àgra aṅwaz a, àhəngriřəñ, àhi
ahkado : « Kəhu mam, bay goro ni ? »
Məslər ni àhi ahkado : « Melefit ècia
ere ye ti kəhəngalaləñ na, èpia ere ye
ti kəvi ana ndam talaga na ; nahkay ti
kəgəjazlki ahàr ndo. ⁵ Nihi nahəma,
sləruru mis e Zupe ga mazalabiyu
Simu, nañ ya təzalay nañ Piyer ni.
⁶ Nañ àbu anjəhad afa ga Simu bay
məwəs ambəl, ahay gani kà gəvay ga
*dəluv gəđakani ni. » ⁷ Məslər ge Mel-
efit ya àhi ma ni àra àsləka ti Kor-
ney nakəñ àzalay ndam məgri tawi cə
akaba zal slewja gayañ nahan : zal
slewja nani ahəngrioru ahàr a had ana
Melefit. ⁸ Nday nakəñ tàra tinjia ti àhi
ma ga məslər ya àhi ni dek ana tay
mæk àsləruru tay e Zupe.

⁹ Hajəñ gani təbu takoru, tinjiyu
e Zupe wudak nahəma, Piyer ti
ni àcəliyu ka *daləhar ga ahay
ni ga mahəngalay Melefit. Ka
sarta gani nani ti fad tirkeđ-keđ,
¹⁰ ləwir àwərkaba nañ a, èhindi zlam
məzumani. Ka ya ti təbu tidii zlam
nahəma, Melefit àngazli zlam nahan.
¹¹ Èpi ti hud melefit məzləkvabana,
araña nahan asləkabiya, ara ka had
a. Ere gani nani ti akada azana
gəđakani, akada mis təgəsa ma gani
fadana. ¹² A hud ga azana gani
nani gəđakani ni bu nahəma, zlam
gərgərani kay təvu : zlam asak fadani
dek, zlam a had dek, akaba edidinj
dek təvu. ¹³ Eslini dəngu ga maslaña
àhəndabiyu, àhi : « Piyer, cikaba,
bazl tay ti kəhəpəd tay. » ¹⁴ Piyer
àhəngarřəñ, àdəm : « Aha ! Nəgray
nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti
Melefit àcafəña leli kà mahəpədana
ni akaba zlam ya ti *njəlatani do ni
ti dəy-dəy nəhəpəd ndo. » ¹⁵ Dəngu
ga maslaña nani àhəndabiyu keti,
àhi : « Ere ye ti Melefit àdəm ere gani
njəlatani nahəma, nak ti ṅgay ere gani
nani njəlatani do ni ti kəđəm ba. »
¹⁶ Ere gani nani àgravu sak mahkər,

mæk kələŋ gani azana ni àsləka, òru e melefít vu.

¹⁷ Eslini Piyer naŋ àbu ajalay ahàr, àsər ere ye ti Melefít awayay ahi àna zlam ya àngazlivu ni do. Naŋ àbu ajalay ahàr nahkay ti ndam ya ti Korney àslərbiyu tay ti tìhindi ahay ga Simu ni, nihi ti tìnjia kà mahay a. ¹⁸ Təzalay kay kay, tìhindi, tədəm : « Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ti anjəhad ahalay aw ? » ¹⁹ Piyer ti ni naŋ àbu ajalay ahàr zlam gayəŋ, mæk *Məsuf Njəlatani àhi ahkado : « Ci day, mis təvu mahkər e mite bu, tìhindi kur. ²⁰ Cikaba, huriyu a ga had ti kəsləkuma akaba tay a. Araŋa àhəluk ahàr ba, adaba àslərbiyu tay ti nu nuani. » ²¹ Nahkay Piyer nakəŋ àhərkiaya ka tay a, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti kihindəm ni ti nu. Kədəguma ti kamam ? » ²² Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Korney gədəkani ga ndam slewja ni àslərkuubiya leli. Naŋ ti mis jireni, ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefít ; ndam Zude dek tədəm naŋ mis sulumani. Məslər ge Melefít àhi ahkado mazelabiyu kur afa gani ti mīci pakama gayak ya akəhi ni. » ²³ Eslini Piyer àhəliyu tay a ahay vu mæk tändəhad hundum.

Hajəŋ gani ti Piyer nakəŋ təsləka e Zupe akaba tay a. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ndahaŋ təsləka akaba tay a daya. ²⁴ Hajəŋ nahaŋ gani ti tìnjua a Sezare a. Korney ti ni naŋ àbu ajəgay tay, əzalakababiya ndam gayəŋ akaba zləbəba gayəŋ zudək-zudəkana. ²⁵ Piyer naŋ àbu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wudək nahəma, Korney nakəŋ àhəraya e mite va, àŋgwivoru a ma vu. Àra ènjikiya ti àbəhadì mirdim grik meleher ndiə ana had. ²⁶ Eslini ti Piyer àhi : « Cikaba, nu day mis hihirikenì akada nak. » Nahkay èzefteba naŋ a. ²⁷ Nday təbu takoru a ahay vu təzlaporu hi hi. Tòru tìnjua a ahay ni va nahəma, tìnjiki mis dal-dal macakalavani. ²⁸ Mæk Piyer àhi ana mis ni ahkado : « Kəsəruma, leli ndam Zude ti təcafəŋa leli kà mahədəkfəŋiani kà ndam ya nday

ndam Zude do na, ku a ahay gatay vu day məhuriyu do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nihi ti Melefít àdəfuki ku mis weley weley do ni ti naŋ njələta, naŋ àbəlay. Mis ti ŋgay naŋ njələta do ahkay do ni naŋ àbəlay do ni ti, nisliki mədəmani do simiteni. ²⁹ Melefít àra àhua ma na nahkay ti, ka ya ti kəzalay nu ni ti nəjalay ahàr nahaŋ ndo, nìckbiyu nàra həya. Ay nihi ti nawayay kəhu ere ye ti kəzalakibiya nu ni. »

³⁰ Eslini Korney nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Agray vad mahkər nihi, nəbu nahəŋgalay Melefít a ahay gorobu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Ka sarta gani nani ti maslaŋa nahaŋ àngazlulu. Maslaŋa gani ti azana gani pərzləŋ-pərzləŋ, ahəlabə eri a vərut. ³¹ Əzalay nu : « Korney, Melefít ècia mahəŋgalay gayak ya kəhəŋgalay naŋ na : zlam ya kəvi ana ndam talaga ni day əgəjzliki ahàr ndo. ³² Nahkay ti sləroru mis e Zupe ga mazalabiyu Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ; naŋ àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kə gəvay ga dəluv gədəkani ni. » ³³ Àra àhua nahkay ti nəslərkuukoru mis ke weceweceni ti kàra. Səsi gayak, nak day kəpəsbiyu ndo, kàra həya. Ay nihi ti leli dek məcakalava kə meleher ge Melefít a, mawayay mīci ere ye ti Bay Melefít àhuk ti kəhi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adəm afa ga Korney ni

³⁴ Nahkay Piyer ànjəki ka mazlapani, àdəm : « Nihi ti nəsəra Melefít èdekaba mis a gərgəri do ededīŋ. ³⁵ Nahkay zla nahəma, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefít akaba agray zlam ge jiri ti, Melefít agəskabu naŋ. ³⁶ Melefít àhibiya pakama gayəŋ ana ndam *Izireyel a. Pakama gayəŋ nani ti *Ma Məweni Sulumani, adafaki ti mis tisliki manjəhadkəbu akaba Melefít àna sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti naŋ Bay ge mis dek. ³⁷ Kəsəruma ere ye ti əgravu kələŋ ge

Zɛɲ ya àhi ma ana mis, àhi ana tay si tâbaray kwa na. Ere gani nani ti ànjeki e Gelili, mæk àgravu ka had *Zude ni dek daya. ³⁸ Kèsaruma ge Melefit ya àvi njéda ga *Məsuf Njəlatani kay ana Yezu zal Nazaret na. Kèsaruma ga Yezu ya àsawaday a mələŋ bu dek na : ka ya ti naŋ àbu asawaday ni ti àgria zlam sulumani ana mis a akaba àhəŋgaraba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Àgray tɔwi nday nani dek ti adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ palam. ³⁹ Leli ndahan ni ti magray sedi ga zlam gayan ya àgray ka had gərgərani ya ti ndam *Zude tanjəhad ni akaba a Zeruzalem ni dek. Kələŋ ga zlam gayan ya àgray ni ti ndam Zude *tədarfəŋ naŋ kə təndal, mæk àmət. ⁴⁰ Àra àməta ti a vad ya mahkər Melefit àhəŋgriviyu sifa, àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àra àhəŋgaraba naŋ a ti àvi njéda ti mənɔzlivu ana mis. ⁴¹ Àŋgazlivu ti ana mis dek do ; àŋgazlivu ti ana leli ya Melefit adaba leli a kwa ahaslana ti mīgi ndam sedi gayan ni cilin. Melefit àra àhəŋgriviya sifa ana Yezu a, àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, leli məzuma zlam akaba misia zlam akaba Yezu a. ⁴² Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zude, humi ana tay Melefit àfəkad nu ga magrafəŋa seriya kə mis a dek, ku nday ya təbu àna sifa ni, ku nday ya təməta ni.” ⁴³ Ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni dek təgrakia sedi a, tədəm ahkado ku way way do tamal àfəkia ahər ka Yezu a ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ndam ya nday ndam Zude do ni

⁴⁴ Ka ya ti Piyer naŋ àbu azlapi ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka ndam ya təbu təbi slimi na dek. ⁴⁵ Ndam *Zude ya təfəki ahər ka Yezu, tàra akaba Piyer a ni, tàra təsəra Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zude

do ni ti, àgria ejep ana tay a dal-dal. ⁴⁶ Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zude do təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, akaba mazləbay Melefit gatay ya tazləbay, tədəm naŋ gədəkani ni. Piyer àdəm : ⁴⁷ « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njəlatani ana tay akada ya àvi ana leli na ti, way esliki macafəŋa tay kə *məbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » ⁴⁸ Piyer àra àdəma ma nana ti, àdəm : « Məbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » Tàra tàbara tay a ti nday nakəŋ təhi ana Piyer mənɔjəhad a akaba tay a vad bal.

11

Piyer àŋgəhad ere ye ti àgravu e Zape ni

¹ Nahkay mis təbu tədəm ku ndam ya nday ndam *Zude do ni təgəskabá ma ge Melefit ya təhi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahan ya təfəki ahər ka Yezu ya ka had *Zude ni ticia ma gana. ² Ka ya ti Piyer àŋga a Zeruzalem a ni ti ndam Zude ya təfəki ahər ka Yezu ni tələgi, ³ təhi ahkado : « Nak kòru kəhuriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni, kòru kəzumumkabu zlam akaba tay ti kamam ? »

⁴ Eslini Piyer àŋgəhad iaba ere ye ti àgravu na dek ana tay a. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zape, nəbu nahəŋgalay Melefit nahəma, nipi zlam ya Melefit àdəfuki ni àna njéda ga *Məsuf Njəlatani. Nipi ti araŋa nahan əsləkabiya a huđ melefit ba, àrəkua : ere gani nani ti akada azana gədəkani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ⁶ Nəmənjiyu a huđ gani vu lala, nipi zlam gərgərani ya asak fad ni, zlam ge gili gərgərani, zlam a had gərgərani akaba edidŋ gərgərani. ⁷ Nu nəbu nəmənjiyu zlam nday nani nahkay ti nici dəŋgu ga maslaŋa àhubiyu ma a huđ melefit bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti kəhəpəd tay.” ⁸ Ay ti nu nakəŋ nəhəŋgrifəŋ, nəhi : “Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti

Melefit àcafəŋa leli kà mahəpəɖana ni akaba zlam ya ti njəlatani do ni ti nətəliyu a ma goro vu ɖay-ɖay ndo.”⁹ Eslini nìci ɖəŋgu gayəŋ keti, àhu : “Ere ye ti Melefit àɖəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani njəlatani do ni ti kàɖəm ba.”¹⁰ Ere gani nani àgrakuvu sak mahkər, kələŋ gani ere gani nani ɖək àsləka, òru e melefit vu.

¹¹ « Ere gani nani àra àsləka ti mis ndahaŋ mahkər tàra həya, nday təbu kà mahay ga ahay ya leli məvu ka sarta nani ni. Ndam nday nani təslərku biyu tay kwa a Sezare. ¹² Nday təbu kà mahay nahkay ti Məsuf Njəlatani àhu ahkado : “Dəboru tay, araŋa nahaŋ àhəluk ahàr ba.” Nahkay məsləka akaba bəza ga məŋ geli nday hini mukuani na, mòru a magam afa ga maslaŋa ya ti àzalay nu ni. ¹³ Mòru mìnjəa ti maslaŋa gani nani àŋgəhadì ma ana leli, àɖəm ahkado : “*Məslər ge Melefit àŋgazluru a ahay bu, àhu ahkado : Sləruru mis e Zupe ga mazalabiyu Simu ya təzalay Piyer ni. ¹⁴ Eminjia ti aməhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga hud ahay gayak ɖək àna naŋ.” ¹⁵ Maslaŋa nani àra àŋgəhadua ma na nahkay ti nənjəki ka məhi ma ge Melefit ana tay. Ka ya ti nəbu nəhi ma ana tay nahkay ni ti Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka tay akada ya àhərkiaya ke leli ahaslani na. ¹⁶ Eslini ti pakama ga Bay geli ya àɖəm ahaslani “Zəŋ *àbaray mis ti àna yam, lekulum ti ni atabaray kuli àna Məsuf Njəlatani” ni àŋguaya a ahàr ba. ¹⁷ Tamal Melefit àvia zlam ana tay a kala-kala akada ya àvi ana leli ka ya ti məfəki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nisliki məhiani ana Melefit “Kàgray nahkay ba” tata waw ? » ¹⁸ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ma ge Piyer ya àhi ana tay na ti təmbrəŋ məzum bəruv gatay ni, təzləbay Melefit, təɖəm : « Nahkay eɖeɖiŋ, Melefit àvia divi ana ndam ya nday ndam Zude do na daya ga

mambatkaba majalay ahàr gatay a ti təŋgət *sifa ya àndav ɖay-ɖay do ni. »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni

¹⁹ Ka ya ti tàkad Etiyeŋ, təgri daliya ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti, ndam ya təfəki ahar kà Yezu ni tèdevoru a kəsa ndahaŋ vu. Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tòru bəɖak e Fenisi, mis ndahaŋ tòru e Sipir, mis ndahaŋ ti ni tòru a Antiyos. Ay nday gani nani təhi ma ge Melefit ana ndam *Zude ciliŋ. ²⁰ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ndam Zude ndahaŋ ya ga had Sipir akaba ga had Sireŋ ni tòru a Antiyos. Tòru tìnjəa eslina ti təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ²¹ Eslini Bay geli àvia njəɖa gayəŋ ana tay a, nahkay mis kay təgəskabá ma gatay na, mək təfəki ahàr ka Bay geli.

²² Ndam ga Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ma gana ti təsləruru Barnabas a Antiyos. ²³ Òru ènjəa, èpia *sulum ge Melefit ya àgray eslini na ti, àmərìa məbərur a. Àvi njəɖa ana tay, àhi ana tay tādəboru divi ga Bay geli àna hud bəlaŋ, təmbrəŋ ba. ²⁴ Barnabas ti bay magray sulum, *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal, àfəkia ahàr ka Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahaŋ kay təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam gayəŋ ni àkivu.

²⁵ Kələŋ gani Barnabas nakəŋ àsləka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. ²⁶ Àra àdia ahàr a ti àzəbiyu naŋ a Antiyos. Tàra tìnjia ti tìvi ɖəz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal təbu eslini, nahkay nday nakəŋ təcəhi zlam ana tay. Mis təzalay ndam madəbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

²⁷ Ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ təsləka a Zeruzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ²⁸ Zal nahaŋ àbu e kidiŋ gatay bu, slimi gani Agabus. Eslini Məsuf Njəlatani àvi

njəda, Agabus nakəŋ àhi ana mis ahkado ləwir gəɖakani amadaya ka had a dek. Ləwir gani nani àdaya ti ka sarta ga Kəlot *bay gəɖakani ga ndam Rom eɖeɖiŋ. ²⁹ Ndam madəbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tàra ticia ma ga Agabus na ti təɖəm ku way way do máfəkad siŋgu ya ahar gayan əŋgət ni. Təbəhada nahkay ti atəslərikaboru ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude ni ga məjənaki tay. ³⁰ Nday nakəŋ tàra təbəhada siŋgu na ti təbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti təhəlikaboru ana gəɖakani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had Zude ni.

12

Məslər ge Melefit azaya Piyer a ahay ga daŋgay ba

¹ Ka sarta gani nani ti bay *Erot ànjəkia ka məgri daliya ana mis ndahan e kiɖiŋ ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ba. ² Eslini àɖəm təkad Zek wur ga mən ge Zeŋ àna maslalam, mək təkad. ³ Erot nakəŋ àra àsəra ere ye ti àgray ni àbəlafəŋa kà ndam *Zude a nahəma, àɖəm təgəsia Piyer a. Àɖəm nahkay ti ka sarta ga wuməri ge *dipeŋ ya zlam *miwisiŋeni àkibu bi ni. ⁴ Tàra təgəsia naŋ a ti təfiyu a ahay ga daŋgay vu. Eslini Erot nakəŋ àhi ana ndam slewja gayan tēdevu fad fad məlan fad tājəgay Piyer. Àgray nahkay ti, awayay ti agraŋəŋa seriya kələn ga wuməri ga *Pak na kə meleher ga ndam Zude a. ⁵ Ka ya ti Piyer naŋ àvu a ahay ga daŋgay ni bu ni ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təmbrən mahəŋgali Melefit ndo.

⁶ Ga məlavad məlan gani ara aslay, Erot ara agraŋəŋa seriya ti, Piyer nakəŋ naŋ àvu e dəwir bu. Naŋ àvu e dəwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cə təfəvù naŋ e kiɖiŋ vu, tājəgay naŋ. Naŋ məwəlani àna jejirbi cə. Ndam slewja ndahan tājəgay mahay ga ahay ga daŋgay ni. ⁷ Eslini məslər ga Bay geli aŋgazlavu həya, nahkay məlan ya təfiyu Piyer ni àsladay dal-dal. Məslər nakəŋ ènjifiŋ

kà jamaŋgay ge Piyer, èpidəkaba naŋ a. Àra èpidəkaba naŋ a ti àhi ahkado : « Cikaba weceweci. » Àra àhi nahkay ti jejirbi ni təsləkiaba a ahar ba ana Piyer a. ⁸ Mək məslər ni àhi ana Piyer keti : « Wəlvu àna maslpara gayak, bəvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakəŋ àgray akada ga məslər ya àhi ni. Àhi keti : « Fakabu məgudi gayak, ɖəbabiyu nu. » ⁹ Nahkay Piyer àɖəbabiyu məslər ni, təhəraya a məlan ya təfiyu Piyer ni ba. Ngray ere ye ti məslər àgray ni jiri ti Piyer àsərkaba do. Àhi ana ahàr bi Melefit aŋgazli zlam akada e kisim mizideni bu cilin. ¹⁰ Nday nakəŋ təsləkafəŋa kà ndam slewja ye enjenjeni ya ti tājəgay ahay na, mək təsləkafəŋa kà nday ye cə ya tājəgay ahay na, kələn gani tòru tɪnjəa kà mahay ge mite gəɖakani ga ara na ti, mahay ni àzləkvaba ka ahàr gayan a. Nday nakəŋ təhəraya e mite va, təbu takoru e divi bu ni ti məslər ni àsləkafəŋa həya. ¹¹ Eslini Piyer àsərki ke ere ye ti àgravu ni ɖəma mba. Nahkay àɖəm : « Nihi ti nəsəra Bay geli àslərkubiya məslər gayan eɖeɖiŋa. Melefit àhəŋgafəŋa nu kà Erot akaba kə ere ye ti ndam Zude amal tara təgru na. »

¹² Àra àjalakia ahàr ke ere ye ti àgrakivu na ti, òru a magam afa ga Mari mən ge Zeŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis təvu dal-dal macakalavani, təhəŋgalay Melefit. ¹³ Piyer nakəŋ òru ènjəa ti àsi ahar ana mahay. Wur dahalay nahan slimi gani Ruda, agri təwi ana Mari, àra ècia ge Piyer ya àsi ahar ana mahay na ti àra ga mabay slimi a ti məsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. ¹⁴ Àra àsəra dəŋgu ge Piyer a ti àdiki ana məmərani, àzləkiaba mahay a ndo, àcuhwakivoru ke mis ndahan ni. Àra ènjikiva ka tay a ti àhi ana tay Piyer naŋ àbu kà mahay e mite bu. ¹⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Nak ti arəŋa agray kur aw ? » Ruda nakəŋ àɖəm : « Piyer Piyereni eɖeɖiŋ. » Nday nakəŋ təhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge

Melefit ya àvi ga majəgay naŋ ni. »

¹⁶ Nday təbu tagray gejewi nahkay ti Piyer naŋ àbu asi ahar ana mahay kekileŋa. Kələŋ gani təzləkiaba mahay na ; tàra tìpia naŋ a ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ¹⁷ Nday təbu təzlapaki ti Piyer nakəŋ àgri ahar ana tay ti təlakkabá, mək àŋgəhadí ere ye ti àgrakivu ni ana tay, ahəmamam Bay geli àzaya naŋ a ahay ga daŋgay ni ba ni. Kələŋ gani àhi ana tay : « ŋgəhadúmi ma gani ana ata Zek akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni. » Àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àhəraya, àsləka òru ka mələŋ nahaŋ.

¹⁸ Mələŋ àra àsla ti ndam slewja ya tajəgay ahay ga daŋgay ni tədi ahàr ana Piyer ndo ni ti, bəruv àtikaba ana tay a kwir kwir. Tədəm ahkado : « Àmbava àdoru eley ? » ¹⁹ Bay Erot àra ècia ma gana ti àdəm tādəbay naŋ. Tàra tādəba naŋ a, tədi ahàr ndo ni ti, Bay Erot nakəŋ èhindifiŋa ma gana kà ndam slewja ya tajəgay ahay ga daŋgay na. Nday təsər ere ye ti àgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ àdəm tábazla tay a. Kələŋ gani Erot àsləka ka had *Zude a, òru ànjəhad a Sezare.

Məmət ga bay Erot

²⁰ Ka sarta gani nani bay *Erot àzumkia bəruv ka ndam Tir akaba ndam Sidon a. Nahkay ti ndam ga kəsa nday nani təzlapakabá ga məslərbiyu mis afa ga bay ni ti təgri kam-kam, adaba təbu təngət zlam məzumani gatay ka had gayəŋ. Tàra tìnjia a Sezare a ti təvi zlam ana Blastus gədakani ga ndam məgri tawi ana bay ni ti mājənaki tay ga maŋgalabakabu tay akaba bay ni. Nahkay àfəkad vad gani.

²¹ Vad gani àra ènjia nday təbu eslini ti, Erot nakəŋ àbakabu azana ga bay gayəŋ mək ànjəhad e kərsi ga bay gayəŋ bu. Naŋ àbu manjəhadani gappa nahkay ti àhi ma ana tay kè eri ge mis dek. ²² Mis ni tàra ticia ma gayəŋ na ti təzlah, tədəm ahkado : « Bay hini ya azlapay ni ti melefit, do ni ti mis hihiriken do ! » ²³ Mis

təbu təzlah nahkay ti *məslər ge Melefit àra àfəki arməwər ka Erot nakəŋ, adaba àgəskabá ma ge mis ya təhi na, àza ahàr gayəŋ akada ge Melefit na. Nahkay ti mekcehad təzumaba naŋ a, mək àmət.

²⁴ Kələvad mis ndahaŋ ya təfəki ahàr ka Yezu faŋ ndo ni təbu tici ma ge Melefit, mək təfəki ahàr ka Yezu.

²⁵ Ata Barnabas nday ata Sol tàra tìndeveriŋa tawi gatay a Zeruzalem a ti təsləka, təŋgoru ka mələŋ gatay ya təsləkabiya ni. Ka ya ti təsləka ni ti təkiva Zeŋ ya təzalay Mark na ju.

13

Təsləruru ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka had ndahaŋ

¹ A Antiyos ti mis ndahaŋ təbu təhəŋgri pakama ge Melefit ana ndam məfəki ahàr ka Yezu, mis ndahaŋ təbu təcəhi pakama ge Melefit ana tay. Nday gani nani ti ata : Barnabas, Simeyən slimi gayəŋ nahaŋ Nizer, Lisiyəs zal Sireŋ, Manayaŋ ya tədəkkabu akaba bay *Erot ni, akaba Sol. ² A vad nahaŋ nday təbu təgəs ndəra, tazləbay Bay geli ti, *Məsuf Njəlatani àhi ma ana tay. Àdəm : « Dəmuaba ata Barnabas nday ata Sol a, adaba nəhəlabə tay ga məgru tawi nahaŋ a. » ³ Tàra ticia ma na ti təgəs ndəra keti, təhəŋgalay Melefit mək təkəki *ahar ka tay ga məgri *sulum ge Melefit ana tay. Tàra təgria ana tay a nahkay ti təvi divi ana tay ga moroni ka had ndahaŋ. ⁴ Məsuf Njəlatani àra àsləra ata Barnabas nday ata Sol nakəŋ a ti tòru e Selewsı. Tòru tìnjəa ti təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru ka had Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray tawi e Sipir

⁵ Tòru tìnjəa a Salamiŋ a ti tədi ahàr ana ahay gərgərani ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam *Zude, mək təhuriyu, təhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti Zeŋ Mark naŋ àbu akaba tay, ajənaki tay. ⁶ Tàra təsawadaba kəsa Sipir na bədak a Pafos a ti, tədi ahàr ana zal Zude nahaŋ, slimi gani Bar-Yezu,

naŋ zal maharam. Àdám naŋ bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, ay ti àsəkad malfada. ⁷ Naŋ gani anjəhad afa ga zal Rom ya ti agur had Sipir ni. Slimi ga bay ni Serjəs Polus, àsəra zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay àzaloru ata Barnabas nday ata Sol afa gani. ⁸ Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni àfəki ahàr ka Yezu ba. Zal maharam nani təzalay naŋ àna ma Gres ti Elimes. ⁹ Eslini *Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol ti təzalay naŋ Pol daya). Məsuf Njəlatani ni àra àhuriviya ti Pol nakəŋ àmənjaləŋ ka zal maharam ni, ¹⁰ mək àhi ahkado : « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cuday, nak bay magosay mis, zlam sulumani dek kawayay do. Nak ti akəmbərəŋ magudar divi ga Bay geli ti ananaw ? ¹¹ Nihi nahəma, ci ma goro ya nəhuk ni lala : Melefit ara atraḅ kur àna ahar gayan, kara kəwuluf. Ekipi fat va do duk abivoru ana vad ya ti Melefit aməmbərəŋ matraḅ kur ni. » Pol àra àhia ma na nahkay ti zal maharam ni àwuluf huya tatuf, ègia akada maslaŋa ya ti naŋ a ləvəŋ bu na. Nahkay ambatvu, adəbay mis ga madafəŋa ahar a. ¹² Bay məgur had ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àfəki ahàr ka Yezu, adaba ma ga Pol ya àdəmki ka Bay geli Yezu ni àbəlafəŋa dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tawi a Antiyos ka had Pisidi

¹³ Pol akaba ndam ya ti tagrak-abu tawi ni tàcəliyu a *slalaŋ ga yam vu, tàsləka a Pafos a, tòru e Perzi ka had Pemfili. Eslini ti Zeŋ Mark àsləkafəŋa kà tay a, àŋgoru a Zeruzalem. ¹⁴ Nday nakəŋ tàsləka e Perzi a, tòru a Antiyos ka had Pisidi. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tənjàhad digəs-gəs. ¹⁵ Eslini gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni tijeŋgey ma ya e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni akaba ma ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tàra tijeŋga ti tàslərkiyu

mis ka ata Pol ge məhiani ana tay ahkado : « Bəza ga mən geli ni, tamal pakama gekəli àbu ga məhiani ana mis maŋgasvani ni ga məvi njəda ana tay ti, dəmum. » ¹⁶ Nahkay Pol ècikaba, àdaday ahar mək àdəm : « Lekulum ndam *Izireyel ni akaba lekulum ndahaŋ ya ti kəzləbum Melefit ni, bumu slim. ¹⁷ Melefit ga ndam jiba geli Izireyel ni adaba ata bəŋ ga bəŋ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka had Ezip ni ti Melefit àgray ti tawuday, nahkay tawuda. Kələŋ gani adafaki njəda gayan, àhəlabə tay ka had nana àna ahar gayan a. ¹⁸ Kələŋ gani ka ya ti nday təbu a hud gili bu agray vi kru kru fad ni ti èbesia ana tay a. ¹⁹ Tòru tìnjəa ka had Kanaŋ a nahəma, Melefit àbazliaba jiba adəskəla ya ka had nani na ana tay a, mək àvi had gani ana tay. ²⁰ Zlam nday nani dek təgravu ti agray vi diŋ diŋ fad àna kru kru zlam. Kələŋ gani àdiaba ndam magray seriya ana tay a duk abivoru ana sarta ge Semiyel bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. ²¹ Kələŋ gani tihindifinja bay kè Melefit a, mək Melefit àdiaba Seyul ana tay a. Seyul ti naŋ wur ge Kis, ge dini ge Benjemen. Naŋ gani àgur tay vi kru kru fad. ²² Ay ka ya ti Melefit àwayay naŋ va do ni ti Melefit àdiaba Devit ana tay a ti miŋi bay gatay. Devit nakəŋ Melefit àgrakia sedi a, àdəm : “Nəŋgəta Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nədəbay ni ti naŋ ; amagraŋ ere ye ti nu nawayay ni dek.” * ²³ Nihi ti Melefit adaba mis nahaŋ e kidiŋ ga bəza hud ge Devit ba, àfəkad naŋ Bay mahəŋgay ndam Izireyel, àgray akada ga pakama gayan ya àdəm ahaslani ni. Maslaŋa gani nani ti Yezu. ²⁴ Wudaka Yezu àra ànjəki ke tawi gayan nahəma, Zeŋ àhi ana ndam Izireyel dek ahàr àdəm tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ti *təbaray kwa. ²⁵ Zeŋ àra èndeverinjabə tawi gayan a wudak ti àhi ana mis : “Lekulum kəhumi ana ahàr ti nu way ? Bay ya ti lekulum kəbum kəjəgum ni ti nu do. Nədəm nahəma,

* 13:22 1 Semiyel 13.14 ; mənjay Limis 89.21.

ka ya ti enindeverinaba tawi goro na ti bay gani amara. Nan ti nɪsli ga mepicehiaba ezewef ga kimaka gayan a do.”

²⁶ « Bəza ga mmawa, lekulum bəza huf ga Abraham akaba lekulum ndahan ya kəzləbum Melefit ni, pakama hini ya kicam ni ti Melefit ahəngay mis ana nan. Melefit əhi pakama hini ti ana leli. ²⁷ Ndam Zeruzalem akaba gadakani gatay təsər Yezu ti nan *Bay gadakani ya amara ni ndo, tici ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya tijeŋgey kəla vad məpəsabana ni ndo daya. Nahkay tədəm təkaf Yezu kwa. Təgray nahkay ti, təgra ere ye ti ndam mahəngaray pakama ge Melefit tədəm amagravu na. ²⁸ Ku tamal ndam Zeruzalem ni təŋgətfəna zlam magudarani ga makadki nan di ndo nəŋgu ni, təhi ana Pilet təkaf nan. ²⁹ Təgria zlam na dek akada ga pakama ya əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na. Yezu əra əməta ti təzaya kisim gana kə təndal na, təfiyu e mindiviŋ vu. ³⁰ Ay ti Melefit ahəngaraba nan e kisim ba, ahəngriviya sifa. ³¹ Kələn gani Yezu nakəŋ əŋgazlivu ana ndam ya təsləka akaba nan e Gelili a, tōru akaba nan a Zeruzalem ni vad ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kə meleher ga ndam *Zude a. ³² Leli gani hini day məhi *Ma Məweni Sulumani gani ana kəli. Ere gani nani ti Melefit əhibiya pakama gana ana ata bəŋ geli a kwa ahaslana, ³³ ay nihi ti əgria ere ye ti əhibiyu ana ata bəŋ geli na ana leli bəza gatay na. Agray ti əna mahəngaraba Yezu e kisim ba, akada ya əbu məbəkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye cə ni bu Melefit ədəm :

“Nak ti wur goro ; kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.” †

³⁴ « Melefit ədəmbiya amahəngaraba nan e kisim ba ti əzi ba. Ədəmki ma nahkay hi :

“Anəgri sulum goro ana kəli akada ya nədəm anəgri ana Devit ni.

Zlam gani nani ti *njəlatani, amandav day-day do.” ‡

³⁵ « Nahkay a məlan nahan bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit ədəm : “Akavay divi ti bay njəlatani gayak ni əzi e mindiviŋ vu ba.” §

³⁶ « Devit ka sarta gayan ti əgria tawi ana Melefit akada ge Melefit ya əwayay na. Kələn gani Devit nakəŋ əməta, ənjikibiya ata bəŋana, kisim gayan day əzia. ³⁷ Ay Bay ya ti Melefit ahəngaraba nan e kisim ba ni ti, kisim gayan ni əzi ndo. ³⁸ Bəza ga mmawa, sərur lala : leli məhi ana kəli Melefit aməmbərfəna zlam magudarani gekəli ni kə kəli a ti azuhva Yezu. Melefit əmbərfəna zlam magudarani gekəli kə kəli əna *Divi gayan ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na koksah. ³⁹ Ay azuhva tawi ge *Krist ya əgray ni ti Melefit əmbərfəna zlam magudarani kə ndam ya təfəki ahər ke Krist na dek. ⁴⁰ Nahkay ti bumvu slimi, do ni ti zlam ya ti ndam mahəngaray pakama ge Melefit tədəmkibiyu ma ni ara agrakivu ke kəli. Ma gatay ya tədəmbiyu ni ti nihi :

⁴¹ “Lekulum ndam ya kədəmum pakama ge Melefit zlam masakani ni ti mənjumki ere ye ti nara ngray ni. Ere gani nani məgri ejep ana kəli ti kījijuma !

Anagray ti ka ya ti lekulum kəbum əna sifa mba ni.

Ere gani nani ti ku tamal maslaŋa əŋgəhadia ma gana ana kəli a nəŋgu ni, kəgəsumkabu do.” * »

⁴² Pol əra əhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas təhəraya a ahay ni ba ni ti, mis ya təbu eslini ni təhi ana tay : « A vad məpəsabana nahan ya amara ni ti ŋguma ga məhikivu pakama əki ka ma hini ana leli keti. »

⁴³ Mis təbu tedevu ti mis ndahan kay tədəboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zude akaba mis ndahan ya tədəbay divi ga ndam Zude ga mazləbay Melefit ni. Nahkay ata

† 13:33 Limis 2.7. ‡ 13:34 Izayi 55.3. § 13:35 Limis 16.10. * 13:41 Habakuk 1.5.

Pol nday ata Barnabas nakəŋ tɔzlapi ana tay, tɔvi njɔda ana tay ti tɔgɔskabu *sulum ge Melefit ya àgri ana tay ni, tɔmbrəŋ ba.

⁴⁴ Vad mɔpəsabana àra ènjia nahəma, mis ga kɔsa ni ahar gɔɔakani tàra ðek ga mɔbi slimi ana ma ya tɔɔəmki ka Bay geli ni. ⁴⁵ Ndam Zude ni tàra tɔpia ndam ga kɔsa na ðek macakalavani ti tɔzumki ɔəruv ka tay, tɔnjəki ke mindivi Pol akaba ka mɔhiani ana mis pakama gayaŋ ni ti ma ga malfada. ⁴⁶ Ata Pol nday ata Barnabas tàra ticia pakama ga ndam Zude na ti aŋgwaz àwər tay ndo, tɔhi ana tay vay-vay ahkado : « Ahàr àɔəm mɔhia ma ge Melefit na ana kɔli ndam Zude na enjia day. Ay nihi ti lekɔlɔm kɔgɔsumkabu pakama gani do ni ti, lekɔlɔm lekɔlɔmeni kɔɔɔfɔmkia kɔslɔm ga mɔŋgət *sifa ya àndav ðay-ðay do ni do. Ègia nahkay ti leli mɔhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni. ⁴⁷ Mɔhi ana tay nahkay ti aɔaba Bay geli àhi ana leli nahkay hi :

“Nàfəkad kur ti akada ge ceŋgel ni ga masladi mɔlaŋ ana ndam ga jiba gərgərani ðek.

Nawayay ti kəhioru pakama àku ka nu ya nahəŋgay mis ni ana mis ðek,

duk kè sliri ga mɔlaŋ.” † »

⁴⁸ Mis ya ti nday ndam Zude do ni tàra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tɔmərɔv, tɔzləbay Melefit azuhva pakama gayaŋ ni. Eslini nday ya ti Melefit àdaba tay ga mɔŋgət sifa ya àndav ðay-ðay do ni na, nday ðek tɔfəki ahàr ka Yezu.

⁴⁹ Kələŋ gani mis tɔɔəmkiuru pakama àki ka Bay geli, nahkay mis ga had ni ðek ticia ma gana. ⁵⁰ Ay ndam Zude ni tɔɔəmki ma magəɔavani ka ata Pol nday ata Barnabas, ti wál ya elimeni gatay àbu, tazləbay Melefit ni akaba gɔɔakani ga kɔsa ni tɔzirey ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay ndam ga kɔsa ni tɔnjəki ka mɔgri daliya ana ata

Pol nakəŋ, mək tɔgaraba tay ka had gatay na. ⁵¹ Ka ya ti ata Pol nday ata Barnabas tawayay taslaka ni ti tɔtukaba had ga kɔsa na ka asak gatay a ga mɔɔɔfiki ana tay araŋa gani gatay va do. Mək tɔslaka, tɔru a Ikoniyum. ⁵² Ndam Antiyos ya tadəbay divi ga Yezu ni tɔbu tɔmərɔv, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana tay a.

14

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi a Ikoniyum

¹ Ata Pol nday ata Barnabas tɔru tɔnjɔa a Ikoniyum a ti, tɔhuriyu a ahay ya ndam *Zude *tahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini tɔhi ma ge Melefit ana tay : azuhva ma gatay ni mis kay tɔfəki ahàr ka Yezu a, ku ndam Zude ku ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ² Ay ndam Zude ya tawayay mɔfəki ahàr ka Yezu do ni tɔhi ma magəɔavani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ti tɔzirey bəza ga mɔŋ geli ye eslini ni. ³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ata Pol nday ata Barnabas tɔpəsa kay a Ikoniyum a. Ka ya ti nday tɔbu eslini ni ti nday tɔbu tɔfəki ahàr ka Bay geli lala, nahkay tɔhi ma ge Melefit ana mis vay-vay, aŋgwaz àwərki tay do. Nahkay Bay geli àvi njɔda ana tay ga magray zlam gərgəri kay ya ti mis tɔpi ðay-ðay ndo ni. Bay geli àgray nahkay ti, àɔafaki ti pakama gatay ya tɔhi ana mis àki ka sulum gayaŋ ni ti jiri ededɔŋ. ⁴ Nahkay ndam ga kɔsa nani tɔdevu mɔlaŋ cɔ : mis ndahaŋ ga ndam Zude ni, mis ndahaŋ ti ni ga ndam *asak ga Yezu ni.

⁵ Eslini ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni akaba gɔɔakani gatay tawayay tɔgri daliya ana ata Pol nday ata Barnabas, tawayay tabazl tay àna akur. ⁶ Ndam asak nakəŋ tàra ticia ma gana ti tɔcuhway, tɔru gwar a kɔsa vu ka had Likawuni. Kɔsa nday nani ti Listir, Derbi akaba kɔsa ndahaŋ ciɔ-ciɔbeni ni. ⁷ Nday nakəŋ tɔru tɔnjɔa eslina ti tɔhi *Ma Mɔweni Sulumani ana mis.

† 13:47 Izayi 49.6.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tawi e Listir

⁸ Zal dëra nahañ àbu e Listir, nañ manjèhadani adaba ècikaba koksah, àsawaday day-day ndo kwa ke miwivu gayañ. ⁹ A vad nahañ nañ àbu abi slimi ana ma ga Pol ya adəm ni ti, Pol nakəñ àmənjaləñ, èpi ti zal dëra ni àfəkia ahàr ka Yezu a, Yezu ahəngaraba nañ a tata. ¹⁰ Nahkay Pol àdəm kay kay, àhi ahkado : « Cikaba, kícik jik àna asak gayak ! » Zal dëra ni àra ècia ma ga Pol na ti ècikaba carakum, asawaday. ¹¹ Mis dal-dalani ga kəsa ni tàra tìpia ere ya Pol àgray na ti tàzlah àna ma həma ga had Likawuni, tàdəm ahkado : « Melefifit geli tàsləkabiya e melefifit ba, tàmbavu mis, təhərkiaya ke leli a ! » ¹² Nahkay tàzalay Barnabas Zəs, Pol ti ni tàzalay nañ Hermes, adaba nañ bay məhi ma ana mis.* ¹³ Ahay gəđakani ge Zəs ni ti ka ma ga kəsa. Bay misliñi zlam ana Zəs ni ènguledbiyu kokur àna vay-vay ga zlam, àhəlbiyu àbèhad tay kà mahay ga ahay ni ge misliñieni ana ata Pol nday ata Barnabas nakəñ. Mis macakalavani ni day tawayay ti mągray nahkay.

¹⁴ Ndam *asak ni tàra tìcia ere ye ti ndam ga kəsa ni tawayay təgri ana tay na ti téguzlehkaba azana ka vu gatay a kwar kwar ga mədəfiki ana mis macakalavani ti tàwayay ere ye ti atəgri ana tay ni do, mək tàcuhwakivoru ka tay àna zlahay. ¹⁵ Təhi ana tay ahkado : « Ndam geli, kəgrum nahkay ti kamam ? Leli ti mis hihirikeneni akada kəli ni timey ! Məra afa gekəli a ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ti kəmbərənum tawi gekəli masakani akada ya kəgrum nihi ni. Mawayay ti kəhəngrumioru ahàr a had ana Melefifit Bay ge sifa ni. Nañ ti àgraya məlanə ya agavəla, had, dəluv gəđakana akaba zlam ya təvu a huđ gatay vu ni dek. ¹⁶ Ahaslani ti àmbərəñ mis ga had gərgərani dek ti təgray ere ye ti tàwayay ni zlam gatay. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəngu ni,

əngazlivu ana tay àna zlam sulumani ya agri ana tay ni : asləribiyu avər ana mis e melefifit bu ni ti tənğətiki zlam ka vədanə àna sarta gani. Avi zlam məzumani ana tay ti təmərvu. » ¹⁸ Ku tamal ndam asak ni təhia ma ana tay a nahkay nəngu ni, wudaka təcəfəña mis dal-dalani na kə misliñi zlam ana tay a ti, təgraviya daliya dal-dal.

¹⁹ Kələñ gani ndam *Zəde ya a Antiyos ya ka had Pisidi ni akaba nday ya a Ikoniyum ni tàra e Listir a. Tàra tìnjia ti tàdəmki ma magədavani àki ka ndam asak ni, mək mis dal-dalani ni tégəskabá ma gatay na. Eslini mis nakəñ tizligi Pol àna akur ga makad nañ. Tàra tizligia nañ a nahkay ti tàdəm àməta, mək tégəjahaba nañ a kəsa ni ba, təmbərbu nañ bəlah. ²⁰ Ay ka ya ti ndam madəbay divi ga Yezu ni təcakalakiva nahəma, Pol nakəñ ècikaba, mək əngoru a kəsa ni vu. Həñ gani tàsləka nday ata Barnabas a, tōru e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas tanğoru a Antiyos ka had Siri

²¹ Tōru tìnjəa e Derbi a ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis, nahkay mis kay tàdəbay divi ga Yezu. Kələñ gani tàsləka, tanğa e Listir a. Tàsləka eslina ti tanğa a Ikoniyum a, mək tàsləka a Ikoniyum a ti tanğa a Antiyos ya ka had Pisidi na. ²² A kəsa nday nani bu ni ti təvia njəda ana ndam madəbay divi ga Yezu a. Təhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ka Yezu lala, kəmbərənum ba. » Təhi ana tay keti : « Tamal mawayay məhuriyani a *Məgur ge Melefifit vu ti ahàr àdəm məcaka daliya dal-dal day kwa. » ²³ Tədaba gəđakani e kidinə ga ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ba ka kəsa ka kəsa, mək ndam *asak nakəñ tégəs ndəra akaba təhəngali Melefifit ana tay. Eslini təmbrivu tay a ahar vu ana Bay geli, adaba nday nani təfəkia ahàr a palam.

²⁴ Kələñ gani tàsləkaba ka had Pisidi a, tōru ka had Pemfili. ²⁵ Tōru tìnjəa e

* **14:12** Zəs ti nañ bay ge melefifit ga ndam Gres. Hermes ti melefifit ya ti ahəngri pakama ga Zəs ana mis ni.

Perzi a ti tɔhi ma ge Melefit ana mis, mɛk tɔslɛka, tɔru a Atali. ²⁶ Eslini ti tɛcɛliyu a *slalah ga yam vu, tɔŋga a Antiyos a. A kɛsa nani bu ka ya ti tɔnjɛki ke tɔwi gatay ni ti, tɔbivɔ tay a ahar vu ana Melefit ga magray tɔwi ɔna sulum gayan. Tɔwi nani ti tɔndeveriŋababiya.

²⁷ Tɔra tɔnjia nahkay ti tɔzalakabu ndam mɛfɛki ahɔr ka Yezu ni dek, tɔŋgɛhadɛ ere ye ti tɔgray ɔna njɛda ge Melefit ni dek ana tay, tɔŋgɛhadɛ ana tay ahɛmamam Melefit ɔvi divi ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni ga mɛfɛki ahɔr ka Yezu ni daya. ²⁸ Eslini tɔnjɛhad akaba ndam mɛfɛki ahɔr ka Yezu ni agray kiyi bal.

15

Mekeli kɛdi ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Mis ndahan tɔslɛka ka had *Zude a, tɔra a Antiyos a. Tɔra tɔnjia ti tɛcahi zlam ana ndam mɛfɛki ahɔr ka Yezu ye eslini ni, tɔhi ana tay ahkado: « Ahɔr ɔdɛm *tɛkeli kɛdi ana kɛli akada ge Mɔwiz ya ɔdɛm a wakita gayan ni bu ni kwa. Tamal kɛgrum akada gayan ya ɔdɛm ni do ni ti, Melefit ahɛŋgay kɛli do simiteni. » ²⁻³ Tɔra tɛdɛma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas tɛgɛskabu pakama gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gɛdɛkani ahɔraya e kidɛŋ gatay akaba ndam ya tɔslɛkabiya ka had Zude ni ba. Eslini ndam mɛfɛki ahɔr ka Yezu ya a Antiyos ni tɔvi siŋgu ge divi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahan mɛk tɔslɛroru tay a Zeruzalem ga mihindifiŋbiya ma gana kɛ ndam *asak akaba gɛdɛkana ye eslini na. Nahkay tɔslɛka. Ka ya ti tɔbu takoru ni ti tɔslɛkaba ka had Fenisi akaba had *Samaritani a, tɔŋgɛhadɛ zlam ya ɔgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday tɔbu ka had nday nani ni; tɔhi ana tay ahɛmamam ndam ya nday ndam *Zude do ni tɛfɛki ahɔr ka Yezu ni. Nday nakɛŋ tɔra tɛcia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tɛmɔrvu dal-dal.

⁴ Ata Pol nakɛŋ tɔru tɔnjua a Zeruzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahan ni dek akaba gɛdɛkani gatay ni tɛgɛskabu tay. Eslini ata Pol nakɛŋ tɔŋgɛhadɛ ere ye ti tɔgray ɔna njɛda ge Melefit ni dek ana tay. ⁵ Ay ndam *Feriziyen ndahan ya tɛfɛki ahɔr ka Yezu ni tɔbu eslini. Tɔra tɛcia ma ga ata Pol na ti tɛcikaba, tɛdɛm ahkado: « Ahɔr ɔdɛm tɛkeli kɛdi ana ndam ya nday ndam Zude do, tɛfɛki ahɔr ka Yezu ni kwa. Ahɔr ɔdɛm nday gani tɛgɛskabu *Divi ya tɔbu mɛbɛkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni daya kwa. »

⁶ Nahkay ndam asak ni akaba gɛdɛkani ni tɔŋgasvu ga mazlapakiani ka ma gani nani. ⁷ Eslini gejewi ahɔraya e kidɛŋ gatay ba dal-dal. Nahkay Piyer ɛcikaba, ɔhi ana mis ni ahkado: « Bɛza ga mmawa, kɛsɔruma kwa ahaslani Melefit ɔdaba nu e kidɛŋ gekɛli ba ti nɔhi *Ma Mɔweni Sulumani ana nday ya nday ndam Zude do ni, ti tɛfɛki ahɔr ka Yezu. ⁸ Melefit ti ɔsɔra ere ye ti ɔniviyu ana mis a mɛbɛruv vu na. ɔvi *Mɔsuf Njɛlatani ɔna tay akada ya ɔvi ana leli ni ga madafakiani ɔgɛskabɛ tay a. ⁹ ɛcirkaba leli ndam Zude ni akaba tay a ndo simiteni. ɔbarafɛŋa zlam magudarani kɛ tay a, tɛgia njɛlatana ɔdaba tɛfɛkia ahɔr ka Yezu a. ¹⁰ *Divi ge Melefit ya tɔbu mɛbɛkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni ti zlam zɛzɛladani. Ku ata bɛŋ geli, ku leli leleni tekedɛ mɛbɛsebiyu zlah-zlah. Nihi ti kɛfumki ŋgasa ka tay ya ti nday ndam Zude do ni tɛdɛbay divi gani kwa ti kamam? Tamal kɛgrum nahkay ti kahɛŋgalum ma ge Melefit timey! ¹¹ Leli mɛsɔra Melefit ahɛŋgay leli ti ɔdaba mɛkela kɛdi a palam do. Ahɛŋgay leli ti azuhva tɔwi ga Bay geli Yezu ya ɔgri ana leli ɔna sulum gayan ni. Ahɛŋgay leli ti akada ya ahɛŋgay tay ni daya. »

¹² Eslini mis macakalavani ni dek te-te, tɔbi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakɛŋ tɔŋgɛhadɛ tɔwi gatay ya tɔgray

e kidin̄ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni ana tay. A pakama gatay ni bu nahama, tãdãm Melefit avia njãda ana tay ga magray zlam gergãrani ya mis tipi day-day ndo na dal-dal. ¹³ Ka ya ti ata Barnabas nakãnj tãmbrãnjã zlapay na ti Zek ecikaba, adãm ahkado: « Bãza ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. ¹⁴ Simu an̄gãhadia ana leli a ahãmamam kwa ahaslani Melefit amãnjãlãnj ana ndam ya nday ndam Zude do ni ga madaba ndam gayãnj e kidin̄ gatay ba daya. ¹⁵ Pakama ga Simu ya adãm ni bãlanãni akaba ga ndam mahãngaray *pakama ge Melefit ni, adaba a wakita gatay ni bu Melefit adãm :

¹⁶ “Kãlan̄ gani ti anãnga, anãlãmaba ahay ge Devit ya ambãd na.

Anãhãlaba akur ga ahay ya ambãd na, enedezlvaya nahan̄ ana tay ka mãlan̄ gana.

¹⁷ Nahkay mis dek atadãbay nu Bay Melefit ;
nday ya nday ndam Zude do, nãzalay tay

ge migi ndam goro ni dek atadãbay nu.

Nu Bay Melefit nãdãm nahkay, nu ya ti nagray ere ye ti nãdãm anagray ni dek ni.

¹⁸ Zlam gani nani ti wudaka nãgraya mãlan̄ a ti

nãsãra kwa ahaslana anagray.” * »

¹⁹ Zek ahi ana tay keti: « Egiã Melefit adãma nahkay zlanãhãma, nu nãdãm mãfũmki ngasa ga magray zlam zãzãladãni ka ndam ya nday ndam Zude do, tawayay madãbay divi ge Melefit ni ba. ²⁰ Ere ye ti magray ni ti, hojo mãbumiki wakita ana tay, mãhumi ana tay ahkado: “Kãhãpãdũm aslu ga pãra ba, adaba abãlafãnj kã Melefit do; kãgrum mesãwãhvũ ba; kãhãpãdũm aslu ga zlam ya tãmãrdãny mãmãrdãni ni ba, kãzumum mimiz ba daya.” ²¹ Divi ge Melefit ya Mãwiz abãki ni ti, kwa ahaslani tãbu tãdãfiki ana mis a kãsa gergãrani bu dek, tijãnjey ma gani

a ahay gergãrani ga *mahãngãlavũ Melefit bu kãla vad *mãpãsabana lu daya. »

Tãslãrikaboru wakita ana ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni

²² Zek ara adãma ma nahkay nahãma, ndam *asak ni, gãdãkãni akaba ndam ga Yezu ndahan̄ ye eslini ni dek tãdãm atãdaba mis e kidin̄ gatay ba, atãslãrioru tay ana ndam Antiyos ni akaba ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay tãdaba Zud ya tãzalay nan̄ Barsabas na akaba Silas a, adaba nday cãeni ndam ga Yezu dek ticiiki ma ana tay. ²³ Tãvi wakita ana tay ga mãzikãbani ana ndam Antiyos ni, tãbãki ka wakita ni nahkay hi :

« Leli bãza ga mãnj gekũli, leli ndam asak ga Yezu akaba gãdãkãni ni mãgri sa ana kũli, lekũlãm bãza ga mãnj geli, lekũlãm ya ti ndam *Zude do, kan̄jãhadũm a Antiyos, ka had̄ Siri akaba ka had̄ Silisi ni. ²⁴ Micia mis ndahan̄ ticik afa geli, tãru afa gekũli. Tãru tin̄jãa ti tãwisirikaba ahãr ana kũli a, tãvi majãlay ahãr ana kũli ana pakama gatay ya tãhi ana kũli ni. Tãgray nahkay ti, leli mãvi divi gani ana tay ndo simiteni. ²⁵ Nahkay zla nahãma leli dek ka ahãr bãlan̄ mãdaba mis a ga mãslãrani afa gekũli a. Nday gani atorukaboru akaba ata Barnabas nday ata Pol. Ata Barnabas nday ata Pol ti mawayay tay dal-dal, ²⁶ tãgri tãwi ana Bay geli Yezu *Krist; ku tamal tabãzã tay azuhva tãwi gatay ya tagray ni nãngu ni, an̄gwãz awãrki tay do. ²⁷ Ndam ya ti mãdaba tay a ni ti ata Zud nday ata Silas. Nday gani atãnjãhadiaaba ere ye ti mãbiki ana kũli ka wakita na daya. ²⁸ Pakama gani nani ti nihi: *Mãsuf Njãlatani akaba leli mãdãm mãfãki ngasa ga magray tãwi zãzãladãni ndahan̄ ke kũli do, si kãgrum zlam ya ti ahãr adãm leli dek magray ni kwa. Zlam gani nday hi: ²⁹ Kãhãpãdũm aslu ga pãra ba; kãzumum mimiz ba; kãhãpãdũm aslu ga zlam ya tãmãrdãny mãmãrdãni ni

* 15:18 Amos 9.11-12.

ba ; kəgrum mesəwehvu ba daya. Tamal zlam nday nani dek kəgrum do nahəma, akanjəhadum àna sulumani. Məmbərki pakama geli nahkay. »

³⁰ Nahkay təsləroru nday ya ti tədaba tay a ni. Nday nakəŋ təsləka, tōru a Antiyos akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tōru tɪnjəa ti təzalakabu ndam ga Yezu ye eslini ni, təvi wakita ni ana tay. ³¹ Tàra tɪjɛŋga wakita na ti àmərìa məbərɪv ana tay a dal-dal, adaba àvikiva njəda ana tay a. ³² Ata Zud nday ata Silas ti nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. Nahkay təhia pakama gərgərana kay ana ndam ga Yezu ye eslini na, təvi njəda ana tay ti aŋgwaz àwər tay ba. ³³ Nday nakəŋ təpəsiyu eslini gosku bal. Kələŋ gani ndam ga Yezu ni təvi divi ana tay ga məŋgukiani ka ndam ya təslərbiyu tay ni, təhi ana tay təsləka àna sulumana. [³⁴ Ay Silas àdəm àsləka do, anjəhad a Antiyos həya.] ³⁵ Ata Pol nday ata Barnabas day tənəhad a Antiyos. Eslini nday akaba mis ndahaŋ kay təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, təcahi pakama ga Bay geli ana tay daya.

Ata Pol nday ata Silas takoru ka had ndahaŋ

³⁶ Tàra tàgra gosku bal a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Maŋgoru a kəsa ya ti məhibiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni dek, ti məmənjiyu bəza ga məŋ geli ye eslini ni akaba ti məsər manjəhad gatayani. » ³⁷ Barnabas nakəŋ àgəskabá ma ga Pol na, ay ti àdəm azəkivu Zeŋ ya təzalay Mark ni ju. ³⁸ Pol àra ècia ma na ti àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məzəkivu naŋ ba, adaba ka ya ti leli ka had Pemfili ni ti àsləkafəŋa kè leli a, àwayay magrakabu təwi akaba leli ndo. » ³⁹ Ata Pol nday ata Barnabas tìcivu àki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nakəŋ tèdevu. Barnabas àzay Mark, təcəliyu a *slalah ga yam vu, tōru e Sipir. ⁴⁰ Pol ti ni àzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni təhəŋgalay Bay geli ti məgri sulum gayəŋ ana tay, mək ata Pol nday ata

Silas təsləka ⁴¹ ka had Siri a, tōru gwar ka had Silisi. A kəsa ya tɪnjəa ni vu lu, Pol àvikivu njəda ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini ni.

16

¹ Nahkay ata Pol nakəŋ təsləka ka had Silisi a, tōru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahəŋ àbu, slimi gayəŋ Timote. Məŋani wur Zəde, adəbay divi ga Yezu ; bəŋani zal Gres. ² Ndam ga Yezu ya e Listir akaba a Ikoniyum ni dek tədəm Timote ti mis sulumani. ³ Eslini Pol awayay azay naŋ ti məsawadoru akaba tay, nahkay àzay naŋ, *əkeli kədi. Pol àgri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Zəde ye eslini ni, adaba nday dek təsəra bəŋ ga Timote ti zal Gres. ⁴ Kələŋ gani ata Pol nakəŋ təsləka, tōru kama. A kəsa ya tɪnjəa ni vu lu təŋgəhadì ma ga ndam *asak akaba ga gədákanì ya a Zerəzalem ya tədəm ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Tàra təŋgəhadìa ana tay a nahkay ti təhi ana tay təgəskabá ma gana. ⁵ Nahkay ndam ya təfəki ahər ka Yezu a kəsa nday nani bu ni dek təŋgətkivu njəda, kəlavad mis ndahaŋ day təfəki ahər ka Yezu.

Melefit àhi ana Pol mōru e Mesedəweŋ

⁶ Ata Pol nakəŋ təbu takoru gwar ka had Azi ti, *Məsuf Njəlatani àcafəŋa tay ga moru məhi ma ge Melefit ana mis ye eslini na. Nahkay təsləka, tōru gwar ka had Firizi akaba ka had Galasi. ⁷ Tōru tɪnjəa ka had Misi a wudak ti tawayay təhuriyu ka had Bitini, ay Məsuf ga Yezu àcafəŋa tay a. ⁸ Nahkay təsləkaba ka had Misi a, tōru kə gəvay ga dəluv a Truwas. ⁹ Nday təbu eslini ga məlavad ti kisim èzidəkivu ka Pol, èpi zal Mesedəweŋ micikeni jika, àhəŋgalay naŋ, àhi : « Ru afa geli e Mesedəweŋ, kəjənaki leli ti ! » ¹⁰ Kələŋ ge kisim mizidəni ga Pol ni ti məwaya morana e Mesedəweŋ a, adaba məsəra Melefit àzala leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ga had nana. ¹¹ Nahkay məcəliyu a *slalah ga yam vu a

Truwas, màsləka mòru suwwa a Samotras. * Hajəŋ gani mòru a Neyapolis ; mòru mìnjəa ti màhəraya a slalah ga yam ni ba, ¹² mòru e Filip. Kəsa gani nani ti kəsa gəɖəkani ga haɖ Mesedəweŋ. Ndam *Rom kay tənjuhada eslina. Mòru mìnjəa ti mənjuhəɖ vad ɓal.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas təgray e Filip ni

¹³ A vad *məpəsabana ba ti màhəraya a kəsa ni ba, mòru gwar a zalaka bu, məɖəm mədi ahàr ana mələŋ ga mahəŋgalavù Melefit eslini. Mòru mìnjəa ti mədi ahàr ana wál macakalavani mək mənjuhəɖ màzlapi ana tay. ¹⁴ Wal nahanə àbu e kidin gatay bu slimi gani Lidi. Nanə wur Tiyatir, təwi gayanə məsəkumoru azana ndize-ndizeni ga sinu kayani, nanə àbu azləbay Melefit daya. Ka ya ti nanə àbu abi slimi ana ma ga Pol ya àɖəm ni ti Bay geli àgray ti wal ni mīci ma gani ti mēgəskabu lala. ¹⁵ Kələŋ gani *təbaray nanə akaba ndam ga huɖ ahay gayanə ɖək. Tàra təbara tay a ti wal ni àzalu leli afa gani, àhi ana leli ahkado : « Tamal kəsəruma nu nəbu nəfəki ahàr ka Bay geli ededin ti dəguma, kənjuhəɖuma afa goro a. » Nahkay àfəki ŋgasa ke leli, mòru.

¹⁶ A vad nahanə məbu makoru ka mələŋ ga mahəŋgalavù Melefit ni ti, məbakabu ahàr akaba wal nahanə. Wal nani ti evidi ge mis ndahanə. Seteni àniviyu a ahàr bu, àɖəfiki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni evidi gatay ni tənget sinu kay àna pakama gayanə ya ti àhia ana mis a, ere gani àgravu ededin ni. ¹⁷ Eslini wal nakənə ànjəki ka madəboru leli akaba Pol e metelinə vu. Azlah, àɖəm : « Ndam nday hini ti təgri təwi ana Melefit nanə agavəla drin ! Təɖəfiki ana kəli divi ya akəngetum sifa àna nanə ni ! » ¹⁸ Àzlah, àɖəm ma ni nahkay vad ehimeya. Kələŋ gani àwərikabá ɓəruv ana Pol a, nahkay Pol nakənə àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana seteni ya àniviyu ni

ahkado : « Nəhuk àna *slimi ga Yezu *Krist, hərəya a wal hini ba ! » Eslini seteni ni àsləkiaba ana wal na həya. ¹⁹ Seteni ni àra àsləkiaba ana wal na ti, ndam ya ti wal ni evidi gatay ni təsəra wal ni aməngeti sinu ana tay va do. Nahkay təgəs ata Pol nday ata Silas, təgəjahoru tay ka mələŋ ya mis təcakalavu ga magray seriya ni. ²⁰ Tòru tìnjəa àna tay eslina ti təhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam nday hini təbu tagudar kəsa geli. Nday ti ndam *Zude, ²¹ təcahi zlam ana mis, ay ere ye ti təcahi ana tay ni ti leli ndam *Rom àgəski mēgəskabu do, məgray do simiteni. »

²² Mis dal-dalani ni tàra ticia ma na ti nday day təzumkia ɓəruv ka ata Pol nday ata Silas a. Eslini ndam magray seriya ni təhi ana ndam slewja gatay ti təcakwakia zlam ka ata Pol nday ata Silas a, mək təzləɓ tay àna aday. ²³ Tàra təzləɓa tay a dal-dal ti təbiyu tay a ahay ga danɓay vu, mək təhi ana bay majəgay ahay ga danɓay ni ti məbi slimi ana tay lala. ²⁴ Bay majəgay ahay ni àra ècia ma gatay na ti, àhəl ata Pol nday ata Silas nakənə, àbiyu tay a mələŋ nahanə vu ca-ca a huɖ ga ahay ga danɓay ni vu. Eslini nanə nakənə àwəlfən asak gatay dwa dwa kà damkoluk.

²⁵ A huɖ ya vad nahəma, ata Pol nday ata Silas nakənə tahəŋgalay Melefit, tidii limis ; ndam danɓay ndahanə ni təbu təbi slimi ana zlam gatay ya tagray ni. ²⁶ Nday ɖək təbu tagray nahkay ti haɖ àɖəɖay dal-dal, asak ga ahay ga danɓay ni àɖəɖay daya. Eslini ti mahay ga ahay ni ɖək təzləkvbaba bəŋa bəŋa, zlam ya təwəl ndam danɓay àna nanə ni ɖək tēpicehva wir wir. ²⁷ Bay majəgay ahay ga danɓay ni àra èpidəkva, èpi ti mahay ga ahay ga danɓay ni bəŋa bəŋa nahəma, àradaya maslalam gayanə a, awayay akad ahàr gayanə àna nanə. Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr ndam danɓay ni tàcuhwa. ²⁸ Ay Pol àzlah, àhi ahkado : « Kəgri arəŋa ana

* 16:11 Samotras ti haɖ e kidin ga yam bu.

ahàr gayak ba, leli ðek màbu ahalay. »²⁹ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àdám tázibiya ceŋgel a. Tàra tázibiya ceŋgel na ti àcuhwiyu ka mələŋ ya àbiyu ata Pol nday ata Silas ni. Òru ènjua eslina ti agəgər slaḅ-slaḅ, àbəhadī mirdim ana tay meleher ndiḅ ana had. ³⁰ Kələŋ gani àhəlaya tay a dala va, mək àhi ana tay ahkado : « Bəbay goro ni, nàgray mam ti Melefit ahəŋgay nu ni mam ? »³¹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Fəki ahàr gayak ka Bay geli Yezu. Nahkay Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga huḍ ahay gayak. »³² Mək təhi ma ga Bay geli ana tay akaba ndam ga huḍ ahay gayəŋ ni ðek. ³³ A huḍ ga məlavad gani nani bu bay majəgay ahay ga daŋgay ni àhəl ata Pol nday ata Silas, àra àbarikia ambələk gatay ni ana tay a. Nday day tàbaray naŋ akaba ndam ga huḍ ahay gayəŋ ni ðek àna slimi ga Yezu həya. ³⁴ Kələŋ gani bay majəgay ahay ga daŋgay nakəŋ àhəliyu tay a ahay vu ga məzum zlam. Nday təbu təzum zlam ti naŋ nakəŋ àmərva daldal akaba ndam ga huḍ ahay gayəŋ na ðek, adaba təfəkia ahàr ke Melefit a.

³⁵ Mələŋ àra àsla ti ndam magray seriya ni təslərbiyu mis afa ga bay majəgay ahay ga daŋgay ni ga məhiani : « Baya mis cəeni na. »³⁶ Bay majəgay ahay ga daŋgay ni àra ècia ma na ti, àhəŋgri ma gani ana Pol, àhi ahkado : « Ndam magray seriya ni təslərbiya mis a, tədəm nàbaya kəli a. Nihi ti hərəmiyu e mite vu, sləkuma àna sulumana. »³⁷ Eslini Pol àhi ana ndam ya təslərbiyu tay ni ahkado : « Leli ndam Rom ti təgəs leli, təgrafəŋa seriya kè leli àna divi gana ndo, təzləḅ leli kè meleher ge mis macakalavani, tàbaya leli a daŋgay ba, nihi ti tədəm māsłəka akal-akal a nahkay ti, məgəskabu aw ? Aha, məgəskabu do. Tamal tawayay nahkay ti nday ndayani àna ahàr gatay tàra tàbaya leli a. »³⁸ Nahkay mis ya ti təsləruru tay ni tòru təŋgəhadī ma ni ana ndam magray seriya ni. Nday nakəŋ tàra

ticia ata Pol nday ata Silas nday ndam Rom ti təgra aŋgwaz a dal-dal. ³⁹ Nahkay nday nakəŋ tərəkia ka ata Pol a, təgri kam-kam ana tay, tàbaya tay a ahay ga daŋgay ni ba, mək təhəŋgalay tay ti tāsłəkaba a kəsa ni ba. ⁴⁰ Ata Pol nday ata Silas tàra təhəraya a ahay ga daŋgay ni ba ni ti tòru afa ge Lidi. Eslini tàbakabu ahàr akaba ndam məfəki ahàr ka Yezu, təvi njəḍa ana tay, mək tāsłəkaba a kəsa ni ba.

17

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi a Tesalonik

¹ Ata Pol nakəŋ tòru a Amfipolis, tāsłəka eslina tòru a Apoloni, tàra tāsłəka eslina keti tòru a Tesalonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam *Zude ya təhəŋgalavù Melefit ni àbu. ² Eslini Pol àhuriyu a ahay ni vu akadā gayəŋ ya agray kəla vad *məpəsabana ni. Vad məpəsabana mahkər ka mahar ka mahar àhuriya a ahay ni va, təzłapakia ka pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni ba akaba nday ye eslini na. ³ Nahkay àdəfiki ma ge Melefit ana tay, àdəm ahàr àdəm *Krist *Bay gəḍakani ya amara ni məcakay daliya, māmət, mək māŋgaba e kisim ba kwa. Àhi ana tay ahkado : « Krist Bay gəḍakani ya amara ni ti nani Yezu ya nəhi ma gani ana kəli ni. »

⁴ Eslini ndam Zude ḅal gani təgəskabá ma ga Pol na, tīgia ndam ga ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres ya təzłəbay Melefit ni kay akaba wál kay ḅal ya ti zlam gatay təbu ni tīgia ndam ga ata Pol a daya. ⁵ Ay ndam Zude ndahaŋ ya təgəskabu ma ga Pol ndo ni təgrafəŋa solu kà ata Pol a. Nahkay təzłakabu ndam ya tagray tɔwi do, təsawadāy kwanja kwanja a kəsa bu ni, mək nday gani təhəŋgalafəŋa ma kè mis ga kəsa na. Nahkay nday ðek akaba mis ni təcakalavu, təzumki ḅəruv ka ndam ga ata Pol ni, təgudari ma ana tay, təzłahki ka tay. Kələŋ gani tədəboru ata Pol nday ata Silas a magam afa ga Zason, adaba tawayay təgəs tay

ga magrafəŋa seriya kà tay a kè meleher ge mis macakalavani na. ⁶ Ay ti tēdi ahàr ana tay eslini ndo. Nahkay tēgəs Zason akaba ndam mēfəki ahàr ka Yezu ndahaŋ, mək tēhəloru tay kè meleher ga ndam magray seriya ni. Tòru tīnjua àna tay a ti tēzlah, tēdəm : « Ndam ndani ti tīwisirikaba ahàr ana mis ga duniya na dek. Nihi ti nday tēbu ahalay, ⁷ Zason day àgəskabá tay a magam afa gana. Nday gani dek tēgəskabu pakama ga *bay gədakani ga ndam Rom ya àdəm ni do, tēdəm bay nahaŋ àbu, slimi gani Yezu. » ⁸ Ma gatay ya tēdəmki ka ndam *madəbay Yezu ni ti àhəliaba ahàr ana mis macakalavani na akaba ndam magray seriya na. ⁹ Nahkay tēhi ana ata Zason akaba nday ndahaŋ ni : « Bəhadum siŋgu hayaŋ ti kəsləkuma. Amamənjay ma gani kama keti kwa ; tamal ma nahaŋ àbi ti akəhəŋgarum siŋgu gekəli zlam gekəli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray tawi e Berey

¹⁰ Məlavad àra ègia ti ndam mēfəki ahàr ka Yezu ni tēhi ana ata Pol nday ata Silas : « Dəgum e Berey. » Mək ata Pol nakəŋ təsləka, tōru eslini. Tòru tīnjua eslina ti tēhuriyu a ahay ga ndam *Zude ya tahəŋgalavù Melefit ni vu. ¹¹ Ndam Zude ya e Berey ni tətama nday ya a Tesalonik na àna sulumana : tēgəskabá ma ge Melefit ya ata Pol tēhi ana tay na àna huđ bəlaŋ. Kəlavad tamənjaki ka Wakita ge Melefit, tawayay ti tēsər ma ga ata Pol ya tēhi ana tay ni ti ma ge jiri eđeđiŋ aw. ¹² Nahkay mis kay e kidiŋ gatay bu tēfəkia ahàr ka Yezu a. E kidiŋ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu ni ti mis kay bal tēfəkia ahàr ka Yezu a daya. Nday ya ti tēfəki ahàr

ni ti wál ya ti zlam gatay tēbu ni akaba zawal ndahaŋ.

¹³ Ay ndam Zude ya a Tesalonik ni tēra ticia Pol naŋ àbu ahi ma ge Melefit ana ndam Berey nahəma, tēra. Tēra tīnjia ti tēdəmki ma magədavani àki ka ata Pol nakəŋ, tīwisin kabu mis ga kəsa ni. ¹⁴ Eslini huya ndam ga Yezu ni tēhi ana Pol : « Sləka, ndam geli təzoru kur e divi vu gwar ka dəluv ni. » Mək təsləka təzoru naŋ, ay ti ata Silas nday ata Timote tənəhad, təsləka ndo. ¹⁵ Nday ya ti təzoru Pol ni tōru akaba naŋ a Ateŋ. Tòru tīnjua eslina ti Pol àhi ana tay : « Kəsləkuma nihi nahəma, kara kəhumi ana ata Silas nday ata Timote tēra tīnjiki nu ahalay ke weceweceni. » Mək nday nakəŋ tənəga e Berey a.

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Ateŋ ni

¹⁶ Ka ya ti Pol naŋ àbu a Ateŋ, ajəgay ata Silas nday ata Timote ni ti, əsawadəy a kəsa ni bu. Naŋ àbu əsawadəy ti èpi ti zlam ga pəra kay tēbu a kəsa ni bu. Ere ye ti èpi ni àzumia bəruv a dal-dal. ¹⁷ Nahkay àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, àhi ma ana ndam *Zude akaba mis ndahaŋ ya təzləbay Melefit ni. Kəlavad ahi ma ana mis ya adi ahàr ana tay a dala bu ni daya. ¹⁸ Ndam ya tēsəra zlam a kay ni təzlapa akaba Pol a daya. Mis nday nani ti ndahaŋ ndam Epikiriyeŋ, * ndahaŋ ti ni ndam Sitəwisiyeŋ. † Ka ya ti Pol àdəmki ma àki ka ga Yezu ya amət mək àŋgaba e kisim ba ni ti mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tēdəm ahkado : « Maslaŋa hini əzlapay əsak ma ahàr gani day àbi ti, àdəm ti mam ? » Mis ndahaŋ ti ni tēdəm : « Àzlapaki ke melefit ndahaŋ ya leli mēsər tay do ni. » ¹⁹ Nahkay təzaloru naŋ kè meleher

* **17:18** Ndam Epikiriyeŋ ti ndam Gres ya tēgəskabu ma ga maslaŋa nahaŋ təzalay naŋ Epikir ni. Epikir ti tiwi naŋ vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; àdəm zlam dek tagravu kwanə kwanə àna zlam ci6-ci6eni, Melefit àfi ahàr ana mis do ; àdəm tamal mis tawayay zlam kay do, tawayay mis kay do ni ti tanəhad lala tata. † **17:18** Ndam Sitəwisiyeŋ ti ndam Gres ya tēgəskabu zlam ya təcəhi ana mis a Ateŋ gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. Təcəhay ma nani ti a ahay bu ; slimi ga ahay ni Sitəwi Peykili. Tēdəm ahàr àdəm mis tēgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni ; ku tamal təcakay daliya dal-dal àna naŋ nənəgu ni si tēgəskabu kwa.

ga gəɖákani ge seriya gatay ; məlanj ge seriya nani ti təzalay Eriyapez. †

Tòru tinjua eslina ti təhi : « Mawayay məsər ma məweni ya kacahi ana mis ni. ²⁰ Pakama gayak ya kəɖəm ni ti leli m̀ici ɖay-ɖay ndo, nahkay mawayay məsərkaɓa ere ye ti kəɖəmki ma na lala. » ²¹ Təɖəm nahkay ti aɖaba ndam Ateŋ akaba ndam mirkwi ya tanjəhad eslini ni ɖək təbu təzlapaki ka pakama ya tici ɖay-ɖay ndo ni akaba təbi slimi ana ma gani kəlavad, təwi tekeɖi təŋgətfəŋ ahar ga magrani do.

²² Nahkay Pol naŋ jika e kiɖiŋ gatay bu ka məlanj ge Eriyapez ni, àhi ana tay ahkado : « Lekulam ndam Ateŋ, nəsəra a zlam ya ti kəgrum ni bu ɖək kəbum kəzləbum melefít gərgərani kay. ²³ Ka ya ti nəbu nəsawaday a kəsa gekəli bu nahəma, n̄pia zlam gərgərani ya kəɖezləmiaya ana melefít nday nani na. E kiɖiŋ ga zlam nday nani ya kəɖezləm ni bu ɖək ti nəɖi ahər ana məlanj *meviyekiki zlam ana melefít nahanj. Àki məbəkiani nahkay hi : “Medezliaya ana melefít ya məsər do na.” Ay Melefít ya ti kəsərurum naŋ do, kəzləbum ni ti nəɖəfiki naŋ ana kəli. ²⁴ Melefít gani nani ti àgraya məlanj akaba zlam ya a huɖ gani bu na ɖək ; naŋ Bay gəɖákani, agur huɖ melefít akaba had ɖək ; naŋ ànjəhadviyu a ahay ya mis teɖezli ni vu do. ²⁵ Zlam ya ti àhəci naŋ ti mis təvi ni àbi, aɖaba Bay ya ti àvi sifa ana mis ti təsuf, àvi zlam ɖək ana tay ni ti naŋ. ²⁶ Melefít àgraya enjenjena ti mis bəlanj. Mək àgray ti bəza huɖ ga maslanja nani tēdevu jiba gərgərani ga məlanj ni ɖək akaba àgray ti tənəhad ka had ya àɖəm tənəhadki ni. Àfəkadv̀u ekwi e kiɖiŋ gatay vu, àvi milmili akaba milevi ana tay daya. ²⁷ Melefít àgray nahkay ti, awayay ti mis tādəbay naŋ, bi atədia ahər a waw akada ge mis ya ti atam ahar,

aɖəbay zlam a məlanj ziŋ-ziŋeni bu ni. Təɖəbay naŋ nahkay, ay ti Melefít naŋ driŋ driŋ akaba mis do, ku way way do Melefít naŋ àbu kà gəvay gayaŋ.

²⁸ Nahkay zla nahəma,

“Leli məbu akaba naŋ akada mis bəlanj :

leli məbu, leli àna sifa

akaba məbu magray təwi ti azuhva naŋ.”

« Ku ndam midi limis gekəli ndahanj day təɖəm nahkay, təɖəm ahkado :

“Nahkay zla ti leli day bəza huɖ gayaŋ.”

²⁹ « Leli bəza huɖ ge Melefít nahkay ti, məhi ana ahər Melefít ti təzavu akaba zlam ga pəra ya təgraya tay àna gru, àna evirzegena ahkay do ni àna akur ni ba, aɖaba zlam nday nani ti mis təgraya tay àna egizli gatay a ti təzavu akaba zlam ya təjalaki ahər ga magrani ni. ³⁰ Sarta ge mis ya ti təsərkaɓa Melefít a ndo ni ti Melefít àjalaki ahər do. Ay nihi ti ahi ana mis ɖək ku eley eley do ɖək tāmbatkaba majalay ahər gatay na. ³¹ Aɖaba àfəkadə vad ga magrafəŋa seriya àna jiri kè mis ga duniya na ɖək. Amagray seriya nani ti Bay ya ti Melefít aɖaba ni. Melefít àɖəfiki ana mis ɖək Bay nani amagray seriya eɖeɖiŋ ti, àna gayaŋ ya ti àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni. »

³² Mis ye eslini ni t̄ara t̄icia ma ga Pol ya àɖəm mis təmət mək tanjaba e kisim ba ni ti mis ndahanj e kiɖiŋ gatay bu təyefiŋ, mis ndahanj ti ni təhi : « Èslia, aməbi slimi a vad nahanj keti kwa. » ³³ Eslini Pol àsləkafəŋa kà tay a. ³⁴ Ku tamal mis ahar gəɖákani təwayay məbi slimi ana ma ga Pol va do nəŋgu ni, mis ndahanj təgəskabá ma gayaŋ ya àɖəm na, təfəkia ahər ka Yezu a. Denis bəlanj ga ndam ge seriya ge Eriyapez ni naŋ àkibu ka tay, wal nahanj slimi gani Demeris day

† 17:19 Eriyapez ti həma a Ateŋ ; awayay aɖəmvaba « Həma ge Eres » (Eres ti melefít ga ndam Gres). Ahaslani ti gəɖákani ge seriya ga Ateŋ təcakalavu ka həma nani, ay ka sarta ga Pol təcakalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay nəŋgu ni təzalay məlanj ge seriya nani Eriyapez. Ahar gəɖákani tagray seriya àki ka pakama ge melefít gatay.

naŋ àkibu ka tay. Ndam ndahaŋ day təkibu ka tay.

18

Pol agray tawi a Koreŋ

¹ Kələŋ gani Pol àsləka a Ateŋ a, òru a Koreŋ. ² Òru ènjua eslina ti àdi ahàr ana zal Zude nahaŋ, tìwibiyu naŋ ka haɗ Poŋ, slimi gani Ekiles. Tàsləkabiya nihi guhwa ka haɗ Itali a nday ata wal gayaŋ Prisil a, adaba bay Kəlot àhi ana ndam *Zude dek tàsləkaba a Rom a. ³ Tawi gatay ti magray ahay ga ambəl. Nahkay Pol ànjəhad afa gatay ga magrakabu tawi ka ahar bəlaŋ akaba tay, adaba naŋ day tawi gayaŋ akada gatay ni. ⁴ Kəla vad *məpəsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, ahi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tégəskabu ma gayaŋ ni.

⁵ Ka ya ti ata Silas nday ata Timote tàsləkabiya e Mesedəweŋ a, tìnjikiva ka Pol a nahəma, Pol nakəŋ àmbrəŋ tawi nahaŋ ni, ànjəki ka məhi ma ge Melefit ana mis kəlavad. Àhi ana ndam Zude ahkado Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni. ⁶ Nday nakəŋ tàra ticia ma nana ti tégəskabu ndo, tìndivi naŋ. Eslini ti Pol àgavfəŋa haɗ kà azana gayaŋ a ga mədəfikiani ana tay àmbrəŋa tay a. Àhi ana tay ahkado : « Melefit aməgəs kuli àna seriya ti məsər gekuli ! Ahar goro amələkibu bi. Nihi ti nakoru nəhi ma ni ana nday ya ndam Zude do ni. » ⁷ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àsləka eslina, òru afa ga maslaŋa nahaŋ : maslaŋa gani nani azləbay Melefit, slimi gayaŋ Tisus Zəstus, ahay gayaŋ kà gəvay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ga ndam Zude ni. ⁸ Ay Krispus gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni təfəki ahàr ka Bay geli Yezu akaba ndam ga huɗ ahay gayaŋ dek. Ndam Koreŋ ndahaŋ kay day tàra ticia ma ga Pol na ti təfəkia ahàr ka Yezu a, nahkay *təbaray tay dek.

⁹ A vad nahaŋ ga məlavad Bay geli Yezu àŋgazlivu ana Pol, àhi ahkado : « Kəgray aŋgwaz ba, hioru ma goro ana mis, kəmbrəŋ ba, ¹⁰ adaba nu nəbu akaba kur. Maslaŋa àbi emisliki məgruk daliya bi, nahkay gray tawi, adaba ndam goro təbu kay a kəsa hini bu, təfəku ahàr faŋ ndo. » ¹¹ Nahkay Pol ànjəhad a Koreŋ daz àna kiyi muku, àcahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni dek.

¹² Ka sarta ya ti bay Galiyoŋ àgur haɗ Eseyi ni ti, ndam Zude dek tēbedekivu ka Pol nakəŋ, təzoru naŋ kə meleher ga Galiyoŋ ka məlaŋ magray seriya. ¹³ Tòru tìnjua àna naŋ a ti təhi ana Galiyoŋ ahkado : « Maslaŋa hini acahi ana mis ti tázləbay Melefit gərgəri akaba ga ŋgumna ya àdəm ni. » ¹⁴ Tàra tédəma nahkay ti Pol awayay ahəŋgrifəŋ ana tay, ay ti Galiyoŋ àhi ana tay ahkado : « Tamal lekulum ndam Zude kədəmmum maslaŋa hini àgra zlam ya àbəlay do simiteni na ahkay do ni àgudara zlam nahaŋ a dəl-dəl ti, akal nəbi slimi ana ma gani, akada goro ya nagrai kəlavad ni. ¹⁵ Ay nihi ti pakama ya kələgumkivu ni ti ka zlam gekuli ya kakahum ni, àkivu ke slimi ge mis akaba ke divi gekuli ya kədəbum ni. Nahkay ti nəwayay magray seriya ga zlam nday nani do. » ¹⁶ Àhi ana tay tàsləka ka məlaŋ magray seriya na. ¹⁷ Ay ndam Zude ni dek tégəs Sosteŋ gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni, təzleɓ naŋ kà məlaŋ magray seriya ni. Galiyoŋ nakəŋ àra èpia ere ye ti tagray na ti àhəŋgarfəŋ ndo.

Pol aŋgoru a Antiyos

¹⁸ Pol àpəs vad kay ɓal a Koreŋ. Kələŋ gani àhi ana ndam məfəki ahar ka Yezu ye eslini ni « Nasləka, nəwayay nakoru ka haɗ Siri. » Eslini òru e Seŋkrey. Òru ènjua ti àwəskaba ahàr a, adaba àhia ana Melefit a : « Tamal kəgrua zlam ya nihindilək na ti anagrai nahkay.* » Kələŋ gani

* 18:18 Mənjay Macalani 6.1-18.

tɛcɛliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tɔru e Efez. ¹⁹ Tɔru tɛnjɛa e Efez a ti Pol àslɛkafɛɲa kà ata Prisil nday ata Ekiles a, àhuriyu a ahay ga *mahɛɲgalavù Melefit vu, tɛzlapay akaba ndam *Zude ye eslini ni. ²⁰ Tɛhi mɛɲjɛhadà akaba tay vad ɓal àkiva, ay Pol àwayay ndo. ²¹ Àhi ana tay : « Tamal Melefit àvua divi a ti ananɲa afa gekuli a. »

Eslini naɲ nakɛɲ àslɛkafɛɲa kà tay a, àcɛliyu a slalah ga yam vu, àslɛka e Efez a, òru a Sezare. ²² Òru ènjɛa a Sezare a ti àcɛloru a Zeruzalem, àgri sa ana ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ye eslini ni, mɛk àslɛka, òru a Antiyos. ²³ Òru ènjɛa a Antiyos a ti àɲjɛhad gosku ɓal. Kɛlɛɲ gani àslɛka òru ka had Galasi akaba ka had Firizi, àvi nɛɛda ana ndam madɛbay divi ga Yezu ya ka had nday nani ni dɛk.

Apolos agray tɔwi e Efez akaba a Koreɲ

²⁴ Ka sarta gani nani zal Zude nahan òru e Efez. Slimi gayan Apolos, tɔwi naɲ e Eleksendri. Naɲ ti àsɛra zlapay a àsabay, àsɛra pakama ya àbu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. ²⁵ Tɛcahia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay naɲ àbu àhi ma àki ka Yezu ana mis, achi ana tay lala. Ay àsɛra ge Zeɲ ya *àbaray mis na ciliɲ, do ni ti àsɛr baray nahan do. ²⁶ Àɲjɛki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahɛɲgalavù Melefit ni bu, day anɲwaz àwɛrki naɲ ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles tàra ticia ma gayan na ti tàzay naɲ, tɛɛfikiaba divi ge Melefit àkiva lala.

²⁷ Kɛlɛɲ gani Apolos nakɛɲ awayay moroni ka had Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni tɛgɛskabá ma gana, tɛɛm àbɛlay, mɛk tɛbikioru wakita ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni, tɛhi ana tay tɛgɛskabá naɲ a lala. Nahkay Apolos nakɛɲ àslɛka, òru eslini. Òru ènjɛa ti àjɛnaki ndam ye eslini tɛfɛki ahàr ka Yezu ni, àgray tɔwi àna nɛɛda ge Melefit ya àvi ni.

²⁸ Àzlapay akaba ndam *Zude kè meleher ge mis dɛk, àwɛlki tay ka pakama. Àɛfiki ana tay vay-vay àna pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gɛɛɛkani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tɔwi e Efez

¹ Ka ya ti Apolos naɲ a Koreɲ ni ti Pol àslɛkaba gwar ka hɛma ya ka had Azi na, òru e Efez. Òru ènjɛa ti àdi ahàr ana mis ndahan ya tadɛbay divi ga Yezu ni, ² àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti kɛfumi ahàr ka Yezu ni ti Melefit àvia Mɛsuf Njɛlatana ana kuli a waw ? » Nday nakɛɲ tɛhɛɲgrifɛɲ, tɛhi ahkado : « *Mɛsuf Njɛlatani ti day-day mici tàcalfɛɲ ndo. » ³ Eslini Pol àhi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya tàbaray kuli ni ti baray weley ? » Tɛhi : « Tàbaray leli ti akada ge Zeɲ ya abaray mis ahaslani ni. » ⁴ Pol àhi ana tay : « Zeɲ àbaray ti mis ya tɛgɛskabá mɛmbatkaba majalay ahàr gatay a ni. Àhi ana ndam *Izireyel : “Maslaɲa nahan àbu amara, ahàr àɛm kɛfumi ahàr.” Maslaɲa nani ya Zeɲ àɛmki ma ni ti naɲ Yezu. » ⁵ Nday nakɛɲ tàra ticia ma ga Pol na ti tɛgɛskabá, mɛk tàbaray tay àna *slimi ga Yezu. ⁶ Eslini Pol àbɛki *ahar ka tay. Àra àbɛkia ahar ka tay a ti Melefit àvi Mɛsuf Njɛlatani ana tay : nahkay tɛzlapay àna ma hɛma ya nday ndayani tɛsɛr do ni, tɛhɛɲgri ma ge Melefit ana mis daya. ⁷ Mis ya tàbaray tay ni dɛkeni tagray kru mahar cɛ.

⁸ Ka sarta nani agray kiya mahkɛr Pol àhuriyu kɛlavɛ a ahay ga *mahɛɲgalavù Melefit vu. Eslini àhi ma ana mis, àgraki anɲwaz do. Àɛmki ma ka *Mɛgur ge Melefit àna nɛɛda, awayay ti mis tɛgɛskabu. ⁹ Ay ti mis ndahan kay e kidɛɲ gatay bu tàwayay mici ma ni do simiteni, tɛfɛki ahàr ka Yezu ndo, tɛɛmki ma magɛdavani àki ke divi gayan kè meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àslɛkafɛɲa kà tay a, àhɛlkiba ndam madɛbay divi ga Yezu na àkiba ka tay

a. Ahay ge lekewel ga zal nahan̄ àbu, slimi gayan̄ Tirenus : eslini ndam ga Yezu nakəñ təhuriyu kəlavaf a ahay ni vu, Pol àcahi zlam ana tay. ¹⁰ Àcahi zlam ana mis eslini vi cə, nahkay mis ga had̄ Azi ni dek, ndam *Zude akaba nday ya ndam Zude do ni, ticia ma ga Bay geli Yezu a.

Bəza ga Seva akaba ndam maharam ndahan̄

¹¹ Eslini Pol àgray zlam gərgəri kay àna njəda ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekeđi tipi day-day ndo. ¹² Nahkay mis təhəl endəwi akaba azana ndahan̄ ya Pol ənjiñña ni, tōru təfəki ka ndam ga arməwər. Ndam ya ti tñjifiñña àna zlam nday nani ka tay a ni təngaba, ndahan̄ seteni təsləkiaba ana tay a. ¹³ Ndam *Zude ndahan̄ təbu təsawafay ka kəsa ka kəsa, təgariaba seteni ana mis a. Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado : « Nəhi ana kəli, sləkumiaba ana maslaña hini àna *slimi ga Yezu ya Pol adəmki ma na. »

¹⁴ Ndam Zude ndahan̄ təbu nday adəskəla, slimi ga bəñ gatay Seva, nañ gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit. Nday day təbu təhi ma ana seteni nahkay. ¹⁵ A vad nahan̄ tawayay tagariaba seteni ana mis a. Təra təhia ma na ana seteni na ti seteni ni àhəngriñña ana tay, adəm ahkado : « Yezu ti nəsəra nañ a ; Pol ti nicia slimi gayan̄ a ; ay lekələm ti ndamam ? » ¹⁶ Seteni ni àra adəma ma na nahkay ti maslaña nani ya seteni àniviyyu ni akadvu akaba tay, àtama tay a dek àna njəda. Nday nakəñ dek təhəraya a ahay ba, təcuhway, vu gatay dek ambələk, azana day àki ka tay ka vu bi. ¹⁷ Ndam Efez dek, ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ticia ere ye ti àgravu na. Təgra anğwaz a dal-dal ; təzləbay Bay geli Yezu, təđəm nañ gəđakani.

¹⁸ Mis ya təfəkia ahər ka Yezu a ni ti təra kay, tədafaya zlam ya təgudar na vay-vay. ¹⁹ Ndam ya təgray maharam ahaslani ni təhəlbiyyu wakita ga maharam gatay ni, təviyekaba kə meleher ge mis a dek. Təcal siñgu ga wakita nday nani grusu dəbu kru kru zlam. ²⁰ Nahkay Bay geli adəfaki njəda gayan̄ ; pakama gayan̄ akoru kama kama, kəlavaf mis ndahan̄ təgəskabu.

²¹ Kələñ ga zlam nday nani ti Pol adəm : « Nakoru ka had̄ Mesedəwen̄ akaba ka had̄ Eseyi, anasləka eslina ti nakoru a Zeruzalem. Anasləka a Zeruzalem a ti ahər àhu nāru a Rom. » ²² Àra adəma nahkay ti əsləroru ndam gayan̄ cə, ata Timote nday ata Erest, ka had̄ Mesedəwen̄. Nañ nañani ti ni ànjəhadkivu gosku 6al ka had̄ Azi.

Ndam Efez təzumki bəruv ka ndam ga Yezu

²³ Ka sarta gani nani ti zlam magədavani zləzladani àgrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. ²⁴ Zal nahan̄ àbu, slimi gani Demetriyus, təwi gayan̄ ga magray zlam sulumani àna gru. Ahar gəđakani agraya mazavu ga ahay gəđakani ge Ertemis * na ciβ-ciβena. Ndam ya təgri təwi ni təngət siñgu kay àna nañ. ²⁵ Demetriyus nakəñ acakalakabu tay akaba ndam ya tagray təwi akada gayan̄ ni, mək àhi ana tay ahkado : « Zləbəba goro ni, kəsəruma mənğətum zlam ti àna təwi geli hini ya magray ni. ²⁶ Ay nihi ti kərəma akaba kicəma ere ye ti Pol àgray na. Àhi ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay àna ahar geli gelena ni ti melefit do. Ma gayan̄ ya ti adəm ni ti mis kay təgəskabá. Təgəskabu ma gayan̄ ni ti mis ya ahalay e Efez ni ciliñ do, mis ya ka had̄ Azi ni ndahan̄ day təgəskabá. ²⁷ Mis təbu tici ma gayan̄ ni ti atədəm təwi geli ya magray ni àbəlay do. Atədəm ahay gəđakani ge melefit geli Ertemis gəđakani ni day zlam

* **19:24** Ertemis ti melefit walani ga ndam Gres ; təđəm nañ melefit ge kiyyi akaba ga waray. Ahay gayan̄ gəđakani ti e Efez ; ahay nani ti gəđakani, sulumani dal-dal ; mis təđəm ahay nani biliñ ga zlam adəskəlani ya təgri ejep ana mis a duniya bu dek ni.

masakani. Ertemis mefeit geli gani ti ndam ga had Azi akaba mis ga duniya dek tãhãngrioru ahàr a had, ay nihi ti atãdãm nañ day zlam masakani. »

²⁸ Demetriyus nakëñ àra àdãma ma na nahkay ti mis ya tãbi slimì ni tãzuma bãruv a dal-dal, tãzlah, tãdãm : « Ertemis mefeit ga ndam Efez ni ti nañ gãdãkani. » ²⁹ Mis ga kãsa ni dek tãra ticia ma na ti tãgray tuwãr. Nahkay tãru tãgãsa ata Gayus nday ata Aristark, nday ndam Mesedãwew, adãba nday gani tãsawadãkabu akaba Pol. Tãra tãgãsa tay a ti tãhãloru tay ke weceweceni ka mãlan gata y ya tãcakalavu tamãnjalañ kã givi ni. † ³⁰ Eslini Pol awayay ahurkivi yu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam madãbay divi ga Yezu ni tãcafãña nañ a. ³¹ Zlãbãba gayañ ndahañ tãbu, nday ndam ga ñgumna ga had Azi. Nday day tãslãrkioru mis ti tãhi ahkado kam-kam òru ka mãlan ge givi ni ba. ³² Mis ni tãra tãcakalava nahãma, ma gatay àrakaboru ndo ; ku way way do azlah, adãm ma gayañ tera. Nahkay mis kay e kidiñ gatay bu ñgay tãcakalakivu kamam ti tãsar do simiteni. ³³ Eslini zal nahañ àvu, slimì gani Eleksender. Ndam *Zude ndahañ e kidiñ ge mis macakalavani ni bu tãhiaba ma gana, tãhi mõru mãdãmaya ma na kã meleher ge mis na dek. Eleksender nakëñ àra ècika kã meleher ge mis na ti àdadì ahar ana tay, awayay azlapay. ³⁴ Ay tãra tãsarã nañ zal Zude nahãma tãzlah, tãpãski ka zlahay ni agray njemdi cã, tãdãm ahkado : « Ertemis mefeit ga ndam Efez ni ti nañ gãdãkani ! Ertemis mefeit ga ndam Efez ni ti nañ gãdãkani ! »

³⁵ Kãlãñ gani bay mãhãngri pakama ga ñgumna ana ndam ga kãsa ni àhi ana mis macakalavani ni tãlakakaba, mæk mis nakëñ tãlakakabã edediñ a. Tãra tãlakakabã ti àhi ana tay ahkado : « Lekulãm ndam Efez ni, mis ga duniya ni dek tãsarã Efez ti mãlan *njãlatani ga ahay ge Ertemis

mefeit geli gãdãkani ni. Mazavu ge Ertemis nakëñ ya àslãkabiya e mefeit ba ni ti mis dek tãsarã nañ day a hud ga ahay gani bu. ³⁶ Maslaña ya adãm ma gani nani ma ga malfadã ni ti way ? Nahkay ti jalum ahãr lala, lakumkaba, kãgudarum ma ba. ³⁷ Mis nday ndani ya kãhãlumbiyu tay ahalay ni ti tãhãlababiya zlam akal a ahay ge mefeit geli ni ba ndo. Tãndivi mefeit geli gani ndo daya. ³⁸ Ay tamal ti ata Demetriyus akaba ndam ya tagrakabu tãwi ni tawayay mabãhadki mirdim ka maslaña nahãma, mãlan ge seriya àbu : tãru tãbãhadki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. ³⁹ Ay tamal ti zlam nahañ àbu kawayum kihindãm nahãma, ka fat ya ti gãdãkani atãcakalava ni ti akãdãgum àna ma gani afa gatay kwa. ⁴⁰ Geli ya ti mãcakalavu kani ni ti ndam *Rom atãhi ana leli kãcakalumvu ti kawayum kakadũmfãñva kã ñgumna tãk, kãcakalumvu ti àki ka mam ? Ay ti amãngãt ma ga mãhãngri fãñani ana tay ti tãgãsiki ana leli do. » ⁴¹ Bay mãhãngri pakama ga ñgumna ana mis nakëñ àra àdãma ma na nahkay ti, àhi ana mis macakalavani ni ku way way do mãslãka, mõru a magam.

20

Pol akoru e Mesedãwew akaba e Gres

¹ Ndam ga kãsa ni tãra tãmbrãña magray tuwãr a nahãma, Pol àzalakabu ndam madãbay divi ga Yezu ni, àhi ana tay tãza njãdã. Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àgri sa ana tay mæk àslãka, òru e Mesedãwew.

² Òru ènjãa eslina ti àsawadãy àvi njãdã ana ndam mãfãki ahãr ka Yezu ni àna ma gãrgãrani kay ya àhi ana tay ni. Kãlãñ gani àslãka, òru e Gres, ³ ànjãhad kiyi mahkãr. Ka ya ti awayay acãliyũ a *slalah ga yam vu akoru ka had Siri ni ti, ècia ndam *Zude tãzlapakia ga mãgri zlam magãdavana. Nahkay nañ nakëñ

† 19:29 Mãlan ga mamãnjalañ ke givi e Efez ti gãdãkani. Azum mis agray 26.000.

àngoru gwar e Mesedawen zlam gayan. ⁴ Ndam ya t̄sawad̄akaboru akaba nan ni ti ata : Sopatros wur ge Pir̄as ga k̄asa Berey ; Aristark, Sik̄and̄as nday ga k̄asa Tesalonik ; Gayus ga k̄asa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga k̄asa ya ka had̄ Azi ni. ⁵ Nday nak̄eñ t̄asl̄aka t̄oru kama, t̄oru t̄aj̄egay leli a Truwas. ⁶ Leli ti ni k̄al̄eñ ga wum̄ari ya t̄azumv̄u dip̄eñ *miwisiñeni do ni m̄asl̄aka e Filip a, m̄oru m̄ac̄eliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. M̄agray vad̄ zlam ka ah̄ar divi, day ti m̄oru minjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Pol ahi ma ge Melefit ana mis a Truwas

⁷ M̄ara m̄angasva ga m̄azum d̄af ge Melefit a ka ahar b̄al̄eñ m̄elakarawa ka fat ga s̄avdi fat àdiya a ahay va nah̄ama, Pol àhi ma ge Melefit ana mis m̄angasvani ni. Ad̄aba às̄era m̄al̄eñ amasla ti ara asl̄aka nah̄ama, àhi ma ni ana mis ni duk àbiviyu ana hud̄ m̄elavad̄. ⁸ Ceñgel t̄ebu kay a ahay ya ti leli m̄angasvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ah̄ar ga ahay ndahan̄. ⁹ Eslini wur dagwa nahan̄ slim̄i gani Ewtis nan̄ àbu manj̄ehad̄ani diḡasa a moftotur bu ni ti ènjia d̄awir a d̄añ. Ka sarta gani nani ti Pol nan̄ àbu azlapay kek̄ilen̄a. Wur dagwa nak̄eñ nan̄ àbu enji d̄awir nahkay ti àd̄ebiyu kwa ka ah̄ar ga ahay ya mahk̄er ya leli m̄èvu ni bu, àdaya ka had̄ a. Nahkay t̄ara t̄izefteba nan̄ a ti nan̄ m̄am̄etani àndava. ¹⁰ Ay Pol àh̄araya a ga had̄ a, àd̄akiyu ka wur dagwa nak̄eñ m̄æk àzay nan̄ a ahar vu. Àra àza nan̄ a nah̄ama àhi ana mis ni ahkado : « Àh̄eli ah̄ar ana k̄eli ba, àm̄et ndo. »

¹¹ K̄al̄eñ gani Pol nak̄eñ àc̄eloru a ahay ni vu zlam gayan. Òru ènj̄aa ti àzay *dip̄eñ, èsekaba m̄æk àzum. Àra àzuma dip̄eñ na nah̄ama, àcahi zlam ana mis ni keti hundum m̄al̄eñ pay. M̄al̄eñ ni àra àcad̄a ti nan̄ nak̄eñ àsl̄aka. ¹² Wur dagwa ni ti ni t̄azoru nan̄ a magam, àm̄et ndo nan̄ lala zlam

gayan. Nahkay mis ni d̄ek t̄àm̄era dal-dal.

Pol asl̄aka a Truwas a, akoru e Milet

¹³ M̄al̄eñ àra àsla ti leli m̄ac̄eliyu a *slalah ga yam vu ga moru m̄az̄av̄u Pol a Asos. Nahkay leli nak̄eñ m̄asl̄aka, m̄oru minjiyu enji gayan. Nan̄ ti ni àzay divi ga asak, àd̄am amoru mazay nan̄ eslini kwa. ¹⁴ Pol nak̄eñ òru ènj̄ikia leli a Asos a nah̄ama, m̄az̄av̄u nan̄ a slalah ga yam ni vu m̄æk m̄oru e Mitilen̄. ¹⁵ M̄oru minj̄aa ti haj̄eñ gani m̄asl̄aka, m̄oru a Siyu. Haj̄eñ nahan̄ gani m̄asl̄aka m̄oru a Samos. Haj̄eñ teḡuni gani day kwa ti minjiyu e Milet. ¹⁶ M̄icik e Efez ndo, ad̄aba Pol àwayay mij̄iñ sarta gayan eslini ka had̄ Azi do. Nan̄ àwacavu ga moroni a Zer̄uzalem, awayay ti ah̄ar àd̄am wudaka tagray wum̄ari ge *Peñtikwet ni ti ènj̄aa.

Ma ga Pol ya àhi ana ḡad̄akani ga ndam Efez ni

¹⁷ Nday t̄ebu e Milet nahkay ti Pol nak̄eñ àsl̄aroru mis e Efez ga mazal-abiyu ḡad̄akani ga ndam m̄af̄eki ah̄ar ka Yezu ye eslini ni. ¹⁸ Ḡad̄akani nak̄eñ t̄ara t̄inj̄ia ti Pol àhi ana tay ahkado : « Kwa ka fat goro ya ti n̄ara a Azi a àbivaya ana vad̄ ya kana ni ti, k̄às̄eruma ah̄amamam m̄anj̄ehad̄kabu akaba k̄eli na akaba ere ye ti n̄agra na. ¹⁹ K̄às̄eruma t̄awi ya ti n̄agri ana Bay geli na ; a hud̄ ge t̄awi gani nani bu ni ti n̄azay ah̄ar goro akad̄a ge mis ḡad̄akani ndo ; ku tamal nahkay n̄eñgu ni mis t̄azumua b̄eruv a akaba t̄egr̄ua daliya ad̄aba ndam *Z̄ude t̄agraku m̄bad̄a-m̄bad̄a palam. ²⁰ K̄às̄eruma daya n̄imbirif̄iñ zlam ya ti àb̄el̄ay aj̄enaki k̄eli ni ana k̄eli ndo. Zlam ni d̄ek n̄eh̄ia ana k̄eli a, n̄ècahia ana k̄eli k̄è meleher ge mis a vay-vay. A magam gek̄eli day n̄eh̄ia zlam na d̄ek ana k̄eli a, n̄ècahia ana k̄eli a daya. ²¹ Ma goro ya n̄èd̄am ni ti n̄eh̄i ana ndam Z̄ude akaba ana nday ya ndam Z̄ude do ni àna n̄j̄ed̄a goro d̄ek t̄àm̄batkaba majalay ah̄ar gatay a,

tɔgɛskabu ma ge Melefit, tɔfɛki ahàr ka Bay geli Yezu.

²² « Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem akada ga Məsuf *Njəlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nəsər do. ²³ Ay ti ere ye ti nəsər nahəma nihi : a kəsa ya nakoru ni vu dek ti *Məsuf Njəlatani àhu ma, àdəm atəfiyu nu a daŋgay vu, atəgru daliya. ²⁴ Ay a majalay ahàr goro bu nahəma, ku tamal nəbu àna sifa, ku nəmət nəŋgu ni araŋa gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindeveriŋaba tɔwi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni ciliŋ. Tɔwi gayan gani ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

²⁵ « Nəpəsa e kidiŋ gekəli ba dek, nəhia ma àki ka *Məgur ge Melefit ana kəli a. Ay nihi nəsəra ekipəmkiwu wur ge eri goro va do. ²⁶ Adaba zlam gani nani nəhi ma ana kəli kani : Tamal maslaŋa e kidiŋ gekəli bu èjija ti ahar goro àkibu bi. ²⁷ Nədəm nahkay ti adaba nədɛfikiaaba ere ye ti Melefit awayay agray na dek ana kəli a, day nimbiriŋ araŋa ana kəli ndo. ²⁸ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekəli, bumi slimi ahar gəɖakani ti ana mis ndahan ya ti Məsuf Njəlatani àbəhadıvu tay ana kəli a ahar vu ni akada ge mis ya təbi slimi ana zlam ga gənw ni. Wur ge Melefit àmət ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimi ana tay lala. ²⁹ Nəsəra ka ya ti anasləka afa gekəli a ni ti mis ndahan atara təhurkiviyyu ke kəli akada ga kəra gili ya təhurkiviyyu ka zlam ga gənw ni. Nahkay ti nday gani nani ti atəgrikaba ahàr ana mis na kway-kwayay. ³⁰ Ku e kidiŋ gekəli gekəleni bu day mis ndahan atasəkad malfada, tawayay ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tādəbay tay. ³¹ Nahkay ti bumvu slimi, dəgəzlumki ahàr ka zlam ya nəcahi ana ku way way do gekəli vi mahkər məlafat akaba məlavad ni. Ka ya ti nəcahi zlam nday nani ana kəli ni ti yam tuway goro àdəgaya daya.

³² « Ay nihi ti nəmbrivù kəli a ahar

vu ana Melefit. Nan gani aməgri sulum gayan ana kəli akada ya àdəm aməgri ana kəli ni. Nan ti esliki məvi njəda ana kəli ti kəfumki ahàr ka Yezu àtam ya ti kəfumki ahàr nihi ni. Esliki məvi zlam sulumani ana kəli akada ya aməvi ana ndam gayan dek ni. ³³ Nu ti ku siŋgu, ku gru, ku azana ga maslaŋa ègə eri ndo : ³⁴ lekələm day kəsəruma, nu ti nəgray tɔwi àna ahar goro goroani day kwa ti nəŋgəti zlam ana huɖ goro akaba ana ndam goro ya masawaday akaba tay ni. ³⁵ Nu nahəma, a huɖ ga zlam ya nəgray ni bu dek ti nədɛfikia ana kəli a, ahàr àdəm si kəgrum tɔwi kwa, nahkay ti kəŋgətum zlam ga məjənaki ndam talaga àna nan. Bay geli Yezu àdəm àna ahàr gayan ahkado : “Kəvi zlam ana mis ti amər kur àtama ya mis avuk na.” Ma hini ya àdəm ni ti jalumki ahàr lala. »

³⁶ Pol àra àdəma ma hina nahkay nahəma, àbəhad mirdim grik akaba tay, àhəŋgalay Melefit. ³⁷ Eslini nday dek titəwi, tādəgakiyyu ka Pol nakəŋ cip cip ga məgri sa. ³⁸ Bəruv àwər tay ti ahar gəɖakani azuhva àhi ana tay ahkado : « Ekipəmkiwu wur ge eri goro va do » ni palam. Tàra təgria sa ti təzoru nan e divi vu bəɖak ka məlan ga *slalah ga yam ya akoru acəlviyyu ni.

21

Pol akoru a Zeruzalem

¹ Ka ya ti məcəliya a *slalah ga yam va, mədeva akaba tay a nahəma, mōru suwwa a Kos. Məra məsləka eslina ti həjəŋ gani mìnjia a Rot a. Kələŋ gani məsləka eslina, mōru a Patara. ² Eslini mədi ahàr ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, məcəlviyyu mək məsləka. ³ Məra mìnjia e kidiŋ ga dəluv ni ba nahəma, məcoru Sipir gwar ka ahar ga gəjar geli, mōru suwwa ka had Siri. Məra mìnjia eslina ti mīcik e Tir ka məlan ga slalah ga yam ya ticik ti mis təhəlabə zlam a ni. ⁴ Eslini mədi ahàr ana ndam mədəbay divi ga Yezu ni, mənəhad gosku sekw akaba tay. Nday nakəŋ

*Məsuf Njəlatani àdəfikia ere ye ti am-
 agrakivu ka Pol a Zeruzalem na ana
 tay a, nahkay təhi ana Pol : « Kòru
 ba. » ⁵ Məra məzuma gosku sekweni
 na akaba tay a ti məhi ana tay leli
 masləka, nahkay nday dek akaba wəl
 gatay akaba bəza gatay təzoru leli e
 divi bu, məsləkaba a kəsa ni ba, məra
 mìnjia kà gəvay ga dəluv a ti məbəhad
 mirdim, məhəngalay Melefit. ⁶ Mara
 medevu akaba tay wudak nahəma,
 məgravu sa akaba tay. Kələŋ gani leli
 məcəlviyu a slalah ga yam vu, nday ti
 ni təsləka, təŋgoru a magam gatay.

⁷ Leli nakəŋ məsləka e Tir a ti mōru
 a Petlemayəs. Eslini mōru mədi ahər
 ana ndam məfəki ahər ka Yezu, məgri
 sa ana tay, mənəhad akaba tay ruk
 mək məndəhadbu. ⁸ Mələŋ àra əsla ti
 mōru a Sezare afa ge Filip bay mac-
 ahi ma ge Melefit ana mis ni, mək
 mənəhad eslini. Ka ya ti tədaba mis
 a adəskəlana a Zeruzalem a ni ti naŋ
 àkibu ka tay. ⁹ Bəza dahalay gayəŋ
 təbu fađ, təsər zawal do, təbu təhəŋgri
 pakama ge Melefit ya awayay ahi
 ana mis ni ana mis. ¹⁰ Leli məbu
 eslini vad ehimeya nahəma, zal na-
 haŋ slimi gani Agabus əsləkabiya e
 Zude a, àdi ahər ana leli. Naŋ gani
 ti bay mahəŋgaray *pakama ge Mel-
 efit. ¹¹ Àra ènjia ti àzay maslpara ga
 Pol mək əwəlkabu asak akaba ahar
 gayəŋ àna naŋ. Nahkay àdəm : « Ere
 ye ti Məsuf Njəlatani àdəm ni nihi :
 “Bay ga maslpara hini ti ndam *Zude
 atoru təwəl naŋ a Zeruzalem akada
 goro hini ya nəwəlkabu asak akaba
 ahar ni. Atəgria nahkay ti atəvi naŋ
 ana ndam ya ti nday ndam Zude
 do ni.” » ¹² Leli nakəŋ məra micia
 ma gayəŋ na nahkay ti, leli akaba
 bəza ga mənə geli ya eslini a Sezare
 ni məhəngalay Pol, məhi : « Kam-kam
 kòru a Zeruzalem ni ba ti. » ¹³ Ay ti Pol
 àhi ana leli ahkado : « Kitəwəm ti ka-
 mam ? Kawayum kəbumuvu aŋgwaz
 ti kamam ? Nu ti ku takoru takad
 nu a Zeruzalem azuhva Bay geli Yezu
 tekeđi araŋa gani goro do. Tamal ti
 takoru təwəl nu cilin ti ma gani goro

mam ; nəgray aŋgwaz do, nəgəskabu
 nahkay. » ¹⁴ Misliki mekelikaba ma
 gayəŋ na ndo ni ti məmbrəŋ naŋ,
 mədəm ere ye ti Bay geli Yezu awayay
 ni məgravu cilin.

¹⁵ Məra məpəsa eslina vad a 6al
 nahəma, məslamalavu mək mōru a
 Zeruzalem. ¹⁶ Ka ya ti mōru ni ti,
 akaba ndam Sezare ya tadəbay divi
 ga Yezu ni. Mōru mìnjua ti təzoru
 leli afa ga zal Sipir nahaŋ slimi gani
 Mənasəŋ ka mələŋ ya ti makoru
 manəhad ni. Naŋ gani ti àfəkia ahər
 ka Yezu a əpəsa.

Pol akoru afa ge Zek

¹⁷ Leli nakəŋ mōru mìnjua a
 Zeruzalem a ti bəza ga mənə geli ye
 eslini ni təgəskabu leli àna məmərani.
¹⁸ Hajəŋ gani ti mōru akaba Pol afa
 ge Zek. Mōru mìnjua ti mədi ahər ana
 gəđəkani ga ndam məfəki ahər ka Yezu
 ni dek macakalavani eslini. ¹⁹ Pol əgri
 sa ana tay mək aŋgəhad təwi gayəŋ,
 aŋgəhadı zlam ya ti Melefit əgray e
 kidin ga ndam ya ti nday ndam *Zude
 do ni bu ni dek ana tay. ²⁰ Təra ticia
 ma gayəŋ na ti təzləbay Melefit, mək
 təhi ahkado : « Kici ndo waw wur
 ga mənə geli ni ? E kidin ga ndam
 Zude bu ni ti ndam ya təfəki ahər
 ka Yezu ni ti tagray dəbu ehimeya.
 Nday dek təgəskabá *Divi ge Melefit
 ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz
 ni ba lala. ²¹ Ticia nak kəbu kəhi ma
 ana ndam Zude ya təbu tanəhad e
 kidin ga ndam ya nday ndam Zude
 do ni bu ni, kəhi ana tay təmbrəŋ
 Divi ge Melefit gani nani, *təkeli kəđi
 ana bəza gatay va ba akaba tədəbay
 manəhad ya ahaslani ga ndam Zude
 ya tadəbay ni va ba ferera. ²² Ay
 nihi ti magray ahəmamam ? Tara tici
 nak kəbu ahalay ni. ²³ Nihi nahəma,
 gray ere ye ti məhuk ni : mis təbu
 fađ ahalay, təhi ana Melefit : “Tamal
 kəgria zlam ya mihindilək na ana leli
 a ti məwəskaba ahər a.” * ²⁴ Ka ya ti
 takoru tagray zlam ge migi *njəlatani
 ni ti dəgum akaba tay. Sinju gatay
 ya ahər àdəm təpəl ni ti pəlkia ka

* 21:23 Mənjay Macalani 6.1-18 ; Tawi 18.18.

tay a : nahkay ti etisliki maweskaba ahàr a. Kàgra nahkay ti ma ya mis tédámkuk ni ti, mis dek atəsər ma gatay ni ma ga malfada. Atəsər nak nakani kàmbrəŋ Divi ge Melefit ya àbu mabəkiani a wakita ge Mawiz ni bu ni ndo, kəbu kadəbay àna divi gani lala. ²⁵ Ay nday ndahan ya nday ndam Zude do təkəki ahàr ka Yezu ni ti mabikioya wakita ana tay a àndava. Ere ye ti mazlapaki ni, məhi ana tay ahkado : “Kàhəpədum aslu ga pəra ba, kəzumum mimiz ba, kàhəpədum aslu ga zlam ya təmərday məmərđani ni ba, kəgrum mesəwehvu ba daya.” »

²⁶ Nahkay hajəŋ gani Pol nakəŋ tàsləka akaba mis fadani na, tàgray zlam gatay ge migi njəlatani. Kələŋ gani Pol nakəŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Àhi ana ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ahkado : « Amagra vad adəskəla ti migi njəlatani, nahkay ti ku way way do geli amanğa ga məvi sədaga ana Melefit a. »

Təgəs Pol

²⁷⁻²⁸ Vad adəskəlani ara andav wudak nahəma, ndam *Zude ga had Azi ni tìpi Pol a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Tàra tìpia naŋ a ti tédámki ma magədavani, təzlahki, tédəm : « Ndam *Izireyel, dəgumkiva ke leli a. Zal ya ti adəmki ma magədavani ka ndam Izireyel, adəmki ma magədavani ke *Divi ge Melefit ya Mawiz abəki ni akaba adəmki ma magədavani ka ahay gəđakani ge Melefit ni naŋ hi. Naŋ ti ku eley eley do dek ahi ma gayan ni ana mis dek. Nday ya ti nday ndam Zude do ni tekeđi àvia divi ana tay a, təbu təhuriyu a ahay gəđakani *njəlatani ge Melefit ni vu. Nahkay àgudarkabá ahay na ! » Ndam Zude ga had Azi ni tàra tédəma nahkay ti mis kay tərəkiva ka tay a, mək təgəs Pol nakəŋ. ²⁹ Tédəm Pol àgudarkabá ahay na ti, adaba tìpikaba tay ata Trofim zal Efez na təbu təsawadəkabu a kəsa bu. Nahkay təhi ana ahàr ahkado Pol

naŋ àbu afiyu naŋ a ahay gəđakani ge Melefit ni vu.

³⁰ Mis ga kəsa dek tàra tìcia ma na ti tərəkia ka Pol nakəŋ ke wecewecena a ahay gəđakani ge Melefit ni va. Təgəsaya naŋ a yaw, təgəjahaya e mite va mək təzłəkvù mahay ga ahay ni dek huya. ³¹ Tawayay takad naŋ wudak nahəma, ma gani ènjəa afa bay ga ndam slewja ga ndam *Roma. Təhi ahkado : « Tuwər àgrava ahalay a kəsa Zeruzalem ba dek. » ³² Eslini bay ga ndam slewja ni aday ndam slewja akaba gəđakani gatay ndahan ke weceweceni, təcuhwakioru ke mis dal-dalani ni. Mis ni təbu təzłəb Pol, ay tàra tìpia bay ga ndam slewja akaba ndam slewja gayan na ti təmbrəŋ məzłəb naŋ huya. ³³ Eslini bay ga ndam slewja ni àhədəkfəŋiyu ka Pol, àgəs naŋ mək àhi ana ndam slewja gayan ni təwəla naŋ àna jejirbi a cə. Èhindifiŋa ma kè mis na, àhi ana tay ahkado : « Naŋ way ? Àgudar mam ? » ³⁴ Ay ti mis ya ti eslini ni ku way way do azlah, adəm ma gayan nahəŋ. Nday təbu təzlah nahkay ti bay ga ndam slewja ni ècikaba ere ye ti mis tédəm na do. Eslini àhi ana ndam slewja gayan ni təzoru Pol ka məlan ga ahay gatay ya tanjəhadvù ni. ³⁵ Tòru tìnjəa àna naŋ a, təbu təcəl dava ga ahay ni ti təzay naŋ mazani kwa, adaba mis ni təmbrəŋ naŋ do, tawayay təzłəb naŋ keti, ³⁶ nday dek təzlahləŋoru, tédəm : « Káduma ! »

Pol adəm ma ga vu gayan kè meleher ga ndam Zude

³⁷ Ka ya ti tawayay təziyu Pol nakəŋ a dalaka ga ahay ni vu nahəma, àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Nawayay nəhuk ma ti kəvu divi gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kəsəra ma Gres a waw ? » ³⁸ Tata zal Ezip ya ti àgəskabu ma ga ngumna ndo, àgray ti mis dəbu fad tədəbay naŋ, tərakaboru akaba tay a huđ gili vu guhwa hini ni ti nak do waw ? » ³⁹ Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nu zal Zude, tìwi nu a Tars ka had Silisi, nu mis ga kəsa gəđakani.

Nəgruk kam-kam ; vu divi ga məhi ma ana mis ni ti ! » ⁴⁰ Nahkay bay ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dava ga dalaka ga ahay na, mək àdadì ahar ana mis ni ti təlakakabá. Mis ni tàra təlakakabá ti Pol nakəŋ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

¹ « Ata bəba akaba bəza ga mmawa goro ni, nəhi ma ga vu goro ana kəli, ciməki day. » ² Tàra tìcia naŋ àbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nahəma, təlakakabu dèdìk-dèdìk, nahkay àhi ana tay ahkado : ³ « Nu zal Zude, tìwi nu a Tars ka had Silisi. Ay ti nədək ahalay a Zeruzalem, maslaŋa ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, àdèfukia Divi ge Melefit ya ata bəŋ geli tādəbay na lala. Ka sarta nani ti nəvia ahàr a dek ana Melefit akada gekəli ya kəbum kəvumi na. ⁴ Nəgria daliya dal-dal ana ndam ya ti tādəbay divi ga Yezu na, nəwaya mabazl tay a ; nəgəsa zawal akaba wál a, nəbia tay a daŋgay va. ⁵ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahaŋ təsəra ma goro ya nədəm ni jiri, tagrakua sedi a tata. Təbua wakita, təhu nəhəlikaboru ana bəza ga məŋ geli ya a Damas ni. Nahkay nu nakəŋ nədəvu e divi vu ga moru məwəlbìyu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu eslini ni, ga məhəlbìyu tay ahalay a Zeruzalem ti tàra tātəb tay. »

Pol azlapaki ka mənjàki ka məfəki ahàr gayəŋ ke Melefit

(Tawi 9.1-19 ; 26.12-18)

⁶ « Ka ya ti nəbu nakoru a Damas, ninjiyu wudak fat àra ècika tirked-kef nahəma, masladani dal-dal àsləkabiya e melefit ba, àhərkuaya. ⁷ Eslini nu nakəŋ nəzum mədədani mək nìci dəŋgu ga maslaŋa àzalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ?” ⁸ Àra àhua ma nahkay ti nəhi : “Nak way, bay goro ?” Mək nìci dəŋgu ni keti : “Kəgri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” ⁹ Ndam ya ti leli məbu makoru

akaba tay ni tìpia masladani na, ay ti tìci dəŋgu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. ¹⁰ Eslini nəhi : “Nàgray nihi ti mam, bay goro ?” Àhəŋgrufəŋ, àhu : “Cikaba, ru a Damas, ekinjəa eslina ti atəhuk ere ye ti Melefit àhuk gray ni dek.” ¹¹ Masladani ni àra àhərkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti məbu makoru akaba tay ni tədəfua ahar a, təzoru nu a Damas.

¹² « A Damas nahəma zal nahaŋ naŋ àbu, slimi gayəŋ Ananiyas. Naŋ gani mis sulumani, àgəskabá Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì na lala. Nahkay ndam *Zude ye eslini ni dek tədəm naŋ mis sulumani ededìŋ. ¹³ Mòru mìnjəa a Damas a ti naŋ nakəŋ àra àdu ahàr, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akada ya ahaslani ni.” Eslini nìpi divi, nìpi naŋ həya. ¹⁴ Ananiyas nakəŋ àhu keti : “Melefit ga ata bəŋ geli ni àdəkìba kur kwa ahaslana, ti kəsər ere ye ti naŋ awayay ni, ti kəsər Bay Jireni ni, ti kìci ma ya ti naŋ àhuk ni. ¹⁵ Awayay ti kìgi zal sedi gayəŋ, kəhi ere ye ti kìpi ni akaba ma gayəŋ ya kìci ni ana mis dek kwa. ¹⁶ Ay nihi kìcia ma nahkay ti, kajəgay mam mba mam ? Cikaba, *təbaray kur, həŋgalay Melefit àna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefit ambərfukwa zlam magudarani gayak na.”

¹⁷ « Àra àpəsa bal nahəma, nəŋga a Zeruzalem a. A vad nahaŋ nəhuriyu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni vu, nəbu nahəŋgalay Melefit nahəma, Melefit àŋgazlu zlam nahaŋ. ¹⁸ Nìpi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Sləkaba a Zeruzalem a ke we-cewecena, adaba ndam Zeruzalem atəgəskabu ma ya akədəmku ni do.” ¹⁹ Nahkay nu nakəŋ nəhəŋgrifəŋ, nəhi ahkado : “Bay goro, nday day təsəra, ahaslani nu nəbu nakoru a ahay gərgərani gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu, nəhuriyu nəgəsayə ndam ya təfəkuk ahàr na, ndahaŋ nəbìyu tay a daŋgay vu, ndahaŋ ti ni nəzləb tay timey. ²⁰ Ka ya ti təbu takad zal sedi gayak Etiyeŋ ni ti nu day nəbu ka məlan gani, nəwaya dal-dal,

nàjɔgakia mɔgudi ga ndam ya tàkad nan na daya.”²¹ Nan nakəŋ àhu keti : “Nak sləka kôru, adaba nəsłəroru kur drin e kidin ga jiba ndahan ya ti nday ndam Zude do ni vu.” »

Pol nan àbu kè meleher ga gəɖakani ga ndam slewja

²² Tàra ticia ma ga Pol ya àdəm ahkado : « Yezu àhu : “Sləka kôru, nəsłəroru kur e kidin ga jiba ndahan ya ti nday ndam *Zude do ni” » nahəma, mis ni təzlah, təɖəm : « Jijinəma maslanə hina, kaduma nan a ! Ahàr àdəm kəbrəŋumiviyu sifa ba ! »²³ Nahkay nday nakəŋ təzlah, təhəlkaba mɔgudi gatay a taboru, akaba taboru had agavəla. ²⁴ Nday təbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayan ni təziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti təzləb nan. Awayay təzləb nan nahkay ti adaba awayay məɖəməya ma ge jiri a ti təsər mis ni təzlahki ti kamam. ²⁵ Ka ya ti təbu təwəl Pol ga məzləb nan nahəma, Pol nakəŋ àhi ana bay ga ndam slewja ya nan àbu eslini ni ahkado : « Təvia divi ana kəli a ga məzləb zal Rom mənɔɖ magrafəŋa seriya waw ? »²⁶ Nan nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àrəkioru ka bay gayan, àhi ahkado : « Kagrai hi ti ahəmamam ? Nan hini zal Rom ci ni ! »²⁷ Nahkay bay ga ndam slewja nakəŋ àrəkia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom eɖeɖin aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! »²⁸ Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu nàbəhadə sinu a dal-dal day ti nigi zal Rom ! » Pol ti ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ay nu ti kwa tiewe ya nu a, nu zal Rom. »²⁹ Ndam slewja ya təwəl Pol, tawayay təzləb nan ti məɖəməya ma ge jiri a ni tàra təsəra Pol nan zal Rom ti təsləka, təmbər bu nan. Bay ga ndam slewja ni àra àsəra Pol zal Rom, àwəla nan àna jejirbi a ti, nan nanani àna ahàr gayan day anɔwaz àwəra nan a.

Pol nan àbu kè meleher ga ndam magray seriya

* 23:5 Mahərana 22.27.

³⁰ Bay ga ndam slewja ni awayay asər ere ye ti ndam *Zude tàcaliki Pol ni lala. Nahkay hajəŋ gani èpicheiaba jejirbi na ana Pol a, àzalakabu gəɖakani ga ndam *manɔalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zude ni dek. Tàra təcakalava nahəma, àra àna Pol e kidin gatay va.

23

¹ Eslini Pol nakəŋ àmənjaləŋ ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, a majalay ahàr goro bu ni ti kwa ka ya ti nənɔki məgri tɔwi ana Melefit ni àbivaya ana kana nu nəbu njələta kè meleher gayan. »² Ananiyas gəɖakani ga ndam *manɔalabakabu mis akaba Melefit ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kə gəvay ga Pol ni : « Sumikabiyu bəbarva ka pakama gayan ni. »³ Eslini Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Melefit aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akada ga gudu awayay ambəɖ, təgria zlam bəɖ-bəɖana ni. Nak kəɖəm kəbu kagrafua seriya ti akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni. Ay nihi ti kəgray ere ye ti Melefit àdəm a wakita ge Məwiz ni bu ni do, adaba kəhi ana mis təsu bəbarva. »⁴ Mis ya təbu eslini ni təhi ana Pol ahkado : « Kindivi gəɖakani ga ndam manɔalabakabu mis akaba Melefit ya Melefit àdaba nan a ni zla do waw ! »⁵ Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nɔgay nan gəɖakani ga ndam manɔalabakabu mis akaba Melefit ti nəsər do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Kindivi gəɖakani ga ndam jiba gayak ba.” * »

⁶ Pol àra àsəra mis macakalavani ni ndahan ndam *Seduseyən, ndahan ti ni ndam *Feriziyən nahəma, àzlah kè meleher ga ndam magray seriya ni, àdəm ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyən, baba day zal Feriziyən. Təzəbiyu nu kè meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəki ahàr ke Melefit, nəsəra mis atanɔaba

e kisim ba.» ⁷ Pol àra àdéma ma na nahkay ti ndam Feriziyen tãgray gejewi akaba ndam Seduseyen, mæk mis macakalavani ni tìcirvu. ⁸ Tìcirvu nahkay ti adaba ndam Seduseyen tãdém mis àmèta ti àngaba e kisim ba do, tãdém mèsler àbi, mèsuf day àbi ; ndam Feriziyen ti ni tãdém mis tanğaba e kisim ba, mèsler akaba mèsuf day tãbu. ⁹ Zlahay ge mis ni àra àsagakiva ti ndam *mèsar Wakita ge Melefit ya tækibu ka ndam Feriziyen ni tãzuma b̄eruv a dal-dal, tãpaslakiaba eri ke mis ndahan na, tãdém : « Magudar ga maslaña hini ti àbi ; bi mèsuf ahkay do ni mèsler àhi ma ti mèsaruma waw ? » ¹⁰ Nday nakəŋ tãbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni àgra aŋgwaz a, àdém bi atakwacakaba Pol a. Nahkay àhi ana ndam slewja gayan ni tōru tãzababiya Pol e kidin ge mis ni ba, tãzoru nan ka dalaka ga ahay ni.

¹¹ Ga mələvad gani Bay geli àngazlivu ana Pol nakəŋ, àhi ahkado : « Kàgray aŋgwaz ba, kàgra sedi goro ahalay a Zeruzalem a, nahkay nawayay kōru kàgray akadā nani a Rom daya. »

Ndam Zude tãzlapaki ka Pol ga mægri zlam magədavani

¹² Ge miledə gani ti ndam *Zude tãzlapaki ka Pol ga mægri zlam magədavani. Tãmbaday dæk, tãdém : « Tamal màkad Pol ndo ni ti m̄zum zlam do, m̄si arañja do. » ¹³ Nday ya ti tãdémki ma ka Pol ni ti tãtama kru kru fađana. ¹⁴ Nahkay tōru afa ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit nday tãbu akaba gəđákani ndahan, tãhi ana tay ahkado : « Leli m̄mbada dæk, m̄dém ahkado : Tamal màkad Pol ndo ni ti m̄zum zlam do, m̄si arañja do. » ¹⁵ Nihi nahəma lekələm akaba ndam magray seriya ni ti ma gekəli m̄anja bəlan, dægum kəhumi ana bay ga ndam slewja ni m̄zibiya Pol ana kəli a. Kəhumi ahkado mawayay mihindifiña zlam gayan ya àgray na lala. Leli ti ni amakad nan e divi bu, etinjikia àna nan ke kəli a do. »

¹⁶ Ka ya ti nday tãbu tãzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol ècia zlapay gatay na. Nahkay àcuhworu ka mələn ga ahay ga ndam slewja ni. Òru ènjua ti àcəliyu a dalaka ga ahay ni vu mæk àhəŋgri ma gatay ni ana Pol. ¹⁷ Nahkay Pol nakəŋ àzalabiyu gəđákani ga ndam slewja nahan bəlan, àhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekəli ni, adaba ma gayan àbu akoru ahi. »

¹⁸ Eslini gəđákani ga ndam slewja nahan ni àzoru nan afa ga bay gatay nakəŋ. Òru ènjua àna nan a ti àhi ahkado : « Pol zal danğay ni àzalay nu, àhu n̄zukbiya dagwa hina, ma gayan àbu awayay ahuk. » ¹⁹ Nahkay bay ga ndam slewja ni àgəs ahar gani, tōru cak mæk èhindifiña ma gana, àhi : « Kàra ti àna ma ga mam ? » ²⁰ Nan nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ndam Zude tãzlapakabá, tãdém eti-hindi kur kãzoru Pol kè meleher ga ndam magray seriya ni hajəŋ, atəhuk tawayay tihindifiña ma lala. » ²¹ Ay ti atəhuka ma gatay na nahkay ti kəgəskabu ba, adaba mis tətam kru kru fađ tãbu atabəhadī eri e divi bu. Nday gani tãmbada dæk, tãdém : « Tamal màkad nan ndo ni ti m̄zum zlam do, m̄si arañja do. » Nihi ti ma gatay bəlan, tajəgay ma gayak ya akəhi ana tay ni cilin. » ²² Wur dagwa ni àra àhia ma nahkay ti bay ga ndam slewja ni àhi : « Sləka, ay ti ŋgay kəhua ma hina ti kəhi ana maslaña ba. »

Tãzoru Pol a Sezare

²³ Kələŋ gani bay ga ndam slewja ni àzalay gəđákani ga ndam slewja ndahan cə, àhi ana tay : « Slamalumvu ga maroni a Sezare ga mələkarawa àna njemdi ambəmbu. Ka ya ti kədægum nahəma, duma ndam slewja din din cə, ndam ya takoru àna pilis ni kru kru adəskəla, slewja ndahan awasl àfəŋ kà tay ni day din din cə ; » ²⁴ ŋgətumiva pilis ndahan ana Pol a, zumoru nan afa ga bay Felis ti arañja ènjifiñ ka ahàr divi ba. » ²⁵ Nahkay bay ga ndam slewja ni àbikioru wakita ana bay Felis ni ; àhi nahkay hi :

²⁶ « Nu Kəlot Liziyas nəgruka sa, bay gəḏakani Felis. ²⁷ Maslaṇa hini ya nəslərəkaboru ni ti ndam *Zude təgəs naṇ, tawayay takad naṇ. Nàra nìcia naṇ zal Rom ti mòru akaba ndam slewja goro mähəṅgafəṇa naṇ kà tay a. ²⁸ Nawayay ti nəsər ere ye ti tacalki naṇ ni ti, nəzoru naṇ kè meleher ga gəḏakani ge seriya gatay. ²⁹ Ka ya ti tagrafəṇa seriya ti nədi ahàr ana zlam magudar gayan ya ti takadki naṇ di ahkay do ni esli ga məfiyu naṇ a daṅgay vu ni ndo. Ay tacalki naṇ ti àki ke divi gatay ya tadəbay ni. ³⁰ Yaw maslaṇa nahanə àrəkua àhu ahkado : “Ndam Zude təzlapakabá ga məgri zlam magədavani ana Pol a.” Nàra nìcia ma nana ti nəslərəkaboru naṇ ti nahkay, mək nəhi ana ndam ya tacalki naṇ ka zlam magudarani ni tábəhadki mirdim afa gayak. »

³¹ Nahkay zla nahəma, ndam slewja ni tàgray ere ye ti bay gatay àhi ana tay ni : tázay Pol ga məlavad nani, tòru àna naṇ a Antipatris. ³² Hajəṇ gani ndam slewja ya tòru àna asak ni təsləkabiya, təṅga ka məlanə gatay na, təmbərfəṅbiyu Pol kà ndam ya tòru àna pilis ni ti təzoru naṇ. ³³ Tòru tinjua a Sezare a ti təvi wakita ni ana Felis bay gəḏakani nakəṇ mək tədəfiki Pol. ³⁴ Bay gəḏakani ni àra àza wakita na, èjeṅga ti àhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga had weley ? » Pol àra àhia naṇ mis ga had Silisi ti ³⁵ naṇ nakəṇ àhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifuka ma. » Nahkay àhi ana ndam slewja gayan təfiyu Pol a ahay gəḏakani ga bay *Erot ni vu, tājəgay naṇ.

24

Ndam Zude tabəhadki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

¹ Vad zlam kələṇ gani ti Ananiyas gəḏakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni enjia a Sezare a. Tàra ti akaba gəḏakani ndahanə akaba Tertuləs bay məsər seriya ya embikivu ke mis àna seriya ni. Eslini nday nakəṇ tədəfi vu gatay ana

bay gəḏakani Felis ga məbəki mirdim ka Pol. ² Tàra təzalibiya Pol nakəṇ ana tay a ti Tertuləs àdəmki ma ga macalki naṇ ka zlam magudarani, àdəm ahkado : « Gəḏakani Felis, leli məbu manjəhad àna sulumani ka had geli ti azuhva nak ; had geli àslamalavu ti adaba kəsəra zlam a palam. ³ Zlam nday nani ti gərgəri kay, kəgri ana leli ka had geli ni dek. Nahkay məgruk səsi dal-dal azuhva zlam ya məṅgət afa gayak ni dek. ⁴ Ay ti nawayay nijin sarta gayak kay do ; nahkay àna sulum gayak kam-kam mahəṅgalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gəzit ti ! ⁵ Naṇ hini ti məsəra naṇ mis magudarkaba had geli a, naṇ àbu ewisinkabu ndam *Zude ga məlanə ni dek. Naṇ gəḏakani ga ndam Nazaret ya tadəbay divi magədavani ni. ⁶ Àgudara zlam ndahanə a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gəḏakani ge Melefit na daya. Məgəs naṇ ti azuhva nani. [Leli amal mawayay magrafəṇa seriya akada ge *Divi ge Melefit geli na. ⁷ Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni àra àhəṅgay naṇ a ahar geli bu ga njəda. ⁸ Mək Liziyas àhi ana ndam ya tacalki naṇ ka zlam magudarani ni tábəhadki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifina ma nəṅgu ni, akəsər zlam geli ya macalki naṇ ni ti jiri ededij. » ⁹ Tertuləs àra àdəma ma gayan na ti ndam Zude ye eslini ni tədəm Pol àgudara, ma ge Tertuləs ya àdəm ni jiri ededij.

Pol adəm ma ga vu gayan kè meleher ge Felis

¹⁰ Kələṇ gani bay Felis nakəṇ àvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol àhi ahkado : « Nəsəra àgray vi ehimeya nak kəbu kəgray seriya ka had hini. Nahkay nəmər ga mədəmaya ma ga vu goro kè meleher gayak a. ¹¹ Moru goro a Zerəzalem ga mazləbay Melefit nahəma, tamal kihindi ma gani ti àtam vad kru mahar cə do. ¹² Day-day mis àdu ahàr nu nəbu nagray gejewi ata maslaṇa a *ahay gəḏakani ge Melefit ni bu ndo ; nu niwisinkabu mis a ahay ga

*mahəŋgalavù Melefit ga ndam *Zude gərgərani ni bu ahkay do ni a kəsa bu ndo. ¹³ Ere ye ti ndam nday hini tacalki nu, tədəm nàgudara ni ti àbi, ere gani ya tədəm nàgudara ni ti tədəfukaya koksah. ¹⁴ Ay ti ere ye ti nəsəra, nədəm kè meleher gayak ni ti nihi: Nu nəbu nədəbay divi məweni ya ndam nday nani tədəm magədavani ni. Ay nu nəbu nəgri tawi ana Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ya tədəbay ni, nəbu nəgəskabu *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba pakama ya ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis təbəki ni dek. ¹⁵ Nəbu nəfəki ahàr ke Melefit, nəsəra ndam jireni akaba ndam magudar zlam atəŋgaba e kisim ba. Nday day təbu təfəki ahàr, təsəra nahkay. ¹⁶ Azuhva nani ti nazay njeđa goro, nawayay ti nənəhadà kəlavad àna sulumana kè meleher ge Melefit akaba kè meleher ge mis a.

¹⁷ « Yaw àgray vi ehimeya nàra a Zerəzalem a ndo, nihi ti nàra ga məjənaki ndam jiba goro àna siŋgu akaba ga məvi sədaga ana Melefit a. ¹⁸ Ka ya ti təgəs nu ni ti tədu ahàr a ahay gədakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nàgraba ere ye ti mis tagray ti tigi *njəlatani na àndava. Ka gani nani ti mis təfu kà gəvay kay bi, ndam magray tuwər nday təbi. ¹⁹ E kidiŋ ge mis ya təbu eslini ni bu ni ti ndam Zude ndahaŋ təsləkabiya ka had Azi a. Tamal tədəm nàgudara zlam a ti akal tara kè meleher gayak a ga macalki nu a kwa. ²⁰ Do ni ti, tamal magudar goro àbu ti nday hini tədəmaya ere ye ti təcalki nu ka ya ti təzoru nu kè meleher ga ndam magaray seriya a Zerəzalem na. ²¹ Tamal zlam àbu ya tisliki macalki nu ni ti, pakama hini ya nədəm kay kay ni: “Təzəbiyu nu kani kè meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəkia ahàr ke Melefit a, nəsəra mis atəŋgaba e kisim ba !” »

²² Felis bay ni àsəra manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Bay geli a, nahkay àhəŋgaroru seriya ni kama.

Àhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado: « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti anəgri seriya ana kəli. » ²³ Mək àhi ana gədakani ga ndam slewja ni tājəgay Pol lala, ay təgri daliya akada ya təgri ana ndam danəgay ndahaŋ ni ba, təvi divi ana ndam gayəŋ tàmənjaya naŋ a.

Pol naŋ àbu a danəgay bu

²⁴ Pol àra àgra vad a bal eslina ti ata Felis nday ata wal gani Dərsil wur Zude təzalabiyu naŋ, tawayay tici ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu *Krist. ²⁵ Pol nakəŋ àra ènjia ti ànjəki ka pakama, àdəmki ma ka manjəhad sulumani àna magray jiri, àki ka məbi slimi ana ahàr akaba àki ke seriya ya Melefit amagrafəŋa kè mis a ni. Felis àra ècia ma gayəŋ ya àdəm na ti àgra aŋwaz a, mək àhi: « Nihi nahəma sləka; ka ya ti anəŋgəta ahar a ni ti anəzalay kur keti kwa. » ²⁶ Ku tamal àdəm nahkay nəŋgu ni, Felis àhi ana ahàr bi Pol aməvi siŋgu; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayəŋ a kəlavad. ²⁷ Pol àra àzuma vi a cə a danəgay ba nahəma, Porkiyus Festus àŋguviyu a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis àsləkaba a bay gayəŋ ni ba ni ti àmbərvù Pol a danəgay bu, adaba awayay aməri məbərur ana ndam *Zude.

25

Pol awayay ti bay gədakani ga ndam Rom màgrafəŋa seriya

¹ Festus àra àzumva vad a mahkər a bay gayəŋ ni ba nahəma, ècik a Sezare, òru a Zerəzalem. ² Òru ènjua eslina ti gədakani ga ndam *manəgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədakani ga ndam *Zude ni tərəkia ka bay na, təbəhadki mirdim ka Pol keti. Təhəŋgalay naŋ, tədəm: ³ « Tamal kəgəskabá ma geli na ti həŋgaroru Pol a Zerəzalem. » Tədəm nahkay ti adaba tawayay takoru tabəhadí eri ana Pol e divi bu ga makad naŋ. ⁴ Ay ti Festus nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado: « Pol naŋ àbiyu a danəgay bu

a Sezare, nu day nawayay naslaka nanjoru eslini. » ⁵ Àhi ana tay keti : « Tamal maslaña gani nani agudaria zlam ana kuli a ti, dumaba gadakani gekuli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjua eslina ti atabehadki mirdim. »

⁶ Festus apesiyu a Zeruzalem vad azlalahkar ahkay do ni vad kru day kwa ti anga a Sezare a. Ara enjia ti hajen gani aharyana anjehad ka melañ magray seriya mak adam tazabiya Pol a. ⁷ Pol naken ara enjia ti ndam Zude ya taslakabiya a Zeruzalem a ni teveliñi ahàr mak tãcalki nan ka zlam gergari kay ya ti tabalay do simiteni ni. Ay zlam gani dek ya ti tãcalki nan ni ti tislaki madafana koksah. ⁸ Nahkay Pol ahengrifan ana tay, adam ahkado : « Ere ye ti nagudar ni ti abi, ku aki ke Divi ga ndam Zude ya Mwiz abaki ni, ku aki ka ahay gadakani ge Melefit, ku aki ka Sezar bay geli gadakani nanju ni nagudar ndo. »

⁹ Festus ara ecia ma ga Pol na ti ahengrifan, ahi ahkado : « Mazoru kur a Zeruzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kagaskabu aw ? » Adam nahkay ti adaba awayay amari maberuv ana ndam Zude. ¹⁰ Eslini Pol naken ahengrifan, ahi : « Ahalay ti kala-kala nu ke meleher ga Sezar bay geli gadakani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kãsera lala, nagudari zlam ana ndam Zude ndo timey. ¹¹ Tamal nagudara zlam a agaski takadki nu di ti, nagaskabu takada nu a. Ay tamal ma gatay ya tãcalki nu ni ma ga malfada ti maslaña abi esliki mavi nu ana tay bi. Nakoru ana ma gani kama afa ga Sezar bay geli gadakani ni. » ¹² Festus naken ara ecia ma ga Pol na ti tazlapaki akaba ndam ya tãvi sawari ni, mak ahi ana Pol ahkado : « Kadam kakoru ana ma gani ke meleher ga Sezar ti, tazoru kur afa gayan gani. »

Pol adam ma ke meleher ga Agripa

¹³ Ara agra vad a bal ti bay Agripa nday ata wur ga manani walani Berenis tara a Sezare a ga magari sa ana Festus a. ¹⁴ Tara tapasa eslina

vad bal nahama, Festus anghadi ma aki ka Pol ana bay Agripa. Ahi ahkado : « Zal nahan nan abu ahalay, Felis ambarva nan a dangay ba. ¹⁵ Ka ya ti noru a Zeruzalem ni ti gadakani ga ndam mangalabakabu mis akaba Melefit akaba gadakani ga ndam Zude ndahan ni tabehadki mirdim, tadam seriya mazagada nan a. ¹⁶ Nahi ana tay ahkado : « Leli ndam Rom ti magray nahkay do. Wudaka magrafana seriya ke mis a ti mazaya nan ke meleher ga ndam ya tãcalki nan ka zlam magudarani na ti maslaña nani madamaya ma ga vu gayan day kwa. » ¹⁷ Tara ticia ma goro na ti mara akaba tay ahalay a Sezare a. Nijinj sarta ndo, hajen gani noru ka melañ magray seriya ni, nadam tazabiya zal nana huya. ¹⁸ Ndam ya tabehadki mirdim ni tara, ay ti tãcalki nan ka zlam magudarani ya najalaki ahàr ni ndo. ¹⁹ Talagavu akivu ti, aki ke divi gatay ya tadabay Melefit gatay ana nan ni cilin. A hud ga pakama gatay ya talagavu akivu ni bu ni ti ahar gadakani aki ka zal nahan slimi gani Yezu. Nan gani nani ti ameta, ay ti Pol maslaña ya tãcalki nan ka zlam magudarani ni adam nan abu kekilenja ana sifa. ²⁰ Nu ti neser ahmamam nagra seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nahi ana Pol : « Kawayay ti nezoru kur a Zeruzalem, nagrafuka seriya eslina aki ka pakama hina waw ? » ²¹ Ay ti Pol adam « Seriya goro ti toru ana nan kama afa ga Sezar bay geli gadakani ni. » Nahkay nadam manjehad a ahay bu tajegay nan, anangeta ahar day kwa ti aneslororu nan afa bay geli gadakani ni. » ²² Agripa ara ecia ma ge Festus ya ahi na ti adam : « Nu day nawayay nici ma ga maslaña nani, nawayay ti nan nanani azlapu ana ma gayan. » Festus ahengrifan, ahi : « Hajen hajena kara kici ma gayan ya amazlapay ni. »

²³ Hajen gani mis gadakani kay tazoru ata Agripa nday ata Berenis afa ge Festus a ahay gadakani ya mis

tanğasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəđákani ga kəsa ni dek təbu eslini àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tòru tìnjəa ti Festus àđəm təzəbiya Pol a. ²⁴ Tàra tìnjia àna Pol a ti Festus nakəŋ àđəm ahkado : « Bay Agripa akaba lekələm ya kəbum ahalay akaba leli ni dek, nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa hini ya lekələm kəmənjumləŋ ni ti ndam Zude dek tàra afa goro a, təbəhadkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zeruzalem ni ti təbəhadkia mirdim a, təzlahki, təđəm təkada naŋ a, ahalay day təgray nahkay. ²⁵ Ka nu ti, nipi zlam magudar gayan ya takadki naŋ di ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, naŋ naŋani àđəm àna ma gayan təzoru ma gani afa ga bay geli gəđakani ni. Nahkay nəgəskabá ma gayan na, nəđəm təzikaboru ana naŋ. ²⁶ Ay ti ere ye ti nəbikioru ana bay àki ka naŋ ni nəsar faŋ do. Nəzalabiyu naŋ kə meleher gekəli, ahar gəđakani kə meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindifiŋa ma day kwa ti anəsər ere ye ti anəbikioru ni. ²⁷ Nəsləroru zal daŋgay a Rom afa ga bay ti nəbiki ere gani ya tacalki naŋ do ni ti, nətamahay àgravu do. »

26

¹ Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado : « Nəvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a. » Nahkay Pol àdaday ahar ti mis tici ma gayan, mək ànjəki ka mazlapaya ma ga vu gayan a. Àđəm ahkado : ² « Bay Agripa, kani nəzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zude tacalki nu ni. Nəzlapay nahkay ti nəmərnu dal-dal adaba nu nəbu kə meleher gayak. ³ Nəmərvu ahar gəđakani ti adaba kəsəra manjəhad ga ndam Zude akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam biaba slimi ana ma goro ya nəđəm na.

⁴ « Ndam Zude dek təsəra manjəhad goro a. Kwa ka ya ti nu wur dagwa nəŋgu ni təsəra ahəmamam nənjəhad e kidiŋ ga ndam jiba goro bu a Zeruzalem na. ⁵ Kwa ahaslani təsəra

nu a, tamal tawayay magrakua sedi a ti tisliki mədəmani ahəmamam nənjəhad akada zal Feriziyen, nday ya ti tadəbay *Divi ge Melefit lala, tətam mis ndahaŋ ni dek ni. ⁶ Nihi ti ndam Zude ni tagrafua seriya ti adaba nəgəskabá pakama ge Melefit ya àhibiyu ana ata bəŋ geli, àđəm aməgri zlam sulumani ana tay na. ⁷ Ndam ge dini kru mahar cəeni ga jiba geli ni təgri tawi ana Melefit məlafat akaba məlavaf àna njəda gatay dek, adaba tawayay tipi zlam gani nani ya Melefit àđəm agray ni. Bay Agripa, nu day nawayay nipi zlam gani nani, ay ndam Zude tacalki nu ti ka pakama gani hini ! ⁸ Lekələm ndam Zude ti kəđəmum mis aməta ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba koksah ti kamam ? ⁹ Nu day ahaslani nəđəm si ahər àđəm nəcafəŋa mis kə məfəki ahər ka Yezu zal Nazaret na àna njəda goro a dek kwa. ¹⁰ Nəgray a Zeruzalem ti nahkay. Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit təvua divi a ga məbiyu ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni a daŋgay va, nahkay nəbiya tay a kay a daŋgay ni va. Ka ya ti ndam magray seriya təđəm təbazl tay ni ti nu day nəgəskabá təbazla tay a. ¹¹ Sak ehimeya nəsawadoru a kəsa vu, nəhuriya a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam Zude ni va dek, nəđəm si tətəraf ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni, nəfəki njəda ka tay, nawayay ti təmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu. Nəzumkia bəruv ka tay a dal-dal, nəwaya məgri daliya ana nday ya ti a kəsa ndahaŋ bu na daya. »

Pol azlapaki ka manjəki ka məfəki ahər gayan ke Melefit

(Tawi 9.1-19 ; 22.6-10)

¹² « Nahkay ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təvu divi gani, təsləroru nu a Damas ga magray tawi gani nani àna slimi gatay. ¹³ Bay Agripa, fat wis wis ka ya ti nu nəbu ka ahər divi ga moroni nahəma, nipi masladani àtam masladay ga fat ni àhərkuaya kwa a huđ melefit

ba, àsladay leli akaba ndam ya ti masawadoru akaba tay ni. ¹⁴ Eslini leli dek mèdèd a ma ma ndec ndec. Nìci dèngu ga maslaña azalay nu, àhu àna ma *Hebri : “Sol, Sol, kəgru daliya ti kamam ? Nak ti kici slimi do ; akəzəkibiyu daliya ka ahàr gayak akada ga slasla ya tatəhad vədan àna tay, tìcika tàcuhway masawadani do, təsi aday ana tay ni.” ¹⁵ Nu nakəñ nəhi ahkado : “Nak way, Bay goro ?” Bay geli àhəngrufəñ, àhu : “Nu Yezu, nu bay ya ti kəgru daliya ni. ¹⁶ Nihi ti cikaba, cik jik. Nəngazlukvu ti nawayay kigi bay məgru tawi. Nawayay ti kigi zal sedi goro, kəhi ere ye ti kipi kani ni akaba pakama ndahan ya anədəfukki ni ana mis. ¹⁷ Anahəngafəña kur kà ndam Zəde a, anəsləroru kur afa ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, anahəngafəña kur kà tay a daya. ¹⁸ Nəsləroru kur afa gatay ga məziaba azay slimi ana tay a, ti təmbrəñ zlam magədavani, təgray zlam sulumani, ti *Seteni àgur tay va ba, Melefit məgur tay sawan. Tamal təfəkua ahàr a ti anəmbərfəña zlam magudarani gatay ni kà tay a, anagray ti tigi ndam ge Melefit akada ndam goro ndahan ni.”

¹⁹ « Bay Agripa, nəgəskabá pakama ga Bay ya ti àngazluru a huđ melefit bu àhu na, nəmbrəñ ndo. ²⁰ Nahkay nəhi ma ge Melefit enjenjeni ana ndam Damas. Kələñ gani nəhi ma gani ana ndam Zeruzalem, ana ndam ga had *Zəde dek akaba ana ndam ya nday ndam Zəde do ni. Nəhi ana tay təmbatkaba majalay ahàr gatay a, təfəki ahàr ke Melefit akaba təgray tawi sulumani ti mis təsər təmbatkaba majalay ahàr gatay a ededīñ ededīñena. ²¹ Ndam Zəde təgəs nu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, tawayay takad nu ti azuhva ma hini ya nəngəhaduk ni. ²² Ay ti Melefit àhəngabiya nu àna njəda gayan duk àbivu ana vad ya kana. Nu nəbu àna sifa kekilenja ti nagray sedi ga Yezu kə meleher ge mis dek, ku kə meleher ga nday ya ti gəđakani

do ni, ku kə meleher ga gəđakani daya. Ere ye ti nəhi ana mis ni ti pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahan ya təhəngaray pakama ge Melefit tədəm amagravu ni cilin, do ni ti nədəm pakama ga arəña nahəñ do. ²³ Pakama gani nani ti nihi : Ahàr àdəm *Krist *Bay gəđakani ya amara ni amacaka daliya kwa, aməmət mək aməngaba e kisim ba enji ge mis a dek, aməhi ana ndam geli, aməhi ana ndam jiba ndahan Melefit ahəngay mis. Pakama ge Krist nani ti akada zlam ya asladay ni. »

²⁴ Pol nan əbu adəm ma ga vu gayan nahkay ti Festus nakəñ əzlacaki bəra, àhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kàcaha zlam a àsabay. Zlam gani nani ya kàcahay ni àvuka seteni na ! » ²⁵ Pol nakəñ àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Aha, bay goro Festus, arəña àbi àgray nu bi. Pakama goro ya nədəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsər zlam daya. ²⁶ Bay Agripa àsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki mədəm ma gani vay-vay kə meleher gayan, anğwaz àwərki nu do. Nəsəra lala, Bay Agripa àsəra ere ye ti àgravu na dek, adaba zlam nday nani təgravu ti akal-akal do. ²⁷ Bay Agripa, kəgəskabá ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kəhəngrufəñ do nəngu ni, nəsəra kəgəskabá ! » ²⁸ Agripa àhi ana Pol ahkado : « Kəmbatukaba majalay ahàr a ti nigi bay məfəki ahàr ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » ²⁹ Pol nakəñ àhəngrifəñ, àhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəngu ni, nahəngalay Melefit, nawayay ti kigi akada goro ni. Nawayay kigi akada goro ni ti nak cilin do : nawayay ti lekələm ya kəbumi slimi ana pakama goro kani ni dek kigəm akada goro ni. Nawayay ti təwəl kəli àna jejirbi akada goro ni ba cilin. »

³⁰ Kələñ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festus, Berenis akaba mis ndahan ya təbu akaba tay ni dek tìcikaba ga masləkana. ³¹ Ka ya ti nday təbu tasləka ni ti təzlapay e

kidin gatay bu, tædæm : « Maslaŋa hini ti àgudar zlam ya takadki naŋ ahkay do ni tæwælki naŋ di ni ndo. »³² Bay Agripa àhi ana bay Festus : « Tamal maslaŋa hini àdæm azoru ma gani kama afa ga bay geli gædakani ni ndo ni ti akal kafaya naŋ a. »

27

Taslaka àna Pol a Sezare a, tawayay takoru àna naŋ a Rom

¹ Kæləŋ ga zlam ya àgravu a Sezare ni ti tædæm tòru àna Pol akaba ndam danŋay ndahaŋ gwar ka had Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay tæbi tay a ahar vu ana gædakani ga ndam slewja nahaŋ, slimi gani Zulyus, tæzalay ndam slewja gayaŋ « Ge Egust.* »
² Nahkay mæcəlviyu a slalah ga yam vu, məsləka. Slalah ga yam nani ti əsləkabiya e Edremi a, awayay aŋgoru gwar ka had Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahaŋ àkibu ke leli. Maslaŋa gani nani ti slimi gani Aristark, naŋ zal Mesedawen, kəsa gayaŋ Tesalonik. ³ Hajəŋ gani ti mìnŋəa a Sidon a. Mòru mìnŋəa eslina ti Zulyus àvi divi ana Pol ga moru məmənŋiyu zləbəba gayaŋ ti təjənaki naŋ. Zulyus àvi divi gani nahkay ti adaba awayay naŋ dal-dal. ⁴ Pol àra əsləkabiya ti məsləka a Sidon a, mòru slap-slap kà gəvay ga had, məcòru Sipir ka ahar ga gəjar. Mòru gwar eslini ti adaba tamal makoru ndələba ti aməd ahəŋgaroru leli kələŋ kələŋ. ⁵ Mòru slap-slap, məcòru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga daf, mìnŋəa a Mira ka had Lisi a. ⁶ Eslini ti gædakani ga ndam slewja ni àdia ahàr ana slalah ga yam nahaŋ, əsləkabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka had Itali. Àra àdia ahar a ti àhi ana leli « Cəlumviyu » mək leli nakəŋ məcəlviyu.

⁷ Məra məsləka eslina ti mągray vad ehimeya ka ahàr divi, mòru weceweci koksah adaba aməd ni. Mìnŋiyu kà gəvay ga Kinit zlah-zlah. Eslini aməd ni àcafəŋa leli ga moroni kama ti

mawayay makoru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mòru gwar ka həma Salmoni ya ka had nani ni. ⁸ Mòru mìnŋəa eslina pəlok pəlok nahəma, mòru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mìnŋiyu zlah-zlah ka mələŋ ya təzalay Dəŋ-dəŋ Sulumani ni. Mələŋ nani ti kà gəvay ga kəsa Lazi.

⁹ Ka ahàr divi ni ti mìnŋibiya sarta dal-dal. Vad ga məgəs ndəra əsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahàr ga yam àndava. Nahkay ti tamal mədəm makoru kama ti araŋa esliki magrakivani ke leli tata. Nahkay Pol ahivù ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, àhi ana tay ahkado : ¹⁰ « Ndam goro ni, nəsəra tamal mədəm makoru àna slalah ga yam geli ni kama ti araŋa akoru agrakivu ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a huđ gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəŋgay ahàr geli dek do. » ¹¹ Ay bay ga slalah ga yam ni akaba maslaŋa ya agaray ni tædæm makoru kwa ; nahkay gædakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, èciiki ma ga Pol ni ndo. ¹² Ka mələŋ ya leli məvu ni ti sarta ga aməd ya akəzlay ni ticik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya təvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gædakani tædæm məsləka kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinŋiyu e Fenis. Fenis day ka had Kret ; eslini ti dəluv gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga daf, nahkay ka sarta ga aməd ya akəzlay ni ti tawayay tanjəhad eslini.

Aməd gædakani akəzlay ka ahàr ga dəluv

¹³ Tàra tìpia aməd àbu ara fer-fer gwar kələŋ gatay a nahəma, təhi ana ahàr ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakəŋ təgəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna naŋ na a yam ba mək mòru slap-slap kà gəvay ga had Kret ni. ¹⁴ Ay cepepa ti aməd nahaŋ àkəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga had Kret, ahəŋgaroru leli e kidin ga dəluv ni vu. Aməd

* 27:1 Egust ti slimi ga bay gædakani ga ndam Rom.

gani nani ti tɔzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekilonɔ. ¹⁵ Aməd ni naŋ àbu ahəŋgaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tɔsliki moroni àna naŋ kama ndo, təmbrəŋa magarana. Eslini aməd ni àhəloru leli e kidiŋ ga dəluv ni vu zlam gayanɔ. ¹⁶ Had gəziteni nahanɔ àvu e kidiŋ ga dəluv ni bu, tɔzalay Koda. Leli nakəŋ mòru slap-slap kà gəvay ga had ni, nahkay aməd ni àgri daliya ana leli akada ka ya ti leli e kidiŋ ga dəluv ni bu ndo. Slalah ga yam geli gəziteni àbu məwəlfəŋani kà gədakani ni ; leli nakəŋ məgəjahbiyu kà gəvay ga gədakani ni zlah-zlah. ¹⁷ Məra məgəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni táfaya a hudɔ ga slalah ga yam geli gədakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam gədakani ni àna ezewed ti yam àhuriyu va ba. Wiyanɔ àvu dal-dal a hudɔ ga dəluv ni bu maŋgakabani gwar ka had Libi : aŋgwaz àwəra tay a, tədəm bi aməd ni amazoru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay təwəlfəŋ zlam gwar kələn ga slalah ga yam ni ti məcəfəŋa naŋ ga moroni ke wecewecena. Eslini təmbrəŋ magaray slalah ga yam ni ti aməd ni azoru zlam gayanɔ. ¹⁸ Aməd ni naŋ àbu adaday leli dal-dal ti hajən gani tənjàki ka məhəlaba zlam ya təhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, təbiyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. ¹⁹ Hajən nahanɔ gani təbiyu zlam ya tagray təwi àna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv cizliv a dəluv ni vu àna ahar gatay gatayani. ²⁰ Vad ehimeya aməd ni àmbrəŋ makəzlani do, nahkay mɔsliki mipi fat akaba boŋgur koksah. Kələn gani leli nakəŋ mədəm amatam do, leli dek emijiji.

²¹ Àgray vad ehimeya leli məzum zlam ndo. Eslini Pol ècikaba jik kè meleher gatay a mək àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, tamal kicəmukia ma goro na ti amal mənjàhadə e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tɔjiji ndo akaba məcakay daliya emiteni ndo. ²² Ay nihi ti kam-kam zum njàdà, adaba ku maslaŋa

bəlan e kidiŋ gekəli bu tekedɔ emijiji do. Emijiji ti slalah ga yam ni ciliŋ. ²³ Nədəm nahkay ti adaba Melefit goro ya nəgri təwi ni àslərkubiya məslər gayanɔ ga məlavad a, ²⁴ àhu ahkado : “Pol, kàgray aŋgwaz ba, adaba kinjiyu kè meleher ga *bay gədakani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefit àgruka sulum gayanɔ a : azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni dek etijiji do.” ²⁵ Nahkay ti, ndam goro ni, zum njàdà. Nəfəkia ahər ke Melefit a ; nəsəra amagray ere ya àhu ni ededɔŋ. ²⁶ Ay ti slalah ga yam geli ni aməd amagəjahoru ka had nahanɔ e kidiŋ ga dəluv ni bu mək amazlal məlanɔ ŋguf akaba leli. »

²⁷ Àgra vad a kru mahar fad aməd ni naŋ àbu agəjahoru leli ka ahər ga dəluv Edriyetik. Ga məlavad ga vad ya kru mahar fadani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tədəm bi mədi ahər ana had wudak. ²⁸ Ezewed nahanɔ àvu ara məwəlkiani, tizligiyu a dəluv ni vu ti təsər zilenɔ gani. Təra təgura ti tədi ahər ana zilenɔ gani agray ahar slwa slwa kru mahar azlalahkər. Kama gani bal ti tizligiyu ezewed ni keti ; tədi ahər ahar slwa slwa kru mahar fad. ²⁹ Eslini nday nakəŋ təgra aŋgwaz a, təhi ana ahər slalah ga yam ni amara mazlala akur a ti, aməhuəkaba. Nahkay təbiyu ara ya ti ticik slalah ga yam àna naŋ ni fad a dəluv ni vu kələn geli. Eslini tawayay məlanɔ məslay weceweci. ³⁰ Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tətam ahər gatay. Nahkay təfiyu slalah ga yam gəziteni ni ka dəluv ni ; tagosay leli, tədəm tawayay təwəlfəŋ zlam ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni kama ga slalah ga yam gədakani ni. ³¹ Eslini Pol àhi ana gədakani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahanɔ ni ahkado : « Tamal mis nday hini tasləkakiba ke leli a ti ekijijəm dek, akatamum koksah. » ³² Ndam slewja ni təra ticia ma ga Pol na ti təkəley ezewed ya təwəlfəŋ slalah ga yam gəziteni ni kà gədakani àna naŋ ni. Nahkay aməd àzay slalah

ga yam gūziteni ni ka ahār gayan maslaṅa àvu bi.

³³ Məlan̄ ara aslay wudak ti Pol àhi ana mis ni t̄zum zlam. Àhi ana tay ahkado : « Àgra vad a kru mahar fad kani kèbesumbiya, zlam day k̄zumum ndo. ³⁴ Nahəngalay k̄li zumuma zlam a day ; nahkay akəngətum njəda ga mahəngay ahār gek̄li àna naṅ. Məhər ga ahār gek̄li bəlan̄ tekeḍi amadoru a ga had do. » ³⁵ Pol nakəṅ àra àdama nahkay ti àzay *dipeṅ, àgri s̄si ana Melefit kè meleher ge mis ni dek, mək èsekaba, ànjəki ka məzumani. ³⁶ Mis ni t̄ra t̄pia naṅ a naṅ àbu azum zlam nahkay ti b̄ruruv àngiva ana tay a dek, nday day t̄zum zlam. ³⁷ Leli a slalah ga yam ni bu dek ti leli diṅ diṅ c̄ àna kru kru adəskəla mahar muku. ³⁸ Leli dek m̄ra m̄zuma zlam na m̄rəha ti ndam magaray slalah ga yam ni t̄həlababa *alkama na a slalah ga yam ni ba, t̄biyu a d̄luv ni vu, ti slalah ga yam ni àd̄s va ba.

Slalah ga yam ni azlal wiyaṅ a d̄luv ni bu

³⁹ Məlan̄ àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni t̄pi had ya mahəd̄akfəṅoru ni, ay leli k̄ d̄ṅ-d̄ṅ ga had weley ti t̄sər do. Eslini t̄pi gododuk ga had ya wiyaṅ àvu ni k̄ gəvay ga d̄luv ni. Tamal t̄sliki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. ⁴⁰ Nahkay t̄picheh ezewed ga ara ya ticik slalah ga yam àna naṅ ni dek, t̄mb̄rviyu tay a d̄luv ni bu ; t̄pichehaya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kələn̄ gani t̄wəlfəṅ azana k̄ slalah ga yam ni gwar kama ti aməd̄ m̄gəjahoru slalah ga yam ni kama kama. Nahkay t̄garoru slalah ga yam ni suwwa gwar ka məlan̄ ga wiyaṅ ni. ⁴¹ Ay leli məbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni òru àzlal wiyaṅ ya a huḍ ga d̄luv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrəvoru a huḍ ga wiyaṅ ni vu, nahkay wiyaṅ ni àgəskabu, àdaday koksah. Yam ya ti adad̄ay dal-dalani ni azlal meteliṅ ga slalah ga yam ni

nguf nguf, àbu eheḅkaba. ⁴² Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam dan̄gay ni adaba t̄d̄m bi t̄səra yam a, atətamfəṅa k̄ tay a, ⁴³ ay gədakani gatay ni àcafəṅa tay a, adaba awayay ahəngay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti t̄səra yam a ni t̄huriyu a yam ni vu enji ga moroni ka d̄ṅ-d̄ṅ, t̄cəlababa. ⁴⁴ Àhi ana mis ndahan̄ ya t̄sər yam do ni t̄gəskabá t̄ndal ahkay do ni b̄iyem ndahan̄ ya t̄huḅfəṅa k̄ slalah ga yam a ni. Mis ni t̄ra t̄gra akada gayan̄ ya àhi ana tay na ti leli dek məcəlababa a yam ni ba, araṅa àgri ana leli ndo.

28

Pol ka had Malta

¹ Leli nakəṅ m̄ra m̄tama ti t̄hi ana leli had hini ti slimi gani Malta. ² Ndam ga had nani t̄gəskabu leli lala, t̄gri zlam sulumani ana leli. Avər naṅ àbu ekwesey, məlan̄ day èndisliṅa ti, t̄befta aku a gir-gir, t̄hi ana leli m̄ru m̄anjafəṅ leli dek. ³ Pol àhəla c̄cul a, adəm abəkiyu ka aku ni ti zlam a had àvu a huḍ gani bu ; aku ni àvəd̄ibiya ti àji asl̄r ana Pol nakəṅ ka ahar. Naṅ àfəṅ k̄ ahar ni tandal-ndala, àdafəṅa do. ⁴ Ndam ga had ni t̄ra t̄pia zlam a had ni naṅ àfəṅ k̄ ahar tandal-ndala nahəma, t̄zlapaki e kid̄iṅ gatay bu, t̄d̄m ahkado : « Maslaṅa hini ti bay makad̄ mis eded̄iṅ. Ku tamal àtamfəṅa k̄ d̄luv a n̄ṅgu ni, Melefit àmbrəṅ naṅ m̄anjəhad̄ àna sifa do. » ⁵ Ay Pol nakəṅ àtəloru zlam a had ni a aku ni vu, èci məwər gani ndo. ⁶ Mis ye eslini ni tamənjələn̄ ka Pol, t̄d̄m bi ahar ni ara agəsl mba ahkay do ni bi ara amət sərđaw mba. T̄ra t̄pəsa daldal àna mamənjələn̄ana ti t̄pi ti araṅa àgrakivu ndo, nahkay t̄mbat majalay ahār gatay nahan̄, t̄d̄m naṅ bəlan̄ e kid̄iṅ ge melefit gatay ndahan̄ bu.

⁷ Ka məlan̄ ya leli məbu eslini ni ahay ga zal nahan̄ àbu cifa. Slimi ga maslaṅa nani ti P̄bliyus, naṅ gədakani ga had nani. Naṅ nakəṅ àzalu leli afa gani, àgəskabu leli àna məmərani ; m̄ndəhad̄ afa gani

vaɗ mahkær. ⁸ Bəŋ ge Pʉbliyʉs àbu, ay ti naŋ àvu mandəhadani èbesey do ; ahàr egizleki, azay day abafəŋa. Pol àra ècia ma gana ti òru afa gani. Àra ènjikia ti àhəŋgalay Melefit, àbəki *ahar ga mahəŋgaraba naŋ a, mək bəŋ ge Pʉbliyʉs ni àŋgaba. ⁹ Ndam ga arməwər ndahaŋ ga had ni dek tàra ticia ma gana ti nday day tàra, mək Pol àhəŋgaraba tay a. ¹⁰ Nahkay mis təgri zlam sulumani ana leli gərgəri kay. Ka ya ti mawayay maslaka ni ti təvia zlam ya mawayay na ana leli ga moroni àna naŋ kama daya.

Pol aslaka a Malta, akoru a Rom

¹¹ Mənjəhad eslini kiyi mahkær, kələŋ gani məcəliyu a *slalah ga yam nahaŋ vu. Slalah ga yam nani ti ècikbiyu e Eleksendri, àra a Malta, ècik eslini ga majəgay mandav ga sarta ga aməd ni. Slimi ga slalah ga yam ni Diyʉskær. * ¹² Məslaka mòru e Sirekʉz, eslini məndəhad vaɗ mahkær. ¹³ Məslaka eslina ti mòru slap-slap kà gəvay ga had, nahkay mìnjiyu e Reziyʉ. Hajəŋ gani aməd àkəzlabiyu gwar kələŋ, nahkay məslaka, məgray vaɗ cʉ e divi bu ni ti mìnjua a Puzol a. ¹⁴ Mòru mìnjua eslina ti mədi ahàr ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ndahaŋ. Nday nakəŋ təhi ana leli mənəhad afa gatay gosku sekw. Kələŋ gani məslaka, mòru gwar a Rom. ¹⁵ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Rom ni tàra ticia leli məbu ka ahàr divi ti təngwivabiyu ana leli a ma vu. Nahkay məbakabu ahàr akaba mis ndahaŋ a Gosku ge Epiyʉs bu, mis ndahaŋ ti ni məbakabu ahàr akaba tay ka mələŋ ya təzalay Mələŋ Mandəhadani Mahkær ni. Pol àra èpia tay a ti àgri sʉsi ana Melefit, àzay njəda hʉya. Mək məslaka, mòru a Rom. ¹⁶ Mòru mìnjua a Rom a ti təvi divi ana Pol ga manəhadani a ahay nahaŋ bu. Təfəkədfəŋ zal slewja nahaŋ ga majəgay naŋ cilin.

Pol adəmki ma ka Yezu a Rom

* **28:11** Diyʉskær ti slimu gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefit ga ndam Gres, tədəm nday kà mənə gatay, bəŋ gatay Zʉs. Tədəm təfi ahàr ana ndam magaray slalah ga yam.

¹⁷ Pol àra àgra vaɗ a mahkær ti àzalakabu gəɗákani ga ndam *Zʉde ya a Rom ni. Nday nakəŋ tàra təŋgasva ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, nàgudari zlam ana ndam jiba geli ndo, nàgudar zlam ya ti ata bəŋ geli təcəfəŋa leli a ni ndo daya. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ndam geli ya a Zerʉzalem ni təgəsia nu a ana ndam *Rom a. ¹⁸ Ndam Rom ni tihindifua ma, təŋgətfu zlam ya nàgudar ti təkadki nu di ni ndo, nahkay tawayay təmbrəŋ nu. ¹⁹ Ay ndam Zʉde ni tədəm təmbrəŋ nu ba ; nahkay nədəm si nàra àna ma gana ahalay afa ga bay gəɗákana kwa. Ay nàra ahalay a ti ga məbəhadki mirdim ka ndam jiba goro do. ²⁰ Nəzalakabu kəli nahkay ti, nawayay kícəm ma gani bilegeni. Təwəl nu àna jejirbi hini ti azuhva pakama ya ndam *Izireyel təgəskabu, tədəm Melefit aməgri ana leli ni. »

²¹ Ndam Zʉde ni tàra ticia ma gayəŋ na ti təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ndam ga had *Zʉde təsləribiyu wakita àki ka ma gayak ana leli ndo. Wur ga mənə geli nahaŋ ya əsləkabiya eslina àra àŋgəhad ma gani ahkay do ni adəmkuuk ma magədavani ni ti àbi. ²² Ay mawayay mici ere ye ti nak kajalaki ahàr ni, adaba məsəra ku eley eley do dek mis tədəmki ma magədavani àki ke divi gekəli ya kədəbum ni. »

²³ Eslini təfəkəɗ vaɗ ga məbakabu ahàr. Vaɗ gani àra ènjia ti mis kay tətam nday ya ti tàra enjenjeni na tàra afa ga Pol a. Pol nakəŋ àzlapi ana tay, ànjəki kwa ge miledʉ àbiviyu ana məlakarawa, adəmki ma ti ka *Məgur ge Melefit. Awayay təgəskabu pakama gayəŋ ya adəmki ka Yezu ni, nahkay adəfiaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayəŋ bu na akaba ma ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray pakama ge Melefit na ana tay a. ²⁴ Nday nakəŋ tàra ticia ma ga Pol na ti, mis ndahaŋ e kidin gatay

bu tægəskabá, mis ndahan ni ti ni tawayay mægəskabani do. ²⁵ Nahkay nday nakəŋ tìcivu ndo. Ka ya ti təbu taslaka ni ti Pol àhikivu ma nahan ana tay bəlan ciliŋ. Àhi ana tay ahkado : « Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni àhibiya ma ana ata bəŋ gekuli àna njəda ga Məsuf Njəlatana ti, ma ge jiri ededŋ ! ²⁶ Àdəm ahkado : “Melefit àhu : Ru kàhi ma ana nday hini, hi ana tay ahkado : Akəbumi slimi lala ana ma goro, ay ti ekicəm do simiteni. Akəmənjumləŋ ana ere ye ti anədəfiki ana kuli ni lala, ay ti ekipəm do simiteni. ²⁷ Adaba mam, ahàr ga ndam hini ègia baŋ-baŋana ; ègia baŋ-baŋana ti tægəskabu zlam va ba. Tirikva slimi gatay na der der ti tìci zlam va ba. Tàbakabá eri a tecic-cic ti tìpi zlam va ba. Tàgray nahkay ti tanga afa goro a ba, adaba tawayay ti nahəŋgaraba tay a do.” † »

²⁸ Pol àhi ana tay keti : « Ègia nahkay ti, sərunki lala : nihi Melefit asləruru ndam gayan afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni ga məhiani ana tay ahəmamam Melefit amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia ma gana ana tay a ti atægəskabu ! » [²⁹ Pol àra àdəma ma nana ti ndam Zude nakəŋ taslaka àna ləgayva.]

³⁰ Eslini Pol àgray vi cə bəraŋa a ahay ya ti naŋ àvu àpəl siŋgu gani ni bu. Ka sarta gani nani ti mis daldal tàra tàməŋjaya naŋ a, naŋ day àgəskabá tay a dek. ³¹ Nahkay naŋ àbu adəmki ma ka Məgur ge Melefit, acahi zlam àki ka Bay geli Yezu *Krist ana mis. Àgray aŋwaz àna ma gani ndo, mis day təcəfəŋa naŋ a ndo.

† 28:27 Izayi 6.9-10.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam Rom
ni
Ere ye ti mɔ̀dɔ̀mki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam Rom
ni**

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɔ́fa slimi gayan a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbɛki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mɛhɛloru sinɗu ga ndam Eseyi akaba ga ndam Meseduwɛɗ ya tɔ̀jami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tɔ̀wi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tɔ̀gɛskabá Fɔ̀be wal ya ti àgray tɔ̀wi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mɛlaɗ ya àbɛki wakita ni bi a Senkre, bi a Koreɗ (Senkre ti kà gɔ̀vay ga kɛsa gɔ̀ɔ́akani Koreɗ, ka haɔ́ Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga mɛhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tɔ̀vi njɔ́da ga moroni gwar ka haɔ́ Espeɗ daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, adaba awayay mɛhɛloru sinɗu ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kɛsa gɔ̀ɔ́akani ka haɔ́ Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tɔ̀gur haɔ́ ya kà gɔ̀vay ga dɛlɛv gɔ̀ɔ́akani ni deɔ́. Ndam ga haɔ́ gɔ̀rgɔ̀rani kay tɔ̀njɔ́hada a Rom a : ndam Zude kay tɔ̀kibu ka tay (Tɔ̀wi 28.17). Ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu tɔ̀bu eslini kay daya (Tɔ̀wi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdɔ̀m tɔ̀gri sa gayan ana mis ndahaɗ e kiɔ́ɗ gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdɔ̀mkia Ma Mɔ̀weni Sulumani àki ka Yezu a (1-8). Ku tamal ndam ga Yezu tɔ̀bu a Rom nɔ̀ngu ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini faɗ ndo : Pol awayay ti tɔ̀sɛr lala mis deɔ́ tɔ̀gudara zlam kè eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mɔ̀gɛskabu tay ti tɔ̀sɛr divi nahaɗ àbi, si àna tɔ̀wi ga Yezu kwa. Pol àdɔ̀m

mɛlaɗ ga ndam Zude àbu a Mɔ̀gur ge Melefit bu daya (9-11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni tɔ̀dɔ̀m ndam Zude ti tɔ̀sli arɔ̀ɗa do ti ni (14.3), ay Pol àdɔ̀m tamal ndam Zude tɔ̀lɔ̀bi ti, akal maslaɗa ya Melefit àgɛskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayan ni bu deɔ́ Pol àcahi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kɛlaɗ gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahàr àdɔ̀m tɔ̀njɔ́had akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsɛr ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayan ya àhi ana tay àki ka manjɔ́had gatay ni ti kay do (12-14) ; pakama ya àbɛki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu deɔ́ ahàr àdɔ̀m tɔ̀sɛr ni (1-11).

A wakita gayan ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti adafaba Ma Mɔ̀weni Sulumani ga Yezu a deɔ́, àtam ya ti àbɛki ka wakita gayan ndahaɗ ni ; tɔ̀fɛkad wakita hini ka mɔ̀njɔ̀ki ga wakita ga Pol ndahaɗ ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nɔ̀bikioru wakita hini ana kɛli. Nu bay mɔ̀gri tɔ̀wi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit àzala nu a, nɔ̀gia zal asak ga Yezu Krist a ; adaba nu ga mɛhi *Ma Mɔ̀weni Sulumani ana mis a.

² Ma Mɔ̀weni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit àhikibiya ana ndam mahɔ̀ngaray *pakama gayan a ; àdɔ̀m amahɔ̀ngay mis. Ndam mahɔ̀ngaray pakama gayan ni tɔ̀bɛkia ma gana a Wakita ge Melefit ba. ³ Ma ge Melefit ya àdɔ̀mbiyu ni ti àdɔ̀mki ka Wur gayan. Wur nani ti tɔ̀wi naɗ akada ge mis hihiriken ni ; naɗ wur huɔ́ ge Devit. ⁴ Ay ka ya ti Melefit àhɔ̀ngaraba naɗ e kisim ba ni ti adafaki naɗ Wur gayan, naɗ njɔ́danjɔ́dani. Melefit àgray nahkay ti àna njɔ́da ga *Mɔ̀suf Njɔ́latani. Wur nani ti Yezu Krist, naɗ Bay geli. ⁵ Àgray ti nu nɔ̀gi zal asak gayan ti ga sulum gayan, adaba awayay ti nɔ̀hioru ma gayan ana mis ga jiba gɔ̀rgɔ̀rani deɔ́ ti tɔ̀fɛki ahàr, tɔ̀gɛsiki ma. Nahkay leli deɔ́ amazɔ̀bay naɗ. ⁶ Nɔ̀bikioru

ti ana kuli ndam *Rom. Lekulum day kəkumkibu ka ndam ya ti Melefit àzala tay a ti tigi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nəgri sa ana kuli ; lekulum ti Melefit awayay kuli, àzala kuli ge migi ndam gayan njelatana. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kuli, təgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol awayay moru məmənjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nəgri səsi ana Bay Melefit goro azuhva kuli dek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya əgri ana kuli ni, adaba mis dek ticia kəbum kəfumki ahər, təbu təzlapaki ka ma gani. ⁹ Ka ya ti nahəŋgalay Melefit ni ti Melefit day əsəra nəbu nacali slimi ana kuli, nəmbrəŋ macali slimi ana kuli do. Melefit ti nəbu nəgri təwi àna njəda goro dek, nəbu nəhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Wur gayan ni ana mis. ¹⁰ Nəbu nahəŋgalay naŋ, nəhi kəlavad tamal àwaya ti məvu divi ga moru məmənjiyu kuli. Nəpəskia ka mahəŋgalay naŋ a, ¹¹ adaba nawayay dal-dal ga moru məmənjiyu kuli ; nawayay ti ere ye ti *Məsuf Njəlatani àvu ni nəvi ana kuli bilegeni. Nahkay ti akəŋgətum njəda e divi ge Melefit bu. ¹² Ere ye ti nədəm ni ti, nawayay ti leli dek məŋgətum njəda e kidiŋ geli bu. Gekuli ya kəfumki ahər ka Yezu Krist ni ti aməvu njəda ; goro ya nəfəki ahər ka Yezu Krist ni day aməvi njəda ana kuli bilegeni.

¹³ Bəza ga mmawa goro ni, səruma sak ehimeya nəwaya ga moru məmənjiyu kuli a, ay ti kekileŋa nəŋgət ahar faŋ ndo. Nawayay moroni ti nawayay nəjənaki kuli ti mis tādəbay divi ga Yezu àtam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagraj akada goro ya nagraj e kidiŋ ga ndam ga had ndahaŋ bu ni. ¹⁴ Təwi nani ti Melefit àvu. Awayay ti nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis dek : ana ndam ya tanjəhad a kəsa gədəkani bu ni akaba ana ndam ya tanjəhad a həma bu ni, ana ndam ya tijeŋga

ni akaba ana ndam ya tijeŋgey ndo ni. ¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekuli, nəhi Ma Məweni Sulumani ana kuli ndam *Rom daya.

Ma Məweni Sulumani ti njəda ge Melefit

¹⁶ Nəgray mimili ga məhi *Ma Məweni Sulumani gani nani ana mis do, adaba Ma Məweni nani ti njəda ge Melefit ; adafaki ti ku way way do tamal əfəkia ahər ka Yezu *Krist a ti Melefit ahəŋgay naŋ. Melefit ahəŋgay enji ti ndam *Zəde, day kwa ti mis ga jiba gərgərani ndahaŋ ni. ¹⁷ Ma Məweni Sulumani ni ti adafaki ahəməmam Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kə eri gayan ni. Ahər àdəm si mis təfəki ahər ka Yezu Krist ciliŋ ; divi nahaŋ əbi, si təfəki ahər ti ka naŋ kwa. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefit àdəm naŋ jireni kə eri gayan adaba əfəkia ahər a ti, maslaŋa gani nani ti Melefit aməvi sifa.* »

Mis dek ndam magudar zlam

¹⁸ Nədəm nahəma, Melefit naŋ agavəla naŋ əbu azum bəruv azuhva ge mis ya təhəŋgioru ahər a had do ni ; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahaŋ ni day əbu awəri bəruv. Nahkay ti amagrafəŋa seriya kà tay a adaba zlam gatay ya tagudar ni acafəŋa mis ga məsər jiri a. ¹⁹ Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a ti adaba zlam ya ti amal təsər Melefit àna naŋ ni təbu ; Melefit ana ahər gayan àdəfiki zlam gani nday nani ana tay, àŋgah ndo, ay ti təgəskabu ndo. ²⁰ Nəgray Melefit naŋ ahəməmam ti mis təsər do, adaba mis tipi naŋ day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti əgraya məlaŋ a ni əbivaya nihi a ti zlam ya əgraya gərgərana ni dek àdəfiki ana mis Melefit ti naŋ njəda-njədani, naŋ Melefit naŋ bəlaŋ, amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. Nahkay ti mis ni ŋgay təgudar zlam ndo ni ti atədəm koksah. ²¹ Təsəra Melefit naŋ əbu ca, ay ti təhəŋgioru ahər a had do, təgri səsi akada ya ti əgəski təgri

* 1:17 Habakuk 2.4.

ana Melefit ni do daya. Təjalaki ahàr ka zlam masakani sawaṅ, təsər magray zlam sulumani va do, nday a mələṅ ziṅ-ziṅeni bu, tipi divi ge Melefit va do. ²² Təhi ana ahàr nday ndam məsər zlam, ambatakani do tiḡia ndam muru a. ²³ Melefit naṅ njəda-njədani, day-day àmət do, giri-giri təhəṅgrioru ahàr a hađ, ay ti təwayay do, təhəṅgrioru ahàr a hađ ana pəra sawaṅ : pəra gani nday nani ti ndahaṅ akada mis hihiriken i ya amət ni, ndahaṅ akada edidīṅ, ndahaṅ akada zlam ya ti təsawaday àna asak fađ ni, ndahaṅ ti ni zlam a hađ.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrəṅa tay a, ti tāgray zlam ya ti məbəruf gatay awayay ni, ti təbəki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. ²⁵ Təmbrəṅa jiri ge Melefit a, tađəbay zlam ga malfada sawaṅ. Giri-giri ti təhəṅgrioru ahàr a hađ ana Melefit, təgri təwi, ađaba naṅ ti àgraya zlam a đek ; ay təhəṅgrioru ahàr a hađ, təgri təwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni sawaṅ. Melefit ti mis tazeləbay naṅ ga kaṅgay-kaṅgayani. Aya nahkay !

²⁶ Təgray nahkay ti Melefit àmbrəṅa tay a ti təbəki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani ya məbəruf gatay awayay ni. Nahkay ti wál gatay ni təmbrəṅa mandəhadkabana akaba zawal a, tandəhadkabu akaba wál ndahaṅ. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. ²⁷ Zawal day tagray nahkay, təmbrəṅa mandəhadkabana akaba wál a, tandəhadkabu akaba zawal ndahaṅ sawaṅ, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kiđiṅ gatay gatayani bu. Azuhva təwi gatay ya tagray ni ti Melefit amatrađ tay ; gayaṅ ya atrađ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya təgudar ni.

²⁸ Akada gatay ya təwayay məsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəṅa tay a ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti

məbəruf gatay magədavani awayay ni ciliṅ. Nahkay təbu tagray zlam ya àgəski magrani do ni. ²⁹ Tagray zlam ya àgəski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, təgri daliya ana mis, zlam ge mis tigi eri ana tay, tabazl mis, taləgavu e kiđiṅ gatay bu, tagosay mis, tagray cuđay, təsivu ana mis, ³⁰ təbi seki ana mis, təwayay Melefit do, təhəṅgalay ma ge mis, tiji zlabay, tazləbay ahàr gatay, tađəbay divi ga məgri cuđay ana mis, tiiki ma ana ata bəṅ gatay do. ³¹ Təsər ahàr va do, təgray ere ye ti tədəm atagray ni do, təwayay mis do, mis day təsi cicihi ana tay do. ³² Ma ge Melefit ya àdəm ndam ya tagudar zlam akada nani ni ahàr àdəm təbazla tay a ni ti, təsəra ma gani nana lala. Ku tamal təsəra lala nəṅgu ni nday təbu tagudar zlam zlam gatay. Təgray nahkay ciliṅ do : tazləbay ndam ya ti tagudar zlam akada gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti kədəm mis ndahaṅ tagudar zlam ciliṅ ni ti, ku nak way way do Melefit aməwəl kur àna seriya. Gayak ya ti kədəm mis ndahaṅ təgudara zlam a ni ti, seriya àgəsa kur kurana. Ađaba nak ya ti kədəm mis ndahaṅ tagudar zlam ni ti nak day kəbu kagudar akada gatay ni. ² Məsəra, Melefit amagrafəṅa seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. ³ Nak ya ti kədəm mis ndahaṅ təgudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kəbu kagray akada gatay ni ti, kəhi ana ahàr akatamfəṅa kà seriya ge Melefit a waw ? ⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayaṅ ya ti ebesək, àtrađ kur weceweci do ni ti, kəhi ana ahàr zlam masakani aw ? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kəmbatkaba majalay ahàr gayak a ti kəsər do waw ? ⁵ Nak kici slimi do, kəwayay mambatkaba majalay ahàr

gayak a do ni ti, nak nakani àna ahàr gayak kagray ti Melefit màtraḅ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma ḅəruv a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəḅa seriya kè mis a ; seriya gayan̄ ya agray ni ti ge jiri. ⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslaḅa gani ya àgray ni : ⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavad̄ ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit mázləbay tay, mədəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay tanjəhad̄ akaba Melefit ga kaḅgay-kaḅgayani. ⁸ Ay nday ya ti ticiiki ma do, tawayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki ḅəruv ka tay, amatraḅ tay dal-dal. ⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, ḅəruv amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zude, mək nday ya ti nday ndam Zude do ni. ¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, amədəm nday sulumani, aməvi manjəhad̄ sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zude enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zude do ni. ¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti èmbikivu ka maslaḅa nahan̄ do.

¹² Tamal mis təsər *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni do. Nday ya ti təsəra divi ge Melefit ya àvi ana Məwiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita gani nani bu ni. ¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Məwiz ni àna slimi ciliḅ ni ti Melefit amədəm nday ndam jireni do ; amədəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray təwi àna pakama gani nani ni. ¹⁴ Nday ya ti ndam Zude do ni təsər Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ka məsər gatay

do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit àvi ana Məwiz ni àniviyu ana tay a məḅəruv bu. Ku tamal təsər Divi gani nani do nəḅgu ni, Divi gani àniviyu ana tay a məḅəruv bu. ¹⁵ Nahkay tədafaki təbu tagray təwi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a məḅəruv gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a məḅəruv gatay ba ; sarta nahan̄ təsəra təgra zlam sulumana, sarta nahan̄ ti ni təsəra təgudara zlam a. ¹⁶ Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti aman̄gazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəḅa seriya kè mis àna njəda ge Melefit a ni. Amagrafəḅa seriya kə tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a məḅəruv bu man̄gahani ni. A *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nədəm nahkay.

Ndam Zude təgəskabu Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do

¹⁷ Nak zal Zude ya kazləbay ahàr gayak adaba nak zal Zude ni ti, nak kəbu kagray ahəmamam ? Kədəm kəsəra Melefit akaba Divi gayan̄ ya àdəfiki ana Məwiz na ; ¹⁸ kədəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti àdəfukkia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana akaba magədavana ; ¹⁹ kədəm kipiā divi a, kadafəḅa ahar kə ndam wuluf a ; kədəm nak bay maslad̄i məlan̄ ana ndam ya ti nday a ləvəḅ bu ni ti tīpi divi lala ni ; ²⁰ kədəm kəsəra zlam a, kədəfiki zlam ana ndam ya ti təsər zlam do ni ; kədəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam ana ndam ya ti təsər Divi ge Melefit do ni. Kagray nahkay ti kəhi ana ahàr Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti àdəfukaba zlam jirena dek. ²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kəcahi zlam ana ahàr gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kigum akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? ²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagray ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni

ti, nak nakani kəhuriyu a məlan ga pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhədi ana pəra ni akal ni ti kamam ? ²³ Nak ya ti kədəm Divi ge Melefit àbəlay ni ti kagra y ere ye ti Melefit àdəm kəgray ba e Divi gayan bu ni, kəbəki mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? ²⁴ Adaba àbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zude do ni təbu tindivi Melefit azuhva təwi gekəli ya kəgrum ni.* »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, gayak ya *kəkeley kədi ga madafaki nak ge Melefit ni ti àbəlay. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni ti, ègia akada kəkeley kədi ndo. ²⁶ Tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, ku tamal èkeley kədi ndo nəngu ni, kə eri ge Melefit ti ègia akada èkela kədi a. ²⁷ Tamal mis èkeley kədi ndo, mək àgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, maslaña gani nani amədəm nak ya ti kikela kədi a, kəsəra Divi ge Melefit a mək kəgəskabu do ni ti kəgudara zlam a. ²⁸ Zal Zude ededij ededijeni ti way ? Zal Zude kə eri ge Melefit ti nañ ya ti agray zlam ya ti mis tipi ni do. Mekeley kədi ededij ededijeni ti mam ? Mekeley kədi kə eri ge Melefit ti ya təkəlia ambəl gana ni do. ²⁹ Zal Zude ededij ededijeni ti àsərvu do ; zal Zude kə eri ge Melefit ti maslaña ya ti Melefit àmbatikaba majalay ahər a ni. Mekeley kədi ededij ededijeni day ere ye ti *Məsuf ge Melefit agri a məbəruf bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni àgray do. Maslaña gani nani ti mis təzləbay nañ do ; azləbay nañ ti Melefit.

3

Maslaña ya ti àgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zude tətam mis ndahañ ni ti àna mam ? *Mekeley kədi gatay ya tekeley ni ti

* 2:24 Izayı 52.5. * 3:4 Limis 51.6.

asagikivu mam ana tay mam ? ² Zlam gani nday nani ti a zlam bu dek təbəlay dal-dal. Adaba Melefit àgri sulum akaba àhi ma gayan enji ni ti ana ndam Zude. ³ Mis ndahañ e kidij gatay bu təmbrəña ma ge Melefit a ; ay ku tamal təmbrəña nəngu ni, gatay ya ti təgray nahkay ni ti Melefit day aməmbərəñ magray ere ye ti àdəm am-agray ni azuhva nani aw ? ⁴ Aha, nahkay do simiteni ! Ku tamal mis dek tasəkad malfada nəngu ni, day-day Melefit àmbrəñ ere ye ti àdəm am-agray ni do. Àbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ka ya ti kədəm ma ni ti, mis atəsər ma gayak ya kədəm ni ti ma ge jiri. Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nəngu ni, ekeyefij kə tay, atəsər kəgudar araña ndo simiteni.* »

⁵ Ay bi maslaña nahañ adəm məsər Melefit nañ jiri ti àna zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adəm nahkay ti amədəmum mam ? Ka ya ti Melefit aməzuma bəruf a, amatrab mis ni ti, amədəmum Melefit agri cuday ana tay aw ? Ma goro hini ya nədəm nihi ni ti ma goro goroani do ; nədəm ti akada ge mis ndahañ ya təbu tədəm ni. ⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw ? Aha ! Melefit ti nañ cudayani do simiteni. Tamal ti nañ cudayani ti, amagrafəña seriya kə mis ga duniya ti ahəmamam ?

⁷ Ay bi maslaña nahañ adəm tamal nasəkad malfada ti, mis atəsər Melefit nañ jiri àna malfada goro ya nəsəkad ni, mək atəzləbay Melefit azuhva jiri gayan ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, amədəm nu bay magudar zlam ti kamam ? ⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mədəmum : « Magudarum zlam, ti zlam sulumani mığravu. » Nu ti nədəm nahkay do simiteni, ay mis ndahañ təbu tasəkadku malfada, tədəm nu nəbu nədəm nahkay. Melefit amatrab tay àki ka ma gatay ya təgudar ni ; amatrab tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nêdêm mam ? Leli ndam Zude ti mâtam mis ndahan aw ? Aha ! Nêdêma : nêdêm ahkado leli ndam Zude akaba mis ga jiba ndahan ni dek ti mîgia evidî ga zlam magudarana.

¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu mabêkiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi :

« Maslaña àbi jireni bi, ku mis bəlan day àbi.

¹¹ Maslaña ya ti àsəra jiri a ni àbi, maslaña ya ti adəbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tîjia, nday dek ka ahar bəlan təmbatia aləŋ ana Melefit a ; maslaña ya ti agray zlam sulumani ni ku bəlan tekeđi àbi. †

¹³ Ma gatay ya təđəm ni ti àbəlay do, ezi akada mindiviŋ məzləkləŋana. ‡

Arəđ gatay àbəlay do, tagosay mis àna naŋ.

Pakama gatay ya təđəm ni ti akada məwər ga gavan. §

¹⁴ Pakama gatay ni dek ti pakama ga cuday, tetikwesl mis àna naŋ ciliŋ. *

¹⁵ Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

¹⁶ Ka məlan ya ti tōra ni dek ti tagudar zlam, təgri daliya ana mis.

¹⁷ Təsər manjəhadkabani akaba mis àna sulumani do. †

¹⁸ Təgrafəŋa aŋgwaz kè Melefit a do simiteni. ‡ »

¹⁹ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu mabêkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti təgəskabá ma gana ni. Àdəm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do àgudara zlam a ; ŋgay təgudar zlam ndo ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis dek təsəra akal Melefit aməwəl tay àna seriya. ²⁰ Maslaña ya ti Melefit aməđəm naŋ jireni adaba àgəskabá Divi ge Melefit ya àbu mabêkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti

mis təsər zlam magudarani gatay àna naŋ ciliŋ.

Mis tigi ndam jireni kè meleher ge Melefit ti ahəmamam ?

²¹ Ay nihi ti Melefit adəfikia divi ana mis a ti tîgi ndam jireni kè eri gayan. Divi gani nani ti gərgəri akaba *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Məwiz akaba ndam ndahan ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni təđəmkibiya ma. ²² Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit nahəma, adaba təbu təfəki ahər ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti təfəki ahər ka Yezu Krist ni dek. Adaba Melefit ti ècirkaba mis a do : ²³ mis dek təgudara zlam a ; nahkay nday driŋ driŋ akaba Melefit Bay njeđə-njeđəni ni, tōru afa gani koksah. ²⁴ Ay ti Melefit àgri sulum gayan ana tay, adəđəm nday ndam jireni kè eri gayan ni ti ga sulum gayan. Àgri ana tay nahkay ti àna təwi ga Yezu Krist ya agray ni. Yezu Krist ti àhəŋgaya tay a zlam magudarani gatay ni ba. ²⁵ Naŋ ti Melefit àslərbiyu naŋ ti məmət azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya adəgaya ni məbarafəŋa zlam magudarana kè mis a. Nahkay tamal məfəkia ahər ka Yezu Krist a ti, Melefit ambərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Melefit àgray nahkay ti, adafaki Melefit ti naŋ jireni : ahaslani ti Melefit àtrađki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, ²⁶ èbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefit adafakia naŋ jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba awayay ti ndam ya ti təfəki ahər ka Yezu ni tîgi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahan àbu ti miji zlabay àna naŋ aw ? Aha ! Àbi. Tamal maslaña esliki magray zlam ya ti Melefit adəđəm a Wakita gayan ni bu grum ni dek ti, amal esliki miji zlabay, ay maslaña ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefit

† 3:12 Limis 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ 3:13 Limis 5.10. Izayi 59.7-8. ‡ 3:18 Limis 36.2.

§ 3:13 Limis 140.4. * 3:14 Limis 10.7. † 3:17

àdáfikia divi nahan ana leli a, ay ti miji zlabay àna nan koksah. Divi gani ya àdafaki ni ti máfaki ahàr ka Yezu Krist. ²⁸ Nahkay zla nahàma, mèsèra Melefit àdàm mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva maslaña gani nan àbu afàki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaña gani adàbay Divi ya ti Mawiz àbàki a wakita gayan ni bu ni dek nangun ni, Melefit adàm maslaña gani nani mis jireni ti azuhva tawi gani nani do. ²⁹ Melefit ti nan Melefit ga ndam *Zude ciliñ aw ? Aha ! Nan ti Melefit ga nday ya ti nday ndam Zude do ni daya do waw ? Iy, nan Melefit ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni daya. ³⁰ Adaba Melefit ti nan bəlan, nahan àbi. Tamal ndam Zude táfaki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədàm nday ndam jireni kè eri gayan. Mis ndahan ni day tamal táfaki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədàm nday ndam jireni kè eri gayan daya. ³¹ Geli ya ti mədàm Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kè eri gayan adaba táfakia ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adəmvaba Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Mawiz ni ti zlam masakani aw ? Aha, nahkay do ! Məbu madafaki pakama ge Melefit ya adəm a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefit ededīñ ededīñeni sawan.

4

Melefit adəm Abraham ti nan mis jireni kè eri gayan

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəñ ga bəñ geli ni. Mədəmki ti mam ? Nan ti mam àgrakivu a manjəhad gayan ni bu mam ? ² Tamal Melefit adəm Abraham ti nan mis jireni kè eri gayan azuhva àgray tawi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefit ti èji zlabay koksah, ³ adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Abraham àfàkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit adəm nan mis jireni kè eri gayan. » ⁴ Səruma lala : maslaña ya ti

agray tawi ni ti tavi endif gayan. Ere ye ti tavi ni ti ga sulum do. ⁵ Ay tamal mis àfàkia ahàr ke Melefit a, Melefit adəm maslaña gani nani ti mis jireni kè eri gayan. Ku tamal maslaña gani àgri tawi ana Melefit ndo nangun ni, àsəra Melefit agray ti ndam magudar zlam tigi ndam jireni kè eri gayan ti ga sulum gayan. ⁶ Ahaslani Devit day adəmki ma ka ndam ya ti Melefit àgray ti tigi ndam jireni kè eri gayan na ; ku tamal ndam nday nani təgri tawi ndo nangun ni Melefit adəm nday ndam jireni kè eri gayan. Devit adəm ndam nday nani ti təbu ana məmərani. ⁷ Adəm ahkado :

« Ndam ya ti Melefit àmbərfəña zlam magudarani gatay na kà tay a, awayay mamənjələñani kà zlam gatay ya təgudar ni va do ni ti təmərvu.

⁸ Maslaña ya ti Bay Melefit àcalfəñ kà zlam gayan ya àgudar ni do simiteni ni ti məmərvu.† »

⁹ Devit awayay adəm ndam ya təmərvu ni ti ndam ya nday *təkela kudi a ni ciliñ aw ? Aha ; ndam ya təkəley kudi ndo ni day təmərvu. Mədəm Melefit adəm Abraham nan mis jireni kè eri gayan ni ti, adaba àfàkia ahàr a palam do aw ? ‡

¹⁰ Melefit adəm Abraham nan mis jireni kè eri gayan ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kudi a tək, èkeley fañ ndo waw ? Ka sarta gani nani ti èkel kudi fañ ndo. ¹¹ Nahkay Abraham àfàki ahàr ke Melefit, mək Melefit adəm nan zal jiri kè eri gayan nahàma, ka sarta gani nani èkeley kudi fañ ndo. Àra àfàkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi məkəley kudi ti ga madafaki nan ègia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti nan bəñ ga ndam ya ti təkəley kudi ndo, táfakia ahàr ke Melefit a ni. Melefit adəm nday day ndam jireni kè eri gayan akada ya àhi ana Abraham ni. ¹² Abraham ti nan bəñ ga ndam ya ti təkela kudi a ni daya, ay ti si ahàr adəm təkəley kudi ciliñ do ; táfaki ahàr ke

* 4:3 Mənjəkiani 15.6. † 4:8 Limis 32.1-2. ‡ 4:9 Mənjəy Mənjəkiani 15.6.

Melefit akada ga bəŋ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkeley kədi faŋ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayan ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni

¹³ Kwa ahaslani Melefit àdəm Abraham ahkay do ni bəza huđ gayan atanjəhad ka had dek. § Àdəm nahkay ti adaba Abraham àdaba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit àdəm nahkay ti adaba Abraham afəkia ahàr a palam. Abraham àra afəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit àdəm naŋ ti mis jireni kè eri gayan. ¹⁴ Tamal mis tadəbay Divi ge Melefit ni mək Melefit adəm nday ndam jireni kè eri gayan azuhva tawi gani nani ti, akal məfəki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti àdəm aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. ¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit àvi ana tay na, mək tàgray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adaba tawayay məgəskabu ma gani do. Adaba tamal Divi ge Melefit àləbi ti, akal magudar zlam day àbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit àdəm aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayan. Awayay agri ana bəza huđ ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti àdəm aməgri ana mis ni ti, àgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni cilin do. Aməgri ti ana mis ndahan ya ti təfəki ahàr akada ga Abraham ya afəki ahàr ni dek daya. Adaba Abraham ti naŋ bəŋ geli dek. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nàgray ti kīgi bəŋ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəŋ geli kè meleher ge Melefit a, adaba afəki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba, zlam ya ti təbi ahaslani

bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni. ¹⁸ Abraham ti àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit àdəm aməgri ni mis tədəm àgravu koksah nəŋgu ni, Abraham àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəŋ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza huđ gayak atala dal-dal nahkay† » ni. ¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi diŋ. Àsəra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayan Sara day dəgəlani, ay àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. ²⁰ Àjalay ahàr cə cə do, àsəra aməŋgət ere ye ti Melefit àdəm aməvi ni ; əŋgəta njəda adaba afəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit. ²¹ Àsəra lala, Melefit naŋ àbu àna njəda ga məgri ere ye ti àdəm aməgri ni. ²² Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva nani. ²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan‡ » ni ti àdəmki ka Abraham cilin do, ²⁴ àdəmki ti ke leli daya. Leli məfəkia ahàr ke Melefit a ; naŋ ti ahəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit amədəm leli day ndam jireni kè eri gayan. ²⁵ Yezu ti Melefit àmbrəŋ naŋ ti məmət ti azuhva zlam geli ya məgudar ni. Melefit ahəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mīgi ndam jireni kè eri gayan.

5

Leli manjəhad akaba Melefit àna sulumani

¹ Nihi ti Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ni ti adaba məfəkia ahàr a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. ² Bay ya ti àvi divi ana leli ti məŋgət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli məfəkia ahàr a, nahkay məki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərvu adaba məsəra Melefit amagray ti mənəhad

§ 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18. 15.5. ‡ 4:23 Mənjəkiani 15.5.

* 4:17 Mənjəkiani 17.5. † 4:18 Mənjəkiani

akaba naŋ a melaŋ masladani gayan ni bu. ³ Məmərvu ti azuhva nani cilin do, ku leli a daliya bu day məmərvu. Adaba məsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay mebesey zlam. ⁴ Ka ya ti mebesey zlam ni ti mənğət njəda, məmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu do. Ka ya ti mənğəta njəda nana ni ti məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli ededīŋ. ⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba məsəra Melefit awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefit àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli. ⁶ Ahaslani ti njəda àfəŋ kè leli ga məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya ti Melefit adaba ni. ⁷ Ku tamal mis naŋ jireni nənğu ni, mis nahaŋ agəskabu ti məmət a kəla gayan vu ti zləzladə. Tamal mis sulumani ti, bi maslaŋa agəskabu ti məmət a kəla gayan vu. ⁸ Ay ti Melefit awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekileŋa, ay àslərbiyu Krist ti məmət a kəla geli vu. ⁹ Krist àra àməta a kəla geli va, mimiz gayan àra àdəgaya nahkay nahəma, Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan. Ègia nahkay ti məsəra ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti Krist amahəŋgay leli ti Melefit àzumki bəruv ke leli ba. ¹⁰ Ahaslani ti leli ndam ezir ge Melefit. Ay nihi ti Wur gayan àməta, nahkay àŋgalabakabá leli akaba Melefit a. Ègia nahkay ti məsəra lala Melefit amahəŋgay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayan ni àŋgaba e kisim ba, naŋ àbu àna sifa. ¹¹ Ay nahkay cilin do ; məmərvu àna ere ye ti Melefit àgri ana leli ni. Ere ye ti àgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Àŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : mis bəlaŋ ànjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayan ni

àzəkibiya kisim ke mis a dek. Nahkay mis ni dek təmət, adaba nday dek təgudara zlam a. ¹³ Wudaka Melefit àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz nahəma, zlam magudarani àbu a duniya bu àndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit àcalki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba àdəfiki Divi gayan ni ana Məwiz faŋ ndo. ¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam àbivaya ana Məwiz a ti kisim àbu zlam gayan. Ku tamal mis təgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nənğu ni, təbu təmət. Adam ti akada maslaŋa ya ti amara ni. ¹⁵ Ay ti təwi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, ededīŋ mis bəlaŋ àgudar zlam, mək magudar zlam gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do, àtam təwi ga Adam ni àna njəda dal-dal. Adaba məsəra Melefit amahəŋgay mis dal-dal ga sulum azuhva təwi ge mis bəlaŋ. Maslaŋa nani ti Yezu *Krist. ¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlaŋ àgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlaŋ àgudar ni ti Melefit àwəlkia mis àna naŋ ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni təgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nənğu ni Melefit àgria sulum ana tay a. Sulum gayan ya àgri ana tay ni ti, agray ti tigi mis jireni kè eri gayan. ¹⁷ Iy, ededīŋ mis bəlaŋ àgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlaŋani ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslaŋa nahaŋ bəlaŋ àgra təwi nahaŋ a, təwi gayan ni àtama nahaŋ na àna njəda dal-dal ; maslaŋa gani nani bəlaŋani ni ti Yezu Krist. Melefit agri sulum ana mis ti azuhva naŋ. Àna sulum gani nani ti mis etigi jireni kè eri gayan. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kè eri gayan a ni atəŋğət *sifa ya àndav day-day do ni, ti tənğəhadkabu akaba naŋ a bay gayan

bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra mis bəlan əgudar zlam, mək zlam magudarani gayan ni əzəkibiya kisim ke mis a dek, adaba Melefit əwəla tay əna seriya. Nahkay day mis nahan bəlan əgray zlam sulumani, əmbaya mis a dek a seriya ba, əvia sifa ya əndav day-day do na ana tay a. ¹⁹ Məsəra mis bəlan əgəsiki ma ana Melefit ndo, əgudar zlam ; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar zlam. Nahkay day mis bəlan əgray zlam sulumani, əgəsikia ma ana Melefit a ; azuhva zlam gayan ya əgray ni ti Melefit ədəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit əferkivu Divi gayan, ədəfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan ana tay kay, ətam zlam gatay ya təgudar ni əna njəda ferek-ferek. ²¹ Məsəra tamal mis agudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan ni nan əbu əna njəda ga makad nan. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nan əbu əna njəda ga mahəngay mis : azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kə eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya əndav day-day do ni ana tay azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya əgray ni.

6

Leli məbu əna sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam ? Mədəm magudarumkivu zlam kəlavad, ti Melefit məgri sulum gayan ana leli əkivu aw ? ² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala məməta, leli evidi ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidi ga zlam magudarani va do ni ti, kekileña mawayay magudar zlam ti kamam ? ³ Ka ya ti *təbaray leli dek əna *slimi ga Yezu *Krist ni ti, ngay mığia akada mis bəlan akaba nan a, kala leli dek məməta akaba nan a ti kəsərum do aw ? ⁴ Ka ya ti təbaray leli əna slimi ge

Krist ni ti kala məməta ka ahar bəlan akaba nan a, tili leli ka ahar bəlan akaba nan a daya. Ay Bəng geli Melefit ti njəda əfəñ dal-dal, əhəngaraba Yezu Krist e kisim ba əna njəda gani nana ; nahkay awayay ti leli day manjəhad geli məmbatvu, mīgi mis məwəni.

⁵ Leli mığia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli məməta akaba nan a. Tamal nahkay ti leli day aməngaba e kisim ba akada gayan ya ti əngaba e kisim ba ni. ⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfəñ Yezu kə təndal ni ti, kala tədarfəñiya manjəhad geli magədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manjəhad geli nani ti əbi va bi, kala əməta. Əgia nahkay ti leli evidi ga zlam magudarani va do. ⁷ Adaba maslanja ya ti əməta əndava ni ti tisliki macalki nan ka zlam magudarani va do. ⁸ Leli mığia akada mis bəlan akaba Krist a. Nahkay ka ya ti təkad nan ni ti leli day kala məməta. Tamal nahkay ti məsəra leli aməngaba e kisim ba, amənjəhad akaba nan daya. ⁹ Məsəra Krist əngaba e kisim ba. Əngaba ti aməmət day-day va do. Kisim əsliki məgri aranja va do. ¹⁰ Gayan ya ti əmət ni ti, əmət ti sak bəlan huya əndava, ga məhəlfəña zlam magudarani geli ni kə leli a. Nihi ti əngaba e kisim ba, nan əbu əna sifa. Nan əbu əna sifa ti ga mazləbay Melefit. ¹¹ Nahkay ahər ədəm kəsərum lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidi ga zlam magudarani va do. Ahər ədəm kəsərum lekələm kəbum əna sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba kığuma akada mis bəlan akaba Yezu Krist a.

¹² Əgia nahkay ti kığum evidi ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis təgri ana vu gatay, ay vu ge mis ti amənjəhad ga kanğay-kanğayani do. ¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge mīgi evidi gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawan. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təngaba e kisim ba ni. Nahkay

ti vumi vu gekali dek ana Melefit ti kigum evidi gayan, kagrurum jiri akada gayan ya awayay ni. ¹⁴ Nahkay ti ekigum evidi ga zlam magudarani va do, adaba kabumi kadabum *Divi ge Melefit ya adafiki ana Mawiz ni va bi ; kabum kadabum ti divi ge Melefit ya avi ana kuli ga sulum gayan ni.

Leli ti evidi ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti madam nihi ti mam ? Leli ti mabi madabum *Divi ge Melefit ya adafiki ana Mawiz ni va bi, mabu madabum ti divi ge Melefit ya avi ana leli ga sulum gayan ni. Ay egia nahkay ti magudarumkivu zlam kalavad aw ? Aha, magadarum zlam ba ! ¹⁶ Tamal ti kavumia ahàr gekali ana maslana, kabum kagesumiki ma gayan ni ti, kiguma evidi gayan a ti kasarum do aw ? Tamal kiguma evidi ga zlam magudarana ti akematum. Ay tamal kagesumikia pakama ana Melefit a, kiguma evidi gayan a ti, amadam lekulum ndam jireni ke eri gayan. ¹⁷ Ahaslani ti lekulum evidi ga zlam magudarani, ay nihi ti kambatumkaba majalay ahàr gekali a, kagesumikia pakama ana Melefit ana maberuv belan a. Kagesumikaba ma ge jiri ya ti tcahi ana kuli na. Megrumi susi ana Melefit azuhva nani ! ¹⁸ Melefit ahəngafəŋa kuli ka zlam magudarana, kiguma evidi gayan a. Nahkay ti kiguma ndam jirena. ¹⁹ Nəhi ma ana kuli nahkay, nazay mazavu ge evidi ti, ti kicum ere ye ti nəhi ana kuli ni, adaba kicum zlam weceweci do. Ahaslani ti kavumia ahàr gekali ana magudar zlam ge migi evidi gana, kalavad kabum kagudarumi zlam ana Melefit akivu. Ay nihi ti vumi ahàr gekali ana Melefit, kigum evidi gayan ti kagrurum jiri. Nahkay ti akanjəhadum njəlata.

²⁰ Ka ya ti lekulum evidi ga zlam magudarani ni ti, kajalumki ahàr ka magray jiri do simiteni, adaba lekulum evidi gani do. ²¹ Ka ya ti kabum kagudarum zlam nday nani ti kəŋgətum mam ana nan mam ? Nihi ti kamənjumləŋ ka zlam gani

nday nani zlam ge mimili : tijn kuli, kamətum ana nan. ²² Ay nihi ti Melefit ahəngafəŋa kuli ka zlam magudarana, kiguma evidi gayan a. Nahkay ere ye ti kəŋgətum ana nan ni ti nihi : kiguma njəlatana, nahkay ti Melefit aməvi sifa ya andav day-day do ni ana kuli. ²³ Tamal mis agudar zlam ti aməŋgət zlam ka duwa gani ; ere ya aməŋgət ni ti kisim. Aməmət azuhva zlam magudarani gayan ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya andav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tigia akada mis belan akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Təfəki ŋgasa ke leli ga magray zlam ya ti Mawiz adam grum ni va do

¹ Bəza ga mmawa, nəhiki ma ana kuli aki ke *Divi ge Melefit ya Mawiz abəki a wakita gayan bu ni. Ngay Mawiz afəki ŋgasa ke mis ka ya ti maslana nani nan abu ana sifa ni cilin ti kasaruma do waw ? ² Nədam nahəma, ka ya ti zal ga wal nan abu ana sifa amət ndo ni ti Mawiz a wakita gayan ni bu avi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni aməta ti Mawiz acafəŋa wal gayan na ga maday zal nahan a do. ³ Nahkay məsəra, tamal zal ni amət ndo, wal ni ada zal nahan a ti wal ni əgra hala. Ay tamal zal ni aməta day ti Mawiz adam wal ni esliki masləkana : tamal əza zal nahan a ti əgray mesəwehvu ndo. ⁴ Bəza ga mmawa, lekulum day nahkay. Kiguma akaba Yezu *Krist a akada mis belan ; nahkay ka ya ti Krist amət ni ti kala lekulum day kamətuma akaba nan a. Kamətuma nahkay ti Mawiz ana Divi ya abu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni afəki ŋgasa ke kuli va do : kiguma ndam ga maslana nahan a. Maslana gani nani ti əngaba e kisim ba, nan Krist. Kiguma ndam gayan a nahkay ti akəgrumi təwi sulumani ana Melefit. ⁵ Ka ya ti məgəskabu Yezu fan ndo ni ti leli mabu magray ere ye ti məberuv geli awayay ni. Zlam gani nani ti

Muwiz àna Divi ya àbu mabəkiani a wakita gayaŋ ni bu ni àcafaŋa mis ga magrana, ay ka ya ti mësəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, mawayay magray zlam nday nani sawaŋ; nahkay Divi ya àbu mabəkiani a wakita ge Muwiz ni bu ni èzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya màgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. ⁶ Ka sarta gani nani ti ahàr àdəm mādəbum Divi ge Melefit ya Muwiz àbəki ni, nìgia akada evidi gana. Ay nihi ti Melefit àhəŋga leli a, leli evidi gani va do, adaba leli akada məmətani, Muwiz àna Divi nani àfəki ŋgasa ke leli va do. Nahkay ti leli màgray tawi àna Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Muwiz ahaslani ni va do; magray tawi ge Melefit ti akada ga Məsuf gayaŋ ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Muwiz àbəki ni ti tawi gani mam?

⁷ Nahkay ti, leli mādəm mam? *Divi ge Melefit ya təbu mabəkiani a wakita ge Muwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw? Aha! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tələbi ti, akal nəsər zlam magudarani do. Àbu mabəkiani e Divi gani bu nahkay hi: « Zlam ge mis ègək eri ba.* » Ay tamal təkəki nahkay ndo ni ti, ŋgay zlam ge mis egi eri ti akal nəsər do. ⁸ Ay àbu mabəkiani a wakita ge Muwiz ni bu nahkay hi: « Zlam ge mis ègək eri ba. » Tədəm nahkay ti nəŋgəta evidi ga magudar zlam àna naŋ a, nahkay nìgia evidi ga zlam magudarana; zlam ge mis gərgəri kay ègəa eri a. Ay tamal Divi nani àləbi ti akal nàgudar zlam ndo daya. ⁹ Ahaslani ka ya ti nəsər Divi ya Muwiz àbəki ni faŋ ndo ni ti nu nəbu àna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsəra Divi gana ni ti nənəkəki ka magudar zlam huya, nìgi evidi gani. ¹⁰ Nahkay nìgia akada məmətani kè eri ge Melefit a; Divi ya àbu mabəkiani a wakita ge Muwiz ni bu ni ti, Melefit awayay ti nəŋgət sifa àna naŋ, ay ti nəŋgət kisim àna naŋ sawaŋ. ¹¹ Nahkay nàra nəsəra Divi ya

Muwiz àbəki na ti nənəkəki ka magudar zlam, nìgia evidi gana, nàgosa ahàr goro a. Ègia akada nàkada ahàr goro àna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Muwiz àbəki ni ti zlam *njalatani, Divi ya a huđ gani bu ni day njələta, sulumani, divi ge jiri. ¹³ Ègia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kè eri ge Melefit aw? Aha! Nahkay do. Nu məmətani kè eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nàza zlam sulumani na, nàgudara zlam àna naŋ a; nìgia evidi gana, nahkay nəməta àna naŋ a. Zlam gani àgravu ti mis təsər zlam magudarani ti zlam magudarani ededīŋ, adaba nàzay Divi ge Melefit mək nàgudar zlam ya Melefit àdəm e Divi gayaŋ ni bu tàgudar ba ni: nahkay magudar zlam gani àbəlay do simiteni.

Mis ti ègia evidi ga zlam magudarana

¹⁴ Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Muwiz àbəki àna njədə ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihirikenì, njədə àfu bi: nahkay nìgia evidi ga zlam magudarana. ¹⁵ Ere ye ti nagray ni ti nəsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nàgray do. Ay nagray ti ere ye ti nawayay do simiteni ni sawaŋ. ¹⁶ Ay tamal nagray ere ye ti nawayay do ni ti, nəsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá. ¹⁷ Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba nìgia evidi ga zlam magudarana, nìsliki makadfaŋvana do. ¹⁸ Nəsəra àna vu goro gedebeni ni ti nìsliki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nìsliki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nìsliki magrani koksah. ¹⁹ Zlam sulumani ya nawayay nagray ni ti nàgray do. Ere ye ti nagray ni ti zlam magədavani ya ti nawayay do ni sawaŋ. ²⁰ Ere ye ti nagray ni ti ere ye ti nawayay do ni. Tamal nahkay ti nəsəra nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba

* 7:7 Mahərana 20.17; Mimbiki 5.21.

vu goro gedebeni, nìgia evidí ga zlam magudarana palam.

²¹ Nàsèra ere ye ti agravu ni nahkay hi : nawayay nagray zlam sulumani, ay ere ye ti nisliki magrani ni ti zlam magədavani ciliŋ. ²² A majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti zlam sulumani, àbəlafu. ²³ Ay nàsèra vu goro gedebeni ; àrakaboru akaba majalay ahàr goro sulumani ni do. Nahkay ti nisliki magray ere ye ti nədəm sulumani, àbəlafu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nìgia evidí ga zlam magudarana. ²⁴ Nasay cicihi timey ! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way esliki mahəŋgay nu way ? ²⁵ Ahəŋgay nu ti Melefit. Ahəŋgay nu ti àna təwi ga Bay geli Yezu *Krist ! Nəgri səsí dal-dal !

Nahkay nu ti, a majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni zlam sulumani, nəgəskabá. Ay àna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam ciliŋ, nìgia evidí gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

¹ Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlan ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni. ² *Məsuf ge Melefit ti nan njadə-njadani, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlan. Azuhva njədə ga Məsuf nani ti nu evidí ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. ³ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni àbi àna njədə ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni àsabay, nahkay misliki magray zlam ya ti Məwiz adəm grum ni do. Ay Melefit àslərbíyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli : leli mis hihirikení ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit àwəl nan àna seriya a kəla ge mis vu azuhva

zlam magudarani gatay ni. ⁴ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti mīgi ndam jireni kè eri gayan, ere ya magudar ni mələbi simiteni, akada ya adəm e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu ni. Ay mīgi nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do ; mīgi ti àna njədə ga *Məsuf Njəlatani. ⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti məbərúv gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. ⁶ Tamal mis ajalaki ahàr ka zlam ya ti məbərúv gayan awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahàr ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya andav day-day do ni, amagray ti arana ahəli ahàr va do daya. ⁷ Ndam ya ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti məbərúv gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, adaba təgəskabu Divi ge Melefit do. Ku tədəm təgəskabu nəŋgu ni tislíki məgəskabani do simiteni. ⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti məbərúv gatay awayay ni ti tislíki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do simiteni.

⁹ Ay lekulum ti kəgrum nahkay do : kəgrum ere ye ti məbərúv gekəli awayay ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawan. Kəgrum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit ànivíyu ana kəli. Maslanja ya ti Məsuf ge Krist ànivíyu bi ni ti nan mis ge Krist do. ¹⁰ Ku tamal vu gekəli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nəŋgu ni, tamal Krist nan abu akaba kəli ti Məsuf gayan ya ànivíyu ana kəli ni aməvi sifa ana kəli. Aməvi ana kəli ti adaba kígama ndam jireni kè eri ge Melefit a. ¹¹ Ka ya ti Yezu Krist amət ni ti Bay Melefit ahəŋgaraba nan e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayan ànivíyu ana kəli ededíŋ ti, məsəra amahəŋgaraba kəli e kisim ba bilegena. Amahəŋgaraba kəli e kisim ba ti àna njədə ga Məsuf gayan ya ti ànivíyu ana kəli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga

mmawa, ahàr àdám mægum ere ye ti Melefit awayay ni, mægum ere ye ti mæbæruv geli awayay ni ba. ¹³ Adaba tamal kægum ere ye ti mæbæruv gekuli awayay ni ti akæmætum ededîñ ededîñeni. Ay tamal àna njêda ga Məsuf ge Melefit kàmbrənuma zlam ya ti mæbæruv gekuli awayay na ferera ti sifa gekuli amandav ðay-ðay do. ¹⁴ Ndam ya ti tæbu tadəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bæza ge Melefit. ¹⁵ Melefit àvia Məsuf gayan ana kuli a àndava. Məsuf gani nani ti, àgray ti aŋgwaz àwər kuli va do, adaba lekulum evidi va do. Məsuf gani nani ti agray ti kīgum bæza ge Melefit. Àna Məsuf gani nani ti mazalay Melefit : « Baba, nak Bəñ geli. » ¹⁶ Àna njêda ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahàr geli ba, leli bæza ge Melefit ededîñ ededîñeni. ¹⁷ Tamal leli bæza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti àdám aməgri ana bæza gayan ni ana leli. Aməgri ana Krist, nahkay aməgri ana leli daya. Aməgri ana leli ti adaba leli mæbu macakakabu daliya akaba Krist. Krist àcaka daliya ti ègia gəđakana : nahkay Melefit awayay ti leli day mīgi gəđakani akada ge Krist ya àcakay daliya, ègi gəđakani ni.

Bæza ge Melefit etigi gəđakani akada ge Krist ni

¹⁸ Nəsəra daliya geli ya ti macakay nihi ni ti èsli arəna do, adaba Melefit aməđəfiki zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti àtam zlam sulumani ndahan ni dek, nahkay amajalaki ahàr ka daliya hini ðay-ðay va do. ¹⁹ Zlam ya ti Melefit àgraya ni dek tæbu tahətay, tawayay dal-dal ti Melefit mǎŋgazli bæza gayan ana tay, ti tīpi. ²⁰ Melefit àgray ti zlam ya àgraya ni dek tīgi zlam masakani hayan. Zlam nday nani tīgi nahkay ti àna ahàr gatay gatayani do. Melefit àgray nahkay ti, àsəra aməmbəñ zlam ya ti àgraya ni nahkay do. ²¹ Nihi ti zlam ya ti Melefit àgraya ni dek

si tizi kwa. Ay a vad nahan Melefit amagray ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani dek etigi zlam gəđakani akada ga bæza ge Melefit etigi gəđakani ni. ²² Məsəra ku kani zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni dek tæbu tahətay, tinjidey, təcakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni. ²³ Tinjidey ti zlam ndahan ya ti Melefit àgraya tay a ni cilin do, leli day mæbu minjidey. Melefit àvia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra nan aməđəm leli bæza gayan. Minjidey ti adaba mæbu mahətay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefit aməvi njêda ana vu geli gedebeni ni. ²⁴ Melefit ahəŋga leli a, ay nihi ti mīpi fañ do. Nahkay mæbu mahətay vad gani nani. Tamal mīpia ere ye ti mahətay na ti mahətay va do. Maslaŋa ya ti èpia zlam a mək ahətay keti ni ti way ? ²⁵ Ègia mīpi ere ye ti mahətay ni fañ ndo ni ti mebesey, mahətay.

²⁶ Nahkay *Məsuf ge Melefit day ajənaki leli, adaba njêda geli àbi. Mahəŋgalay Melefit ahəmamam ti məsər do. Ay Məsuf ge Melefit ahəŋgali Melefit ana leli a kəla geli vu. Ahəŋgalay Melefit àna njidey ; pakama gayan ya adəmaya ni ti mis hihirikeni èsliki məđəmani do. ²⁷ Ay Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana leli a mæbæruv bu na, àsəra ere ye ti Məsuf gayan àdám na daya. Adaba Məsuf ni ahəŋgali Melefit ana ndam gayan akada ge Melefit ya ti awayay ni.

²⁸ Məsəra Melefit ti aslamalikabu zlam dek ana ndam gayan ya tawayay nan ni ga mægri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti àzalay tay akada gayan ya àwayay ni. ²⁹ Nahkay ndam ya ti Melefit adaba tay ahaslana ni ti àdám amagray ti tīgi akada ga Wur gayan ni. Adaba awayay ti Wur gayan ni mīgi gəđakani ge mis ndahan dal-dalani ya ti tīgia bæza ga məŋana ni. ³⁰ Ndam ya ti àdəmki ma ka tay nahkay ni ti àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay a ni ti àdám nday ndam jireni kè eri

gayan. Nday ya ti àdám nday ndam jireni ni ti àdám atəhuriyu a məlanə gayan masladani vu daya.

Melefit awayay leli ga kanğay-kanğayani

³¹ Ègia nahkay ti leli mədám nihi ti mam ? Tamal Melefit nañ àbu akaba leli ti, way esliki ke leli way ? ³² Melefit àhəngay wur ga huđ gayan ndo, àslərbiyu nañ ti tákad nañ a kəla geli vu dek. Àgra nahkay ti aməgrikivu zlam dek ana leli ga sulum do waw ? ³³ Melefit àdaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way ? Bay ya ti àdám leli ndam jireni ni ti Melefit. ³⁴ Ègia nahkay ti way esliki mægəs leli àna seriya way ? Yezu *Krist ti àmət azuhva leli. Ay ti àmət cilin do, àngaba e kisim ba daya, nañ àbiyu manjəhadani kà ahar ga daf ge Melefit ka məlanə ga gəđakani, ahəngali Melefit ana leli. ³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəna nañ ga mawayay leli a way ? Ku tamal macakay daliya, aŋgwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani àfəŋ kè leli bi, leli àna mahayma, zlam zləzladani àca leli a, ahkay do ni takad leli nəŋgu ni Krist ambrəŋ mawayay leli aw ? ³⁶ Zlam nday nani dek ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Bay Melefit, kəlavad tawayay mabazl leli azuhva nak ; tamənjələnə ana leli akada ga zlam ga gənaw ya ti tabazl tay ni.* »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, mēyefiŋa kà tay àna njəda ge Krist, nañ ya ti awayay leli na ; leli məbu àna məmərani dal-dal. ³⁸ Nəsəra ededif ededifena, ere ye ti àcafəna Melefit ga mawayay leli a ti àbi : ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefit, ku gəđakani weley weley do dek, ku zlam ya təbu nihi ni, ku zlam ya təbiyu kama mba ni, ku gəđakani ya təgur

məlanə ya agavəla ni, ³⁹ ku zlam njəda-njədani ya ti təbiyu agavəla drin ni, ku zlam njəda-njədani ya ti təbiyu drin a had bu ni, ku mam mam do ya ti Melefit àgraya ni àcafəna Melefit ga mawayay leli a do. Məsəra Melefit awayay leli ti àna təwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti àgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

¹ Nu mis ge *Krist, nəsəkad malfada do. Ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri : nəsəra a məbərurv goro ba, *Məsuf Njəlatani day əsəra ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri. ² Ma gani nani ti nihi : nəbu nəjalay ahər dal-dal, bərurv day awər nu kəlavad, ³ adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal ; nday ti bəza ga mmawa, adaba bəŋ ga bəŋ geli bəlanəni akaba tay. Tamal ti Melefit etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday təŋgət sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. ⁴ Nday ti bəza huđ ge Izireyel. Melefit adaba tay a ti tigi bəza gayan. Melefit àdəfiki ana tay nañ ti nañ gəđakani. Melefit *àwəlkabu ma gayan akaba tay, àdəfiki *Divi gayan ana tay. Àdəfiki ana tay ahəmamam tahəŋgalay nañ ni akaba àhi ana tay ahkado : « Aməvi zlam sulumani ana kəli. » ⁵ Nday ti bəza huđ ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi nañ a jiba gatay bu. Krist ti nañ gəđakani àtam zlam dek, nañ Melefit, məzləbum nañ ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

⁶ Nğay zlam ya ti Melefit àdám am-agray ni àgravu do ni ti nədəm ndo. Adaba bəza huđ ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefit adaba ni do. ⁷ Bəza huđ ga Abraham dek ti bəza ge Melefit ya adaba tay a ni do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana Abraham : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti àna Izak.* » ⁸ Melefit àdám nahkay ti adaba bəza ya tiwi tay dek ti bəza ge Melefit do. Bəza ge Melefit ti nday

* 8:36 Limis 44.23. * 9:7 Mənjəkiani 21.12.

ya ti Melefit àdám etigi bəza gayan ni ciliŋ. ⁹ Zlam ya ti Melefit àhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi : « Sarta ya ti nədám ni eminjia ti ananğa. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

¹⁰ Àgravu ti nani ciliŋ do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vad nahan əzay huđ ga bəza mara. ¹¹ Ka sarta ya ti tıweya tay a faŋ ndo ni ti tągudar arana ndo, təgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefit àdaba biliŋ e kidiŋ gatay ba àndava akada gayan ya ti awayay na. ¹² Wur ya ti Melefit àdəkiba naŋ a ni ti, adaba təwi ga wur ya àgray ni do ; Melefit àdaba naŋ a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado : « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri təwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni.‡ » ¹³ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Zekap ti, nəwaya naŋ a ; Eseyu ti, nəwayay naŋ ndo.Š »

¹⁴ Ègia nahkay ti leli mədám mam ? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magədavani aw ? Aha, zlam magədavani do ! ¹⁵ A vad nahan Melefit àhi ana Məwiz nahkay hi : « Nəgri sulum ti ana maslaŋa ya ti nawayay ni ciliŋ ; asu cicihi ti maslaŋa ya ti nawayay ni ciliŋ.* » ¹⁶ Nahkay tamal Melefit adaba mis a ti adaba zlam gayan a ; do ni ti adaba maslaŋa gani nani awayay ti Melefit mādaba naŋ a do, ahkay do ni azuhva təwi ga maslaŋa nani ya àgray ni do. Melefit adaba mis a ti adaba maslaŋa gani nani asi cicihi palam. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faron nahkay hi : « Nədaba kur a, nak bay ti nawayay nədəfiki njədə goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek təsər nu Melefit.† » ¹⁸ Nahkay ti tamal Melefit adám : « Maslaŋa hini məsu cicihi » ti, maslaŋa gani asi cicihi edediŋ. Ay tamal Melefit adám : « Maslaŋa hini

əcuki slimi ba » ti, maslaŋa gani nani əciki slimi do edediŋ.

Melefit ti agray zlam akada gayan ya awayay ni

¹⁹ Ègia nahkay ti akəhu ahkado : « Tamal nahkay ti Melefit àdám mis tagudar zlam ti kamam ? Maslaŋa ya ti àgray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way ? » ²⁰ Zləba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way ? Tamal mis àləmaya zlam a ti zlam nani esliki məhiani « Kələmaya nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ? ²¹ Maslaŋa ya aləm zlam ni àsəra ere ye ti agray àna eliđisl gayan na. Àna eliđisl gani nani ti esliki mələmaya mandaray gərgəri a cə, bələŋ sulumani àtam nahan ni.

²² Tamal Melefit agray akada ga maslaŋa ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Naŋ ti awayay mis təsər njədə gayan akaba ahəmamam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahan etizi ni ti naŋ àbu ebesi ana tay dal-dal. ²³ Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis təsər naŋ Bay njədə-njədani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahan təsi cicihi, àdám amagray ti tənjuhəd akaba naŋ a mələŋ gayan sulumani bu. ²⁴ Leli day məkibu ka tay : Melefit àdaba leli e kidiŋ ga ndam *Zude ba, àdaba leli e kidiŋ ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya. ²⁵ Nahkay bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit Oze àdám ahaslani nahkay hi :

« Melefit àdám : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti

anədaba tay a, anədám nday ndam goro.

Ndam ya ti ahaslani nəwayay tay do ni ti anawayay tay.” ‡

²⁶ Ahaslani ti Melefit àhi ana tay : “Lekələm ndam goro do.”

Ay a vad nahan ti atəhi ana tay :

† 9:9 Mənjəkiani 18.10. ‡ 9:12 Mənjəkiani 25.23. Š 9:13 Malasi 1.2-3. * 9:15 Mahərana 33.19.

† 9:17 Mahərana 9.16. ‡ 9:25 Oze 2.25. Š 9:26 Oze 2.1.

“Lekulam bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.”§ »

²⁷ Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni day àdəmkiya ma ka ndam *Izireyel a. Àzlah, àdəm : « Melefit àdəm : “Ku tamal ndam Izireyel tàwudá, nday dal-dal akada wiyan ga zalaka nəngu ni, anahəngay mis bal e kidin gatay bu cilin. ²⁸ Bay Melefit amagra y ere ye ti àdəm amagra y ka had ni dek. Aməpəs do, ara agray weceweci.” * » ²⁹ Izayi àdəm keti : « Bay Melefit Njəda-njədani àvia bəza hud ana leli a. Tamal àvi bəza hud ana leli ndo ni ti akal migia ahàr akada ga ndam *Sodom ya Melefit èziñ tay dek na, akal migia ahàr akada ga ndam *Gomor na daya. † »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

³⁰ Ègia nahkay ti leli mədəm mam ? Nday ya ti nday ndam *Zude do ni tàdəbay divi ge migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal nahkay nəngu ni təfəkiya ahàr ke Yezu a, nahkay Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayan. ³¹ Ay ndam *Izireyel ti ni tawayay tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna madəbay *Divi ya ti àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni. Ay nahkay ti tisliki migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. ³² Tisliki ndo ni ti kamam ? Adaba tàwayay migi ndam jireni ti àna məfəki ahàr ke Melefit do. Tawayay migi ndam jireni ti àna tawi gatay ya tagray ni. Gatay ya tagray nahkay ni ti tijia asak àna akur ya azəgad mis na : ³³ akur gani nani ti *Krist. Melefit àdəmkiya ma a Wakita gayan ba nahkay hi a : « Cəm day ! Nafəkad akur ga mazəgad mis a kəsa *Siyon bu. Akur gani nani ti mis etiji asak àna nan. Maslanja ya àfəkiya ahàr a ni ti atəbəkimi mimili day-day do. ‡ »

10

¹ Bəza ga mmawa, nahəngalay Melefit dal-dal, nawayay ti ndam *Zude t̄ara afa ge Melefit a ti m̄ahəngay tay. Nawayay dal-dal ti ere gani m̄agravu. ² Nəsəra nday ti tawayay madəbay Melefit àna njəda gatay dek, ay ti təsər divi gani do. ³ Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ahəmamam ti təsər do. Nahkay tadəbay divi gatay nahan. Tagray nahkay ti, təmbrəña Divi ge Melefit ya àvi ana mis ti tigi ndam jireni àna nan. ⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani àna Divi gayan ya Məwiz àbəkini ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahàr ke Krist ni. Nday dek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəngay mis dek

⁵ Ahaslani ti Məwiz àdəmkiya ma àki ke *Divi ya t̄əbu məbəkiani a wakita gayan bu na. Ere ye ti àdəm ni ti adafaki ahəmamam mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslanja ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.* » ⁶ Ay àki ke migi mis jireni kè eri ge Melefit àna məfəki ahàr ti t̄ədəm nahkay hi : « ŋgay way aməcəloru e melefit vu way ti kəhi ana ahàr ba. † » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist m̄asləkabiya e melefit ba, ay ti àsləkabiya àndava. ⁷ T̄ədəm keti : « ŋgay way amoru afa ga ndam evid way ti kəhi ana ahàr ba. » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist m̄əngaya e evid ba, ay ti àngaya àndava. ⁸ Ay ere ye ti t̄ədəm ni ti mam ? T̄ədəm nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti drin drin akaba nak do. Nan a ma gayak bu, nan a məbərurv gayak bu daya. » Pakama gani nani ti pakama ga məfəki ahàr ke Krist ya ti leli mədəmoru ni. ⁹ Pakama gani nahkay hi : Tamal nak nakani kədəm àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti nan Bay gədakani, tamal kəgəskabá a

* 9:28 Izayi 10.22-23. † 9:29 Izayi 1.9 ; Mənjəkiani 19.23-28. ‡ 9:33 Izayi 8.14 ; 28.16. * 10:5 Levi 18.5. † 10:6 Mənjay Mimbiki 30.12-14.

məbərurv gayak ba Melefit àhəngaraba naŋ e kisim ba ti, Melefit amahəngay kur. ¹⁰ Tamal mis afəki ahàr ke Krist àna məbərurv bəlaŋ ti, Melefit adəm maslaŋa gani nani mis jireni kè eri gayaŋ. Tamal mis adəm àna ma gayaŋ kè eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gədakani ti, Melefit amahəngay maslaŋa nani.

¹¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do àfəkia ahàr a ti atəbəkiki mimili day-day do. † » ¹² Nahkay ndam *Zude ti nday gərgəri akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni do. Nday dek Bay gatay bəlaŋ, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəngalay naŋ ni dek. ¹³ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do ahəngalay Bay geli àna məbərurv bəlaŋ ti Melefit amahəngay naŋ. § »

¹⁴ Ay tamal təfəki ahàr ndo ni ti tahəngalay naŋ ahəmamam ? Tamal tici ma gayaŋ ndo ni ti təfəki ahàr ahəmamam ? Tamal mis təhi ma gani ana tay ndo ni ti tici ahəmamam ? ¹⁵ Tamal Melefit àslər ndam məhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam tədəm ma gani mam ? Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Maslaŋa ya ti ara afa ge mis ga məhi Ma Məweni Sulumani ana tay a ni ti təgəskabu naŋ àna məmərani daldal.* » ¹⁶ Ay Ma Məweni Sulumani gani ti, təgəskabu ti mis dek do. Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni adəm : « Bay Melefit goro, ma geli ya ti mədəm ni ti way àgəskabá way ? » † ¹⁷ Nahkay tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu a ti, adaba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

¹⁸ Ay ègia nahkay ti nədəm : Ndam *Izireyel təbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, təbia slimi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ma gatay ya tədəm ni ti tədəmoru a mələŋ vu dek.

Mis ga duniya dek təbia slimi ana ma gana. ‡ »

¹⁹ Nahkay ti nədəm keti : Ndam Izireyel ticia ma ya təbi slimi na waw ? Təwayay miceni ndo. Adafaki enjenjeni ti ma ge Məwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :

« Melefit adəm :

“Anəgri zlam sulumani ana ndam ya ti tislari araŋa do, təsər araŋa do ni,

ti lekəlum kəgrumləŋ solu ana tay, ti kəzumumki bərurv ka tay.” § »

²⁰ Kələŋ gani Izayi adəm vay-vay :

« Melefit adəm : “Nəgray ti ndam ya ti tədəbay nu do ni tədu ahàr, nahkay ti tədua ahàr a.

Nəngazliva ana ndam ya ti təjalaku ahàr do na.” * »

²¹ Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi adəm ma hini :

« Melefit adəm : “Kələvad nəhəlkaba ahar a,

nawayay ti ndam goro tanga afa goro a.

Ay ti təwayay mici pakama goro do, tədəbay divi gatay nahaŋ zlam gatay.” † »

11

Melefit àmbrəŋ ndam Izireyel ndo

¹ Ègia nahkay ti Melefit àmbrəŋ ndam *Izireyel, ndam gayaŋ na waw ? Aha, àmbrəŋ tay ndo ! Adaba nu day zal Izireyel, nu wur huđ ga Abraham, ge dini ge Benjemen.

² Melefit àmbrəŋ ndam gayaŋ ya adaba tay kwa ahaslani na ndo. Kəsərurv ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw ? Ka ya ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel təgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi : ³ « Bay goro ni, təbazla ndam mahəngaray *pakama gayak a, tèmbedkaba mələŋ meviyekukki zlam na dek, àgəjəni nu bəlaŋ, tawayay takađ nu daya.* » ⁴ Ay Melefit àhəngarifəŋ ti ahəmamam ? Àhi

‡ 10:11 Izayi 28.16. § 10:13 Zəwel 3.5. * 10:15 Izayi 52.7. † 10:16 Izayi 53.1. ‡ 10:18 Limis 19.5. § 10:19 Mimbiki 32.21. * 10:20 Izayi 65.1. † 10:21 Izayi 65.2. * 11:3 1 Bəbay 19.10, 14.

nahkay hi : « Nèdaba mis zawalana dèbu adèskèla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbèhadî mirdim ana Bal † day-day ndo. »⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Àdaba mis a bal e kidîñ ge mis ndahan ba. Àdaba tay a ti adaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayan.⁶ Àdaba tay ga sulum gayan a ti adafaki adaba tay a ti azuhva tawi gatay ya tàgray ni do. Tamal ti adaba tay azuhva tawi gatay ya tàgray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel tadèbay ni ti tângèt ndo : mis ndahan ya ti Melefit adaba tay a ni tângèt. Nday ndahan ya tângèt ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba. ⁸ Àbu mabèkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Melefit àgray ti tislîki majalay ahàr ba,
nday akada ndam ya ti tidîngezey àna dèwir ni.

Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba,
slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay. † »

⁹ Devit day adèmkia ma ka tay a, adèm nahkay hi :

« Wumèri gatay ya tagray ni ti mângèsa tay
akada ga kèmbazl na ahkay do ni
akada ga zèva na,
mâzègad tay, Melefit mâtraó tay
azuhva wumèri gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni mêtèwèluf ti tîpi divi àna nañ va ba.

Melefit mêtèfèki zlam mètèdèmani ka tay,
mèhèbèkia alèñ ka tay a kèlavad. § »

¹¹ Ègia ndam *Zude tija asak a, tètèdè ni ti tanjèhadkiviyyu kangay-kangay haya waw ? Aha, tanjèhadkiviyyu do. Nday gani tàgudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahèngay mis ndahan ya nday ndam Zude do ni, ti ndam Zude tîpi, tàwayay ti Melefit mêtèhèngay tay daya. ¹² Ga ndam Zude ya tàgudar zlam ni ti Melefit àgria zlam

sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna nañ a. Ga ndam Zude ya ti tija ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zude do na àna nañ a. Ay tamal ndam Zude ni dek tângèkia ke divi ge Melefit a ti Melefit amagray zlam sulumani dal-dal àtam ya ti àgray ni do waw ?

Ahèmmam Melefit ahèngay ndam ya ti nday ndam Zude do ni

¹³ Ay nihi nèhi ma ti ana kèli dek do ; nèhi ma ti ana kèli ya ti lekèlam ndam *Zude do ni cilîñ. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit àslèr nu ga mèhi ma gayan ana mis ti àslèribiyu nu ti ana kèli. Nahkay nèdèman tawi goro ya nagray ni ti tawi gèdakani,¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tàwayay zlam ya ti Melefit àgria ana mis ndahan ni. Nahkay ti bi azuhva tawi goro ni ndam goro ndahan atara afa ge Melefit a ti mêtèhèngay tay aw. ¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrèñ ndam Zude hayan ni ti, àgray ti mis ndahan ya tèbu a duniya bu ni tislîki marana afa gana ti mêtèhèngay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zude dek tanga afa gana ti mêtèhèngay tay ti mètèdèman ahèmmam ? Kala akada tètèmèta mæk tângègaba !

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti tavi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni dek gayan daya do waw ? Nahkay keti, tamal sliri ga mèn ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day dek gayan do waw ?

¹⁷ Ndam Zude ti akada mèn ga zlam ya ti Melefit àjav ni ; nak ti ni akada ahar ga mèn ga zlam ya ti afèt kwanja e gili ni. Melefit èkèlkia ahar ga mèn ga zlam gayan ndahan a, àzay kur mæk àfèkiyu kur e kidîñ ga ahar gani ndahan ni bu, ti yam ga mèn ga zlam ni mêtèrukvoru bilegeni. ¹⁸ Ègia nahkay ti kèyefîñ kà ahar ga mèn ga zlam ya ti Melefit èkèlkia tay a ni ba. Keyefîñ kà tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit àfèkiyu kur ni ti, kèvi njèda ana sliri ga mèn ga zlam

† 11:4 Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanan. ‡ 11:8 Mènjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10. § 11:10 Limis 69.23-24.

ni ti nak do : sliri ga mən ga zlam ni avuk njəda ana nak sawaŋ.

19 Bi nak kədəm ahkado Melefit èkelkia ahar ga mən ga zlam na ga məfəkiyu kur do waw ? 20 Iy nahkay eɖeɖiŋ. Melefit èkelkia tay a ti adaba təgəsiki ma gayaŋ do. Nak ti ni əfəkiyu kur adaba kəfəkia ahər a palam. Nahkay ti kiji zlabay àna zlam gani nani ba, aŋwaz məwər kur sawaŋ. 21 Ahar ga mən ga zlam ya ti tàbalkiaya ka mən gana ni təsi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kəmbərəŋa məfəki ahər ke Melefit a ti nak day akəsi cicihi do. 22 Ahər àdəm kəsər Melefit ti agri sulum ana mis, atraɓ mis daya. Ndam ya ti təgudara zlam a ni ti atraɓ tay ; nak ti ni əgruka sulum gayaŋ a. Ay ahər àdəm kəsər kəlavad naŋ àbu agruk zlam ga sulum gayaŋ. Tamal kənjəhad nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. 23 Nday ndahaŋ ya ti Melefit èkelkia tay a ni ti, tamal tàmbatkaba majalay ahər gatay a, təgəsiki ma ti amahəŋgarkiyu tay ka mən gani. Adaba Melefit ti njədanjədani, esliki magrani nahkay tata. 24 Nak ti kəbalkiaya ka mən ga zlam ya ti əfətaya e gili a ni, ay Melefit əzay kur mək əfəkiyu kur dəgar ka mən ga zlam ya ti kəbalkiaya ndo ni. Əgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka mən gana ni mək ahəŋgarkiyu koksah aw ? Esliki mahəŋgarkiyani !

Melefit amahəŋgay jiba ga ndam Zude

25 Bəza ga mmawa, ma nahaŋ àbu Melefit àŋgaha : nihi ti nawayay ti kəsərma ma gani nani, adaba nawayay ti kəhumi ana ahər lekələm ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahaŋ e kiɖiŋ ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefit faŋ do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zude do, Melefit adaba tay a ni atəfəkia ahər ke Melefit a dek kwa. 26 Nahkay day kwa ti

Melefit amahəŋgay jiba ge Izireyel dek. Nədəm nahkay ti adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi, Melefit àdəm :

« Bay mahəŋgay mis emicikbiyu ti a *Siyon ;

aməmbərfəŋa zlam magudarana ga bəza huɖ ge Zekup na kà tay a.

27 Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay :

ka sarta gani nani ti anəmbərfəŋa zlam magudarana gatay na kà tay a.* »

28 Ndam Izireyel təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ndo, nahkay ti tigia ndam ezir ge Melefit a. Tigi ndam ezir ge Melefit ti azuhva kəli, adaba kəŋgətuma zlam sulumana àna naŋ a. Ay ahaslani ti Melefit adaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bəŋ gatay. 29 Məsəra, tamal Melefit əzala mis a, àvia zlam sulumana ti àmbat ahər day-day do. 30 Ahaslani ti lekələm kəgəsumkabu ma ge Melefit ndo, ay nihi ti kəsumia cicihi a. Kəsumi cicihi ti adaba ndam Izireyel təmbərəŋa məgəskabu ma gayaŋ a. 31 Ndam Izireyel day nahkay : təmbərəŋa məgəskabu ma ge Melefit a, mək lekələm kəsumi cicihi. Melefit əgray nahkay ti, awayay ti nday day təsi cicihi. 32 Nahkay ti mis dek təmbərəŋa məgəsiki ma ana Melefit a, mək Melefit əgray ti tənəhad nahkay, adaba awayay ti mis dek təsi cicihi.

Məzləbum Melefit !

33 *Sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti àndav day-day do. Majalay ahər gayaŋ akaba məsər zlam gayaŋ àndav day-day do daya. Way əsəra ere ye ti àdəm əgray na way ? Way esliki moroni àna divi gayaŋ ya ti akoru àna naŋ ni way ?

34 Majalay ahər ga Bay Melefit ti way əsəra way ?

Way àvia sawari a ana Melefit a day-day way ? †

* 11:27 Izayi 59.20-21 ; 27.9. † 11:34 Mənjay Izayi 40.13. ‡ 11:35 Mənjay Zəwop 41.3.

35 Way duwa gayan àfəŋ kè Melefit, awayay ti Melefit m̄pəli way ? ‡

36 Maslaŋa gani àbi, adaba àgraya zlam a dek ti Melefit, zlam ya àgraya ni dek t̄abu ti azuhva nan, àgriaya ti ana ahàr gayan gayanani. Mis dek tâzlabay nan ga kanġay-kanġayani ti. Aya nahkay !

12

Manjəhad m̄weni ga ndam ge Melefit

1 Bəza ga mmawa, leli m̄esia cicihi ana Melefit a, mək àgria sulum gayan ana leli a ti, n̄hia ma gana ana k̄ali a àndava. Ègia nahkay ti nahəŋgalay k̄ali, nawayay ti k̄əvumi ahàr gek̄ali dek ana Melefit, akada ya ti t̄əvi zlam ana Melefit ahaslani mək t̄isliŋi ni. Ay lek̄aləm ti t̄isliŋ k̄ali do : lek̄aləm k̄əbum àna sifa, lek̄aləm ndam *njəlatani ge Melefit, lek̄aləm k̄əbəlumfəŋ kè Melefit. Tamal k̄əvumi ahàr gek̄ali dek ana Melefit ti, k̄əbum k̄əzlabum Melefit àna divi gani. 2 Nawayay ti k̄əbəlum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrəŋum ti Melefit m̄əmbatikaba majalay ahàr ana k̄ali a, m̄əvi majalay ahàr nahan ana k̄ali. Nahkay ti akəsərum zlam ya ti Melefit awayay ni : zlam sulumani, zlam m̄əbəlani, zlam lalani, arana àhəcakivu do.

3 Melefit àgrua sulum gayan a, àgray ti n̄igi zal asak ga Yezu. Nahkay ti n̄əhi ana ku way way do e kidiŋ gek̄ali bu èji zlabay ba, àhi ana ahàr manjəhad gayan gədfakani àtam ya Melefit àvi ni ba. Ay ti ahàr àdəm m̄əjalay ahàr sulumani àki ka manjəhad gayan sawan, akada ya Melefit àvi manjəhad gərgəri ana ndam ya t̄əfəki ahàr ni. 4 Məsəra mis lu vu bəlan, ay ti zlam ndahan kay t̄əfəŋ kà vu ni. Zlam nday nani ya t̄əfəŋ kà vu ni ti ku weley weley do nan àbu àna t̄əwi gayan tusa. 5 Leli day nahkay : leli kay, ay leli dek m̄əfəki ahàr ke *Krist ti, m̄igia vu a bəlan. Ku way way do àfəŋ kà vu ni, ay ti vu ni gayan

ciliŋ do, geli dek. 6 Melefit àvia njəda ga magray t̄əwi gərgərana ana leli àna sulum gayan a ; nahkay ti ahàr àdəm ku way way do m̄əgray t̄əwi ni akada ga *sulum ge Melefit ya àgri ni. Tamal Melefit àvia njəda gayan ana mis ga m̄əhəŋgri ma gayan ana mis a nahəma, maslaŋa gani m̄əhəŋgaraya akada ge Melefit ya àvi njəda gani na. 7 Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga m̄əjənaki mis a ni ti, maslaŋa gani nani m̄əjənaki mis. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani m̄əcahi zlam ana mis. 8 Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga m̄əvi njəda ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani m̄əvi njəda ana mis. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ge midi zlam gayan ana mis a ni ti, m̄ədey àna hud bəlan. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga m̄ədi kama ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani m̄əgray t̄əwi gani, àmbrəŋ ba. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga m̄əgri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, m̄əgri ana tay àna m̄əmərani.

9 Ahàr àdəm k̄əwayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfəŋa kà zlam magudarana. Grum t̄əwi sulumani kəlavad. 10 Wayum ndam ge Krist ndahan ni lala, wayum tay adaba lek̄aləm kà m̄əŋ gek̄ali. Ku way way do m̄əhəŋgrioru ahàr a had ana maslaŋa nahan, m̄əzay njəda gayan m̄ətam maslaŋa nahan ni àna m̄əhəŋgrioru ahàr a had. 11 Grum t̄əwi àna njəda gek̄ali dek, k̄əgrum masəfa ba. Grumi t̄əwi ana Bay geli àna hud bəlan, k̄əmbrəŋum ba. 12 Kəsəruma Melefit am̄əvi ere ye ti àdəm am̄əvi ana k̄ali ni, nahkay ti m̄ərumvu. Tamal kacakum daliya ti zum njəda gek̄ali, bəsəm. Həŋgalum Melefit kəlavad, k̄əmbrəŋum ba. 13 Tamal zlam àhəci ndam njəlatani ge Melefit ti jənumki tay. Zum njəda gek̄ali ga m̄əgəskabu ndam ya tara afa gek̄ali a ni.

14 Tamal mis t̄əgri daliya ana k̄ali ti həŋgalum Melefit ti m̄əgri sulum gayan ana tay. K̄ətikwesləm tay ba,

həŋgalum Melefit ti mǝgri sulum gayan ana tay sawan. ¹⁵ Mǝrumvu akaba ndam ya ti tǝmǝrvu ni, tǝwǝm akaba ndam ya ti titǝwi ni. ¹⁶ Ma gekǝli mǝarakaboru. Kǝzum ahǝr gekǝli akada lekǝlum gǝdǝkani ba. Ku tamal tǝvi tǝwi gǝziteni ana kǝli nǝŋgu ni, grum. Nǝgay lekǝlum ndam mǝsǝr zlam ti kǝhumi ana ahǝr ba.

¹⁷ Ku way way do tamal ǝgudaria zlam ana kǝli a ti kǝhǝŋgrumivu ba : jalumki ahǝr ka magray zlam sulumani kǝ meleher ge mis dǝk sawan. ¹⁸ Lekǝlum ti, tamal agravu ti, nǝhadum akaba ku way way do ǝna sulumani. ¹⁹ Bǝza ga mmawa, nawayay kǝli : tamal mis ǝgudaria zlam ana kǝli a ti lekǝlum lekǝlumeni kǝhǝŋgrumivu ba. Mbrǝŋum Melefit mǝzumki bǝruv, mǝtra6 nan zlam gayan. Kǝsǝruma ǝbu mǝbǝkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Bay Melefit ǝdǝm : “Bay magray seriya ti nu ; Bay mǝhǝŋgrivu zlam magudarani ana mis ti nu.” * » ²⁰ Ay ti ǝbu mǝbǝkiani nahkay hi keti : « Tamal lǝwir awǝr zal ezir gayak nahǝma, vi zlam mǝzumani. Tamal yam ǝkada nan a ti cǝhiaya. Tamal kǝgri nahkay ti, kala akada kǝbǝkiyu azay ga aku ka dalahar.† » ²¹ Kigum evidi ga zlam magudarani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mǝlǝbi va bi.

13

Mǝgǝsiki ma ana ndam ya tǝgur mis ni

¹ Ku way way do mǝgǝsiki ma ana ndam ya tǝgur mis ni. Ndam mǝgur mis ni dǝk ti Melefit ǝdiyu tay ; bay mǝgur mis ya ti Melefit ǝdiyu nan ndo ni ti ǝbi. ² Nahkay maslanǝ ya ti ǝgǝsiki ma ana ndam ya tǝgur mis ni do ni ti ǝgǝskabu ere ye ti Melefit awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefit mǝwǝl tay ǝna seriya. ³ Tamal

mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya tǝsi aŋgwaz do. Tǝsi aŋgwaz ti ana ndam ya ti tagudar zlam ni ciliŋ. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya tǝsuk aŋgwaz ba nahǝma, gray zlam sulumani. Tamal kagray nahkay ti atazlǝbay kur sawan. ⁴ Adaba ndam ya tǝgur mis ni tǝgri tǝwi ti ana Melefit. Melefit ǝdiyu tay ti, ti kǝŋjǝhad ǝna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti tǝsuk aŋgwaz, adaba tislaki matra6 mis ; Melefit ǝvi nǝda gani ana tay ti masakani do. Tǝgri tǝwi ana Melefit, tatra6i ndam ya ti tagudar zlam, azumki bǝruv ka tay ni. ⁵ Nahkay ti ahǝr ǝdǝm mǝgǝsumiki ma ana tay. Mǝgǝsumiki ma ana tay ti azuhva tislaki matra6 leli ciliŋ do : azuhva mǝsǝra Melefit awayay ti mǝgray nahkay palam.

⁶ Kabǝhadum hadam ti azuhva nani daya, adaba ndam ga ŋgumna ti Melefit ǝdiyu tay ti tǝgray tǝwi gani nani lala. ⁷ Nahkay zla nahǝma, ahǝr ǝdǝm kǝpǝlumi ana ku way way do ere ye ti ǝgǝski kǝpǝlumi ni : ana bay mǝhǝl hadam ti pǝlumi hadam ; ana bay mǝhǝl janǝal ti pǝlumi janǝal ; ana bay magray seriya ti grumfǝŋa aŋgwaz a ; ana bay mǝgur mis ti ni hǝŋgrumioru ahǝr a had.

Wayumvu

⁸ Ahǝr ǝdǝm maslanǝ ǝdǝbay kǝli ǝna duwa ba, pǝlumkaba dǝk. Ay duwa ǝbu bǝlan ti kǝpǝlumkaba kok-sah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do mǝwayay maslanǝ nahan, adaba tamal nan ǝbu agray nahkay ti ǝgra ere ye ti Melefit ǝdǝm tǝgray e Divi gayan bu na dǝk. ⁹ Mǝsǝra *Divi ge Melefit a. Melefit ǝdǝm : « Kǝgray hala ba, kǝkad mis ba, kigi akal ba, arana ga maslanǝ ǝgǝk eri ba.* » Ay Divi nahan ǝbu ti, Divi nday nani dǝk akaba Divi ndahan ni dǝk tǝvu a hud gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit ǝdǝm : « Wayay ndam ya ti nak kǝbu

* **12:19** Mimbiki 32.35. † **12:20** Gozogul 25.21-22. Azay ga aku : mis ndahan tǝdǝm adafaki daliya, Melefit amatra6 maslanǝ gani dal-dal, ay mis ndahan ti ni tǝdǝm adafaki mimili ti maslanǝ gani mǝmbatkaba majalay ahǝr a. * **13:9** Mǝnjay Mahǝrana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18. † **13:9** Levi 19.18.

akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† » ¹⁰ Tamal kawayay maslaña ya nak kàbu akaba nañ ni ti kàgri zlam magədavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kàgra ere ye ti Melefit àdàm tâgray na dek.

Maslamalavani

¹¹ Kəsəruma sarta ya ti leli məvu nihi na daya. Sarta gekəli ga mepidekvabana e dəwir ba ènjia. Adaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəngay leli ni ènjikia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mənəkiki ka məkiki ahàr ka Yezu ni. ¹² Nihi ti ləvəñ àbu ara andav, mələñ ara aslay wudak. Ègia nahkay ti məmbatumi aləñ ana zlam ge mis ya tagray a mələñ ziñ-ziñeni bu ni. Məhəlum zlam ahar ya makadvu àna nañ a mələñ masladani bu ni. ¹³ Manjəhadum lala, akada ge mis ya tanjəhad a mələñ masladani bu ni. Məvumi vu geli ana zlam məzumani ahkay do ni ana zum ba ; məgrum hala ahkay do ni mesəwehvu ba ; mələgumvu ahkay do ni məgrum solu ba daya. ¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akada ga ndam slewja ya təhəl zlam ahar gatay ni. Kigəm evidi ga zlam ga duniya va ba, kəjalumki ahàr ka tay va ba.

14

Ngay majalay ahàr ga maslaña nahan àbəlay do ni ti kədəmum ba

¹ Maslaña ya ti əfəkia ahàr ka Yezu a, əsər njəda ge Melefit lala fañ do ni ti, gəsumkabá nañ a lala. Ngay majalay ahàr gayan əbəlay do ni ti kədəmum ba. ² Maslaña nahan əhi ana ahàr esliki məzum zlam dek : maslaña nahan ti ni əhi ana ahàr azum eli slimberi ciliñ. Adəm nahkay ti adaba əsər njəda ge Melefit lala fañ do. ³ Maslaña ya ti azum zlam dek ni ngay maslaña ya ti azum zlam dek do ni esli arañ do ni ti adəm ba. Maslaña ya ti azum zlam dek do ni ti ni ngay maslaña ya azum zlam dek ni agudara zlam a ti adəm ba daya. Adaba maslaña gani nani ti Melefit agəskabá nañ a. ⁴ Nak ya ti kədəm

bay magray təwi ga maslaña nahan agudara zlam a ti nak way ? Tamal nañ əki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay gayan ciliñ. Ay ti maslaña gani nani emijikia ke divi a do, adaba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵ Maslaña nahan əhi ana ahàr kè eri ge Melefit ti vad nahan àtam vad nahan. Maslaña nahan ti ni əhi ana ahàr vad ni dek kala-kala. Ku way way do əsəra majalay ahàr gayan a, mənəhad əna nañ. ⁶ Maslaña ya ti əhi ana ahàr vad nahan àtam vad nahan ni ti, agray ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli. Maslaña ya ti azum zlam dek ni day azum ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli, adaba agri səsi ana Melefit. Maslaña ya ti azum zlam dek do ni day azum do ni ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli ; nañ day agri səsi ana Melefit. ⁷ Tamal mis e kidiñ geli bu nañ əna sifa ti, sifa gayan a ahar gayan gayanani bu do. Tamal amət nəngu ni, sarta ga məmət gayan a ahar gayan gayanani bu do daya. ⁸ Ka ya ti leli məbu əna sifa ni ti, məbu əna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nəngu ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli əna sifa, ku məmət nəngu ni, leli ka ahar ga Bay geli. ⁹ Adaba *Krist amət, nihi ti nañ əbu əna sifa ti, ti mīgi Bay ga ndam ya ti nday əna sifa ni akaba ga nday ya ti təməta ni. ¹⁰ Nak ti kədəm wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahan ni ti ni kədəm wur ga muk esli arañ do ni ti kamam ? Mədəmum nahkay ba, adaba leli dek amoru kè meleher ge Melefit, amagrafəña seriya kè leli a. ¹¹ Adaba əbu məbəkiani nahkay hi : « Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slimi ana ma goro. Nədəm nahəma : mis dek atabəhad mirdim kè meleher goro ; ku way way do amazləbay nu, amədəm nu Melefit.* »

¹² Nahkay ti ku way way do geli Melefit amagrafəña seriya ; ku way way do geli aməngəhadaya ere ye ti

* 14:11 Izayi 45.23.

àgray na ðek àna ma gayan kè meleher ge Melefit a.

Mìjĩkia bəza ga mən geli ke divi a ba

¹³ Nahkay ti ŋgay mis ndahan tågudara zlam a ti mǎdǎmum va ba. Ere ye ti àgǎski mǎdǎm ni ti nihi : Mǎgrum ere ye ti ejiŋkia bəza ga mən geli ke divi a ahkay do ni abiyu tay a zlam magudarani bu ni ba. ¹⁴ Nu ti nǎsǎra ere ye ti Bay geli Yezu awayay na lala : nahkay àki ka zlam mǎzumani weley weley do ni ti nǎsǎra kè eri ge Melefit ti ere ye ti awǎsli ana mis ni ti àbi. Ay ku tamal nahkay nǎngu ni, tamal maslaŋa nahan àdǎm zlam hini njǎlata do ni ti, ka nan ti njǎlata do eǎǎǎ. ¹⁵ Nahkay tamal kǎzum zlam ti, zlam gani nani ya kǎzum ni ahǎli ahǎr ana wur ga muk nahǎma, ere ye ti kagray ni ti aǎǎfaki kǎwayay wur ga muk ni do. Kijiŋ wur ga muk àki ka zlam mǎzumani ba, aǎaba *Krist àmǎt ti azuhva nan. ¹⁶ Zlam ya ti nak kǎdǎm njǎlata ni ti njǎlata eǎǎǎ ; ay tamal mis ndahan tǎdǎm kǎzuma ti kǎgudara zlam a ti mbrǎŋ, kǎzum ba. ¹⁷ Ndam ya ti nday a *Mǎgur ge Melefit bu ni ti tǎjalaki ahǎr ka zlam mǎzumani ahkay do ni ka zlam miseni do. Tawayay magray jiri, tawayay manjǎhadani akaba mis àna sulumani, tawayay mǎmǎrvani daya. Zlam nday nani ðek ti tǎwi ga *MǎsufNjǎlatani. ¹⁸ Maslaŋa ya ti agri tǎwi ana Krist nahkay ti àbǎlafǎŋ kè Melefit, mis day tǎdǎm tǎwi gayan ni àbǎlay.

¹⁹ Ègia nahkay ti zlam ya ti ahǎr àdǎm mǎǎǎbay ni ti nihi : mis tǎnjǎhadkabu àna sulumani, ku way way do e kiǎŋ geli bu mǎvikivu njǎǎ ana maslaŋa nahan ga mǎfǎki ahǎr ke Krist lala. ²⁰ Ere ye ti Melefit àgray ni ti kǎgudar àna zlam gayak ya kǎzum ni ba. Zlam mǎzumani ti ðek njǎlata eǎǎǎ. Ay ku tamal nahkay nǎngu ni, tamal zlam ya mǎzumum ni ejiŋkia maslaŋa nahan ke divi a ti, zlam mǎzumani nani ègia zlam

magǎdavana. ²¹ Ere ye ti ahǎr àdǎm kagray ni ti nihi : ku aslu kǎhǎpǎǎ do, ku zum kǎsi do, ku zlam weley weley do ya ti ejiŋkia wur ga muk ke divi a ni day kǎgray do. ²² Nak ti majalay ahǎr gayak àki ka zlam mǎzumani ti kǎhi ana maslaŋa nahan ba, si ana Melefit ciliŋ. Maslaŋa ya ti àhi ana ahǎr zlam ya agray ni sulumani, ajalay ahǎr cǎ cǎ do ni ti mǎmǎrvu. ²³ Ay maslaŋa ya ti azum zlam, ajalaki ahǎr cǎ cǎ ni ti, Melefit àgǎsa nan àna seriya àndava, aǎaba ŋgay ere ye ti agray ni sulumani ahkay do ni sulumani do ni ti àsǎrkaba do. Zlam ya ti magray ni ðek, mǎsǎr ŋgay sulumani do ni ti tamal mǎgra ti mǎgudara zlam a.

15

Mǎjǎnumvu

¹ Leli ya ti mǎsǎra njǎǎ ge Melefit a lala ni ti ahǎr àdǎm mǎjǎnaki ndam ya ti tǎsǎr njǎǎ gayan fan do ni. Ahǎr àdǎm mǎgray ere ye ti mǎbǎruv geli awayay ni ciliŋ ba. ² Ahǎr àdǎm ku way way do mǎgray ere ye ti àbǎlafǎŋ kǎ maslaŋa ya ti kǎ gǎvay gayan ni ga mǎjǎnaki nan ti mǎru kama kama e divi ga Yezu vu. ³ Aǎaba *Krist ðay àgray ere ye ti mǎbǎruv gayan awayay ni ciliŋ ndo. Àbu mǎbǎkiani nahkay hi : « Bay Melefit goro, tǎndivia kur a, ay gatay ya ti tǎndivi kur ni tǎndivi ti nu.* » ⁴ Ma ge Melefit ya tǎbǎkibiyu ni ðek ti ga mǎǎǎfiki zlam ana leli. Tǎbǎki ti, ti mǎmbrǎŋ mǎfǎki ahǎr geli ke Melefit ba, mǎzay njǎǎ geli ti mǎsǎr ere ye ti Melefit àdǎmbiyu am-agray ni ti amagray eǎǎǎ. ⁵ Melefit ti avi njǎǎ ana leli ti mǎmbrǎŋ mǎfǎki ahǎr geli ka Yezu ba. Nahkay mǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani, ma gekǎli mǎrakaboru, akǎǎ ga Yezu Krist ya awayay ni. ⁶ Tamal kǎgrum nahkay ti akǎzlǎbum Melefit Bǎŋ ga Bay geli Yezu Krist ka ahar bǎlan, àna mǎbǎruv bǎlan.

⁷ Nahkay ti ahǎr àdǎm ku way way do e kiǎŋ gekǎli bu mǎgǎskabu maslaŋa nahan akǎǎ ge Krist ya

* 15:3 Limis 69.10.

ti àgəskabu kuli ni. Tamal kəgrum nahkay ti mis atazləbay Melefit. ⁸ Nədəm nahəma, Krist ègi bay məgri təwi ana ndam *Zude ; àgray nahkay ti adaba awayay ti təsər ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay àra ti ga magray ere ye ti Melefit àhi ana ata bəŋ ga bəŋ gatay amagravu ni. ⁹ Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zude do ni tâzləbay Melefit adaba tèsia cicihi a, àgria sulum gayan ana tay a. Àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nahkay ti anazləbay kur àna limis kè meleher ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni,

anədəm nak Melefit.† »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :
« Lekuləm ndam Zude do ni, mərəmvu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

¹¹ Ka mələŋ nahan day àbu məbəkiani nahkay hi :

« Lekuləm ndam Zude do ni dek zləbum Bay Melefit.
Ahàr àdəm jiba gərgərani ni dek tâzləbay nan.§ »

¹² Izayi day àbəkia a wakita gayan ni bu nahkay hi :

« Maslaŋa nahan amara, maslaŋa gani nani wur hud ge Zese, aməgur ndam ya ti nday ndam Zude do ni, mək nday atədəm wur ni aməgri sulum gayan ana tay.* »

¹³ Melefit məgray ti kəmərəmvu dal-dal akaba kənjəhadumkabu àna sulumani adaba kəbum kəfumki ahàr ; məsəra ara agri ere ye ti àdəm ni ana leli. Nahkay akəsərüm aməgri sulum gayan ana kuli, akəmərəmvu àna nan dal-dal. Zlam gani nani dek amagravu ti àna njədə ga *Məsuf Njəlatani.

Təwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹⁴ Bəza ga mmawa, nu ti nəsəra lekuləm ti ndam sulumani dal-dal, kəsərümkaba ma ge Melefit a lala, kəsərüma macahi zlam ana mis ndahan e kidin gekuli ba daya. ¹⁵ Ay a

wakita goro ni bu ka mələŋ ndahan nəbiki ma ana kuli ga mələgiani ana kuli ti, adaba nawayay ti kəsərümki ka ma gani lala. Nəgray nahkay ti adaba Melefit àgrua sulum gayan a ¹⁶ ga məgri təwi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zude do ni. Nədəm nəgri təwi ana Melefit cilin, nəhi *Ma Məweni Sulumani gayan ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zude do təfəki ahàr ka Yezu ni tigi akada ga sədaga ya təvi ana Melefit, àbəlafəŋ ni. Nday gani nani ti tigia njəlatana àna njədə ga Məsuf Njəlatana. ¹⁷ Təwi gani nani ti nəgri ana Melefit àna njədə ga Yezu Krist, nahkay nazləbavu àna nan kè meleher ge Melefit. ¹⁸ Pakama goro ya nawayay nədəm ni ti àbi, nədəm ti pakama ge təwi goro ya nəgray àna njədə ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zude do ni təgəsiki ma ni cilin. Təwi gani nani àgravu ti àna pakama ya nəhi ana mis ni, àna zlam ya nəgray ni, ¹⁹ akaba àna zlam njədə-njədani gərgəri ya àgri ejep ana mis ni. A təwi gani nani bu dek ti *Məsuf Njəlatani àdəfiki njədə gayan ana mis. Nahkay nəhia Ma Məweni Sulumani àki ke Krist ana mis ga kəsa dek ; nənjəki a Zeruzalem, nōru àna nan bədak ka had Iliri. ²⁰ Nəhi ana ahàr si nakoru nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis ka mələŋ ya tici ma ge Krist day-day ndo ni kwa. Nəgray nahkay ti, nawayay magray təwi ka mələŋ ya ti mis ndahan tənəkia ni do. ²¹ Nədəm si ngray təwi akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni :

« Ndam ya təhiki ma ana tay day-day ndo ni etipi nan ;

ndam ya tici ma gayan day-day ndo ni atəsər nan.† »

Pol awayay akoru a Rom

²² Sak ehimeya nawayaya marona afa gekuli a, ay nəŋgət ahar ga moroni ndo ni ti azuhva təwi nani. ²³ Vi ehimeya nawayaya məmənjiyu kuli a, ay təwi àcafəŋa nu a. Ay

† 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. ‡ 15:10 Mimbiki 32.43. § 15:11 Limis 117.1. * 15:12 Izayi 11.10. † 15:21 Izayi 52.15.

nihî ti t̄wî goro àbi ka had̄ nday ndani va bi. ²⁴ Nahkay nawayay nakoru ka had̄ Espen̄ ti n̄d̄am nakoru n̄h̄uriyu gwar afa gek̄ali day. Tamal nin̄j̄ua ti ananj̄ohad̄ afa gek̄ali gosku 6al, an̄m̄arvu akaba k̄ali. K̄al̄en̄ gani ak̄aj̄enumki nu ga moroni e mirkwi goro ni. ²⁵ Ay nihî ti nakoru a Zer̄uzalem ga m̄aj̄enaki ndam *nj̄elatani ge Melefit ya t̄bu eslini ni. ²⁶ Ad̄aba ndam geli ya ka had̄ Mesed̄uwen̄ akaba ya ka had̄ Eseyi ni t̄awaya majama zlam ga m̄aj̄enaki ndam talaga e kid̄in̄ ga ndam nj̄elatani ge Melefit ya t̄bu a Zer̄uzalem ni ba. ²⁷ Nday ndayani àna ah̄ar gatay t̄jalay m̄ak t̄gray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Z̄ude do ni ti tajami zlam ana ndam Zer̄uzalem ti kigeni, ad̄aba ndam Zer̄uzalem ni t̄j̄enakia tay ga m̄anḡat zlam sulumani ge Melefit a ; nihî ti ah̄ar àd̄am nday day t̄j̄enaki ndam Zer̄uzalem ni, t̄vi zlam ya àh̄ecikivu ana tay ni. ²⁸ Ka ya ti enin̄j̄ua àna zlam na dek, an̄via ana tay a ni ti, anoru ka had̄ Espen̄ ; ka ya ti nakoru nah̄ema an̄h̄uriyu afa gek̄ali. ²⁹ N̄s̄era, enin̄j̄ua afa gek̄ali a ti *Krist am̄agri sulum gayan̄ dek ana leli.

³⁰ B̄za ga mmawa, leli dek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi nj̄ada ana leli ga mawayavani ti M̄suf gayan̄. Nahkay nihindi k̄ali, nawayay ti k̄zum nj̄ada gek̄ali dek ga mah̄nḡalumu Melefit. ³¹ H̄nḡalum Melefit ti ndam ga had̄ *Z̄ude ya t̄f̄aki ah̄ar ka Yezu do ni t̄gru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zer̄uzalem ni t̄ḡaskabá zlam ya an̄zikaboru ana tay na lala. ³² Nahkay ti tamal Melefit àvua divi gana ti enin̄jiyu afa gek̄ali àna m̄m̄arani, an̄p̄as akaba k̄ali ḡuzit. ³³ Melefit ti avi manj̄ehad̄ sulumani ana mis ; nawayay ti m̄l̄ebu akaba k̄ali, m̄vi manj̄ehad̄ sulumani gani nani ana k̄ali dek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

¹ Nawayay ti k̄ḡasumkabá wur ga m̄an̄ geli walani F̄ube a lala. Nan̄ ti nan̄ àbu aj̄enaki ndam ga Yezu ya *t̄cakalavu e Sen̄krey ni. ² Nan̄ mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay k̄ḡasumkabá nan̄ a akada ga ndam ge Melefit ya t̄ḡaskabu ndam gatay ni. Tamal zlam àh̄aci nan̄ nah̄ema, nawayay ti k̄j̄enaki nan̄, ad̄aba ahaslani ti àj̄enakia mis a kay, nu day àj̄enakia nu a.

³ Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli m̄abu magrakabu t̄wî ga Yezu *Krist ka ahar b̄lan̄ akaba tay. ⁴ Ka ya ti akal mis takad̄ nu ni ti nday gani t̄ah̄nga nu a ; ku tamal t̄bazl tay azuhva nu day akal t̄ḡaskabá. N̄gria s̄usi ana tay a. Àgri s̄usi ana tay ti nu cilin̄ do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Z̄ude do, t̄cakalavu a k̄sa ḡerḡarani bu ni dek day t̄gria s̄usi ana tay a. ⁵ Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya t̄bu t̄cakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : nan̄ ti nawayay nan̄ dal-dal ; maslan̄a ya ti àf̄aki ah̄ar enji ke Krist ka had̄ Azi ni ti nan̄. ⁶ Grumi sa goro ana Mari ; nan̄ day àgra t̄wî a dal-dal azuhva k̄ali a. ⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Z̄unias. Nday ti ndam ge dini goro, m̄zumkabá dan̄gay akaba tay a. E kid̄in̄ ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis t̄bu tazl̄abay tay ; nday ti t̄f̄aki ah̄ar ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, nan̄ ti nawayay nan̄ dal-dal, nan̄ day mis ga Bay geli. ⁹ Grumi sa goro ana Ȳurb̄an̄ ; nan̄ ti m̄abu magrakabu t̄wî ge Krist ka ahar b̄lan̄. Grumi sa goro ana Istesis ; nan̄ day nawayay nan̄ dal-dal. ¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; nan̄ ti àcaka daliya kay, ay ti àmbr̄an̄ m̄af̄aki ah̄ar ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga huđ ahay ge Eresteb̄al daya. ¹¹ Grumi sa goro ana Erodiȳon̄ ; nan̄ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya t̄bu a huđ ahay ge Nersis bu ni. ¹² Grumi sa goro ana ata Trifin̄ nday ata Trif̄as. W̄al nday nani c̄eni ti t̄aza

njêda gatay a, tægria tawi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay nan dal-dal, adaba nan day àza njêda gayan a, àgria tawi ana Bay geli a dal-dal. ¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; nan ti àgria tawi sulumana ana Bay geli a àtama ge mis ndahan a. Grumi sa goro ana mənani ; nan ti ègia mmawa. ¹⁴ Grumi sa goro ana ata Esenkrit, Filigon, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bəza ga mən geli ya təbu akaba tay ni. ¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zuli, ana ata Neri nday ata wur ga mənani walani ni, ana Olimp as akaba ndam ge Melefit ya təbu akaba tay ni dek.

¹⁶ Grumvu sa e kidin gekuli bu lala, akada ga ndam *njelatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya təkakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tægria sa ana kuli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayan ni

¹⁷ Bəza ga mmawa, nahəngalay kuli, nawayay ti kəbumvu slimi ana ndam ya ti tawayay məgəskabu ma ya məcahi ana kuli do ni. Nday ti tagray ti mis tēdevu, ma gatay àrakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tījikia ke divi a daya. Nahəngalay kuli, kam-kam kədəbum divi gatay ba. ¹⁸ Adaba nday gani nani ti, təgri tawi ti ana *Krist Bay geli ni do ; təgri tawi ti ana hud gatay gatayani cilin. Təzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis àna nan ; nahkay ti tagosay ndam ya ti təsərkaba zlam magədavana do ni ti tījikia ke divi a. ¹⁹ Lekulum ti mis dek təsəra kəbum kəgəsumiki ma ana Bay geli ; nahkay nəbu nəmərnu azuhva kuli, ay nawayay ti kəsərum magray tawi sulumani lala, ti kəbedəmkabu zlam magədavani akaba sulumani ba. ²⁰ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nahkay amazəgad *Seteni ti kəcəlumki dap dap àna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu mægri sulum gayan ana kuli ti.

²¹ Timote nan ya ti magrakabu tawi ni àgria sa ana kuli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyəs, Zason akaba Sosipatros tægria sa ana kuli a daya. ²² Nu Tertiyəs, nu ya nəbəki ma ga Pol ni, nəgria sa ana kuli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu. ²³ Gayus àgria sa ana kuli a. Nu Pol nanjəhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day təkakalavu ti afa gani. Erest bay manğah sinğu ga kəsa ni àgria sa ana kuli a. Wur ga mən geli Kartus day àgria sa ana kuli a. [²⁴ Bay geli Yezu Krist mægri sulum gayan ana kuli dek ti. Aya nahkay.]

Məzləbum Melefit keti !

²⁵ Məzləbum Melefit, mədəmun nan gədakani ! Nan ti njêda-njədani, nahkay avi njêda ana kuli ga məfəki ahər ka Yezu *Krist, akada ya nədəm ka ya ti nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit àngah ; kwa ka mənəki ga məlan mis tici ndo. ²⁶ Ay nihi ti Melefit àngazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahəngaray *pakama gayan ya təbəki a wakita bu na. Melefit ti nan əbu ga kanğay-kanğayani, àdəm zlam gani məgravu nahkay ti nan. Awayay ti mis ga jiba gərgərani ya ka had ni dek tici ma gani, ti təfəki ahər ka Yezu, təgəsiki ma.

²⁷ Melefit ti nan bəlan, majalay ahər gayan dek sulumani. Nan gədakani ga kanğay-kanğayani. Məzləbum nan azuhva ere ye ti àgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Koren enjenjeni ni
Ere ye ti mɛdɛmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Koren enjenjeni ni**

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaɗ a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbaki ti ka sarta ya ti naɗ e Efez, awayay akoru a Koren gwar e Mesedawen ni (16.5-9 ; Tawi 20.1-3).

Maslaɗa ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koren enji ni ti Pol (Tawi 18.1-17) : àsɛra ndam Koren a lala. Koren ti kɛsa gɛɗakani ka had Es-eyi (Gres) ; gosku gɛɗakani àbu eslini, ndam ga cakala gɛrgɛri kay tɛbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kɛsa nani ti tagray mesuwɛhvu daldal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koren ya mɛdi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbaki wakita hini ni ti àbikiyoa wakita nahaɗ ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tɛnjɛhadkabu akaba ndam magray mesuwɛhvu ka ahar bɛlaɗ ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koren day tɛbikiyoa wakita ana Pol ge mihindifiɗa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhɛngrifɛɗ ana tay kà pakama gatay ni bɛlaɗ àna bɛlaɗ (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koren ni ti tɛsɛra zlam a ; tɛbu àna njɛɗa gɛrgɛri kay ga Mɛsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nɛngu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tɛjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di faɗ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àlɛgi ana tay : àhi ana tay si tɛcivu, tɛmbrɛɗ majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tɛnjɛhadkabu akaba ndam mesuwɛhvu ka ahar bɛlaɗ ba (5),

tɛbɛhadki mirdim ke mis ndahaɗ e kidɛɗ gatay bu ba (6). Zlam nday nani ɗek ti tawi ga ndam ya tɛsɛr Yezu lala do ni.

Pol àhɛngrifɛɗa kà pakama ga ndam Koren ya tɛhindifiɗa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pɛra (8-10 : ndam Koren tɛɗɛm tamal mis àsɛra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni ɗek, ay Pol àɗɛm si mɛjɛnaki mis ndahaɗ day kwa). Àɗɛfikia divi sulumani ga mazlɛbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tɛgray tawi àna njɛɗa ya Mɛsuf Njɛlatani àvi ana tay ni akada ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gɛɗakani si tɛwayavu kwa (13). Ndam Koren ndahaɗ tɛɗɛm mis atɛngaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kɛlɛɗ gani Pol àhi ana tay ahɛmamam tɛjam siɗu ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Koren ni ajɛnaki ndam ga Yezu ɗek ga mɛmbrɛɗ majalay ahàr ga duniya, ti tɛnjɛhad akada ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nɛgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahɛma ka mawayay gayaɗ palam. Nɛbiki wakita hini ana kɛli ti nu gani. Mɛbiki ana kɛli ti leli ata wur ga mɛɗ geli Sostɛɗ. ² Mɛbikioru ana kɛli, lekɛlum ndam ge Melefit ya *kakalumvu a Koren ni. Kɛgama ndam gayaɗ njɛlatana azuhva tawi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kɛgum njɛlata, àzalay kɛli ti nahkay ; àzala ndam ndahaɗ ya tahɛngalay Bay geli Yezu Krist na ɗek, nday ya a kɛsa gɛrgɛrani bu ni daya. Yezu Krist ti naɗ Bay gatay ɗek, Bay geli ɗek daya. ³ Bɛɗ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti kɛnjɛhadumkabu àna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu àvi andam gayan a Korej ni

⁴ Nəgri səsi ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kəli, adaba àgria zlam sulumana ana kəli a, kīguma ndam ga Yezu *Krist a. ⁵ Edeđin lekələm kīguma akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, nahkay ti Melefit àgria sulum gayan ana kəli a kay. Iy nihi ti kəsəruma jiri a, kəsəruma mədəm ma ge jiri a. ⁶ Nədəm nahkay nahəma, adaba ka ya ti məhi ma ge Krist ana kəli ni ti kəgəsunkabá ma gana lala a məbəruv gekəli ba. ⁷ Azuhva nani lekələm kəngətuma zlam sulumani ya ti Melefit agri ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kəbum kəjəgum sarta ga maŋga ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya àhəcikivu ana kəli ni ti àbi. ⁸ Naŋ gani aməvi njəda ana kəli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya àgəs kəli ka fat ya ti naŋ amaŋga ni ba. ⁹ Melefit àna ahər gayan àzalay kəli ti, ti kīgum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bəlan. Yezu Krist ti naŋ Bay geli. Melefit ti ere ye ti àdəm agray ni ti agray edeđin, àdəkia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidin gekəli bu ba

¹⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nahəngalay kəli àna slimi ga Bay geli Yezu *Krist : kicirumvu e kidin gekəli bu ba. Nawayay nahəma, ma gekəli mārakaboru ka ahar bəlan. Cəmvu ma, majalay ahər gekəli dek mīgi bəlan. ¹¹ Bəza ga mmawa goro ni, nədəm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe təra təhu ahkado lekələm kəbum kələgumvu e kidin gekəli bu. ¹² Ere ye ti nawayay nəhiki ma ana kəli ni ti nihi : maslaŋa nahan adəm naŋ ga Pol ; maslaŋa nahan adəm naŋ ga Apolos, maslaŋa nahan keti adəm naŋ ga Sifas * ; maslaŋa nahan ti ni adəm naŋ ge Krist ni. ¹³ Lekələm kədəmum nahkay ti Krist gani naŋ medeveni aw ? Bay ya *tədarfəŋ kə təndal, àmət azuhva kəli ni ti Pol aw ?

Tək *təbaray kəli ti àna slimi ga Pol aw ?

¹⁴ Nəgri səsi ana Melefit adaba maslaŋa ya ti nəbaray naŋ e kidin gekəli bu ni ti àbi, si Krispus nday ata Gayus. ¹⁵ Nahkay ti maslaŋa ya ti esliki mədəmani nu nəbaray kəli àna slimi goro ti àbi. ¹⁶ Edeđin àgəjazlkua ahər a, nəbara Istefanas akaba ndam ga hud ahay gayan a daya. Ay tamal nəsərkia lala ti nəbarakivu maslaŋa nahan keti ndo. ¹⁷ Krist əslər nu ti ga moru məbaray mis do. Əslər nu ti ga moru məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis sawan. Əslər nu ti ga məhi ma ni ana mis àna məsər zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti məmət gayan ya ti àmətəfəŋ kə təndal ni ti ègi zlam masakani ba.

Yezu adafaki məsər zlam ge Melefit

¹⁸ Ga Yezu ya *tədarfəŋ naŋ kə təndal àmət ni ti, tamal təhi ma gani ana mis ya təbu tijiji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit naŋ àbu ahəngay leli ni ti, məsəra tədəm ma gani nani ti àna njəda ge Melefit. ¹⁹ Məsəra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit àdəm a Wakita gayan bu ahkado :

« Enijin ki məsər zlam ga ndam ya təsəra zlam a ni ka tay.

Anagray ti məsər zlam gatay ni mīgi zlam masakani.† »

²⁰ Nihi Melefit àdəma ma na nahkay ti, ndam məsər zlam a duniya bu ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya təsəra zlapay a ka sarta hina ni ti məsər zlam gatay ni ènjua eley ? Melefit adafaki məsər zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw ?

²¹ Nahkay ndam ga *duniya àna məsər zlam gatay ni tìpia ere ye ti Melefit àgray àna məsər zlam gayan na, ay ti nday gani təsər naŋ ndo. Azuhva nani naŋ àbu agray təwi ti àna ma geli ya məhi ana mis ni. Mis ni ti ni tədəm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefit awayay mahəngay ndam ya təfəki ahər ka naŋ ni ti àna ma

* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer. † 1:19 Izayi 29.14.

gani nani. ²² Ndam *Zude tawayay tãgriaya zlam ge ejep ana tay a day kwa ti tãgãskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay tãhi ma ana tay àna mäsär zlam akada gatay ni. ²³ Leli zla nahäma, mädäm *Krist ti tãdarfãja nañ kã tãndal a. Ma geli nani ya mähï ana mis ni ti azumi bäruv ana ndam Zude : tãhi ana leli « Kindivum Melefit. » Mis ndahan ya ti nday ndam Zude do ni ti ni tädäm ma gani nani ma ga muru. ²⁴ Ay ti nday ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam Zude, ku ndam Gres nañgu ni, täsära Krist ti adãfiki njäda ge Melefit ana leli, adãfiki mäsär zlam ge Melefit ana leli daya. ²⁵ Mis ndahan tädäm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru ; ay tãwi ge Melefit ya mis tädäm zlam ga muru nahäma, àtama mäsär zlam ge mis a. Tädäm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay tãwi ge Melefit ya mis tädäm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njäda ge mis a.

²⁶ Bëza ga mmawa goro ni, lekulum ya Melefit àzalay kuli ni, mäjumki : lekulum ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahäma, ndam mäsär zlam tãbi e kidin gekuli bu kay bi ; ndam ya njäda àfãñ kã tay ni akaba ya ti mis tãhãngrioru ahär ana tay a had ni tãbi e kidin gekuli bu kay bi daya. ²⁷ Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tädäm nday ndam masakani na ga mabiki mimili ka ndam ya tädäm täsära zlam a ni. Nahkay day Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tädäm njäda àfãñ kã tay bi na ga mabiki mimili ka ndam ya njäda àfãñ kã tay ni. ²⁸ Adaba mis masakana ya mis tãmãnjälãñ ana tay do na, mädãmani nday ya ti tädäm tisli arãña ndo na, ge mijin ndam ya tädäm nday gädãkani na. ²⁹ Melefit àdaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslãña bälãñ èji zlabay kè meleher gayãñ ba. ³⁰ Lekulum kigam bälãñani akaba Yezu Krist ti Melefit àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi mäsär zlam ge Melefit ana leli ni ti Yezu Krist ; nañ

àmbay leli ti mïgi ndam jireni kè eri ge Melefit, ti mïgi ndam gayãñ daya. ³¹ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayãñ bu ni mãgravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslãña awayay eji zlabay nahäma, mïji zlabay ti àna tãwi ga Bay geli ya àgray ni.† »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmãtfãñ kã tãndal

¹ Bëza ga mmawa goro ni, ka ya ti nõru afa gekuli enjenjeni, nãhi ma *mãngahani ge Melefit ana kuli ni ti, nãhi ana kuli àna ma zlazladani ndo ahkay do ni àna mäsär zlam ga ndam ga *duniya ni ndo. ² Ka sarta gani nani nahäma, nãza njäda, nädäm ma ya ti anãzlapiki ana kuli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilin, nãzlapay ma nahãñ do. Ma àki ka Yezu ya nädäm anãzlapaki ni ti gayãñ ya ti *tãdarfãñ kã tãndal, àmät ni. ³ Ka goro ya nu eslini akaba kuli ni ti njäda goro àbi, aňgwaz awär nu, nãgãgãr. ⁴ Ka ya ti nãhi ma ana kuli akaba nãchãhi zlam ana kuli ni ti, nãhi ma ana kuli àna mäsär zlam ga ndam ga duniya ndo ; nãhi ana kuli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nãhi ana kuli ni ti ma ge jiri, adãfiki ana kuli ni ti *Mäsuf ge Melefit. Mäsuf gani nani ti nañ àbu àna njäda dal-dal. ⁵ Lekulum kãfumki ahär ka Yezu ti adaba kipurama ere ye ti Melefit àgray àna njäda gayãñ na àna eri gekuli a. Ere gani nani ti mäsär zlam ge mis ya täsär ni àgray do.

Melefit avi mäsär zlam gayãñ ana mis

⁶ Ka ya ti leli mähï ma ana ndam ya tãndãhva a ma ge Melefit ba ni ti, macahi ana tay ti mäsär zlam, ay ti mäsär zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga bãbay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji. ⁷ Mäsär zlam ya ti leli macalfãñ ni ti, nani mäsär zlam ge Melefit. Zlam nani ti mãngahani : Melefit aňgãhfãña kè mis a kwa

† 1:31 Zeremi 9.23.

ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya fañ ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəngay leli àna nañ, ti mǎhuriyu a mǎlan masladani gayan ni vu. ⁸ Bəbay ga duniya ni tǎsər mǎsər zlam gani hini ndo. Tamal tǎsəra ti, akal *tǎdarfəñ Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tǎdarfəñ nañ kà təndal ni ti nañ gədfakani, mis dek atazləbay nañ. ⁹ Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akada ya àbu mǎbəkiani a Wakita gayan bu ni :

« Melefit àjuhi zlam ana ndam ya tǎgəskabá ma gayan a, tawayay nañ ni :
ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimì èci ndo ;
ere gani nani àniviyu ana mis a mǎbərur bu bi daya.* »

¹⁰ Ay Melefit àdafaki zlam gani nani ti àna njəda ga Məsuf gayan ; àdǎfiki ti ana leli. Məsuf gayan ni ti àsəraba huđ ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a mǎbərur bu ni day àsəra. ¹¹ E kidin geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ye àniviyu a mǎbərur bu ana maslanə nahan a ni way ? Si tigi nañ nanani àna ahər gayan kwa do ni, maslanə nahan àbi asər bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a mǎbərur bu ni maslanə àbi asər bi, si tigi Məsuf gayan gayanani kwa. ¹² Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani mǎsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti mǎsər sulum gayan ya àgri ana leli ni àna nañ. ¹³ Ka ya ti leli mǎbu mǎhi ma gani ana mis nahəma, mǎdǎm àna mǎsər zlam ga ndam ga duniya do, mǎdǎm ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefit adǎfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a mǎbərur bu ni bilegeni.

¹⁴ Nahkay maslanə ya ti Məsuf ge Melefit ni àniviyu a mǎbərur bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge

Melefit ni do, amənjalanə akada zlam masakani e eri gayan bu. Àsər do simiteni, adaba ere gani àsərvi nahkay koksah, maslanə gani àsər ti si Məsuf ge Melefit àjənakia nañ a kwa. ¹⁵ Maslanə ya Məsuf ge Melefit àniviyu a mǎbərur bu ni ti àsərkaba zlam a dek, ay nañ ti nday ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti tǎsər majalay ahər gayan do. ¹⁶ Nahkay àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefit bu :

« Majalay ahər ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way esliki mǎdǎfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti mǎdǎgəzl ahər akada ge *Krist ya adǎgəzl ni.

3

Ndam mǎgri tǎwi ana Melefit

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nislaki mǎhi ma ana kəli akada ya tǎhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya tǎhi ana ndam ya ti tǎjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kǎfumki ahər ke *Krist lala fañ ndo. ² Ere ye ti nǎcahi ana kəli ni ti kala nǎvi đuwa ana kəli, do ni ti nǎvi đaf ana kəli ndo. Nàgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki mǎzumumani ndo. Nihi day kekilenə tamal nǎhia ma ana kəli a akada ya tǎhi ana ndam ya tǎfəkia ahər ke Krist a lala ni ti kisləmki do. ³ Adaba nihi kekilenə day lekələm kǎbum kajalumki ahər ka zlam ga duniya. Lekələm kǎbum kǎgrum solu, kǎbum kǎləgumvu. Kǎbum kǎgrum nahkay ti kekilenə lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy ededin lekələm ti kǎbum akada gatay ni. ⁴ Maslanə nahan e kidin gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslanə nahan ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kǎbum kǎgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni ededin do aw ?

* 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15. † 2:16 Izayi 40.13.

⁵ Apolos ti nañ way ? Nu Pol day nu way ? Leli cœeni ti leli ndam mægri tæwi ana Melefit cilin. Azuhva tæwi geli ni ti kəfumki ahār ka Yezu. Ku way way do geli àgray tæwi ya ti Bay geli Yezu àhi mâgray ni. ⁶ Magray tæwi geli ti akada ge mis ya tagray tæwi e dini bu ni : nu nàjav zlam, Apolos ti ni àcəhi yam. Ay ti àdək zlam gani nani ti Melefit. ⁷ Nahkay maslaña ya ti ajav nday ata maslaña ya ti acəhi yam ni tislī arañ do. Si Melefit nañ bəlan nañ ya ti adək zlam tata ni kwa. ⁸ Maslaña ya ti ajav zlam nday ata maslaña ya acəhi yam ni nday bəlanani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayan akada ge tæwi gayan ya àgray ni. ⁹ Leli ti magray tæwi ge Melefit ka ahar bəlan, lekuləm ti ni kīguma akada lekuləm vədan ge Melefit ya təwəs na.

Lekuləm kīguma akada lekuləm ahay ge Melefit ya tələm ni daya. ¹⁰ Melefit àvu divi ka mawayay gayan ga mənjàki ke tæwi afa gekuli ti, nu akada maslaña ya ti àsəra mələmaya ahay a, àsəra mafəkad asak gana lala ni. Nu nàfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaña nahan àra àləmkiyu. Ahār àdəm ndam ya tara tələmkiyu ni ti way way do gatay mabay slimi, mələm ahay ni lala. ¹¹ Asak ga ahay ni ti mafəkadani àndava, nani Yezu Krist ; maslaña èsliki mafəkad nahan va do. ¹² Mis ndahan tələmkiyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahan ara, mis ndahan ti ni akur sulumani. Mis ndahan keti nahəma, tələmkiyu biyem, mis ndahan kəzir, mis ndahan ti ni fifin. ¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kè mis a nahəma, way way do mis dek etipi tæwi gayan ya àgray ni. Adaba ka fat nani ti aku aməgəs tæwi ga way ga way do dek : ndahan aməzum, ndahan ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dek etipi tæwi gayan ya àgray ni àbəlay tək àbəlay do aw. ¹⁴ Maslaña ya ti aku aməzum tæwi gayan do ni ti Melefit aməvi endif gayan. ¹⁵ Ay

maslaña ya ti aku àzuma tæwi gayan a ni ti Melefit amahəngay nañ cilin, aməvi arañ do. Maslaña nani ti akada ge mis ya ti àtamaba a aku ba pircək-pircək ni.

¹⁶ Ngay lekuləm ti kīguma ahay ge Melefit a, Məsuf gayan nañ àniviyu ana kəli a məbəruv bu ni ti kəsərum do waw ? ¹⁷ Tamal ti maslaña agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar nañ, adaba ahay ge Melefit ti njələta. Ahay gayan gani nani ti lekuləm.

¹⁸ Nahkay ti maslaña àgosay ahār gayan ba. Tamal maslaña e kidin gekuli bu àhi ana ahār nañ àsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, māmbrəñ məsər zlam gayan nani, mājəhad akada ga maslaña ya ti àsəra arañ do ni. Tamal àgra nahkay ti aməngət məsər zlam sulumani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti ègia zlam masakana kè eri ge Melefit a. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefit agəski tay akada ga kəmbazl ya agəs zlam ni.* » ²⁰ Àbu məbəkiani keti : « Melefit àsəra məsər zlam ga ndam məsər zlam ni ti zlam masakani.† » ²¹ Nahkay ti maslaña èji zlabay àna maslaña nahan, àdəm nadəbay nañ ba. Sərumki zlam ni dek ti gekuli sawan. ²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekuli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dek day gekuli. ²³ Lekuləm nahəma ge Krist, Krist ti ni ge Melefit.

4

Kijum zlabay ba

¹ Nawayay ti mis təsər, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam mægri tæwi. Melefit àfiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani manğahani, ay nihi ti awayay ti leli mādəfiki ana mis. ² Kəsəruma, maslaña ya ti təfiva zlam a ahar va ti mâgray tæwi àna nañ nahəma, si ahār àdəm maslaña gani

* 3:19 Mənjay Zəwop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

nani mis jireni kwa. ³ Ka majalay ahàr goro nahàma, ma ya ti lekùlùm kazlapumku ni àhèlu ahàr kay do. Ku mis ndahan tagrafua seriya nàngu ni, àhèlu ahàr kay do. Ku nu nuani àna ahàr goro day nàgrafàja seriya ka ahàr goro a do. ⁴ Nu nuani nàsèra àna ahàr goro a nàgudar zlam ndo. Ay akaba nani dek ngay nu jireni ti nàdàm nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya ni ti si Bay geli àna ahàr gàyà gàyàni kwa. ⁵ Adaba nani zla nahàma, kàgrumfàja seriya kè mis a ba. Besàma, jàgum vad ge Melefit ya àfèkad ni. A vad gani nani ti Bay geli anga, nan ti amanğazlaya zlam ge mis ya a mèlan zìj-zìjèni bu na, zlam ge mis ya tøjalay a ahàr gatay bu ni day amanğazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefit amazlabay nan àki ke tawi ya àgray ni.

⁶ Bèza ga mmawa goro ni, nàdàmki ma ka ahàr goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga mājènaki kuli. Nawayay ti kàsèrumaba zlam a huf gani ba : ahàr àdàm kàdèbum divi sulumani ya ti àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akada geli ya madəbay ni ; kàgrumkivu zlam ndahan ya tēbi mabəkiani bi ni ba. Nahkay zla nahàma, kījəmki zlabay ke mis ndahan ba ; kàmənjumlən ana mis ndahan akada tèsèr arana do ba daya. ⁷ Way àhuk ahkado nak kàtam mis ndahan ni way ? Zlam ya ti àfuk ni ti, àvuk ti Melefit do waw ? Kàsèra tamal ti Melefit àvuk nahàma, kiji zlabay àna nan akada nak nakani kəngət àna njəda gayak ti kamam ?

⁸ Ay nihi zla ti lekùlùm kàdàmum ahkado kàrhuma, lekùlùm kàbum àna elimeni, lekùlùm kàzumuma bay a, leli ti bəbay do. Kàzumuma bay na ededija ti akal àbèlay. Nahkay akal leli day məzum bay ni akaba kuli ka ahar bəlan. ⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nəjalay a ahàr goro bu nahàma akada Melefit àbəhad leli kələn ge mis ndahan ni dek. Leli ti mīgia akada ndam ya ti seriya àgəsa tay a mək takoru tabazl tay kè meleher ge mis ni. Mīgia akada

leli zlam ga sewiya kè eri ge mis ga *duniya akaba kè eri ga *məslər ge Melefit a. ¹⁰ Leli məbu məhi ma ge Krist ana mis ti seteni àcəliva ana leli a ahàr va zla do aw ? Lekuli ti ni kàsèruma zlam a adaba lekuli ka ahar bəlan akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekuli ti ni njəda gekuli àbu zla do aw ? Leli ti tamənjələn ana leli akada zlam masakani, ay lekuli zla nahàma təhəngrioru ahàr ana had ana kuli. Nahkay zla do aw ? ¹¹ Nihi kekileja ləwir àbu awər leli, yam àbu akad leli, azana àki ke leli ka vu bi, mis təbu təzləb leli, masawaday satat, ahay geli àbi, ¹² mągra təwi a daldal day kwa ti məzumi zlam ana huf geli. Ka ya ti mis təbu tindivi leli ni ti leli mahəngalay Melefit ti mągri sulum gayan ana tay. Ka ya ti təbu təgri daliya ana leli ni ti leli mēbesey. ¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli məngwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahàma, leli mīgia akada zlam ya taboru ke jigəri na. Nihi kekileja təhi ana ahàr leli mīgia zlam masakana a duniya ba dek.

¹⁴ Nəbiki zlam nday hini ana kuli ti ga mabəki mimili ke kuli do. Ay nəbiki ana kuli ti, nawayay nəcahi zlam ana kuli, adaba kīguma bəza goro ya nawayay na palam. ¹⁵ Ku tamal mis ndahan ehimeya təbu təcahi zlam ana kuli àki ke Krist nəngu ni, bəng gekuli ti bəlan həya. Bəng gekuli ti nu gani. Kīguma bəza goro a adaba àhi *Ma Məweni Sulumani ga Yezu Krist ana kuli enjenjeni mək kəfumki ahàr ka nan ti nu. ¹⁶ Nihi ègia nu bəng gekuli a nahàma, grum zlam hwèk-hwèka akada goro ya ngray ni. ¹⁷ Nawayay ti kəgrum nahkay. Nahkay ti nəsləroya Timote a, àdoru afa gekuli. Nan ti ègia wur goro a, nawayay nan, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjəa nahàma, aməziaba azay slimi ana kuli àki ka manjəhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana kuli akada goro ya nəbu nəcahi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ku eley eley do ni, ti manjəhad gatay mənja akada goro na.

18 Mis ndahan e kidin gekuli bu t̄bu tiji zlabay, adaba t̄hi ana ah̄r nu anangoru afa gekuli va do. 19 Ay tigi ti Melefit avua divi gana ti n̄bu nakoru afa gekuli wudak. Eninjua nahama, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anas̄er nday t̄d̄am ma masakani cilin t̄k day ti t̄gray t̄wi àna nj̄da ge Melefit aw ? 20 N̄d̄am nahama *M̄gur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti t̄bu a M̄gur ge Melefit ni bu ni ti t̄zlapay ma masakani do : tagray t̄wi àna nj̄da ge Melefit. 21 Nihi ti d̄mukiba ere ye ti lekulum kawayum na. Ka ya ti anangoru afa gekuli ni ti n̄za malawad a ahar va ga matra6 kuli àna nan̄ a waw ? T̄k day ti kawayum ti n̄wayay kuli, n̄ru àna m̄beruv b̄lan aw ?

5

Zlam ya ti abaki mimili ke mis ni

1 Nihi n̄cia mis t̄bu t̄d̄am ahkado mis ndahan e kidin gekuli bu t̄bu tagudar zlam, tagray zlam m̄w̄slani ya ti ku ndam ya t̄f̄aki ah̄r ke Melefit do teked̄i t̄gray do ni. T̄hu maslan̄a gekuli nahan̄ àbu and̄hadf̄an̄ k̄ wal ga b̄nani. 2 Lekulum zla ti k̄bum kijum zlabay, giri-giri ti amal kitawum sawan̄. Maslan̄a ya ti àgray ere m̄w̄slani nani ni ti k̄garumaba nan̄ e kidin gekuli ba do ni ti kamam ? 3 Nu ti ku nu n̄bi akaba kuli eslini bi n̄ngu ni, n̄bu n̄d̄aḡzlkioru ah̄r ke kuli dal-dal. Maslan̄a ya ti àgudar zlam ni ti n̄kelkaba seriya gayan̄ a and̄ava s̄k akada nu n̄bu akaba kuli eslini. 4 N̄gray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lekulum day cakalumvu ; eslini majalay ah̄r goro am̄l̄ebu akaba kuli, nj̄da ga Bay geli Yezu day am̄l̄ebu akaba kuli. 5 Akacakalumva ti vumi maslan̄a gani nani a ahar vu ana *Seteni ti m̄gri daliya hayan̄. Nahkay ti maslan̄a gani am̄br̄an̄ majalay ah̄r maḡdavani ni, m̄k Melefit amah̄ngay sifa gayan̄ ni ka fat ya ti

Bay geli amagraf̄an̄a seriya k̄ mis a ni.

6 Kijum zlabay ti kamam ? Àb̄lay do timey ! *Miwisin̄ ḡzit t̄b̄kiviya ka humbu ga makala mas̄farana, ewisin̄aba zlam na dek ti k̄s̄rum do aw ? 7 Ah̄r àd̄am si k̄zumaba miwisin̄ gani nana e kidin gekuli ba kwa. Tamal k̄gruma nahkay ti kigum *nj̄latani akada ga humbu ga makala mas̄farani ya t̄b̄kiviya miwisin̄ ndo ni. Ay n̄s̄ra kiguma nj̄latana akada ga humbu nana eded̄in̄ena, adaba *Krist am̄t azuhva leli. Krist ti nan̄ Wur t̄mbak ya ti t̄s̄lin̄i ana leli a wum̄ri ga *Pak bu ni. 8 Nihi nahama m̄grum wum̄ri ga Pak geli ! Ay m̄br̄an̄um zlam magudarani akaba cud̄ay ya m̄grabiyu ni dek, m̄bumkiviya miwisin̄ nani va ba. M̄d̄bum divi ge Melefit àna m̄beruv b̄lan̄ akaba àna jiri sawan̄.

9 A wakita nahan̄ ya n̄biki ana kuli ni bu ni ti n̄hi ana kuli ahkado k̄nj̄hadumkabu akaba ndam magray mes̄wehvu ka ahar b̄lan̄ ba. 10 N̄hi ana kuli nahkay ti n̄d̄amki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mes̄wehvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray p̄ra ni day n̄d̄amki ma ka tay ndo. Tamal mis àwayay man̄jad̄ani akaba tay do nahama, si maslan̄a gani asl̄kaba a duniya ba. 11 Ere ye ti n̄d̄am ni ti n̄d̄amki ti ka ndam m̄f̄aki ah̄r ke Krist ni. Tamal mis àd̄am ahkado nan̄ mis ga Yezu m̄k agray mes̄wehvu, bi eri gayan̄ àki ka zlam ge mis, bi agray p̄ra, bi asiv̄u ana mis, bi avi vu gayan̄ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahama, ku m̄zum zlam akaba nan̄ ka ahar b̄lan̄ k̄zumum ba.

12 Maslan̄a ya ti agraf̄an̄a seriya k̄ ndam ya k̄bumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekulum day grumf̄an̄a seriya k̄ ndam ya k̄bum akaba tay ka ahar b̄lan̄ na cilin̄. 13 Nday ya ti k̄bumi akaba tay bi ni ti Melefit amagraf̄an̄a seriya k̄ tay a. Àbu m̄b̄kiani a

* 5:13 Mimbiki 17.7.

Wakita gayaŋ bu : « Garumaba mis cudayana e kidin̄ gekuli ba. * »

6

Ndam ga Yezu tàbàhadki mirdim ka bəza ga mən̄ gatay ba

¹ Nədəm nahəma, mis tàləgava ata wur ga mən̄ana mək akoru abəhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tàdəbay *Krist do ni ti àbəl̄ay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefit sawaŋ do waw ?
² Ngay ndam ge Melefit atagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya na dek ti kəsərum do waw ? Tamal akəgrumfəŋa seriya kà ndam ga duniya dek ti, kəgrum seriya ga zlam nday hini ciḡ-ciḡeni ni koksah ti kamam ?
³ Ngay *məslər ge Melefit tekeḡ leli amagrafəŋa seriya kà tay a ti kəsərum do aw ? Iy zla aw kəsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ?
⁴ Nədəm nahkay ti adaba tamal ti mis tàləgava ata wur ga mən̄ana e kidin̄ gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àbəl̄ay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu təcakalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi.
⁵ Nədəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlaŋ ti àbi e kidin̄ gekuli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga mən̄ana àbi eḡeḡin̄ aw wahay ?
⁶ Ku tamal àbi nən̄gu ni, mis abəhadki mirdim ka wur ga mən̄ani ti àbəl̄ay do. Ay lekələm ti kabəhadumki mirdim ka bəza ga mən̄ gekuli afa ga ndam ya təkəki ahàr ke Krist do ni ti ahəmamam !

⁷ Nədəm nahəma, ku tamal kabəhadumki mirdim ka ndam gekuli nən̄gu ni kijəmki ke divi ge Melefit a àndava. Lekələm ti tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana kuli a nahəma, hojo besumia. Tamal àzafəŋa zlam kè kuli àna akal a nahəma, hojo besumia daya.
⁸ Ay lekələm ti kəbesum do. Kagударumi zlam ana mis ndahaŋ, kigəmfiŋa akal kà tay a sawaŋ; tata nday

gani bəza ga mən̄ gekuli keti ni !
⁹ Ngay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahàr gekuli ba, sər̄um : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesəwehvu, ndam ya ti təhəlvu ata zal ata zal ti tandəhadkabu ni,
¹⁰ ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbadambada akaba ndam ya ti təhəlfəŋa zlam kè mis a ga njəda ni, nday nani dek ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu do.
¹¹ Ahaslani mis ndahaŋ e kidin̄ gekuli bu day tàgrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli àbara kuli àna njəda ga Məsuf gayaŋ a, nahkay ti kigəma njəlatana, kigəma ndam jirena daya. Zlam gani nani dek ti àgray àna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kəgrum mesəwehvu ba

¹² Mis ndahaŋ e kidin̄ gekuli bu təhi àna ahàr ahkado ndam ge *Krist ti təvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Təvia divi ana tay ga magray zlam a dek eḡeḡin̄, ay ti zlam dek àgri sulumani ana mis do. Nu day nəhi ana ahàr nahkay : təvua divi ga magray zlam a dek, ay ti niḡi evidi ga zlam nday nani ti nəwayay do.
¹³ Nahkay day kədəmum Melefit àgriaya zlam məzumani ana huḡ a, huḡ ti ni ga məzumiyu zlam. Iy nahkay eḡeḡin̄, ay ti Melefit emiŋin̄ huḡ ata zlam məzumani ni cecəeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti məgray mesəwehvu àna naŋ do. Àgria ana leli a ti awayay ti məgri təwi ana Bay geli àna naŋ sawaŋ. Bay geli ti ni afi ahàr ana vu geli.
¹⁴ Bay geli àməta ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba, àvia sifa məwena : leli day amara mahəŋgaraba leli a aməvi sifa məweni ana leli àna njəda gayaŋ.

¹⁵ Ngay leli dek ka ahar bəlaŋ mīḡia vu ge Krist a, nahkay lekələm day palahar ga vu gayaŋ ti kəsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlaŋ akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ?

Àgravu do simiteni! ¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cəeni egi vu ge mis biliŋ ti kəsərum do aw? Adaba Melefit àdəm a Wakita gayan bu: « Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan. * » ¹⁷ Ay ti maslaŋa ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti ègia Məsuf ga Yezu àniviyu, majalay ahàr gatay dek bəlanani.

¹⁸ Cuhwumfəŋa kà ndam mesəwehva Zlam magudarani ndahan ya ti mis tagray ni dek ti tìjifiŋ kà vu gatay do. Ay maslaŋa ya agray mesəwehvu ni ti agudar ahàr gayan gayanani. ¹⁹ Vu gekəli ni ti ègia ahay njəlatani ge Melefit a, *Məsuf Njəlatani anjəhadviyu ti kəsərum do aw? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit àvi ana kəli, nan àvu a məbəruf gekəli bu. Vu gekəli ti ge Melefit, do ni ti gekəli gekəleni do. ²⁰ Melefit àpəla zlam gədakana ga mambay kəli àna nan a. Nahkay ere ye ti kəgrum àna vu gekəli ni dek ti zləbum Melefit àna nan.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

¹ Nihi nahəma nəŋgəkia àki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekəli bu na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni ti àbəlay. ² Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, bi maslaŋa amagraf mesəwehvu ti hojo zal mādāy wal gayan, wal day mādāy zal gayan. ³ Nahkay ahàr àdəm zal àmbati aləŋ ana wal gani ba, wal day àmbati aləŋ ana zal gani ba. ⁴ Adaba mam, wal ti vu gayan ti gayan gayanani do: ga zal gani sawan. Zal day nahkay; vu gayan ti gayan gayanani do: ga wal gani sawan. ⁵ Nahəma, wal èkeli vu gayan ana zal gayan ba, zal day èkeli vu gayan ana wal gayan ba. Si bi tìciva e kidiŋ gatay ba, təpəsaba ga sarta bal ga mahəŋgalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsəmba kay ba, do ni ti *Seteni aməŋgət divi ga magosay kəli, adaba bi ekisləmki məpəsəmbana ga sarta kay koksah ti ni.

* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

⁶ Nğay grum nahkay ti nəhi ana kəli ga njəda do. Nədəm tamal kəgrum nahkay ti àbəlay sawan. ⁷ Ka nu ti nawayay ti mis dek tanjəhad akada goro ni, tādāy wál ba. Ay ti Melefit àvia njəda ana mis a gərgəri. Maslaŋa nahan Melefit avi njəda ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslaŋa nahan ti ni avi njəda ga manjəhadani nan bəlan.

⁸ Nihi nahəma nəhi ma ana wál madakway akaba ndam ya wál təfəŋ kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahàr gatay akada goro ni ti àbəlay. ⁹ Ay ti maslaŋa ya ti èsliki məbeseni do ni ti mādāy wal, wal ti ni mādāy zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad kəli ti ni.

¹⁰ Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəlvə ni. Ma hini ya nədəm ni ti ma goro do, ma ga Bay geli. Àdəm ahkado: Wal tèdevu ata zal gayan ba. ¹¹ Ay tamal ti tèdeva nəŋgu ni, mənəhadā nahkay, àday zal ba. Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, tənəgalabu ata zal gayan. Zal day àgaray wal gayan ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana lekələm ndahan ni. Nədəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nədəm nahəma: Tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu a, wal gayan ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata nan ti, àgaray nan ba. ¹³ Wal day nahkay, tamal àfəkia ahàr ka Yezu a, zal gayan ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata nan ti, àsləka ba. ¹⁴ Nədəm nahkay ti adaba zal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti nan mis ge Melefit azuhva wal gayan ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti nan mis ge Melefit azuhva zal gayan ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Ègia nahkay ti bəza gatay ni Melefit adaba tay a, tìgia ndam gayan a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tigi ndam ge Melefit ndo. ¹⁵ Ay tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu ndo

ni awayay medeveni ata wal gayan ahkay do ni ata zal gayan nahəma, tēdevu. Nan ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a tēmbrañ nan ni ti ku zal, ku wal nənğu ni tēfəki nğasa ga manjəhad kabani akaba maslaña nahan ni do. Adaba Melefit àzalay kəli ti, awayay kânjəhadum àna sulumani. ¹⁶ Nədəm nahəma, nak wal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəngay zal gayak azuhva nak ti kəsəra waw? Nak zal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəngay wal gayak azuhva nak ti kəsəra waw?

Ku way way do mājəhad akada gayan ya Melefit àzalay nan ni

¹⁷ Giri-giri nahəma, ahàr àdəm ku way way do manjəhad gayan mājə akada ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefit àzalay nan ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni ti nahkay. ¹⁸ Tamal bi maslaña Melefit àzalay nan kədi gayan *mekeleni ti mājəhad nahkay, àhəngarkiyu ba. Tamal bi maslaña Melefit àzalay nan kədi gayan mekeleni do ni ti mājəhad nahkay, èkeley ba. ¹⁹ Mekeley kədi ahkay do ni mekeley kədi do ni ti àzaya arañə do. Zlam məbəlani ti magray ere ye ti Melefit àdəm ndam gayan tğray ni cilin. ²⁰ Ahàr àdəm nahəma, ku way way do mājəhad akada gayan ya Melefit àzalay nan ni. ²¹ Tamal bi nak evidi ka sarta ya Melefit àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kəngəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mbay. ²² Nədəm nahkay ti adaba maslaña ya ti nan evidi mək Bay geli àzala nan a nahəma, nan akada evidi va do, adaba ègia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaña ya ti nan evidi do mək *Krist àzala nan a nahəma, ègia evidi ge Krist a. ²³ Lekulum dek Melefit àmba kəli àna zlam gədakana. Nahkay ti kədəbum mis akada lekulum evidi gatay va ba. ²⁴ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mājəhad kè eri ge Melefit akada gayan ya ti Melefit

àzalay nan ni. Tānjəhad nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

²⁵ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayan a, nahkay mis tislili məgəskabu ma goro ya nədəm ni.

²⁶ Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mājəhad akada gayan ya anjəhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni. ²⁷ Tamal nak kəbu àna wal gayak nahəma, kідumvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kàday wal ba. ²⁸ Ay tamal kaday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kəli kədum wəl ba akaba kədəgum ka zawal ba ti, adaba nawayay ti kəkakum daliya nani ba.

²⁹ Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslaña ya ti wal gayan àbu ni ti mājəhad ahàr akada ga maslaña ya wal gayan àbi ajalay ahàr ni. ³⁰ Maslaña ya ti etəwi ni ti mājəhad akada nan àbi etəwi bi. Maslaña ya ti amərvu ni ti mājəhad akada nan àbi amərvu bi. Maslaña ya ti asəkum zlam ni ti mājəhad akada nan àbi asəkum zlam bi. ³¹ Maslaña ya ti agray təwi àna zlam ga duniya ni day mājəhad akada nan àbi àgray təwi àna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba manjəhad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti arañə àhəli ahàr ana kəli ba simiteni. Maslaña ya ti wal gayan àbi ni ti ajalaki ahàr ke təwi ga Bay geli Yezu cilin. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəñ kà Bay geli Yezu ni. ³³ Ay maslaña ya ti wal gayan àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəñ kà wal gayan ni. ³⁴ Majalay ahàr gayan

cɔ cɔ, adaba awayay ti ere ye ti agray ni mâbɛlafɛn kà wal gayan awayay ti mâbɛlafɛn kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti tɛbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni tɛjalaki ahàr ke tɔwi ga Bay geli cilin. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay dek mânja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti tɛbu ka zawal ni ti tɛjalaki ahàr ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àbɛlafɛn kà zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya nɛhi ana kɛli ni ti ga mɛjɛnaki kɛli, do ni ti ga macafɛna kɛli ga magray ere ye ti lekɛlɛm kawayum na do. Ay ti nawayay ti kɛgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kɛdɛbum Bay geli àna hud bəlan, ti kàjalum ahàr cɔ cɔ ba.

³⁶ Nihi nahəma, bi wur dagwa nahan nan abu àna mɛva gayan, nday tɛbu nahkay, tɛhɛlvu fan ndo. Mək wur dagwa ni adəm : « Tamal nàzay nan ndo ni ti àbɛlay do, adaba mɛbɛruv goro adəvia a nan va, nahkay nawayay ti mɛhɛlvu. » Tamal nan abu adəgəzl nahkay ti mâgray akada ga mɛbɛruv gayan awayay ni, mázay nan : nani ti zlam magudarani do. * ³⁷ Ay bi wur dagwa ni awayay mazay mɛva gayan ni do, àsəra a mɛbɛruv gayan ba, maslanə nahan acafɛna nan a ndo, esliki manjəhadani nahkay ka ahàr gayan tata nahəma, tamal azay nan ndo ni ti àgra zlam mabəlana. ³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslanə ya ti àza mɛva gayan na ti àgra zlam sulumana. Ay maslanə ya ti azay mɛva gayan ni ndo ni ti àgra zlam sulumana atama ga maslanə ya ti azay na.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayan nan abu àna sifa mba ni ti aday zal nahan ba simiteni. Ay tamal zal gayan ni aməta nahəma, esliki maday zal nahan ya ahàr gayan awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti nan abu afəki ahàr ka Bay geli ni. ⁴⁰ A majalay ahàr goro bu ni ti tamal anjəhada zlam gayan a nahəma, azum gəda atama ga wal

ya aday zal nahan na. Nɛdəm nahkay ti nu day *Məsuf ge Melefit nan abu akaba nu.

8

Aslu ga pəra

¹ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekɛli ya kɛdɛmum leli dek məsəra zlam a ni ti ma gekɛli ni jiri ededɛn. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. ² Tamal mis adəm nan àsəra zlam a ti, àsər zlam lala fan ndo. ³ Ay tamal mis awayay Melefit nahəma, Melefit àsəra nan gayan a andava.

⁴ Kəhumu ndam ya tɛfəki ahàr ka Yezu ni ti tɛvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw ? Ma gekɛli ya kɛdɛmum ni ti jiri : pəra ti zlam masakani ededɛn. Nahan ni kɛdɛmum ahkado Melefit ti bəlan, nahan abi : nani day jiri ededɛn. ⁵ Zlam tɛbu kay a hud melefit bu akaba ka had, mis tipia ti tɛdɛm zlam nday nani melefifit. Nahkay ti melefifit akaba bəbay tɛbu kay. ⁶ Ku tamal nahkay nəngu ni, geli ti Melefit nan bəlan, nan Bəng ga Yezu. Nan ti agraya zlam a dek. Leli day nan agraya leli a ti mīgi ndam gayan. Nahkay Bay geli ti nan bəlan, nan Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya agraya ni dek ti, àna nan. Leli day məbum àna sifa ti azuhva nan.

⁷ Ay ku tamal leli ndahan ni məsəra zlam nday nana nəngu ni, mis ndahan tɛbu e kidɛn geli bu təsər do. Nday nani ti ahaslani tagrabiya pəra, anɔwaz gani əsləkiaba ana tay ndo kekilenə. Nahkay tamal tɛcaka aslu ga pəra ti tɛdɛm tagudara, adaba nday gani təsərkaba divi ge Melefit a lala fan ndo. ⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti ajənaki leli ga moroni kama do. Tamal məzum do day aguloru leli do.

⁹ Kəsəruma kisləmki məzum zlam dek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslanə ya ti əsərkaba divi ge Melefit

* **7:36** Mis ndahan tɛdɛm Pol adəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata mɛva gayan do ; tɛdɛm Pol adəmki ti ka bəng ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bəng ga wur ni awayay adi zal.

a lala fañ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekɔli ya kəzumum na. ¹⁰ Adaba tamal ti maslaña nani èpia kur a, nak ya ti kəsəra zlam a ni, nak kəbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahəma, nañ ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni nañ day ara azay nǰəda gayañ ga məzumani. ¹¹ Nahkay ti məsər zlam gayak ni ejin maslaña ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni. Maslaña nani ti wur ga mən geli, Krist àmət ti ga mahəngay nañ. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bəza ga mən geli, kəvumi majalay ahà ana tay adaba təsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist. ¹³ Nahkay ere ye ti nədəm ni ti nihi : tamal zlam məzumani goro ni ejinkia wur ga mən goro ke divi a nahəma, anahəpəd aslu day-day va do. Adaba mam, nawayay ti wur ga mən goro èjikia ke divi a ba.

9

Pol adəfiki manǰhad gayañ ana mis

¹ Nu ti nəsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Ngay nǰpia Bay geli Yezu àna eri goro a, nu zal asak gayañ daya ti kəsərum do aw ? Lekɔlum kəfumki ahà ka Bay geli ti azuhva təwi goro ya nəgri ni do aw ? ² Ku tamal mis ndahan təsər nu zal asak ga Yezu do nəngu ni, lekɔlum ti kəsəruma nu zal asak gayañ. Kəfumkia ahà ka Bay geli Yezu azuhva təwi goro ya nəgray e kidin gekɔli bu na ti, nani adəfiki nu zal asak gayañ.

³ Ka ya ti mis təbu tahəngalafua ma ni ti nahəngarfəñ, nədəm nahkay nihi : ⁴ Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva təwi geli ya magray ni do aw ? ⁵ Misliki moroni afa gekɔli àna wal ya àfəki ahà ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahan ni akaba bəza ga mən ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer təbi tagray nahkay bi aw ? ⁶ Ahà àdəm magray təwi ga məzumi zlam

ana huđ geli ti leli ata Barnabas cecə cə a cilin aw ? ⁷ Ndam slewja tagray təwi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaña ya ti àjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaña ya ti ajəgay zlam ga gənaw ni ti aducaya duwa gana esi do aw ?

⁸ Ma ya nədəm ni ti, nani majalay ahà geli mis cilin do, e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu day nahkay. ⁹ Àbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəña nañ kà məzum zlam a ba.* » Melefit àdəm nahkay ti, kəhumi ana ahà àdəmki ma ti ka slasla cilin aw ? ¹⁰ Melefit àdəm nahkay ti, àdəmki ti ke leli ndam məgri təwi ni do aw ? Iy, àdəmki ti ke leli edədin. Leli ti magray təwi akada ga ndam ya ti təwəs vədan ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray təwi ti təsəra atəngət zlam. ¹¹ Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefit ya məhi ana kəli ni. Nihi ti lekɔlum kəbum àna zlam sulumani ge Melefit ya leli məgri ana kəli ni, ay leli mənǰətfəña zlam sulumana kə kəli a ti kəwayum do waw ? Mənǰət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw ? ¹² Mis ndahan ni tekeđi tənǰətfəña zlam kə kəli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki mənǰətfəña zlam kə kəli a tata nəngu ni, mihindifinə kə kəli a ndo. Mibesey zlam ni dek, adaba mawayay ti macafəña mis ga məgəskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. ¹³ A *ahay gəđakani ge Melefit bu ni ti ngay ndam məgri təwi ana Melefit ni tənǰət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day tənǰət mahar gatay ti kəsərum do aw ? ¹⁴ Nahkay day, Bay geli àdəm ndam ya ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni tənǰət zlam məzumani àna Ma Məweni Sulumani ya təhi ana mis ni.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəngu ni, nu ti

* 9:9 Mənjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla təcalki.

nàgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nàwayafəŋa kè kəli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifiŋa zlam kè kəli àna naŋ a do. Tamal nagraj nahkay ti hojo nəməta ! Nəŋgətfəŋa zlam kè kəli a do ni ti avu məmərani. Maslaŋa àbi esliki macafəŋa nu kà məmərani gani nana bi. ¹⁶ Nu nəbu nəhi Ma Məwəni Sulumani ana mis kəlavad. Ay təwi gani nani àvu miji zlabay do, adaba mam, Melefit àfəku njəda ga magrani. Tamal nəhi Ma Məwəni Sulumani ana mis do nahəma, Melefit mātəraβ nu ! ¹⁷ Tamal təwi gani nani nagraj ka mawayay goro ti si akal təpəlləŋ nu. Ay ègia nàgray ka mawayay goro do, nagraj ti adaba Melefit àfuva a ahar va palam. ¹⁸ Tamal ti ègia nahkay ti nəŋgətləŋ mam ? Ere ye ti nəŋgətləŋ ni ti nihi : nəhi Ma Məwəni Sulumani ana kəli ga sulum. Ku tamal ahàr àdəm lekələm kəvumuləŋ zlam nəŋgu ni, nìhindiliŋ zlam kè kəli ndo.

¹⁹ Nu evidi ga maslaŋa do, nu nəgur ahàr goro. Ay ti nàza ahàr goro a, nìgia evidi ge mis a dek, ti nəhəlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti táfəki ahàr lala. ²⁰ Ka ya ti nu nəbu e kidiŋ ga ndam *Zude bu nahəma, nanjəhad akada nu zal Zude, adaba nawayay ti nəhəlibiyu tay ana Krist ti táfəki ahàr lala. Ka ya ti nu e kidiŋ ga ndam ya tadəbay Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu nahəma, nanjəhad akada ga maslaŋa ya adəbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Məwiz àna Divi gani nani àfəku ŋgasa va do. Nagraj nahkay ti nəhəlibiyu tay ana Krist, ti táfəki ahàr lala. ²¹ Ka ya ti nu e kidiŋ ga ndam ya təsər Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjəhad akada ga maslaŋa ya ti àsər Divi ge Melefit do ni, ti nəhəlibiyu tay ana Krist, táfəki ahàr lala. Ay ti nu maslaŋa ya ti àsər ma ge Melefit do ni do, adaba nəsəra nəgəskabá ma ge Krist a. ²² Ka ya ti nu e kidiŋ ga ndam ya ti təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni ti nanjəhad akada ga maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni, ti nəhəlibiyu tay ana Krist,

ti táfəki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kidiŋ ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjəhad ga ndam nani, adaba nawayay ti ku àbi àbi nəŋgu ni nəhəlibiyu mis ndahaŋ ana Krist ti mähəŋgay tay. ²³ Ere gani nani ya nagraj ni dek ti, ti Ma Məwəni Sulumani mōru kama kama, ti Melefit mēgru sulum gayəŋ akada ya agri ana ndam gayəŋ ndahaŋ ni.

²⁴ Kəsəruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti təsər way eminjyiyu enji way nahəma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bəlaŋ. Ay ti mis biliŋ gatay enjiyu enji : àra ènjyiyu ti təvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekələm day si kəzum njəda gekəli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kəŋgətum zlam bilegeni. ²⁵ Ndam ga hwa dek təcəhəvu àna hwa ga njəda, ti vu gatay mēsərvu àna naŋ. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti təŋgət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfəŋ kà tay do, agədavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva təwi geli ni ti agədavu do, amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. ²⁶ Nahkay zla nahəma, nu day nəbu nagraj təwi lala akada ga maslaŋa ya ti acuhworu ndələba ni, ahkay do ni akada ga maslaŋa ya ti asi mədukduk ana mis, ahar gayəŋ àdoru a had do ni. ²⁷ Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nəhi ma ge Melefit ana mis ndahaŋ ni anəŋgət zlam azuhva nani akada gatay ni do.

10

Kəhəŋgrumioru ahàr a had ana pəra ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bəŋ geli ka sarta ge Məwiz ni ti agəjazlki ahàr ke kəli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfəkiaya makləbasl ka tay a dek ga majəgay tay àna naŋ a. Nday dek tətuwadaba Dəluv Ndizeni na daya. ² Gatay ya ti makləbasl àhərkiaya ka tay a akaba ya tətuwadaba dəluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek

tîgi akaba Mawiz akada mis bəlan.
³ Nday dek təzuma zlam məzumani ya Melefit àvi ana tay na. ⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àngəzaya a pəlad ba. Pəlad gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti *Krist, asawadoru akaba tay. ⁵ Ku àgrava nahkay nəngu ni, mis ahar gədakani e kidin gatay bu təgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay təmət, huf gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani təgrakivu ka tay ti adaba taway magudar zlam a. Awayay adəfiki zlam ana leli, ti magudar zlam akada gatay ya taway magudarani ni ba. ⁷ Mis ndahan e kidin gatay bu tənəkia ka məhəngrioru ahər a had ana pəra. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis tənəhadə, təzuma zlam a akaba tisia zlam a, mək ticikaba ga məhəbiani ana pəra.* » Lekuləm zla nahəma kəngumkivu ka məhəngrioru ahər a had ana pəra akada gatay ni ba. ⁸ Mis ndahan e kidin gatay bu təgra hala, nahkay Melefit əbazl tay dəbu kru kru cə mahar mahkər ka fat bəlan. Lekuləm zla nahəma kəgrum hala akada gatay ni ba. ⁹ Mis ndahan e kidin gatay bu təhəlfəna eyə kə Melefit a. Nahkay Melefit əslərkibiyu zlam a had kay ka tay, əbazla tay a. Lekuləm zla nahəma, kəhəlumfəna eyə kə Krist akada gatay ya təhəlfəna kə Melefit a ni ba. ¹⁰ Mis ndahan e kidin gatay bu təzərdia ma ana Melefit a. Nahkay əslərkibiyu məslər gayan ka tay, əbazla tay a. Lekuləm zla nahəma kəzərdum ma akada gatay ni ba.

¹¹ Melefit əgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudək. ¹² Nahkay zla ti maslanə ya ti əhi ana ahər nan əbu àna njədə ni ti məbavu slimi. Tamal əbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. ¹³ Zlam ya ti ejinkia

kəli ke divi a ni ti ejinkia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kəli akada gayan ya adəm ni : zlam ya ti akal etijinkia kəli a atətam njədə gekəli ni ti Melefit amacafəna zlam nday nani ge mijinkia kəli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijinkia kəli a nahəma, Melefit aməvi njədə ana kəli ge miəseni, ti katamumaba.

¹⁴ Ndam goro ni, nawayay kəli. Tamal kicəma pakama goro ya nəhi ana kəli na ti, kəhədakumfəniyu kə pəra ba. ¹⁵ Lekuləm ya nəhi pakama hini ana kəli ni ti kəsəruma zlam a. Jalumki ahər lala, pakama gani jiri do aw ? ¹⁶ Ka sarta ya ti məzumumkabu dəf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsə ana Melefit mək leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlan ti, adəfiki ti leli mīgia akada mis bəlan akaba Krist a adaba mimiz gayan əngəziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipen, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adəfiki ti vu geli əgia akada vu bəlan akaba Krist a. ¹⁷ Dipen ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlan. Nahkay leli dek mīgia akada vu a bəlan, adaba dipen ya məzumum ka ahar bəlan ni ti dipen bəlan.

¹⁸ Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tislini ana Melefit ni ti tigi bəlan akaba Melefit do aw ? ¹⁹ Pakama hini ya nəhi ana kəli ni ti adəmvaba ahəmamam ? Adəmvaba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu àna njədə ededin aw ? ²⁰ Aha, təbi àna njədə bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tislini zlam ni ti, tislini ana Melefit do, ana seteni sawan. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kigəm bəlan akaba seteni ba. ²¹ Kisəm zum ga Bay geli mək kisəmkivu ge seteni keti ni ti əgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumumkivu ge seteni keti ni ti əgravu do. ²² Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw ? Lekuləm kəhumi ana ahər njədə geli atam gayan aw ?

* 10:7 Mahərana 32.6.

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahañ ni

²³ Kədəmum ahkado zlam ni dek kisləmki magrani. Iy, zlam ni dek kisləmki magrani ededīn, ay ti zlam dek ti ndahañ təjənaki mis do. Zlam ni dek kisləmki magrani ededīn, ay ti zlam dek ti ndahañ təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. ²⁴ Ku way way do àdəbay zlam ga məjənaki ahàr gayañ ciliñ ba, mādəbay zlam ga məjənaki mis ndahañ kwa sawañ.

²⁵ Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni dek kisləmki məzumumani. Araña àhəli ahàr ana kəli ba : kīhindəm day ba. ²⁶ Adəba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaña ya ti àfəki ahàr ka Yezu do ni àzala kəli a ga məzum zlam akaba nañ a mək kədəguma nahəma, zumum ere ya avi ana kəli ni dek. Araña àhəli ahàr ana kəli ba : kīhindəm day ba. ²⁸ Ay tamal bi maslaña nahañ ahi ana kəli ahkado : « Hini aslu ga pəra » nahəma, kəzumum ba. Kəzumum do ni ti azuhva maslaña nani ya àhi ana kəli ni, ti ahàr àhəli ba. ²⁹ Nədəm nahkay ti, nədəmki ti ka majalay ahàr ga maslaña ya ti awayay azum ni do ; nədəmki ti ka majalay ahàr ga maslaña ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mək nədəm nəgur ahàr goro, nəzum zlam ni kekiləña nahəma, maslaña gani nani ya àhu ma ni ara adəm nu nəgudara zlam a. Ay tamal àdəmku nahkay ti àbəlay do. ³⁰ Tamal nəgri səsī ana Melefit ga zlam ya nəzum ni mək maslaña nahañ adəmku ma, adəm ahkado nəgudara zlam a nahəma, àbəlay do, adəba nəgria səsī ana Melefit a àndava.

³¹ Nahkay tamal bi kəzumum zlam, bi kisəm zlam ahkay do ni bi kəgrum zlam weley weley do dek nahəma, grum ti mis təzləbay Melefit àna nañ.

³² Kəgrum zlam ya ti ejiñkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku ndam ge

Melefit ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni, kəgrum zlam ya ti ejiñkia tay ke divi a ni ba. ³³ Nu nəbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dek, nawayay ti mādəlafəñ kə mis ndahañ ni dek. Nəjalaki ahàr ke ere ya ajənaki nu ni do ; nəjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahañ ni dek sawañ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit mähəngay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dek akada goro ya nagray ni ; nu day nəbu nagray zlam dek akada ge *Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahàr

² Nəgri səsī ana kəli adəba kəbum kajalumku ahàr a zlam bu dek, kəgəsumkabá pakama ya təhu mək nəcahi ana kəli na. ³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kícəm lala ni ti nihi : agur zawal dek ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. ⁴ Tamal ti zal ahəngalay Melefit ahkay do ni ahəngri pakama ge Melefit ana mis, nañ àbu àna azana ka ahàr nahəma, anjak Bay ya agur nañ ni. ⁵ Ay tamal ti wal ahəngalay Melefit ahkay do ni ahəngri pakama ge Melefit ana mis, nañ àbi àna azana ka ahàr bi nahəma, anjak bay ya agur nañ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya àwəskaba ahàr a ndəlu6 ni. ⁶ Nahkay tamal wal àwayay məfakabu azana ka ahàr do nahəma, hojo məwəskaba, nani dek zlam bəlañ. Ay kəsəruma wal ya ti awəskaba ahàr a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahàr àdəm məfakabu azana ka ahàr. ⁷ Zal zla nahəma, ahàr àdəm àfakabu azana ka ahàr ba, adəba Melefit àgraya nañ ka mazavu gayañ ga madafaki njədə gayañ a. Wal ti ni Melefit àgraya nañ ga madafaki njədə ga zal a. ⁸ Melefit àgraya zal a ti àna jamañgay ge mis walana do, àgraya wal àna jamañgay ge mis zalana sawañ. ⁹ Melefit àgraya zal a ti azuhva wal do. Àgraya wal azuhva zal a sawañ. ¹⁰ Nahkay ti ahàr

† 10:26 Məñjay Limis 24.1.

àdám wal máfakabu azana ka ahàr, ga madáfakiani maslaña àbu agur nañ. Agray nahkay ti azuhva *məslər ge Melefit. ¹¹ Ku tamal nahkay nəngu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjəhadıvu a ahar vu ana zal, zal day anjəhadıvu a ahar vu ana wal. ¹² Wal ti Melefit àgraya nañ àna jamaŋgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi nañ. Ay mis dek ti Melefit àgraya tay a.

¹³ Jalum a ahàr gekəli bu lala day nimi: tamal wal ahəŋgalay Melefit máfakabu azana ka ahàr do ni ti àbəlay aw? ¹⁴ Mis dek təsəra, tamal zal agalkabu ahàr ti nani zlam ge mimili do aw? ¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahàr nahəma, nani zlam maəəlani dal-dal do waw? Melefit àgray məhər ga wal mədək zilip ti ga maŋgah ahàr gayan a kəla ga azana ya amal afakabu, aŋgah ahàr gayan àna nañ ni. ¹⁶ Maslaña ya ti àgəskabu pakama hini ya nədám ni do ni ti si mıcı lala: leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tagray nahkay, tādəbay divi nahan do.

Məzum dəf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahan àbu nəhi ana kəli, a huđ ga pakama nani bu nahəma nəgri səsi ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni àzoru kəli kama do, ahəŋgaroru kəli kələŋ sawan. ¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi: Nıcı, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədám nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gədəkani jiri ededıŋ. ¹⁹ Lekələm kicirəmvu nahkay ti àgəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahàr ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. ²⁰ Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti dəf ga Bay geli do. ²¹ Adaba kəcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayan; mis ndahan ləwir awər tay, mis ndahan ti ni zum abazl tay. ²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisəmbiyu a magam gekəli

do aw? Nahkay ti kəmənjumləŋ kə ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay àbi ni zla do aw? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam? Nəgri səsi ana kəli zla tək? Aha, nəgri səsi ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi: A huđ ga məlavad ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam *Zude ni bu ni ti, Yezu àzay *dipeŋ, ²⁴ əgri səsi ana Melefit, əsekaba, àdám: « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəŋgay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahàr. » ²⁵ Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na àndava nahəma, àzay hijiyem akaba zum, àdám: « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisəm akada hini lu ni ti kəjalumku ahàr ka ahar bəlan. » ²⁶ Bay geli àdám nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akada hini akaba kisəm zum akada hini nahəma, kədəfumiki ana mis ti təsər Bay geli àməta. Akədəfumikioru ana tay duk abivoru ana maŋga gayan a.

²⁷ Nahkay ti maslaña ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, əjalaki ahàr do ni ti, àgudara zlam a, adaba àmənjələŋ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayan ni akada zlam masakani. ²⁸ Nahkay zla nahəma, ahàr àdám ku way way do məsərkaba majalay ahàr gayan a lala day kwa ti məzum, mısı. ²⁹ Adaba maslaña ya ti azum, esi, əsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, nañ nañani agray ti Melefit mətəra nañ. ³⁰ Mis kay e kidıŋ gekəli bu təbesey do, ndahan njədə àfəŋ kə tay bi, ndahan ti ni təmət ti, azuhva zlam gani nani. ³¹ Tamal ti məsərkaba majalay ahàr geli a lala ti, amal Melefit àtəra leli ndo. ³² Bay geli àtəra leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga

*duniya àna seriya ni ti àwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum dəf ge Melefit nahəma, jəgum mis dek tɪnjikaba day. ³⁴ Tamal maslaŋa gani ləwir awər naŋ nahəma, məzumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kàcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit məwəl kəli àna seriya.

Ma ndahaŋ ni ti, nu eninjəa day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njəda ga magray təwi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti nəzlapaki ka njəda ga magray təwi gərgərani ya *Məsuf Njəlatani avi ana mis ni. Nawayay ti kícəm ma gani lala. ² Serumki ka ya ti lekələm kəbum kəgrum pəra nahəma, kigəma evidi ga pəra nday nana. Pəra nday nani ku tamal təzlapay koksah nəŋgu ni, təbia kəli a zlam magudarani va. ³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli vay-vay: Maslaŋa ya ti njəda ga *Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti ŋgay Melefit mətikwesla Yezu a ti àdəm do. Ay maslaŋa ya ti adəm: « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani àdəm nahkay ni ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani eədəŋ.

⁴ Njəda ga magray təwi ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni ti təbu gərgəri kay, ay Məsuf Njəlatani gani ti bəlaŋ. ⁵ Təwi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti təbu gərgəri kay, ay Bay geli gani ti bəlaŋ. ⁶ Divi ya Melefit avi ana mis ga magray təwi ni ti təbu gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlaŋ: agray ti mis dek təgray təwi gani nani dek ti naŋ. ⁷ Nahkay Melefit adafaki njəda ga Məsuf Njəlatani gayan a manjəhad ga ku way way do geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjənavani àna naŋ e kidiŋ geli bu. ⁸ Ana mis ndahaŋ nahəma, Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ti təsər majalay ahər sulumani ge Melefit ti təhəŋgri ana mis, təjənaki tay àna naŋ. Ana mis ndahaŋ

ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təsər ere ye ti Melefit awayay ni ti təhəŋgri ana mis. ⁹ Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təfəki ahər ke Melefit tətəm mis ndahaŋ. Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təhəŋgaraba mis a arməwər ba. ¹⁰ Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təgray zlam ya mis tɪpi dəy-dəy ndo ni. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefit a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahaŋ ti ni avi njəda ana tay ti təhəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni. ¹¹ Təwi gani nani gərgərani ni dek ti Məsuf bəlaŋani gani nani agray. Avi njəda gərgərani ana ku way way do akada gayan ya awayay ni.

Leli dek mīgia akada vu a bəlaŋ

¹² Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bəlaŋ, ay ti zlam gərgəri kay təfəŋ. Ku zlam gərgəri kay təfəŋ nəŋgu ni, vu ni ti bəlaŋ. *Krist day naŋ nahkay. ¹³ Nədəm nahkay ti adaba leli dek ku ndam *Zəde, ku nday ya ndam Zəde do ni, ku evidi, ku nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefit àbara leli àna Məsuf bəlaŋana, mīgia akada vu a bəlaŋ. Àvia Məsuf gayan bəlaŋani na ana leli a: Məsuf gani nani ti akada ga yam ya təcəhiaya ana mis a ti esi bira ni.

¹⁴ Nahkay zla ti zlam ya təfəŋ kà vu ge mis ni ti bəlaŋ do; nday kay. ¹⁵ Bi asak adəm: « Nu ahar do, nahkay nu nəfəŋ kà vu bi. » Ku tamal àdəma nahkay nəŋgu ni, naŋ əfəŋ kà vu ni va bi aw? ¹⁶ Ahkay do ni bi slimi adəm: « Nu eri do, nahkay nu nəfəŋ kà vu bi. » Ku tamal àdəma nahkay nəŋgu ni, naŋ əfəŋ kà vu ni va bi aw? ¹⁷ Tamal mis vu gayan ni dek eri, zlam ndahaŋ təfəŋ bi ti, eci slimi ti àna mam? Ahkay do ni bi tamal vu gayan ni dek slimi ti, ezə zlam ti àna

mam ? ¹⁸ Ay ti Melefit àgraya vu ge mis a nahkay ndo. Àgraya mis a ti, zlam táfəŋ gərgəri kay, àbafəŋ tay kà vu ni bəlan àna bəlan ka mawayay gayəŋ. ¹⁹ Tamal zlam ya táfəŋ kà vu ni dek zlam bəlan, nday gərgəri do nahəma, vu ni àbu mba waw ? ²⁰ Ay ti Melefit àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam táfəŋ gərgəri kay, vu ni bəlan.

²¹ Bi eri ahi ana ahar : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Ahər day bi ahi ana asak : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Aha ! Tisliki mədəmani do ; ²² zlam táfəŋ kà vu ya mis tədəm njəda táfəŋ kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray təwi dal-dal. Tamal təhəlfəŋa tay kà vu na ti vu ni àgray təwi do. ²³ Ay zlam ndahan táfəŋ kà vu ya mədəm tislī arəŋa ndo ni, zlam nday nani ti məfi ahər ana tay tətama zlam ndahan na. Zlam ndahan táfəŋ kà vu ya mədəm mis tīpi ba asay mimili ni, maŋgah tay àna zlam sulumani. ²⁴ Zlam ndahan táfəŋ kà vu ya mədəm mis tīpi ni ; məbəki zlam sulumani ka tay do. Nahkay Melefit àgraya vu ge mis a nahəma, awayay ahi ahər ana zlam ya mədəm tislī arəŋa ndo ni àtama zlam ndahan na. ²⁵ Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis èsevu ba, awayay ti zlam ya táfəŋ kà vu ni dek təgray təwi ka ahar bəlan, təjənavu e kidiŋ gatay bu. ²⁶ Nahkay tamal zlam bəlan ya əfəŋ kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahan ni dek təkakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlan ya əfəŋ kà vu ni ti zlam ndahan ni dek təmərva daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli dek əfəŋ kə Krist akada ga zlam ya táfəŋ kà vu ge mis ni. ²⁸ Nahkay e kidiŋ ga ndam ge Krist ya *təkakalavu ni bu nahəma, Melefit àbəhad enjenjenī ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti təkahi zlam ana mis ni. Mək àbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tīpi day-day ndo ni, ndam ya ti təhəŋgaraba mis

a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənavu mis ni, ndam ya ti tədəfiki divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. ²⁹ Melefit àbəhad mis ni dek ti ndam asak aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam macahi zlam ana mis aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tīpi day-day ndo ni aw ? ³⁰ Mis ni dek ti nday ndam məhəŋgaraba mis a arməwər ba waw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam məhəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw ? Aha, nahkay do ! ³¹ Ay ti njəda ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni ti ndahan gədəkani tətam ndahan. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfiki divi nahəŋ ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, àtam ndahan ni dek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahan dek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefit nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga gəŋgəŋu ya təsi aday ana tay, təhənday ni ciliŋ. ² Ku nəhəŋgri ma ge Melefit ana mis, ku nəsəra zlam a dek, ku nəsəra zlam maŋgahani ge Melefit na dek, ku nəfəkia ahər ke Melefit a dal-dal àtama mis ndahan a, nahkay nislīki məhiani ana həma təsləkaba a məlan gatay ni ba mək təsləkaba edediŋ a nəŋgu ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nislī arəŋa do. ³ Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis tēviyek nu adaba nəfəkia ahər ka Yezu a nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəŋgətki arəŋa do.

⁴ Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam ? Maslaŋa gani nani ti ebesi ana mis, aŋri sulum ana

mis, àgraləŋ solu kè mis do, èji zlabay do, àzay ahàr gayəŋ naŋ gəɖakani do. ⁵ Àgray zlam ge mimili do, àwayi zlam ana huɖ gayəŋ ciliŋ do, àzum bəruv weceweci do, àgəs zlam ya mis tagudari ni a bəruv vu do. ⁶ Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya tàgudar ni àsi bi ; amərvu àna zlam jireni ge mis ya tagray ni, ⁷ ambərfəŋa zlam ya mis təgri na dek kà tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek m̄ala kigeni, àmbrəŋ mawayay mis day-day do.

⁸ Maslaŋa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayəŋ ni àndav day-day do. Pakama ge Melefit ya tədəm àna njəɖa ga Məsuf gayəŋ ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ, atəhəŋgri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay àna njəɖa ga *Məsuf Njəlatani, təsər tay do ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər àna njəɖa ga Məsuf Njəlatani ni ti, a vad nahaŋ Məsuf Njəlatani aməvi njəɖa gani ana tay va do. ⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek faŋ ndo, àhəcikivu ana leli ; pakama ge Melefit ya məhəŋgri ana mis àna njəɖa ga Məsuf gayəŋ ni ti mədəmaba dek faŋ ndo, àhəcikivu ana leli. ¹⁰ Ay ka ya ti Melefit emendeveriŋa təwi gayəŋ a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nədəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay ahàr akada ga bəza ni, nəɖəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti n̄gia gəɖakana ni ti, nəmbrəŋa zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do. ¹² Nahkay day, nihi ti m̄ipi Melefit lala do, akada geli ya m̄ipi vu geli a kutrum magədavani bu m̄ipi lala do ni : ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala faŋ do, ay ka fat nani ti anəsər naŋ lala akada gayəŋ ya àsəra nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kaŋgaya : məfəki ahàr geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek

sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kidiŋ ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti àtam ndahaŋ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njəɖa ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njəɖa gekəli ti kawayum mis. Hindəm njəɖa ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gəɖakani hindəm njəɖa ga məhəŋgri ma ge Melefit ana mis. ² Adaba mam, maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day àsər do ni ti, àzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit ciliŋ. Nahkay ti maslaŋa ye eci ma gayəŋ ni àbi ; maslaŋa nani adəm pakama *mangahani ge Melefit àna njəɖa ga Məsuf Njəlatani ciliŋ. ³ Ay maslaŋa ya ti ahəŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti àhi ana Melefit do, ahi ana mis àna ma həma gatay. Nahkay ma ya ahi ana tay ni avi njəɖa ana tay, ajənaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. ⁴ Maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day àsər do ni ti azoru ahàr gayəŋ kama e divi ge Melefit vu ciliŋ. Ay maslaŋa ya ahəŋgri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu àna ma həma gatay ni ti ma gayəŋ azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lekələm dek kàzlapum ma həma gərgərani ya ti lekələm lekələmeni day kəsərum do ni, ay ti nawayay ahar gəɖakani ti kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis. Maslaŋa ya ti ahəŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti àtama maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day àsər do na, ahkay do ni si ahəŋgriaba ma həma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ahəŋgriaba ana tay a nahəma, ma gayəŋ ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. ⁶ Nihi nahəma, bəza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekəli, nəhi ma ana kəli àna ma həma gərgərani ya leli dek məsər do ni ti, ma

goro gani ajənaki kəli ti ahəmamam ? Ahər ədəm nakoru afa gekəli ti naŋgəhadı pakama maŋgahani ge Melefit ana kəli, nədəfiki məsər zlam ana kəli, nəhəŋgri ma ge Melefit ana kəli, ahkay do ni nəcahi zlam ana kəli. Tamal nəgra nahkay day kwa ti nəjənaki kəli a do aw ?

⁷ Məzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tində. Zlam nday nani ti təhənday ka ahər gatay do. Nahkay tamal kəsər miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tində nəŋgu ni mis təsər kaba ge mereki weley do. ⁸ Nahkay day tamal kəsər mivi slimi cicek do ni ti, mis atəslamalavu, atədəm hini cicek ga kadvu ti ahəmamam ? ⁹ Lekələm day nahkay : ka ya ti kazlapum ma həma ya lekələm lekələmeni kəsər um do, mis ndahaŋ day təsər do ni ti mis etici ma gekəli ya kədəmum ni ti ahəmamam ? Ma gekəli ni ma masakani. ¹⁰ Ma həma təbu kay a duniya bu, ku ma həma weley weley do dek ndam ga həma gani tici. ¹¹ Ay tamal nəsər ma həma ga maslaŋa ya ti azlapu ni do ni ti nu nəgia zal zuh məlaŋ gayan a, naŋ day əgia zal zuh məlaŋ goro a. ¹² Nəhi ana kəli nahəma, əgia kihindəm njədə ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindəm ahar gədəkani ti njədə gani ya təzoru ndam ga Yezu kama e divi gayan vu ni.

¹³ Nahkay maslaŋa ya ti azlapay ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni ti məhəŋgalay Melefit ti məvi njədə ga məhəŋgriaba ma gayan ya adəmaya ni ana mis a. ¹⁴ Tamal nahəŋgalay Melefit əna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni ti məbər uv goro amər əna zlam ya nahəŋgalay ni, ay ka ya ti nahəŋgalay nahkay ni ti zlam goro ya nəjalay ni əbi. ¹⁵ Nahkay nagra y ahəmamam ? Anahəŋgalay naŋ ti əna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njədə gani ni, ay anagra y nahkay ciliŋ do : anahəŋgalay naŋ əna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. Nahkay day

enidi limis ti əna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njədə gani ni, ay anagra y nahkay ciliŋ do : enidi limis əna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. ¹⁶ Nədəm nahkay ti kamam ? Nədəm nahkay ti, tamal kəgri səsi ana Melefit əna ma həma ya nak nakani day kəsər do, Məsuf Njəlatani avuk njədə gani ni, mək bi maslaŋa nahaŋ əhurkiviya ke kəli ge mici ere ye ti kədəmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mədəmani « Aya nahkay » aw ? Əsliki mədəmani do, adəba əci pakama gayak ya kədəm ni ndo. ¹⁷ Nak nakani ti kəbu kəgri səsi ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kədəm ni əzoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nəgri səsi ana Melefit dal-dal, adəba nəzlapay ma həma gərgərani ya nu nuani day nəsər do ni nətama kəli a dek. ¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu təcakalava nahəma, hojo nədəmaya ma zlam əna ma həma goro ya nəjalaki ahər na ga macahi zlam ana mis ndahaŋ, ere gani nədəmaya ma dəbu ehimeya əna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni.

²⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam nday ndani akada ge mis gədəkani ni. Əki ka zlam magədəvani ti nawayay ti kəjalumki ahər akada ga bəza cib-cibeni ya təsər magudar zlam do ni. Ay əki ka zlam ndahaŋ nahəma, nawayay ti kəjalumki ahər akada ge mis gədəkani ni. ²¹ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Bay Melefit ədəm : “Anəhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atəhi ana tay əna ma həma nahaŋ. Ay ku tamal nagra y nahkay nəŋgu ni atəgəskabu ma goro ni do.” * »

²² Nahkay ti ma həma ya mis təsər do ni adəfiki zlam ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni do, adəfiki ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit ya təhəŋgri ana mis ni ajənaki ndam ya

* 14:21 Izayi 28.11-12.

təfəki ahər ke Melefit do ni do, ajənaki ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekulum ndam ga Yezu kacakalumva dek ka melaŋ bəlaŋana nahəma, bi lekulum dek kazlapum ma həma gərgərani ya lekulum lekulumani day kəsərum do ni, mək ndam ndahaŋ təhərkivaya ke kəli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kədəmum ni ahkay do ni bi təfəki ahər ke Melefit ndo. Ma gekəli ya kədəmum ni ti etici aw ? Etici do ! Nahkay atəhi ana kəli lekulum ndam seteni do aw ? ²⁴ Ay bi lekulum dek kəbum kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ ahurkiviya ke kəli a. Maslaŋa gani nani ti bi əfəki ahər ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kədəmum ni. Emicia ma gekəli ya kədəmum na dek ti, aməsər naŋ bay magudar zlam, Melefit aməgəs naŋ əna seriya. ²⁵ Eslini ere ya a məbərurv gayan bu ni dek aməŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazləbay Melefit, aməhəŋgriuru ahər a hađ meleher ndiəani a hađ, aməhi ana kəli Melefit naŋ əbu e kidiŋ gekəli bu edediŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kəli mam ? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Məsuf Njəlatani avi njədə ga magray zlam : maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapi pakama *maŋgahani ge Melefit əna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahəŋgaraba ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni dek ti ahər ədəm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. ²⁷ Tamal mis təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do ni ti təzlapay bəlaŋ əna bəlaŋ. Mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ, ətamkia ba. Ahər ədəm mis nahaŋ day ahəŋgaraba pakama gana kwa. ²⁸ Ay

tamal maslaŋa əbi ga mahəŋgarabana bi ti, ahər ədəm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni əzlapay e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahər ədəm məzlapi ana ahər gayan gayanani akaba ana Melefit ciliŋ. ²⁹ Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njədə ana tay ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ : mis ndahaŋ ni ti təbi slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw. ³⁰ Tamal mis əbu ahəŋgri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit əvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ əbu maŋjəhadani digusa na ti, ahər ədəm maslaŋa ya ti naŋ əbu azlapay ni mələkakaba day. ³¹ Lekulum dek kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kədəmum bəlaŋ əna bəlaŋ kwa. Ahər ədəm pakama gekəli ya kədəmum ni ti mis dek təsər zlam əna naŋ, mis dek təŋgət njədə əna naŋ. ³² Njədə ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya təbu əna njədə gani nani ti tisliki mazlapani əna naŋ ka mawayay gatay tata. ³³ Adaba mam, Melefit awayay ti mis təgray zlam kwaŋa kwaŋa ba. Naŋ awayay ti mis təgray zlam kigeni, ti tənjəhadkəbu əna sulumani.

Nawayay ti kəgrum akada ga ndam ga Yezu ya *tacakalavu a kəsa ndahaŋ bu dek ni. ³⁴ Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahəma, ahər ədəm wəl təzlapay ba. Təvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahər ədəm təhəŋgriuru ahər a hađ ana zawal, akada ge Melefit ya ədəm a Wakita gayan bu ni. ³⁵ Tamal tawayay təsər zlam ti, tōru tihindifiŋa kə zawal gatay a magam a. Adaba wal azlapay e kidiŋ ge mis macakalavani bu ni ti əbəlay do timey.

³⁶ Nədəm nahəma, pakama ge Melefit ənjəki enji ti afa gekəli aw ? Ahkay do ni Melefit əhi pakama gayan ti ana kəli ciliŋ aw ? ³⁷ Mis ndahaŋ e kidiŋ gekəli bu tədəm nday təbu əna njədə ga Məsuf Njəlatani, tədəm tisliki məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis ədəm nahkay ti ahər ədəm

agaskabu pakama goro ya nɛbiki ana kɛli ni ti divi ga Bay geli ya ɛvi ana kɛli ni. ³⁸ Maslanja ya ti agaskabu pakama hini do ni ti Melefit day agaskabu nan do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahɛma, bɛza ga mmawa goro ni, hindam njɛda ga Mɛsuf Njɛlatani ga mɛhɛngri pakama ge Melefit ana mis. Hindam njɛda gani nani kay. Kɛcumfɛna mis ga mazlapay ma hɛma gɛrgɛrani ya nday ndayani day tɛsɛr do na ba. ⁴⁰ Ay zlam ya kɛgrum ni dek ti kɛgrum kwanja kwanja ba, grum ti ɛna divi gani.

15

Yezu Krist ɛmɛta mɛk ɛngaba e kisim ba ededɛn a

¹ Bɛza ga mmawa goro ni, nawayay nɛhɛngri eri ana *Ma Mɛweni Sulumani ya nɛhi ana kɛli ahaslani ni. Lekɛlum kɛgɛsumkabɛ ma na, kɛbum kɛgrum tɛwi ɛna nan, kɛmbrɛnum do. ² Ma Mɛweni Sulumani ya nɛhi ana kɛli ni ti Melefit ahɛngay kɛli ɛna nan. Ay tamal kɛmbrɛnuma pakama ya nɛhi ana kɛli na ti, mɛfɛki ahɛr gekɛli ka Yezu ni ɛgia zlam masakana.

³ Pakama ya tɛhu enjenjeni, nu day nɛhi ana kɛli ni ti nahkay hi : *Krist ti ɛmɛt azuhva zlam magudarani geli. Ere gani agravu ti akada ya ɛbu mɛbɛkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁴ ɛra ɛmɛta ti tili, mɛk a vad ya mahkɛr gani ti ɛngaba e kisim ba. Ere gani agravu akada ya ɛbu mɛbɛkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁵ ɛra ɛngaba ti ɛngazlivu ana Piyer, mɛk ɛngazlivu ana ndam *asak gayan kru mahar cɛeni ni. ⁶ ɛra ɛngazliva ana tay a ti ɛngazlivu ana bɛza ga mɛn geli ndahan macakalavani tɛtam diɛ diɛ zlam. Kwa kani mis ndahan e kidɛn gatay bu ahɛr gɛɛakani tɛbu ɛna sifa, mis ndahan ti ni tɛmɛta. ⁷ Kɛlɛn gani ɛngazlivu ana Zek, ɛngazlivu ana ndam asak gayan dek daya.

⁸ Kɛlɛn ge mis nday nani dek ti ɛngazlivo ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tiwi kiyi gani ɛnɛjiyu ndo

ni. ⁹ Nɛɛm nahkay ti adaba ndam asak ndahan ni dek tɛtam nu. Nu ti giri-giri agɛski tɛzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nɛgria daliya ana ndam ge Melefit a. ¹⁰ Ku tamal nahkay nɛngu ni Melefit agrua sulum gayan a, nɛgia akada ya ti kɛsɛrum nu kani na. Melefit agru sulum gayan ti masakani do, adaba nɛgra tɛwi a ɛtama ga ndam asak ndahan na dek. Ay nɛgray tɛwi ti ɛna njɛda goro goroani do, nɛgray ti ɛna *sulum ge Melefit ya agru ni. ¹¹ Ku nu nɛhioru Ma Mɛweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahan ni tɛɛmɛmɛn nɛngu ni, ma geli ni dek ma bɛlanani. Pakama gani akada ya nɛhi ana kɛli, lekɛlum day kɛgɛsumkabu ni.

Mis ɛmɛta ti amɛngaba e kisim ba ededɛn a

¹² Nahkay ti leli mɛbu mɛhi ana mis *Krist ɛmɛta mɛk ɛngaba e kisim ba. Leli mɛɛm nahkay ti, mis ndahan e kidɛn gekɛli bu tɛɛm mis atɛngaba e kisim ba do ni ti ahɛmamam ? ¹³ Tamal mis atɛngaba e kisim ba do ededɛn ti, akal Krist day ɛngaba e kisim ba ndo kwa. ¹⁴ Tamal Krist ɛngaba e kisim ba ndo ededɛn a ti, akal *Ma Mɛweni Sulumani ya mɛhi ana mis ni ma masakani, lekɛlum day kɛfɛmki ahɛr ka Yezu ti masakani. ¹⁵ Tamal nahkay ededɛn ti, mɛsakadia malfada ana kɛli ɛna slimu ge Melefit a, adaba mɛɛm Yezu Krist ɛmɛta mɛk Melefit ahɛngaraba nan a. Ay tamal mis tɛngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefit ahɛngaraba nan a ndo kwa. ¹⁶ Nɛɛm nahkay ti, tamal mis tɛngaba e kisim ba do ededɛn a ti, akal Krist day ɛngaba ndo kwa. ¹⁷ Tamal Krist ɛngaba e kisim ba ndo ededɛn a ti, akal mɛfɛki ahɛr gekɛli ka nan ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekɛlum kɛbum ɛna zlam magudarani gekɛli kekilɛna, Melefit ɛmbɛrfɛna kɛ kɛli a ndo. ¹⁸ Nahkay ti ndam ya tɛfɛki ahɛr ke Krist, tɛmɛt ni ti tɛjia gwɛha. ¹⁹ Leli mɛfɛki ahɛr ke Krist ti mɛhɛngay leli, ay tamal ahɛngay leli ka ya ti leli mɛbu ɛna sifa ka dala ni

ciliŋ ti, akal māsai cicihi matam mis ndahaŋ ni dek.

20 Ay ti Krist aŋgaba e kisim ba edediŋ a. Aŋgaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya aŋgazlay eri ni. Aŋgaba nahkay ti, adafaki ti mis dek atanga e kisim ba daya. 21 Agray ti mis dek tamət ti mis bəlaŋ, nahkay day agray ti mis atanga e kisim ba ni ti mis bəlaŋ. 22 Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akada gayan ni. Nahkay day leli dek amanga e kisim ba, aməŋgət sifa ti azuhva Krist. 23 Ay ti mis ni dek atanga e kisim ni ba ni ti ana sarta gatay. Aŋgaba enjenjeni akada ga zlam ya aŋgazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti amanga ni ti amahaŋgaraba ndam ya təkəia ahər a ni ka ahar bəlaŋ. 24 Kələŋ gani ti Krist emeyefiŋ kə seteni akaba kə bəbay gatayani akaba kə nday ya ti təgur məlaŋ ya agavəla ni dek, aməhəlfəŋa njədə kə tay a. Amagray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəŋgri bay ga Bəŋani Melefit zlam gayan. 25 Nahkay ahər adəm Krist agur zlam dek ga hayaŋani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njədə ge meyefiŋeni kə ndam ezir gayan ni dek. 26 Zal ezir ya Melefit emendeveriŋ miŋiŋ naŋ kələŋ ga nday ndahaŋ ni dek ti kisim. 27 Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Melefit àvia njədə ge meyefiŋeni kə zlam a dek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nəŋgu ni, Melefit ya àvi njədə ge meyefiŋeni kə zlam ni dek ni ti akibu bi, adaba Krist agur naŋ do. 28 Melefit àvia njədə ge meyefiŋ kə zlam na dek ana Wur gayan Krist a ti, Wur ni day aməhəŋgriuru ahər a had ana Bəŋani Melefit, naŋ ya àvi njədə ge meyefiŋ kə zlam dek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya agur do ni ti amələbi.

29 Kəsərum ti mis ndahaŋ təbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya tamət ni vu. Mis nday nani ti tabaray

tay ti kamam ? Tamal mis tamət a ti taŋgaba e kisim ba do edediŋ a ti, tabaray mis ndahaŋ a kəla gatay ya tamət ni vu ti kamam ? 30 Tamal mis taŋgaba e kisim ba do edediŋ a ti, leli ndam *asak ni məgəskabu ti mis təgri daliya ana leli ahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani kələvad ti kamam ? 31 Bəza ga mmawa goro ni, kələvad nagraŋ daliya, nahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri edediŋ : adafaki ti, nəbu nəmərvu azuhva kəli adaba kigəma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlaŋana ni. 32 E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis tamət a ti taŋgaba e kisim ba do edediŋ a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

33 Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahər gekəli ba : tamal lekələm mis sulumani mək kasawadumkabu kələvad akaba ndam cuday ti, lekələm day kigəma cudayani akada gatay ni. 34 Jalum ahər lala, kəgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kəli nahəma, mis ndahaŋ təbu e kiŋiŋ gekəli bu təsər Melefit do. Nəhi ana kəli nahkay ti nawayay ti nəbəki mimili ke kəli.

Ka ya ti amanga e kisim ba ni ti vu geli ni amanja ahəmamam ?

35 Bi maslaŋa adəm ahkado : « Mis amət a ti amanga e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti atanga ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? » 36 Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? 37 Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani ciliŋ ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahaŋ ni. 38 Kizligia nahkay ti Melefit afətaya naŋ a, adək aday gani.

* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Məŋjay Izayi 22.13.

Nahkay aday nani amanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahan ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahan ya àna sifa ni day nahkay : ku zlam àna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam àna sifa ndahan ni dek. Nahkay ti mis hihiriken, zlam ya àna asak fadani ni, edidin akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a huđ melefit bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni. ⁴¹ Nahkay day fat, kiya akaba boŋgur təsladay gərgəri. Ku boŋgur e kidin gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atəngaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədam nahəma, tilia mis a ti emiziviyu e evid vu, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba ni ti, àna vu məweni ya èzi do ni. ⁴³ Tili mis ti vu gayan ni zlam masakani, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni àbəlaj, egi eri. Tili mis ti vu gayan ni njəda àfəŋ bi, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni njəda àfəŋ dal-dal. ⁴⁴ Tili mis ti vu gayan ni zlam ga duniya, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba ni ti vu gayan ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya àbu ; nahkay ahər àdəm məsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day àbu. ⁴⁵ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayan ni ga duniya, Melefit àvia sifa.† » Adam ya àra kələŋ a ni ti naŋ *Krist ; avi sifa məweni ana mis àna njəda ga Məsuf gayan. ⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələŋ ga vu ga duniya na. ⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit

àgraya naŋ àna had a. Mis ya kələŋ ni ti àsləkabiya e melefit ba. ⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit àgraya naŋ àna had ga duniya ni. Nday ya ti a huđ melefit bu ni ti ni nday akada Bay ya àsləkabiya a huđ Melefit ba ni. ⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit àgraya naŋ àna had ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu àna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənəhadkəbu akaba zlam ya èzi day-day do ni koksah.

⁵¹ Cəm day, nawayay nəhi ma manəgəhani ya Melefit àhu ni ana kəli : mis ndahan e kidin geli bu atəmət do, ay leli ya məbu àna sifa ni akaba ndam geli ya təməta ni, leli dek Melefit aməmbat vu geli ni nahan. ⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələŋ gani etivi va do, mək Melefit aməmbat leli dek. Aməmbat leli ti ke weceweceni aməpəski do, akada ge mis ya ekiðicey eri kiðic ni. Ka ya ti tivya mezlelim na ti nday ya təmət ni atəngaba e kisim ba àna vu ya èzi day-day va do na ; leli ya məbu àna sifa ni day Melefit aməmbat vu geli ni emizi day-day do. ⁵³ Nahkay ti ahər àdəm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi day-day do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti amət day-day do ni kwa. ⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni ègia vu ya ti èzi day-day do na, mis ya amət ni ègia mis ya ti amət day-day do na ti, pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni amagravu. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim àbi va bi, Melefit èjinə naŋ a. § ⁵⁵ Kisim nak hi ti njəda gayak àbi ga mabazl mis va bi zla, zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis àna naŋ ti təmət ni ti àbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna naŋ ni ti zlam magudarani gatay.

† 15:45 Mənjəkiani 2.7. § 15:54 Izayi 25.8. * 15:55 Oze 13.14.

Zlam ya avi njəda ana zlam magudarani ge mis ti təmət àna nañ ni ti, Melefit àna *Divi gayan ya Məwiz àbəki ni àdəm maslaña ya agudar zlam ni si amət kwa ni. ⁵⁷ Ay leli ti mēyefiña kè kisim azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Məgrumi səsü ana Melefit dal-dal azuhva nani !

⁵⁸ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli. Nəhi ana kəli nahəma, zum njəda, kəmətəbum ba, grumoru təwi ga Bay geli kəlavad, kəmbrənum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəngətum zlam azuhva nani palam.

16

Singu ya tajamkabu ga məjənaki ndam ge Melefit ya a Zerəzalem ni

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli àki ka singu ya kajamumi ana ndam ge Melefit ya a kəsə ndahan bu ni. Nədəm nahəma, ahər àdəm kəgrum akada ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ka had Galasi təgray ni. ² Nahkay kəla vad ga ladi ti ahər àdəm ku way way do singu ya aṅgət ni mādafəña ; àdafəña ti máfəkad singu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjəa ni ti anəhi ana kəli jamum va do, anədi ahər ana singu majamvani àndava. ³ Dumaba mis ga məhəloru singu gani a Zerəzalem a daya. Eninjəa afa gekəli a ti anəbiki wakita ana ndam Zerəzalem ga mədəfiki ndam gekəli ya kədumaba ni ana tay, mək anəsləroru nday gani nani, atəhəloru singu ni akaba wakita ni eslini. ⁴ Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zerəzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlan.

Sawaday ga Pol ya amasawadoru ni

⁵ Anoru afa gekəli, ay wudaka nakoru nahəma, nawayay nəmənjiyu ndam geli ya təbu ka had Mesedəweñ ni day. Ka ya ti anasləka e Mesedəweñ a ni ti ⁶ anoru afa gekəli cə nəpəsiyu gəzit, cə anəzumiyu

ahar kusi afa gekəli ti nəsərkaba fañ do. Tamal nòru nəpəsa afa gekəli a nahkay ti, ka ya ti anasləka ni ti akəjənumki nu àna zlam ga moroni àna nañ kama. ⁷ Eninjəa afa gekəli a sak bəlan ti nəwayay moru masləkana həya do. Tamal Melefit àvua divi a ti anəpəsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nəngu ni, nihi ni ti nawayay manjəhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wuməri ge *Pentikwet, ⁹ adaba ahalay ti Melefit àvua divi sulumana ga magray təwi gədakana ; ndam ezir goro təbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote enjəa afa gekəli a nahəma, gəsumkabá nañ a lala, ti ahər àhəli ba. Nañ day nañ àbu agri təwi ana Bay geli akada goro ni, ¹¹ nahkay ti maslaña ànjak nañ ba. Jənumki nañ ti mícikbiyu afa gekəli, mərə afa goro àna sulumana, adaba nu nəbu najəgay nañ, najəgay bəza ga mən geli ndahan ni daya.

¹² Nihi ti nəzlapaki ka Apolos wur ga mən geli ni. Sak ehimeya nəhia ma ga moroni afa gekəli a akaba bəza ga mən geli ndahan na, ay nihi ti àcuhway moroni fañ do ferera. Apolos aməngəta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveriñ pakama gayan

¹³ Nədəm nahəma, njəhadum eri, fumki ahər ka Yezu lala, kəmbrənum ba, aṅgwaz àwər kəli ba, kumva njan-njan. ¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek ti grum àna mawayavani.

¹⁵ Kəsəruma Istefanas akaba ndam ga ahay gayan a ; təfəki ahər ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray təwi ga məjənaki ndam ge Melefit kəlavad. Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, nahəngalay kəli ¹⁶ ti kícəmiki ma ana mis akada nday nani. Cəmiki ma ana ndam ya təbu tagrakabu təwi akaba tay, təmbrəñ do ni dek daya.

¹⁷ Nu nəbu nəmərnu dal-dal, adaba Istefanas, Fertinetəs akaba Eseyikəs təra, nday təbu akaba nu. Nday təbu akaba nu ti kala lekələm dek kəbum akaba nu. ¹⁸ Nday gani təhəngruva

məbəruv a, təhəŋgriva ana kəli a daya.
Nahkay ti səruma mis akada nday
hini ti tislia mis a, zləbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *təcakalavu a
kəsa gərgərani bu ya ka had Azi ni
təgria sa ana kəli a. Ata Ekiles nday
ata Prisil akaba ndam ge Krist ya
*təcakalavu a ahay bu afa gatay ni
təgria sa ana kəli a dal-dal àna slimi
ga Bay geli a. ²⁰ Bəza ga mən geli ya
ahalay ni dek təgria sa ana kəli a.

Grumvu sa e kiđiŋ gekəli bu lala,
akada ga ndam ge Melefit ya tagravu
sa ni.

²¹ Nu Pol nəgri sa ana kəli bilegeni,
nu nuani nəbəki ma hini àna ahar
goro.

²² Maslaŋa ya àwayay Bay geli
do ni ti, Melefit mətikwesla naŋ a.
Maranata ! *

²³ Bay geli Yezu məgri sulum gayan
ana kəli ti.

²⁴ Lekələm dek nawayay kəli,
adaba leli məbu akaba Yezu Krist
akada mis bəlaŋ.

* **16:22** « Maranata » ti awayay adəmvaba « Bay geli, ra ! »

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Koreṅ ye cɥ ni
Ere ye ti mɛdɛmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Koreṅ ye cɥ ni**

Maslaṅa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayan a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbɛki ti ka sarta ya ti naṅ e Mesedɛwɛṅ, awayay akoru ka had Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tɥwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Koreṅ ni cilin do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni dek daya (1.1 ; Koreṅ ti kɛsa gɛdɛkani ga had Eseyi).

Àbɛki ti adaba ndam Eseyi ndaḥaṅ tɛdɛm Pol àgosa tay a : àdɛm awayay moroni afa gatay sak cɥ, mɛk àmbatkaba majalay ahàr gayan a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol àhɛṅgrifɛṅ kà ma gatay ni ana tay : àdɛm naṅ zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tɥwi akada ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akada ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1-7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti tebesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tɛsli arana do, ay ku tamal nahkay naṅgu ni maslaṅa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amɛrvu dal-dal àna njɛda ge Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tɛslamalavu lala ti tɛndiverin majam sinṅu ga mɛjanay ndam ga Yezu ya a Zerɛzalem ni, (8-9). Èndeverin wakita gayan, àdɛm amoru afa gatay ededɛṅ, àdɛm si tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na, tɛslamalavu kwa : tamal tɛslamalavu do ni ti amatraḍ tay, adaba naṅ zal asak ga Yezu ededɛṅ. Adafaki naṅ zal asak ga Yezu ededɛṅ ti macakay daliya gayan ya àcakay ni (10-12).

A wakita hini bu dek Pol àdɛm tamal ndam ga Yezu tɛbi àna njɛda

bi ti tɛmɛrvu, adaba gedebi gatay gatayani ni avi divi ana Yezu ga mɛvi njɛda gayan ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya naṅruk ni ti eslɛk, adaba ka ya ti mis naṅ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dek agray ti àna njɛda goro cilin » (12.9).

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit adaba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga mɛṅ geli Timote mɛbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *tɛcakalavu a Koreṅ ni, akaba ana ndam ge Melefit dek, nday ya ti tɛbu a kɛsa gɛrgɛrani bu ka had Eseyi ni. ² Bɛṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛnjɛhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit naṅ àbu avi njɛda ana ndam ya ti tɛbu tagray daliya ni

³ Mɛzlɛbum Melefit Bɛṅ ga Bay geli Yezu *Krist ; kɛlavad mɛsi cicihi adaba naṅ Bɛṅ geli, njɛda day avi ana leli kɛlavad adaba naṅ Melefit geli. ⁴ Ka sarta ya ti mɛbu magray daliya lu ni ti avi njɛda ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day mɛvi njɛda ana mis ndaḥaṅ ya tagray daliya gɛrgɛrani ni dek bilegeni. Njɛda gani nani ya ti mɛvi ana tay ni ti njɛda ge Melefit ya àvi ana leli ni. ⁵ Nɛdɛm nahɛma, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti adaba leli ndam gayan. Ay ku tamal magray daliya nahkay naṅgu ni, Melefit avi njɛda ana leli dal-dal adaba leli ndam ge Krist. ⁶ Ka ya ti tɛgri daliya ana leli nahɛma, mawayay ti kɛṅgɛtum njɛda àna naṅ, ti Melefit mɛhɛṅgay kɛli. Ka ya ti Melefit avi njɛda ana leli nahɛma, mawayay ti lekɛlum day kɛṅgɛtum njɛda gani ; nahkay ekislɛmki mɛbesey daliya akada geli ya ti mɛbesey ni. ⁷ Mɛsɛra Melefit àmbrɛṅ mɛgri sulum gayan ana kɛli do ; nahkay mɛsɛra ku tamal kɛgrum daliya akada geli ni naṅgu ni, amɛvi njɛda ana kɛli akada ya ti avi ana leli ni daya.

⁸ Baza ga mmawa, mawayay ti kəsərũmki lala : ndam ga had Azi tægria daliya ana leli a dal-dal àsabay. Daliya gani ya màgray ni àtam njəda geli, mədəm amatamaba àna sifa do. ⁹ Nahkay məhi ana ahàr atara tabazl leli. Zlam nday nani àgrakivu ke leli ti, ti məfəki ahàr ka njəda geli geleni ba, məfəki ahàr ti ka njəda ge Melefit, adaba Melefit ti ahəngaraba mis e kisim ba. ¹⁰ Ahəngafəna leli kè kisim gani nana ti naŋ. Aməhəlababa leli e kisim ba keti. Məfəki ahàr geli ka naŋ, məsəra aməhəlababa leli a daliya ndahaŋ ba keti. ¹¹ Lekuləm day akəjənumki leli àna mahəngali Melefit ana leli. Mis kay atahəngala naŋ a ti emiciiki ana tay, aməgri sulum gayan ana leli. Nahkay ti mis kay atəgri sasi daya.

Pol àmbata ahàr a

¹² Zlam geli ya məmərũvũ àna naŋ ni ti nihi : məsəra a məbərũv geli ba, manjəhad geli akaba mis ti manjəhad ge jiri àna hud bəlaŋ. Mənjəhad akaba mis dek ti nahkay, ay akaba kəli ti manjəhad geli ni àtam geli ya manjəhad akaba mis ndahaŋ ni. Màgray nahkay ti, Melefit àwayay : màgray ti àna sulum gayan ciliŋ, do ni ti àna məsər zlam ge mis do. ¹³ Nahkay məbiki ana kəli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kəbum ke-jeŋgum, kəbum kicam ni ciliŋ, do ni ti ma ndahaŋ do. Ma hini ya ti nəhi ana kəli ni ti nawayay ti kicamaba lala. ¹⁴ Nihi ti kicama bal, ay ti ekicamaba lala : kisləmki məmərũvani azuhva leli akada geli ya aməmərũvũ azuhva kəli ka fat ya ti Bay geli Yezu eminjia ni.

¹⁵⁻¹⁶ Adaba nəsəra zlam nana nahkay ti, akal wudaka nakoru e Mesedəweŋ nahəma, nawayaya morona afa gekəli a day, mək anasləkabiya eslina ti nawayaya manjana afa gekəli a. Nahkay ti akal nəjənakia kəli a sak cə, lekuləm day akal kəjənumkia nu a, kəvumua zlam ga moroni ka had *Zude a. ¹⁷ Ka ya ti nəhi ana kəli anoru ni ti, nədəm ma masakani aw ? Zlam ya ti nədəm nagraŋ ni

ti nəjalaki ahàr akada ge mis ya təfəki ahàr ke Melefit do ni aw ? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bəlaŋani. ¹⁸ Melefit ti naŋ jireni. Ere ye ti nəhi ana kəli kè meleher gayan ni jiri daya. Tamal nədəma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nədəma « Aha » day, ba aha gani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote mədəmki ma, məhi ana kəli ni ti naŋ Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Naŋ ti àdəma « Iy » ti àdəm « Aha » va do. Kwa ka mənəkəki gani naŋ « Iy, » ²⁰ adaba ere ye ti Melefit àdəm amagraŋ ni dek ti àdəm « Iy, » àgra àndava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva naŋ day leli mazləbay Melefit, mədəm : « Iy, Melefit naŋ jireni. » ²¹ Bay ya ti avi njəda ana leli ti məmbrəŋ divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njəda ana kəli ti kəmbrəŋum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya ti adaba leli ga məgri təwi a ni ti naŋ gani bəlaŋani ni. ²² Àvi Məsuf gayan ana leli, àniviyu a məbərũv bu ana leli ni ti naŋ ; nahkay məsəra leli ndam gayan ededīŋ ; ere ye ti àgray ni adafaki ti aməvi zlam ya ti àdəm aməvi ana leli ni dek daya.

²³ Nu nəngoru afa gekəli a Korej do ni ti adaba nawayay məgrikivu daliya ana kəli do. Tamal ma goro hini ya nədəm ni jiri do ni ti Melefit məkada nu a ! ²⁴ Nədəm nahkay ti mawayay məgurki kəli ka məfəki ahàr gekəli ka Yezu do. Lekuləm kəbum kəfumki ahàr lala, kəmbrəŋum do. Leli magrakabu təwi akaba kəli ti, mawayay ti kəmərũvũ sawan.

2

¹ Nahkay nawayay manjoni afa gekəli do ni ti, adaba nawayay ti nəhikivu zlam ana kəli ga məhəli ahàr ana kəli va do. ² Tamal nəhia ma ya ti ahəli ahàr ana kəli na ti way aməmərũv məbərũv way ? Maslaŋa àbi, adaba lekuləm ya ti akal kəmərũvu məbərũv ni pakama goro ahəli ahàr ana kəli. ³ Nəbiki wakita gani nani ana kəli, nəngoru afa gekəli ndo ni ti azuhva nani. Adaba tamal

nəngoya afa gekəli a, enipia kəli a ahàr nañ àbu ahəli ana kəli ti nu day ahàr aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təmərü məbərüv ni ti lekələm sawaṅ do aw ? Nəsəra lekələm ti, tamal nəbu nəmərvu ti lekələm day kəmərümvu. ⁴ Ka ya ti nəbiki wakita ana kəli ni ti ma gani ahəlua ahàr a dal-dal, yam tuway goro tekeđi àdəgaya. Nəbiki pakama gani ana kəli ti ga məhəli ahàr ana kəli do, nawayay ti kəsərüm nu ti nəbu nawayay kəli dal-dal.

Maslaṅa nahaṅ àgudar zlam a, Pol àdəm təmbərfəṅa

⁵ Maslaṅa nahaṅ àgudara zlam a. Zlam gayaṅ ya ti àgudar ni ahəli ahàr ana mis ; ay nu ti ahəlu ahàr do, ahəli ahàr ti ana kəli dek sawaṅ. Tamal nədəm lekələm dek ti bi nədəma àsabay, hojo nədəm ahəlia ahàr ana mis a dal-dal e kiđiṅ gekəli ba. ⁶ Mis kay e kiđiṅ gekəli bu tàtraḃa maslaṅa gani nana, ay ti èslia nahkay. ⁷ Nihi ti ahàr àdəm kəmbərəṅumfəṅa zlam gayaṅ ya àgudar na, kəvumi njəḃa sawaṅ. Tamal kəgrumi nahkay do ni ti zlam ya kəgrumi ni aməhəlikivu ahàr, emijiṅ nañ.

⁸ Nahkay nahəṅgalay kəli, grumi zlam ya ti adəfiki ti kəbum kawayum nañ ni. ⁹ Nəbiki ma gani ana kəli ni ti adəba nəwayay nəsər akəgəsümüki ma goro ni dek tək akəgəsümüki do waw. ¹⁰ Tamal lekələm kəbum kəmbərəṅumfəṅa zlam magudarani kə mis a ti nu day nəmbərfəṅa zlam magudarani ga maslaṅa gani nana. Nahkay tamal maslaṅa gani àgudarua zlam a nəṅgu ni nəmbərfəṅa àndava. Nəmbərfəṅa ti azuhva kəli, adəba leli dek kə meleher ge *Krist. ¹¹ Nəgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni àgosay leli ba. Adəba ere ye ti awayay aḡri ana leli ni ti məsəra lala.

Meyefiṅ kà ndam ezir geli azuhva Krist

¹² Nìcik, nòru a Truwas ga məhi *Ma Məweni Sulumani àki ke *Krist ana mis eslini. Nòru nìnjua ti Bay geli àvua divi ga məhi ma gana ana tay a lala. ¹³ Ay ti ahàr ahəlua adəba nədi ahàr

ana wur ga məṅ geli Tit ndo, nahkay nəsləka eslina, nòru e Mesedəweṅ.

¹⁴ Ay si məzləbum Melefit kwa adəba àgray ti leli ana məmərani akada ndam ya tēyefiṅa kà ndam ezir gatay a, tasləkabiya tara a magam a ni. Agray nahkay kəlavad adəba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaṅ. Leli mədəfiki Krist ana mis ku eley eley do dek ; pakama geli ya mədəmki ke Krist ni akada ga zlam ya ti tazəbay, azək gani ezi àcər ni. ¹⁵ Zlam gani ye ezi àcər, àbəlafəṅ kə Melefit ni ti leli, leli ya ti məbu akaba Krist akada mis bəlaṅ ni. Mizifiṅ kà ndam ya ti Melefit nañ àbu ahəṅgay tay ni akaba kà ndam ya ti tijji ni. ¹⁶ Mis ndahaṅ ti mizifiṅ kà tay àcər dal-dal, təṅgət *sifa ya àndav dəy-dəy do ni àna nañ. Mis ndahaṅ ni ti ni mizifiṅ kà tay kisik-kisik, təmət àna nañ. Ay təwi gani nani dek ti way esliki magrani tata way ? ¹⁷ Ku tamal nahkay nəṅgu ni, leli məbu məgri təwi ana Melefit. Mis ndahaṅ təhi ma ge Melefit ana mis ti təṅgət siṅgu àna nañ, ay leli ti məgray akada gatay ni do. Leli məhi ma ge Melefit ana mis ti, Melefit àslər leli, məhi ana tay kə meleher gayaṅ àna huḃ bəlaṅ, adəba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaṅ.

3

Məwəlvani məweni

¹ Nədəm nahkay ti, kəhumi ana ahàr leli magray zlabay keti aw ? Kawayum ti mis təbiki wakita ana kəli ti kəsərüm leli ndam *asak ga Yezu ededfiṅ ededfiṅeni aw ? Tək day ti kawayum mihindifiṅa wakita kə kəli ga maṅgazliani ana mis ndahaṅ a waw ? Ku tamal mis ndahaṅ təbu tagray nahkay nəṅgu ni, leli ti məwayay magrani nahkay do. ² Lekələm ti kala wakita geli ; kala məbəkiani a məbərüv geli bu, adəba məbu majalaki ahàr ke kəli kəlavad. Mis dek təsəra lekələm kəgəsümükəbu *Krist ti azuhva leli. ³ Nahkay mis dek təsəra lekələm kala wakita ge Krist ya àbəkì ti məzikaboru ana mis ndahaṅ

ni. Wakita gani nani mabəkiani àna zlam do, mabəkiani ti àna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani mabəkiani ka akur magaslani do, kala mabəkiani a mabəruv ge mis bu.

⁴ Mədəm nahkay ti adaba məsəra Melefit aslar leli ededın; məsər nahkay ti adaba məkəia ahər ke Melefit azuhva Krist a. ⁵ Ay məsəra mīsliki magray tūwi gani nani àna njəda geli geleni do; magray ti si àna njəda ge Melefit kwa. ⁶ Avi njəda ana leli ga məhi ma àki ka mawəlvani maweni ana mis ni ti nañ. Mawəlvani maweni nani ti təkəki mabəkiani do, nani tūwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təkəskabu mawəlvani ya ahaslani mabəkiani ni ti atəmət, ay ndam ya ti təkəskabu mawəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəngət *sifa ya àndav day-day do ni.

⁷ Ahaslani ti Melefit abəkia ma gayan ka akur magaslana. Ka ya ti abəki ni ti mis tīpia masladani gayan a; ku eri ge Məwiz day əslada. Masladani nani apəs ndo, ay ndam *Izireyel tīsliki mamənjələni ana eri gayan ni ndo simiteni. Nahkay mawəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis təmət àna nañ nəngu ni, nani zlam gədakani, əsladay. ⁸ Tamal nahkay ti mawəlvani maweni ya Məsuf ge Melefit agray tūwi àna nañ ni ti zlam gədakani əsladay dal-dal àtam mawəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw? ⁹ Mawəlvani ya ahaslani ni ti zlam gədakani əsladay, Melefit agəs mis àna nañ àna seriya; tamal nahkay ti mawəlvani maweni ya ti Melefit avi jiri ana mis àna nañ ni ti zlam gədakani əsladay dal-dal àtam nani simiteni do aw? ¹⁰ Nahkay mawəlvani ya ti əsladay ahaslani ni ti kala əsladay va do, adaba masladani ga mawəlvani maweni ni əsladay dal-dal àtam nani simiteni. ¹¹ Mawəlvani ya ti apəs do ni ti zlam gədakani, əsladay; tamal nahkay ti mawəlvani ya ti abu kaŋgay-kaŋgayani ni ti zlam gədakani əsladay dal-dal àtam nani

simiteni do aw?

¹² Əgia məsəra zlam nday nana ti mazlapay vay-vay kə meleher ge mis dek. ¹³ Ahaslani Məwiz əhəmbava azana e eri va. Agray nahkay ti adaba eri gayan əsladay; ay masladani gani apəs do ni ti awayay ti ndam Izireyel tīpi ba. * Leli ti məgray akada gayan ni do. ¹⁴ Ndam Izireyel ku kani ka ya ti təbu tijeŋgey ma ya ti a wakita ga mawəlvani ya ahaslani ni bu ni ti tici do, kala azana aniviyu ana tay e eri bu, təzaba ndo. Aziaba azana nana ana mis e eri ba ni ti si Krist kwa. ¹⁵ Nahkay ku kani ka ya ti tijeŋgey wakita ge Məwiz ni ti tici do, kala ahər gatay ni makambahani àna azana. ¹⁶ Ka ya ti mis əmbatkaba majalay ahər gayan a, adəbay Bay geli nahəma, azana aniviyu e eri vu va bi. ¹⁷ Bay geli nani ti avi Məsuf gayan ana leli. Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ga Bay geli aniviyu ni ti eslīki məmbrəŋ zlam magudarani, zlam magudarani təgur nañ va do. ¹⁸ Leli ya ti məkəki ahər ka Bay geli ni dek ti ku way way do geli eri gayan makambahani àna azana do. Nahkay Bay geli əsladi eri ana leli, mis ndahaŋ tīpi masladani gani e eri geli bu. Migi akada nañ, masladani geli asagakivu kəlavad. Tūwi gani nani ti ga Bay geli, agray ti àna Məsuf gayan ya avi ana leli ni.

4

Njəda əfəŋ kə leli bi, si kə Melefit

¹ Əgia nahkay ti ahar adəgafəŋa kə leli a do, adaba məsəra Melefit avi tūwi gani nani ana leli àna sulum gayan. ² Zlam ge mimili ti leli məgray do, məgray tūwi geli akal-akal do. Məgosay mis do, məmbatkaba ma ge Melefit a do; məhi ma ge jiri ana mis. Magray nahkay ti, mawayay ti mis dek təsər magray tūwi geli kə meleher ge Melefit àna jiri. ³ Mis ndahaŋ tici *Ma Maweni Sulumani ya məhi ana tay ni do, kala ahər gatay makambahani àna azana. Mis nday

* 3:13 Mənjay Mahərana 34.33.

nani tici do ni ti adaba nday tɛbu ti-jiji palam. ⁴ Nday ti tɛfɛki ahàr ka Yezu ndo, nahkay bay magɛdavani ya agur duniya ni ɛwisirikaba ahàr ana tay a, awayay ti tɛpi masladani ya ti asladɛ ana tay ni ba. Masladani gani nani ti ga Ma Mɛweni Sulumani ; Ma Mɛweni Sulumani nani ti adɛfiki ana leli *Krist ti naŋ gɛɔakani. Mis ɛpia naŋ a ti ɛpia Melefit a. ⁵ Mɛɔɔmki ma ti ka ahàr geli geleni do : mɛɔɔmki ti ka Yezu Krist naŋ Bay geli gɛɔakani ni. Leli ti mɛhi ana kɛli leli ndam mɛgri tɛwi ana kɛli azuhva Yezu. ⁶ Kwa ahaslani Melefit àdɛmbiya, àdɛm : « Masladani mɛsladay a mɛlan zɛn-zɛneni bu.* » Ay kani ti naŋ àbu asladɛ mɛbɛruv ana leli : asladɛ mɛbɛruv ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayan masladani, mɛsɛr njɛɔa ge Melefit dɛk ti azuhva naŋ.

⁷ Masladani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akada zlam mɛlɛmani àna elibisl ; masladani ge Melefit àniviyu ana leli akada ya tɛbɛviyu zlam a zlam ge elibisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit àgray ti àna njɛɔa gayan. Njɛɔa gayan ni ti àtam ga zlam ndahan dɛk ; àgray nahkay ti, awayay ti mis tɛsɛr njɛɔa gani ti gayan, do ni ti geli do. ⁸ Mis tɛmbrɛŋ mɛgri daliya gɛrgɛri kay ana leli do, ay ti daliya nani àbi àtam njɛɔa geli bi. Leli mɛbu majalay ahàr dal-dal, ay ti ahar àdɛgafɛŋa kɛ leli a do. ⁹ Mis tawayay mɛgɛs leli, ay ti Melefit naŋ àbu akaba leli, àvi divi gani ana tay do. Tɛbu tazɛgad leli, ay ti tàkadkiviyu leli koksah. ¹⁰ Kɛlavaf, ku eley eley do, matamfɛŋa kɛ kisim a pɛlok-pɛlok ; tawayay mabazl leli akada gatay ya tàkadfɛŋ Yezu kà tɛndal ni. Nahkay mis dɛk tipi leli mɛbu àna sifa ti adaba Yezu day naŋ àbu àna sifa. ¹¹ Ku tamal leli mɛbu àna sifa nɛŋgu ni, kɛlavaf mis tawayay mabazl leli adaba leli ndam ga Yezu. Njɛɔa àfɛŋ kɛ leli bi, ay tɛgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mɛngazlavaya. ¹² Nahkay leli ti kɛlavaf matamfɛŋa ke kisim a pɛlok-

pɛlok ; ay lekɛlam ti ni kɛbum àna sifa azuhva nani.

¹³ Àbu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nɛfɛkia ahàr ke Melefit a, nahkay nɛɔɔma ma.† » Leli day mɛfɛkia ahàr ke Melefit a, mɛɔɔma ma na akada ga maslana ya ti àbɛki ma hini na, ¹⁴ adaba mɛsɛra Melefit àhɛŋgaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahɛŋgaraba leli a daya, adaba leli mɛbu akaba Yezu akada mis bɛlan. Amahɛŋgaraba leli a ti, ti mɛnjɛhad kà gɛvay ga Yezu ka mɛlan ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kɛli ni. ¹⁵ Zlam gani nday nani dɛk tagravu ti ga mɛjɛnaki kɛli. Nahkay Melefit amahɛŋgakivu mis ndahan àna sulum gayan, mɛk mis atɛsagakivu ga mɛgri sɛsi, ga mazlɛbay naŋ.

Leli majɛgay zlam ya ti mɛpi fan ndo, Melefit amɛvi ana leli ni

¹⁶ Ègia nahkay ti ahar àdɛgafɛŋa kɛ leli a do. Mɛsɛra ku tamal njɛɔa ga vu geli naŋ àbu aguloru kɛlavaf nɛŋgu ni, Melefit naŋ àbu avi njɛɔa ga Mɛsuf gayan ana leli kɛlavaf a mɛbɛruv bu àkivu. ¹⁷ Eɛɛɛɛŋ nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamɛnjɛlan akada zlam masakani, ɛsli arana do, adaba mɛsɛra Melefit amɛvi masladani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya mɛcakay ni. Masladani ya Melefit amɛvi ana leli ni ti àtam zlam dɛk, amandav day-day do. ¹⁸ Mamɛnjɛlan ka zlam ya ti mis tipi ni do, mamɛnjɛlan ti ka zlam ya ti mis tɛpi do ni sawan. Adaba zlam ya ti mis tipi ni àpɛs do, zlam ya ti mis tɛpi do ni apɛs, àndav day-day do.

5

¹ Vu geli mis ka dala ti akada ahay miviceni, àpɛs do. Ay tamal vu geli gani ɛzia ti, mɛsɛra leli mɛbu àna vu nahan sulumani a huɔ mel-efit bu, Melefit amɛvi ana leli. Vu gani nani ti akada ahay mɛlɛmani sulumani, Melefit àgraya àna ahar gayan a, do ni ti mis do ; anjɛhad

* 4:6 Mɛnjɛ Mɛnjɛkiani 1.3. † 4:13 Limis 116.10.

kanğay-kanğay. ² Nihi ti mambu mitawi adaba mawayay ti Melefit mavi vu maweni nani ana leli; vu maweni gani nani aslakabiya e melefit ba, vu nani ti akada azana maweni ya ti tabaki ke mis ni. ³ Nahkay leli amelabu ana azana, amanjehad ana mahayma do. ⁴ Nihi ti vu geli ya leli mambu ana nan ni ti akada ahay miviceni, nahkay leli mambu macakay daliya ana nan, mitawi ana nan. Ere ye ti mawayay nahama, mawayay ti Melefit eji vu geli ya ti leli mambu ana nan ni do: mawayay ti Melefit mabaki vu maweni ke leli akada ya ti tabaki azana ke mis ni sawan. Vu geli ni ti ara eji; vu maweni ya Melefit avi ana leli ni amelabu ga kanğayani. ⁵ Bay ya ti aslamalivu zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ana ahàr gayan. Àvia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra aməgri zlam nday nani dek ana leli daya.

⁶ Nahkay mambu mazay njəda geli, ahar adəgafəna kə leli a do. Məsəra ka ya ti leli mambu ana vu geli hini ni ti leli driŋ driŋ akaba məlan ga Bay geli ya anjəhad ni. ⁷ Manjəhad nahkay ti adaba leli mambu məfəki ahàr; do ni ti adaba mīpia nan a do. ⁸ Nahkay ahar adəgafəna kə leli a do. Ere gani manjəhad ana vu geli hini nahama, hojo makoru manjəhad afa ga Bay geli. ⁹ Nahkay ku manjəhad a duniya bu, ku makoru afa gani nəngu ni, ere ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti ere ye ti abəlafəŋ ni. ¹⁰ Adaba si ahàr adəm leli dek makoru kə meleher ga Yezu Krist ti māgrafəna seriya kə leli a. Eslini ti ku way way do tamal əgra zlam sulumana ahkay do ni zlam magədavana a duniya ba ti, Krist aməvi zlam ka duwa gani akada ge tawi gayan ya əgray ni.

Melefit əslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu mis akaba nan

¹¹ Məsəra ahəmamam təhəngrioru ahàr a had ana Bay geli ni, nahkay mawayay ti mis təgəsiki ma geli ya mədəm ni ana leli. Melefit ti əsəra leli a lala; nətamahay tamal kajaluma

ahàr a lala ti lekulam day kəsəruma leli a. ¹² Nihi ti kəhumi ana ahàr leli mambu magray zlabay kə meleher gekəli keti aw? Aha, məgray zlabay do: mawayay magray ti kəmərumbu azuhva leli sawan. Nahkay akəsərum ahəmamam məhəngriŋəni ana nday ya ti tədəmki ma magədavani ke leli ni. Nday ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti epivu ni cilin, təjalaki ahàr ka zlam ya ti aniviyu ana mis a məbərubu ni do. ¹³ Mis nday nani tədəm leli ndam muru. Tamal leli muru ti ga məgri tawi ana Melefit. Ay leli muru do; leli wir-wir sawan. Leli wir-wir ti ga məjənaki kəli. ¹⁴ Magray nahkay ti adaba məsəra *Krist awayay leli dal-dal. Nahkay mawayavani ge Krist ni ti afəki njəda ke leli ga məgri tawi. Məsəra mis bəlan əmət ga məhəngaraba mis a dek, nahkay məsəra kə eri ge Melefit ti mis dek təməta akaba nan a. ¹⁵ Əmət ga məhəngaraba mis a dek ti, ti mis ya ti nday təbu ana sifa ni təgray ere ye ti nday ndayani tawayay ni ba, təgray ere ye ti nan awayay ni sawan. Adaba əmət ti ga məhəngaraba tay a; Melefit əhəngaraba nan e kisim ba ni ti ga məhəngaraba tay a daya.

¹⁶ Əgia nahkay ti məmənjələŋ kə mis akada ga ndam ga *duniya ya tamənjələŋ kə tay ni va do. Ku ahaslani məmənjələŋ kə Krist a nahkay nəngu ni, nihi ti məmənjələŋ akada nani va do. ¹⁷ Ka ya ti mis əgia ata Krist akada mis bəlanana ni ti, Melefit əgray ti miği mis maweni. Majalay ahàr gayan ya ahaslani ni əbi va bi, əgia mis mawena. ¹⁸ Zlam gani nani dek ti Melefit əgray. Əslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu leli akaba nan. Nihi ti əvia tawi ana leli a: tawi gani nani ti ga məhəloru mis afa ge Krist ti maŋgalabakabu tay akaba Melefit. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Krist əŋgalabakabá mis a dek akaba Melefit a ti, nani tawi ge Melefit, əgray ana ahàr gayan. Nahkay əmənjələŋ ana zlam magudarani ge mis ga duniya va do. Melefit əvia tawi gana

ana leli a, awayay ti m̄hioru ma gani ana mis ti t̄s̄ar : Krist ti aᅇgalabakabá mis akaba Melefit a.

²⁰ Àsl̄er leli ga m̄hi ma gani ana mis ti Krist. Melefit àna ah̄ar gayan̄ azalay mis àna pakama gayan̄ ya ti m̄hi ana tay ni. Nahkay mah̄eᅇgalay k̄li azuhva t̄wi ge Krist ya ti àgri ana leli ni, ᅇgalumbu akaba Melefit. ²¹ Krist ti àgudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit àh̄eᅇgarkiyu zlam magudarani geli ni ka nan̄, ti m̄gi ndam jireni k̄ eri ge Melefit, adaba leli m̄bu akaba Krist akada mis b̄lan̄.

6

T̄wi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹ Ègia leli m̄bu magrakabu t̄wi ka ahar b̄lan̄ akaba Melefit nah̄ma, mah̄eᅇgalay k̄li : ti *sulum ge Melefit ya àgri ana k̄li ni ègi zlam masakani ba. ² Adaba Melefit àhibiya ana ndam gayan̄ a, àd̄am ahkado :

« Sarta ga m̄gri sulum goro ana k̄li àra ènjia ti, niiciikia pakama gek̄li ya k̄h̄amu na ana k̄li a. Fat goro ya nah̄eᅇgay k̄li ni àra ènjia ti n̄j̄anakia k̄li a.* »

Ay sarta ge Melefit ga m̄gri sulum gayan̄ ana k̄li ni ti kani. Fat ge Melefit ga mah̄eᅇgay k̄li ni ti kani.

³ Nahkay m̄awayay magray zlam ya ti ejiᅇkia mis ke divi ge Melefit a ni do, adaba mawayay ti mis t̄anjak t̄wi geli ba. ⁴ Ere ye ti mawayay ni ti, mawayay ti a hud̄ ge t̄wi geli ya magray ni bu dek̄ ti mis t̄s̄ar leli ndam m̄gri t̄wi ana Melefit ed̄ed̄iᅇ. Ku tamal mis t̄gri daliya ḡeᅇḡarani kay ana leli nan̄gu ni, mebesey, ahar ad̄agaf̄eᅇna k̄ leli a do. ⁵ Mis t̄z̄l̄6 leli, t̄biyu leli a dan̄gay vu, t̄cakalakivu ke leli. Mam̄etaᅇ, m̄cakay d̄awir do, m̄zum zlam do. ⁶ M̄awayay magudar zlam do ; m̄s̄era ma ge jiri a ; mebesey zlam ; m̄gri sulum ana mis ; leli m̄bu àna *M̄esuf Nj̄elatani ; mawayay mis àna hud̄ b̄lan̄ ; ⁷ m̄hi ma ge jiri ana mis ; magray t̄wi

àna nj̄eda ge Melefit. Manj̄ehad̄ geli jireni ni ti ègia zlam ahar geli a. Leli m̄bu àna nan̄ akada awasl akaba slaku ya m̄h̄el tay a ahar vu, makoru àna nan̄ ka kad̄vu ni. ⁸ Mis ndahan̄ tazl̄abay leli, mis ndahan̄ ti ni t̄anjak leli ; mis ndahan̄ t̄d̄am leli ndam sulumani, mis ndahan̄ ti ni t̄d̄am leli maḡadavani. Mis ndahan̄ t̄d̄am leli ndam magosay mis, ambatakani do leli ndam jireni sawan̄. ⁹ Mis ndahan̄ t̄acalkivu leli ke mis do, ambatakani do mis dek̄ t̄s̄era leli a. Mis ndahan̄ tam̄eᅇjal̄eᅇn̄ k̄ leli ti t̄d̄am leli m̄m̄etani, ambatakani do leli m̄bu àna sifa. T̄z̄l̄6 leli, ay ti t̄abazl̄ leli koksah. ¹⁰ Zlam kay t̄bu t̄h̄eli ah̄ar ana leli nan̄gu ni, leli m̄bu m̄m̄er̄vu. Leli ndam talaga nan̄gu ni, mis kay t̄eᅇḡet zlam azuhva leli. Mis t̄d̄am zlam geli àbi, ambatakani do zlam dek̄ Melefit àbia ana leli a.

¹¹ Lek̄ul̄um ndam Korej ni, mawayay k̄li àna hud̄ b̄lan̄, nahkay ma ya ti m̄hi ana k̄li ni ti m̄d̄am vay-vay. ¹² K̄m̄br̄eᅇjum mawayay leli ti lek̄ul̄um, do ni ti leli m̄m̄br̄eᅇn̄ mawayay k̄li ndo. ¹³ N̄hi ma ana k̄li ti akada lek̄ul̄um b̄za goro. Grumi zlam ana leli akada ya ti m̄gri ana k̄li ni : wayum leli àna hud̄ b̄lan̄ akada geli ya ti mawayay k̄li ni.

K̄agr̄um zlam akada ga ndam ya t̄s̄ar Yezu do ni ba

¹⁴ Ndam ya ti t̄f̄eki ah̄ar ka Yezu do ni tagray zlam gatay, ay lek̄ul̄um ti k̄h̄urumkiviyu ka tay ba ; do ni ti kiḡum akada t̄eb̄ed̄ekab̄a ata sla nday ata azoᅇgu ka ahar b̄lan̄ ga mat̄ehad̄ v̄edan̄ àna tay a ni. N̄d̄am nah̄ma, ndam jireni akaba ndam magudar zlam tagray zlam ka ahar b̄lan̄ ti agravu tata aw ? M̄elan̄ maslad̄ani nday ata m̄elan̄ ziᅇ-z̄iᅇni ti tebed̄evu tata aw ? ¹⁵ Ata *Krist nday ata *Seteni ti ma gatay arakaboru aw ? Masl̄eᅇna ya ti af̄eki ah̄ar ka Yezu ni nday ata masl̄eᅇna ya ti af̄eki ah̄ar ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw ? ¹⁶ A *ahay ḡad̄akani ge Melefit ni bu ni ti tagr̄aviyu p̄era tata aw ? Adaba

* 6:2 Izayi 49.8.

Melefit ti Bay ga sifa ; leli ti ni mîgia ahay gədəkana gayan ya anjəhadviyu na. Nahkay àdəma a wakita gayan ba, àdəm :

« Ananjəhad akaba ndam goro, ama-sawadəkabu akaba tay.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.† »

17 Nahkay Melefit àdəm :

« Sləkumaba e kidin ga ndam ya ti tēfəku ahār do ni ba,

kənjəhadumkabu akaba tay ba.

Kinjəmfin kà zlam ya ti *njəlatani do ni ba ;

tamal kəgrum akada ya ti nəhi ana kəli ni ti anəgəskabu kəli. ‡

18 Kama kama ti mis atəsər nu Bənj gekəli, lekələm day bəza goro : zawal akaba wəwal dek ekigəm bəza goro.

Bay geli nañ njəda-njədani àdəm nahkay.§ »

7

1 Zləbəba goro ni, Melefit àvia zlam ya ti àdəm aməvi ana leli na ana leli a àndava. Ègia nahkay ti mägudarum zlam va ba, zlam geli ya magray ni dek ti mēla njəlata, məbərurv geli mēla njəlata daya. Ahār àdəm leli ya ti məhəngrioru ahār a had ana Melefit ni ti manjəhad geli dek mēla lala.

Pol amərvu adaba ndam Korej təmbatikaba majalay ahār gatay a

2 Mawayay ti kawayum leli àna huđ bəlan. Leli mägudari zlam ana maslaña ndo, maslaña èjikia ke divi azuhva leli a ndo, məgosay maslaña ga məhəlfəña zlam a ndo daya.

3 Nədəm nahkay ti, ŋgay nəbəkimi mimili ke kəli ti kəhumi ana ahār ba. Məhia ana kəli a àndava, mədəm ahkado mawayay kəli dal-dal, leli ka ahar bəlan. Ku tamal məmətum ahkay do ni leli məbu àna sifa day, leli məbu ka ahar bəlan. 4 Nu nəbu nazləbay kəli kə meleher ge mis ndahañ, nəbu məmərvu àna kəli, adaba nəsəra akəgrum ere ye ti Melefit awayay

ni. Leli məbu macakay daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahar àdəgafəña kə leli a do, məbu məmərvu dal-dal sawan.

5 Nədəm nahkay ti adaba ka ya ti leli akaba ndam goro ni mōru mìnjua e Mesedəweñ a ni ti zlam kay təhəlia ahār ana leli a, zlam zləzladani gərgəri tədia ahār ana leli a daya. Mis təhəngalafəña ma kə leli a, leli leleni day məjalakia ahār ka zlam a kay. 6 Ay ti Melefit avi njəda ana ndam ya ti njəda afəñ kə tay bi ni, nahkay àvia njəda ana leli a, àsləribiya Tit ana leli a. 7 Məngət njəda ti adaba ge Tit ya àra ni cilin do, məngət njəda ti adaba lekələm kəvumia njəda ana nañ a daya. Tit əngət njəda ti adaba kəhumi kawayum ti kípama nu a lu, kitəwəma azuhva zlam ya àgravu na, akaba kawayum ma goro ya nəhi ana kəli ni dal-dal. Nəra nīcia ma ge Tit ya àhəngru na ti nəmərvu àkiva.

8 Ka ya ti nəslərikaboru wakita ana kəli ni ti ma goro ya nəbiki ana kəli ni àhəlia ahār ana kəli a ; ay nihi ti nəhəngarvu maravu do. Ka ya ti nəsəra ma goro ya nəhi ana kəli ni nañ əbu ahəli ahār ana kəli gəzit gəzit nahəma, akal nəhəngarva marava. 9 Ay nihi ti nəmərvu sawan. Nəmərvu ti adaba ma goro ya nəhi ana kəli ni àhəli ahār ana kəli a palam do ; nəmərvu ti azuhva ahār ya ti àhəli ana kəli ni àmbatikaba majalay ahār ana kəli a. Ma goro ya nəhi ana kəli àhəli ahār ana kəli ni ti, Melefit àwaya ti məhəli ahār ana kəli ti məmbatikaba majalay ahār ana kəli a. Nahkay àna ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəgudari ma ana kəli ndo. 10 Ahār ya ahəli ana mis ni ti təbu slala cə : bəlan gani ti Melefit awayay ; ambatikaba majalay ahār ana mis a ti təngət sifa àna nañ, nahkay ti àsi aŋgwaz ana leli ba. Nahañ ni ti ni majalay ahār ga ndam ga *duniya ; majalay ahār gani nani ti àvay sifa do, mis təmət àna nañ sawan. 11 Ahār ya àhəli ana kəli ni

† 6:16 Mənjay Levi 26.12 ; Ezekiyl 37.27. ‡ 6:17 Mənjay Izayi 52.11 ; Ezekiyl 20.34. § 6:18 Mənjay 2 Semiyel 7.14 ; Izayi 43.6.

ti Melefit àwaya, àmbatikaba majalay ahàr ana kùli a nahkay hi : kàgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis tàsar lekùlùm kàgudarum zlam ndo, ere ye ti àgravu ni àwèria bëruv ana kùli a, àsia aṅgwaz ana kùli a daya. Kawayum ti kîpuma nu a lu, kawayum ma goro ya nàhi ana kùli ni dal-dal, kàwayuma matraβa maslaṅa ya ti àgudara zlam a ni. Nahkay ti kàdèfumkia lekùli lekùleni kàgudarum zlam ndo.

¹² Nèbikioru wakita ana kùli ti ahar gèdàkani azuhva maslaṅa ya ti àgudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslaṅa ya tàgudaria zlam a ni do. Nèbiki wakita ni ana kùli ti, nawayay ti kàsèrum ahèmamam lekùlùm kawayum leli ni, nawayay ti kàsèrum ti kè meleher ge Melefit. ¹³ Gekùli ya kàgrum nahkay ni ti àvia njèda ana leli a.

Iy, àvia njèda ana leli a, ay mèmèrva dal-dal daya : mèmèrvu ti adaba kàgèsùm kabá Tit a lala. Tit ti àmèrva azuhva nana, nahkay ti leli day mèmèrva. ¹⁴ Nàzlèba kùli kè meleher ge Tit a. Nàzlèbay kùli ti kigeni, adaba kèlèṅ gani kàbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya màzlèbay kùli àna naṅ kè meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya màhi ana kùli ni dèk day ma ge jiri. ¹⁵ Ka ya ti Tit òru afa gekùli ni ti kàgruma aṅgwaz a azuhva pakama ya naṅ amèhi ana kùli na, nahkay lekùlùm dèk kàgèsùm kabá naṅ a lala, kàgèsùmikia pakama gayaṅ na daya. Gekùli ya kàgrum nahkay ni ti Tit àwaya kùli a dal-dal àtama ya àwayay kùli ahaslani na. ¹⁶ Nu day nèbu nèmèrvu adaba nisliki mèfèki ahàr ke kùli, nèsèra kàbumku mimili do simiteni.

8

Jamum sinḡu akada ga ndam Mesedawen ya tàjam ni

¹ Bèza ga mmawa, Melefit àvia divi ana ndam gayaṅ ya *tècakalavu e Mesedawen na ti tægri tawì sulumani ; mawayay kàsèrum àgravu ti ahèmamam. ² Ndam Mesedawen

ni tècaka daliya dal-dal, ay ti ahar àdègafèṅa kà tay a ndo, tàmèrva dal-dal sawaṅ. Nday ndam talaga ; ku tamal nday ndam talaga naṅgu ni, mèmèrvani gatay nani ni àvi njèda ana tay ga majami sinḡu ana ndam ge Melefit. Nahkay tigia ndam ge elimeni a àna sinḡu ya tàjami ana ndam ge Melefit na. ³ Nèhi ana kùli nahèma, tàjama sinḡu àki ka njèda gatay a, tàjama àtamkia ka njèda gatay a sawaṅ. Nagray sedi gani tata. Tawì gani nani ti tàgray ka mawayay gatay. ⁴ Tàmbrèṅ leli ndo, tihindi leli, tèhi ana leli si màvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akada ya màvi divi gani ana mis ndahaṅ ni. ⁵ Leli mèdèam atagray zlam sulumani, ay tawì gatay ya tàgray ni sulumani àtam geli ya mèdèam atagray ni. Enjenjèni tægèskabá ti Bay geli màgur tay a zlam gatay ya tagray ni bu dèk, màk tægèskabá ti leli day màgur tay, adaba Melefit awayay nahkay. ⁶ Ndam Mesedawen tèbu tagray nahkay ti màhi ana Tit màṅgoru afa gekùli, mòru mènðeveriṅbiyu tawì ga majam sinḡu ni akada ya ànjèki ni, adaba tawì gani nani ti zlam sulumani. ⁷ Lekùlùm ti kàgrum zlam ya Melefit awayay ni kay : kèfumki ahàr ka Yezu lala, kèhumi ma gayaṅ ana mis lala, kàsèruma ma gayaṅ a lala, kàbum kawayum ti tawì gayaṅ mòru kama lala, kàbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay kàgrum tawì ga majam sinḡu ni lala daya, adaba tawì gani nani ti tawì sulumani.

⁸ Ngay si kajamum kwa ni ti nèhi ana kùli do. Nèhi ana kùli nahkay ti, nawayay ti kàsèrum mis ndahaṅ tawayay ti tawì gani mòru kama. Lekùlùm day kislumki majam zlam, ti mis ndahaṅ tàsèr kawayum ndam ge Melefit edèdèṅ. ⁹ Kàsèruma ahèmamam Bay geli Yezu *Krist àvi zlam sulumani ana ndam gayaṅ na. Ahaslani naṅ bay ge elimeni, zlam dèk ànivù a ahar bu ; ay ti àmbrèṅ zlam ni dèk, ègi zal talaga. Ègi zal talaga nahkay ti azuhva kùli, ti kigam

ndam ge elimeni àna talaga gayan̄ ya ègi ni.

¹⁰ Pakama ya n̄hi ana k̄li ni ti zlam ya ti n̄jalay ni, ay tamal k̄grum ti àb̄alay, ad̄aba alayni lek̄l̄um k̄gruma t̄wi gana. K̄grum t̄wi gani ciliñ do ; k̄n̄jumki ka ma gani en̄ji day lek̄l̄um gani. ¹¹ Nihi ti ah̄ar àd̄am kendeveñ̄um t̄wi gani nani ya k̄n̄jumki ni lala. Ka ya ti k̄d̄mum ak̄grum ni ti k̄m̄rumva dal-dal ; nihi day grum àna m̄m̄rani akad̄a nani. Ku way way do m̄f̄kad̄ zlam ti àki ka n̄joda gayan̄. ¹² Tamal k̄vumi zlam ana Melefit àna m̄b̄eruv b̄elan̄ ti Melefit aḡeskabu. Ajalaki ah̄ar ka zlam gayak ya àfuk ni ciliñ, àjalaki ah̄ar ka zlam ya àfuk bi ni do.

¹³ Ngay lek̄l̄um c̄akum daliya ti mis ndahan̄ ni t̄m̄rvu àna zlam gek̄li ni ti n̄jalay nahkay do. Ere ye ti nawayay ni ti ah̄ar àd̄am ndam ge Melefit dek̄ t̄gi kala-kala. ¹⁴ Nihi ti zlam gek̄li àbu kay, nahkay j̄numki tay àna nan̄. A vad̄ nahan̄ nday day at̄nḡeta zlam a kay ti at̄j̄naki k̄li àna nan̄ bilegeni. Nahkay lek̄l̄um dek̄ ekiḡum kala-kala. ¹⁵ Akad̄a ya àbu m̄b̄ekiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Maslan̄a ya ti zlam gayan̄ kayani ni ti zlam ni àsabaki ndo.
Maslan̄a ya ti zlam gayan̄ kay do ni ti zlam ni ah̄eci nan̄ ndo.* »

Tit akaba ndam ya ti tarakaboru e mirkwi ni

¹⁶ Tit ti awayay m̄j̄naki k̄li kay akad̄a geli ya mawayay m̄j̄naki k̄li ni. Àgray nahkay ti Melefit àna ah̄ar gayan̄ : m̄gri s̄si ana Melefit, mazl̄abay nan̄ azuhva t̄wi nani.

¹⁷ Geli ya m̄hi ana Tit m̄ru afa gek̄li ni ti Tit aḡeskab̄a ma gana. Aḡeskabu ma geli ya m̄hi ni ciliñ do : wud̄aka leli m̄hi m̄ru ni ti nan̄ nan̄ani àna ah̄ar gayan̄ àwaya morona afa gek̄li a dal-dal. ¹⁸ Leli m̄bu m̄sl̄rl̄n̄oru wur ga m̄j̄ geli nahan̄. Wur ga m̄j̄ geli nani ti ndam ga Yezu ya *t̄cakalavu a k̄sa ḡḡrani

bu ni dek̄ tazl̄abay nan̄ azuhva t̄wi gayan̄ ya agray, ahi *Ma M̄weni Sulumani ana mis ni. ¹⁹ M̄sl̄rl̄n̄oru nan̄ ti azuhva t̄wi gayan̄ ya agray ni ciliñ do : m̄sl̄rl̄n̄oru nan̄ ti ad̄aba ndam ga Yezu ya t̄cakalavu a k̄sa ḡḡrani bu ni t̄d̄aba nan̄ a ga masawad̄akabani akaba leli ga magray t̄wi hini sulumani na. T̄wi gani nani ti ad̄afaki ah̄mamam leli mawayay m̄j̄naki ndam ge Melefit àna nan̄ ni mam ni. Nahkay mis atazl̄abay Bay geli azuhva t̄wi gani nani daya.

²⁰ Singu ya majam ni ti kay, nahkay ka ya ti magray t̄wi àna nan̄ ni m̄awayay ti mis t̄d̄m̄ki ma maḡdavani ke leli do. ²¹ Mawayay ti magray t̄wi sulumani k̄ eri ga Bay geli ciliñ do ; mawayay ti magray t̄wi sulumani k̄ eri ge mis daya.

²² M̄bu m̄sl̄rl̄n̄oru wur ga m̄j̄ geli nahan̄ ka tay : nan̄ ti m̄pia nan̄ a, nan̄ àbu agray t̄wi ge Melefit ḡḡari kay, awayay ti t̄wi ni dek̄ m̄ru kama kama. Nihi ti awayay t̄wi ni dal-dal àtam ya ahaslani ni, ad̄aba às̄era lek̄l̄um ak̄grum ere ye ti k̄d̄mum k̄grum na. ²³ Tit ti mis goro, leli m̄bu magrakabu t̄wi ka ahar b̄elan̄ afa gek̄li. B̄za ga m̄j̄ geli ndahan̄ ni ti ni ndam ga Yezu ya t̄cakalavu a k̄sa ḡḡrani bu ni t̄d̄aba tay a, mis dek̄ t̄bu tazl̄abay *Krist azuhva t̄wi gatay ya tagray ni. ²⁴ Nahkay ti grum zlam ti t̄s̄er lek̄l̄um k̄bum kawayum tay. M̄zl̄ba k̄li a : ndam ga Yezu ni eti-cia k̄bum k̄grum nahkay ti at̄s̄er pakama geli ya m̄d̄m̄ki ke k̄li ni ti ma ge jiri.

9

Pol awayay ti ka ya ti emin̄jia a Korej a ni ti singu ni àjamva àndava

¹ Àki ke t̄wi hini sulumani ya m̄gri ana ndam ge Melefit ni ti akal n̄b̄iki ana k̄li do, ad̄aba k̄s̄eruma ma gana àndava. ² Nu n̄s̄era lek̄l̄um k̄awayum t̄wi gani. N̄hia ma

* 8:15 Mah̄rana 16.18.

gana ana ndam Meseduwen àna mèmèrvana, nèhi ana tay ahkado : « Ndam ge Melefit ya ka had Eseyi ni ku alayni tësləmalava ga magray təwi gani nana. » Tàra ticia lekulum kawayum təwi gani nani dal-dal ti mis kay e kidin gatay bu tədəm nday day tagray bilegeni. ³ Ku tamal nahkay nənğu ni nəsləroru bəza ga mən geli ni afa gekəli, nawayay ti wudaka minjiyu eslini ti kəsləmalumva, adaba nəhia ana ndam Meseduwen a akəgrum nahkay. Nawayay ti ma goro ya nəhi ana tay ni ègi ma masakani ba. ⁴ Ay tamal ti minjəa akaba ndam Meseduwen a, mədi ahər ana kəli kəsləmalumvu fañ ndo ni ti, pakama geli ya mədəmki ke kəli ni aməbəkə mimili ke leli do aw ? Leli tekeđi aməbəkə mimili ke leli ti, lekulum ti aməbəkə mimili ke kəli àtam geli ni do aw ? ⁵ Nahkay nədəm àgəski nəsləroru bəza ga mən geli ni ka ma goro, ti təjanaki kəli ga maslamalakabu zlam ya ti kədəmum kajamum ni hayañ. Ka ya ti eninjəa tamal kəsləmalumkabá àndava ni ti, mis atəsər zlam ya ti kajamum ni, kajamum ti àna məbərur bəlañ, do ni təfəki nğasa ke kəli ndo.

⁶ Jalumki ahər ka ma hini : maslaña ya ti ezligi zlam gəzit ni ti àbaz day gəzit. Maslaña ya ti ezligi zlam kay ni ti abaz day kay. ⁷ Ahər àdəm ku way way do máfəkəđ zlam akada gayañ ya awayay mafəkəđani ni. Kəfəkəđum àna majalay ahər cə cə ba, kəfəkəđum akada təfəki nğasa ke kəli ba. Adaba Melefit ti awayay maslaña ya ti afəkəđ zlam àna mèmèrani ni. ⁸ Esliki məgri zlam sulumani gərgəri kay ana kəli, araña aməhəcikivu ana kəli do. Agray nahkay ti awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna zlam ya àvi ana kəli kayani ni. Awayay ti kəlavəđ a hud ge təwi gekəli ya kəgrum ni bu dek ti kəgrum nahkay. ⁹ Abu məbəkəiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam ana ndam talaga àna məbərur bəlañ ; zlam sulumani ya agray ni ti day-day

àgəjazlki ahər ke Melefit do.* »

¹⁰ Avay hilfi ga zlam, awayay ti mis tizligi ti Melefit. Avi zlam məzumani ana mis ti Melefit daya. Zlam gekəli ya kəgrum təwi sulumani àna nañ ni akada hilfi ga zlam ya tizligia, àfətaya ti adək ni. Hilfi ga zlam gani nani ti Melefit àvi ana kəli, àfəkia məsəkəni gayañ a, awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna nañ. ¹¹ Aməgri zlam sulumani ana kəli gərgəri kay, araña aməhəci kəli do, adaba awayay ti kəgrumi zlam sulumani kay ana mis ndahañ. Nahkay mis nday nani atəgri səsi ana Melefit azuhva zlam gekəli sulumani ya akajamuma, leli aməhəlikaboru ana tay ni. ¹² Gekəli ya kajamum sinğu ni ti əjanaki ndam ge Melefit. Ay ti əjanaki tay cilin do ; agray ti mis kay təgri səsi ana Melefit azuhva sinğu ya akajamumi ana tay ni. ¹³ Nday atəsəra zlam ya akajamumi ana tay ni kay nahkay ti atəzləbay Melefit adaba atəsər kəgəsumkabá *Ma Məweni Sulumani ge *Krist a akaba kəgrum ere ye ti àgəski ndam ge Krist təgray na. Atəzləbay Melefit adaba kəjanumkia tay àna zlam gekəli a, kəjanumkia mis ndahañ na dek daya. ¹⁴ Akəvumi zlam ana tay azuhva *sulum ge Melefit ya əgri ana kəli ni ; sulum gayañ gani nani ti àtam zlam dek. Nahkay ti mis nday nani atəawayay kəli, atəhəngali Melefit ana kəli. ¹⁵ Məzləbum Melefit, məgrumi səsi adaba àvia Wur gayañ ana leli a. Gayañ ya àvi Wur gayañ ana mis ni ti àtam zlam ndahañ ya ti avi ana mis ni dek.

10

Pol àbu àna njəda ga məgur ndam ga Yezu

¹ Nəhi ma ana kəli ti nu Pol. Nu ti mis ndahañ tədəmku ma, tədəm ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti nu kudufa, ka ya ti nu nəbi akaba kəli bi ni ti nu bilek-bilek. *Krist ti kudufa, agri sulum ana mis, nahkay ² nahəngalay kəli mbatumkaba manjəhad gekəli a,

* 9:9 Limis 112.9.

ti ka ya ti eninjua afa gekuli a ni ti nigî bilek-bilek ba. Mis ndahan e kidîñ gekuli bu tãdãm manjãhad geli ti akada ge mis hihirikenî ni. Nday ya tãdãm nahkay ni ti, eninjua ti anãbrãñ tay do, amamãnjavù akaba tay! ³ Edeñ, leli ti manjãhad geli akada ge mis hihirikenî ni, ay makadvu ti akada ge mis hihirikenî ni do. ⁴ Zlam ahar geli ya makadvu àna nañ ni ti gãrgãri akaba ge mis hihirikenî ni. Zlam ahar geli ni ti Melefit àvi ana leli, njãda gayan àki. Pakama ge mis ya tãdãm ni akada gudu ya mis tãdãzlivù ana ndam ezir gatay ni, ay leli membedkaba gudu gani nana àna zlam ahar ge Melefit ya àvi ana leli na. Nahkay ti madafaki ma ge mis ya tãdãm ni ti ma ga malfada. ⁵ Mawalki mis ka ma ga zlabay gatay ya tawayay tãcafãña mis ndahan kã ma ge Melefit a ni dek; mãmbatikaba majalay ahãr magãdavani na ana mis a dek ti tãgãskabu ma ge Krist. ⁶ Nawayay ti lekulum dek kãgãsumuki ma day, kãlãñ gani ti anatrã maslaña ya ti àwayay mãgãsuki ma do ni.

⁷ Jalumki ahãr ka zlam ya kãgrum ni dek lala. Tamal maslaña àdãm nañ mis ge Krist ti, ahãr àdãm mãjalay ahãr lala keti, mãsar leli day ndam ge Krist akada gayan ya àdãm nañ mis ge Krist ni. ⁸ Bay geli àvu njãda ga mãgur kuli a ti nãjãnaki kuli àna nañ. Àvu njãda gani nani ti ge mijin kuli àna nañ do. Bi nãzlãba ahãr goro a kay àna njãda gani nani ya àvu na nãngu ni, mimili àbu awãrki nu bi. ⁹ Ngay nawayay nãbivù angwaz ana kuli àna wakita goro ya nãbikioru ana kuli ni cilin ti kãdãgãzlum ba. ¹⁰ Adaba mis ndahan tãdãm: « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli ni ti ma gayan ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayan gãrgãri kay. Ay ka ya ti nañ akaba leli ni ti njãda gayan àbi, àdãm ma ga dagwa gayan ni va do. » ¹¹ Maslaña ya ti àdãm nahkay ni ti mãjalay ahãr lala: eminjua ti amagray zlam ti kala-kala

akada ya mãbiki ana kuli ka ya ti leli drin drin akaba kuli ni.

¹² Mis nday nani ti tãhi ana ahãr nday gãdãkani. Leli ti mãtãkar mãgurfãñvani kã tay do, mãdãm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti tãgurfãñvu ka ahãr gatay gatayani e kidin gatay bu; tãdãm mis nañ gãdãkani ti si maslaña gani akada gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, tãsar arãña do simiteni. ¹³ Ay leli ti ni mazlãbavu ti àna tãwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli ni cilin, do ni ti mazlãbavu àna tãwi ya àvi ana leli ndo ni do. Tãwi ya ti Melefit àguraya, àvi ana leli ni ti, tãwi ga mãhioru ma gayan ana mis, ge minjiyuani àna nañ bãdak afa gekuli ni. ¹⁴ Ka ya ti leli mòru afa gekuli, mãhi *Ma Maweni Sulumani àki ke Krist ana kuli ni ti, mãgray tãwi àtamkia ka ge Melefit ya àguraya, àvi ana leli na ndo. ¹⁵ Mãzlãbavu àna tãwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tãgray ni ndo. Tagray mam mam nãngu ni arãña gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahãr àdãm mãfãki ahãr gekuli ke Krist ni mãsagakivu kãlavãd. Mawayay ti tãwi geli ya magray e kidin gekuli bu ni mãsagakivu daya; ku tamal mãsagakivu nãngu ni, àtamkia ke tãwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli na ba. ¹⁶ Nahkay ti amoru mãhi Ma Maweni Sulumani ana mis ga had ndahan ya kama ga had gekuli ni. Mawayay makoru eslini ti adaba mãwayay mazlãbavani àna tãwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tãgray ni do.

¹⁷ « Tamal maslaña awayay eji zlabay nahãma, mãji zlabay ti àna tãwi ga Bay geli ya àgray ni.* » ¹⁸ Maslaña ya ti azlãbay ahãr gayan gayanani ni ti Melefit àgãskabu nañ do, si maslaña ya ti Bay Melefit Melefiteni ana ahãr gayan azlãbay nañ ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tãdãm nday

* 10:17 Zerehi 9.23.

ndam asak ga Yezu ni

¹ Nihi ti nawayay nəzlapi ana kəli akada ga ndam muru ni. Ay ti besumua; iy nahəngalay kəli, besumua. ² Nawayay kəli dal-dal akada ge Melefit ya awayay kəli ni. Nəbia kəli ana *Krist a, nawayay ti kīgum ndam gayanə akada ga wur dahalay ya əsər zal faŋ do, bəŋani avi ana zal ni. Nəwayay ti maslaŋa nahan ahi ma ana kəli va do. ³ Aŋgwaz əbu awər nu, nədəm bi maslaŋa nahan amagosay kəli; nahkay bi ekijumkia ke divi ge Krist a, akədəbum nan əna huđ bəlanə va do. Jalumki ahər ke Ev ya gavanə əsipet nanə, əgosay nanə ni! Təgosay kəli akada gayanə ni ba. ⁴ Ka ya ti ku way way do ara afa gekəli a, awayay acahi ma məweni ana kəli ni ti kəbum kebesum. Ku tamal adəmki ma ke Krist ya gərgəri akaba ma geli ya nədəmki ni nəŋgu ni, kebesum. Ku tamal azlapaki ka məsuf nahanə gərgəri akaba Məsuf ya əniviya ana kəli ni, ahkay do ni ahi ma ana kəli, azlapaki ka *Ma Məweni Sulumani nahanə gərgəri akaba gekəli ya kicum ni nəŋgu ni, kebesum.

⁵ Nəsəra nday ya tədəm nday ndam *asak ga Yezu gədəkani ni tətam nu do simiteni. ⁶ Edeđinə nəsər mazlapani lala akada gatay ni do, ay nu ti nəsəra zlam a nətam tay. Kəlavad a huđ ga ma goro ya nəhi ana kəli ni bu dek kəsəruma, nəsəra zlam a.

⁷ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nəhia Ma Məweni Sulumani ya Melefit əvi ana kəli na ana kəli ga sulum a. Nəhəngoroya ahər goro e gəziteni va, nawayay ti lekulum kīgum gədəkani. Goro ya nəgray nahkay ni ti nəgudara zlam a zla do waw? ⁸ Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahanə bu ni təslərubiya siŋgu a. Nahkay nəhəlfəŋa siŋgu kə tay a ti nisliki magray təwi e kidinə gekəli bu lala. ⁹ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli nahkay ni ti zlam əhəcukivə, ay nəhəngalaləŋ zlam kə kəli a ndo. Təhəlubiya zlam ti bəza ga mənə geli ya e Mesədəwenə ni. Nəhəli muru ana kəli əna məhiani ana kəli vumu

zlam ya əhəcukivu ni ku gəzit ndo. Nəgray nahkay ndo, day-day anagray nahkay do daya. ¹⁰ Nəgray nahkay ti nihi zlabay gani ka had Eseyi tata, maslaŋa əbi acafəŋa nu ge mihi zlabay gana bi. Ma hini ya nədəm ni ti jiri: nu zal asak ge Krist; Krist ti jireni. ¹¹ Nihi zlabay nahkay ti bi kədəmum nəwayay kəli do. Aha, nahkay do: Melefit əsəra nəbu nawayay kəli.

¹² Nihindifiŋa zlam kə kəli a ndo, kama day enihindifiŋa kə kəli a do. Nəgray nahkay ti adaba nawayay ti mis ndahanə təngət divi ge mihi zlabay ba. Nəgray təbu tagray təwi akada geli ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti tədəm ba. ¹³ Nday nani ti ndam asak ga Yezu edeđinə edeđinəni do; tazay mazavu ga ndam asak ge Krist cilinə. Təwi gatay ya tagray ni ga magosay mis. ¹⁴ Zlam gani nani ti əgri ejep ana kəli ba. *Məslər ge Melefit asladay, ay *Seteni əna ahər gayanə esliki mazay vu gayanə akada ga məslər ge Melefit ni. ¹⁵ Seteni əna ahər gayanə agray nahkay ti, tamal ndam məgri təwi ni tazay mazavu ga ndam məgri təwi ge jireni ana Melefit ti əgri ejep ana kəli ba. Ndam məgri təwi ana Seteni ni ti Melefit aməgri daliya ana tay azuhva təwi gatay ya tagray magədavani ni.

Pol eji zlabay əna daliya gayanə ya acakay ni

¹⁶ Nəhi ana kəli keti: maslaŋa əhi ana ahər nu Pol murani ba. Ay tamal kədəmum nu murani ti mənjumlu ti akada ya kəmənjumləŋ kə ndam muru ni. Nahkay ti nisliki mihi zlabay gəzit bilegeni. ¹⁷ Nihi zlabay nahkay ti nəzlapay akada ga Bay geli awayay ni do; nəzlapay akada ga zal muru ni, adaba nəsəra nəbu nəgray zlam ya nisliki mijiki zlabay ni edeđinə. ¹⁸ Ay əgia mis kay təbu tihi zlabay akada ga ndam ga *duniya ni ti nu day nara nihi zlabay bilegeni. ¹⁹ Lekulum ndam ya kəsəruma zlam a ni kebesumi ana ndam muru tata. ²⁰ Ka ya ti maslaŋa amənjaləŋ ana kəli akada lekulum evidi ni ti kəbum kebesumi; ka ya ti maslaŋa azumfəŋa zlam kə kəli a ni

ti kàbum kebesumi ; ka ya ti maslaña agosay kàli ni ti kàbum kebesumi ; ka ya ti maslaña amənjalañ ana kàli akada kislum arañ do ni ti kàbum kebesumi ; ku maslaña asi barva ana kàli nəngu ni kàbum kebesumi. ²¹ Iy nu nəgray nahkay ndo ni ti, nislari arañ e eri gekàli bu ndo. Nəgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahañ tazay ahàr gatay akada nday gəđakani ni ti, nu day nagray akada nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. ²² Tamal təđəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal təđəm nday ndam *Izireyel, nu day zal Izireyel. Tamal təđəm nday bəza huđ ga Abraham, nu day wur huđ ga Abraham. ²³ Tamal təđəm nday ndam məgri təwi ana *Krist, nu bay məgri təwi ana Krist nətam tay. Ma hini ya nəđəməya ni ti àhərkiba ka ma ga muru a. Nəgra daliya nətam tay, təfiya nu a danğay va sak kay àtama gatay na, təzləba nu a sak kay àtama gatay na, nətamfəña kè kisim a sak kay, akal takad nu. ²⁴ Sak zlam ndam *Zəde təsua kurupu a kru kru mahkər mahar ambəmbu a. ²⁵ Sak mahkər təzləba nu àna aday a, sak bəlañ tizligia nu àna akur a, sak mahkər *slalah ga yam àhəmbahadva akaba nu a, ruk hundum nənjəhadva a huđ ga *dəluv gəđakani ba. ²⁶ Sak kay nòra ka məlañ ndahañ àna asak a ; sak kay akal yam àsləka àna nu a, sak kay ndam akal təgrua daliya, sak kay ndam jiba goro təgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahañ day təgrua daliya, sak kay nəgra daliya a kəsa ba, sak kay nəgra daliya a huđ gili ba, sak kay nəgra daliya ka ahàr ga dəluv a, sak kay nday ya təđəm nday bəza ga mma ni təgrua daliya daya. ²⁷ Nəgra təwi zləzladana, nəcaka daliya, sak kay nəcakay dəwir ndo, sak kay nənjəhadva e ləwir a akaba nəcakay yam ndo, sak kay nəngət zlam məzumani ndo, sak kay azana àfu bi, aməđ àwəra nu a. ²⁸ Nəgra daliya ndahañ a daya, ay ti nàcalaya tay a va do. Ay ti zlam àbu bəlañ

nəjalaki ahàr, àhəlu ahàr kəlavad : nəbu nəjalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek. ²⁹ Tamal nìpia maslaña nañ gedebeni e divi ge Melefit ba ni ti kala akada nu gedebeni. Tamal maslaña èjikia ke divi a ti awəru bəruv dal-dal.

³⁰ Tamal niji zlabay kwa ti niji zlabay ke gedebi goro. ³¹ Melefit Bəñ ga Bay geli Yezu, nañ ya ti mis dek tazləbay nañ ga kañgay-kañgayani ni ti, àsəra ma goro ya nəđəm ni ti ma ge jiri. ³² Ka sarta ya ti nəbu a Damas ni ti maslaña ya Bay Aretas àfiyu nañ ga məgur kəsa nani ni awayay məgəs nu, nahkay àbəhad mis kà magudu ga kəsa ni. ³³ Eslini bəza ga mən geli ni təfəviyu nu a alonğu vu, təfaya nu àna ezewed a dala va gwar a fəlku ga gudu na. Nahkay nətamfəña kà bay məgur kəsa nana.

12

Pol eji zlabay àna zlam ya ti Yezu àngazli ni

¹ Ku tamal miji zlabay ti zlam masakani nəngu ni, ahàr àđəm si niji zlabay ni kwa. Nahkay nəzlapaki ka zlam ya ti Bay geli àngazlu, nìpi ni. ² Maslaña nahañ àbu, nəsəra nañ a, nañ mis ge *Krist. Maslaña gani nani ti Melefit àzoya nañ agavəla driñ afa gana a huđ melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar fad. Cə Melefit àzoru ni nañ nañani, cə àzoru ni nañ nañani do, àngazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Àsər ti si Melefit kwa. ³⁻⁴ Iy, maslaña gani nani Melefit àzoya nañ a driñ agavəla a məlañ gayan sulumani va. * Cə Melefit àzoru ni nañ nañani, cə àzoru ni nañ nañani do, àngazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Àsər ti si Melefit kwa. Ka məlañ nani ti maslaña gani təhia ma ndahañ a. Ma gani nani ya èci ni ti mis hihirikeni èsliki məđəmani do, Melefit àcafəña mis ga məđəmana daya. ⁵ Maslaña nani ti niji zlabay àna nañ tata, nu nuani ti niji zlabay àna ahàr goro do.

* **12:3-4** Məlañ sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Məngahani 2.7 ; Lək 23.43).

Nijiki zlabay ti ke gedebi goro ni ciliŋ. ⁶ Ay ku tamal niji zlabay àna ahàr goro nənŋu ni, zlabay goro ya niji ni ti zlabay ga muru do, adaba ma goro ya nêdâm ni ti ma ge jiri. Ay ti nàwayay miji zlabay do, adaba nàwayay ti mis têdâm nu gêdákani àna zlabay goro ya niji ni ba. Nawayay mis têdâm nu gêdákani ti azuhva tawi goro ya tãbu tipi nagray ni akaba ma goro ya nãhi ana tay, tici ni sawaŋ.

⁷ Zlam ge Melefit ya àŋgazlu sulumani gərgəri kayani ni ti akal niji zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit àvua zlam nahaŋ a, àfuvuya a vu va, awayay ti niji zlabay ba. Ere gani nani awər nu akada adak èjia mis a ti awər naŋ ni. Ere gani nani Melefit àvi divi gani ana *Seteni ti mǎfuviyu, ti niji zlabay ba. ⁸ Nahkay sak mahkər nãhəŋgala Bay geli a ti mǎzuaba ere gani nana ya agru daliya na a vu ba. ⁹ Ay ti àhəŋgrufəŋ, àhu ahkado : « Sulum goro ya nəgruk ni ti eslək, adaba ka ya ti mis naŋ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dek agray ti àna njêda goro ciliŋ. » Ègia nahkay ti nəmər àna gedebi goro ni, niji zlabay àna naŋ, adaba ere ye ti nagray ni dek ti nawayay nagray àna njêda ge Krist ciliŋ. ¹⁰ Nahkay nu gedebi ti nəmər sawaŋ. Ku tamal mis tindivi nu, táfəku ŋgasa, təgru daliya gərgəri kay nənŋu ni, nəsəra zlam nday nani ya təgru ni ti azuhva Krist, nahkay nəmərnu àna naŋ. Adaba ka ya ti nu gedebeni ni ti, nãbu àna njêda ge Krist ya àvu ni.

Pol ajalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya a Korej ni

¹¹ Ma goro ya nêdâm ni ti ma ga muru. Ay kəfumku ŋgasa ga mazlapay ma ga muru nahkay ti lekələm gani. Giri-giri àgəski kəzləbum nu ti lekələm. Nu ti nisli araŋa do, ay ndam ya ti kədamum nday ndam *asak ga Yezu gêdákani ni ti ku gəzit day tətam nu do. ¹² Ka ya ti nu nãbu afa gekuli ni ti nêbesa daliya gərgərana kay, Melefit day àvua njêda ga magray zlam magray ejep a gərgərana kay.

Zlam ya àgravu ni dek ti adafaki nu zal asak ga Yezu ededīŋ ededīŋeni. ¹³ Ere ye ti nəgri ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahaŋ bu ni, nəgri ana kəli ndo ni ti məŋ ga mam ? Àbi ! Zlam àbu bəlaŋ ciliŋ nəgri ana kəli ndo. Zlam gani nani ti nihi : nìhindifīŋa sīŋu kə kəli ga məjənaki nu a ndo. Tamal goro ya nəgray nahkay ni zlam magudarani ti, mbrəŋumfua !

¹⁴ Nihi day nãbu nəsalamalavu ga maŋgoni afa gekəli ya mahkər. Eninjua day enihindifīŋa zlam kə kəli ga məjənaki nu a do. Nawayay ti lekələm lekələmeni, do ni ti nàwayafəŋa zlam kə kəli a do. Tanŋahi elimeni ana bəza ti ata bəŋ gatayani, do ni ti bəza tanŋahi elimeni ana ata bəŋ gatay do. ¹⁵ Ku nijinŋkaba zlam goro a dek, ku nijin ahàr goro goroani ga məjənaki kəli nənŋu ni àhəlu ahàr do, nəmərnu àna naŋ sawaŋ. Nawayay kəli dal-dal emiteni ti, akawayum nu va do azuhva nani aw ?

¹⁶ Leli dek məsəra, nìhindifīŋa zlam kə kəli a ndo. Ay ti mis ndahaŋ têdâm nənŋəhki ke kəli a sawaŋ. ¹⁷ Nənŋəhki ke kəli ti ahəmamam ? Ndam ya ti nəsłəroru tay afa gekəli ni ti, maslaŋa gatay bəlaŋ ti àgosa kəli a waw ? ¹⁸ Nəhi ana Tit mōru afa gekəli, nəsłərləŋəru wur ga məŋ geli ya kəsəruma naŋ a lala ni. Tit ōru ènjua afa gekəli a ti àgosafəŋa zlam kə kəli a waw ? Ŋgay leli ata Tit ti tawi geli ya magray ni bəlaŋani, majalay ahàr geli day bəlaŋani ti kəsərūm do waw ?

¹⁹ Kəhumi ana ahàr a ma goro ya nəbiki ana kəli ni bu ni dek ti mawayay matamfəŋa kə kəli a waw ? Aha, nahkay do, adaba leli ndam ge *Krist. Zləbəba goro ni, pakama geli ya məhi ana kəli ni dek ti məhi ana kəli ti kə meleher ge Melefit, adaba mawayay ti kəŋgətumkivu njêda e divi ge Melefit bu. ²⁰ Nêdâm nahkay ti adaba nakoru afa gekəli wudak. Eninjua, nədi ahàr ana kəli kəbum kəgrum zlam ya ti nàwayay

kêgrum do ni ti nawayay do. Tamal nahkay ti zlam ya anəgri ana kuli ni ti lekulam day akawayum do. Zlam ya ti nawayay kəgrum ba ni nday hi : kələgumvu ba, kizirəmvu ba, kəzumum ɓəruv ba, kəgrumvu solu ba, kɪndivəmvu ba, kəsumivu ana mis ba, kijəm zlabay ba, akaba kɪwisiŋəm kabu zlam ba. ²¹ Eninjua afa gekuli a ti Bay Melefit goro aməbaku mimili kə meleher gekuli ana tawi gekuli ya kəgrum ni ti nawayay do. Bi eninjua afa gekuli a ti nadi ahār ana ndam ya təbu tagudar zlam kekilenja, təmbrəŋ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili kəlavaf, tawayay məmbrəŋ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nōru nēdia ahār ana tay a nahkay ti enitawi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani dek ti nawayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Korej

¹ Nihi ti nawayay nanjoru afa gekuli ya mahkər. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wudaka ti ahār àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani.* » ² Ka ya ti nōru afa gekuli ye cə ni ti nəhiva ana kuli a andava. Ay nihi nu nəbiyu eslini bi day nəhikaboru ma gani ana ndam ya tagudar zlam ni akaba mis ndahan ni dek keti : ka fat ya ti eninjua ni ti anatraɓ ndam magudar zlam ni dek, maslanja gatay bəlan amatamfua do. ³ Kawayum kəsərum ma goro ya nəhi ana kuli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kuli ededɪŋ ededɪŋeni ni aw ? Nara nədɛfiki ana kuli, kara kəsərum. Tawi ge Krist ya agray e kidɪŋ gekuli bu ni ti tawi ge mis gedebeni do, adafaki nanj abu ana njəda. ⁴ Ka ya ti *tədarfəŋ Krist kà təndal ni ti nanj gedebeni ededɪŋ, ay nihi ti Melefit ahəŋgaraba nanj a, nanj abu ana sifa. Nahkay ere ye ti agray ni dek ti agray ana njəda ge Melefit. Leli ndam *asak gayan ni məbu akaba nanj akada mis bəlan,

leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nanj ni, eminjua afa gekuli ka fat gana ti amədɛfiki ana kuli leli məbu ana sifa ge Krist. Nahkay tawi geli ya amagray e kidɪŋ gekuli bu ni ti amagray ti ana njəda ge Melefit.

⁵ Nəhi ana kuli nahəma, njəhaduma ti kədɛgəzlum ahār lala day. Lekulam ti kəbum kəfumki ahār ke Krist ededɪŋ aw ? Njəy Yezu Krist nanj bəlanani akaba kuli ti kəsərum do waw ? Do ni ti bi kədɛgəzluma ahār a, kəsəruma kijəmkia ke divi a. ⁶ Leli ndam asak ededɪŋ ti nəsəra, akəsərum. Akəsərum ti ana tawi geli ya magray ni ; mɪjikia ke divi a ndo. ⁷ Ay ti leli məbu mahəŋgali Melefit ana kuli ti kəgudarum zlam ba simiteni. Leli mɪjikia ke divi a ndo, ay njəy mis tədəm leli mis sulumani ti mawayay do ; mawayay kəgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, mawayay ti kəgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tədəm mɪjikia ke divi a nanj ni, agray aranja do. ⁸ Nədəm nahkay ti adaba leli mɪsliki məmbrəŋ tawi ge jiri koksah ; magray ti si tawi ge jiri kwa. ⁹ Kəla ka ya ti leli gedebeni, lekulam ti ni njəda-njədani ni ti məmərvu. Leli mahəŋgalay Melefit, mawayay ti məslamalay manjəhad gekuli ti kəgudarum zlam va ba. ¹⁰ Nəbikiuru pakama hini ana kuli ka wakita ka ya ti nu drin drin akaba kuli nahkay ni ti, adaba nawayay ti kəmbatumkaba manjəhad gekuli a. Nahkay eninjua afa gekuli a ti anələgi ana kuli do. Tawi goro ya nagray ni dek ti nagray ana njəda ga Bay geli ya avu ni. Ay njəda gani nani ya avu ni ti ge mɪjin kuli do, ga məvi njəda ana kuli ana nanj sawan.

Pol agri sa ana mis

¹¹ Nihi ti bəza ga mmawa goro ni, ma goro əbi kay va bi. Nawayay ti kəmərumvu, kəslamalum manjəhad gekuli, ku way way do e kidɪŋ gekuli bu məvi njəda ana maslanja nahan, ma gekuli mārakaboru, kənjəhaduma

* 13:1 Mimbiki 19.15.

àna sulumana. Bay Melefit ti awayay mis, avi manjəhad sulumani ana mis daya ; nahkay tamal kəgrum zlam nday nani dek ti amanjəhad akaba kəli kəlavad.

¹² Grumvu sa e kidin gekəli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Melefit ya ahalay ni dek təgria sa ana kəli a.

¹³ Sulum ga Bay geli Yezu *Krist mələbu akaba kəli dek, Melefit məgray ti lekələm dek kəwayumvu akada gayan ya awayay mis ni, *Məsuf Njəlatani məgray ti lekələm dek kənjəhadumkabu àna sulumani.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Galasi ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Galasi ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdäfa slimi gayan a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli mäsär sarta ya àbäki wakita ni do, mäsär mälän ya àbäki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kësä do ; had kà gəvay ga Azi (a vad ya kani Azi akaba Galasi ti təbu ka had Turki). Kësä Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka had Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayan ye enjenjeni ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kësä nday nana (Təwi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tэгəskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbäki wakita ti adäba mis ndahan e kidin ga ndam ga Yezu ya ka had Galasi ni bu ni tädäm ahär adäm ndam ga Yezu tэгəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbäki ni dek : ahar gädakani tädäm si ndam ga Yezu dek tēkeley kədi kwa (6.12). Pakama gatay ya tädäm ni àzumia bəruv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi dek ga məhiani ana tay täfäki ṅgasa ke mis ge mekeley kədi ba ; tamal maslaṅa awayay egi mis ge Melefit àna mekeley kədi ni ti, Krist àjənaki naṅ va do (5.2).

Pol ànjäki ka pakama gayan, adäm naṅ zal asak ga Yezu ededın : àfiyu Pol e təwi gayan ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahan ni tэгəskabá Pol a, tädäm ma gayan ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefit ededın. Pol adäm zlam ya ti àcahi ana mis ni ti Melefit Melefiteni àhi, do ni ti mis àhi do (1-2).

Pol adäm ka ya ti ndam Galasi tэгəskabu ma ge Melefit enji ni ti tigia bəza ge Melefit a. Tэгəskabu, tigi bəza

ge Melefit ti azuhva təwi ga Məsuf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya Məwiz àbäki ni do. Àhi ana tay nihi ti kəmbərəṅum Məsuf ge Melefit, kэгəsumkabu Divi ge Məwiz ni cilin ti kamam ? Nday ya ti tэгəskabu Divi gani cilin, təmbərəṅ Məsuf ge Melefit ni ti nday evidi, nday bəza ge Melefit va do (3-4).

Ke mendeveriṅ ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tənjuhäd àna njəda ga Məsuf ge Melefit kwa. Tamal maslaṅa agəskabu njəda ga Məsuf ge Melefit ya avi ni ti, esliki məmbərəṅ zlam magudarani dek ; do ni ti Divi ge Məwiz cilin ni ti àjənaki naṅ do. Tamal maslaṅa agəskabá Krist a ti, maslaṅa nani egia mis məwena : zlam ndahan ni dek tislı aranə do (5-6).

Sa ga Pol

¹ Nəbäki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslərbıyu nu ti mis hi-hirikenı do. Təvu njəda gani ti mis do ; təvu njəda gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bəṅ geli Melefit, naṅ ti àhəṅgaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol nəgri sa ana kəli, lekələm ya ti kəfumki ahär ka Yezu, kəbum *kacakalumvu a kəsä gərgərani bu ka had Galasi ni. Bəza ga mən geli ya məbu akaba tay ni tęgria sa ana kəli a daya.

³ Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti agəskabá ti təkad naṅ azuhva zlam magudarani geli, ga məhəlabə leli a duniya hini magədavani ni ba. Krist əgray nahkay ti ka mawayay ga Bəṅ geli Melefit. ⁵ Melefit ti məzləbum naṅ ga kaṅgay-kaṅgayani. Aya nahkay !

Ma Məweni Sulumani ti bəlan hıya, nahan əbi

⁶ Ere ye ti kəgrum ni ti əgrua ejep a dal-dal, adäba nəhi ana ahär kəgrum zlam akadä nani do. Melefit əzala kəli azuhva sulum ge *Krist ya əgri ana kəli na. Ay ti lekələm kəmbərəṅuma Melefit ke wecewecena ; kəbum kədəbum ma məweni nahan sawan

ti ahəmamam? ⁷ *Ma Məweni Sulumani nahaŋ ti àbi, si goro ya nəhi ana kəli ni ciliŋ. Ay mis ndahaŋ təbu tiwisirikaba ahàr ana kəli a, tawayay tambatkaba Ma Məweni Sulumani ge Krist na. ⁸ Leli məhia Ma Məweni Sulumani ana kəli a; tamal maslaŋa ahi ma nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya məhi ana kəli ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana. Ku leli leleni, ku *məslər ge Melefit àsləkabiya e melefit ba ahi ma gani ana kəli nəŋgu ni, Melefit mətikwesla naŋ a. ⁹ Leli məhia ana kəli a, nihi day nəhi ana kəli keti : Tamal maslaŋa ahi ma məweni nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya ti kəgəsumkabu ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana.

¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti kəhumi ana ahàr nawayay ti mis təzləbay nu waw? Aha, nahkay do! Bay ya ti nawayay məzləbay nu ni ti Melefit. Kəhumi ana ahàr nawayay ti pakama goro məbəlafəŋ kə mis aw? Aha, nahkay do! Kekileŋa tamal nawayay pakama goro məbəlafəŋ kə mis keti ti akal nu bay məgri təwi ana Krist va do.

Pakama ga Pol ya ahəŋgri ana mis ni ti Yezu Krist àhi àna ahàr gayan

¹¹ Bəza ga mmawa, nəhi ana kəli nahəma, *Ma Məweni Sulumani ya nəbu nəhi ana kəli ni ti ma ge mis hihirikeni do. ¹² Mis hihirikeni àhu ma gani do, mis hihirikeni àcahu ma gani do daya. Àdəfuaba ma gana ti Yezu *Krist àna ahàr gayan.

¹³ Zlam ya ti nəgray ahaslani ka ya ti nadəbay Melefit akada ga ndam *Zəde ni ti kicəma àndava. Ka sarta gani nani ti nəgria daliya ana ndam ge Melefit àsabay, nəwaya mijin tay a. ¹⁴ E kidin ga məndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nədəba divi ga ndam goro ndam Zəde na, nətama nday ndahaŋ na ahar gəđakana. Nəwaya madəbay divi ga ata bəŋ goro na dal-dal àsabay.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huđ ga mmawa bu ni ti Melefit àdaba nu a. Àgru sulum gayan, àzalay nu ga məgri təwi. Sarta gayan àra ènĵia ti

¹⁶ àŋgazlu Wur gayan ti nəsar Wur ni, ti nəzlapaki ka Wur ni, nəhi ma gani ana mis ya nday ndam Zəde do ni. Ka sarta gani nani ti nəhindifinĵa ma kə mis hihirikenana ndo. ¹⁷ A Zerəzalem day nòru ga məməŋĵiyu ndam ya ti tigi ndam *asak ga Yezu enĵi goro ni ndo. Nòru suwwa ka huđ Arabi sawan. Kələŋ gani nəŋga a Damas a. ¹⁸ Vi mahkər kələŋ gani day kwa ti nòru a Zerəzalem ti nəsar Piyer. Məŋĵəhadkabu vad kru mahar zlam ciliŋ. ¹⁹ Eslini ti nipi zal asak nahaŋ ndo, nipi ti Zek wur ga məŋ ga Bay geli ni ciliŋ. ²⁰ Kə meleher ge Melefit, ma goro ya nəbəkini ni ti ma ge jiri, nəsəkəđ malfada do.

²¹ Kələŋ gani nəsləka, nòru ka huđ Siri akaba ka huđ Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *təcakalavu ka huđ *Zəde ni tibi nu đay-đay faŋ ndo. ²³ Ticia ma ge mis ya tədəmku na ciliŋ; mis ni tədəm: « Maslaŋa ya ti àgri daliya ana leli ahaslani, àcafaŋa leli ga məhi ma ga məfəki ahàr ke Krist ana mis a ni, nihi ti ègia naŋ naŋani àna ahàr gayan naŋ àbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tàra ticia nahkay ti təzləbay Melefit azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni

¹ Vi kru mahar fad ka ahàr gani nahəma, mòru a Zerəzalem ata Barnabas. Ka ya ti mòru ni ti nəza Tit a ju. ² Nòru eslini ti adaba *Məsuf ge Melefit àhu ru. Nòru nĵəa ti məcakalavu akaba gəđakani gatay ka ahàr geli. Məra məcakalava ti nəŋgahadiaba *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana nday ya ndam *Zəde do na ana tay a. Nəhi ana ahàr bi atədəm təwi goro ya nəgray ahaslani ni akaba təwi goro ya nəbu nagraŋ nihi ni zlam masakani. ³ Ay tədəm nahkay ndo. Ku Tit naŋ zal Gres ni day təfəki ŋgasa ge *mekeley kədi akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ndo. ⁴ Təzlapaki ke mekeley kədi ti adaba mis ndahaŋ təbu tasəkəđ malfada, tədəm tadəbay

Yezu. Nday gani ti tãhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba màdabay *Divi ge Melefit ya M̄wiz àbaki ni va do. Nday tawayay ti màdabay Divi gani, mìgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti màgəsiki pakama gatay ni ana tay ku gūzit ndo simiteni. Adaba Ma M̄weni Sulumani ya màhi ana k̄li ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti tàgudarikaba ma gana ana k̄li a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zeruzalem ni tãdãm nday gãdãkani ni ticia ma goro na. Ku tamal nday gãdãkani, ku tamal nday gãdãkani do nãngu ni arãja gani goro do, adaba Melefit ti àmãnjalãn ke mis akada ge mis hihiriken ni do. Nday gani tãra ticia ma goro na ti tãhu : « Ma M̄weni Sulumani ya kãhi ana mis ni ti àbelay, kãdãmktiviyu ma nahan ba. » ⁷ Tãdãm nahkay ti adaba tãsãra Melefit adaba nu ga màhi Ma M̄weni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, tẽkeley k̄di do na, akada ya adaba Piyer ga màhi Ma M̄weni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley k̄di na. ⁸ Yezu àvia njãda ana Piyer ge migi zal asak gayan e kidin ga ndam Zude ba ; àvu njãda ge migi zal asak gayan e kidin ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day nan gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zen, nday ya ti ndam Zeruzalem tãdãm nday akada medikedik gatay ni, tãgãskabã ga Yezu ya àgru sulum gayan ga màgri tãwi na, màk tãgãsfãja ahar kẽ leli akaba Barnabas a ga màdãfakiani mìgia leli dẽkeni ka ahar bãlan : leli ti magray tãwi e kidin ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray tãwi e kidin ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti tãhi ana leli màjãnaki ndam gatay ya talagani ni cilin, do ni ti tãhikivu ma nahan ana leli ndo. Ma gatay hini ya tãhi ana leli ni ti nu day ànuviyu a ahãr bu, nãwaya magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

¹¹ Ay ka ya ti Piyer àra afa goro a Antiyos a ni ti nãlãgia kẽ meleher ge mis a, adaba àgudara zlam a : ¹² ka ya ti ènjia afa geli a ni ti nan àbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kãlãn gani Zek àslãrbiyu ndam Zude ndahan. Nday nakãn tãra tijnia nahãma, Piyer nakãn àgrafãja angwaz kã tay a, nahkay àslãkafãja kã ndam ya ti nday ndam Zude do, tãbu tãzum zlam akaba tay na, àwayay ti tãpi nan akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahan ni day tàgray akada ge Piyer ni, tãbu tajalay ahãr cã cã. Barnabas àra èpia nahkay ti ku nan day àgray akada ga nday ndahan ni bilegeni ; àwayay ti ndam Zude ni tãsãr nan àmbrãja divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti nãpi ti nday nakãn tãdabay divi ga *Ma M̄weni Sulumani àna jiri gani va do ni ti nãhi ma ana Piyer kẽ meleher ge mis dẽk. Nãhi ahkado : « Nak zal Zude tekedĩ kãnjahad akada ga ndam Zude ni do, kãnjahad akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti kãhi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, tãnjahad akada ga ndam Zude ni ti àgravu ahãmamam ? »

Melefit àdãm leli ndam jireni ti azuhva màfãki ahãr geli ka Yezu ni cilin

¹⁵ Leli ti ndam *Zude ededĩn adaba ata bãn geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahan ya tãzalay tay ndam magudar zlam ni do. ¹⁶ Ku tamal nahkay nãngu ni, leli màsãra tãwi ga ndam ya tadabay *Divi ge Melefit ya M̄wiz àbaki ni ti, maslanã àbi ya ti Melefit àdãm nan jireni kẽ eri gayan azuhva tãwi gani nani bi ; Melefit àdãm mis jireni ti si maslanã ya ti àfãkia ahãr ka Yezu *Krist a ni cilin. Leli ti màfãki ahãr ka Yezu Krist ti màwayay ti Melefit màdãm leli ndam jireni kẽ eri gayan azuhva màfãki ahãr geli ni, do ni ti màwayay ti Melefit màdãm leli ndam jireni azuhva geli ya màdãbum Divi ya M̄wiz àbaki ni do. Adaba tãwi ga ndam ya tadabay Divi ya M̄wiz àbaki ni ti maslanã àbi Melefit àdãm nan jireni azuhva tãwi gani nani bi simiteni. ¹⁷ Leli ndam

Zude ti mawayay ti Melefit mādēm leli ndam jireni kè eri gayan ti adaba leli mabu mafeaki ahàr ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zude ndahan ni tazalay leli ndam magudar zlam, adaba magray tawi akada ge Mawiz ya adēm ni do. Ègia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, ezligiyu leli do ! ¹⁸ Ay tamal maslaṅa àmbrəṅa zlam ya ti Mawiz adēm tāgray a wakita gayan ni bu na, kələṅ gani agray keti ti gayan ya agray keti ni ti àgray ti ègia bay magudar zlam a. ¹⁹ Nu ti ka mādēm ge Melefit ya Mawiz abəki ni ti akada nu məmətani. Ègia nəməta nahkay ti nādəbay Divi ya Mawiz abəki a wakita gayan bu ni va do. Ere gani àgravu nahkay ti, ti nānjəhad ana sifa kè eri ge Melefit. Ka ya ti *tadarfəṅ Krist kà təndal ni ti tādarkabiyu leli ka ahar bəlaṅ ; ²⁰ nihi ti nu nəbu ana sifa, ay sifa ya anuviyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli mabu ka ahar bəlaṅ akaba Krist, nahkay sifa ya anuviyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nəbu ana sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva nəfəkia ahàr ke Krist Wur ge Melefit a palam. Naṅ ti awayay nu, àgəskabá ti təkad naṅ a kəla goro va. ²¹ Zlam gani nani ti Melefit àgru ga sulum gayan : nahkay ti nəmbrəṅ do simiteni. Mis ndahan tādēm Melefit adēm mis jireni ti azuhva tawi ga maslaṅa gani nani ya àgray akada ge Mawiz ya abəki ni. Ay nahkay do : tamal nahkay ededīṅ ti Krist amət ti masakani.

3

Melefit ahəṅgay mis ti ahəmamam ?

¹ Lekuləm ndam Galasi ti lekuləm ndam muru ! Lekuləm ti araṅa agray kuli aw ? *Tadarfəṅ Yezu *Krist kà təndal ti təhia ma gana ana kuli a, kicuma lala, kala kipuma ana eri gekuli a. ² Nihi ti nawayay nihindifin ma kè kuli a bəlaṅ : Melefit àvi *Məsuf Njəlatani ana kuli ti adaba kədəbum *Divi ge Melefit ya Mawiz abəki ni tək, day ti àvi ana

kuli ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka mafeaki ahàr ka Yezu na palam aw ? ³ Lekuləm ndam muru emiteni ti kamam ? Kənjumki ka mafeaki ahàr ke Krist ti ana njədə ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum tawi ana njədə ga vu gekuli gekuleni ti kamam ? ⁴ Zlam àgrakiva ke kuli a kay, ay zlam nday nani ti kəhumi ana ahàr zlam masakani aw ? Zlam nday nani ti tigi zlam masakani koksah ! ⁵ Melefit naṅ àbu avi Məsuf gayan ana kuli, agray zlam magray ejep e kidīṅ gekuli bu daya. Agray nahkay ti adaba kədəbum Divi gayan ya Mawiz abəki ni tək, day ti agray ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka mafeaki ahàr ka Yezu na palam aw ?

Ere ye ti àgrakivu ka Abraham ni

⁶ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Abraham afəkia ahàr ke Melefit a, nahkay Melefit adēm naṅ mis jireni kè eri gayan.* » ⁷ Nahkay ti ahàr adēm kəsərum nday ya ti təfəkia ahàr ke Melefit a ni ti nday bəza huḍ ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefit adēm a Wakita gayan ni bu nahkay hi : nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti a vad nahan Melefit amədəm nday ndam jireni kè eri gayan azuhva mafeaki ahàr gatay ni. Wudaka zlam nani ara agravu ti Melefit àhiaba ma gana ana Abraham a àndava. Àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : àhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani dek ti, anagray ana nak.† » ⁹ Abraham àra afəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àgria sulum gayan a. Nahkay ku way way do tamal afəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit agri sulum gayan akada ya agri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tādēm tadəbay *Divi ge Melefit ya Mawiz abəki ni ti Melefit mādēm nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay dek ana seriya sawan. Adaba àbu məbəkiani a wakita ge Mawiz ni bu ni nahkay hi : « Ahàr adēm ku way way do mägəskabu pakama ya àbu

* 3:6 Mənjəkiani 15.6. † 3:8 Mənjəkiani 12.3.

məbəkiani a wakita hini bu ni dek, mągray tųwi àna naŋ kəlavad, àmbrəŋ ba, do ni ti Melefit aməwəl naŋ àna seriya. † » ¹¹ Məsəra maslaŋa ya ti Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ adaba adəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ti àbi. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefit àdəm naŋ jireni kè eri gayaŋ adaba àfəkia ahàr a ni ti, maslaŋa gani nani ti Melefit aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge Məwiz akaba divi ga məfəki ahàr ke Melefit ti nday gərgəri. Àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani. § »

¹³ Ay leli ti mādəbay Divi ya ti Məwiz àbəki ni dek do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefit àwəl naŋ àna seriya a kəla geli vu. Məsəra, àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti *tədarfəŋa naŋ kà təndal a ni ti Melefit etikwesla naŋ a àndava. * » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zəde do ni nday day təŋgət *sulum ge Melefit ya àgri ana Abraham ni ; atəŋgət ti nday ya ti təbu akaba Krist akada mis bəlaŋ ni. Ahaslani ti Melefit àdəmbiya, àdəm aməvi Məsuf gayaŋ ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahàr ke Krist ni.

Melefit àwəlkabu pakama gayaŋ akaba Abraham

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay dek bəlaŋ təwəlkabá ma gatay a ti, maslaŋa ya ti adəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviya ma nahaŋ ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ

akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huđ gayak daya. † » Nğay aməgri ana bəza huđ gayaŋ ti àdəm ndo : nahkay àdəm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlaŋ ciliŋ. Məsəra, àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur huđ gayak. » Wur huđ gayaŋ nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : Melefit àwəlkabá pakama gayaŋ ata Abraham a àndava. Vi diŋ diŋ fad àna kru kru mahkər ka ahàr gani day kwa ti àdəfiki *Divi gayaŋ ana Məwiz. Ay pakama ya àhi ana Məwiz ni ti àzay məlaŋ ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, adaba ere ye ti Melefit àdəm amagray ni ti agray ededəŋ. ¹⁸ Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tədəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayaŋ ya àdəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adaba Melefit àwəlkabá pakama gayaŋ akaba Abraham a, àhi : « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit àdəfiki Divi gayaŋ ana Məwiz ni ti kamam ?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kəlaŋ gani Melefit àdəfiki *Divi gayaŋ ana Məwiz ni ti kamam ? Àdəfiki ti, ti leli məsər məbu magudar zlam kè eri ge Melefit. Melefit àdəfiki ti ga hayaŋani, duk àbivoru ana mara ga wur huđ ga Abraham ya Melefit àdəmkiyiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti *məslər ge Melefit təhi, mək Məwiz day àhəŋgri ana ata bəŋ geli. † ²⁰ Tamal maslaŋa àbu ahəŋgri ma ana mis ndahaŋ ni ti, ma ya ti ahəŋgri ni ti gayaŋ gayaŋani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, naŋ naŋani àhi àna ma gayaŋ, do ni ti maslaŋa nahaŋ àhəŋgri ana Abraham do.

²¹ Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti awayay adəmvaba pakama ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani

† 3:10 Mimbiki 27.26. § 3:12 Məŋjay Levi 18.5. * 3:13 Mimbiki 21.23. † 3:16 Məŋjay Məŋjəkiani 12.7. † 3:19 Ndam Zəde tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit təhəŋgri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis tənġət *sifa ya àndav day-day do ni àna Divi ya Məwiz àbəki ni edeđin ti, akal Melefit adəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. ²² Ere ye ti pakama ge Melefit adəm agravu edeđin ni ti nihi : mis a duniya bu dek tągudara zlam a, tislíkì məmbrəñani do ; tìgia evidi gana, akada nday a daŋgay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayan ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit adəmkibiya ma ahaslana, mis tənġət ti azuhva təfəki ahàr ka Yezu Krist, do ni ti tənġət do.

²³ Ahaslani ti divi ga məfəki ahàr ke Krist àbi fañ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti adəfiki ana Məwiz ni akada leli a daŋgay bu. Ahətay sarta ya aməŋgazli divi ga məfəki ahàr ka Yezu Krist ana leli ni. ²⁴ Nahkay Divi ya Məwiz àbəki ni ti ègia akada ga maslaña ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mədəm leli ya ti məfəki ahàr ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. ²⁵ Nihi ti Yezu Krist ènjia, leli məbu məfəki ahàr. Nahkay ti təwi ga bay məbi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni àbi àna njəda ga məgur leli va bi.

²⁶ Lekulum dek kəfəmkia ahàr ka Yezu Krist a, nahkay ti kīguma bəza ge Melefit a. ²⁷ Lekulum ya *təbaray kəli àna slimi ge Krist ni dek ti kīguma akada mis bəlan akaba nañ a. Kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a, nihi ti kəbum kajalum ahàr akada ge Krist ni. ²⁸ Nahkay ku nak zal Zude, ku nak zal Gres, ku nak evidi, ku nak evidi do, ku nak zal, ku nak wal nəŋgu ni àgray araña do ; lekulum dek kīguma ka ahar bəlan akaba Yezu Krist a akada mis bəlan. ²⁹ Krist ti wur huđ ga Abraham ; lekulum ndam ge Krist, nahkay ti lekulum day kīguma bəza huđ ga Abraham a. Nahkay kəŋġətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi

« Anəvuk » na.

4

¹ Ma goro ya nawayay nəhi ana kəli ni ti nihi : wur tamal bəñani adəm ara azum mekeji gayan, ay nañ wur ġuziteni mba ti, ku zlam ni dek gayan nəŋgu ni nañ akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis təbi slimi, təbi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya bəñani adəm aməzum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli məfəki ahàr ka Yezu fañ ndo ni ti leli akada bəza, leli evidi ga *məsuf magədavani ya təgur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefit afəkad ni àra ènjia ti àslərbiyu Wur gayan. Èwi nañ ti wal ; tìwi nañ ti e kidin ga ndam ya ti tadəbay Divi ya Məwiz àbəki ni bu. ⁵ Tìwi nañ nahkay ti, ti mambaya ndam ya tadəbay Divi gani nani na, ti leli dek mīgi bəza ge Melefit.

⁶ Ere ye ti adafaki kīguma bəza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit àslərivabiya Məsuf ga Wur gayan ana leli a məbəruf va. Məsuf gani nani nañ àbu azlah, adəm : « Aba, Baba.* » ⁷ Ègia nahkay ti ku way way do e kidin gekəli bu nañ evidi va do, ègia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit aməgri sulum gayan ya ti adəm aməgri ana bəza gayan ni ana kəli bilegeni. Nani dek ti təwi ge Melefit.

Pol awayay ti ndam Galasi tìjikia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lekulum evidi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit nañ way ti kəsərum do. ⁹ Ay nihi ti kəsəruma Melefit a. Nədəm nahkay ti, nawayay nədəm Melefit asər kəli enji. Ahaslani ti *məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcəhia zlam ana kəli a, ay kəmbəñuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, njəda afəñ kə tay bi : nihi ti kədəbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kīgum evidi ga zlam nday nani keti edeđin aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ahàr ni ti vad ġərgərani, kiya ġərgərani, sarta

* 4:6 Àna ma ga ndam Zude « Aba » ti awayay adəmvaba « Baba. »

gərgərani akaba vi gərgərani ya ti tagrafəŋ wuməri ni ni. ¹¹ Ere ye ti kəgrum ni ti ahəlu ahər, nədəm bi təwi goro zləzladani ya nəgray e kidiŋ gekəli bu ni ti emigi təwi masakani.

¹² Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kəli, nawayay ti kīgum akada nu, adaba nu ti nīgia akada kəli a. Ere ye ti kəgudarumu ku gəzit ni ti əbi. ¹³ Kəsəruma nəra afa gekəli a, nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ye enjenjeni ni ti nəŋgət ahar gani ti adaba nəbesey do. ¹⁴ Arməwər goro ni ti ègia zlam zləzladana kè eri gekəli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni kənjakum nu ndo, kəgəsumkabá nu a. Kəgəsumkabu nu ti akada nu *məslər ge Melefit, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti kəmərumsa dal-dal, ay nihi ti mam àgrakivu ke kəli mam? Ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri: kəwayuma nu a dal-dal. Tamal àgravu tata ti ku eri gekəli tekeđi akal kəhəlumaba kəbumua. ¹⁶ Ègia nəbu nəhi ma ge jiri ana kəli ti nīgia zal ezir gekəli a zla do aw?

¹⁷ Mis ya ti təhurkiviyu ke kəli ni ti təza njədə gatay a dek ga magray təwi e kidiŋ gekəli ba. Ay təgray nahkay ti təwayay məgri zlam sulumani ana kəli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kəli a, ti kəmbrəŋum nu, kəzum njədə gekəli dek ga madəbay tay. ¹⁸ Mis azay njədə gayəŋ dek ga magray zlam ti əbəlāy, ay ti ahər ədəm zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahər ədəm ku nu nəbu akaba kəli, ku nu nəbi akaba kəli bi nəŋgu ni kəzum njədə gekəli dek ga madəbay nu kəlavaf. ¹⁹ Lekələm ti akada bəza goro, ay nihi ti akada lekələm a huđ bu keti, niwi kəli ti nəcakay daliya dal-dal. Anəcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahər gekəli dek ègia akada ge Krist a ni. ²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidiŋ gekəli bu! Nahkay ti akal nəsər ahəmamam nəhi ma goro ana kəli ni,

adaba nihi ti nəsər ere ye ti nəhi ana kəli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

²¹ Lekələm ya ti kədəmum kawayum madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya ədəm ni ti kicəm ndo waw? Həŋgrumufəŋ nimi! ²² Əbu məbəkiyani a wakita gani nani bu nahkay hi: Bəza ga Abraham təbu cə, bəlanjani ni evidi ewii, nahanj ni ti ni wal gayəŋ ye evidi do ni ewii. †

²³ Wur ge evidi ni ti tiwi nəŋ akada ge mis ya tiwi bəza ni, ay wur ga nəŋ ye evidi do ni ti tiwi nəŋ akada nani do; tiwi nəŋ ti azuhva ge Melefit ya əhi ana Abraham « Ekiwi wur » ni.

²⁴ Pakama gani nani awayay adəfiki zlam nahanj ana leli. Wəl cəeni ni ti akada pakama gərgəri cə ya ti Melefit *əwəlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya əwəlkabu akaba ndam *Izireyel, əhi ana Məwiz ka həma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti tadəbay pakama gani hini ni ti nday evidi.

²⁵ Agar ti awayay adəmvaba həma Sinayi ya ka had Arabi ni. Awayay adəmvaba Zerəzalem ya kani daya, adaba ndam Zerəzalem ya kani ni ti nday dek evidi. ²⁶ Ay Zerəzalem nahanj əbu agavəla; ndam Zerəzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kəsa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ Əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Nak wal dəgəl, nak ya kiwi wur dəy-dəy ndo ni mərvu,

nak ya ti kəcakay daliya ga wur miweni ndo ni gray salalay.

Adaba nak ya ti zal gayak əmbrəŋa kur a, əndəhadfuk do ni,

ekiwi bəza dal-dal ətama ga wal nahanj ya tandəhadkəbu ata zal gayəŋ na. ‡ »

²⁸ Bəza ga mmawa, lekələm ti bəza ge Melefit edediŋ edediŋeni; kīgum nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya əhi ana Abraham « Ekiwi wur, » mək ewi Izak ni: nahkay ti lekələm

† 4:22 Mənjay Mənjəkiani 16.15; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, nəŋ ya ti evidi do ni slimi gani Sara.

‡ 4:27 Izayi 54.1.

akada Izak, lekulum akada wur ya Abraham ewifina ke evidi na do. ²⁹ Ahaslani ti Ismayil wur ya tiwi nan akada ge mis ya tiwi ni ti agria daliya ana Izak wur ya tiwi nan ana njeda ga *Məsuf ge Melefit na. Ku kani day abu agravu nahkay. ³⁰ Ay ti cam pakama ge Melefit ya abu mabəkiani a Wakita gayan bu ni. Abu mabəkiani nahkay hi : « Garay evidi ni nday ata wur ye ewi ni. Adaba wur ge evidi ti azum mekeji ga banani do simiteni, si wur ya ti manani evidi do ni kwa.Ş » ³¹ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa, wal ya ti nan evidi ni ewi leli do ; ewi leli ti wal ya ti evidi do ni.

5

Ahàr àdám mìgi evidi ge Divi ya Məwiz àbəki ni ba

¹ *Krist agray ti matamfəna ke *Divi ya Məwiz àbəki, ndam *Zude tadəbay na. Agray nahkay ti, ti mīgi evidi gani va ba. Nahkay ti zum njeda gekuli dek, kəngumiyu e evidi ni vu va ba.

² Nu Pol nəhi ana kuli nahəma, tamal kawayum *təkeli kudi ana kuli ti Krist egia zlam masakana, adaba ajənaki kuli va do. ³ Nəhi ana kuli keti, maslanə ya ekeley kudi ni ti ahàr àdám maslanə gani nani mādəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan bu ni dek. ⁴ Tamal kawayum Melefit mādəm lekulum ndam jireni adaba kədəbum Divi ya ti Məwiz àbəki ni ti, kəmrəņuma Krist a, kidumva akaba nan a, kislumki mənğət *sulum ge Melefit ni va do. ⁵ Leli ti ni məsəra Melefit amədəm leli ndam jireni ke eri gayan ti adaba məbu məfəki ahàr ke Krist. Leli məbu mahətay zlam ge Melefit gani nani ya ara agray ni ti ana njeda ga Məsuf gayan. ⁶ Tamal kəfəkia ahàr ka Yezu Krist a ti ku təkəlu ka kudi a, ku təkəlu ndo nənğu ni, agray arəna do. Ere ye ti abəlafəņ ke Melefit ni ti nihi : kəfəki ahar ke Krist, kadafaki məfəki ahàr gayak ni ana mawayay mis.

⁷ Ka ya ti kəfumki ahàr ke Krist enjenjeni ni ti kəgrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way acafəņa kuli ga madəbay divi ge jiri a ni way ? ⁸ Bay ya ti agosay kuli nahkay ni ti Melefit do : Melefit azalay kuli ti ga madəbay divi gayan. ⁹ Ma ge mis ya tədəm : « *Miwisiņ gəzit akibu ka zlam ti ewisiņaba zlam na dek » ni ti jiri edediņ. ¹⁰ Nəsəra lekulum day majalay ahàr gekuli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis bəlan. Maslanə ya ti ewisirikaba ahàr ana kuli a ni ti ku nan way nənğu ni Melefit amatrađ nan.

¹¹ Bəza ga mmawa, tamal nədəm təkeli kudi ana mis kekileņa ti, mis təgru daliya kekileņa ti kamam ? Tamal nədəm nahkay ti akal pakama geli ya mədəm *tədərəņ Yezu ka təndal ni awəri bəruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiri ahàr ana kuli, tədəm təkeli kudi ana mis ni ti təslafəņa kudi ka tay a bilegeni !

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit azala kuli a, nahkay ti lekulum evidi va do. Ay lekulum evidi va do ni ti, nğay kislumki magray zlam kwanə kwanə akada ya kawayum ni ti kəhumi ana ahàr ba. Ere ye ti ahàr àdám kəgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do məgri zlam sulumani ana maslanə nahan. ¹⁴ Abu mabəkiani nahkay hi : « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak ni.* » Tamal kəbu kagra nahkay ti, kəgra zlam ya ti abu e Divi ya Məwiz àbəki ni bu, adəm təgray na dek əndava. ¹⁵ Ay tamal lekulum akada ga zlam ge gili cudayani, təjavu aslər, təhəpədvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekiziņəmvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məbərurv geli awayay ni

¹⁶ Ere ye ti nəhi ana kuli ni ti nihi : grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi ana kuli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya məbərurv gekuli awayay ni va do. ¹⁷ Adaba

ere ye ti mæbæruv gekæli awayay ni ti Mæsuf Njêlatani àwayay do ; ere ye ti Mæsuf Njêlatani awayay ni ti, mæbæruv gekæli àwayay do : nday cœeni tàrakaboru do. Ègia nahkay ti kislùmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Mæsuf Njêlatani agur kæli ti ngasa àki ke kæli ga madæbay *Divi ya àbu mæbækiani a wakita ge Mæwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti mæbæruv ge mis awayay magrani ni ti mis dek tæsæra, zlam gani nday hi : magray hala, magray mesæwehvu, magray zlam ya tæbæki mimili ke mis ni, ²⁰ magray pæra, matak, mizirey mis, mahængay ma, magray solu, mæzum bæruv dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ mæfæki eri ka zlam ge mis, mævi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahanj akada nday nani. Nèhia ana kæli a àndava, nèhi ana kæli keti : ndam ya ti tagray zlam nday nani ti tislaki mæhuriyani a *Mægur ge Melefit vu do.

²² Ay tæwi ga Mæsuf Njêlatani ya agray a mæbæruv geli bu ni ti akada bæza ga mængæhaf ya ewi ni : tæwi gani nani dek ti bælanj. Zlam gani nday hi : mawayavani, mæmærvani, manjêhad sulumani, mebeseni, majalaki ahâr sulumani ke mis, mægri zlam sulumani ana mis, magray jiri, ²³ manjêhadani kuðufa, mæbi slimi ana ahâr. Zlam nday nani ti *Divi ge Mæwiz ya àbæki a wakita gayan ni bu ni àcafæna mis ga magrana do simiteni. ²⁴ Ndam ge *Krist ti tæmbræna zlam magædavani ya ti mæbæruv gatay awayay magrani na. Ègia akada *tædarfæna zlam gani nani ka tændal a. ²⁵ Leli mæbu àna sifa ti àna njæda ga Mæsuf Njêlatani. Nahkay ti ahâr àdæm Mæsuf Njêlatani mægur leli kælavad. ²⁶ Miji zlabay ba, mæzum bæruv ana mis ba, mægur solu ba.

6

Ku way way do e kidin geli bu mægri sulum ana maslaña nahanj

¹ Bæza ga mmawa, tamal maslaña èjikia ke divi a ti ahâr àdæm lekælum ya ti kædæbum divi ga *Mæsuf Njêlatani ni humi ma ti mængukiyu ke divi. Humi ti àna cækadani. Ay ku way way do mæbavu slimi, do ni ti bi nanj day emijikia ke divi a. ² Tamal zlam zlæzladani àdia ahâr ana kæli a ti jænumvu. Tamal kægum nahkay ti kædæbuma divi ge *Krist na àndava. ³ Tamal ti maslaña azay ahâr gayan adæm nanj gædakani, ambatakani do èsli araña do nahæma, agosay ahâr gayan gayanani. ⁴ Ku way way do ahâr àdæm mæmænjalæn ka manjêhad gayan cilin. Nahkay tamal àdia ahâr ana zlam ya ti amæri mæbæruv na ti mæmærvu adaba àgra tæwi sulumana, do ni ti àgurfæn ahâr gayan kè mis ndahanj ba. ⁵ Adaba ahâr àdæm ku way way do mægur tæwi ya ti Melefit àhi mægur ni àna ahar gayan gayanani.

⁶ Maslaña ya ti tæchi ma ge Melefit ni ti, a hud ga zlam ya ti àngæta ni bu dek ti mævi ana maslaña ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kægum ahâr gekæli ba : maslaña ya ti azay Melefit akada zlam masakani ni ti Melefit amatraþ nanj dal-dal. Adaba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay : tamal àgra zlam magædavana ya ti mæbæruv gayan awayay na ti zlam gayan ya ti àgray ni amæmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Mæsuf Njêlatani awayay na ti, Mæsuf Njêlatani ni amævi *sifa ya àndav day-day do ni. ⁹ Mægum zlam sulumani kælavad, ahar àdægafæna kè leli a ba. Adaba vad ya Melefit àfækad ni eminjia ti Melefit amægri sulum gayan ana leli adaba mæmbræn magray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti mængætuma ahar ga magray tæwi ya ti ajænaki mis na ti mægumi ana mis dek. Ahar gædakani mægumi ana ndam ya tæbu akaba leli, tæfæki ahâr ka Yezu ni.

Pol endevevin ma gayan àna mæziaba azay slimi ana mis a

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kəli ana ahar goro goroani, nəbəki ti àna asak ma gəđákani gəđákani. ¹² Nday ya ti tawayay məfəki ŋgasa ke kəli ge *mekeli kədi ana kəli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya tázləbay tay azuhva təwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təgri daliya ana tay ba ciliŋ : təsəra tamal maslaŋa adəm Melefit ahəŋgay mis azuhva *Krist ya əmətfəŋ kə təndal ni ciliŋ ti mis təbu təgri daliya ana maslaŋa gani. ¹³ Nday gani ti təkəlia kədi ana tay a, ay təbi tədəbay *Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayəŋ ni bu ni dek bi. Tədəm təkəli kədi ana kəli ti adaba tawayay tiji zlabay àna kədi ya tekeli ana kəli ni. ¹⁴ Nu ti niji zlabay do. Ay tamal niji zlabay ti, àki ka Bay geli Yezu Krist ya əmətfəŋ kə təndal ni ciliŋ. Yezu àra əməta nahkay ti zlam ga duniya tigia zlam masakana kə eri goro a, akada *tədarfəŋa tay kə təndal a. Nu day nigia zlam masakana kə eri ga ndam ga *duniya, akada tədarfəŋa nu kə təndal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kədi ana mis, ku təkəli kədi ana mis do nəŋgu ni, àgray araŋa do. Pakama ya ti atam pakama ndahaŋ ni dek ti nihi : Melefit àgray ti migia mis məwena azuhva təwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti təgəskabá ma goro hina ni ti, Melefit məjənaki tay, məgray ti tənjuhədkabu àna sulumani. Melefit məgri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *Izireyel gayəŋ ededəŋ.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaŋa àhəlu muru va ba, adaba nu nəbu àna mandava kə vu goro : mandava gani nday nani ti tədəfaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Bəza ga mmawa, Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayəŋ ana kəli dek ; sulum gani nani mənjuhəđ a məbəruf gekəli bu ti. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni
Ere ye ti mādāmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdāfa slimi gayan a : àbēki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli māsər sarta ya àbēki wakita ni do, māsər mēlan ya àbēki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu mēbēkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kēsa gēdākani ka had Azi. Pol ànjēhad eslini vi mahkər (Təwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbēki akada ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya nan àsəra tay a ni do. Àgri sa ana mis do, àlēgi ana mis akada gayan ya àgray a wakita ndahan bu ni do. A wakita ndahan ya tēbēki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kēbum a kēsa Efez bu ni » (1.1) àvu bi ; nahkay mis ndahan tēdām wakita hini ti Pol àslərīoru ana ndam ga kēsa gərgəri kay bēlan àna bēlan ga mēhi ma ana ndam ga Yezu dēk. Ay tamal nahkay ti tēzay wakita ya tēslərīoru ana ndam Efez ni cilin, tēfiyu a Wakita ge Melefit vu ; tēmbərən wakita ya tēslərīoru ana ndam ga kēsa ndahan ni dēk.

Nahkay pakama ga Pol ya àdām a wakita hini bu ni ti kwa ka mənjkē gani àhi ana ndam ga Yezu dēk. Ànjēki, àdām àna təwi ge Krist ti Melefit àgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, mīgia bēza gayan a ; àmbərfəṅa zlam magudarani geli ni kē leli a dēk ; àgray ti mīci ma gayan manghanani ni. Ahaslani ti leli akada mis mēmətani, nihi ti mēbu àna sifa ya àndav day-day do ni ; mīgia akada mis a bēlan. Nahkay Pol ahəṅgalay Melefit ti ndam gayan ni dēk tīci zlam sulumani ya ti Melefit àgri ana tay ni lala : àgri zlam nday nani dēk ana tay ti azuhva təwi ge Krist (1–3).

Leli mīgia bēza ge Melefit a ti, ahà àdām mājēhadūm ahāmamam ? Pol àdām mīcivu, māwayumvu, ku way way do māgray təwi àna njēda ge Melefit ya àvi ni ; māmbrəṅum zlam magudarani dēk ; ku way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bəṅ ga bēza, ku evidi, ku bay mēgur evidi, mājēhad akada ge Melefit ya awayay ni cilin. Melefit àvia njēda ana leli a dal-dal : njēda gani nani ti akada zlam ahar ga zal slewja, si māgray təwi àna nan lala. Ahar gēdākani mājēṅgalay Melefit kəlavad, māmbrəṅum ba. Tamal magray nahkay ti Seteni àgosay leli koksah, àgri araṅa ana leli koksah (4–6).

Pakama ga Pol ya àhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahà àdām leli day mēgəsumkabu. Si mīci pakama gayan ni, māgray təwi àna nan kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nīgia zal asak ga Yezu *Krist a. Nəbikioru wakita hini ana kēli ndam *njəlātani ya kəfūmki ahàr ka Yezu Krist, kēbum a kēsa Efez bu ni. ² Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tēgri sulum gatay ana kēli, tēgray ti *kājēhadūmkabu àna sulumani ti.

Melefit àgri zlam sulumani kay ana ndam ga Yezu

³ Ahà àdām mēzləbum Melefit, Bəṅ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba àgria zlam sulumana dēk ana leli àna Məsuf gayan a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Àgri tay ana leli ti adaba leli mēbu akaba Yezu Krist akada mis bēlan palam. ⁴ Wudaka Melefit àgraya mēlan a ti àdəkiba leli a, ti mīgi mis *njəlātani ke eri gayan, ti àṅgətfəṅa zlam magədavani kē leli ba. Adəkiba leli a nahkay ti, ti mīgi akaba Yezu Krist akada mis bēlan.

Nan gani àwaya leli a dal-dal, ⁵ nahkay àdēmbiya kwa ahaslana emigi bēza gayan àna təwi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayan adaba àbələfəṅa dal-dal,

⁶ awayay ti mis tāsər naŋ gəđakani, tāzləbay naŋ azuhva sulum gayan̄ ya àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani ana leli ti àna wur gayan̄ bilin̄ bilin̄eni ni. Awayay naŋ dal-dal.

⁷ Leli mīgĩa akaba Yezu Krist a akada mis bəlan̄, adaba Melefit àmba leli àna mimiz ga Yezu a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kə leli a. Àgray nahkay ti, awayay adafaki sulum gayan̄ ti kay dal-dal. ⁸ Sulum gani ya àvi ana leli ni àsabay ; àgray ti leli māsər zlam akaba mīci ere ye ti awayay ni dek. ⁹ Ere ye ti Melefit awayay amagray kama ni man̄gahani, ay ti àdəfiaba ana leli a. Ere gani nani ti àdəlafəŋa dal-dal. Àdəmbiya kwa ahaslani, amagravu àna təwi ga Yezu Krist. ¹⁰ Ere gani nani ti amagray ka sarta ya ti amaslamalakabá zlam a dek ni. Ere gani nihi : aman̄gasikabu ahàr ana zlam dek, zlam ya agavəla dek akaba zlam ya a ga had̄ ni dek, ti bay bəlan̄ məgur tay. Bay gani nani ti Krist.

¹¹ Leli ndam *Zude ya məbu akaba Krist akada mis bəlan̄ ni day Melefit àvia ja gani geli ana leli a. Melefit àgraya zlam a dek ka mawayay gayan̄ a akada gayan̄ ya àdəmbiyu ahaslani na, nahkay adababiya leli kwa ahaslana. ¹² Leli ndam ya məfəki ahàr ke Krist enjenjeni ni Melefit adababiya leli a nahkay ti, adaba awayay ti mis tazləbay naŋ dal-dal azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

¹³ Lekuləm day kəbum akaba Krist akada mis bəlan̄, adaba kicuma pakama ge jiri a, *Ma Məweni Sulumani ya Melefit ahəŋgay kuli àna naŋ na. Nahkay kəfumkia ahàr ke Krist a, naŋ day àvia Məsuf gayan̄ ana kuli a akada ya àdəmbiyu ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana kuli ni ti akada zlam gayan̄ ya àgrakia ke kuli a, adafaki ti lekuləm gayan̄ ni. ¹⁴ Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti adafaki amara mahəŋgay leli eded̄in̄ eded̄in̄eni ka ya ti emendeveriŋ təwi gayan̄ dekeni ni. Nahkay ti məzləbum

naŋ dal-dal azuhva təwi gayan̄ ya àgri ana leli ni.

Pol ahəŋgali Melefit ana ndam ga Yezu

¹⁵ Nahkay zla nahəma, nəgri səsi ana Melefit azuhva ere ye ti kəgrum ni, adaba nīcia lekuləm kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam ge Melefit dek daya. ¹⁶ Nahkay nəbu nəgri səsi ana Melefit kəlavad̄ azuhva ere ye ti kəgrum ni, nəmbrəŋ do. Nəbu nahəŋgali Melefit ana kuli daya. ¹⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga Bay geli Yezu *Krist, naŋ Bəŋ geli gəđakani ya mazləbay ni. Nahəŋgalay naŋ ti məvi məsər zlam, məđəfiki ana kuli ahəmamam kəsərumkivu naŋ ni. ¹⁸ Nahəŋgalay naŋ keti ti məfiviyu majalay ahàr sulumani ana kuli a ahàr vu, ga məsər ere ye ti azalaki kuli ga məviani ana kuli ni, ga məsər sulumani ya ti agri ana ndam gayan̄ ni. Sulumani gani nani ti kay dal-dal, àtama zlam ndahan̄ na dek. ¹⁹ Nahəŋgalay Melefit ti kəsərum njəda gayan̄ gəđakani àtama njəda ndahan̄ a dek. Njəda gayan̄ gani nani ti àgri təwi ana leli àna naŋ, leli ndam ya məbu məfəki ahàr ka naŋ ni. Àna njəda gani nani ti ere ye ti èsliki magrani àna naŋ do ni ti àbi. ²⁰ Àna njəda gani nani ti ahəŋgaraba Krist e kisim ba, mək əfəkad̄ naŋ kə gəvay gayan̄ e melefit bu ka məlan̄ ga gəđakani. ²¹ Eslini ti Krist agur *məslər ge Melefit akaba gəđakani gatay dek, agur bəbay dek akaba ŋgumna dek daya. Ku ndam njəda-njədani weley weley do dek ya mis tacali slimi ana tay ni ti Krist agur tay daya. Agur nday ya təbu ka sarta hini ni cilin̄ do, agur nday ya atələbu ka məlan̄ məweni ya Melefit amagraya ni daya. ²² Nahkay Melefit àmbriva zlam a dek a ahar va ana Krist a. Əfəki naŋ gəđakani ka ahàr ga zlam dek, əfiyu naŋ bay gəđakani ga ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ²³ Ndam ya təfəki ahàr ke Krist ni dek ti nday dekeni tīgĩa vu gayan̄ a, adaba njəda gayan̄ dek àvu a tay bu. Krist ti njəda ge Melefit dek àvu a vu

gayan bu daya, njəda ge Melefit ya àhəcikivu ana nan ni ti àbi simiteni.

2

Melefit àhəŋga leli àna sulum gayan
a

¹ Ahaslani ti lekulum kəbum akada ge kisim ni kə meleher ge Melefit adaba kəgudarumbiya zlam a dek. ² Kəgudarumbiya zlam a kəlavad ka sarta gani nana akada ge mis ndahan ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lekulum kicumikia slimi ana bay njəd-njədani magədavani na. Bay gani nani agur məlan ya a gala-gala ge melefit bu akaba had ni, nani məsuf, agray təwi ka sarta hini a vu ge mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni bu. ³ Leli dek ahaslani day leli məbu akada gatay ni, kəlavad məgrabiya zlam magədavani ya məbəruf geli àwayay na. Məjalakibiya ahər ka zlam ya təbəlafəŋbiya kə leli a na ciliŋ. Manjəhad geli ti nahkay. Ana manjəhad geli gani nani ti akal Melefit amatra6 leli akada ya amatra6 nday ndahan ni.

⁴ Ay ti amagra y nahkay va do. Melefit ti awayay leli dal-dal, məsi cicihi gədak. ⁵ Ku tamal leli məbu akada ge kisim ni kə eri gayan adaba məgudara zlam a nəŋgu ni, àvia sifa ana leli a ka ahər bəlan akaba *Krist a. Nan àhəŋgay kəli ti ga sulum gayan. ⁶ Leli ti miŋia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefit àhəŋgaraba leli a ka ahar bəlan akaba Krist e kisim ba, àbəhad leli a digusgus ka ahar bəlan akaba Krist e melefit ba daya. ⁷ Melefit àgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva təwi ga Yezu Krist nahkay ti, adaba awayay adəfiki ana mis ga sarta ya àbiyu kama ni ahəmamam sulum gayan ti gədakani əsabəy ni. ⁸ Melefit àhəŋgay kəli ti ga sulum gayan edediŋ : agri sulum gani nani ana kəli adaba kəfumki ahər ka nan, do ni ti àgri ana kəli ti ka duwa ge təwi gekəli ya kəgrumi ni do. Zlam gani nani dek ti Melefit àgri ana kəli ga sulum gayan

zlam gayan. ⁹ Nahkay ti àhəŋgay kəli adaba lekulum kəgruma təwi sulumana palam do, àhəŋgay kəli ga sulum gayan ciliŋ, ti ku way way do èji zlabay àna təwi gayan gayanani ba. ¹⁰ Bay ya ti àgraya leli a ni ti Melefit. Àgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akada mis bəlan ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefit àslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti məgray kəlavad.

Nday ya ndam Zude do ni tiŋia jiba bəlan akaba ndam Zude a

¹¹ Nahkay zla nahəma, sərumki jiba gekəli ahaslani ti jiba ga ndam *Zude do. Ndam Zude tədəm lekulum kədī gekəli *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. Tədəm nahkay ti, tədəmki ti ka zlam ge mis ya təgri ana vu gatay ni ciliŋ. ¹² Sərumki ahaslani ti lekulum kəsərum *Krist do, lekulum ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefit *əwəlkabá məwəlvana akaba ndam gayan a, àhi ana tay aməgri sulum gayan ana tay, ay ti lekulum kəkumkibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti kəfumki ahər ni ti àbi. Kəsərumbiyu Melefit a manjəhad gekəli a duniya bu ndo daya. ¹³ Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akada nani va do. Ahaslani ti lekulum driŋ driŋ akaba Melefit, ay nihi àna təwi ga Yezu Krist nahəma lekulum kəbum kə gəvay ge Melefit. Krist àgray təwi nani ti àna mimiz gayan ya àbaya ni. ¹⁴ Nahkay leli dek manjəhadkəbu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni jiba gatay gərgəri, ay nihi ti èbedekabá tay a, tiŋia jiba bəlan. Ahaslani ezir àbu e kidiŋ gatay bu, akada gudu èdekaba tay a, nihi ti Krist aməta ti embedkaba gudu gani nana. ¹⁵ Məwiz a wakita gayan ni bu adəmki ma ke *Divi akaba ka manjəhad ga ndam Zude, ay azuhva təwi ge Krist ti wakita nani àgray təwi va do. Krist àgray nahkay ti awayay ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tēbedevu, tiŋi akada mis bəlan. Jiba gatay gərgəri va do, tiŋia nday manjəhadkəbani àna

sulumani akada mis belan. ¹⁶ Gayan ya amet ka tendal ni ti azaba ezir ya avu ahaslani e kidin gatay bu na. Nahkay tigia akada mis belan adaba angalabakaba tay akaba Melefit a. ¹⁷ Nan ara a duniya va ga mahi *Ma Mweni Sulumani ana mis, adam si mis tanjehadkabu akaba Melefit ana sulumani kwa. Ahi ana kuli, lekulum ya kabum drin drin akaba Melefit ni, ahi ana nday ya tabu cifa cifa ka gavay ge Melefit ni daya. ¹⁸ Nahkay ana tawi ge Krist day kwa ti leli dek mangat divi ga mahadafanijani ka Ban geli Melefit ana njeda ga Masuf gayan bilin bilineni ni.

¹⁹ Nahkay ti lekulum akada ndam mirkwi ahkay do ni akada ndam jiba nahan va do, kiguma ka ahar belan akaba ndam ge Melefit a, kiguma ndam ga hud ahay gayan a daya. ²⁰ Nahkay zla ti kiguma akada ga akur ya tedezi ahay ana tay na. Asak ga ahay ni ti ndam *asak ga Yezu akaba ndam mahangaray *pakama ge Melefit. Akur gadakani ya akay ahay gani nani ti Yezu Krist nan nanani ana ahari gayan. ²¹ Ahay gani nani dek anjehad lala, alamu lala azuhva Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay *njelatani gadakani ge Melefit, ti Bay geli manjehadviyu. ²² Lekulum ya kiguma belanana akaba Yezu Krist a ni ti Melefit ahela kuli akaba ndam gayan ndahan na bilegeni akada ga akur na, ga malam ahay gayan ana nan. A ahay gani nani bu nahama *Masuf ge Melefit anjehadviyu.

3

Tawi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Nahkay zla nahama, nu Pol nahangali Melefit ana kuli. Nu a dangay bu azuhva tawi ga Yezu *Krist ya nagri ana kuli ya lekulum ndam *Zude do ni. ² Tawi ge Melefit ya avu ga sulum gayan ti nagri ana kuli ni ti abi kicuma lala. ³ Melefit adafuaba pakama ya *mangahani ahaslani na. Aki ka pakama gani nani ti nabikia

ma gana ana kuli a guzit. ⁴ Pakama mangahani nani ti adamki ke Krist. Tamal kenguma ere ye ti nabaki na ti kesarum nu nasa pakama nana lala. ⁵ Pakama gani nani nahama, Melefit adafiaba ana mis ya ahaslana vay-vay ndo. Ay nihi ti adafiaba ana ndam *asak gayan *njelatani na akaba ana ndam njelatani ya tahangaray *pakama gayan na. Adafiaba ana tay a ana njeda ga Masuf Njelatana. ⁶ Pakama gani nani mangahani ni ti nihi: Ere ye ti Melefit amagri ana ndam Zude ni ti amagri ana kuli ya ndam Zude do ni daya. Lekulum ya ndam Zude do ni akaba ndam Zude ni Melefit ebekakaba kuli a, kiguma jiba belan. Nahkay ere ye ti Melefit adam amagri ana ndam Zude adaba nday akaba Yezu Krist akada mis belan ni ti amagri ana kuli ya ndam Zude do ni daya. Adafiaba ere nani ana leli a ti ana *Ma Mweni Sulumani ya ahi ana leli ni.

⁷ Ma Mweni Sulumani nani ti Melefit avua tawi gana ga mahiani ana mis a. Avu ti ga sulum gayan, ana njeda gayan gadakani daya. ⁸ Nu ya nisliviya a ndam ge Melefit ndahan ni vu do ni, Melefit agrua sulum gayan a, ga mahiani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ahmamam Krist nan abu agri zlam sulumani kay ana mis ni. Zlam sulumani nani mis tarsakaba koksah. ⁹ Agrua sulum gayan a ga madafiaba ana mis a ahmamam Melefit agroru tawi ana pakama gani nani mangahani ni. Melefit agrua zlam a dek ahaslana; kwa ka sarta gani nani anghafana pakama gani nana ke mis a. ¹⁰ Ay nihi ti Melefit awayay adafaba pakama mangahani nana ana tawi gayan ya agray e kidin ga ndam gayan ya *tacakalavu ku eley eley do ni bu dek ni. Awayay ti *maslar akaba gadakani gatay ya tabu e melefit bu ni dek tici, ti taser ahmamam Melefit asera zlam a dek, agray zlam dek kigeni ni. ¹¹ Kwa ka sarta ya agrua malan a fan ndo nangu ni adambiya, nihi ti agrua ana tawi ga Bay geli Yezu Krist

a. ¹² Àna tɔwi gani nani ti Melefit àvia divi ana leli a ga mahəɔakfəɔɔiyana, nahkay məgrumfəɔa aɔgwaz a va do, aɔaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bilin, məbu məfumki ahər daya. ¹³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli daliya goro ya nəcakay àna tɔwi goro ya nagraz azuhva kəli ni ti kam-kam əziaba njeɔa ana kəli a ba ti. Adaba mam, ahər àɔəm daliya gani nani məvi məmərani ana kəli sawaɔ.

Yezu awayay leli dal-dal

¹⁴ Nahkay zla nahəma nabəhadı mirdim ana Bəɔ geli Melefit ga mahəɔgalay naɔ. ¹⁵ Mis təɔəm ndam ya agavəla akaba nday ya a ga had ni ti ata bəɔ gatay təbu. Təɔəm nahkay tata nahəma, adaba Melefit naɔ Bəɔ geli naɔ bilin. ¹⁶ Naɔ ti gəɔakani àtam zlam deɔ, agur zlam deɔ daya. Nahkay ti nahəɔgalay naɔ ti məvi njeɔa gəɔakani ana kəli a məbərıv vu àna tɔwi ga Məsuf gayan, ¹⁷ ti *Krist mənəhad a məbərıv gekəli bu adaba kəfumki ahər. Nahəɔgalay naɔ ti kəwayımvu dal-dal: nahkay akələbum àna njeɔa kay akada ga məɔ ga zlam ya sliri gani təɔəgoru a had vu driɔ ni, ahkay do ni akələbum àna njeɔa akada ga ahay asak gani məfəkadani lala ni. ¹⁸ Nahəɔgalay Melefit ti məvi njeɔa ana kəli ka ahar bəlaɔ akaba ndam gayan ndahan ni deɔ, ti kəsərıv ahəmamam Krist awayay mis deɔ ku driɔ eley eley do ni. Nahkay məlaɔ ya Krist àwayavı mis eslini do ni ti àbi. ¹⁹ Ahəmamam Krist awayay mis ti mis təsərka ba koksah, ay ti nahəɔgalay Melefit ti kəsərımkaba lala. Nahkay ti akələbum àna *sulum ge Melefit ni deɔ, ere ye ti aməhəcıkıvu ana kəli ti àbi simiteni.

²⁰ Melefit ti esliki məgri zlam ana leli kay dal-dal àtama geli ya mihin-difına na, àtama geli ya majalaki ahər na daya. Agray nahkay ni ti àna njeɔa gayan ya agray tɔwi a leli bu ni. ²¹ Nahkay zla nahəma məzləbay naɔ azuhva tɔwi gayan ya agray e kidıɔ ga

ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do deɔ ni bu ni, məzləbay naɔ azuhva zlam gayan ya əgri ana leli azuhva tɔwi ga Yezu Krist ni daya. Məzləbay naɔ ku nihi, məzləbay naɔ ka sarta ya amara ni deɔ, məzləbay naɔ kəɔgay-kəɔgay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday bilinjeni akada vu bəlaɔ

¹ Nahkay zla nahəma, nahəɔgalay kəli ti kəɔəhadımkabu lala adaba Melefit àzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay. Ahəɔgalay kəli ti nu Pol ya a daɔgay bu azuhva tɔwi goro ya nəgri ana Bay geli ni. ² Nəɔəm nahəma, həɔgrıvuru ahər a had e kidıɔ gekəli bu, njeɔəhadıv kuduɔa, bəsım zlam ya təgri ana kəli ni, ndumkabu, wayımvu. ³ Kıgıma akada mis bəlaɔ àna tɔwi ga *Məsuf ge Melefit a. Nahkay ti zum njeɔa ti *kəɔəhadımkabu àna sulumani gayan. ⁴ Adaba mam, leli ndam ga Yezu mıgıa akada mis bəlaɔana, nahkay vu geli bilin. Məsuf ge Melefit ti naɔ bəlaɔ. Nahkay ti ere ye ti Melefit àzalaki leli ga məgriani ana leli ni ti bəlaɔ daya. ⁵ Bay geli ti naɔ bəlaɔ. Məfəki ahər ti ka naɔ naɔ bəlaɔ. *Məbaray àna slimi gayan, baray gani nani ti bəlaɔ. ⁶ Melefit ti naɔ bəlaɔ, naɔ Bəɔ geli deɔ, agur leli deɔ, agray tɔwi e leli bu deɔ, anjeɔad a məbərıv geli bu deɔ daya.

⁷ Ay ti Krist àvia zlam sulumani gərgərana ana ku way way do geli a deɔ akada gayan ya awayay na.

⁸ Pakama gani əbu məbəkıani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Àcəloru agavəla,
əgəs mis ga njeɔa,
àvia zlam ana mis a daya.* »

⁹ Ay ma ya təɔəm « àcəloru agavəla » ni ti awayay adəmvaba mam? Awayay adəmvaba wuduɔa Krist àcəloru agavəla nahəma, əsləkabiya agavəla, əra ka had a.

¹⁰ Nahkay bay ya əra ka had a ni

* 4:8 Məɔay Limis 68.19.

ti àcəloru agavəla ca-ca e melefít vu day nañ gani bəlanjani ni. Àgray nahkay ti mǎzum bay, mǎgur zlam eley eley do dek. ¹¹ Nañ gani àvia njəda ana mis ga magray tǎwi gərgərani àna nañ a : mis ndahan tǐgia ndam *asak a, mis ndahan ndam mahəngaray *pakama ge Melefít, mis ndahan ndam məhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis, mis ndahan ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. ¹² Krist àgray nahkay ti, ti mis nday nani tǎjənaki ndam gayan ga magray tǎwi ge Melefít lala. Ndam gayan ni ti akada vu gayan, awayay ti tǎngət njəda, tǎngoru kama kama. ¹³ Leli dek emigi akada mis bəlanj ; nahkay ti aməfumki ahər ka Wur ge Melefít ka ahar bəlanj, aməsərum nañ ka ahar bəlanj daya. Emigi akada mis məndəhani. Nahkay emigi akada ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti àbi. ¹⁴ Ka sarta gani nani ti leli amələbi akada ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis ya təcəhi zlam gatay ana mis ni etisliki mijinjia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijinjia leli ke divi a ti akada ga aməd akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do dek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. ¹⁵ Ka gani nani ti amədəmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama àna tǎwi ya magray ni dek, ti mǐgi akada ge Krist, nañ ya ka ahər geli, agur leli ni. ¹⁶ Leli ndam gayan ti akada vu gayan. Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayan ni dek tagray tǎwi gatay lala ti vu ni dek adək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray tǎwi ya Melefít àvi ni lala ti amoru kama kama àna sulumani.

Manjəhad geli məweni akaba Krist

¹⁷ Ere ye ti nawayay nəhi ana kəli ni ti nəhiki ana kəli àna slimi ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kənjəhadum

akada ga ndam ya tǎfəki ahər ke Melefít do ni va ba. Nday nahəma, majalay ahər gatay ti masakani. ¹⁸ Nday ti akada nday a ləvəñ bu, təsər arañ do ferera. Kə meleher ge Melefít ti nday ndam mirkwi, tǎngət sifa gayan ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti adaba ahər gatay bəñ-bəñ, tǐci ma do. ¹⁹ Nday gani mimili àki ka tay va bi, təvia ahər gatay ana zlam magudarana dek, nahkay tagray zlam ya ti àbəlay do simiteni ni dek kəlavad, tǐsliki məmbrəñani koksah.

²⁰ Lekələm zla nahəma, manjəhadani akada hini ti àrakaboru akaba ma ge *Krist ya təcəhi ana kəli ni do. ²¹ Pakama ya kəcum ni ti tǎdəmki ka nañ do aw ? Ere ye ti təcəhi ana kəli ni ti manjəhad gayan do aw ? Zlam nday nani dek tagravu àna jiri ga Yezu ya àhi ana leli ni. ²² Nahkay ti mbatumkaba majalay ahər gekəli a, ti kənjəhadum akada gekəli ya ahaslani ni va ba. Manjəhadani gekəli ya ahaslani ni ti agudar mis, adaba nday ya ti tanjəhad nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, tijinj tay ni cilinj. ²³ Gəsumkabá ti Melefít mambatikaba məbəruv gekəli ana kəli a, ti kəjalum ahər nahanj sulumani. ²⁴ Ahər àdəm kīgum mis məweni ya Melefít àgraya tay ka mawayay gayan a ni, ti kənjəhadum àna jiri, kəgrum zlam sulumani adaba lekələm ndam gayan.

²⁵ Nahkay zla nahəma, kəsəkadum malfada va ba, dəmumvu jiri e kidinj gekəli bu sawanj, adaba lekələm dek kīguma vu a bəlanj. † ²⁶ Tamal ti kəzumuma bərur a nahəma, kəgudarum zlam àna nañ ba. Wudaka fat àdiyu a ahay vu nahəma, kəmbərəñuma məzum bərur gekəli na † ; ²⁷ kəvumi divi ana *Seteni ge mesipet kəli ba. ²⁸ Maslaña ya ti egi akal ahaslani ni ti məmbrəñ akal gayan ni. Məzay njəda ga magray tǎwi sulumani àna ahar gayan gayanani ti mǎngət zlam ga məjənaki ndam talaga. ²⁹ Kagudarumi ma ana

† 4:25 Mənjay Zakari 8.16. ‡ 4:26 Mənjay Limis 4.5.

mis ba. Kədəmum ma nahəma, dəmum ma sulumani ya azoru mis kama ni sawaŋ. Dəmum ma ya àgəski mədəmani ni, nahkay ma gani avi njəda ana ndam ya ti tici ni. ³⁰ Kəgrum zlam ya ti ahəli ahər ana *Məsuf Njəlatani ge Melefit ni ba. Məsuf gani nani ti Melefit àgrakia amal gayaŋ ke kəli dek àna naŋ a, ga madafakiani kəli ndam gayaŋ kə fat ya ti amara mahəŋgay leli dek ni. ³¹ Zumaba ezir e kidiŋ gekəli ba, kəzumumvu bəruv ba, kələgumvu ba, kəndivumvu ba daya. Kəgrum cuday ba simiteni. ³² Grum zlam sulumani e kidiŋ gekəli bu, wayumvu, mbrəŋumfəŋa zlam ga bəza ga məŋ gekəli ya təgudari ana kəli na kə tay a, nday day təmbərfəŋa kə kəli a, akada ge Melefit ya àmbərfəŋa kə kəli a ni. Àmbərfəŋa kə kəli a ti àna təwi ge Krist ya àgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahər àdəm tənjuhəd ahəmamam

¹ Nihi ti lekələm bəza ge Melefit, awayay kəli. Nahkay ti grum zlam akada gayaŋ ya ti agray ni. ² A huf ga manjəhad gekəli bu dek ti wayumvu akada ge *Krist ni. Naŋ ti adafaki ti awayay leli, àmət ga mahəŋgay leli. Sifa gayaŋ ti àvi ana Melefit akada ga sədaga ya təvi ana Melefit ni. Sədaga gayaŋ nani àbəlafəŋ kə Melefit akada ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

³ Lekələm ndam ge Melefit, nahkay àgəski ti kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ge mimili ba simiteni, zlam ge mis ndahaŋ ègi eri ana kəli ba. Zlam nday nani dek ti maslaŋa àcalki kəli ba simiteni. ⁴ Àgəski day kədəmum ma ge mimili ba, kədəmum ma satat ba, kəbumvu seki ba daya. Àgəski ti grumi səsə ana Melefit azuhva təwi gayaŋ ya àgri ana kəli ni sək sawaŋ. ⁵ Sərumki lala, maslaŋa ya agray mesəwehvu ni, maslaŋa ya ti agray zlam ge mimili ni, maslaŋa ya ti zlam ge mis ègi eri ni lu, nday nani dek təhuriyu a Məgur ga ata

Krist nday ata Melefit ni vu koksah. Maslaŋa ya ti zlam ègi eri ni àwayay Melefit do, azay zlam ga duniya sək Melefit gayaŋ.

⁶ Ndam ya ti tagray zlam nday nani ti təzumi bəruv ana Melefit. Melefit amatraḅ tay dal-dal, adaba təgəsiki ma gayaŋ ni ndo. Nahkay maslaŋa àgosafəŋa kəli kə ma hina àna ma kwanəni ndahaŋ a ba. ⁷ Nahkay zla ti araŋa èbedəkabu kəli akaba ndam nday nani ba. ⁸ Ahaslani ti lekələm kəvum e ziŋ-ziŋeni bu, ay nihi ti lekələm kəbum a masladani bu adaba lekələm kiguma akada mis bəlaŋ akaba Bay geli a. Nahkay ahər àdəm njəhadum akada ga ndam ya təbu a masladani bu ni. ⁹ Masladani ti azəbiyu manjəhadani sulumani e kidiŋ ge mis bu, magray zlam jireni akaba mədəm ma ge jiri. ¹⁰ Zum njəda ga məsər zlam ya ti àbəlafəŋ kə Bay geli ni. ¹¹ Kəhərumkiviyu ke təwi ge mis ya ti tagray e ziŋ-ziŋeni bu ni ba. Zlam nday nani dek ti zlam masakani. Àgəski ti kədəmumaya vay-vay, kimbirumfiŋ ba : zlam nday nani ti zlam magədavani. ¹² Zlam gatay nani ya tagray akal-akal ni ti ku macalfəŋani tekeḅi asay mimili. ¹³ Tamal kədəmumaya zlam magədavana vay-vay nahəma, ègi akada ga zlam ya ti epivu a masladani bu ni, nahkay mis təsər ti zlam nani magədavani ededəŋ. ¹⁴ Zlam ya ti epivu lala a masladani bu nahəma, ègia akada ga masladani na. Nahkay tədəm :

« Nak ya ti kinji dəwir ni, pidekvu. Cikaba e kidiŋ ga ndam məmətani ni ba, ti Krist məsladay kur akada ga fat ya asladay məlaŋ ni. »

¹⁵ Nahkay zla nahəma bumi slimilala ana manjəhad gekəli. Kənjəhadum akada ga ndam muru ni ba, njəhadum akada ga ndam məsər zlam ni sawaŋ. ¹⁶ Zemeni geli hini ti magədavani. Nahkay ka ya ti kisləmki magray zlam sulumani nahəma, grum. ¹⁷ Kənjəhadum akada ga ndam ya ti təsər zlam do ni ba. Ay

ti zum njədə ga məsər ere ye ti Bay geli awayay ti kəgrum ni sawaŋ.

¹⁸ Kəvumi vu gekəli ana zum ga makad kəli ba. Tamal kəgrum nahkay ti agudari manjəhad gekəli ana kəli. Ahər ədəm *Məsuf ge Melefit mīsliviyu a vu vu ana kəli cisl cisl sawaŋ. ¹⁹ Dəm limis gərgərani kay ya Məsuf ge Melefit əvi ana kəli ni. Dəmi ana Melefit e kidīŋ gekəli bu, zləbum Bay geli əna məmərani. ²⁰ Grumi səsi ana Bəŋ geli Melefit əna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi səsi kəlavad əki ka zlam ya ti əvi ana leli ni dek, kəmbərəŋum ba.

Manjəhad ga zal nday ata wal gayan

²¹ Lekələm ya ti kəhəŋgrumioru ahər a had ana *Krist ni ti ku way way do mīciiki ma ana maslaŋa nahaŋ e kidīŋ gekəli bu. ²² Lekələm wəl cəmiki ma ana zawal gekəli akada ya kicəmiki ma ana Bay geli ni. ²³ Adaba zal nahəma, naŋ gədəkani əki ka wal gayan akada ge Krist naŋ gədəkani əki ka ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. Ndam gayan ni ti vu gayan, Bay ya ahəŋgay tay ni ti naŋ. ²⁴ Nahkay wəl tīciiki ma ana zawal gatay a zlam bu dek, akada ga ndam ge Krist ya tīciiki ma ana Krist ni.

²⁵ Lekələm zawal, ku way way do mawayay wal gayan akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Krist ədafaki mawayay gayan nani ti əna məvi ahər gayan ana ndam gayan ni. ²⁶ Agray nahkay ti, awayay ti tīgi *njəlatani kə eri ge Melefit. Nahkay zla nahəma əbara tay a lala əna yam a, tīgia njəlatana əna pakama gayan ya tīci na. ²⁷ Agray nahkay ti məmənjaləŋ ka tay tīgi eri dal-dal, akada ga wal məbəlani ya tənğətfəŋa ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayan ni tīgi njəlatani, tənğətfəŋa zlam magudarani kə tay a ba simiteni. ²⁸ Zal day mawayay wal gayan ti akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Ahər ədəm zal ni mawayay wal

gayan akada ya ti awayay ahər gayan gayanani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayan ni awayay ahər gayan gayanani. ²⁹ Maslaŋa day-day əzirey vu gayan ndo : azumi zlam ana vu gayan, aslamalay daya, akada ge Krist ya aslamalay ndam gayan ni, ³⁰ adaba leli ndam gayan dek ti vu gayan. ³¹ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ədəm : « Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, atanjəhadkabu ata wal gayan. Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlaŋ.* » ³² A pakama hini bu nahəma, zlam gədəkani maŋgahani əvu. Nu ti nədəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ³³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahər ədəm ku way way do e kidīŋ gekəli bu mawayay wal gayan akada ya awayay ahər gayan ni, wal day məhəŋgrioru ahər a had ana zal gayan.

6

Manjəhad ga bəza akaba ata bəŋ gatayani

¹ Gabəza, əgəski ti cəmiki ma ana ata bəŋ gekəli, adaba lekələm kīguma akaba Bay geli a akada mis bəlaŋ. ² Melefit ədəm e *Divi gayan ya əhi ana leli dəbum ni bu ahkado : « Ŋg-wioru a had ana ata buk atə muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit ədəm aməvələŋ zlam ni. ³ Ere ye ti ədəm amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay.* »

⁴ Lekələm ata bəŋ ga bəza day kəzumumi bəruv ana bəza gekəli ba. Dəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya təgudar ni akada ga Bay geli ya awayay ni sawaŋ.

Manjəhad ge evidi akaba ndam məgur tay

⁵ Lekələm evidi cəmiki ma ana ndam məgur kəli ya a duniya bu ni. Ŋgumioru a had ana tay, grumfəŋa aŋgwaz kə tay a, grumi təwi ana tay əna bəruv bəlaŋ, akada ya kəgrumi

* **5:31** Mənjəkiani 2.24. * **6:3** Məhərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

təwi ana *Krist ni. ⁶ Kəgrum təwi kə eri gatay ti tázlabay kəli ciliŋ ba. Grum ere ye ti àbəlafəŋ kə Melefit ni àna bəruv bəlaŋ sawaŋ, adaba lekələm evidi ge Krist. ⁷ Grumi təwi ana tay àna bəruv bəlaŋ akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis hihiriken do. ⁸ Ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nahəma, sərki maslaŋa ya ti agray təwi sulumani ni ti Bay geli aməviləŋ zlam daya.

⁹ Lekələm ya kəbum àna evidi ni day, grumi zlam sulumani ana tay bilegeni. Kəzlacumki ka tay ba. Sərumki lekələm akaba evidi gekəli ni ti lekələm dek Bay məgur kəli naŋ bəlaŋ, naŋ e melefit bu. Naŋ gani ti ècirkaba mis a do.

Zlam ahar ge Melefit ya abi ana ndam gayan ni

¹⁰ Pakama ya àgəjəni ga məhiani ana kəli ni nihi : zum njəda ga Bay geli, adaba lekələm kəbum akaba naŋ akada mis bəlaŋ. Njəda gayan ni ti àtama njəda ndahaŋ a dek. ¹¹ Bumkabu zlam ga kadvu ya Melefit abi ana kəli ni dek. Nahkay ka ya ti *Seteni esipet kəli àna wir-wir gayan nahəma, kicikəma gaŋ-gaŋ. ¹² Nədəm nahkay ti adaba leli məbu magray silik. Ay silik gani nani ti akaba mis hihiriken do, magray ti akaba seteni akaba bəbay gatayani akaba gədəkani gatayani dek ya təgur duniya hini ziŋ-ziŋeni ni. Magray silik ni ti akaba seteni cudayani ya nday agavəla ni daya. ¹³ Nəhi ana kəli həluma zlam ga kadvu ya Melefit avi ana kəli na dek ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya atərəkia ke kəli a kə fat ga kadvu gani nana ni ti etisliki ke kəli do. Kələŋ ga kadvu nahəma, lekələm jika jika miciken ka məlaŋ gekəli ni.

¹⁴ Nahkay ti cikəma gaŋ-gaŋ. Jiri ge Melefit ti jalumki ahər ; ègia akada maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu àna naŋ na. Leli ndam jireni azuhva təwi ge Melefit ya àgri ana leli ni. Manjəhad ge jiri gani nani ti jalumki ahər ; ègia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tafakabu ga

manğah gugum gatay àna naŋ na. ¹⁵ Melefit adafaki leli ndam gayan ge jireni àna *Ma Məweni Sulumani, nahkay araŋa àhəli ahər ana leli va do. Jalumki ahər ka manjəhad gani nani akada kimaka ga ndam slewja ya ti təbəvu a asak vu ni. ¹⁶ Ku ananaw do dek fumki ahər ke Melefit. Məfəki ahər nani ti akada ga slaku ga ndam slewja ni. *Seteni esipet kəli ti mesipet gani nani akada ga kamnjagad ya tabal mis àna naŋ ni. Kamnjagad nani aku àki ka ma gani ge meviyek mis àna naŋ. Ay məfəki ahər gekəli ni ègia akada ga slaku ya ti acafəŋa kamnjagad ge minjikiyeni ke kəli a ni. ¹⁷ Melefit ahəŋga kəli a. Mahəŋgani nani akada ga gadagar ya ndam slewja təbəvu a ahər vu ni. Nahkay jalumki ahər. Jalumki ahər ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani ti akada ga maslalam ya ti *Məsuf ge Melefit àvi ana kəli ga makadvani àna naŋ ni. ¹⁸ A zlam gani nani bu dek ti həŋgalum Melefit, hindəmfiŋa a sarta ba dek. Hindəmfiŋa àna njəda ga Məsuf gayan a. Həŋgalum Melefit àki ka ndam gayan dek, kəmbərəŋum ba, njəhadum eri. ¹⁹ Həŋgalumu Melefit daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni goro do, ge Melefit sawaŋ ; ti nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis, aŋgwaz àwərki nu ba. Ma Məweni Sulumani nani ti ahaslani manğahani, nihi ti Melefit aŋgazlaya vay-vay. ²⁰ Yezu *Krist əslərbiyu nu ti ga məhi ma gani ana mis. Ku nu məwəlani a daŋgay bu nəŋgu ni, nəmbərəŋ mədəm ma gani nani do, ègia təwi goro a. Nahkay həŋgalum Melefit ti nədəm ma vay-vay, aŋgwaz àwərki nu ba, adaba Melefit awayay ti nagraj nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Nawayay ti lekələm day kəsərum manjəhad goro akaba ere ye ti nagraj ni dek ; nəslərkiuru wur ga məŋ geli Tisik ke kəli ga məhi ma gani ana kəli. Naŋ ti mawayay naŋ, agray təwi ga Bay geli lala. ²² Nəslərkiuru naŋ ke kəli ti ge təwi gani nani, ti kəsərum

manjəhadɔ geli, ti kəŋgətum njəda àna pakama gayan ya ti ahi ana kəli ni daya.

²³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist tãgray ti bəza ga mən geli dek tãnjəhadkabu àna sulumani ti. Bəza ga mən geli ni tawayavu àkivu, tãfəki ahàr ka Yezu Krist àkivu ti. ²⁴ Melefit mægri sulum gayan ana ndam ya tawayay Bay geli Yezu Krist ga kaŋgay-kaŋgayani ni ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam Filip
ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam Filip
ni**

Maslaᅇa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdäfa slimi gayaᅇ a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbäki wakita ni ti naᅇ a daᅇgay bu (1.13-14), ay mäsär kësä gani do : mis ndahaᅇ tädäm daᅇgay gani ti e Efez, ay mäsär sarta ya ti tëfiyu naᅇ a daᅇgay vu e Efez ni do ; mis ndahaᅇ tädäm Pol àbäki ti bi a Sezare (Täwi 22-26), bi a Rom (Täwi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kësä gädäkani ka had Mesedäweᅇ) ; maslaᅇa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti naᅇ (Täwi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga mävi njäda ana tay : ku tamal naᅇ a daᅇgay bu naᅇgu ni, amär adäba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tàzay ahär gatay tëtam mis ndahaᅇ ba, tëjalay ahär akada ga Yezu ya àjalay ni sawaᅇ (2.1-18) ; àhi ana tay tëgäskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Àziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tädäbay mis ya tëfäki ahär ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1-4.1). Àvi sawari ndahaᅇ ana tay, àgri säsi ana tay ga zlam ya ti tëslärikaboru ga mëjanay naᅇ ni (4.2-23).

A pakama gayaᅇ ni bu ni dek ti Pol naᅇ àbu a mämärani bu ; ku acakay daliya naᅇgu ni amär (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tëmär (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahär àdäm mämär kälavaď azuhva täwi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya naᅇ àbu agri ana leli ni daya. Pol àdäm awayay akoru kama kama àna mäfäki ahär gayaᅇ ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip

ni day tôru kama kama àna mäfäki ahär gatay, tëmbräᅇ ba (3.7-16). Àna pakama nday nani dek ti Pol adäfiki divi sulumani ga madäbay Yezu ana leli.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol ata Timote leli ndam mëgri täwi ana Yezu *Krist mëgria sa ana ndam *njälätani ga Yezu Krist ya tëbu e Filip na dek. Mëgria sa ana ndam ya *tëbi slimi ana küli na, akaba nday ya *tëjanaki ndam ge Melefit na daya. ² Bay Melefit Bäᅇ geli nday ata Bay geli Yezu Krist tëgri sulum gatay ana küli, tëgray ti *känjähädumkabu àna sulumani ti.

Pol agri säsi ana Melefit

³ Näjälaki ahär ke küli kälavaď. Ka ya ti näjalaki ahär ke küli ni ti nægri säsi ana Bay Melefit goro. ⁴ Nahkay nahəᅇgali Melefit ana küli dal-dal. Ka ya ti nahəᅇgali Melefit ana küli ni ti nu nëbu àna mämärani, ⁵ adäba kwa ka ya ti käfumki ahär ka Yezu ni àbivaya ana kana, lekälüm kəbum kəgrumkabu täwi ga *Ma Mäwëni Sulumani ka ahar bëlaᅇ akaba leli. ⁶ Bay Melefit ànjäkia magray täwi sulumana e kidiᅇ geküli ba. Ànjäkia nahkay nahəma, nësära ti amagroru duk anivoru ana vaď ga Yezu *Krist ya amaᅇga ni. ⁷ Näjälaki ahär ke küli nahkay ti kigeni, adäba nawayay küli àna huď bëlaᅇ. Bay Melefit àvia divi sulumana ana küli akaba nu ga magray täwi gayaᅇ ka ahar bëlaᅇ a. Nahkay ku nu a daᅇgay bu, ku nəhəᅇgrifəᅇ ana ndam ya tädämki ma magädavani ka ma ge Melefit, ku nədäfikiaba Ma Mäwëni Sulumani ana tay naᅇgu ni, lekälüm kəbum kəjənumki nu. ⁸ Bay Melefit àsära, nu nawayay küli dek àna huď bëlaᅇ. Nawayay küli nahkay ti azuhva Yezu Krist àvua njäda ga mawayay küli a akada gayaᅇ ya awayay mis na.

⁹ Ere ye ti nihindifiᅇa kè Melefit ka ya ti nahəᅇgalay naᅇ na ti mawayavani geküli ni mäsaᅇakivoru e kidiᅇ geküli bu. Nahkay akəsərum jiri,

akəsərumpkaba zlam a dek lala daya. ¹⁰ Nahəngalay Melefit nahkay ti adaba nawayay kədumkiba zlam sulumani ya tətam ndahañ na. Tamal kəgrum nahkay ti akagudarum zlam do, mis day atəngətfəña ndivey kə kəli a do duk abiviyu ana mañga ge Krist a. ¹¹ Nahkay ere ye ti akəgrum ni dek atanja kigeni, adaba akəgrum àna njəda ga Yezu Krist. Mis etipia ere nani ya kəgrum na ti atazləbay Melefit, atədəm nañ gədakani.

Yezu Krist ti àtam zlam dek

¹² Bəza ga mmawa, nawayay ti kəsərump ere ye ti àgrakuvu ni ti àvia divi ana mis ge mici *Ma Məweni Sulumani na àtama ya ahaslana sawañ. ¹³ Nahkay ti ndam ga huđ ahay ga bay gədakani akaba mis ndahañ ni dek ticia nu nəvu a dañgay bu adaba nu bay məgri təwi ana *Krist. ¹⁴ Nahkay day bəza ga məñ geli təsəra nu a dañgay bu. Təra təsəra nahkay ti mis ahar gədakani e kidiñ gatay bu təngəta njəda ga Bay geli a ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. Tədəmoru pakama nani kama kama, aŋwaz àwər tay do.

¹⁵ Mis ndahañ təzlapi ana mis àki ke Krist adaba tagralu solu, tawayay ti tətam nu. Ku tamal təbu tagray nahkay nəŋgu ni, mis ndahañ ti təzlapaki ke Krist àna huđ bəlañ. ¹⁶ Nday ndani ya təzlapay àna huđ bəlañ ni ti tawayay nu palam. Təsəra nu nəbu ahalay a dañgay bu ga mədəfiki ana mis Ma Məweni Sulumani ti ma ge jiri. ¹⁷ Nday ndahañ ya tagralu solu ni ti tədəmki ma àki ke Krist àna huđ bəlañ do. Tagray nahkay ti adaba tawayay tətam nu palam. Təhi ana ahàr təgrukivu daliya a ahay ga dañgay ni bu keti.

¹⁸ Ay majalay ahàr gatay nani ti àgray araña do. Ma gatay ya təhi ana mis àki ke Krist ni ti zlam məbəlani. Nahkay nu nəbu nəmər : ku tagray àna cuday, ku àna huđ bəlañ nəŋgu ni, nani dek zlam məbəlani. Anəmər àkivu ¹⁹ adaba nəsəra Melefit amahəngay nu a huđ ga zlam gani nani bu. Amahəngay nu ti adaba

kahəngalumu nañ, Məsuf ga Yezu Krist day amazlakaki nu. ²⁰ Ere ya nawayay kay akaba najəgay nahəma, ti nəgray ere ye ti aməbəku mimili ni ba. Nawayay nanjəhad àna njəda gañgañ sawañ, nawayay ti mis təzləbay Krist nihi, ku ananaw azuhva nu. Nawayay ti ku nu nəbu àna sifa, ku tamal anəməta nəŋgu ni, mis təzləbay Krist azuhva nu. ²¹ Ka nu nahəma, tamal nu nəbu àna sifa ti zlam gədakani gani a sifa goro bu ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəŋgu ni, àbəlafu kay atam ya nu nəbu àna sifa ni. ²² Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu nəbu àna sifa ti nagray təwi sulumani ya ajənaki mis ni. Nahkay e kidiñ ga ata kisim nday ata sifa bu ni ti nədəkiba weley ? Nəsərkaba do. ²³ Zlam hini cəeni ni ti nəjalakia ahàr ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay ni ti, nawayay ti nəsləkaba a duniya ba, ti nàru nənjəhad afa ge Krist. Hojo nahkay, àtam. ²⁴ Akaba nani dek, ahàr àdəm si nənjəhad a duniya bu àna sifa kwa. Nawayay nahkay ni ti azuhva kəli, ti nəjənaki kəli. ²⁵ Zlam hini ti nəsərkia lala. Nahkay nəsəra ti nu ananjəhad àna sifa e kidiñ gekəli bu dek, ti nəjənaki kəli kəŋgumoru kama kama e divi ge Krist bu àna məmərani adaba kəfumpkia ahàr a. ²⁶ Nahkay anoru afa gekəli. Eninjəa ti akəzləbum Yezu Krist, akəmərumpvu àkivu adaba nu nəbu e kidiñ gekəli bu.

Kadumpvu, kəmbəŋum məfəki ahàr ka Yezu ba

²⁷ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti, si kanjəhadump lala. Tamal kanjəhadump nahkay ti mis atəsər lekələm kəbum kədəbum *Ma Məweni Sulumani ge *Krist. Nu day ku tamal anoru nəmənjiyu kəli, ku tamal nòru afa gekəli do nəŋgu ni, enici ma gekəli. Nahkay anəsər lekələm dek majalay ahàr gekəli ka ahar bəlañ, akaba kəkadumpvu àna təwi ka ahar bəlañ, ti mis təfəki ahàr ka Yezu Krist adaba ticia Ma Məweni Sulumana. ²⁸ Nahkay ti aŋwaz àwərfəña kəli kə ndam ezir gekəli a ba ferera. Tamal aŋwaz

àwərfəŋa kəli kà tay a do nahəma, atəsərki etigi ahàr. Atəsərki ti Melefit amahəŋgay kəli daya. Zlam gani nani dek ti Melefit agray. ²⁹ Melefit agray nahkay ti àgria sulum ana kəli ga məfəki ahàr ke Krist a. Ay sulum gani nani ti ga məfəki ahàr ke Krist ciliŋ do : ga macakay daliya azuhva naŋ daya. ³⁰ Ahaslani kípəma nu a nàkadva, nihi day kəsəruma, kekileŋa nu nəbu nakadvu. Ay nihi ti lekələm day kəbum kəkadumfəŋva kà ndam ezir geli a akada goro na.

2

Grum təwi akada ga Yezu ya àgray ni

¹ Lekələm kəbum ka ahar bəlaŋ akaba *Krist. Nahkay ti avi njəda ana kəli do aw ? Kəzum njəda àna mawayavani gayan do aw ? Lekələm kəbum ka ahar bəlaŋ akaba Məsuf gayan *Njəlatani do aw ? Kəbum kípəm mawayavani gayan e kidiŋ gekəli bu do aw ? ² Tamal nahkay zla nahəma, nawayay ti kəmərumu məbərur dal-dal àna magray zlam ya ti nara nəhi ana kəli ni. Zlam gani nday hi : wayumvu, njəhadum ka ahar bəlaŋ ; cəmvu ma e kidiŋ gekəli bu ; jalum ahàr ka ahar bəlaŋ ; ³ kəzum ahàr gekəli kàtamum mis ndahan ba, kawayum ti mis tazləbay kəli ba. Hojo ŋgumioru a had ana tay, dəmum tətama kəli a sawan. ⁴ Way way do àdəbi zlam ana hud gayan ciliŋ ba, hojo mādəbay zlam ya ti ajənaki mis dekeni ni. ⁵ Lekələm dek jalum ahàr akada ga Yezu Krist ya àjalay ni. Majalay ahàr gayan ni ti nahkay hi :

⁶ Naŋ ti Melefit ededīŋ.

Naŋ Melefit ededīŋ ti, àwayay manjəhadani kala-kala ata naŋ ndo.

⁷ Ay ti gədakani gayan ni dek àmbrəŋbiya,

ègia mis a, ègia evidi ededīŋ a.

Àra ègia mis a ti, ⁸ àŋgwioru a had ana mis,

àgəsikia ma ana Melefit a,

àgəskabá ti mis tákad naŋ, tákadfəŋ naŋ kà təndal.

⁹ Adaba àgəskabá zlam nday nana dek ti,

Bay Melefit àzoru naŋ driŋ agavəla, àzalay naŋ gədakani àtam gədakani ndahan ni dek.

¹⁰ Awayay ti mis dek

ku a hud melefit bu, ku ka dala, ku e evid bu

təbəhadī mirdim ana Yezu

ka ya ti ticia slimi gayan a ni.

¹¹ Awayay ti ku way way do mādəm vay-vay :

« Yezu Krist ti naŋ Bay gədakani ! »

Azuhva zlam nani dek mis atazləbay Bəŋani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akada ceŋgel ya asladay məlaŋ ni

¹² Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal. Ahàr àdəm kəgəsumiki ma ana Melefit akada ga Yezu ya àgəsiki ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti kəgəsumikia ma ; nihi nu nəbi akaba kəli va bi ti ahàr àdəm kəgəsumiki ma mātama ya ahaslani na. Kəgəsumiki ma gani ti ahəmamam ? Nawayay nədəm, Melefit àhəŋga kəli a. Àhəŋga kəli a nahəma, ahàr àdəm lekələm day kəgrum təwi kwa. Kəgrum təwi nani ti, si aŋgwaz awərfəŋa kəli kə Melefit a, ¹³ adaba Bay ya ti agray təwi a məbərur gekəli bu ni ti Melefit. Agray nahkay nahəma, ti kawayum akaba kəgrum zlam ya àbəlafəŋ ni.

¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek, kəŋguzumki ma ba, kələgumvu àkivu ba daya. ¹⁵⁻¹⁶ Tamal kəgrum nahkay nahəma, mis etindivi kəli do, akagudarum zlam do, akələmbu bəza ge Melefit *njəlatani. Lekələm kəbum e kidiŋ ga ndam cuday akaba ndam magosay mis bu : ka ya ti kəhumi ma ge Melefit ya avay sifa ni ana tay nahəma, etipi kəli akada ya tipi bəŋgur təsladay ga məlavad a hud melefit bu ni. Nahkay a vad ya *Krist aməŋga ni ti anəməruru àna kəli. Eslini anəsər ti nəgray təwi zləzladani masakani ndo.

17 Məfəki ahər gekəli ka Yezu ti akada ga sədaga ya ti kəvumi ana Melefit ni. Ku tamal takad nu nəngu ni, mimiz goro amasagakivu sədaga gekəli, akada ga zum ya tabəhad ni. Nahkay ti nu nəbu əna məmərani, məmərvu akaba kəli dek daya. 18 Tamal nahkay ti ahər ədəm lekələm day kəbum əna məmərani, kəmərumvu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

19 Əna njəda ga Bay geli Yezu, nawayay nəslərikaboru Timote ana kəli wudak. Eminjua afa gekəli a ti aməsər ere ye ti agravu afa gekəli ni. Amasləkabiya ti aməngəhadu ma gani. Nahkay ti anəngət njəda əna nañ. 20 Maslaña əfu ahalay ajalay ahər akada goro ni bi, si nañ; nañ əbu ajalaki ahər ke kəli akada goro ni daya. 21 Mis ndahañ ni dek tədəbi zlam ana hud gatay cilin, tədəbay zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni do. 22 Timote nahəma, kəsəruma ədəfakia nañ mis sulumana. Əgra təwi ga Ma Məweni Sulumana akaba nu akada ga wur ya tagrakabu təwi akaba bəjani na. 23 Nahkay ka ya ti anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti anəsləroru nañ həya. 24 Ay ti əna njəda ga Bay geli, nəsəra nu day anoru afa gekəli wudak.

25 Ka nu ti əbəlafu nəslərioru wur ga mən geli Epafrodit ana kəli. Nañ ti lekələm kəslərumubiyu ga məjənaki nu əna zlam ya ahəcukivu ni: əra ənja ti əgrukia təwi a, məkadvu ka ahar bəlañ ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Ay nəslərikaboru nañ ana kəli ti 26 adaba awayay dal-dal ti mīpi kəli dek. Əcia ti kicəma ga arməwər ya əwər nañ na, əhəlia ahər a dal-dal. 27 Edefin ti arməwər əwəra nañ a, amal əmət. Ay ti əsia cicihi ana Melefit a, əhəngaraba nañ a. Nu day nəsia cicihi ana Melefit a, adaba əwayay ti nəcakay daliya ka ahər ga daliya ndahañ ba. 28 Nahkay nawayay ti nəslərikaboru nañ ana kəli ke weceweceni, ti kay ya kərəma nañ a ni ti kəmərumvu, nu

day nəjalay ahər kay ba. 29 Eminjua ti gəsumkabá nañ əna məmərana, adaba lekələm dek ti Bay gekəli bəlañ. Zləbum nañ, zləbum mis ya tanjəhad akada gayan ni dek. 30 Zləbum nañ adaba nañ e təwi ge Krist bu ni ti ətamfəña kə kisim a pəlok-pəlok. Ku amal əmət nəngu ni əra afa goro ga məjənaki nu a, adaba lekələm kəbum drin akaba nu, kisləmki məjənaki nu do.

3

Leli migi ndam jireni kə eri ge Melefit ti, si azuhva Krist

1 Bəza ga mmawa, ere ye ti nawayay nəhikivu ana kəli ni ti nihi: mərumvu adaba leli dek mīgia akada mis bəlañ akaba Bay geli a. Ere ye ti nəhi ana kəli nihi ni ti nəbikia ana kəli a əndava, ay ti tamal nəhikivu ana kəli nəngu ni əgray arəña do, avikivu njəda ana kəli daya. 2 Bumvu slimi ana ndam ya tədəm si *kekeləm kədi kwa ni. Ndam nday nani kərə, təgray zlam sulumani do. 3 Tədəm tamal kawayum kigəm ndam ge Melefit ti si kikeləm kədi kwa. Ay ti ndam ge Melefit ededin ededinəni ti leli. Ndam ya ti tazləbay Melefit əna njəda ga Məsuf gayan *Njəlatani ni ti leli. Ndam ya ti tədəm Yezu *Krist nañ gədakani ni ti leli. Ere ye ti mis təfəki ahər ni akaba tagray əna ahar gatay ni, leli ti məfəki ahər do. 4 Ku tamal nahkay nəngu ni, nu day nisləki məfəki ahər ka zlam nday nani. Ku way way do ədəm esliki məfəki ahər ka zlam nday nani nahəma, nu nisləki nətam nañ. 5 Zlam ya ti nəfəki ahər goro ka tay tata ni ti nday hi: nu zal Izireyel, jiba goro ti ge Benjemen, ata ba ata mma ti nday dek ndam *Hebri: təra təweya nu a ti təkəla kədi a vad ya azlalahkər a. Tamal mis tədəmki ma ke *Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu ni ti, nu zal Feriziyen, nəgəskabá nətam ndam Zəde ndahañ. 6 Ahaslani ti nəhi ana ahər nəgri təwi ana Melefit əna njəda kay, nahkay ti nəgria daliya ana ndam məfəki ahər ka Yezu a.

Nəgəskabá Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu na, nəgudar zlam ndo simiteni. ⁷ Ahaslani ti nədəm zlam nday nani dek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nədəm təcafəna nu kə məsər Krist a sawan. ⁸ Namənjələn kə zlam dek masakani, adaba nəsəra Yezu Krist Bay goro a : zlam gani nani atam zlam ndahan dek. Ka ya ti nəsəra nan a ni ti nəmbrəna zlam ndahan na dek, namənjələn kə zlam ndahan ni dek akada ga dandas ni, adaba nawayay manjəhadani akaba Krist akada mis bəlan, ⁹ nawayay ti a vad ya ti amənga ni mədəm nu mis gayan. Ku nadəbay Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu nəngu ni, nawayay ti mis tədəm nu zal jiri azuhva nani va ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit məmənjəlu nu zal jireni adaba nəfəki ahər ke Krist a. Jiri nani ti təwi ge Melefit. Melefit agru təwi nani ti adaba nəfəki ahər ke Krist a palam. ¹⁰ Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njədə ya Melefit ahəngaraba nan əna nan a ni. Ku əcaka daliya nəngu ni, daliya gayan ya əcakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nəmət akada gayan ya əmət ni, ¹¹ ti ku ahəmamam nu day Melefit məhəngaraba nu e kisim ba.

¹² Ay ku nadəbay zlam nday nani dek nəngu ni, ngay nəngəta, nənjikeya ka tay a ti nədəm do. Nahkay nadəboru tay kama kama, adaba nawayay ti nəgəs tay a ahar vu akada ga Yezu Krist ya əgəs nu a ahar gayan vu ni. ¹³ Bəza ga mmawa, ngay nəgəsa zlam nday nana ti nədəm fan ndo. Nu nəbu akada ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam bilin cilin : nəmbrən zlam ya kələn ni, nakadvu ti nadəbay ere ya kama goro ni. ¹⁴ Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəngət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti məcəloru a hud melefit vu ga məvi ere nani ana leli adaba leli ndam ga Yezu Krist.

¹⁵ Leli dek məndəhani : nahkay ahər ədəm mənjəhad akada ya nəhi

ana kəli ni. Ay tamal ti kajalum ahər nahən nəngu ni, Melefit amədəfiki jiri gani ana kəli. ¹⁶ Zlam məbəlani nahəma, ahər ədəm məhədəkumoru kama əna divi ya məbu madəbay ni.

¹⁷ Bəza ga mmawa, grum akada goro ya nagray ni. Lekulum kərəma manjəhad geli na : si kəmənjumlən ana mis ya tanjəhad akada geli ya manjəhad ni, ti kənjəhadum nahkay bilegeni. ¹⁸ Mis təbu kay, manjəhad gatay əbəlay do, tizirey Krist nan ya əmətfən kə təndal ni. Ahaslani nəhikya pakama gani ana kəli a sak kay, nihi keti nəhikivu ana kəli, nitəwi əna ma gani. ¹⁹ Ndam nday nani ti Melefit emijin tay ka mandav ga sifa gatay. Ere ye ti tawayay ni ti əgia melefit kə eri gatay a. Nday təbu təmərvu əna zlam ya təbəki mimili ka tay ni sək sawan. Təjalaki ahər ka zlam ge Melefit do, si ka zlam ga duniya ni cilin. ²⁰ Leli zla nahəma, majalay ahər geli nahkay do. Kəsa geli ti a hud melefit bu. Bay məhəngay leli, Bay geli Yezu Krist, amasləkabiya eslina, leli məbu məjəgay nan. ²¹ Eminjia ti aməmbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mīgi masladani akada gayan ni. Ara agray nahkay ti əna njədə gayan ya agur zlam dek əna nan ni.

4

Sawari ga Pol gərgərani

¹ Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal : ahər ədəm kənjəhadum njan-njan akada goro ya nəhi ana kəli ni, adaba lekulum a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kəli dal-dal, nahkay nawayay nakoru nəmənjəyu kəli. Ka ya ti nəjalaki ahər ke kəli ni ti nu nəbu əna məmərani kay. Bay Melefit day aməgəskabu nu əna məmərani azuhva kəli.

² Evodi akaba Sintis, nəhəngalay kəli, nəhi ana kəli ti kəcəmvu, adaba Yezu nan Bay geli dek. ³ Nak ya magrakabu təwi ka ahar bəlan, kəməbrən ndo ni day, nihindi kur ti kəjənaki wəl nday hini ti təcivu, adaba takadvu akaba nu ga mazoru *Ma Məweni

Sulumani kama. Tàkadvu àna tawi nani ti nday akaba Kleman akaba mis ndahan ya magrakabu tawi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefit àbèkia slimi gatay a Wakita gayan ba akaba slimi ge mis ya avi sifa ana tay ni dek.

⁴ Nèhi ana kuli: Ku ananaw ananaw do mærumvu adaba leli dek Bay geli bəlan! Nèhi ana kuli keti: Mærumvu!

⁵ Si kanjəhadum ti mis dek tæsər lekulum kəzumum bəruv weceweci do, kəbesəm sawan. Bay geli ènjia wudak, nan drin do. ⁶ Ku aranja kwec àhəli ahər ana kuli ba. Tamal aranja àhəcikivu ana kuli ti humi ma gani ana Melefit sawan. Ku aranja àdəkiva ke kuli a nənɔu nahəma, hindəmfiŋa kè Melefit a, hənɔgalum, grumi səsɪ daya. ⁷ Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməfi ahər ana kuli ti ere ye ti kajalumki ahər ni dek kəjalumki ka mawayay ga Yezu *Krist; nahkay aranja aməhəli ahər ana kuli do, adaba Bay geli ti nan. Melefit aməfi ahər ana kuli ahəmamam ti mis hihirikenɪ àsər do.

⁸ Bəza ga mmawa, ere ye ti nəhi ana kuli ke mendeveɾin gani ni ti, si kajalumki ahər ka zlam nday hini kwa: zlam ya ge jiri ni, zlam ya àbəlay ni, zlam ya magədavani do ni, zlam ya *nɔlatani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazləbay ni. Nahkay si kajalumki ahər ka zlam maɓəlani dek akaba zlam ya leli mədəm sulumani ni dek kwa. ⁹ Nəcahia zlam ana kuli a kay, kəgəsəmkabá. Lekulum kicuma pakama goro a akaba kɔpəma zlam ya nəgray na. Si ahər àdəm kəgrum zlam nday nani dek. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit nan əbu akaba kuli, aranja aməhəli ahər ana kuli va do.

Pol agri səsɪ ana ndam Filip

¹⁰ Ka ya ti kəslərumubiyu zlam ni ti nəmərva dal-dal, nəgria səsɪ ana Bay geli a. Ere ye ti kəgrumu ni ti adafaki kəfumu ahər. Lekulum kəbum kəfumu ahər kəlavad, ay ti kənɔtəm ahar ga məslərubiyu zlam ke weceweceni ndo palam. ¹¹ Nèhi pakama hini ana kuli ti, nədəm ti

nawayay zlam do. Nahkay ku nu nəbu a gəda bu ahkay do ni a daliya bu nənɔu ni, nəcaha manjəhadana àna məmərana. ¹² Ku mam mədəkuvu mam nənɔu ni, nəsəra nanjəhad tata: ku nu talagani, ku elimeni goro əbu; ku hud goro mərəhani, ku ləwir awər nu; ku zlam goro əbu kay, ku zlam goro àhəca nənɔu ni, nəsəra nanjəhad tata. ¹³ Nislɪki məbesey zlam dek adaba Bay goro avu nɔda gani. ¹⁴ Ku tamal nahkay nənɔu ni kəgrumua zlam sulumana, adaba kəjənumkia nu a daliya goro ba.

¹⁵ Bəza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahər ka sarta ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli mək lekulum kəgəsəmkabu ni. Kəsəruma ka sarta nani ti nawayay nasləka ka had gekuli e Mesedəweɾ a, ay ndam məfəki ahər ka Yezu ga kəsa ndahan təvu zlam ndo, si lekulum cilin. Nahkay nəjənakia kuli a ti lekulum day kəjənumkia nu a. ¹⁶ Kwa ka ya nu nəbu a Tesalonik ni ti kəslərumukabaya zlam ga məjənaki nu a àtam sak cə.

¹⁷ Ere ye ti nawayay ni ti kəvumu zlam do; nawayay ti Melefit məvɪkivu məsəkani ana kuli azuhva tawi gekuli ya kəgrumu ni sawan. ¹⁸ Ere ya àhəcukivu ni dek ti kəvumua àtamkia sawan. Nihi ti Epafrodit əvua zlam ya kəslərumubiya na, nahkay zlam àhəcukivu va do. Ay ti kəvumu ti ana nu do, kəvumi ti ana Melefit sawan. Àbəlafən dal-dal akada ga sədaga ya kəvumi, ezi akada ge tersel sulumani ni. ¹⁹ Bay Melefit goro ni ti aranja àhəci nan do simiteni, nan əbu àna zlam dek. Nahkay ara avikivu zlam ana kuli ti aranja àhəcukivu ana kuli ba bilegeni, adaba lekulum day ndam ga Yezu *Krist. ²⁰ Mis tázləbay Bay Melefit Bən geli ga kanɔay-kanɔayani ti! Aya nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Grumi sa ana ndam məfəki ahər ka Yezu *Krist ye eslini ni bilin àna bilin. Bəza ga mmawa ya tagray tawi akaba nu ni təgria sa ana kuli a daya,

²² akaba ndam ga Yezu ya tɛbu ahalay ni dek, ahar gɛɖakani ndam ya tagray tɛwi a ahay ga *bay gɛɖakani ga ndam Rom bu ni. ²³ Bay geli Yezu Krist mɛgri sulum gayan ana kɛli dek ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Kolos ni
Ere ye ti mǎdǎmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Kolos ni**

Maslaŋa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdǎfa slimi gayaŋ a : àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 4.18). Ka ya ti àbǎki wakita ni ti naŋ a daŋgay bu (4.18), ay mǎsǎr kǎsa gani do : mis ndahaŋ tǎdǎm daŋgay gani ti e Efez, ay mǎsǎr sarta ya ti tǎfiyu naŋ a daŋgay vu e Efez ni do ; mis ndahaŋ tǎdǎm Pol àbǎki ti bi a Sezare (Tǎwi 22-26), bi a Rom (Tǎwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni ; awayay ti tǎslǎrikaboru ana ndam Lewǎdisi daya (4.16. Lewǎdisi ti kǎ gǎvay ga Kolos ; kǎsa nday nani cǎeni ni ti ka haď Azi, driŋ gani kilǎmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaŋa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti Epafras (1.6-7) ; Epafras ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Tǎwi 19.10). Pol ti òru a Kolos akaba e Lewǎdisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni adǎba mis ndahaŋ tǎhi ma ndahaŋ ana tay, tagosay tay, tǎdǎm Krist ciliŋ ti èsli do, si mis tǎgǎskabu pakama nahaŋ maŋgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tǎdǎm si tǎzum zlam ndahaŋ ba, si tǎgray wumǎri ndahaŋ, si tǎzlǎbay mǎslǎr ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àdǎm zlam nday nani ðek ti zlam masakani : si mis tǎmbrǎŋ zlam ga duniya, tǎdǎbay Krist ciliŋ (2.20-23). Krist ti Melefit : tamal mis èpia Krist a ti èpia Melefit a àndava (1.15) ; Melefit àgraya mǎlaŋ a ti àna Krist (1.16) ; zlam ðek tǎbu azuhva Krist (1.17) ; Krist ti gǎdǎkani ga zlam weley weley do ðek (1.18). Melefit àgray ti zlam ni ðek tǎnjǎhadkǎbu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal

mǎgǎskabǎ Krist a, mǎsǎra naŋ a ti, araŋa nahaŋ ya àhǎci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeveriŋ wakita ni akadǎ gayaŋ ya agray a wakita gayaŋ ndahaŋ ni bu ðek ni : acahi zlam ana mis, àdǎm ahǎmamam ndam ge Krist tǎnjǎhad a duniya bu ni (3). Àhi ana tay tǎhǎŋgalay Melefit kǎlavad, àgriuru sa ge mis ndahaŋ ana tay daya (4).

Ay ahar gǎdǎkani a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gǎdǎkani geli ni ti esli ana leli ; si mǎmbrǎŋ divi ndahaŋ, mǎdǎbay Krist ciliŋ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit adǎba nu a, niŋgia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga mǎŋ geli Timote mǎbikioru wakita hini ana kǎli, ² lekǎlǎm ndam *njǎlatani ge Melefit ya kanjǎhadum a Kolos ni. Kiŋuma bǎza ga mǎŋ geli a, adǎba kǎfumki ahǎr ke Krist, kǎmbrǎŋum divi gayaŋ do. Bǎŋ geli Melefit mǎgri sulum gayaŋ ana kǎli, mǎgray ti *kǎnjǎhadumkǎbu àna sulumani ti.

Pol ahǎŋgali Melefit ana ndam Kolos ya tǎfǎki ahǎr ke Krist ni

³ Mǎbu mahǎŋgali Melefit Bǎŋ ga Bay geli Yezu *Krist ana kǎli kǎlavad. Ka ya ti mahǎŋgalay naŋ ni ti mǎgri sǎsi ⁴ adǎba miǎcia kǎbum kǎfumki ahǎr ka Yezu Krist lala, kǎbum kawayum ndam ge Melefit ðek daya. ⁵ Kǎgrum nahkay ti adǎba kǎsǎruma Melefit àŋgahia zlam sulumani ana kǎli a huď melefit ba. Ma gani ya kiǎm ni ti ma ge jiri. Kiǎm ma gani nani ti ka ya ti tǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ⁶ ana kǎli ni. Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti mis tǎbu tǎhioru ana ndam ga duniya ðek, kǎlavad mis ndahaŋ tǎbu tǎgǎskabu, tambatkaba majalay ahǎr gatay a, mǎk tǎbu tagray tǎwi sulumani azuhva nani. Lekǎlǎm day kǎbum kǎgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kiǎm ma gani ni, kǎsǎruma Melefit ti agri sulum ana mis edediŋ. ⁷ Àhi ma gani nani ana kǎli ti Epafras.

Epafras ti leli ata Timote màbu magrakabu tawi akaba nan ka ahar bəlan, mawayay nan dal-dal. Agray tawi ge Krist e kidin gekuli bu lala, àmbrəŋ do. ⁸ Nan ti àhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefit àvia njəda ana kuli a, kəbum kawayum ndam ge Krist ni.

⁹ Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mīci ma ga Epafras ni ti màbu mahəŋgali Melefit ana kuli kəlavəđ, məmbrəŋ do. Mahəŋgalay Melefit ti kəsərum ere ye ti nan awayay ni lala ; mawayay ti kīcəm lala àna njəda ga Məsuf gayəŋ, ti kəjalum ahər sulumani. ¹⁰ Mawayay ti kənjəhadum akada ga ndam ga Bay geli ya ahər àdəm tanjəhad ni. Mawayay ti tawi gekuli ya kəgrum ni dek mabəlafəŋ, kəgrumikivu zlam sulumani ndahan. Nahkay ti akəsərum Melefit àtam ya ti kəsərum nan nihi ni. ¹¹ Melefit ti nan a məlan *njəlatani gayəŋ bu, njəda gayəŋ àtam zlam dek ; mahəŋgalay nan ti mavi njəda gani nani ana kuli a manjəhad gekuli bu dek. Mawayay ti ku tamal kəgrum daliya nəŋgu ni bəsəma, kəmbrəŋum məfəki ahər ke Melefit ba ; mawayay ti kəmərūmvu sawəŋ. ¹² Grumi səsi ana Melefit adaba àvia njəda ana kuli a ga məhurkiviyani ka ndam gayəŋ njəlatana a məlan gayəŋ masladani va. ¹³ Ahəlabə leli a njə njə a məlan zinj-zinjəni ge *Seteni ba, òru àbiyu leli a Məgur ga Wur gayəŋ vu. Wur nani ti Bəŋani ni awayay nan dal-dal. ¹⁴ Àna tawi ga Wur ni Melefit àmba leli a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli na kə leli a daya.

Krist ti way ? Tawi gayəŋ ti mam ?

¹⁵ Melefit ti mis tīpi nan day-day ndo ; ay tamal mis epia Wur gayəŋ na ti epia Melefit a àndava. Wudaka Melefit àgraya zlam a dek ti Wur gayəŋ ni nan àbu àndava. Melefit àvia njəda ga məgur zlam a dek ¹⁶ adaba ka ya ti àgraya zlam a dek ni ti, àgraya ti àna nan. Nahkay ku zlam ya agavəla akaba zlam ya a ga had ni dek, ku zlam ya tipivu ni akaba zlam ya tipivu

do ni dek, ku bəbay gəđakani ya təgur məlan ya agavəla weley weley do dek nəŋgu ni, Wur ge Melefit agur tay. Iy, Melefit àgraya zlam a dek ti àna nan ; zlam ni dek ti àgriaya ana nan a. ¹⁷ Wudaka Melefit àgraya zlam a dek ti Wur gayəŋ ni nan àbu àndava ; zlam ni dek təbu nihi ti azuhva nan. ¹⁸ Ndam gayəŋ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti akada vu ge mis ; nan ti ni ahər gani. Zlam ya ti agravu dek ni ti anjəki àna nan. Àŋgaya enjia e kidin ga ndam evid ba ti nan. Melefit àgray nahkay, àwaya ti Wur ni mīgi gəđakani ga zlam weley weley do dek. ¹⁹ Melefit àgray ti zlam ya ti nan àbu àna nan ni dek ni ti, Wur gayəŋ ni day mələbu àna nan bilegeni. Ge Melefit ya àgray nahkay ni ti abəlafəŋa kə nan nanəna dal-dal. ²⁰ Melefit àwayay ti zlam ya àgraya ni dek, ku zlam ya a ga had, ku zlam ya agavəla, mənəgalabavu akaba tay, tənəhadkəbu akaba tay àna sulumani. Melefit àgray ti zlam gani nani məgravu ti àna mimiz ga Yezu ya adəgaya ka ya ti *tədarfəŋ nan kə təndal ni.

²¹ Lekuləm ahaslani ti drin drin akaba Melefit, lekuləm ndam ezir gayəŋ daya, adaba ka sarta gani nani ti majalay ahər gekuli akaba zlam gekuli ya kəgrum ni magədavani. ²² Ay nihi ti Wur ge Melefit egia mis a, amət a kəla gekuli vu : Melefit àgray ti kəŋgalumvu akaba nan ti nahkay. Awayay ti kīgum ndam gayəŋ *njəlatani, nahkay aməhəloru kuli kə meleher gayəŋ. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekuli ni atələbi va bi, masləŋa amacalki kuli ka zlam magudarani do simiteni. ²³ Ay tamal kawayum kīgum nahkay ti, ahər àdəm kəmbrəŋum məfəki ahər ke *Krist ba. Ahər àdəm kənjəhadum njan-njan akada ya ti təfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Məweni Sulumani ya kīcəm ni ti akəŋgətum zlam sulumani dal-dal àna nan ; ahər àdəm kəvumi divi ana mis ga magosafəŋa kuli a ba. Ma Məweni Sulumani nani ti təhia ana mis ga duniya na dek ; nu Pol ti ni nigia bay məgri tawi ana

Melefit ga məhi ma gani nani ana mis a daya.

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

²⁴ Nihi ti nəbu nəcakay daliya àna təwi ya nagraj azuhva kəli ni, ay ti nəbu nəmərvu àna daliya nani. *Krist àcaka daliya azuhva ndam gayan a, nahkay ahàr àdəm nu day nəcakay daliya ti təwi gayan mândav lala. Nəcakay daliya nani ti azuhva ndam ge Krist, nahkay Krist day nan àbu acakay, adaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti vu gayan. ²⁵ Ndam ge Krist ni ti, nigia bay məgri təwi ana tay a ; àvu təwi gani ti Melefit. Melefit awayay ti nəhiaba ma gayan a dek ana kəli a. ²⁶ Ma gani nani ti kwa ahaslani manğahani. Melefit àdəfiaba ana ata bəj ga bəj geli a ndo, ay nihi ti àdəfiaba ana leli a, leli ndam gayan *njəlatani na. ²⁷ Melefit awayay ti leli məsər ma manğahani nani. Ma gani nani ti sulumani àtama ma ndahan a dek, adafaki ahəmamam Melefit ahəngay ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni. Ma manğahani nani ti nihi : Krist ti nan àbu akaba kəli akada mis bəlan ; nahkay kəsəruma akəhurumiyu a məlan masladani ge Melefit ni vu. ²⁸ Mazlapaki ti ke Krist gani. Məhioru ma gani ana mis dek ; məziaba azay slimi ana tay a, macahi zlam ana tay dek. Magray təwi sulumani àna məsər zlam ge Melefit ya avi ana leli ni ; mawayay ti mis dek tigi akaba Krist akada mis bəlan, aranja ahəcikivu ana tay ba. ²⁹ Nəbu nagroru təwi gani nani, nakadvoru àna nan àna njəda ge Krist ya àvu ni. Njəda gani nani ànuviyu dal-dal ga magray təwi àna nan.

2

¹ Nawayay ti kəsərurum nəbu nakadvu dal-dal azuhva kəli, azuhva ndam Lewədisi akaba mis ndahan ya ti tipi nu e eri vu day-day ndo ni dek. ² Nawayay ti tənğət njəda, tawayavu, tənğəhad akada mis bəlan. Nawayay ti təsərkaba ma ge Melefit a lala, tənğət

sulum gayan àna nan dal-dal. Nahkay ti atəsər ma *manğahani ge Melefit : ma manğahani nani ti *Krist. ³ Krist ti agray ti ndam gayan təjalay ahàr sulumani akaba təsər zlam dek lala. Zlam nday nani ti akada ge elimeni manğahani ni. ⁴ Nəhi ma gani nani ana kəli ti adaba nawayay ti maslanja àgosay kəli àna pakama ge mesipet mis ba. ⁵ Ku tamal nu drin akaba kəli nənggu ni, nəbu nəjalaki ahàr ke kəli dal-dal kala nu nəbu akaba kəli. Nəsəra kəbum kəfumki ahàr ke Krist lala, kəmbərənum do. Nahkay nəbu nəmərvu.

Məngət sifa jireni ti si tamal leli məbu ka ahar bəlan akaba Krist

⁶ Lekələm ti kəgəsumkabá Yezu *Krist a, əgia Bay gekəli a. Nahkay ti njəhaduma akaba nan a, kədəmvu ba. ⁷ Njəhadum akaba nan ti akada ga mənğəhaf ya abiyu sliri a had vu lala ni, akada ga ahay ya təfiya asak gana lala ni. Fumki ahàr ke Krist àna njəda gekəli dek, akada ya təcəhi ana kəli ni. Grumi səsi ana Melefit kəlavad.

⁸ Bumvu slimi ti maslanja àgosay kəli akada ya təgəs zlam àna kəmbazl ni ba, adaba ndam ya təsər Krist do ni ti məsər zlam gatay ni dek magədavani ; zlam ya ti təgəskabu ni ti məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcəhi ana tay ; zlam nday nani ti ge Krist do. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ere ye ti Melefit nan àbu àna nan ni dek ti Krist day nan àbu àna nan, aranja gani àbi ahəci nan bi. Krist ti nan mis, ay nan Melefit ededən ededənəni daya. ¹⁰ Lekələm kəbum akaba Krist akada mis bəlan, nahkay ti àvia sulum gayan a dek ana kəli a, aranja àbi ahəci kəli va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya təgur məlan ya agavəla ni dek.

¹¹ Lekələm kəbum akaba nan akada mis bəlan ti kala *təkəlia kədi ana kəli a. Ay zlam gani nani ti gərgəri akaba ge mis ya tekeley kədi ni ; nani təwi ge Krist. Təwi gayan gani nani ti agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani geli ya məgrabiyu kəlan ni va ba. ¹² Gekəli ya *təbaray kəli ni ti kala tili kəli ka ahar bəlan akaba

Krist a. Kəfumki ahàr ke Melefit, kəsəruma àhəngaraba Krist e kidin̄ ga ndam evid̄ ba ; nahkay ti lekələm day Melefit àhəngaraba kəli e kisim ba àndava. ¹³ Ahaslani ti lekələm məmətani adaba kəbum kagudarum zlam, lekələm ndam ge Melefit do, kəkələm kəd̄i ndo. Ku tamal nahkay nənḡu ni, nihi ti Melefit àvia sifa ana kəli a, àhəngaraba kəli e kisim ba ka ahar bəlan̄ akaba Krist a. Gayan̄ ya ti àgray nahkay ni ti àmbərfəña zlam magudarani geli na dek̄ ga sulum a. ¹⁴ Akal Melefit awəl leli àna seriya azuhva zlam magudarani geli nday nani ; seriya gani nani ti kala Melefit àbəkia zlam magudarani geli na ka wakita ga madafakiani ahəmamam mijikia ke divi gayan̄ a ni. Ay nihi ti kala Melefit àzaba wakita gani nana, àdarfəñ kà təndal ka ya ti *tədarfəñ Krist ni. ¹⁵ Gayan̄ ya àgray nahkay ni ti àhəlfəña njəda kà bəbay ya təgur məlan̄ ya agavəla na dek̄, èyefiña kà tay a. Ka ya ti èyefiñ kà tay ni ti àbək̄i mimili ka tay kè eri ge mis dek̄ daya.

¹⁶ Nahkay zla nahəma, ngay kəgudaruma zlam a ni ti maslan̄a àhi ana kəli ba. Ku àki ka zlam məzumani, ku àki ka zlam miseni, ku àki ka wuməri, ku àki ka vad̄ ge kiyyi ya azlərəv ni ahkay do ni àki ka vad̄ *məpəsabana nənḡu ni təhi ana kəli ba. ¹⁷ Zlam gani nday nani ti adafaki zlam sulumani ya ti amara magravu ni cilin̄. Ay zlam sulumani gani nani ti Krist. ¹⁸ Nahkay maslan̄a àgray ti kijumkia ke divi ge Melefit a ba. Mis ndahan̄ tədəm mis ti èsli arañ̄a kè eri ge Melefit do, tədəm təzləbay *məslər ge Melefit ; təbu təjalaki ahàr ka zlam ya tədəm Melefit àngazli ana tay ni kəlavad̄ ; tiji zlabay àna zlam gatay ya təjalaki ahàr ni cilin̄. Zlam gani nani dek̄ ti zlam masakani. ¹⁹ Nday gani nani ti təsləkafəña kè Krist a, nday ndam gayan̄ va do. Ay ndam ge Krist ti vu gayan̄, nan̄ nan̄ani ti ahàr gani. Vu gani nani ti njalan̄-njalan̄, majakwakabani dek̄ lala ; Melefit agray ti mədək̄ àna njəda ge Krist, adaba Krist ti nan̄ ahàr gani.

Ndam ge Krist ti, tàgray zlam ga ndam ga duniya va do

²⁰ Lekələm ti kəbum akaba *Krist akada mis bəlan̄, kala kəmətuma akaba nan̄ a, lekələm evid̄i ga *məsuf magədavani ya təgur *duniya ni va do. Ègia nahkay ti kəgəsumkabu zlam ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis, tədəm si təgray kwa ni ti kamam ? ²¹ Tədəm ahkado : « Kəzay ere hini ba, kəkakay ere hini ba, kin̄jifiñ kè ere hini ba. » ²² Zlam nday nani dek̄ ti tamal mis àzuma ahkay do ni àgra təwi àna tay a ti təndav. Nahkay ma gani nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi ana mis ni ti ma ge mis hihiriken̄i cilin̄. ²³ Ma gani ya təhi ana mis ni ti mis tici ti akada ma sulumani, adaba tədəmki ma ke təwi gatay gatayani ya tədəm təgri ana Melefit ni, tədəm t̄isli arañ̄a kè eri ge Melefit ndo, nahkay təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam nday nani ti zlam masakani, àjənaki leli ga məmbrəñ zlam magudarani ga məbər̄uv geli ya awayay ni do.

3

¹ Ay lekələm ti kənḡumaba e kisim ba akaba *Krist a. Nahkay ti dəbum zlam ya ti agavəla ni, adaba Krist ti nan̄ eslini agavəla, manjəhadani ka ahar ga daf̄ ge Melefit a məlan̄ ga gədakani bu. ² Jalumki ahàr ti ka zlam ya agavəla ni, kəjalumki ahàr ka zlam ya a ga had̄ ni ba. ³ Adaba lekələm ti kəmətuma ; sifa gekəli man̄gahani afa ge Melefit, ka məlan̄ ya Krist nan̄ àbiyu ni. ⁴ Sifa gekəli ti Krist. Nahkay ka ya ti Krist amangazlavu ni ti lekələm day etipi kəli akaba nan̄ a məlan̄ gayan̄ masladani ni bu.

Leli məbu akaba Krist akada mis bəlan̄ ti mən̄jəhad̄ ahəmamam ?

⁵ Nahkay zla nahəma, zlam ga duniya ya ahaslani lekələm evid̄i gani ni ti t̄igi eri ana kəli va ba ; jin̄maba tay a sawan̄. Kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ya àbəlay magrani do ni ba, kəgrum zlam kwan̄a kwan̄a ba, kəwayum zlam magudarani ba, kəfumki eri ka zlam ge mis ba. Adaba tamal kəfək̄i eri ka

zlam ge mis ti zlam ya kəfəki eri ni kala ègia melefít gayak a. ⁶ Azuhva zlam nday hini dek ti Melefít naŋ àbu azum bəruv. [Azumki bəruv ti ka ndam ya təgəskabu pakama gayan do ni]. ⁷ Ahaslani ka sarta ya ti kagударum zlam kəlavad ni ti lekulum day kənjəhadum ti nahkay.

⁸ Ay nihi ti ahàr àdəm kəmbrəŋum zlam nday nani dek: kəzumumki bəruv ke mis ba, kizirum mis ba, kəgrumi cuday ana mis ba, kəndivum mis ba, kədəmum ma ya àbəlay mədəmani do ni ba. ⁹ Kəsəkadum malfada ba, adaba kəmbrəŋuma manjəhad gekuli ya ahaslani na akaba zlam ya kəgrum ahaslani na. ¹⁰ Nihi ti kiguma mis məwena. Nani ti təwi ge Melefít: agray ti kigum məwəni kəlavad, kigum akada naŋ ti kəsərum naŋ lala. ¹¹ Nahkay ti ku tamal nak zal Zude do, ku tamal nak zal Zude; ku tamal *kikela kudi a, ku tamal kəkeley kudi ndo; ku tamal nak zal mirkwi, ku tamal nak kənjəhad akada ga zlam ge gili ni; ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nəŋgu ni, àgray arana do. Ay ere ye ti ahàr àdəm kəsərum ni ti *Krist ciliŋ; ku mam mam do dek ti ge Krist, adaba sifa gayan àniviyu ana ndam gayan dek.

¹² Melefít adaba kuli a, awayay kuli, kiguma ndam gayan *njəlatana. Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm kənjəhadum nahkay hi: mis təsi cicihi ana kuli, grumi sulum ana mis, kəzum ahàr gekuli akada lekulum gədəkani ba, njəhadum kudufa, bəsəm zlam. ¹³ Bəsəmvu zlam e kidiŋ gekuli bu; tamal maslaŋa nahan əgudaria zlam ana maslaŋa nahan a ti təŋgalabavu, maslaŋa ya ti təgudari zlam ni məmbərfəŋa kə maslaŋa nahan na, akada ga Bay geli ya àmbərfəŋa zlam magudarani gekuli na kə kuli a ni. ¹⁴ Ay ere ye ti àtam zlam nday nani dek ti mawayavani. Wayumvu, adaba tamal kawayumvu ti lekulum dek kənjəhadum akada mis bəlan, arana àbi edekaba kuli a bi. ¹⁵ Kiguma ndam ge Krist a ti kəbum kənjəhadumkabu àna

sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni dek ti, jalum ti *kənjəhadumkabu àna sulumani gani nani ya Krist əgri ana kuli ni. Adaba Melefít àzalakabu kuli ti, ti kigum mis bəlan. Nahkay grumi səsi ana Melefít. ¹⁶ Jalumki ahàr kəlavad ka pakama ge Krist ya àdəm ni akaba ya tədəmki ni dek; pakama gani nani məvikivu njəda ana kuli. Cahum zlam e kidiŋ gekuli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidiŋ gekuli ba; grum zlam nday nani àna majalay ahàr sulumani ya Krist àvi ana kuli ni. Grumi səsi ana Melefít àna njəda gekuli dek àna midii limis gərgəri kay: dumi limis ge Devit, limis ga mazləbay naŋ akaba limis ya *Məsuf Njəlatani adəfiki ana kuli ni. ¹⁷ Nahkay ere ye ti kəgrum ni akaba ere ye ti kədəmum ni dek ti grum akada ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahàr àdəm təgray ni. Grumi səsi ana Bəŋ geli Melefít àna njəda ga Yezu ya àvi ana kuli ni.

Ndam ge Krist tənəhad a hud ahay gatay bu ni ti ahəmamam

¹⁸ Lekulum wəl nahəma, ku way way do məgəsiki ma ana zal gayan, adaba əgəsiki wal ya afəki ahàr ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

¹⁹ Lekulum zawal day, ku way way do məwayay wal gayan, əgri daliya ba.

²⁰ Lekulum bəza day, ku way way do məgəsiki ma ana ata bəŋani ata məŋani, məgray ere ye ti təhi məgray ni dek. Adaba wur agray nahkay ti àbəlafəŋ ka Bay geli.

²¹ Lekulum ata bəŋ ga bəza ni, ku way way do àzumi bəruv ana wur gayan ba, do ni ti ahar amadəgafəŋa kə wur na.

²² Lekulum evidi ni, ku way way do məgəsiki ma ana maslaŋa ya agur naŋ ahalay a duniya bu ni, məgray ere ye ti təhi məgray ni dek. Agray təwi gani nani kə eri ga maslaŋa ya agur naŋ ni ciliŋ ba, adaba evidi ya agray nahkay ni ti awayay ti mis təzləbay naŋ ciliŋ; ahàr àdəm ku way way do gekuli məgray təwi ti àna hud bəlan, adaba ahəŋgioru ahàr a had ana Bay

geli. ²³ Tɔwi ya kəgrum ni lu ti grum àna hud bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akada kəgrumi ana mis ciliŋ do. ²⁴ Adaba kəsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya àŋgahi ana ndam gayan ni ana kəli. Bay ya ti kəgrumi tɔwi ededīŋ ededīŋeni ni ti *Krist. ²⁵ Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatraḅ naŋ kala-kala akada ga zlam gayan ya àgudar ni. Adaba Melefit ti agrafəŋa seriya kə mis a dek, àmbrəŋ maslaŋa nahan do.

4

¹ Lekuləm ya ti kəbum àna evidi ni, ku way way do məgri jiri akada ya təgri ana mis ndahan ya ti nday evidi do ni. Səruma lekuləm day Bay məgur kəli àbu, naŋ àbiyu a hud melefit bu.

Sawari ndahan ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

² Həŋgalum Melefit kəlavad, kəmbərəŋum ba. Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti araŋa nahan àgəjazlki ahàr ke kəli ba, grumi səsì daya.

³ Həŋgalumi Melefit ana leli daya, ti məvi divi ana leli ga məhiaba ma maŋgahani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nəvu a danŋay bu ahalay ti azuhva ma gani nani. ⁴ Həŋgalum Melefit ti nədafaya ma nana lala, akada gayan ya awayay na.

⁵ Jalum ahàr lala ahəmamam kanjəhadum e kidīŋ ga ndam ya təfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kisləmki məgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kəmbərəŋum ba.

⁶ Ahàr àdəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekəli ni məcər akada ga zlam ya estena àfəŋ ni. Ahàr àdəm kəsərum məhəŋgrifəŋani kə pakama ana ku way way do lala.

Pol endeveriŋ zlapay gayan

⁷ Nu nəbu nanjəhad ahəmamam ti wur ga mən geli Tisik kwa ti amanŋəhadì ma gani dek ana kəli. Naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; leli məbu magrakabu tɔwi ga Bay geli ata naŋ. Naŋ àbu agray tɔwi lala, àmbrəŋ do. ⁸ Nəsləruru naŋ afa

gekəli ti nahkay, nawayay ti kəsərum manjəhad geli, akaba nawayay ti məvikivu njəda ana kəli. ⁹ Nəsləruru naŋ ti nday ata wur ga mən geli Onezim. Onezim ti nawayay naŋ dal-dal, naŋ day agray tɔwi lala, àmbrəŋ do ; naŋ mis ga kəsə gekəli. Nday gani atanŋəhadì ere ye ti agravu ahalay ni dek ana kəli.

¹⁰ Aristark àgria sa ana kəli a ; naŋ àbu a danŋay bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga mən ga bəŋ ga Barnabas day àgria sa ana kəli a. Mark ti mədəmkia ma, məbəkia ma gani ka wakita, məslərikaboya ana kəli a. Tamal ènjəa afa gekəli a ti kəgəsəmkabá naŋ a lala. ¹¹ Yezu naŋ ya ti təzalay Zəstəs ni day àgria sa ana kəli a. Nday gani mahkərani ya təgri sa ana kəli ni ti nday ndam *Zəde ya magrakabu tɔwi ga *Məgur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zəde ndahan təkibu ke leli bi. Nday gani təvua njəda dal-dal.

¹² Epafra mis ga kəsə gekəli day àgria sa ana kəli a. Naŋ àbu agri tɔwi ana Yezu *Krist, naŋ àbu akadvu àna mahəŋgali Melefit ana kəli kəlavad. Awayay ti kəzum njəda gekəli dek, araŋa ahəcikivu ana kəli ba, kəsərum ere ye ti Melefit awayay ni dek lala mək kəgrum. ¹³ Nagrakia sedi a : naŋ àbu agray tɔwi kay azuhva kəli, azuhva ndam Lewədisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * ¹⁴ Lək zal doktor ni àgria sa ana kəli a daya ; naŋ ti mawayay naŋ dal-dal. Demas day àgria sa ana kəli a.

¹⁵ Grumi sa geli ana bəza ga mən geli ya ti e Lewədisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *təcakalavu afa gani ni daya. ¹⁶ Ka ya ti etijəŋgia wakita hini ana kəli a ni ti slərumikaboru ana ndam ga Yezu ya təcakalavu e Lewədisi ni ti tōru tījəŋgi ana tay bilegeni. Lekuləm day kəjəŋgum wakita ya ti təslərikaboru ana ndam Lewədisi ni. ¹⁷ Humi ana Ersip : « Bi slimi ana tɔwi ya təvuk ga məgriani ana Bay geli ni, graba tɔwi

* 4:13 Kolos, Lewədisi akaba Hiyeropolis ti kəsə mahkər cifa cifa.

na dɛk lala. »

¹⁸ Nu Pol nɛgri sa ana kɛli ; sa hini ti nu nuani nɛbɛki àna ahar goro. Sɛrumki nu nɛbu a daŋgay bu. Melefit mɛgri sulum gayan ana kɛli ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik enjenjeni ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik enjenjeni ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdfafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbäki wakita ni ti naṅ a Koreṅ ; àsläroru Timote a Tesalonik ; Timote àra àsläkabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mæk Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tɔwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tɔwi 17.1-10). Pol àpäs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, adaba ndam Zäde tawayay tægäs naṅ (Tɔwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahäli ahàr, awayay epi tay ga mävi njäda ana tay, ay àngät ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga mävi njäda ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayan ni (1-3) Pol avi njäda ana ndam Tesalonik ya táfäki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit àdaba tay ededīṅ ededīṅena : àdfäki Melefit àdaba tay a ti njäda ga Məsuf Njəlatani ya àgray tɔwi e kidīṅ gatay bu ni (1.4, 6). Ku tamal mis ndahanṅ tægri daliya ana tay naṅgu ni, Məsuf Njəlatani àbu agray tɔwi e kidīṅ gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahəmamam naṅ naṅani àgray tɔwi a Tesalonik ni : àgəski gədfakani ga ndam ga Yezu weley weley do dek māgray tɔwi akada ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17–3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tənṅhad akada ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àdäm mənṅhad nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àcahi zlam nahanṅ ana tay, àhi ana tay ku tamal

mis ndahanṅ təməta naṅgu ni, atangaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu amanṅa ni ; ku tamal mäsər vad gani do naṅgu ni atangaba ededīṅ ededīṅena (4.13–5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu təmət naṅgu ni àhəli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu dek Pol àhi ma ga vad ga Yezu ya amanṅa ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àdäm Melefit amajəgay ndam gayan ni, araṅa emijīṅkia tay ke divi a do, duk abivoru ana vad ga Yezu ya amanṅa ni. A vad gani nani ti leli dek aməmərɔ dal-dal, aməgri səsɪ ana Melefit ana zlam gayanṅ ya àgri ana leli ni dek.

Sa ga Pol

¹ Məbäki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Məbikioru ti ana küli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekulam ti kəbum akada mis bəlanṅ akaba Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tægri sulum gatay ana küli, təgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

Manṅhad ga ndam Tesalonik ya táfäki ahàr ka Yezu ni

² Leli məbu məgri səsɪ ana Melefit azuhva küli dek kəlavad ; ka ya ti mahəṅgalay naṅ ni ti məbu macali slimi ana küli. Məmbərəṅ ³ majalaki ahàr ke küli kə meleher ga Bəṅ geli Melefit do. Məbu majalaki ahàr ti ka zlam gekəli ya kəgrum ni : kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kəgrumi tɔwi ; kəbum kawayum naṅ, nahkay kacakum daliya azuhva naṅ ; kəsəruma aməgri zlam sulumani ana küli daya, nahkay kəbum kebesum. ⁴ Bəza ga mmawa, leli mäsəra Melefit awayay küli, àdaba küli a, ⁵ adaba ka ya ti mòru afa gekəli, məhi *Ma Məweni Sulumani ana küli ni ti, mädäm ti àna ma cilīṅ do : māgray tɔwi ti àna njäda ge Melefit ya *Məsuf Njəlatani àvi ana leli ni daya ; àna njäda gani nani ti mäsəra ma geli ya məhi ana küli ni ti ma ge jiri ededīṅ. Kəsəruma ahəmamam leli

mànjəhad e kidin̄ gekɔli bu, màgray tɔwi azuhva kɔli ni. ⁶ Lekɔlɔm day kàmbatumkaba manjəhad gekɔli a, ègia kəgrum zlam akada geli ni, kəgrum zlam akada ga Bay geli ni daya. Ka ya ti kəgəsumkabu ma ge Melefit ni ti lekɔlɔm kəbum kacakum daliya dal-dal; ku tamal nahkay nən̄gu ni kəgəsumkabá àna məmərana. Àvi məmərani gani nani ana kɔli ti Məsuf Njəlatani. ⁷ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ka had Mesedəwen akaba ka had Eseyi ni dek tàra ticia ere gekɔli ya kəgrum nahkay na ti nday day tawayay tagray akada nani. ⁸ Azuhva tɔwi gekɔli ya kəgrum ni ti ndam Mesedəwen akaba ndam Eseyi ticia ma ga Bay geli a. Ay tici ti nday cilin̄ do: ku eley eley do dek mis ticia gekɔli ya kəfumki ahàr ke Melefit na. Nahkay ti ku mədəmki ma ndo nən̄gu ni ticia ma gana àndava. ⁹ Mis təbu təzlapaki ke leli, tədəm lekɔlɔm kəgəsumkabá leli a lala. Tədəm kəmbərənuma pəra, kàmbatumkaba majalay ahàr gekɔli a, kiguma ndam məgri tɔwi ana Melefit a daya. Kəsəruma Melefit ti nan̄ àbu àna sifa, nan̄ Melefit eded̄in̄ eded̄in̄eni. ¹⁰ Nahkay kəbum kəjəgum sarta ga Wur gayan̄ ya amasləkabiya e melefit ba ni. Wur gayan̄ nani ti Yezu; àməta mək àngaba e kisim ba, amahəngay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit aməzumki bəruv ke mis ni ti Melefit aməzumki ke leli do.

2

Tɔwi ga Polya àgray a Tesalonik ni

¹ Bəza ga mmawa, lekɔlɔm lekɔlɔmeni kəsəruma, ka ya ti mòru afa gekɔli ni ti, mòru ti ga magray zlam masakani do. ² Kəsəruma daya, wudaka mòru afa gekɔli ni ti təgribya daliya ana leli a, tìndivbya leli e Filip a. Afa gekɔli day mis kay tawayay məgəskabu leli ndo. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, Melefit geli àvia njəda ana leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani gayan̄ ana kɔli a. ³ Ka ya ti məhi ma gani nani

ana mis ni ti məsəkad malfada do, mədəbi zlam ana hud geli àna nan̄ do, məgosay mis do. ⁴ Melefit àsəra leli a, nahkay àdaba leli ga məhi Ma Məweni Sulumani ana mis a. Ka ya ti məhi ma gani ana mis ni ti mawayay ti mis təzləbay leli do; mawayay ti Melefit məzləbay leli sawan̄. Adaba Melefit ti àsəra majalay ahàr ge mis a. ⁵ Kəsəruma day-day leli məhi ma ana kɔli ga magosay kɔli ndo, day-day mədəbafəna zlam kə kɔli a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. ⁶ Ngay mis təzləbay leli kwa ti mədəm ndo; ku lekɔlɔm, ku mis ndahan̄ nən̄gu ni mədəm ndo. ⁷ Ku tamal nahkay nən̄gu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki məfəki ngasa ke kɔli tata, ay ti màgray nahkay ndo. Leli mànjəhad e kidin̄ gekɔli bu ni ti kudufa akada ga mən̄ ga bəza ya ti abi slimi ana bəza gayan̄ ni. ⁸ Leli mawayay kɔli dal-dal; nahkay ka ya ti leli afa gekɔli ni ti mawayay məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kɔli cilin̄ ndo: ku tamal təbazl leli azuhva kɔli nən̄gu ni akal məgəskabu daya. Leli mawayay kɔli ti nahkay. ⁹ Bəza ga mmawa, sərunki ka ya ti məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kɔli ni ti màgra tɔwi nahan̄ a, mələfat akaba mələvad gani do dek màgra tɔwi gana, àmətaɔkaba leli a dal-dal. Màgray nahkay ti adaba mawayay ti kacakum daliya ga məvi zlam ana leli ba.

¹⁰ Ka ya ti leli məbu e kidin̄ gekɔli ndam məfəki ahàr ka Yezu ni bu ni ti mànjəhadà njəlata, màgra zlam ge jiri a, maslan̄a àcalki leli ka zlam magudarani ndo. Kisləmki magrakia sedi gana ke leli a tata; Melefit day agrakia ke leli a tata. ¹¹ Kəsəruma, mànjəhad akaba ku way way do gekɔli ti akada ga bən̄ ga bəza ya anjəhad akaba bəza gayan̄, afi ahàr ana tay ni. ¹² Sak kay mədəfikia divi ana kɔli a, məvia njəda ana kɔli a, məhi ana kɔli ahàr àdəm kəgrum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Adaba Melefit azalay kɔli, awayay ti kəhərummyu a Məgur gayan̄ vu, a

məlan masladani gayan vu.

¹³ Məmrəy məgri səsi ana Melefit do, adaba ka ya ti məhi ma ge Melefit ana kəli ni ti kəgəsumkabá. Kəgəsumkabu ti akada pakama ge mis hihiriken do ; kəgəsumkabu ti akada pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit ededın, nan əbu avi njəda ana kəli, lekələm ya ti kəfumki ahər ka Yezu ni. ¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti əgrakivu ka ndam ge Melefit ya təkəki ahər ka Yezu Krist, təkakalavu ka had *Zəde ni ti əgrakiva ke kəli a daya. Ndam ga had gekəli təgria daliya ana kəli a akada ga ndam *Zəde ya təgri ana ndam gatay ya təkəki ahər ka Yezu na. ¹⁵ Təkad Bay geli Yezu, təbazl ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba təgri daliya ana leli ni ti ndam Zəde. Gatay ya təgray nahkay ni ti əbəlafəy kə Melefit do ; tīgria ndam ezir ge mis a dek daya. ¹⁶ Leli məbu məhi ma ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, ti Melefit məhəngay tay, ay ndam Zəde ni tawayay təkafəy leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam əkivu ka zlam magudarani gatay ya təgudar a sarta bu dek ni. Ay nihi ti Melefit əzumkia bəruv ka tay a.

Pol awayay akoru amənjiyu ndam Tesalonik

¹⁷ Bəza ga mmawa, leli ti əpəsa bal mīpivu akaba kəli ndo. Ay ku tamal mīpi kəli ndo nəngu ni, leli məbu majalaki ahər ke kəli. Nahkay ti leli məbu makadvu dal-dal ga moru məmənjiyu kəli. ¹⁸ Məwaya manğona afa gekəli a. Nu Pol nətəkara sak cə ga moroni afa gekəli a, ay *Seteni əcafəy nu a. ¹⁹ Azuhva kəli ti leli məsəra Melefit amagray zlam sulumani ya ədəm amagray ni. Nahkay leli məbu məmərvu azuhva kəli. Nəy məbu məmərvu azuhva kəli daya ti kəsərum ndo waw ? Məsəra ka ya ti Bay geli Yezu aməy ni ti amazləbay leli azuhva təwi geli ya məgray e kidin gekəli bu ni ; nahkay məmərvu akada ga maslaya ya ti atama mis ndahan əna hwa, mək təvi zlam sulumani ka

duwa gani ni. ²⁰ Nahkay məmərvu ti azuhva kəli ; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kəli daya.

3

¹ Nahkay zla nahəma, leli məsliki məbeseni va do ; mədəm ahər ədəm leli ndahan ni manjəhad a Atey hayay, ² məsləroru Timote afa gekəli. Nan ti wur ga məy geli, məgri təwi ana Melefit ka ahar bəlan, məhioru *Ma Məweni Sulumani ge *Krist ana mis. Məsləroru nan afa gekəli ti ga məvi njəda ana kəli, ti kəmrəy məkəki ahər gekəli ka Yezu ba. ³ Məgray nahkay ti, məwayay ti a hud ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslaya əjikia ke divi a ba. Daliya gani nani ti kəsəruma lala : ahər ədəm məcakum kwa. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kidin gekəli bu ni ti məhiva ana kəli a, mədəm ahər ədəm məcakum daliya ni kwa. Kəsəruma, ere ye ti mədəm ni əgrava ededın a. ⁵ Əyia nahkay ti məsliki məbeseni va do, nəsləroru Timote afa gekəli ga məsər ahəməmam kəfumki ahər ka Yezu ni, adaba nədəm bi *Seteni amagosay kəli. Məwayay ti təwi geli ya məgray e kidin gekəli bu ni əy zlam masakani ba.

⁶ Ay nihi ti Timote əsləkabiya afa gekəli a, ənjia afa geli a. Ma gayan ya əhi ana leli ni ti aməri bəruv ana leli dal-dal : ədəm lekələm kəbum kəfumki ahər ka Yezu lala, kəbum kawayumvu daya. Ka ya ti kajalumki ahər ke leli ni ti kəmərumvu əna nan. Nahkay kawayum mīpi leli akada geli ya məwayay mīpi kəli ni. ⁷ Bəza ga mmawa, leli məbu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya əhi ana leli əki ka məkəki ahər gekəli ka Yezu ni əvia njəda ana leli a. ⁸ Nahkay ma gayan ya ədəm lekələm kəmrəy məkəki ahər gekəli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akada əvia sifa məwena ana leli a. ⁹ Leli məbu məmərvu dal-dal kə meleher ge Melefit geli azuhva kəli ; nahkay ku məgri səsi ana Melefit ahəməmam ahəməmam azuhva kəli nəngu ni, səsi gani əhəca. ¹⁰ Mələfat akaba

məlavad gani do dek mahəngalay Melefit, məmbrəŋ do ; mawayay mipi kəli àna eri geli, mawayay məvi njəda ana kəli ti məfəki ahər gekəli ka Yezu ni məsagakivu, mōru kama kama.

¹¹ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu àna ahər gatay gatayani təvi divi ana leli ga moroni afa gekəli ti. ¹² Lekələm kəbum kawayumvu, kəbum kawayum mis ndahaŋ dek daya : Bay geli məvikivu njəda ana kəli ti mawayavani gekəli məsagakivu, mōru kama kama, akada geli ya ti mawayay kəli ni. ¹³ Məvikivu majalay ahər sulumani ana kəli, ti lekələm akələbum ndam *njəlatani kə meleher ga Bəŋ geli Melefit. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu amaŋga akaba ndam gayəŋ njəlatani na dek ni ti atəŋgətfəŋa zlam magudarani kə kəli a do. [Aya nahkay !]

4

Manjəhad ga ndam njəlatani ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, ahəmamam ndam ge Melefit tanjəhad ti təbəlafəŋ ni ti məhiaba ana kəli àndava ; lekələm kəbum kanjəhadum nahkay. Ay nihi ti ere ye ti əgəjəni ga məhiyani ana kəli ni ti nihi : mahəngalay kəli, məhi ana kəli àna slimi ga Bay geli Yezu : kəmbrəŋum ba, grumkivoru kama kama. ² Ma ga Bay geli Yezu ya məhi ana kəli ahəmamam kanjəhadum ni ti kəsəruma àndava. ³ Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi : njəhadum akada ga ndam gayəŋ *njəlatani ya tanjəhad ni ; kəgrum mesəwehvu ba. ⁴ Ti ku way way do e kidiŋ gekəli bu məsər ahəmamam tanjəhad ata wal gayəŋ ni : tənəhad njəlata, ti mis ndahaŋ təzləbay tay. ⁵ Kigum evidi ga madəbay wəl akada ga ndam ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni ba. ⁶ Àki ka ma hini ti masləŋa əgudari zlam ana wur ga mənani ba, əgosay naŋ ba daya. Məhia ana kəli a àndava, məhikivu ana kəli keti : Bay geli amatraə ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. ⁷ Adaba Melefit

əzalay leli ti ga magray mesəwehvu do ; əzalay leli ti ga manjəhadani njəlata sawaŋ. ⁸ Nahkay ti tamal masləŋa əgəskabu pakama hini do ni ti, əgəskabu do ni ti pakama ge mis do ; əgəskabu do ni ti pakama ge Melefit naŋ ya ti avi Məsuf gayəŋ njəlatani ana kəli ni sawaŋ.

⁹ Àki ka mawayavani e kidiŋ gekəli ya kəfumki ahər ka Yezu ni bu ni ti məbiki ma gani ka wakita ana kəli va do, adaba Melefit əcahia zlam gana ana kəli a àndava, nahkay kəbum kawayumvu lala, ¹⁰ kəbum kawayum ndam geli ya ka had Mesəweŋ ni dek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kəli ahər ədəm mawayavani gekəli ni mōru kama kama. ¹¹ Məhi ana kəli keti : zum njəda gekəli ga manjəhadkabani àna sulumani ; ti ku way way do məbi slimi ana təwi gayəŋ ciliŋ, ti mənəgəti zlam ana huđ gayəŋ àna təwi ga ahar gayəŋ gayəŋani. Ma gani nani ti məhia ana kəli a ahaslana àndava. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti manjəhad gekəli amaəlafəŋ kə ndam ya ti təfəki ahər ka Yezu ndo ni. Ekihindəmfiŋa zlam kə mis ndahaŋ a do daya.

Manəgabana e kisim ba akaba maŋga ga Yezu a

¹³ Bəza ga mmawa, əki ka bəza ga mənə geli ya təmət ni ti, mawayay ti kəsərüm ma gani lala, ti əhəli ahər ana kəli akada ya ti əhəli ahər ana mis ndahaŋ ya ti təsər ma gani do ni ba. ¹⁴ Məsəra Yezu əməta mək əŋgaba e kisim ba. Nahkay ti məsəra ndam ya təfəki ahər ka Yezu, təmət ni ti Melefit aməmbərəŋ tay do. Amahəŋgaraba tay e kisim ba, atanjəhad akaba Yezu.

¹⁵ Pakama geli ya məhi ana kəli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi : ka fat ya ti Bay geli amaŋga nahəma, leli ya məbu àna sifa, məmət ndo ni, amoru afa gayəŋ enji ga ndam ya təməta àndava ni do simiteni. ¹⁶ Adaba ka fat gani nani ti Melefit amədəm sarta ənjia, mək gədakani ga *məslər ge Melefit amazlah, mezlelim ge Melefit amahənday ; eslini Bay geli

amaslækabiya e melefít ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya tàmət ni ti atanğaba, ¹⁷ kələŋ gani leli ya mǎbu àna sifa ni, Melefít aməhəloru leli akaba tay a maklabasl vu ; leli dek aməbakabu ahàr akaba Bay geli agavəla, leli dek amanjəhad akaba Bay geli ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁸ Nahkay ti zum njədə àna ma hini ya nəhi ana kəli ni, lekələm day humi ana ndam gekəli ndahaŋ ti tázay njədə bilegeni.

5

¹ Bəza ga mmawa, àki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti mǎbiki ma gani ana kəli va do, adaba ² kəsəruma pakama gana àndava : vad ya ti Bay geli amaŋga ni ti mis təsər do. Amaŋga ti akada ga zal akal ya ara ga mələvad a ni. ³ Nahkay ka ya ti mis atədəm : « Leli mǎbu a barbaray bu, araŋa àbi agrakivu ke leli bi » ni ti Melefít emiziŋaba tay a huya. Zlam gani nani amədəkiaya ka tay a ti akada ga wal a hud, wur ajibiyu aslər ni. Ka fat gani nani ti nday gani atətəmfəŋa kà daliya na do. ⁴ Ay lekələm nahəma bəza ga mmawa, manjəhad gekəli ti akada ga ndam ya tanjəhad a mələŋ ziŋ-zinəni bu ni do. Nahkay vad gani nani amədi ahàr ana kəli akada ga zal akal ni do, ⁵ adaba lekələm dek kəbum kəgrum təwi a mələŋ masladani bu, ga mələfat. Leli ti ndam ya tagray təwi a mələŋ ziŋ-zinəni bu ga mələvad ni do. ⁶ Nahkay mìnjəm dəwir akada ga nday ndahaŋ ni ba ; manjəhadum eri, məbumi slimi ana ahàr geli ti mǎgudarum zlam ba. ⁷ Adaba nday ya ti tinji dəwir ni ti tinji ti ga mələvad ; nday ya ti tisi zum akad tay ni ti tisi, akad tay ti ga mələvad. ⁸ Ay leli ti magray təwi ga mələfat ; nahkay məbumi slimi ana ahàr geli ti mǎgudarum zlam ba. Leli mǎfəki ahàr ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday nani ti tigia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tabakabu, taŋgah gugum gatay àna naŋ na. Məsəra Melefít amahəŋgay leli : geli ya məsəra amahəŋgay leli ni

ti ègia akada gadagar ga ndam slewja ya təbəvu a ahàr vu, tahəŋgay ahàr gatay àna naŋ na. ⁹ Adaba Melefít àzalay leli ti ga məzumki bəruv ke leli do ; àzalay leli ti ga mahəŋgay leli azuhva təwi ga Bay geli Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. ¹⁰ Krist ti àmət azuhva leli. Nahkay ku leli mǎbu àna sifa, ku məməta nəŋgu ni, awayay məvi sifa gayanə ana leli ti mǎnjəhad ka ahar bələŋ akaba naŋ. ¹¹ Nahkay zla nahəma, ku way way do e kidiŋ gekəli bu mǎvi njədə ana maslaŋa nahaŋ, ti mǎfəki ahàr gekəli ka Yezu ni mōru kama kama. Lekələm kəbum kəgrum àndava, ay ti kəmbərəŋum ba.

Ma ga Pol gərgərani akaba sa gayanə

¹² Bəza ga mmawa, mawayay ti kəgəsumiki ma ana ndam ya ti tagray təwi ga Bay geli e kidiŋ gekəli bu ni. Nday ti Bay geli àdiyu tay ga mədi kama ana kəli akaba ga məziaba azay slimi ana kəli a. ¹³ Həŋgrumioru ahàr a had ana tay, wayum tay daldal azuhva təwi gatay ya tagray ni. Njəhadum àna sulumani e kidiŋ gekəli bu.

¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti məhi ana kəli ni ti nihi : Tamal mis agray masəfa ti humiki ; tamal mis agray aŋgwaz ti vumi njədə ti àgray aŋgwaz ba ; tamal mis èsliki mǎfəki ahàr ka Yezu va do ni ti jənumki naŋ ; ku way way do dek, bəsəmi. ¹⁵ Bumvu slimi : tamal maslaŋa àgudaria zlam ana maslaŋa nahaŋ a ti, maslaŋa gani àhəŋgrivu ba. Ahàr àdəm ku way way do mǎwayay mǎgri sulum ana maslaŋa nahaŋ e kidiŋ gekəli bu akaba ana mis ga dala dek kwa.

¹⁶ Mərumvu kələvad ; ¹⁷ kəmbərəŋum mahəŋgalay Melefít ba ; ¹⁸ ku mam agravu mam nəŋgu ni grumi səsi ana Melefít. Zlam gani nani dek ti Melefít awayay kəgrum, adaba lekələm kəbum akaba Yezu *Krist akada mis bələŋ.

¹⁹ Kəcumfəŋa *Məsuf Njələtani ga magray təwi e kidiŋ gekəli ba ba. ²⁰ Tamal maslaŋa àhəŋgaraya

pakama ge Melefit e kidin gekuli ba nahama, kàzum pakama gani akada ma masakani ba. ²¹ Ku maslana gani adam mam mam do nangu ni manjumkia lala day. Tamal ere gani adalay ti gsumkabá. ²² Jegum ahàr gekuli ti kagudarum zlam ba ; ku mam mam day kagudarum ba.

²³ Melefit nan ya ti agray ti arana ahali ahàr ana leli do ni, àna ahàr gayan gayanani magray ti lekulum kigum ndam gayan njelatani, arana ahacikivu ana kuli ba ti. Majegay kuli lala ; majegay vu gekuli, sifa gekuli akaba majalay ahàr gekuli dek ti. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist amara ni ti atangafana zlam magudarani ke kuli ga macalki kuli a do. ²⁴ Bay ya ti azalay kuli ni ti Bay Melefit gani, agray ere ye ti adam amagray ni dek. Nahkay amagray zlam gani nani daya.

²⁵ Baza ga mmawa, hangalumi Melefit ana leli.

²⁶ Grumi sa geli ana baza ga man geli ni dek akada ga ndam njelatani ge Melefit ya tagravu sa ni.

²⁷ Nahi ana kuli ana slimi ga Bay geli : kam-kam jengami wakita hini ana baza ga man gekuli dek.

²⁸ Bay geli Yezu Krist magri sulum gayan ana kuli ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik ye cɛ ni
Ere ye ti mɛdɛmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik ye cɛ ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.17). Ka ya ti àbɛki wakita ni ti bi naɲ a Koreɲ akada gayan ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gɛdakanani ma ga wakita nday cɛeni ni ti ma bɛlaɲ.

A wakita hini bu Pol àvi njɛda ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahaɲ tɛgri daliya ana tay nɛngu ni tɛmɛrvu, adaba daliya gani nani adafaki Melefit àgɛskabá tay a (1.5). Àdɛm keti : Yezu amaslɛkabiya e melefit ba, amagrafɛɲa seriya kɛ mis a dɛk, amɛhɛl ndam gayan (1.5-10). Ay a Tesalonik ti mis ndahaɲ tɛdɛm Yezu àɲga àndava : Pol àdɛm ma gani nani ti ma ga malfada ; si mis cudayani amaɲgazlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahɛma ndam Tesalonik ni tɛmbrɛɲ mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayan ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àdɛm ku way way do mɛɲgɛti zlam ana huɔ gayan àna tɛwi ga ahar gayan gayanani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tɛhɛdɛkɛɲa kà ndam ya tagray masɛfa na, adaba ndam nday nani tiwisiri ahàr ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

¹ Mɛbɛki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mɛbikioru ti ana kɛli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekulɛm ti kɛbum akada mis bɛlaɲ akaba Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay

geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛɲjɛhadɛm kabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a

³ Bɛza ga mmawa, ahàr àdɛm mɛgri sɛsi ana Melefit kɛlavɛd azuhva kɛli. Geli ya mɛgri sɛsi ni ti àbɛlay, adaba mɛfɛki ahàr gekɛli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kidiɲ gekɛli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kidiɲ gekɛli bu awayay bɛza ga mɛɲani dal-dal. ⁴ Ka ya ti leli mɛbu e kidiɲ ga ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni ti leli mɛbu mazlɛbavu ana kɛli, adaba mis tɛgri daliya ana kɛli gɛrgɛri kay day kebesum, kɛmbrɛɲum mɛfɛki ahàr gekɛli ka Yezu do daya.

⁵ Lekulɛm kɛbum kacakum daliya nahkay ti, adafaki Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti adaba agur kɛli ti Melefit, nahkay daliya gekɛli ya kebesum ni adafaki lekulɛm a Mɛgur gayan bu edediɲ. ⁶ Iy, Melefit amagraɲ seriya ti ge jiri : amɛgri daliya ana ndam ya tɛgri daliya ana kɛli ni. ⁷ Lekulɛm ya kacakum daliya ni Melefit amagraɲ ti akɛpɛsumaba àna sulumana ; leli day amɛpɛsaba akaba kɛli a ka ahar bɛlaɲ. Zlam gani nani amagravu ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amaɲgazlavu a huɔ melefit bu ni. Amaɲgazlava ti amaɲga akaba ndam mɛslɛr gayan njɛda-njɛdana. ⁸ Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibefteni ga mɛgri daliya ana ndam ya tɛsɛr Melefit do ni akaba ana ndam ya tɛgɛskabu *Ma Mɛwɛni Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. ⁹ Nday gani atɛcakay daliya, Melefit amatraɔ tay ga kanɲay-kanɲayani. Amagraɲ ti tɛɲjɛhad driɲ driɲ akaba Bay geli. Bay geli ni ti njɛda-njɛdani, anjɛhad a mɛlaɲ masladani gayan bu, ay ndam nday nani etipi naɲ do simiteni. ¹⁰ Zlam gani amagravu ti ka sarta ya ti amaɲga ni. Zlam gani amagravu ti, ti ndam gayan tɛzɛlbay naɲ ; ndam ya tɛfɛki ahàr ni dɛk atɛmɛrvu àna naɲ. Ka fat gani

nani lekulum day akelumkibu ka tay, adaba kagesumkabá pakama ya ti mæhi ana kuli na.

¹¹ Nahkay mæbu mahængali Melefit ana kuli kælavad, mawayay ti mâgray ti kígum njelata, ti kængætum sifa ya ti azalakibiyu kuli ni. Mawayay ti mâjênaki kuli àna njêda gayan ge mendeveriñ zlam sulumani ya ti kawayum kægum ni dek akaba tæwi ya kægum adaba kæfumkia ahàr a ni. ¹² Tamal zlam nday nani àgrava ti mis atazlèbay Bay geli Yezu azuhva kuli, atazlèbay kuli azuhva nañ daya. Zlam nday nani ti Melefit geli nday ata Bay geli Yezu Krist atagray àna sulum gatay.

2

Wudaka Yezu amara ti mis cudayani amara day

¹ Bæza ga mmawa, mæhi ma ana kuli àki ka vad ga Bay geli Yezu *Krist ya amanga, leli day amacakalavu ka ahar bèlan akaba nañ ni. Mahængalay kuli, ² mæhi ana kuli nahèma, tamal tæhi ana kuli vad ga Bay geli ènjia ti kægum angwaz ba ; ahàr ahæli ana kuli weceweci ba ; dægæzluma ahàr a lala day. Ku tamal maslaña àdæm ahængriaba ma *manghani ge Melefit ana kuli a, ku maslaña àdæm ahængri ma ge Melefit ana kuli ahkay do ni àhi ana kuli leli mæbæki ma gani ka wakita nængu ni, kagesumkabu ba. ³ Nædæm nahèma, ku ahæmamam ahæmamam nængu ni maslaña àgosay kuli àna ma nahkay ba. Adaba wudaka vad gani nani eminjia ti, mis dal-dal atægæskabu ma ge Melefit va do, mis cudayani day amanğazlava kwa. Mis cudayani nani ti Melefit emijin nañ, ⁴ ay wudaka emijin nañ ti mis cudayani nani acafèña mis ga mæhængrioru ahàr a had ana Melefit a. Acafèña mis ga mæhængrioru ahàr a had ana zlam ya ti tæzalay tay melefit na dek daya, amædæm nañ àtama tay a dek. Nañ gani ku a *ahay gædakani ge Melefit ni vu amanjæhadviyu, amædæm nañ Melefit.

⁵ Ka ya ti nu nèbu akaba kuli ni ti nèbu nèhi ma gani ana kuli, nihi ti kæsærumki va do waw ? ⁶ Ay nihi ti zlam nahan acafèña nañ ga manğazlavana, zlam gani nani ti kæsæruma lala. Ay sarta gayan eminjæa day kwa ti amanğazlavu. ⁷ Ku kani day cuday àbu a duniya bu, ay àsærvu lala fañ do. Ay a vad nahan Melefit amazaba maslaña ya ti acafèña mis cudayani na ga manğazlavani na e divi ba, ⁸ nahkay mis cudayani ni amanğazlavu. Ay ka manga ga Bay geli Yezu a ti Yezu emiviti amæd vit ti emijin nañ. Yezu amanga ti àna njêda dal-dal, nahkay amanğæladkaba nañ a. ⁹ Mis cudayani ni amara ti àna njêda ge *Seteni. Amagray zlam ya ti mis tîpi day-day ndo ni, amagray zlam magray ejep gærgæri kay ga magosay mis. ¹⁰ Amagray zlam magudarani ku weley weley do dek ga magosay ndam ya ti etijiji ni, adaba nday gani tawayay jiri ndo ; tamal tawayay ti akal Melefit ahængay tay. ¹¹ Nahkay Melefit àna njêda gayan agray ti tæsær zlam ba, tægæskabu ma ga malfada. ¹² Melefit agray nahkay ti ga mæwæl ndam ya ti tægæskabu jiri ndo, tawayay magudara zlam a ni dek àna seriya.

Melefit adaba kuli a

¹³ Lekulum nahèma bæza ga mmawa, lekulum ya ti Bay geli awayay kuli ni, ahàr àdæm leli mægri sæsi ana Melefit azuhva kuli kælavad, mæmbræn do, adaba kwa ka mænjàki gani adaba kuli a àndava. Adaba kuli a ti ga mahængay kuli àna njêda ga *Mæsuf Njelatani. Agray ti kígum ndam ge Melefit ti Mæsuf Njelatani gani. Melefit ahængay kuli ti adaba kagesumkabá jiri a daya. ¹⁴ Nahkay ka ya ti mæhi *Ma Mæweni Sulumani ana kuli ni ti Melefit azalay kuli ti àna ma gani nani. Agray nahkay ti awayay ti lekulum day kånjæhadum akaba Bay geli Yezu *Krist, kípum masladani gayan ni. ¹⁵ Bæza ga mmawa, ègia nahkay ti kæmbrænjum mæfæki ahàr gekali ka Yezu ba, gæsumkabá zlam ya mæcahi

ana kuli na ; ku tamal mēhi ana kuli àna pakama ahkay do ni mēbiki ana kuli ka wakita nēngu ni gēsumkabá.

¹⁶ Nahēngalay Bay geli Yezu Krist nday ata Bēng geli Melefit. Bēng geli Melefit ti awayay leli, agri sulum gayan ana leli ; nahkay avi njéda ana leli, amēmrēng mēviani ana leli day-day do, agray ti mēsēr amēvi zlam sulumani ana leli. ¹⁷ Nahēngalay tay ti tēhēngriuvu bēruv ana kuli, tēvi njéda ana kuli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani dek.

3

Hēngalumi Melefit ana leli

¹ Bēza ga mmawa, zlam ya agējani, mawayay mēhi ana kuli ni ti nihi : hēngalumi Melefit ana leli ti mis ndahan kay tici ma ga Bay geli, tēgēskabu lala akada gekuli ni. ² Hēngalumi Melefit ana leli, ti ndam cuday akaba ndam magudar zlam tislīki mēgri arāna ana leli ba, adaba mis dek tawayay mēgēskabu pakama ga Yezu do.

³ Bay geli ti tamal adēm agray ere gani ti agray ededēng, nahkay ti amēvi njéda ana kuli, amēbi slimi ana kuli ti *Seteni ēslīki mēgri arāna ana kuli ba.

⁴ Leli day Bay geli nan abu avi njéda ana leli ; àna njéda gani nani ti mēsēra kēbum kēgrum ere ye ti mēhi ana kuli grum ni, kama kama day akēgrum, akēmrēngum do. Nahkay ti manjēhad gekuli ahēli ahār ana leli do simiteni.

⁵ Bay geli mēvi njéda ana kuli ti kāwayum Melefit, kēbesum daliya kēlavād akada ge *Krist ni daya ti.

Ku way do māgray tēwi

⁶ Bēza ga mmawa, mēhi ma hini ana kuli ti adaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Mēhi ana kuli nahēma, kāhēdakumfēngoru kā bēza ga mēng gekuli ya tagray masēfa, tēgēskabu zlam ya ti leli mēchahi ana kuli ni do ni ba. ⁷ Lekulum ti kēsēruma lala, ka ya ti leli afa gekuli ni ti māgray masēfa ndo. Nahkay zla nahēma, lekulum day grum akada geli ni. ⁸ Mēzum daf afa ga masēna ga sulum ndo,

mēlavaf akaba mēlavād gani māgra tēwi a, mēmētaba, mēcaka daliya day ti mēngēt daf. Māgray nahkay ti adaba mawayay ti masēna e kidēng gekuli bu acakay daliya ga magal leli ba. ⁹ Leli ti misliki mihindilēng zlam kē kuli azuhva tēwi geli ya magray ni tata. Ay māgray nahkay ndo ni ti adaba mawayay mēdēfiki divi sulumani atam nahan ni ana kuli, ti kēgrum akada geli ni. ¹⁰ Ka ya ti leli afa gekuli ni ti mēhiva ana kuli a, mēhi ana kuli ahkado : « Tamal mis awayay magray tēwi do ni ti àzum zlam ba daya. »

¹¹ Tēhi ana leli ahkado mis ndahan e kidēng gekuli bu tēbu tagray masēfa, tagray tēwi do simiteni, ma ya acay tay ndo day kwa ti tēhurviyu. ¹² Mēziaba azay slimi a ana nday nana, mēhi ana tay àna njéda ga Bay geli Yezu Krist ahkado : ahār adēm tēgray tēwi lala, ti tēngēt zlam mēzumani àna ahar gatay gatayani.

¹³ Bēza ga mmawa, lekulum zla nahēma grum tēwi sulumani kēlavād, kēmrēngum ba. ¹⁴ Tamal mis awayay mēgēskabu ma hini ya mēbiki ana kuli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kēgrum tēwi ka ahar bēlan ba, ti mimili māgray nan. ¹⁵ Ay ti kēmēnjumlēng akada nan zal ezir gekuli ba ; zlapumi sawan, adaba kekilēna nan wur ga mēng gekuli.

Pol ahēngalay Melefit akaba agray sa

¹⁶ Bay geli àna ahār gayan māgray ti *kēnjēhadumkabu àna sulumani kēlavād ti. Ku ahēmamam ahēmamam do nēngu ni māgray nahkay, adaba bay ya ti avi manjēhad sulumani ana mis ni ti nan. Bay geli mēlēbu akaba kuli dek ti.

¹⁷ Abiki ma ga sa hini ana kuli ti nu Pol, nu nuani àna ahār goro. Ke mēdeverēng ga wakita goro dek, ngray sa ti nu nuani àna ahar goro, nēbēki nahkay.

¹⁸ Bay geli Yezu *Krist mēgri sulum gayan ana kuli dek ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana Timote
enjenjeni ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana Timote
enjenjeni ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tàgrakabu tawi akaba Pol ni (Tawi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tàfaya Pol a daṅgay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbärbu Timote eslini ga mæbi slimi ana ndam ga Yezu ya tàbu eslini ni, mæk Pol òru ka hað Mesedæweṅ (1.3). Kæləṅ gani àdäm bi amaṅgoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga mæhi ere ye ti ahàr àdäm agray e Efez ni (3.14-15).

Ahar gädäkani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday cü : ahi ahämamam mægur ndam ga Yezu, akaba ahi mæbavu slimi akaba mis ya tæcahi zlam magädavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ahämamam mis tâzləbay Melefit ni (2), ahämamam tâdiyu gädäkani gatay ni (3). Àhi ana Timote ahämamam mægur mis ndahaṅ e kidiṅ ga ndam ga Yezu ni bu (medewél, bæza dagwa, akaba mis ndahaṅ ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu dek ti leli day misliki mæsär manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol àdämki ma ka ndam ya tæcahi zlam magädavani ana mis ni. Àdäm mis ndahaṅ tädäm si mis tægaskabu Divi ge Melefit ya Mæwiz àbäki ni kwa, ay Pol àdäm divi ga Yezu ti divi ga mæfæki ahàr ke Melefit (1.3-11). Àdäm zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti zlam sulumani : mis ndahaṅ tädäm si mis tâmbrəṅ maday wal ahkay do ni tâmbrəṅ mæzum zlam

ndahaṅ kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol àdäm si Timote mæcahi zlam sulumani ana mis kwa (4). Àdäm nday ya ti tæcahay zlam magädavani ni tawayay gejewi, tadəbay siṅgu, ay maslaṅa ya ti awayay siṅgu ni adəbay zlam ya ejiṅkia mis ke divi a ni ; Timote àgray nahkay ba, mädəbay Yezu sawaṅ (6.3-21).

Maslaṅa ya ti agray akada ga Pol ya àhi ana Timote mægur ni ti amanjəhad àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

¹ Abäki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Niṅi zal asak ti àna njəda ge Melefit Bay mahəṅgay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti mæsära amægri zlam sulumani ya àdäm amægri ana leli ni ana leli.

² Nəbukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kigia akada wur ga huð goro edediṅ edediṅena adaba kəbu kəfæki ahàr ka Yezu. Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tæguruk sulum gatay, təjənaki kur, tæguray ti kənjəhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti tæcahi zlam magädavani ana mis ni

³ Nawayay ti kanjəhad e Efez akada goro ya nəhuk ka ya ti nakoru e Mesedæweṅ ni. Kanjəhad eslini ti ga macafəṅa ndam ya tæcahi ma ga malfada ana mis na ti tæcahi ana tay va ba. ⁴ Hi ana tay nahəma, tæmbrəṅ məhasl gatay ni akaba magray gejewi àki ka macalaya slimi ga ata bəṅ ga bəṅ gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a ciliṅ, do ni ti àjənaki mis ga məṅgət ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli mæsär ere ye ti Melefit awayay ni ti adaba mæbu mæfæki ahàr palam. ⁵ Kəhi ana tay nahkay ti, ti tawayay mis àna mæbərur bəlaṅ, àna majalay ahàr sulumani akaba àna mæfæki ahàr ka Yezu ge jiri ge jireni. ⁶ Mis ndahaṅ tæmbrəṅa zlam sulumani nday nana, tijiṅkia ke divi a, tàbu tæzlapaki ka zlam ya àbəlay do ni ciliṅ. ⁷ Nday gani təhi ana ahàr tæsära

Wakita ge Melefit a, nday ndam mac-ahi *Divi ge Melefit ana mis, ambat-akani do nday ndayani tèsar ere ye ti tédám ni do ; tèsarkaba ere ye ti təcahi ana mis, tédám àbèlay dal-dal na do daya.

⁸ Mèsèra Divi ge Melefit ya àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ti àbèlay, ay ahàr àdám mægəsumkabu lala. ⁹ Ahàr àdám majalay ahàr lala day: Melefit àvi Divi gayan ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tàwayay mægəskabu ma gayan do ni, ana ndam ya ticiiki slimì do ni, ana ndam cuday, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya tēhəngrioru ahàr a hađ do akaba tèsar zlam *njəlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bəŋ gatay ahkay do ni ata məŋ gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, ¹⁰ ana ndam mesəwehvu, ana zawal ya tandəhadkabu akaba zawal ndahan ni, ana ndam ya ti təcakalay ana evidi, təsəkumoru tay ni, ana ndam masəkad malfada, ana ndam ya tambaday ga malfada ni akaba ana ndam ya təcahi zlam ana mis gərgəri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefit àvi Divi gayan ni ti ana tay. ¹¹ Ere ye ti nədám ni ti kalkal akaba ga *Ma Məweni Sulumani ya Melefit adəfuki, àhu nēhioru ana mis ni. Ma gani nani adafaki Melefit ti nanə njəda-njedani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri səsì ana Melefit azuhva zlam sulumani ya àgri ni

¹² Nəgri səsì ana Bay geli Yezu *Krist adaba àvua njəda ga magray təwi gayan a. Nəgri səsì adaba àdám nu mis jireni, nahkay àzay nu ga məgri təwi. ¹³ Ahaslani ti nədámkia ma magədavana, nəgria daliya ana ndam ya təcaki ahàr na, nìndivia nanə a daya, ay ti nəsia cicihi a adaba nəsar ere ye ti nəgray ni do, adaba nəfəki ahàr ndo. ¹⁴ Bay geli àgrua sulum gayan a dal-dal. Migia leli ka ahar bəlan akada mis bəlan ; nəfəki ahàr, nawayay nanə kəlavad. ¹⁵ Ma goro ya nara nədám ni ti ma ge jiri,

ahàr àdám ku way way do mægəskabà àna məbəruv a bəlan. Ma gani ya nawayay nədám ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahəngay ndam magudar zlam. Nu ti nətam mis ndahan ni dek àna magudar zlam. ¹⁶ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni nəsia cicihi ana Yezu Krist a. Àgru sulum gayan ana nu enji adaba awayay adəfiki ana mis ndahan nanə ti ebesey zlam. Ebesey ti azuhva mis ya ti atəfəki ahàr ni ; awayay adafaki Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁷ Ègia nahkay ti ahàr àdám mis tázləbay Melefit ; nanə ti nanə Bay ga kanəgay-kanəgayani, àmət day-day do, mis tìpi nanə do, nanə Melefit nanə bəlan. Ahàr àdám mis tázləbay nanə, tédám nanə gədakani ga kanəgay-kanəgayani. Aya nahkay.

Pol avi njəda ana Timote

¹⁸ Timote wur goro ni, nəhuk ma : jalaki ahàr ka ma ya ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tédámkuk ahaslani ni. Akada ga pakama gatay ya tédám ni ti kadvu àna təwi gayak ya kagrai ni lala. ¹⁹ Kəmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, jalay ahàr sulumani daya. Mis ndahan təjalay ahàr sulumani ndo, nahkay ti tìjikia ke divi a, təcaki ahàr ka Yezu va do. ²⁰ E kidinə gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender təkibu ka tay. Nday ti nəbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mātəb tay, ti tìndivi Melefit va ba.

2

Mahəngali Melefit ana mis

¹ Nədám nahəma, zlam ye enjenjeni ni ti ahàr àdám mis tìhindifinə zlam kə Melefit a, tēhəngalay nanə, tēhəngali nanə ana mis dek, tēgri səsì azuhva zlam sulumani ya ti àgri ana mis dek ni. ² Tēhəngali nanə ana bəbay akaba ana nday gədakani ya təgur kəsa gərgərani ni, ti mənəhadkabu àna sulumani akaba mis ndahan, arənə àhəli ahàr ana leli ba, ti mēhəngrioru ahàr a hađ ana Melefit, manəhad geli

mânja lala kè eri gayan. ³ Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tàbèlafəŋ kè Melefit Bay mahəŋgay leli ni. ⁴ Melefit ti awayay ahəŋgay mis dek, awayay ti tāsər ma ge jiri. ⁵ Adaba Melefit ti naŋ bəlan, maslaŋa ya ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day bəlan. Naŋ nani ti mis hihiriken: Yezu *Krist. ⁶ Àra a duniya va, àmət ga mambay mis dek. Gayan ya àgray nahkay ni ti àgray ka sarta ge Melefit ya àwayay ni; adafaki Melefit ti awayay ahəŋgay mis dek. ⁷ Melefit àzay nu, nīgi zal asak gayan ti, ti nāhi ma gani nani ana mis. Nədəm ti ma ge jiri, nāsəkad malfada do. Melefit àhu nāhi ma ge jiri gayan àki ka Yezu ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni, ti tégəskabá.

Manjəhad ga zawal akaba wál ka məlan macakalavani

⁸ Nawayay ti ku eley eley do zawal təhəloru ahar a gavəla, təhəŋgalay Melefit. Təhəŋgalay naŋ ti àna bəruv bəlan, təzumki bəruv ka maslaŋa ba, tələgavu ba daya.

⁹ Wál ti ni nawayay ti təkakabu azana akada ya ti àgəski təkakabu ni, təkakabu azana ge siŋgu kayani ba, tənəhad kudufa, təgrafəŋa mimili kè mis a. Tələm ahər ge siŋgu kay ge migi eri ana mis ba. Təkakabu zlam ga gru ba, təkakabu ebirsli ba. ¹⁰ Ay àgəski ti təgray zlam sulumani, adaba wál ya tawayay məhəŋgrioru ahər a had ana Melefit ni ti ahər àdəm tagray nahkay. ¹¹ Ka ya ti ndam ge Melefit təkakalavu ga macahay zlam ni ti ahər àdəm wál tənəhad te-te, tégəskabu ma ya təhi ana tay ni lala. ¹² Nəvi divi ana wál ga macahi zlam ana mis do, nəwayay ti təgur zawal do. Ay nawayay ti tənəhad te-te. ¹³ Adaba Melefit àgraya enjia ti Adam, day kwa ti àgraya Ev a. ¹⁴ *Seteni àgosay ti Adam do, àgosay ti wal ni. Ga wal ya àgray nahkay ni ti àgəskabu ma ge Melefit ndo. ¹⁵ Ku tamal nahkay nəngu ni wal ti Melefit amahəŋgay naŋ azuhva gayan ya ewi bəza ni. Ay ti ahər adəm wál dek təmbrəŋ məfəki ahər ke Melefit ba, tawayay mis, təgray

ere ye ti Melefit awayay ndam gayan *nəlatani təgray ni, tənəhad àna sulumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

¹ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri: tamal maslaŋa awayay migi bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu ti àdəkiba təwi sulumana dal-dal. ² Ahər àdəm bay məbi slimi ana ndam ga Yezu ti mālā maslaŋa ya təŋgətfəŋa zlam magudarana do ni, wal gayan bəlan, àgray zlam kwanə kwanə do, məbi slimi ana ahər gayan, məjalay ahər sulumani, məgəskabu mirkwi, mīsliki macahi zlam ana mis, ³ àvi vu gayan ana zum ba, àgray tereŋgiz ba; mālā kudufa, tələgavu akaba mis ba, àdəbay elimeni ba daya. ⁴ Ahər àdəm məsər məgəs huđ ahay gayan lala, məcahi zlam ana bəza gayan ti tégəsiki ma, təhəŋgrioru ahər ana had. ⁵ Nədəm nahəma, tamal mis əsliki məbi slimi ana huđ ahay gayan koksah ti esliki məbi slimi ana ndam ge Melefit ni tata waw? ⁶ Tamal kəfumiya bay məbi slimi ana ndam ge Melefit ti ahər àdəm kəzum maslaŋa ya ti àpəskia ka məfəki ahər ka Yezu a ni. Adaba tamal kəzuma maslaŋa ya ti àpəski ndo na ti emiji zlabay mək Melefit aməgəs naŋ àna seriya akada ya àgəs *Seteni ni. ⁷ Maslaŋa ya ti awayay məbi slimi ana ndam ge Melefit ni ti ahər àdəm manjəhad gayan mālā sulumani, ti ku ndam ya təfəki ahər ka Yezu ndo ni day tədəm naŋ mis sulumani; do ni ti etindivi naŋ, amədiviyu ana Seteni a ahar vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

⁸ Ndam ya *təjənaki ndam ge Yezu ni day manjəhad gatay mālā sulumani: təgosay mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tədəbay elimeni àna magray zlam magədavani ba. ⁹ Təmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu ba, təjalay ahər sulumani, kəlavad tégəskabu ma ge jiri ya Melefit àdəfiaba ana leli a ni àna məbərur bəlan. ¹⁰ Nahkay ka ya ti kədumiya

ndam ya tājənaki ndam ge Yezu ni ti ahàr àdəm kəsərum manjəhad gatay. Tamal manjəhad gatay sulumani, mis tənğətfəŋa zlam magudarani kà tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e təwi gani vu. ¹¹ Wál ya tājənaki ndam ge Yezu ni day ahàr àdəm manjəhad gatay m̀la sulumani, t̀dəmki ma magədavani ke mis ba, t̀vi vu gatay ana zum ba, t̀gray t̀wi gatay àna jiri kəlavad. ¹² Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahàr àdəm wal gayəŋ bəlaŋ, m̀cahi zlam ana bəza gayəŋ akaba m̀sər m̀gəs hud ahay gayəŋ lala. ¹³ Adaba ndam ya tājənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray t̀wi gatay lala ti mis dek tazləbay tay. Nahkay nday gani aŋwaz aməwər tay do simiteni, adaba t̀bu t̀fəki ahàr ka Yezu *Krist, t̀səra naŋ a lala.

Zlam maŋgahani ya Melefit àdəfiaba ana leli a ni

¹⁴ Nəbukkiuru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyu kur wudak. ¹⁵ Ay tamal nənjiyu weceweci ndo nahəma, àna ma goro ya nəbukki ni ti akəsər ahəmamam ahàr àdəm t̀njəhad a hud ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit cilin; hud ahay gayəŋ ni ti ndam gayəŋ ya *təcakalavu ni. Melefit àdəkiba tay ga m̀dəm ma ge jiri a; mis t̀sər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akada ahay; ndam ge Melefit ti ni akada medikedik ya akay ahay ni. ¹⁶ Ma maŋgahani ya Melefit àdəfiaba ana leli a àki ka m̀fəki ahàr geli ka Yezu ni ti, m̀səra ma gani nani ti ma ge jiri, àbəlay dal-dal ededən. Ma gani nani ti nihi :

Bay geli ègi mis hihiriken,

*Məsuf Njəlatani àdəm naŋ jireni,

*məslər ge Melefit t̀pia naŋ a,

mis t̀hia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zəde do na,

mis ku eley eley do ka duniya t̀fəkia ahàr a,

Melefit àzay naŋ, àfəkad naŋ ka m̀lan masladani gayəŋ.

4

Ndam masəkad malfada

¹ *Məsuf ge Melefit àdəm vay-vay, àdəm ka ya ti duniya ara andav nahəma, mis ndahaŋ atəmbərəŋ m̀fəki ahàr ka Yezu *Krist, atəgəskabu macahay zlam ge *Seteni ya adəfiki ana mis ni, atəgəsiki ma ana *məsuf magədavani, ay məsuf nday nani ti tagosay tay. ² Ndam masəkadi malfada ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahàr ga ndam masəkad malfada gani nani ti dek magədavani, mimili àki ka tay bi simiteni. ³ Nday gani t̀cahi zlam ana mis, t̀dəm mis t̀day wal ba, wal day òru ka zal ba. T̀dəm keti, mis t̀mbərəŋ məzum zlam ndahaŋ, ay Melefit àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya t̀fəki ahàr ka Yezu, t̀səra jiri a ni t̀zum. Ay wudaka t̀zum ti ahàr àdəm t̀gri səsə ana Melefit day. ⁴ Adaba zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti àbəlay. Tamal m̀gri səsə ana Melefit azuhva zlam ya ti Melefit avi ana leli ni ti m̀gəsumkabu, m̀mbərəŋ zlam ndahaŋ ba. ⁵ Nahkay zlam ni dek tigia njəlatana kè eri ge Melefit a azuhva ma gayəŋ ya àdəmki ni, akaba geli ya m̀griki səsə ni.

Mis sulumani ya aŋri t̀wi ana Yezu ni

⁶ Ahàr àdəm cahi zlam nday nani ana bəza ga mən geli. Tamal kagraŋ nahkay ti ekigi mis sulumani ya aŋri t̀wi ana Yezu *Krist ni. Akəŋgət njəda e divi ge Melefit bu àna pakama ge Melefit ya m̀bu m̀gəskabu ni akaba àna zlam sulumani ya t̀cahuk, kəbu kagraŋ ni. ⁷ Pakama ge mis ya t̀dəm ma masakani akada ga məhasl ga wál medewel ya taŋgəhad ni ti kəbi slimi ba. Ma gatay ni ti àbəlafəŋ kè Melefit do. Ahàr àdəm kagraŋ ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad, ti kəŋgətkivu njəda. ⁸ Ge mis ya ti tisirvu kəlavad ga məŋgətkivu njəda ni ti àbəlay, avi njəda ana tay ga magray zlam bal, ay magray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad ti àbəlay dal-dal, avi njəda ana mis ga magray zlam

dek. Tamal magray nahkay nahəma Melefit avi sifa ana leli nihi, amələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Ma hini ya nəhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do mægəskabá àna məbəruf bəlan, àjalaki ahàr cə cə ba. ¹⁰ Leli magray təwi, məbu makadvu àna naŋ ti adaba məsəra Melefit ti naŋ Bay ga sifa, nahkay məfəkia ahàr a. Naŋ ti ahəŋgay mis dek, ahəŋgay ahar gəđakani ti ndam ya təfəki ahàr ke Krist ni. ¹¹ Zlam hini ya nəhukki ma ni ti cahi ana mis, hi ana tay təgray.

¹² Nak wur mba, ay ti maslaŋa àfəkuk aksəŋgu adaba nak wur ba. Ahàr àdəm kədəfiki zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, ti təgray akada gayak ni. Ahàr àdəm kədəm ma sulumani, kənjəhad lala, kəwayay mis, kəfəki ahàr ke Melefit lala akaba kənjəhad njəlata ; tamal kəgray nahkay ti nday day atəgray akada gayak ya kəgray ni. ¹³ Jəŋgi Wakita ge Melefit ana tay kəlavad, vi njəda ana tay kəlavad, cahi zlam ana tay kəlavad duk abivoru ana moru goro. ¹⁴ Njəda ya ti *Məsuf Njəlatani àvuk ga magray təwi ni ti kəmənjaləŋ akada zlam masakani ba. Kəsəra, njəda gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmki ma, mək gəđakani ga ndam məfəki ahàr ke Melefit təkəkuk ahar ga məvuk njəda gani. ¹⁵ Gəskabá zlam gana lala, gray təwi ni àna məbəruf bəlan. Tamal kəgray nahkay ti mis dek atəsər nak kəbu kəkoru kama kama e divi ge Melefit vu. ¹⁶ Bi slimi ana ahàr gayak, bi slimi ana zlam ya ti kəcahi ana mis ni daya, kəmbrəŋ ba. Tamal kəgray nahkay ti akahəŋgay ahàr gayak gayakani, akahəŋgay nday ya ti təbi slimi ana ma gayak ni daya.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

¹ Kəvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna həŋkali akada ya ti kəhi ma ana buk ni. Bəza dagwa day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. ² Hi ma ana wəl medewel

akada ya ti kəhi ma ana muk ni, bəza wal day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. Bay slimi ti ma gayak ya kəhi ana tay ni dek məbəlafəŋ kə Melefit.

³ Fi ahàr ana wəl madakway ya ti ndam gatay təbi ededīŋ ededīŋeni ni, kəzumi bəruf ana tay ba. ⁴ Ay tamal wal madakway naŋ àbu àna bəza gayəŋ ahkay do ni àna bəza huđ gayəŋ nahəma, ahàr àdəm təcəhay məhəŋgrioru ahàr a had ana ndam ga huđ ahay gatay day. Ahàr àdəm təfi ahàr ana məŋ gatay ahkay do ni ana dedi gatay, adaba bəza dek ti təfi ahàr ana ata bəŋ gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, təbəlafəŋ kə Melefit. ⁵ Wal madakway ya ti maslaŋa gayəŋ àbi, maslaŋa ya ti àfi ahàr ni day àbi ededīŋ ededīŋeni ni ti ajalaki ahàr ke Melefit, ahəŋgalay naŋ məlafat akaba məlavad gani do dek, awayay ti Melefit məjənaki naŋ. ⁶ Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahàr gayəŋ awayay ni ti ku naŋ àna sifa nəŋgu ni kala naŋ məmətani. ⁷ Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslaŋa àŋgətfəŋa zlam magudarani kə tay a ba simiteni. ⁸ Tamal mis àfi ahàr ana ndam gayəŋ do ni ti àmbrəŋa Melefit a, ŋgulum maslaŋa ya ti àfəki ahàr ke Melefit do ni. Nədəmki ma hini ti ahar gəđakani ka ndam ya təfi ahàr ana ndam ga huđ ahay gatay gatayani do ni.

⁹ Tamal kəbəki slimi ga wal madakway ka wakita ti təjənaki naŋ ti, ahàr àdəm àbi àbi ti vi gayəŋ mālā kru kru muku, àday zal bəlan ciliŋ. ¹⁰ Tamal kəwayay məbəki slimi ga wal madakway ti ahàr àdəm àgra təwi sulumana, mis təzləbaki naŋ : ahàr àdəm àfia ahàr ana bəza gayəŋ a lala, àgəskabá mis afa gayəŋ a, àbaria asak ana ndam ge Melefit a, àjənakia ndam ya ti təcakay daliya na, zlam gayəŋ ya àgray ni dek sulumani day kwa ti təbəki slimi gayəŋ.

¹¹ Wəl madakway ya ti nday bəza mba ni ti kəbəki slimi gatay ka wakita ya təbəki slimi ga wəl madakway ni

ba. Adaba tamal zawal tîgia eri ana tay a ti tijikia ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal. ¹² Nahkay ti Melefit amægəs tay àna seriya adaba ka ya ti tàday zawal ni ti tàmbrəŋa ma gatay ya ti tədəm atəgri tawi ana ndam ge Melefit na. ¹³ Nahaŋ ni ti, tamal təkəkia slimi gatay a ti təgray tawi do, tənĵeki ka masawadani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa ciliŋ do ; tagray mbada-mbada, tədəgiyu a ma ge mis vu, tədəm ere ye ti əgəski mədəmani do ni daya. ¹⁴ Nahkay zla nahəma, nawayay ti bəza wál ya ti zawal gatay təməta ni ti tōru ka zawal, tīwi bəza, tēbi slimi ana ndam ga huđ ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etisliki mədəmki ma magədavani ke leli koksah. ¹⁵ Nədəm nahkay ti adaba bəza wál ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tijikia ke divi a àndava, təbu tadəbay divi ge *Seteni. ¹⁶ Nahkay tamal wal ya afəki ahàr ka Yezu ni wál madakway təbu afa gayaŋ nahəma, ahàr àdəm mēfi ahàr ana tay, ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani bu ni tēfi ahàr ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefit ni tisliki mēfi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay tēbi ni ciliŋ.

¹⁷ Nihi ti nədəmki ma ka gədəkani ga ndam ge Melefit. Nday ya ti tagray tawi lala ni ti ahàr àdəm tázləbay tay mātəm ge mis ndahaŋ ni, ahar gədəkani tázləbay nday ya ti tazay njədə gatay ga məhi ma ge Melefit ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. ¹⁸ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba. » Àbu məbəkiani nahkay hi keti : « Bay magray tawi ti ahàr àdəm tēvi endif gayaŋ kwa.* » ¹⁹ Tamal mis bəlaŋ adəmki ma magədavani ka gədəkani ga ndam ge Melefit ti kəgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis cə mahkər

tagray sedi gani tata kwa. ²⁰ Nday ya ti təgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kə meleher ge mis dek. Tamal kagraŋ nahkay ti nday ndahaŋ ni atagraŋ aŋgwaz, atagudar zlam do.

²¹ Ma ya nəhuk nihi ni ti nəhuk kə meleher ge Melefit, kə meleher ga Yezu Krist, akaba kə meleher ga *məslər ge Melefit ya Melefit adaba tay a ni : nəhuk nahəma, gray zlam ya ti nəhuk ni, gri zlam ana mis dek kala-kala, kicirkaba mis a ba. ²² Tamal kawayay məfiyu mis ga magray tawi e kidiŋ ga ndam ge Melefit bu ni ti, kəgray weceweci ba. Səra manjəhad gayaŋ a day ; tamal sulumani ti kəbəkə *ahar gayak ka ahàr gayaŋ ga məvi njədə ge Melefit. Tamal mis ndahaŋ təbu tagudar zlam ti kəhurkiviyyu ka tay ba. Bi slimi ana ahàr gayak, ti kənjəhad njələta.

²³ Kisi yam yam ciliŋ va ba ; cakay zum gəzit azuhva arməwər ga huđ gayak ni, adaba kəlavad kəbesey do.

²⁴ Magudar zlam ge mis ndahaŋ ti mis dek tipi ; ku tamal təgrafəŋa seriya kə tay a faŋ ndo nəŋgu ni mis dek təsəra. Ay ge mis ndahaŋ ni ti ni tipivu do, si kələŋ ga magrafəŋa seriya kə tay a day kwa ti mis atəsər. ²⁵ Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis dek tipi ; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahaŋ tipi do nəŋgu ni mis etipi, adaba zlam sulumani ti aŋgəhvə koksah.

6

¹ Nday ya ti nday evidi ni dek ti ahàr àdəm tawayay məhəŋgrioru ahàr a had ana ndam ya təgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atədəm ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya. ² Tamal ndam ya təgur tay ni nday day təfəki ahàr ka Yezu ti, ahàr àdəm evidi ni təgri tawi sulumani ana tay àtam ya ti akal təgri ana ndam ya təgur tay, təfəki ahàr ka Yezu do ni. Ahàr àdəm təgri tawi sulumani

* 5:18 Mənjay Mimbiki 25.4 akaba 1 Koreŋ 9.9 ; Meciyə 10.10 ; Lək 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhad hay, slasla təcalki, hay ni azləbvə. Melefit àdəm təcəfəŋa slasla na ga məzum hay na ba.

ana tay nahkay ti adaba tawayay tay azuhva mafaki ahàr gatay ni. Ngay ndam ya ti tagur tay ni bəza ga mən gatay, nahkay tislīki magudari təwi ana tay ti təhi ana ahàr ba.

Mis ya təcahi zlam magədavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahàr àdəm kàcahi ana mis, kàhi ana tay ti tāgray. ³ Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri ; mis ya təfəki ahàr ni dek təcahi divi gani ana mis akada ga pakama gayan ya àdəm ni. Ay tamal maslaṇa nahan acahi zlam ndahan gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahəma, ⁴ maslaṇa gani nani akada èpi divi lala do. Azay ahàr gayan akada mis gədəkani, àsər zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èbesey koksah ; taləgavu akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavu, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, ⁵ tàmbrəṇ ləgayvu gani day-day do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahàr gatay magədavani, təsər divi ge jiri va do. Təhi ana ahàr mafaki ahàr ka Yezu ti divi ga mənḡət elimeni.

⁶ Tamal mis adəm zlam ya ti naṇ àbu àna naṇ ni èslia gayan a, amərvu àna naṇ nahəma, mafaki ahàr ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal ededīṇ. ⁷ Adaba tiweya leli a duniya va ti leli məbi àna zlam bi ; ka ya ti aməmət, amasləka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah. ⁸ Ègia nahkay ti tamal leli məbu àna zlam məzumani akaba zlam məbakabani nahəma, ahàr àdəm mādəm zlam nday nani èslia geli a, məmərvu àna naṇ. ⁹ Ay nday ya ti tawayay mənḡət elimeni nahəma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana tay ga məgəs tay, agray ti tawayay zlam àsabay, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, àjənaki mis do : agudar mis, ejiṇ naṇ simiteni sawan. ¹⁰ Mawayay siṅgu ti dəgus ga zlam magədavani a duniya bu dek. Mis ndahan tadəbay àsabay ; nday

gani tījīkia ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a, təgri daliya dal-dal ana ahàr gatay, ègia akada tatəhad vu gatay àna miṅgic.

Sawari gərgərani ka mandav ga pakama

¹¹ Ay nak ti nak mis ge Melefit. Cuh-wafəṇa kà zlam nday nana. Ere ye ti ahàr àdəm kadəbay ni ti nihi : jiri, məhəṅgrioru ahàr a had ana Melefit, məfəki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, məbeseni, manjəhadani kuḡufa. ¹² Zay njəda gayak, kadvu àna məfəki ahàr gayak ka Yezu, adaba kadvu gani nani ti àbəlay dal-dal. Melefit àzalay kur ga məvuk *sifa ya àndav day-day do ni ; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kàgra sedi gana kə meleher ge mis a kay, kədəm nak mis ga Yezu ; gayak ya ti kəgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. ¹³ Nəhuk ma hini ti kə meleher ge Melefit, naṇ ti avi sifa ana zlam dek. Nəhuk ti kə meleher ga Yezu *Krist daya, naṇ ti àgra sedi a kə meleher ga Pons Pilet a ; gayan ya àgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. Nəhuk nahəma, ¹⁴ zlam ya ti Melefit àhuk gray ni ti gəskabá lala, ku zlam gəziteni gani day kəgudar ba, gray ti mis tənḡətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vad ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni. ¹⁵ Vad gani nani ti Melefit àfəkad, amədəfiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefit ti naṇ bəlan, agur zlam dek ti naṇ cilin, avi məmərani ana mis ti naṇ ; naṇ Bay agur bəbay ndahan ni dek, naṇ gədəkani agur gədəkani ndahan ni dek ; ¹⁶ anjəhad ga kaṅgay-kaṅgayani ti naṇ cilin ; anjəhad a masladani bu, mis təhədəkfəṇiyu koksah ; maslaṇa ya ti èpia naṇ a ni ti àbi, maslaṇa ya ti esliki mipi naṇ ni day àbi. Mis dek təzləbay naṇ, naṇ àbu àna njəda ga kaṅgay-kaṅgayani. Aya nahkay !

¹⁷ Nday ya ti təbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tīji zlabay ba, təfəki ahàr ke elimeni gatay ni ba, adaba elimeni ti amandav. Təfəki ahàr ti ke Melefit, adaba Melefit ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal,

zlam sulumani ya àvi ana leli do ni ti àbi ; awayay ti mêmèrvu àna naṅ.
¹⁸ Hi ana tay tâgri zlam sulumani ana mis, zlam sulumani ya tàgray ni ti mígi elimeni gatay. Tâvay zlam àna mǎbǎruv bǎlaṅ, tǎhi ana ahàr zlam gatay ni gatay gatayani cilin ba. ¹⁹ Tamal tagray nahkay ti taṅgah zlam sulumani ya àndav ðay-ðay do ni, kama kama ti atəmèrvu àna naṅ. Zlam sulumani ya atəmèrvu àna naṅ ni ti sifa ya àndav ðay-ðay do ni. Sifa gani nani ti sifa eðeðin eðeðineni.

²⁰ Timote wur goro ni, zlam ya ti Melefit àfukvù a ahar vu ni ti bi slimi lala. Tamal mis taləgavu àki ka pakama masakani, tijikia ke divi ge Melefit àna naṅ a ti kàgray akada gatay ni ba. Tamal mis tǎðəm ma magədavani, tǎhi ana ahàr tǎsǎra zlam a, ay tǎsǎr zlam eðeðin eðeðineni do ni ti kàgray akada gatay ni ba daya.

²¹ Mis ndahaṅ tǎðəm tǎsǎra zlam a ; gatay ya tǎðəm nahkay ni ti tijikia ke divi ga mǎfǎki ahàr ka Yezu a àndava.

Melefit mǎgri sulum gayanṅ ana kǎli ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana Timote ye
cɔ ni
Ere ye ti mɔdɔmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana Timote ye
cɔ ni**

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɔfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbɛki wakita hini ni ti tɔfiya nan a daɗgay va keti (2.9) ; ku ndam gayan nɔngu ni tàdɔba nan a dal-dal day kwa ti tɔdi ahàr (1.16-17). Pol àsɛra, sarta gayan ɛnjia wudak, ɛndeverinɗaba tɔwi gayan a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga mɔvi njɔda, ga mɔhiani àmbrɛn tɔwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahan tɔgri daliya nɔngu ni àmbrɛn ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akada ga pakama gayan ya àdɔm a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àdɔm si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, tɔcahi zlam magɔdavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àdɔm ka sarta ya ti duniya ara andav wudak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrɛn ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àdɔm mis ndahan tɔmbrɛna nan a (1.15 ; 4.10, 14, 16). Àdɔm sak cɔ awayay ti Timote mɔra afa gayan a (4.9, 21), adaba Timote ti ɛgia akada wur ga huɔ gayan a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsɛra sarta gayan ɛnjia wudak, ku tamal mis ndahan tɔmbrɛna nan a, ku tamal nan àbu acakay daliya nɔngu ni, àmbrɛn mɔfɛki ahàr gayan ka Yezu ndo ; àsɛra, Yezu amahɔngay nan ti mɔhuriyu a Mɔgur gayan vu a huɔ melefit bu (4.18). Azlɔbay Yezu, àmbrɛn do.

Sa ga Pol

¹ Abɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nigi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nahi pakama gayan ana mis. Pakama gayan ni ti nihi : Tamal tigia akada mis belan akaba Yezu Krist a ti amavi sifa ana tay.

² Nɔbukki ti ana nak Timote. Nak ti kigia wur goro a, nawayay kur dal-dal. Bɔn geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɔgruk sulum gatay, tɔjanaki kur, tɔgray ti kɔnjɔhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol agri sɔsi ana Melefit, avi njɔda ana Timote daya

³ Nɔgri sɔsi ana Melefit. Melefit ti nɔgri tɔwi àna huɔ belan, akada ga ata baba ya tɔgray ni. Nahɔngalay nan kalavad, malavad akaba malafat gani do dek ; kala ya ti nahɔngalay nan nahama nahɔngaluk nan daya. ⁴ Ka ya ti mɔdevu ni ti kitawa, kawayay ti mɔdevu do ; nahkay ti ka ya ti nahɔngalay Melefit ni ti nɔjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal nɔpia kur a ti anɔmɔrvu dal-dal. ⁵ Nɔgri sɔsi ana Melefit adaba nɔsɔrkia ahɔmamam kɔfɛki ahàr ka Yezu àna huɔ belan ni. Dedi gayak Lɔwis akaba muk Ewnis tɔfɛkia ahàr enji gayak a ; nɔsɔra, nak day kɔbu kɔfɛki ahàr akada gatay ni.

⁶ Nahkay zla nahama, nahuk kadvu ga magray tɔwi àna njɔda ge Melefit ya avuk ni. Kɔsɔra avuk njɔda gani nani ti ka ya ti nɔbɔkuk ahar ni. ⁷ Kɔgray aɗgawaz ba, adaba Melefit avia Mɔsuf gayan ana leli a ; Mɔsuf gani nani agray ti mɔgray aɗgawaz ba. Mɔsuf gani nani ti avi njɔda ana leli dal-dal sawan. Avi njɔda ana leli ti mawayavu, mɔbi slimi ana ahàr geli lala daya.

⁸ ɛgia nahkay ti kɔgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna njɔda gayak dek. Goro ya tɔfiyu nu a daɗgay vu azuhva Yezu ni ti kɔgray mimili àna nan ba daya. Tamal mis tɔgruk daliya azuhva *Ma Mɔweni Sulumani ga Yezu ni akada goro ya tɔgru ni ti

gəskabu, adaba Melefit avi njəda ana leli ge mebeseni. ⁹ Melefit ti àhəŋga leli a, àzala leli a ge migi ndam gayan njəlatana. Àgray nahkay ti azuhva tawi geli ya məgri ni do ; àgray ti ka mawayay gayan, àgri sulum gayan ana leli azuhva tawi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefit àgraya məlan a faŋ ndo ni Melefit àdəm aməgri ana leli nahkay. ¹⁰ Ere ye ti Melefit àdəmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna məslərbiyu Yezu Krist Bay mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim mīgi zlam masakani, àhi Ma Məweni Sulumani ana leli ti mənəgət sifa àna nan, məmət day-day ba.

¹¹ Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àzalay nu ti nəhioru ana mis ; nīgia zal asak gayan a ga macahi ma gani ana mis a. ¹² Təgru daliya hini ti adaba nəgra tawi gana lala, ay nəgray mimili àna nan do, adaba nəfəkia ahər ka Yezu a, nəsəra nan a lala. Nəsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvù a ahar vu ni duk abivoru ana vad ga manəga gayan a.*

¹³ Kəsəra pakama ge jiri goro ya nəhuk na. Gray ere ye ti nəhuk ni : fəki ahər ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, adaba nak kəbu akaba nan akada mis bəlan. ¹⁴ Melefit àvuka zlam sulumana ; bi slimi lala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məbərur bu ; aməvuk njəda gani.

¹⁵ Kəsəra, ndam geli ya nday ga had Azi ni dek təmbrəŋa nu a. Fizel nday ata Hermozen day təmbrəŋa nu a akaba nday ndahan na. ¹⁶ Ay Onesifor àvua njəda sak kay, goro ya təfiyu nu a danəy vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli məgri sulum gayan dal-dal ; nawayay ti məgri ana ndam ga huđ ahay gayan daya. ¹⁷ Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəda gayan dek ga madəbay nu, mək àdua ahər a.

¹⁸ Nawayay ti Bay geli məgray ti Melefit məgri sulum gayan a vad ya ti Yezu amara ni. Tawi ga Onesifor ya àgri ana leli e Efez ni dek ti kəsəra lala.

2

Za njəda gayak dek ga madəbay Yezu

¹ Wur goro ni, nak ti zay njəda gayak dek ga madəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayan ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. ² A haslani ti kicia ma goro ya nəhuk na ; ma gani nani ti mis kay ticia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahan a, cahi zlam gani ana tay ti nday day tisliki macahiani ana mis ndahan bi-legeni.

³ Tamal mis ndahan təgruk daliya ti gəskabá akada geli na. Gri tawi ana Yezu Krist lala, gray tawi akada ga zal slewja sulumani ya ebesey daliya ni. ⁴ Maslanə ya ti awayay magray tawi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àbəlafəŋ kà gədakani gayan ni. Zal slewja àhurkiviyu ke tawi ga nday ya ti nday ndam slewja do ni koksah. ⁵ Məsəra, tamal maslanə awayay macuhwakabani akaba mis ndahan ti ahər àdəm məcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal ənəja enji a nənəgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. ⁶ Məsəra daya, ka ya ti bay ga vədan edi zlam ana ndam məwəsi vədan nahəma, maslanə ya ti təvi zlam enji ni ti nan ya ti àza njəda gayan a dek, àwəsa vədan a lala ni. ⁷ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahər àdəm kici lala. Bay geli aməvuk njəda gayan ti kəsər ma gani dek.

⁸ Sərki ka Yezu Krist. Nan ti wur huđ ge Devit ; aməta, mək əŋgaba e kisim ba. *Ma Məweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. ⁹ Təgru daliya ti azuhva Ma Məweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a danəy vu day təfiya nu a akada nəgudara zlam a. Ay pakama ge Melefit ti təfiyu a danəy vu ndo. ¹⁰ Ègia

* **1:12** Ere ye ti àfuvù a ahar vu ni : mis ndahan tədəm Pol awayay adəm Ma Məweni Sulumani. Mis ndahan tədəm Pol àdəm ere ye ti àfivù a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay adəm sifa gayan ahkay do ni tawi gayan ya agri ana Melefit ni.

nahkay ti nebesey daliya ya tægru ni dek azuhva ndam ge Melefit ya àdaba tay a ni. Nawayay ti nday day Melefit mähəŋgay tay àna tæwi ga Yezu Krist, nawayay ti tæhuriyu a mælan masladani ge Melefit vu, tænjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani eslini. ¹¹ Ma ge jiri, ahàr àdəm mis tægəskabu ni ti nihi :

Tamal məmæt ka ahar bəlan akaba Yezu ti amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni ka ahar bəlan akaba naŋ daya* ;

¹² tamal mebesey daliya ka ahar bəlan akaba naŋ ti aməhuriyu akaba naŋ a bay gayan vu daya ;

tamal mədəm məsər naŋ do ni ti naŋ day amədəm əsər leli do ;

¹³ ay ku tamal məgray ere ye ti məhibiyu amagray ni va do nəŋgu ni,

naŋ ti amagray ere ye ti àdəmbyu amagray ni, àmbrəŋ magrani do,

adaba ere ye ti àdəmbya amagray ni ti si agray kwa ;

divi gayan nahan əbi simiteni.

Bay slimi ti tæwi gayak ya kəgri ana Yezu ni ti mæla tæwi ge jiri

¹⁴ Ma goro hini ya nədəm ni dek ti həŋgri ana mis lala. Hi ana tay tæləgavakivu ka pakama gərgərani ba ; hi ma hini ana tay àna slimi ge Melefit. Maləgavani àkivu ka pakama gərgərani ti zlam masakani àbəlaj do simiteni, ejiŋ ndam ya tæbi slimi ni.

¹⁵ Zay nədə gayak dek ti zlam ya kagray ni dek mæbəlafəŋ kə Melefit. Ahàr àdəm tæwi gayak ya kagray ni əsuk mimili ba ; hi ma ge jiri ge Melefit ana mis àna divi gani. ¹⁶ Tamal ndam ya təsər Melefit do ni tagray gejewi ti kəhurkiyiyu ba. Gatay ya tagray nahkay ni ti kəlavad tagudarkivu zlam àkivu ; ¹⁷ pakama gatay ya tədəm ni ti ejiŋ mis, egi akada ambələk ya ezi, asagakivu ni. Ata Himeni nday ata Filet day təkibu ka tay : ¹⁸ nday ti

tədəm mis təŋgaba e kisim ba àndava ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijikia ke divi ge jiri a, tagray ti mis ndahan təmbrəŋ məfəki ahàr gatay ka Yezu.

¹⁹ Ay jiri ge Melefit ti anjəhad kaŋgay-kaŋgay ; naŋ akada asak ga ahay ya təfəkada lala, àdaday do ni. Zlam àbu məbəkiani ka asak ga ahay gani nani nahkay hi : « Bay Melefit əsəra ndam gayan a.† » Àbu məbəkiani keti : « Maslaŋa ya ti àdəm naŋ mis ga Bay Melefit lu nahəma, məmbrəŋ magudar zlam simiteni. »

²⁰ A ahay ge mis gədakani bu ni ti zlam təbu kay ga məbəviyu zlam. Nday dek ti ga gru ahkay do ni ga evirzegena ciliŋ do ; ndahan ge biyem ahkay do ni ge eliβisl. Nday ya ti sulumani ni ti tagray tæwi àna tay ga vad ga wuməri ; nday ndahan ni ti ni tagray tæwi àna tay kəlavad.

²¹ Nahkay tamal maslaŋa àmbrəŋa zlam magədavani ya nədəmki ma na dek ti əgia akada zlam məbəviyu zlam sulumani. Bay ahay ni azay, abarafəŋa ti mīgi *nəlatani, agray tæwi àna naŋ tata. Aslamalay lala ga magray tæwi àna naŋ, awayay magray tæwi sulumani àna naŋ dek.

²² Zlam magədavani ya bəza dagwa tawayay magrani dal-dal ni ti kəhurkiyiyu ba. Zlam ya ti ahàr àdəm kadəbay ni ti nday hi : jiri, məfəki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, manjəhad sulumani akaba ndam ya ti tahəŋgalay Bay geli Yezu àna məbərur bəlan ni. ²³ Tamal ndam muru tagray gejewi àki ka pakama masakani ti kəhurkiyiyu ba. Səra, zlam nday nani ti egi ləgayvu. ²⁴ Ay maslaŋa ya agri tæwi ana Bay geli ni tæləgavu ata mis ba. Ahàr àdəm manjəhad gayan mæla sulumani kə meleher ge mis dek ; mīsliki macahi zlam ana mis ; tamal mis tæbi seki ti məbesey. ²⁵ Tamal mis ndahan tədəm ma gayan ya àdəm ni ma ge jiri do nahəma, ahàr àdəm acahi zlam ana tay àna kudufani. Tamal agray nahkay ti bi Melefit

* **2:11** Məmətani akaba Yezu ti awayay adəmvaba məmbrəŋ manjəhad geli magədavani ya ahaslani ni dek. † **2:19** Məŋjay Macalani 16.5.

amagray ti tâmbatkaba majalay ahàr gatay a, ti tàsàr divi ge jiri. ²⁶ Ndam nday nani ti *Seteni àgèsa tay àna kàmbazl gayan a, awayay ti tâgray ere ye ti awayay ni. Ay tamal tâmbatkaba majalay ahàr gatay na, ègia sulumana ti, atàtamfəŋa kà kàmbazl ge Seteni na.

3

Ere ye ti amagravu ka mandav ga duniya ni

¹ Səra lala : ka ya ti duniya aman-dav wudak nahəma, sarta gani emigi zləzladə. ² Ka sarta gani nani ti mis etigi ndam eri, atawayay siŋgu, etiji zlabay, atəhi ana ahàr zlam gatay ya tagray ni dek ti zlam sulumani, etindivi Melefit, atəgəsiki ma ana ata bəŋ gatay do, atəgri səsi ana mis do, atamənjələŋ ka zlam *njəlātani akadə zlam masakani, ³ ku ndam ga hud ahay gatay day atawayay do, atəmbərəŋ mizirey mis do, atədəmki ma magədavani ke mis, atagray zlam ya ti məbəruf gatay awayay ni dek atəmbərəŋ do, atəgri daliya ana mis kəlavad, atawayay jiri do, ⁴ atəsəkumoru mis, atəjalaki ahàr ka zlam ya tagray ni do, atəhi ana ahàr tətam mis ndahan dek ; atawayay zlam ya məbəruf gatay awayay ni cilin, atawayay Melefit do simiteni. ⁵ Ndam nday nani ti atədəm nday ndam ya tazləbay Melefit ni, ay ŋgay Melefit naŋ àbu àna njədə ga məmbatikaba majalay ahàr ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kəhurkiyiyu ka tay ba. ⁶ Mis ndahan e kidin gatay bu təbu tagosay mis, təhuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wál ya təsər zlam do ni ; ègia akadə tək kəmbazl ana tay. Wál nday nani ti təbu tagudar zlam daldal, təjalaki ahàr ka zlam gərgərani ya məbəruf gatay awayay ni cilin ; ⁷ təbu təcahay zlam kəlavad, ay tislīki məsər jiri ge Melefit koksah. ⁸ A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * tawayay

macafəŋa Məwiz ga magray təwi ge Melefit a : nahkay day mis nday nani tawayay macafəŋa leli ga magray təwi ge jiri a ; majalay ahàr gatay dek magədavani, məfəki ahàr gatay ke Melefit ni ègia zlam masakana. ⁹ Ay zlam gatay ya tagudar ni amazuru tay kama do, adaba mis dek atəsər nday ndam muru, akadə ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis təsəra nday ndam muru ni.

Kəmbərəŋ ere ye ti kəcahay ni ba

¹⁰ Ay nak ti kəsəra zlam ya nəcahuk na dek lala ; kəsəra manjəhad goro a, kəsəra zlam ya nawayay nagraj na, kəsəra ahəmamam nəfəki ahàr ka Yezu na, kəsəra ahəmamam nəbesey zlam na, kəsəra ahəmamam nawayay mis na, kəsəra nəmbərəŋ təwi goro do. ¹¹ Kəsəra daliya goro ya mis təgru na akaba daliya ndahan ya nəcakay na. Daliya gani nani ti nəcakay a Antiyos, a Ikoniyum akaba e Listir ; daliya weley ya nəcakay ndo ni weley, ku nəcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro ahəŋga nu a. ¹² Səra, ku way way do awayay manjəhadani akaba Yezu Krist akadə mis bəlan, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. ¹³ Ay ndam cuday akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavad atagudarkivu zlam ; etijin kĩa mis ndahan ke divi a, nday day etijikĩa ke divi a. ¹⁴ Nak ti kəmbərəŋ zlam ya ti kəcaha, kəgəskabá àna hud bəlan ni ba. Kəsəra nday ya ti təcahuk zlam na ; nahkay kəsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. ¹⁵ Kwa nak a wur bu ni ti kəsəra Wakita *njəlātani ge Melefit a ; wakita gani nani ti adəfukki divi ga majalay ahàr sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur adaba kəfəki ahàr ka Yezu *Krist. ¹⁶ Pakama ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit ni bu ni dek ti Melefit àvi majalay ahàr gani ana mis ga məbəkiani ; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga mədəfikĩ zlam sulumani ana mis, ga madafaki zlam magədavani ti magədavani ededīŋ, ga mambatikaba majalay ahàr ana mis

* **3:8** Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zədə tədəm nday ndam məsər zlam ga had Ezip ka sarta ge Məwiz ni (mənjay Mahərana 7.11, 22).

a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. ¹⁷ Melefit àvi pakama gayan ana mis ti mis gayan lu mâslamalavu lala, mîsliki magray tawi sulumani weley weley do dek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

¹ Ere ye ti nêhuk nihi ni ti nêhuk kè meleher ge Melefit ; nêhuk kè meleher ga Yezu *Krist daya, nan ya ti amara magrafêja seriya kà ndam ya nday tãbu àna sifa na akaba kà ndam ya tãmêta na. Nêhuk ti adaba amanğazlivu ana leli, amêgur mis dek. Ere ye ti nêhuk ni ti nihi : ² hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis tawayay miceni, ku tawayay do nêngu ni, hi ana tay, kãmbrêj ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, lægi ana tay, vi njêda ana tay. Ku tamal ticiaba zlam ya ti kacahi ana tay na dek ndo nêngu ni, kãzumki b̄aruv ka tay ba, b̄esa. ³ Adaba sarta nahan amara ; ka sarta gani nani ti mis ndahan atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Atadabay ere ye ti m̄eb̄aruv gatay awayay ni cilin, atazalakabu m̄usisi ndahan kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. ⁴ Atabi slimi ana ma ge jiri va do ; atabi slimi ana ma masakani sawan. ⁵ Ay nak ti njêhad njan-njan ; ka ya ti mis t̄agruk daliya ni ti b̄esa ; hi *Ma M̄eweni Sulumani ana mis k̄alavađ. Tamal kagray nahkay ti, k̄agri tawi ana Melefit akada ya adaba kur a awayay ti k̄agray ni.

Pol ad̄am ara amat wudak

⁶ Nu ti sarta goro ênjia wudak. Nara n̄evi ah̄ar goro ana Melefit akada ga zum ya tab̄ehadi ni. ⁷ Nakadva àna tawi goro ya n̄agray na lala. N̄endeveinjaba tawi ya Melefit àhu n̄agray na dek akada ge mis ya acuhway, ênjua ka m̄elan m̄edukana ni. N̄embrêj m̄efaki ah̄ar goro ka Yezu ndo simiteni. ⁸ Ku nihi Melefit

àslamatuva zlam a, Bay geli am̄ovu azuhva tawi goro ya n̄agri ni ; am̄ovu ti àna jiri gayan. Adaba Bay geli Yezu ti agrafêja seriya kè mis àna jiri a : am̄ovu zlam ti ana nu cilin do ; am̄ovi ti ana ndam ya tajêgay mara gayan àna m̄em̄erani ni dek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayan

⁹ Zay njêda gayak dek ga marana afa goro ke wecewecena, ¹⁰ adaba Demas ti awayay zlam ga duniya, àmbrêja nu a, àslaka àdoru a Tesalonik. Kreskens day àdoru ka had Galasi, Tit ti ni àdoru ka had Dalmasi. ¹¹ Maslanja ya ti nan abu akaba nu ni ti L̄ak cilin. Nahkay kara nahema zubiya Mark a ju, adaba Mark ti esliki m̄aj̄naki nu ke tawi ge Melefit tata. ¹² Tisik ti n̄asl̄eroya nan e Efez a. ¹³ Ka ya ti n̄asl̄ekabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti n̄amb̄arbiya mugudi goro a ; zubiya ji. H̄alubiya wakita goro a daya ; wakita ya ti ga amb̄el ni t̄aḡaj̄zl̄kukbiya ah̄ar ba.

¹⁴ Eleksender zal ḡezan ni àgrua cuday a dal-dal ; ere ye ti àgru ni ti Bay geli amatrađ nan bilegeni. ¹⁵ Eleksender ti àgray ti mis t̄aḡaskabu ma geli ya m̄ahi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi àna nan.

¹⁶ Ka ya ti t̄agrafua seriya enjenjena, n̄h̄engrifan ana ndam ge seriya ni ti, maslanja ya àj̄naki nu ka ma gani ni ti àbi ; mis dek t̄embr̄eja nu a. Melefit m̄amb̄arf̄eja zlam gatay ya t̄agray na kà tay a ! ¹⁷ Ay Bay geli àj̄nakia nu a, àvua njêda ; nahkay n̄hia ma gayan ana mis a àndava, ndam ya t̄efaki ah̄ar do ni dek ticia. Seriya àḡas nu ndo ; àh̄engaf̄eja nu kà mazlahku a. * ¹⁸ Bay geli amah̄engaf̄eja nu kè mis ya t̄agru cuday na dek ; amah̄engay nu ti n̄huriyu a M̄egur gayan ya e melefit bu ni vu. Nan ti mis dek t̄az̄labay nan ga kan̄gay-kan̄gayani ! Aya nahkay.

* **4:17** Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya t̄ewal tay àna seriya ni ti t̄abi tay ana mazlahku ti t̄ah̄ep̄ad tay. Nahkay bi Pol awayay ad̄am t̄akad nan ndo ; ay bi awayay ad̄am Yezu àh̄engaf̄eja nan kè Setena ahkay do ni kà ndam ezir gayan na cilin.

¹⁹ Gri sa goro ana ata Prisil nday ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga huf ahay ga Onesifor daya. ²⁰ Erest ti ànjehadiya a Koren a. Trofim ti èbesey do, nàmberbiya nan e Milet a. ²¹ Wudaka ahar kusi ti zay njeda gayak dek ga marana afa goro a.

Ata Ewbul, Puden, Lin, Klodiya akaba baza ga man geli ndahan ni dek tegruka sa.

²² Bay geli malabu akaba kur, magri sulum gayan ana kuli dek ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana Tit ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana Tit ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdäfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tawi akaba Pol a (2 Koreṅ 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koreṅ 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a dangay ba ni ti Pol àmbärbu Tit ka haḍ Kret ga mägur ndam ga Yezu ya tàbu eslini ni (1.5). Kret ti haḍ gädäkani a huḍ ga yam bu, gwar ka haḍ Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahaṅ tädäm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfada daya ; ku zal Kret nahaṅ day àdäm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti tàbakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga mädäfiiki ahämamam màgray tawi ya àvi ni. Pol àdäm ku tamal ndam Kret tàgäskabu ma gayan do naṅgu ni, si Tit acahi manjəhad sulumani ana tay, aləgi ana tay, àmbrəṅ ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya tàgäskabu Yezu ni tənəhadkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), tàgäskabu ma magädavani ba (1.9-16 ; 3.9-11), tənəṅgrioru ahàr a haḍ ana ndam ga ṅgumna (3.1-2).

Ndam Kret ti tàdäba divi magädavani ya ti mæbäruv gatay awayay na tətam mis ndahaṅ ni, ay ku tamal nahkay naṅgu ni Pol àdäm ahaslani ti leli dek ndam magudar zlam akada gatay ni ; Melefit ahəṅgay leli ti adaba mäsia cicihi a cilin, do ni ti azuhva tawi geli ya màgray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

¹ Abäki wakita hini ti nu Pol, nu bay mägri tawi ana Melefit, nu zal asak ga Yezu *Krist. Àslərbiyu nu ti näjənaki ndam ya ti Bay Melefit adaba tay a ni, ti tàfäki ahàr, ti täsər jiri gayan

ni. Täsəra ti atanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni, ² atəsər atanjəhad kaṅgay-kaṅgay akaba Melefit ededin. Melefit àdäm kwa ahaslani, wudaka mäləṅ ànjäki ni : « Anəvi sifa ya àndav day-day do ni ana tay. » Naṅ ti àsəkad malfada day-day do. ³ Sarta gayan ya ti afəkad ni enjia ti àdäfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti tädəmoru, tahi ana mis ndahaṅ. Naṅ Melefit Bay mahəṅgay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti nəhioru ana mis.

⁴ Nəbukki, Tit. Nak ti kigia akada wur ga huḍ goro a adaba leli cecəeni mäfäki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bəṅ geli nday ata Yezu Krist Bay mahəṅgay leli tàgruk sulum gatay, tàgray ti kənəhadüm kabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjəhad ga gädäkani ga ndam ga Yezu

⁵ Nəmbärbu kur e Kret ti ga maslamalakabu zlam ya ti tægəjəni ni, akaba ga madaba mis a ti tigi gädäkani ga ndam ge *Krist a kəsa ga haḍ Kret ni bu dek, akada ya ti nəhuk ni. ⁶ Maslaṅa ya ti egi gädäkani ga ndam ga Yezu nahəma, ahàr àdäm naṅ àbu maslaṅa ya tənəṅtəfəṅa zlam magudarana do ni : wal gayan bəlan, bəza gayan day təfäki ahàr ka Yezu. Manjəhad ga bəza ni day mälə sulumani, ti mis täsər təbi tàgudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bəṅ gatay daya.

⁷ Bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu nahəma, mälə maslaṅa ya tənəṅtəfəṅa zlam magudarana do ni, adaba tawi ya agray ni ti ge Melefit. Naṅ nani ti àgray zlabay ba, àzum bäruv weceweci ba, àvi vu gayan ana zum ba, àgray terəṅgiz ba, àdäbay elimeni àna magray zlam magädavani ba daya.

⁸ Àgəski nahəma, maslaṅa gani nani mägäskabu mirkwı, màwayay magray sulum, màjalay ahàr sulumani, mälə jireni, mälə mis ge Melefit *njəlatani, məbi slimi ana ahàr gayan daya kwa. ⁹ Ahàr àdäm mägäskabá pakama jireni kala-kala akada ya ti màcahumi ana mis ni, àmbrəṅ ba. Nahkay ti emisliki məvi njəda ana mis ndahaṅ

àna pakama sulumani nani ya acahi ana tay ni. Tamal mis tægaskabu pakama sulumani hini do nahəma, nan gani emisliki mədəfiaba ere ye ti tàgudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

¹⁰ Kadaba gəđákani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti adaba mis təbu kay tici slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya tədəm kwanə ni. Ndam magosay mis nani ti ahar gəđakani ndam *Zude ya tədəm ahàr àdəm mis *təkeley kudī kwa ni. ¹¹ Ahàr àdəm kacafəŋa tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, adaba tagudarikaba huđ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga mənğəti zlam ana huđ gatay gatayani cilin, mimili àki ka tay bi. ¹² Zal Kret nahan tekeđi àsəra ere ye ti amara magravu na ti, àdəm: « Ndam Kret tasəkad malfada kəlavad, nday akada ga zlam ge gili ndahan ya tagray cuday ni, nday ndam masəfa, tənjaləŋ ana zlam məzumani cilin. » ¹³ Pakama gayəŋ ya àdəm ni ti jiri eđeđin. Nahkay ti ləgi ana tay kay kay, ti təfəki ahàr ka Yezu ge jiri, ¹⁴ ti ticiiki məhasl ga ndam Zude ya ti tanğəhadī ana tay ni va ba, ti təbi slimi ana pakama ge mis ya tawayay jiri do ni va ba. ¹⁵ Tamal mis məbəruv gatay njəlata kə meleher ge Melefit nahəma, ere ye ti tagray ni day dek njəlata. Ay nday ya ti məbəruv gatay njəlata kə meleher ge Melefit do, təfəki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni dek magədavani. Nahkay ere ye ti təjalaki ahàr ni dek magədavani daya: ku ka ya ti tagudar zlam nənğu ni tàgray mimili do. ¹⁶ Tədəm ahkado təsəra Melefit a, ambatakani do zlam magudarani gatay ni adafaki tay, nday təsər Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit àwayay do simiteni ni, ticiiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tislīki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu

¹ Tit nak zla nahəma, cahi divi ge Melefit eđeđin eđeđinēni ni ana mis. ² Hi ana zawal ya tigia medewel a ni ti təbi slimi ana ahàr gatay, tàgray zlam àna divi gani, nahkay mis atazləbay tay. Hi ana tay tədəgəzl ahàr lala; təfəki ahàr ka Yezu àna divi gani, təmbrəŋ ba; tawayay mis àna huđ bəlan; təbesey daliya daya.

³ Wál medewel day, hi ana tay tàgray zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni. Təsivu ana mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tədəfiki magray zlam sulumani ana mis sawəŋ. ⁴ Tamal nday təbu tagray nahkay ti atəcahi ana bəza wál ti tawayay zawal gatay akaba bəza gatay, ⁵ təbi slimi ana ahàr gatay, tàgray hala ba, tàgray təwi lala a huđ ahay bu, tàgray zlam sulumani, ticiiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti masləŋa àdəmki ma magədavani ka pakama ge Melefit koksah.

⁶ Bəza dagwa day, hi ana tay təbi slimi ana ahàr gatay ⁷ a zlam bu dek. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahan ni tīpi: etipia ti atagray akada gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahəma, dəfiki ana tay àna məbəruv bəlan, ti tægəsukki ma. ⁸ Hi pakama jireni ana tay ti tislīki minjibisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kəbəki mimili àki ka ndam ezir geli adaba tənğət pakama magədavani ga mədəmkiani ke leli do.

⁹ Evidi day, hi ana tay ticiiki slimi ana ndam məgur tay a zlam ya tagray ni bu dek, tàgray ere ye ti àbəlafəŋ kə ndam məgur tay ni, təkeli gejewi ana tay ba. ¹⁰ Tīgifiŋa akal kə tay a ba daya. Ağəski ti tagray təwi sulumani, ti ndam məgur tay ni təhəl tay ka ndam jireni sawəŋ. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu dek ti mis atəgəskabu pakama geli ya macahi ana tay àki ke Melefit Bay mahəŋgay leli ni àna məmərani.

Melefit àŋgazliaya sulum gayəŋ ana mis a

¹¹ Ahàr àdàm ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu tâgray ere ya nǎhi ana tay ni, adàba Melefit àngazliaya sulum gayan ana mis a, awayay ahəngay mis dek. ¹² Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay ni ti leli mǎsǎra ahàr àdàm mǎgudar zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis tawayay ni day ègi eri ana leli va ba. A manjəhad geli a duniya bu ni ti ahàr àdàm mǎbumi slimi ana ahàr geli, mǎgrum jiri akaba zlam ya ti àbǎlafəŋ kè Melefit ni kwa. ¹³ Majəgay manja ga Yezu *Krist Bay mahəngay leli ni, mǎsǎruma ara anja, mǎfumki ahàr àna mǎmǎrani. Nan Melefit geli gǎdǎkani, amara mangazli njəda gayan ana mis. ¹⁴ Yezu àmǎt a kǎla geli vu ka mawayay gayan. Àgray nahkay ti, ti mǎhǎlaba leli a zlam magudarani ba dek, ti mǎigi njǎlata kè eri gayan, ti mǎigi ndam gayan, ti mǎwayum magray zlam sulumani kǎlavad̄ daya.

¹⁵ Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti nahkay kwa. Vi njəda ana tay ; ndam ya ti tǎci slimi do ni ti hivù ana tay. Hi ana tay àna njəda ge Melefit ya àvuk ni. Ku maslanja gatay bǎlan nəngu ni àcǎlkukiyu a ahàr vu ba.

3

Mǎmbrəŋ manjəhad geli ya ahaslani ni

¹ Tit, ziaba azay slimi ana ndam gayak a, ti tǎhəngrioru ahàr a had̄ ana gǎdǎkani ga ŋgumna dek, tǎciiki ma ana tay, tǎlǎbu ndam maslamalavani ga magray tǎwi sulumani dek. ² Hi ana tay tǎsǎru ana mis ba, tǎlǎgavu akaba mis ba daya, tǎnja kudufa sawan, ti mis tǎsǎr nday ndam mǎgri zlam sulumani ana mis dek kǎlavad̄. ³ Hi ana tay nahkay, adàba ahaslani leli day endisl àniviyu ana leli bi, mǎciiki slimi ana mis ndo, mǎjikia ke divi sulumana. Zlam ya mǎwayay, àbǎlafəŋ kè leli ni dek ti mǎgibiya akada evidi gana. Mǎnjəhadbiya àna cuday a, mǎwayabiya zlam ge mis ya ègi eri ana leli na, mis tǎzirabiya leli àki ka manjəhad̄ geli magǎdavani na, leli day mǎziravabiya e kidin̄ geli ba. ⁴ Ku

tamal mǎgudarbiya zlam a nahkay nəngu ni, Melefit Bay mahəngay leli ni àngazliaya sulumana gayan ana mis a ti tǎsǎr nan̄ àbu awayay tay. ⁵ Àngazlay sulumani gayan ti ahǎmamam ? Àhəngay leli a. Àhəngay leli ti adàba leli mǎgribiya zlam sulumana aw ? Aha, nahkay do. Àhəngay leli ga sulum a, adàba mǎsǎbiya cicihi a palam. Àhəngay leli a ti, àbarafəŋa zlam magudarana kè leli a. Àgray nani àna njəda ga Mǎsuf gayan, nahkay mǎiwiva mǎwena, mǎngətuma sifa mǎwena daya. ⁶ Mǎsuf nani ti Melefit àvia ana leli a àna hud̄ bǎlan azuhva tǎwi ga Yezu *Krist Bay mahəngay leli ya àgray ni. ⁷ Melefit àgray nahkay ti mǎngətum sifa ya àndav day-day do ni ; mǎsǎra ara avi ana leli ededin̄, adàba àgria sulum gayan ana leli a, nahkay mǎgia ndam jireni kè eri gayan a.

⁸ Pakama hini ya nǎdǎm ni ti jiri ededin̄. Nawayay ti kǎhəngri zuh, ti ndam ya ti tǎfǎki ahàr ke Melefit ni tǎkad̄vu àna magray zlam sulumani kǎlavad̄. Pakama nani ti àbǎlay, ajənaki mis daya. ⁹ Ma ge gejewi masakani nahəma, kǎhurviyu ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam geli ya ti ahaslani ni ti kǎhurkiviya ba. Kǎlǎgumvu ba, kǎhirəmkiyu àki ka pakama ge Melefit ya Mǎwiz àbǎki ni ba daya. Zlam nday nani tǎzaya aranja do, tǎjənaki mis do daya. ¹⁰ Maslanja ya ti agray ti ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu ticirvu ni ti, hivù sak bǎlan àngəkivu ba. Tamal àmbrəŋ ndo nahəma, hikivu sak bǎlan keti. Ay tamal ècuki va do ni ti, kǎwayay ma akaba nan̄ va ba. ¹¹ Kǎsǎra mis tamal àgra nahkay ti èjikia ke divi ge Melefit a àndava, nan̄ bay magudar zlam. Magudar zlam gayan ni àngazlavu vay-vay kè meleher ge mis, nahkay maslanja nani awǎl ahàr gayan gayanani.

Sa ga Pol

¹² Nihi nahəma nǎbu nǎslǎroru Artemas ahkay do ni Tisik afa gayak. Ka ya ti bǎlan gatayani

eminjæa nahəma, zəbiya njəda gayak a ga marana ti məbakabu ahàr a Nikopolis. Ka nu nahəma, ahar kusi ti nawayay manjəhadbiyani eslini.

¹³ Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos atasləka afa gayak a atəsawadoru nahəma, jənaki tay lala, ti araŋa àhəci tay ba. ¹⁴ Ndam geli ya təfəki ahàr ka Yezu ni ahàr adəm nday day tâcahay magray zlam sulumani kəlavad, ti təjənaki ndam ya ti zlam àhəci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanjəhad masakani do.

¹⁵ Ndam ya ti məbu akaba tay ni dek təgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, tawayay leli ni dek. Melefit mægri sulum gayaŋ ana kəli dek.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemonj ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemonj ni

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti adäfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemonj : Filemonj ti zal Kolos, naṅ mis gädakani ; naṅ àbu àna evidi kay. Biliṅ e kiḍiṅ ge evidi gayan ni bu, slimi gani Onezim, àzafəṅa zlam kà Filemonj àna akal a, mæk àcuhway, òru ka məlanṅ ga Pol ya naṅ àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgəskabá ma ga Yezu a, naṅ àbu agri təwi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay adəmvaba « Bay ya ti agri təwi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemonj. Filemonj day àgəskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki məhiani ana Filemonj : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àsləriuru Onezim ana Filemonj (12-13). Àsləriuru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemonj mavi Onezim ga sulum, àwayay mazafəṅana ga njəda do.

Pol ti zal asak ga Yezu, naṅ gädakani ga ndam ga Yezu. Tamal gädakani ga ndam ga Yezu awayay ehindifina zlam kà maslaṅa nahan a ti, Pol àdəfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nu nəbu a ahay ga dangay bu azuhva təwi ga Yezu *Krist ya nagray ni. Leli ata wur ga mən geli Timote məbukioru wakita hini ana nak Filemonj, nak zləba geli ya ti magray təwi bəlanṅani ni. ² Məbiki ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga mən geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti

naṅ akada zal slewja e təwi ge Melefit ya magrakabu ni bu. ³ Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

⁴ Kəlavad nahəṅgalay Melefit ; nəgri sasi ti nacaluk slimi, ⁵ adaba nicia tädəm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, kəfəki ahər ka Bay geli Yezu lala daya. ⁶ Leli məfəki ahər ka Yezu ka ahar bəlanṅ, nahkay nahəṅgalay Melefit ti kòru àna naṅ kama kama. Ahər adəm kəsərkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni dek. Àvi ana leli ti adaba leli məbu ka ahar bəlanṅ akaba Krist. ⁷ Filemonj wur ga mmawa goro ni, təwi gayak ya kagray ni amərua məbəruf a, adaba kawayay ndam ga Yezu dal-dal, kəvia njəda ana tay a. Kəgray nahkay ti avukivu njəda dal-dal daya.

Pol ahəṅgalay Filemonj ti mägəskabu Onezim

⁸ Nahkay zla nahəma, nawayay nahəṅgalay kur ti kəgray ere ya nəhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki məhukani gray zlam ya àgəski ni tata, ⁹ ay ti nədəgəzl nahkay ndo, nawayay nahəṅgalay kur hojo adaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nəhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga dangay bu azuhva təwi ga Yezu Krist ya nagray ni. ¹⁰ Nahəṅgalay kur, nəgruk kamkam àki ka Onezim. Naṅ ti naṅ àbu afəki ahər ka Yezu azuhva ma goro ya nəhi ni, nahkay ègia akada wur goro a ahalay a ahay ga dangay ni ba. ¹¹ Ahaslani ka ya ti naṅ afa gayak ni ti àgruk təwi ga araṅa sulumani ndo, nihi ni ti ègia agru təwi sulumani, aməgruk ana nak daya.

¹² Nawayay naṅ dal-dal, kala ègia wur ga hud goro a. Nahkay nəslərükuru naṅ ti awər nu dal-dal. ¹³ Nihi nu nəbu a ahay ga dangay bu azuhva goro ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Nahkay nəwaya ti mənəhadə akaba nu ga məjənaki nu a kala gayak va. ¹⁴ Ay ti nəgəskabu naṅ nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nəwayay məfəkuk njəda ga

məgru sulum do, nawayay ti kəjənaki nu ka mawayay gayak.

¹⁵ Bi Melefit àwayay ti Onezim mājəhad a məlan nahan bu gəzit day kwa ti aməngukukoru, kājəhadum ka ahar bəlan ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁶ Nihi ti nan evidi ciliŋ do, àtama evidi a, nan wur ga mən geli ya ti mawayay nan dal-dal ni. Nu Pol nawayay nan kay, nak Filemon ti ni akawayay nan kay àtam goro ni. Akawayay nan ti adaba nan mis gayak ciliŋ do, akawayay nan adaba nan wur ga muk, afəkia ahàr ka Yezu a akada gayak na daya.

¹⁷ Kəsəra leli ata nak ti magray təwi bəlanani do aw? Nahkay gəskabá nan a akada ya kəgəskabu nu ni. ¹⁸ Tamal ti əgudaruka zlam a ahkay do ni əzafuka zlam a nahəma, hu ti nəpəlukvù. ¹⁹ Nu Pol nəbukki pakama hini àna ahar goro: anəpəlukvù. Ay sərkiya nu day nəgruka zlam sulumana, kəŋgəta *sifa ya ti àndav day-day do na azuhva nu a. ²⁰ Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nəhuk ni àna slimi ga Bay geli. Ndisliŋə məbəruf ti adaba leli cecəeni ata nak miŋia akada mis bəlan akaba Krist a.

²¹ Ka ya ti nəbukki wakita hini ni ti nəsəra kicəki palam. Nəsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nihindifəka na daya. ²² Ka sarta ya ti Onezim aməduka ahàr a nahəma, kaslamatuya ahay a daya, adaba a majalay ahàr goro bu ni ti Melefit emiciiki gekəli ya kəhəŋgalum nan ni ana kəli, nahkay aməvu divi ga maŋgoni afa gekəli.

Sa ga Pol

²³ Epafra nan ya ti məbu ata nan a ahay ga daŋgay bu azuhva ma ga Yezu *Krist ni agruk sa. ²⁴ Mark, Aristark, Demas akaba Lək nday ya ti magrakabu təwi ge Melefit akaba tay ni təgruk sa daya.

²⁵ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayan ana kəli ti.

Wakita ya tɛbikioru ana ndam Hebri ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ya tɛbikioru ana ndam Hebri ni

Maslaɗa ya ti ɔ̀bɛki wakita hini ni ɔ̀dafay slimu gayanɗo. Mis ndahaɗ tɛdɛm bi Pol, ay ɔ̀bɛki ma akada ga Pol ya ɔ̀bɛki ni ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni nday ya ti ɔ̀slɛrikaboru wakita ana tay ni tɛsɛra nan a (13.18), nan day ɔ̀sɛra Timote bay ya ti taɗrakabu tɛwi akaba Pol na (13.23).

Wakita hini ɔ̀njɛki akada wakita ya tɛslɛrikaboru ana mis ni do : ɔ̀njɛki ti akada ga zlam ya tɛcahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti mɛdi ahɔ̀r ana pakama ya tɛbɛki akada ga wakita ya tɛslɛrikaboru ana mis ni (13). Bi tɛcahi zlam ana mis, mɛk tɛbɛki ka wakita ga mɛslɛrikaboru ana mis ndahaɗ.

Tɛslɛrikaboru ti ana ndam Hebri ndahaɗ, ndam Zude ya tɛgɛskabɔ́ Yezu a ni. Tawayay tɛdɛfiki ana tay Yezu ti gɛdɛkani ɔ̀tam mɛslɛr ge Melefit (1), ɔ̀tam Mɛwiz (3 ; 4.1-13), ɔ̀tam ndam maɗgalabakabu mis akaba Melefit ni dɛk (4.14-16 ; 5 ; 6 ; 7). Yezu day ɔ̀ɗgalabakabɔ́ leli akaba Melefit a, ay tɛwi gayanɗo ya ɔ̀gray ni ɔ̀tam tɛwi ga nday ndahaɗ ni simiteni : nday ti ahɔ̀r ɔ̀dɛm tɛhɛngri eri kalavɛd, ay Yezu ti ɔ̀gray sak bɛlan, ɛslia hɛya (8 ; 9 ; 10). Ka sarta ya ti tɛbɛki wakita hini ni ti ndam maɗgalabakabu mis akaba Melefit ni tɛbu tislɛɗi zlam ana Melefit a Zerɛzalem, tɛmbrɛɗo ndo (10.11) ; tɛmbrɛɗo ti ka ya ti ndam Rom tɛmbedkaba ahay gɛdɛkani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayanɗo ni maslaɗa ya ɔ̀bɛki ni ɔ̀vi njɛda ana mis, ɔ̀hi ana tay ku tamal tɛcakay daliya nɛngu ni tɛmbrɛɗo mɛfɛki ahar gatay ka Yezu ba. ɔ̀zay mazavu ga ndam ge Melefit ya tɛdɛmki ma a

Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, ɔ̀dɛm tɛmbrɛɗo mɛfɛki ahɔ̀r gatay ke Melefit ndo (11) ; ɔ̀dɛm ge Melefit ya atraɔ́ ndam gayanɗo ni ɔ̀dafaki awayay tay (12.1-12). Ay sak kay a huɗ ga wakita gayanɗo ni bu maslaɗa gani ɔ̀ziaba azay slimu ana mis a, ɔ̀hi ana tay si tɛci lala, tɛgɛskabu ma ge Melefit kwa ; do ni ti bi atɛngɛt sulum ge Melefit ya awayay agri ana tay ni do (2.1-4 ; 3.7-19 ; 5.11-6.12 ; 10.19-39).

Ahɔ̀r ɔ̀dɛm mɛfɛki ahɔ̀r ka Yezu, mɛmbrɛɗo zlam ndahaɗ dɛk. Adaba Yezu ti ɔ̀tam zlam ndahaɗ dɛk : maslaɗa ya ɛpia Yezu a ni ti, ɛpia Melefit a ɔ̀ndava (1.1-4).

Wur ge Melefit ti nan gɛdɛkani

¹ Ahaslani ti Melefit ɔ̀hia ma ana ata bɛn geli a sak kay, tɛhɛngri ma gani ana mis ti ndam mahɛngaray *pakama gayanɗo ni. Tɛhɛngri ma ana tay ti ɔ̀na divi gɛrgɛri kay. ² Ay nihi ka sarta ga mandav ga mɛlanɗo ti Melefit ɔ̀hia ma ana leli a, ɔ̀hɛngri ana leli ti Wur gayanɗo. Ka ya ti Melefit ɔ̀graya zlam a dɛk ni ti, ɔ̀graya ti ɔ̀na njɛda ga Wur gayanɗo ni. Melefit ɔ̀fiyu nan a bay vu, nahkay amɛgur zlam dɛk daya. ³ Melefit ti nan gɛdɛkani dal-dal, asladay mɛlanɗo akada ga fat ni : tamal kipia Wur gayanɗo na ti kipia masladani ge Melefit na ; ere ye ti Melefit nan ɔ̀bu ɔ̀na nan ni dɛk ti Wur ni day nan ɔ̀bu ɔ̀na nan. Pakama ga Wur ya ɔ̀dɛm ni dɛk ti ɔ̀na njɛda dal-dal, akay mɛlanɗo dɛk ɔ̀na njɛda gani nani akada ge medikedik ya akay ahay ni. ɔ̀slamali divi ana Melefit ga mɛmbɛrfɛɗa zlam magudarani ge mis a dɛk. ɔ̀ra ɔ̀slamala ti ɔ̀ru ɔ̀njɛhad a huɗ melefit bu ka ahar ga daf ge Melefit Bay ya agur zlam dɛk ni, a mɛlanɗo ga gɛdɛkani bu.

Wur ge Melefit ti nan gɛdɛkani ɔ̀tam mɛslɛr ge Melefit

⁴ Melefit ɔ̀zalay nan Wur gayanɗo ni ti, ɔ̀wayay ɔ̀dɛfiki ana leli Wur gayanɗo ni gɛdɛkani dal-dal, ɔ̀tam *mɛslɛr

ge Melefit ni. Wur ga bay ti naŋ gəɗakani àtam məslər gayan do waw ?

⁵ Melefit àhi ana Wur gayan nahkay hi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis tāsər nu buk.* »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidiŋ ga *məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! Àdəm keti :

« Kama kama ti mis atəsər nu bəŋani, naŋ day wur goro.† »

Ma gani nani ti àdəmki ka məslər gayan weley ? Àbi ! ⁶ Nahkay day, ka ya ti Melefit àslərbiyu Wur gayan bəlan bəlanani ni a duniya vu nahəma, àdəm :

« Məslər goro dek tábəhadī mirdim, meleher ndiɓa ndiɓa ana had.‡ »

⁷ Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Məslər ge Melefit ti ndam məgri tawi ; aslər tay, takoru akada ga aməɗ ya akəzlay ni, ahkay do ni akada ga arəɗ ga aku ni.§ »

⁸ Ay àki ka Wur gayan ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nak ti Melefit ; kīgia Bay ga kaŋgay-kaŋgayana.

Nak kəbu manjəhadani e kərasi gayak bu ; kəgur məlan ge jiri gani.

⁹ Kawayay magray jiri dal-dal ; magudar zlam ti kawayay do simiteni.

Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak, àhəndakuka amal a ga madafakiani àdaba kur e kidiŋ ge mis ndahan ba,

awayay ti kəmərɓu dal-dal.* »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :

« Nak ti Bay gəɗakani, ka mənəkə ga zlam dek ti kəgraya had a ; kəgraya huɗ melefit àna ahar gayak a daya.

¹¹ Zlam gani nday nani etiji, ay nak ti akələbu ga kaŋgay-kaŋgayani.

Zlam nday nani ti atagədavɓu akada ga azana midigweni ni.

¹² Ekelepekabu tay akada ya telepekabu azana ya àgray tawi va do ni,

adaba etigi midigweni akada ga azana ni.

Ay nak ti akambatɓu do ; akələbu ga kaŋgay-kaŋgayani.† »

¹³ Melefit àhi keti :

« Njəhadə gwar kà ahar ga ɗaf goro a, a məlan ga gəɗakani ba.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəkə asak ni, ti kəcəlki ka tay.‡ »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidiŋ ga məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! ¹⁴ Məslər ge Melefit ti nday dek məsuf ya təgri tawi ana Melefit ni do waw ? Aslər tay ga məjənəkə ndam ya ti àdəm awayay mahəŋgay tay ni do waw ?

2

Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni ti ahàr àdəm məmbrəŋ ba

¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm mājələkə ahàr lala àki ka pakama ya təhi ana leli ni, mājələkə ahàr mātama ya ahaslani na. Tamal mājələkə ahàr nahkay do ni ti emijikə ke divi a.

² Məsəra pakama ge Melefit ya məslər gayan təhəŋgri ana Məwiz ni ti ma gani àɗəs, ma masakani do. * Ku way

way do àgəskabu ma gani ndo, èciiki ma ana Melefit ndo ni ti Melefit àtraɓ

naŋ ge jiri do waw ? ³ Ay leli ti təhia pakama məɗəsana ana leli a àtama

nahan na. A pakama gani nani bu ni ti məsər ahəmamam Melefit ahəŋgay

leli ni. Nahkay tamal məgəskabu pakama nani do ni ti Melefit amatraɓ

leli dal-dal do waw ? Adaba pakama gani nani ti àhi ana mis enjenjeni ti

Bay geli ; ndam *asak gayan ticia ma gana, mək təhəŋgri ana leli ti mīci lala.

⁴ Melefit day àɗafakə ma gani nani ma

* 1:5 Limis 2.7. † 1:5 2 Semiyel 7.14. ‡ 1:6 Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43. § 1:7 Limis 104.4.

* 1:9 Limis 45.7-8. † 1:12 Limis 102.26-28. ‡ 1:13 Limis 110.1. * 2:2 Ndam Zude tādəm pakama ge Melefit ya Məwiz abəkə ni ti məslər ge Melefit təhəŋgri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

ge jiri ti àna zlam magray ejep gərgəri kay ya àgray ni. *Məsuf Njəlatani day àvi njəda ga magray təwi gərgərani ana mis ndahan, àvay ti ka mawayay gayan: nani day àdafaki pakama ge Melefit ti ma ge jiri.

Wur ge Melefit ti wur ga mən geli

⁵ Leli mazlapaki ka məlan məwəni ya Melefit amagraya ni, ay Melefit àfəkad ti way ga məgur məlan gani nani way? Àfəkad ti məslər gayan aw? Aha! Àfəkad ti mis hihirikeni. ⁶ Məsər ti adaba a Wakita ge Melefit bu ka məlan nahan tədəm nahkay hi: « Bay Melefit goro, mis hihirikeni ti nan way ti kajalaki ahər di way? »

Nan way ti kəfi ahər kwa deni way?

⁷ Kəfiyu nan a məlan ya ti èsli ga məslər gayak do ni ga balani; kəgra ti mīgi bay, təzləbay nan, təhəngrioru ahər a had;

⁸ kəfiyu nan a bay vu ga məgur zlam dek.† »

Melefit àra àfiya nan a bay va ga məgur zlam a dek ni ti, ere ye ti nan àgur do ni ti àbi. Ay nihi ti nan àbu agur zlam dek ti leli məsəraba fan do. ⁹ Ay məsər ti Yezu, nan ya ti Melefit àfiyu nan a məlan ya ti èsli ga məslər gayan do ni ga balani ni. Melefit àgra ti mīgi bay, təzləbay nan, təhəngrioru ahər a had ti azuhva gayan ya ti àcakay daliya, àmət ni. Àmət ti a kəla ge mis vu dek; Melefit àna sulum gayan àwayay nahkay. ¹⁰ Melefit ti àgraya zlam a dek àna ahar gayan a; àgriaya zlam na dek ti ana ahər gayan a. Awayay ahəliyu mis kay a məlan masladani gayan vu ti tigi bəza gayan. Bay ya ti àvi divi ana tay ti Melefit mähəngay tay ni ti Yezu, nahkay àgəski ti Melefit àgray ti Yezu mēndeverin təwi gayan lala àna daliya gayan ya àcakay ni.

¹¹ Nahkay ti Yezu agray ti mis ni tigi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya agray təwi gani ni akaba nday ya agri ana tay ni ti nday dek bəlanani,

Bəng gatay bəlan. Ègia nahkay ti azalay tay bəza ga mənani, àsi mimili do simiteni. ¹² Àhi ana Melefit: « Anədəfiki kur ana bəza ga mmawa; anazləbay kur e kidin ge mis macakalavani bu.‡ »

¹³ Àdəm:

« Nu ti anəfəki ahər ke Melefit. § »

Àdəm keti:

« Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya àbu tay ni.* »

¹⁴ Bəza ge Melefit ya àbi ana Yezu ni ti nday dek mis hihirikeni; nahkay ti Yezu day ègia mis hihirikena. Ègi mis hihirikeni ti, ti məmət; àmət ti ga mazafəna njəda kə *Seteni a, adaba mis təmət ti azuhva təwi ge Seteni. ¹⁵ Mis təbu tagrafəna anğwaz kə məmətana, tagray anğwaz kəlavad akada ge evidi ya ti agrafəna anğwaz kə bay gayan a kəlavad ni. Ay Yezu ti àhəlabə tay e evidi gani ba, ti tagrafəna anğwaz kə məmətana day-day va ba. ¹⁶ Yezu àra ti ga məjənaki *məslər ge Melefit aw? Aha, àra ti ga məjənaki tay do. Àra ti ga məjənaki bəza hud ga Abraham. ¹⁷ Nahkay ti ahər àdəm Yezu mīgi bəlanani akaba bəza ga mənani, mīgi akada gatay ni a zlam bu dek, adaba awayay ti mīgi bay gədakani ya anğalabakabu mis akaba Melefit ni; mis təbu təsi cicihi, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek daya. Nahkay ti àcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit məmbərfəna zlam magudarani gatay ni kə tay a; ègi akada tagudar zlam day-day ndo. ¹⁸ Nan ti ka ya ti təgri daliya ni ti èjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjənaki ndam ya ti təbu təcakay daliya ni, ti tìjikia ke divi a ba.

3

Yezu ti gədakani àtam Məwiz

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a dek ge migi ndam gayan njəlatana. Nahkay jalumki ahər ka Yezu. Nan ti Bay ya ti Melefit àslərribiyu ana leli, nan zal asak gayan, nan bay gədakani ya anğalabakabu leli akaba

† 2:8 Limis 8.5-7. ‡ 2:12 Limis 22.23. § 2:13 Izayi 8.17. * 2:13 Izayi 8.18.

Melefit ni. Leli mǎfǎki ahàr, mǎhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli. ² Melefit àrà àslàrbiya Yezu ga magray tǎwi gani nana ti, Yezu nakəŋ àgray ere ye ti Melefit awayay ni ðek. Àgray ti akada ge Mǎwiz ya àgray tǎwi lala e kidīŋ ga ndam ge Melefit bu ðek ni. ³ Ndam ge Melefit ya Mǎwiz àgray tǎwi e kidīŋ gatay bu ni ti nday akada ahay ge Melefit ; Mǎwiz day naŋ àkibu. Àlǎm ahay nani ti Yezu. Nahkay Yezu ti naŋ gǎðakani àtam Mǎwiz, adaba ahay ti mis tàzlǎbay koksah ; tazlǎbay ti bay ya àlǎm ahay ni sawaŋ. ⁴ Ahay weley weley do ðek ti mis àlǎm ; ahay ya mis àlǎm do ni ti àbu aw ? Ay Bay ya ti àlǎm zlam ðek ni ti Melefit. ⁵ Mǎwiz ti bay mǎgri tǎwi ana Melefit e kidīŋ ga ndam ge Melefit bu, àgray ere ye ti Melefit awayay ni ðek. Tǎwi gayaŋ ni ti ga magrakia sedi a ka zlam ya ti Melefit amara mǎðǎm na. ⁶ Yezu *Krist day àgray ere ye ti Melefit awayay ni ðek. Ay Krist gani ti naŋ Wur ga Bay ahay ni, agur ndam ga huð ahay ni ðek. Ndam ga huð ahay gayaŋ ni ti leli. Ay ahàr àðǎm mǎfǎki ahàr lala, mǎmbrəŋ ba ; ahàr àðǎm mǎsǎr ere ye ti àðǎm amǎgri ana leli ni ti amagray eðeðīŋ. Tamal mǎgray nahkay do ni ti leli ndam ga huð ahay gayaŋ do.

Ahàr àðǎm mǎfǎki ahàr ka Yezu lala

⁷ Nahkay zla nahǎma, ahàr àðǎm mǎbumi slimi ana pakama ga *Mǎsuf Njǎlatani ya àðǎm ni. Àðǎm ti nahkay hi :

« Kani tamal kicǎma dǎŋgu ge Melefit a ti,

⁸ bumi slimi lala.

Ahàr gekǎli ègi ɓaŋ-ɓaŋ akada ga ata bəŋ gekǎli ni ba :

ahaslani nday ti tǎgǎsiki ma ana Melefit ndo ;

ka sarta gani nani ti tǎhǎlfəŋa eyu kè Melefit a huð gili ba.

⁹ Nahkay Melefit àðǎm : “Ata bəŋ gekǎli tǎhǎlfua eyu a, tǎhəŋgalafua ma ;

ku tamal tǎpia ere ye ti nǎgri ana tay na

¹⁰ vi kru kru fad nǎŋgu ni tǎgray nahkay.

Eslini nǎzumkia ɓǎruv ka ndam nday nana ;

nǎðǎm : Mis nday nani ti kǎlavad majalay ahàr gatay ni magǎðavani ;

tǎsǎr divi goro do simiteni.

¹¹ Nǎzumkia ɓǎruv ka tay a, nahkay ti nǎmbada,

nǎðǎm : Enipi tay, atǎhuriyu a mǎlaŋ mǎpǎsabana goro ni vu day zla aw !” * »

¹² Nahkay ti bumvu slimi, bəza ga mmawa ; ku way way do e kidīŋ gekǎli bu àjalay ahàr magǎðavani ba. Nday ya ti majalay ahàr gatay magǎðavani ni ti ticiiki ma ana Melefit do, tǎmbrəŋ divi gayaŋ ; lekǎlǎm ti àgravu e kidīŋ gekǎli bu nahkay ba ! Kǎsǎruma, Melefit ti naŋ Bay ga sifa !

¹³ « Kani » gani nani ti tǎðǎm kǎlavad do waw ? Nahkay grum ere ye ti tǎhi ana leli « Grum kani » ni kǎlavad : kǎlavad ku way way do e kidīŋ gekǎli bu mǎvi njǎda ana maslaŋa nahaŋ, do ni ti zlam ya ti egi eri ana kǎli ni amagosay kǎli, amǎbiyu kǎli a zlam magudarani vu mǎk ahàr gekǎli emigi ɓaŋ-ɓaŋ. ¹⁴ Leli ðek ti ndam ge *Krist. Ay ahàr àðǎm mǎnjǎhad akada ya ka mǎnjǎki ka mǎfǎki ahàr geli ka naŋ ni, mǎmbrəŋum majalay ahàr geli sulumani ni ba, do ni ti leli ndam gayaŋ do.

¹⁵ Mǎsǎra àbu mǎbǎkiani ti nahkay hi :

« Kani tamal kicǎma dǎŋgu ge Melefit a ti,

bumi slimi lala.

Ahàr gekǎli ègi ɓaŋ-ɓaŋ akada ga ata bəŋ gekǎli ni ba :

ahaslani nday ti tǎgǎsiki ma ana Melefit ndo.† »

¹⁶ Nday ya ti tǎcia ma ge Melefit a, ay tǎgǎsiki do ni ti ndamam ? Tǎgǎsiki ma do ni ti nday ya ti tǎðǎbay Mǎwiz, tǎhǎraya ka had Ezip akaba Mǎwiz a ni ðek do waw ? ¹⁷ Nday ya ti Melefit

* **3:11** Limis 95.7-11. † **3:15** Limis 95.7-8.

àzumki b̄eruv ka tay vi kru kru fađ ni ti ndamam ? Àzumki b̄eruv ti ka nday ya ti tàgudar zlam, t̄am̄ət kwan̄a a hud̄ gili bu ni do waw ? ¹⁸ Melefit àmbađay, àđəm at̄huriyu a m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana gayan̄ ni vu đay-đay do ni àđəmki ti ka ndamam ? Àđəmki ti ka nday ya ti tàḡəsiki ma ndo ni do waw ? ¹⁹ Nahkay m̄əs̄əra t̄isliki m̄əhuriyani a m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana ni vu ndo ni ti ad̄aba t̄əf̄əki ah̄ar ke Melefit ndo, t̄əmbr̄əna divi gayan̄ na palam.

4

¹ Nahkay ti m̄əbumvu slimi lala. Melefit àđəm misliki m̄əhuriyani a m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana gayan̄ ni ba kekileña, ay m̄əbumvu slimi : ah̄ar àđəm ku way way do e kid̄iñ gek̄ali bu m̄əhuriyu, ti maslan̄a àḡəj̄əni ba. ² Leli ti t̄əhia *Ma M̄əweni Sulumana ana leli a ; ana ata b̄əñ geli ahaslani day t̄əhia ana tay a, ay ma ya t̄əhi ana tay ni ti àj̄ənaki tay ndo, ad̄aba t̄əḡəskabu ndo, t̄əf̄əki ah̄ar ke Melefit ndo. ³ Ay ndam ya ti t̄əbu t̄əhuriyu a m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana ni vu ni ti, leli ndam m̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu ni. Àki ka ata b̄əñ geli ni ti ni Melefit àđəm ahkado :

« N̄əzumkia b̄eruv ka tay a, nahkay ti n̄ambada,
n̄əđəm : “Enipi tay, at̄huriyu a m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana goro ni vu day zla aw !” * »

Ay m̄əs̄əra m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana ti àbu, ad̄aba kwa ka sarta ya Melefit àgraya duniya ni ti èndeveriña t̄əwi gayan̄ a đek. ⁴ A m̄əlan̄ nahan̄ a Wakita ge Melefit ni bu t̄əđəmki ma ka vad̄ ya ad̄əsk̄əla na, t̄əđəm nahkay hi : « Melefit àra èndeveriña t̄əwi gayan̄ a đek ni ti a vad̄ ad̄əsk̄əla gani àp̄əsaba.† » ⁵ M̄əs̄əra àbu m̄əb̄əkiani ka m̄əlan̄ nahan̄ keti, Melefit àđəm nahkay hi : « Enipia tay a, at̄huriyu a m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana goro ni vu day zla aw !‡ » ⁶ Nahkay nday ya ti Melefit àhi Ma M̄əweni Sulumani gani ana tay enji ni ti t̄əhuriyu a

m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana gayan̄ ni vu ndo, ad̄aba t̄əḡəskabu ma gani ndo. Ègia nahkay ti m̄əs̄əra mis ndahan̄ t̄isliki m̄əhuriyani tata. ⁷ Nahkay ti Melefit ad̄aba vad̄ nahan̄ a, vad̄ gani ti kani. M̄əs̄əra nahkay ti ad̄aba sarta nahan̄ àbu ti Devit àđəm nahkay hi :

« Kani tamal k̄ic̄əma d̄əñgu ge Melefit a ti,

bumi slimi lala ;

ah̄ar gek̄ali ègi b̄əñ-b̄əñ ba.§ »

⁸ Tamal m̄əlan̄ ya ti ata b̄əñ geli t̄əhuriyu akaba Zez̄əwi ni m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana eded̄iñena ti, akal Melefit àđəmki ma ka vad̄ nahan̄ keti do. ⁹ Nahkay ti m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana nahan̄ àbu ; m̄əlan̄ gani nani ti akada ga vad̄ *m̄əp̄əsabana ni ; m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana gani nani ti ga ndam ge Melefit. ¹⁰ Maslan̄a ya ahuriyu a m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana ge Melefit ni vu ni ti èndeveriña t̄əwi gayan̄ a đek, ap̄əsaba akada ge Melefit ya èndeveriñ t̄əwi gayan̄ đek ap̄əsaba ni. ¹¹ Nahkay ti ah̄ar àđəm m̄əzum nj̄əda geli đek ga m̄əhuriyani a m̄əlan̄ m̄əp̄əsabana ni vu ; ku way way do e kid̄iñ geli bu èjikia ke divi a akada gatay ya tàḡəsiki ma ana Melefit ndo ni ba.

¹² Pakama ge Melefit ti agray t̄əwi àna nj̄əda kay. Ad̄afaki majalay ah̄ar man̄gahani ge mis akaba zlam ya t̄əcalf̄əñ do ni. Àzum àtam maslalam ya ma gani c̄əeni m̄əzumani ni ; edekaba zlam ya a hud̄ ge mis bu na akada ga maslalam ya tat̄əhad̄ mis àna nan̄, ekelkaba avana akaba m̄əlan̄ majakwakabani ga vu a ni. ¹³ Ere ye ti man̄gahani, Melefit èpi do ni ti àbi ; zlam ya ti Melefit àgraya ni đek ti Melefit èpi, às̄əra daya. Ere ye ti màgray ni đek ti màgray kamam ti am̄əhi ana Melefit.

Krist ti Bay ya ti an̄galabakabu leli akaba Melefit eded̄iñ eded̄iñeni ni

¹⁴ Leli m̄əbu àna bay ḡəđakani ya an̄galabakabu leli akaba Melefit ni, nan̄ ti àc̄əloya afa ge Melefit a hud̄ melefit va : bay gani nani ti Yezu

* 4:3 Limis 95.11. † 4:4 M̄ənj̄əkiani 2.2. ‡ 4:5 Limis 95.11. § 4:7 Limis 95.7-8.

Wur ge Melefit. Ègia nahkay ti ahàr àdám mǎfǎki ahàr lala, mǎhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli, mǎmbrəŋ ba. ¹⁵ Bay geli gǎdǎkani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àsəra lala ahəmamam njǎda geli àhəca ni, adaba naŋ day àcaka daliya a zlam ba dək akada geli na, ay ku tamal àcaka daliya nəŋgu ni àgudar zlam ndo simiteni. ¹⁶ Nahkay zla nahəma mahǎdǎkfəŋiyu kè Melefit, mǎgrafəŋa aŋgwaz a ba adaba naŋ ti agri sulum gayaŋ ana leli kəlavad. Məsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjanaki leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist àsəra leli ndam gedebi

¹ Gǎdǎkani ya *taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dək ti Melefit adaba tay e kidin ge mis ba, abiyu tay ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ àna mǎvi sǎdaga akaba mislinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis ni. ² Nahkay bay gǎdǎkani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti àsəra majalay ahàr ga nday ya ti tǎsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, adaba naŋ day njǎda gayaŋ àhəca a zlam ba dək. ³ Njǎda gayaŋ àhəca ti, ahàr àdám eslinji zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gayaŋ gayaŋani day, èslinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahaŋ cilin do. ⁴ Maslaŋa ya ti azay ahàr gayaŋ ti mǐgi gǎdǎkani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti àbi; afiyu mis a mǎlaŋ gani nani gǎdǎkani ni vu ti si Melefit kwa. Agray ti akada gayaŋ ya àfiyu *Aron ahaslani ni.

⁵ Nahkay day *Krist àzay ahàr gayaŋ ge mǐgi gǎdǎkani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ndo. Àfiyu naŋ a mǎlaŋ gani nani gǎdǎkani ni vu ni ti Melefit. Àhi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis tǎsər nu buk.* »

⁶ A Wakita ge Melefit bu ka mǎlaŋ nahaŋ mǎdi ahàr ana pakama ge Melefit ya àhi ni keti . Pakama gani nihi : « Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

⁷ Ka ya ti Krist naŋ àbu a duniya bu ni ti àhəŋgala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, ètəwia, adaba àsəra Melefit ti esliki mahəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəŋgalafəŋa ni, adaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na dək. ⁸ Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni àcaha mǎgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayaŋ ya àcakay na. ⁹ Melefit àgray ti Krist èndeverinaba təwi gayaŋ a lala. Krist àra èndeverinaba ni ti naŋ àbu àna njǎda ga mahəŋgay nday ya ti tǎgəsiki ma ni dək ; avi *sifa ya àndav dǎy-dǎy do ni ana tay. ¹⁰ Nahkay ti Melefit àdám Krist ti bay gǎdǎkani ya aŋgalabakabu naŋ akaba mis ni akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərumkivu zlam àki ka mǎfǎki ahàr geli ke Krist ni

¹¹ Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzlada ga madafabana, adaba lekulum ti kicam zlam weceweci do. ¹² Kəpəsumva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kacahumi zlam ana mis ndahaŋ, ay kekileŋa kislumki do. Ahàr àdám tǎcahi pakama ge Melefit ya tǎcahi ana mis enji ni ana kuli keti sawaŋ ti ahəmamam ! Kəsərum zlam weceweci do ni ti, lekulum akada bəza ció-cibeni, kawayum si tǎvi dūwa ana kuli kwa, kislumki mǎzum daf koksah ti ahəmamam ! ¹³ Maslaŋa ya ti esi dūwa ni ti wur ndondu : maslaŋa gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit a koksah. ¹⁴ Ay mis gǎdǎkani ti ni èsi dūwa va do, azum daf tata. Maslaŋa gani nani ti asərkaba zlam sulumana akaba zlam magədavana lala, adaba àsərva àna naŋ a.

* 5:5 Limis 2.7. † 5:6 Limis 110.4.

6

¹ Ègia nahkay ti ahàr àdàm mac-ahakivu zlam, makoru kama kama akada ge mis gèdákani ni. Ahàr àdàm mèmbrənjum mähəngri zuh ana zlam ya təcəhi ana mis àki ke *Krist enji ni. Zlam nday hini ti akada asak ga ahay ya tafəkad ni ; mäfəkad nahan va ba. Zlam ya təcəhi ana mis enji ni ti nday hi : pakama àki ka mèmbrənj təwi magədavani, adaba azoru mis e kisim vu ; pakama àki ka məfəki ahàr ke Melefit ; ² pakama àki ke divi gərgəri ga *məbaray mis ; pakama àki ka məbəki *ahar ke mis ; pakama àki ka maŋgabana e kisim ba ; pakama àki ka seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kè mis a, amagrafəŋa nahan kà tay a va do ni. ³ Tamal Melefit avi divi gani ana leli ti amèmbrənj mähəngri zuh ana pakama nday nani ededīŋ.

⁴ Amèmbrənj ti adaba tamal mis àsəra zlam nday nana mək èjikia ke divi a ti àŋgukiyu ke divi koksah. Maslaŋa gani nani àsəra jiri ge Melefit a lala, Melefit àgria sulum gayəŋ a, *Məsuf Njəlatani àniviyu a məbərūv bu, ⁵ àsəra pakama ge Melefit ti sulumani dal-dal, àsəra njəda ya tagray təwi àna naŋ ka mələŋ məweni ya Melefit amagraya na. ⁶ Maslaŋa gani àsəra zlam nday nana dek, kələŋ gani èjikia ke divi a ti èsliki məmbatkaba majalay ahàr gayəŋ a va do simiteni. Adaba maslaŋa ya ti àsəra zlam nday nana dek mək àgəskabu va do nahəma, *àdarfəŋa Wur ge Melefit kà təndal a keti, àvia divi ana mis ndahan ge mindivi naŋ a.

⁷ Mazay mazavu gani : vədaŋ nahəŋ àbu, avər àtədkiaya dal-dal mək zlam àfətkiaya, àgra zlam a dal-dal àbəlafəŋ kà ndam ya təwəs vədaŋ ni. Vədaŋ gani nani ti Melefit aməmərūv àna naŋ do waw ? ⁸ Ay tamal zlam ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ cilīŋ ti vədaŋ ni àbəlāy do ; Melefit ara etikwesl wudak, kələŋ gani atəji aku, had gani emigi viti, àgray zlam va do.

⁹ Ndam geli ni, mawayay kəli. Ku tamal mədəma ma nahkay nəŋgu ni, məsəra lekələm ti kəbum kədəbum divi sulumani, Melefit ahəŋgay kəli.

¹⁰ Melefit ti naŋ jireni ; àsəra təwi gekəli ya kəgrumi na. Kəjənumkia ndam gayəŋ a, kəbum kəjənumki tay nihi daya : gekəli ya kəgrum nahkay ni ti adafaki kawayum Melefit.

¹¹ Nihi ti mawayay ku way way do e kidīŋ gekəli bu māzay njəda gayəŋ dek, mōru kama kama. Məsəra Melefit awayay məgri sulum gayəŋ ana leli ga kaŋgay-kaŋgayani, nahkay mawayay ti ku way way do mādəbay sulum gani nani, àmbrənj day-day ba.

¹² Mawayay ti kīgum masəfani ba ; ere ye ti mawayay ni ti kənjəhadum akada gatay ya ti təfəki ahàr ka Yezu lala, təmbrənj ndo ni. Nday gani ti Melefit naŋ àbu agri sulum ya àdəmbiya, àdəm aməgri ana ndam gayəŋ ni ana tay.

Ere ye ti Melefit àdəm aməgri ana ndam gayəŋ ni ti amagrāy ededīŋ

¹³ Kəsərūma, ahaslani ti Melefit àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti àmbada ; àmbadaŋ ti àna ahàr gayəŋ gayəŋani, adaba maslaŋa àbi gèdákani àtam naŋ bi.

¹⁴ Àmbada, àdəm : « Nəgruk sulum goro dal-dal, anagrāy ti kəwuday dal-dal. Zlam gani nani ti amagravu ededīŋ.* »

¹⁵ Abraham àra ècia ma gana nahkay ti àgəskabá, ajəgay ere ye ti Melefit àhi aməgri ni, àmbrənj ndo. Abraham àra àgəskabá nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhi aməgri ni.

¹⁶ Ka ya ti mis àmbadaŋ ni ti, àmbadaŋ ti àna ere ye ti àtam naŋ àna gèdákani ni. Àra àmbada nahkay ti ku way way do agəskabu mbađay gayəŋ ni, tàcalfəŋ kà ma gani va do.

¹⁷ Nahkay day Melefit awayay adəfiki ana ndam gayəŋ ere ye ti àdəm aməgri ana tay ni dek ti aməgri ana tay ededīŋ ; awayay ti təsər lala aməmbatkaba majalay ahàr gayəŋ a day-day do : nahkay ti àmbadaŋ.

¹⁸ Melefit àdəm amagrāy zlam, mək

* 6:14 Mənjəkiani 22.16-17.

àmbaday. Pakama nday nani cœeni ti avi njêda ana leli dal-dal, adaba Melefit ti àsakad malfada do simiteni. Pakama gani àra àvia njêda ana leli a ti, màbu makoru kama kama, adaba màmbraña zlam ndahan a dek, màsëra Melefit amagri ere ye ti àdëm amagri ana leli ni ana leli. ¹⁹ Zlam gani nani ya màsëra Melefit amagri ana leli ni ti ndiñ-ndiñ, avi njêda ana leli dal-dal. Makavu àna nan lala, acafəña leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga məlan *njəlatani ge Melefit na ana leli a, màsëra leli aməhuriyu eslini. † ²⁰ Àhuriyu a məlan gani nani vu ti Yezu; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Nan ti bay gədakani ya angalabakabu leli akaba Melefit ni ga kanğay-kanğayani, akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek gani nani ti nan bay Salem, nan bay *manğalabakabu mis akaba Melefit nan ya agavəla driñ ni. Ka fat ya ti Abraham àsləkabiya ke silik ya tàgray akaba bəbay ndahan, àtambiya tay a àna njêda nahəma, Melkisedek nakəñ àrəkioru, mək əgri *sulum ge Melefit. * ² A huđ ga zlam ya ti Abraham àhəlbïyu e silik ni bu ni dek ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjeni slimi Melkisedek awayay adəmvaba ti bay jireni; kəlan gani bay Salem ti ni awayay adəmvaba bay ya agray ti mis tənjàhadkabu àna sulumani ni. ³ Nan ti təsər bəñani do, təsər mənani do, ata bəñ ga bəñani day mis təsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti tədəmki ma ka vad ge miwi nan ndo, ka vad ga məmət gayan day tədəmki ma ndo. Nan ti akada Wur ge Melefit, adaba

anğalabakabu mis akaba Melefit ga kanğay-kanğayani akada ga Wur ge Melefit ni.

⁴ Jalumki ahər ke Melkisedek, nan ya ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ni. Melkisedek ti nan gədakani! Abraham ti nan bəñ ga ata bəñ geli dek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tətama zlam ndahan a ni. ⁵ Ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza huđ ge *Levi; e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àdëm ndam *Izireyel ndahan ni təziaba zlam a bəlan a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti təziaba ni ti nday dek kə mən gatay, nday ndam Izireyel; ku tamal nday dek bəza huđ ga Abraham nənğu ni təbu tagray nahkay. ⁶ Ay Melkisedek ti nan wur huđ ge Levi do; ku tamal nan wur huđ ge Levi do nənğu ni Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba. Melefit àhibiya ana Abraham a, àhi: « Anəgruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti nan gədakani; ay əgri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. ⁷ Màsëra, bay ya ti agri sulum ge Melefit ana maslaña nahan nahəma, bay gani nani ti nan gədakani àtam maslaña nahan ni. ⁸ Kani ti nday ya ti təhəl zlam bəlan a kurani bu ni ti nday mis hihiriken, təmət. Ay a Wakita ge Melefit bu tədəm bay ya ti àhəl zlam bəlan a kurani bu ya Abraham àbi ni ti àmət do. ⁹ Mislïki mədəmani nahkay hi: ka ya ti təvi zlam bəlan a huđ ga kurani bu ana bəza huđ ge Levi ni ti kala təvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala àvia zlam bəlan a huđ ga kurani ba ana Melkisedek a, adaba Abraham ti nan bəñ ge Levi; ¹⁰ ka ya ti Abraham àbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huđ gayan ni nan àvu a vu ga

† **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəki wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, àdëm zlam ya ti màsëra Melefit amagri ana leli ni ti ndiñ-ndiñ akada ga ara gədakani, təwəlfəñ ezewed, ma ge ezewed nahan ni təwəlfəñ kə slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəña slalah ga yam na ga masləkana ni. Mənjay Təwi 27.29.

* **7:1** Salem ti slimi ge Zerəzalem ahaslani. Àna ma *Hebri ti slimi gani təzavu ata « Shalom. » « Shalom » ti awayay adəmvaba manjàhadkaban sulumani. † **7:2** Mənjay Mənjəkiani 14.17-20.

bənjani Abraham bu.

Krist ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni

¹¹ Təwi ga bəza huđ ge Levi ya tagray ga *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Melefit àdəm tǎgri ana ndam *Izireyel, àbu məbəkiani e *Divi gayan ya àdǎfiki ana Məwiz ni bu ni. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, təwi gatay ni èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay magrani ni lala do. Tamal endeveriŋ lala ti bay nahan ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àra ti kamam ? Maslaŋa gani nani ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ga *Aron ni do ; naŋ ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni. ¹² Tamal Melefit àmbatkaba divi ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ na ti, məsəra àmbatkaba Divi gayan ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni daya. ¹³ Ay nihi ti Bay ya tǎdǎmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti Bay geli. Naŋ ti ge dini ge Levi do ; maslaŋa ge dini gayan day-day àgray təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ndo. ¹⁴ Məsəra Bay geli ti ge dini ga Zəda. Ndam ge dini ga Zəda ti ŋgay tǎgray təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti Məwiz àdəm ndo simiteni.

¹⁵ Ere ye ti adafaki zlam gani nani ededini ni ti nihi : bay nahan àra ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit a, ay aŋgalabakabu mis akaba Melefit ti akada ge Melkisedek ni. ¹⁶ Maslaŋa gani nani ti tǎfiyu àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ndo : Divi gani nani ti tǎbiki ana mis hihirikeni. Tǎfiyu maslaŋa gani nani ti adaba naŋ àbu àna njəda dal-dal, àmət day-day do. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : Melefit àdəm :

« Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni. † »

¹⁸ Nahkay ti Melefit àmbrəŋa Divi gayan nahan ya àdǎfiki ana Məwiz

ahaslani na, adaba Divi gani nani ti njəda gani àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay magrani na. ¹⁹ Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni lala do. Ègia nahkay ti Melefit àvia divi nahan ana leli ga mahədakfəŋiana àtam ya ahaslani na. Divi gani nani ti məsəra ajənaki leli edediŋ.

²⁰ Məsəra ajənaki leli edediŋ ti adaba ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ ni ti àmbada. Ay nday ndahan ni ti ni, àbiyu tay ti àmbaday ndo. ²¹ Ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ni ti àmbaday ; àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Bay Melefit àmbada, àdəm :

“Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani.”

Aməmbatkaba majalay ahər gayan gani nana day-day do. § »

²² Melefit àra àmbada nahkay ti àwəlkabá pakama gayan akaba geli a keti. Gayan ya àgray nahkay ni ti àtam ya àwəlkabu pakama gayan akaba ge mis ahaslani ni. Məsəra àtam ya ahaslani ni ti adaba bay ya ti adǎfiki ana leli Melefit amagray ere ye ti àdəm amagray ni edediŋ ni ti Yezu.

²³ Nahkay day, nday ndahan ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti nday kay, adaba nday ti tǎpəs do, tǎmət. ²⁴ Ay Yezu ti apəs, naŋ àbu àna sifa, àmət day-day do ; amaŋgalabakabu mis akaba Melefit ga kaŋgay-kaŋgayani. ²⁵ Nahkay ti nday ya ti tahədakfəŋiyu kè Melefit azuhva ga Yezu ya aŋgalabakabu tay akaba naŋ ni ti, Yezu esliki mahəŋgay tay.

Àmbrəŋ mahəŋgay tay day-day do, adaba naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani, naŋ àbu ahəŋgali Melefit ana tay kəlavad.

²⁶ Bay gədakani ya àgəski ga maŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti Yezu. Naŋ ti njələta, àgudar zlam do simiteni, naŋ mis sulumani,

† 7:17 Limis 110.4. § 7:21 Limis 110.4.

àgray zlam akada ga ndam magudar zlam ni do, Melefit àzoru nan drin agavəla. ²⁷ Nday gəđakani ndahan ya tanjalabakabu mis akaba Melefit ni ti, ahàr àđəm kəlavad tıslıñi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tıslıñi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ni. Ay Yezu ti ni ànjalabakabu leli akaba Melefit ti nahkay do. Nan ti àvi ahàr gayan ana Melefit, àgəskabu ti təkəffəñ nan kà təndal. Àgray nahkay ti sak bəlan, amagrakivu va do. ²⁸ E Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àđəm mis hihirikenı tanjalabakabu mis akaba nan, ay nday gani nani ti njəda gatay àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay na. Nahkay kəlan gani Melefit àđəm pakama nahan, àmbadəy. Ana mbadəy gani nani ti àfiyu Wur gayan ga manjalabakabu mis akaba nan; Wur gayan gani nani ti nan àbu ga kanjay-kanjayani, èndeverinaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

8

Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba geli àna Krist a

¹ Ere ye ti ahàr àđəm məsər lala ni ti nihi : Bay gəđakani ya *anjalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Nan ti òru ànjəhad a hud melefıt bu, kà gəvay ge kərsi ge Melefit. Ànjəhad ti kà ahar ga đaf ge Melefit, a məlan ga gəđakani bu. ² Agray təwi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ti a məlan *njəlatani ge Melefit bu. Məlan *njəlatani gani nani ti ahay *miviceni ya mis hihirikenı tivicey ka sarta ge Məwiz ni do : àləm ti Bay Melefit Melefıteni ; məlan gani nani ti məlan njəlatani ge Melefit ededın.

³ Gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti təfiyu nan ga məvi sədaga ana Melefit akaba mislıñi zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gəđakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àđəm nan day məvi

sədaga ana Melefit. ⁴ Tamal nan àləbu a duniya bu ni ti akal nan ègi bay manjalabakabu mis akaba Melefit do, adaba ndam manjalabakabu mis akaba Melefit təbu, təbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni. ⁵ Ay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, məlan njəlatani ya tagraviyu təwi gatay ni ti e melefıt bu do. Məlan gatay ni ti tələm ka mazavu ga məlan njəlatani ya a hud melefıt bu ni cilin. Nahkay ka ya ti Məwiz àwayay evicey ahay njəlatani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àđəm kəgray dek akada ahay ya ti nəđəfukki ka ya ti nak ka ahàr ga həma ni.* » ⁶ Ay nihi ti təwi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahan ni simiteni. Melefit awəlkabu pakama gayan məweni akaba geli, awəlkabu ti àna təwi ga Yezu ; pakama ya *awəlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, adaba ere gani ya ti Melefit àđəm aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àđəm ahaslani amagray ni simiteni.

⁷ Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru ndo. Do ni ti, akal Melefit àwəlkabu pakama nahan akaba geli do. ⁸ Ay àwəlkabá pakama nahan na akaba geli ededın a. Àləgi ana ndam gayan, àđəm nahkay hi :

« Cəm day, nu Bay Melefit nəhi ma ana kəli.

Sarta nahan àbu ara ;

ka sarta gani nani ti anəwəlkabu pakama məweni akaba ga ndam goro,

ndam *Izireyel akaba ndam *Zude ni dek.

⁹ Pakama ya anəwəlkabu akaba gatay ni ti

gərgəri akaba pakama ya nəwəlkabu akaba ga ata bəñ gatay ahaslani

ka ya ti nədafəña ahar ka tay a, nəhəlaya tay ka had Ezip a ni.

Anəwəlkabu pakama nahan akaba gatay ti

* 8:5 Məhərana 25.40.

adaba nday ndayani àna ahàr gatay
tàmbrəŋ pakama goro
ya nəwəlkabu akaba gatay ahaslani
ni,
nahkay ti nu day nəmbrəŋ tay.
Nəhi ma hini ana kəli ti nu Bay Mele-
fit.

10 Pakama məweni ya anəwəlkabu
akaba ga ndam Izireyel
ka sarta gani nani ya amara ni ti
nahkay hi :

Anagray ti tājalki ahàr ke Divi goro
kəlavad,
kala àbu məbəkiani a məbəruf gatay
bu.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day
etigi ndam goro.

Nəhi ma hini ana kəli ni ti nu Bay
Melefit.

11 “Sər Bay Melefit” ti maslaŋa aməhi
ana maslaŋa nahaŋ e kidiŋ
gatay bu do simiteni.

Ku ana ndam ga kəsa gatay, ku ana
bəza ga mən gatay nəŋgu ni
atəhi ana tay do.

Adaba ku way way do e kidiŋ gatay bu
aməsər nu,
ku wur gəziteni, ku mis gəđakani
aməsər nu.

12 Anəmbərfəŋa zlam magudarani
gatay na kà tay a ;

zlam gatay ya ti təgray, àbəlafu do
ni ti anəjalaki ahàr va do
simiteni.† »

13 Ma ge Melefit hini ya àđəm ni
ti àđəmki ka məwəlkabu pakama
məweni. Gayaŋ ya àđəm nahkay
ni ti adafaki məwəlkabu pakama ya
ahaslani ni ti midigweni. Ay zlam ya
ègia midigwena, àgray təwi va do ni ti
atəmbərəŋ, amələbi va bi.

9

*Təwi ga maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ya təgray ahaslani ni*

1 Ka ya ti Melefit *àwəlkabu
pakama gayaŋ akaba ga ndam
*Izireyel ahaslani ni ti àđəfiki divi

gayaŋ ana tay ga *maŋgalabakabu mis
akaba naŋ a ahay gayaŋ bu. Ahay
gani nani ti ka had. * 2 Ahay gani
nani ti huđ gani mekelkabana àna
azana. Məlaŋ ye enjenjeni nahəma,
təzalay məlaŋ *njəlatani ; eslini ti
təbəhad məlaŋ məbəhadki *ceŋgel
akaba tabəl ga məbəhadiki *dipeŋ
ana Melefit. † 3 Məlaŋ ye cə kama
ga azana ni ti təzalay məlaŋ njəlatani
àtam ndahaŋ ni dek. Kələŋ ga azana
nahəma, 4 təfəkad zlam ga gru ya
təzəbaki haf ya ezi àcər ni, ‡ təfəkad
*sahar daya. § Sahar gani nani ti
məbəki gru dek ; a huđ gani bu ni
ti zlam təvu mahkər : halaf ga gru
akaba *man a huđ gani bu ; aday ga
*Aron ya àbay vay-vay ni, * akaba
akur cə. Akur nday nani ti ma ge
Melefit àki məbəkiani. Nahkay sahar
gani nani ti təzalay *sahar ge Melefit
ya adafaki àwəlkabu pakama gayaŋ
akaba ge mis ni. 5 Ke erma ga sahar
ni təbəki mimiz ti Melefit məmbərfəŋa
zlam ge mis ya təgudar ka məsər gatay
do na ; ka ahàr ga sahar ni təgraya
mazavu ge Serəbeŋ † a cə ; təpaŋki
kərpasla gatay ke erma ni. Serəbeŋ
nday nani ti tədafaki Melefit naŋ àbu
a məlaŋ gani nani bu àna njəđa gayaŋ
dek. Ay ti nəhiaba ma gana dek ana
kəli a nihi faŋ do.

6 Təra təslamala zlam na dek
nahkay ti ndam maŋgalabakabu mis
akaba Melefit ni təhuriyu a məlaŋ ye
enjenjeni ni vu kəlavad ga magray
təwi gatay. 7 Ay a məlaŋ ye cə
ni vu ni ti bay gəđakani ga ndam
maŋgalabakabu mis akaba Melefit
ahuriyu ciliŋ. Ahuriyu ti sak bəlaŋ
a dəzani bu ; àhuriya ti ahàr àđəm
abiaya mimiz ana Melefit a azuhva
zlam gayaŋ ya àgudar ka məsər gayaŋ
do ni akaba azuhva zlam ge mis
ndahaŋ ya təgudar ka məsər gatay do
ni. 8 Àna zlam nday nani ti *Məsuf

† 8:12 Zeremi 31.31-34. * 9:1 Təđəmki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya təgray a huđ gili bu ka sarta ge
Məwiz, təsawadəy àna naŋ ni. Mənjay Mahərana 26.1-30. † 9:2 Mənjay Mahərana 25.23-40. ‡ 9:4
Mənjay Mahərana 30.1-6. § 9:4 Mənjay Mahərana 25.10-16. * 9:4 Mənjay Macalani 17.23. † 9:5
Serəbeŋ ti zlam àna sifa ya təjəgay məlaŋ njəlatani ni, kərpasla təfəŋ kà tay. Nday *məslər ge Melefit do.
Mənjay Mahərana 25.18-20.

Njêlatani adafaki ka ya ti melaŋ ye enjenjeni àbu mba ni ti divi ga mähuriyani a melaŋ *njêlatani ge Melefit ni vu àbi faŋ bi. ⁹ Zlam gani nday nani tēzavu akaba ga sarta hini: mis takoru afa ge Melefit, tēgri sädaga, tēvi zlam ana ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti tislīŋi azuhva zlam magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay nēŋgu ni majalay ahār gatay dek njêlata do, nahkay zlam gatay ya tagray ni èsliki mendeveřiŋ ere ye ti Melefit awayay ni do. ¹⁰ Zlam gani nani dek ya tagray ni ti ma àki ka zlam mēzumani, ka zlam miseni akaba ka baray gēgērani. Nani ti tēwi ge mis hihirikenī ya tagray ni cilīŋ; Melefit agēskabu hayaŋ, duk abivoru ana vad ya amēmbatkaba ni.

Àna mimiz ge Krist ti Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba ge mis

¹¹ Ay nihi ti *Krist àra. Naŋ ti Bay gēdākani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ku nihi naŋ àbu agri zlam sulumani ge Melefit ana leli. Àhuriya a ahay ge Melefit va; ay ahay gani nani ti gēdākani àtam ya ka had ni, araŋa magēdavani àki bi. Ahay nani ti mis hihirikenī àlēm do; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. ¹² Àra àhuriya a ahay gani nani va ti àhuriyu a melaŋ *njêlatani ge Melefit ni vu. Àhuriyu ti àna mimiz ga vugul akaba ga bēza sla ya tislīŋi ana Melefit ni do; àhuriyu ti àna mimiz gayaŋ ya aŋgēzaya ka ya ti àmēt kà tēndal ni. Àmēt nahkay ti, àhēŋga leli a ga kaŋgay-kaŋgayana àndava, àhuriyu a melaŋ *njêlatani ge Melefit ni vu sak bēlaŋ ti èslia. ¹³ Ka ya ti mis àgudara zlam a, ègia naŋ njêlata kē eri ge Melefit do nahēma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tigēceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, tēbēki viti

ga sla walani daya. Nahkay vu gayaŋ egi njêlata kē eri ge Melefit. ¹⁴ Mimiz ge Krist ti àtam mimiz ga zlam ga gēnaw sak kay do waw? Krist ti àgudar zlam do simiteni, ay àvi ahār gayaŋ ana Melefit ti tākād naŋ; àgray nahkay ti àna njēda ga *Məsuf ge Melefit; Məsuf gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Krist àvia ahār gayaŋ ana Melefit a nahkay ti, àgray ti ku majalay ahār geli day mīgi njêlatani; nahkay ti mēgray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba; mēgri tēwi ti ana Melefit. Melefit ti naŋ Bay ga sifa!

¹⁵ Ègia nahkay ti Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ maweni akaba ge mis; àwəlkabu ti àna tēwi ge Krist. Àwəlkabu ti ndam ya ti azalay tay ni tēŋgēt zlam sulumani ya àdēm amēgri ana tay ni; zlam nday nani ti atēlēbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Melefit amēgri ana tay nahkay ti azuhva kisim ge Krist, adāba àna kisim gayaŋ ni ti àpēla zlam ge mis ya tēgudar ka sarta ya Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba gatay faŋ ndo ni.

¹⁶ Nahkay day, bi mis nahaŋ wudaka amēt ti àdēm ahēmamam ndam gayaŋ tēdevu zlam gayaŋ ni. † Ay tamal maslaŋa gani àmēt faŋ ndo ni ti ndam gani tislīki medevu zlam gayaŋ ni do. ¹⁷ Nahkay tamal àmēt faŋ ndo ni ti ma gayaŋ ya àdēm ni masakani hayaŋ. Ka ya ti maslaŋa gani naŋ àbu àna sifa mba ni ti mis tēdey zlam gayaŋ ni faŋ do. ¹⁸ Pakama ge Melefit ya awəlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya ti àwəlkabu pakama gayaŋ enjenjeni akaba ge mis ni ti tākād zlam, tigēcey mimiz gani. ¹⁹ Ka ya ti Mawiz èjēŋgey *Divi ge Melefit dek kē meleher ge mis nahēma, àgray akādā ge Melefit ya àhi ni: àzay mimiz ga vugul akaba ga bēza sla, àcahkiviyu yam, àzay eŋgēc ga zlam ga gēnaw ndizeni, àwəlki

† 9:16 Àna ma Gres ya tēbēki ahalay ni ti tēdēm « diateke. » Ma gani nani ti awayay adēm vaba mawəlkabu pakama, awayay adēm vaba pakama ge mis ya àdēm ahēmamam tēdey zlam gayaŋ ka ya ti àmēt ni daya; ma gani bēlaŋ. Nahkay tēgurkabu zlam nday nani cēni, tēdēm tamal zlam ahkay do ni mis àmēt faŋ ndo ni ti tēdi slimi ana pakama gani do.

ka aday, àtəliyu e mimiz ni vu juḡ mək ègɥceki ka Wakita ge Melefit ni ; ègɥceki ke mis ni dek daya. ²⁰ Àdəm : « Mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayəŋ akaba gekəli àna naŋ ; àdəm gəsumkabu pakama gayəŋ ni dek kwa.Š » ²¹ Ègɥceki mimiz ni ka ahay ge Melefit akaba ka zlam ya təvu a ahay ni bu, tagray təwi àna tay ni dek daya. ²² Nahkay ti Melefit àdəm e Divi gayəŋ ni bu, ku mam day mam tīgɥceki mimiz day ti egi njəlata. Ere ye ti tīgɥceki mimiz do ni ti àbi kay bi. Tamal tábaya mimiz a ndo ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayəŋ ana Melefit azuhva zlam magudarani ge mis

²³ Nahkay zla nahəma, zlam nday nani ya ka had ni ti mazavu ga zlam ya a hud melefít bu ni ciliŋ, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni ahàr àdəm tīgi njəlata àna mimiz ya tīgɥceki ka tay ni. Nahkay day, tamal leli mawayay mahəɖakfəŋiyu kà zlam zlamani ya e melefít bu ni ti ahàr àdəm tábaya mimiz sulumana àtama ga zlam ga gəŋaw na. ²⁴ Ahay ge Melefit ya *Krist àhuriyu ni ti mis tələm do. Ahay ge Melefit ya mis tələm ni ti mazavu ga mələŋ *njəlātani ya a hud melefít bu ni ciliŋ. Krist àhuriyu ti a hud melefít vu ; ku nihi naŋ àbu eslini kə meleher ge Melefit ga məjənaki leli. ²⁵ Gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti ahuriyu a mələŋ *njəlātani ge Melefit ya mis tələm ni vu sak bəlaŋ a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz gayəŋ gayəŋani do. Ay Krist ti àgray nahkay ndo ; àvi ahàr gayəŋ ana Melefit sak kay ndo. ²⁶ Nahkay do ni ti kwa ka mənjəki ga duniya akal Krist acakay daliya sak kay, ay àgray nahkay ndo. Àcakay daliya ti sak bəlaŋ, kələŋ gani amacakay va do ; àcakay ti ga maɖafakiani duniya ara andav wudak. Àra ti ga məvi ahàr gayəŋ ana Melefit ti magudar zlam ge

mis ni mələbi va bi. ²⁷ Mis hihirikeni lu amət sak bəlaŋ ciliŋ, kələŋ gani Melefit amagrafəŋa seriya. ²⁸ Nahkay day Krist àvi ahàr gayəŋ ana Melefit ti sak bəlaŋ ; àgray nahkay ti, ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis a kay. Ay a vad nahaŋ ti Krist amaŋga. Amaŋga ti azuhva zlam magudarani va do ; amaŋga ti ga mahəŋgay ndam gayəŋ ya tajəgay naŋ ni.

10

¹*Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ka wakita gayəŋ ni ti mazavu ga zlam sulumani ya Melefit aməgri ana leli ni ; Divi gani àɖəfiki zlam sulumani ge Melefit ni ana leli lala do. Adaba mam, kilevi təbu takoru kə meleher ge Melefit, tislīŋi zlam kilevi, təmbərəŋ ɖay-ɖay do ; ay zlam nday nani ya tagray ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni dek do. ² Tamal ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni ti, akal təmbərəŋ misliŋi zlam ana Melefit, adaba giri-giri ti ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ni ti akal təsər tīgia njəlātana kə eri ge Melefit a àndava, zlam magudarani gatay àbi va bi. Ay tagray nahkay do ; təbu tislīŋi zlam kekileŋa. ³ Təbu tislīŋi zlam ana Melefit kilevi ti, agray ti təjalaki ahàr kilevi ka magudar zlam gatay, təsəra nday ndam magudar zlam kekileŋa. ⁴ Nahkay ti məsəra mimiz ga kokur akaba ga vugul ti àgray ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a koksah.

⁵ Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist àra a duniya va ni ti àhi ana Melefit ahkado :

« Zlam ge mis ya tislīŋək ni akaba sədaga gatay ya təgruk ni ti kəwayay do,

kəgra ti tìwi nu sawaŋ.

⁶ Zlam ge mis ya tislīŋək ahkay do ni ya teviyekək azuhva zlam magudarani gatay ni ti àbəlafuk do.

7 Nahkay nêdêm : Bay Melefit goro,
nu hi, nu ka ahâr divi,
nakoru ti ga magray ere ye ti
kawayay ni.

Bay ya ti têdêmki ma a hud ga wakita
gayak ni bu ni ti nu.* »

8 Ka mênjêki ga pakama hini ti
âdêm : « Zlam ge mis ya tislînak ni,
sêdaga gatay ya tægruk ni, ahkay do
ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam
magudarani gatay ni ti kawayay do ;
zlam nday nani ti tãbêlafuk do. » Ay
mêsêra zlam nday nani dek ti tagray
akada ge Melefit ya àhi ana tay grum e
Divi gayañ bu ni. 9 Âdêm keti : « Nu hi,
nu ka ahâr divi, nakoru ti ga magray
ere ye ti kawayay ni. » Âdêm nahkay
ti, adafaki zlam ya ti tægri ana Melefit
ahaslani ni ti êgia zlam masakana ;
nihi ti ahâr âdêm tægri zlam maweni
sawañ. 10 Nahkay ere ye ti Melefit
awayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ahâr
gayañ ana Melefit sak bêlañ huya. Àra
àvia ahâr gayañ a nahkay ni ti leli
mîgia ndam njêlatana ge Melefit a.

11 Bay mañgalabakabu mis akaba
Melefit lu nañ àbu ecik kêlavad, es-
liñi zlam sak kay ana Melefit, esliñi
kêlavad nahkay. Ay zlam ya ti esliñi
ana Melefit ni êsliki magrani ti Mele-
fit mêmberfêña zlam magudarani ge
mis ni kà tay a do simiteni. 12 Ay
Krist ti àgray akada gatay ni ndo :
nañ ti àvay ahâr gayañ sak bêlañ
ti Melefit mêmberfêña zlam magu-
darani ge mis ni kà tay a ; àra àva ti
ànjêhad digus kà ahar ga daf ge Mele-
fit a melañ ga gêdakani bu ga kañgay-
kañgayani. 13 Melefit àhi : « Ndam
ezir gayak ti anabêhad tay kè mele-
her gayak akada ga zlam ga bay ya
abêki asak ni, ti kêcalki ka tay.† » Nihi
ti nañ àbu ajêgay sarta gani nani.
14 Àva ahâr gayañ a sak bêlañ ti, àgray
ti nday ya ti àhêngay tay ni ti tîgi
ndam *njêlatani ge Melefit ga kañgay-
kañgayani. Nahkay ti êndeveriña tawi
ge Melefit ya awayay na dek.

15 *Mêsuf Njêlatani day adêfiki ana
leli zlam nday nani jiri ededîñ. Ere ye
ti âdêm enjenjeni ni ti nihi :

16 « Bay Melefit âdêm :

“Pakama maweni ya anêwêlkabu ak-
aba gatay

ka sarta gani nani ya amara ni ti
nahkay hi :

anagray ti têjalaki ahâr ke Divi goro
kêlavad,

amanjêhadiviya ana tay a mêmberuv
bu.” »

17 Âdêm keti :

« Zlam magudarani gatay ahkay do ni
zlam gatay ya ti tægri àbêlafu
do ni ti anêjalaki ahâr do
simiteni.‡ »

18 Nahkay ti Melefit àmbêrfêña zlam
magudarani ge mis ni kà tay a. Êgia
nahkay ti ahâr âdêm tægri sêdaga ana
Melefit ti mêmberfêña zlam magu-
darani nday nani kà tay a va do.

Mêfêki ahâr ke Melefit, mahêdakfêñiyu

19 Bêza ga mmawa, nahkay ti
mêsêra Melefit àvia divi ana leli ga
mahêdakfêñiyana kà gôvay a melañ
gayañ *njêlatani ni va. Divi gani nani
ti àvia ana leli a azuhva mimiz ga
Yezu ya àngêzaya ka ya ti *têdarfêñ
nañ kà tândal ni. 20 Divi gani nani
ti divi maweni, nday ya ti e divi
gani nani bu ni ti têngê sifa. Divi
gani nani ti Yezu àzlêkiaba ana leli
a. Ka ya ti àmêtfêñ kà tândal ni ti
azana ga mahay ga melañ *njêlatani
ge Melefit ni êgêzlehva : azana
gani nani ti kala vu ga Yezu. Yezu
âmêti ti mis tâhêdakfêñiyu kè Melefit :

âmêti nahkay ti êgêzlehkaba azana
ya àcafêña mis ga mahêdakfêñiyani
kè Melefit a ni. 21 Nañ ti Bay
gêdakani ya añgalabakabu ndam
ge Melefit akaba Melefit ni.

22 Êgia nahkay ti mahêdakumfêñiyu.
Mahêdakumfêñiyu ti àna hud bêlañ,
mêfumki ahâr geli dek. Adaba Yezu
àgray ti mîgia njêlatana, mêmjalay ahâr
magêdavani va do ; àbara leli àna yam
njêlatana daya. 23 Mêsêra Melefit

* 10:7 Limis 40.7-9. † 10:13 Mênjay Limis 110.1. ‡ 10:17 Zeremi 31.33-34.

aməgri zlam sulumani ana leli ; məhumioru ma gani ana mis vay-vay, məmbrəŋ ba, adaba Bay ya ti àdəm aməgri zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ; naŋ ti àmbat ahàr day-day do. ²⁴ Ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ geli bu mēfi ahàr ana maslaŋa nahaŋ, mēvi njəda ana mis e kidiŋ geli bu ga mawayay mis ndahaŋ akaba ga məgri zlam sulumani ana mis. ²⁵ Məmbərəŋum macakalavani ba. Mis ndahaŋ ti təmbərəŋa, ay leli ti məgrum akada gatay ni ba. Kəsəruma vad ga Bay geli ya amara ni ènjia wudak, nahkay zla nahəma məmbərəŋum macakalavani ba ; ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ geli bu mēvi njəda ana maslaŋa nahaŋ.

²⁶ Leli ti məsəra jiri ge Melefit ya əgri ana leli na. Nahkay tamal magudar zlam zakw nahəma, mīsliki məgri sədaga ana Melefit ti mēmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a va do. ²⁷ Tamal mis əgudara zlam a nahkay ti maslaŋa gani māgray aŋgwaz dal-dal, adaba Melefit amagrafəŋa seriya, aku gədakani aməzum tay akaba ndam ya təgəskabu ma ge Melefit va do ni dek. ²⁸ Kəsəruma, tamal mis əgra zlam ya ti Melefit àcafəŋa mis ga magrana e *Divi gayəŋ ya Məwiz əbəki ni bu na, mək mis cə mahkər təgrakia sedi a ti takad naŋ həya, əsi cicihi ana mis do. ²⁹ Nahkay ti tamal mis əcəlkia ka Wur ge Melefit a, əzay naŋ akada zlam masakani ni ti Melefit amatraḅ naŋ do waw ? Amatraḅ naŋ ti dal-dal àtam ya atraḅ maslaŋa ya ti əgəskabu Divi gayəŋ do ni, adaba maslaŋa gani nani ti əgia mis njəlatani ge Melefit azuhva mimiz ga Yezu a, ay àmənjaləŋ ke mimiz gani nani akada zlam masakani sawaŋ. Ana mimiz gani nani ti Melefit àwəlkabá pakama gayəŋ akaba geli a, àdəm amahəŋgay leli àna naŋ. *Məsuf Njəlatani əgria *sulum ge Melefit ana maslaŋa gani nana, ay maslaŋa gani èndivia Məsuf Njəlatani na sawaŋ. ³⁰ Məsəra, Mel-

efit àdəm : « Bay ya ti atraḅvù mis, ahəŋgrivù zlam magudarani ana tay ni ti nu. » Àbu məbəkiani keti : « Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam gayəŋ a.Ş » ³¹ Melefit ti naŋ Bay ga sifa : njəda gayəŋ àtam ga zlam ni dek. Tamal əgəsa mis a awayay matraḅ naŋ ti maslaŋa gani amacakay daliya dal-dal, daliya nahaŋ əbi àtam daliya gani nani bi.

³² Sərumki ka sarta ya ti kicəm pakama ge Melefit enji, kəgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti mis təgria daliya gərgəri kay ana kəli a, ay ti kəbesuma. ³³ Sarta ndahaŋ tindəvia kəli a, təgria daliya ana kəli kè eri ge mis a dek ; sarta ndahaŋ kəvumia njəda ana mis ndahaŋ ya ti təcakay daliya akada nani na. ³⁴ Ndam ya təbiyu tay a daŋgay vu ni ti təsia cicihi ana kəli a, kəjənumkia tay a. Ka ya ti mis təhəlfəŋa zlam gekəli kè kəli a ni ti kəgəsumkabá àna məmərana, adaba kəsəruma, lekələm kəbum ana zlam sulumani àtam ya ti təhəlfəŋa kè kəli a ni. Zlam sulumani nday nani ti tanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. ³⁵ Nahkay zla nahəma, kəmbərəŋum məfumki ahàr ke Melefit ba, adaba tamal kəmbərəŋum məfəki ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani kay ana kəli azuhva nani. ³⁶ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti nahkay hi : zum njəda gekəli dek ga moroni kama kama. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni, nahkay ti akəŋgətum ere ye ti Melefit àdəm aməvi ana kəli ni. ³⁷ Melefit àdəm :

« Kama gəzit ti Bay ya ti ara ni amara, ènjia wudak.

Sarta gani əbi kay va bi.

³⁸ Maslaŋa ya ti nədəm naŋ jireni, afəku ahàr ni ti anəvi sifa.

Ay tamal maslaŋa gani àmbərəŋa nu a ti anəgəskabu naŋ va do.* »

³⁹ Ay leli ti leli ndam ya ti təmbərəŋ Melefit, tijiji ni do. Leli ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ni, nahkay

Melefit amahəŋgay leli, aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana leli.

11

Məfəki ahàr ke Melefit

¹ Məfəki ahàr ke Melefit ti awayay adəmvaba mam ? Tamal məfəki ahàr ke Melefit ti məsəra leli məbu àna zlam ya ti Melefit àdəm aməvi ana leli ni àndava. Ku tamal mīpi zlam nday nani faŋ do nəŋgu ni, məsəra təbu ededīŋ ededīŋeni. ² Ndam ge Melefit ya ahaslani ni təfəkia ahàr a nahkay, mək Melefit àzləbay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni.

³ Leli day məfəki ahàr ke Melefit. Məsəra Melefit àgraya məlan na dek àna ma gayan ya àdəm na. Nahkay məsəra zlam ya ti mīpi ni ti Melefit àgraya àna zlam ya mīpi do na.

⁴ Abel day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sədaga ana Melefit àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna sulumani. Abel àra àgra nahkay ti Melefit àzləbay naŋ azuhva sədaga gayan ni, àdəm naŋ ti mis jireni. Ku tamal Abel àməta nəŋgu ni, ku kani day naŋ àbu adəfiki məfəki ahàr ke Melefit ana leli.

⁵ *Enok day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àzaba naŋ a duniya ba, àmət ndo. Naŋ àbi ka duniya va bi, adaba Melefit àzoya naŋ a gavəla. Ay ku ka ya ti Melefit àzoru naŋ faŋ ndo nəŋgu ni, Melefit àzləba naŋ a, àdəm naŋ mis sulumani. *

⁶ Tamal mis àfəki ahàr ke Melefit do ni ti Melefit àzləbay naŋ do, àdəm naŋ mis sulumani koksah. Adaba ku way way do awayay ahəfəkfəŋiyu kə Melefit nahəma, ahàr àdəm maslaŋa gani məfəki ahàr, məgəskabu Melefit naŋ àbu, məsər Melefit agri zlam sulumani ana nday ya ti tadəbay naŋ ni.

⁷ Nəwi day àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti àgəsikia ma. Ka ya ti Melefit adəfiki zlam ya ti àgravu faŋ ndo ni ti Nəwi àgraya *slalah ga yam a, təhuriyu akaba ndam ga huđ ahay gayan, mək Melefit ahəŋgay tay. Nəwi àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti,

Melefit àdəm naŋ mis jireni ; nahkay ere ye ti Nəwi àgray ni ti adəfaki ndam ga *duniya ti nday ndam jireni do.

⁸ Abraham day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti ka ya ti Melefit àzalay naŋ ni ti Abraham àgəsikia ma. Àsləka ka huđ gayan a, òru ka huđ ya ti Melefit àdəm aməvi ni. Àsər məlan ya ti akoru ni do, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni òra. ⁹ Azuhva məfəki ahàr gayan ni ti ànjəhad ka huđ ya ti Melefit àdəm aməvi ni, ay ànjəhad ti akada naŋ zal mirkwi : ànjəhad a ahay miviceni bu. Wur gayan Izak, kələŋ gani wur huđ gayan Zekəp day tənəhad a ahay miviceni bu akada gayan ni : nday day Melefit àhi ana tay aməvi huđ ya ti àdəm aməvi ana Abraham ni ana tay. ¹⁰ Abraham ànjəhad a ahay miviceni bu ni ti adaba ahətay sarta ya ti atafəkad kəsa nahan ni ; kəsa gani nani ti asak ga ahay gani mafəkadani lala. Àsər ahəmamam tələm ahay ga kəsa gani nani ti Melefit, amələmaya ahay nday nana ti naŋ gani daya.

¹¹ Sara day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àgray ti mīwi wur. Naŋ ti dəgəlani, medeweleni daya, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit àgray ti mīwi wur ; àgray ti adaba Sara àgəskabá ere ye ti àdəm aməgri na amagra y ededīŋ. ¹² Nahkay ti ku tamal Abraham naŋ bəlan, naŋ medeweleni herem-herem nəŋgu ni, bəza huđ gayan tigi kay. Nday kay akada boŋgur ya a huđ melefit bu ni, ahkay do ni akada wiyan ga zalaka, tàcal koksah.

¹³ Mis nday nani dek ti təfəki ahàr ke Melefit, duk àbivoru ana kisim gatay təmbrəŋ məfəki ahàr gatay ni ndo. Ka ya ti təmət ni ti tənəgət zlam ge Melefit ya ti àdəm aməvi ana tay ni faŋ ndo ; təsəra zlam nday nani atələbu akada zlam ya ti tīpioru driŋ ni cilin, mək təmərvi àna naŋ. Tədəm nday ndam mirkwi, kəsa gatay àbi a duniya bu bi. ¹⁴ Gatay ya ti tədəm nahkay ni ti adəfaki nday təbu tajəgay

* 11:5 Məŋjay Məŋjəkiani 5.24.

had gatay gatayani. ¹⁵ Tamal tøjalakia ahàr ka had gatay ya tèmberbiya na ti akal tìslikia manjona eslina. ¹⁶ Ay nihi ti tawayay had sulumani ya àtam ndahañ ni ; had sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay ti təzalay nañ Bay Melefit gatay, təzalay nañ nahkay ti àbəlafəñ dal-dal. Àslamalia kəsa sulumani ana tay a ededīñ a.

¹⁷ Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgəskabu misliñi wur gayañ Izak. Melefit àhi màgray nahkay ti àhəlfəña eyu a, awayay ti Abraham màdafaki ahəmamam afəki ahàr ni. Izak ti wur ga Abraham nañ bəlañ, nahañ àbi, Melefit àhi ana Abraham aməvi bəza hud kay ti àna nañ, ¹⁸ àdəm : « Akəngət bəza hud gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəngu ni, Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, ¹⁹ adaba àhi ana ahàr Melefit ti esliki mahəngaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra àfəkia ahàr a nahkay ti Melefit àhəngri wur gayañ ni. Ge Melefit ya àhəngri wur ga Abraham ni ti adafaki ere ye ti amagravu kama kama ni.

²⁰ Izak day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekup nday ata Eseyu : àdəmki ma ka zlam ya amagrakivu ka tay ni.

²¹ Zekup day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zuzef cəeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevervu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəngrioru ahàr a had ana Melefit. ‡

²² Zuzef day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àdəm ndam *Izireyel atasləka ka had Ezip a. Àdəm ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevervu ni ; àdəm ka ya ti atasləka ni ti təhəla aslat gayañ a.

²³ Ata bəñ ge Məwiz day təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti təngah nañ kiyi mahkər. Təngah ti adaba wur ni àbəlāy ; *Faron bay məgur had ni

àdəm təbazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti təgrafəña aŋgwaz kà ma gana ndo.

²⁴ Məwiz day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gədakana ni ti àwayay ti tədəm nañ wur ga wur ga Faron ni va ba. ²⁵ Àwayay ti hojo təgri daliya akada ya təgri ana ndam Izireyel ndahañ ni ere gani ti amərvu àna zlam magudarani ni, adaba zlam magudarani ti avay məmərani gəzit ciliñ. ²⁶ Àhi ana ahàr hojo təgri daliya akada ya ti təgri ana *Krist ni ere gani ti aŋgət elimeni ga had Ezip ni dek ni. Àjalaki ahàr ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva məfəki ahàr gayañ ni.

²⁷ Məwiz àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àsləka ka had Ezip a. Ku tamal bay ga had ni àzumkia bəruv a nəngu ni, àgrafəña aŋgwaz a ndo. Məwiz àmbrəñ məfəki ahàr gayañ ni ndo, ègia akada èpia Bay Melefit, nañ ya ti èpivu do na. ²⁸ Məwiz àra àfəkia ahàr ke Melefit nahkay ni ti àgray ti ndam Izireyel təgray *Pak ye enjenjeni ni : təbəki mimiz kà mahay gatay. Təgray nahkay ti, ti *məslər ge Melefit ya àslərbiyu ga mabazl bəza meykweya ni ènjifiñ kà bəza gatay ni ba.

²⁹ Ndam Izireyel təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti təsləkaba a Dəluv Ndizeni ni ba ; təsləkaba ti akada ka had mikəleni, yam àbi ka məlañ gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay masləkabana ni ti yam ni àndaba tay a dek, təməta.

³⁰ Azuhva məfəki ahàr ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kəsa Zeriko àmbəd. Àmbəd ti adaba ndam Izireyel ni təfəkia ahàr ke Melefit a, təveliña kəsa na vad adəskəla. ³¹ Rahap wal hala ni day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti a vad ya ti ndam Izireyel təbazl ndam ya ti təgəskabu ma ge Melefit do ni ti təkad nañ ndo. Təkad nañ ndo ni ti adaba àfia ahàr ana ndam Izireyel ya təsləroru tay ga məməñjiyu had na, adafaki tay ndo.

³² Nihi ti nədəmkiyu mam ? Sarta àbi ga mazlapakiani bəlañ àna bəlañ

† 11:18 Mənjəkiani 21.12. ‡ 11:21 Məñjay Mənjəkiani 47.31.

ka ata Zedeyon, Barak, Samson, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam ndahan ya tãhãngaray pakama ge Melefit ni bi. ³³ Nday nani ðek ti tãfãkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti mis ndahan e kidin gatay bu tãyefina kã ndam ga had ndahan a, mis ndahan tãgrafana seriya kè mis àna jiri a, mis ndahan tipia zlam sulumani ya Melefit àðam amagri ana ndam gayan na, mis ndahan tãkadfãva kã mazlahku a, tãtama tay àna njãda, ³⁴ mis ndahan tãtamfãna kã aku ya agas zlam gãðak-gãðak na, ènjifin kã tay ndo, mis ndahan tãtamfãna kè mis ya ti tawayay tabazl tay àna maslalam a na. Ka ya ti njãda àfãna kã tay bi ni ti Melefit àvia njãda ana tay a ; ka ya ti tãgray silik ni ti tãgrafana aŋgwaz kè mis ndahan a ndo simiteni ; tãgara ndam silik ga had ndahan a kay. ³⁵ Wál ndahan tipia ndam gatay ya tãmæt, tãngaba e kisim ba na.

Ay mis ndahan ti ni ndam ezir gatay tãgria daliya kay ana tay a, tãmãta àna naŋ a ; tamal mis nday nani tãmbrãna mãfãki ahàr gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir ni tãmbrãna tay a, ay tãmbrãna mãfãki ahàr gatay ni ndo, aðaba tawayay sifa maweni ya Melefit amãvi ana tay ni, tãðam sifa gani nani àtam sifa ya a duniya bu ni. ³⁶ Mis ndahan e kidin gatay bu tãcaka daliya gãrgãri a kay : mis tãyefina kã tay a ; tãzlãba tay àna kurupu a ; tãwãla tay àna jejirbi a ; tãbiya tay a daŋgay va ; ³⁷ tãzligia tay àna akur a, tãmãta àna naŋ a ; tãkelkaba tay àna si a ; tãbazla tay àna maslalam a. Mis ndahan ti ni tãsawafay satat, tãbakabu ambãl ga tãmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahãci tay, mis tãgria daliya ana tay a kay, tãmãnjãlãna kã tay akada nday kãrà. ³⁸ Nday ti tãdevu satat a huð gili bu akaba a hãma bu ; tãnjãhad a ahuzl bu ahkay do ni e evid bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tanjãhad a mãlan sulumani ya àtam duniya hini àna sulumani ni bu.

³⁹ Mis nday nani ðek ti Melefit àzlãba tay a, àðam nday ndam gayan

sulumani aðaba tãfãkia ahàr a. Ay tãngãt zlam sulumani ge Melefit ya àðam amãvi ana ndam gayan ni ndo. ⁴⁰ Tãngãt ndo ni ti aðaba Melefit awayay mendeveirin tãwi gayan ya agri ana mis ðek ni ka ahar bãlan. Àslamalia zlam sulumani ana leli a, àtam zlam sulumani ya ti tãðam amãvi ana tay ni ; nahkay awayay ti nday day tãngãt zlam sulumani gani nani ka sarta ya ti leli amãngãt ni.

12

Mãmbrãna mãfãki ahàr ka Yezu ba

¹ Ègia ndam nday nani ðek tãfãkia ahàr ke Melefit a, kala tãbu akaba leli, tãðafiki divi ana leli nahãma, mãmbrãna zlam ya ti acafãna leli ga moroni kama kama na ðek. Mãmbrãna magudar zlam daya, aðaba magudar zlam ti agas leli akada ga adak ya agas azana ni. Ahàr àðam mãcuhwaki ke divi ya ti Melefit àðafiki ana leli ni, mãmbrãna ba. ² Mãmãnjumlãnoru ka Yezu. Àvi divi ana leli ga mãfãki ahàr ke Melefit ti naŋ ; Bay ya ti èndeveirin tãwi ge Melefit ya agri ana leli ni ti naŋ gani daya. Àgãskabã ti *tãdarfãna naŋ kã tãndal, àjalaki ahàr ke mimili gani ndo simiteni ; àjalaki ahàr ti ka mãmãrani ge Melefit ya amãvi ni. Melefit ti naŋ àbu mãnjãhadani e kãrsi gayan bu, agur zlam ðek ; nihi ti Yezu naŋ digusa kã ahar ga ðaf gayan a mãlan ga gãðakani bu.

³ Jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti ndam magudar zlam tãgria daliya kay, ay ti èbesa. Tamal kajalumki ahàr ti ahar amãðãgafãna kè kãli a do, akamãtaðum do. ⁴ Lekãlum kãbum kãkadũmfãna kã zlam magudarana, ay kekilena ku mis bãlan e kidin gekãli bu tekeði àmãt azuhva kadvu nani faŋ ndo timey. ⁵ Jalumki ahàr ka pakama ge Melefit ya àhi ana kãli, avi njãda ana kãli akada ga bãna ga bãza ya ahi ma ana bãza gayan ni ; ma gani nani ti nahkay hi :

« Wur goro, tamal Bay Melefit atrað kur,
awayay ti kãsar zlam ti, gãskabu ;

ka ya ti alæguk ni ti ahar àdægafuka ba.

⁶ Adaba maslaña ya ti Bay Melefit awayay nañ ni ti

atraḅ nañ, awayay ti mäsär zlam.

Maslaña ya ti Bay Melefit agäskabu nañ,

àdäm nañ wur gayañ ni ti azlḅ nañ.* »

⁷ Nahkay tamal kacakum daliya ti, sërurki Melefit nañ àbu atraḅ kuli ti kësërum zlam ; afi ahàr ana kuli akada ga bəñ ga bəza ya afi ahàr ana bəza gayañ ni. Wur ya ti bəñani àtraḅ nañ do ni ti àbu waw ? ⁸ Bəza ge Melefit dek ti Melefit atraḅ tay ; ay tamal Melefit àtraḅ kuli do ni ti adafaki lekulum bəza gayañ do, lekulum bəza məva. ⁹ Nədäm nahəma, ata bəñ geli ya ka had ni tàtraḅa leli a, leli ti ni mīciikia ma ana tay a. Ègia nahkay ti ahàr àdäm mīciiki ma ana Bəñ geli ya a hud melefit bu ni àtam ya ti mīciiki ma ana ata bəñ geli ya ka had ni. Adaba tamal magray nahkay ti aməngət *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁰ Ata bəñ geli ni tàtraḅ leli ti ga sarta ḅal. Təgray nahkay ti tēhi ana ahàr tawayay mädəfiki divi sulumani ana leli. Ay Bəñ geli ya hud melefit bu ni ti ni atraḅ leli ti ga mājənaki leli ededīñ ededīñeni, awayay ti mīgi njəlata akada gayañ ni. ¹¹ Ku way way do ka sarta ya ti tatraḅ nañ ni ti ahàr ahəli, àmərvi do. Ay kələñ gani maslaña ya ti tàtraḅa nañ a, àcaha zlam àna nañ a ni ti ègi zal jiri, arañ a ahəli ahàr va do.

Manjəhad ga ndam ga Yezu

¹² Nahkay zla nahəma, ahar àdægafəña kè kuli a ba, zum njəda gekuli dek ga moroni kama kama.

¹³ Dəgum ndileḅa, kəzum divi madəngwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaña ya ti asak awər nañ ejigədesley ni emigi zal dərə do, amanğaba.

¹⁴ Ere ye ti ahàr àdäm kəgrum kələvad ni ti nihi : Njəhadum àna sulumani akaba mis dek. Zum njəda

gekuli dek ti kənjəhadum kələvad ndam *njəlata ni ge Melefit. Maslaña ya ti ànjəhad njəlata do ni ti emipi Bay geli day-day do. ¹⁵ Bumvu slimi ti maslaña àmbrəñ məgəskabu *sulum ge Melefit ya agri ni ba. Maslaña ya ti agudar zlam e kidīñ gekuli bu nahkay ni ti nañ akada ga məwəl ya afətaya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, adaba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahañ kay, etigi akada gayañ ni. ¹⁶ Maslaña àgray hala e kidīñ gekuli bu ba. Maslaña àmbrəñ ere ye ti Melefit awayay ni akada ge Eseyə ya àmbrəña ni ba. Nañ ti meykweya, akal bəñani agri sulum ge Melefit azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyə àzay akada zlam masakani, àzumfəñ zlam afa ga wur ga mənani sak bəlan ka duwa gani cilin. † ¹⁷ Kəsəruma, kələñ gani àwayay ti bəñani məgri sulum gani, ay bəñani àgri ndo. Ku ètəwi mitəweni nəngu ni bəñani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, àgri ndo.

¹⁸ Lekulum kəbum kahədakumfəñiyu kè Melefit ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kə həma *Sinayi ni. Eslini ti təhadəkfəñiya kə zlam ya tinjifin na, kə aku a, kə mələñ zin-zinəna, kə maklaḅasl didilinəna, kə bəlgadañ a. ¹⁹ Eslini ti ticia mahənday ge mezlelim a, akaba dəngu ge Melefit ya àhənday na. Təra ticia dəngu ge Melefit na ti təgra aṅwaz a, tədäm àhikivu ma ana tay ku bəlan va ba. ²⁰ Adaba tēhi ana tay : « Ku tamal zlam ga gənav ènjifinə kə həma na nəngu ni, tizligi àna akur, təkad. ‡ » Ma gani nani ti àsia aṅwaz ana tay a dal-dal. ²¹ Ku Məwiz day ere ye ti àgravu eslini ni dek àsia aṅwaz a dal-dal, àdäm : « Nəgəgər, ḅəruv atukaba. § »

²² Aylekulum kəbum kahədakumfəñiyu kè Melefit ti akada gatay ni do. Kahədakumfəñiyu ti kə həma *Siyon, kə kəsa ge Melefit Bay ga sifa ni, kəsa nani ti Zeruzalem ya e melefit bu ni. Kahədakumfəñiyu ti kə *məslər ge Melefit dal-dalani, tàcalvu

* 12:6 Gozogul 3.11-12. † 12:16 Mənjay Mənjəkiani 25.29-34. ‡ 12:20 Mahərana 19.12-13.

§ 12:21 Mimbiki 9.19.

do simiteni, təcakalavu ga magray wuməri ni. ²³ Kahədəkumfəñiyu ti kà ndam ge Melefit macakalavani. Nday dek ti Melefit àdəm nday meykweya gayan, slimi gatay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ya a hud melefit bu ni. Kahədəkumfəñiyu ti kà Bay Melefit, nan ya ti agrafəña seriya kè mis a dek ni. Kahədəkumfəñiyu ti kà ndam gayan ya àdəm nday ndam jireni ni ; mis nday nani ti Melefit èndeveriña tawi gayan ya agri ana tay na dek àndava. ²⁴ Kahədəkumfəñiyu ti kà Yezu, nan ya ti àgray ti Melefit awəlkabu pakama maweni akaba ge mis ni. Kahədəkumfəñiyu ti azuhva mimiz gayan ya èguceki ke kəli ni. Mimiz ga Yezu ti adafaki zlam sulumani, mimiz gani nani ti akada ga Abel ni do.

²⁵ Bumvu slimi, ahàr àdəm ku way way do àmbrəñ məbi slimi ana pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba. Ahaslani ti təhəngria ma ge Melefit ana mis a ; nday ya ti təhəngri ma gani nani ana mis ni ti nday ka had, ay ti mis ndahan təgəskabu ma gani nani ndo, nahkay ti Melefit àtraða tay a. Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli ni ti nan a hud melefit bu. Nahkay tamal leli məgəskabu ma gayan ni do ni ti amatrað leli dal-dal do waw ? ²⁶ Ka ya ti Melefit àzlapay ahaslani ni ti had àdaday azuhva dəngu gayan ya àhənday ni. Ay nihi ti àdəm nahkay hi : « Sak bəlan keti anagray ti had mādaday ; ay amadaday ti had ciliñ do, hud melefit amadaday daya.* » ²⁷ Àdəm « Sak bəlan keti » nahkay ti, adafaki zlam ya ti Melefit àgraya tay a, tədaday ni ti atambatvu, atələbi va bi. Melefit amagray nahkay ti, awayay ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti tədaday va do ni ciliñ.

²⁸ Nahkay məlan sulumani ya ti Melefit aməvi ana leli ni ti amadaday do. Ègia nahkay ti məgrumi səsi dal-dal ! Məgrumi səsi ti nahkay hi : məzləbum nan akada gayan ya

awayay ni, məhəngrumioru ahàr a had, məgəsumiki ma daya. ²⁹ Adaba Melefit geli ti nan aku ya azum zlam dek ni.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

¹ Ègia lekələm kà mən gekəli ti kəmbərəñum mawayavani e kidiñ gekəli bu ba. ² Kəmbərəñum məgəskabu ndam mirkwi ba daya ; mis ndahan ka ya ti təgəskabu mirkwi ni ti təgəskabá *məslər ge Melefit a, ay təgəskabu ti ka məsər gatay do. ³ Jalumki ahàr ka ndam danğay akada lekələm day kəbum akaba tay a danğay bu. Jalumki ahàr ka ndam ya ti mis təgri daliya ana tay ni akada təgri ti ana kəli, adaba lekələm day mis.

⁴ Nawayay ti mis dek təgəskabu ma ge Melefit ya àdəmki ka məhəlvani ata wal ata zal ni ; ndam ya ti təhəlvà àndava ni ti təgray mesəwehvu ba. Adaba Bay Melefit amagrafəña seriya kà ndam ya ti tagray mesəwehvu ahkay do ni tagray hala na.

⁵ A manjəhad gekəli bu ni ti ku way way do àjalaki ahàr ka mawayay sinğə ba ; zlam ya ti nan àbu àna nan ni ti məmərva àna nan, àdəbay zlam ndahan ba. Adaba Melefit Melefiteni àdəm àna ma gayan :

« Day-dəy anəmbərəñ kur do, anasləkafuka do.* »

⁶ Nahkay ti ku way way do e kidiñ geli bu māzay njəda, mədəm :

« Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ; nahkay ere ye ti aməsu anğwaz ni ti àbi ;

mis hihiriken esliki məgru mam ?† »

⁷ Jalumki ahàr ka gədəkani gekəli, nday ya ti təhi ma ge Melefit ana kəli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka manjəhad gatay, ahəmamam təfəki ahàr ke Melefit duk àbiviya ana kisim gatay ni. Lekələm day fumki ahàr ke Melefit akada gatay ni. ⁸ Yezu *Krist ti àmbatvu do. Kani ti nan àbu akada ye

* 12:26 Aze 2.6. * 13:5 Mənjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zezəwi 1.5. † 13:6 Limis 118.6.

eweni ni, amələbu nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Mis ndahaŋ təbu təcəhi zlam kay ana kəli gərgəri akaba ya kəcəhum ni, tawayay tijiŋkia kəli ke divi a, ay ti kəgəsumiki pakama gatay ni ana tay ba. Təcəhi zlam ndahaŋ əki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njədə ana mis ni ti *sulum ge Melefit ya agri ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti əjənaki ndam ya təgəskabá ma gana ni do.

¹⁰ Ndam ya təgri təwi ana Melefit a ahay gayan bu ni ti təbu tahəpəd zlam ndahaŋ ya tislifi ana Melefit, tēviyek ni. Leli day məbu ana mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti tislifi zlam ana Melefit akada ya ahaslani ni ti tislifi məzum zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ geli ni koksah. † ¹¹ Ti Melefit mēmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kə tay a nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tislifi zlam, mək gədəkani gatay ahuriyu əna mimiz gani a mələŋ *njələtani ni vu. Təra tislifi zlam na ana Melefit a nahkay ni ti tasləkaba əna kisim gana a kəsa gatay ni ba, takoru əna naŋ a dala vu, teviyek. ¹² Əgrakivu ka Yezu day nahkay. Təsləkaba əna naŋ a kəsa ba, tōru təkad naŋ ti a dala bu. Awayay nahkay ti, ti ndam gayan tifi njələtani azuhva mimiz gayan ya əŋgəzaya ni. ¹³ Təkad naŋ a dala bu ni ti təbəkia mimili a ; ahər ədəm məgəskabu ti təbəkia mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti məsləkumaba a kəsa ni ba, mədəgum a dala vu ka mələŋ gayan ya naŋ əvu ni. ¹⁴ Adaba ahalay a duniya bu ni ti leli məbi əna kəsa ya anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ni bi. Nahkay ti mədəbay kəsa məweni ya ti Melefit aməvi ana leli ni. ¹⁵ Əna njədə ga Yezu ti ahər ədəm məgrumi sədaga ana Melefit kələvad ; sədaga gani nani ti mazləbani geli ya mazləbay naŋ ni. Ka ya ti mazləbay Melefit ni

ti mədəm naŋ gədəkani kə meleher ge mis dek. ¹⁶ Ahər ədəm kəgrumi zlam sulumani ana mis ndahaŋ, kəvumi zlam gekəli ana tay ga məjənaki tay : jalumki ahər, kəmbərəŋum ba. Zlam nday nani ti akada ga sədaga ya məgri ana Melefit ni ; sədaga gani nani ti əbələfəŋ dal-dal.

¹⁷ Gəsumiki ma ana gədəkani ya təcəhi ma ge Melefit ana kəli ni, grum ere ye ti təhi ana kəli grum ni, adaba təbu təfi ahər ana kəli ti kənjəhadum əna sulumani kə eri ge Melefit ; Melefit emihindifiŋa manjəhad gekəli ni kə tay a. Tamal kəgəsumikia ma ana tay a ti atəmərvi, nahkay do ni ti manjəhad gekəli ni aməhəli ahər ana tay. Ay tamal əhəlia ahər ana tay a ti əjənaki kəli aw ?

¹⁸ Həŋgalumi Melefit ana leli kələvad. Məsəra, məgudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kələvad. ¹⁹ Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi : həŋgalumu Melefit ti məvu divi ga moroni afa gekəli ke weceweceni.

Bay ya ti əbəki pakama ni ahəŋgalay Melefit

²⁰ Melefit ti agray ti mis tənəhadkəbu əna sulumani, əhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Yezu ti bay mahətay zlam gədəkani, amət azuhva leli, leli təmbəmbak gayan ; əna mimiz gayan ni ti Melefit *əwəlkəbu pakama gayan akaba geli ga kaŋgay-kaŋgayani. ²¹ Nahkay ti nahəŋgalay Melefit ti məvi njədə gayan ana kəli ti təwi gekəli ya kəgrum ni dek mənja sulumani, ti kəgrum ere ye ti awayay ni. Nahəŋgalay naŋ ti leli dek məgray ere ye ti əbələfəŋ ni əna njədə ga Yezu *Krist. Yezu Krist ti mis dek təzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Mendeveriŋ ga pakama

²² Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kəli gəsumkabá ma goro na, adaba nəbiki ana kəli ti ga məvi njədə ana kəli. Ma goro ni ti kay do, gəzit nahkay timey !

† **13:10** Mis ndahaŋ tədəm zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti dəf ge Melefit. Mis ndahaŋ ti ni tədəm nani ti kisim ga Yezu ya amətəŋ kə təndal ni. Ay a huđ gani bu ni ti ma cəni nday nani ti ma bəlaŋ.

²³ Nəhi ana kəli nahəma, tàfaya wur ga mən geli Timote a danɗay ba. Tamal àra afa goro a weceweci ti amarak-aboru afa gekəli ga məmənjiyu kəli.

²⁴ Grumi sa geli ana gədákaní gekəli dek akaba ana ndam ge Melefit nda-han ni dek. Bəza ga mən geli ndam Itali ni tàgria sa ana kəli a.

²⁵ Melefit mǎgri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

Wakita ge Zek ya àbèki ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zek ya àbèki ni

Maslaɗa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zek (1.1). Ndam mǎsǎr zlam tǎdǎm nan ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga mǎn ge Zeɗ ni do, adaba bay Erot àkada nan a (Tɔwi 12.2) : tǎdǎm bay ya àbèki wakita hini ni ti Zek wur ga mǎn ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga mǎn ga Yezu ni ti ègia gǎdakana ga ndam ga Yezu a Zeruzalem a (Tɔwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayan ni ana « dini kru mahar cǎeni medeveni ka had gǎrgǎrani ni » (1.1). Dini kru mahar cǎeni ni ti nday ndam Zude, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zude, ànjǎhad a Zeruzalem ; bi a majalay ahàr gayan bu ndam ga Yezu ti ahar gǎdakani ndam Zude. Zek àzlapay ti akada ga zal Zude ni : mazavu gani ka ya ti àdǎm Melefit Bay Njǎda-njǎdani ni ti àzlapay àna ma Hebri « Sabaot » (5.4 ; mǎnjumiyu ka TOB).

Zek ti àsǎra ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyu 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyu 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyu 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyu 6.19-20 ; Zek 5.12 akaba Meciyu 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si tǎgray tǎwi sulumani kwa : tamal mǎfǎkia ahàr ka Yezu a ti àbǎlay, ay ahàr àdǎm mǎgray tǎwi àna mǎfǎki ahàr geli ni (2.14-26). Pol àdǎm Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva tǎwi geli ya mǎgray ni do, Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva geli ya mǎfǎkia ahàr ka Yezu a ni ciliɗ (Rom 3.21-31). Pol àdǎm Melefit àdǎm Abraham ti mis jireni kè eri gayan ti azuhva mǎfǎki ahar gayan, do ni ti azuhva tǎwi gayan ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àdǎm

Melefit àdǎm Abraham mis jireni kè eri gayan ti azuhva zlam ya àgray, àdafaki mǎfǎki ahàr gayan ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bǎlan, ay Pol àdǎm ahǎngay leli ti Melefit ciliɗ, do ni ti tǎwi geli ya magray ni ti ahǎngay leli do ; Zek ti ni àdǎm ahǎngay leli ti Melefit ciliɗ, ay adafaki Melefit ahǎnga leli a ti tǎwi geli ya magray ni. Tamal mǎgray tǎwi sulumani àna njǎda ga Mǎsuf ge Melefit do ni ti mǎsǎr Melefit ahǎnga leli a ti ahǎmamam ?

Nahkay zla nahǎma, a wakita gayan ni bu Zek àvi sawari gǎrgǎri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahǎmamam mǎnjǎhad àna sulumani ni. Si mǎbi slimi ana ma gayan ni lala kwa.

Sa ge Zek

¹ Nu Zek bay mǎgri tǎwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist nǎgri sa ana kǎli dek, lekǎlam dini kru mahar cǎeni medeveni ka had gǎrgǎrani ni.

Melefit avi majalay ahàr sulumani ana ndam ya tǎfǎki ahàr ni

² Bǎza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do dek àca kǎli a nǎngu ni mǎrumvu dal-dal. ³ Adaba kǎsǎruma daliya gekǎli ya kacakum ni ti adafaki kǎbum kǎfumki ahàr ke Melefit lala, kǎmbrǎɗum do. Nahkay akǎzumkivu njǎda gekǎli ge mebesey daliya ni. ⁴ Kiguma ndam ya tebesey daliya na nahkay ti, zum njǎda gekǎli dek ga moroni kama, ti kigum ndam *njǎlatani, ere ya ahǎcivivun ana kǎli ge migi njǎlatani ni ti àbi. ⁵ Ay bi mis e kidin gekǎli bu àsǎra àjalay ahàr sulumani do ni ti, mǎhindi afa ge Melefit, nahkay Melefit amǎvi majalay ahàr sulumani ni. Adaba Melefit ti àgray sidak do, avi zlam ana ku way way do dek, àcafǎna mis ge mihindilin zlam a do. ⁶ Ay tamal mis ehindi zlam afa ge Melefit nahǎma, mǎfǎki ahàr Melefit amǎvi ere gani ededin, àjalay ahàr cǎ cǎ ba. Adaba maslaɗa ya ti ajalay ahàr cǎ cǎ ni ti nan akada ga yam ya ti amǎd adaday, angoru àna nan gwar hi

gwar hi ni. ⁷ Maslaṅa gani nani ti ṅgay Bay geli aməvi zlam ti àhi ana ahàr ba simiteni. ⁸ Adaba maslaṅa gani nani ti naṅ àbu ajalay ahàr cə cə, a zlam ya agray ni bu dek ti ambat majalay ahàr gayanṅ cepa cepa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

⁹ Tamal maslaṅa èsli mis kè eri ge mis ndahanṅ do, afəki ahàr ka Yezu ti ahàr àdəm məmərɔvɔ, adaba kè eri ge Melefit ti ègia mis gəɖakana. ¹⁰ Mis tamal elimeni gayanṅ àbu, afəki ahàr ka Yezu day məmərɔvɔ, adaba Melefit àhəṅgoraya naṅ kələṅ a : məsəra bay ge elimeni ti aməmət akada ga vay-vay ga zlam ya tadəgafəṅa ni. ¹¹ Vay-vay tamal fat àvəɖia èviyeka ti adəgafəṅa, àbəlɔy va do. Nahkay day bay ge elimeni aməmət ka ya ti naṅ àbu agray təwi ga maɖəbay elimeni gayanṅ ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

¹² Tamal mis acakay daliya, ebesey, àmbrəṅ məfəki ahàr ka Yezu do nahəma, məmərɔvɔ adaba tamal èbesa nahkay ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Melefit àdəmbiya aməvi ana ndam ya ti tawayay naṅ ni, aməvi ti akada ya ti təvi zlam ana maslaṅa ya ti èhita mis ndahanṅ a ni. ¹³ Tamal mis awayay adiyu a magudar zlam vu ti ṅgay Melefit ezligiyu naṅ ti àdəm ba. Adaba Melefit ti tizligiyu naṅ a magudar zlam vu koksah, èzligiyu mis a magudar zlam vu do daya. ¹⁴ Ezligiyu mis a magudar zlam vu ti majalay ahàr ga maslaṅa gani nani, adaba majalay ahàr gayanṅ ni magədavani, agosay naṅ, azoru naṅ a magudar zlam vu. ¹⁵ Majalay ahàr gayanṅ magədavani ni àra èzligiya naṅ a zlam magudarani va nahəma, zlam magudarani gayanṅ ni edisl. Emidisla ti amakad maslaṅa gani. ¹⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nəhi ana kəli nahəma, kəgosum ahàr gekəli ba. ¹⁷ Zlam sulumani ya mis tədi ahàr ga sulum ni dek ti asləkabiya agavəla.

Aslərbiyu ti Melefit ; naṅ gani àgraya zlam masladana dek ; àcəlaya ahkay do ni àdiyu akada ga fat ni do ; àmbrəṅ leli a mələṅ ziṅ-zinəni bu do. ¹⁸ Àwayay ti mīgi bəza gayanṅ, mək mīgia àna pakama gayanṅ ge jiri ya àdəm na. Mīgia bəza gayanṅ a ti, àhəl leli enji akada ga hay ya tacal ni.

Kəbumi slimi ana ma ge Melefit cilinṅ ba ; grum təwi àna naṅ

¹⁹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay ti nawayay ti kəsərum zlam : ahàr àdəm ku way way do mawayay məbi slimi ana pakama, ay àzlapay ke weceweceni ba, àzum bəruv weceweci ba daya. ²⁰ Adaba tamal mis àzuma bəruv a ti àgray təwi ge jiri kè eri ge Melefit do. ²¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm mbrəṅum majalay ahàr gekəli magədavani dek akaba təwi ya kəgrum ga cuday ni dek. Gəsumkabə pakama ya kicəm na àna məbərɔvɔ bələṅ, adaba pakama gani nani ti njəɖa àfəṅ : Melefit ahəṅgay kəli àna naṅ, akəṅgətum *sifa ya àndav day-day do ni àna naṅ tata.

²² Ay kəgosum ahàr gekəli ba : kəbumi slimi ana pakama ge Melefit cilinṅ ba ; grum ere ye ti kicəm a huɖ gani bu ni daya. ²³ Adaba tamal mis abi slimi cilinṅ, àgray ere ye ti èci a huɖ gani bu ni do ni ti, maslaṅa gani ti akada mis ya ti àmənɟaviya a kutrum va, ²⁴ àmənɟaviya ti asləka, mək vu gayanṅ ya èpi ni agəjazlki ahàr huya ni. ²⁵ Ay *Divi ge Melefit ya àdəfikiki ana leli ni ti məsəra arəṅa àhəcakivu do, agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani va ba. Nahkay tamal mis amənɟaki ke Divi nani, agəskabu dek mək agray təwi àna naṅ ti Melefit aməvi məmərani azuhva nani. Ay ahàr àdəm abi slimi, ma gani àgəjazlki ahàr ba ; ahàr àdəm mągroru təwi àna naṅ.

²⁶ Tamal mis àdəm naṅ mis ge Melefit mək azlapay kwanṅa kwanṅa ti agosay ahàr gayanṅ ; gayanṅ ya àdəm naṅ mis ge Melefit ni ti ègia zlam masakana. ²⁷ Maslaṅa ya ti naṅ

mis ge Melefit ededīn ededīneni ni ti anjəhad njəlata kè eri ga Bəŋ geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi : ajənaki bəza kuḏa akaba wál madakway ya təcakay daliya ni, acuhwafəŋa kà zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kìcirumkaba mis a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, lekulum kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist; naŋ ti gəḏakani àtam zlam dek. Kəfumki ahàr nahkay ti kicirumkaba mis a ba. ² Mazavu gani, bi lekulum kàcakalumva, mək mis cə təhurkiviyu ke kəli : bəlaŋ gani naŋ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, naŋ nahəŋ ni ti ni zal talaga, azana gayan midigweni; ³ tamal kəgəsumkabu maslaŋa ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhadā ahalay a ka mələŋ sulumana, » mək kəhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njəhadā a ga had a ka mələŋ ya nabəhadki asak na » nahəma, ⁴ kicirumkaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahàr gekəli ya kajalumki ke mis ni ti magədavani do waw ?

⁵ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli; nahkay nawayay ti kəbumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni : Melefit àdəm ndam ya tawayay naŋ ni atəhuriyu a Məgur gayan vu. Ndam ya àdaba tay a ga məhuriyani a Məgur gayan vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kè eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Adaba ndam nday nani ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti məfəki ahàr gatay ni ègia elimeni gatay a. ⁶ Ay lekulum ti kəbumki mimili ka ndam talaga, kəhumi ana ahàr tìsli araŋa do. Ndam ya təgri daliya ana kəli akaba təhəloru kəli kè meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? ⁷ Təḏəmki ma magədavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani

nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kəli ti àna naŋ.

⁸ Melefit ti Bay geli gəḏakani : *Divi gayan ya təbəki a Wakita gayan ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.* » Tamal kəgrum nahkay ti kəgrum zlam sulumani. ⁹ Ay tamal kicirumkaba mis a ti kagudarum zlam. Nahkay Melefit aməwəl kəli àna seriya adaba kəgəsumkabu Divi gayan ni ndo. ¹⁰ Nəḏəm nahkay ti adaba tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit a dek, mək àgudara bəlaŋ gana ti, kala maslaŋa gani nani àgudara Divi ge Melefit na dek. ¹¹ Adaba Bay ya ti àdəm : « Kəgray hala ba » ni ti naŋ gani àdəm : « Kəkəḏ mis ba† » daya. Nahkay tamal kəgray hala do, ay kəkəḏa mis a ti, ègia kəgudara Divi ge Melefit ya àḏəfiki ana Məwiz na. ¹² Nahkay zla nahəma, a zlam ya ti kəgrum ni bu dek akaba a zlam ya ti kəḏəmum ni bu dek ti, sərūmki Melefit amagrafəŋa seriya kè kəli a, aməḏəm lekulum kəgəsumkabá Divi gayan a tək, kəgəsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti miği evidi ga zlam magudarani va ba. ¹³ Maslaŋa ya ti mis ndahaŋ təsi cicihi do ni ti naŋ day aməsi cicihi ana Melefit do ; Melefit aməwəl naŋ àna seriya, amatraḏ naŋ dal-dal. Ay maslaŋa ya ti mis ndahaŋ təsi cicihi ni ti Melefit aməwəl naŋ àna seriya do simiteni.

Məfumki ahàr ka Yezu, məgrumkivu təwi daya kwa

¹⁴ Bəza ga mmawa goro ni, tamal mis adəm naŋ afəki ahàr ka Yezu cilin, àgrakivu təwi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni aziaya mam ? Gayan ya afəki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahəŋgay naŋ aw ? Aha, èsliki mahəŋgay naŋ do. ¹⁵ Bi wur ga məŋ geli zalani ahkay do ni walani azana afəŋ bi, ahkay do ni zlam məzumani kəlavəḏ àhəci naŋ ti, ¹⁶ tamal mis gekəli nahaŋ ahi ahkado : « Njəhadā

* 2:8 Levi 19.18. † 2:11 Mənjay Mahərana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

àna sulumana ; bakabu azana ti aməd àwər kur ba, zum zlam kàrəh ! » ti, ay àvi zlam ya àhəci naŋ ni do ni ti ahəmamam ? Pakama gayan ya àhi ni ti aziaya mam ? ¹⁷ Nahkay day tamal kəfəki ahàr ka Yezu, ay kàgray təwi sulumani do ni ti, azaya mam ? Məfəki ahàr gayak ni ègia zlam masakana.

¹⁸ Ay bi maslaŋa nahan adəm : « Mis ndahan təfəki ahàr ke Melefit, mis ndahan ti ni təgri təwi sulumani. » Tamal àdəma nahkay ti akal nəhəngrifəŋ, nəhi : « Tamal kəfəki ahàr ke Melefit, ay kəgri təwi do ni ti, kədəfuki kəfəki ahàr ti ahəmamam ? Aynu ti ni nədəfukki məfəki ahàr goro àna təwi goro sulumani ya nagrai ni. » ¹⁹ Nak ti kəgəskabá Melefit ti naŋ bəlan. Kəgəskabá nahkay ti àbəlay ! Ay ku seteni day təgəskabá Melefit ti naŋ bəlan, tagrafəŋa aŋgwaz a, təgəgərfəŋa. ²⁰ Nak ti muru ! Tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri təwi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni zlam masakani ti kawayay ti nədəfukki aw ? ²¹ Bəŋ geli Abraham ti Melefit àdəm naŋ jireni kə eri gayan ti kamam ? Àdəm naŋ jireni ti azuhva təwi gayan ya àgray ni do waw ? Təwi gayan ni ti nihi : àfəkadki wur gayan Izak ka məlan *meviyekiki zlam ana Melefit ni, awayay esliŋi naŋ ana Melefit. ²² Gayan ya àgray nahkay ni ti adafaki təwi gayan ya àgray ni arakaboru akaba məfəki ahàr gayan ni. Àna təwi gayan ya àgri ana Melefit ni ti àfəkia ahàr gayan a dek, araŋa àhəcikivu do. ²³ Nahkay ma ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm naŋ mis jireni kə eri gayan. † » Melefit àzalay naŋ zləba gayan daya. ²⁴ Nahkay ti kəsəra Melefit àdəm mis jireni kə eri gayan ti azuhva àfəkia ahàr a ciliŋ do. Àdəm naŋ mis jireni ti azuhva təwi ga maslaŋa gani ya àgri ni daya.

²⁵ Nahkay day wal mesəwehvu Ra-

† 2:23 Mənjəkiani 15.6.

hap ti àgəskabá ndam ya Zezəwi àsləroru tay ga məməŋjiyu məlan Zeriko na, àdəfiki divi nahan ana tay ga masləkana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefit àdəm wal ni jireni kə eri gayan azuhva təwi gayan ya àgray ni. ²⁶ Tamal mis àsuf va do ni ti maslaŋa nani məmətani. Nahkay day tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri təwi do ni ti məfəki ahàr gayan ni zlam masakani, ègia akada kisim a.

3

Màzlapay kwanə kwanə ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, mis e kidiŋ gekəli bu ya tawayay macahi zlam ana mis ndahan ni ti tələbi kay bi. Adaba məsəra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefit amagrafəŋa seriya kə leli a àtam ya ti amagrafəŋa kə mis ndahan a ni. ² Nədəm nahkay ti adaba leli dek məbu magudarum zlam gərgəri kay. Tamal mis èjikia ke divi àna ma gayan ya adəm na do ni ti, maslaŋa gani nani ti mis jireni, ajəgur ahàr gayan, àgudar zlam do simiteni. ³ Nazay mazavu ge pilis. Ka ya ti məfiviya zagum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay màgray ni dek ; vu gani dek akoru ka məlan ya leli mawayay moroni ni dek. ⁴ Nahkay day nazay mazavu ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gədəkani, aməd gədəkani azay, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni zlam ya ti tagaray àna naŋ ni ti gəziteni. Àna zlam gani nani ti tislaki mazoru slalah ga yam ni ka məlan ya tawayay moroni ni dek. ⁵ Arəd day azavu nahkay. Arəd ti zlam gəziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gədəkani.

Aku day ku gəzit agəs məlan, azumaba heri gədəkana : ⁶ arəd day akada aku : zlam magədavani dek àvu a hud gani bu. Naŋ a ma geli bu, ay agudar vu geli dek. Arəd ti agudar manjəhad ge mis dek akada ga aku ya azumaba heri a ni. Nani dek ti təwi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dəluv ga aku vu. ⁷ Zlam ya àbu àna sifa ni

dek ni ti mis t̄abu t̄aḡas tay ga nj̄ɔda. Ku zlam ge gili, ku ed̄id̄iŋ, ku zlam a had̄, ku kilif, zlam nday nani dek ti mis t̄isliki m̄aḡas tay ga nj̄ɔda. ⁸ Ay ar̄ɔd̄ ti maslaŋa àbi esliki m̄aḡasani ga nj̄ɔda bi. Ar̄ɔd̄ ti zlam maḡɔdavani, àmbr̄əŋ magudar zlam do, naŋ akada ga m̄əw̄ər ga gavan̄ ya akad̄ mis ni. ⁹ Ar̄ɔd̄ geli ni ti mazl̄əbay Bay Melefit B̄əŋ geli àna naŋ, metikwesl mis àna naŋ daya ; ay mis ti Melefit àgraya tay ka mazavu gavan̄ a. ¹⁰ Àna ar̄ɔd̄ b̄əlan̄ani ni ti mazl̄əbay Melefit akaba metikwesl mis. B̄əza ga mmawa goro ni, ah̄ər àd̄əm zlam gani nani àgravu ba simiteni. ¹¹ Yam sulumani akaba yam nd̄əndalakani ti t̄əcahaya a suwa b̄əlan̄ani ba waw ? Aha, àgravu do. ¹² B̄əza ga mmawa goro ni, m̄əŋ ga w̄əruv ti ewi bilvi aw ? M̄əŋ ga ah̄-war ti ewi w̄əruv aw ? Aha, tiwi do. Nahkay day t̄əcahaya yam sulumani a suwa ga yam nd̄əndalakani ba do.

Majalay ah̄ər sulumani ya Melefit avi ana leli ni

¹³ Maslaŋa àbu e kid̄iŋ gek̄uli bu àcaha zlam a, ajalay ah̄ər sulumani aw ? Tamal maslaŋa gani àbu ti, m̄əgray t̄əwi sulumani, m̄əh̄əŋgrioru ah̄ər a had̄ ana mis ; nahkay ti mis at̄əsər ajalay ah̄ər sulumani ed̄ed̄iŋ. ¹⁴ Ay tamal ti k̄əgrum solu, k̄əhumi ana ah̄ər mis ndahan̄ ti mis maḡɔdavani, kawayum matam mis ndahan̄ ti, ŋgay kajalum ah̄ər sulumani ti k̄əd̄əmum ba ; ad̄aba tamal kij̄əm zlabay nahkay ti kas̄əkad̄um malfada. ¹⁵ Tamal kajalum ah̄ər nahkay ti majalay ah̄ər gek̄uli nani ti akada ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ah̄ər ana mis ti nahkay do. Majalay ah̄ər gek̄uli nani ti akada ga ndam ga *duniya ni, nj̄ɔda ga *M̄əsuf ge Melefit àkibu bi ; majalay ah̄ər nani ti ge seteni sawan̄. ¹⁶ Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay matam mis ndahan̄ nah̄əma, nday gani tagray zlam kwan̄a kwan̄a, tagudar zlam ḡərḡəri kay. ¹⁷ Ay majalay ah̄ər sulumani ya Melefit avi ana mis ni ti nahkay do. Maslaŋa ya

ti ajalay ah̄ər akada ge Melefit ni ti nahkay hi : majalay ah̄ər gavan̄ nj̄əlata, aŋgalabakabu mis, naŋ mis kud̄-kud̄ani, aḡəsiki ma ana mis, mis ndahan̄ t̄əsi cicihi, k̄əlavad̄ agri zlam sulumani ana mis, ècirkaba mis a do, àgosay mis do daya. ¹⁸ Nday ya ti tanj̄əhad̄kabu akaba mis àna sulumani nah̄əma, manj̄əhad̄ gatay ni dek ge jiri. Nday ti akada ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay b̄əza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya ègi eri ana k̄uli ba

¹ K̄ələgumvu akaba k̄əkad̄umvu e kid̄iŋ gek̄uli bu ni ti kamam ? K̄əgrum nahkay ti ad̄aba kawayum zlam ḡərḡəri ya ti tigi eri ana k̄uli ni daldal palam do waw ? ² Kawayum zlam ndahan̄ ay ti k̄əŋḡətum do. Nahkay ti kabazlum mis, zlam ge mis ndahan̄ tigi eri ana k̄uli. Ku kawayum nahkay n̄əŋgu ni k̄əŋḡətum do ; nahkay k̄əbum k̄ələgumvu akaba k̄əkad̄umvu akaba mis. K̄əŋḡətum ere ye ti kawayum ni do ni ti ad̄aba k̄əbum kihind̄əmfiŋa k̄ə Melefit a bi. ³ Ku tamal kihind̄əm n̄əŋgu ni Melefit àvi ere gani ana k̄uli do, ad̄aba k̄əs̄ərum mah̄əŋgalumani àna divi gani do. K̄əŋḡətum ere ye ti kihind̄əm ni do ni ti ad̄aba ere ye ti kihind̄əm ni àb̄əlaf̄əŋ k̄ə k̄uli cilin̄, àb̄əlaf̄əŋ k̄ə Melefit do. ⁴ Lek̄əl̄əm ti k̄əmb̄əŋuma Melefit a. Ŋgay maslaŋa ya awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti k̄əs̄ərum do waw ? Maslaŋa ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit. ⁵ Àbu m̄əb̄əkiani nahkay hi : « Melefit àfiviyu sifa ana leli ti, awayay ti leli m̄əwayay naŋ cilin̄, do ni ti awayay ti m̄əwayay zlam ndahan̄ ba simiteni. » K̄əhumi ana ah̄ər pakama gani nani ti zlam masakani aw ? ⁶ Ay ku tamal Melefit àd̄əm nahkay n̄əŋgu ni, agri sulum gavan̄ ana leli, sulum gani àtam zlam ndahan̄ dek. Ad̄aba àbu m̄əb̄əkiani a Wakita gavan̄ bu nahkay hi : « Melefit àḡəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni

do ; agəskabu ti ndam ya ti kuɖufani ni, agri sulum gayan ana tay.* »
 7 Həŋgrumioru ahàr a haɖ ana Melefit. Zum njəɖa gekɛli ti kəgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəŋa kè kɛli a, aməmbərəŋ kɛli. 8 Həɖakumfəŋoru kè Melefit, nahkay ti naŋ day amahəɖakfəŋbiyu kè kɛli. Lekɛlɛm ya ti kagudarum zlam ni mbrəŋum magudar zlam, kəŋgumkivu va ba ; lekɛlɛm ya ti kajalum ahàr cɛ cɛ ni mbrəŋum majalay ahàr gekɛli ni, gɛm njələta. 9 Sərum lekɛlɛm ndam magudar zlam, tiwɛm, grum delɛlɛ. Kiyɛm va ba, grum delɛlɛ sawaŋ. Kəmərɛmɛvɛ va ba, jalum ahàr sawaŋ. 10 Həŋgrumioru ahàr a haɖ ana Bay geli, humi kislɛm araŋa do ; nahkay ti Melefit amagraɣ ti kigɛm gəɖəkani.

Ngay maslaŋa nahaŋ agudar zlam ti kəɖəmum ba

11 Bəza ga mmawa, kəzlapumki ma magəɖavani ke mis ndahaŋ ba. Maslaŋa ya ti aɖəmki ma magəɖavani ka wur ga mənani, ahi əgudara zlam a ni ti, maslaŋa gani nani aɖəmki ma magəɖavani əki ke *Divi ge Melefit ya Mɛwiz əbəkɛ a wakita gayan ni bu ni. Tamal kagraɣ nahkay ti kala kəɖəm Divi ge Melefit ni əbələy do, kala kəgəskabu Divi gani nani do, kala nak bay məɖəmki ma magəɖavani cilin. 12 Bay ya ti aɖəfikɛ Divi gayan ni ana mis ni ti Melefit naŋ bələŋ. Bay ya ti agraŋa seriya kè mis a ni ti naŋ. Bay ya ti ahəŋgay mis ni ti naŋ. Bay ya ti eslɛki mijin mis ni ti naŋ. Nak ya kəɖəm wur ga muk əgudara zlam a ni ti, nak ti nak way ?

Kiyɛm zlabay ba

13 Nihi ti nəhi ma ana kɛli, lekɛlɛm ya ti kəɖəmum : « Kani ahkay do ni haŋəŋ ti amoru a kəsa nahaŋ vu, emiviyu, amacakalay ti aməŋgət siŋgu dal-dal » ni. 14 Lekɛlɛm kəɖəmum nahkay ti kəsərum ere ye ti amagrakivu ke kɛli haŋəŋ ni do ; bi kəmətum timey ! Aɖaba lekɛlɛm ti akaɖa ga azək, mis tipi cepepa ti

əbi va bi ni. 15 Ere ye ti ahàr əɖəm kəɖəmum ni ti nahkay hi : « Tamal Bay Melefit əwaya nahəma, amələbu əna sifa, amagraɣ zlam hini, hini. »
 16 Ay nihi ti lekɛlɛm kəhumi ana ahàr lekɛlɛm gəɖəkani ti kəɖəmum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni ɖək ti əbələy do. 17 Nahkay sərumki tamal ti mis əsəra magray zlam sulumana mək əwayay magrani do nahəma, əgudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagraɣ daliya dal-dal

1 Nihi ti nəhi ma ana kɛli lekɛlɛm ndam ge elimeni ni. Lekɛlɛm ti grum delɛlɛ azuhva daliya ya amacay kɛli ni. 2 Aɖaba elimeni gekɛli ni əzia, gaŋgu əzumkaba azana gekɛli na. 3 Gru akaba siŋgu gekɛli ni təcəla mandaza. Nahkay ti Melefit aməgəs kɛli əna seriya azuhva zlam gekɛli ya təcəla mandaza ni. Mandaza ni aməzumaba kɛli akaɖa ga aku ya azum zlam na. Lekɛlɛm kəŋgumkabu elimeni emiteni ti, ŋgay duniya ara andav wuɖak ti kəsərum do waw ?
 4 Nahkay day kəpəlɛm ndam ya təgri təwi ana kɛli a vədaŋ bu ni ndo. Nihi ti cɛm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti təbazi zlam ana kɛli ni təbu təzlah, Bay Melefit Njəɖa-njəɖani əcia zlahay gatay na. 5 Lekɛlɛm ti kəbum kəzumum gəɖa a duniya bu, kəbum kəgrum ere ye ti kawayum ni ɖək zlam gekɛli ; kəbum kəzumum zlam məcərani, kidisum əna naŋ akaɖa zlam ga gənaw ya tagal ge misliŋeni ni. 6 Lekɛlɛm kəbumiya ndam ya ti təgudar araŋa ndo na ndahaŋ a daŋgay va, ndahaŋ ni ti ni kəbazluma tay a. Nday gani təbi əna njəɖa ga matamfəŋana kè kɛli a bi.

Besɛma, haŋgalum Melefit

7 Bəza ga mmawa, besɛm zlam duk abivoru ana vad ga Bay geli ya amara ni. Pɛm bay məwəs zlam ebesey, ajəgay sarta ya ti ara abaz zlam gayan a vədaŋ bu məndəhani lala ni.

* 4:6 Gozogul 3.34.

Nan̄ àbu ebesey, ajəgay avər ge mi-zligi zlam, kələn̄ gani ajəgay avər ga məndəh̄ zlam. ⁸ Lekələm̄ day besəma, zum njəda, kəmbərənum̄ miḃeseni ba. Adaba vad̄ ga Bay geli ènjia wudak.

⁹ Bəza ga mmawa, kəzərdum̄vu ma ba, nahkay ti Melefit aməgəs̄ kəli àna seriya do. Nədam̄ nahəma, Bay ya ti agrafənā seriya kè mis a ni ènjia wudak, nan̄ àbu a mahay bu. ¹⁰ Bəza ga mmawa, àki ka macakay daliya akaba miḃeseni ti, jalumki ahàr ka ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti təcaka daliya, ay ti tēḃesa, nahkay lekələm̄ day grum̄ akada gatay ni. ¹¹ Mədam̄ nahəma, nday ti Bay Melefit àgria sulum̄ gayan̄ ana tay a adaba taza njəda gatay a, tēḃesa daliya. Kicəma ma ga daliya ya àgrakivu ka Zəwop na akaba gayan̄ ya ti èbesey na. Kəsəruma ere ye ti Bay Melefit àvi kələn̄ ga daliya gayan̄ ya àgray na daya. Adaba Bay Melefit ti mis təsi cicihi dal-dal, agri sulum̄ dal-dal ana mis daya.

¹² Bəza ga mmawa, ma hini ya nara nəhi ana kəli ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi: Kəmbadum̄ ba, ku àna hud̄ melefit, ku àna had̄, ku àna mam do mam kəcalumi slimi kəmbadum̄ àna nan̄ ba. Tamal kədamum̄ « Iy » ti iy hūya, « Aha » ti ni aha gani hūya. Nahkay ti Melefit aməwəl̄ kəli àna seriya do.

¹³ Tamal maslaṇa e kidin̄ gekəli bu nan̄ àbu acakay daliya ti, mähəngalay Melefit. Tamal maslaṇa e kidin̄ gekəli bu nan̄ àbu a məmərani bu ni ti, mīdii limis ana Melefit, māzləbay nan̄.

¹⁴ Tamal maslaṇa àbu e kidin̄ gekəli bu èbesey do nahəma, māzalay gəḃákani ga ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa nani bu ni ti təgraki amal àna slimi ga Bay geli, tähəngali Melefit.

¹⁵ Tamal tahəngali Melefit, təsəra Melefit aməvi ere gani ana tay eded̄in̄ ti, maslaṇa gani nani ti Bay geli amahəngay nan̄, aməvi njənjalan̄ani, emicikaba. Tamal àgudara zlam a day Melefit aməmbərfənā. ¹⁶ Nahkay ti dəfumaya ere ye ti kəgudarum̄ na e kidin̄ gekəli ba, ku way way do e

kidin̄ gekəli bu mähəngali Melefit ana wur ga məṇani daya. Tamal kəgrum̄ nahkay ti Melefit amahəngaraba kəli a. Ka ya ti mis jireni ahəngalay Melefit ni ti, ma gayan̄ ya ahi ana Melefit ni àbu àna njəda dal-dal. ¹⁷ Eli bay mahəngaray *pakama ge Melefit ti nan̄ mis hihirikeni akada geli ni. Nan̄ gani ahəngalay Melefit àna hud̄ bəlan̄, àdam̄ avər àtəd̄ ba; nahkay avər àtəd̄aya ka had̄ a ndo vi mahkər àna kiyi muku. ¹⁸ Kələn̄ gani ahəngalay Melefit keti, àdam̄ avər mātəd̄. Àra ahəngala nan̄ a nahkay ti avər ni àtəd̄aya ka had̄ a; had̄ ni àgray zlam akada ya ahaslani ni.

¹⁹ Bəza ga mmawa, tamal mis nahan̄ e kidin̄ gekəli bu èjikia ke divi jireni ge Melefit na, mək maslaṇa nahan̄ ahəngarkibiya nan̄ a ti, ²⁰ səruma maslaṇa ya ti ahəngarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti mēmbərəṇ̄ magudar zlam ni ti ahəngafənā maslaṇa gani nana kè kisim a. Ku tamal maslaṇa gani nani àgudara zlam a kay nəngu ni Melefit aməmbərfənā dek.

Wakita ge Piyer ya àbàki enjenjeni n Ere ye ti mādāmki ka wakita ge Piyer ya àbàki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdām àbàki wakita gayan ni ti a Babilon (5.13) ; a Pakama Manḡahani ge Zeṅ ni bu tàzay Rom ti akaba Babilon, nahkay ti bi Piyer àbàki wakita hini a Rom (tādām tàkad Piyer ti a Rom). Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tǎbu ka haḡ Poṅ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti haḡ nday nani dek tǎbu ka haḡ Tūrki.

Piyer àdām àbàki wakita ni ga mǎvi njǎda ana ndam ga Yezu, ti tǎsǎr sulum ge Melefit ya aḡri ana tay ni (5.12). Àzlǎbay Melefit azuhva ge Melefit ya àhǎṅgaraba mis a ni (1.3-12) ; àdām Melefit àhǎṅgaraba leli a ti ahàr àdām mǎnjǎhad njǎlata (1.13-2.3). Àdām leli ndam ge Melefit ti leli akada ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àdām mǎmbrǎṅum tǎwi magǎdavani dek, mǎnjǎhadumkabu akaba mis dek àna sulumani akada ga Yezu ya àḡray ni. Ku tamal tǎḡri daliya ana leli nǎṅgu ni ahàr àdām mǎḡrum nahkay adaba daliya ya tǎḡri ana leli ni amǎpǎs do, amandav ; kǎlǎṅ gani amanǎhad akaba Krist ga kaṅgay-kaṅgayani (5.10).

Sa ge Piyer

¹ Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist nǎbikioru wakita hini ana kǎli, lekǎlum ya ti Melefit adaba kǎli a ni. Nǎbiki ti ana kǎli, lekǎlum ya ti kǎbumi ka haḡ gekǎli bi, tǎdekaba kǎli a, kǎbum kanǎhadum akada ga ndam mirkwi ka haḡ Poṅ, ka haḡ Galasi, ka haḡ Kapados, ka haḡ Azi akaba ka haḡ Bitini ni. ² Lekǎlum ti kwa ahaslani Bǎṅ geli Melefit àdām

amadaba kǎli a, nihi ti kǎguma ndam gayan ededǎṅ a. Kǎgum ndam gayan ti àna tǎwi ga *Mǎsuf gayan ; awayay ti kǎḡsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kǎnjǎhadum lekǎlum ndam *njǎlatani azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àṅḡzaya ni. Bǎṅ geli Melefit mǎḡri sulum gayan ana kǎli dal-dal, mǎḡray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Mǎzlǎbum Melefit azuhva gayan ya ti àhǎṅgay leli ni

³ Mǎzlǎbum Melefit, Bǎṅ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba mǎsia cicihi a dal-dal. Melefit àvi sifa mǎwēni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àṅgaba e kisim ba ni. Nahkay mǎsǎra amǎṅḡt sifa ti azuhva Yezu. ⁴ Mǎsǎra amǎṅḡt zlam sulumani ya Melefit aṅgahi ana ndam gayan ni. Zlam gani nani ti emizi dǎy-dǎy do, amagǎdavu do, mǎbǎlay gani amandavfǎṅa dǎy-dǎy do daya. Melefit amǎvi zlam gani nani ana kǎli a huḡ melefit bu ⁵ adaba lekǎlum kǎbum kǎfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti naṅ àbu afi ahàr ana kǎli àna njǎda gayan. Awayay ti ka mandav ga duniya mis dek tǎsǎr àhǎṅga leli a.

⁶ Azuhva zlam nday nani ti lekǎlum a mǎmǎrani bu. Ku tamal kǎbum kacakum daliya ḡǎḡri kay ka sarta hini, ahǎli ahàr ana kǎli nǎṅgu ni, sarta gani amǎpǎs kay do, nahkay lekǎlum a mǎmǎrani bu. ⁷ Daliya gani ya kacakum ni ti aḡray ti mis tǎsǎrkaba kǎbum kǎfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tǎk day ti kǎbumi kǎfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sǎrum ku gru tekeḡi agǎdavu, ay ti tǎfiyu a aku vu ti tǎsǎrkaba nani gru gruani ededǎṅ aw ? Mǎfǎki ahàr gekǎli ke Melefit ni àtam gru, adaba gru ti agǎdavu. Melefit aḡray ti kǎcakum daliya ti adaba kǎlǎṅ ga daliya ni awayay azlǎbay kǎli, amagray ti kǎgum ḡadǎkani. Amazlǎbay kǎli ti ka fat ya ti Yezu Krist amǎṅa ka haḡ kǎ eri ge mis a dek ni. ⁸ Ku tamal kǎbumi kǎpǎm naṅ bi nǎṅgu ni, kǎbum kawayum naṅ. Ku tamal kǎbumi kǎpǎm naṅ nihi bi nǎṅgu ni,

kàbum kàfumki ahàr. Nahkay kàbum kàmàrumvu dal-dal; màmàrvani nani àbèlay dal-dal, maèlay gani mis tekeđi tàdàmki ma koksah. ⁹ Kàbum kàmàrumvu ti adaba kàsàruma Melefit amahəngay kùli. Kàfumki ahàr ni ti azuhva nani.

¹⁰ Ahaslani ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tàdàba divi a lala, tawayay təsàrkaba ahəmamam Melefit amahəngay mis ni; təsàrkaba, tàdàmki ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kùli na. ¹¹ *Məsuf ge Krist naə àbu akaba tay; Məsuf gani nani àdàfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələg gani Melefit amagraj ti mīgi gədəkani ni. Ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni tàdàba divi ga pakama gana lala, tawayay ti təsàr ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. ¹² Melefit àdàfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àdàmki ti ka tay ka tayani do, àdàm ti azuhva kùli. Lekulum kicəm pakama gani ti afa ga ndam ya təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Təhi ana kùli ti àna njədə ga Məsuf Njəlatani; Məsuf gani nani ti Melefit àsləribiyu ana tay a huđ mel-efit bu. Ku *məslər ge Melefit tekeđi tawayay ti təsàr ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhadum akada ge Melefit ya awayay ni

¹³ Azuhva zlam ge Melefit ya àgri ana kùli ni dek ti slamalumvu kəlavad ga məgri təwi. Njəhaduma gaŋ-gaŋ, jalumki ahàr ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kùli ka sarta ya ti Yezu *Krist aməŋga ni cilij. ¹⁴ Gəsumiki ma ana Bəg geli Melefit kəlavad. Ahaslani ka ya ti kicəm *Ma Məweni Sulumani faŋ ndo ni ti kàbum kawayum magraj zlam magədavani, ay nihi ti kəgrum va ba. ¹⁵ Bay ya ti adaba kùli a ni ti naə njələta; nahkay ti lekulum day njəhaduma njələta akada gayan na. Njəhadum njələta a zlam ya

kəgrum ni bu dek. ¹⁶ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi, Melefit àdàm: « Njəhaduma njələta, adaba nu nəbu njələta.* »

¹⁷ Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti kàbum kəhumi: « Baba. » Tamal kazalum naə nahkay ti ahàr àdàm kəgrumfəŋa aŋwaz a, kənjəhadum àna sulumani ka ya ti kàbum a duniya bu ni. Adaba naə ti ècirkaba mis a do; agraj seriya ti ke təwi ga maslaŋa gani ya àgray ni. ¹⁸ Kàsàruma Melefit àmbaya kùli a zlam magədavani ya ti ata bəg gekùli təcəhi ana kùli ni ba. Àmbaya kùli a ti àna siŋgu ahkay do ni àna gru do, adaba zlam nday nani ti tagədavu. ¹⁹ Melefit àmbaya kùli a ti àna mimiz ga Yezu Krist. Mimiz gani nani ti naə àbu àna njədə àtam zlam dek. Krist ti naə akada ga wur təmbak ya tisliŋi ana Melefit ni, naə njələta dal-dal, zlam magədavani àfəŋ bi simiteni. ²⁰ Wudaka Melefit àgraya məlaŋ a ti àsəra təwi ge Krist ya ara agraj na àndava. Ay nihi məlaŋ ara andav wudak ti, àŋgazliaya ana kùli a vay-vay ti mähəngay kùli. ²¹ Nahkay kəfumki ahàr ke Melefit, naə ya ti ahəngaraba Krist e kisim ba, àgray ti mis dek tàzləbay Krist ni. Kəfumki ahàr ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kàbum kəfumki ahàr ke Melefit nahkay ti, kàsàruma Melefit aməgri zlam sulumani ana kùli.

²² Kiguma njələtana adaba kàbum kəgəsumkabu ma ge Melefit, kàbum kawayum bəza ga məg gekùli ededij ededijeni daya. Nəhi ana kùli nahəma, wayum tay àna huđ bəlaŋ, kəmbərəŋum ba. ²³ Kàsàruma lekulum kàbum àna sifa məweni. Àvi ana kùli ti mis do; mis ti təmət. Àvi ana kùli ti Melefit; Melefit ti naə àbu àna sifa, àmət day-day do. Kigum bəza gayan ti àna njədə ga pakama gayan ya àdàm ni, sifa məweni ya àvi ana kùli ni àndav day-day do. ²⁴ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Mis dek təmət akada ge kəzir ya ekùli ni.

* 1:16 Levi 19.2.

Maḅalay ge mis ti akada ga vay-vay ga zlam ni ;
tamal zlam ni ekalia ti vay-vay gani adagafəŋa.

²⁵ Ay ma ga Bay geli ti anjəhad ga kanḡay-kanḡayani,
andav day-day do.† »

Ma ge Melefit gani nani ti Ma Məweni Sulumani ya ti kicəm ni.

2

Ndam njəlatani ge Melefit

¹ Ègia Melefit avia sifa məwena ana kuli a nahkay ti, a zlam ya kəgrum ni bu dek ti mbrəŋum cuday, mbrəŋum masəkad malfada, grum ere ye ti kədəmmumaya ni, kəgrum solu ba, kəsumivu ana mis ba. ² Wayum ma ge Melefit ana jiri, akada ga bəza cib-cibeni ya ti tawayay duwa kəlavad ni. Nahkay ti akədəgum kama kama ana ma gani akada ga bəza ya tədək ni, ti Melefit māhəŋgay kuli. ³ Kəsəruma Bay geli Yezu ti naŋ sulumani.

⁴ Hədəkumfəŋbiyu ka Yezu, adaba naŋ ti avay sifa. Naŋ gani ti akada akur ya tələm ahay ana naŋ ni ; mis tawayay magray təwi ana naŋ ndo, ay akur gani nani ti Melefit adəkiba, adəlafəŋ atam zlam ndahaŋ ni dek.

⁵ Ahər adəm kəvumi ahər gekuli ana Melefit, ti mēdezl ahay gayaŋ ana kuli akada ya tēdezl ahay ana akur ni ; ahay gani nani ti Məsuf gayaŋ anjəhadviyu. Nahkay ekigum ndam *njəlatani ga *maŋgalabakabu mis akaba Melefit, ti kəgrumi təwi ana hud bəlaŋ. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti adəlafəŋ kə Melefit.

⁶ Adaba abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nədəkiba akur sulumana, adəlafu dal-dal,
nafəkad asak ga ahay ana naŋ a *Siyon.

Maslaŋa ya afəkia ahər a ni ti atəbəkimi mimili day-day do.* »

⁷ Nahkay zla nahəma, lekulum ya kəfumkia ahər ke Krist a ni ti Krist

adəlay atam zlam ndahaŋ ni dek kə eri gekuli ; ay mis ndahaŋ ya təfəki ahər ndo ni ti kə eri gatay ti nahkay do. Adaba abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Akur nahəŋ abu ti, ndam mələm ahay tawayay magray təwi ana naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaŋ. †

⁸ Ègia akur ga mazəgad mis a, akur gani nani ti mis etiji asak ana naŋ.‡ »

Azəgad tay ti adaba tawayay məgəskabu pakama ge Melefit ndo. Kwa ahaslani Melefit adəm māgravu nahkay.

⁹ Ay lekulum ti Melefit adəkiba kuli a, kiguma jiba gayaŋ a. Kiguma ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit a, kəbum kəgrumi təwi ana Bay gədakani, lekulum ti jiba gekuli ti ge Melefit, lekulum ti ndam gayaŋ njəlatani. Naŋ adaba kuli a ti ga məhi zlam gədakani ya ti agray ni ana mis. Ahəlabə kuli a mələŋ ziŋziŋeni ba ti kənjəhadum a mələŋ masladani gayaŋ bu. Mələŋ masladani gani nani ti agri ejep ana mis dal-dal. §

¹⁰ Ahaslani ti lekulum ndam ge Melefit do, ay nihi ti kiguma ndam gayaŋ a. Ahaslani ti kəsumi cicihi ana Melefit do, ay nihi ti kəbum kəsumi cicihi.

Grumi təwi ana Melefit kəlavad

¹¹ Zləbəba goro ni, səruma lekulum ti ndam mirkwi a duniya bu, kanjəhadum ti ga hayaŋani. Azuhva nani nəhi ana kuli nahəma, kədəbum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijiŋkia kuli ke divi sulumani ge Melefit a.

¹² Nihi lekulum kəbum akaba ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni ti, bumvu slimi, njəhadum lala, kəgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal tədəmki ma magədavani ke kuli, tədəm lekulum ndam cuday nəŋgu ni, etipi kuli kəbum kəgrum təwi

† 1:25 Izayi 40.6-8. * 2:6 Izayi 28.16. † 2:7 Limis 118.22. ‡ 2:8 Izayi 8.14. § 2:9 Məŋjay Izayi 43.20, 21 ; Məhərana 19.5-6 ; Mimbiki 4.20.

sulumani. Etipia ti atazləbay Melefit ka fat ya ti amara ni.

¹³ Ègia lekələm kəbum kədəbum Bay geli ti gəsumiki ma ana ndam ya təgur mis ni dek. Gəsumiki ma ana bay ga ndam *Rom adaba nañ gədəkani, agur məlan. ¹⁴ Gəsumiki ma ana gədəkani ga kəsa ya ti bay ni àdiyu tay ni daya. Bay ni àdiyu tay ti ga matraḅ ndam ya tagray cūday ni akaba ga mazləbay ndam ya tagray zlam sulumani ni. ¹⁵ Melefit awayay ti kəgrum zlam sulumani. Tamal kəgrum nahkay ti ndam muru ya təsər arañ do, tədəmki ma magədavani ke kəli ni etipia təwi gekəli sulumani ya kəgrum na ti, atədəmki ma magədavani ke kəli va do. ¹⁶ Lekələm ti kəbum kəgurum ahər gekəli, ay ti ku kəgurum ahər gekəli nəngu ni ŋgay kisləmki magray cūday ti kəhumi ana ahər ba. Njəhadum ti akada ga ndam məgri təwi ana Melefit ni sawa. ¹⁷ Həngrumioru ahər a had ana mis dek, wayum bəza ga məñ gekəli, grumfəña aŋwaz kə Melefit a adaba nañ gədəkani, həngrumioru ahər ana bay daya.

Mebesum daliya akada ge Krist ni

¹⁸ Nəhi ma ana kəli lekələm ya kəgrum təwi afa ge mis ni: həngrumioru ahər a had ana ndam ya kəgrumi təwi ana tay ni daldal. Ku tamal tawayay kəli, təgri zlam magədavani ana kəli do, ku tamal təgri cūday ana kəli nəngu ni həngrumioru ahər a had ana tay. ¹⁹ Maslaña ya təgri daliya day əgudar arañ do ni ti tamal ebesey daliya gani nani adaba əsəra Melefit a nahəma, Melefit amazləbay nañ. ²⁰ Ay tamal kəgudaruma zlam a mək təgri daliya ana kəli azuhva zlam magudarani gekəli ni, ku tamal kəbesuma nəngu ni way amazləbaki kəli way? Ay tamal kəgruma zlam sulumana mək təgri daliya ana kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum ni, tamal kəbesuma ti Melefit

amazləbaki kəli. ²¹ Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay, adaba *Krist əna ahər gayan gayanani day əcaka daliya ga mahəngay kəli a. Krist ədəfikia divi ana kəli a nahkay ti, lekələm day grum akada gayan ni. ²² Krist ti əgudar zlam ndo, day-day əgosay mis ndo. * ²³ Ka ya ti mis tindi ni nañ ni ti ahəngriyu ana tay ndo. Ka ya ti mis təgri daliya ni day ahəngriyəni ana tay ndo, əfivə ma gani ana Melefit, nañ ya agray seriya ge jiri ge jireni ni. ²⁴ Yezu Krist əna ahər gayan ahəlkabu zlam magudarani geli ni, əgray daliya əna nañ kə təndal. Əgray nahkay ti, ti mīgi akada leli məmətani, məgudar zlam va do, manjəhad leli ndam jireni. Azuhva ambələk ya təgri kə təndal ni ahəngaraba kəli a. ²⁵ Ahaslani ti lekələm akada ga təmbəmbak ya tija ni. Ay nihi ti kəngumoya afa ga bay mahətay kəli a, nañ ya ti abi slimi ana sifa gekəli ni.

3

Manjəhad ga wəl akaba zawal gatay

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli wəl daya: ku way way do məhəngrioru ahər a had ana zal gayan. Tamal kəgrum nahkay ti zawal ya təfəki ahər ke Melefit do ni etipi manjəhad gekəli sulumani ni. Etipia ti atambatkaba majalay ahər gatay a, atəfəki ahər ke Melefit, ² adaba atəsər manjəhad gekəli ti əbəlāy, kəbum kəhəngrumioru ahər a had ana zawal gekəli. ³ Kəngələdəmnu ga məbəlakivu vu gekəli əna zlam ba: ku mələm ahər, ku məbakabu zlam ga gru ka vu, ku məbakabu azana ga siŋgu kayani kəgrum ba. ⁴ Ay ti ahər ədəm kəngələdəmnu ti əna zlam məbəlani ya əpivə do ni. Zlam məbəlani nani ti əgədavu day-day do. Zlam gani nday hi: manjəhad kuđufani, mebesey zlam. Kə eri ge Melefit ti zlam ndahañ təbi tətam zlam nday nani va bi. ⁵ Wəl ya

* 2:22 Mənjay Izayi 53.9.

ahaslani ya tàdabay Melefit, tìgi ndam gayan *njelatani ni tènghuledvu ti nahkay, tànhgrioya ahàr a had ana zawal gatay a. ⁶ Ahaslani Sara wal ga Abraham ènguledvu ti nahkay; àhèngrioru ahàr a had ana zal gayan, àzalay nan bay gayan. Lekulum day tamal kègrum zlam sulumani akada ga Sara ni, anghwaz àwèr kuli ndo ni ti, kigum bèza gayan.

⁷ Lekulum zawal day njèhadum àna sulumani akaba wál gekuli, sèruma wál ti njèda gatay àhèciyu a gekuli vu. Ngay tìsli arañà do ni ti kèdèmmum ba, adaba nday day Melefit avi sifa ana tay ga sulum akada ya avi ana kuli ni. Tamal kègrum nahkay ti Melefit emici ere ti kahèngalumlan ni.

Macakum daliya àki ke jiri geli

⁸ Nihi ti nindeverin pakama hini, nawayay nèhikivu ana kuli nahèma, lekulum dek ma gekuli mårakaboru, majalay ahàr gekuli day mála bèlanani. Wayumvu e kidin gekuli bu adaba lekulum kà mèn gekuli, mis tasi cicihi ana kuli, kijum zlabay ba daya. ⁹ Tamal maslanà àgudaria zlam ana kuli a ahkay do ni èndivia kuli a ti kàhèngarumvu ba; humi: « Melefit mègruk sulum gayan » sawan. Adaba Melefit àzalay kuli ti, àdèmm amègri sulum gayan ana kuli. ¹⁰ Àbu mabèkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Maslanà ya ti awayay manjèhad sulumani akaba mèzum gèda a duniya bu ni ti

si mèmbrèng mèdèmm ma ga cuday akaba magosay mis,

¹¹ mèmbrèng cuday, màgray zlam sulumani,

kèlavad màzay njèda gayan dek ga manjèhadani àna sulumani akaba mis;

¹² adaba Bay Melefit ti nan àbu abi slimi ana ndam ya tagray jiri ni,

nan àbu eci ma gatay ka ya ti tànhgalay nan ni.

Ay ndam ya tagudar zlam ni ti Melefit àwayay mamènjalanani ana tay do.* »

¹³ Tamal kègrum zlam sulumani àna mabèruv bèlan ti way amègri daliya ana kuli way? ¹⁴ Ay ku tamal kacakum daliya azuhva kèbum kègrum jiri nèngu ni, mèrumvu. Kègrumfèng anghwaz kè mis ya tègri daliya ana kuli na ba, bèruv àti ana kuli ba. ¹⁵ Zlèbum *Krist a mabèruv gekuli bu, adaba nan Bay gekuli; slamalumvu lala, nahkay tamal maslanà ehindifinà ma kè kuli a àki ka Bay ya ti kèfumki ahàr na ti, ekislumki mèhènggrifèngani tata. ¹⁶ Ay ka ya ti kèhènggrumifèng kà ma ana tay nahèma, humi ma ana tay àna kudufani, kèlègumvu akaba tay ba.

Kèlavad bumvu slimi ti kègudarum zlam ba; nahkay ti tamal tindivi kuli azuhva zlam gekuli sulumani ya kègrum adaba lekulum ndam ge Krist ni nèngu ni, atabakabu mimili ka ahàr gatay gatayani. ¹⁷ Ere gani ya kacakum daliya azuhva zlam magudarani gekuli ni ti, tamal Melefit awayay ti hojo kègrum zlam sulumani mæk tègri daliya ana kuli.

¹⁸ Nahkay zla nahèma, Krist àmèt ti azuhva zlam magudarani ge mis. Àgray nahkay ti sak bèlan, amagrakivu va do. Nan ti nan jireni, ay ti àmèt azuhva ndam magudar zlam. Gayan ya àmèt nahkay ni ti ga mahèdèkfèngbiyu kuli kè Melefit. Mis tàkada nan a, ay *Mèsuf Njèlatani àhènggrivabiya sifa. ¹⁹ Àna njèda ga Mèsuf Njèlatani gani nani nahèma èru àhi ma ge Melefit ana diksi ge mis ya tèbu mawèlani ni. † ²⁰ Ahaslani nday gani nani tægèskabu ma ge Melefit ndo; ka sarta ge Nèwi ka ya ti èzidèy *slalah ga yam ni ti Melefit èbesia ana tay a. Ay kèlan gani mis ya tèhuriyu a slalah ga yam ni vu ni

* **3:12** Limis 34.13-17. † **3:19** Mis ndahan tèdèmm Yezu àhi ma ge Melefit ti ana ndam magudar zlam ya tèmèt ka sarta ge Nèwi ni; mis ndahan ti ni tèdèmm Yezu àhi ma ge Melefit ana mèsèr ge Melefit ya tægèsikini ma ndo ni.

ti kay do : t huriyu ti mis azlalahk r cilin, Melefit  h ngaba tay a yam ni ba. † 21 Yam nani ti  zavu akaba *baray ya tabaray k li nihi, Melefit ah ngay k li  na nan  ni. Baray gani nani ti g rg ri akaba baray ge mis ya tabarakaba arda  na nan a ni. Baray geli ni ti mah ngalay Melefit ti m barif na m b r v ana leli a nj lata. Tamal kabarum nahkay ti Melefit ah ngay k li adaba Yezu Krist  ngaba e kisim ba. 22 Nihi ti  ngoya a hud melefit va, nan  bu manj hadani ka ahar ga daf ge Melefit a m lan ga g dakani bu ; nan  bu agur *m sl r ge Melefit akaba b bay g dakani ndahan  ya t gur m lan  ya agav la ni dek.

4

Manj had m weni

1 *Krist ti  caka daliya a duniya ba. Akada ge Krist ya  cakay daliya ni ti lek l m day zum nj da, majalay ah r gek li m nja b lanani akada gayan  ni, ti k bes m macakay daliya. Adaba maslan  ya ti ebeseay daliya a duniya bu ni ti  mbr na magudar zlam a. 2 Nihi ti k grum ere ye ti m b r v gek li awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gek li. Grum ere ti Melefit awayay ni sawan. 3 Ahaslani ti k grumbiya zlam mag davana dal-dal akada ge mis ndahan  ya t f ki ah r ke Melefit do na. Nihi ti  slia nahkay ; k grum va ba. Ka sarta gani nani ti k bumi slimi ana vu gek li ndo, k gruma ere ye ti m b r v gek li awayay na, k vumia vu gek li ana zum a, k gruma wum ri a cilin, k nj haduma ka ahar b lan ge misi zum a, k grumbiya p ra daya. P ra ti Melefit  wayay do simiteni. 4 Ay nihi ti ka ya ti ndam ya t s r Melefit do ni tagray zlam mag davani ni ti lek l m k kumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi k li. 5 Ay a vad nahan ti Melefit amagraf na seriya k  tay a. Melefit ti ara agraf na

seriya k  mis a wudak, ara agraf na ti k  ndam ya t bu  na sifa ni, k  ndam ya t m ta ni daya. 6 Nahkay zla nah ma, Krist  hi *Ma M weni Sulumani ana ndam ya t m t ni daya. Ku tamal Melefit agraf na seriya k  tay a akada ya agraf na k  mis a dek ni n ngu ni, Krist  hi Ma M weni Sulumani ana tay ti, ti t nj had  na sifa akada ge Melefit ni,  na nj da ga *M suf Nj latani.

Manj had ga ndam ge Melefit ka ahar b lan

7 Sarta ya ti duniya ara andav ni  njia wudak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gek li, nj hadum eri ; tamal k grum nahkay ti akah ngalum Melefit tata. 8 Ere ye ti  tam zlam ndahan ni dek ti mawayavani, adaba tamal mawayum mis ti ku t gudaria zlam ana leli a kay n ngu ni m mb rf na k  tay a. 9 G sumkab  ndam ya tara afa gek li a ni, k z rd m ma azuhva tay ba. 10 Melefit  gria zlam sulumana ana k li a g rg ri kay. Ku way way do Melefit  via nj da ga magray zlam a g rg ri. Nahkay ti ah r  d m ku way way do m gray t wi  na nj da ya ti Melefit  vi ni lala ga m j naki mis ndahan. 11 Maslan  ya ti Melefit  via nj da ga mazlapana ni ti m zlapay ma ge Melefit. Maslan  ya ti Melefit  via nj da ga m gri t wi ana mis a ni ti m gray  na nj da ge Melefit ya avi ni. Grum nahkay, ti mis t zl bay Melefit azuhva Yezu *Krist a zlam bu dek. Melefit ti nan g dakani, nan  bu  na nj da ga kan ay-kan ayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefit t cakay daliya azuhva Yezu

12 Zl b ba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefit awayay atakar k li  na nan, nahkay ngay daliya nani kigeni do ni ti k humi ana ah r ba. 13 Daliya gek li ya kacakum ni ti kacakum ka ahar b lan akaba *Krist ; nahkay ti m rumvu  na nan. Adaba ka fat ya ti aman gazlaya

† 3:20 Melefit  h ngaba tay a yam ni ba : ahkay do ni, Melefit ah ngay tay a  na yam ya  zoru slalah ga yam gatay a gav la ni.

njêda gayan a ni ti akəmərūmvu dal-dal. ¹⁴ Tamal mis tindivi kuli adaba lekulum ndam ge Krist ti, mərūmvu. Adaba ka ya ti tindivi kuli nahkay ni ti *Məsuf ge Melefit nañ abu akaba kuli. Məsuf gani nani ti nañ abu ana njêda atam zlam dek. ¹⁵ Ay tamal mis e kidin gekuli bu acakay daliya adaba agudara zlam a, bi akada mis a, bi egia akal a, bi adiya a ma ge mis va akada ge ezawi ya adiyu e eli vu na ti, kəmərūmvu azuhva daliya nani ba simiteni. ¹⁶ Ay tamal mis acakay daliya adaba nañ mis ge Krist ti mimili awer nañ ba, mazelbay Melefit sawan, adaba tazalay nañ mis ge Krist.

¹⁷ Sarta ya ti Melefit ara agrafəna seriya kè mis a ni enjia. Ara agrafəna seriya enjia ti kà ndam gayan. Ay tamal leli ndam gayan ni tekeđi agrafəna seriya kè leli a enjia ti, ndam ya ti tægəskabu *Ma Məweni Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay ti ahəmamam? ¹⁸ Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Tamal ndam jireni tekeđi atətamfəna kè seriya ge Melefit a zlah-zlah ti, ndam cuday, nday ya təsər Melefit do ni ti, atagray gatay ti ahəmamam?* »

¹⁹ Nahkay ti ndam ya təkakay daliya ka mawayay ge Melefit ni ti təvi ahər gatay dek ana Bay ya ti agraya tay a ni, təmbrəñ magray zlam sulumani ba. Adaba Melefit ti tamal adəm aməgri zlam sulumani ana mis ti amagray eđedəñ.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahər ke Melefit

¹ Nihi ti nəhi ma ana gəđakani ya təbu e kidin gekuli bu ni. Nu day gəđakani akada gatay ni; ka ya ti təgri daliya ana *Krist ni ti nipi nañ ana eri goro a. Leli dek akaba kuli emipi njêda ge Melefit ya amanğazliaya ana leli a ni. Nahkay ti nahəngalay kuli gəđakani ni, nəhi

ana kuli nahəma, ² bumi slimi ana ndam ge Melefit ya abivu tay ana kuli a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay akada ge mis ya ajəgay zlam ga gənav gayan lala ni, grum təwi gani ana huđ bəlan akada ge Melefit ya awayay ni, təfəki ngasa ke kuli ga magrani ba. Grum ti ga mənğət zlam ana nañ do, grum ti adaba kawayum təwi gani palam. ³ Kəgurum ndam ya ti Melefit əbi tay ana kuli a ahar vu ni ga njêda ba, grum zlam sulumani ti nday day təgray akada gekuli ya kəgrum ni sawan. ⁴ Tamal kəgrum nahkay ti, ka ya ti Bay ga ndam majəgay zlam ni eminjia ni ti aməvi zlam ana kuli ka duwa gani. Zlam gani nani ti gəđakani atam zlam ndahan dek, amandav day-day do.

⁵ Lekulum bəza dagwa day gəsumiki ma ana gəđakani gekuli.

Lekulum ndam ga Yezu dek ti kəhumi ana ahər kətamum mis ndahan e kidin gekuli bu ba, adaba abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Melefit əgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ; agəskabu ti ndam ya ti kuđufani ni, agri sulum gayan ana tay.* »

⁶ Nahkay ti hənğrumioru ahər a had ana Melefit. Nañ ti nañ njêdanjêdani, sarta gayan eminjia ti aməvi gəđakani ana kuli. ⁷ Araña ahəli ahər ana kuli ba, bumivu zlam dek a ahar vu, adaba nañ abu afi ahər ana kuli.

⁸ Bumi slimi ana ahər gekuli, njəhadum eri, adaba zal ezir gekuli *Seteni nañ abu asawaday, awayay agəs mis ge mijin nañ akada ga mazlahku ya egi, adəbay zlam, agəs, ahəpəđ ni. ⁹ Ku ananaw ananaw do kəvumi divi ba, njəhaduma ganğan, fumki ahər ke Melefit. Səruma, bəza ga mən gekuli ndahan dal-dal a duniya bu təbu təkakay daliya akada gekuli ni. ¹⁰ Akacakum daliya ga sarta bal, ay kələn gani Melefit nañ ya ti agri sulum ana mis ni ana ahər gayan aməvi njêda ana kuli

* 4:18 Gozogul 11.31. * 5:5 Gozogul 3.34.

keti, amagray ti akanjəhadum gan-
gan a zlam bu dek akada ga ahay ya
tafakada asak gana lala ni. Adaba
kali a ti, awayay ti kaharumiyu a
masladani gayan vu, kanjəhadum
akaba Krist ga kanjay-kanjayani.
¹¹ Melefit ti nan abu ana njəda ga
kanjay-kanjayani. Aya nahkay !

*Piyer endeveriŋ pakama gayan ana
magray sa*

¹² Silas wur ga mən geli ni ajənakia
nu ga məbiki wakita hini gəziteni na
ana kali a. Nəsəra nan ti nan abu
adəbay divi ge *Krist lala. Nəbiki
ma hini ana kali ti, nawayay ti nəvi
njəda ana kali, nawayay ti kəsərum
*sulum ya Melefit agri ana kali ni
ti sulum gayan ededīŋ. Kəmbərənum
sulum gani nani day-day ba.

¹³ Ndam ya ti tafəki ahər ke Melefit
ahalay a Babilon † ni təgria sa ana kali
a ; Melefit adaba tay akada gekəli na.
Wur goro Mark day əgria sa ana kali
a. ¹⁴ Grumvu sa e kidīŋ gekəli bu lala,
akada ga ndam ya nday kə mən gatay
ni.

Lekəlum ya ti kəbum ka ahar bəlan
akaba Krist ni dek Melefit māgray ti
*kanjəhadumkabu ana sulumani ti.

† 5:13 Babilon ti tədəm awayay adəmvaba ti Rom.

Wakita ge Piyer ya àbèki ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ge Piyer ya àbèki ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdɛm èpia vu ga Yezu ya àmbatvu ka hàma na (1.16-18 ; Meciyu 17.1-7).

Àsɛra, amɛmɛt wudak (1.14) ; nahkay àbèki wakita ni ti ndam ga Yezu tàzay njɛda gatay dɛk ga moroni kama kama àna manjɛhad sulumani, ti tɛjikia ke divi a day-day ba (1.5-11). Àziaba azay slimi ana mis a, àdɛm mis ndahan atara, atɛcahi zlam magɛdavani ana ndam ga Yezu : ahàr àdɛm ndam ga Yezu tɛgɛskabu ma gatay magɛdavani ni ba (2). Mis ndahan atɛdɛm « Yezu àdɛm amanɲaba, ay àɲgaba ndo timey. » Ay Piyer àdɛm kè eri ge Melefit ti vi dɛbu ti akada vad bɛlan ; Melefit ebesi ana mis, awayay ti tɛjiji ba : Yezu amara ededɛɲ ededɛɲena, amagrafɛɲa seriya kè mis a dɛk. Nahkay ahàr àdɛm mɛbumvu slimi ti ndam magudar zlam tɛjɛɲkia leli ke jiri geli a ba (3).

Sa ge Piyer

¹ Nu Simu Piyer, nɛbu nɛbikioru wakita hini ana kɛli, nu bay mɛgri tɛwi ana Yezu *Krist, nu zal asak gayan daya. Nɛbikioru ti ana kɛli ya ti kɛfumki ahàr ka Yezu kala-kala akada geli ni. Mɛfɛki ahàr gekɛli ni ti ajɛnaki kɛli dal-dal akada ya ti ajɛnaki leli dɛk ni. Àgri zlam gani nani ana leli ti Yezu Krist, àgray ti àna jiri gayan ; Yezu Krist ti Melefit geli, naɲ Bay mahɛɲgay leli daya. ² Melefit mɛgri sulum gayan ana kɛli dal-dal akaba mɛgray ti *kɛnjɛhadumkabu àna sulumani mɛtam ya ahaslani ni ti, adaba kɛsɛruma Melefit akaba Bay geli Yezu a lala.

Manjɛhad ga ndam ga Yezu

³ Yezu *Krist àna njɛda ge Melefit àvia zlam a dɛk ana leli a ti mɛfɛki ahàr lala, mɛnjɛhad àna sulumani gayan daya. Àra àvia zlam nday nani ana leli a day kwa ti mɛsɛr naɲ lala : àzala leli a, awayay ti leli dɛk mɛnjɛhad akaba naɲ a mɛlanɲ *njɛlatani gayan ni bu, awayay ti leli mɛgray zlam sulumani akada gayan ni daya. ⁴ Nahkay ti àvia zlam sulumana ana leli a ; zlam gani nday nani tàbɛlay dal-dal, tɛtam zlam ndahan dɛk. Kwa ahaslani day Melefit àdɛmbiya, àdɛm amɛvi zlam gani nday nani ana leli. Àgray nahkay ti, awayay ti kɛtamumfɛɲa kà zlam magɛdavani ya tɛbu a duniya bu, tigi eri ana mis na, awayay ti kɛnjɛhadum akada ge Melefit ni daya. ⁵ Azuhva zlam nday nani ya Yezu Krist àgri ana kɛli ni ti zum njɛda gekɛli dɛk ga manjɛhadani akada ge Melefit ya awayay ni. Kɛbum kɛfumki ahàr ka Yezu ; nahkay ti grum zlam sulumani daya ; kɛbum kɛgrum zlam sulumani ti sɛrum Melefit lala daya ; ⁶ kɛsɛruma Melefit a lala ti bumi slimi ana ahàr gekɛli daya ; kɛbum kɛbumi slimi ana ahàr gekɛli ti bɛsɛm zlam daya ; kɛbum kɛbesɛm zlam ti grum zlam ya ti Melefit awayay ni daya ; ⁷ kɛbum kɛgrum zlam ya ti Melefit awayay ni ti wayumvu e kidɛɲ gekɛli bu adaba lekɛlɛm kà mɛɲ gekɛli daya ; kɛbum kawayumvu e kidɛɲ gekɛli bu ni ti wayum mis dɛk daya. ⁸ Tamal kɛbum kɛgrum zlam nday hini kɛlavaɛ ti akɛsɛrumkivu Bay geli Yezu Krist lala, tɛwi gekɛli ya kɛgrumi ni akɛmbrɛɲum do, amoru kama kama. ⁹ Ay maslaɲa ya ti àgray zlam nday hini do ni ti èpi divi do, atam ahar akada ga zal wuluf ni. Ge Melefit ya àmbɛrfɛɲa zlam magudarani gayan ya àgrabiya ahaslani na ti àgɛjazlkia ahàr a.

¹⁰ Nahkay zla nahɛma bɛza ga mmawa goro ni, zum njɛda gekɛli àkivu, adaba Melefit adaba kɛli a, àzala kɛli, awayay ti kɛnjɛhadum

nahkay. Tamal kàbum kanjèhadum akada nani ti ekijumkia ke divi ge Melefit a day-day do. ¹¹ Nahkay Melefit aməvi divi ana kəli ga məhuriyani a Məgur ga Bay geli Yezu Krist vu, aməvi ana kəli ti àna hud bəlan. Yezu Krist ti nan Bay mahəngay leli, Məgur gayan gani nani ti amanjèhad ga kanjay-kanjayani.

¹² Azuhva zlam nday nani ti kəlavad nawayay məziaba azay slimi ana kəli a kekileja. Ku tamal kəsəruma zlam gana àndava, kəgəsumkabá jiri na lala nəngu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kəli a. ¹³ Ka ya ti nu nəbu àna sifa mba, nəmbər bu kəli fan ndo ni ti, nədəm nəziaba azay slimi ana kəli ka zlam gani nday nana ti àbəlay, ti kənjèhadum eri. ¹⁴ Nəsəra nu ti nara nəmbər bu kəli wudak, akada ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya àhu ni. ¹⁵ Nazay njəda goro dek ga məziaba azay slimi ana kəli a nahkay ti adaba nawayay ti ku tamal nəməta nəngu ni, zlam gani nday nani təgəjazlki ahər ke kəli day-day ba.

Krist ti nan gədakani

¹⁶ Məhia ana kəli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara àna njəda gayan a ni. Ma gani nani ya məhi ana kəli ni ti mənğəhad məhasl ahkay do ni majalay ahər ge mis ana kəli do : leli leleni mīpia nan àna eri geli a nan ti nan gədakani àtam mis dek. ¹⁷ Micia, Bəjan Melefit àzləbay nan, àvi gədakani. Melefit ti nan gədakani àtam zlam dek ; dənğu gayan àhənday, àdəm ahkado : « Maslan hini ti wur goro, nawayay nan dal-dal ; məbər uv goro amərvu àna nan dal-dal.* » ¹⁸ Dənğu gani nani ti leli leleni mīcia, àhəndabiyu e melefit bu ka ya ti leli məbu akaba Yezu ka ahər ga həma *njəlatani ni.

¹⁹ Nahkay ti məgəskabu ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya tədəm ni lala. Kəbum kəbumi slimi ana ma gatay ya tədəm ni lala

ti àbəlay, adaba ma gatay ya tədəm ni ti akada ge ceŋgel ya asladay a məlan zinj-zinjəni bu ni. Gəsumkabá ma gatay na hayan, duk abivoru ana məlan maslani. Ka sarta ya bonğur ya ge miledu ni aməcəlaya ni ti akəsər um zlam ni dek lala. † ²⁰ Ay ti səruma zlam hini ya nəhi ana kəli ni lala day : ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya tədəm ni akaba ya təbək i a Wakita ge Melefit bu ni ti majalay ahər ge mis hihiriken i do. ²¹ Ndam mahəngaray pakama ge Melefit təzlapay day-day àna njəda gatay gatayani ndo ; àvi njəda gani ana tay ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni ti *Məsuf Njəlatani.

2

Bumvu slimi àna ndam ya tasəkadi malfada ana mis ni

¹ Ahaslani e kidin ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfada təbu, tədəm tahəngaray *pakama ge Melefit ; ka sarta hini day ndam masəkad malfada atələbu e kidin gekəli bu. Nday gani nani atəcahi zlam ya ti ejin k i a mis ke divi a ni ana kəli. Atədəm təgəskabu Bay ya ti àhəngay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni həya. ² Mis dal-dal atadəbay tay, atagray zlam magədavani akada gatay ni. Mis atanjak divi jireni ge Melefit ni azuhva təwi gatay magədavani ya tagray ni. ³ Ndam masəkad malfada gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəna zlam kə kəli àna malfada gatay na. Ay kwa ahaslani Melefit àgəsa tay àna seriya àndava ; nan ti ènji dəwir do, ara ejin tay wudak.

⁴ Melefit ti ku məslər gayan ndahan ya təgudar zlam ni tekeđi àngwiviyu ana tay ndo, təsi cicihi ndo. Àgəs tay, àbiyu tay e *evid gədakani vu, a məlan zinj-zinjəni vu duk abivoru ana vad ya ti amagray seriya ni. ⁵ Ndam ya

* **1:17** Mənjay Meciyu 17.1-5 ; Mark 9.2-7 ; Lək 9.28-35. † **1:19** Bonğur ya ge miledu ni ti Piyer awayay adəmki ka Yezu.

ahaslani ya tàgudar zlam ni day Melefit àngwiviyu ana tay ndo : àfàkiaya yam ka tay a, èziñeba tay a adaba ticiiki ma ndo. Ay Nùwi ti àhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefit àhəŋga naŋ a, àhəŋgakiva mis a adəskəla àkiva ciliŋ. ⁶ Ndam ga kəsa *Sodom akaba *Gomor day Melefit èviyekaba tay àna aku a, àgəjəni ti ŋgesis gatayani ciliŋ. Melefit àgray nahkay ti, ti mis təsər amatraḅ ndam magudar zlam ti nahkay. ⁷ Ka sarta gani nani ti Melefit àhəŋgafəŋa *Lot kà aku na, adaba Lot ti naŋ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwanə kwanə ni àsi bi, ahəli ahàr dal-dal. ⁸ Lot ti mis jireni, ay naŋ àbu akaba tay, naŋ àbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya tədəm ni kəlavad. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit àwayay do ni awəri bəruv dal-dal. ⁹ Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzladani àca ndam gayəŋ a ti àsəra ere ye ti agray ga mahəŋgay tay àna naŋ na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit àsəra ere ye ti agray ga matraḅ tay àna naŋ na. ¹⁰ Melefit amatraḅ enji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məbəruf gatay awayay ni, adaba tanjak naŋ, təgəskabu ŋgay naŋ gəḏakani do.

Nday gani ya nəhi ana kəli tasəkadif malfada ana kəli ni ti tàgray aŋgwaz do simiteni, tici slimi do, təhəŋgriuru ahàr a had ana *məslər njeḏa-njeḏani ge Melefit ni do, tindivi tay sawəŋ. ¹¹ Məslər ge Melefit ti nday njeḏa-njeḏani, tətam ndam masəkad malfada ni àna njeḏa. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkad malfada ni ndam magudar zlam ti məslər ni tədəm do, tindivi tay kə meleher ga Bay Melefit do. ¹² Mis nday nani tagray zlam ya ti məbəruf gatay awayay ni akada ga zlam ge gili ya təsər ahàr do, àgəski təgəs tay, tábazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti təsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akada ya tabazl zlam

ge gili ni. ¹³ Zlam magədavani ya ti təgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrivu ana tay akada nani bilegeni. Adaba nday gani tàwayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kə eri ge mis, mimili àwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumumkabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kəli. Ay nday ti ka ya ti təgosakaba kəli a nahkay ni ti àbəlafəŋ kà tay dal-dal. ¹⁴ Nday ti kəlavad təjalaki ahàr ka magray hala ciliŋ, təmbrəŋ magudar zlam do simiteni ; təbiyu ndam ya təfəki ahàr ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahàr gatay dal-dal. Nday ti Melefit ètikwesla tay a àndava. ¹⁵ Təmbrəŋa divi sulumana, tija, təsər divi va do. Tədəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Naŋ ti àwaya siŋgu ya ti təvi ti məgudar zlam na. ¹⁶ Ay ti a vad nahan Melefit àləgi adaba àgəsiki ma ndo. Kəsəruma azoŋgu ti àzlapay akada ge mis hihirikeni ni do, ay ka fat nani ti azoŋgu àhia ma. Nahkay àcafəŋa naŋ ga magray zlam magədavani ya àdəm akal agray na, ti àgray va ba.

¹⁷ Ndam masəkad malfada nani ti nday akada ga gəzəŋ ga yam ya ti yam àŋgəzkiaya do ni, nday akada ga maklaḏasl ya aməd apayakaba ni. Nahkay ti Melefit àslamaliva məlaŋ ziŋ-zinəna ana tay a, nday gani atanjəhad eslini. Məlaŋ gani nani ti ləvəŋ àsabay. ¹⁸ Nday gani bəlaŋani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay àna naŋ. Tawayay magosay ndam ya ti təsləkakiba ka ndam ya təsər Melefit do nini mba ni, ti təhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti tàgray zlam ya tigi eri ana mis ni akada gatay ni. ¹⁹ Təhi ana tay ahkado : « Tamal kədəbum leli ni ti kəgurum ahàr gekəli, » ambatakani do nday gani ya tədəm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Adaba tamal maslaŋa zlam agur naŋ ti maslaŋa gani ègia evidi ga zlam ya agur naŋ na. ²⁰ Nahkay tamal mis àsəra Bay

geli Yezu *Krist nan̄ ya ti ahəngay leli na ti maslaŋa gani àtamfəŋa kà zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələn̄ gani tamal àngukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayan̄ a, təgur nan̄ keti ti, manjəhad̄ gayan̄ ni emigi magədavani amatam manjəhad̄ gayan̄ ya ahaslani ka ya ti àsər Melefit do ni. ²¹ Tamal nahkay ti hojo amal təsər divi jireni ni ndo, ere gani təsəra mək təmbrən̄, təgaskabu *Divi ge Melefit ya təcəhi ana tay ni va do ti ni. ²² Zlam gani àgrakivu ka tay ti akada ga ma *gozogul ya mis tədəm : « Kəra àngukiaya ka vəlahay gayan̄ a, àzumaba » ni. Tədəm keti : « Mədrəs mba tabaray nan̄ mba ti akoru adədvu a dəndalaḅ vu.* »

3

Yezu Krist amən̄ga

¹ Zləbəba goro ni, hini ti wakita ya nəbiki ana kəli ye cə ni. A wakita goro ya nəbiki ana kəli cəeni ni bu ni ti nəziaba azay slimi ana kəli a àki ka zlam ya kəsəruma àndava ni. Nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam gani nday nani lala. ² Nawayay ti kəjalumki ahər ka pakama ya ndam *njəlatani ya *tahəngaray pakama ge Melefit tədəm ahaslani ni. Jalumki ahər ke divi ga Bay geli ya ahəngay leli ni daya ; divi gani nani ti ndam *asak gayan̄ ya àslərribiyu tay ana kəli ni təhəngri pakama gani ana kəli. ³ Nawayay ti kícəm ma hini ya ti nəhi ana kəli ni lala. Səruma day, ka mandav ga duniya nahəma, mis ndahan̄ atagray zlam magədavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiŋ kə kəli, ⁴ atədəm : « Àdəm ahkado amən̄ga ti, nihi ti nan̄ eley ? Kwa ata bəŋ ga bəŋ geli təmət duk àbivaya ana nihi a, zlam ni dek akada ya Melefit àgraya ni zlam gayan̄, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey ! » ⁵ Nday gani ya təzlapay nahkay ni ti tawayay məsərki ke təwi ge Melefit ya àgray ahaslani ni do zakw. Təwi gani nani ti nihi : Melefit àdəmaya pakama

gayan̄ a, àgraya huḍ melefit akaba had a nahkay ; èdekaba had akaba yam a, àgraya had na ti àna yam. ⁶ Ahaslani Melefit èziŋeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba məlan̄ na dek. ⁷ Melefit àdəmaya pakama nahan̄ a keti, àdəm huḍ melefit akaba had atanjəhad̄ duk abivoru ana vad ya ti aku aməzumaba tay a dek ni. Ambrən̄ tay hayan̄ ti adaba ajəgay sarta ya ti amagrafəŋa seriya kə mis a ni. Ka sarta gani nani ti emijiŋ ndam ya ti təgəsiki ma do ni.

⁸ Zləbəba goro ni, zlam nahan̄ àbu bəlan̄ ti ahər àdəm àgəjazlki ahər ke kəli ba. Ere gani nihi : kə eri ga Bay geli nahəma, vad bəlan̄ ti akada vi dəbu, vi dəbu day akada vad bəlan̄. ⁹ Mis ndahan̄ təhi ana ahər Bay geli ti àgray ere ye ti àdəm amagray ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do : Melefit ti ebesi ana kəli, awayay ti ku mis biliŋ èjiji ba, awayay ti mis dek tàmbatkaba majalay ahər gatay a sawan̄. ¹⁰ Nədəm nahəma, vad ya ti Bay geli amən̄ga ni ti mis təsər do. Amən̄ga ti akada ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici huḍ melefit amahənday, emijiji. Aku aməzumaba zlam ya a huḍ melefit bu na ; had akaba zlam ya təkəni ni dek day atələbi va bi, etijiji. ¹¹ Kəsəruma zlam ni dek atara tijiji nahkay ti, ahər àdəm manjəhad̄ gekəli mən̄ja ahəmamam ? Ahər àdəm mən̄ja njəlata ; ahər àdəm kəgəsumiki ma ana Melefit lala. ¹² Jəgum fat ge Melefit ya amagray seriya ni ; zum njəda gekəli, grum zlam ya ti kislumki magrani ga mahədakbiyu vad gani weceweci ni. Ka fat gani nani ti aku aməzumaba huḍ melefit a, zlam ya a huḍ gani bu ni day dek aku aməzumaba kirid-kirid. ¹³ Ay Melefit àdəmbiya kwa ahaslana, àdəm amagray huḍ melefit məweni akaba had məweni. Atanjəhad̄ eslini ti ndam jireni cilin̄. Leli majəgay ti zlam gani nani.

* 2:22 Gozogul 26.11.

¹⁴ Zlɛbɛba goro ni, kɛbum kɛjɛgum vad gani nani nahkay ti zum njɛda gekɛli dek, ti ka fat gani Melefit mɛdi ahɛr ana kɛli lekɛlɛm kɛbum kanjɛhadum ɛna sulumani akaba nan, lekɛlɛm njɛlata kɛ eri gayan, tɛngɛtfɛna zlam magudarani kɛ kɛli a ba. ¹⁵ Sɛruma Bay geli ebesey ti adaba awayay ti mis tɛmbatkaba majalay ahɛr gatay a, ti mɛhɛngay tay. Wur ga mɛn geli Pol day ahia ma gana ana kɛli a ka ya ti ɛbiki wakita ana kɛli ni. Pol ti mawayay nan dal-dal ; ma gayan ya ɛbiki ana kɛli ni ti Melefit ɛvi mɛsɛr zlam gani. ¹⁶ A wakita gayan ya ɛbɛki ni bu dek ti nan ɛbu ahi ma gani ana kɛli nahkay. Zlam ndahan tɛbu a wakita gayan ya ɛbɛki ni bu ni ti mis ticikaba weceweci do. Ndam ya ti tɛsɛr zlam do, tɛfɛki ahɛr ke Melefit lala do ni tambatkaba ma gana. Tambatkaba ma gana a mɛlan ndahan ba a Wakita ge Melefit ni ba day nahkay. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit amɛgɛs tay ɛna seriya, emijin tay.

¹⁷ Zlɛbɛba goro ni, lekɛlɛm ti tɛhia ma gana ana kɛli a ɛndava. Nahkay ti bumvu slimu, ti ndam ya ti tɛgɛskabu ma ge Melefit do ni tɛbiyu kɛli a zlam magudarani vu akada gatay ni ba. Njɛhaduma gan-gan, tɛjɛkia kɛli ke jiri gekɛli a ba. ¹⁸ Yezu *Krist ti Bay geli, Bay mɛhɛngay leli daya. Lekɛlɛm ti kɛmbrɛnum mɛfɛki ahɛr ba. Grum ti mɛgrikivu sulum gayan ana kɛli, ti kɛsɛrumkivu nan lala. Mis dek tɛzlɛbay nan ; tɛzlɛbay nan kani, tɛzlɛboru nan ga kanɛgay-kanɛgayani ti. Aya nahkay.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni

Ere ye ti mādāmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdáfay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mənjàki gani ndam ga Yezu dek tèsèra nani Zeṅ zal asak ga Yezu, naṅ bay ya àbàki Ma Məweni Sulumani ge Zeṅ ni. Ma gayan ya àbàki ni ti akada ga ma ya madi ahàr a Ma Məweni Sulumani ge Zeṅ ni bu ni ; maslaṅa ya ti àbàki wakita cœeni ni ti mis biliṅ (gurumkabu Zeṅ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeṅ 1.1 ; Zeṅ 16.24 akaba 1 Zeṅ 1.4 ; pakama ndahaṅ təbu kay akada nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimi ge mis ahkay do ni ga kəsa ndo, nahkay mādām tèslerikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kəsa gərgərani bu ni. Zeṅ àdām abàki wakita ni ti awayay ti mis ndahaṅ təgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tèsər, nday təbu àna sifa ya àndav day-day do ni ededīṅ ededīṅeni (5.13).

A wakita ni bu Zeṅ àdām maslaṅa ya ti àdām àsèra Yezu a, mək agudar zlam kəlavaf ni ti zal malfada : bay ya ti àsèra Yezu a ni ti ambrəṅ zlam magudarani gayan ni, àgudar zlam va do. Tamal mägudara zlam a mək məmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambərfəṅa zlam geli ya mägudar na kè leli a, ay ahàr àdām ndam ga Yezu tāmbrəṅ zlam magudarani dek, adaba nday bəza ge Melefit ; Melefit ti njəlata. Melefit awayay leli : ahàr àdām leli day mawayum Melefit akaba ndam gayan ni. Tamal mawayay Melefit ti mägudar zlam va do ; nahkay mèsèra, leli ndam gayan ededīṅ ededīṅeni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

¹ Ere ye ti mabiki ana kuli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mənjàki ga məlan naṅ àbu. Pakama gani nani ti ègia mis a. Leli micia pakama gayan ya àdām na, mīpia naṅ àna eri geli a, māmənjələṅa lala, mīnjifiṅa àna ahar geli a daya. ² Sifa gani nani àṅgazlava. Ka ya ti àṅgazlavu ni ti leli mīpia, magray sedi gani, məhi pakama gani ana kuli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav day-day do, kwa ahaslani naṅ àbu afa Bəṅ geli Melefit, nihi ti àṅgazliva àna leli a. ³ Ere ye ti leli mīpi akaba mīci ni ti məhi ana kuli bilegeni, ti lekələm day kədəgumkiva ke leli a, mīgum leli dek akada mis bəlan. Leli ti məbu akada mis bəlan akaba Bəṅ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist. ⁴ Məbiki pakama hini ana kuli ti, mawayay ti kīcam lala, nahkay leli dek aməmərvu ka ahar bəlan lala.

Maslaṅa ya agudar zlam ni ànjəhad akaba Melefit koksah

⁵ Pakama ya ti mīcifiṅa, məhi ana kuli ni ti nihi : Melefit nahəma, masladani njəlata, naṅ àbi àna məlan ziṅ-ziṅeni bi ferera. ⁶ Tamal mādām leli akaba naṅ akada mis bəlan, mək məbu magray zlam e ziṅ-ziṅeni bu nahəma masəkaf malfada, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do. ⁷ Ay tamal magray zlam a masladani bu akada gayan ya naṅ àbu a masladani bu ni ti leli məbu dek ka ahar bəlan akada mis bəlan. Nahkay mimiz ga Wur gayan Yezu abarafəṅa zlam magudarani geli na kè leli a.

⁸ Tamal mādām mägudar zlam do ni ti magosay ahàr geli geleni, leli ndam jireni do. ⁹ Ay tamal madafaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambərfəṅa kè leli a, abarafəṅa zlam ya àbəlay do na dek kè leli a. Agray nahkay ti adaba naṅ jireni ; ere ye ti àdām amagray ni ti agray ededīṅ. ¹⁰ Tamal mādām leli mägudar zlam do ni ti kala mādām Melefit asəkaf malfada. Tamal mādəma nahkay ti mægəskabu pakama gayan a məbərurv geli vu ndo.

2

¹ Gabəza, nəbiki zlam hini ana kuli ti, nawayay ti kàgudarum zlam ba. Ay kwa tamal maslaṅa àgudara zlam a nəṅgu ni, bay ya ti embikivu ke leli, agri kam-kam ana Bəṅ geli Melefit ni naṅ àbu kè meleher gayanṅ. Bay mimbikivani ke leli ti Yezu *Krist, naṅ ti mis jireni, àgudar zlam do. ² Àvay vu gayanṅ, tàkad naṅ ti Melefit mambərfəṅa magudar zlam geli ni kè leli a. Esliki mambərfəṅa zlam magudarani geli na cilinṅ do, esliki mambərfəṅa zlam magudarani ge mis ga duniya na dek daya.

Tamal məsəra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

³ Tamal leli məbu magray zlam ya ti Melefit àhi ana mis e *Divi gayanṅ bu grum ni ti məsəra leli ti məsəra Melefit a. ⁴ Ay tamal maslaṅa àdəm àsəra naṅ a, mək àgray zlam ya ti Melefit àdəm e Divi gayanṅ bu grum ni do ni ti maslaṅa nani asəkad malfada. Naṅ nani ti mis jireni do simiteni. ⁵ Maslaṅa ya ti agray zlam ya Melefit àdəm grum ni ti awayay Melefit àna məbərur bəlan ededifin ededifeni. Tamal magray nahkay ti məsəra leli ndam ge Melefit, leli bilinṅni akaba naṅ. ⁶ Tamal maslaṅa àdəm anjəhadkabu akaba naṅ nahəma, ahàr àdəm maslaṅa nani agray zlam akada ga Yezu ya àgray ni kwa.

⁷ Zləbəba goro ni, zlam hini ya nəbiki ana kuli ni ti zlam məweni do. Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni sawanṅ. Kwa ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni ti kəsəruma Divi gani nana. Divi gani ya ahaslani nani ti pakama ya təhi ana kuli ni. ⁸ Ay ti pakama ya nəbiki ana kuli ni ti divi məweni daya. Mis təsər divi gani nani ededifin ti àna manjəhad ga Yezu, təsər àna manjəhad gekuli daya. Nahkay məlanṅ ziṅ-ziṅni naṅ àbu andav, masladani sulumani anjəkia ka masladana.

⁹ Tamal maslaṅa àdəm naṅ a masladani bu mək ezirey wur ga

məṅani ti maslaṅa nani naṅ e ziṅ-ziṅni bu mba sawanṅ. ¹⁰ Ay tamal maslaṅa awayay wur ga məṅani ti maslaṅa nani naṅ àbu a masladani bu, araṅa àbi a məbərur gayanṅ bu ge mijinṅkia naṅ ke divi a bi. ¹¹ Ay tamal maslaṅa ezirey wur ga məṅani ti maslaṅa nani naṅ e ziṅ-ziṅni bu. Naṅ àbu asawadəy e ziṅ-ziṅni bu daya, àsər məlanṅ ya akoru ni do ; èpi divi do adaba naṅ e ziṅ-ziṅni bu.

Kədəbum zlam ga duniya ba

¹² Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Melefit àmbərfəṅa magudar zlam gekuli na kè kuli azuhva Yezu a.

¹³ Ata bəṅ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekulam ti kəsəruma bay ya ti naṅ àbu kwa ka mənjəki ga məlanṅ na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekulam ti kiyəmfiṅa kè *Seteni àna kadvu a.

¹⁴ Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekulam ti kəsəruma Bəṅ geli Melefit a.

Ata bəṅ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekulam ti kəsəruma bay ya ti naṅ àbu kwa ka mənjəki ga məlanṅ na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekulam ti kəbum àna njəda, pakama ge Melefit àbu a məbərur gekuli bu, kiyəmfiṅa kè Seteni àna kadvu a.

¹⁵ Kədəbum divi ya ndam ga *duniya tadəbay ni ba, kawayum zlam ya tədi ahàr a duniya bu ni ba daya. Tamal maslaṅa awayay zlam ga duniya nahəma, maslaṅa nani ti àwayay Bəṅ geli Melefit koksah. ¹⁶ Zlam ga duniya nday nani ya mis tagray ni ti nday hi : tawayay zlam ya məbərur gatay awayay ni dek, tawayay zlam ya egi eri ni dek, tənṅəta zlam a ti tagray zlabay àna naṅ. Zlam nday nani dek ti Bəṅ geli Melefit adafaki ndo, mis təcahay a duniya bu zlam gatay. ¹⁷ Duniya akaba zlam ya a duniya bu, mis tawayay tənṅət ni dek naṅ àbu andav. Ay ti maslaṅa ya ti agray ere ye ti

Melefit awayay ni ti maslaña nani amanjəhad ga kanğay-kanğayani.

Ndam ezir ge Krist

¹⁸ Gabəza, duniya andav wudak. Kicəma, təhia ana kəli a zal ezir ge *Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir ge Krist təbu kay əndava. Nahkay ti məsəra duniya andav wudak ededij. ¹⁹ Ahaslani ndam ezir ge Krist nday nani ti təkibu ke leli, mək təsləkakiba ke leli a. Tamal ti nday ndam geli ededij ti akal tənəhadə akaba leli a. Ay ti zlam gani əgravu nahkay ti, ti leli məsərkaba nday ndam geli ededij do.

²⁰ Lekələm zla nahəma kəbum əna *Məsuf Njəlatani, Yezu Krist əvi ana kəli. Nahkay ti lekələm dek kəsəruma jiri a. ²¹ Nəbiki ana kəli ti kamam? Ga məhiani ana kəli kəsərume jiri do tək? Aha, ga məhiani ana kəli kəsəruma sawəñ. Kəsəruma malfadə əbi əhəraya e jiri ba bi daya.

²² Maslaña ya ti asəkad malfadə kay ni ti way? Maslaña nani ti maslaña ya ti ədəm Yezu ti nañ Krist *Bay gədəkani ya amara ni do ni. Maslaña nani ti zal ezir ge Krist: əgəskabu Bəñ geli Melefit nday ata Wur gayan ni ndo. ²³ Maslaña ya ti əgəskabu Wur ge Melefit do ni ti əgəskabu Bəñani Melefit ndo daya. Maslaña ya ti əgəskabu Wur ge Melefit ni ti əgəskabə Bəñani Melefit a daya.

²⁴ Lekələm zla ti ere ye kicəma kwa ka sarta ya kəfumki ahər ka Yezu Krist ni ti ahər ədəm ere gani nani mənəhadə məbərur gekəli bu. Tamal ere ye ti kicəma kwa ka sarta ya kəfumki ahər ka Yezu ni anjəhadə a məbərur gekəli bu ni ti lekələm day akanjəhadə akaba Wur ge Melefit nday ata Bəñani akadə mis bəlan. ²⁵ Ere gani nani dek ti *sifa ya əndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Yezu ədəm aməvi ana leli.

²⁶ Zlam gani nday nani dek nəbiki ana kəli ti adəba mis tawayay magosay kəli palam. ²⁷ Lekələm zla nahəma kəbum əna Məsuf Njəlatani, Yezu Krist əvi ana kəli. Məsuf gani nani ti əbu manjəhadəni a məbərur

gekəli bu. Nahkay ti wudəra gekəli əbi akaba bay macahi zlam nahəñ ana kəli va bi: Məsuf Njəlatani nañ əbu acahi zlam dek ana kəli. Nañ ti əsəkad malfadə do, zlam gani ya acahi ana kəli ni ti ma ge jiri. Ahər ədəm kənəhadə akaba Yezu Krist akadə mis bəlan; Məsuf Njəlatani acahi ana kəli ni ti nahkay.

²⁸ Gabəza, nihi ti ahər ədəm kənəhadə akaba Yezu akadə mis bəlan. Adəba mam, nawayay ti ka ya ti aməñga ni ti aŋwaz əwər leli ba. Ka ya ti aməzləvəyaya ni ti nawayay ti mimili əwərfəña leli ga mahədəkfəñiani ba. ²⁹ Kəsəruma Yezu Krist ti nañ jireni. Nahkay ahər ədəm kəsərume maslaña ya ti nañ əbu agray zlam jireni ni ti maslaña gani nani Melefit egia bəñana daya.

3

Leli bəza ge Melefit

¹ Nğa pəm day, Melefit əwaya leli a dal-dal ni! Nahkay əzala leli bəza gayan a. Iy, leli bəza gayan ededij! Nğay leli bəza ge Melefit ti ndam ga *duniya təsər do, adəba nday nani təsər Melefit ndo palam. ² Zləbəba goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefit əndava. Ay ti emigi mam kama ni mam ti Melefit ədəfiaba ana leli a fañ ndo. Ere ye ti məsəra nahəma, ka ya ti aməzləvəyaya ni ti emigi akadə gayan ni, adəba emipi nañ lala. ³ Maslaña ya ti ajəgay Yezu *Krist, awayay egi akadə nañ ni ti, maslaña nani əbi slimi ana ahər gayan, əgudar zlam do, akadə ga Yezu ya əgudar zlam do ni.

⁴ Maslaña ya ti nañ əbu agudar zlam nahəma, əgəskabu *Divi ge Melefit ya a Wakita gayan ni bu ni ndo. Ndam magudar zlam ti ndamam? Nday ndam ya təwayay divi ge Melefit do ni. ⁵ Ay ti kəsəruma Yezu Krist əra a məlan va ga məhəlfəña zlam magudarani geli kə leli a. Kəsəruma nañ ti əgudar zlam do simiteni. ⁶ Maslaña ya ti nañ əbu anjəhadə akaba nañ akadə mis bəlan ni ti əgudar zlam va do. Ay ti maslaña ya ti nañ əbu agudar zlam

nahəma, èpi Yezu day-day ndo, àsə nən do daya.

⁷ Gabəza, mis təgosay kəli ba. Maslaṅa ya ti nən àbu agray zlam ge jiri ni ti nən mis jireni akada Yezu Krist nən jireni ni. ⁸ Maslaṅa ya ti nən àbu agudar zlam nahəma, nən wur ge *Seteni. Adaba mam, kwa ahaslani Seteni nən àbu agudar zlam zlam gayan, àmbrən ndo. Nahkay Wur ge Melefit àra a duniya va : àra ti ga maslamalay zlam ya Seteni agudar ni dek.

⁹ Maslaṅa ya ti Melefit ègia bəṅana ni ti àgudar zlam va do. Adaba mam, Melefit àvia Məsuf Njəlatana, àniviyu a məbərur bu, nən àbu anjəhad akaba nən. Nahkay maslaṅa gani nani èsliki magudar zlam va do, adaba Melefit ègia bəṅana. ¹⁰ Məsərkaba way wur ge Melefit ni way ahkay do ni way wur ge Seteni ni way ti nahkay hi : maslaṅa ya ti àgray zlam ge jiri do ni ti nən wur ge Melefit do. Maslaṅa ya ti àwayay wur ga mənani do ni ti nən day wur ge Melefit do.

Ahàr àdəm mawayumvu

¹¹ Nahkay ti mawayumvu e kidin geli bu. Hini ti pakama ya kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni. ¹² Məgrum akada ga *Kayin ya àgray ni ba. Nən ti wur ge *Seteni, nahkay akad wur ga mənani ndaf ga njəda. Akad wur ga mənani gani ti kamam jiken mam ? Akad wur ga mənani ni ti adaba zlam ga wur ga mənani ya àgray ni dek ge jiri, zlam gayan gayanani ya àgray ni dek magədavani palam.

¹³ Bəza ga mmawa, tamal ndam ga *duniya tizirey kəli ti àgri ejep ana kəli ba. ¹⁴ Leli ti məsəruma Melefit àhəṅgaraba leli e kisim ba, àvia sifa ana leli a àndava. Məsəruma ti adaba mawayum bəza ga mən geli. Maslaṅa ya ti àwayay mis do nahəma, Melefit àhəṅgaraba nən a ndo, nən məmətani. ¹⁵ Maslaṅa ya ezirey wur ga mənani ni ti nən bay makad mis. Ay kəsəruma bay ya ti akad mis nahəma, *sifa ya àndav day-day do ni ti àniviyu a məbərur bu bi. ¹⁶ Yezu *Krist ti àwaya

leli a, àgəskabu ti təkad nən azuhva leli. Adəfiki mawayavani ana leli ti nahkay. Leli day ahàr àdəm məjənaki bəza ga mən geli, ku tamal tabazl leli azuhva tay nənṅu ni məgəskabu. ¹⁷ Tamal ti maslaṅa zlam gayan àbu, èpi ti zlam àfən kà wur ga mənani bi mək àmənjalən do nahəma, àbəlày do. Maslaṅa nani ti awayay mis akada ge Melefit ya awayay mis ni tata aw ? Aha, àwayay do. ¹⁸ Gabəza, mawayum mis àna pakama cilin ba, ahàr àdəm mawayum mis ededin, məgri zlam sulumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti aṅwaz àwərfəṅa tay kə Melefit a do

¹⁹ Tamal magray nahkay ti aməsər leli ti ndam jireni, aṅwaz aməwərfəṅa leli kə Melefit a do daya. ²⁰ Ku tamal məhi ana ahàr məgudara zlam a nənṅu ni, aṅwaz aməwərfəṅa leli a do, adaba Melefit àsəra ere ye ti a məbərur geli bu na àtama leli lelana ; nən ti àsəra zlam a dek. ²¹ Zləbəba goro ni, tamal məsəra məgudar zlam ndo nahəma, aṅwaz aməwər leli kə meleher ge Melefit do. ²² Nahkay zla nahəma, aməvi ere ye ti mihindifiṅa ni dek ana leli, adaba leli məbu magray ere ye ti àhi ana leli grum ni akaba ere ye ti àbəlafən ni. ²³ Ere ye ti àhi ana leli grum ni ti nihi : si məfəki ahàr ka Wur gayan Yezu *Krist akaba mawayumvu e kidin geli bu kwa. Àhi ana leli grum ti nahkay. ²⁴ Nahkay maslaṅa ya ti agray ere ye ti Melefit àhi ana leli grum ni ti maslaṅa nani ti nən àbu akaba Melefit akada mis bəlan. Məsər ti Melefit nən àbu akaba leli ti ahəmamam ? Məsər ti adaba àvia *Məsuf gayan ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam ?

¹ Zləbəba goro ni, ndam ya tədəm təzlapay àna njəda ga *Məsuf ni dek ti kəgəsumkabu pakama gatay ni ba. Hojo sayumfəṅa kà tay a day, akal ti nday təbu àna Məsuf ge Melefit aw. Adaba mam, mis dal-dal təbu a duniya bu, tədəm

nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkad malfada sawaŋ. ² Akəsərum ti maslaŋa hini azlapay àna njəda ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi : ndam ya ti tədəm vay-vay Yezu *Krist àra a duniya va, ègia mis hihirikena ti, nday dek təzlapay àna njəda ga Məsuf ge Melefit. ³ Ay ti maslaŋa ya ti àdəm Yezu àra a duniya va ndo ni ti, maslaŋa nani àdəm ma ge Melefit do, azlapay àna njəda ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawaŋ. Lekuləm kicuma məsuf gani nani amara a duniya va : nihi ti enjia àndava.

⁴ Gabəza, lekuləm ti bəza ge Melefit. Nahkay kiyumfiŋa kà ndam nday nana ya tasəkad malfada na. Adaba mam, Məsuf ya àniviyu ana kəli ni àtama məsuf ya àniviyu ana ndam ga *duniya na. ⁵ Ndam nday nani ya tasəkad malfada ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. ⁶ Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti àsəra Melefit a ti agəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaŋa ya ti naŋ wur ge Melefit do ni ti agəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya adəm jiri na nday ata məsuf ya asəkad malfada na ti nahkay.

Melefit adəfiki ana leli ahəmamam mawayumvu ni

⁷ Zləbəba goro ni, ahàr àdəm mawayumvu e kidiŋ geli bu kwa, adaba bay ya ti agray ti mis tawayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti naŋ àbu awayay mis nahəma, Melefit ègia bəŋana. Maslaŋa nani ti àsəra Melefit a. ⁸ Ay maslaŋa ya ti àwayay mis do nahəma, naŋ ti àsəra Melefit do, adaba Melefit ti ere ye ti agray ni dek, agray ti adaba awayay mis. ⁹ Melefit adəfiki ana leli, naŋ awayay leli ti ahəmamam ? Adəfiki ana leli ti nahkay hi : àslərbiyu Wur gayaŋ biliŋ bilineni ni a duniya vu ga məvi sifa gayaŋ ana leli. ¹⁰ Mawayavani ti məŋ ga mam ? Leli mawayay Melefit enji aw ? Aha ! Melefit àwayay leli enji

sawaŋ. Nahkay àslərbiyu Wur gayaŋ ti təkad naŋ. Təkada naŋ a ti Melefit esliki məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a.

¹¹ Zləbəba goro ni, Melefit àwayay leli ti nahkay. Tamal àwayay leli nahkay ti agəsiki ti leli day mawayumvu e kidiŋ geli bu bilegeni kwa. ¹² Melefit ti maslaŋa ya ti epia naŋ a bir ni ti àbi. Ay tamal mawayumvu e kidiŋ geli bu ni ti məsəra Melefit naŋ àbu akaba leli, mīgia akada mis bəlaŋ akaba naŋ a. Məsəra leli məbu mawayay mis àna hud bəlaŋ akada gayaŋ ya awayay mis ni.

¹³ Leli məbu akaba naŋ, naŋ day naŋ àbu akaba leli akada mis bəlaŋ ti məsəra ti ahəmamam ? Məsəra ti adaba àvia *Məsuf gayaŋ ana leli a palam. ¹⁴ Leli zla ti mīpia Wur ge Melefit a, məsəra Bəŋani Melefit àslərbiyu naŋ ti mīgi Bay mahəngay mis ga duniya. Nahkay məhi ana mis zlam nani ti àgrava edediŋ a. ¹⁵ Maslaŋa ya ti àdəm vay-vay Yezu naŋ Wur ge Melefit nahəma, maslaŋa nani ti Melefit naŋ àbu akaba naŋ, naŋ day naŋ àbu akaba Melefit akada mis bəlaŋ. ¹⁶ Leli ti məsəra Melefit awayay leli, məgəskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni dek agray ti adaba awayay mis. Maslaŋa ya awayay mis nahəma, maslaŋa nani ti naŋ àbu akaba Melefit, Melefit day naŋ àbu akaba naŋ, nday cəeni akada mis bəlaŋ. ¹⁷ Məsəra ti leli məbu mawayay mis àna hud bəlaŋ akada ge Melefit ya awayay leli ni ti ahəmamam ? Məsəra ti adaba kwa kani, vad ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti àsi anğwaz ana leli do simiteni. Àsi anğwaz ana leli do ni ti adaba zlam ya ti leli məbu magray a duniya bu ni ti akada ga Yezu ni. ¹⁸ Anğwaz ti tarakaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna hud bəlaŋ ti məgray anğwaz koksah. Adaba mam, tamal anğwaz awər mis nahəma, àsəra atəra naŋ. Maslaŋa ya ti anğwaz awər naŋ nahəma, ngay Melefit awayay

naŋ àna huɗ bəlan̄ ti àsərkaba lala fan̄ do.

¹⁹ Leli ti mawayum Melefit, mawayum mis adaba Melefit àwayay leli enji. ²⁰ Tamal mis àdām : « Nu ti nawayay Melefit » mək ezirey wur ga mənani nahəma, maslaŋa nani asəkad malfada. Adaba mam, wur ga mənani ya ti epi ni tekeɗi àwayay naŋ do ni ti awayay Melefit ti ahəmamam ? Èpi naŋ do ni ! ²¹ Divi ga Yezu ya àdəfiki ana leli ni nihi : àdām maslaŋa ya ti awayay Melefit ti ahàr àdām mâwayay wur ga mənani daya.

5

Maslaŋa ya ti afəki ahàr ke Melefit ni ti eyefiŋ kà zlam ga duniya

¹ Maslaŋa ya ti àgəskabá, adām Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni ti Melefit ègia Bəŋana. Tamal maslaŋa awayay bəŋ ga bəza nahəma, awayay bəza ni daya. ² Məsər mawayay bəza ge Melefit ti ahəmamam ? Məsər ti adaba məbu mawayay Melefit, məbu magray zlam ya àhi ana leli grum ni daya. ³ Mawayay Melefit ti məsər ahəmamam ? Məsər ti adaba məbu magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi gayaŋ bu grum ni kəlavad. Divi gayaŋ gani nani ti zləzlada do, ⁴ adaba ku way way do tamal Melefit ègia bəŋana nahəma, njəɗa gayaŋ àtama njəɗa ga zlam ga duniya ; zlam nday nani tèsipet naŋ koksah. Njəɗa ya àtam njəɗa ga zlam ga duniya ni ti mam ? Njəɗa gani nani ti məfəki ahàr geli ka Yezu. ⁵ Njəɗa ga way àtama njəɗa ga zlam ga duniya ni way ? Si ga maslaŋa ya ti afəki ahàr ka Yezu, àdām Yezu ti naŋ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti adafaki Yezu naŋ Wur ge Melefit ni

⁶ Yezu *Krist ti àra a duniya va, àhuriyu a yam vu, *təbaray naŋ, kələn̄ gani təbaya mimiz gayaŋ a. Təbaray naŋ àna yam ciliŋ do, təbaray naŋ àna yam, təbaya mimiz gayaŋ a daya. Məsər ti pakama nani ma ge jiri ti adaba *Məsuf ge Melefit àhia ana leli

a. Məsuf gani nani ti ere ye ti adām ni dek ma ge jiri. ⁷⁻⁸ Adafaki Yezu Wur ge Melefit ededīŋ ti Məsuf, yam, mimiz. Nday mahkərani ni ti təɗafaki zlam bəlan̄. ⁹ Tamal məgəsumkabu pakama ge mis ya təɗəm ni ti ahàr àdām məgəsumkabu pakama ge Melefit ya àdām ni daya, adaba Melefit ti naŋ gəɗakani, àtam mis dek. Pakama ge Melefit ya àdām ni ti àdəmki ka Wur gayaŋ Yezu Krist. ¹⁰ Maslaŋa ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit nahəma, àsəra a ahàr gayaŋ ba pakama ge Melefit gani nani ti ma ge jiri. Ay maslaŋa ya ti àgəskabu pakama ge Melefit ya ti àdām ni do ni ti maslaŋa nani àdām Melefit asəkad malfada. Adaba mam, àgəskabu pakama ge Melefit ya àdəmki ka Wur gayaŋ Yezu Krist ni do. ¹¹ Melefit àhi mam ana leli mam ? Àdām àvia *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana leli a. Sifa gani nani ti mən̄gət azuhva Wur gayaŋ Yezu Krist. ¹² Maslaŋa ya ti àgəskabá Wur ge Melefit a ni ti àngəta sifa. Maslaŋa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit ndo nahəma, àngət sifa ndo.

Sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni

¹³ Pakama gani nani ti nəbiki ana kəli adaba kəfumkia ahàr ka Wur ge Melefit a ; nawayay ti kəsərum lekələm kəbum àna *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni. ¹⁴ Ka ya ti mahəŋgalay Melefit ni ti ere ye ti avi njəɗa ana leli ni ti nihi : məsəra tamal mihindiliŋa zlam ya ti àbəlafəŋ na ti eciiki ma geli ni ana leli. ¹⁵ Tamal məsəra naŋ àbu eciiki zlam ya ti mihindiliŋ ni ana leli ti məsəra mən̄gəta zlam ya mihindi na àndava.

¹⁶ Bi wur ga muk agudar zlam, zlam magudarani nani àzoru mis e kisim vu do, tamal kípia naŋ a ti hən̄gali Melefit. Nahkay ti Melefit aməvi sifa ana maslaŋa ya ti àgudar zlam ni, tigi ti zlam magudarani gayaŋ ni àzoru mis e kisim vu do ni. Zlam magudarani ya ti azoru mis e kisim vu ni ti àbu. Nəhi ana kəli hən̄galum Melefit ti azuhva nani do. ¹⁷ Zlam ge mis ya tagray ni dek ti

tamal tàgray ge jiri do ni ti ðek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahaŋ ya tàzoru mis e kisim vu do ni ti tàbu.

¹⁸ Məsəra maslaŋa ya ti Melefit ègia Bəjana nahəma, àgudar zlam va do, Wur ge Melefit ajəgay naŋ. Nahkay zla nahəma *Seteni àgosay naŋ kok-sah.

¹⁹ Məsəra Bay ya ti leli ndam gayan ni ti Melefit. Məsəra ndam ya tadəbay zlam ga duniya ni ðek ti nday ndam ge Seteni.

²⁰ Məsəra Wur ge Melefit àra. Àra ti àvi njəda ana leli ga məsər Melefit Melefiteni. Nahkay leli məbu manjəhadani akada mis bəlaŋ akaba Melefit Melefiteni, àna njəda ga Wur gayan Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefit Melefiteni. Avay sifa ya àndav day-day do ni ti naŋ gani ciliŋ.

²¹ Gabəza, pəra akaba zlam ndahaŋ ya ti ge Melefit do nahəma, kəgəsumkabu ba.

Wakita ge Zeṅ ya àbèki ye cɔ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ge Zeṅ ya àbèki ye cɔ ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdɛfay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mɛsɛra, bay ya ti àbèki 2 Zeṅ ni ti àbèki 1 Zeṅ ni day naṅ gani : gurumkabu 2 Zeṅ 5, 1 Zeṅ 2.7 akaba Zeṅ 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya tɛcakalavu a kɛsa nahan bu ni, àhi ana tay tabavu slimi, adaba ndam magosay mis tɛbu tɛsawaday a kɛsa ndahan bu, tɛcahi zlam magɛdavani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tɛgɛskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nàbèki wakita hini ti nu, nu gɛdɛkani ga ndam mɛfèki ahàr ka Yezu, nàbikioru ana Wal gɛdɛkani * ya Melefit adaba naṅ a ni akaba ana kɛli bɛza gayan ni ; nawayay kɛli dal-dal. Awayay kɛli ti nu bɛlan cilin do, mis ya ti tɛsɛra jiri ge Melefit a ni dɛk tawayay kɛli daya. ² Nawayay kɛli ti adaba kɛgɛsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli mɛbu àna naṅ kɛlavad, adaba Melefit àvi ana leli ti ga kanṅay-kanṅayani.

³ Bɛṅ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist atɛgri sulum gatay ana leli. Atɛjɛnaki leli, atagrɛy ti mɛnjɛhadumkabu àna sulumani. Nahkay ti amɛgrum jiri, amawayumvu e kidin geli bu.

*Ahàr àdɛm mawayay ndam ya ti leli
mɛbu akaba tay ni*

⁴ Mmawa goro ni, ka ya ti mɛci bɛza gayan ndahan tɛbu tadɛbay divi ge jiri ni ti nɛmɛrva dal-dal. Tagrɛy zlam

ti akada ga Bɛṅ geli Melefit ya àdɛm mɛgray ni. ⁵ Ere ye ti nawayay nɛhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr àdɛm mawayumvu e kidin geli bu. Ma hini ya nàbukki ni ti ma àki ke divi mɛwɛni do : ma gani ti mɛcia kwa ahaslana àndava. ⁶ Mawayay Melefit ti ahɛmamam ? Tamal mawayay Melefit ti madɛbay Divi gayan ya àdɛfiki ana leli ni. Divi gayan ya àdɛfiki ana leli, lekulɛm kicɛm kwa ka mɛnjɛki gani ni ti nihi : àdɛm wayumvu e kidin gekɛli bu. Divi gani nani ti ahàr àdɛm kɛdɛbum kɛlavad.

⁷ Nàhi ana kɛli nahkay ti adaba mis dal-dal tɛbu a kɛsa gɛrgɛrani bu a duniya bu, tɛbu tagosay mis : ṅgay Yezu *Krist àra a duniya va, tìwi naṅ miwɛni ni ti tɛgɛskabu do. Maslaṅa ya ti adɛm nahkay ni ti naṅ zal ezir ge Krist, bay magosay mis daya. ⁸ Bumi slimi ana ahàr gekɛli, ti tɛwi geli ya ti mɛgri ana kɛli ni ègi zlam masakani ba. Bumvu slimi ti kɛṅgɛtum ere ye ti Melefit àdɛm amɛvi ana kɛli ni dɛk.

⁹ Sɛruma maslaṅa ya ti àmbrɛṅa madɛbay divi ya ti Krist àdɛfiki ana leli na, agrɛy ere ye ti naṅ awayay ni zlam gayan ni ti Melefit naṅ àbi akaba naṅ bi. Ay maslaṅa ya ti agrɛy ere ye ti Krist awayay ni ti Bɛṅ geli Melefit nday ata Wur gayan ni tɛbu akaba naṅ. ¹⁰ Tamal mis ara afa gekɛli a, àdɛfiki ere ye ti Krist awayay ni ana kɛli do ni ti kɛgɛsumkabu naṅ afa gekɛli ba, ku sa day kɛgrumi ba. ¹¹ Adaba maslaṅa ya ti àgria sa nahɛma àjɛnaki naṅ ka magudar zlam a.

¹² Ma goro àbu kay nawayay nàhi ana kɛli, ay ti nawayay mɛbiki ma gani ana kɛli ka wakita do. Nɛdɛm anoru afa gekɛli, nu nuani àna ahàr goro anoru anɛzlapi ana kɛli, ti mɛmɛrva dal-dal ka ahàr bɛlan akaba kɛli.

¹³ Mmawa goro ni, wur ga muk walani ya Melefit adɛkiba naṅ a ni bɛza gayan tɛgruka sa daya. †

* **1:1** « Wal gɛdɛkani » ni ti awayay adɛmvaba ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa nahan bu ni ; bɛza gayan ni ti ni day nday gani. † **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay adɛmvaba ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa ya ti Zeṅ naṅ àvu ni bu ni.

Wakita ge Zeṅ ya àbèki ya mahkər ni Ere ye ti mədəmki ka wakita ge Zeṅ ya àbèki ya mahkər ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdáfay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mèsəra, bay ya ti àbèki 3 Zeṅ ni ti àbèki 1 Zeṅ akaba 2 Zeṅ ni day naṅ gani.

Àbiki ti ana Gayus: Gayus ti gəđakani ga ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsə nahaṅ bu ni, ay mèsər kəsə gani nani do. Gayus ti àgəskabá mis ya ti Zeṅ àsləruru tay ga məvi njəđə ana ndam ga Yezu na lala ; ay gəđakani nahaṅ àbu, slimi gani Diyətref, àgəskabu tay ndo. Zeṅ àbiki wakita ana Gayus ti ga məvi njəđə, ti àgray akada ge Diyətref ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nu gəđakani ga ndam məfəki ahər ka Yezu, nəbukkiuru ana nak Gayus, nak zləba goro, nawayay kur dal-dal adaba madəbay divi ge jiri ka ahar bəlaṅ. ² Gayus goro ni, nawayay ti araṅa àgrakukvu ba simiteni, Melefit mągray ti kənjəhad njalaṅ-njalaṅ akada ga məbərurv gayak ya àbu sulumani kè meleher gayan ni ti.

Mis tazləbavu ana Gayus

³ Nəbu nəmərvu dal-dal adaba bəza ga məṅ geli ndahaṅ kay təbu tara, təhu ahkado nak kəbu kadəbay divi ge jiri àna məbərurv bəlaṅ. Iy nak kəbu kəgray nahkay ededīṅ. ⁴ Tamal nìcia ti bəza goro təbu tadəbay divi jireni ni ti nəmərvu dal-dal, àtam məmərvani ndahaṅ ni dek.

⁵ Zləba goro ni, ere ye ti kəgri ana bəza ga məṅ geli ga məjənaki tay ni ti àna məbərurv bəlaṅ. Ku tamal kəsər tay do nəṅgu ni kəbu kəjənaki tay àna məbərurv bəlaṅ. ⁶ Nday gani ya kəjənaki tay ni təbu tara ahalay a, təhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni

kəbu kawayay tay dal-dal. Kam-kam zləba goro ni, ka ya ti atoru kama nahəma, jənaki tay keti akada ge Melefit ya awayay ni. ⁷ Nday gani ticik a magam gatay, tōru ti ga məgri təwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni təvi araṅa ana tay ndo. ⁸ Mis akada nday nani nahəma, ahər àdəm məjənaki tay kwa, ti leli dek akaba tay mīgi ndam magray təwi ge jiri.

Diyətref nday ata Demetriyəs

⁹ Nəbikioya wakita ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini na, ay ti Diyətref awayay mīgi gəđakani gatay dek, nahkay àgəskabu ma gani ndo. ¹⁰ Nahkay zla nahəma, ka fat ya ti eninjəa afa gekəli a ni ti anaṅgəhadī zlam ya agudar ni akaba ma magədavani ya adəmki ke leli ni ana kəli. Agudar ti zlam nday nani cilīṅ do, naṅ gani àwayay məgəskabu bəza ga məṅ geli ni do. Ku tamal mis ndahaṅ tawayay məgəskabu tay nəṅgu ni, àcafəṅa mis ga məgəskabu tay a. Tamal mis təgəskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

¹¹ Zləba goro ni, kəgray zlam akada ge mis magədavani ni ba ; gray zlam akada ge mis sulumani ni. Maslaṅa ya ti agray zlam sulumani ni ti naṅ mis ge Melefit. Ay maslaṅa ya ti agray zlam magədavani ni ti àsər Melefit do.

¹² Demetriyəs nahəma, mis dek tədəm naṅ mis sulumani ; jiri gayan ya agray ni day adafaki naṅ mis sulumani ededīṅ. Leli day magrakia sedi a, naṅ ti mis sulumani. Nak day kəsəra ma geli ya mədəmki ni ti ma ge jiri.

¹³ Ma goro àbu kay nawayay nəhuk, ay ti nəwayay məbukki ma gani ndahaṅ ni ka wakita do. ¹⁴ Adaba nədəm nu nuani àna ahər goro nara nakoru afa gayak wudak ; eninjəa kwa ti nu nuani àna ahər goro anəzlapuk.

¹⁵ Melefit məgruk sulum gayan ti araṅa àhəluk ahər ba ti. Zləbəba geli day təgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni dek bəlaṅ àna bəlaṅ.

Wakita ge Zud ya àbèki ni Ere ye ti mädämki ka wakita ge Zud ya àbèki ni

Maslaña ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zud wur ga mən ge Zek ni (1). Zud àdäm ma akada ga zal asak ga Yezu ya akal adäm ni do (17) ; nan wur ga mən ge Zek ya àbèki wakita ge Zek ni : nday cæni ti bəza ga mən ga Yezu (Meciyu 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti àdafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kəsa gatay ni ndo. Àdäm akal awayay abiki wakita ana tay ti təsər ahəmam Melefit àhənga tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Àdäm ma ti akada ge Piyer ya àdäm ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tijikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zud àzləbay Melefit (24-25). Ma gayan ya àzləbay Melefit àna nan ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu dek tislaki magray tawi àna nan.

Sa ge Zud

¹ Nu Zud nəbiki wakita hini ana kuli, nu bay məgri tawi ana Yezu *Krist, nu wur ga mən ge Zek. Nəgri sa ana kuli ya ti Bən geli Melefit awayay kuli, àzalay kuli ti kigum ndam gayan ni. Abi slimi ana kuli ti kijum ba daya, adaba lekulum ndam ga Yezu Krist. ² Melefit mājənaki kuli, māgray ti *kanjəhadumkabu àna sulumani, mawayavani gayan mələbu a məbəruf gekuli bu ti. Zlam nday nani dek tāsagakivu kəlavaf ti.

Ndamya ti təcəhi zlam magədavani ana mis ni

³ Zləbəba goro, nəwəya dal-dal ga məbiki wakita ana kuli ti kəsərum ahəmam Melefit àhənga leli a dek ni. Ku tamal nəwəya nahkay nəngu ni, nədäm ahər àdäm si nəbiki ana kuli ga

məvi njəda ana kuli ti kəkadumvu ti mis təmbrəŋ *Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àvi ana ndam gayan ga kanğayani, àmbatvu day-day do. ⁴ Nədäm nahkay ti adaba ndam ya ti təsər Melefit do ni təhurkiviya ke kuli akal-akal a, təgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya àgri ana leli na. Tədäm Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti təmbrəŋa Bay geli Yezu Krist Bay məgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu məbəkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya aməgəs tay.

⁵ Nawayay nəhəngri eri ana pakama ya ti kəsəruma àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhəngabiya ndam *Izireyel a, àhələbabiya tay ka had Ezip a. Kwa tamal àhənga tay a àndava nəngu ni, kələn gani àbazla mis ndahan e kidin gatay ba, àbazl ti nday ya təkəki ahər ka nan ndo ni. ⁶ Dəgəzlumki ahər ka *məslər ge Melefit day. Ndan e kidin gatay bu nahəma, njəda ya Melefit àvi ana tay ni àhəci tay, təwəya àkiva, nahkay təmbrəŋbiya mələŋ ya ti Melefit àbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit àhəl tay, àwəl tay àna jejirbi, àbiyu tay a mələŋ zinj-zinjeni vu ga kanğay-kanğayani, eminjivoru ana vad ge Melefit ya ti amagrafəŋa seriya gəđakani kə mis a dek ni. ⁷ Dəgəzlumki ahər ka kəsa *Sodom, *Gomor akaba kəsa ndahan ya kə gəvay gatay ni daya. Ndam ga kəsa nday nani təgudara zlam a daya : təgra mesəwehva ; mandəhadkabani gatay ni ti Melefit àvi divi gani ana mis hihirikeni ndo. Nahkay Melefit àbiya tay a aku va ; aku gani nani ti amət day-day do. Àgra nahkay ti awayay aziaba azay slimi ana mis a, ti təgray ere nani va ba.

⁸ Ay ti ndam ya ti təhurkiviya ke kuli ni nday day tagray zlam magədavani akada nani. Təjalaki ahər ka zlam magudarani kəlavaf : təjalakia ahər a ti tagudar zlam gani àki ka ahər gatay eđedən. Tamənjələŋ

ka njəda ge Melefit ni akada zlam masakani, tindivi məslər gayan njəda-njədani ya ti e melefit bu ni daya. ⁹ Misel ti nan gədakani ga məslər ge Melefit. Ku nan tekeđi ɛndivi mis ndo. Ka sarta ya ti nday ata *Seteni təgrakivu ke kisim ge Məwiz tekeđi, Misel ti anğwaz àwərfəna nan kə mindivi Seteni a. Àhi : « Melefit mātəa6 kur » ciliŋ. * ¹⁰ Ay nday gani nani tədəmki ma magədavani ka zlam ya ti təsər ndo ni ni. Tagray zlam akada ga zlam ge gili ni, təjalaki ahər do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emijiŋ tay. ¹¹ Nahkay atasay cicihi, adaba təvia vu gatay ana zlam magudarana akada ga *Kayiŋ ya ahaslani na. Təgra zlam magədavana ti tənğət siŋgu akada ga *Balam ya àgrabiyu ahaslani na. Ticiiki slimi ana Melefit ndo akada ga Kore † ya ti àgrabiyu ahaslani ni, tiji daya. ¹² Ka ya ti nday təbu akaba kəli, kəzumumkabu dəf ni ti zlam magudar gatay ni abəki mimili ke kəli, adaba tənjaləŋ ana misi zum, təjalaki ahər ka vu gatay ciliŋ, təsər mimili do. Nday akada ga maklađasl ya atəd avər do ni, aməd apayakaba ciliŋ. Nday akada ga mənğəhaf ya ti sarta ge miwəni ɛnjia day tiwi bəza do ni. Akada nday məmətani àndava, nahkay Melefit àradaba tay a, təmətkivu. ¹³ Tənğəhad ka mələŋ biliŋeni do, təsawadəy satat akada ga dəluv ya ti aməd adadəy nan kwanə ni, nahkay zlam magudarani gatay ni akada ga muhunjəv ga yam ya ti kə gəvay ga dəluv, àbəlay do ni ; abəki mimili ka tay. Nday akada ga bonğur ya ti atəd ni, Melefit àslamatia mələŋ ziŋ-ziŋeni ana tay a. Atənğəhadviyu eslini ga kanğay-kanğayani həya.

¹⁴ *Enok, nan wur huđ ga Adam ya muku, nan zal ya ti àsəra ere ye ti amagravu kama na, àzlapakibiya ka tay a daya, àdəmbiya : « Nədəm nahəma, Melefit nan əbu ara akaba məslər gayan njəlātana kay dal-dal, təcalvu do, ¹⁵ ara agrafəna seriya

kə mis ga duniya na dek. Aməgəs nday ya ti təwayay ma gayan do ni dek àna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya təgri ni dek, akaba pakama magədavani ya tədəmki ni dek. » ¹⁶ Ma ga Enok ya àdəm ni àdəmki ti ka tay eđedəŋ. Nday nani ti təzərday ma kəlavad, tədəm ere ye ti Melefit agri ana tay ni àbəlay do ; tagray ere ye ti məbərūv gatay awayay ni ciliŋ, tiji zlabay, tesipet mis ga mənğətfəna zlam kə tay a.

Zud avi njəda ana ndam məfəki ahər ka Yezu

¹⁷ Lekələm zləbəba goro, nawayay kəli ; jalumki ahər ka pakama ga ndam *asak ga Bay geli Yezu *Krist ya ti təhivabiyu ana kəli ahaslani, tədəm amagravu ni. ¹⁸ Təhivabiya ana kəli a, tədəm ahkado : « Wudaka duniya ara andav ni ti mis atara təbi seki ana kəli. Mis nday nani təsər Melefit do, tagray ere ye ti məbərūv gatay awayay ni ciliŋ. » ¹⁹ Nihi ti mis nday nani təbu ticirkaba ndam məfəki ahər ka Yezu a. Təjalaki ahər ka zlam ga duniya, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbərūv bu bi. ²⁰ Lekələm zləbəba goro, nawayay kəli ; zum njəda gekəli ti kəmələmvu, ti kənğəhadum kəlavad àna *Ma Məwəni Sulumani ya kəgəsumkabu ni, kənğətumkivu njəda àna nan ti kīgum njəlata. Hənğalum Melefit àna njəda ga Məsuf gayan kəlavad daya. ²¹ Melefit awayay kəli dal-dal : nahkay kəmbrəŋum məfəki ahər ka nan ba. Jəgum sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara məgri ana leli ni : sulum gani nani ti sifa ya àndav dəy-dəy do ni.

²² Ndam ya ti təjalaki ahər cə cə ka ma ge Melefit ni təsi cicihi ana kəli. ²³ Mis ndahan e kidəŋ gatay bu ni ti, tamal təmbat majalay ahər gatay do ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya, aməbiyu tay a aku vu. Nahkay hənğumfəna tay kə aku na. Mis ndahan e kidəŋ gatay bu ni ti ni təsi cicihi

* 1:9 Pakama hini ti tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ndo. † 1:11 Mənjay Macalani 16.1-35.

ana kəli daya, ay ti bumvu slimi cilij,
kəgudarum zlam akada gatay ni ba.
Kəwayum zlam magudarani gatay ni
ba. Ku mēla azana ga vu gatay nəngu
ni kijnəmfiŋ ba.

Zud azləbay Melefit

²⁴ Məgrumi səsi ana Melefit, adaba
esliki majəgay kəli, ti kijnəmkiə ke
divi gayəŋ a ba. Aməmbərfəŋa
zlam magudarani gekəli ni kə kəli
a, kigəm akada kəgudarum zlam
day-day ndo, mək aməhəloru kəli ti
kənjəhadum a bay gayəŋ bu, kîpəm
masladani gayəŋ əna məmərani dal-
dal. ²⁵ Məgrumi səsi ana Melefit,
nəŋ bəlan, nəŋ Bay mahəŋgay leli,
əslərbiyu Yezu *Krist Bay geli ga
mahəŋgay leli. Mis dek təzləbay
nəŋ, tədəm nəŋ gədəkani, nəŋ Bay
njəda-njədani, agur mis dek ti. Nəŋ
əbu nahkay ka ya ti zlam dek ənjəki
ni, nəŋ əbu nahkay kani, amələbu
nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay.

**Pakama maṅgahani ya
Melefit àhiaba ana Zeṅ
a ni
Ere ye ti mǎdǎmki ka
pakama maṅgahani ya
Melefit àhiaba ana Zeṅ
a ni**

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdǎfa slimi gayaṅ a wakita ni ba : nani Zeṅ (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mǎnjǎki gani ndam ga Yezu tǎdǎm Zeṅ nani ti Zeṅ zal asak ga Yezu, bay ya ti àbǎki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni.

Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ka haď Azi ni (kani ti, haď Azi ti ka haď Tǎrki). A vad nahaṅ tǎfiyu Zeṅ a daṅgay vu ka haď Patmos (Patmos ti haď gǎziteni a huď ga dǎluv bu kǎ gǎvay ga haď Azi) : ka ya ti naṅ àbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, àṅgazliaya zlam ya ti amagravu na. Kǎlǎṅ gani Zeṅ àbǎki pakama ya ti èci ni akaba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mǎnjǎki ga wakita ni ti Zeṅ àdǎm ahǎmamam Yezu àṅgazlivu ni : Yezu ti Bay gǎdǎkani àtam bǎbay ndahaṅ đek ; agur zlam đek ; ku kisim ya ti akaď mis ni day agur (1). Kǎlǎṅ gani Zeṅ ahǎṅgri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayaṅ ya tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ni (2–3). Yezu àvi njǎďa ana tay, àlǎgia ana tay a daya : àhi ana tay tǎjikia ke divi a ba. Ma gayaṅ ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayaṅ đek.

Kǎlǎṅ ga pakama nani ti Zeṅ àṅgǎhaď zlam ya Yezu àṅgazliaya ni (4–22). Pakama hini ti akaďa pakama ndahaṅ ya mǎdi ahǎr a Wakita ge Melefit mǎweni bu ni do : zlam ya ti Zeṅ àṅgǎhaď ni ti zlam maṅgahani, àṅgǎhaď ti àzay mazavu ga zlam : àdǎmki ma ka mǎslǎr ge Melefit àna mazavu ga boṅgur, àdǎmki ma ka ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa gǎrgǎrani bu ni àna mazavu ge

ceṅgel (1.20) ; àdǎmki ma ka Rom àna mazavu ga Babiloṅ, ahkay do ni ga wal hala (17.3-10) ; àdǎmki ma ke Seteni àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavaṅ (20.2) ; àdǎmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga mǎva ga Yezu, ahkay do ni ga kǎsa njǎlatani (21.2). Pakama nani ti akaďa ga pakama ge Deniyel ya àbǎki ni (Deniyel 7–12).

Ku tamal pakama nani đek zǎzǎladani naṅgu ni, ahar gǎdǎkani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayaṅ đek (19.11-21), mǎk ndam gayaṅ atanjǎhaď akaba Melefit a mǎlǎṅ sulumani bu ga kaṅgay-kaṅgayani (21–22). Ka sarta ge Zeṅ ya àbǎki ma hini ni ti tǎgria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9-11). Ma ge Zeṅ ya àbǎki ni ti àvia njǎďa ana ndam ga Yezu a dal-dal, avi njǎďa ana leli daya.

Mǎnjǎki ga ma ge Zeṅ

¹ Wakita hini ti adǎfaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam mǎgri tǎwi ana Melefit a ni. Melefit àhi pakama gani ti mǎhi ana tay, ti tǎsǎr ere ye ti amara magravu wudak ni. Nahkay zla ti Yezu Krist àslǎrbiyu mǎslǎr gayaṅ afa ga bay mǎgri tǎwi gayaṅ Zeṅ ga maďafakiaba ere gani nana. ² Zeṅ àhi ere ye ti tǎhi ni đek akaba ere ye ti èpi ni đek ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefit ededǎṅ. Adǎfaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. ³ Maslaṅa ya ti ejǎṅgi wakita hini ana mis ni ti mǎmǎrvu, adǎba ahǎṅgri pakama ge Melefit ana tay. Nday ya ti tǎbi slimi, tǎgǎskabu pakama gani mǎbǎkiani ni day tǎmǎrvu. Adǎba sarta ga zlam gani ènjia wudak.

Zeṅ agri sa ana ndam mǎfǎki ahǎr ke Melefit a kǎsa adǎskǎlani ni bu

⁴ Nu Zeṅ nǎgri sa ana kǎli ndam ga kǎsa adǎskǎlani ka haď Azi, lekǎlǎm ya kǎfumki ahǎr ke Melefit, kǎbum *kacakalumvu ga mahǎṅgalay naṅ ni. Melefit mǎgri sulum gayaṅ ana kǎli, mǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu

àna sulumani ti! Naṅ ti naṅ àbu kwa ahaslani, naṅ àbu nihi, naṅ amələbu kama daya. Naṅ ti naṅ àbu maṅjəhadani e kərsi gayan bu e melefit bu. Məsuf adəskəlani gayan ni tğri sulum ana kəli, tğray ti kənjəhadumkabu àna sulumani daya. Məsuf nday nani təbu kə meleher gayan. * ⁵ Yezu *Krist mğri sulum gayan ana kəli, mğray ti kənjəhadumkabu àna sulumani ti. Naṅ ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. Bay ya ti àngaba e kisim ba enjenjena ni ti naṅ. Naṅ Bay ga bəbay ga duniya ni dek daya.

Yezu Krist ti mis dek təzləbay naṅ azuhva gayan ya àmət ni ti adafaki awayay leli. Àmət, mimiz gayan adəgaya ti ga məhəlabə leli a zlam magudarani geli ni ba. ⁶ Naṅ Bay geli gədakani, àna təwi gayan ni mīgia ndam gayan a, agur leli. Àgray ti leli dek mīgia ndam *maṅgalabakabu mis akaba Bəṅani Melefit a. Nahkay ti mis dek təzləbay naṅ, adaba njəda gayan àbu, esliki məgur tay ga kaṅgay-kaṅgayani. Aya nahkay!

⁷ Mənjumoru, naṅ tegi ara e kiđiṅ ga maklaḅasl ba, mis dek etipi naṅ.

Ku ndam ya tətəhad naṅ ni day etipi naṅ.†

Jiba ya ka məlan ni dek etitəwi azuhva naṅ.

Iy, amagravu ti nahkay.

Aya nahkay!

⁸ Bay Melefit adəm ahkado : « Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu. Bay ya ti emendeveriṅ zlam dek ni ti nu gani daya. » Naṅ ti naṅ àbu kwa ahaslani, naṅ àbu nihi, amələbu kama daya. Naṅ njəda-njədani, agur zlam dek.

Yezu àṅgazlivu ana Zeṅ

⁹ Adəm ma hini ti nu Zeṅ wur ga məṅ gekəli. Leli dek ti məbu ka ahar bəlan akaba Yezu *Krist akada

mis bəlan. Nahkay ti leli məbum macakumkabu daliya ka ahar bəlan, məgrumoru təwi geli ka ahar bəlan, məmbrəṅum do. Leli məbu ka ahar bəlan a Məgur ga Yezu bu, naṅ Bay geli daya. A vad nahaṅ təgəs nu, tōru àna nu ka had Patmos e kiđiṅ ga yam bu. Təgəs nu ti adaba nəbu nəhi ma ge Melefit ana mis, nagrakia sedi ka Yezu a palam. ¹⁰ Nu nəbu eslini ti kə fat ga Bay geli nahəma, *Məsuf ge Melefit àgəs nu. † Eslini niđi dəṅgu ga maslaṅa kələṅ goro, naṅ àbu ahənday kay kay akada ge mezlelim ni. ¹¹ Àhu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bəki ka wakita, kəslərikaboru ana ndam məfəku ahər ya təbu *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu : Efez, Simiriṅ, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewədisi ni. »

¹² Nàra niđia ma na ti nəmbatvu ge mipi maslaṅa ya ti azlapay ni. Nàra nəmbatva zla ti niđi *ceṅgel adəskəla məbəhadkiani ka zlam ga gru agavəla. ¹³ Niđi maslaṅa nahaṅ, àṅgazlumu akada mis hihirikeni miciken e kiđiṅ ga zlam ya təbəki ceṅgel ni bu. Maslaṅa gani nani ti afakabu azana zəbalani cekw ka aləṅ ga asak, gugum məwəlani àna maslpara ga gru. ¹⁴ Məhər ga ahər gayan ni bəḍ-bəḍ tallə, bəḍ-bəḍ gani àtama ge sləzi a. Eri gayan ni asladay akada ga aku ni. ¹⁵ Asak gayan ni nduza akada ga ara ya ti təzaya a aku ba ni, dəṅgu gayan ni ahənday akada ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. ¹⁶ Boṅgur təfəṅ a ahar ga đaf bu adəskəla, maslalam ahəraya a ma gayan ba, ma ga maslalam ni cecəeni məzumani. Meleher gayan ni asladay akada ga fat wis-wiseni ni. ¹⁷ Nàra niđia naṅ a nahkay ti nədəḍ kə asak gani akada nu məmətani. Naṅ ti ni afəku ahar ga đaf gayan, àhu : « Aṅgwaz àwər kur ba. Wudaka zlam dek ànjəki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu

* **1:4** A majalay ahər ga ndam Zəde bu ni ti adəskəla ti lemerə məbəlani àtam lemerə ndahaṅ ni dek. Nahkay ti məsuf adəskəlani ni ti adafaki təwi ge Melefit ya àgray a məlan bu dek ni ti àbəlāy dal-dal.

† **1:7** Mənjay Zakari 12.10 ; Zeṅ 19.37. † **1:10** Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, adaba ka fat gani nani ti Yezu àṅgaba e kisim ba.

anələbu. ¹⁸ Bay ya ti naṅ àbu àna sifa ni ti nu ; nàməta mək nàṅgaba, nahkay ananjəhad àna sifa ga kaṅgay-kaṅgayani. Nəgur kisim akaba mələṅ ge *kisim daya. ¹⁹ Nahkay zla ti zlam ye kipi ni dek bəki ka wakita : bəki ere ye ti naṅ àbu agravu nihi ni akaba ya ti ara agravu wudak ni dek. ²⁰ Àki ka boṅgur adəskəlani ya kipi a ahar ga daf goro bu ni akaba àki ka zlam ga gru adəskəlani ga məbəki ceṅgel adəskəlani nahəma, ma maṅgahani gani ti nihi : boṅgur adəskəlani ni ti *məslər ge Melefit, təfi ahər ana ndam goro a kəsa adəskəlani bu ni. Ceṅgel adəskəlani ni ti ni ndam goro ya *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu ni. § »

2

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu e Efez ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Efez ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti boṅgur təfəṅ a ahar ga daf bu adəskəlani, asawaday e kidiṅ ga zlam ga gru adəskəlani ga məbəki *ceṅgel adəskəlani ni bu ni. Pakama gayan ni ti nihi, ² àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na, nak kəbu kagraj təwi àna njəda, kəbu kebesey, kəbi kəvi divi ana ndam cuday ga məhurkiviyani ke kəli bi daya. Ndam ya tədəm nday ndam *asak goro, ay nday ndam asak goro do ni ti kəmənjaləṅaba kə tay a, kəsəra nday ndam masəkaf malfada masakani. ³ Nak kəbu kebesey, kəcaka daliya azuhva nu a, kəməta6 ndo.

⁴ « Ay ti zlam àbu bələṅ kəgudara, nəhukki : Kəwayay nu akada ya kəwayay nu enjenjeni ni va do. ⁵ Jalaki ahər ka manjəhad gayak ye enjenjeni ni, ṅga pi kəṅgoya kələṅ a ni day ti.

Mbatkaba majalay ahər gayak a, gray təwi akada ya kəgray enjenjeni ni. Tigi ti kəmbatkaba majalay ahər a do nahəma, anara afa gayak a, nara nəzaba ceṅgel gayak na akaba mələṅ ya tafəkadki na. ⁶ Ay zla nahəma, zlam nahanə àbu bələṅ nazləbaki kur : ere ye ti ndam Nikolas * təcəhi ana mis ni ti kəwayay do ferereni akada goro ya nəwayay do ferereni ni.

⁷ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njələtani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaṅa ya ti èyefiṅa kə zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga məzum bəza ga məṅgəhaf ya àbu a mələṅ sulumani ge Melefit bu ni. Bəza ga məṅgəhaf nani ti avi sifa ana mis. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu e Simiriṅ ni

⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Simiriṅ ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek, emende-veriṅ zlam dek, naṅ gani ya àmət mək àṅgaba e kisim ba ni. Pakama gayan ni ti nihi, ⁹ àdəm : Nəsəra daliya gayak ya ti kacakay na, nəsəra nak talagani. Ay ge jiri nahəma, zlam gayak àbu. Nəsəra ma magədavani ya mis tekəlkəkəkiyu na daya. Ndam ya tekəlkəkəkiyu ma ni tədəm nday ndam *Zude, ambatakani do nday ndam Zude do, nday ndam ya təcakalavu ga madəbay *Seteni ni. ¹⁰ Anṅwaz àwərfəṅa kur ka daliya ya akacakay ni ba. Sərumki : Seteni aməbiyu ndam gekəli ndahanə kay a daṅgay vu, awayay ti ahəlfəṅa eyə kə kəli a. Akəgrum daliya vad kru. Ku takaf kur nəṅgu ni, kəmbrəṅ məfəku ahər ba. Kəmbrəṅ məfəku ahər ndo

§ 1:20 Məslər ge Melefit ya təfi ahər ana ndam ga Yezu a kəsa adəskəlani bu ni : mis ndahanə tədəm məslər ya afi ahər ana ndam ga Yezu a kəsa nahanə bu ni ti mis hihirikeni ya təgur mesedi ni dek ; mis ndahanə ti ni tədəm məslər ti, ndam ge mesedi ni dek akaba məslər məslərani ya afi ahər ana tay ni. Ay pakama ge Zeṅ ya abiki ana məslər ya afi ahar ana ndam ge Melefit a kəsa nahanə bu ni ti, àhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani nani bu ni akada nday dek mis bələṅ. * 2:6 Leli məsər ere ye ti ndam Nikolas tədəm ni do, ay məsəra nday ndam magudar zlam ya tədəbay divi ga Yezu do ni.

nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum adaba kəyefiṅa kà zlam magudarana.

¹¹ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, ku tamal àməta nəṅgu ni amaṅgaba, aməmət day-day va do, *kisim ye cə ni amazay naṅ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalvu a Pergam ni

¹² Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti naṅ àbu àna maslalam ma gani cecəeni məzumani ni. Pakama gayan ni ti nihi, ¹³ àdəm : Nəsəra mələṅ manjəhad gayak a, nak ka mələṅ ge *Seteni, kərsi gayan àbu eslini. † Təkəf Antipas ti afa gekəli eslini ka mələṅ ge Seteni ya anjəhad ni. Antipas ti bay magrakua sedi a, àmbrəṅ nu ndo. Ku tamal təkədə naṅ a nəṅgu ni nak day kəmbərəṅ nu ndo simiteni, kəbu kəfəku ahàr kekileṅa.

¹⁴ « Ay ti zlam àbu kəgudara, nəhukki : mis ndahaṅ təbu afa gayak ti təgəskabá ere ya *Balam àdəfaki na. Àhi ana bay Balak mığosay ndam *Izireyel ti təhəpəd aslu ga pəra akaba təgray mesəwehvu. ¹⁵ Mis ndahaṅ təbu afa gayak təgəskabá ere ye ti Nikolas ‡ àdəfaki na daya. ¹⁶ Nahkay nəhuk : Mbatkaba majalay ahàr gayak a. Tigi ti kəmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wudak, nara nakədvafəṅva kà ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.

¹⁷ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf

Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, anəvi *man maṅgahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi məweni àki məbəkiani. Maslaṅa ya àsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asər ti maslaṅa ya ti təvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Tiyatir ni

¹⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefit, naṅ ya ti eri gayan asladay akədə ga aku ni, asak gayan ni akədə ga ara sulumani ni. Pakama gayan ni ti nihi, ¹⁹ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kəgray na, nəsəra kəbu kawayay mis, kəbu kəfəku ahàr, kəbu kəbesey zlam dek, kəbu kəfi ahàr ana təwi daya. Nəsəra təwi gayak ya kəgray nihi ni àtama ya kəgrabiya enjenjeni na.

²⁰ « Ay ti zlam àbu kəgudara, nəhukki : kəvia divi ana Zezabel, wal ya àdəm naṅ bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit na. § Am-batakani do wal nani ti naṅ àbu adəfiki zlam ana ndam məgru təwi ge mesipet tay àna naṅ. Awayay ti təgray mesəwehvu akaba təhəpəd aslu ga pəra. ²¹ Nəvia sarta ti mambatkaba majalay ahàr gayan a, ay ti kekileṅa àcuhway do ; agroru mesəwehvu gayan zlam gayan. ²² Nihi nahəma, nara nəfəki arməwər, ara acakay daliya ka slalah gayan. Ndam ya tagrafəṅa mesəwehva ni tigi ti təmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo, təmbərəṅ təwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəkəy daliya dal-dal daya. ²³ Nara nabazlfəṅa bəza dek daya, ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit,

† 2:13 A Pergam ti mələṅ gədəkani ge meviyekiki zlam ana Zəs melefit gədəkani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahaṅ àbu, tazləbavù bay gədəkani ga ndam Rom ni akədə naṅ melefit eslini. Yezu àdəm kərsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani. ‡ 2:15 Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni. § 2:20 Zezabel ti wal ga bay Akab ga had Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəṅgrioru ahàr a had ana Bal melefit ga ndam Kanaṅ. A Wakita ge Melefit bu ni ti wal ya agosay mis ti tədəbay divi ge Melefit ba ni lu təzalay naṅ Zezabel.

təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tara təsər : bay ya ti àsəra majalay ahər ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekuləm dek anəpəl kəli, ku way way do ke təwi gayan̄ ya àgray ni.

²⁴ « Lekuləm ndam Tiyatir ndahan̄ ni kəbum kəfumki ahər ke Melefit. Lekuləm ti kicūmiki ma ga wal ni ndo, kəcahum ere ye ti mis nday nani tədəm zlam maṅgahani ge *Seteni ni ndo. Lekuləm nahəma ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti àbi. ²⁵ Ay ti ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nəhi ana kəli na, kəmbərəṅum ba duk abivoru ana sarta goro ya anan̄ga ni.

²⁶ « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana, àgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vad̄ gayan̄ a nahəma, anəvi njəda ga məgur jiba gərgərani. ²⁷ Maslaṅa nani ti emigi bay bìlek-bìlekeni, amahətay jiba nday nani àna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akada ga maslaṅa ya ti eheḅkaba misek ge eliḅisl a təzlu-təzlu ni. * ²⁸ Anəvi njəda ga magray zlam nday nani akada ga Baba ya àvu ni. Maslaṅa nani ti anəvi bamti ya ti acəlaya ge dæna ni daya. †

²⁹ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu a Sart ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti məsuf ge Melefit təfəṅ adəskəla akaba boṅgur təfəṅ adəskəlani ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, àdəm : Nəsəra təwi gayak ya ti kagray na. Mis tədəm nak ti kəṅgəta sifa, ambatakani do nak məmətani sawan̄. ² Nak kəbu kendevertu wudak, ay ti cikaba. Zlam nahan̄

àgəjənifuka, àmət ndo, ay ahər àdəm zay njəda gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nəmənjaləṅa ana təwi gayak na, nipi ti èsli arəṅa kə meleher ge Melefit goro do. ³ Sərki ka ma ge Melefit ya ti kici ahaslani ni. Sərki ahəmamam kəgəskabu ma gani ahaslani ni. Kəsərkiya ti gəskabá, mbatkaba majalay ahər gayak na. Tigi ti kipiḅekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akada ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. ⁴ Ay ti ndam gayak ndahan̄ bal təbu a Sart ti azana gatayani təgəs arda ndo. Nday məbakabu azana bəd-bədani, amasawad̄ay akaba tay, adaba tisl̄iki tata.

⁵ « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəd-bədani, anəbəzkiya slimi gayan̄ ka wakita d̄ay-d̄ay do. A wakita nani bu ni ti nəbəkia slimi ga ndam ya təṅgəta sifa ni. Kə meleher ga Baba akaba kə meleher ga məslər gayan̄ nahəma, anədəm vay-vay nan̄ ti mis goro.

⁶ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu a Filadelfi ni

⁷ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nan̄ *njəlatani, nan̄ jireni ni, nan̄ ti lekili ga bay Devit àfəṅ a ahar bu . Tamal àzləkaba mahay a ti maslaṅa nahan̄ àzləkku koksah, tamal àzləkva day maslaṅa nahan̄ àzləkaba koksah. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ⁸ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagray na. Nəsəra njəda gayak àhəca, akaba nani dek kəmbərəṅ nu ndo, kəgəskabá pakama goro a. Nihi nahəma, nəzləkukaba mahay a, maslaṅa ya ti esl̄iki məzləkku mahay nani ti àbi. ⁹ Nəhuk nahəma, ndam ya təcakalavu ga madəbay *Seteni,

* 2:27 Mənjay Limis 2.8-9. † 2:28 Bamti ya ti acəlaya ge dæna ni ti Krist. Mənjay Maṅgahani 22.16.

tə́dəm nday ndam *Zude ambatakani do tasəkad malfada, nday ndam Zude do ni, ere ye ti anəgri ana tay ni nihi: anəfəki ŋgasa ka tay, ti t̄ara t̄abəhaduk mirdim meleher ndiḃa ndiḃa ana had. Nahkay ti atəsər nu nəbu nawayay kur. ¹⁰ Nak ti kəgəskabá pakama goro na, kəmbərəŋ ndo. Nahkay nu day anahətay kur ka sarta ga daliya ya amərəkia ka ndam ga duniya dek ni, anəmbərəŋ kur do. Daliya gani nani ti ecirkaba mis a : mis ndahan goro, mis ndahan ti ni goro do. ¹¹ Nu nəbu nanğa wudak. Gəskabá ma ya ti nəhuk na lala, kəmbərəŋ ba. Nak kəbu àna sifa ya nəvuk ga sulum adaba kəyefiŋa kà zlam magudarana ni : tigi ti kəmbərəŋ ma goro ndo nahəma, maslaŋa àbi amazafuka sifa gani nana bi.

¹² « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anafəkad nan, emigi medikedik ga *ahay gədakani ge Melefit goro ni, amanjəhad a mələŋ sulumani nani bu ga kaŋgay-kaŋgayani. Anəbəki slimi ge Melefit akaba slimi ga kəsa gədakani ga bay Melefit goro ka nan. Kəsa gani nani ti Zeruzalem məweni ya ti Melefit aməslərbiyu ka had ni. Anəbəki slimi goro məweni ka maslaŋa nani daya.

¹³ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, m̄ici ere ye ti Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

*Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan
ya təcakalavu e Lewədisi ni*

¹⁴ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Lewədisi ni. Pakama gani nani ga Bay ya ti təzalay nan “Aya Nahkay!” ni. Nan Bay magray sedi jireni, àsəkad malfada do, ere ye ti Melefit àgraya ni dek ti ahar gayan àkibu daya. Pakama gayan ni ti nihi, ¹⁵ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na : nak liŋ-liŋ do, nak war-war do daya. Hojo nak liŋ-liŋ ahkay do ni nak war-war. ¹⁶ Ay ti nak liŋ-liŋ do, nak war-war do, nak luḃuk-luḃuk, nahkay ti nara

nahəŋgaya kur a ma goro ba tuwəd. ¹⁷ Kəbu kədəm elimeni gayak àbu, kəŋgəta zlam a, ere ye ti ahəcukkivu ni àbi. Ambatakani do ŋgay nak kəbu kasay cicihi, araŋa gayak àbi, nak talagani, nak wulufani, nak a mahayma ti kəsər do. ¹⁸ Nihi zla nahəma, nawayay ti ra afa goro a, səkum gru masladani, ègi njəlatani a aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay ge elimeni ededīŋ ededīŋeni. Səkum azana bəd-bədani ti k̄abakabu, kəŋgah vu gayak nahkay ti akagraj mimili va do. Səkum haf ge eri daya ti k̄agraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. ¹⁹ Nu ti ndam goro ya nawayay tay ni tamal t̄agudara zlam a ti nəhiki ana tay, natraḃki tay. Nahkay ti mbatk-aba majalay ahər gayak a, kava njan-njan ga magray təwi a. ²⁰ Ci day, nu hi kà mahay, nəbu nəzalay. Tamal ti maslaŋa ècia dəŋgu goro a, àzləkaba mahay a nahəma, nəhuriyu afa gani. Nəhuriya ti nəzum zlam ata nan, nan day azum zlam ata nu.

²¹ « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanjəhad ti akada goro ya ti nəyefiŋa kà zlam magudarana, nàra, nu nəbu manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba Baba ni.

²² « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, m̄ici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

4

Mahay məzləkabana e melefit ba

¹ Àra àhua ma na nahkay ti n̄ipi mahay məzləkabana e melefit ba. Eslini dəŋgu ga maslaŋa àhənday akada ga mezlelim ni. Dəŋgu nani ti ga maslaŋa ya ti àhu ma enjenjeni ni. Àhu ahkado : « Cəlaya ahalay ha. Kəcəlaya ti nədəfukki zlam ya ti amagravu ni. »

² Eslini *Məsuf ge Melefit àgəs nu həya, mək n̄ipi kərsi ga bay mafəkadani e melefit bu, maslaŋa àvu manjəhadviyani dəgama. ³ Maslaŋa

gani nani ti àbèlay kay akada ga akur sulumani ya tɛzalay zespi ni, akada akur ya tɛzalay sarduwan ni daya. Kɛrsi gani nani ti makwal èvelin tekesl. Makwal ni asladay akada ga akur ya tɛzalay imarot ni. ⁴ Kɛrsi ndahan kru kru cɛ mahar fad tɛfɛn kà gɛvay ge kɛrsi nani tèvelin carra, mis gɛdákani tɛvu dɛgama dɛgama manjɛhadviyani. Nday mɛbakabu azana bɛd-bɛdani, mɛfɛdey ahàr àna elpindiŋ ga gru. ⁵ A kɛrsi gani nani ye e kidin bu ni ti avɛr abay aku, dɛngu tahɛnday, avɛr adi aday. Eslini ceŋgel tɛbu adɛskɛla tɛsladay mɛlan kama ge kɛrsi ga bay ni. Ceŋgel nday nani ti *Mɛsuf ge Melefit adɛskɛlani ni. ⁶ Zlam nahan àvu kama ge kɛrsi ga bay ni, ere gani akada dɛluv, asladay mɛlan akada ga kutrum ni, ahɛlaba eri a vɛrut.

Zlam ndahan tɛbu fad, nday àna sifa, tɛfɛvù kɛrsi ni e kidin vu kà palahar gani fadani dɛk. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba alɛŋ gatay ni dɛk eri trakokwa trakokwa. ⁷ Zlam bɛlan gani tɛzavu ata mazlahku, ye cɛ ni tɛzavu ata wur kokur, ya mahkɛr ni meleher gani tɛzavu ata ge mis, ya fad ni ti ni tɛzavu ata mɛjɛvu ka ya ti mɛjɛvu ni ahɛr ni. ⁸ Zlam nday nani fadani ni kɛrpaŋla tɛfɛn kà tay muku muku, vu gatay ni dɛk eri trakokwa, gwar a huɔ bu akaba gwar ka dala dɛk. Mɛlafat akaba mɛlavaf gani do dɛk tidi limis, tɛmbrɛn do, tɛbu tɛdɛm :

« Bay geli Melefit, nak Bay njɛda-njɛdani, nak kɛbu njɛlata, njɛlata, njɛlata.

Nak ti kwa ahaslani nak kɛbu, nak kɛbu nihi, akɛlɛbu kama daya. »

⁹ Zlam nday nani fadani tɛbu tidii limis ana Bay ya ti nan àbu manjɛhadani dɛgama e kɛrsi ga bay bu, nan àbu àna sifa, àmɛt day-day do ni. Kɛla ya ti tidii limis ga mazlɛbay nan akaba tɛgri sasi nahkay ni ti ¹⁰ nday gɛdákani kru kru cɛ mahar

fadani ni tabɛhadɛ mirdim ana Bay ya ti nan manjɛhadani dɛgama e kɛrsi ga bay bu, àmɛt day-day do ni. Tabɛhadɛ mirdim, tazlɛbay nan. Tabɛhad elpindiŋ gatay kɛ meleher ga Bay manjɛhadani e kɛrsi bu ni, tɛdɛm :

¹¹ « Bay geli Melefit, nak kàgraya zlam a dɛk.

Kàgraya zlam a dɛk, nday tɛbu nahkay ti ka mawayay gayak.

Nahkay zla nahɛma, kɛslia ti ku way way do màzlɛbay kur, mɛdɛm nak gɛdákani, mɛdɛm nak njɛda-njɛdani. »

5

Wur Tɛmbak akaba wakita

¹ Eslini nɛpifiŋ wakita mɛfɛdɛkabani kà bay ya ti manjɛhadani dɛgama e kɛrsi ga bay bu ni a ahɛr ga daf bu. * Wakita nani ti palahar gani cɛcɛni mɛbɛkiani, ma gani mandɛbaŋakabiyani àna zlam mɛlan adɛskɛla daya. ² Mɛk nɛpi *mɛslɛr ge Melefit njɛda-njɛdani àdɛm ma kay kay, àdɛm ahkado : « Way esliki mɛhɛkia zlam ya ti tɛndɛbaŋakabiyu wakita ni àna nan na ga mɛpelkaba wakita na tata ni way ? »

³ Ay ti ku e melefit bu, ku ka had, ku a had bu, maslaŋa àbi esliki mɛpelkaba wakita na ga mɛmɛnɛjiyani a huɔ gani vu bi. ⁴ Eslini nɛtɛwi dal-dal adaba tɛdi ahàr ana maslaŋa ya ti esliki mɛpelkaba wakita na ga mɛmɛnɛjiyani a huɔ gani vu ndo. ⁵ Ay bɛlan e kidin ga nday gɛdákani ni bu àhu : « Kɛtɛwi ba. Nihi nahɛma mazlahku àbu, nan ti ge dini ga Zɛda, nan wur huɔ ge Devit ; èyefiŋa kà ndam ezir ge Melefit a. Nan ti esliki : ahɛkia zlam adɛskɛlani ya tɛndɛbaŋakabiyu wakita ni àna nan na ga mɛpelkabana tata. »

⁶ Eslini nɛpi Wur Tɛmbak micikeni jika e kidin bu kama ge kɛrsi ni. Zlam ndahan fadani ni akaba nday gɛdákani ni tèvelin nan. Wur Tɛmbak gani nani ti edrem adɛskɛla. Eri

* 5:1 Ka sarta ga Yezu ti wakita dɛk zɛbalani, mis tɛfɛdɛkabu ; ga mɛngɛt mɛlan ya tawayay ni si tɛpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti tɛbi.

gani day adəskəla ; eri nday nani ti *Məsuf ge Melefit adəskəlani ni, Melefit əslərbiyu tay ka had dek. Wur Təmbak gani nani ti amənjavu akada ga wur təmbak ya tışlija ni. ⁷ Wakita ni əfəñ kà Bay ya ti manjəhadani dəgama e kərsi bu ni a ahar ga daf bu. Eslini Wur Təmbak nakəñ òru àzay wakita ni. ⁸ Nañ nakəñ àra àza wakita na ti zlam fadani ni akaba gəđákani kru kru cə mahar fadani ni tábəhad mirdim grik kè meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dekeni àna tində a ahar bu akaba hijiyem ga gru mərəhvani àna tersel pisl pisl. Tersel gani nani ti zlam mahəngalani ga ndam ge Melefit ya tahəngalafəña kè Melefit a ni. ⁹ Nday nakəñ tidi limis məweni, təđəm :

« Nak ti kışlia mazay wakita na, kışlia məhəlkia zlam adəskəlani ya tandəbañakabiyu wakita na àna nañ na daya.

Adaba təkada kur a, kəmbiaya mis a dek ana Melefit àna mimiz gayak na : mis ya təzlapay ma həma ni dek, ge dini dek, ga jiba dek akaba ga had gərgərana dek, kəmbiaya tay a.

¹⁰ Kəgray nahkay ti tığia ndam jiba gayak a, nak kəgur tay, tığia ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit kè meleher ge Melefit geli daya.

Nday gani etigi bəbay ka had. »

¹¹ Eslini nipi məslər ge Melefit miliyem ehimeya, təcəlvu do, nıci limis gatay ya tidi ni. Nday nakəñ tēvelıñi ahər ana kərsi ni, ana zlam fadani ni, akaba ana gəđákani ni. ¹² Nday nakəñ təbu tidi limis kay kay, təđəm :

« Wur Təmbak ya təkaf ni əslia ti mis təhəngrioru ahər a had, təzləbay nañ akaba tıdii limis, adaba nañ njəda-njədani, agur zlam dek, nañ əbu àna elimeni, əsəra magray zlam a dek. »

¹³ Eslini nıci dəngü ga zlam ya Melefit əgraya tay a ni dek təbu tidi limis.

Zlam ya ti agavəla ni, ya ka had ni, ya a had bu ni akaba zlam ya ti a dəlvu bu ni təđəm :

« Məzləbum Bay ya ti e kərsi bu ni, məzləbum Wur Təmbak ni daya. Məhəngrioru ahər a had ana tay adaba nday təgur zlam dek.

Mətəkumi ahar ana tay daya.

Məgrum zlam nday nani dek ga kañgay-kañgayani. »

¹⁴ Zlam fadani nakəñ təđəm : « Aya nahkay ! » Təra təđəma nahkay nahəma, gəđákani ni tábəhadı mirdim meleher ndıfa ndıfa ana had ana Bay ya e kərsi bu ni akaba ana Wur Təmbak ni, təhəngrioru ahər a had ana tay.

6

Wur Təmbak ni ezliri ana mepelkaba wakita

¹ Eslini nipi Wur Təmbak nakəñ əzəkia zlam mandəbañakabiyu wakita na bəlañ gana. Àra əzəkia nahəma, nıci zlahay ga zlam bəlañ e kidıñ ga zlam fadani ni bu ahənday kay kay akada ga avər ya adi aday ni, əđəm : « Ra ! » ² Nipi ti pilis bəd-bədani, mis àki digusa manjəhadani, aləka əfəñ a ahar bu. Təvia elpindıñ a, adaba esliki meyefıñeni kà zlam dek, əsləka òru ga makadvani ti mēyefıñ ka zlam keti.

³ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəbañakabiyu wakita ye cə na. Àra əzəkia ti nıci dəngü ga zlam ye cə e kidıñ ga zlam fadani ni bu ni, əđəm : « Ra ! » ⁴ Nipi pilis nahan ndizeni ahəraya, mis àki digusa. Maslaña gani nani ti təvia maslalam gəđákana, təvikiva njəda ga məzəkibiyu silik ke mis ka had a ti tábazlvu e kidıñ gatay bu.

⁵ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəbañakabiyu wakita na ya mahkər na. Àra əzəkia ti nıci dəngü ga zlam ya mahkər e kidıñ ga zlam fadani ni bu ni, əđəm : « Ra ! » Nəmənloru mək nipi pilis dilıñ-dilıñeni ahəraya, maslaña àki digusa, kilə əfəñ a ahar bu ga makay zlam.

⁶ Nıci dəngü ga maslaña ahəndabiyu

e kidin̄ ga zlam faɗani ni bu, àdɛm : « Siŋgu ge tɔwi ga rukani asækum *alkama agodu bɛlan̄ cilin̄, tamal hay ti ni agodu mahkɛr cilin̄. » Àhi ana bay ya ti nan̄ ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahɛma k̄jifin̄ ba. »

⁷ Eslini Wur Tɛmbak ni àzækia zlam mandɛban̄akabiyu wakita ya faɗani na. Àra àzækia ti n̄ici dɛn̄gu ga zlam ya faɗani ni àdɛm : « Ra ! » ⁸ Nàmɛn̄joru mæk n̄ipi pilis àzavu ata azæk àhɛraya, maslan̄a àki digusa. Slimi ga bay nani Kisim, mɛlan̄ ge *kisim adɛboru nan̄ kɛlan̄. Tɛvia njɛda ana tay ka palahar ga had̄ bɛlan̄ a hud̄ ga faɗani ba ga mabazl mis àna maslalam a, àna lɛwir a, àna armɛwɛr gɛrgɛrana. Tɛvia njɛda ana tay ga magray ti zlam ge gili cudayani tɛbazl mis daya.

⁹ Eslini Wur Tɛmbak ni àzækia zlam mandɛban̄akabiyu wakita ya zlamani na. Àra àzækia ti n̄ipi diksi ga ndam ya tɛbazl tay adaba tɛgɛskabá ma ge Melefit a akaba tɛgrakia sedi a ni. Nday ti tɛvu a hud̄ ga mɛlan̄ *meviyekiki zlam ana Melefit ni bu. ¹⁰ Nday nakɛn̄ tɛzlah kay kay, tɛdɛm : « Bay geli gɛɗakani, nak jireni, nak *njɛlatani ; akagrafɛn̄a seriya kɛ mis ya tɛbu ka had̄, tɛbazl leli na ti ananaw ? Akatraɓvù tay ti ananaw ? » ¹¹ Tàra tɛdɛma ma na nahkay nahɛma, tɛbɛki azana bɛɗ-bɛɗani ka tay dɛk, tɛhi ana tay ahkado : « Besuma àkiva gɛzit, adaba bɛza ga mɛn̄ gekɛli ndahan̄ tɛbu tɛgri tɛwi ana Melefit akada gekɛli ni, Melefit àvia divi ana mis a ti tɛbazlkivu tay ke kɛli. Ahàr àdɛm tɛbazlaba tay a dɛk day kwa. »

¹² Eslini n̄ipi Wur Tɛmbak ni, àzækia zlam mandɛban̄akabiyu wakita ya muku na. Àra àzækia ti had̄ adaday kay kay. Fat ègi dilin̄-dilin̄ akada jembey. Kiyi day ègi ndize akada mimiz. ¹³ Bon̄gur tɛtɛdbiyu e melefit bu, tɛdɛgaya ka had̄ a akada ga bɛza ga *wɛruv maŋgalakani ya amɛd gɛɗakani abafɛn̄a tay kà mɛn̄ gana ni. ¹⁴ Hud̄ melefit èfedevu akada ga wakita ya efedevu ni, àslɛkaba eslina. Hɛma akaba had̄ ya e kidin̄ ga dɛlɛv

bu ni dɛk tɛslɛkaba a mɛlan̄ gatay ba. ¹⁵ Bɛbay ga had̄ ni dɛk, gɛɗakani, gɛɗakani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njɛda àfɛn̄ ka tay ni, mis ndahan̄ ni dɛk, evidi akaba nday ye evidi do ni tɛbu a ahuzl bu, tɛbu e kidin̄ ga hud̄akum bu. ¹⁶ Tɛhi ana hɛma ni akaba ana hud̄akum ni ahkado : « Dɛdumkiaya ke leli a, ŋgahumfɛn̄a leli kà bay maŋjahadani dɛgama e kɛrsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ŋgahumfɛn̄a leli kà Wur Tɛmbak na daya, adaba àzuma bɛruv a. ¹⁷ Adaba vad̄ mɛzum bɛruv gatay dal-dalani ènjia. A vad̄ gani nani ti maslan̄a àbi amatamfɛn̄a kà tay a bi. »

7

Ndam ya ti tɛhɛndakia zlam ge Melefit ka tay a ni

¹ Eslini n̄ipi *mɛslɛr ge Melefit fad̄ nday jika jika kɛ sliri ga mɛlan̄ faɗani dɛk. Nday tɛbu tɛcafɛn̄a amɛd ga mɛlan̄ na dɛk ti adaday ka had̄ ni ba, ka dɛlɛv ba akaba ka mɛn̄gɛhaf ku bɛlan̄ ba simiteni. ² Melefit ti Bay ga sifa ; n̄ipi mɛslɛr gayan̄ nah̄n̄ keti nan̄ àbu aslɛkabiya gwar egezi a, zlam ge Melefit ga mahɛndakiani ke mis ni àfɛn̄ a ahar bu. Mɛslɛr nakɛn̄ àzlah kay kay, àhi ana mɛslɛr ndahan̄ faɗani ya Melefit àvi njɛda ana tay ga magudar had̄ akaba dɛlɛv ni, àhi ana tay ahkado : ³ « Kàgudarum had̄, dɛlɛv akaba mɛn̄gɛhaf fan̄ ba, si amahɛndakia zlam ge Melefit kɛ meleher ga ndam mɛgri tɛwi ana Melefit geli na day kwa. » ⁴ Eslini tɛcaluaya mis ya ti tɛhɛndaki zlam ge Melefit ka tay na : nday dɛbu din̄ àna dɛbu kru fad̄ mahar fad̄, nday ge dini gɛrgɛrani ge Izireyel ni dɛk. ⁵ Ge dini ga Zuda mis dɛbu kru mahar cɛ, ge dini ge Rɛbɛn̄ mis dɛbu kru mahar cɛ, ge dini ga Gad mis dɛbu kru mahar cɛ, ⁶ ge dini ge Eser mis dɛbu kru mahar cɛ, ge dini ga Naftali mis dɛbu kru mahar cɛ, ge dini ga Manase mis dɛbu kru mahar cɛ, ⁷ ge dini ga Simeyon̄ mis dɛbu kru mahar cɛ, ge dini ge Levi mis dɛbu kru mahar cɛ,

ge dini ga Isakar mis dɔbu kru mahar cɛ, ⁸ ge dini ga Zabulon mis dɔbu kru mahar cɛ, ge dini ge Zɛzef mis dɔbu kru mahar cɛ, ge dini ge Benjemen mis dɔbu kru mahar cɛ.

Mis macakalavani dal-dal kɛ meleher ge Melefit

⁹ Eslini nɔmɔnjoru, nɔpi mis macakalavani dal-dal, maslaŋa ɔcal tay kɔksah. Nday nani ti mis ga had gɔrgɔrani dek, ga jiba gɔrgɔrani dek, ge dini gɔrgɔrani dek akaba ya tɔzlapay ma hɔma gɔrgɔrani ni dek. Nday tɔbu micikeni jika jika kama ge kɔrsi ga Bay ni, kɛ meleher ga Wur Tɔmbak ni. Nday dek mɔbakabu mɔgudi bɔd-bɔdani, ahar ga tɔba tɔfɔŋ kɔ tay dek a ahar bu, tazlɔbay Melefit ɔna naŋ. ¹⁰ Nday nakɔŋ tɔzlah kay kay, tɔdɔm : « Tɔhɔŋgay leli ti Melefit geli manjɔhadani e kɔrsi bu ni nday ata Wur Tɔmbak ni. » ¹¹ Eslini nɔpi *mɔslɔr ge Melefit jika jika tɔvelinja ahɔr ɔna kɔrsi ga bay na, ɔna gɔdɔkani na akaba ɔna zlam fadani ya ɔna sifa na. Nday nakɔŋ tɔbɔhad mirdim, meleher ndiɔa ndiɔa ɔna had, tɔzlapay Melefit, ¹² tɔdɔm : « Aya nahkay !

Melefit geli ni, nak a bay gayak bu, nak kɔsɔra zlam a.
Mɔgruk sɔsi, mɔhɔŋgrukoru ahɔr a had,
adaba kislia ga mɔgur zlam a dek, nak njɔda-njɔdani,
nahkay mazlɔbay kur ga kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay ! »

¹³ Eslini gɔdɔkani bɔlaŋ e kidin ga nday kru kru cɛ mahar fadani ni bu ɔhu ahkado : « Mis nday hini mɔbakabu mɔgudi bɔd-bɔdani ni ti ndamam, tɔslɔkabiya eley ? »

¹⁴ Nɔhɔŋgrifɔŋ, nɔhi : « Bay goro, nu nɔsɔr do, nak kɔsɔra sawaŋ timey. » Naŋ nakɔŋ ɔhu nahɔma : « Hini ti ndam ya ti tɔbɔsebiya daliya dal-dalana, tɔmbrɔŋ mɔfɔki ahɔr ke Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya tɔbarafɔŋa mɔgudi gatay ɔna mimiz ga Wur Tɔmbak a ti mɔgudi gatay ni tiŋi bɔd-bɔdani ni. ¹⁵ Azuhva nani ti nday

tɔbu kɔlavɔd micikeni kɛ meleher ge Melefit naŋ manjɔhadani e kɔrsi gayaŋ bu, tazlɔbay naŋ a ahay gayaŋ bu mɔlafat akaba mɔlavɔd gani do dek. Bay ya ti naŋ manjɔhadani dɔgama e kɔrsi bu ni amɔfi ahɔr ɔna tay. ¹⁶ Lɔwir amɔwɔr tay va do, yam day amakɔd tay va do. Fat akaba endif day atɔgri araŋa ɔna tay do. ¹⁷ Adaba mam, Wur Tɔmbak micikeni e kidin ge kɔrsi ga bay ni bu ni amajɔgay tay, amɔhɔloru tay ka mɔlaŋ ga yam ya ti aŋgɔz, ɔdɔl day-day do, avay sifa ni. Melefit ɔna ahar gayaŋ amɔgriaba yam tuway ɔna tay e eri ba dek. »

8

Wur Tɔmbak ni ɔndeverinja mɔzɔkia zlam mandɔbaŋakabiyu wakita na

¹ Eslini Wur Tɔmbak ni ɔzɔkia zlam mandɔbaŋakabiyu wakita ya adɔskɔlani na. ɔra ɔzɔkia nahɔma, zlam ya a hud melefit bu ni dek tɔmbrɔŋ madaɔdani, tɔwɔr day ɔbi dɔdik-dɔdik, agray minit kru kru mahkɔr. ² Eslini nɔpi *mɔslɔr ge Melefit adɔskɔla micikeni kɛ meleher ge Melefit ; tɔbi mezlelim adɔskɔla ɔna tay.

³ Nɔpi mɔslɔr ge Melefit nahaŋ ɔna hijiyem ga gru a ahar bu ; hijiyem ni ti teviyekviyu haf ya ezi akada ge tersel ni. Mɔslɔr ge Melefit nakɔŋ ɔra ɔcɔkɔŋ kɔ gɔvay ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ɔna Melefit ni. Tɔvia haf ya ezi akada tersel na dal-dal ge meviyekieni ɔna Melefit ti azɔk gani mɔnjikioru ke Melefit, ti Melefit mɔci mahɔŋgalay zlam ga ndam gayaŋ *njɔlatani ni dek ɔna azɔk ga haf ni. Nahkay mɔslɔr nakɔŋ ɔviyekki ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam ɔna Melefit ni, kɛ meleher ge Melefit naŋ dɔgama e kɔrsi gayaŋ bu. ⁴ Naŋ ɔbu eviyek haf ya ezi akada tersel ni nahkay ti azɔk gani ɔhɔraya a ahar gayaŋ ni ba, ɔcɔloru agavɔla afa ge Melefit, nahkay Melefit ɔci mahɔŋgalay zlam ga ndam njɔlatani gayaŋ ni dek. ⁵ Eslini mɔslɔr ge Melefit ni ɔzay hijiyem ga gru ni, ɔdaya aku

a melañ ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, àbiviya e hijiyem ga gru ni vu pisl. Àra àbèviya nahkay nahəma àdəvabiyu ka hađ. Àra àdəvabiya ti avər àdi aday sak kay, huđ mel-efit àhənday, avər àbay aku asladay melañ, hađ àdaday dal-dal daya.

Mezlelim adəskəlani ni

⁶ *Məslər ge Melefit adəskəlani ya mezlelim təfəñ kà tay adəskəlani ni təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

⁷ Məslər ge Melefit ye enjenjeni e kiđiñ gatay ya adəskəlani bu ni èvi mezlelim gayanı ni. Àra èvia mezlelim na ti koskosay ga avər, aku akaba mimiz mebedeveni tadəgaya ka hađ a. Hađ ni èsevu melañ mahkər, palahar gani bəlañ aku àzumaba. Kəla məñ ga zlam mahkər lu ti bəlañ e kiđiñ gatayani bu aku èviyekaba. Kəzir mideni dek aku ni àzumaba daya.

⁸ Eslini nañ ye cə ni èvi mezlelim gayanı ni. Àra evia ti zlam nahan gəđakani akada həma, aku àbu azum, tizligiyu a *dəluv gəđakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu melañ mahkər, palahar gani bəlañ ègi mimiz. ⁹ Kəla zlam ya a huđ ga yam bu àna sifa ni mahkər lu ti bəlañ e kiđiñ gatayani bu àmət. Kəla *slalah ga yam mahkər lu ti bəlañ e kiđiñ gatayani bu àhuđkaba ŋguc ŋguc.

¹⁰ Eslini nañ ya mahkər ni èvi mezlelim gayanı ni. Àra èvia ti boŋgur gəđakani àtədbiyu e melefit bu. Boŋgur gani nani asladay akada aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka hađ ya ti yam gani acuhway ni dek ti kəla dəluv mahkər lu boŋgur ni àdəkiaya ka bəlañ gana. Àdəkiaya ka melañ ga yam ya àdal do na daya. ¹¹ Boŋgur nani ti slimi gayanı Bilek-білек, esliñ dəŋgu krec. Kəla dəluv mahkər ya yam gani acuhway ni lu ti bəlañ e kiđiñ gatayani bu ni ti yam gani ègi bilek-білекeni. Mis kay tisia yam na. Tàra tisia yam na ti təmətə adəba yam ni ègia esliñ dəŋgu krec.

¹² Eslini nañ ya fađ ni èvi mezlelim gayanı ni. Àra èvia ti fat àsladay lala va do, akada ècekvu mahkər, təhəmbakia zlam ka palahar bəlañ gana. Kiyi day ègia nahkay. Kəla boŋgur mahkər lu ti bəlañ e kiđiñ gatayani bu àsladay va do. Nahkay ga mələfat melañ àsladay lala va do akada masladani gani ècekvu melañ mahkər, təhəmbakia zlam ka palahar bəlañ gana. Mələvađ gani day nahkay.

¹³ Eslini nàmənjoru keti, nipi məjəvu nañ àbu ahər driñ a huđ melefit bu, etəwi kay kay, àdəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya àmərəkia ke mis a duniya ba. Məslər ge Melefit təbu mahkər tivi mezlelim gatay ni fañ ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atəcakay daliya dal-dal. »

9

¹ Eslini nañ ya zlam ni èvi mezlelim gayanı ni. Àra èvia ti nipi boŋgur nahan àtədbiyu e melefit bu, àdaya ka hađ a. Təvia lekili ge *evid gəđakani ya a huđ ga hađ bu na. ² Nahkay boŋgur ni àzləkaba evid na. Àra àzləkaba ti azək àhəraya dəl-dəl, azək gani akada ga aku kayani ni. Azək ni àsəki fat mək melañ ègi ziñ-ziñ. ³ A huđ ga azək ni bu nahəma, eyəw təhəraya ka hađ na dek slirđiđə. Təvia njeđə ana eyəw na ga məbal mis akada ga andra na. ⁴ Təhi ana tay ahkado : « Kəgudarum kəzir ba, kəgudarum məŋgəhaf ba, kəgudarum zlam məfətani ndahanı ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti təhəndaki zlam ge Melefit ka tay kə meleher ndo ni ciliñ. » ⁵ Təvi divi ana eyəw ni ga mabazl mis ni ndo, təvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam ciliñ. Eyəw nday nani ti tabal mis ; məwər gani ti akada ga andra ya àbala mis a ti awər ni. ⁶ A huđ ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni atədəbay kisim àna ahar gatay, ay ti atədi ahər do. Mis ni atawayay məmətani, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafəña kà tay a driñ.

⁷ Eyéw nday nani ti tɔzavu akaba pilis ya takoru àna tay ka kadvu ni. Zlam ndahaŋ tɔki ka tay ka ahàr akada elpindiŋ ga gru. Meleher gatayani day akada ge mis ni. ⁸ Məhər ga ahàr gatay day zilip zilip akada ga wál ni. Aslər gatay ni day akada ga mazlahku ni. ⁹ Gugum gatay ni akada məwəlani àna maslpara ga ara. Daɗay ga kərpasla gatay ni ahənday akada ge seret ya ti tɔwəlfəŋa tay kə pilis a, tacuhworu àna tay ka kadvu ti tahənday ni. ¹⁰ Hutul gatay ni njəda njəda akada ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tisliki məgri daliya ana mis àna məbal mis vɔzak vɔzak àna hutul gatay ni. ¹¹ Eyéw ni ti nday tɔbu àna bay gatay. Bay gani nani ti agur evid gəɗakani ya a hud ga had bu ni. Təzalay naŋ àna ma *Hebri Abadoŋ, àna ma Gres ti ni Apoliyoŋ. *

¹² Daliya ye enjenjeni ni ti àndava. Nihi nahəma, daliya ndahaŋ tɔbu kama cɔ.

¹³ Eslini məslər ya muku ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti nìci dəŋgu ga maslaŋa àhəndabiyu ka gəjək ga məlaŋ fadani ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit kə meleher gayaŋ ni. ¹⁴ Maslaŋa nani àhi ana məslər ya muku, èvi mezlelim ni ahkado : « Picehaba məslər fadani məwəlani kà gəvay ga zalaka gəɗakani Efret na. » ¹⁵ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ya tɔhi na ti èpicehaba məslər fadani na. Məslər nday nani ti Melefit àdaba tay ga moru mabazl mis a : kəla mis məhkər lu takad bəlaŋ gani. Àdaba tay a nahkay ti, ti tɔgray tɔwi nani ke vi nani, ke kiyi nani, ka fat nani, ana njemdi nani daya. ¹⁶ Məslər nday fadani ni ti ndam slewja gatay tɔbu dal-dal, nday àna pilis. Eslini tɔhu nday miliyem diŋ diŋ cɔ. ¹⁷ Ere ye ti nìpi ni ti nihi : pilis mis tɔki ka tay. Mis ni məwəlvani àna maslpara ga kadvu. Maslpara gatay ya tɔwəlvu àna naŋ ni ndize-ndize akada aku, cekəleti-cekəleti, azaywur-azaywur. Ahàr ge pilis ni akada ga mazlahku

ni, aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni tahəraya a ma gatay ni ba. ¹⁸ Zlam nday hini məhkərani ni ti tɔgri daliya ana mis dal-dal : aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Təhəraya a ma ge pilis ni ba, tɔbazl mis : kəla mis məhkər lu takad bəlaŋ gani. ¹⁹ Nahkay pilis ni tisliki məgri daliya ana mis àna zlam ya àniviyu ana tay a ma bu ni. Hutul ge pilis ni day zlam ga kadvu, tɔgri daliya ana mis àna naŋ. Hutul nday nani akada gavaŋ, ahàr tɔki ka tay ga məgri daliya ana mis àna naŋ.

²⁰ Mis ndahaŋ tɔgəjənia. Nday nani ti zlam məhkərani ya ti tɔbazl mis ni tɔgri araŋa ana tay ndo. Akaba nani dek tɔmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo. Nday tɔbu tagroru tɔwi gatay ya ahaslani ni zlam gatay : tazləbay seteni, tagray pəra. Pəra nday nani ti tagraya tay ga gru a, ndahaŋ ge virzegeni a, ndahaŋ ga akur, ndahaŋ ti ni ge ɔiyem. Zlam nday nani tìpi divi do, tìci slimi do, tɔsawaday kok-sah daya. ²¹ Mis nday nani ya tɔgəjəni ni tɔmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo : tɔmbrəŋ matak gatay ni ndo ; tɔbu tabazl mis, tagray mesəwehvu, tigi akal kekileŋa zlam gatay.

10

Məslər ge Melefit akaba wakita gəziteni

¹ Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahaŋ njəda-njədani àhəraya e melefit ba. Məslər gani nani àbakababiyu endəwi ga maklaɓasl, ahàr gayaŋ ni mefeldeni àna makwal, meleher gayaŋ akada fat, asak gayaŋ day tɔzavu ata arəd ga aku ya agəs zlam gəɗək ni. ² Wakita gəziteni àfəŋ kà məslər ni a ahar bu məzləkabana. Àfəkadki asak ga ɗaf gayaŋ ni ka *dəluy gəɗakani, asak ga gəjar gayaŋ ni ti ni ka had. ³ Naŋ nakəŋ àzlah kay kay akada ga mazlahku ya avalahay ni. Àra àzlah nahkay ti nìci avər ahəŋgrifəŋbiyu, àdi aday sak adəskəla.

* **9:11** Abadoŋ, Apoliyoŋ : slimi nday nani awayay adəmvaba « Bay magudarkaba zlam a. »

⁴ Nàra nìcia ga avər ya àdi aday na ti nawayay nəbəkì ere ye ti aday ga avər tədəm ni. Ay ti nìci dənġu ga maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu e melefìt bu, àdəm : « Ere ye ti aday ga avər tədəm ni ti kəbəkì ba, kəhi ma gani ana maslaŋa ba daya. »

⁵ Eslini məslər ge Melefìt ya ti àfəkadki asak bəlaŋ ka dəluy gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka hađ ni àtəloru ahar ga đaf agavəla, ⁶ àmbaday àna slimi ge Melefìt dək adaba Melefìt ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àgraya məlaŋ ya agavəla na akaba zlam ya ti a huđ gani bu na đek, àgraya hađ akaba zlam ya ti təkì na đek, àgraya yam akaba zlam ya ti a huđ gani bu na đek. Məslər ge Melefìt nakəŋ àmbaday, àdəm : « Ere gani ara agravu nihi həya eđedīŋ, sarta gani àbi. ⁷ Ay ka fat ya ti məslər ge Melefìt ya ti adəskəlani ni emivia mezlelim gayəŋ na nahəma, Melefìt emendeveřiŋ zlam gayəŋ maŋgahani ni. Zlam maŋgahani nani ti àhia ma gana ahaslana ana ndam məgri təwi ya tahəŋgaray *pakama gayəŋ na. »

⁸ Eslini maslaŋa ya ti àhubiyu ma kwa e melefìt bu ni àhu keti : « Ru kaza wakita məzləkabana ya àfəŋ a ahar bu kà məslər ge Melefìt micikeni jika, asak bəlaŋ ka dəluy gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka hađ na ni. »

⁹ Nahkay nərəkioru ka məslər nakəŋ, nəhi məvu wakita ġaziteni ya àfəŋ ni. Eslini àhəŋgrufəŋ, àhu : « Za ti kəndavù. A ma gayak bu nahəma, amanja new-new akada amu, eminjua a huđ va ti emigi bilek-bilek. »

¹⁰ Eslini nəzafəŋa wakita ġaziteni na kà məslər na, nəvi ana ma tiyuk. A ma goro bu nahəma, new-new akada amu, ay nàra nànda ti èġia bilek-bilek a huđ goro ni ba. ¹¹ Təhu keti : « Melefìt àdəmki ma ka jiba ġərgərana, ke mis ga hađ ġərgərana, ke mis ya tədəm ma həma ġərgərana, akaba àki ka bəbay gatayana đek. Ahàr àdəm kəhəŋgri ma gayəŋ nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cə

¹ Eslini təvu fifiŋ ga məgur zlam, təhu : « Cikaba, kòru kəġur *ahay gəđakani ge Melefìt ni akaba məlaŋ meviyekiki zlam ana naŋ ni àna naŋ. » Təhu : « Calaba mis ya təbu tahəŋgalay Melefìt a dalaka ga ahay gani bu na daya. » ² Ay ti təhu : « Kəġur dalaka ya e mite bu ni ba, mbrəŋ nahkay adaba Melefìt àmbrəŋia məlaŋ gani nana ana nday ya ti nday ndam *Zəde do na. Nday gani nani atəzum kəsa *nĵəlatani ni kiyi kru kru fađ mahar cə. » ³ Təhu keti : « Melefìt àdəm : “Anəsləruru ndam sedi goro bebem cə məbakabu mbolu ka vu akada ga azana ni, nday gani atəhi pakama goro ana mis vad dəbu àna diŋ diŋ cə àna kru kru muku.” »

⁴ Ndam sedi cəeni ni ti məŋgəhaf cə, məŋgəhaf nday nani ti *oliviye. Nday ceŋgel cə daya. Ndam sedi nday nani təbu micikeni kə meleher ga Bay geli. Bay geli gani agur duniya ni đek.

⁵ Tamal maslaŋa awayay aġri cuday ana tay nahəma, aku amahəraya a ma gatay ni ba, emihiriŋ naŋ. Nahkay ndam ezir gatay ni đek atətəmfəŋa kà tay a do, atəmət. ⁶ Ka ya ti ndam sedi cəeni ni nday təbu təhəŋgri ma ge Melefìt ana mis nahəma, tisliki məhiani ana huđ melefìt àtədaya avər a ba, mək àtədaya do eđedīŋ, duk abivoru ana mandav ge təwi gatay. Tisliki məhiani ana yam məmbavu mimiz mək ambavu eđedīŋ. Tisliki məhiani ana mis ga duniya ni təcakay daliya ġərgərani đek mək təcakay eđedīŋ daya. Tisliki magray zlam akada gatay ya ti tawayay ni.

⁷ Ka ya ti etindeveřiŋa məhəŋgri ma ge Melefìt ana mis a nahəma, araŋa nahaŋ amahəraya e *evid gəđakani ya a huđ ga hađ bu na. Ere gani nani amakadvu akaba tay, nĵəda gayəŋ ni amatam gatay ni, amabazl tay.

⁸ Atəmbərbu kisim gatay ni kà ġəvay ge divi a kəsa gəđakani bu, a kəsa ya ti *tədarfəŋ Bay gatay kà təndal ni bu. Slimi ga kəsa gani nani

ti maŋgahani : awayay adəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. ⁹ Eslini mis ge dini gərgərani ni dek, ga had gərgərani ni dek, ga jiba gərgərani ni dek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek atamənjələŋ kə kisim gatay vad mahkər àna telma. Atəcafəŋa mis ge mili tay a. ¹⁰ Mis ga duniya ni dek atəmərnu adaba təbazla ndam sedi cəeni na. Atəmərnu dal-dal, atagraŋ wuməri, atavavu zlam, adaba ndam sedi nday cəeni ni təgria daliya ana tay a dal-dal. ¹¹ Ay kələŋ ga vad mahkərani àna telma nahəma, Melefit àhəŋgrivabiyu sifa gayanə ana tay a. Sifa ni àra àhuriviya ana tay a ti təcikaba cəkwađ cəkwađ. Eslini mis ya ti təbu tamənjələŋ ana tay ni dek aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ¹² Tàra təcikaba ti tici dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu kay kay e melefit bu, àhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu ahalay. » Eslini maklaβasl àkambah tay, təcəloru àna naŋ e melefit vu. Ka ya ti nday təbu təcəloru e melefit vu nahəma, ndam ezir gatay ni təbu tipioru tay. ¹³ Ka sarta gani nani nahəma, had àdađa ; kəla ahay kru lu ti bələŋ e kidiŋ gatay bu àmbəđkaba ; mis dəbu adəskəla təməta azuhva ga had ya àdađay ni. Eslini mis məgəjəni gani ya təmət ndo ni təgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay təzləbay Melefit naŋ bələŋ agavəla.

¹⁴ Daliya ye cə ni àndava, ay ti bumvu slimi, daliya ya mahkər naŋ àbu ara wuđak.

Mezlelim ya adəskəlani ni

¹⁵ Kələŋ gani məslər ya adəskəlani ni èvi mezlelim gayanə ni. Àra èvia ti nìci dəŋgu ge mis təhənday kay kay e melefit bu, tədəm : « Nihì nahəma, njəda ga məgur duniya ni ègia ga Bay geli nday ata Krist *bay gəđakani ya àhəndakia amal gayanə a ni. Atəgur duniya dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹⁶ Eslini gəđakani kru kru cə mahar fadani manjəhadani e kərasi gatay bu gappa gappa kə meleher ge Melefit ni təbəhadì mirdim ana Melefit,

meleher gatay ndiβa ndiβa ana had, təzləbay naŋ, ¹⁷ tədəm :

« Bay geli Melefit njəda-njədani, kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihì daya.

Məgruk səsi adaba kəgra təwi àna njəda gayak a.

Njəda gayak gani ti dal-dal àtama ge mis na.

Məgruk səsi adaba nak Bay ga zlam dek.

¹⁸ Mis ga had ndahaŋ ni təzumkuka bəruv a dal-dal,

ay nihì ti sarta ga məzumki bəruv gayak ka tay ènjia,

sarta ga magrafəŋa seriya kə mis ya təmət na ni.

Sarta ènjia ge midì zlam ana mis azuhva təwi ya təgruk na ;

ge midì zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak

akaba ana ndam *njələtani gayak, nday ya ti təhəŋgrukoru ahàr a had, gəđakani akaba nday ya ti gəđakani do ni.

Sarta ènjia ge mijin mis ya təbu tijin mis ga duniya na. »

¹⁹ Gəđakani nakəŋ tàra tìnđeveriŋa ma gatay na nahəma, *ahay gəđakani ge Melefit ni àzləkvaba e melefit ba ; nipi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani adəfaki Melefit *əwəlkabá pakama gayanə akaba ge mis a. Kələŋ gani ti avər àbay aku, dəŋgu ge mis àhənday a huđ melefit bu, avər àdi aday sak kay, koskosay ga avər tədəgaya ka had a kay, had day àdađay.

12

Ata wal nday ata arəŋa gəđakani

¹ Eslini nipi zlam magray ejep nahəŋ aŋgazlavu a huđ melefit bu. Ere gani nani ti wal, azana gayanə ka vu ni fat, a huđ asak gayanə bu ni ti kiyi. Èfedey ahàr gayanə ti ni àna bonjur kru mahar cə. ² Wal nani ti naŋ àna huđ, awayay ewi wur, awər naŋ, naŋ àbu azlah, etəwi àna naŋ.

³ Eslini zlam magray ejep nahəŋ aŋgazlavu a huđ melefit bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gəđakani

ndize, àzavu ata kurmbu, ahàr t̀̀ki ad̀̀sk̀̀la, ahàr ni lu mefedeni àna elpindiṅ ga bay, edrem t̀̀ki kru ka ahàr. ⁴ Ere gani nani ti àna hutul ; àsi hutul gayan ni ana bonḡur a huđ mel-efit bu, nahkay ti k̀̀la bonḡur mahk̀̀r lu ti b̀̀lan e kidiṅ gatay bu àd̀̀biyu ka hađ. Ere gani nani ècikiṅ k̀̀a wal ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya wur na ti andaf̀̀ṅa s̀̀d̀̀k. ⁵ Eslini wal nak̀̀ṅ èweya wur zalana. Wur ya èweya ni ti nj̀̀d̀̀a àf̀̀ṅ dal-dal ga mah̀̀tay mis ga hađ ga duniya đek àna aday ga ara. Ka ya ti wal ni èweya wur na nah̀̀ma, t̀̀zay wur ni ke we-ceweceni, t̀̀ru àna naṅ k̀̀e meleher ge Melefit, Melefit naṅ àbu manj̀̀hadani e k̀̀r̀̀si gayan bu. ⁶ M̀̀ṅ ga wur ni ti ni àcuhworu a huđ gili vu ; eslini ti Melefit àslamatikab̀̀a m̀̀lan a. A m̀̀lan gani nani bu ni ti Melefit am̀̀fi ah̀̀r vađ d̀̀bu àna diṅ diṅ c̀̀ àna kru kru muku.

⁷ K̀̀lan gani silik àgravu e melefit bu. Misel * akaba ndam m̀̀sl̀̀r gayan t̀̀kadvu akaba kurmbu ni, kurmbu ni akaba ndam gayan ti ni t̀̀kadvu akaba tay. ⁸ Ay ti Misel akaba ndam m̀̀sl̀̀r gayan ni t̀̀tama kurmbu na akaba ndam gayan na àna nj̀̀d̀̀a. T̀̀garababiya tay e melefit ba, t̀̀vi divi ana tay ga manj̀̀hadani eslini va do. ⁹ T̀̀garabiyu kurmbu ni ti nahkay. Naṅ gani ti g̀̀d̀̀akani, naṅ gavan ya ahaslani ni, naṅ gani ya agosay mis ga hađ ni đek ni. Gavan gani nani ti slimi gayan *Seteni, naṅ ya ti àd̀̀mki ma mag̀̀davani ke mis k̀̀e meleher ge Melefit ahaslani ni. T̀̀zligabiyu naṅ ka hađ, nday akaba ndam m̀̀sl̀̀r gayan ni đek.

¹⁰ Eslini ǹ̀ci d̀̀ṅgu ga maslaṅa nah̀̀ṅ àh̀̀ndabiyu e melefit bu kay kay, àd̀̀m :

« Nihi nah̀̀ma, Melefit geli àh̀̀ṅga mis a,
m̀̀s̀̀ra naṅ àtama zlam a đek àna nj̀̀d̀̀a, naṅ Bay.

Nihi ti m̀̀pia Krist gayan na,
àṅgazliaya nj̀̀d̀̀a gayan na ana leli a.

* **12:7** Ndam Z̀̀de t̀̀d̀̀m Misel ti g̀̀d̀̀akani ga m̀̀sl̀̀r ge Melefit, àfi ah̀̀r ana ndam Z̀̀de ti naṅ (Deniyel 12.1). M̀̀njaki ke Z̀̀d 9.

Adaba mam, t̀̀d̀̀vabiya bay ya ti as̀̀kadki malfada

ka b̀̀za ga m̀̀ṅ geli na ka hađ a.

Ahaslani naṅ àbu as̀̀kadki malfada ka tay

k̀̀e meleher ge Melefit geli m̀̀lafat akaba m̀̀lavaf gani do đek.

¹¹ Ay ti b̀̀za ga m̀̀ṅ geli ni t̀̀gia t̀̀tama naṅ àna nj̀̀d̀̀a.

T̀̀tama naṅ a adaba Wur T̀̀mbak ni àmba tay àna mimiz gayan a,

akaba t̀̀hia ma ge Melefit ana mis a, t̀̀hi ana tay ma gani nani ti ma ge jiri daya.

Nday gani t̀̀di slimi ana sifa gatay ndo,

nahkay aṅgwaz àwər̀̀ṅa tay k̀̀e kisim a ndo.

¹² Nihi t̀̀gara Seteni e melefit ba nah̀̀ma,

huđ melefit m̀̀m̀rvu akaba lek̀̀lum ya k̀̀bum a huđ gani bu ni.

Ay ti lek̀̀lum ya ka hađ ni akaba zlam ya a *d̀̀luv g̀̀d̀̀akani bu ni ti

ak̀̀grum daliya adaba Seteni àh̀̀rkiaya ke k̀̀li a.

Naṅ gani ti àzuma b̀̀ruv a dal-dal adaba às̀̀ra sarta ya t̀̀vi ni àg̀̀jani g̀̀d̀̀ak va do. »

¹³ Ka ya ti kurmbu ni às̀̀ra t̀̀zligabiya naṅ ka hađ a nah̀̀ma, àcuhwaleṅoru ka wal ya ti èweya wur zalana nak̀̀ṅ a ni. ¹⁴ Ay ti t̀̀bia k̀̀r̀̀pasla ana wal na c̀̀ akada ga m̀̀j̀̀vu g̀̀d̀̀akani na, ti wal ni m̀̀h̀̀roru e gili ka m̀̀lan gayan ya ti Melefit am̀̀fi ah̀̀r vi mahk̀̀r ana telma ni. Amanj̀̀had eslini ti driṅ driṅ akaba gavan ni. Nahkay gavan ni emisliki m̀̀r̀̀kiani koksah, am̀̀gri araṅa do. ¹⁵ Eslini gavan ni àv̀̀lahaya yam a dal-dal akada zalaka ti yam ni m̀̀ru mazay wal ni. ¹⁶ Ay ti hađ àj̀̀nakia wal na, àdahvu, èsiaba yam ya ti gavan àv̀̀lahaya na. ¹⁷ Gavan ni àra èpia nahkay ti àzumkia b̀̀ruv ka wal na dal-dal. B̀̀za ga wal ni t̀̀g̀̀jania, nahkay gavan ni àṅgukioru ka tay. B̀̀za nday nani ti ndam ya

ti tægəskabá *Divi ge Melefit akaba pakama ga Yezu a ni.

¹⁸ Eslini kurmbu ni ècik jik ka dəŋ-dəŋ ga *dəluv gədəkani.

13

Zlam arañja nday cɔ

¹ Eslini nipi arañja nahanj àhəraya a *dəluv gədəkani ni ba. Ere gani nani ti ahər adəskəla, edrem kru. Edrem ni lu mēfēdeni àna elpindiŋ ga bay. Ka ahər gayanj ni ti slimi təkī məbəkiani ; slimi nday nani ti ge mindivi Melefit. ² Ere gani nani ti akada mavay, asak gani àna ehəd gədəkani akada ga zlam ge gili cudayani ni, pakama gani day akada ga mazlahku ni. Kurmbu ni àvi njəda gayanj ana ere gani nani ; àvi divi ga manjəhadviyu e kərsi ga bay gayanj vu, àvi njəda dal-dal ga məgur məlanj daya. ³ Nipi ahər ge ere gani nani bəlanj akada təgria ambələk a, àməta. Ay ti ambələk ya təgri ga makad nanj àna nanj ni epifiŋa. Ara epifiŋa ti àgria ejep ana mis ga duniya na dek ; nahkay ti tægəskabá ma gayanj a, tādəbay nanj. ⁴ Mis ni dek təbəhad mirdim, təzləbay kurmbu ni azuhva njəda gayanj ya àvi ana ere gani nani ni. Təbəhad mirdim, təzləbay ere gani nani daya. Tədəm : « Way azavu ata ere hini way ? Way akadvafəŋva tata way ? »

⁵ Təvia divi ana ere gani nana ge miji zlabay akaba ge mindivi Melefit a. Təvia divi ga magray təwi gayanj a kiyi kru kru fad mahar cɔ. ⁶ Nahkay ànjəki ka mədəmki ma magədavani ke Melefit, ke slimi ge Melefit, ka məlanj manjəhad gayanj akaba ka nday ya ti e melefit bu ni. ⁷ Təvia divi ga makadvana akaba ndam ge Melefit a akaba ge meyefiŋeni kà tay a. Təvia divi ga məgur mis ga jiba gərgərana dek, ge dini gərgərana dek, ga had gərgərana dek akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərana dek ni. ⁸ Nahkay mis ga had ni dek atabəhad mirdim kə meleher gayanj, atəzlabay nanj : nday ya ti atəzlabay nanj ni ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa

ka mənjàki ga duniya. Wakita nani ti àfəŋ ka Wur Təmbak ya tàkad nanj ahaslani ni.

⁹ Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci pakama hini ya nədəm ni : ¹⁰ Maslaŋa ya ti tiweya nanj ga məgəs nanj ge evidi a nahəma, atəgəs nanj, amoru migi evidi ededīŋ. Maslaŋa ya ti tiweya nanj ana maslalam a ti atakad nanj àna maslalam ededīŋ. Nahkay ti ahər àdəm ndam ge Melefit tēbesey, təmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu ba.

¹¹ Eslini nipi arañja nahanj, àhəraya a had ba. Ere gani nani ti edrem təkī cɔ akada ga wur təmbak ni, ay ti azlapay akada ga kurmbu ni. ¹² Ere gani nani ti àgray zlam ya mis tīpi day-day ndo ni àna njəda ge ere nahanj ye enjenjeni ni. Àgray ti kə meleher ge ere ye enjenjeni ni. Àfəki ŋgasa ke mis ga duniya ni dek akaba zlam ya ka had ni dek ga məhəŋgriuru ahər a had ana ere ye enjenjeni ya ti təgri ambələk ga makad nanj mək ambələk gani epifiŋa ni. ¹³ Ere gani nani ti àgra zlam magray ejep kay kə eri ge mis a ga madafakiani nanj àbu àna njəda. Zlam gayanj ya àgray, àtama ejep ndahanj a ni ti nihi : àzəbiyu aku e melefit bu, èzligaya ka had a kə eri ge mis dek. ¹⁴ Agosay mis ga duniya adaba təvia divi ga magray ejep kə meleher ge ere ye enjenjeni na. Àhi ana tay ahkado : « Ləmumaya zlam ga pəra azavu akada ere ya təgri ambələk amal amət mək àŋgaba ni. Kələməməya zlam ga pəra na ti kəhəŋgrumioru ahər a had. » ¹⁵ Eslini təvi njəda ana ere ye cɔ ni ga məvi sifa ana zlam ga pəra ni. Nahkay zlam ga pəra ni eslīki mazlapani, àhi ana mis ti tábazl ndam ya ti təhəŋgriuru ahər a had do ni. ¹⁶ Ere gani nani àfəki ŋgasa ke mis dek, gədəkani akaba nday ya ti gədəkani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, evidi akaba nday ya ti nday evidi do ni, ti təhəndaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga daf ahkay do ni kə meleher. ¹⁷ Maslaŋa ya ti zlam

mahəndakiani ni àki bi ni ti àsəkum zlam koksah, àsəkumoru zlam kok-sah daya. Zlam mahəndakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam macalani daya.

¹⁸ Ahalay ti ahàr àdəm mis təjalaki ahàr lala kwa. Maslaŋa ya ti àsəra zlam a nahəma, aməsər zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diŋ diŋ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefit tidi limis

¹ Eslini nipi Wur Təmbak micikeni jika ka həma *Siyon ; nday akaba mis dəbu diŋ àna dəbu kru kru faɗ mahar faɗ. Mis nday nani ti slimi ga Wur Təmbak ni akaba ga Bəŋani àki məbəkiani ka tay kè meleher. ² Eslini nipi dənŋu ge mis àhəndabiyu e melefit bu akada ga yam ya ahənday a zalaka gəɗakani bu ni, akada ga avər ya adi aday ni. Dənŋu gani nani ya nipi ni ti ahənday àbəlāy akada ge tindu ya mis tivi ni. ³ Mis nday nani təbu tidi limis məweni kè meleher ga Bay manjəhadani e kərsi gayan bu, kè meleher ge mis gəɗakani akaba kè meleher ga zlam faɗani ni. Limis nani ti maslaŋa ya àsəra midena ni ti àbi, si nday dəbu diŋ àna dəbu kru kru faɗ mahar faɗani ya ti Melefit àmba tay a duniya ba ni kwa.

⁴ Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njəlata, təbia slimi àna vu gatay a, təsər wál ɗay-ɗay ndo. Ka mələŋ ga Wur Təmbak ya akoru ni ɗek nday nani tadəboru naŋ. Nday gani ti Melefit àmba tay e kiɗiŋ ga ndam ga duniya ba ti tigi ndam gayan, nday akada ma ga zlam ya təvi ana Melefit ni. ⁵ Ndam nday nani ti mis ticifiŋa ma ga malfada kà tay a ɗay-ɗay ndo, tənŋətfəŋa zlam magudarani kà tay a ndo daya.

Məslər ge Melefit mahkər

⁶ Eslini nipi *məslər ge Melefit nahan ahər driŋ a huɗ melefit bu. Məslər gani nani naŋ àbu azibiyu *Ma

Məweni Sulumani ya amandav ɗay-ɗay do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga haɗ gərgərani ɗek, ana jiba gərgərani ɗek, ana dini gərgərani ɗek akaba ana mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni ɗek. ⁷ Məslər ni àzlapay kay kay, àdəm ahkado : « Grumfəŋa aŋgwaz kè Melefit a, zləbum naŋ adaba sarta ya ara agraŋa seriya kè mis a ni ɛŋjia. Həŋgrumioru ahàr a haɗ ana Melefit : naŋ ti àgraya mələŋ ya agavəla na, àgraya haɗ a, àgraya *dəluv gəɗakana akaba àgraya mələŋ ga yam ndahan a. »

⁸ Eslini nipi məslər nahan àrələŋoru, àdəm ahkado : « Kəsa gəɗakani Babilon ni àmbəɗkaba, àmbəɗkaba besək-besək. Àcahia magudar zlam gayan akaba hala gayan ana mis ga duniya ɗek ; hala gani nani ti àmbəŋ ɗay-ɗay ndo. Magudar zlam gayan ni ɛviyikaba ahàr ana mis ga duniya ɗek akada ga zum na. »

⁹ Eslini nipi məslər nahan ya mahkər àrələŋoru. Àdəm ma kay kay, àdəm ahkado : « Maslaŋa ya ti ahəŋgrioru ahàr a haɗ ana araŋa akaba ana pəra gayan, ahkay do ni zlam mahəndakiani gayan ni àki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahəma, ¹⁰ amacakay daliya dal-dal adaba Melefit àzumkia bəruv a. Melefit aməgri daliya ti akada ga zum ya təcəhkiyu yam ndo akad mis ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahan ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni vu. Atəcakay daliya kè meleher ga məslər ge Melefit akaba kè meleher ga Wur Təmbak ni. ¹¹ Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcəloru agavəla, amandav ɗay-ɗay do. Maslaŋa ya ti ahəŋgrioru ahàr a haɗ ana araŋa ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani àki ni ti aməpəsaba do, amagraŋ daliya mələfat akaba mələvaɗ gani do ɗek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹² Nihi ti lekələm ndam ge Melefit

ahàr àdám si kebesum kwa, lekulum ya ti kègèsumkabá *Divi ge Melefit akaba kèfumkia ahàr ka Yezu a ni.

¹³ Eslini nìci dèngu ga maslaŋa nahan àhèndabiyu a hud melefít bu, àhu ahkado : « Bèki ma hini : “Ndam ya ti táfèki ahàr ka Bay geli, tèbu akaba nan akada mis bèlan, tèmètvù a hud gani bu nahèma, ku kani tèmèrvu.” » *Məsuf Njəlatani àdám : « Iy, nahkay ededín, tàgra tawi zləzladana, ay nihi ti təpəsaba, adaba zlam sulumani ya tàgray ni èjiji do, atələbu àna nan ga kanğay-kanğayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

¹⁴ Eslini nìpi maklaḅasl bəd-bədani, zlam nahan àki manjəhadkiani digusa. Zlam gani nani ti mis, mefedey ahàr àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; mèvəd məzumani àfəŋ a ahar bu daya. ¹⁵ Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahan àhəraya a *ahay gəḁakani ge Melefit ni ba, nan àbu ahikaboru ma kay kay ana maslaŋa ya ti manjəhadkiani digusa ka maklaḅasl ni. Àhi ahkado : « Za mèvəd gayak na ti kəbaz, adaba sarta gani ènjia, zlam àndəha ka had a. » ¹⁶ Àra àdəma nahkay ti maslaŋa ya ti manjəhadkiani ka maklaḅasl ni àzay mèvəd ni, àbazaba zlam ya ka had na dek.

¹⁷ Eslini nìpi məslər ge Melefit nahan e melefít bu, àhəraya a ahay gəḁakani ge Melefit ni ba. Nan nani day mèvəd məzumani àfəŋ a ahar bu. ¹⁸ Nìpi məslər ge Melefit nahan keti àhəraya ka mələŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit na ; nan nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam àna nan ni. Nan àbu ahikaboru ma kay kay ana məslər ya ti mèvəd məzumani àfəŋ a ahar bu ni. Àhi ahkado : « Za mèvəd na, ru a duniya vu, ahar ga mən ga zlam təndəha, ru kəslay.* » ¹⁹ Nahkay məslər nakəŋ àzay mèvəd ni, àslay ahar gani ka had ni dek, àbiyu ka mələŋ ya ti təḁuḁfəŋa yam gana ni.

Mələŋ gani nani ti adəfaki mələŋ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya, aməzumki bəruv ka tay dal-dal ni. ²⁰ Mələŋ ya ti təḁuḁ bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti təḁuḁ ni ti mimiz àhəraya sawan, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni àŋgəzaya kay akada ga yam ga zalaka na. Àŋgəzoru driŋ agray ezewəd dəbu kru mahar cə. Ziləŋ gani anday pilis agəjəni ahàr gani cesla cilin.

15

Məslər ge Melefit təzakibiyu daliya adəskəla ke mis

¹ Eslini ti nìpi zlam magray ejep nahan gəḁakani a hud melefít bu : nìpi *məslər ge Melefit adəskəla àna daliya adəskəla a ahar bu. Kələŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahan atələbi va bi, adaba Melefit emende-verin məzum bəruv gayan ni àna tay.

² Eslini nìpi zlam nahan akada dəluy mebedeni akaba aku, asladay akada ga kutrum ni, ahəlabə eri a vərut. Nìpi ndam ya ti tēyefiŋa kà arəŋa na, təhəŋgriuru ahàr a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, tawayay zlam macalani ge slimi ge ere gani nani ndo ni daya. Nday təbu micikeni jika jika ka ahàr ga dəluy ni ; tində təfəŋ kà tay a ahar bu, tində nday nani ti Melefit àbi ana tay. ³ Nday təbu tidi limis ge Məwiz bay məgri tawi ana Melefit ni akaba limis ga Wur Təmbak ni. Limis ya tidi ni ti nahkay hi :

« Bay geli Melefit, nak Bay njəḁa-njəḁani,

tawi gayak ya kagraŋ ni gəḁakani, àbəlāy àtam zlam dek.

Kəgur had ni dek, zlam gayak ya kagraŋ ni dek kigeni, nak jireni.

⁴ Bay geli, maslaŋa ya ti àgrafuka aŋgwaz a do ni ti way ?

Maslaŋa ya adəm àzləbay kur do ni ti way ?

Adaba nak cilin nak kəbu njələta.

* 14:18 Mən ga zlam ya məslər ni àdəmki ma ni ti *vin.

Mis ga duniya dek atara atəhəŋgrukoru ahàr a had adaba tipia kur a kagra y zlam ni dek kigeni. »

⁵ Eslini nipi zlam nahan keti : *ahay gəɖakani ge Melefit ya a huf mel-efit bu ni məzləkabana. A huf ga ahay nani bu nahəma, ahay nahan *miviceni àvu : Melefit aŋgazlivu ana mis eslini. ⁶ Eslini nipi məslər ge Melefit adəskəla ya təzəkibiyu daliya ke mis ni təhəraya a ahay gəɖakani nani ba. Təbakababiyu azana bəɖ-bəɖfani talla talla, ku way way do məwəl gugum àna maslpara ga gru. ⁷ Eslini bəlan e kidin ga zlam fadani ni bu èdi hijiyem ga gru bəlan bəlan ana məslər ge Melefit adəskəlani ni. Hijiyem ga gru ni ti məzum bəruv ge Melefit mərəhvani pisl pisl. Melefit ti naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁸ Eslini ahay gəɖakani ge Melefit ni arəhvə àna azək. Azək nani ti adafaki Melefit ti gəɖakani, naŋ njəɖa-njəɖani. Maslaŋa ya ti esliki məhuriyani a ahay gəɖakani ni vu ni ti àbi, si tigi daliya adəskəlani ya məslər adəskəlani təhəlbiyu ni aman-dava day kwa.

16

Məslər tabaya daliya adəskəlani na ka had a

¹ Eslini nipi dənŋu ga maslaŋa nahan ahəndabiyu kay kay a *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu, àhi ana *məslər adəskəlani ni ahkado : « Dəgum kəbumoru məzum bəruv ge Melefit ya təvu e hijiyem adəskəlani bu ni ka had. »

² Məslər ye enjenjeni ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni ka had. Àra àbaya ti ambələk magəɖavani awər dal-dal àbikabaya ana ndam ya ti zlam ga araŋa ni mahəndakiani ka tay akaba təhəŋgrioru ahàr a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani na.

³ Məslər ye cə ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a *dəluv gəɖakani vu. Àra àbiya ti yam

ga dəluv ni ègi akada mimiz ge mis məmətani, nahkay zlam ya təvu àna sifa a dəluv ni bu ni dek təmət.

⁴ Məslər ya mahkər ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka vu akaba ka məlan ga yam ya aŋgəzoru, àdəl do ni. Àra àbiya ti yam ni dek ègi mimiz. ⁵ Eslini nipi dənŋu ga *məslər ge Melefit ya abi slimi ana yam ni, àdəm ahkado :

« Nak Melefit nak njəlata, kwa ahaslani nak kəbu, nihi day nak kəbu.

Seriya gayak ya kəgray ni ti seriya ge jiri.

⁶ Seriya ge jiri ti adaba mis təbazla ndam gayak

akaba ndam mahəŋgaray *pakama gayak a.

Təbazl tay ti mimiz aŋgəzaya ;

nahkay kəvia mimiz ana tay ge mis-ena.

Kəgri ana tay nahkay ni ti kigeni. »

⁷ Eslini nipi dənŋu ga maslaŋa nahan ahəndaya kay kay ka məlan ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, àdəm ahkado : « Iy, Bay geli Melefit, nak njəɖa-njəɖani, seriya gayak ya kagra y ni ti ge jiri, kigeni daya. »

⁸ Məslər ya fad ni òru àbəkaiya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na kə fat a. Àra àbəkaiya ti təvia divi ana fat na ga meviyek-aba mis a halaw-halaw. ⁹ Fat ni àra èviyekaba mis na halaw-halaw ti mis ni tindivi Melefit adaba asləkibiyu daliya nday nani ka tay ni ti naŋ. Akaba nani dek mis ni təmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo, tədəm Melefit naŋ gəɖakani agur zlam dek ndo daya.

¹⁰ Məslər ya zlam ni òru àbəkaiya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na ke kər si ga araŋa na. Àra àbəkaiya ti məlan ge ere gani nani ya agur ni ègi ləvəŋ təbədəm. Nahkay mis ni təhəpədkaba arəɖ gatay àna aslər azuhva daliya gatay ya tagray na.

¹¹ Ay ti təmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo, təmbrəŋ zlam magudarani gatay ni ndo daya, tindivoru Melefit

agavəla sawaṅ azuhva ambələk gatay ni akaba daliya ndahaṅ ya təgray ni.

¹² Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka gəđakani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdələba a zalaka ni ba đek. Àra àdələba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni tənğəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba. * ¹³ Eslini nipi seteni nday mahkər təzavu akaba gwedəfik; bəlaṅ àhəraya a ma ga kurmbu ni ba, bəlaṅ a ma ga arəṅa ni ba, bəlaṅ gani ti ni a ma ga bay mahəṅgaray *pakama ga malfada ni ba. † ¹⁴ Nday nani ya təhəraya ni ti seteni, təbu tagray zlam magray ejep. Tərakioru ka bəbay ga had ni đek ga maṅgasikabu ahər ana tay ti təkadvafəṅva kè Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay njəda-njədani amaṅgazlaya njəda gayan a àki ka zlam a đek.

¹⁵ Yezu àdəm : « Bumvu slimi lala, adəba anara ti akada ga zal akal ni ; mis təsər sarta gani do. Maslaṅa ya ti ajəgay nu, anjəhad eri, naṅ àbu àna azana gayan ka vu nahəma, məmərvu, adəba etipi naṅ a mahayma ga məbəki mimili do. »

¹⁶ Seteni ni tənğasikabu ahər ana bəbay ni ka mələṅ ya təzalay àna ma *Hebri Harmagadoṅ ni.

¹⁷ Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni kà aməd. Àra àbaya ti dənğu àhəndabiyu kay kay a ahay gəđakani ge Melefit ni bu, ka mələṅ ge kərasi ge Melefit ni. Àdəm : « Nihi ti àndava. » ¹⁸ Eslini avər àbay aku, àdi aday, dənğu ndahaṅ təhənday daya. Had àdaday dal-dal : kwa ka sarta ya Melefit àgraya mis ka had a ku kani, had àdaday akada nani ndo. ¹⁹ Had àdahvu, kəsa gəđakani ni èdevu mələṅ mahkər. Kəsa ndahaṅ ya ka had ni day tèbesva. Babilon kəsa gəđakani ni àgəjazlki ahər ke Melefit ndo : Melefit

àvi məzum bəruv gayan dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mīseba đek ka ahar ge etekwey a. ²⁰ Had ya e kidiṅ ga yam bu ni đek təsləkaba ka mələṅ gatay na, təbi va bi ; həma day təbi, tipivu va do. ²¹ Koskosay gəđakani tədəgabiyu a hud melefit bu, tədəgakiaya ke mis a, bəlaṅ gani mədəs gani agray kilu kru kru fad. Daliya gani nani ti àtama njəda ge mis a dal-dal, nahkay tindiivi Melefit azuhva koskosay ya tədəgakiaya ka tay a ni.

17

Wal hala gəđakani

¹ Eslini bəlaṅ e kidiṅ ga *məslər ge Melefit adəskəlani ya hijiyem ga məzum bəruv ge Melefit təfəṅ kà tay ni àrəkua, àhu ahkado : « Nihi ti Melefit ara atrađ wal hala gəđakani ni. Ra nədəfukki daliya gayan ya tara təgri ni. Wal hala nani ti awayay adəmvaba kəsa gəđakani ya kà gəvay ga zalaka gərgərani ni. ² Bəbay ga had ni təgra hala akaba naṅ a, mis ya ka had ni day təgrafəṅa mesəwehva, èviyiya ahər ana tay a akada ga zum na. »

³ Eslini məslər ni àzoru nu a hud gili vu ; àzoru nu ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Nòru nənğa ti nipi wal nahaṅ manjəhadani digəsa àki kà arəṅa ndizeni. Ere gani nani ti ahər adəskəla, edrem kru, kà vu gayan ni đek slimi ge mindivi Melefit àki məbəkiani nğuredəda. ⁴ Wal ni ti ni məbakabu azana nğəzani * akaba azana ndizeni ; naṅ menğuledveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru àfəṅ a ahar bu. Hijiyem gani nani ti zlam magədavani mizeni àvu a hud gani vu mərəhvani pisl. Zlam magədavani nani ti hala gayan ya agray ni. ⁵ Kè meleher gayan ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani maṅgahani, nihi : « Babilon kəsa gəđakani, məṅ ga ndam hala akaba zlam magədavani ge mis ga had ya

* **16:12** Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † **16:13** Bay mahəṅgaray pakama ga malfada ni ti arəṅa ye ca ni (13.11-18). * **17:4** Azana nğəzani ti azana ga bay.

tagray ni dek. » ⁶ Nìpi wal ni èsikaba mimiz a, eviyi ahàr. Mimiz gani nani ti ga ndam ge Melefit ya tàbazl tay adaba tàmbrəṅ məfəki ahàr gatay ka Yezu do ni.

Nàra nìpia wal na ti àgrua ejep a dal-dal. ⁷ Eslini məslər ni àhu ahkado : « Agruk ejep emiteni ti kamam ? Nəhukaba ma maṅgahana àki ka wal na akaba ka araṅa ya ti naṅ àki maṅjəhadkiani digusa, ahàr adəskəla akaba edrem kruani na. ⁸ Ere ye kipi ni ti ahaslani naṅ àbu, ay nihi ti naṅ àbi va bi. Aməcəlaya e *evid gədakani ya a huđ ga huđ bu ni ba ; aməcəlaya ti ara eji huya. Ndam ga *duniya ya ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənjəki ga mələṅ ni, ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep ana tay. Aməgri ejep ana tay ti adaba ahaslani naṅ àbu, ay nihi ti naṅ àbi mək aməṅgaya keti palam. »

⁹ Àhu keti : « Ahàr àdəm mis təjalaki ahàr ke ere gani nani lala, àna məsər zlam daya. Ahàr adəskəlani nday nani ti həma adəskəla ya wal anjəhadki ni. † Nday gani bəbay adəskəla daya. ¹⁰ A huđ ga bəbay adəskəlani ni bu ni ti bəbay zlam tіндеverinə məzuma bay gatay a àndava. Naṅ ya muku ni ti naṅ àbu a bay gayan bu mba. Naṅ ya adəskəla ni ti ni sarta gani gayan ənjia faṅ ndo. Sarta gani gayan eminjia ti aməpəsviyu a bay ni bu do. ¹¹ Ere ye ti ahaslani naṅ àbu, ay nihi ti naṅ àbi ni ti naṅ naṅani bay ya azlalahkər. Naṅ àkibu ka bəbay adəskəlani ni daya, mək amoru mijiji.

¹² « Edrem kruani ye kipi, àki ni ti awayay adəmvaba bəbay kru, təhuriyu a bay gatay vu faṅ ndo. Sarta gatay eminjia ti atəzumkabu bay akaba ere gani nani, ay ti atəpəsviyu do. ¹³ Bəbay kruani ni dek ma gatay bəlan, təgri təwi ana ere gani nani àna njəda gatay dek. ¹⁴ Atakadəvafəṅva kà Wur Təmbak na, ay ti Wur Təmbak ni emihiti tay, adaba naṅ Gədakani ga bəbay ndahan

ni dek, naṅ Bay ga bəbay dek. Ndam ga Wur Təmbak ni etihiti bəbay nday kruani ni daya, adaba Wur Təmbak ni adaba tay a, àzalay tay, təfəkia ahàr a. »

¹⁵ Àhu keti : « Yam ya nak kipi wal hala àfəṅ kà gəvay ni ti mis dal-dal macakalavani, mis ga huđ gərgərani akaba mis ya tədəm ma həma gərgərani ni. ¹⁶ Edrem kruani ya kipi ni akaba ere gani nani etizirey wal hala ni, atəcakwakia zlam ya ka vu na dek, atəmbərəṅ naṅ a mahayma. Atahəpəd naṅ, eteviyekaba məgəjəni gana. ¹⁷ Bəbay kruani ni atagray nahkay ti adaba Melefit àgray ti ma gatay mənja ka ahar bəlan, ti təgri təwi ana ere gani nani àna məzum bay gatay ni. Atagray nahkay ti duk abivoru ana vad ge Melefit ya àfəkad ni : a vad nani ti pakama ge Melefit ya àdəm ni aməgravu akada ya awayay ni.

¹⁸ « Wal ya kipi ni ti ni awayay adəmvaba kəsa gədakani, bəbay gani təgur bəbay ga huđ nahan ni dek. »

18

Babilon kəsa gədakani ni àmbədkaba

¹ Eslini nìpi məslər nahan naṅ àbu asləkabiya a huđ melefit ba, njəda àfəṅ dal-dal, asladay mələṅ dal-dal daya. ² Àzlah kay kay, àdəm :

« Babilon kəsa gədakani ni àmbədkaba, àmbədkaba besek-besek ! Nihi ti əgia mələṅ maṅjəhad ge seteni a, mələṅ ga *məsuf magədavana.

Edidīṅ ya təhəpəd tay do, təwayay tay do ni tanjəhad eslini daya.

³ Babilon àmbədkaba besek-besek ti adaba naṅ akada wal ya àvia vu gayan ana hala dal-dal ni.

Magudar zlam gayan ni eviyikaba ahàr ana mis ga duniya na dek akada ga zum na.

Bəbay ga huđ ni dek təgrakabá hala akaba naṅ a :

ndam məsəkumoru zlam a duniya bu dek təṅgətkabá elimeni

† 17:9 Həma adəskəla : ka sarta gani nani ti mis təbu tədəm kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

àna zlam gayan dal-dalani ya tigi eri
ana mis na. »

⁴ Eslini nìci dɛngu ga maslaṅa na-
haṅ àhəndabiyu e melefít bu, àdəm :
« Lekulum ndam goro ni sləkumkiba
ka ndam ga kəsa hina,
hərumaya ;
nahkay ti ahar gekuli àkibu ka magu-
dar zlam gayan ni bi,
daliya ya amagraṅ ni amacay kuli do
daya.

⁵ Hərumaya, adaba magudar zlam
gayan ni kay dal-dal,
akada ga zlam maṅgaskabani diliz,
àdoru e melefít vu ni.
Nahkay Melefít àsəra tawi gayan ya
agraṅ ni ti tawi ge jiri do.

⁶ Ere ye ti àgri ana mis ni ti təgrivu
bilegeni.

Tawi gayan ya àgraṅ ni ti təgrivu sak
cə.
Àgria daliya ana mis a, təcaka akada
ge mis ya tisia zum a na ;
təgrivu daliya sak cə ti mīsi akada ge
ergi ni.

⁷ Ahaslani naṅ àbu àna njəda dal-dal,
azum zlam sulumani dal-dal
daya ;

nahkay grumi daliya dal-dal akada
njəda gayan ya ahaslani dal-
dalani ni,
grumi tuway dal-dal akada zlam
sulumani gayan ya àzum
ahaslani dal-dalani ni.

Adaba mam, àdəm : “Nu bay, nu wal
madakway do, enitawi day-day
do.”

⁸ Gayan ya ti àdəm nahkay ni ti
daliya gayan ya amacakay a vad
bəlaṅani bu ni nday hi :

kisim, tuway, ləwir, akaba aku ga
məzumaba naṅ a.

Adaba Bay ya ti agraṅa seriya kà
naṅ a ni ti Bay Melefít geli ;
naṅ ti njəda-njədani. »

⁹ Bəbay ga duniya ya təgray hala ak-
aba naṅ akaba təzumkabu zlam su-
lumani ni etipia azək ga aku ya azum-
aba naṅ a ni ti etitawi, atəndav kuḏa.

¹⁰ Eticik driṅ driṅ akaba naṅ adaba
aṅgwaz aməwərfəṅa tay kà daliya ye
eslini na. Atədam :
« Aw ! Aw !

Babilon kəsa gəḏakani, njəda-njədani
ni àmbədkaba besək-besək,
adaba Melefít àgraṅa seriya a hud ge
njemdi bəlaṅani ba ! »

¹¹ Ndam məsəkumoru zlam ya a
duniya bu ni titawi, təndav kuḏa
azuhva naṅ. Tagray nahkay ti adaba
maslaṅa ya ti asəkumfəṅa zlam kà tay
a ni àbi va bi. Zlam gatay gani ya
təsəkumoru ni nday hi : ¹² gru, ara ga
siṅgu, akur sulumani akaba ebirsli ;
azana ndize-ndizeni akaba azana su-
lumani gərgərani ndahaṅ ; biyem su-
lumani ya ezi akada ge tersel ni, zlam
ya təgraya tay àna aslər ge mbeli a
akaba àna biyem sulumana ni ; zlam
ndahaṅ ya təgraya tay àna ara, nda-
haṅ àna evirzegena, ndahaṅ ti ni àna
akur sulumana ni ; ¹³ tersel gərgərani
akaba haf gərgərani ya tazəbay ti ezi
àcər ni ; zum, amal, humbu akaba
*alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis
akaba seret gatayani. Təsəkumoru
mis akaba sifa ge mis daya. ¹⁴ Nahkay
təhi ahkado :

« Zlam ya tigək eri ni dek təsləkafuka,
tədəgoru driṅ,
elimeni gayak akaba zlam sulumani
ya kəzum ni təfuk va bi,
atəṅgət tay day-day va do ! »

¹⁵ Ndam məsəkumoru zlam ya
təṅgət elimeni àna məsəkumoru zlam
a kəsa nani bu ni eticik driṅ driṅ ak-
aba naṅ, adaba aṅgwaz aməwərfəṅa
tay kà daliya ye eslini na. Etitawi,
atəndav kuḏa, ¹⁶ atədam ahkado :

« Aw ! Babilon kəsa gəḏakani ni asay
cicihi timey !

Ahaslani naṅ məbakabu azana
ndize-ndizeni akaba azana
sulumani ndahaṅ.

Naṅ meṅgələḏveni àna zlam ga gru,
àna akur sulumani akaba àna
ebirsli.

¹⁷ Zlam gayan ni dek àgədava a hud ge
njemdi bəlaṅani ba timey ! »

Ndam ya təbu àna *slalah ga yam
ni, nday ya tagaray ni, nday ya
təhəlvù tay ni akaba ndam ya təṅgət
zlam azuhva dəluv ni ticik driṅ driṅ
akaba kəsa ni. ¹⁸ Tìpia azək ga aku ya
azum kəsa na. Tàra tìpia ti təzlah kay

kay, tēdām : « Kəsa gəđakani akada kəsa hini ti àbi đay-đay bi ! »¹⁹ Təndav kufa, tītəwi, təkabiyu had ka ahàr, təzlah kay kay, tēdām :

« Aw ! Aw ! Kəsa gəđakani ni asay cicihi !

Ndam ya tēbu àna slalah ga yam gatay təngət elimeni ti a kəsa nani bu.

A huđ ge njemdi bəlanjani bu zlam ga kəsa nani àndava đek. »

²⁰ Lekuləm ya e melefít bu ni mərumvu adaba aku àbu azum kəsa ni ! Lekuləm ndam ge Melefít, lekuləm ndam *asak akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefít ni mərumvu ! Mərumvu adaba Melefít àgrafəna seriya, àpəliva zlam magədavani ya àgri ana kəli na.

²¹ Eslini məslər nahənj njəda-njədani àzay akur gəđakani akada avar, àdəviyu a *dəluv gəđakani vu, àdəm ahkado :

« Babilonj kəsa gəđakani ni atəgri ti ga njəda akada nani,

etipi kəsa gani nani đay-đay va do. »

²² Àdəm keti :

« Ndam mivi tində, ndam midi limis, ndam mivi cicek akaba mezlelim atələbi afa gayak va bi.

Etici daday ga arəna afa gayak va do.

Etipi ndam mələm zlam a kəsa gayak bu va do,

etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak bu va do daya.

²³ Cenjel atasladay məlanj a kəsa gayak bu va do,

ataday wál va do, atagraj wuməri gani a kəsa gayak bu va do daya.

Zlam nday nani đek ti atagravu va do adaba ahaslani ndam ga kəsa gayak ya təsəkumoru zlam ni

tətama ndam məsəkumoru zlam ndahənj ga duniya na đek,

təgosakaba mis a đek àna matak gatay na daya. »

²⁴ Melefít àtrađ Babilonj ti adaba ndam mahəngaray pakama gayənj ya təbazl tay ni, ndam gayənj *njəlatani ya təbazl tay ni, akaba ndam ndahənj ya təbazl tay a duniya bu ni đek ti ndam ga kəsa gani təbazl tay, mimiz gatay ni àdəgaya a kəsa gani nani ba.

19

¹ Eslini nìci dəngü ahənday kay kay a huđ melefít bu, dəngü gani ahənday akada ge mis macakalavani dal-dalani ni. Tēdām ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefít !

Melefít geli ti ahəngay mis, nañ àbu àna njəda àtama njəda ndahənj a đek,

mis đek təzləbay nañ !

² Mis đek təzləbay nañ ti adaba seriya gayənj ni ge jiri, kigeni daya.

Àwəla wal hala na àna seriya.

Wal nani ti àgosakaba mis ka had àna hala gayənj na.

Àbazla ndam məgri təwi ana Melefít a, nahkay ti Melefít day àmbrənj nañ ndo, àgria daliya. »

³ Tēdām keti :

« Eleləya ! Zləbum Melefít !

Azək ga aku ya azum kəsa gani nani ni

acəloru agavəla kəlavad ga kaṅgay-kaṅgayani. »

⁴ Eslini gəđakani kru kru cə mahar fadani ni akaba zlam fadani ni təkəhad mirdim, meleher ndiđa ndiđa ana had, kə meleher ge kərsi ge Melefít, təzləbay Melefít, tēdām : « Aya nahkay ! Eleləya ! Zləbum Melefít ! »

Wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak

⁵ Eslini nìci dəngü ahəndabiyu e kərsi ge Melefít ni bu, àdəm :

« Lekuləm ciđ-ciđeni akaba gəđakani ya ti kəgrumi təwi ana Melefít geli, kəfumki ahàr ni đek ti zləbum nañ ! »

⁶ Eslini nìci dəngü ahənday akada ge mis dal-dal macakalavani, akada ga yam ga zalaka ya avalahay kay kay ni, akada ga avər ya aməcəri aday kay kay ni. Tēdām ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefít, adaba Bay Melefít geli nañ njəda-njədani, àdəfikia njəda gayənj ana leli a, agur məlanj ni đek ti nañ cilij.

⁷ Məmərumvu, məzumum gəda, məzləbum Melefít,

adaba vad ga maday wal ga Wur Təmbak ni ènjia.

Məva gayənj àslamalava, nañ àbu ahətay nañ.

8 Tàvia divi ga mabakabu azana njelatana ya asladay na. »

Azana nani ti adəmvaba təwi ge jiri ga ndam ge Melefit ya təgray ni.

9 Məslər ni àhu ahkado : « Bəki nahkay nihi : Ndam ya təzalay tay ga wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak ni təmərvi, təzum gəda. » Mək àhukivu ahkado : « Pakama hini nahəma pakama ge Melefit eədəfi. »

10 Àra àhua nahkay ti nàbəhad mirdim grik meleher ndiə ana had kà asak gayan ga mazləbay na. Àra èpia ere ye ti nàgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayak ni, akada ga bəza ga muk ya təgəskabá pakama ge Melefit ya adəmki ka Yezu na ni daya. Kabəhad mirdim ti ana Melefit cili. Pakama ge Melefit ya ti adəmki ka Yezu ni ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tədəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. »

Bay ya nañ manjəhadkiani ke pilis bəf-bəfani ni

11 Eslini nipi huđ melefit əzləkvaba, nipi maslaña nahan manjəhadkiani ke pilis bəf-bəfani. Bay gani nani ti slimi gayan « Jiri, » slimi gayan nahan ni ti ni « Àsəkad malfada do. » Nañ əbu agray seriya ge jiri, nañ əbu akadvu ge jiri daya. 12 Eri gayan ni akada aku ya agəs ni ; ahər gayan ni mēfēfēni àna elpindiñ ga bay, elpindiñ nday nani ti kay ; slimi əbu məbəkiani kà vu gayan : slimi gani nani ti maslaña nahan əsər do, si asər ti nañ nañani kwa. 13 Azana gayan ya əfakabu ni ti tətəlviya e mimiz va. Slimi gayan ti « Pakama ge Melefit. » 14 Gwar kələñ gayan nahəma, ndam magray silik ge Melefit ya a huđ melefit bu ni tadəboru nañ. Nday nani gani manjəhadkiani ke pililis bəf-bəfani, nday məbakabu azana njəlatani bəf-bəf talla. 15 A pakama ga Bay ya tadəboru nañ ni bu nahəma, maslalam məzumani àhəraya. Maslalam nani ti ga məsiani ana mis ga had ni dek. Bay nani

amahətay tay àna aday ga ara. Aməcəlki ka tay akada maslaña ya ti acəlki ka bəza ga zlam e evidi bu ga məducaya zum gana ni. Məcəlki nani ti adafaki Melefit njəda-njəfani, əzumkia bəruv ka tay a dal-dal. 16 Slimi ga Bay nani əbu məbəkiani ka azana akaba ka takolay gayan. Slimi gani nihi : « Bay ga bəbay ndahan dek, Bay gəfakani ga bəbay gəfakani ndahan dek. »

17 Eslini nipi məslər nahan micikeni jika kà fat, nañ əbu azlah kay kay, àhi ma ana eədifiñ ya təhər a huđ melefit bu ni dek. Àhi ana tay ahkado : « Dəguma, cakalumvu, adaba wuməri gəfakani ge Melefit əbu. 18 Dəguma kəndum kisim ga bəbay gəfakani, kisim ga bəbay ga ndam slewja, kisim ga ndam ya təbu àna njəda ni, kisim ge pililis akaba nday ya tək ni. Dəguma kəndum kisim ge mis dek : ku kisim ge evidi, ku kisim ga nday ya ti nday evidi do ni, ku kisim ga gəfakani, ku kisim ga nday ya ti nday gəfakani do ni. »

19 Eslini nipi ere gani nani akaba bəbay ga had gərgərani akaba ndam magray silik gatay. Təcakalavu ga makadfiñvana kà Bay ya ti nañ əki ke pilis ni akaba ndam magray silik gayan. 20 Nday təbu takadvu nahkay ti Bay ya nañ əki ke pilis ni akaba ndam gayan ni təgəs ere gani nani akaba bay mahəngaray pakama ga malfada ni yaw yaw. Bay masəkad malfada nani ti ahaslani əgra zlam ya mis tìpi dəy-dəy ndo na kə meleher ge ere gani nana ; gayan ya ti əgray nahkay ni ti əgosa mis a ; əgosay ti ndam ya ti təhəndakia zlam ge ere gani nana ka tay a ni akaba təhəngrioru ahər a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni. Təra təgəsa tay cəna nahkay nahəma, təbiyu tay eri gani a *dəluv ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. 21 Ndam gatay ndahan ni ti ni, Bay ya nañ ke pilis ni əbazl tay àna maslalam ya àhəraya a ma gayan ba ni, mək eədifiñ ni dek tərəh àna kisim ge mis ya

àbazl tay ni.

20

Vi dābu

¹ Eslini nīpi mēslər nahan̄ nañ àbu aslākabiya a huđ melefīt ba. Lek-ili ga mahay ge *evīđ gəđakani ya a huđ ga huđ bu ni àfəñ a ahar bu, je-jirbi ndiđil-ndiđileni àfəñ a ahar bu daya. ² Nañ nakəñ òru àgəs kurmbu ni, àwəl nañ àna jejirbi ni, ti mājəhad nañ məwəlani vi dābu. Kurmbu ni ti gavan̄ ya ahaslani ni, nañ *Seteni, bay magosay mis ni. ³ Mēslər nakəñ àra àwəla nañ a ti èzligiyu nañ e evīđ ni vu ken̄gim, àzləkkiviyu mahay ni, àdarvù lala. Àgray nahkay ti adāba awayay ti kurmbu ni àgosay mis ka duniya va ba, duk anivoru ana mandav ge vi dābuani ni. Kələñ ge vi dābuani ni ti ahàr àdəm táfaya nañ a gəzit ga hayañana kwa.

⁴ Mēslər nakəñ àra àzləkkiviya mahay na ti nīpi kərsi ga bəbay, mis tàra tən̄jəhadviyu. Mis nday nani ti təvia divi ana tay ga magray seriya. Nīpi mis ya ti təkəlkia ahàr ka tay a ni daya. Təkəlkia ahàr ka tay a ti adāba təzlapikia ka Yezu ana mis a, təhia ma ge Melefīt ana mis a. Nday nani ti tən̄həngrioru ahàr a huđ ana ere gani nani ndo, tən̄həngrioru ahàr a huđ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo daya. Təhəndaki zlam ge ere gani nani kə meleher gatay ahkay do ni ka ahar ndo. Melefīt àhəngriiviya sifa ana tay a, nahkay tən̄jəhadkabu a bay bu akaba Krist vi dābu. ⁵ Mis nday nani ti nday ye enjenjeni ya Melefīt àhəngriiviya sifa ana tay ni. Mis ndahan̄ ya təmət ni ti Melefīt àhəngriiviya sifa ana tay fañ ndo, si ka mandav ge vi dābuani kwa. ⁶ Nday ya Melefīt ahəngriiviya sifa ana tay ye enjenjeni ni təmərvu, nday ndam gayan̄ *njəlatani. *Kisim ye cə amələbu, ay kisim gani nani emisliki məgri arañana ana tay do. Etigi ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefīt, etigi ndam mañgalabakabu mis akaba

Krist daya, atan̄jəhadkabu a bay bu akaba Krist vi dābu.

Melefīt eyefiñ kə Seteni

⁷ Ka ya ti vi dābuani ni amandava nahəma, atafaya *Seteni a dan̄gay ni ba. ⁸ Atafaya nañ a ti amoru magosay mis ga huđ ga mələñ ni dek. Huđ nday nani ti təzalay tay Gok akaba Magok. Amacakalakabu mis ga huđ nday nani ga makadvani. Atacalvu do, nday akada wiyañ ga zalaka ya àcalvu do ni. ⁹ Təhəraya, təsawadoru ka huđ ga mələñ ni dek, tòru tēvelin̄ mələñ ga ndam *njəlatani ge Melefīt ni akaba kəsa gəđakani ya Melefīt awayay dal-dalani ni tekesl. Ay tàra tēvelin̄a ti aku àdəkia ka tay kwa e melefīt ba, àzumaba tay a. ¹⁰ Eslini təgəs Seteni, nañ ya àgosay mis ni, tizligiyu nañ a *dəluv ga aku ni vu cizliv. A aku nani bu ni ti zlam àvu agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Ata ere gani nani nday ata bay mahəngaray *pakama ga malfada ni nday təvu a aku gani nani bu àndava. Eslini nday mahkərani dek atəcakaviyu daliya mələfat akaba mələvad gani do dek ga kan̄gay-kan̄gayani.

Melefīt agrañəña seriya kə mis a dek

¹¹ Eslini nīpi kərsi, Bay nañ àbu man̄jəhadvani dəgama. Kərsi gani nani ti gəđakani, bəđ-bəđ daya. Kə meleher ga Bay ni ti huđ akaba huđ melefīt təcuhway tiji, ere ya agəjəni ni ti àbi. ¹² Nīpi mis ya təmət ni dek, gəđakani akaba nday ya gəđakani do ni, jika jika kə meleher ga Bay ya ti nañ àbu e kərsi bu ni. Wakita təbu eslini, maslaña nahan̄ àzləkkaba tay a. Àzləkkaba wakita nahan̄ a daya : wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi ge mis ya təbu àna *sifa ya àndav day-day do ni təbu məbəkiani n̄guredəda. Eslini Melefīt agrañəña seriya kə mis ya təmət na. Ka ya ti agrañəña seriya kə tay a ni ti àmən̄jaki ka zlam gatay ya təgray ni. Zlam gatay gani ya təgray ni təbu məbəkiani ka wakita ni. ¹³ Ndam ya ti təmətvù a *dəluv gəđakani vu ni ti dəluv ni àvələhaya tay a. Kisim ya àhəl mis ni akaba mələñ ge *kisim

ni day tàvələhaya mis ya tàmət na dek ka dala. Tàra tàvələhaya tay a nahəma, Melefit àgrafəña seriya kè mis na àna mamənjakiani ka zlam gatay ya tàgray ni. ¹⁴ Eslini tàbiyu kisim ya àhəl mis ni akaba mələñ ge kisim ni cizliv cizliv a *dəluv ga aku ni vu. Dəluv ga aku nani ti *kisim ye cə ni. ¹⁵ Tamal mis slimi gayəñ àki məbəkiani ka wakita ga sifa bi ti tizligiyu maslaña gani a dəluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na dek maweni a

¹ Eslini nipi huđ melefit maweni akaba huđ maweni, adaba huđ melefit ye enjenjeni ni akaba huđ ye enjenjeni ni tibi va bi. *Dəluv gəđakani day àbi va bi. ² Nipi kəsa *njəlatani, nani Zeruzalem maweni. Nipi nañ àbu asləkabiya kwa a huđ melefit ba, afa ge Melefit a. Kəsa gani nani ti maslamalavani akada ga wal ya àbakabá zlam sulumana ga moroni àna nañ kà zal ni. ³ Eslini nìci dəñgu ga maslaña nahanə àhəndabiyu kay kay e kərasi ga Bay ni bu, àđəm ahkado : « Nihi ti mələñ manjəhadani ge Melefit àbu e kidin ge mis bu. Melefit amanjəhad akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jiba gərgərani ni dek ti ni etigi ndam gayəñ. ⁴ Etitəwi va do, adaba Melefit àgriaba yam tuway ana tay e eri ba. Kisim amələbi va bi : tuway, delələ akaba daliya day atələbi va bi. Adaba mam, zlam ya ahaslani ni təndava, tibi va bi. »

⁵ Eslini Bay manjəhadani e kərasi ga bay bu ni àhu ahkado : « Nihi ti zlam ni dek nəbu nagraya tay a mawena. » Àhu keti : « Bəki ma hini, adaba pakama ya ti nəđəm ni ti pakama ge jiri, malfada àkibu bi simiteni. » ⁶ Àhu keti : « Àgrava àndava ! Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveřin zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. Maslaña ya ti yam akada

nañ a nahəma, anəvi yam ga sulum. Yam gani nani ti àdəl day-day do, avi sifa ana mis. ⁷ Maslaña ya ti èyefinə kà zlam magudarana nahəma, anəvi ja ga zlam gani nani ; nigı Melefit gayəñ, nañ ti ni egi wur goro. ⁸ Ay ndam aŋgwaz, ndam ya təkiki ahər ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya àbəlay magrani do ni, ndam mabazl mis, ndam magray hala, ndam maharam, ndam ga pəra akaba ndam masəkad malfada dek, nday ti ja gatay ti *dəluv ga aku ni. Aku nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Nani ti *kisim ye cə. »

Kəsa Zeruzalem maweni

⁹ Eslini məslər nahanə e kidin ga məslər adəskəlani ya təbu àna hijiyem adəskəla ga məzum bəruv ge Melefit ye endeveřin məzum bəruv gayəñ ni àrəkua, àhu ahkado : « Ra, nəđəfukki məva ga Wur Təmbak ya ara azay ni. »

¹⁰ Eslini məslər ni àzoru nu ka həma gəđakani zəbalani, àzoru nu ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Nòru nınjəa ti àđəfuki kəsa njəlatani, nani Zeruzalem, nañ àbu asləkabiya kwa a huđ melefit ba, afa ge Melefit a. ¹¹ Kəsa gani nani ti nañ àbu asladay àna masladay ge Melefit, masladay gani àhələba eri a vərut akada ga akur sulumani ya təzalay zespi, ahələba eri akada ga kutrum na ni. ¹² Kəsa gani nani nahəma, təvelin àna gudu gəđakani zəbalani. Gudu ni mahay gani kru mahar cə ; *məslər ge Melefit day təbu kru mahar cə kà mahay ni bəlañ bəlañ, tajəgay. Slimi day təkiki məbəkiani kà mahay ni dek. Slimi gani nani ti slimi ge dini kru mahar cəni ga ndam *Izireyel ni. ¹³ Mahay ni mahkər mahkər, gwar kè sliri ga mələñ fadani ni dek. ¹⁴ Asak ga gudu ni təfiyu àna akur gəđakani kru mahar cə. Ka akur nday nani ti slimi kru mahar cə təkiki məbəkiani bəlañ bəlañ : slimi nday nani ti ga ndam *asak kru mahar cəni ga Wur Təmbak ni.

¹⁵ Maslaña ya ti àzlapu ni ti aday ga məgur zlam àfəñ a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kəsa

ni, mahay ga kəsa ni akaba gudu ya èvelin kəsa ni àna naŋ. ¹⁶ Kəsa gani ti midiheni kala-kala àna zəbal. Maslaŋa nani àgur àna aday gayan ni, àgur palahar gani bəlan ezewed dəbu kru mahar cə. Palahar gani àna jikeni ni day kala-kala akaba palahar zəbalani ndahaŋ ni. ¹⁷ Àgur gudu ni àna ahar akada ge mis ya təgur ni, jaha diŋ àna kru kru faɗ mahar faɗ. ¹⁸ Gudu gani nani tələm àna akur ya təzalay zespi ni. Kəsa ni ti ni tələm àna gru deŋa, pərzlən-pərzlən akada ga kutrum ni. ¹⁹ Asak ga gudu ni meŋgəledeni àna akur sulumani gərgərani dek. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya təzalay zespi ni, ye cə ni akur ya təzalay sefir ni, ya mahkər ni akur ya təzalay selcidwiŋ ni, ya faɗ ni akur ya təzalay imarot ni, ²⁰ ya zlam ni akur ya təzalay sarduwan ni, ya muku ni akur ya təzalay kw-erneliŋ ni, ya adəskəla ni akur ya təzalay krizalit ni, ya azlalahkər ni akur ya təzalay beril ni, ya ambəlm bu ni akur ya təzalay topaz ni, ya kru ni akur ya təzalay krisupres ni, ya kru mahar bəlanani ni akur ya təzalay hiyesen ni, ya kru mahar cəni ti ni akur ya təzalay emetis ni. ²¹ Mahay kru mahar cəni ni ti ebirsli gəɗakani kru mahar cə, mahay bəlan ti ebirsli bəlan. Dalaka gəɗakani ya a huɗ ga kəsa ni bu ni ga gru deŋa, pərzlən-pərzlən akada ga kutrum ni.

²² Ay nàməjoru zla nahəma, nipi *ahay gəɗakani ge Melefit a kəsa gani nani bu ndo, adaba Bay Melefit geli njəɗa-njəɗani nday ata Wur Təmbak ni, nday àna ahər gatay kala nday ahay gəɗakani gani nani. ²³ Fat akaba kiyi təbi təsladay məlan a kəsa gani nani bu bi, adaba Melefit àna ahər gayan asladay məlan gani, Wur Təmbak ni day asladay məlan gani akada ge ceŋgel ni. ²⁴ Ndam ga haɗ gərgərani ga duniya ni dek ti masladay ga kəsa gani nani amasladi ana tay. Bəbay ga haɗ gərgərani ga duniya ni dek atoru àna njəɗa gatay ni eslini ga mazləbay Melefit àna

naŋ. ²⁵ Mahay ga kəsa gani nani ti atanjəhad bəŋa bəŋa məzləkabana ; atəzləkvu tay day-day do, adaba məlavaf amələbi eslini ya bi. ²⁶ Mis ga haɗ gərgərani ni dek atoru àna elimeni gatay akaba àna njəɗa gatay eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁷ Ay ti zlam magədavani, ndam ya tagray zlam ya àbəlay do ni akaba ndam masəkaf malfada ni etisliki məhuriyani a kəsa nani vu do. Ndam ya ti təhuriyu ni ti si ndam ya ti slimi gatay məbəkiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Təmbak ni.

22

¹ Eslini məslər nakəŋ àɗəfuki zalaka ; zalaka nani ti àdəl day-day do, yam gani avi sifa ana mis. Yam gani ahələba eri akada ga kutrum na, aŋgəzaya e kərsi ge Melefit ba. Kərsi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. ² A dalaka ya a huɗ ga kəsa ni bu ni ti zalaka ni èdevu cə ; e kidin gani bu ka məlan ya èdevu ni ti məŋgəhaf àvu. Məŋgəhaf nani avi sifa ana mis, a huɗ ga dəzani bu ewi bəza sak kru mahar cə, kəla kiyi lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbiliŋ mis ga haɗ ga duniya ni dek. ³ Eslini ti zlam ya Melefit ètikwesl ni atələbi.

A kəsa nani bu ni ti Melefit amanjəhadviyu e kərsi gayan vu, Wur Təmbak ni amanjəhadviyu daya. Eslini ndam məgri təwi ana Melefit atəzləbay naŋ. ⁴ Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day àki məbəkiani ka tay kə meleher. ⁵ Məlavaf amələbi va bi ; nahkay ceŋgel akaba fat day atagray təwi va do, adaba Bay Melefit geli naŋ àna ahər gayan amasladi məlan ana mis. Mis ni atanjəhad a bay bu ga kaŋgay-kaŋgayani.

Mendeveŋ ga pakama

⁶ Eslini *məslər ni àhu ahkado : « Ma hini ya kici ni dek ma ge jiri edediŋ ; malfada àkibu bi. Ahaslani Bay Melefit geli àvia *Məsuf gayan ana ndam mahəŋgaray *pakama gayan a ; nihi ti àsləribiya məslər gayan ana ndam

məgri təwi gayan a ga mədəfiki ere ye ti agravu wudak ni ana tay. »

⁷ Yezu àdəm : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wudak ! Ndam ya ti tégəskabá pakama ya a wakita hini bu na, təbu təjalaki ahàr nahəma, təmərvu. Adaba pakama hini ti ge Melefit. »

⁸ Nu Zeṅ nìcia pakama gana àna slimi goro a, nìpia ere ye ti àgravu na àna eri goro a daya. Nàra nìcia, nàra nìpia nahəma, nàbəhad mirdim grik meleher ndi6 ana had kà asak ga məslər ya àdəfuki zlam gani ni, ga mazləbay naṅ. ⁹ Naṅ nakəṅ àra èpia ere ye ti nàgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayak ni, akada bəza ga muk ya tahəgaray pakama ge Melefit ni, akada ga ndam ya ti tégəskabu pakama ge Melefit a wakita hini bu ni daya. Kabəhad mirdim ti ana Melefit cilin. »

¹⁰ Àhu keti : « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefit edəfin ; kəṅgah pakama gani ba, hi ana mis sawan. Adaba mam, sarta ga zlam ya tədəmki ma a wakita hini bu ni ti ènjia wudak. ¹¹ Maslaṅa ya ti agudar zlam ni ti ahàr àdəm mágudarkivu. Maslaṅa ya ti məbəruf gayan àbəlày do ni ti ahàr àdəm mánjəhad àna məbəruf gayan ya àbəlày do ni. Ay maslaṅa ya ti agray jiri ni ti ahàr àdəm mágurakivu jiri. Maslaṅa ya ti naṅ njəlata ni ti ahàr àdəm mánjəhad njəlata. »

¹² Yezu àdəm ahkado : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wudak ! Nu nəbu àna zlam ga məviani ana ku way way do akada ge təwi gayan ya ti àgray ni. ¹³ Wudaka zlam dek ànjəki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeverin zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. »

¹⁴ Ndam ya ti tàbarafəṅa azana gatay a ni ti təmərvu. Nahkay ti

tisliki məhuriyani a kəsa ni vu, tisliki məzum bəza ga mənəgəhaf ya avi sifa ana mis ni. ¹⁵ Ndam ya ti Melefit ètikwesl tay adaba təgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl mis, ndam ga pəra akaba ndam ya ti tawayay tasəkad malfada ni dek nahəma, nday dekeni e mite bu, tisliki məhuriyani a kəsa ni vu koksah.

¹⁶ « Nu Yezu nəsləruru məslər goro ga məhi pakama hini ana ndam goro ya *təcakalavu a kəsa gərgərani ni bu ni dek. Nu wur hud ge Devit, tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya asladay məlan ge miledə dal-dal ni. »

¹⁷ Məsuf Njəlata ni akaba ndam ga Yezu ya ahəl tay akada ga wal ya taday ni təhi ahkado : « Ra ! »

Ahàr àdəm maslaṅa ya ti ècia pakama hina ti məhi : « Ra ! »

Maslaṅa ya ti yam akada naṅ a ti ahàr àdəm màra.

Maslaṅa ya ti awayay esi yam ya avay sifa ni ti ahàr àdəm məcəh ga sulum, mīsi !

¹⁸ Nihi ti nu Zeṅ nədəm ma, ahàr àdəm maslaṅa ya ti eci pakama ge Melefit ya a wakita hini bu ni məbavu slimi lala : tamal maslaṅa èferkiviya pakama nahan əkiva ka pakama hina nahəma, Melefit day emeferikiviyu daliya ya ti tədəmki ma a wakita hini bu ni ana maslaṅa gani. ¹⁹ Tamal maslaṅa àzaba pakama nahan e kidin ga pakama ge Melefit ya a wakita hini bu na nahəma, Melefit day amazafəṅa ja ga zlam ya tədəmki ma ka tay a wakita hini vu na : amazafəṅa ja ga mənəgəhaf ya avay sifa na, amacafəṅa naṅ ga məhuriyana a kəsa njəlata ni va daya.

²⁰ Bay ya ti àdəm pakama hini dek jiri ni ti àdəm : « Iy, nakoru afa gekəli wudak ! »

Aya nahkay, Bay geli Yezu, ra !

²¹ Bay geli Yezu məgri sulum gayan ana mis dek ti.